IOANNIS OSORII SOCIETATIS IESV.

Tomus Secundus Concionum.

A DOMINICA PRIMA POST Pascha, vsque ad Aduentum.

AD D. FRANCISCVM SARMIENTVM EPISCOPVM GIENNENSEM,

Cum Indice locorum Sacræ Scripturæ, & rerum memorabilium.

VENETIIS, MDCIIII.

Apud Petrum Mariam Bertanum.

CLARISSIMO, ET AMPLISSIMO D. FRANCISCO SARMIENTO EPISCOPO GIENNENSI,

Ioannes Oſorio è Societate Ieſu. S. F. E.

CVM duplicem primitiarum fructum Deus Opt. Max. ſibi olim dari, & offerri vellet, vnum quem populus vniuerſus, alterum quem Leuitæ decimarum nomine ſacerdoti maximo offerebãt, his poſtea quos in terris quaſi vicarios. Deorumque ſæpe appellatione dignatos, ſubſtituebat, eundem pariter fructum cenſuit tribuendum. Eodem penè modo tibi ego, clariſsimè Antiſtes (quem non ſolum propter ſummam, quam obtines dignitatem, ſed propter ſingularem prudentiam, iuſtitiam, ſapientiam, & ſanctitatem ſacerdotem ſummum appellare merito optimoq; iure poſſumus) laborum, ſtudiorũmque meorum, quaſi primitias librum iam pridem vnum, nunc etiam alterum dicandum, offerendumque exiſtimaui. De te namque mihi ſæpenumero cogitanti, venire in mẽtem ſolet, tot tua, tantaq; decora, atq; inſignia ornamenta, licet maximè ſint per te parta, à tuis tamen maioribus relicta tibi eſſe quaſi hæreditaria. Si quis enim illuſtria tuę nobilitatis initia, & incrementa conſideret, ſi quis priuilegia magnifica, veteraq: monumenta repetere memoria velit comperiet facile, nullam eſſe Hiſpanorum gentem, cui Sarmentorum familia uel antiquitate debeat, uel claritate concedere. Ex veteribus namque rerum Hiſpanarum annalibus colligere facilè licet, Aluarum Saluadorium

Bureuæ comitem inclytum, Villamaioris, Celladæ, Pampliegæque dominum tuæ nobilitatis autorem principem auumque tuum decimum nonum extitere qui anno millesimo octuagesimo floruit, cuius postea genus per tot claras familias fuit latissimè propagatum, vt non solum Hispaniæ optimates omnes, sed ipsos etiam summos Castellæ Reges sanguinis propinquitate attingere videatur? Etenim D. Mariam Emanuelem Ioannis Regis consobrinam tu præsul maximè genus inclytum referes ac decimo consanguinitatis gradu à rege Ferdinando qui Hispalim recepit, distas, à Roderico vero Diaz Cid nominato decimo sexto, à Comite Castellæ Ferdinando Condisaluo uigesimosecundo, à Nunio Rasura uigesimotertio, à Comite D. Iacobo Porcel Burgensis urbis conditore, uigesimo quinto, à Pelayo cognomento infante trigesimo. Quorum omnium maiorum tuorum si illustria facta, uictorias, ac triumphos uellem commemorare dies me deficeret, nec finem oratio inueniret. Vnius tantum Luisii Sarmenti parentis tui laudem summi uiri omnibus animi ingeniique opibus omnique rerum sapienter, & fortiter gestarum gloria florentissimi prĕterire silentio non possum. Qui puer adhuc paruus cum Philippi Hispaniarum Regis huius nominis primi minister esset, ea dedit animi documenta, ut à Ferdinando Gondisaluo quem magnum ducem uocant, propinquo suo, ad rei militaris tyrocinium accerseretur. Cum tamen illius in Italiam expeditionis consilium Rex Ferdinandus deposuisset, idque summus Pontifex comperisset, à Magno duce petiit, ut propinquum sibi aliquē mitteret, qui exercitui posset præfici, nullusque ad sustinendum id munus magis est repertus idoneus, quam Luisius Sarmentus, idque ab eo libentissime susceptum fuisset, nisi esset à parenti-

renti-

rentibus impeditus. Quo autem tempore publicis seditionibus, turbulentissimisque tumultibus perturbata est Hispania, ita Carolo Quinto Imperatori, fidelem strenuũque se præbuit, vt Saluaterræ Comitem patruelem suum à seditiosis, rebellibusq; ciuibus abstractum ad tuendas Caroli partes traduxit. Cumque iam pacata Hispania Imperator primos conuentus ageret, Hispanosque e grauibus tributis premere statueret, prudenter ac fortiter Sarmentus obstitit, impetrauitque etiam ne Hispani armorum vsu, gladiosq; gestandi consuetudine priuarẽtur. Cumque post paulo in Italiam imperatoriæ maiestatis, & coronæ adipiscendæ gratia traiecisset, legatum Luisium Sarmentum protinus expediuit, qui Imperatricem de coniugis itinere, deque rebus ad statum imperij certiorem faceret. Cumque in Vienam vrbem cum maximis copijs Turca inuasisset, Mutinæque administrandæ à Carolo proficeretur, ad periculosum bellum Sarmentus properare maluit, quam munus gerere dignitatis, & securitatis plenissimũ, Et cum Turcis iam profligatis Carolus in Germania cõmoraretur: Monferatique Marchio nullo relicto hærede virilis sexus è vita excessisset, Galliq: in eas possessiones, quæ ad Imperatorem pertinebant, irruissent, ad recuperãdam hæreditatem illam Luisium Sarmentum Carolus cõtinuo mittendum curauit, Profectus ille cum ad loca ea peruenisset, quę omnium erant natura munitissima, & ab hostibus occupata iam magnis armorum præsidijs tenebantur, ita fortiter, & animose rem gessit vt intra mẽsem tertium funderet, fugaretq; Gallos, & oppida arcesq: omnes reciperet In qua oppugnatione cum multa fortia, insignia facta Sarmenti memorentur, illud fuit summa laude, & admiratione dignandum. Oppidum erat Cassar nomi-

ne,& bellicosum,& rerum copia affluens,in quo publico magistratum iussu invictum fuit, vt qui Imperatoris partes defenderent,capitali supplicio plecterentur, cumque oppidanus quidam nobilis,ad Imperatoris studium propensus deprehenderetur,iamque damnatus ad suppliciũ duceretur,Luisius Sarmentus ex proxima arce re animaduersa,cum parum tutum uideret,armata manu indignum illud factum impedire,quod nullo militari præsidio tunc circumseptus esset,solus vno comitatus puero gladioque accinctus per medios hostes ingrediens sola autoritate,& vultus,& vocis seueritate,uirum illum nobilem præsenti periculo liberauit,cedentibusque cunctis,nihilque repugnantibus,ad se saluum incolumemque perduxit. Quæ animi admirabilis virtus,memorabilisque constantia,eam famam est consecuta vt reliquas vrbes,& gentis,illius oppida,(quæ supra trecenta fuisse dicuntur)sine prælio,& sine vlla fere contentione intra breue tempus suam potestatem redigeret.Quibus deinde per quinquenniumcum summa dignitate,& omnium caritate præfuit,donec propter nuptias,quas est nactus honestissimas sororis principis Monferrati vita functi Mantuæ Dux Monferrati principatum obtinuit.In Hispaniam postea reuersus,in Lusitaniam ab imperatore est missus,in qua legatione cum reliqua omnia prudenter administraret,tum maxime eam curam,cautionemque adhibuit,vt Summi Pontificis, & Imperatoris legato,maior haberetur honor,quam Brigantino Duci,& diui Iacobi militiæ præfecti filijs cum contrafieri consueuisset D.Mariæ nuptias cum Philippo Imperatoris filio nullus alius,quam Luisius Sarmentus confecit, quamuis ab ea re vehementer Lusitaniæ proceres abhorrerent,quod ita posse fieri suspicarentur,ut Lusitaniæ Regnum

gnum hæreditario iure ad Castellæ imperium rediret. Luisius etiam Sarmentus D. Mariam nomine Philippi vxorem duxit, nec enim alium Imperator reperit, qui tantum munus cum maiore dignitate, autoritateque exequeretur. Idem Ioannis Lusitaniæ Regis filiam D. Mariam in Castellam reduxit, quæ nisi immatura morte fuisset intercepta Luisij Sarmenti, familiam, maximis, & honoribus, & amplificatam non dubie reliquisset, à qua tanquam pater honorabatur, atque etiã sæpissimè appellabatur. Fuit idem etiam ad consolandum Henricum Galliæ Regem, & Reginam eius matrem Regis Francisci morte mærentes, qui singulari prudentia, & illorum leuauit luctum, & controuersias de Regni negotijs sapienter composuit. Cumque in Belgicam Galliam ad conueniendum Carolum parentem Philippus traiecisset, Luisius Sarmentus Carolo Caroli imperatoris filio, & Ioannę filiæ moderator, & maximus œconomus est relictus. Cumque ita turbatæ Lusitaniæ res essent, vt ad Castellæ Regnum omnino venturæ uiderentur, summique alicuius viri, & maximi, & prudentissimi moderatoris præsentiam desiderarent, legatus iterum in Lusitaniam est missus, quo tempore iustitiæ, magnanimitatis, & sapientiæ ita expleuit munus, ut in sui admirationem, amoremque Lusitaniam uniuersam conuerteret. Sed tanti uiri si quis laudes velit numerando percensere, difficilius illi erit exitum, quam initium inuenire. Quare vnum addam illud, quod nullo vnquam silentio, nulla obliuione obruendum, sed sempiterna videtur memoria, omniumq: gentium linguis, & literis celebrandum, quod in tot tantisque rebus gestis, in tã amplis, tamq: fructuosis, quęstuosisque muneribus, nullas copias, nullas facultates in domum inuexit suam, non

pecunia (vt plerique solent) non spolijs, aut illis opibus locupletauit suos. Nec enim spe lucri, nec vlla cupiditate, non mercede vlla alia, quam animi ingenuitate, & vera pietate ductus obtemperare suis Regibus, & Imperatoribus statuerat, vnica relicta filijs nominis, & gloriæ hæreditate. Obijt Vlisippone anno à Christiana salute 1556. cum duobus ante annis illius coniux D. Catharina Pesquera obijsset, quę vitę sanctitatem morte pijssima comprobauit, miraculaque edidit, obitusque sui diem multo ante prænunciauit. Hæc innumerabiliaque alia tuorum maiorum insignia ornamenta, hæc tam splendida laudũ, virtutumque maximarum decora, cum non solum Antistes clarissimè, ad te pertinere, sed in te etiam eminere, elucereque maximè videantur, nil mirum videri debet, si omne genus hominum caritate, & veneratione te maxima colat, suspiciat, admiretur. Cum summa enim claritateque tuorum inclita mansuetudinis, clementiæ, integritatis, beneficentiæ, sapientiæque laudem amplissimam coniunxisti. Quæ cum mihi in mentem venirent, quem alium patronum, clarioremque Mecęnatem quærerem, cui scripta mea offerre ac dicare possem, reperire poteram omnino neminem. Tanti enim nominis auspicio, ac ductu tutissimè honestissimeque videbam illa esse in lucem conspectumque doctorum hominum prodituta. Accipe igitur clarissimè, & clementissimè Antistes, quæ tibi nostræ in te obseruantiæ testificandæ gratia libenter offerimus. Vale.

Ad

Ad Lectorem.

CVM in Primo Concionum volumine, quod nuper in lucem edidi, alia etiam volumina tibi mea sponte promiserim Christiane Lector, diutius me continere non potui, quin in tuam totiusque Christianæ reipublicæ utilitatem secundum tandem proferrem. Quo in volumine illud te oportet animaduertere in nonnulla Euangelia, quæ aut fœcundiora videntur, aut eorum materies ad plura pertinet, & latius omnino patet, non singulas modo, sed binas etiam, ternasq; esse Conciones. Quamobrem candidè Lector hoc quicquid est muneris, hilari fronte, gratoque animo accipito. Tertium enim de Sanctis reliquaq; deinceps Concionum volumina breui vt spero mandabo prælis.

TABVLA CONCIONVM
QVAE HOC OPERE CONTINENTVR.

INDEX

INDEX AVTHORITATVM SCRIPTVRAE

Quæ ſparſim in hoc opere explicantur ab Authore ſecundum ordinem veteris, ac noui Teſtamenti.

Ex Geneſi.

Ex Exodo.

Ex Numeris.

Ex Leuitico.

Ex Deuteronomio.

Ex libro Iosue.

Ex libro Iudicum.

Ex libris Regum.

EX PRIMO.

Ex libris Paralipomenon.

Ex libris *E*sdræ.

Ex libro Tobiæ.

Ex libro Iudith.

Ex

Ex Esther.

Ex libro Iob.

Ex Psalterio.

37 Ego

Quie-

Ex libro Prouerbiorum.

Omnia

Ex libro Ecclesiastes.

Ex Canticis.

b 2 A iii.

Ex libro Tobiæ.

Ex Ecclesiastico.

Ex Isaia.

Desi-

Ex Hieremia.

Ex Threnis.

Ex Baruc.

Ex Ezechiele.

29 Dices

Ex Daniele.

Ex Osea.

Ex Ioel.

Ex Amos.

Ex

Ex libris Machabæorum.

EX PRIMO.

EX SECVNDO.

Ex Matthæo.

Ex Canticis.

Expedit

Ex Actis Apostolorum.

Ex epist. ad Romanos.

15 Vt

Ex Epistol. I. ad Corinthios.

Ex Epist. 2. ad Corint.

Ex Epist. ad Galatas.

Filioli

Ex epist. ad Ephesios.

Ex Epist. ad Philippenses.

Ex epist. ad Colossen.

Ex epist. ad Thessalonicenses.

Ex epistola II. ad Thessalonicenses.

Ex epistola prima ad Timothæum.

Ex epistola 2. ad Timoth.

Ex epistola ad Titum.

Ex epistola ad Hebræos.

Ex epistola Iacobi.

Ex Epistola 1. Petri.

Ex epistola 2. Petri.

Ex Epistola V. Ioannis.

Ex epistola Iudę.

Ex Apocalypsi.

Index Authoritatum Sacræ Scripturæ finis.

INDEX RERVM NOTABILIVM QVAE IN HOC OPERE TRADVNTVR.

Chara-

D

H

I

Iustus

L

M

Peccator

Peccator

R

S

Scrip

T

Triba-

F I N I S.

IOANNIS OSORII SOCIETATIS IESV.

Tomus Secundus Concionum.

A Dominica prima post Pascha, vsq; ad Aduentum.

DOMINICA IN ALBIS.

Pax vobis,&c. Ioan.20.

2.Par. 20. PVGNANTE Deo pro populo suo, innumeri hostes victi sunt,& ex eis prædæ maxima capta est, ita vt oĩa portare nō possent, nec p tres dies spolia auferre, præ prædæ magnitudine. Die asit quarto cōgregati sūt in valle benedictionis. Etenim qm̃ ibi benedicerunt dño, vocauerunt locũ illũ benedictionis, vsq; in pñtem diẽ. Nulla vnq̃ victoria Dei populo concessa est, ac ea q̃ Christus in passione obtinuit, qua vniuersos humani gñis hostes superauit. Nunq̃ tã ampla spolia collecta, sūt ac illa, q̃ nobis X p̃s concessit victoria parta. Esa.9. Iō Esai. ait: Lætabunť corã te, sicut qui lætanť in messe, sicut exultãt victores capta præda, qñ diuidunt spolia. Nobis.n. dedit vt spolia victoriç suæ cęli beatitudinẽ, cuius nobis fores aperuit, ut illam deprædemur. Dedit in hac vita pctõrũ veniã, gratiã, virtutes, dona, & tãta deniq; spolia, vt ea portare nō possimus vniuersa, infinita namq. ille nobis lucratus est bona, nec nos capim⁹ ea oĩa. Quid aliud agis cũ ad sacra accedis, cum grãm percipis, cũ dona oĩa, nisi uictoriæ Christi spolia depdari, tibique applicare? Quid post hæc nobis agendũ est, certè venire i uallem benedictionis, hoc nomen Ecclesię, est valli benedictionis, nihil. n. in ea resonare dñet, nisi gratiarum actio,& vox laudis, qua bñdiceremus eum, qui morte,& resurrectione sua nobis innumera dona parauit, An non sic Petrus agit dicens: 1.Pe.1 Benedictus Deus, & pater dñi nři Iesu Christi, qui ɓm mĩam suam magnã regenerauit nos in spẽ viuã, per resurrectionẽ Iesu Christi ex mortuis in hæreditatẽ incorruptibilẽ,& incontaminatã, & immarcissibilẽ, conseruatã in cęlis. Innumeras ergo gřas Christo victori agamus, q nos eripuit de potestate tenebrarũ, qui nobis pretiosa spolia concessit.

Hæc vero spolia ostendit hodie suis Chřs dñs, eis apparens,& dicẽs, pax uobis, pax uobis, pax uobis. Ter hodierno Euãgelio pax repetita est, quia triplicem hoĩb. pacẽ Chřs sua morte dedit, quibus vniuersum suæ passionis fructum, & vniuersa spolia collegit quasi in summa. B De qua re loquiť Esa. Et erit opus iustitiæ pax,& sedebit ppřs meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in reqe opulẽta. Es.32. In summa pace Deus hoĩem cōdiderat, pax.n. illi erat cũ Deo, pax cũ proximo, pax secũ, inter interiorẽ, s.& exteriorẽ hoĩem. Amiserat hõ pacẽ, dum peccauit. Non.n. est pax impijs, dicit dñs, Christus vero hanc pacẽ bello suo recuperauit,& nobis illã restituit, dicens: Pax uobis. Et tũc impleũ est illud Esaię: Erit opus iustitię pax, i. opus mortis Christi pax ista, vnde Ps. Orietur in dieb. eius iustitia,& abundãtia pacis, & iterũ: Iustitia,& pax osculatæ sūt. Es.48. Ps.71. Et tũc sedit popul⁹ Dei in pulchritudine pacis. Conuenienter pax pulchra dř, nihil.n. ea pulchrius, nihil dulcius. Hanc nũc pacẽ nos explicemus, & eius auctorẽ contemplemur,& ministros, quib. nobis illa restituitur, si eam amiserimus. C Hæc. n. oĩa in hodierno Euãgelio nobis inspiciẽda pponunť, Christus, s. autor, & princeps pacis, pax p illum nobis donata Et ministri, q b. conceditur, pctã remittere, & pacem donare iis, q ea peccãdo amiserunt, Apoc. 21. ait Angelus Ioan. Veni, & ostendã tibi sponsam, vxorẽ agni. ait: Xenocrates scribẽs naturã lapidũ, Pulchrũ pfecto spectaculũ. Inter plura vero,

A ro, q̃ in ea vidit, tria pcipue numerat, ligni vitæ afferẽs fructus duodecim, q in medio illius est ex vtraq, parte fluminis flumẽ tã Crystallũ, eã lętificãs. Et noĩa duodecim Aplorũ agni in fundamentis ipsius, hæc verò illa tria sunt q̃ hodierno Euãgelio continent. Primũ Xp̃s dñs, q in medio est ecclesiæ, in medio discipulorũ: Deus in medio eius non cõmouebit lignũ quidẽ vitæ, qui ex vtraq; fluminis parte est, cum idẽ sit lignũ, quia & ĩ cœlo est, & in ecclesia ĩ eucharistia. Flumen uerò pax est, lętificans Dei ciuitatẽ, iuxta illud Psal. Fluminis impetus lætificat ciuitatẽ Dei, pax uerò fluuius dr̃ ab Esaia. Fu sset quasi flumen pax tua, & iterũ idẽ Esaias. Ecce ego declinabo super eam, quasi fluuium pacis. Apostoli verò qb. hodie committit peccata remittere, ministri Christi sunt, qui nobis hãc restituã pacem si eam perdiderimus.

Ps. 45.
Ps. 45.
Es. 48.
Es. 26.
B

Hæc ergo tria hodie contẽplemur, & primũ Principẽ pacis Xp̃m dñm, d̃ quo Ioãnes ait. Stetit Iesus in medio discipulorũ suorum. Ecce arborẽ uitæ ĩ medio paradisi, ĩ medio ponit, vt oib. pateat, ab oib. uideri, & excipi possit. Aliquid cum putant longe esse, & in Indos proficiendũ, vt eũ inueniãt, sed ille in medio est. Siles nos pstamus. Adamo q habens lignũ vitæ ĩ medio paradisi, diuertit, q̃rẽs arborẽ vetitã, si oĩa volueris bõa, ad hãc accede arborẽ. Folia eius ad sanitatẽ gẽtiũ, esurientes fructu eius reficiunt, lassi sub vmbra illius quiescunt. Si fructum vis nunq̃ hæc arbor sine illo est. Est illa malus inter ligna siluarum, cętera oĩa ligna siluarũ sunt, sine fructu sunt, nihil vtilitatis ab eis consequeris. Si in medio tui dñs sit, oĩa tibi bona erũt, si abierit ille, nihil tibi boni manebit. Amos 7. in translationẽ septuaginta dr̃. Et ecce vir stabat super murũ adamantinũ, & ĩ manu ei⁹ adamas, & dixit dñs ad me. Quid tu vides Amos? & dixi, Adamantẽ. Et dixit dñs de me: Ecce ego iniiciam adamẽtẽ in medio populi mei, nequaq̃ vltra adiiciam, ut pertransseam eũ. Quo loco Hieronymus, & gemmarum, ait: Adamas suis noĩs lapis est, quem Latinè, indomitũ possumus appellare, eo qd nulli cedat

Gen 2.
Cant. 2
C
Hiero.

materiæ, nec ferro quidẽ, nĩ si ponat super incudem, & graui ictu feriat mallei, antea incus, & malleus uulnus accipiũt, q̃ adamas conteratur. Cumq; ignis oĩa domet, & vniuersa metalla cõsumat, reddit adamantẽ duriorẽ. Vidi in auro adamantẽ, cumq; vicinum consumat aurũ longo vsu, ac nimia vetustate solus adamas non atterit, & nulla lima imminui põt, sedẽ contrario limã terit. Hic lapis Christus dñs est, q cum in forma De esset, serui formam accepit, paruus factus lapis. Hic verò stat super murũ adamãtinum. Sed q̃o murus ex adamantinus cõficiet, cũ tã pauci adamantes sint? Murus efficitur adamãtinus, qa sancti natura sua viles lapides, adamantes efficiunt Xp̃i vniti, & cũ in medio eorũ ille sit, illos efficit ptiosos lapides, & insuperabiles. An non adamas insuperabilis, q̃ ait. Quis non separabit a charitate Christi? an non adamãtes illi, de qb. dr̃: Portæ inferi nõ pualebunt aduersus eam. Hic verò dñs in manu sua adamantẽ tenet, qa hõ nisi Dei teneat, & illius uallettur auxilio oẽm pdit fortitudinẽ dicente dño: Nemo rapiet eas de manu mea. Si vero Dei manu teneat, adeo robust⁹ est, vt ei dicat Esai. Si transieris p ignẽ, flãma nõ comburet te, quãtoq; magis tẽtationib. ceditur, tanto fortior est, & pro noĩe Saluatoris inter flagella lętat. Forsan nõ incongrue murus adamantinus altare est, quo ecclesia, ut muro ,ptegit, vir in illo stãs ẽ sacerdos, adamas quẽ manu tenet Xp̃s dñs. Hic adamas iniectus est in medio populi Israel, stetit in medio discipulorum, & sic dñs nõ ptransibit ecclesiã, ppetuo in illa erit, quia adamas hic ĩ medio illius est. Hic reliquos sibi circunstãtes lapides in Adamantes mutat, ut ptiosi lapilli, & insuperabiles sint, uis ergo lętus ptiosus, & ĩsuperabilis esse? Christo coniungere, sit ille in medio tui.

A
B
Ro. 8.
Matt. 16.
Io. 10.
Es. 43.
C

Hæc Hieron. Qui addit, hic lapis durissimus, & indomabilis hircorũ cruore dissoluit, & missus in calidũ sanguinem pdit fortitudinẽ suã. Cor. n. durissimũ lo lo mortiferę libidinis calore petit. Hæc .n. sanguinis hircorũ, & ipsi⁹ hirci dr̃ esse natura, ut sit ad libidinẽ calidissimus,

& quod

A & qđ ignis edomare nequeat, so'us illius dissoluat cruor Caue ergo, si Adamas es libidinis occasiones has time, has fuge.

Sed ingredit Iesus ianuis clausis. Deo .n. nulla clausa ianua ẽ. Nulla eẽ ianua videbatur discipulis, vt leuari possent, ac consolationẽ pcipere, & tunc Christus adest. Si afflictus es, si pditus, si quasi desperatus, cõsolare tñ, diuinæ. n. miçe clausa nulla ianua est, aderit illa tibi, cum eã expectaueris, ẽt si nulla tibi ianua esse vi-
2.Reg. deatur, per q̃ intret. Desperabat Dauid,
13. posse euadere manus Saul. Cingebat illũ p coronã, nulla spes restare videbat̃, sed tunc suscitat Dñs Philistæos, qui ingrediant̃ terrã Israel, quibus, ut occurrat Saul, destitit psequi Dauid, q sperabat ĩ Dño dicẽs: In dño confido, quõdicitis aĩæ meæ, trãsmigra in montem sicut pas-
Ionę 2. ser. Inclusus ĩ pisce Ionas erat, salus nulla restare videbatur, sed Dei mĩa ianuam inuenit, & præcepit pisci, vt Ionã euome-
Dan.3. ret. Clausa ianua, & signata erat lacus leonum Danieli, sed ianuã Deus adinuenit, vt Abachucũ pasceret. In clausa fornace erãt pueri tres laudãtes Deũ, sed ianuam inuenit Angelus, qua ingressus fecit uentũ roris flantẽ. Nulla .n. Deo clau-
4.Reg. sa ianua est. Dormit Israel, & Dñs occi-
19. dit 108500. hostes. Hinc Ps. Ego dormi-
Ps. 3. ui & soporatus sum, & exurrexi, qm̃ dñs suscepit me. Noli ẽt tu putare, Deo clausã ianuã, ut te peccãtẽ nõ videat. Senes il-
Eze.8. li, quos idola colere vidit Ezechiel, putabant ianuis clausis Deũ nihil uidere, sed oĩa uidet oculus eius; si occultabitur vir
C in absconditis, & ego non uidebo eũ? Et
Hie.23 dixerunt non uidebit dñs, nec intelliget
Ps. 93. Deus Iacob: Intelligite insipiẽtes in populo, &c. Hoc verò mirãdũ ualde est, cũ nulla Deo clausa ianua sit, peccator tñ ita cordis sui ostia claudit, ut Deus illud nõ intret, in hoc solũ Deo clausa est ianua.
Ma.23 Portæ inferi Deo resistere nõ potuerũt, & tu ei resistes? Cõfregit portas ęreas, & vectes ferreos contriuit, & portas cordis tui nõ cõfringet? Cæci, & claudi Dauidi
3.Reg. ianuas occludunt, pp q̃ dr̃. Non ingre-
5. dieris huc, nisi abstuleris cęcos, & claudos dicẽtes nõ ingredier̃ Dauid huc, ita peccator ait, nõ ingredier̃ De' cor meum an non cęcus, qui Deo non aperit? Si nos- A
ses, quę tibi bona defert, ei aperires, sicut sponsa. Venit ergo ille omnibus bonis onustus spolia innumera honorum nobis deferens, aperi ei, ut sit in medio tui.

Iã uero spolia ducis nr̃i uideamus pacem. s. quæ flumen est ciuitatis Hierusalem. Ter uerò hodie à Christo pax repetita, triplicem significat pacem per eũ no-
bis concessam. Prima cum Deo: hãc con- Ez.37.
stituere pacẽ in mundũ venit. Hinc Ezechiel. Et Dauid seruus meus princeps eorum in ppetuum, & pcuriã illis fędus pacis. Hanc mundi cũ Deo reconciliationẽ per Iesum factam p̃dicauerũt Apostoli,
de quib. Esai. Quã speciosi pedes Euãge- Esa.52
lizantium pacẽ Euangelizãtium bona, quẽ locum explicat Paul. de Apostolis.
Sanguine uero suo hãc constituit pacẽ, B
unde Pau. ait. Pacificans p sanguinẽ cru- Ro. re.
cis eius, siue q̃ in terris, siue quæ in cælis Colo. 1
sunt. Qua rõne cum dixisset, pax uobis: ostẽdit eis manus, & latus, quasi diceret, vulnerib. istis pax hæc cõstituta est Sed vt hanc pacem intelligas, notandum, q̃ pc̃ũm constituit hoĩem Dei hostẽ, & inimicum. Et hac rõne creaturæ oẽs in hominem peccatorem rebellauerũt, Dei se-
quentes factionem. Hinc Sapiens. Oĩs Sap.16
creatura tibi creatori deseruiens, excandescit in tormentum aduersus iniustos, & lenior sit ad benefaciendũ ijs, q sperãt in te. Vt uero hõ Deo recõciliaret̃, & peccatum deleret̃, mors Christi necessaria fuit, qua Deo plene pro pc̃tõ satisfactum est, & hõ Deo recõciliatus, & pax stabilita. In baptismo applicita tibi hac Christi passione, Dei amicus factus es: ecce con-
stitutã pacem. Sed nũ iterum rebellas in C
Deũ? iterũ hostis illius eris? Attẽdis cum
quo inimicitias geras? Si uideres nũc in Simile
fimũ de plebe hoiem, publicè inimicitias gerere cũ Rege, an non irrideres? an nõ eũ perditum diceres? factionẽ cõtra regẽ moliris, demẽtatus es. An non dementatus pc̃tor, qui cũ Deo inimicitias gerit? Dei inimicus eris? Dei hostis? Cõtra eũ, qui oĩpotẽs est, qui oĩa in nihilum redigere, qui te in infernũ trudere põt in furgis? Tremit Cain dicens, ecce eijcis me hodie à facie tua, oĩs ergo, qui inuenerit

A me occidet me. Qũo non tremis, & pa-
ues, si ad horã in pctõ es? Non te vides in
regno eiu' eẽ? nec eũ effugere posse, quo
ibo à facie tua? an nõ pacẽ cũ Deo statue
re curabis? Sed ais, nõ ego inimicitias cũ
Deo gero, imo geris, si in pctõ es; & nec
solum inimicitias geris, sed & in arenã
cum eo descẽdis arma, vt in eũ pugnes,
sumis. In arenã cum leone descẽdis? Au-
Iob.15 di Iob; Tetendit.n. aduersus Deũ manũ
suam, & contra oĩpotentẽ roboratus est
cucurrit aduersus eũ erecto collo, & pin
gui ceruice armatus est. An non demẽta
tus pctõr hæc tentans? an nõ Dei irã pti
mescis? Audi eũ similiter in bellũ proce
Psal.7. dentem contra te, & arma parantẽ. Nisi
B cõuersi fueritis gladiũ suũ vibrauit, arcũ
suũ tetẽdit, & parauit illũ, sagittas suas
Sap.5. ardẽtib. effecit. Et accipiet armaturã ze-
Ez.18. lus illius, & acuet dira mittã in lanceã, &
pugnabit ꝓ illo orbis terrarũ cõtra insẽ
satos. An nõ tibi certa mors ĩminet? Aĩa
q̃ peccauerit, ipsa moriet᷑: an hoc nõ pa-
ues? verè insensatus es, dormiẽs es. Som
Simile nia t hõ se è turri cadere vel à tauro inter
fici, & angitur, sed frustra, illud.n. insom
nium est, verũ periculũ nõ est. Et forsan
inimicus confodere vult, nec timet, quia
dormiens est, nec inimicũ videt, eũ iugu
lare parantẽ. Huic similis pctõr est, Deũ
gladium vibrantem non pertimescit, ti-
met verò tpalia dãna, q̃ nihil sũt. De quo
Ps.38. Ps. Veruntñ in imagine ptrãsit hõ, sed &
frustra conturbat᷑. Frustra cõturbat᷑, qui
imaginib. rerũ, non ueritate turbat᷑. Oĩa
verò caduca, & pitura imagines sũt, nõ
C rerum veritates, siue bona illa, siue mala
sint. Vera mala æterna sunt, quæ Deus
pctõri cõminatur. Vnicũ tibi remediũ ẽ,
accede ad Xpi vulnera, amicitias cum
Deo cõpone, vt pax tibi prior sit, accepta
diuina gratia, qua cum Deo in pace eris.

Sed nõ cõtẽtus semel dixisse, Pax uo-
bis, secundo idipsum repetit, quo signifi-
cat pacẽ cum fratrib. quam et Christus
mundo attulit, vt ꝓmiserat per Ezech.
Ez.11. Dabo eis cor vnum, & spiritum nouum
tribuam in uiscerib. eorum, auferam cor
lapideum de carne eorũ, & dabo eis cor
carneũ. Hoc verò impletum in fidelibus
Act.4. Lucas testat᷑, dicens. Multitudinis credẽ
tium erat cor vnũ, & aĩa una. Et hoc ẽ il A
lud Ps. Orie᷑ in dieb. ei' iustitia, & abũ- Ps.71.
dantia pacis. Tanta res pax est, ut à paga
nis pcipuo honore sit habita. Blõd. li. 2. Blond.
de Roma instaurata ait. In monte Pala
tino fuisse tẽplũ Concordiæ dicatũ, qd
Suet. asserit à Tiberio fuisse cõstructũ, Suet.
Et prope montem Palatinum Vespasia-
nus ædificauit magnificentissimũ tẽplũ
Paci dicatũ, vt Hier. super Ioel autor ẽ. Hier.
Finxerunt antiqui sapiẽtes inter Neptu
num, & Mineruã contentionẽ fuisse de
dignitate, dicente Neptuno Aquã se in-
uenisse adeò necessariã, Mineruã oliuã,
& cęcidit à cã Neptunus, qa ꝑ oliuã pax
significatur. Qua fictione significabant
sapiẽtes illi oĩum optimũ pacẽ eẽ. Quam B
extulit Plutarch. in apophtheg. dicens. Plut.
Nobilẽ Scythã Silurum noĩe, ut filijs ex
primeret pacis commoda, eos hora mor
tis ad se uocasse, & cũ uirgarũ manipu-
lũ colligatum manu teneret, eũ filijs de-
dit, vt frãgerent, cumq; nullus confringe
re, valeret, ipse facile fregit, singulas uir-
gas separatim cõfringẽs. Cui filius natu
maior dixit; singulas facile est frangere,
collectas impossibile. Tunc pr̃ ad filios
ait. Si diuisi fueritis, quisq; vos cõfringe
re poterit, ẽt imbecillis, & infirmus, ut
ego sũ; si uero pace vniti, & colligati fue
ritis, nullus in uos pualebit. Sicut ergo di
cit Ezec. de quatuor illis mysticis rotis. Ez.10.
Aspectus earũ similitudo una, quatuor,
quasi sit rota ĩ medio rotæ, quatuor erãt
rotæ, & una uidebat᷑, & una intra alterã
erat, sic unione maxima inter se cõnecti Simile
fideles debẽt, ut unũ sint. Sicut.n. rotę ho C
rologij, licet hæ maiores, illæ minores
sint, ea tñ ꝓportione inter se sunt, ut eo
dem tpe curculum perficiãt, & una mo
ta aliæ mouentur, & quiescẽte quiescunt
& cum multæ sint numero, una sint con
formatione, & cõsonãtia, ita fideles una
sint uoluntate. Adhoc uero in mundum
Christus uenit. Hoc nos ille uerbo, & e-
xẽplo docuit. Hoc nouũ dixit mãdatum.
Licet.n. pacis, ac charitatis vet' mãdatũ
sit, sed huius sũmæ vnionis, & pacis, vt
sint cor vnũ, & aĩa una, nouũ, & ꝓpriũ
legis euãg. ẽ. Hic Pau. soliciti seruare uni Eph.4.
tatẽ spũs in vinculo pacis. Hinc Sapiẽs: Pro.6.

Sex

A Sex sunt quæ odit dominus,& septimū detestatur omnia,explicans vero hoc se ptimum,quod est capitalius ait,qui seminat inter fratres discordias.

Tertia verò pax p Iesū allata in mundū,q̄ signauit,cū tertio dixit Pax uobis, est pax hois secū,cōsciæ tranquilitas, & Dei,q̄ exuperat oēm sensū. Hæc pax in
Es.48. impio nō est Hic Esaias:Nō est pax im-
Simile pijs, dicit dñs. Et cor impii quasi mare seruēs,qd qescere nō pōt. Sicut.n.cū tyrannus in regno principat̃, & naturalis rex spoliatus est, pax in regno esse non pōt,sp.n. pprius rex in suū locū restitui curat,ita dū appetitus in hoie dñat̃,rō,q̄ natura superior est,in suū locū redire tētans,hoiem discruciat,& hi sūt consciæ
Simile morsus:Et ueluti cū corporis mēbra,atque ossa i suo loco non sunt, sed diuulsa
B ad inuicē,corpus qescere non valet,donec in suū locū vnumqdq; restituatur: sic dum rō nō est in superiori loco,& appetitus in inferiori dispacta,& disiuncta
Iob 26 sunt uniuersa,pax eē nō pōt. Hinc illud Iob:Gigātes gemū sub aquis. Licet.n.in fluuiū deliciarum ingredi videant, sed i gemitus flumen veniunt, & licet stratū eis sit ptiosum,& molle,vestes,& dom⁹ & familiæ amplæ, adhuc gemunt. Si-
Luc.28 miles Aegyptijs,qui dū manducabant,a
Simile sciniphibus pungebant̃,nec qescere permittebantur. Si dum in lauto conuiuio esses,te serpens morderet, atq; corroderet;nū tibi pax esse posset? Hmōi peccatorē,qui dum in pctō delectat̃, a serpēte
3.Reg. mordet̃ antiquo,q eū corrodit. Fecit Sa-
10. lomō thronū de ebore grandē, leonibus circundatū. Si leones viuis essent, licet i throno eburneo esset,quiescere nō ualeret hmōi i throno: peccator est,pax ei e s
C se neq̃t. Iusto vero pax est. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. Sed q̄ ais,ista pax est? Multa cōplectit̃. Est.n. in iusto ordo mirus rōne dñante,corpore obediēte,passiones uirtutib. in moderationē redactæ sunt,ut ultrà limites nō progrediant̃ suos. Est serenitas consciæ, Nulla peccati grauis nube eā turbante, Est secura mēs iuge conuiuiū,& gaudiū & pax in Spū sancto. Cū spūs testimonium reddit spiritui nr̃o, qd sumus filij Dei. De hac pace, Paul. ait. Et pax Dei,
A q̄ exuperat oēm sensum,custodiat corda
Phil.4. vestra. Vbi D.Th.ait;Deus pax est infi-
D.Th. nita,à quo i beatos pax deriuat̃ summa, dū in eis nulla est pturbatio culpę,aut pęnæ. Deriuat̃ et ad sanctos,qui in terra sūt,& quo qs sāctior,eo magis pace fruitur, Psal. pax multa di igētib. legē tuam,
Ps.118 & nō est illis scādalū. Dr̃ vero pax Dei, quia ab eo solo pax ista pficiscitur. Dr̃ exuperare oēm sensum,quia vt est i sanctis uiris,exuperat omnem sensum humanum,non habentem gratiam.

Sed ut istam obtineas pacē, ineundū tibi bellum est,sine bello nāque pax ista non erit. Cū.n. hostes tibi sint,si illos nō
Nu.33 superas,pax ista tibi nō erit. Si septē illæ nationes nō deleant̃ ab Israel sup erunt claui oculis,& lanceæ laterib. Israeli. Si
B occidisset. Saul Agag i pace degeret. Nō
Matt. audisti principē pacis dicentū. Non veni
20. pacē mittere,sed gladiū? Nunc gladius spūs tibi arripiendus est, ut septem nationes dbelles,superbiā,irā,luxuriā,&c. iram mansuetudine,superbiā humilitate,auaritiam largitate,luxuriam castitate,& sic cętera superabis. Peruersa pax tibi est,dū appetitui subderis,de qua scriptū est. Ecce i pace amaritudo mea ama-
Esa.38 rissima. Bellū ergo cū uitiis ini,& conti-
Iob 5. nuo frueris pace,de qua Iob. In vastitate,& fame ridebis,& bestias terrę n̄ formidabis,sd cū lapidib. regiōū pactū tuū, & bestię terræ pacificę erūt tibi,& scies, qd pacem hab eat tabernaculum tuum.

Hæc vero pax exuperās oē sensum,sētit̃ pcipuè,ac gustat̃ ab iis, qui longa meditatione diuina cōtēplātes, & gl̃iā dñi speculātes,in eādē Dei imaginē trāsformant̃. Cū heret aīa in Dei cōtēplatione: qn̄ pcipit Deus uentis,& mari,ut qescāt
C qn̄ sponsus spōsæ somnum seruat,nec excitari pmittit,donec ipsa uelit. Cum factum est silētium in cęlo, quasi dimidia
Bern. hora,Ber. dulcis hora, sed breuis mora. Cū sibilus ille auræ tenuis,in quo Deus venit,adest,post turbines,& commotio-
Ge.24. nes pcedentes. Ibi decursus est Isaac, & Rebeccæ. Amplex⁹ dulcis Iac.& Rach.
Cant.2 Cū aīa ait;sub umbra illius, quē desideraueram,sedi, & fructus eius dulcis gut

A turi meo. Cũ aiæ datur calculus cãdidus & manna absconditũ, ꝙ oẽm continet saporẽ, quia Dei sapor est cũ in eo silẽtio
Ps. 64. aia est, de quo Psal. scm Hier. translationẽ: Tibi silẽtiũ laus. Deus ĩ Siõ. Hoc gustato desipit oĩs caro, nullus.n. creaturæ sapor Dei gustui conferri põt. Sed ais, nõ ego hoc expertus sum. Et ego credo. Si cum passionib. non dimicasti, si i oratione nihil considerasti, quid mirũ hæc non gustasse? An non vel curiositate ductus, hæc aliqñ probare deberes? Si monstrum in platea esse audis, si spectacula festiua, uel curiositate ductus eo properas. Eadem curiositas te ducat, ut experiaris hęc, q̃ audisti, ut hac pace fruari, vt gaudio cęli læteris, vt ex Dei mensa reliqas colligas, & tũc videbis, & afflues, & mirabit, & dilatabit cor tuũ, & experieris.
B pacẽ Dei, quæ exuperat omnem sensũ.

Sed iã tertiũ nobis videndum restat. Ministros. s. quos sui vicarios Christus ĩ terra reliqt, ut principes pacis sint, ut eã nobis restituãt amissam, ut nobis auxilio sint eũtib. in cęlũ. Hi verò sacerdotes sũt, qb. hodie loquit. Sicut misit me pr, & ego mitto uos, accipite Spũm sanctũ, quorũ remiseritis pctã, remittũt eis. Maxima pfecto verba, & q̃ humanã supãt credulitatẽ, sicut misit me pr. i. sicut mihi oẽ dedit iudiciũ, oẽm delegauit cãm, ita ego uobis meas vices do. Absolute, Baptizare, conficite corpus meum, vices meas in terra gerite, estote pteges mei, qđ ego facturus ĩ terra essem, si in ea ppe tuo manerẽ, hoc uos facite. Quid ergo sacerdos est? Quasi alter Christus in terra prorex Christi Dñi. Quid est sacerdos?
C Est hõ, cuius mun⁹ est, Deũ placare mũdo iratũ, & manus illi⁹ tenere, ne in mũdũ desæuiat, cui De⁹ dicat, ut olim Moy
Ex. 32. si: Dimitte me, ut irascat furor meus in eos, & ille dicat, nõ dimittam te, sed dele me de libro tuo, aut dimitte pplo noxã. Quid est sacerdos? Hõ, qui custodit sciã D. i populo, qui docet hoies viã salutis, q pr hoium est Deo eos reconciliat, pctã dimittit, gfa donat, cęlũ aperit, & in cęli regem inungit, quos dignos iudicat. Quid est sacerdos? Hõ cuius imperio De⁹ obedit, & cuius uoce audita de cęlis descẽdit in eius manus quotidie, ieũ itrat, & sniã A illius expectat cęli snia, ut qđ ille remiserit, De⁹ remittat, qđ retinuerit, retineat. Est ergo sacerdos remediũ, & cõsolatio mũdi, quẽ si d terra abstuleris, solẽ te abstulisse crede. Qđ. n. mũdus hic sine sole esset hoc sine sacerdote populus Chri.

Sed ne gratis hęc dicta putes audi Paulũ. Oĩs naq, pontifex, ex hoib. assũptus, Heb. 5 pro hoib. cõstituit in his, q̃ sunt ad Deũ, & 7. ut offerat dona, & sacrificia pro pctis, q cõdolere posset iis, qui ignorãt, & errant & Malachias. Labia sacerdotis custo- Mal. 2. diũt sciẽtiam, legẽ & requirẽt ex ore ei⁹, qa angel⁹ Dñi exercituũ est. Ecce sacerdos pr est ppli fidelis, qui condolet oib. infirmis, qui eos curat, & lauat, q errãtẽ corrigit, q ignorãtes docet. Hoc mun⁹ primus sacerdotũ Xps obiuit, orans pro v- B niuerso hoĩ ĩn, gne clamore ualido, igni to corde, ut saluũ fieret, dicẽs. Quidquid hõ dẽt, ego psoluã, nõ oro tm verbis sed re, & effectu, soluẽs vniuersa hoĩum debita, & iõ qui nunc dãnat, non eo dãnat, qđ soluta non sint eius debita à Christo dño, sed quia ipse ea solõne uti nõ vult, qua si uti uolueris, licet innumera hẽas pctã, i Christo facilè tibi remediũ est, & potius deerit lux soli, aqua mari, quam Christo mĩa, & gfa, q̃ tibi pstet, oĩa tibi deerunt, & Christus non deerit. Iud. 6. Sacrificiũ Gedeonis sup petrã positum, & virga angeli tactum igne absumit cęlesti, accede ad Xpm petrã, & virga crucis tãget sacrificiũ tuũ, & Deo erit acce- 1. Pe. 2 ptũ. Hinc Petrus. Ad quẽ accedentes lapidem uiuum ab hoib quidẽ reprobatũ, a Deo aũt electũ, & honorificatũ, & ipsi C tanq̃ lapides uiui superædificamini i domos spũales, in sacerdotium sanctum, offerentes spũales hostias acceptabiles Deo p Iesũ. n Xpm. Fęlices hi, q ad hũc accedunt lapidẽ, fiũt. n. domus Dei sacerdotes spũales, offerẽtes se suaq; Deo. In lege veteri aialia Deo offerebantur, nunc Paulus ait, offer Deo corpus tuũ, Ro. 12 quod hostia uiua est, illud mortificans, & Deo acceptam hostiam obtulisti.

Licèt ergo hac generali rõne, oẽs sim⁹ sacerdotes, sed aliqui non consecrantur in sacerdotes, qui Christi uices gerant, sicut

A ſicut olim trib. Leui electa erat, ut Deo miniſtraret, licet gñali rõne vniuerſi Iſraelitæ ſacerdotes dicerẽtur, & horum munus eſt, Deũ placare, Xp̃i corpus conſecrare, & offerre, a pc̃tis abſoluere, mira, pfecto poteſtas. Põt ſacerdos Deum placere, ſi iratus fuerit, multo melius q̃ Moyſes. Si fides pfecta eſſet in dicẽte ſacrũ, & ĩ petẽte illud, ſatis erat miſſa vna, vt purgatoriũ expoliaret, & infideles vicerent. Deſcẽdit in miſſa Xp̃s in ſacerdotis manus ea charitate, qua in Virginis vterum, & in crucẽ, ardẽs dilectione, ſeipſum donans, oĩa donare deſiderãs, & tu dicẽs, vel audiens ſacrum, frigidus es. Si vnus eſſet in mũdo ſacerdos, quo ĩ ptio hẽtur? in Ieruſalem iremus, ut ſacrũ audiremus, & ſtuperemus eſſe in terra hominẽ, ad cuius manus Deus deſcendit:
B nũc qa plures ſũt ſacerdotes, ut Dei mĩa omnibus pateat, in pretio non hr̃ ſacerdos, & miſſa, cũ idẽ ſit eius pretium ac ſi vnus eſſet. Sacerdos ergo mediator Dei,
Chr. 10 & hoĩum eſt, qui orat (ait Chryſ. in li. 3. de ſacerdotio) nõ pro hoĩe ſolũ, ſed pro ciuitate, pro regno, pro mũdo vniuerſo, pro viuis, & defunctis, Moyſi, & Eliæ fides parua eſt tanto muneri. Moyſes placat Deũ p Iſrael, Elias per ignẽ, & aquã de cęlo deſcẽdere facit. Sed ſacerdos placat Deũ uniuerſo mundo, ignem Deum deſcendere facit in terrã. Qui erga ſacerdos eſt, & Deũ placaturus, orõnis dono polleat, & familiariſsimus Deo, ſit oportet, qui. n. oĩum patronus eſt, intimus ei dẽt eſſe, quo cum negotia eſt peracturus,
C & talis deniq; cui Deus dicat, qđ Moyſi.
Ex. 31. Dimitte me, vt iraſcatur furor meus in
Hierõ. eos Hier. ait: Qui dicit, dimitte me, oñdit ligatas ab alio manus teneri tãtus hõ ſacerdos eſſe debet, ut Dei manus liget.
Eze. 13 Quæſiui, ait Deus, virum, qui interponeret ſeptem, & ſtaret oppoſitus pro populo meo, & non inueni, & effudi indignationem meã. Sed quis ſe opponere poterit oĩpotenti Deo, præcipuè cum iratus eſt? ſacerdos certè. Agitatus à ſancta diuinitate ſacerdos eſſe dẽt, ut Dion. ait, plus
Dion. quam hõ, plus quã angelus, ſacerdos eſſe dẽt. Sed quis Chriſtũ ſacerdotem fecit? pater. Sicut mẽſi me pater. Et ad Hebr.
Heb. 5 Paulus ait. Nõ ſemetipſum clarificauit, vt pontifex fieret, ſed qui loquitur ad eũ, tu es ſacerdos in æternum. Te vero quis fecit ſacerdotem? cupiditas nummorum aut cibi. Non iõ ſacerdotium inſtitutum eſt, ſed ut oĩa relinquant. Dicere deberes rex non ero, ut ſacerdos ſim. Vocatus à Deo ſacerdos ſit, vel obediẽtia p̃lati, uel maxima coniectura diuinæ voluntatis, qui uocat à Deo tanquã Aaron. O noue Dei ſacerdos citò ſumes panem mortuũ in manibus, & verbis illud facies panem viuum, quem ſi videres, alter D. Thom. eſſes, qui Chriſtum contrectauit manib. qđ ſi non uides, non iõ infęlix, imo plus à Chriſto hodie laudantur non uidẽtes, & credentes, quam Thomas uidens, palpans, & credens. Innumeros circunſtare angelos ſacerdotem conſecrantem. Baſil. ait, ſicut magnates regem venientem præcedunt. Cum ergo videris Chriſtum in manibus, cane cum Simeone. Nunc dimittis, &c. Et cum Maria. Magnificat, &c. & oĩa pete, & omnia aude, quia in manibus tuis pretium eſt mũdi. B Baſil. apud Chryſ. 3. de ſa.

DOMINICA SECUNDA post Paſcha.

Ego ſum paſtor bonus, &c. Ioan. 10.

HIs verbis poſt longam diſputationẽ cum Phariſęis, concludit Chriſtus dñs, munus ſuum eſſe, paſcere gregem Dñi, ipſumq; principẽ eſſe paſtorũ, non vero eorũ ſacerdotes, aut Phariſęos, ut ipſi volebant. Huius vero contentionis inter Chriſtũ, & Phariſæos figura præceſſit. Num. 16. & 17. Orta eſt. n. contentio C
inter Chore, Dathã. & Abiron ex alterã Nu. 16
parte, Moyſem, & Aaron ex altera, illi & 17.
. n. nolebant principem eſſe ſacerdotum, & paſtorem præcipuũ Aaron. Ad quos dñs ait: Accipe ò Moyſes duodecim virgas à duodecim principib. tribuum, & quiſque virgæ ſuæ nomen ſuperſcribat, quem ex his elegero, germinabit virga eius, & cohibebo querimonias filiorum Iſrael, quibus contra uos murmurant. Et altera die inuentum eſt, germinaſſe virga Aaron, & turgentibus gemmis erupeſant flores, qui folijs dilatatis in

A amigdalas deformati sunt. Et sic manifestũ factũ Israeli fuit, Aaron summũ sacerdotẽ, & pastorẽ populi esse. Pastoris n. vita florere debet doctrina, moribus, misericordiaq; operib. Christus ergo se pastorem ostendit bonũ præclara doctrina, oĩ virtutũ flore, ac fructu, & cura pastorali. Cõuenientissimè verò hoc pascha li tpe ꝓponitur hoc euangeliũ cum virga corporis Christi, antea in passione sicca, & sine specie, & decore, nunc in resur-
Ps. 27. rectione floruit, iuxta illud Ps. Et refloruit caro mea, & ex voluntate mea cõfitebor ei. In natiuitate floruit, in passione aruit, in resurrectione refloruit. Sed prius virga altera Maria floruit i tabernaculo, & fructũ protulit sine virili ope, ad q̃ accedamus, vt fructũ gratię colligamus.

B Ante Christi Dñi aduentũ erat genus humanum quasi sine pastore. Hinc Pet.
2. Pe. 2 Eratis. n. sicut oues errantes, sed cõuersi estis nunc ad pastorẽ, & epm aĩarum vestrarũ. Et ꝓpheta Micheas, ait. Vidi cũ-
3. Reg. 22. ctum Israel dispersum in mõtibus, quasi oues nõ habẽtes pastorem. Qm̃ licet in Sinagoga prælati essent, tñ potius noĩe, quàm re, se magis curãtes, quam gregẽ. De qua re multis verbis expostulat dñs
Ez. 34. per Ezech. Væ pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos, non ne greges à pastoribus pascuntur. Lac comedebatis, lanis operiebamini, gregem autem meum non pascebatis. Qd infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotũ, non sanastis, qd confractum est, non alligastis, & qd abiectum est, nõ reduxistis. Et dispersæ sunt oues meæ, eo quod non esset pastor, & factæ sunt in deuorationẽ oĩum
C bestiarum agri. Et si aliqñ prælatus aliquis eẽt iustus, & bonus, ut Moyses, Aaron, Dauid, non poterant plenè ac perfectè pastoris munere fungi, nec. n. gregem saluare poterant, nec ut oportebat pascere, ac sanare. Ideo orat Moyses dominũ,
Nu. 27 Prouideat dñs Deus spirituum oĩs carnis, hominem, qui sit super multitudinẽ hanc, & possit exire, & intrare ante eos, ne sit populus iste sicut oues absq; pastore. Misertus ergo dominus gregis sui, misit illis pastorem optimum Iesum. Sicut
Ez. 34. ꝓmiserat per Ezechielem. Ego saluabo gregem meum, & non erit ultra in rapinam, & suscitabo super eas pastorem vnum, qui pascat eas, seruum meũ Dauid Ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorẽ. Vnde nunc ait: Ego sum pastor bonus. A

Alia nomina posset sibi Christus vsurpare, quæ maiorem amplitudinẽ præseferrent. Posset se dicere regem, cũ in eius fęmore scriptum sit, rex regum, & dominus dominantium. Posset se dicere Dei potentiam, virtutẽ, ac sapiẽtiã, cũ sit verbum, de quo Paulus. Qui portat oĩa verbo uirtutis suæ. Posset se nuncupare splẽdorem gloriæ paternæ, figuram substantiæ eius, omnium bonorum patris hæredem, cum omnia dederit ei pater in manus, imo omnia subiecerit sub pedibus ei. Sed his dimissis se appellat pastorẽ. Et præcipui Christi patres, ad quos eius facta est promissio pastores fuerunt. Pastor bonus Pastores elegit, ex quibus nasceretur. Sic aũt fratres Ioseph Pharaoni Pastores, ouiũ sumus serui tui, & nos, & patres nostri. Et Dauid Pastor ẽt fuit. Ideo filius Dauid pastorẽ se dicit, ut dilectionem, & curam in hoĩes ostendat. Heb. 1 Ioã. 13. B Eph. 1. Ge. 47.

Vt aũt bonus pastor aliquis dici possit, tribus ornari eũ oportet. Primũ laborum sustinẽtia, qm̃ pastoris munus multis laboribus obnoxium est. Hinc bonus pastor Iacob ait. Die noctuq; æstu urgebat, & gelu, fugiebatq; somnus ab oculis meis Scdum cõtra lupos, ac feras dẽt esse ferox ꝓliator, ut gregẽ tueatur, & uitã exponat, ꝓ illius defensione. Sic idẽ Iacob ait. Nec caprũ à bestia ostẽdi tibi. Sic ẽt Dauid ait, Pascebat seruus tuus patris sui gregem, & veniebat leo, uel vrsus, & tollebat arietẽ de medio gregis, & psequebar eos, & pcutiebã eruebãq; de ore eorũ? Et illi cõsurgebãt aduersum me, & apprehendebam mentem eorũ, & suffocabam interficiebamq; eos. Et hinc X ps ait. Mercenarij esse, fugere lupum. Tertiũ, debet pascere, & curare gregem ut in dies ꝓficiebat, & cura magna suo gregi in uigilare, sicut pastores illi, de quib. dr. Custodientes vigilas, noctis super gregẽ suum. Hæc tria in Christo Domino faci le reperiemus. Primũ. n. in laborib. à iuuentute nutritus est, ut muneris sui labo Ge. 31. 1. Re. 17 C

res

A res sustineat. Hinc Esaias vocat eũ virũ
Esa. 53 dolorum, & scientẽ infirmitatẽ. Et Paulus. Non habemus pontificẽ, qui nõ pos-
Heb. 4 sit cõpati infirmitatibus nostris, tentatũ per oĩa. Scit pernoctare in oratione, gelu, æstumque sustinuit, melius quam Iacob. Hinc nunc sustinet aliud gelu, ac æstum duriorẽ, pctã. s. vniuersa, quæ procedunt, uel ex amore male incẽdente vel ex timo-
Augu. re male humiliante. Vt Aug. ait in illud
Ps. 79. Psal. Incensa igni, & suffossa ab increpatione vultus tui peribunt. Quot sustinuerit labores Christus Dñs, ut ouem perditam quæreret, nullus sermo sufficiet enarrare, Cõqueritur de labore Moises, dicens.
Nu. 11 Cur afflixisti seruum tuum, & cur imposuisti pondus uniuersi populi huius super
B me? Nunquid ego cõcepi oẽm hanc multitudinem, uel genui eam, ut dicas, porta eos in sinu tuo: sicut portare solet nutrix infantulum? Sed Christus dñs optimus pastor, licet uniuersum genus hominum portet, qui oue perdita, significatur, non conqueritur, nõ moleste fert. Hinc per
Es. 46. Esaiam loquitur. Audite me domus Iacob, & omne residuum domus Israel, qui portamini a meo utero, qui gestamini a mea vulua, usq. ad senectam ego ipse, & usque ad canos ego portabo. Ego feci, & ego feram ego portabo, & saluabo, & rursum per Esaiã loquitur. Sicut pastor gre-
Esa. 40 gem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo leuabit, fœtas
Os. 11. ipse portabit. Et per Oseam. Et ego quasi
C nutritus Ephraim, portabam eos in brachiis meis. Quantum uero ponderis, ac laboris sustineat Christus Dñs, ut pastoris muneri satisfaciat, ex eo tibi facile erit colligere, quod te sustinet, cum innumera in eum commiseris peccata. Sustinuit in
Ro. 2. multa patientia vasa iræ, apta in interitũ. Non est amicus, nõ frater, non pater, aut mater, qui tot sustineant offensas ac labores. Imo vero si inter oẽs eos qui te præcipuo amore diligũt, diuideres offensas, quas in vnum Deum commisisti, nullus esset, qui te diligeret, aut sustinere posset, & cum vniuersa in unum Deum admittis, te sustinet, te diligit, te fouet, bonus profecto hic pastor, qui laboribus assuetus tanta nouit sustinere.

Secundũ uero Christum præstare ma- A nifestum est, diligit enim oues suas, & aĩam suam dat pro ouibus suis, & vt eas defendat a bestijs, non solum se periculo exposuit, sed vitam profudit libenter. Et nunc a lupis, & feris gregem suum tutatur præclare. Summũ Dei in nos beneficium passio Christi fuit, qua inimicos nostros superauit, & licet eam nuper nobis proposuerit, eam nunc iterato repetit, ne memoria excidat. Plutarcus refert Pluta. philosophi dictum quod citius uetera scit in hominis memoria beneficium est, qđ ipsi collatum fuit. Hæc misera hominis conditio est, beneficium suscepisti heri, hodie iam illius oblitus es. Hinc duo fi- Ge. 41. lij Ioseph dicuntur Ephraim, & Manasses, significãt uero abundantiam, & obli- B uionem. Abũdas bonis susceptis, & obliuisceris eius a quo eam recepisti. Oportet uero beneficium passionis Christi à memoria nostra non excidere. Ne de nobis dicatur. Obliti sunt benefactorum sui- Ps. 77. us, & mirabilium eius, quæ ostendit eis. Vt uero memoria illud retineamus, sæpe eius admonemur. In secundo Regum inter ministros Dauid numerat Iosaphat, qui dicitur esse à commentarijs; quia in regis memoriam ordinatus erat. Olim enim reges ministrum fidentissimum habebant, cuius erat munus, in memoriam regi reuocare uniuersa ministrorum obsequia præclara, vt eos bñficijs afficeret rex qui ea præstitissent. Ille uero hæc omnia literis mandabat, & dicebatur esse à C commentarijs, qui id præstabat. Hoc ecclesiæ munus est, in memoriam nobis reuocare Dei beneficia, ne illorum obliti ingrati inueniamur. Cum uero præcipuũ sit Christi passio, qua nos eripuit è potestate dæmonũ, hoc nobis sæpissime proponit. Christus quidem adeo magnificus est, ut quasi obliuiscatur omniũ, quæ nobis præstitit, & plura quotidie præstare desideret. Hinc ad discipulos euntes in E- Lu. 24. maus ait: Quæ? quasi oblitus esset oĩum eorum quæ ante tres dies passus fuerat. Adeo. n. nsi amantissimus est, ut quasi nihil illa fuerint, dicit, q? quia dilectione, & desiderio plura parat erat pati ꝑ nobis. Xpm ergo decet obliuisci passionis. Nsi

A vero plurimum interest, si eius recordemur, hoc.n.oium bonorũ nobis initium, & cã extat. Cũ illud Christus præstitit, & cum ecclesia illud in memoriam nostrã adducit dicere merito põt illud, qđ Elias
3. Reg. 19. Eliseo dixit, cum super eum pallium misit, & ille ueniã petit, ut patrem oscularet, ait: Vade, quod enim meum erat feci tibi. Quasi dicat, quod ad me spectabat, ac pertinebat, feci, tu tibi consule, & quid facto opus sit, vide. Ita Christus dñs ait: Quod pro te facere potui feci, dum aĩam pro te dedi, & ecclesia similiter ait. Quod possũ præstare, præsto, dum tibi in memoriam reuoco Christi passionẽ, tu ò homo tibi cõtulito, ego.n. amplius præstare nõ possum. Hunc ergo Christi pastoris põdere
B mus amorẽ. Quis vnquã pastor fuit, qui se in ouem trãsformauerit, ut oues eum sequantur? Figmentũ id crederetur, si audiremus. Sed esse pastorem nostrũ qui ouis factus est, & homo verus, vt nos post se duceret, & a potestate luporũ eriperet, quid quod nõ solum homo factus est, sed etiam vitã & sanguinem pro ouibus de-
Simile dit? Vidisti aliquando seruum, qui vidẽs hostes Domini in eum irruere mediũ se opponit, & ut Dominum liberet multis, acceptis vulneribus occumbit? Quibus oculis postea eum cõspiceret Dominus, qui morte serui se liberum uidet serui vero plurima vulnera intuetur. Si oblitus ò homo es, Christum dominũ esse Deum, esse saltem vt seruũ intuere. Quia venit
Matth. 20. ille ministrare, & non ministrari, & dare animam suam redemptionẽ pro multis.
C Venit ministrare nobis, sed quo in munere quo in officio? certè vt daret aĩam pro nobis in munere mortis nobis ministrauit, inauditũ in mũdo hoc munus est: ministrorũ plura munera audiuim⁹, & plurima noia, sed hoc ministerij genus inauditũ est, vt seruiat quis, vita, & sanguine fuso. Recepisti ne unquã in domum tuã seruũ, ut vitã pro te profundat, ecce Christi ministerium: animam suã dat pro ouibus. Venit ministrare in hoc ministerio, vt animã suãdet redẽptionẽ pro multis. Vel cum ait. Aĩam suam dat pro ouibus, sic accipi debet, tanto affectu oues diligit vt non solum sua, sed, & se cor, & animam quibus dare paratus sit. Huiusmodi erat, qui ait. Ego libenter impendã, & superimpẽdat pro vobis, licet, plus diligens minus diligat. Impendam bona tẽporalia, & multa spiritualia. Super impẽ dat etiam, idest, morte me cõsumam. En quãta dilectio a pastoribus quæritur, Sed qui pecuniam qui non dat, quo aĩam dabit? Sed pastori Christo nullus ualet conferri, qui non solũ pro ouibus uitã dedit, sed & pro nõ ouibus, vt oues faceret. Nõ p amicis, sed pro inimicis, vt eos amicos faceret. Est.n. pastor ille, q relictis nonaginta nouem ouibus, venit quærere errã tem, quę clamabat. Erraui sicut ouis, quę periit. Maiorem qđ̃ hanc dilectionẽ nemo habet, quam ut animam suam ponat qs pro amicis suis. At Christus commendat charitatem suam, quod cum adhuc inimici essemus, pro nobis mortuus est.

2. Cor. 11.

Lu. 15.

Ps. 118

Ioã. 15.

B

Ro. 5.

Christus ergo vt oues a lupis protegeret, ut in bestias pugnaret nobis inimicas, vitam amisit. Et sic dęmones a nobis compescuit. Nec vero solum moriens lupos ab ouili abegit, sed, & nũc oẽs bestias propulsat. Hinc ipse per Ezechielem ait. Ez. 34. Faciam cum eis pactum pacis, & cessare faciam bestias pessimas de terra, qui habitabunt in deserto securi dormient in saltibus. O pastor optime, quoties persecutus es leones, & vrsos, similis factus Dauidi. Et animas, quas iam in ore tulerant, eripuisti, effecistique illud Psalmi, Dñs, Ps. 57 conteret dentes eorum in ore ipsorũ, molas leonum cõfringet Dñs. Vere dixisti. Nemo rapiet eas de manu mea. Iam per C te ad nihilum redactus est inimicus noster ut ipse Antonio confessus est, referente Athanasio. Cum enim Antonius vide Athan. ret dęmonem ingenti statura, audiuit ab eo. Iam post Christũ nihil sum, uires non habeo. Et gauisus Antonius ait. Veritatẽ hanc confiteri compulsus es. Bestias etiã hic pastor bonus propulsat, dum victoriam maximam concedit contra vitia, atque peccata. Hanc vero victoriam experiuntur illi, qui cum Ps. dnt. Sicut distat ortus ab occidente, sic lõge fecit iniquitates nr̃as à nobis, en longe positas bestias. Cum longe a peccato te videris, gratias age pastori huic qui bestias abegit, peul-

Merce-

A Mercenarius aũt,& qui nõ est pastor, &c. Pastorem simulatum Christus nũc describit, qui indignus est pastoris nomine Cuius non sunt oues propriæ, quia p charitatem interius eas non parturiuit.
Gal.4. Quo contra Paulus dicens; filioli, quos iterum parturio. Ideo fugit, qa non ouiũ bona quærit, sed sua. Ideo periculo nõ se exponit. Ezech.13. Nõ ascendistis ex aduerso, nec opposuistis vos murũ pro do-
Hi.46. mo Israel. De quib. Hieremias ait. Mercenarij eius, qui versabant in medio ei⁹, quasi vituli saginati uersi sunt,& fugerũt simul, nec stare potuerunt. Debuerũt uerò stare pro populo,& periculo se obijcere, sicut Aaron, qui se igni opposuit. Non
Nu.16 est pastor, qui id nõ præstat, sed quasi pa-
Esa.22 stor. Hinc Esaias ad Sobnã pastorẽ ait. Quid tu hic? Aut quasi quis hic? nõ quis, sed quasi quis dicitur esse, non pastor, sed quasi pastor, exteriori tñ ueste pastor.
B Hanc itero malorum pastorum figuram exprimere dominus voluit quadã quasi comœdia repræsentata, quemadmodum populi sui captiuitatẽ,& trãsmigrationẽ solebat Israeli obijcere, pcipiens prophetis in publicum procedere cathenis uin-
Zac.11 ctis,& simil ib. imaginibus. Ita etiam pastorem stultum repræsentari voluit a Zacharia, qui ait. Et dixit dominus ad me. Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti, qua si dicat. Sume tibi pontificale episcopi q munus suum non præstat, & uniuersa supellectilia pastoris, qui gregẽ nõ custodit. Sume perãm, baculum pastoralẽ,& pellem, qua tegitur, & procede in publicum, personam illius agens. Sed qd stultus pastor agit? addit dominus, derelicta non visitabit, dispersum non quæret, cõtritum non sanabit, id quod stat, nõ enutriet,& vngulas eorũ dissoluet. O pastor
C & idolum derelinquens gregem, gladius super brachium eius,& super oculũ dextrum eius. Multi hu iuscemodi pastores hodie sunt. Sed ne dicas, ego pastor non sum, si filij ti bi sunt, si familia, pastor etiã es, grex tibi est, quẽ pascere debes, & custodire. Putas ne si iorũ,& familiæ curã tibi nõ habendam? nec rationem a te exigendã, qũ eos paueris? exigetur procul-
1.Re.2 dubio: an non Heli carpitur, quod filios non corripuerit? & Abraham laudatur, A
quia pcipit familiæ suæ, ut Deũ timeat? Ge.18.
Curas ne, ut filij,& ministri Deo seruiãt, vt pctõ non cõsentiant:& a pctõ exeãt, si in illo sunt? ut in virtute proficiant? vide ne vngulas eorum dissoluas, ut Zachar. dixit. Sed qd est ungulas dissoluere? Impedire oues, ne ambulent, pedes abscindere. Qñ alicui domestico impedimento es, ne in uirtutis uia procedat, ungulam eius dissoluisti. Dissoluit manus bellan- Hie.38
tium, qui reman serunt in ciuitate aiunt principes regi: moriatur ergo Hierem. Vere pastor,& idolum est, qui suos non curat, mercenarius est, & non pastor.

Sed iam Christus dominus, iterum repetit se pastorem, dicẽs: Ego sum pastor bonus. Quia uerba hæc summe consolã- He.15
tur fideles, sicut Assuerus verba consola B
toria repetit, Hester. Ostendere uerò uolens curam quam erga oues habet, quod tertium est, ex his, quæ superius proposuimus, quæ ad bonum spectent pastorem, ait: Cognosco oues meas,& cognoscunt me meæ, sicut nouit me pater, & ego, &c. Hoc verbũ cognoscere ĩ diuina scriptura, cũ Deo tribuitur, significat diligere, benefacere, curare. Hinc Paulus. Fir- 2.Ti.2
mum fundamentũ Dei stat, habẽs signaculũ hoc. Nouit dominus, qui sunt eius, idest, agnoscit suos, bene ei faciens, De eis curans. Et Amos. Tãtum modo vos Am.3.
cognoui de omnibus cognationibus terræ. Hinc etiam lingua Hispana cognoscere, ẽ bñfacere,& curare,& nõ cognoscere, est non curare aliquẽ, nolle ei fauere. Et id significat illud. Amẽ dico vobis, Ma.25
nescio uos, idest, nolo uobis benefacere. Cum uerò hoc verbũ cognoscere, tribuit C
creaturę, significat esse gratum,& beneficia accepta æstimare, sic Esai.1. Cognouit bos possessorẽ suum, idest etiam bos possessori suo gratus est. Nũc ergo Christum oues agnoscere, est diligere eas, eis benefacere, eas curare, ipsis auxilio esse. Oues verò Christum agnoscere, est illũ diligere, ei obsequi, ei gratas esse.

Christus ergo oues suas cognoscit, qa eas elegit, prædestinauit, & dilexit ab æternitate. Vnde Pau. Elegit nos in ipso ante mundi cõstitutionẽ. Hoc supremũ Eph.1.
Dei

A Dei beneficiū, siue antiquitatē illius con
sideres, quia ęternum est, siue magnitudi
nem, quia nihil dignius, quā pdestinari i
ęternum salutem. Et hoc beneficium cā,
& origo est reliquorū bonorū quæ Deus
hoī confert. Hinc.n. procedi vocatio, iu-
stificatio, & demum glorificatio, ut Pau
Ro.8. lus ait. Quos aūt pdestinauit, hos & vo-
cauit, & quos uocauit, hos & iustificauit,
quos āt iustificauit, eos & magnificauit,
& glorificauit tandem. Hęc ergo Dei co
gnitio est firmum Dei decretum, quo sta
tuit te in gloriā adducere. Hinc innume-
ra bona ouibus suis curat Christus. Pri-
Ma.vl. mum, nunquā oues deserit. Ecce ego uo-
biscū sum oībus diebus, vsq; ad consum
B mationem sęculi. Est præsens ouibus se
cundum humanitatē in diuinissimo Eu
charistiæ sacramēto. Secundū diuinitatē
licet vbique sit, præcipuè tñ ouibus suis
adest, quas speciali prouidētia regit. Et il
le qui secūdum diuinam naturam est ab
oībus separatus pp eminentiam suam.
Ps.112 Excelsus super omnes gentes dominus,
& super cœlos gloria eius. Adeo præsens
animæ iusti est, ut eam nūquam deserat,
in tētatione, in consolatione, & denique
vbiq;, & in oīb. ei adest, ac si nullū aliud
ipsi negotiū esset. Et præterea in pascuis
vberrimis Sacramentorum oues pascit
suas, præcipuè diuino corpore, & sangui
ne, vbi pastor pastus efficit, & cib. ouiū.
Quis vnquam pastor adeo oues dilexit,
ut se daret in cibum, & sanguinē in potū
ouibus, & a medicinam ex sanguine ,p
prio eis conficeret? nullus vnq̄ usque ad
Christum qui similis factus pelicano, ,p
prio cruore pullos pascit. 2. Reg. 12. dr.
pauper habebat vnā ouē paruulā, quam
C emerat, & nutrierat, & creuerat apud eū
cum filijs eius, simul de pane illius come
dens, & de calice eius bibens, & in sinu
illius dormiēs, eratq; illi sicut filia. Hæc
oīa præstat aīæ Christus, & insuper se in
Psa.62 cibum. Quo cibo pingues sunt Christi
oues, ut dicat. Sicut adipe, & pinguedine
repleatur aīa mea, & labijs exultationis
laudabit os meū, lætę, hilares, deuotæ, la-
chrymis lotę, ut de eis dicatur. Dētes tui
Can.4 sicut greges tonsarum, quæ ascenderunt
de lauacro, oēs gemellis nam fœtibus, &
sterilis non est inter eas. De grege suo Ia- A
cob ait. Greges tui oues tuę, & caprę ste Ge.32.
riles non fuerunt. Ita Christi oues fęcun
dæ sunt, fructibus abundant iustitiæ. Ba
culus Christi pastoralis crux est, in quo
velut alter Iacob transiuit Iordanē, & in
ea tā feliciter pastoris mun⁹ obiuit, ut re-
grediatur cum duab. turmis. Vere Chri-
stus bon⁹ pastor est, optimus pastor, pri-
ceps pastorū, nihil.n. illi deest ex oīb. his
quę pastorem habere oportet, ut a nobis
probatū est. Iō princeps dr̄ pastorum a
Petro Apostolo. Cū apparuerit princeps 1.Pe.5.
pastorum, percipietis immarcescibilem
coronam. Et Paulus. Deus, qui eduxit a Heb.13
mortuis pastorem magnum Iesum.
Restat, si oues Xp̄i sumus, ut eum nos
agnoscamus, ei obtemperem⁹, & gratos
nos illi exhibeamus, ut illud impleatur.
Et cognoscunt me meę. Notat Aristote- Arist.
les, taurū ferocē obedire paruulo puero, B
q eū pascit, eiusq; gerit curam, eiq; sub-
di. Reliquos uerò homines impetere tan
quam inimicos. Quoniam experiētia cō
perit, paruulum puerum eum ducere, &
reducere ad paschua, & aquas, nos ergo
agnoscamus pastorē nr̄m, ei obtempere-
mus, hoc.n. signū est, nos illius oues eē. Hiero.
Hierony. in illud Amos 3. Quō si eruat
pastor duo crura, aut extremum auricu-
lę de ore leonis, sic eruentur filij Israel,
attende, liberādos ex populo Israel, dici
auriculū & crura, qm̄ licet a dęmone de
uoratus uidearis, liberandus eris, si aurē
habeas audiētē diuinam uocem, & pedes
quib. Dei uiā ingrediaris. Oues meę vo-
cē meā audiūt. Hāc verò Dei vocē pręci-
puè audire tenemur, ex quo pastor nr̄ in
caluarium ascēdit super crucem, vbi cla C
mās uoce magna emisit spiritū. Sicut.n. Simile
cum oues dispersę sunt in monte, solet
pastor fastigium montis ascēdere, & in-
de clamās uoce magna uocat oues suas,
quæ suum intuentes pastorem, ad eum
accedunt. Ita Christus dominus, ut di-
spersas oues colligeret, & filios Dei di-
spersos congregaret in unum, montem
conscendit, & in crucis fastigio positus,
clamauit uoce magna, donec raucę fierēt
fauces illius. Summus clamor ille est,
quem è cruce Christus dedit, tanta in
oues

A oues ostensa charitate.

Cauendum vero nobis,& timendum, si hanc uocem non audierimus, ne forte pastor bonus derelinquat nos. Dicatq. il
Zach. lud Zacharię. Et dixi nō pascam hos. Qd moritur,moriat̃. Qd succidit,succidatur,
Hie. 15 Et illud Ier. Eijce illos a facie mea, & egrediat̃. Qd si dixerint ad te quo egrediemur? Qui ad morte,ad morte,qui ad gladium,ad gladiū. Dñi in manibus pastoris fueris,securus eris: si ab eius manib. recesseris,in luporū manus īcides, ubi misere peribis. Ostendit uero X̄ps dñs, qsio ille cognoscat oues suas,& ipsæ illum agnoscāt. Sicut,ait,nouit me pr̄, & ego agnosco patrem,quasi dicat. Ea cognitio, quā ego habeo de ouibus meis,& illæ de me,
B similis est cognitioni,qua pater me agnoscit,& ego patrē. Sicut.n. hæc spūalis est, ita & illa. Hinc Paulus: Et si cognouimus
2.Co.5 X̄pm s̄m carnem, sed iam nō nouimus.
D.Th. Vbi D.Tho.non nouimus s̄m carnem,s. Et pręterea. Sicut cognitio patris,& filii non sicca,& sterilis est,sed amoris,& dulcedinis plena. Ex qua infinitus procedit amor, quo se mutuo diligentes producūt
Ro. 9. Spūm sanctū:ita cognitio,quia Christus
Chry. agnoscit oues suas,dulcissima est amoris & suauitatis plena,& quasi pater in filio cōplacet sibi. Sic uero oportet, ut pastor gregem suum agnoscat. Attende dulcedinem Pauli in oues suas. Optabā & ego, anathema esse a Christo ꝑ fratrib. meis. Vbi Chry. ait. Optasse Paulū ad tps care
C re diuina uisione, ut eius oues salutē con
Simile sequerentur æternā. Qua in re similis est Paulus matri in brachiis portāti paruulū filium, quæ cū ad festinū aliquod spectaculum uenit, audit; huc ingredi non potes cum filio,& illa ne filium solum relinquat spectaculum non uidet,dicens. Crescet filius, & ambo uidebimus simile spectaculum. Ita ingredi Paulus nō poterat regnum cæleste cum paruulis filiis, qui illi idonei non erant tāta gloria,& Paulus ait. Et ego ut nutriam hos filios: nunc carere uolo beatitudine, vt postea ego cum illis eam ingredi possimus. Sic ergo prælatus oues cognoscat suas maxima, præcipuaq. dilectione. Hinc Sapiens. Nouit sapiens aīas iumentorum suorum. Viscera aūt impiorum crudelia. Felix qui sic a A
Deo cognoscitur. Ad Moysē ait. Noui te Ex.33.
ex nomine, quia inuenisti gratiam corā me. Ouis vero X̄pi nō solum eum agnoscat fide mortua, cognitione sterili,ac sicca,sed affectu, & dulcedine multa. Pharao aiebat,dñm nescio, & Israel non di- Exo.5.
mittam. Pij vero Deum agnoscunt,& diligunt. Hinc Ier. Oēs cognoscēt me a mi- Ier.31.
nore usq. ad maximū. Et Os.6. viuemus Ose.6.
in conspectu tuo. Sciemus,& sequemur te summa dulcedine,ac amore Chr̄m intueri debemus. Ipse respicit nos, quasi spon sus sponsam. Nos illum ut sponsa sposum. Ille nos, tanquam pater,& mater. Nos illum tanquam filij dulcissimi. Hinc Esaias: Et gaudebit sponsus super Esa.62.
spōsam,& gaudebit super te Deus tuus. B
Adijcit uero bonus pastor.

Alias oues habeo, &c. Mirum futurū gregem,Esaias prędixit. Habitabit lupus Esa.11
cum agno,& pardus cum hædo accubabit,vitulus,& leo & ouis, simul morabūtur,& puer paruulus minabit eos. Grex huiuscemodi uisus nūquā est, donec paruulus Deus factus illum coniunxit. Gentes.n.& Iudęi pauperes,& diuites,sapiētes,& insipiētes,nobiles, & ignobiles,in eodem ouili constituit, & inter eos pacē statuit,ut sibi non noceāt. Venit.n. Christus,ut faciat utraq. unum,dissoluitq. parietem inimicitiarum, vt relictis retibus suis,in vnam congregarentur ecclesiam. Hinc Zacharias ait:Ipse ædificabit tēplū Zac.6.
dño, & cōsiliū pacis erit inter illos duos C
Iudæos scilicet,& gentes. Et Oseas. Con Ose.1.
gregabuntur filij Iuda,& filij Israel pariter,& facient sibi caput unū,& ascendēt de terra. Et Ezechiel. Adiunge lignū v- Ez.37.
num ad alterum,& erunt in unionem in manu tua. (Sic filios Dei dispersos cōgregauit in vnū)& nō erunt ultra in duas gētes,nec diuidentur ultra in duo regna,& seruus meus Dauid Rex super eos,& pastor vnus erit omnium eorum. Sicut ergo Christus dñs efficit unum ouile ex pluribus,& diuersis,ita oīs rectæ gubernationis finis est pax,& unitas ouiū, hāc uero prelatus oīno curare debet,& gregem pascere Christi exemplo, ponens non substātiam solum, sed & uitam pro ouibus,

implens

A implens illud Petri. Seniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro consenior, & testis Christi passionum, qui & eius, quæ in futura reuelāda est gloriæ communicator, pascite, qui in vobis est gregem Dei prouidentes non coactè, sed spontaneè secūdum Deum, nec turpis lucri gratia, sed forma facti gregis ex animo, & cum apparuerit princeps castrorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam.

1.Pet.5

DOMINICA TERTIA Post Pascha.

Modicū, & iam non uidebitis me, & iterū modicū, & uidebitis me. Ioan. 16.

Simile

B Solet amantissimus pater, cum a filijs discedere vult, & proficisci in regionē longinquam, congregatis filijs profectionē dicere, eiusq; causas, & ut eos consolet̄ duo præcipua eis proponere, primum vtilitatem, ac commoda, quæ illis obuentura sunt, dum eorum causas, atq; negotia ipse absens aget, præcipue si in curia ire disponit, in domumq; regiam, vnde multa bona filijs curare poterit. Secundū ostēdit, breuē se facturū moram, & citò ad filios redditurū, ut eū cū gaudio uideāt. Ad hunc modum uidēs Xp̄s dn̄s mœrorem discipulorū, quos paterno diligebat affectu, tristitia ait, impleuit cor uestrū, quia me discessurū audistis. Tp̄s certum destinauit, ut eorū tristitiā leuaret, & illud fuit post cęnā illam mysteriis plenam, qua eis multa dixit uerba cōsolatoria, quib. duo

C p̄cipua eis ōndit. Primū utilitates discessus sui, quod, s. eis præparaturus locū, & mansiones iret, quod sp̄m sanctum missurus, & plura his similia, de quibus iam multa dixerat. Secundum vero hodie pręstat, ostendens, non per longum tempus discedere, sed breuem se facturum morā, vt cum gaudio illum iterum & perpetuo videāt, modicū & uidebitis me. Summa dulcedine nūc eos alloquitur, potius maatrem agens quā patrē. Similia uerba paulo ante dixerat, quibus affectū plus quā maternū ostēderat, dicens: filioli mei, ad

Io. 13. huc modicū tp̄s uobiscū sū. Nō satis fuit illi dicere filij me, sed filioli, quod dulcius est verbū & a dulcissimo procedens corde, uide qualē charitatē donauit nobis pr̄ ut filii Dei nominemur, & simus Ioānes ait, sed dulciorem & indulgentiorem charitatem donauit nobis filius, dum non filios solū nominat, sed & filiolos. Hac ēt dulcedine ductus, uobis matrē Mariā reliquit, ad quam ut matrem accederemus, nunc eam oremus. Aue Maria.

A Ioan. 1

Hęc Xpi domini verba. Modicū, &c. dupliciter accipi p̄nt: primo sic, modicum tp̄s restat, post qd non me uidebitis, hoc, scilicet, quod est nunc usq; ad passionē, & post aliud modicū me videbitis, post tp̄s, scilicet, passionis in resurrectione. Scdo sic accipi p̄nt, per modicum tp̄s non me videbitis. s. per tp̄s passionis, & per aliud modicū me videbitis. s. per tp̄s illud, qd̄ fuit a resurrectione usq; ad ascensionem. B

Augu. Hęc verba a D. Aug. & sanctis tractatur, primo iuxta prædictos sensus, & sic solū Apostolis Christus locutus est, & illis solis verba ista conueniunt. Secundo uero, ut per tp̄s luctus intelligatur tp̄s præsentis uitæ, qd est doloris, & pænitentiæ, tp̄s vero gaudii sit tēpus futuri sæculi, in quo absterget Deus oēm lachrymā ab oculis sanctorum, & iuxta hūc sensum pertinet euangelium hoc ad uniuersos fideles, & hunc sensum dicit August. esse magis germanū literæ, quia Xp̄s ait, in illo die non me interrogabitis. Quod uerum non hēt iuxta priorem sensum, quia post resurrectionem Apostoli quædam interrogauerunt a Xp̄o, & tandem licet prior sensus Apostolos solos respiciens sit a Dn̄o intentus, secundus tn̄ eis, & nobis conueniens magis intētus est, & sic sensus est: post modicum non me videbitis, quia in cęlum conscendam, & post modicum iterum me uidebitis, in morte, uel iudicio. C

Explicandum ergo nobis euangelium hoc est iuxta prædictos sensus: iuxta priorem sensum tempus passionis modicum dicitur a Xp̄o domino. Primò, qa modico tp̄e uoluit mortuus esse, nō multo. Cuius rei rōnem D. Tho. assignat, quia Xp̄i mors fuit illi uolūtaria, & dispensatoria ad satisfactionē pro peccato humani generis, & ut mortē uinceret, quę iā non valet mortuos detinere, sed uelit, nolit eos D.Th.

vivos

A viuos reddet,& ió conueniens non fuit, mortuus esset Christus nisi paruo tpe,vt mors eius certa esse crederetur,quia non necessitate morté suscepit, sed dispésatio
Esa.26 ne. Hac rône loquit Pater Filio p Esaiá, Abscódere modicũ ad momẽtum donec ptráseat indignatio: quasi dicat,donec satisfactione accepta indignatio mea quiescat,quo facto,nó est cur mortuus sis, & tumulo absconditus. Ostendit planè his verbis infinitá bonitaté,& miam,cũ uoluit indignationem suá ptransire, nec in ęternũ durare: nó in ppetuũ irascet, nec in æternũ cõminabit. Ps. ait:non scdum
Ps.102 pctã nra fecit nobis, nec scdum iniquitates nras retribuit nobis, iniquitates eñ nræ merebant irá perpetuum, nó ad mo
Esa.12. dicum;cum angelis ira est æterna, postq̃
B peccauerunt semel cũ hoie secus,ió Esa. Cõfitebor tibi dñe,qm iratus es mihi,cõ
Ex.13. uersus est furor tuus,& cõsolatus es me.
Iosu.3. Sicut ergo modico tpe siccitas relicta est in mari rubro,& in Iordane,vt per transiret Israel in terrá promissam, ita modico tpe Christus mortuus,& sepultus est.

Secundo tps passionis modicum dr a Christo dño,quia licet mors illius atrox fuerit,& dolores acerrimi,& fluctus procellarũ ingentes,modicum tñ ei esse vr p
Ge.29. amoris magnitudine, sicut Iacob dies pauci uidebantur quatuordecim anni, quos laborauit,ut Rachel spósam haberet. Patit Christus pro spósa sua, ut exhibeat sibi gloriosam Ecclesiam, ió modi-
Beda. cum dicit. Et in hũc sensum explicat Beda i homilia verba illa. Deus meus. De⁹
C meus,vt quid me dereliquisti? Non q de tormentis cóqueretur, sed q eius uitá iá pater finiat ne amplius p hoís salute pati possit. Oís.n. Christi dolor,si eius charitati conferatur, guttula est mari cõ
Ro.9. parata: q si charitatis scintilla in Paulo efficit, ut desideraret anathema esse a
Chrys. Christo pro fratrib⁹,q Chrys. Explicat, desiderasse inferni pœna sensibiles aliquo tpe sustinere,qd obsecro aía Christi desideraret? Modicum ergo ei videtur totum,q patitur, quia charitas in immensum excedit passiones. Sed attende quá diuersi ac de[illegible]des a Christo nos simus. Ille modicum dicit oẽ, quod pro nobis sustinet,nos verò, si aliquid p eo facimus, A aut sustinemus,non modicum,sed maximũ esse putamus, nosq; lassos dicimus, nec iá sustinere posse. Vnde,& dicimuss, quis tantum ferat ieiuniũ? tantas cõfessiones? tot tribulationes? Multa tibi,& magna vñr, quæ agis,aut pateris,parum diligis. Vis nó fatigari? fac q Paulus monet, recogitare eum qui talé aduersus semetipsum a pctóribus sustinuit contra- Heb.12 dictionem,& eam modicam appellat,vt non fatigemini,animis uestris deficientes,nec tibi magnũ uideat quidquid agis aut pateris Dei causa irridebát Dei Pro Esa.28 phetas olim dicentes manda,remáda,expecta,reexpecta,modicũ ibi,modicũ ibi. Promittebat Deus bona Israeli,& minabat mala, cunq; nó cótinuò illa adessent, aiebát, pphetę expectate modicũ,cito ve B niet,q diximus, cũq; illis non appareret modicũ,sed lógũ lassabant expectátes,& Dei núcios subsanabant,dicentes, expecta,reexpecta,modicum ibi,&c. Ita núc pluribus contingit,quib. si in iustitia pseuerát,multa pmittunt bona, si in peccato,mala: cũ illa nó cótinuo ad esse cessant lassitudine conficiuntur. Vellet hõ, quá citissimè Dei bonis frui, diuina consolatione,& donis abundare passionum victoriá in momento obtinere, sed modicũ tibi expectádũ est. Vidisti hoiem ĩ cu Simile riá uenienté, vt negotiũ maximũ perficiat,ut beneficiũ, ac donũ maximũ a rege obtineat? an id una die assequet? expectandũ illi est, & patiẽter agẽdũ, similes Heb.8 ergo illis nos simus,& imitatores eorũ,q fide,& patiẽtia Dei pmissiones hæreditauerũt. Sed attẽdendũ est,iuxta prioré sensum,qué uersamus, modicũ dici tps mor C tis Christi,& modicũ ẽt dici tps, q intercessit a resurrectione usq; ad ascensioné. Sed valde diuersũ est modicũ,& modicũ;mortis.n.modicũ durauit per quadraginta horarũ spacium, q tps fuit illis luctus,& doloris, resurrectionis uero modicũ p quadraginta dies durauit,qb.illis Xps apparuit,q fuit illis gaudio,& lætitiæ singulari. Cuiq; ergo horę luctus dies lætitiæ rñdit, quin in Dei domo plus dat cõsolationis,q̃ luctus,núc vidisti dié lętitiæ p hora tristitiæ datá. Sed Esa. aliqd maius

A maius ostendere vr cum ait, ut prędicarē annum placabilē dño, & diem vltionis Deo nr̃o, ultionis tp̃s diem dicit, miæ tp̃s annum. Hinc Ezechieli dr̃, diem pro an
Eze.4. no, diem inquam pro anno dedi tibi.i. ꝓ anno consolationis, diem dedi tribula-
Psa.79 tionis. Hinc Ps. Potum dabit nobis in lachrimis in mensura, ubi hæbrea habent, in maxima mensura, idest in multa mensura, quia parum lachrymarum infundit, ut ibi Vatab'us adnotat. Gaudij mēsura superefluens, corona coagulata, referta, lachrymarū uero in breui mensu-
Esa.40 ra. Et hoc ēt innuit Esa. dicens. Quis mēsus est pugillo aquas? & cęlos palmo pōderauit? per cœlos consolationes accipe, per aquas tribulationes, tribulationes ergo pugillo mensurat, quia manu contra-
B cta, consolationes uerò manu extēta, &
Esa.54 larga. Hinc Esa. Ad punctū, & in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te, in momēto indignationis abscōdi faciē meā parūper a te, & in mīa sempiterna misert⁹ sum tui, dixit redēptor tuus, & rō huius manifestæ est. Quia proprium Dei est misereri, & bona ꝓstare, & iō hac in re plus insumit tp̃is, sicut hō in his maxime occupat᷑, q̄ eius naturæ ingenioq; conueniūt. Contra uero dęmon, & mūdus, si vnū diē tibi cōcedūt dulcē, mille tibi dāt luctuosos & mæro-
Psa.75 ris plenos. Mihi ergo adhærere Deo bo-
Psa.83 num, est qa melior est dies una in atrijs tuis super millia, & ideo elegi, abiectus esse in domo Dei mei, quam habitare in tabernaculis peccatorum.

C Sed iā ſm horū verborū Xp̃i sensū inspiciamus, qui nos respicit, tp̃s uitæ nr̃æ modicū quid est, ꝗ nos contristari oportet, pniamq; agere, veniet citò tp̃s, quo ī æternū gaudeam⁹, & tristitia nr̃a vertat᷑ ī gaudiū. Si.n. hic lætari & gaudere velimus, in æternū dolebim⁹, & flebim⁹, mūd⁹ gaudebit, uos verò cōtristabimini, sed tristitia uestra uertet᷑ ī gaudiū. Hac nos astutia dęmō fallit, nō nobis ostēdit uniuersū statū virtutis, & peccati, sed, vt decipiat so'ū ōndit peccati gaudiū, & virtutis tristitiā, n̄ ōndit, q̄uo extrema gaudij luctus occupet, q̄uo tristitia studiosi vertet᷑ in gaudiū. Si.n. vniuersorū statū ostēderet, nos nō deciperet. Hinc uocat⁹ Ba-
A lan, ut malediceret Israeli, cū totū illū ex
Nu.23 sublimi mōte inspexisset, ei benedicit, & bona imprecat᷑, ut vero ei maledicat, ait Balac, ueni mecū in alterū locū, vñ partē Israel videas, & totū videre nō possis, & inde maledicito ei. Sic hoīē miserū & stultū dęmō decipit, ostēdens ei uirtutis asperū, peccati dulce, faciemq; delectationis, nō turpitudinē, nō æterna supplicia. Sic Israeli viā agenti in deserto ostende-
Nu.11 bat dulcedinē Aegypti, vnde aiunt, recordamur pisciū, quos comedebam⁹ in Aegypto gratis, in mētē nobis ueniunt cucumeres, & pepones, porriq; & cępæ, & alia. Mirū id ꝓfecto recordabant᷑ eorū, q̄ in Aegypto dulcia eis fuere dūtaxat, sed cur nō recordamini mortis oīum filiorum quos aqs suffocabāt Aegyptij? Hęc
B obliti sūt, illorū vero recordati, illa ī memoriā reducit dæmō, hæc obliuisci facit. Caue ergo, ne sic te deludat dęmō, oīa circunspice, vniuersa considera nō ꝗ initio
Pro.5. rerū ē, sed ꝗ in fine. Fauus distillās labia meretricis, sed nouissima ei⁹ amara, sicut absinthiū. Anteq̄ domum emas, eā uniuersā pambulas, & cōsideras. Quis unq̄ domū emit, solūmodo ianuā illius uidēs?
Gen.3. ne ergo conspicias solū pecti ianuā, q̄ pulchra est, uidit.n. mulier lignū ꝗ esset pulchrū visu, aspectuq; delectabile, & nihil amplius cōsiderās comedit, si ītus ingrederetur, uideret peccati venenū, ei⁹ amaritudinē. Vas aureū pc̄m est, sed plenū abominatione, absinthio, atque ueneno. Vñ.n. putas stupēdū hoc mūdo cōtingere, ut rideat, & gaudeat pc̄tōr? mund⁹, ait
C Xp̃s gaudebit, qua nā de re gaudeat? certè Pharisæi inde lætati sunt, ꝗ Xp̃m occiderunt, & exultant in reb. pessimis, fieri ne pt, ut cū in pc̄tō sis, lęteris? audi Prophetā. Noli lętari Israel, noli exultare si-
Ose.9. cut populi, qa fornicat⁹ es Deo tuo. Sed ais, lætor qa delector ī cōuiuio mūdi, ꝗ splēdidō est & abūdās, sed audi, miser, n̄
Dan.5. vides manū scribentē sñia cōtra te, ut uidit Balthasar? an nō paues imminentē tibi ęternā mortē? mira profecto res ē, esse hoiem lętū, & hilarē, cū sine Deo sit. Vt stultitiam hanc Deus hoīum exprimeret, loquitur Ezechiel, ecce tollo a te deside-

A desiderabile oculorum tuorum in plaga, non planges, neque plorabis, ut cum tibi dixerint quomodo non ploras, cum interierit mulier tibi dilectissima, dicere possis, non plangitis uos, nec doletis Deo amisso, & dicitis cur nō doleo uxorem amissam? Cum Babylonij dicerent Israeli, hymnū cantate nobis de canticis Siō, Ps. 136 aiebant illi, qūo cantabimus canticū dñi in terra aliena? Cū Deus à te recesserit, cum captiuus tenearis, qūo cantare poteris? in Deū peccasti, & rides? Deum amisisti, & gaudes? stultus es, dementatus es. Ge. 37. Cum amisisset Iacob dilectum Ioseph, scriptura ait, congregatis aūt cunctis liberis eius, ut lenirent dolorem patris, noluit consolationē accipere, sed ait, descendam ad filium meum lugens in infernū, B si ergo Deum amisisti, fac tibi planctum quasi super vnigenitum. Excipitur Iesus in Hierusalem, cum gaudio, & lætitia, & ille eos lætos videns plorat, tm̄ est peccatoris malum vt Deum plorare compellat, licet ille rideat. Ex. 32. Exultat Israel coram vitulis, & plorat pro eis Moyses, quo.n. peccator plus ridet, eo plus est deplorandus. Ex. 33. Hinc peccatori populo loquit' dñs, iam nunc depone ornatum tuum, ut sciā, quid faciam tibi, tolle vestimentum pretiosum, quod signum lætitiæ est, quia si Deus non ignoscit, eiulanti, & lachrimāti, ut Esau, & antiocho, quia ex corde nō plorabant, quomodo ignoscet ridenti? Esa. 22 Hinc Esaias, in illa die uocabit dominus ad fletum, ad planctum, ad saccum, et caluitium, & ecce gaudium, & lętitia, uiuit dominus, si dimittetur iniquitas hæc uobis, donec moriamini.

C Sed hanc iustorum tristitiam, & lętitiam Christus dominus explicat exēplo parientis mulieris, dicens, mulier cū parit tristitiam habet, iuxta priorē sensum doluerunt Apostoli de Christi morte tanquam parturiēs mulier, sicut.n. in partu Chrys. (ait Chryso.) filius, qui doloris causa est, postea lætitiam efficit sic Christi mors fuit Apostolis mœroris causa, quæ postea gaudij, & resurrectionis causa fuit, in resurrectione Christus quasi per partum nouus homo in mundum prodijt: vnde Act. 13 Paulus de resurrectione interpretatus illud Psalm. 2. ego hodie genui te, & notat A Chrisostomus, non dici, quia natus est sibi filius, sed quia natus est homo in mundum, qui est Christus, ideo Ioannes uidit mulierem Ecclesiam Christum parientē, qui raptus est ad Dei thronum, peperit Ap. 11. ergo Ecclesia cum dolore Christum resurgentem, & sublatum in cælum.

Sed iuxta secundum sensum, uita præsens iusti partui similis dr̄ conuenientissime, initium.n. uitę iusti partus est, uita ipsius partus est, mors deniq; partui simillima est. Initium iustitiæ pnīa est, qua hō renascitur, tunc partus ille est de quo Esaias. Sicut quę concepit, cum appropinquauerit ad partū, clamans clamat in doloribus suis, sic a facie tua domine concepimus, & quasi parturiuimus, & peperimus Spiritum salutis. Esa. 26 Attende cōuersionis tuæ modum, concipis a facie domini, B cum recordatus Dei tui, præsens faciei eius. Nō egressus ab illa, ut Cain, mortis, Gen. 4. iudicii, & inferni timorem concipis, crescit hic fętus intra te, & hac parte nolles pc̄tm̄ dimittere, illa uero Deum timens, quem uides tibi esse relinquendū, ibi dolores, ut parturiētis, ibi anxietas. De qua re multa Augustinus in confessionibus de seipso memoriæ prodidit. Aug. Sed quod erit horum dolorum remedium? Quidā nolunt partum perficere, de quibus Esa. venerunt filij, usque ad partum, et uirtus Esa. 37 non est pariendi, timet infans nasci, non vult egredi vterum matri an non stultitia hęc est? an nō illi multo melius, ex angustijs egredi materni uteri in amplissimum hunc mundum? Huic similis est, C qui timet egredi à pc̄tō, à misera captiuitate in libertatem, à tenebris in admirabile Dei lumen. Simile Sicut ergo si filius non nascitur ille in utero moritur, & matrē interimit, ita si cōceptum à facie dñi Spiritum, nō pepereris, si mortuus fuerit intra te, nec in lucem prodierit, mortem tibi ęternam parat. Si filius nascitur, uiuit ille, et uiuit mater. Caue ergo, ne in te moriatur hic dñi spiritus. Quidam uerò nō oīno occidunt intra se hunc dñi spiritū, sed eius partum differunt, in longum cōsionem differentes, qui similes sunt Echino, quē vulgo dicunt Erizo, de quo Pierius

A rius lib. 8. cap. de Echino ait, cum sit ani
Pierius mal alias acutum & viuax, quia duas fe
Simile nestras facit in fouea sua, & cũ hinc aer perflat, hanc claudit fenestram, quando inde, alteram, ne ab aere lædi possit, quo homines docet, præcauere pericula, & cum a canibus impetitur, ita se spinis obuoluit, & operit, ut nihil nisi spinæ appareant, & sic non audent eum contingere, licet ergo in his viuax, & acutum sit, tamen animal est inscium, & ignorans hac una in re, quod partum differre conatur & hinc fit, ut crescente interim fetu maxima cũ difficultate pariat, cui per similes sunt, qui conuersionem differũt, quæ partus quidam est. Concepisti ô homo a facie dñi, audi sicut quæ concepit, & ad partum appropinquauit, dolẽs clamat, nec quiescere potest, donec pariat,
B ita ibi requies non erit, donec spiritum salutis parias, donec peccata dimittas, & Deo adhæreas. Initium ergo uitæ iusti partus est: Ipsa etiam iustorum uita similis partui est, parit enim iustus bona opera, & merita in vitam æternam, quam expectat, ut mulier partũ. Hinc Prophe
Mic. 4. ta: Dole, & satage filia Sion, quasi parturiens, quia nunc egredieris de ciuitate.
Ro. 8. Hoc latè explicat Paulus. Existimo enim quod non sunt condignæ passiones huius temporis ad futurã gloriam, quæ reuelabitur in nobis, nam expectatio creaturæ reuelationem filiorũ Dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est non uolens, sed pp eum, qui subiecit eam in spe, quia & ipsa creatura liberabit a seruitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus. n. quod oĩs creatura ingemiscit, & parturit vsq; ad huc: nõ
C solum autẽ illa, sed & nos ipsi primitias spũs habentes, & ipsi intra nos gemim' adoptionem filiorum Dei expectãtes redemptionem corporis nostri. Quo loco
D. Th. de hac re D. Tho. disserit, & ait, ostenso termino maximo huius partus, q est futura gloria, ostendit partũ ipsum dicens, quod creatura, id est iustus, qui creatura
Iaco. 1. Dei dr, iuxta illud Iacobi, uoluntarie genuit nos uerbo veritatis, ut simus initiũ aliquod creaturæ eius. Hęc ergo creatura subiecta est vanitati, id est passibilitati, & dolori partus, pp spẽ futuræ glorię, A quia liberabitur ab his, qñ pepererit fructum æternitati. Oĩs ergo iustus ingemiscit, & parturit vsque adhuc, ingemiscit quidẽ, quia multi gemitus mei Prophe- Thr. 1. ta ait, propter mala, quæ patitur, & propter difficultatem in bonis, quæ agit, & propter bona, quæ sperat: nec solum iusti alij sic parturiunt, sed & nos ipsi Apostoli primitias spiritus habentes, hoc in partu laboramus expectantes diuinam gloriã. Nunc ergo ô homo affligeris propter ea, quæ nunc diximus, pateris multa, laboras, dum uirtutis opera præstas, expectas aliam uitam, & spes, quæ differtur, affligit aĩam, ne mireris, si quasi parturiens doleas, tempus nunc partus est, finietur labor partus, & tale gaudium in trabis, ut nõ memineris pressurę pp gaudium, quod tm̃ erit, ut nõ solum dolorẽ tollat, sed a memoria auferat, tam est in B gens patriæ gaudiũ, ut Beati dicant, obliuioni traditę sunt angustię priores, ut di Ecc. 6. cas cum Ioseph: Obliuisci me fecit Deus oĩum laborum meorum in terra pauper Ge. 92. tatis meę, recordatur Abisai iniuriarum Semei, sed Dauid non sic, quia illa die fa 2. Reg. ctũ uidit se regem super Israel, & ait rex 19. Semei, non morieris. Nõ est hic dies, ut in eo memoria fit priscorum malorum. Si hoc efficit regni temporalis possessio, an non multo potius id efficiet regni cęlestis adeptio? Mors tãdem iusti similis partui est, parit enim illum ecclesia æternitati. Qua ratione sanctorum mors natale dicitur, quia tunc uere nascũtur ęternæ uitæ. Appropinquat iustus morti, uenit hora e us, nolit anima a corpore exire. Vnde Arsenius animæ suę dicebat, tot annis Christo inseruisti, & nũc egredi times? noli mortem pauere, si iustus C es, quoniam sicut puer nascens ex angustijs uteri materni, procedit in amplissimum mundum, sic in mundo præssuram iustus habet, in cœlo uerò aberit pressura omnis, & omnis fugiet dolor.

Et gaudiũ uestrũ nemo tollet a vobis. Hæc uerba dupliciter accipi pñt secundum duplicem sensum, quem explicuimus, primo sic. Gaudiũ, quod nũc habetis de mea corporali pręsentia, tolletur a

vobis

A vobis per Iudęos in mea morte. Sed gaudium uobis in futurū post meam resurrectionem, cum Spiritum sanctum acceperitis erit intrin secum, & perseuerans,
i. Pe.1. ꝙ nemo a uobis tollere poterit, de quo Petrus ait, credentes autē exultatis lętitia inenarrabili, & glorificata, reportātes
Psa.78 finem fidei vestræ salutem animarū uestrarum. De quo gaudio Psalmus loquitur, beatus populus, qui scit iubilationē,
Greg. est autem iubilatio, ait Greg. lætitia inenarrabilis, quæ sentiri, non explicari potest. Licet ergo iustus in hac vita tristet, & lugeat, gaudio tñ Spiritus sancti impletur, hoc gaudium, dicit Christus, esse ipsorum gaudium, ait, vestrum & tolli non posse ab eis. Et rō est manifesta, qm̄ qñ res, a qua proficiscitur gaudium, tolli potest a nobis, nec illa nostra dr, nec gaudium, quod ex illa capimus, nostrū est,
B quia tolli facile a nobis potest, sublata re ipsa, a qua gaudium ꝓficiscitur. Hmōi verò omne mundi gaudium est, res em̄ mundi, ex quibus illud proficiscitur, & tolli a nobis possunt, & sic etiam gaudiū tollitur earum: unde nec ille nostræ sunt omnino, nec earum gaudium nostrū est,
Lu.18. ideò hęc omnia aliena Christus uocat, dicēs, si in alieno infideles fuistis, quod uestrum est, quis credet uobis? Vbi omnia temporalia aliena nuncupat, spiritualia vero nostra dicit. At spiritus sanctus, & illius gaudium nostrum dicitur, quia nullus a me tollere potest diuinum Spiritū, nec gaudium, quod ab eo proficiscitur. Quod si homines tanto studio in terra quærunt bona immobilia, census perpe-
C tuos: quomodo non quæres tibi hoc infinitum bonum Spiritum, scilicet sanctum, & eius gaudium, quod nemo un-
Ge.25. quam a te tollere potest? Sicut ergo olim Abraham, Isaac reseruauit hęreditatem, id est bona immobilia, filijs autem concubinarum largitus est munera, bona scilicet mobilia: ita Deus noster iustis dat Spiritum suum, & eius gaudium, peccatoribus terrena, & eorum cōsolationes, quæ omnia mobilia sunt.

Sed ista Christi domini verba, gaudium vestrum nemo tollet a uobis, iuxta scūm quem proposuimus, sensum, accipienda sunt de gaudio æternæ beatitudi- A
nis, quod æternum cum sit, auferri a nobis non poterit. Hinc Psal. n. Lauda Hie Ps.143
rusalem dominum, lauda Deum tuum Sion, quoniam confortauit seras portarum tuarum, id est occlusit fores omni malo, ut locum non reliquerit, quo intrare possit. Aeternitas vero bonorum maximum gaudiū cumulat beato, quia quolibet momento quodam modo perfruitur gaudijs totius æternitatis. Sicut damnatus consimili ratiōne totius æternitatis pœnis quolibet momento cruciatur, (apprehensio enim impendentium malorum maximè hominem, cruciat, ut patet in Christi sudore sanguineo, qui inde processit) cum ergo damnatus uideat & comprehendat ęternitatem impendentium malorum, quasi toto æternitatis pondere præmitur, torquente ipsum B
sua apprehensione eorum omniū, quæ in æternum est, quo quid miserius excogitari potest? Contra uerò beatus de sua fœlicitate securus, dum totam æternitatem iucundissimam ante oculos proponit, de tota ei singulis momentis plenissimè gaudet. Si ergo nunc [illegible]sto aliquid sese offerat tolerandum, cogitet Dei præclaram dispositionem, quod momentaneum, & leue tribulationis ęternum gloriæ pondus operatur in eo. Optima profecto hæc Dei dispositio est, ut labor exiguus sit, præmium & gaudium æternū. Si Deus commutaret manus, & laborē faceret æternum, gaudium uerò breue, id difficile planè nobis esset, & hoc est, quod sibi peccatores eligunt breui tempore delectari, & gaudere, & in æternū C
cruciari, & dolere. Non sic Deus ordinauit, sed paruo labori infinita requies ab eo cōcessa est. Qua in re manifeste patet Dei natura, ac ingeniū; necenim ut Pro- Thr.3.
pheta, ait humiliauit ex corde, nec eius naturę est affligere, sed benefacere. Vnde Simile
sicut cum vere pluuia descendit, dicere soles, non hæc temporanea pluuia est, non diu durabit, facile serenum cœlum erit & tranquillum, ita Dei ira citò transit, & serenitas ęterna succedet iusto. Vnde Deus cum iusto se habet ad eum mo- Ge.44.
dum, quo Ioseph cum Beniamin dile-

A ctissimo fratre, quem capi fecit, ac comprehendi, sed citò se illi fratrem manifestat amantissimum, omnis tribulatio iusti ludus Dei est, qui æterna fęlicitate, & gaudio terminatur. Afflictus nimirum Beniamin est ludo illo, quia nullus ei aperuit, quod ludus esset, & in quē erat finēm deuenturus, quod si ei diceretur, non doleret. Nobis uerò nūc manifestat Christus dominus, omnem tribulationem æterno gaudio terminandam, cum ait tristitia uestra uertetur in gaudium. Ne ergo nimiū doleamus, si tribulamur, imò uero æterna proposita mercede B accendamur in labores subeundos, in uirtutis opera præstanda. Si nunc tibi dicerem, dimitte hanc, uel illam substantiæ tuæ partem hac lege, ut post annum tibi reddatur centuplum, quam reliquisti, & eo centuplo fruaris mille annis, præclare tecum actum putares, & libenter dimitteres, quicquid hac lege præcipereris dimittere, nam & agricola frumentum dimittit, dū seminat, sperans in messe multiplicandum, licet nō in centuplum. Sed nunc vt iustissimam Dei causam ostēdamus, aliud melius ineamus pactum, & hoc sit, dimitte per diem unum hanc substantię partem, & dabitur tibi post diē mille millia plusquam reliqueris, & per mille millia annorum eis frueris, hoc pactum multo est præclarius. Sed adhuc melius Deus inire tecum vult, dicens, dimitte per unam horam parum quid, & recipes centena millia plus, & infinitum plus, & infinita æternitate fruenda. An C non hæc conditio præclara? an non pactum desiderandum? an non commercium optimum? gustauit, & uidit, quia bona est negotiatio eius, si nunc Dei causa dimittas uniuersam substātiam, vitā, & honorem, & hęc omnia per mille annos relinqueres, tanta cœli bona sunt, & tanta æternitas est, ut cuilibet horæ respondeant mille millia annorū, & multò plus, & cuilibet rei dimissæ respondeat infinitum bonum, quo frueris in æternum. Hæc negotiatio nobis amplectenda fratres est, huic incumbendum, in qua diuites in æternum euadamus, &c.

Simile

Pro. 31

IN EADEM DOMINICA III. A
Post Pascha.

Sermo Secundus.

Them. Mundus gaudebit, vos vero contristabimini. Sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Ioan. 16.

IN hodierno Euangelio pijs laborantibus consolatio proponitur. Ea est, omnium laborum ipsorum, terminum B esse lætitiam, & citò finiendos esse labores, & lachrymas, ut sint spe gaudentes, in tribulatione patientes, sic consolata Rebecca est filium Iacob, dicens. Nunc Ge. 27 ergo filij mi audi uocem meam, & consurgēs fuge ad Labam, fratrem meum in Aram, habitabisq; cum eo dies paucos, postea mittam, & adducam te inde huc, pauci dies erunt peregrinationis, & laboris tui, & citò mittam, & adducam te in domum. Sic Christus dominus suos cōsolatur, modicum tempus erit, quo non me videbitis, citò laborum finis uenit, & tristitia in gaudium uertetur: ut hæc nobis consolatio sit in profectum, adeamus matrem Mariam, quæ nobis gratiam obtineat.

Ostēdit hodie Christus dominus præclarum exitum istorum, & finem omnium laborum ipsorum fœlicem esse, a quibus liberi euadent, sicut Israel a Mari rubro, dolores enim illorum, dolores C sunt parturiētis, quorum finis filius est, & gaudium, non sic iniquorum dolores, quibus nullus respondet fructus, atque adeò sunt dolores similes punctioni lateris, hinc Sapiens. Inutilia opera eorum, & labores eorum sine fructu. Sap. 7.

Hæc in Euangelio uideamus, Modicum & iam non uidebitis me, &c. Attende primum quomodo Deus se, cum suis habeat, iam abscōdit se, iam manifestat, iam tribulat, iam consolatur.

Sicut. n. tēporis uicissitudo necessaria est fructibus percipiendis, dies, & nox, hyems, & æstas, sic ad fructus aīæ spiritualis recessus, & accessus Solis iustitiæ Simile iuuat

A iuuat maximè; Hinc Iob, Tonabit uoce
Iob 37. magnitudinis suæ, & non inuestigabᶜ,
cũ audita fuerit uox eius, quasi dicat. In
cõsolatione auditur Dei vox magna, sed
cõtinuò disparet, nec inuenietur, & si q̃-
Iob 7. sieris eã. Visitas eum diluculo, & subitò
Hiero. probas illum. Hinc Hier. in epistola ad
Marcellam exulem, ait. Ver amœnissi-
Simile mũ ãncedeᶜ solet, rigida, ac sęua hyems.
Et quo magis mare intumuerit, & sęuũ
fuerit, eo postea trãquillius fit. Quia post
tempestatem tranquillum facit, & post
lachrymas exultationẽ infundit. Hinc
Iob 33 Iob. Tabescet caro eiᵒ, appropinquabit
morti aia eius clamabit ad Deum, & pla
cabilis ei erit, & uidebit faciem eius cũ
Cant. 2 iubilo. Hinc Spõsa, En ipse stat post pa
rietem nostrum, prospiciens per cancel-
B los, prospiciens per fenestras, quasi dicat
Ezec. 2 iam apparet, iam absconditᶜ. Iõ Ezechie
li ostenditᶜ liber scriptus intus, & foris,
in quo scriptæ erãt lamẽtationes, carmẽ,
& væ, inter lamentationes, & vę, carmi-
na sunt, i dulcia cãtica. Et de his, q hũc;
Iob 35 Dei ordinẽ non agnoscunt, Iob ait. Exu
labunt pp vim brachij tyrãnorũ, & nõ
dixit ubi est Deus, qui fecit me, qui dedit
carmina in nocte? Noctib. carmina, &
cantus destinantur in leuamen pp no-
ctis tristitiam, dat ergo Deus carmina in
nocte, quia cũ suos tribulauerit cõtinuo
eos consolatur, & si parum se abscõde
rit, & recesserit, citò reuertitur, & adest.

Secundo his uerbis ostendit Christus
Dñs curam in suos illi esse maximam,
& si aliqñ ab eis recedat, continuo reuer
Esa. 51 titᶜ, & sũmo eos gaudio afficit. Hinc Esa
ias. Consolabitᶜ ergo dñs Sion, & conso-
labitur oẽs ruinas eius, & ponit desertũ
C eius quasi delicias, & solitudinẽ eius qua
si hortũ Dñi, gaudiũ & lætitia inuenien
tur, in ea gratiarum actio, & vox laudis.
Idẽ Dñs pplo suo promittit, per Ieremiã
Ier. 31. dicens: Rursum ædificabo te, & ædifica-
beris virgo Israel, adhuc ornaberis tym
panis tuis, & egredieris in choro luden-
tiũ, adhuc plãtabis uineas in montib. Sa
mariæ. Iustus si lætitia spoliatus fuerit
nũc, citò ea ornabitur. Sicᵘᵗ est n. arbo-
ri, & uiti, quæ in hyeme foliis, & florib.
Simile nudatur, sed vere eis ornatur, & florescit

denuò Impij expoliantur lætitia, sine ul A
la spe vltrà recipiendi eã, longe ab eis re
cessit Deus, non modicũ, sed in æternũ.
Hinc eis dicit Ioannes: Vox citharædo-
rũ, & musicorum, & tibia canentiũ, non Apo. 18
audietur in te amplius. Et Esaias: cessa-
uit gaudium tympanorum, quieuit soni Esa. 24
tus lætantium, conticuit dulcedo citharę
cum cantico, non bibent uinum, deserta
est omnis lætitia, translatum est gaudiũ
terræ Babyloniæ, & Hierusalem dicitur
desolaberis, sed Hierusalem dicitur, rur
sum ædificaberis, non Babyloniæ quæ si
milis est arbori bis mortuæ, eradicatæ,
cui spes nulla restat germinandi.

Sed Dñe cur à iusto, quẽ diligis rece-
dis? cur eum tribulari pmittis? Vt fides
eius pbetᶜ, & fidelitas eius appareat. Re
ge pñte pauci in eũ rebellãt, eo absente fi B
des probatur diligentium eum. Prædi-
cante Baruc captiuis in Babylonia, colle Baru. 1
gerunt illi pecuniã, vt redimerent uasa
tẽpli Dñi, & offerrentᶜ holocausta in Hie
rusalẽ. Sed qũo uos id curatis, cũ Deus,
vos nõ redimat? i eo apparet eorũ fides.
Nõ sic impij nõ sic, sed si parũ à Deo re-
linquatur cõtinuo eius obliuiscuntur, &
in eum peccant. Vt Achab, qui fame op- 4. Re. 6.
pressus ait. Hęc faciat mihi Deus, & hæc
addat, si steterit caput Elisei filii Saphat
super ipsum hodie. Huic similis ille est qui
in necessitate constitutus peccato reme-
dium quærit. Ne ergo similis sis Israeli di-
cẽti, odit nos Dñe propterea eduxit nos Deu. 1.
de terra Aegypti. Sed expecta Dñm mo
dicum, aderit ille citò. Sed Dñe qũ, ais?
modicũ, & non uidebitis me. Si absens
es, licet paruũ uideatur esse tps, nõ modi
cũ, sed multũ est. Accelera ergo Dñe, vt Berna.
eruas me, citò ueni, vt uideamus te. Hic C
tribulatus Hier. orat. Recordare mei, & Hie. 15
visita me, & tuere me ab his, q psequunᶜ
me, noli ipatiẽtia tua suscipere me: scito,
qm̃ sustinui pp te op pbriũ, quasi dicat.
Dñe noli tãta uti patiẽtia, & lõganimita
te i psequẽtes me, accelera, veni festinãter
ut mihi subuenias. Mirũ pfecto ẽ, q̃ uelli
mus Deũ patiẽtẽ esse in pctã nra, ut ea ñ
vlciscatur, nolumus tñ eum patientẽ es-
se, vt nobis succurrat. Iustus est Saul ex 1. Reg.
pectare septẽ dies, nec potuit spare octã 17.

A uum,& ide oīs illius pditio ortū habuit.
Ex. 32. Nō potuit sperare Israel dies quadraginta, ut Moyses descēderet,& fecerūt vitulos. Scito ergo expectaī dñm cito veniet modicū,& uidebitis me,ne aīo deficias.

Tertiò attēdendū ī his uerbis est, modicū,dici uitā nr̄am,& oīa q̄ in illa sunt, modica sunt,sic ēt ipsi impii fatent Sap. 2. Exiguū,& cū tædio est tps vitæ nr̄æ. Si esset modicū,& bonū,& cum gaudio leuius haberemus,sed modicū,& malū,
Ge. 47. & cū tædio hoc nobis dolendum, Iacob ait Pharaoni. Dies peregrinationis meę 130. annorum sunt,parui,& mali. Audi
Iob 9. Iob. Dies mei uelotiores fuerunt cursore,fugerunt,& nō viderunt bonū,ptransierunt,sicut naues poma portantes,& sicut aquila volans ad escam. Videris ò
B hō tibi consistere, sed uerè in mortē properas,uelocius,q̄ nauis pteruolans,q̄ aquila uolans ad esca,qua q̄ citissimè descēdit. Quot nunc principes,& nobiles pteriere,q̄d reliquerunt? certè solū odorem vel bonū vel malū operū suorum. Sicut nauis odorem pomorū. Verè modicū vita hæc est,& modicū oīa,q̄ hic sunt. Putas tibi lōgā restare uitā,& modica erit. Sed q̄d impii colligunt ex illo, q̄d aiunt. Exiguum,& cum tædio est tps vitæ nr̄ę. Certè hoc colligunt, venite,fruamini bonis,quæ sunt,ecce q̄d nunc Chr̄s ait,mūdus gaudebit. Iusti colligunt inde vt pęnitentiā agāt, & lugeant, è conuerso verò iniusti, vt rideāt, & gaudeāt, de iustis Chr̄s ait, vos contristabimini. Transibit modicū hoc,& q̄d tūc iustis, & iniustis reliquū erit? Iniustus sibi coaceruauit ini
C quitates quib. in æternum ardeat. Iustus bona opera,quib. æterna mercede donetur.
Simile Vidisti mercatorē, qui ad Indos properat,& multos annos in negotiatione posuit,& quid demū lucratus est? fasciculū lignorū,quo ipse cōburatr. An non hunc insanum diceres? Auis dr̄ phœnix id agere; congregat multa ligna, quibus ipsa cōburitur. Laboras miser peccator, congregas subiam multā,delicias plures quid hæc oīa esse putas, nisi fasciculum lignorum,quo in inferno ardeas in æternum? Sed ais. Nunc saltē,cum rideo delector,& gaudeo,u.s nosse,quid nunc ubi sit? Similis,est aīa tua principi mulieri,quæ domum patris egreditur cū Aethiope seruo nequam,& ille eam ducit in montem, ibiq; carbones multos cōficit, & illa denigrata est super carbones,tam vili,& abiecto muneri seruiens. An nō miseram illam iudicares? Huic similis aīa tua est,q̄ Dei domum egressa operibus abiectissimis incumbit,in quib. denigrata est super carbones facies illius. Thr. 4.

Non intelligebant Discipuli,quid hoc modicum eēt,& iō Christum interrogare voluerunt: Peccati effectus ignorantia est,cuius remediū interrogatio est,sic interrogant discipuli Magistrum,& vię inscius sciētē. Ad hoc venit in mundum Chr̄s veritas,ut eum interrogemus hinc oēs illum interrogāt. Cum puer esset, in Lu. 20. templo interrogatus à doctorib. est. Di B scipuli eum sæpius interrogant, qūo orādum esset? quando Iudicii dies ueniet? quod est mandatum magnum: quomodo salutem consequi possent æternā? Et Dęmones eum interrogauerunt, an esset filius Dei? & Angeli interrogant eū. Es. 63. Quare rubrum est vestimentum tuum? & tu ergo interroga eum,disce ab eo.

Quid est hoc quod dicis modicū? Rñdet cęlestis Magister,plorabitis,& flebitis u os mundus aūt gaudebit. Sed nō iō ifęlices dicas iustos,q̄ plorāt. Quia Bea- Mat. 5. ti,q̄ lugent,q̄m ipsi consolabuntur. Non hic loquitur Christus de lachrymis,quę funduntur pp amissionem tpalium, uel mortem amicorum, hæ. n. lachrymæ, beatæ non sunt,quia si nimiæ sunt, ostēdunt inordinatū affectum ad tpalia, & de hac tristitia scriptura ait. Quod exsic- Pro. 17 cat ossa, & mortem citius venire facit. C Et cordi est,quod tinea panno,& impedimento esse solet multis bonis, & Dei etiam obsequio. Vnde cum Moyses carperet Aaron,q̄ non obtulisset Deo sacrificia,propter filiorum mortem, respondit Aaron. Qūo placere potui Domino, Le. 10. in ceremoniis mente lugubri? Quis ergo iustorū fletus est? Certè iusti edocti à Deo sunt. Mundū istum vallem esse lachrymarū,locum exilii,locum pęnitentię,& doloris. Norūt gaudiū nō esse fructū huius tpis,sed uēturi. Et dicūt. Musi

ca

A ca in luctu importuna narratio. Iō hic consolari renuunt, & plorant; tum pp peccata præterita, tū pp negligētias præsentes, quod vident se parū proficere. Et licet S. S. testimonium eis reddat, quod sint filij Dei, & eo testimonio illos cōsolatur, sed alia parte hic idē spiritus, tristitiā infundit: efficit.n. ut in cœlum suspirēt, ut Deum desiderent, & affectum in anima ponit. Similē affectui sponsæ, quę sponsum absentē hēt, ponit ergo in corde gemitus inenarrabiles. Et cum Deū nunc cōsequi non valeant, verum habet
Ps. 41. in eis illud Ps. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes, die, ac nocte dū dr̄ mihi quo
Ps. 136 tidie vbi est Deus tuus? Et illud. Sup flumina Babylonis, illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Sion. Sup
B flumina Babylonis iusti sedēt, quæ sunt delectationes sæculi huius, quæ tāquam fluuius percurrunt, non ab illis rapiunt, sed eas rapido cursu fluētes aspiciunt, & recordati Sion, plorant. Simul ēt videntes aliorum peccata, dolent, quia Deum offendi vidēt ipsis dilectissimum. Sicut
Ps. 118 filius dolet, cum pater læditur. Hinc Ps. Vidi præuaricantes, & tabescebam, quia mandata tua non custodierunt.

Hæ sunt iustorum lachrymę, quæ Angelis vinū sunt, eos lætificant. Sūt mare,
Ex. 14. in quo Pharao, & Aegyptij pereunt. Sūt aqua extinguens ignem concupiscentię.
Can. 3. Hæ lauāt animā, ut sit similis columbæ, quæ lacte lota est. Hæ animā irrigant, vt sit fæcunda terra fructum proferens. Et
C eris, quasi hortus irriguus, cuius nō defi-
Esa. 58 ciēt aquæ. Sed aquæ istæ in solitudine inueniuntur, sicut inuenit Anna aquas ca-
Ge. 36. lidas in solitudine, quia oportet à corde pijcere terrenas cogitationes, & delectationes, ut hæ aquæ inueniantur, & iō iusti oēm terrenam fugiunt delectationē,
Ps. 76. & afflictiones quærūt. Hinc Ps. Renuit
Ge. 8. consolari aīa mea. Sicut.n. columba noluit quiescere super cadauera putrida, vt coruus, & ideo in arcam remeauit, sic iusti nolunt affici, & infici creaturis, ne de
Osee 9 eis dicat illud. Facti sūt abhominabiles
Simile sicut ea, quæ dilexerunt. Et sicut turtur uidua fugit arbores virides, & aquas puras & limpidas, & sola ac tristis cōmorat, &

gemebunda, ita iusti gemunt suscipiētes A cœlū, & quasi peregrini mūdum percurrunt, non inhærentes his, quæ mundi sunt, vt ciues eius, nihilque dulcedinis hic capere volunt, Beati, qui sic lugēt, de quib. Xp̄s ait, plorabitis & flebitis vos.

Sed nunc hi sine consolatione manebunt ēt hic? absit, ipsi consolabuntur, & tristitia vestra vertetur in gaudiū, qui terrenam reliquit consolationem, cęlestem accipiat, non in altera vita tātum, sed & Ps. 76.
in hac. Hinc Ps. qui dixerat, renuit consolari anima mea, subiungit. Memor fui Dei, & delectatus sum, & quo plus terrę consolationes reijciunt, plus diuinas pcipiunt. Hinc Ps. Scd̄m multitudinem do Ps. 39.
lorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificauerunt animā meam. Et Paulus: Sicut abundāt passiones Xp̄i B
in nobis, ita & per Christū abundat con 2. Co. 1
solatio nostra. Si ergo cœlesti non abundas consolatione, causa est, ꝙ terrenā nō reliqueris. Quis coronā miles à Rege petet, q certū cū ipso aggredi recusat? Si farina nobis Aegypti nō esset, māna de cœlo nobis adesset, ieiunos nos ire nō patitur, & qui ea q̄ mundi sunt, respuit, cœlestia suscipiet. Beatus hō, q nō manducat Mat. 15
in mensa mundi, quoniam manducabit panē regni Dei, in dulcedine, & gaudio.

De hoc vero gaudio dicitur, quod, nō auferetur à uobis. Quod ostēdit differentia huius gaudij, à gaudio mundi, & carnis. Quod hoc gaudiū mixtū est amaritudine, sicut mirrhatum vinum, qd̄ bibere Christus noluit, nec & nos bibere vult, C
qm̄ morsibus cōscientiæ plenum est. At consolatio spiritualis pura est, nec habet amaritudinē conuictus sapientiæ, neque tædium vllum. Et deinde gaudiū mundi infirmū est, & facile deficit, & leuis aura illud tollit. At gaudium sp̄us fortissimū est, nec illud auferre valēt flagella, tormēta, crux, exilia, psecutiones. Efficit ē prunis rosas, ē lapidibus gēmas, ē carcerib. aulas regias. Et adeo dulce est, vt oīum amarissimā mortē dulcē reddat, & cum eā inuenit, dicit se inuenisse thesaurum & ē carcere exire, quia tunc audit. Quie Hie. 31
scat uox tua à ploratu, quia est merces operi tuo. O beatæ lachrymæ, quas Dei

A manus absterget. En gaudiũ spũs, qđ nemo tollet à nobis, sed & gaudiũ æternũ manifestè nõ auferet à nobis, qa si semel audierimus itra in gaudiũ dñi tui, nunq̃
Ma. 25 inde egredietur. Ecce ergo vera gaudia vbi sint. Qui ergo gaudiũ q̃ris, disce, quo in loco illud reperies, disce vbi sit Sapiētia, vbi lumē oculorũ, & pax. Accede ad illũ q ait. Venite ad me oẽs, q laboratis
Ma. 11 & onerati estis, & ego reficiã uos, tollite iugũ meũ sup vos, & discite à me, q a mitis sũ, & humilis corde, & inuenietis requiē ... vris. Qua ergo rõne trahet, te poti⁹ mundi gaudiũ infirmũ, & inane, q̃ Dei gaudiũ maximũ, & forte? Est ne minoris pretij, & æstimationis gaudiũ hoc, qa manu Dei ẽ: O cęcitas sanguineis lachrymis deplorāda. Mũdus clamat. Ego deficio. Caro, ego inficio, Dęmõ, ego deci-
B pio. Deus, ergo reficio, & plures sequunt deficiētē, inficiētē, decipiētē, & pauci reficientē. Nescis ò miser decipi te à Dæmone, q quasi infidelis mercator, ppõnit tibi aliquid dulcedinis initio, vt post amaritudines æternas infundat? Deus vero oñdit initio aliqđ arduũ: sed deinde ęternã dulcedinē: In vestibulo virtutis lachrymæ sũt, i uestibulo pctĩ dulcedo, sed q̃ sũt diuersa, q̃ intus sũt? Nã post paruã virtutis asperitatē, dulcedo est maxima.
Ecc. 24 Iõ Sapiẽtia clamat. Trāsite ad me oẽs, q cõcupiscitis me, & à gñationibus meis adimplemini, spũs. n. me⁹ sup mel dulcis, & hẽditas mea, sup mel, & fauũ. Iõ simile dr thesauro abscõdito. Quid. n. magis abscõditũ, q̃ gaudiũ sub lachrymis?
C requies sub labore? Hoc gaudiũ spũs est cẽtuplũ, qđ pmittit i hoc mũdo relinquē-
Ma. 19 tibus ... Et est regnũ Dei, qđ intra nos ẽ, estq; gaudiũ & pax in Spũ sancto. Nouerint ergo, qui mundo & carni inseruiũt, plus eos laboris ex hoc obsequio, q̃ gaudij pcipere. Et q Deo iseruiũt, plus gaudij, q̃ laboris, atq; adeò plus laboris, in viti...ũ, q̃ in uirtutis uia esse, & dulciores esse lachrymas iusti delectationibus
Ecc. 36 iniquorũ, ex bono. n. opere letitia oritur,
Ecc. 14 & ex prauo tristitia. Hic Sapiēs, Cor prauum dabit tristitiã. E iterũ. Beatus vir, q nõ est lapsus verbo ex ore suo, & nõ est stimulatus in tristitia delicti. Felix, q nõ habuit animi sui tristitiam, & nõ excidit
A à spe sua. Quia nõ conturbabit iustum,
Pro. 12 quidquid acciderit ei, vbique enim gaudet: gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete. Licet enim foris tristes videantur, sed intus semper gaudentes.
Phil. 4. Hoc uero & nãli rõne colligere possumus. Hoc. n. hẽt sola natura intellectiua & rõnalis fm Aris. vt reflectat sup act⁹
Arist. suos, hine est qđ licet pctõr delectetur de obiecto delectabili, nõ tñ est solida lætitia illa, quia nõ lætat cũ reflectit sup illã. Lætatur, cum malefecerint, sed cũ postea cõsiderãt, q̃ fecerunt, tristant. Et tunc implet illud sapiẽtis. Risus dolore miscebi-
Pro. 14 tur, & extrema gaudij luct⁹ occupat. Et illud. Nouissima eius amara sicut absinthiũ. Cõtra uero iustus si laborē sustinet in aliquo bono opere, cõtinuo cũ reflectitur sup illud de labore gaudet, si uero cõsolationē pcipit à Deo, cũ reflectit sup il-
B lã de illa gaudet, & sic efficit, ut gaudiũ sit plenũ, ac solidum, Hoc est illud Ps. Et
Ps. 80. Sctĩ eius exultatione exultabũt. Quia de exultatione exultãt. Hinc Sapiēs: Sapiē-
Eccl. 6 tia doctrinæ, scdm nomen eius est, sapida, & dulcis. Cõtra pctõr tristatur de rẽporali amissa. Et deinde de tristitia tristatur, uidens eã fuisse uanã. Tristatur iu-
Mat. 5. stus de peccato, deinde gaudet de tristitia, uidens optimam fuisse. Beati ergo q lugent, quoniam ipsi consolabuntur.
C Preterea plorabitis & flebitis vos, mũdus autem gaudebit. Plorat iustus tanq̃ exul, quia dum sumus i hoc corpore peregrinamur à Dño. Cum absens à Deo sis, quo non ploras? Fudisti lachrymas hac de causa. Nõ uidisti Deum, nihil boni vidisti. Et ptere a sicut tristatur uiam agens, & nesciens an recta incedat uia,
Eccl. 1. sic nos nescimus, an odio uel amore digni simus. Vanissime ut rõ in tẽporalib. pctõr lætatur. Risum reputaui errorē, & gaudio dixi, quid frustra deciperis; id est Ridentem reputaui errare, & gaudẽti dixi, qđ deciperis? Est. n. eius gaudiũ simi-
Simile le gaudio auis, q̃ laqueo detinet, & esca illius potitur. Et gaudio piscis escã traijciẽtis cũ hamo. Sic ille est, qui delectat cõtinuo morte afficiendus æterna. Hinc
Esa. 59 Esaias, Cõceperunt laborē & pepererũt iniqui-

A iniquitaté, oua aſpidũ ruperunt, & telas araneę texuerunt. Qui comederit de ouis eorũ morietᷣ, & qd confotũ eſt erũpet in regulũ. Telę eorũ non erunt in veſtimentũ, nec operientᷣ operib. ſuis. Opera eorũ opera inutilia. Conceperunt, ait, doloré, id eſt, decreuerũt peccare, dolor.n. peccatum eſt, qa cõtra naturã, cõtra rõnem, vnde dolorẽ ingenerat. Et pepererũt iniquitem, i. opere impleuerunt peccatũ. Oua, ait, aſpidũ ruperũt, oua illa alba ſunt, & exterius pulchra, intus vero veneno plena, q̃ qui rumpunt, & comedunt percũt miſere. Huic ſimilis oĩs peccatorum delectatio eſt, exterius pulchra, intus ueneno plena mortifero. Aſpis paruus eſt ſerpẽs
B ſomniculoſus appellatus qđ ſomnum lethiferum percuſſis immittat. Hoc vero mũdi delectatio efficit. Mire verò peccatorum conſilia cõparat telis araneæ, quæ miro fiunt artificio, ſed infirmæ ſunt, & ab aere facile tolluntur, & ad nihilum deſeruiunt, ſic ſceleratorum cõſilia, & delectationes licet ĩgenioſa, & ſubtilia uideãtur, vana tñ ſunt: cor humanum textrina eſt, ubi hæ tellæ ſtruuntur, homo telã orditur, ſed Deus eã reſecat. Quot telas ordi-
Simile
ditur ſuperb. diues, ſed mors eas omnes facile ſcindit. Videbis ĩ papyro depictas turres, vrbes, regna, maria, vniuerſũ denique orbem terrarum deſcriptum, ſed aquæ gutta papyrum cum uniuerſa mundi deſcriptione corrumpit, uel puer paruulus ea delet, & rumpit. Videbatur tibi
C mũdus magnus, ſed parua papyrus erat. Quid eſt ſuperbi hoĩs cor, niſi quædam mappa mundi, quædam orbis deſcriptio in papyro depicta? Sed facile omnia illa percũt, id voluit fortaſſe ſignificare. Orõtius inſignis Mathematicus, qui orbis deſcriptionem, in corde quodam depicto in papyro collocauit, ne ergo delectationum ſpecie fallaris, vide quid intus ſit, & dices, non emo tanti pœnitere.

Sed ais. Optimũ eſt precioſa ueſtis, nimius ciborum apparatus, ampla domus. An non erubeſces, cum rationis ſis particeps, corporalia magni ducere? quid amplius habes quam beſtia, ſi hæc dicis? nũ ſpiritualem animum hæc decent? num iſ cibus eius? Cum Deũ videris, intelliges nihil prçter ipſum tibi deligẽdũ, & tunc
A ſi confuſiõ eſſe nobis poſſet de hac re confunderemur, q̃ aliud præter ipſum dilexerimus. Nupſit Rex infimæ ſortis mulieri, & cum per aliquod tps ab ea diſcedat, ait illi. Dum abſens vir eſt, agnoſcit Simile mulieris fides, & caſtitas, alium ergo prę ter me nõ diligas. Si illa plures dilexiſſet, qua fronte regem aſpicere poſſet poſtea? Quot creaturas dilexiſti inordinata dilectione, tot fornicationes feciſti, nihil tibi placere Deus vult præter ipſum, in nulla te niſi in ipſo, te delectari vult. Sed ais. Durum hoc eſt, imo durum nõ eſt, tu durus es. Si eum uideres, diceres nihil aliud amore, & viſu dignum, pter ipſum, nõ vidiſti Dei infinitã pulchritudinẽ, & iõ alia B tibi placent. Infœlix, ait Augu. qui diligit Augu. nutus tuos pro te. Mittit ſponſus plura Simile dona ſponſæ, Armillas inaures, murenulas, ſed vt quid hęc ille mittit? certè dicet, vt mei recordetᷣ, me diligat. Scis qđ ſponſa tua faciat? Dona ſuſcipit, ea complectitur, & oſculatur, diligit, & tui obliuiſcitᷣ, quid ſtultius, quã pp dona obliuiſci dantis? & quod memoriæ, & dilectionis fomentum eſſe debuit, ſit obliuioniscauſa? Hoc ipſum tu præſtas. Ideo Sapiens ait creaturæ Dei in odium factæ ſunt, & in Sap. 14 tentationem aĩæ hominum, & in muſcipulam pedibus inſipientium. Sed qui id fieri potuit? an nõ creaturæ Dei donaria ſunt? ſunt plane, ſed inſipiẽti muſcipula ſunt. Vir inſipiẽs nõ cognoſcet, & ſtultus Pſ. 91. non intelliget hæc. Vidiſti pulchritudinẽ C mulieris, concupiuiſti, illaqueatus es, vidiſti aurum, deſideraſti nimium, captus es, ne ergo vane in his iacteris, ne de te dicatus, mundus autem gaudebit.

Et illud tandem nobis cõſiderandum eſt. Oĩa quæ nunc ſunt, modicũ eſſe, modicum, tribulatio iuſti eſt, modicum delectatio pctõris, ne ergo modica, magna iudicemus. Vis hoc videre modicum? Audi Petrum. In quo exultabitis, modicum 1. Pe. 1 nunc ſi oportet contriſtari in uarijs tẽtationibus. Et iterum, Deus aũt omnis grę, 1. Pe. 5 qui vocauit nos in ęternam ſuam gloriã, in Chriſto Ieſu, modicum paſſos ipſe perficiet confirmabit, ſolidabitque. Auguſtinus. Sumus nunc in hoc modico, nec Augu. æterni-

A æternitatem videmus, & iô longum nobis apparet hoc modicum. Sed cũ in æternitate fuerimus, videbimus, quam breue hoc modicum sit, instar puncti. Modicũ ergo dicitur tristitia iusti, & gaudium peccatoris, quia solum durat per hanc vitã, quę vere modicum est, instans est, Iacob, quæ est.n. vita vestra, vapor est, ad modicum parẽs, & deinceps exterminabitur. Et Sapiens, numerus dierum hominum, vt multum cẽtum anni, quasi guttæ aquæ maris deputati sunt, & sicut calculos arenæ, sic exigui anni in die æui. Si cum æternitate conferatur vita nostra, gutta aquę est mari collata, & exigua quædam arena, bene eam dixit guttam maris quę parua est, sed amara, ita vita nostra, parua, et amara. Breui viuens tempore, repletur multis miserijs. Hinc facile colligitur, omne mundi gaudium, omnemq; tristitiam ad instar puncti esse. Hinc Sapiẽs. Parum dormies, modicum dormitabis, pauxillum manus cõseres, vt quiescas, & veniet tibi quasi viator egestas, & mendicitas quasi vir armatus. Breuem hanc vitam fecit Deus, vt quasi rem modicã parum curaremus de ea. Et tamẽ uideas homines, qui sic in ea radicari uolunt, ac si perpetua futura esset. Breuiauit etiam eã, quia cũ plena sit laqueis, doloribus periculis, & malis, oportuit eam breuẽ esse. Sicut aspera uia, si breuis sit, non ita affligit. Et tandem eam breuem fecit, quia se quasi solum reputat, donec nos secum in cælo habeat, tanto nos amore prosequitur, quia deliciæ eius esse cum filijs, hominũ, sicut Tobias dũ sine filio erat. Hinc orat Christus Dominus patrem, Pater quos dedisti mihi, volo vt vbi ego sum, & illic sint mecum, vt uideant claritatem meam, quam dedisti mihi. Sicut ergo Ioseph aliquam diu fratres suos dure tractauit, quasi exteros, sed tandem scriptura ait. Nõ se poterat ultra cohibere Ioseph, eleuauitq; vocem suam cum fletu, & ait. Ego sum Ioseph frater vester, & amplexatus, & osculatus est eos. Ita Christus Dominus licet nũc dure nos tractet, sed non diu non poterit se cohibere, quin infinitæ charitatis uiscera nobis ostendat, infinita largiatur in cælo bona.

Augu. Iac. 4. B Iob. 9. Pro. 24 C Ioã. 17 Ge. 45.

DOMINICA QVARTA post Pascha.

Them. Vado ad eũ, qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, &c. Ioan. 16.

OStenditur hodierno Euãgelio Christi Domini maiestas, & authoritas, & simul Spiritus S. Christi quidem dum promittit se missurum Spũm sanctum, mittendi vero authoritatem solum hẽt persona producens aliam in diuinis. Vnde si Christus mittit Spũm sanctum, eum spirat, sicut, & pater. Sed Spiritus sancti maiestas simul apparet. Primò, in eo, quod a patre, filioq; procedit ad intra quod est solius Dei. Nihil.n. in Deo est, quod non sit Deus. Secundò, in eo, qđ hodie dr̃, expedire Christi discessum, ut Spiritus sãctus ueniat. Qđ ostendit, ut ait Chrysos. hom. 77. Spiritus sancti diuinitatẽ, contra Macedonium, non.n. expediens esset recessus Christi, qui filius Dei est, si Spiritus sanctus Deus nõ esset, nec cõpensaretur eius absentia aduentu creaturæ, necesse ergo est Spiritum sanctum hic pmissum Deum esse. Inter puras creaturas quæ summe hunc Spiritum sanctum pcepit Maria est, quæ tẽplum eius dr̃, & spõsa eius peculiari rõne. Spiritus sãctus superueniet in te, ait ad eã angelus. Ipse astitit eius cõceptioni, eã sanctificans, nunquamq. ab ea recessit, & tam eã reuerenter tractauit, ut cum opus uiri ille suppleuerit in Christi cõceptione, patris tñ nomen sibi non usurpat, sed Marię, relinquat matrẽ oĩno Christi dici, ab ea petamus, vt hunc bonum Spiritum nobis obtineat p grãm.

His dominicis ante ascensionem, proponuntur ab ecclesia Euangelia, quibus Christus Dñs suos consolatus est, volens discedere ab eis, quib. ostendit eximium in suos amorem, qui quasi naturalis motus eo uelocior, quo fini propinquior. Simul ostendit Christi magnanimitatẽ, ac animi constantiam in aduersis, cum.n. morte plectendos alii consolari soleant, nunc contra Christus acerbissimis supplicijs proximos suos consolatur. De Catone refert Senecã, tam fuisse erecto, & cõstãti aĩo, ut cum in Romana republica

B Chrys. Luc. 1. C Senec.

A ca deiectus esset a throno, & a ptāte sua, signum afflicti animi nō dederit, sed placido fuit vultu, ac si in ampliorem ascendisset ptātem. Vmbra sola virtutis nō uera virtus in infidelib. est, ait Aug. cap. oē 28. q. 5. sine fide. n. & charitate nulla est vera uirtus, si ergo vmbra virtutis sic stabiliebat eos, q̄d faciet vera uirtus? tpalia mala iustū non conturbant, q est veluti arbor magna altissimas radices habēs q̄ aer non mouet, licet folia tollat, ædificauit. n. sup petram, & iō nec flumina, nec venti domū eius diruēt, Prou. 12. Nō cōturbabit iustū, q̄cquid acciderit ei, impij aūt replebunt malo, quia cum mala impij patiunt, exterius, & interius turbant, vn malo replent. Hinc Ps. non sic impij, non sic, sed tanq̄ puluis quē proijcit ventus a facie terræ. Greg. Naz. in orōne 26. cum reuerteretur ex agro, hanc se accepisse philosophiam ait in littore maris, vbi vidit rupes, in quas pcellæ insurgebāt, sed immobiles erāt, sed conchilia, & paleas, & alia leuia maris vnda huc illucq; iactabat p libito, hæc pctōres illa, iustos significant. In eodē igne ait. Aug. aurū est; & palea, hæc consumitur, nigrescit, & perit, illud rutilat, & puri⁹ reditur. In eadē tribulatione iust⁹ est, & pctōr, hic miserè discruciatur, ille uerò ut aurum rutilat, quasi aurum in fornace pbauit electos dñs, & inuenit eos dignos se. In fornace laudant tres pueri dñm, & ministri igne absumunt. 2. Cor. 4. In oībus tribulationem patimur, sed non angustiamur, aperiamur, sed non destituimur, psecutionē patimur, sed nō derelinquimur, humiliamur, sed nō confundimur, deijcimur, sed C non perimus. Et Ps. non confundent in tpe malo. Et iterum. Cū ceciderit, nō collidetur, quia dñs supponit manum suā. Exo. 3. uidebat, q̄ rubus arderet, & non combureretur, dixit ergo Moyses, vadā, & videbo visionē hāc magnā, quare nō comburat rubus, Magna profectò visio, & digna q̄ conspiciatur, rubus ardēs incombusta, quia in ea Deus est: sed maior planè iustus in medio ignis, in medio tribulationis integer perseuerans. Hinc Esai. In oī tribulatione eorū non est tribulatus. Cuius rei pclarū nobis fuit exēplum sanctę memoriæ Ignatius pr noster, qui cum tot persecutionibus, & doloribus sit agitatus, ut vniuersa eius vita persecutio vna, & dolor ppetuus fuerit, nunq̄ tñ signum afflicti animi dedit, & a medicis rogatus, ne se mestitiæ daret, cogitare cępit posset ne quippiā ei accidere, q̄ eum contristaret, nihil tale inuenit. Verè de pfectis dictum est. Gaudiū vestrum nemo tollet a uobis q̄n ergo virtus in nullum aliud commodum tibi esset, nisi ut malis tpalibus non pmereris, maximè eā amplecti dēs. Sicut qui torquēdi sunt, solent potiones, & grana incensi sumere, ne tormentis nimiū uexentur. Multæ tribulationes iustorū, & oīū hoīum, qa graue iugū sup filios Adā. Vnum è duob. tibi remedium est, uel tribulationem non esse, vel te sic confortari, ac confirmari, u teas rideas, in vastitate, & fame ridebis, dicit Iob. Primū, q̄ est tribulationem nō esse, quā affligatis, huius uitæ non est, sed futuræ. Secundū verò, q̄ est gfa stabiliri cor, virtute cōfirmari, ne deficiat, hoc tibi cu randum oīno est. Hac gratia Christus dominus sic roboratus est, ut cum ab alijs consolari debuisset, eos ille solatur dulcissimis verbis, quæ qui dem sunt quæ sequuntur.

Vado ad eū qui misit me, & nemo ex uobis interrogat me, quo vadis. Amice eos obiurgat, q̄ cū ad patrē pficiscat, nō eum interrogent multa de hoc discessu, quo vadat, & quā ob cām, amicorum . n. est, similia multa q̄rere a proficiscentib. amicis, quæ si illi perquirerent, consolarent, & tristitiam leuarēt. Sed cōtra esse vr, q̄ Paulo ante c. 14. Petrus hoc interrogauerat, dicēs dñe quo uadis? Et Thō. dñe nescim⁹ quo vadis. Rndet Euthim. interrogatus quidē fuerat Xps dñs, sed non rnderat, iō debuissent illum magis vrgere. Vel melius, ait idē Euthi. & Cyril. lib. 10. c. 38. ut quo vadis non significet solū terminū quo it, sed potius quid facturus uadis, q̄ negotiū pacturus huic consonat, q̄ Christus adiungit, non scilicet quo vadat, sed quorsum, quā ob causam, hoc ergo illi non interrogauerāt, & hoc illos maxima cōsolatione afficeret. Tantus enim est fructus passionis Christi.

Margin notes: Augu. — Simile — Mat. 7. — Psal. 1. — Naz. — Simile — B — Augu. — Dan. 3 — C — Psa. 36 — Esa. 63 — A — Ioā 16. — Simile — B — Iob 6. — C — Io. 14. — Euthi. — Cyril.

A sti, vt ex eo maior letitia, q̃ ex morte tristitia colligi possit, de quo alibi multa vide fer. Dominicæ in Ramis.

Sed q̃a hæc loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrũ. Sed dñe quid n. i rũ, in te uno cũia habentes, si te amittunt, cũia amittunt. Sũma profecto beatitudo apostolorũ Xp̃i conuiuentiũ cũ eo, quẽ si de agnoscebant; Deũ esse, & tot expimẽtis miraculorũ, & quẽ summa charitate
Luc. 10 prosequebant. Beati oculi, qui vident, q̃ vos uidetis, & beatæ aures, q̃ audiunt, q̃ vos auditis, multi. n. reges, & prophetæ desiderauerũt videre, q̃ vos videtis, & nõ viderunt. Viderunt Xp̃m Pharisæi, sed solũ oculis carnis, idõ beati non dñr, videmus nos oculis mentis solũ, & beati dicimur a Christo. Ioã. 20. Beati qui nõ uiderunt, & crediderũt. Sed potissimũ beati Christi Apostoli, qui & viderũt oculis
B mentis, & crediderũt, & viderũt oculis carnis. Licet. n. dici non possit illa beatitudo, beatitudo patriæ perfecta, fuit tñ illi ualde similis, exuperabat oẽ mũdi gaudium, dũ ppetuo cũ eo erãt hoĩe, quẽ verum Deũ sciebant, qui eis erat pater, medicus, rex, & cũa. Si de Salom. 3. Re. 7. ait Sabba regina. Beati viri tui, & beati serui tui, q̃ astant coram te sp̃, & audiunt sapientiã tuã. Quid dicendũ de his, qui corã Xp̃o astant, & audiunt sapientiam eius? Ecce plus q̃ Salomon hic Eccl. 48. de Elia ait. Beati sunt, qui te viderũt, & ĩ
Lu. 11. amicitia tua decorati sunt. Auget maximẽ hanc beatitudinẽ amicitia, q̃ ad Christũ discipuli habebant. Erat discipuli etiã
Psa. 44 corpore beati, dũ Xp̃o fruebantur. Erat
Can. 2. n. ille speciosus p̃ filijs hoĩum, & diffusa
C grã ĩ labijs ei⁹, mel, & lac sub lingua tua, adeo ut ij, qui ad eũ, capiendũ venerãt, reuersi dicerẽt, nunq̃ sic loquut⁹ est hõ. Et
Ioan. 6 Petr. Quo ibimus? verba vitę ęternę hẽs. Absorbuerat discipulos tanta dulcedo. Nũc ergo cũ discessũ eius audiunt tristitia, implet eorũ cor. Quæ maximẽ nobis ostẽdunt, quã essemus absorbẽdi tristitia cum Deus ab aĩa discedit p pc̃tũm. Verẽ sicut Deus solus cor ĩplet, sic eius discessus cor tristitia implere dẽret, cum tristitia sit de bono absenti, quo maius est bonum, q̃ amisisti, eo magis doles, si ergo infinitum posset hõ hẽre dolorẽ, q̃ Deum amiserit, eũ hẽre debere. Sunt uerõ q̃ tp̃aliũ amissionẽ sic dolẽt, vt lachrymis irremediabilib. lugeãt, ut ẽt sensum p̃ dolore amittant, q̃ verõ Deũ pdiderint, nõ dolent, nec ex eo tristant amplius, q̃ si perdidissent nihil. Quorũ insaniã explicat Deus Ezech. 24. Fili hoĩs, ecce tollo a te desiderabile oculorũ tuorũ in plaga, & nõ p̃anges, neq; plorabis, neq; fluent lachrymæ tuæ, & mortua est vxor mea, feciq; sicut pceperat mihi dñs Et dixit populus. Quare nõ indicas nobis quid ista significẽt, quæ tu facis? & dixi. Hæc dicit dñs. Ecce ego polluam sanctuariũ meũ, & superbiã imperij vestri, & desiderabile oculorũ vestrorũ, & facietis sicut feci;
B ora amictu nõ uelabitis, & cibos lugentiũ nõ comedetis, coronas habebitis ĩ capitibus uestris, non plãgetis, nec flebitis. Mira hæc hoĩs stultitia, nõ plorare cum ab eo sanctuariũ Dei tollitur. 1. Re. 5. audito nuncio, quod Israel victus est, q̃ filij mortui, tacet Heli, sed cum audit, arca Dei capta est, concidit & morit. Hoc. n. summe hoĩe dolendũ, quod Deũ amiserit. Non sic tu, sed sicut puer dolet, qd ei Simile eripitur pomũ, uel domus lutea, quã cõposuit, dissipet, non tñ dolet, si ei maiori carus eripiatur, quia puer est. Sic de tp̃alium non de gr̃e. Deiq; amissione doles.
1. Cor. 14. Nolite, ait Paulus, pueri effici sensibus. Si nosses quid pmiseris, cũ Deum pdidisti, p̃ dolore perires. Qua rõne a Deo factum id est diuina sua pudẽtia, ut cum primum viue agnoscis Deum, continuo illũ recuperes, si. n. sic agnosceres, & eũ non hẽs, deficeret in dolore vita tua, & anni tui in gemitib. Tristitia implet cor
C discipulorum, ut ne ueris cõtristari, cum
Psa. 41 Deus tibi nõ adest, & dicas. Fuerũt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus?

Sed ego veritatẽ dico vobis, expedit vobis, ut ego vadam. Q. d. Vos putatis vobis incõmodam meam absentiã, sed verissimẽ, & certisimẽ uobis illa expediẽs est, illud, sed, si cõnectat cũ expedit, hoc significat q̃ dixim⁹, si vero cũ eo, ue
Chryf. ritatẽ dico vobis, ut Chry. & Cyri. dicũt,
Cyril. sensus est, licet contristemini, tñ veritatẽ dictu-

A dicturus sum expedit uobis me discede re. Quo docemur, utilia amici dicere nõ iocũda. Sed dñe qũo expedit te discedere amor.n. unionẽ nõ discessum petit? Sed qui hoc loquit̃, similiter ẽt, dicit, ecce ego vobiscum sum oĩbus diebus usq; ad con summationẽ sęculi, oĩ.n. affectui amoris rñdit, oẽm impleuit, mãnens in sacro, de quo supra sermone in cęna Domini.

Math. ult.

Si nõ abiero paraclit⁹ nõ ueniet ad uos. Multa uobis dixi de Spũ sancto in cuius aduentũ summa bona uobis reseruata sunt, p illũ efficienda, hic ãt spũs venire non põt me pñte, sed cũ abiero, ego vo bis mittã. Sed dñe q tu es impedimẽto, ut Spiritus S. veniat? non impedit caro nr̃a, & impedit caro tua? Rñdet primo Spũs sancti maxima plenitudo dãda nõ erat nisi mundo p Christũ reconciliato in cruce, & hoc significat, si non abiero, .i. per mortẽ recessero à uobis, licet.n. p Christum data sit grã à mundi initio, tñ eius copia data non fuit, donec pareret.

B

Simile Sicut cũ ̹pcedit dux in bellũ difficile, ali qua ei donant̃ à rege, & sibi, & suis, sed copia donorũ reseruat̃ in tps illud, cũ vi ctoria obtẽta ad regẽ redeat, triumphãs. Hoc est ꝙ Xps dñs loquit̃ Io. 7. nõdum erat spũs datus, quia Iesus nõdum erat glorificatus, quasi dicat, Ante mortem meã dabat̃ spũ, sed paucis, & inuisibili ter, & ad paucos effectus. Sed postea da bit̃ noium oĩ generi, & uisibiliter, & ad plures effectus, & miracula. Ioel. 2. Ef fundã de spũ meo sup oẽm carnẽ, & pro phetabunt filii vestri, & filiæ vr̃ę. Verbũ effundã, abundantiã significat, glorifica tionẽ verò passionẽ esse dicunt Chrys. Theophilactus, & Hieron. De qua ẽt re loquitur. 1. Pet. 1. De qua salute exquisie runt, atq; scrutati sunt Prophetę, qui de futura in uobis grã prophetauerũt, scru tantes in ꝙ, uel quale tps, significaret in eis Spũs Xp̃i, pnunciãs eas, q in Christo sunt passiones, & posteriores glorias, q bus reuelatum ẽ, quia non in semetip sis, uobis ãt ministrabant ea, q nunc nũ ciata sunt nobis Spũ sancto misso de cæ lo, quasi dicat cum ̹pphetis fuerit reue latum salute mundo uenturam, & grã copiã, illi maxima diligentia pquirebãt

C

Chrys. Theo Hiero.

à Spũ S. vel ab Angelo, q eis hæc reue labat, qñ hæc futura erant, qñ Christus passurus, qñ ẽt gloriæ Christi. s. resurre ctio, ascensio, & Spũs sancti missio (quæ sequi debebant passionẽ) futuræ erant. Quibus dictũ est, nõ suo tpr, sed nostro hæc implenda esse, quia præcessuræ erãt Christi passiones, & statim sequuturæ eius glæ, ut Xp̃i passioni hæc oĩa tribue rent. Vel scdo accipĩ sic põt. Si ego non abiero, in cęlum s. paraclitus nõ ueniet ad uos, prius enim quam Spũs S. mitte retur, non solum passurus Christus erat sed resurrecturus, & in cęlũ ascensurus, & sic intelligunt Aug. et Beda illud Ioã. quia Iesus nõdũ erat glorificatus, .i. non dum cælum cõscenderat, non.n. mẽbra tanta erant grã ornanda ante capitis glo rificationẽ. Et id cõuenietissimẽ. Primo vt Spũs sancti diuinitas ostẽderet̃, q ma nifestãda erat miris signis, & operib. ex ternis, & internis, q effecturus erat, q in pñtia Christi, illi, non Spiritui sancto tribuerent̃. Scdo quia veniente Spũ san cto discipuli iam perfecti in mũdi magi stro eligendi erant, & per mundũ disper gendi, ut eum docerent, & sic iã Christus corporaliter adesse eis non debebat. Rñ detur secũdo. Christi discipuli humano amore Christũ diligebãt, non oĩno spũa li, qui amor licet contrarius non sit Spi ritui sancto, quia malus nõ erat, sed erat diuersus ab spũali amore, & conuerten dus ille erat in spũalem, ut discipuli pfe ctissimi euaderẽt, & Spũ sancto replerẽ tur, & oĩs humana consolatio ab eis to lenda erat, ẽt illa, quã de Christi humani tate habebant 4. Reg. 18. inter Ezech. re gis pia gesta dr̃. Confregitq; serpentem æneum, quẽ fecerat Moyses, siquidẽ usq; ad illud tps filii Israel adolebant ei incẽ sum, uocauitq; nomen eius honestã, s. ęs eorum. Tã grati esse uoluerunt Israelitæ serpenti ęneo, p quem salus est eis reddi ta, ut illum tolerent quasi Deũ, qua rõne ab eis ablatus est. Illum Christi figuram gessisse Christus ostendit. Sicut Moyses exaltauit serpẽtem in deserto, &c. Sicut illum, ut Deũ colebant, sic Christi huma nitati, nimio humano affectu adhæserãt Apostoli, qua rõne ab eis tollenda fuit, vt

Aug. Beda.

B

C

Ioã. 3.

A vt in spūalē affectū mutaret. Sicut factū ostēdit Pau. itaq; nos ex hoc nemine cognouimus ſm carnē, & ſi cognouimus ſm carnē Xpm, sed nunc iam non nouimus, ſ. ſm carnē. Vbi D.Th. ait Nemine nouimus ſm carnē, i. non sequimur aliquo mō carna e affectu circa aliquē., Sic De. 33. Qui dixit patri suo, & matri suę, nescio uos, & addit in pſona oium Apostolorū (ait D.Th.) Et si aliqñ adhęsim⁹ Christo ſm carnalē affectionē, sicut amico carnali solemus adhæreret. ꝙ ait Au. hic, impedire aduentū plenū Spūs S. in corda Apostolorū, sed iā non nouimus ſm carnē, i. iā affectus humanus cōmutatus est in diuinū. Licet.n. hic human⁹ affectus oppositus non sit Spiritui S. tñ est alius affectus à spūali, vnde impedit

B totū uoluntatis conatū in Deum. Ex quo infertur, quā sint cōsolationi Spūs S. impedimento terrenæ consolationes. Ber. ser. 6. de ascensione dñi. Mens occupata carnalibus desideriis grām Spūs sancti nō speret. Audiat, qui sterquilinio carnis uę adhæserit, & q in carne sua seminat, quia Apłi non potuerunt accipere illam cum ipsa uerbi carne. Errāt ergo qui balsamū illud, et in chrisma spirituū, & dulcedinē salutis huic cineri, huic ueneno, & morti miscere putāt, eiice ergo ancillā & filium eius, non.n. erit hęres filius ancillę cū filio liberæ, qui ergo in Deo plenè delectari cupit, dicat cum Ps. Renuit consolari aīa mea, ſ. in creatura, tunc efficiet ꝙ sequit. Memor fuit Dei, & delectatus sum. Dicat, ꝙ mihi est in cælo, & a te quid uoluit sup terrā: q̄a ut Pau. ait: Nō potestis mensæ Dñi participes esse, & mēsæ dæmoniorū. Et aius uolās, et natans immunda iudicatur. Et manna nō dat nisi cum Aegypti farina deficit. Hic soluit multorū obiectio dicentiū, innumera in scriptura, & sanctis dicta sunt de diuina dulcedine, & cōsolatione, & q̄ humanā fidē superār, sed ea nunq̄ expertus sum. Dico tibi, plenum est cor tuū humana affectione, inhias terrenis consolationibus. En obicē, quo impediris a Spiritus sancti cōsolatione noli regib. dare uinū, ò Emanuel, dare sinceriā merētib. & uinū his, qui amaro sunt aīo, bibēs, &

Margin notes: 2.Co.5 — D.Th. — De.33. — D.Th. — Aug. — B — Berna. — Ps. 76. — Ps. 72. — C — 1.Cor. 10.

abluiscant egestatis suę, & Esa 28. Quē A docebit dñs sciētiā? & quē intelligere faciet auditū? ablactatos à lacte, auulsos ab uberibus. Iō in ablactatione Isaac grāde fecit conuiuiū Abrahā. Vis ergo experiri diuinā dulcedinē? hoc age quā adhibuisti curā in eo, ut in terrenis consolareris, adhibe, ut oēm mundi a te repellas consolationē, renuo cōsolari, crucifigere, sēper mortificationē Iesu Christi in corpore tuo circunferēs, tūc diuinā tibi aderit cōsolatio. Hæc sanctorum fuit cura, oēm humanā fugere cōsolationē, ut cęlesti implerent. Si tibi nunc diceret, ꝙ de terra piceeris à domo tua, auro replebit, quis nō uniuersā terrā proiiciat? Quātū ē terrenis cōsolationib. eieceris à te, implebe ris Spū sācto, & eius dulcedine, qs tanta pmissione domū cordis nō oīno uacuā reddet terrenis affectibus? vacuū non datur in natura, minus illud Deus patietur in corde, Deus descēdet, ut illud repleat.

Et cū uenerit ille, arguet mūdū de peccato, quia nō crediderūt in me. Arguet, id est, cōuincet, & rōnibus efficacib. ostēdet, quibus nō sit subterfugiū. Luc. 21. dabo vobis os, & sapientiā, cui nō poterūt resistere oēs aduersarii uestri, nec contra dicere. De pc̄tō Aug. & Chry. intelligūt de pc̄tō infidelitatis, quia Christo nō credunt. Cyril. lib. 10. c. 40. de pc̄tō uniuersaliter intelligit, quasi dicat cōuincet mūdum esse in pc̄tō, quia in me nō credidit, sine qua fide impossibile est à pc̄tō liberum esse hoiem, quia nō est aliud nomen sub cęlo, in quo oporteat nos saluos fieri Acto. 4. Sed de hoc arguere me nō poterit dices, ego.n. in Christum credo. Sed uide an in Christū credas, uel Chr̄o credas, et Christū credas, hæc.n. diuersa sūt Aug. lib. de verbis dñi, ser. 62. & sup Ps. 77. & ser. 118. & sup Io. tract. 29. & Cyp. in expositione simboli. & D.Tho. 2.2.q. 22. art. 2. dūt. Cum dr̄. credere in Chrm illud, in, importat finem, ut. ſ. credes, tēdat in Christum ut finem ultimum, & in eum speret, eum super oīa diligat, ꝙ si tu Christo credis nec tñ eum diligis arguēris a Spiritu sancto, quia non credidisti in Christū, argueris de pc̄tō. Primus effectus Spiritus S. est, mundū de peccato ar-

gu ere

Margin notes: A — Ge. 21. — Simile B — Aug. — Chrys. — Cyrill. — Aug. — Cypri. — D.Th.

A guere, summũ Dei odium cõtra pctũm, illud sustinere nõ põt. Vnde, cũ pcti mẽtio fit in scriptura verba vsurpãtur peregrina,& quę Deũ turbatum,& contristatum sonãt, Eph.4. Nolite cõtristare Spiritum S. Dei, in quo signati estis. Sed nũ pctõ potest contristari Spiritussanctus, qui Deus est? audi Esa.63. Ipsi aũt id iracundiam prouocauerunt eum,& afflixerunt Spiritum S. eius,& cõuersus est eis
Deu.32 in inimicum. Et excitatus est tanq̃ dormiens dñs tanq̃ potens crapulatus a uino. Sed fieri ne põt Deũ amaricari? Deũ contristari? Deum ebrium fieri? infinita dulcedo qũo põt amara reddi? infinita mĩa qũo põt ira inebriari? pctũm id efficere dr, quia si in Deum tristitia,& amaritudo cadere posset, de solo peccato eã summam haberet. Vide Dei dulcedinẽ, una eius gutta satis est, ut oẽ martyrium dulce fuerit, ut craticula esset Laurentio
B dulcis, lapides Stephano, crux Petro.
Lu. 16. Imò una Dei gutta, si in infernum ueniret, illum redderet dulcẽ. Vna sola gutta cęli contentus diues erat, ut oẽm refrigeraret dolorem, tam dulcem Deum quis amaricabit? peccatũ. Sicut ergo malorũ pelagus vna Dei gutta dulce reddit, sic Deum dulcedinis pelagus, peccatũ reddit amarũ, dulcissima mellis gutta, quæ pelagus amaritudinis dulce reddit, amarissima fellis guttaq; sufficeret mare dulcedinis amaricare, tale est peccatum, ꝙ Deum amarum reddere dicitur, quia si amaritudo in eo esse posset, peccatum eã efficeret. Et cum potuit in natura assumpta contristari, vsq. ad mortem de pecca
C to contristatus est, mirum, ac stupẽdum
Dan. 2 peccati malũ. Mira statua Danielis erat, & valde mirum ꝙ paruus lapis eam cominuat. Sed multo magis mirũ, uidere Deum hominem excelsum, sublimem, cuius caput aurum optimum diuinitas, & tamen pomum unum ab Adam surreptum, quod illum tetigit, eum comminuit,& humiliauit in crucis mortem.

Hinc primũ ꝙ Spũs sanctus peragit, est, mundum arguere de pctõ, nec quis-
Ps. 88. quam est Deo tã charus, cui dissimulet
Leu. 10 pctũm, terribilis super oẽs, qui in circuitu eius sunt, sanctificabor in his qui appropinquãt mihi, ille ait, occisis Nadab, A
& Abiu. Cõtinuo ergo peccãtẽ arguit,& castigat, licet ei sit ꝓximus, imò hũc amplius. Si auerterit se iustus a iustitia sua, Ez. 18
oẽs iustitię eius non memorabunt amplius. Qđ videre licet in Moyse. Loqtur Exo.3.
ad eum de rubo, ducem populi facit, constituit Deũ Pharaonis, vim ad innume- Exo.4.
ra miracula tribuit, sed continuo quia filium nõ circonciderat, voluit eum occidere angelus,& id fecisset, in cõtinuo circunciso filio placaretur Deus. Nihil dñe parcẽdũ tanto duci? nihil oino. Iõ Psa. Moyses,& Aaron ĩ sacerdotib. ei⁹,&c. Ps. 98.
Deus tu ꝓpitius fuisti eis, & ulcišcẽs in oẽs adinuẽtiones eorũ. Dubitat uenialí Nu. 20
pctõ, ad aquas cõtradictionis cũ Aaron. Ma. vl.
En vltionem diuinã nõ introducetis populum in terrã ꝓmissam. Christus Apostolos continuo arguit, si delinquunt, tũ ante mortẽ, tum ante ascensum in cęlũ, exprobrans incredulitatẽ, nõ põt uidere pctũm, quin cõtinuo arguat illud. Petrũ B
beatũ dicit, dat ei regni claues, sed cũ statim affectu humano dicit, absit a te hoc, Ma. 16
dicit eũ Sathanã,& lauari recusanti, ait: Non habebis partẽ mecũ. Qñ nõ Deus Io. 13.
volens iniquitatẽ tu es. Hinc iusti, cũ in Psal.5.
orõne coram Deo apparẽt, ne a Deo arguant, ipsi se arguũt. Iustus in principio orõnis accusator est sui, sap ẽs ait: Deus Pro.18
.n. arguit nõ arguẽtẽ se, nã si nos iudicaremus, nõ utiq. iudicaremur. Arguit ergo infideles de pctõ ifidelitatis, q a Chri- 1.Co.11
sto non credunt,& fideles, ꝙ in Christũ non credãt, in eum tendendo vt finẽ ultimum. Si.n.merito arguendus est infidelis Christum non credens, quia tot testimonijs rebellis est, qũo non arguendus, & conuincendus fidelis, q fidei credens, C
operatur quasi non crederet? Quid respondebis peccator arguẽti Spiritui sancto, credidisti infernũ æternum pro pctõ vno mortali, & tã facile illud admisisti? Credidisti beatitudinẽ infinitã seruanti tã facilia mãdata,& id non ꝓtitisti? Credidisti Deum pro te crucifixum, & tãto amori, ac beneficio ingratus fuisti? verè Dei argumẽtis oĩs iniquitas opilabit os suum. Et ille obmutuit. Etsi voluerit cõ Ps. 109
tẽdere cũ eo nõ rñdebit ei vnũ ꝓ mille. Iob 9.
De

A Aug. De iustitia vero, qa ad patrē vado, & iā nō videbitis me. Locus est difficilis, Aug. ait, de iustitia mundum conuincendum, dum cōparatione fideliū iustorum infideliū pctūm declarat, Chrys. & Euthimius dicunt, de iustitia cōuincēdum Xpi, & de eius innocētia, qa. n. mundus Xpm, vt malefactorē tractauit, ostēdet S. S. eum iustum, & sanctum, quia à patre in æternum receptus est in cęlum, & hoc est, quia ad patrē vado, & iā nō videbitis me, id est, ppetuo ibi manebo cum eo. Dicebāt. n. illi, nō est hic hō à Deo, & si nō esset hic malefactor, & Samaritanus es, & dæmonium hēs. Sed sensus aptior ille est. Scdum qd S. S. in mundo

B p pdicationem declarauit apostolorum, est Xpi iustitia, qua oīs iustus sanctificatˀ eā participādo fide, & dilectione. De qua Rom. 3. Iustitia Dei p fidē Iesu Xpi in oēs, & sup oēs, q credunt in eum. Iudæi ex lege iustitiā qrebāt, de qua Rom. 10. Ignorantes iustitiam Dei, & suam qrentes statuere, iustitię Dei nō sunt subiecti. Gentes ex operib. moralib. iustitiā sufficientem sibi esse putabāt. Sed neutra vera est iustitia, quia à pctō nō liberat, nec Deo hoiem conciliat. Sola Christi iustitia nos liberat à nobis participata, d qua mundus conuincendus est contra iustitias ab eo ptensas De quo Psal. reuelauit

Ps. 96. in conspectu gentium iustitiam suā. Qd verò addit. Ad patrem vado, & iam nō videbitis me. Significat, vna oblatione,

C pfecisse, iustitiā, nec amplius necesse esse ad hoc in mundum iterum descendere.

Aug. De iudicio verò qa princeps huiˀ mūditiā iudicatus est. Aug. tractatu 95. conuincet mundū p iudicium, & dānationē diaboli, quia si Angelo peccāti nō pepercit, nec homini parcet. Chrys. Iudæi con

Chry. uincendi sunt de dæmonis iudicio, vt iā nō possint Christi opera dęmoni tribuere. Cyrill. li. 10. c. 40. cōuincet mundum, si dæmonē nunc sequitˀ, & ab eo vincitˀ, cum iā diabolus iudicatus est, & expulsus à regno, ut in hoies ptātē nō habeat. Qui eripuit nos de ptāte tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ Coloss. 1. Luc. 11. hoc Christˀ explicuit, Cū fortis armatus custodit atriū suū, in pace sunt oīa, q possidet, si aūt fortior illo supueniēs vicerit eum, uniuersa arma eius, ī quib. confidebat auferet, & spolia eius distribuet. Iā ergo mundo nulla relinquitˀ excusatio, cū priceps mundi iudicatˀ ē, & foras pulsus à Xpo facillimeq; a nobis superari possit, hoc vero S. S. per Apostolos mundo declarauit.

Hinc ipse diabolus. Antonio dixit, post Xpm nullas esse ei uires cōtra fideles, alligatus. n. nobis ē fortis armatˀ p Chrm, ut Chrs, dixit Luc. 11. nisi priˀ alligauerit fortem factūq; illud est, qd Apoc. 20. dr. Vidi Angelum descendentem de cęlo habentem clauem abyssi, & cathenā magnā ī manu sua, & apprehendit draconē, serpentē antiquum, qui est diabolus, & Sathanas, & ligauit eū per annos mille, & misit eū in abyssum, & clausit, & signauit sup illū, vt nō seducat ampliˀ gentes, donec consumentˀ mille anni. Et post hæc oportet illū solui modico, tpe, hoc toto grę tpe, qd mille annis signatˀ, ligatus est dæmon, ne nos seducat, modicū verò tps, quo soluēdus est, tps est Antichristi. Tēpore ergo legis solutˀ dæmō erat, regnabat ī filios diffidētiæ, princeps mūdi erat, cui oēs subijciebantˀ, tantaq; erat potentia pp grę minorē abundātiā, & ipsius plurimas uires, ut quasi uim hominib. inferret, unde clamat Esa. dñe uī patior, rñde p me. Et eripe me de inimicis meis fortissimis. Perambulabat tunc terrā, & circuibat eā, oīa cōculcās. Sed iā factˀ est similis Sampsoni, ligato cū quo pueri ludunt, iā exorcistis traditur eijciēdus, q minor gradus, & puerorum est in ecclesia, pueri. n. in illum facile pualent, vt notat Iust. mart. Hoc est illud Esa. 9. Iugum. n. oneris eius, & uirgam humeri eiuˀ, & sceptrum, exactoris eius superasti, sicut in die Madiā. Iā ergo dęmone superato, tyrāno de regno expulso, nullus dicat uim patior, arguetˀ. n. à S. S. q tale, q dixerit. Iudicaberis ergo, & argueris, si expulso à te dæmone p Chrm, iterum eum recipis, iterum in principem eum eligis, iterum potestati eius te subderis. Erutus de potestate dæmonis es, noli iterum eum in principē sumere. Si filius regis Hispaniæ nūc diceret, malo esse seruum

Right margin: A; B; Es. 38.; Iob 1. C; Iustin.; Simile

A uum Turcæ laborantē in triremib. eius quā filiū regis,& eius hæredē,an nō hūc dementatū diceres? & regi summā inferre iniuriā? Christianæ,q nūc dicis,malo dęmonis esse mancipiū, & in vilissimis ei deseruire,& summo cū labore, q Dei esse & filiū,& hrdē, an non demētatus es? an nō Deo summā irrogas iniuriā? an nō gloriabit pp te dęmon cōtra Deū,dicens,pluris hō facit me q te, pelegit seruus esse meus,quā filius tuus? Psal. Propter hoc inimicus improperabit dño, & populus insipiens irritabit nomen tuū. Osee 3. Diligit Dñs filios Israel, & ipsi respiciunt ad Deos alienos,& diligūt vinaria vuarū,vere tales dæmones sūt,vinaria,s.vuarū,à qb.nulla vtilitas capi pt

Ps. 73.

B Glossa,& Toledo aliter exponunt, arguet mundū de iudicio, i. ondet mundo Xpm iudicē esse viuorū,& mortuorum oportet.n.nos ante tribunal Xpi manifestari,vt referat vnusquisq; propria corporis,prout gessit,siue bonū, siue malū. Onditur Xps redemptor in redargutione de iustitia,nūc iudex in redargutione de iudicio,qd per apostolos Spirit^o S.fecit,ut patet Acto. 10.ipse est,qui cōstitutus est à Deo iudex uiuorū, & mortuorū,&sic implet illud Ps.71. Deus iudiciū tuū regi da,& iustitiā tuā filio regis,& Iere.17. Et faciet iudiciū, & iustitiā terra, iustitiā qua nos pri recōciliauit, iudiciū quo oēs iudicabit,mūdus verò de hac recouincendus erat qa putabat iudicē nō esse operū,& sic libere in vitia prolabebat Tre. 3. Quis est iste,q dicit, ex ore altissimi nō egrediet neq; bona neq; mala? Sed ē ne nūc aliqs, q hac egeat redargutiōe? ō vtiq;q libere peccat,ac si iudex

C nō esset,Soph. 1. Visitabo sup viros defixos in fęcibus suis , qui dīt in cordibus suis,nō faciet bene dñs,& nō faciet male,in fœcibus ait Hiero.in corporib. uel in peccatis,uel ēt in diuitiis, & oi opulētia,in corde vero id dīt,qm ore nō pferunt,sed ita uiuunt,ac si id dicerent, qd maximè Deū irritat,unde Ps pp quid irritauit impius Deum? dixit.n.in corde suo non requiret, de qua re multa Malachias c. 2. Laborare fecistis dñm in sermonib. vestris,& dixistis i quo fecimus

Hiero.

Psalm.

eū laborare? in eo qd dicitis oīs,qui facit malum bonus est in cōspectu Dñi:& tales ei placent,aut certe vbi est Deus iudicij? lętare ergo ò iuuenis in adolescentia tua,& ambula in viis cordis tui,& scito quod pro his oīb.adducit te Dñs in iudicium Eccl.11. Hoc Spiritus S.in mundo maxime ostendit per apostolos,rōnē vero subnectit dicens,quia princeps huius mundi iam iudicatus est,i.iam est dānatus,& suo dominio priuatus,vnde homines translati in Christi dominium, eius iudicio subduntur. Colos. 2. eripuit nos de potestate tenebrarum,& transtulit in regno filij dilectionis suæ. A

Multa habeo uobis dicere,quę nō potestis portare mō,i. modo capere nō potestis multa,q̄ vobis hēo dicere. Quę hæc sint,aliqui sancti inquisierunt Greg. Nazianzenus orone 5. Theo. dicit horum vnū esse Spūm S.tertiā esse psonā distinctā vnius naturæ cū patre,& filio , nā in lege pris diuinitas manifeste dicta erat. Xps suā ondit,Spūs S.aduentu suo suā manifestauit,quæ non fuerat ita ante cōperta. Iustinus Martyr in expositione qstionum Gen.rñsione 112. aliā ostendit s.putabant Apostoli, regnū tpale Israeli restituēdū p Christum,ideo Act. 1. interrogant,dñe si in tpe hoc restitues regnū Israel? sed Xps id explicare nolēs Spiritui sancto reseruat,dicēs. Nō est vestrū nosse tpa,&c.accipietis virtutē Spiritus sancti in uos. Tertiā ostendit Orig. lib. 2.cōtra Celsum,& Didymus li.2.de Spiritu sancto,s.cessationē legaliū,nā & Petr. Act 10.id ignorat. Sed dices eis, cur Xps eos capaces non fecit horū mysteriorū cū posset, sicut Spiritus S. Rndet, poterat quidē,sed conuenietissimū fuit, aliqua Spiritui sancto seruare,quibus se Deū onderet,ostnderat se patrem Deū in testō ueteri,filius miraculis, S.S.declaratur suis operib.ita Chrys. hom.77.

B Naziā.

Iustin.

Orig. Didymus.

C

Docebit vos oēm veritatē,non.n.a se metipso loquetur. Sicut filius nō dr facere aliquid nisi quod viderit patrem facientē,quia,potentiā habet a patre sicut & essentiam,ita Spiritus S. audire dicitur, quæ loquitur, & non a se ipso loqui,quia essentiam, & scientiam habet

Chrys.

A à filio,& patre,& vnum cum ipsis est,& ea loquitur,quæ à patre, & filio accepit.
Chrys. Sed Chrys.hom.2. de Spiritu S. de hac re optime loqtur,cuius verba sunt. Qúo Spiritus sanctus à semetipso non loquit, si uerus Deus est? Audi verum Deum,ét dicentem Ioan. 14. ego à meipso non loquor, filius ergo ét a se non loquitur, sicut nec Spiritus S. quid hoc? Dicamus primum de filio,sed timeo,scio.n. quod in profundum me ipsum dedi, imo tremo,ne immensum abyssum abeat nauicula,& desit Spiritus sancti uentus. Da .n.mihi nauem paratã,gubernatorẽ,vela,funes,nautas,si ventus desit,nihil habet,ita oĩa humana,si non adsit Spiritus
B sanctus,sed si ille adest spiritus, scrutatur ét ꝓfunda Dei. De Christo ergo primum dico,qúo à seipso non loquat. Promissus fuit vnus Christus, apparuerunt ante illum impostores, dicentes nos sumus. Theudas dixit,ego sum,sicr Iudas Galilæus,ut dr̃ Acto. Venit Christus, & ait. Quotquot ante me fuerunt,fures fuerunt,& latrones, sed non audierunt eos oues. illi ergo non docuerunt ex lege,& prophetis, sed à semetipsis loquuti sunt, & proprio corde,& sic oĩs propheta falsus loquitur Ezec. 13. vaticinare ad prophetas Israel, & dices prophetantib. de corde suo Christus venit,& non discessit à lege,& prophetis,sed dicebat,benedixit Esaias,& rursum scriptũ est in le-
Mat.4. ge vestra. Et scriptum est,dñm Deũ tuũ adorabis. Seductores ergo loquebantur à semetipsis, Christus à lege, & prophetis:iõ ait,ego à me ipso non loquor, à se ipso loq,est extra legẽ loq,ab ha c suspitione se liberans ait,ego a me ipso nõ lo-
C quor. Dicebãt.n.aliqui,seducit turbas,& seductor ille. Volens oñdere se non seductorẽ,ait,à me ipso ñ loquor,ergo à seipso loqui,est nõ loq ex lege,& prophetis, sic Christus à se ipso locutus non est, qa à lege,& prophetis locutus est. Sicut ergo uenerunt Pseudo Christi,ita uenturi erant Pseudoapostoli,dicentes, ego hẽo Spiritum sanctũ,ut dixit Manichæus,& Montanus,ut ergo sciatur,in quo sit Spiritus S.ait Xp̃s,cũ venerit Spiritus sanctus,docebit uos verba mea non.n.à semetipso loquet, cũ ergo aliquis vos docuerit nõ euãgelica,sed propria,is à seipso loquitur,Spiritum sanctum non hẽt. A
Venit Christus ut impleat legem patris, impletio legis Christus. Ro.10. uenit spiritus S.ut impleat legem Christi. Qui loquitur Christi legẽ,spiritum sanctũ hẽt. In hoc cognoscimus spiritum Christi, & spiritum erroris, hæc Chrys. Ex quo nobis colligendum est,cauere ab his, q à se ipsis loquũtur,multi.n.hodie impostores sunt. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes,sed nõ ut lex tua, & iterum, Ps.118 Ps. 11.
Saluum me fac Deus,qm̃ defecit sãctus, qm̃ diminutę sunt veritates à filiis hominum,vana loquuti sunt vnusquisque ad proximum suum. Qui amplã in cęlũ viã esse dicit tibi,à se ipso loquit,an ab euan B
gelio? manifeste à se ipso an non hæc fabulatio est,non sic lex Dei. Qui tibi suadet,magni in mũdo esse,loquitur a se an a lege? vtrũ; a se,nam Christus ait,beati pauperes. Qui dignitates vt ambias con sulit,loquitur a se,an ab euangelio? mul ti sũt Pseudoapostoli 2.Esd.3. Quia nup serant Israelitę alienigenis, nesciebant loqui Iudaice, sed ex media parte Azotie loquebantur. Multi homines sunt fideles,qui in his,quę fidei sunt,ut fideles loquuntur,in his quæ ad mores pertinẽt gentiliter. Ab his ergo tibi cauendum. Obiurgaui eos,ait Esdras. Maximè.n. obiurgandus Christianus, qui loquitur gentilice,an non gentium locutio,uindictam,iram,diuitias,honores,delicias,& omnia quę mundi sunt sectari? Spiritus sanctus docet omnem ueritatem, ei assentiamur,&c. Mat.5.

DOMINICA QVINTA post Pascha. C

The. Si quid petieritis Patrem in nomine meo,dabit vobis. Io.16.

DVlcedine plenum est euangeliũ hodiernum, misericordiam eructat. Inter alia dulcissima Xp̃s ait. Non dico quia ego rogabo Patrem de uobis, ipse .n. Pater diligit uos, quia uos me amastis,& credidistis,quia ab eo exiui. Quasi dicat,licet uobis mea oratio nõ deerit, sed

A sed & uos ęt Pater exaudit, qm̃ me amatis, & creditis me ab eo exijsse. Ita etiam de matre Christi dicere possumus. Illa amat nos, quia amamus eius filium, & credimus ab eius vtero exijsse, & ideo fores misericordiæ illius nobis patet, ut petamus ab eo misericordiam. Nunc gratia indigemus, eã adeamus fiducialiter.

Chrs Dn̄s discipulis suis erat oĩa simul, sicut ẽt erit oĩa, in omnib. in patria; erat eis pr̄, mater, magister, medicus, & deniq; uniuersa. Nunc ab eis discedere

Thob. vult. Dicere ei possunt illud, qđ parẽtes Tobiæ: Omnia simul in te uno habẽtes, te nõ debuim⁹ dimittere à nobis. Discessurus ergo ab eis, dat eis orationis donũ in quo oĩa similiter habeant. Ne dicant.

B Qm̃ nobis panis deerat, qñ tempestas oriebatur, qñ tristitia p̃mebatur, in Xp̄o oĩum remedium nobis præsens erat, ne ergo dimittamus eum. Ait ille. Licet recedam, relinquo vobis orationẽ, in qua oĩa similiter habeatis. Sicut discessurus

4. Re. i Elias, ait Eliseo: Postula qđ uis vt faciã tibi antequã tollar à te. Petijt ille sp̄ım duplicem; quem loco magistri accepit. Hunc spiritũ duplicem, sui Vicariũ Xp̄s

Zac. 15 Apostolis relinquit, q̃ à Zacharia dicitur

Ro. 8. spiritus gratiæ, & precũ: & cum sp̄us precũ sit, postulat pro eis gemitib. inenarrabilibus, i. postulare facit. Quo orationis

Simile sp̄u oĩa habent, q̃ petere uoluerint. Sicut .n. pecunia inuẽta est pp facilitatem cõmutationum, & qui pecuniã habet, oĩa habet, quæ illi necessaria sunt, quia ea data, omn a emere pōt, ita oratio est pecunia spiritualis, qua media omnia acquirimus quæ volumus. Est.n. illa instr̃m

C generale, quo omnia nobis acquirenda sunt, & qui eam hẽt, oĩa se hr̃e credat, q̃ illi necessaria, uel conuenientia esse possunt. Vnde sicut discedens sponsus ab

Simile sponsa, ultima uerba, q̃ ei loquitur, sunt, scribe ad me; omnia, quæ tibi necessaria erũt, uel quæ volueris, ego oĩa tibi abundanter tribuam, sic cęlestis Spõsus à dilectissima Spõsa discessur⁹ in ultimis uer-

Can. 8. bis libri Cãticorum ei ait. Fac me audire vocẽ tuam, quasi dicat, ora me, pete à me quicquid libuerit. Hoc ipsum nunc Xp̄s dominus discipulis ait. Quicquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit nobis. A

Si oratio conueniens tibi absit, nullũ est malum, quod non tollatur, nullum est sine remedio. Hinc Caietanus in opuscu- Caiet.

lo de potestate Papę, cũ plenissimã Pontificis ptãtem ostendisset, qua si male uti vellet, posset Ecclesiã fere euertere, obijcit. Non ergo videtur remedium relictũ Ecclesiæ a Christo, si illud aliquãdo contingeret, & respõdet. Imo uerò, pręsentaneum ei reliquit remedium, cum dedit orationem, qua hoc periculũ, & uniuersa alia uitare facile potest. Nec uero solum Caietani doctrina hęc est. Sed multis re- 2. Par.

tro sæculis a sancto rege Iosaphate docta 20.

est dicente, Cum ignoramus, quid agere debeamus, hoc solũ habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. Quasi dicat: Cum in discrimina uniuersa incide rimus, a quibus emergere nullo modo possumus, cũ desperata omnino res fue- B

rit, adhuc remedium hoc nobis restat, oratio, scilicet qua oculus nostros ad te leuantes, petimus, te nobis adesse.

Orationem uero auxiliũ atque remedium afferre ijs in rebus, quæ desperatæ uidentur, & quæ iudicio humano imposs ibiles sunt, multa attestãtur exẽpla. Hie- Hiero.

ron. de se ipso memoriæ prodidit. Cum sensualib. tentationib. uexaretur nimiũ, nec vllis asperitatibus adhibitis remediũ inueniret, inuenit tandem in humili oratione coram Christo domino. Hæc liberauit Ionam de uentre ceti, ibi enim ipse orauit, & exaudit⁹ est. Hęc liberauit Ezechiam tot vallatũ hostibus, hęc liberauit Danielem de lacu leonũ. Hæc liberauit tres pueros de camino ignis. Hæc libera- C

uit Dauid de manu Saulis, Iacob de manu Esau. Hęc liberauit Iudith, & populũ Ionæ 3

suum, Hester, & populum Israel. Quia 4. Reg.

ut Iudith ait. Humiliũ, & mãsuetorũ sp 19.

tibi placuit deprecatio. Est.n. oro colũba Dan. 3.

deferens ramũ oliuę m̃iam, s. Dei. Hinc Dan. 2.

Psal. & pullis coruorum inuocantib. est. Iud. 9.

Hi.n. pulli non agnoscuntur a parentib. Gen. 8.

cũ parui sunt, donec plumescant, & ideo Ps. 146

eos deserũt, sed eos desertos, & quasi desperatos exaudit Deus, qa clamãt ad ipsũ licet more brutorũ. Cũ ergo te uideris in summo discrimine ac periculo, siue spiri-

 tuali,

A tuali, siue corporali, cũ nullũ tibi est humanũ p̃sidiũ ora Deũ. In periculis ecclesiæ, in incorrigibilitate filiorũ, in tẽtatio nib. maximis, ad orõnẽ accede, Sepius le
:. Ma. 6. gitur Iudas Machabæus in maximis bel lorũ discriminibus orasse, & exauditus est; & victor euasit, semel non orauit, & superatus est, & occubuit. Sæpe accidit,
Simile vt puer paruulus velit aliquid accipere, qđ i superiori loco est, & cũ illuc ptigere nequeat, multa intẽtat quib. conatur illud assequi, nec tñ põt, orat virũ, ut illud ei præstet, & ille facile dat. Ita profecto multa tum spũalia, tum temporalia obtinere curamus, nec possumus, quia pusilli sumus, oramus Deum, & facile ille nobis
Iaco. 1. pr̃stat, hinc monet Iacobus. Si quis indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus abundanter, & non improperat.

B Mirũ p̃fecto nõ est sanctos viros, & fideles hanc nosse veritatẽ, q diuinis literis, & fide edocti sunt, mirãdũ uerò ẽt
Nu. 22 Orig. ethnicos id agnouisse. Nam Balac uidẽs oĩa q̃ fecerat Israel Amorrhæo, & qđ ptimuissent eũ Moabitæ, & impetũ eius ferre nõ posset, dixit ad maiores natu Madian. Ita delebit hic populus oẽs, qui in nr̃is finib. cõmorant̃, qũo solet bos herbas vsq; ad radices carpere. Misit ergo nũcios ad Balaã Hariolũ; vt uocarẽt eũ, & dicerent. Ecce egressus est populus ex Aegypto, q operuit superficiẽ terræ, sedẽs contra me, veni igitur, & maledic populo huic, qui fortior me est, si qũo pos sim pcutere, & eijcere eum de terra mea, noui. n. quod benedictus sit cui benedixeris & maledictus in quem maledicta cõgres
C seris. Origin. hom. 13. in Numeros, multa p̃clarè notat super verba ista. Primũ ait. Bellum tibi imminet ò rex Balac sex centa milia armatorũ fines tuos irruũt. Oportebat, & te parare arma, exercitum cogere, de p̃lio cogitare, Tu vero mittis ad diuinu Balaã, das munera, & maiora promittis, vt Israeli maledicat, & neglectis armis oẽm spem ponis in Balaã maledictione, in uerbis eius, quæ tela putas optima, vt in hostes iacias. Vbi nunquã auditũ est, regẽ aliquem imminente sibi p̃lio omissis armis, exercitu neglecto, ad diuini alicuius verba cõfugisse. Audierat

rex ille filios Israel hostes uicisse orõne A
potius q̃ armis, non tã ferro, q̃ precibus. In Pharaonẽ. n. dimicauerat non armis, sed orõne, & in Amalechitas plus ualuit orõ Moisi, quam arma Israel. Cũ. n. eleuaret Moises manus uincebat Israel, cũ deprimeret, uincebatur. Hęc p̃fecto audierat Balac rex Moab, ut ex Moisi Cantico patet, dũ ait. Tunc cõturbati sunt princi-
pens Edon, robustos Moab obtinuit tremor. Hũc ergo dixit rex Moab. Populus Ex. 14.
orõne potius q̃ armis pugnat, verbis nõ ferro. Hęc ergo arma ego ẽt mihi assumã ĩ re oĩm desperata, & orõnes ego querã, q̃ superẽt orõnes illorũ. Hoc uero cogitasse Regẽ Moab, patet, ex illis verbis. Ita delebit populus hic oẽs, qui in finib. nostris commorantur, qũo solet bos herbas usq; ad radices carpere. Quæ verba ait Origenes ei exposuisse magistrum Hebręũ nu- B
per conuersum ad Christi fidem, hac ait similitudine explicuit Israelis victoriam, quia sicut bos ore carpit, & præscindit herbam, & lingua tãquã falce, quæcunq. inuenerit secat, ita Israel ore, & lingua, et oratione uincit, arma eius orationes, & p̃ces sunt. Hęc igitur sciẽs rex, mittit ad Balaam, ut ipse deferat verba verbis cõtraria, & præcib. p̃ces. Hæc Ori. ex quib. patet in desperata re ad orationem cõfugisse Balac, sperans ea se superaturũ Israel.

Quantum uero oratio ualeat, quãtaq; D.Th.
obtineat, ex illo patet, qđ orõne res oium Ps. 11.
summa obtẽta est, incarnatio, s. Xp̃i dñi C
quã merito de cõgruo obtinuisse patrum orationẽ. D. Th. autor est 3. p. & in Psal. id Dñs aperte dicit. Propter miseriã inopum, & gemitũ pauperũ nunc exurgã, dicit Dñs. Quid qđ humani generis redemptio orõne perfecta, & obtẽta fuit dicẽte
Paulo. Cũ clamore valido, & lachrimis Heb. 5
offerens, exauditus est pro sua reuerẽtia &c. Deinde gẽtium cõuersionẽ, & Ecclesiæ fundationem orõne obtentã esse manifeste oñdit Psal. Postula a me, & dabo tibi gentes hæreditatẽ tuam, & possessionem tuã, terminos terræ. Ora ait. Pater, postula a me, & dabo tibi ecclesiã ex gentib congregatã. Deinde ecclesiæ firmitas & duratio oratione obtẽta a Christo Do
mino est ipso dicente. Ecce Sathanas ex Lu. 22.
petiuit

A petiuit uos, ut cribraret sicut triticū, sed ego rogaui ꝓ te, vt nō deficiat fides tua. Omnipotēs profectò oratio dici potest, quæ talia ac tanta obtinet, aduentum et Spiritus sancti oratione Apostolorū ob tentam esse ostendit Lucas dicens orasse illos, & sic in oratione perseuerantib. spiritum aduenisse. Quid non obtineat oratio postquam ista obtinuit.

Anacletus. Sed quid orō est, inquis? S. Anacletus Papa discipulus Petri Apostoli in epist. 1. ait. Omnis hō in sua causa deficiēs, & in suis hæsitans consilijs, q̄rit sibi amicū fidelem, in cuius consilijs confidat, & talē fiduciā hēt in illo, ut ei oē secretū sui pectoris pandat. Quid dulcius esse potuit,

Simile q̄ Deū nobis familiarissimū esse uelle, cū quo oīa loq possis, ut tecū. Sicut ergo ē tibi familiaris, & intim⁹ amic⁹, cui uni

B uersum cor tuū effundis, cui oīa secreta reuelas, q est alter tu, nec credis à corde suo exire, qđ illi cōmittis secretū, uoluit Deus, q̄ eius est infinita bonitas, & charitas, nobis esse hic amic⁹, cui oē cooperiamus, & illud corā coeffundamus, vniuersa mala nr̄a, et necessitates manifestem⁹ cui totius & confidentius loquamur, q̄ patri, matri, fratri, uel amicissimo, cui oīa nr̄a reuelātes, quiescamus. Est ergo orō familiaris cū Deo cōuersatio, qua ei vniuersa nr̄a negotia loquimur, labores & dolores aperimus, uniuersa desideria nostra pādimus, oīa bona ab illo petēres

Ps. 141 ac sperātes. Ita faciebat Ps. dicens. Effundo in cōspectu eius orationē meā, & tribulationē meā ante ipsum pronuncio, &

C sic nos facere ille monet dicens. Effundi

Ps. 61. Hier. 2 te corā illo corda uestra, & Hiere. Cōsurge, lauda in principio uigiliarū, effunde sicut aquā cor tuū in conspectu dn̄i, leua ad eum manus tuas pro anima omniū paruulorū tuorū. Apte dicit, effunde sicut aqua cor tuū, sup oēs liquores effundit aqua è uase, nec aliq̄d illi⁹ remanet ī eo. Licet ergo Deus oīa tua nouerit, & uideat, tn̄ illa à te audire desiderat, ut ea ei loquaris tanquā ad intimū ac familiarē amicū, oīb. ab eo petēs auxiliū, et cōsiliū.

De ijs uerò, qui hoc non præstant, cōqueritur Deus Amos 5. iustitiā in terra relinquitis, faciētē Arcturū, & Orionem & cōuertentē in mane tenebras, & diem in noctē mutātē, qui uocat aquas maris, & effundit eas super faciē terræ: dn̄s nomen est eius. Pro cuius loci intelligentia notandū, verbū hebræū, pro quo noster interpres vertit, relinquitis, idem ualere, ac nō exercetis eā. Quare sensus est, iustitiā, seu sanctitatē sinitis iacere, & quiescere. Quod uero addit, faciē Arcturum, & Orionē, sic accipiendū est, ut hebudiæ illud verbum prius post tū, relinquitis in terra, & sensus est. relinquitis in terra, iustitiā, & sanctitatē relinquitis similiter Deū, qui facit Arcturū, & Orionē, & quasi dicat Propheta. Nō est uobis curę De⁹ obliti eius estis, nec ad eum acceditis per orōnē, nec ab eo auxilium postulatis nec

A

eum per bona opera placatis, sed quasi vobis inutilis esset, nec auxilio futur⁹, eū relinquitis, quasi in terra iacere, nō eius utētes auxilio. Illud in terra, emphasim habet, significat, Deū ab eis cōtēni, & reputari tē ignobilem, inutilē, ipsis non ꝓ futurā, & neminem esse qui eū tollet de terra iacentē, cum tn̄ ille adeo potens sit, ut faciat Arcturū, & Orionē, & cōuertat in mane tenebras, & diem in noctē, &c. Quare stellarum ꝓcipue meminit, q ills apparentib. imbres, & tēpestates oriātur, vt tradūnt, qui de rebus naturalibus scripsere. Quasi ꝓpheta dicat, cū à Deo oīa uel bona, uel mala expectanda sint, & eius voluntate ad nos prouenīant.

B

Sed dices, quo titulo, quo nomine qui exter, & alienus adeo sum. Imò qui inimicus sui, qui proditor, qui inferni tormenta cōmerui, multa bona petam, & quasi panē Deū alloquar? Ad hoc Xps respondet. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis: in noīe Christi petenda nobis sunt omnia, quæ nobis necessaria fuerint.

C

Sed explicāda nobis est uis orationis, quę in nominæ Christi funditur. Olim in noīe Abraham, Isaac, & Iacob. patres orabāt, cum dicerent, memēto Abrahā, Isaac, & Iacob. Sed nunc nobis orādū in nomine Christi, & hæc nostra orō longe potētior est quā illa. Sed quid est, in noīe Christi orare? Respondeo. Primum in noīe Christi orat, qui patrē adit, & tanquam

A quã seruus à Chŕo missus, nuncium Xpi illi dat. Sicut.n. mittere soles seruum tuũ ad amicum, q ad eũ mãdata defert tua di-
Simile cẽs, dñs meus orat, & obsecrat te, ut hæc & illa facias. Tũc seruus tuus in noĩe tuo orat, nõ in noĩe suo. Qđ si ei responderet amic⁹ tuus quo iure, quoue titulo tu hæc à me postulas? Seruus diceret; Non hæc peto noĩe meo, nec mihi hæc donãda sũt dñs me⁹ petit, illi donabis, si donaueris. Ita oĩno nobis, cum patre agẽdũ: In noĩe Chŕi orãdum nobis est, ac dicẽdũ, Pŕ æterne filius tuus vnigenitus, ĩ quo tibi bene cõplacuit, mittit me ad te, oratq; & obsecrat, ut mihi hæc, & illa pstes bñficia.
Heb.5 Hinc exauditio certa nobis pmittit, qa ille in nobis, & p nos orat. De quo Pau-
B lus ait. Exauditus est pro sua reuerẽtia.
2.Io.2. Qđ vero Xp̃s p nobis, & in nobis oret,
Ge.50. patet ex illo Ioãnis. Aduocatũ habemus apud patrẽ Iesum Xpm. In noĩe Iacob orabãt filij dicẽtes Iosepho. Pŕ tuus pcepit nobis, anteq̃ moreret, ut hæc tibi verbis illius diceremus. Obsecro, vt obliuiscaris sceleris fratrum tuorum, & pcti, atq; malitiæ, q̃ exercuerũt ĩ te. Nos quoq; oramus, ut seruo Dei patri tuo, dimittas iniquitatẽ hãc. Quib. auditis fleuit Ioseph, & ait. Nolite timere, ego pascã uos, & paruulos vestros, cõsolatusq; est eos. Non lęserat Iacob Iosephum filium, & tñ ei dimittit dŕ scelus filiorũ, & ipsi condonari qđ illis cõdonatur. Ita licet Xp̃s dñs peccatũ vllũ nõ admiserit, orare patrem põt verbis Chŕi ac dicere, Christus mandauit mihi, vt hæc tibi uerbis illius
C dicerẽ. Dimitte peccata mea, dona gr̃am Xp̃o ergo hæc petenti, dona, ego in noĩe
Ps.61. illius peto merito Ps. In noĩe tuo leuabo manus meas. Leuare manus, Scripturæ phrasi orare est. Sed qua rõne oratio ma-
De.32. nuũ eleuatio dŕ? certe hac, qa diuina pmissio manuũ eleuatione fit. Hinc dŕ? Leuabo ad cęlum manum meã, & dicã. Viuo ego in æternum, &c. quasi dicat, pmisi hæc & hæc. Oĩs verò nr̃a oratio & fiducia nititur in Dei pmissione. Hinc orantes manus leuamus, quasi dicẽtes: Recordare dñe pmissionis tuæ, qua promisisti nobis exauditionem, cum dixisti.
Ioã.16. Amen amen dico uobis, quicquid orãtes petitis, accipietis, asseuerãter illud dicit, A
amen amen. Simul ẽt manuum nr̃arum eleuatio figura est, & quasi recordatio eleuationis manuum Xp̃i dñi in cruce, q oĩs fiducia nostra, & meritum innititur. Nunc ergo Ps. ait. Leuabo ego man⁹ meas, i. orabo, & petã à te multa, sed hęc in noĩe tuo, quia tanq̃ seruus à te missus nucium dabo. Patri tuo, petens in noĩe tuo. Cum ergo ad orõnẽ accedis, sic orare potes. Si in noĩe meo mihi aliquid petendum esset, nihil petere auderem, nisi forsan supplicia, qa hæc ego cõmeritus sum. At in nomine dilecti filij tui multa mihi bona pstari peto. Omnia.n. ille meruit, & plura quam ego petere possum.

Secũdo in noĩe Christi petere est, in B
virtute Xp̃i, & meritis eius innixi postulare. Merita.n. ille sua nobis tribuit, ut pp ea patrẽ oremus. Vnde licet oro diuinæ misericordię innitat, ẽt iustitię innititur, dũ illud petimus, qđ Xp̃s dñs ex iustitia meruit. Qui nobis donat merita sua, ut quasi nr̃a sint, & illa in nos refundit, Chirographo noĩe suo subscripto. Qua in re illud nobis Xp̃s dñs pstat, qđ Simile
amãtissimus & puidẽs pŕ filio charissimo pstare solet, quẽ mittit in regionẽ lõginquã, & cum oĩa ad lõgissimam uiã necessaria secũ deferre nõ possit, ut illi uniuersa supperant, chirographa plura in oẽm locum præstat, q̃ vulgo dicuntur libranças y cedulas de cãbio, quib. ostensis ei dentur oĩa, q̃ petierit, nihilq; illi desit: In hunc modum nobis oro concessa à C
Xp̃o dño est, nomine ipsius insignita, nõ nomine Abrahami, Isaac, & Iacob, ut olim patres orabant, sed nomine Christi. Qua oratione patri proposita, in omni loco, in omni necessitate nobis accurrat, nihilque desideremus, quod nobis p̃sto non sit. In nomine ergo meo ait, Patrem orate, chirographum orationis nomine meo subscriptum ei ostendite, ut uobis vniuersa necessaria prouideat.

Sed obijcis. Multa peto, & in nomine Christi peto, nec tamẽ accipio statim. Ita est, sed perseuera petens, & accipies. Nec .n. vniuersa, quæ diximus, chirographa dicunt. Statim in momento quo hæ literæ lectæ fuerint hæc, & illa pecunia det,
quod

A quod vulgo dr̄,a letra vista, sed plura di cunt. Post octo vel decem dies, vel post mensem pecunia detur. Tu ergo orans
Esa.28 chirographum Christi defers, dabitur ti bi oranti, si pseueraueris pulsans. Expe-
Luc.11 cta ergo, re expecta, modicum ibi, modi-
cum ibi, sustine Dominum. Amen dico
Ps.112 vobis, si perseuerauerit pulsans, dabit il-
li quotquot habet necessaria. Oculi ergo nostri ad Dominum, donec misereatur nostri, vt Psalmista ait.

Sed iterū̃ obijcis. Cū̃ quispiā̃ chirographa dat in aliquē̃ locum, vt pecunia detur, non pōt innumera concedere. Subin.n. illius vel creditum eius minuetur, & tā̃dem deficiet. Cum ergo plures in Christi noīe petierint, & orauerint Patrē̃, forsan
B Christi meritum, & substantia imminuta uel exausta erit, nec mihi quiquā̃ reliquū̃ erit. Absit, infinitū̃ Christi Dñi meritum apud Patrem est, exhauriri non pōt, imminui nequit, etsi infiniti fuissent hoīes, & infiniti orbes, & quisq; infinita postulasset in Christi nomine, restaret adhuc infinitū̃ illius meritum integrum ac si nullus vnquā̃ pp illum postulasset. Dic mihi obsecro, si hucusq; nullus hominum orasset, nec pp Christum quidpiam à patre accepisset, & infinita illius merita intacta seruarentur, tuq; primus esses, qui accederes, ut pp Christi merita peteres, quanta cum fiducia accederes, cū̃ tot pro te merita exorarent, pp q̄ nullus vnq̄ quidpiam accepit? Cogita ergo tam tibi nunc integra Christi merita esse, ac si nullus quidpiā̃ acceperit. In nullo.n. imminuta sunt. Sicut adeo plenum
C mare, flumen, & fons est, ut tu accedas, & bibas, ac si nullus vnq̄ accessserit, vt bibat, licet plures accesserint ante te. Qd fortiori rōne in hac re locum habet, cum merita Christi infinita sint, & pro vno quoque hominum oblata quo ad sufficientiā̃, ac si solus quisque esset in mundo, iuxta illud Pauli. Qui tradidit semet
Gal.2. ipsum pro me. In Christi ergo noīe nobis petendum, & orandum est, quia inni xi eius meritis orare debemus, q̄ ille in nos refundit, nobisq; donat, ut pp illa à patre recipiamus q̄ ille accepturus erat. Quia in te nobis infinitæ paratæ sunt diuitiæ, de quib. Paulus, mihi oīum sancto A
rum minimo data est gratia hæc, euan- Eph.3.
gelizare in gentibus inuestigabiles diuitias Christi. Sed, vt has diuitias inuestigabiles aliquo modo intelligere possim⁹
duplici mihi exemplo utendū̃ est. Quo- Simi-
rum primū̃ sit. Nobilis, & strenuus dux lia.
regis mandato plura bella ex voto regis conficit, plura regna expugnat, inimicos regis debellat, & in his egregia fortissimaq; facta pstat. Cumq; plura à rege accepturus beneficia esset, moritur, nec in seipso regiam largitatē̃ experiri ualet. Iā̃ iam moriturus ad regem scribit. En ego morior, nec mihi concedere uales honores ac beneficia, q̄ meritus sum, en filios meos charissimos, quos relinquo, quibus
ea concede q̄ mihi donanda erant. Tūc B
filii in Patris nomine beneficia postularent, quia meritis innixi paternis ea petunt. Sic oīno nobiscū̃ agitur, Christus Dñs pater futuri sæculi dictus, nobis ut filij infinita merita reliquit, quibus à patre cuncta obtinere valeamus. Sed alio exemplo hoc ipsum manifestus effici potest. Debes mihi centum aureos nūmos, ego vero eos dono do Petro, chirographo dato, quod noīe meo subscriptū̃ est, quo ego uniuersum ius, quod ī te habeo, Petro concedo, dicens. Qu mihi debes, qd mihi daturus eras, Petro da, cui ego illud dono. Ita Christus Dñs infinita habet apud patrem merita, infinita illi pater debet, vniuersa quæ uoluerit, à patre ex iustitia petere ualet. Nobis uerò ait. En merita mea, ea accipite, ea uobis dono, qua si uestra habete, & illis acceptis à
patre pp illa petite, quæ ego petere pote- C
ram, ille uobis donabit, q̄ mihi donaturus erat. Atq; adeo cum oramus, nō solū̃ beneficia gratuita petimus, sed et̄ q̄ ex iustitia Christus Dñs meruit, q̄ licet nobis gratis dentur, Christo tñ de iustitia debita sunt, & nobis ut Christum induim⁹ & eius merita participamus An nō nobis inuestigabiles diuitiæ sunt, si Christi merita nostra sunt? Quis inæstimabiles has diuitias dicēdo consequi valeat?

Est ergo in nomine Christi petere vti meditatione Christi apud patre. Ita Cyrillus li.11.cap.1.in Ioannem, & Chry.

A homi.78.in petitione.n.quatuor cõsideranda sunt, is qui petit, is à quo petitur, id quod petit, & rõ, qua petit. Sicut petẽs pauper eleemosynam, à te, pp Deũ petit sibi eam largiri. Olim ergo orabant iusti pp Abraham, Isaac, Iacob, quasi dicerent. Filij Abrahæ sumus, pp illũ nobis benefac: nunc ergo nouum petendi modum ostendit Dñs, qui efficacissimus est, vt petamus pp Christum, & hunc vsurpat Ecclesia dicens per Dñm nostrum Iesum Christum. Duplici uero rõne hic titulus maximus est. Prior est summa patris dilectio in Christum, & ideo promptè propter illum beneficia cõcedit. Qd si dilectio Abrahæ, Isaac, & Iacob potẽs erat ratio impetrandi, multo magis potens erit dilectio summa in Christum.

B Secunda uero ratio est, iustitia ipsius Christi, qua meruit nobis peccatorum remissionem, & uniuersa bona. Vnde illud nobis donari petimus quod Christus meruit. Addit Dominus.

Vsque mõ non petistis quicq̃ in nomine meo. Quasi dicat. Vsq; modo non vsi estis hoc titulo in orationibus vestris, & ideo non tam efficaciter orastis. Hic.n. orandi modus in lege incognitus fuit, vt

Cyril. Cyril. ait lib. 11.c.7.& lib.9.c.44. Licet enim uniuersa bona Pater hominib. cõcederet propter Christum, sed il'i in nomine Christi non petebant, nec erat notitia distincta Trinitatis, ut patrem orarent propter filium. Hæc enim cognitio

Basil. propria Christianorum est, ut dicit Basilius lib. 2. contra Eunomium.

Petite, & accipietis, vt gaudiũ vestrũ

C sit plenum, idest, Orate in nomine meo & accipietis, quæ sic petieritis, & gaudebitis iis obtentis, quæ desideratis.

Hec in prouerbiis, &c. quasi dicat. Dixi vobis aliqua obscurè, & sub ænigma-

Luc. vlt. te, sed cito post resurrectionem, (.s. cum aperuit illis sensum vt intelligerent scri-

Act. 1. pturas, & per dies quadraginta apparẽs eis, & loquẽs de regno Dei, & præcipuè misso Spiritusancto) palam, & manifeste uobis loquar. Ita Aug. tracta. 102. &

Aug. Cyril. Cyril. lib. 11. cap. 8.

In illo die in nõie meo petetis, & iõ dico vobis, q̃a ego rogabo Patrem, ipse.n. p̃r amat vos. Quasi dicat. Superius dixi A vobis, ego rogabo Patrem, & aliũ paracletum dabit uobis. Nunc dico, satis vobis esse, si oraueritis Patrẽ in nõie meo, Io. 14. licet ego nõ orẽ pro uobis. Non quod nõ sim oraturus. Vere.n. orabo Patrem ꝑ vobis, sed quia licet non orarẽ, satis uobis erit nomen, & meritum meum, & dilectio Patris in uos, ut obtineatis, quę volueritis, ita Hilarius lib. de Trinit. Hilarius.

Sed quomodo verum habet. Ipse Pater amat uos, quia me amastis, & credidistis, quia à Deo exiui, cum Ioannes dicat. Ipse prior dilexit nos? Non ergo à 1.Io.4. Deo diligimur, quia diligimus nos eum, sed potius, q̃a ille nos diligit, nos diligimus. R̃ndeť, Absolute Deus prior amat nos q̃ nos credamus & diligam⁹. Quia ideo credimus, & diligimus, quia à Deo B dilecti sumus. At uero postq̃ Deus nos diligens dilectores sui nos facit, quia videt, nos eum diligere, noua nobis beneficia confert. Ita ergo nunc ad discipulos ait, dilexit uos pater, & traxit ad me, ut in me crederetis, & me diligeretis, & hic Dei amor præcessit dilectionẽ uestram. Sed nũc uidens uos fideles mihi, uos rursum amat, noua beneficia conferens, exaudiens oõnes uestras tanq̃ amicorũ. Dulcissimũ ꝑfecto hoi verbũ hoc est. Si dilexeris Xp̃m, Deo charissimus eris, & ab eo obtinebis oĩa q̃ volueris, nec opus tibi erit intercessore aliquo Magni inter hoies hr̃, quod familiaris, & intimus regi hõ sit, & à rege obtineat, q̃ uolet, nullo adhibito intercessore. Sed ò hoies, Nolite confidere in principib. in filiis hoium, 1.Io.4. in quib. non est salus, fęlix plane, qui sic à Deo diligiť, & exauditur. Sed quis nã C hic? Certè ego diligentes me diligo, ait ipse, & P̃r amat uos, q̃a vos me amastis. Si Prouer. rex hoc solũ ab hoie peteret, Dilige me, & ego diligam te, & omnia tibi bona cõcedam, quæ petieris, aut non facile quid peteret? an non innumeros sui dilectores inueniret? Deus uerò rex magnus id hominibus offert, & uix inuenit qui diligant eum. Diligamus ergo nos Deum, Ps.145. quoniam ipse prior dilexit nos, & vt nos iterum atque iterum diligat, & bona cõcedat, & oratiões nostras exaudiat, &c.

IN

A IN ROGATIONIBVS.

Petite, & dabitur vobis, quærite, & inuenietis, pulsate, et aperietur vobis. Lu. 11.

EX Arcanis, abditissimisq; Dei consilijs vnū illud est, q cū Deus sit summe potēs, diues, misericors, & amās, & tā facile oēm miseriā leuare possit, innumeras in mūdo miserias, defectusq; esse patiat, & velit, nec illos tollat. Si ingenuo, nobiliq; uiro cōcederet Deus ptātem, vt verbo suo mala tollere posset vniuersa, & oīa bona cōcedere, sine dubio nulla in mundo miseria esset. Si.n. verbo suo posset oēm infirmū curare, pauperē ditare, miserū leuare, sine dubio id efficeret. At
Iob. 1. uero Deus nr̄, sicut verbo condidit uniuersa, & uerbo virtutis suę illa portat,
B ita verbo uno ea pōt perficere, & oēm miseriā auferre, & cum ille bonitas, & mīa sit, id nō facit, an nō hoc mirandū valde? Sed & hoc ipsum mirabilius est, postq̄ paterno in nos uiscera ondit nosq; filios nuncupauit charissimos, & se ipsum patrem amantissimū. Quis.n. nō miretur, si uideat regē opulētissimū, & filios eius pauperes ac miseros, cum illi charissimi sint? Tam est reconditū mysteriū hoc, ut licèt rōnes aliquas excogitare possimus plenā tn̄, & integrā multorū effectuū singulariū cāin assequi nō valeamus, donec profunda Dei scrutati fuerimus, eū manifestè uidentes, facti eius consiliarij.

Simile Sed rationem aliquā inuenire huius rei conemur, & illa st. Sicut cēsus, & iura super immobili hęreditate fundari, ac
C collocari solent, ut firma, ac stabilia sint, ita debitum Deo honorem, & cultū super miseria, ac necessitate nr̄a De⁹ stabiliuit, ut eum ei redderemus, si enim nulla nobis necessitas, nullaq. miseria esset. Deum non reuereremur, cum non coleremus, nunc vero eum colimus, ei obsequimur, quia miseria nostra nos cōpellente ad eum accedimus, quia eo indigemus. Hoc Deo debitū tributū conatus est auferre dęmō, cū statuit Nabuchodonosor, ut oīs, qui petierit aliquam petitionem a quocumq. Deo & homine usque ad triginta dies, nisi ab ipso, mittat in lacum leonum, quod Daniel sustinere nō A
valens ingressus domū ter in die adorabat, orabatq; Deū suum. In multis ergo Dan. 6.
miserijs & necessitatibus relictus hōest, vt eius superbiæ medeat Deus. Nihil.n. sic hominem deijcit, atq; humiliat, ac necessitatis, & miseria. Et cum angelus superbia perditus sit, oportuit hominem, qui eius ruinas implere debuit, humiliari, ut ei dici possit. Humiliatio tua in medio Mic. 6.
tui, indignum enim, & prorsus abominandum est, pauperem uidere superbū, Ecc. 25
vt sapiens ait. Et deinde hoīem sibi hac ante maxime deuinciuit Deus, astrīxitq. ut Deum colat, ei adhæreat, eumque diligat, cum videat, semp, & vbique a Deo suo bona recipere, sic enim naturalis amor filiorum in parētes nutritur, & crescit, dum uident iugiter, perpetuoque ab B
eis bona cuncta recipere, & hac arte etiā effera animantia domantur & mansuescunt, eiq. subijciuntur, a quo alimenta recipiunt, licet ergo homini cor feræ sit, Deo subdi oportet, a quo semper bona recipit, & ei dicere oportet. Benedic anima mea domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius, qui replet in bonis desiderium tuum, &c. & tādem hac ratione meli⁹ homini prouisum est nullumq. illi malū est, quod facili remedio careat, nulla enim creata abundantia, & copia rerum homini satis esse potuit in omni necessitate, & periculo cum uero Deus se constituit homini refugiū, virtutē, adiutorē, nullū est malum absque remedio, nullum periculum sine effugio. Ps. 102

Sed nihilomin⁹ difficile intellectu est, cur voluerit Deus ab hominibus rogari, C
& orari? trib. enim de causis ab homine solet aliquid peti. Primò, quia nescitis a quo petitur id, quo petens indiget, & petitione fit certior, hac uero ratione non est cur a Deo petamus, ipse enim melius nouit, quam nos, quibus indigemus. Secundo quia is, a quo petimus, non amat, vel non adeo feruenter, ut non egeat petitione qua moueatur, ut præstet necessaria hoc et in Deo locum non habet, qui infinito nos amore prosequitur. Tertio quia licet sciat, & amet, tn̄ ad ipsum nō p
tinet prouidere, q̄ mihi necessaria sunt,

hoc

A hoc et Deo non cōuenit, q pr̄ dici, & esse voluit. Cū ergo sciat, velit, & ad ipsum p tineat, cur rogari voluit, & obsecrari. Hāc dubitationē proposuit Basil. de con stit. monast. c. 2. R̄ndet ergo. Primū mul Basil. ta bona spiritualia, ac tp̄alia Deū nobis cōcedere, et sine orōne. ita Basi. loco cita to. Dedit tibi corp⁹, & aīam, fidē, & mul ta alia bona non rogatus, & innumera hmōi sunt. Deinde rogatus Deus plura Hiero. cōcedere solet, q̄ hō petat. ita Hierony. super Esa. 38. probans illud ex Ezechiæ facto, qui a Deo petijt vitam dūtaxat, & obtinuit quindecim vitę annos, & uicto riā inimicorum, quam nō petierat. Mul ta etiā nobis concedere vult media oro ne, qa sic nobis expediebat. Etenim orō actus est supremæ virtutis moralis, nē pe religionis, q̄ dum exercet̄ multis uir tutū actib. comitata est, fide, spe, dilectio B ne aliqua, humilitate, vnde et si nihil ora tione obtineremus, maximū bonū nobis esset ipsa orō, unde sine fructu nunq̄ est. 2. Co. 12 Si petis & non accipis, ut Paulus petens stimulum sibi auferri, accepisti saltem fructum, & meritum petitionis, & orō nis, q maximū est. Si petis tp̄alia, q̄ tibi expediunt, ea recipis & aliquid amplius, orōnis. s. meritū; quod maius est. Si petis magna, & accipis, duplicatū tibi bonum est, & illud quod postu'asti, & orōnis me ritū. Et p̄terea Hier. in illud Iere. 29. ora Hiero. bitis me, & ego exaudiam vos, ait. Orari Deus vult, vt mereamur q̄ nobis donat, oratio. n. dignos nos facit donis diuinis, est aūt egregiū, cū dignitate obtinere, q̄ Chrys. hō desiderat. Chry. hom. 30. in Genesim, ait uoluit Deus orari, ut occasionē nobis daret affectū inflāmandi erga ipsum, nos C que tenacius cū ipso vniēdi, ponitq; pa trū exēplū, qui expectant peti a filijs, ut amor petitione ipsa magis accendatur. Basil. Basil. ubi supra ait. Rogari Deus uoluit, ut sic hō cognoscat donū Dei, & propriā indigentiam, p'utisq; faciat rem datam, ne eam facile amittat, quod enim oratio ne obtinemus, diligentius cōseruamus.

Sed atēdendū est, fiduciā maxime ne cessariā esse orāti & huic sancti uim obti nēdi tribuūt. Hic Iacob ait: si qs aūt ue Iacob. 1. strū indiget sapiētia, postulet a Deo, qui dat oībus affluēter, & nō im pperat, & A dabit ei, postulet aūt in fide, nihil hæsi tans, qui. n. hęsitat, similis est fluctui ma ris, qui a uēto mouet̄, & circūfert̄, nō er go existimet hō ille, q accipiet aliquid a dn̄o. Quia in re vade cōsiderandū est, q Iudæ Mach. accidit, q sæpe orauit maxi 1. Mac. 9. ma in Deū fiducia, & difficillima bella fęliciter cōfecit, & absoluit. Deinde uero imminuta fiducia in Deū, inijt societatē cū Romanis, vt adiuuarent eū aduersus Gręcos, & cū hostiū aciē è regione uide ret, ōndit diuina scriptura fluctuātē eius aīm, nec firma p̄diū spe, vt solebat, sed hæsitātē potius, ait. n. Cōtractus est cor 1. Mac. 9. de, & dissolut⁹ est, & ait. surgamus, & ea mus ad aduersarios nr̄os, si poterimus pugnare cōtra eos, & si appropinquauit tp̄s nr̄m, moriamur in uirtute, & nō infe ramus crimen gloriæ nr̄æ, en aī deiectio nē, cordis fluctuationē, speiq; defectū, cu ius rōne tūc occubuit. Hinc mirantibus B discipulis aridā ficulneā Chri uerbo, ait. Mat. 21 Si nō hæsitaueritis, & habueritis fidē nō Reg. 1. solū de ficulnea facietis, sed & si dixeritis monti huic tolle te, & mitte te in mare, fiet Hinc Anna orās cōmēdat̄, q vultus eius non fuit amplius in diuersa mutati, tāta. n. orauit fiducia, ut secura oīno fue rit de exaudiutione, & iō aīo amplius tur bata non fuit, & obtinuit q postulauit. Hucattinet mirabile illud, quod de Al Arist. li. 5. a ni. c. 8. cione referunt Aristoteles, & philosophi naturales, & sancti ēt tradiderūt, Amb. Ambr. 5. exameron. c. 13. & Basil. in Hexamer. Basil. ho. 8. cuius hæc uerba sunt. Halcedo quę dā est auis, mari maximopere gaudens. Hęc fętificare f'm littora solet, & ouis in ipsa arena positis circiter mediā fere hye mem pullos excludit, cum crebris uiolē C tisq; ventorum exasperatum mare pcel lis, pertunditur, ac terræ littoribus allidi tur. Attn̄ silescunt, & consopiuntur tūc oēs uenti. quiescunt undæ, tumida æquo ra placātur, septem totis dieb. cum incu bat ouis Halcedo, tot. n. duntaxa diebus ipsam suos excludere pullos ferunt. Sed cum & uictu sit ipsis opus, alios insuper pro incremento suę prolis beneficētissi mus ipse Deus huic tā exiguo p̄stitit ani mali serenos idem septem tranquillosq; dies.

A dies. Id oẽs ét nautici sciunt, & Halcioni des dies illos appellant. Hæc illis rõnis expertib. cõmoda diuina prouidentia ꝑstat, vt inde quasi lege sit tibi statutum, vt ꝑ hæc admoneare, à Deo semper vt postules, q ad salutem tuã pertinent, quid à Deo ẽt præter oĩum spem, cui cã non fuerit exorabile, quẽ ad imaginẽ ipse suam creauit, qñquidem alitis tam exiguę gſa mare tam vastum, tam terribile, sæuũq; trãquillum esse media bruma, iussum detinetur, atq; quiescit? hęc Basilius, & Ambrosius adijcit, illud Lucæ. Non ne uos
Lu. 12. passerib. pluris estis? si ergo minusculæ auis cõtemplatione, & insurgit mare, & repente comprimit, atq; asperæ hyemis inter ingruentes procellas, tẽpestatesque ventorum detergit cæli nubila, fluctusq; componit, elemẽtis oĩbus subito infusa
B tranquillitas, quãtum ꝑsumere debeas, ò hõ ad imaginem Dei factus, agnoscis, si tñ auiculę istius fidem studio deuotionis imiteris. Illa tẽpestate videns insurgere, sæuire ventos, inter hyberni sæua non reuocat, neq; reflectit, sed impellit, deniq; in littora oua sua constituit, vbi ea relabente fluctu madida adhuc arena suscipiat, nec insurgentes fluctus quos immurmurare, atq; allabi uidet, reformidat, nec pullos abscondit editos, sed subdio relinqt, inuolutos potius diuina mĩa, & spe quã alijs tegumẽtis, & sic securi seruant, hæc Ambrosius. Hinc didicit Psal. vt diceret.
Ps. 45. Deus noster refugium, & virtus, adiutor
C in tribulationibus q̃ inuenerunt nos nimis, ꝑpea non timebimus dum turbabit terra, & transferent mõtes in cor maris, hac ergo nos in Deũ fiducia oportet esse ꝑditos, hac spe eum orare, vt ab ipso vniuersa nobis conuenientia obtinere ualeamus. Huius uero rei rõ illa est, qđ cũ sentimus de Deo in bonitate, cũ ei fidimus, in eoq; speramus, negotia nr̃a illi tradimus, ipseq; in suã curã eã recipit, & absoluit, ac perficit quemadmodũ ille, q cõmissa sibi negotia suscipit ꝑficiẽda quasi propria tractat, & ꝑ virib. conatur ꝑficere.

Vt vero hac fiducia fulciti Deum oremus, duplici exemplo uos excitat cœlestis magister in hodierno Euãgelio. Quorũ primũ est amici, q media nocte postulat ab amico panes sibi dari necessarios, A
i quo exẽplo aliqua nobis adnotãda sũt.

Primũ illud sit, qđ amicus amicũ orat, vt ei in necessitate subueniat, si ergo à Deo exaudiri vis, cura, vt amicus illius sis. Hinc Christus dñs ait. Si feceritis, q̃ Ioã. 15 ꝑcipio vobis, & verba mea in uobis manserint, quedcunq. volueritis, petetis, & fiet vobis, ęquũ. n. est, ut si vult hõ Deum fecero, qđ petit, efficiat, & ipse qđ Deus iubet, & petit, hinc dñs per Esaiã ait. Cũ Esa. 1. multiplicaueritis orõnem, non exaudiã, manus. n. vestræ sanguine plenæ sunt. Si Simile beneficium ab aliquo petiturus accederes, manusq. ad eum leuares tinctas sanguine filii ipsius, quo pacto ille te exaudiret? imo uero ira commotus a conspectu suo te amoueri ꝑciperet. Qui in pc̃tõ est, Heb. 6 manus infectas Christi sanguine defert, B quẽ crucifigit peccatis. Hinc Tertull. in Tertu. apologetico c. 30. ait nos in oratione manus extendere, quia per manum extensionẽ innocẽtiã significamus Hinc Esai. Esa. 1. Lauamini, mundi estote, auferre malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere peruerse, discite benefacere, quærite iudicium, subuenite oppressso, iudicate pupillo, defendite uiduam, & venite, & arguite me, dicit Dñs. Hinc Psaltes: Voluntatẽ timẽtium se faciet, & Ps. 144 deprecationẽ eorum exaudiet. Et iterũ. Ps. 65. Iniqtatẽ si aspexi in corde meo, nõ exaudiet Dominus. Et Salomon, qui auertit Pro. 28 aurem suam, ne audiat legem, oratio eius C erit execrabilis, & Hieremias. Nos peccauimus, idcirco tu inexorabilis es. Thr. 3

Sed ais, an non pc̃tõr orãs exauditur? væ nobis, si pc̃tores Deus non exaudit. Rñdeo, si pc̃tõr in pc̃tõ manere vult, nec ab eo uoluntatẽ suam auertit, ei exauditio ꝑmissa non est a Deo: si verò in Deũ cõuersus eum orat, exauditur. Hi sunt, q dicunt pc̃tores te rogamus, audi nos. Et dimitte nobis debita nostra: hos. n. peccatores benigne suscipiebat Christus Mat. 9. dñs, vt Lucas ait, & publicanum orantẽ Lu. 15. Deus ꝑpitius esto mihi peccatori, exaudiuit. Si ergo inimic⁹ Dei es, cura vt amicus sis, vt ei reconcilietis, & tunc tanquã ad amicum accedere poteris, & orare, ac obtinere quæcunque uoles. Hac ratione

ait

A ait Cyprian. ante ecclesiæ ianuas pauperes esse, ut qui Deum oraturus accedit, se prius exhibeat, ostendatq. Dei amicũ benefaciens pauperi, & eius pces exaudiẽs, vt sic a Deo ipse exaudiatur, cũ orauerit.

Secundũ in hac parabola attendendũ illud est, q̃ in ea dr. Noli mihi molestus esse. Sed nũ Deo molesti sumus, cum eũ oramus? Hoibus quidẽ molesti sumus, cum ab eis p'ura petimus, nosq. improbos, & importunos dicunt. Deus vero eum sibi mo'estum dicit, qui ab eo petere non vult, eum vero, qui semper orat, qui importune rogat, gratiss mum sibi dicit.
Esa. 7. Audi Esaiam id testantem, qui Dei ingenium probè nouerat: dixerat Achaz, nõ
B petam, & non tentabo dñm, ait Esaias, nunquid parũ vobis est molestos esse hominib. qui molesti estis, & Deo meo, nõ
Epiph. Augu. Ambr. Hiero. Cyrill. Theo. petẽtem vocat Deo molestum, molestus Deo est, qui non orat licet.n. Epiphanius in Ancyroto humilitati abscribat verba Achaz, & Aug. lib. 1. cõnum sup Genesim, & Amb. in Psal. 118. ser. 8. in Hiero. Cyrill. & Theodoret. aiunt, non inquit, non petam, tanq̃ sine signo credens, sed contradicens, molestus diuini parenti filius est, qui sibi necessaria a patre non pe
Simile tit, sed aliunde male quæritat. Cum ergo nobis Deus pr̃ sit, ditiss. mus, & amantissimus, ab eo nos accipere, petereq; oportet: quod, si secus fecerimus, molesti ei su
C mus. Grati vero reddimur ab eo petẽtes,
Lu. 18. et si importuni videamur. Hinc nos ille monet, semper orare, & nunq̃ deficere. Et adeo illi grata oratio est, ut perseuerare nos in orõne velit, vt dona concedat, licet.n. continuo dare possit, differt tñ, ut perseueremus, quia gratissima illi orõ nostra est, quam ea rõne longam, & ppetuã esse vult. Et hoc tertium est, qd in hac parabola nobis est considerandũ, importunitate hunc amicum impetrasse quod amicitia non impetrauerat. Quo nos do
Ge. 32 cet importunos esse in oratione. similes Chananeæ, & Iacob dicenti. Non dimittam te nisi prius benedixeris mihi. Ne er
Simile go similis sis leoni pardo, qui si primo, aut secundo saltu prædã non assequitur, non amplius eã insequitur. Eo vsque orãdum nobis est, donec postulata impetremus. Quarto tãdem in hac parabola vel A exemplo Xp̃i Dñi expendenda sunt verba illa, & ille de intus respõdens dicat, iã ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili, nõ possum surgere, &c. Ex quibus patet, orantẽ ex publica uia orasse amicum, qui in cubili erat, cũ è conuerso videar faciendũ, orans.n. in cubile intrare dẽt, non in plateis, & via publica orare: sic.n. cœlestis magister docet, di- Mat. 6
cens. Intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum, orationi cõgruus est secretus locus, segregatu' que à turba. Est.n. orõ dulcis animi quies, & sõnus, quo deperditas vires recuperat, qui adeo delicatus est, vt facili negotio excitet animus, & oratio impediat. Qd si hoc somno non plene reficeris, eris sine uiribus B
spũalibus quemadmodũ ille est sine cor- Cant. 2.
poris uiribus, qui somnũ non capit con- 3. & 8.
uenientem. Hinc adiurat sponsus. Adiuro uos filiæ Hierusalem, ne suscitetis, nec euigilare faciatis dictã, donec ipsa uelit, donec somno plene reficiatur. Et cũ oratio sit locus deliciarum sponsi, quo ille aĩam amplexatur, exosculaturq. cum uerecundus sponsus sit, ut Bern. ait, secretũ Berna.
quærit locum. Ducã, ait. eam in solitudi- Oſe. 2.
nem, & loquar ei ad cor, secretus ergo lo 4. Re. 2
cus orationi legendus est. Cum rapiendus esset Elias in cœlum curru igneo, curat ut solus sit, & ipsum Eliseum discipulũ dilectum relinquere uu't, atq. illi. Sede hic, quia Dñs me misit usq in Bethel. C
Cumque Eliseus eum non relinqueret, iterum ait. Sede hic, quia Dñs me misit in Ierico, & iterum sede hic, qa Dñs me misit in Iordanem. Quid nã hoc, ò Elia, discessurus à dilecto discipulo, rapiendus igneo, curru, solus manere vis, ne videaris? an non attendis hoc molestũ futurum discipulo? Ostendit plane nobis, si rapiendi sumus in cælum igneo curru,
charitate, s. Dei solos nos esse oportere. Ex. 24.
Hinc Christus sæpe solus orat. Et Moy- Exo. 3.
ses visurus Deum solus montem cõscendit, & ad interiora deserti minãs gregem Deum uidet in rubo. Nunc vero hic, qui nobis exemplum orandi proponitur, ex publica uia orat amicum, qui in cubili est, quanã rõne hæc conueni re possunt?

Re-

A Senec. Rñdeo,in hoc nobis illud ſignãri, ꝙ p̄clare docuit Sen.dicẽs. Sic cũ Deo age,ac ageres,ſi ab hoĩbus videreris. Sic ve ro cũ hoĩbus, quaſi a Deo uidearis. Si recte cũ hoĩbus nobis agẽdũ eſt,ita plane agendũ. Quaſi ſi Deũ corã oculis hr̃emus,ne ſimiles efficiamur illi,de quo Pſal.ait.

Pſalm. 10. Nõ eſt Deus in cõſpectu eius,inqnatæ ſunt, viæ illius in oĩ tpe auferunt̃ iudicia ſua à facie eius,oĩum inimicorũ ſuorũ dñabit̃,dixit.n.in corde ſuo,oblitus eſt Deus,auertit faciẽ ſuã,ne uideat in finẽ. Cũ Deo vero ſic in abſcõdito nobis agendũ eſt, ac ſi in uia publica eſſemus,in qua ab oĩb. inſpiceremur. Aliqñ.n.ita irreuerẽter cum Deo agimus,& talia ab eo petimus,vt ho

B minũ conſpectũ erubeſceremus. Vt ergo nos Xp̃s doceat,reuerẽter cũ Deo agere, & talia ab eo petere,qualia docet, orãdũ nobis dicit ex publica uia, in qua ab oĩb. videmur,atq; cõſpicimur. In cubiculo ergo orãdũ,& ĩ via publica,vt & collecti ſimus,& reuerẽter cũ Deo agamus,ne oĩo nr̃a fiat in pc̃m,vt Pſ.ait nobiſq; contin

Pſalm. 118. gat illud Pſ. Quo vſq; iraſceris ſup oĩonẽ ſerui tui? Cõcludit Xp̃s dñs exẽplum primũ dicẽs. Et ego dico vobis,petite,& dabit̃ uobis,&c. Hoc inter iuſtos & iniquos diſcrimẽ eſt, ꝙ iniq Deũ patrẽ non agnoſcũt, vñ nec ad eũ accedunt,nec eũ ut par

Iob 21 eſt,orat. Hinc apud Iob dicunt. Quis eſt oĩps,& ſeruiamus ei, & qd nobis ꝓdeſt, ſi orauerimus illũ nullius? fructus eis apparet oĩo,iõ ei nõ vacat. At vero pij,Deũ

C p̃rm agnoſcẽtes, ab eo oĩa bona ſperãt tu naturalia,tu ſupnaturalia, & ipſa ab eo petũt. Sicut.n.mũdus hic iferior a ſupiore,& cęleſti regit̃,gubernaturq; a quo cũcta expectat,ita oẽ datũ optimũ,& oẽ donũ pfectũ de ſurſum eſt deſcẽdẽs a patre luminũ. Et hinc pij illud Pſ. pſtãt. Leuaui oculos meos in mõtes, uñ ueniet auxiliũ

Iaco. 1. Pſalm. 120. mihi. Pij ergo vita eſt,a Deo pendere,ab eo uniuerſa expectare,in Deo ſpem habere,& ab eo uniuerſa petere,& hoc oſtẽdit

Ex. 19. pclaris,& notatu dignis uerbis dñs. Exo. 19. Hæc dices domui Iacob,& annuncia bis filijs Iſrael. Vos vidiſtis,quæ fecerim Aegyptijs, qũo portauerim vos ſup alas aquilarum,& aſſumpſerim mihi. Si ergo audieritis uocẽ meã,& cuſtodieritis pactũ meum, eritis mihi in peculiũ, de cunctis populis,& uos eritis mihi in regnũ ſacerdotale, & gẽs ſctã. Sed qd obſecro eſt regnũ ſacerdotale? oñdit hoc verbo differẽtiã regni Eccleſię ab alijs gẽtiũ regnis: gẽtiũ.n.regna cũ verũ Deũ nõ habeãt, q illis opẽ ferat,curãt proprijs viribus ſe tueri,& augere,& induſtria,& uirib. ſuis cõfidũt. Sed nos,ait,qui uerũ Deũ habetis, q oĩa põt,regnum habebitis ſacerdotale, id eſt regnũ,ꝙ oĩone, & ſpe in Deũ ſtabiliẽdũ eſt,augẽdũ,ac cõſeruandũ,& hoc ſignificat regnũ ſacerdotale. Cũ.n.ſacerdotũ ſit orare,oñdit dñs oĩone hoc regnum cõſeruãdũ. Sicut ergo filius paruus in oĩbus a parẽtibus pẽdet, ſic nos a Deo nr̃o. B

Hoc uero ſcdo exẽplo, ꝙ in hodierno proponit̃ euãgelio,nobis manifeſtum facit,dicẽs. Quis aũt ueſtrũ patrẽ petit panẽ nunqd lapidẽ dabit illi? Sed ais,an nõ miſerum eſt petere? An non confundit fa Act. 20
cies noſtras Deus,cũ nos egenos,mendicos,& poſtulãtes fecit? An nõ beatius dare,quã accipere? qui.n.petit, & accipit ſeruus cõſtituitur eius, a quo petit, & a quo accipit. Verũ quidem eſt inter hoĩes,miſerũ eſſe accipere,& petere ab hoĩe, at vero a Deo petere,& accipere miſerũ non eſt, ſed excellens,& beatum,& ille beatior q a Deo plura petit,& accipit,& Deo indigere indignũ,& miſerũ non eſt,imo quo pſtãtior,& nobilior eſt creatura, eo plus Deo indiget, & plura accipit, plus indiget hõ Deo,plura ab eo recipit, quam lapis, nunquid ppea hõ uilior erit̃, imo iõ C
illuſtrior atq. nobilior, Deo.n.egere uile nõ eſt. Sicut ergo,qđ filius patre indigeat qd ab eo poſtulet,miſerum nõ eſt, ita qđ Deũ oremus, & ab eo accipiamus beatũ eſt,& beatos nos efficit,humiliari.n.et ſubijci Deo,abiectũ,& humile non eſt, ſed glorioſũ,ſubijci vero Deo,vt is ſe ſubijcit q orat pclara diſpõ eſt, ut ab eo bona cũcta pcipiat. Si.n.mũdus hic iferior ſubiectus ſuperiori in fluẽtias pcipit, & ab eo pficit̃,ita hõ qui miſeriã agnoſcit ſuã, & plagas tumẽtes conſiderat. Deoque ſe indigere agnoſcit,ei ſubijcitur,cum orat,& recipit. Hinc Salomon. Si quis cognouerit plagã cordis ſui, & extenderit manus 3. Reg. 8
ſuas in domo hac,tu exaudies in cœlo.

Sum-

A Summū vero contulit nobis beneficiū
dicēs. Petite, orate. Hoc.n.dicto se deuin-
xit, vt nobis petita concedere, & cū ei li-
berū esset dare, vel non dare, necessariam
est, vt det postquā dixit petite, & accipie-
tis, diuina uolūtas, ac liberalitas est ut ꝓ
mittat nobis ea q̄ voluerit, sed iustitia est,
Ro. 6. ut ea p̄stet, q̄ ꝓmisit, & ꝓmissis det. Hic
Paul. ait. Nō sunt cōdignę passiones hu-
ius tpis ad futurā gl'iā, & tñ ipse postea
Tim.4 dixit, reposita est mihi corona iustitię. Di
uina.n. ꝓmissio efficit, ut digni sim⁹ eis,
q̄bus digni non eramus, nobisq; ex iusti
tia debeat, ꝙ alias gratuitum esset. Verba
etenim eius trāsire nō possūt, vt non im-
Simile pleant. Sicut ergo liberū regi est, benefi-
cium mihi cōferre, aut grām, ac si dixerit
B mihi, pete ꝙ vis, ego faciā, iam verbo suo
cogente tenet, implere, qd dixit, mihique
præstare qd peto. Ita Deus noster, q fide
Ps.144 lis est in oībus verbis suis, & negare seip
sum nō pōt, nec est in illo, est, & nō, sed,
est, semp postq̄ promisit, oīs qui petit, ac-
cipit, implere tenet hæc aūt verba, om-
nis, qui petit, accipit, solus Deus dicere po
tuit, ait Chry. qui solus omnipotens est,
Chry. sol⁹ ipse dicere potuit Salomoni, pete qd'
3.Re.3 vis. Sed illud vni hoīum dictū est: atcum
ait, oīs qui petit, accipit, omnibus homi-
nib. loqtur, quod uni dixerat Salomoni.
Attendēdū est Christi argumētum. Si
pater dat filio panē, & piscem, quāto ma
gis pater vester dabit spūm bonum peten
tib. se, Deus ergo pater noster est? est cer
Ma.23 tè, & talis ac tātus, vt dicat Xps dñs. No
C lite vocare vobis patrē super terrā, vnus
est.n. pr̄ vester, q in cælis est, si.n.a patre
terreno corpus hēs, à Deo corpus, & ani
ma hēs, ille solus aīam condidit tuā. Vñ
ait per Ezech. Oēs aīę meę sunt, hoīs ve
ro singulari quadā rōne pater dr̄, quia ad
Ez.18 imaginē suā eū efformauit, filius.n. ima-
go est patris, & vt ostenderet solū hoīem
inter creaturas inferiores filiū eius eē, q
eū agnosceret, sciretq. hoc beneficiū, pon
derare, ꝙ cū filiū suum faceret cum reli-
quas creaturas solo uerbo condiderit, de
hoīs creatione consiliū inijt, consiliatut-
que, ostendens hoīem consilium, & cogi
tationem intra se sup hac re habiturū, di
cturumq. Deus me condidit, Deus mihi
pater est, illi curæ sum ille me pascet, illi A
inseruiam tanq̄ filius. Et sicut primū uer Simile
bū, ꝙ mater edocet filiū suū paruulū, est,
pater, qd cū pater audit, delectat, & filiū
demulcet, ita primū uerbum, ꝙ nos Xps Lu.11.
dñs docuit dicere, fuit, pater noster, quo
uero Deus p̄cipuè delectat, beneuolusq;
redditur, ut nobis bona cōcedat. Hinc ipse
per Hieremiā, uoca me pater meus es tu. Hier.3
Sicut ergo pater sollicitus est filiorum
suorū, eorum curā gerit eos alit, enutrit,
& exaltat, cū filij orāt, ab eo petūt: ita pla
nè pater cælestis solicitus est nostri, pro- Mat.6.
uidet bona cuncta, & nobis ait. Nolite so
liciti esse, quid manducabimus, aut qd bi
bemus, aut quo operiemur, scit.n. pater
uester, q̄a his oīb. indigetis, & ut perpe-
tuā hanc in nos curā ostēderet, noluit ut B
manna in annum uel mensem Israelitæ Exo.16
colligerent, sed in unum duntaxat diē, ut Mat.6.
agnoscerēt Deū quotidie prouidentē, &
sic nos orare docet, panē nostrū quotidia
nū, non ait annuū panē, sed quotidianū,
ut ipsius curā quotidianā agnoscas. Tan
tus uero amor huius patris est in nos, ut
qui eum uident, nihil nobis sperēt, quia
adeo facile bona cuncta cōcedere uidēt,
ac pater panem, aut piscem, atq. adeo spei
obiectū: hæc hō sunt, quæ arduum respi-
cit, de qua re uide in.1.tomo concionum
dominica quarta post epiphaniā, multa.
Sed expendēdū demū uerbū illud Xpi
est, dabit spūm bonū petētibus se. Quib.
verbis multa nos docet. Primū diuinā i
nos largitatē, dedit nobis pater cælestis,
filium suum, nunc Spūm sanctum ꝓmit C
tit petentib. illū, nihil sui relinquit, ꝙ no-
bis nō donet, inæstimabiles sui spūs diui
tias effundit quasi aquā Scdo, docet nos,
q̄ sint illa, q̄ p̄cipuè, & primo loco peten
da sunt ab eo, & hęc sūt spūs eius bonus,
dona grā, & glorię, hęc.n. vera bona sūt,
Si illustri uiro rex diceret, pete a me, quæ Simile
cunq. uolueris, ēt si dimidium regni mei
petieris, obtinebis, peteret ne hic terræ
sportā? peteret ne quid uile? cū ergo tibi
Deus dicat, pete qd uis ēt si integrum re-
gnū meū petieris, obtinebis, quis magna
nō petat, qs caduca, & pitura solūmodo
oret? Ad eos qui solū tpalia, & caduca de Ose.7.
siderant, ac orant, Dñs per prophetā lo-
quitur

A quitur,& non clamauerũt ad me in toto corde suo,sed ululabãt in cubilibus suis: super triticum,& vinum ruminabãt recesserunt a me. Quasi dicat,eos angebat penuria tpalium, de hac re dolebant, & vlulabant,& a me ea petebant,hęc rumi nabant,hæc q̃rebant, a me verò recedebant, nihil spũalia curabant, quibus me possidere poterant. Primũ ergo q̃rite regnum Dei. Hoc petite,& deinde tpalia, q̃ adijcient uobis tanq̃ res parui momẽti. Tertiò tandẽ hoc verbo docemur,quã facile hæc caduca, & tpalia donabit, qui spirtum bonum donat,qui.n.maxima ꝓstat,quo pacto minora negabit? Qui tibi aurũ,& gemmas concedi,q̃uo paleas,& stercus nõ cõcedet? qui spũm tribuit bonũ,reliqua facile donabit nobis filijs&c.

IN VIGILIA ASCENSIONIS.

B *The. Subleuatis oculis Iesus in cælum dixit, Pater venit hora, clarifica filium tuum,vt filius tuus clarificet te. Io.17.*

Cyril. Chrys. CYrillus in hæc verba lib. 11.in Ioã. c.14.& Chrys.ho.79. aiunt. Opus est,non ignorare,si quis pie, ac sancte velit, & utiliter ad fratres loqui oportere orõnem sermoni adhibere, ne sit inanis

Col. 4. verbositas. Iõ nũc Christus loquẽs Apostolis orat. Hinc ẽt Paul.ait. Orõni instate,vigilantes in ea,cum gratiarum actione,orantes simul, & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostiũ sermonis ad loquendum mysterium Christi, ut manifestem i lud,ita ut oportet me loqui. Orandum ergo nobis est,ut gratia adsit manifestaturo, & audituris mysterium Christi. Inuocemus ad hoc Mariam.

Augu. C Aug.ad Probam,& Concilium Arausicanũ ca.3.& 6.dicunt. Primũ,ꝙ Deus hoiem docet post fidem,orõ est,qua nomẽ Dei inuocet. Ea.n.est qua media oĩa bona consequi possumus. Hinc Paulus.

Ro.10. Q̃uo inuocabunt eũ,in quẽ non crediderunt, quibus uerbis orõnẽ coniungit fidei,quia illi proxima est,cognito namq; Deo,statim inuocatur. Hinc ẽt Paulus.

1.Ti.2 Obsecro primum oĩum fieri orõnes,postulationes,gratiarum actiones. Quo lo

D.Th. co D.Th. põderat verbũ illud, primum oĩum, primum .n. ꝙ credens ꝓstare dẽr, oratio est. De qua re multa D. Bonauentura in meditationib. vitæ Christi,ca.36. cum proposuisset exemplum Xp̃i dñi, q in orõne pernoctabat,ait. Est quippe uirtus orõnis inæstimabilis, & efficax ad oĩa proficua impetranda, & noxia remouenda. Si uis.n.patienter tolerare aduersa,sis homo orationis. Si uis tẽtationes, & tribulationes superare,sis homo orationis. Si uis praua affectiones conculcare, sis hõ orationis. Si uis astutias sathanæ cognoscere, ac eius fallacias uitare,sis homo orationis. Si uis lætanter uiuere in opere Dei,& laboris uiã incedere,sis hõ orationis, & post multa addit. Si uis uitia extirpare, & uirtutibus imbui,sis homo orationis. Hęc Bonauentura,quib. orationi vniuersa bona tribuit, & virtutum omnium incrementum. A Bona.

Hoc .n. est orationis priuilegiũ inter alia oĩa uirtutis opera, ꝙ cum sit opus unius uirtutis,religionis.s.oẽm tñ virtutem auget,& perficit, & medium est, ad oẽm assequendam uirtutem. A qualibet virtute actus uirtutis procedit, qui habitum auget,& perficit, si humilitatis act⁹ præstes, humilitas ꝑficitur· si patientiæ, patientia,& sic in reliquis. Sed alterius virtutis habitus nõ augetur his actibus, nec.n.misericors, aut liberalis efficeris, si act⁹ patiẽtię,& humilitatis feceris. Sed hoc orõnis singulare est,ꝙ cum oras,nõ solũ orator,& religiosus efficeris, sed ẽt humilis,misẽors,credens,sperãs,amans, & oĩ denique uirtute ornatus. Est.n.orõ hortus deliciarum, Paradisus Dei, oĩ flore fructuq; uirtutis abundãs, & efficitur in ea aĩa hortus irriguus, ĩ quo oẽ lignũ est pulchrum visu, & ad uescẽdũ suaue, ut olim in paradiso. Orãs.n.se agnoscit pauperem,& Deo se præsentat tanquam lutum in manu figuli, ut a Dei manu in uirtutum figuras efformetur. Tanquam mendicus eleemosynam petit, dicens,a te accepi q̃ habeo,a te accipiam quæ mihi desunt,& tunc pauper efficitur homo spũ, id est humilis sine superbiæ uento, ut Aug.ait, cuius est regnum cœlorum, quod non est esca, & potus, sed iustitia, & pax, quod est virtutum omnium collectio: omni ergo ornat̃ uirtute iste,qui orat. B C

A orat. Et ió orans Christus tráſfiguratſ, vt
Luc. 9. oſtẽdat, interiorem hoĩem renouari ora
tione, & in cęleſtem, & diuinũ mutari.

Cum ergo tam ſit nobis utilis, & neceſ
ſaria oratio eam verbo, & exemplo nos
Chriſtus docuit. In hodierno euangelio
orat patrem pro ſe, ꝑ diſcipulis, pro om
nibus nobs, & licet interius hãc potuit
profunde re orationem, voluit tamẽ ex-
Augu. terius orare, ait Auguſt. hic, ut nos do-
ceret orare, & proinde eam, quam fecit
orationem pro nobis, notamſ fecit, & no
bis. Quoniam tanti magiſtri non ſolum
apud ipſos ſermocinatio, ſed etiam ip-
ſius pro ipſis ad patrem oratio diſcipulo
rum eſt ædificatio, & noſtra, qui hæc era
Iud. 7. mus lecturi. Hęc Aug. Attendamus ergo
illum orantem, ut orare diſcamus, meri-
to enim ille vſurpat illud iudicis Iſrael,
B quod me uideritis facere, hoc facite.

Subleuatis oculis in cœlũ. Mos Chri
ſto domino erat, oculos in cęlum leuan-
Ioã. 6. di, ut hic Ioannes dicit. Et id ipſum no-
tat, cum panes multiplicauit. Et cũ cor-
pus, & ſanguinem cõſecrauit ſuum, dr̃
in Canone miſſæ. Et eleuatis oculis in
cœlum ad te Deum patrem. Et licet hoc
euangeliſtæ nõ expreſſerint, ex traditio-
Innoc. ne tñ haberi, dicit Innocentius Papa, in
capite, cũ Marthæ, de celebratione miſſa
rum. Cum oratio ſit aſcenſus animæ in
Dama. Deum, vt Damaſcenus ait, oculis oſten-
dit Chriſtus dñs, quid animus orans age
re debeat, debet enim abſtrahi ab omni
terrena cogitatione, ut ſoli Deo uacet.
Lu. 11. Hinc refert Lucas de Chriſto domino.
Cum eſſet in quodam loco orans, ut ceſ-
ſauit, dixit vnus ex diſcipulis eius ad eũ:
C domine doce nos orare, ſicut Ioãnes do-
cuit diſcipulos ſuos. Expectauerũt Apo-
ſtoli, ut interrogarẽt, donec ceſſauit, nec
enim orans impediri debet, aut diſtrahi
alijs negotijs, maiori profecto reuerẽtia
gentes Deos ſuos ligneos orabant, quã
nos Deum noſtrum, fuit enim illis mos,
ut orantem ſacerdotem moneret quiſ-
piam his verbis. Hoc age, hoc age. Hæc
ergo verba tibi vſurpa, dũ oras hoc age
nihil aliud agas. Si nobilis uir in regis cõ
Simile ſpectu ingreſſus, cum rege negotia tra-
ctaret maximi momenti, quæ uel vitam,
vel honorem eius ſpectant, attẽderet ne A
aliud, quam negotium, quod tractat? au-
dire ne tunc ſeruum dicentem, ornamẽ-
ta, & phaleras equorum reſarciri oporte
re? an non verecundaretur, quod eo tem
pore miniſter ad eum accederet, impedi-
retque tam abiecta re? an audiret eum
tũc, & regem relinqueret? O diuina Dei
noſtri patientia, ac manſuetudo, quanta
ſuſtines, dum cum hominibus conuerſa
ris, & tamen delicias tuas eſſe dicis, eſſe
cum filijs hominum, inurbani tecum ſu
mus dum tecum agimus, alia attẽdimus
te derelicto. Vis noſſe ò homo quanta re
uerentia, ac animi attentione cum Deo
tuo agere debeas, attende quis ille ſit, &
quæ negotia cũ eo tractes. Sicut ergo cũ
in regis conſpectũ intras, conſidera eius
maieſtatem, & negotiorum grauitatem, B
quæ cum illo acturus es, ita oraturus prę
para animam tuam, conſiderans, quis
Deus ſit, cum quo loqueris, quoniam rex
omnis terræ Deus, Pſ. ait, & Rex magn⁹
ſuper omnes Deos, merito infert Pſalm. Pſa. 46
Pſallite ſapienter, i. corda te, & urbane.

Solent, qui denuo curiam, & aulam Simile
regiam ingrediuntur, ut regem alloquã-
tur, diſcere ab antiquis aulicis, & regijs
miniſtris, qua vrbanitate, & reueren-
tia cum rege agendum ſit. Vt ergo nos
ſciamus, qua vtendum nobis, cum Deo
noſtro ſit, attẽdamus veteres illos dom⁹
Dei miniſtros illi proximos. De quibus
Eſa. ait, Vidi dominum ſedentem ſuper
ſolium excelſum, & eleuatum: & plena Eſa. 6.
erat domus a maieſtate eius. Seraphim
ſtabant ſuper illud, ſex alæ uni, & ſex alę
alteri, duabus uelabant faciems eius, &
duabus uelabant pedes eius, & duabus C
volabant, & clamabant alter ad alterũ,
& dicebant, ſanctus, ſanctus. Quo loco
Hierony. ait, illud velare faciem referri Hiero.
poſſe, & ad Deum, & ad Seraphinos, vt
Dei facies, & pedes velati intelligantur,
vel ipſorum Seraphinorum. Hoc vlti-
mum nunc accipiamus, quod propoſito
noſtro conuenit. Ardent Seraphini diui
no amore, ideo enim Seraphini dicun-
tur, id eſt, ardentes, & adhuc cum videãt
cognitionem, & amorem ſuum longe
ſuperari a diuina bonitate, nec eos dili-
gere

A gere, aut cognoscere Deum, vt Deus dignus est agnosci, & diligi, operiūt caput, q̄ sedes, & locus cognitionis est, & pedes, qui affectus significant, ut Aug. ait, quasi Dei conspectu indigni sint, quasi erubescant, q̄ Deū non plenè diligunt, vt diligere oporteret, non q̄ erubescant, aut in eo q̄ tenentur, deficiant, sed quia eam cognitionem, & dilectionē nō assequuntur, qua Deus dignus est. Simul uerò nos docēt, vultus nostros operire præ confusione corā Deo nr̄o, cum nostra dilectio, & cognitio nō solū inferior sit diuina bonitate, sed longe minor quā ea, ad quam tenemur. Simul ēt docent nos operire cogitationes nr̄as, ac affectus, qn̄ Deū alloquimur, ne uagari sinamus cogitationem, & fugere affectum nr̄um in alia. Cor ergo nostrū, & conuersatio nostra in cęlo sit dum oramus, terrā penitus relinquentes, & ea quæ in ipsa sunt.

Augu.

B

Sed quid X p̄s dn̄s oret audiamus. Pater uenit hora clarifica filium tuum, ut & filius tuus clarificet te. Præclare Christus dn̄s orationē inchoat hoc verbo, Pater, Cyril. li. 1. Thesau. c. 6. ait. Maius est Deo esse patrē, quā esse dn̄m: nam dn̄s respectu creaturę dr̄, at pater respectu filij, maius aūt Deo est, filium genuisse, q̄ oēs creaturas fecisse, respectu quarū dn̄s est, & nuncupatur. Altissima ergo oratio est, q̄ a supremo Dei nomine icipit. Quo innuit Chr̄s dn̄s, maxima esse ea, quæ petit. Sed quæ illa sunt? Venit, inquit, hora, Græcè legitur cum articulo, illa hora, insignis. s. de qua sæpe dictū erat. Nondum uenit hora eius, iam uero adest hora illa mortis, & exinanitionis ipsius, in qua summā obediētiæ, & humilitatis manifestationem dedit, in qua diuinitas maximè latuit, & propterea multi scandalū passi sunt, merito ergo nūc postulat suā clarificationē. Hęc uerò clarificatio est nominis, & diuinitatis ipsi⁹ declaratio, quæ facta a patre est in passione, miraculis in plurimis, & in resurrectione, Ascēsione, & Spiritus sancti missione, & demum in oī prędicatione Euāgelij q̄ fiet vsq; ad mundi finem. Ita Amb. lib. 4. de fide cap. 6. & Basil. libr. 4. contra Eunomium, & Cyrillus lib. 11. cap. 14. Hilar.

Cyril.

Ioan. 7

C

Ambr.
Basil.
Cyril.

lib. 3. de Trinitat. & Cyprian. de duplici martyrio. Addit, ut filius tuus clarificet te, idest, ut sic manifestum fiat Trinitatis mysteriū, & te esse patrem, & simul infinita tua bonitas, sapientia, amor, potētia, quæ in Christi misterijs maximè apparent. Quibus uerbis patet, quanta Christus dominus a patre petat oratione sua; & tanta uis orationis est, ut uniuersa illa ipetrare ualeat, de qua re multa diximus superiore Dominica. Quantam uerò glorificationem petat, ostendit, subiungens: Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis. Quasi dicat. Sicut dedisti mihi potestatem in omnes homines, non unius populi tantum, sed vniuersi mundi me caput, & redemptorem fecisti, ab omni ergo mundo agnoscar, ab omnibus glorificer, nō in Iudæa tantum. Omnes ad me accedant ut ad redēptorem, dedisti munus, & principatum in omnem hominem, da ergo clarificationem nominis mei in uniuerso mūdo. Addit Christ⁹, u t omne, qu od dedisti ei, det eis uitam æternam. Id est. Peto, me ab omnib. agnosci, & coli, ut sic omnes consequantur uitam æternam, quę ei, sine hac fide in me contingere non potest. Sed obijcis, hæc clarificatio non uidetur Christo data, nec enim omnes credunt in eum. Respōdet Chrysostomus hom. 79. Ex parte Dei fides omnibus est proposita, uitio uero hominum multi non credunt. Christus petit clarificationem quantum est ex parte Dei, ut toti scilicet mundo proponatur Euangelium, & omnibus detur auxilium ad consequendam vitam æternam, & hoc factū est a Deo, qui vult omnes saluos fieri, & ad agnitionem ueritatis uenire.

A
Hilar.
Cypri.

B

Chrys.

1. Ti. 2

C

Hæc est autem uita æterna, ut cognoscant te solum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Id est. Hæc est causa uitę æternę, nec aliter ad uitam peruenièt æternam, nisi te cognouerint, & me: fides enim articulorum hæc duo cōtinet, diuina, & humana, ita Chrysost. & Cyril. & communiter Sancti, & Doctores.

Sed D. Th. Innn. 3. lib. 5. de sacro altaris mysterio, c. 8. & Augu. lib. de spiritu, & litera, c. 33. & Hilar. 33. de Trini. hæc

Chrys.
Cyril.
D. Th.
Innoc.
Augu.
Hilar.

A verba intelligunt de gloria cęlesti, q̃ in Dei faciali visione consistit. De hominis vltima, ac suprema fęlicitate, in quo sita esset, tot fuerunt antiquorum opiniones vt ducenta, & octoginta fuerint Philosophorum placita, ut refert Aug. 19. de Ciuit. quidã eam dicebant in sapientia, alij in uirtute, alij in diuitijs, alij in uolupta te sitã. Error uerò finis maximus est, & periculis plenus, est. n. finis prim⁹ in intentione, & principium operum nrorũ. Paruus verò error in principio fit maximus in fine, ut Aritoteles ait, vt i errore viæ publicæ, pet q̃ iter carpimus patet.

Aug.

A rist.

Erráti uerò homini circa finẽ suũ, accidit, qđ regis filio, qui tenellus infans captus à barbaris est, q ab infantia seruus est, & in extero nutrit⁹ regno, hinc ignorat quis sit, & quanta eũ bona expectant in patris domo, si i eã venerit à barbaris erept⁹. Huic similes nos sumus ab utero serui, in pctis concepti, nescimus, unde sumus, nec quo tendim⁹, nec infinita cęlestis regni nostri bona. Hic multi adeo viles, & abiecti in cogitatione sua sunt, ut similes fiant bestijs, reputãtes nõ aliã esse fęlicitatẽ suã, quã bestiarum, nec aliquid excellentius quærentes quam illæ.

Simile

B

Fides nra supremã hominis fęlicitatẽ ostendit in sæculo futuro. Aliud quidem homini sæculum esse, multi philosophi agnouerũt, qui aiæ nobilitatẽ, & immortalitatẽ intellexerunt. Quemadmodũ cũ principẽ uirum vides vilibus indutũ pãnis, ais, aliæ vestes huic principi seruatæ sunt multo præstantiores. ita planè, immortali, & nobilissimæ aiæ, aliud corp⁹ præstantius, quam qđ nunc induit, seruatum est. Sed hi philosophi non attigerũt eam, quam fides docet, fœlicitatem.

C

Sed q̃ nam illa? ais, certè, hæc est uita æterna, ut cognoscant te uerum Deũ, & quẽ misisti Iesum Christum. Visio Dei manifesta, & eius fruitio beatitudo nra est. Cognitio, & fruitio oĩum creaturarũ satiare hominem non põt. Sicut. n. si tibi campus ostenderetur, in cuius termino hortus esset amœnissimus, clausus tñ cum ad illum deuenires deambulans, eũ videre cuperes. Ita ostensa tibi creaturarum uniuersitate, cũ ultra illas oẽs Deus sit, eum uidere desiderabis, eo uerò uiso, nihil restat desiderãdũ, quia ultra eũ nihil est. Auget uerò desideriũ Deũ uidendi, qđ oĩs creatura prædicat diuinam bonitatẽ, & pulchritudinem quã Deus eminenter hñe debet, ut eã creaturis largiri possit, unde uisis creaturarum perfectionibus, excitatur aĩus, ut desideret uidere eum, unde illæ oẽs emanauerunt, sicut uiso riuulo desideratur uisio fontis, unde ꝓmanat. Et sicut q uideret mille hortos, & in eorum quolibet unum genus floris, si audiret, hortũ esse unicũ, à quo uniuersi illi flores processerunt, eum uidere desideraret, ita omnino uisis pluribus perfectionibus creaturarum, desideratur uisio Dei, à quo illæ omnes processerunt, in quo per essentiam ea omnia sunt, quæ in creaturis per participationem. Conueniens maximè, & rõni consonum, ẽt erat, ut infinita Dei pulchritudo, & bonitas conspiceretur à creaturis, ut eum perfecte cognoscerent, ac diligerent. Cum tibi res est pulcherrima, & ꝓtiosissima, nõ satis tibi esse iudicas, si eã solus uideas, & possideas, nisi illam amicis ostendas, ut eam magnificaiant, & te glorificent, eam possidentem: satis quidẽ esset ad infinitam Dei gloriam, si ille solus se uideret, seque frueretur, ut ab æternitate fuit: consonum tamen rationi, ac diuinæ bonitati fuit, ut intellectualibus creaturis tanta bonitas, & pulchritudo manifesta fieret.

Simile

Simile

Christianorum ergo beatitudo consistit, in Dei uisione manifesta, eiusq; dilectione, ac fruitione. Sic enim possidetur Deus, sic ille se possidet, dum se uidet, diligit, fruiturq; se ipso Porphirius, & alij philosophi putauerunt, delirium esse Christianorum, hanc Dei facie ad faciẽ uisionem sperantium, tanta enim gloria Dei solius est, creatura uero Deum uidere non potest, sed radium ab eo procedẽtem. Hæc Porphirius. Sed non attenderunt hi philosophi, hanc gloriam ex gratia Dei homini concedi, & lumine gloriæ illustrato intellectu. Sed, quantum bonum sit, Deum uidere ac possidere, & quanta ex hoc delectatio procedat quis cogitare sufficiat? Sed ut aliqua coniectura

A iectura illud inuestigare ualeamus, notãdũ est. Omne gaudium, & delectatio procedit ex apprehẽsione, & unione boni cõuenientis, & quo bonũ est excellẽtius, & unio maior, eo etiã maior erit delectatio. ex quo sequitur Dei uisionem, & inde ortum gaudium esse oẽ bonum. Hinc dñs Moysi ait. Oñdam tibi oẽ bonum, quia Deus, qui possidetur, oẽ bonum est, & sic
Ex.33. oĩs delectationis cã. Finge nunc, oẽ gaudium, quod ab initio mundi vsque in finem eius a creatura acceptum est, in unũ congregari, maximũ profecto illud esset, innumera.n. & maxima fuere hominũ gaudia ex diuitijs, delicijs, uoluptatibus, dignitatibus, honoribus, uictorijs, et festiuis gaudijs, gustu ciborũ, musica, & oĩb. reliquis, quę hominibus uoluptatem attulere. Si ergo uniuersa hæc gaudia in u-
B num conuenirent, & ex oĩb. unum conficeretur, vere maximũ esset, et si tibi concederetur. beatũ te diceres, sed uere nõ esses, illud etenim licet magnum esset, tñ si cum eo conferatur, quod ex Dei uisione procedit, minimum, uel nullum apparebit. Cum.n. illud gaudiũ à creatura procedat, conferri nequaq̃ põt cũ eo, quod à Deo, sicut nec creatura Deo æquari põt, aut conferri. Excedit Deus creaturã oẽm infinitè excedit & gaudiũ, q̃ a Deo clare uiso procedit in immensum. Quid est uidere Deũ? planè Deũ fieri, philosophi aiũt, ex cognoscẽtẽ & cognitio fieri unũ, hoc uerò maximè in Dei uisione ꝓcedit, vbi Deus beato unitur in rõne spei, unde optime Ioãnes ait. Similes ei erimus, qa uidebimus eũ sicuti est, hæc est uita æter
C na; beata, ĩ qua cumul⁹ bonorũ oĩum est.
I.Ioã.2 Orans patrem Xp̃s dñs addit. Ego te clarificaui super terram, opus cõsumaui, quod dedisti mihi, ut faciam. Id est. Ego manifestaui nomen tuũ hominibus, ego honorificaui te, sicut dixit. Ego honorifi
Ioã.8. co patrẽ meum, opus uero consummasse dicit, tũ pp certitudinem, tũ quia mors instabat, qua consummãdũ erat, & quod ꝓpe est, factũ reputat, ita Aug. & Chrys. hic, qui addit. Opus dicit consummatũ,
Aug. quia iã radix oĩum erat plantata, iã Euan
Chrys. geliũ ꝓdicatũ Apostoli electi, Xp̃i mors decreta uoluntate ipsius, & inimicorum.

In his uerò uerbis nobis cõsiderandũ A est diuinũ ingenium, quod est, opera sua perficere, nec enim pfectissimus artifex Deus opera sua informia, & imperfecta relinquit: Dei enim perfecta sunt opera ut Moyses, ait. Et sicut initio mundi perfecit cælum, & terram, & oẽm eorum ornatum, ita redẽptionis opus perficit. Vñ ait: Opus consummaui, quod dedisti mihi, & in cruce iterum ait. Cõsummatum est, nec enim caudam deesse patitur (ut Bernardus ait) sacrificio vespertino. De.32. Ioã.19 Bern.

Quo facto nos docet, opera bona nr̃a perficere, ac consummare, nec inchoata relinquere, ex quo cõtra ꝑstare solemus, dum bona opera inchoata relinquimus, praua uero in finẽ perducimus. Hoc uero inter iustos, & iniustos discrimen est, q̃ iustus bona opera in finẽ usque perducit, praua uerò opera nõ sic, sed inchoata relinquit ut in plurimũ. Contra uerò reprobus, mala opera cõsummat, bona dũtaxat inchoat. Exemplũ iustorũ in Dauid nobis præsto est, qui cogitauit arcam in domum suam ducere, non illud perfecit, quia in uia uidit percussum Ozã, quia arcam tetigit, sed non quieuit, donec tandem arcã in domum reportauit. Sed hic qui somnum nõ dedit oculis suis, donec bonũ perficeret, mala, quæ cœperat, non perfecit. Vindictam in Nabal reliquit, & cum abscidisset oram clamidis Sauli, percussit cor suũ, pænituit eum, quod vindictam de Saule cępisset sumere. Et hac ratione Deus impedimẽta iustis obijcit, ne malum inceptum perficiant. Iurauit Dauid interficere Nabal, sed ne id opere cõpleret, misit illi obuiam Deus Abigail, quę eum impediuit, dicens, caue, ne quid facias, quod tibi futurum est in scrupulum. Et intelligens ipse Dauid hanc in se collatam à Deo misericordiam, benedixit Abigail, dicens. Benedicta tu, quę prohibuisti me, ne irem ad sanguinem. Et benedictus dominus, qui hac de causa misit te in occursum meum, sic benedicere iustus eum solet, qui eum a malo auertit. Contra uero reprobus omnem adhibet curam, nullum non mouet, lapidem, ut malum perficiat. Hinc dominus ne ædificantibus Babylonicam turrim, B 2.Re.7 1.Re.6 C

 ait.

A ait. Opus cœperunt facere, nec desinent à cogitationibus suis, donec eas opere
Ge. 11 compleant. Sic etiam Pharisæi dicunt.
Ioā. 12 Quid facimus, quia hic homo multa signa facit. Et cum nouerit Deus obfirmatam in malo iniqui voluntatem, nec vnquam ei cessandum, donec malum consumet, solet aliquando obuius fieri itineri ipsius eumque impedire, & uertere turres illius, quæ super firmam petram extructæ non sunt, ne intolerabiles fiāt iustis. Hinc Psalm. Non dimidiabunt dies
Ps. 54. suos. Aliquando vero cum ipsi reprobi solum inchoare peruersum opus velint, permittit Deus in eorum supplicium, vt illud consumment. Sicut qui solum uoluit vulnus inimico infligere, & eum occidit, Dei iusto iudicio id effectum est, vt
B tanquam homicida suspendatur. Cum ergo uideamus, Christum ea opera perficere, quæ ad nos spectant, & nobis vtilia sunt, discamus nos ea ad perfectum adducere, quæ gloriæ ipsius sūt, & in quibus ei placemus, ac obsequimur.

Prosequitur orationem suā Christus dominus dicens, & nunc clarifica me tu pater apud temetipsum claritate quā habui priusquā mūdus fieret apud te. Quasi dicat. Ego te clarificaui in terra, & opus perfeci tuum. Tu ergo iam clarifica in cęlo humanitatem meam, quæ dispensatorie sine claritate in terra fuit, donec opus redemptionis perficeretur, quo perfecto tempus adest, quo eam clarificari oportet. Et hęc mea claritas sit talis, qualis de-
C cet filium Dei, qui tecum Deus est ab æterno, illa ergo gloria diuinitatis meæ extendatur usque ad corpus meum. Claritas ergo nostra ab extrinseco est, claritas vero, & gloria corporis Christi a diuinitate est, quæ intus latet. Et hac ratione gloriam corporis suam ille appellat, cum ait. Oportuit Christum pati, & resurge-
Lu. 24. re à mortuis, & ita intrare in gloriā suā: nos vero nō in gloriā nr̄am intramus, sed in alienā, qa ab extrinseco nobis accidit.

Sed hinc nobis discendū est, illud corpori mystico Christi a Deo seruatū esse, quod vero corpori tributum est, & quod præcessit in capite in membris suo tempore efficietur: Christus patrem clarificauit, opere ipsius mandatum consummauit, iusta ratione petit sui clarificationē. A
Si ergo nos similiter fecerimus, similiter etiam clarificabimur. Laborātibus merces fidelis retribuetur. Quemadmodum ergo dux strenuus, cui rex bellū aliquod difficile committit eo ex uoto regis confecto, iure petit regiam in se liberalitatē ostendi. Ita si strenue nos gesserimus in bello spirituali, implentes illud Pauli. Similē
Labora sicut bonus miles Christi Iesu, coronā immarcescibilem percipiemus. 2.Ti.2.
Pugnemus ergo viriliter, quia non coronabitur nisi qui legitimè certauerit. Eximio cum gaudio venit fortis dux in conspectum regis sui bello fœliciter confecto. Si vero infœliciter gestum sit, regis conspectum erubescit. Ita iustus, qui fœliciter pugnauit, alacer in mortem venit, B
quia sperat iustus in morte sua, vt sapiēs ait. Sed quid sperat? coronam profecto, quam ei reddet iustus iudex. Nec enim iniustus est Deus, vt obliuiscatur laboris Pro. 14
illius, pugnemus ergo, vt glorificemur, socij Xp̄o simus i passione, vt socij simus in regno, vt cū Ioan. dicere possimus. Particeps in tribulatione & regno cęlesti, scilicet, quod nobis donet Deus noster, &c. Apo. 1.

IN ASCENSIONE. Christi Domini. Sermo Primus.

The. Et Dominus quidem Iesus post quā locutus est eis, aßumptus est in cælum. Mar. vlti.

Illud plane ecclesiæ accidisse cum Iesu, & Maria eius matre, merito dicemus, quod vniuerso cū sole, & luna. Cum C
sol mundo adest, in eum uniuersorum oculi conuertuntur, de luna vero parum curant, quæ sole præsente minus lucis, & pulchritudinis habere videtur. Cum vero sol in alterum hemisphærium recedit, Similē
continuo lunæ lux, & pulchritudo apparet, & omnium hominum oculi in eā feruntur, ita certe, cum Christus dn̄s mundo aderat oīum fidelium oculi in eum respiciebāt, beatiq; erant qui videbāt Deū hominem, & eius uerba audiebant. Erat ille sol, de quo propheta ait. Vobis timentibus nomen meum orietur sol iustitiæ.

A Sed illo de mundo sublato hodierna die,
continuo uniuersæ ecclesiæ oculi in Ma-
ria,quæ luna est,conuersi sunt,ad eā uni
uersi fideles accedebāt,ut lumen recipe-
rent. Quemadmodū rege absente ad re-
ginam,quæ uices regis gerit, omnes ue-
niunt,ut ab ea beneficia petant. Accedā-
mus ergo ad eā,ut nobis grām impetret.

Hodierna festiuitas ultima ē Verbi ī-
carnati,finis oīm festiuitatū ipsius,& fœ
lix terminus itineris illius. Hodie in pa-
Lu.24. triā suā peruenit ille q̄ solus peregrinus
erat in Hierusalē,postq̄ uotum impleuit
suum, & peregrinationem fœliciter ab-
soluit,in ueste defert peregrinationis suę
insignia, de quib. mirati Angeli dicunt.
B Quæ sunt plagæ istæ in medio manum
tuarum ? Hodie ultimā imposuit manū
operi redēptionis. Quia mortuus est pp
Esa.63 delicta nr̄a, resurrexit pp iustificationē
nr̄am, ascendit pp glorificationē nostrā.
Et quemadmodū egregius pictor,donec
imaginē oīno perficiat, atq; cōsummet,
Simile eā ostendere non vult, nec ho um oculis
cerni,cum uerò eam perfecerit, in oīum
proponit oculis.Ita vsq; ad ascensionem
suam noluit mūdo uniuerso proponi re
demptionē,sed iam nunc ait. Euntes do-
Ma.vl. cete omnes gentes,unde Ps.exaltare dn̄e
Psa. 20 in virtute tua,cantabimus,& psallemus
virtutes tuas,q.d.cū ascenderis,& exal-
tatus ad cęlos fueris , tunc manifestabi-
mus toti mundo redemptionem tuam.
Hodie ingreditur triumphans in regnū,
quod violentus rapit. Et.n.ille homo no
bilis,qui abijt in regionem longinquam
Lu.19. accipere sibi regnum. Ingreditur, vt or-
C netur diademate,& afficitur corona illa
altissima,cui uniuersæ cęli,& terræ coro
Apo.4. næ subijciantur: Antequam uiginti qua-
tuor seniores deponāt coronas suas. Qd
Dan.7 multis retro sęculis puiderat Daniel,qui
ait. Aspiciebā in uisione noctis , & ecce ī
nubibus cœli quasi filius hominis uenie
bat,vsq; ad antiquum dierum peruenit,
& in conspectu eius obtulerunt eum, &
dedit ei potestatē,& honorem,& regnū,
& omnes populi trib. longæ seruient ei.
Acto.1 In nubib. cœli dr̄ uenisse, quia ut Lucas
ait,nubes suscepit eum ab oculis eorum,
Ps.102 & Psalmus . Qui ponis nubem ascēsum
tuum , qui ambulas super pēnas uētorū, A
quæ uerba Aug.ad Christi ascensionem
refert. Et demum de Christi regno Psa.
ait dominus in cœlo parauit sedem suā, Ps.10;
& regnum ipsius oībus dominabitur.

Sed quanta cum lętitia a Patre & uni
uersa curia cęlesti exceptus Christus do- Lu.15.
minus sit,quis loquatur? dissipator filius
tanta cum lætitia excipitur reuersus ad
domum patris, quāta excipietur fidelissi
mus,obediens usq; ad mortem filius, &
qui bona paterna recuperauit, & auxit ?
Cyprianus in sermone huius festi ait. Cypr.
Quāta in eius susceptione in cęlis iucun-
ditas fuerit, nemo sufficit enarrare: rei
huius magnificētia oēm superat intelle-
ctū,quæ patris in reditu filij hilaritas fue B
tit,dicat quis ?aut si forte illud sempiter-
nū gaudiū aliquod tunc admiserit incre
mentum,si stabilitatis æternæ se aliquo
modo mutare posset immobilis magni-
tudo , scrutator ille maiestatis opprimet 4.
a gloria,ut uerendum est,nedū uehemē-
tius exprimit verba,quā oportet, sangui
nē pro lacte emungat. Attn̄ inuisibilem
Deum uisibilē filiū recepisse ad dexterā
suā, manifestū est hæc Cyprianus, Gau-
diū quidē diuinum crescere nequaq̄ po-
tuit,sed exteriora in cęlo signa gaudij,&
in beatis ipsum gaudium auctum mirū
in modum est. Hinc Psa. Ascendit Deus Ps.46.
in iubilatione,& dominus in uoce tubę.

Sed dubium est,an cęlorum duntaxat
hæc iubilatio sit, an ēt terræ ? Cœlorum
quidē gaudium , & gaudij cā manifeste
patet. Quia solē suum recipiunt,qui plus
cęlestes illustrat,q̄ oēs stellæ. Lapidē pre Simile
tiosum,qui plus ornat annulum q̄ aurū,
& vniuersa,quæ ī eo elaborata sunt. Sed C
terra quo pacto gaudere hodie pōt,cum
sole orbetur,eā illustrante? cum sol adest
nostro hemisphærio,cūcta lætant,lumi-
ne ab eo recepto,sed eo recedēte in aliud
hemisphęriū quæ in eo sunt lætari inci-
pient. At quæ in nostro sunt, obducūtur
tenebris , & caligine atque mærore te-
guntur. Cū reducta est arca Dei in Beth
sames,hoc est in domum solis,uituli uac 1.Re.6
carum eam portantium reclusi in domo
erant,& mugiebāt,quod matres recede-
bant,a quibus lactabantur. Hodię redu-

A citur Arca, quæ in mũdo capta erat, i cœlum domum solis. Nos viruli sumus, qui in mũdi huius domo clausi manemus, q lactabamur ab vberib. & vulnerib. Christi. Qũo non mugiemus, & dolebimus?

Ostendendum nunc nobis est, quib. de causis hęc Christi domini ascẽsio conueniẽs sit Christo domino, cæle sti curię, & nobis etiam, ut inde colligamus omnibus hodie communem esse lætitiam.

Primum oĩum Xpo dño conueniens fuit. Quia vt dicit D. Th. 3. p. q. 57. ar. 1. locus dẽt esse proportionatus locato, Xps aũt per resurrectionẽ uitã immortalẽ, & incorruptibilem inchoauit: locus aũt in quo nos habitamus, est locus gñationis & corruptionis: sed locus cęlestis est locus incorruptionis. Et ideo non fuit conueniens, ꝙ Christus post resurrectionẽ maneret in terris: sed cõueniens fuit, qd ascenderet in cęlum, hæc D. Tho. Diuersa loca diuersis reb. a Deo cõcessa sunt, vt quæque res sibi conuenientem locum habeat. Hinc elementa symbola sunt, ut locus, & locatum coaptentur. Locus est etiam alius auibus, alius piscibus, alius animantibus terrestribus. Gloriosi ergo corporis locus incorruptibile cęlum est.

D. Th.

B

Conueniens ẽt hic locus erat Christo dño, eo ꝙ in mundo se deiecerat, atque humiliauerat. Qui. n. descẽdit, ipse est & qui ascẽdit, ut Paul. ait. Fontis aqua tm̃ iterum ascendere solet, quantum descenderat prius. Exiui a patre, & ueni in mũdum, iterũ relinquo mundũ, & vado ad patrem, loquitur fons noster Christ⁹. In statera si lanx ista deprimit᷑, illa eleuat᷑, & quo hæc inferior, eo illa altior erigit᷑. Ad hunc modum se habent vita pręsens & futura, quo hæc p humilitatẽ depræssior, eo futura altior est, & sublimior. In libris rõnũ solet summa colligi totius pagine, & in fine illius collocari, & illa ipsa summa in sequentis paginæ capite collocatur. Sic cõdens Deus mundũ, sexto die hominem cõdidit, qui summa & collectio totius mundi est, & factus ipse hõ ĩ ultimo oĩum loco se posuit dicente propheta. Desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum. Ecce illũ in fine paginæ collocatum in hoc mũdo. Sit ergo in capite alterius paginæ, factus in caput anguli. Vt illud ampleat᷑. In capite libri scriptũ est de me. Aequũ est, ut qui Benoni fuit, sit Beniamin, qui filius doloris, filius dexterę. Qui a tribunali in tribunal duct⁹ est, sit iudex viuorũ & mortuorũ. Cuius nomẽ irrisum & blasphematũ est, nũc adoretur, & ei genuflectat. cęlũ, & terra. Qui sub oĩum fuit pedibus qui Barabbę posthabitus est, nunc super oĩa exaltetur. Impleaturque illud Pauli. Cõstituẽs illũ ad dexterã suã in cęlestib. sup oẽm principatũ, & ptãtẽ, & uirtutẽ, & dominationem, & oẽ ꝙ nominatur, nõ solũ in hoc sæculo, sed ẽt in futuro, & oĩa subiecit sub pedibus eius. En arcam Noe iactatã aquis diluuij, requiescit hodie sup mõtes Armenię. En Arcã a Philistæis captã, q̃ magna strage hostiũ facta reuertitur ad domum solis. En arcã testamenti, q̃ prius in papilionibus habitauerat, & in tentorijs; nunc in magnificẽtissimo Salomonis templo collocatur cum summo gaudio. En impletũ illud Ps. surge dñe in requiẽ tuã; tu, & arca sanctificationis tuę. Hodie audiuit peregrin⁹ nr̃. illud, ꝙ olim Iacob, reuertere in terram natiuitatis tuæ. Sũmo uero cũ gaudio reuertitur, si. n. exultauit ut gigas ad curiẽdã uiã, an non exultabit uia cõsummata.

Eph. 4. Simile

Ioã. 15

C

Gen. 1.

Esa. 53

A. Ps. 39. Gen. 35. Act. 10

Eph. 1.

Gen. 8

1. Re. 6

B

3. Re. 8

Ps. 131

Ge. 31.

Psa. 44

Ex his uero, quę hucusq; dixim⁹, duo nobis colligenda sunt. Primum, de tanto Christo bono gaudere. Amabile qdẽ ꝓprium bonũ, & nobis delectabile ualde. Sed qñ bonum aliquid est uniuersale, nõ possumus nõ de il o gaudere. Sicut cum audimus uictoriã maximã de inimicis si dei partam. Quãtum gauderes, audiens vniuersum mundum Xpi fidem suscepisse? Quãtum gauderes, audiens uniuersos hoies in cœlum migraturos, nullũq; dãnandum esse? Eximia de hac re afficereris lętitia. Maiori vero affici te oportet de Xpi dñi gloria, quia illum plus diligere debes q̃ reliquos omnes, & eius gloria plus est, & pluris cẽsenda, q̃ reliqua oĩa; quia uero nostri amãtissimi sumus, summe de hoc gauderes, si diuina reuelatione agnosceres, eẽ te de numero electorũ fęlici, & ꝓculdubio æterna fęlicitate donandũ, tunc exultares, tunc gestires præ gaudio.

C

A gaudio. Exulta ergo nūc, & lauda magis de Christi gloria, charitate.n.teneris pl⁹ Xp̄m diligere quam te ipsum, & iō plus de eius gloria gaudere dēs, quām de tua. Audi lætantes sanctos de agni gloria, cū suam ipsorum non commemorent. Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & diuinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorē, & gloriam, & benedictionem. Nobis ergo similiter dicendum est, vt Ioānes continuo ait. Et omnem creaturam, quę in cęlo est, & quę super terrā, & subtus terram, & mare, & quæ in eo sunt, oēs audiui dicētes sedēti in throno, & agno, benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorū. (Apo. 5.)

B Secundū vero hinc colligendū nobis est illud Pauli. Qui ascēdit, ipse est, & qui descendit. Vis ascendere cum Christo, descende cum eo, humiliare, ut exaltaberis, ad hoc ille venit in mūdum, vt nobis viā nouā ascendendi ostenderet p humilitatē, de qua re multa in primo concionum nostrarum Tomo, Dominica in Quinquagesima, in illud: ecce ascēdimus, &c. (Eph. 4.)

Ostendimus Xp̄o domino conueniēs fuisse ascendere. Nunc facile ostēdemus, cœlesti ēt curiæ id côueniens fuisse. Cum Rex maximus regnum suum reliquit, & peregrè ,pfectus est, re aliqua grauissima id exigente, confecta iā re, & absoluto negotio iusta rōne regnum petet à rege, vt in curiam, & regnum suum reuertat. Descenderat Xp̄s è cœlesti curia in terram, vt hoīum regnum P̄ri, sibiq; acquireret. Perfectum iā hoc opus est, consummata redemptio, merito cœlestis curia petit, vt in eā reuertat, si.n. Angeli optāt, vacuas sedes impleri, potiori iure desiderant uacuā capitis sedē repleri. Plus.n. uacuum cælum est, si uacua sedes capitis est, quā si oēs sedes Angelorū: uacuę essent, est uero Xp̄s dominus nō hoīum solum caput, sed, & Angelorū, fuit vero lętissimus hic dies, & festiuus cœlo multo plus quā dies glorificationis Angelorum. Sicut.n. cum inclito Regi offert carbunculus p̄ciosissimus, curat uel in annulo suo, uel in re altera ex auro confecta illū collocare, an nulū vero vel opus aliud ex auro cōficit, ornat, & in uarias effigies efformat, ut cō veniēs locus sit carbūculi: sed cū carbunculus apponit, & coaptat loco suo, plus splēdoris pretijq; p̄stat, quā reliqua oīa, quę in illius ornamentum sculpta erant. Ita planè cælestis curiæ carbūculus Xp̄s Dn̄s est. Lucernam in cœlesti Hierusalē non uidit Ioannes. Quia agnus lucerna eius est, reliqua omnia, quę in cœlis sunt, à Deo condita sunt, vt ornamentū, & locus huius carbunculi sint, & in immensum superat carbunculus hic illa oīa, unde plus cęlestē curiā ornat, perficit, atque illustrat Xp̄s Dn̄s, quam omnes Angeli, & homines. Lætissimus ergo hic dies cœlesti curię est. Hic certè est gemula carbunculi in ornamento auri. Quātum ergo splendoris, & decoris adduxerit cœlesti curię Xp̄s dominus dici non pōt. Sol est irradiās uniuersas stellas. Adest iā facies illa plena gratiarum, in quam desiderant angeli prospicere, in cuius circuitu, vt Ioan. ait. Iris est in circuitu sedis similis uisioni smaragdinę. Hoc autē pretiosus smaragdus singulare habet, ut oculos attente eū intuentes lętificet potius, & recreet, quam aliqua ex parte offendat, vel offuscet. Pręcipuo ergo gaudio exultauit hodie cęlestis curia rege suo suscepto. Vt ea vero, quę dicta sunt, in rigore verum contineant, attende hodie festum agi diē uniuersę Xp̄i Dn̄i glorię quam suscepit, in anima in incarnatione, in corpore, in resurrectione, quę gloria maior potiorq; est, & plus cęlestem patriam illustrans, quam gloria omnium beatorum. (Simile; Ap. 21; B; Apo. 4.; C)

Angelorum ēt gaudium in hodierna festiuitate colligere possumus ex eorū in natiuitate lætitia. Si.n. lætati sunt uidentes regem suum in bellum intrare, qua lætitia excipiēt è bello victorē reuertentē? tunc Euāgelista memoret appatuisse militiā cœlestē, qa militanti regi militia cælestis adiungit, nunc triumphatori adstāt in uestibus albis, sic.n. eos hodie apparuisse testat Lucas. Qn̄ præliū, q̄ inter duas ciuitates, aut regna committēdum erat, ex eorum pacto cōmittit inter duos p̄cipuos viros, eligente ciuitate vel regno virū vnū fortissimū robore, q eius agat partes: Cū commissū bellū est inter hos duos, & alter victor euadēs ad suos reuertitur (Simile; Luc. 2.; Acto. 1; Simile)

A titur reportata tum victoria, tum oīmoda gloria,& ptāte. Quo gaudio excipitur à suis? Ingressus est Xp̄s dominus p vniuerso hoīum gn̄e in bellum aduersus dæmonē,nec pro hoībus tm̄, sed vt Patr s, & angelorū oīum partes ageret. Victor euasit,fortē superauit,eius diripuit, spo-
Iud. 13 lia Angelis tradidit. Quis dicet,quo gau
1.Reg. 18. dio ab eis excipiat? Excipit sicut Judith amputato Holofernis capite, sicut Dauid superato Goliat, porro cū reuerteret percusso Philistæo Dauid,& ferret caput eius in Hierusalem: egressę sunt mulieres de vniuersis vrbibus Israel captantes chorosq; ducentes,&c. Contigit hodier-
Esa. 9. na die Angelis,illud Esaiæ. Lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe, sicut exultant uictores capta præda, qn̄ diuidunt spolia. Seminauerant olim Ange
B li,dum hoīes custodierant,sed nihil hucusque messuerant,triticum in horreū cęli non congregauerant, sed nunc lætant coram Christo, tanquam in messe, quia nunc quos seruauerunt, metunt, & in cœlum ducunt nunc spolia hostium diuidunt. Summa ergo lætitia exultant.

Vidimus Christo dn̄o,& cælesti curię cōuenire Christi ascensionem. Restat videndū, qūo nobis conueniēs esse possit. Et sine dubio nr̄a intererat,vt ascenderet ille noster est ille totus, & oīa q̄ illi⁹ sunt, nr̄a sunt,& sicut pp nos descendit,ita,& ascendit. Et hic vr̄ congruus sensus verborum illorum,qui ascendit,ipse est, &
Eph.4. q descendit,sicut idem est in persona,qui
C ascendit,& qui descendit, ita idē est affectu,dulcedine, ac amore, i. quo affectu, ac dilectione descendit ad nos è cœlis, eo ascēdit pp nos ad cœlos, nec mutauit ingenium suū,idē ipse est. Hoc vero,& qui hoīes a quib. discedit ascendens,ostēdūt, dū petunt eius ascensum, qui olim perie-
Psal. 7 rant aduentū,hinc Ps. Exurge Dn̄e De⁹ meus in præcepto,ꝙ mandasti, & Synagoga populorū circundabit te, & pp hāc in altū regredere, i. Veni Dn̄e ad nos in charitate tua magna, q̄ dicis præceptū esse tuum. Vt diligatis inuicem sicut dilexi
Io. 15. vos. Et cū ad nos hac tanta ostensa charitate veneris,ex vniuerso mūdo cōgregabit tibi ecclesia,cuius cā,vt ei benefacias, in altum in cælum iterūconscende. Audi A etiam sponsum ipsam amorē flagrantem sponsi,qd dicat. Vocat spōsum suum,di- Can. 2 cens,dicēs veniat dilectus meus in hortū suum,videt eū veniētē,& ait. Ecce iste venit saliens in mōtib. trāsiliens colles, sed cito eum recedere petit,dicēs. Reuertere Can. 8 similis esto dilecte mi capreæ, hinnuloq; ceruorū sup mōtes Bethel. Et iterum. Fuge dilecte mi,& assimilare capreæ hinnuloq; ceruorū sup montes aromatū. Quid hoc ô spōsa,nūc vocas?iā reijcias rogasti, vt veniat?iā rogas.vt redeat? certe vtrum que ei expediebat. Expediens ergo nobis ascensio Xp̄i est,hinc ille ait, expedit vobis,vt ego vadam. Hinc Apostoli reuersi Ioā. 16 sunt in Hierusalem gaudentes Xp̄o Do Act. 1. mino in cælum sublato,ut Lucas ait.

Primo ergo nobis expedit,vt ascēdat. Mic.2. quia. Ascendit pādēs iter ante eos,vt pro- B pheta ait. Fuit nobis primus parens Adā, q descendit, pandens nobis iter mortis, qd ante clausū erat. Sed sc̄ds Adā ascendit,pādēs iter vitę,qd clausum erat. Quia sicut in Adā oēs moriuntur, ita in Chr̄o 1.Co.1 oēs viuificabuntur. Accidit aliqn̄,iter in Simile curiā impediri niue multa, q̄ in montem descendit, q in via est, tunc viatores oēs detinent in pximo castello, aut hospitio ppe montē,donec tēpestate cessante, viator viæ gnar⁹ iter carpit,& semitā aperit, p q̄ reliqui viatores eā sequunt,& sic pandit iter oībus sic viræ æternæ iter impeditum erat pc̄tō hoīum,nullis humanis vestigijs tritum venit Xp̄s dominus, & no He. 10 tas fecit nobis vias vitæ, quam initiauit C nobis viam nouā,& viuentem,per velamē,in carnē suā,vt Pau.ait. En ascendit, pandēs iter ante nos. Sicut Iosue 3. Arca Iosue 3 testi pcedens aperit viam per Iordanis al ueū Israel,vt ingrediat in terrā pmissā.

Si ergo nobis via in cœlum aperta est per Iordanē,trāseamus cum Arca Dei pcedente nos. Nec efficiamur similes illis qui trans Iordanem,manere voluerunt, Nu. 32 quia Pascua vberrima gregibus repererunt,an nō his similes plures hodie reperies, qui in hoc sæculo neq̄ ppetuo manere vellēt,si posset, qm̄ sensib.brutis delectationes inueniunt. Ascendit ergo Chri De. 32. stus,ut aquila prouocās, ad uolādū pullos suos,

A suos,& sup eos volitās,vt nos post se trahat,sicut Magnes facit ferrū ascēdere,hęc
Pro.30 est via illa aqlæ i cęlo, q̄ se ignorare Sa-
Iob 39. lomō ait,eā uerò explicat Iob dicēs,ad p̄ceptū tuum eleuabitur aquila, & ponet in arduis nidū suū,vbi rex est,& curia e,Xps rex in celum transmigrauit, sic de curia dici uolumus,illuc corda nr̄a trāsferamus,vt conuersatio nr̄a in cęlis sit, alias namq; de terra terreni dicemur.

Scdò,nobis expedit hæc Xp̄i ascēsio, & de ea nobis gaudēdū est Qm̄ spes nobis magna dat cōsequēdi id,qd caput nostrū possidet, sine mēbris.n. caput nō erit,& quo caput p̄cessit,mēbra sequent.
Eph.2. Qua rōne Paulus ait, q conresuscitauit
B nos,& consedere nos fecit,in cęlestib.in Xp̄o,iā.n.quasi in cœlestib.sumus,dū ca-
Simile put nrm ibi est.Cū debita p̄portio, mēbrorū in corpore est,si caput intrat pforamen aliqd, vniuersum corpus intrare pōt.Iā ergo caput nrū cęlos penetrauit,si mēbra ei apta,& cōueniētia fuerimus, itrabimus illuc,& nos hn̄tes ergo pōtificē,q penetrauit cęlos, Iesū, teneamus
Heb.4 spei nr̄æ cōfessionē,ut Paul.ait. Cū clas-
Simile sis in mari periclitat,si uideat,nauē aliq̄ portū conscendisse,resumunt uires reliquæ,sperantes ēt,eundē portū se cōsecuturas,& milites videntes ducē murū cōscendisse inimicorū,& arcē possidere ciuitatis,licet illi i cāpo sint,sperāt,se illuc peruenturos. Oīs aūt, q habet hanc spē, sanctificat se,sicut ille sanctus est,vt Io-
1.Io.3. annes ait,accendamur ergo ad pugnam, uiriliter agamus fortes in fide.

Tertiò expediebat nobis Xp̄i ascēsio,
C vt icęlo nobis esset aduocatus,q cās nostras cū p̄re ageret uniuersas. Hinc Pau. Nō.n.i manufactis scīs Iesus introiuit
Heb.9 exēplaria verorū,sed i ipsū cęlū,ut appareat nūc uultui Dei p̄ nobis,& Ioan. Si qs peccauerit,aduocatū hn̄mus apud Pa-
1.Io.2. tre Iesū Xp̄m iustū,& ipse est p̄pitiatio p̄ pc̄tis nr̄is. O mirabile aduocati patrociniū,i quo aduocatus i° tribuit cliēti, & q nō hēt ih negotio suo iustitiā,ille p̄stat, verā,& inhærentē. Nō tales hodie hoīb. aduocati esse solent. Ius. n. cliēti tribuit nullus, & plures in curia sua ius, quod cliēs hēt,defendere nesciūt. At Xp̄i dn̄s aduocatus,hoīum sic ait. Si iust° ò hō es, si ius hēs i regnū cęlorū,ego i° addā, ego iustificabo amplius,si ius nō hēs,ego dabo,ne cā excidat. Mirabilis p̄fecto aduocatus,pp quē,dicere possumus illud Pau
li. Si De° pro nobis,quis cōtra nos. Quis Ro. 8.
accusabit aduersus electos Dei? Deus q iustificat, qs est,q cōdēnet? Xp̄s Iesus q mortuus est,imo q & resurrexit,q & est ad dexterā Dei q ēt interpellat pro nobis. Sūma hinc nobis fiducia est. Est.n.causę nr̄ę aduocat°, q postea futur° est iudex. Cuius cā cadit,si talē habuerit patronū? Quid nō obtinebimus a Patre tanto mediatore? cui de iustitia debita exauditio ē.
Exaudit° ē p̄ sua reuerētia. Si cōspiceres Heb.5
nūc, aptis cęlis, uniuersā cęlestē curiā p̄ te orantē,& cām tuā agentē,q̄ta tibi fiducia esset? Sed hoc nihil est,si cum Xp̄o ad B
uocato cōferat. Potētior multo ille solus
est,q̄ vniuersa cęlestis curia. Hic Ps. Pro Ps.31.
hac orabit ad te oīs sanctus in tp̄e opportuno. Verūtamē in diluuio aquarū multarū ad eū nō approximabunt. Q.d. Sancti orant, ut nobis diuinam impetrent miam,sed in tp̄e opportuno. Sed cū Deū maxime iratum vident pp peccatorū diluuiū,non audent petere. Hinc Noe nō orat,ne diluuio desolet terra, & dn̄s ait. Si steterint Moyses,& Samuel corā me,
non exaudiā eos. Sed non eo tp̄e diffidet Hie.5.
homo? Nequaquam,ideo subdit Psa. Tu es refugium meū a tribulatione, quæ circundedit me,i. Deserentibus omnib. sanctis,cum illi petere non audent,ad te cōfugiam. Tibi.n.omne tempus opportunum est, cui semper exauditio debetur, cui merita tanta sunt,ut nulla possint so C
lutione uacuari, quia infinita sunt.

Quarto expediebat nobis Chri ascen-
sio,ut impleret illud quod ipse dixit. Va- Io.14.
do parare uobis locū,& si abiero,& præparauero uobis locū,iterum uenio,& accipiam uos ad me ipsum,ut ubi sum ego, & uos sitis. Queādmodum.n.regni Hispaniæ Præses è sublimi ea dignitate cō-
spicit vniuersa officia, ac munera opti- Simile
ma,q in regno sunt, & uocat cōsanguineos,ac notos,ut illos exaltet,iter eos p̄clara munera distribuens, ac dignitates præstās, ita Xp̄s dn̄s sedēs a dextris Dei

uacuas

A vacuas angelorũ sedes cõſpiciens, in eas homines diſponit grã ſua, & illos dignos effectos ad eas aſſumit, vnũquemq; collocãs in ea ſede, q̃ illi apta eſt. Hãc olim po
Ge.37. teſtatẽ conceſſit Pharao Ioſepho in terra Aegypti, dicens: Terra Aegypti in cõſpectu tuo eſt, i optimo loco fac habitare fratres tuos, & trade eis terrã Geſsẽ. Qđ ſtatim Ioſeph fecit. Hanc vero traditã Chriſto dño poteſtatẽ a patre i cęleſti regno, oſtẽdit ipſe dicens. Data eſt mihi omnis
Mat.vltim. poteſtas in cęlo, & in terra, vt regna illa fratribus diſtribuat. Dicit vero X̃ps dñs ſe ire, ad præparandũ hunc locum, quia morte, reſurrectione, & aſcẽſione ſua cęli iter clauſum aperuit, & in cœleſti regno
B cõſiſtens miſit Spũm S. quo diſcipulos, & fideles dignos effecit ſedib cęleſtibus.
Simile Sed nunc interrogo. Si nũc pauper eſſet, & exulãs, qui hæc audiret frater tuus Hiſpanię rex factus eſt Vocatq; te, vt cũ illo regnes, ut partẽ maximã regni ſui tibi largiat̃. Nũ hoc nũciũ negligeret? Nũ in Hiſpaniã non properaret? Audi ergo miſer, & ærumnoſus hõ. Frater tuus, primogenitus in multis fratribus, cœli culmina tenet. Vocat te, vt cũ illo regnes, an vocationẽ hanc negliges? Videte vocationẽ veſtrã fratres, in regnum ęternum vocati ſumus, vt vbi Chriſtus eſt, & nos ſimus. Raptus in cęlũ Elias erat, & cũ filij
C Prophetarum vellẽt eũ q̃rere, ait Eliſeus, nolite mittere. Non ſic nos dicamus de
4.Re.2 Chriſto noſtro, ſed potius cum in cęlum conſcenderit, quęramus eum, dicamuſq; Eccleſiæ, quod ſpõſæ ſodales aiunt. Quo
Can.5. abiit dilectus tuus ò pulcherrima mulierum, quo abijt dilectus tuus, quæremus eum tecum? Q̃m̃ abijt dilectus ex dilecto Chriſtus dñs? Dilectus, ait, meus abijt in hortum, vt lilia colligat, in cælum migrauit, vt martyrum lilia, roſas virginũ, flores confeſſorum decerpat. Quæramus ergo nos illum, in cœlum migremus, vt eũ inueniamus, implentes illud, quod nunc Eccleſia orat. Vt qui hodierna die vnigenitũ tuum ad cælos aſcendiſſe uidimus, ipſi quoque mente in cœleſtibus habitemus. Cõuerſatio ergo noſtra in cælis ſit. Illic theſaurus noſter eſt, illic & cor nr̃m ſit, illuc oculi, & deſideria dirigantur.

IN ASCENSIONE CHRISTI. A
Sermo Secundus.

The. Et Dominus quidem Ieſus poſtquam locutus eſt eis, aſſumptus eſt in cælum, Mar. vltim.

DE conuenientia Aſcenſionis Chriſti Dñi, ratio eſt dubitandi, poſtquã.n. Deus uiſcera miſericordiæ, ac dilectionis mundo oſtendit, & hæc infinita, omne illud, qđ non tantã Dei erga nos beniuolẽtiã, ac amorem oſtendit, non æque cõueniens, & opportunũ eſſe uidet̃, huiuſmodi uero Chriſti Dñi aſcenſio apparet. Ex parte quidẽ patris, qui dedit nobis filium ſuum, cũ nunc eũ ad ſe aſſumat, uidet̃ donationẽ reuocare, & donũ ab ingratis re B petere. Et ſicut donatio ſignũ fuit ſũmi amoris, dicẽte filio. Sic Deus dilexit mũdũ, ut filiũ ſuum unigenitũ daret: ita ſub Ioan.3 tractio filij a nobis irę ſignũ eſſe videtur, nec ſine magno incõmodo uniuerſi id fieri poſſe apparet. Si.n. nunc ab Hiſpania Simile tolleret̃ uniuerſum aurũ, & argentũ, qđ ex Indis ad eã uenit, vt in Indiã iterũ deferretur, miſera, ac pauper Hiſpania maneret. Si repeteret mare a terra vniuerſa flumina, quæ ex illo proficiſcunt̃, & emanant, vt irrigent ſuperficiẽ terræ, arida, et miſera terra relinqueret̃, q̃ illis irrigata Gen.2. aquis fœcundat̃. Fons ille, qui egrediebat̃ C de loco voluptatis, ad irrigãdum uniuerſam ſuperficiem terræ, Chriſtus dñs eſt, Ioã.15 qui exiuit à patre, & uenit in mundum, Ecc.24 ſed nunc iterum relinquo mũdum, & vado ad patrẽ: ipſemet ait, aridus mundus erit, hmõi irrigationibus deſtitutus. Tu Dñe dixiſti, ego ſapientia effudi flumina, ego quaſi trames aquę immenſæ, ego quaſi fluuius Dorix: ego quaſi aq̃ ductus exiui de paradiſo, dixi, rigabo hortũ plantationum mearum, & inebriabo partus mei fructum: erit ergo nunc mundus abſque te, quaſi hortus ſine aqua.

Auget vero dubitandi rõnem dictum Ro.12 illud Pauli. Sine pœnitentia ſunt dona Dei, qua ergo ratione donum, quod mũdo dedit, nunc repetit?

Ex parte ẽt filij nõ tm̃ uidetur in eccleſiam dilectionem oſtẽdere, cum ab ea diſcedit

A scedit. Cum.n. sponsa præcipuè desideret sposi sui pñtiam, Ecclesia Chri sponsa hanc super oés sponsas cupit, & exoptat, & merito, quia in eo uno oia habet. Vñ ait. Dilectus meus mihi, & ego illi.
Cãt. 1. Et iterum. Quid mihi est in cœlo, & à te
Ps. 72. quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Qua ergo rõne ò sponse dulcissime ecclesia relicta in terra, in cœlum ascendis? an nõ melius, dulciusq; esset, nobiscum manere usq; in cõsummationẽ sæculi, nos regere, nos docere, & tũc demum, assumpta vniuersa ecclesia tecum, in cęlum cõscendere? Te pñte, ac cõsolatore oia tormenta, ac persecutiones facile ecclesia tolleraret, in tribulationibus, & tentationi
B bus non deficeret in omni scrupulo ad te confugeret. O diuine pastor, qui ouẽ errantem uenisti quęrere, qño eam inter crudelissimas bestias relinquis, & tu ad cę'estia tutus nigras? an nõ rectius foret, in humeros imponere, tecũq; deportare? Hanc querelam proponit propheta
Hie. 14 Chro Dño, dicẽs. Quare sicut colon⁹ futurus es in terra, & sicut uiator declinãs ad manendũ? q verba Vatablus in hũc modum vertit, Saluator Israel cur fieres vt peregrinus in terra, & sicut uiator, q ad pernoctandũ diuertit? quo loco Hie-
Hero. ronymus ait, hæc uerba nostri de futura Christi dispensatione dici putãt: quod futurus sit peregrinus in terra, & paruo tẽpore terrę u surus hospitio, & quasi vir p transiens, ac robustus. Quasi ergo pphe ta dicit, Ciuẽ te volebamus, non colonũ
C nobiscum commorantẽ, non uiatorem tam cito transeuntem. Quam transitus velocitatem explicat Ps. exultauit ut gigas ad currendam viam. Has dubitan-
Ps. 18. di rõnes preuiderat Christus Dominus. Et ideo multis verbis cum discipulis egit de conuenientia sui discessus, & ostẽdit, quod sicut accessus ex amore processit, ita & discessus, & proximis his Dominicis Euangelia proposuit nobis Ecclesia, in quibus de hac re agitur.

Ostendendũ nobis est, Chro Dño, & nobis conuenientẽ eẽ eius ascensum. Et de Christo id facile patet. Si. n. de aliqui
Heb. 11 bus sanctorum Pau. ait. Quib. dignus non erat mundus, qd diceret de sancto A sanctorũ? Corpus quidẽ illius, licet vere humanũ esset, non cęleste, sed in multis cæleste, imo diuinũ erat, qa Deo hypostaticè vnitũ. Vñ à tota natura sursũ pelleret, qa tanq̃ diuinũ sup oia corpora esse oportebat. Hunc.n. ordinẽ elementa inter se seruãt, vt inferius locũ capiat inferiorẽ, & superius eleuet super se, aqua descẽdit, & sursũ eleuat aerẽ. Vñ si pars cęli à Deo scinderet, & in terrã pijceret, à tota natura sursũ pellet. Sic ois creatura se subdit diuino corpori, & sub eius pedib. se collocat. Hic Ps. Cęlũ cęli dño. Ps. 113
Et Pau. Ascẽdit sup oés cęlos Et oia subiecit sub pedib. ei⁹. Et tãtæ qdẽ Christi Eph. 1
Dñi humanitati tanta rñdere debuit exaltatio. Sic accipiendum est illud Apoc. B
Ego sum primus, & nouissimus, Alpha, & ω. Id est. Sum primus quia fui Apo. 1.
nouissimus virorũ, qa sup oẽs deiectus, super oia exaltatus. Impletumq; in Christo Dño est illud Esaiæ. Reuersus est sol Esa. 38
decẽ lineis per gradus, quos descẽderat. Sol iustitiæ Christus in horologio hui⁹ mundi lineis decẽ, dũ minoratus ab Angelis in incarnatione, nouẽ lineis descẽderat, pp nouẽ Angelorũ ordines. Sed Esa. 53
in passione 10. descendit linea, factus nouissimus virorũ. Nunc ergo perfecta hominis salute, ac cõsummata, rursum abscendit sol decem illis lineis, exaltatus super oẽs hoies, & Angelos. Quia gloriã Pro. 15.
præcedit humilitas, ut Sapiens ait.

Nobis uerò conueniens Christi Dñi ascẽsio fuit. Primo in fidei, spei, & charitatis augmentũ. Fides qdẽ aucta in nobis est, dũ de illis sumus, de qb. Dñs ait C
Beati, q non viderunt, & crediderunt, & Io. 20.
Petr. In quem nunc quoq; nõ uidentes 1. Pe. 1
creditis. Cum.n. fides sit de nõ uisis, quo minus res aliqua vr, eo fides in illã maior est: vt ergo auctior fides ecclesiæ eẽt, ablatus ab ea spõsus est. Vt sicut Abrahã credidit Deo, & exiit nesciẽs, quo iret ita nos credamus eũ, quẽ non vidimus.
Spes ẽt nr̃a mirũ in modũ aucta ẽ Christ ascensione, Christus.n. Dñs in capur & exẽplar hominib. datus est, quẽ in oĩbus imitemur: vnde sicut passioni ei⁹ debemus conformari, ita resurrectioni, & ascen- Heb. 11

A verba intelligunt de gloria cęlesti, q̄ in Dei faciali visione consistit. De hominis vltima, ac suprema fęlicitate, in quo sita esset, tot fuerunt antiquorum opiniones vt ducenta, & octoginta fuerint Philosophorum placita, ut refert Aug. 19. de Ciuit. quidā eam dicebant in sapientia, alij in uirtute, alij in diuitijs, alij in uoluptate sitā. Error uerò finis maximus est, & periculis plenus, est. n. finis prim⁹ in intentione, & principium operum nrorū. Paruus verò error in principio fit maximus in fine, ut Aritoteles ait, vt i errore viæ publicæ, pet q̄ iter carpimus patet.

Aug.

Arist.

Erráti uerò homini circa finē suū, ac cidit, qđ regis filio, qui tenellus infans captus à barbaris est, q ab infantia seruus est, & in extero nutrit⁹ regno, hinc ignorat quis sit, & quanta eū bona expectant in patris domo, si ī eā venerit à barbaris erept⁹. Huic similes nos sumus ab utero serui, in pctis concepti, nescimus, unde sumus, nec quo tendim⁹, nec infinita cęlestis regni nostri bona. Hic multi adeo viles, & abiecti in cogitatione sua sunt, ut similes fiant bestijs, reputātes nō aliā esse fęlicitatē suā, quā bestiarum, nec aliquid excellentius quærentes quam illæ.

Simile

B

Fides nra supremā hominis fęlicitatē ostendit in sæculo futuro. Aliud quidem homini sæculum esse, multi philosophi agnouerūt, qui aīæ nobilitatē, & immortalitatē intellexerunt. Quemadmodū cū principē uirum vides vilibus indutū pānis, ais, aliæ vestes huic principi seruatæ sunt multo præstantiores. ita planè, immortali, & nobilissimæ aīæ, aliud corp⁹ præstantius, quam qđ nunc induit, seruatum est. Sed hi philosophi non attigerūt eam, quam fides docet, fœlicitatem.

C

Sed q̄ nam illa? ais, certè, hæc est uita æterna, ut cognoscant te uerum Deū, & quē misisti Iesum Christum. Visio Dei manifesta, & eius fruitio beatitudo nra est. Cognitio, & fruitio oīum creaturarū satiare hominem non pōt. Sicut. n. si tibi campus ostenderetur, in cuius termino hortus esset amœnissimus, clausus tñ cum ad illum deuenires deambulans, eū videre cuperes. Ita ostensa tibi creaturarum uniuersitate, cū ultra illas oēs Deus sit, eum uidere desiderabis, eo uerò uiso, nihil restat desiderādū, quia ultra eū nihil est. Auget uerò desideriū Deū uidendi, qđ oīs creatura prædicat diuinam bonitatē, & pulchritudinem quā Deus eminenter hr̄e debet, ut eā creaturis largiri possit, unde uisis creaturarum perfectionibus, excitatur aīus, ut desideret uidere eum, unde illæ oēs emanauerunt, sicut uiso riuulo desideratur uisio fontis, unde pmanat. Et sicut q uideret mille hortos, & in eorum quolibet unum genus floris, si audiret, hortū esse unicū, a quo uniuersi illi flores processerunt, eum uidere desideraret, ita omnino uisis pluribus perfectionibus creaturarum, desideratur uisio Dei, à quo illæ omnes processerunt, in quo per essentiam ea omnia sunt, quæ in creaturis per participationem. Conueniens maximè, & rōni consonum, ēt erat, ut infinita Dei pulchritudo, & bonitas conspiceretur à creaturis, ut eum perfecte cognoscerent, ac diligerent. Cum tibi res est pulcherrima, & p̄tiosissima, nō satis tibi esse iudicas, si eā solus uideas, & possideas, nisi illam amicis ostendas, ut eam magnifaciant, & te glorificent, eam possidentem: satis quidē esset ad infinitam Dei gloriam, si ille solus se uideret, seque frueretur, ut ab æternitate fuit: consonum tamen rationi, ac diuinæ bonitati fuit, ut intellectualibus creaturis tanta bonitas, & pulchritudo manifesta fieret.

Simile

A

Simile

B

Simile

Christianorum ergo beatitudo consistit, in Dei uisione manifesta, eiusq; dilectione, ac fruitione. Sic enim possidetur Deus, sic ille se possidet, dum se uidet, diligit, fruiturq; se ipso Porphirius, & alij philosophi putauerunt, delirium esse Christianorum, hanc Dei faciē ad faciē uisionem sperantium, tanta enim gloria Dei solius est, creatura uero Deum uidere non potest, sed radium ab eo procedētem. Hæc Porphirius. Sed non attenderunt hi philosophi, hanc gloriam ex gratia Dei homini concedi, & lumine gloriæ illustrato intellectu. Sed quantum bonum sit, Deum uidere ac possidere, & quanta ex hoc delectatio procedat quis cogitare sufficiat? Sed ut aliqua coniectura

C

A iectura illud inuestigare ualeamus, notãdũ est. Omne gaudium, & delectatio procedit ex apprehẽsione, & unione boni cõuenientis, & quo bonũ est excellẽtius, & unio maior, eo etiã maior erit delectatio. ex quo sequitur Dei uisionem, & inde ortum gaudium esse oẽ bonum. Hinc dñs Moysi ait. Oñdam tibi oẽ bonum, quia Deus, qui possidetur, oẽ bonum est, & sic oĩs delectationis cã. Finge nunc, oẽ gaudium, quod ab initio mundi vsque in finem eius a creatura acceptum est, in unũ congregari, maximũ profecto illud esset, innumera.n. & maxima fuere hominũ gaudia ex diuitijs, deliciis, uoluptatibus, dignitatibus, honoribus, uictorijs, et festiuis gaudijs, gustu ciborũ, musica, & oĩb. reliquis, quę hominibus uoluptatem attulere. Si ergo uniuersa hæc gaudia in u-

Ex.33.

B num conuenirent, & ex oĩb. unum conficeretur, vere maximũ esset, et si tibi concederetur. beatũ te diceres, sed uere nõ esses, illud etenim licet magnum esset, tñ si cum eo conferatur, quod ex Dei uisione procedit, minimum, uel nullum appareбit. Cum.n. illud gaudiũ à creatura procedat, conferri nequaq̃ põt cũ eo, quod à Deo, sicut nec creatura Deo æquari põt, aut conferri. Excedit Deus creaturã oẽm infinitè excedit & gaudiũ, q̃ a Deo clare uiso procedit in immensum. Quid est uidere Deũ? planè Deũ fieri, philosophi aiũt, ex cognoscẽtẽ & cognitio fieri unũ, hoc uerò maximè in Dei uisione, pcedit, vbi Deus beato unitur in rõne ſpei, unde optime Ioães ait. Similes ei erimus, qa videbimus eũ sicuti est, hæc est uita æter-

C na, beata, ĩ qua cumul⁹ bonorũ oĩum est.

i. Ioã. 2 Orans patrem Xps dñs addit. Ego te clarificaui super terram, opus cõsumaui, quod dedisti mihi, ut faciam. Id est. Ego manifestaui nomen tuũ hominibus, ego honorificaui te, sicut dixit. Ego honorifi-

Ioã. 8. co patrẽ meum, opus uero consummasse dicit, tũ pp certitudinem, tũ quia mors instabat, qua consummãdũ erat, & quod ppe est, factũ reputat, ita Aug. & Chrys. hic, qui addit. Opus dicit consummatũ,

Aug. quia iã radix oĩum erat plantata, iã Euan-

Chrys. geliũ pdicatũ Apostoli electi, Xpi mors decreta uoluntate ipsius, & inimicorum.

A In his uerò uerbis nobis cõsiderandũ est diuinũ ingenium, quod est, opera sua perficere, nec enim perfectissimus artifex Deus opera sua informia, & imperfecta relinquit: Dei enim perfecta sunt opera ut Moyses, ait. Et sicut initio mundi perfecit cælum, & terram, & oẽm eorum ornatum, ita redẽptionis opus perficit. Vñ ait: Opus consummaui, quod dedisti mihi, & in cruce iterum ait. Cõsummatum est, nec enim caudam deesse patitur (ut Bernardus ait) sacrificio vespertino. De. 32. Ioã. 19 Bern.

Quo facto nos docet, opera bona nr̃a perficere, ac consummare, nec inchoata relinquere, ex quo cõtra pstare solemus, dum bona opera inchoata relinquimus, praua uero in finẽ perducimus. Hoc uero inter iustos, & iniustos discrimen est, q̃ iustus bona opera in finẽ usque perducit, praua uerò opera nõ sic, sed inchoata relinquit ut in plurimũ. Contra uerò reprobus, mala opera cõsummat, bona dũtaxat inchoat. Exemplũ iustorũ in Dauid nobis præsto est, qui cogitauit arcam in domum suam ducere, non illud perfecit, quia in uia uidit percussum Ozã, quia arcam tetigit, sed non quieuit, donec tandem arcã in domum reportauit. Sed hic qui somnum nõ dedit oculis suis, donec bonũ perficeret, mala, quæ cœperat, non perfecit. Vindictam in Nabal reliquit, & cum abscidisset oram clamidis Sauli, percussit cor suũ, pænituit eum, quod vindictam de Saule cępisset sumere. Et hac ratione Deus impedimẽta iustis obijcit, ne malum inceptum perficiant. Iurauit Dauid interficere Nabal, sed ne id opere cõpleret, misit illi obuiam Deus Abigail, quę eum impediuit, dicens, caue, ne quid facias, quod tibi futurum est in scrupulum. Et intelligens ipse Dauid hanc in se collatam à Deo misericordiam, benedixit Abigail, dicens. Benedicta tu, quę prohibuisti me, ne irem ad sanguinem. Et benedictus dominus, qui hac de causa misit te in occursum meum, sic benedicere iustus eum solet, qui eum a malo auertit. Contra uero reprobus omnem adhibet curam, nullum non mouet, lapidem, ut malum perficiat. Hinc dominus ne ædificantibus Babylonicam turrim, B 2. Re. 7 1. Re. 6 C

A ait. Opus cœperunt facere, nec desistent
Ge. 11 à cogitationibus suis, donec eas opere
Ioã. 12 compleant. Sic etiam Pharisæi dicunt. Quid facimus, quia hic homo multa signa facit. Et cum nouerit Deus obfirmatam in malo iniqui voluntatem, nec vnquam ei cessandum, donec malum consumet, solet aliquando obuius fieri itineri ipsius eumque impedire, & uertere turres illius, quæ super firmam petram extructæ non sunt, ne intolerabiles fiãt iustis. Hinc Psalm. Non dimidiabunt dies
Ps. 54. suos. Aliquando vero cum ipsi reprobi solum inchoare peruersum opus velint, permittit Deus in eorum supplicium, vt illud consumment. Sicut qui solum uoluit vulnus inimico infligere, & eum occidit, Dei iusto iudicio id effectum est, vt
B tanquam homicida suspendatur. Cum ergo uideamus, Christum ea opera perficere, quæ ad nos spectant, & nobis vtilia sunt, discamus nos ea ad perfectum adducere, quæ gloriæ ipsius sũt, & in quibus ei placemus, ac obsequimur.

Prosequitur orationem suã Christus dominus dicens, & nunc clarifica me tu pater apud temetipsum claritate quã habui priusquã mũdus fieret apud te. Quasi dicat. Ego te clarificaui in terra, & opus perfeci tuum. Tu ergo iam clarifica in cęlo humanitatem meam, quæ dispensatorie sine claritate in terra fuit, donec opus redemptionis perficeretur, quo perfecto tempus adest, quo eam clarificari opor-
C tet. Et hęc mea claritas sit talis, qualis decet filium Dei, qui tecum Deus est ab æterno, illa ergo gloria diuinitatis meæ extendatur usque ad corpus meum. Claritas ergo nostra ab extrinseco est, claritas vero, & gloria corporis Christi a diuinitate est, quæ intus latet. Et hac ratione gloriam corporis suum ille appellat, cum ait. Oportuit Christum pati, & resurge-
Lu. 24. re à mortuis, & ita intrare in gloriã suã: nos vero nõ in gloriã nřam intramus, sed in alienã, qa ab extrinseco nobis accidit.

Sed hinc nobis discendũ est, illud corpori mystico Christi a Deo seruatũ esse, quod vero corpori tributum est, & quod præcessit in capite in membris suo tempore efficietur: Christus patrem clarificauit, opere ipsius mandatum consumma- A
uit, iusta ratione petit sui clarificationẽ. Si ergo nos similiter fecerimus, similiter etiam clarificabimur. Laborãtibus merces fidelis retribuetur. Quemadmodum ergo dux strenuus, cui rex bellũ aliquod Simile
difficile committit eo ex uoto regis confecto, iure petit regiam in se liberalitatẽ ostendi. Ita si strenue nos gesserimus in bello spirituali, implentes illud Pauli. Labora sicut bonus miles Christi Iesu, coronã immarcescibilem percipiemus. 1. Ti. 2.
Pugnemus ergo viriliter, quia non coronabitur nisi qui legitimè certauerit. Eximio cum gaudio venit fortis dux in conspectum regis sui bello fœliciter confecto. Si vero infœliciter gestum sit, regis conspectum erubescit. Ita iustus, qui fœ- B
liciter pugnauit, alacer in mortem venit, quia sperat iustus in morte sua, vt sapiẽs ait. Sed quid sperat? coronam profecto, quam ei reddet iustus iudex. Nec enim iniustus est Deus, vt obliuiscatur laboris Pro. 14
illius, pugnemus ergo, vt glorificemur, socij Xpo simus i passione, vt socij simus in regno, vt cũ Ioan. dicere possimus. Par Apo. 1.
ticeps in tribulatione & regno cęlesti, scilicet, quod nobis donet Deus noster, &c.

IN ASCENSIONE.
Christi Domini. Sermo Primus.

The. Et Dominus quidem Iesus post quã locutus est eis, assumptus est in cælum. Mar. vlti.

ILlud plane ecclesiæ accidisse cum Ie- C
su, & Maria eius matre, merito dicemus, quod vniuerso cũ sole, & luna. Cum sol mundo adest, in eum uniuersorum oculi conuertuntur, de luna vero parum curant, quæ sole præsente minus lucis, & pulchritudinis habere videtur. Cum vero sol in alterum hemisphærium recedit, Simile
continuo lunæ lux, & pulchritudo apparet, & omnium hominum oculi in eã feruntur, ita certe, cum Christus dñs mundo aderat oĩum fidelium oculi in eum respiciebãt, beatiq; erant qui videbãt Deũ hominem, & eius uerba audiebant. Erat ille sol, de quo propheta ait. Vobis timentibus nomen meum orietur sol iustitiæ.

A Sed illo de mundo sublato hodierna die, continuo uniuersæ ecclesiæ oculi in Maria,quæ luna est,conuersi sunt,ad eã uniuersi fideles accedebãt,ut lumen reciperent. Quemadmodũ rege absente ad reginam,quæ uices regis gerit, omnes ueniunt,ut ab ea beneficia petant. Accedamus ergo ad eã,ut nobis grãm impetret.

Hodierna festiuitas ultima ẽ Verbi ĩcarnati,finis oĩm festiuitatũ ipsius,& fœlix terminus itineris illius. Hodie in pa-
Lu.24. triã suã peruenit ille q solus peregrinus erat in Hierusalẽ,postq̃ uotum impleuit suum, & peregrinationem fœliciter absoluit,in ueste defert peregrinationis suę insignia, de quib. mirati Angeli dicunt.
B Quæ sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum ? Hodie ultimã imposuit manũ operi redẽptionis. Quia mortuus est pp
Esa.63 delicta nra, resurrexit pp iustificationẽ nram, ascendit pp glorificationẽ nostrã. Et quemadmodũ egregius pictor,donec imaginẽ oĩno perficiat, atq; cõsummet,
Simile eã ostendere non vult, nec ho um oculis cerni,cum uerò eam perfecerit, in oĩum proponit oculis. Ita vsq; ad ascensionem suam noluit mũdo uniuerso proponi redemptionẽ,sed iam nunc ait. Euntes do-
Ma.vl. cere omnes gentes,unde Ps.exaltare dñe
Psa.20 in virtute tua,cantabimus,& psallemus virtutes tuas,q.d.cũ ascenderis,& exaltatus ad cęlos fueris, tunc manifestabimus toti mundo redemptionem tuam. Hodie ingreditur triumphans in regnũ, quod violentus rapit. Et.n.ille homo nobilis,qui,abijt in regionem longinquam
Lu.19. accipere sibi regnum. Ingreditur, vt or-
C netur diademate,& afficitur corona illa altissima,cui uniuersæ cęli,& terræ coro-
Apo.4. næ subijciantur: Antequam uiginti quatuor seniores deponãt coronas suas. Qd
Dan.7 multis retro sęculis puiderat Daniel,qui ait. Aspiciebã in uisione noctis, & ecce ĩ nubibus cœli quasi filius hominis ueniebat,vsq; ad antiquum dierum peruenit, & in conspectu eius obtulerunt eum, & dedit ei potestatẽ,& honorem,& regnũ, & omnes populi trib. longæ seruient ei.
Acto.1 In nubib. cœli dr̃ uenisse, quia ut Lucas
Ps.102 ait,nubes suscepit eum ab oculis eorum, & Psalmus. Qui ponis nubem ascẽsum tuum, qui ambulas super pẽnas uẽtorũ, A quæ uerba Aug.ad Christi ascensionem refert. Et demum de Christi regno Psa. ait dominus in cœlo parauit sedem suã, Ps.10; & regnum ipsius oĩbus dominabitur.

Sed quanta cum lętitia a Patre & uniuersa curia cęlesti exceptus Christus do- Lu.15. minus sit,quis loquatur? dissipator filius tanta cum lætitia excipitur reuersus ad domum patris, quãta excipietur fidelissimus,obediens usq; ad mortem filius, & qui bona paterna recuperauit, & auxit ? Cyprianus in sermone huius festi ait. Cypr. Quãta in eius susceptione in cęlis iucunditas fuerit, nemo sufficit enarrare: rei huius magnificẽtia oẽm superat intellectũ,quæ patris in reditu filij hilaritas fuerit,dicat quis ?aut si forte illud sempiter- B nũ gaudiũ aliquod tunc admiserit incrementum,si stabilitatis æternæ se aliquomodo mutare posset immobilis magnitudo, scrutator ille maiestatis opprimet a gloria,ut uerendum est,nedũ uehemẽtius exprimit verba,quã oportet, sanguinẽ pro lacte emungat. Attñ inuisibilem Deum uisibilẽ filiũ recepisse ad dexterã suã, manifestũ est hæc Cyprianus, Gaudiũ quidẽ diuinum crescere nequaq̃ potuit,sed exteriora in cęlo signa gaudij,& in beatis ipsum gaudium auctum mirũ in modum est. Hinc Psa. Ascendit Deus Ps.46. in iubilatione,& dominus in uoce tubę.

Sed dubium est,an cęlorum duntaxat hæc iubilatio sit, an ẽt terræ ? Cœlorum quidẽ gaudium, & gaudij cã manifeste patet. Quia solẽ suum recipiunt,qui plus cęlestes illustrat,q̃ oẽs stellæ. Lapidẽ pre- Simile tiosum,qui plus ornat annulum q̃ aurũ, & vniuersa,quæ ĩ eo elaborata sunt. Sed C terra quo pacto gaudere hodie põt,cum sole orbetur,eã illustrante?cum sol adest nostro hemisphærio,cũcta lætant̃,lumine ab eo recepto,sed eo recedẽte in aliud hemisphęriũ quæ in eo sunt lætari incipient. At quæ in nostro sunt, obducũtur tenebris, & caligine atque mærore teguntur.Cũ reducta est arca Dei in Beth- 1.Re.6 sames,hoc est in domum solis,uituli uaccarum eam portantium reclusi in domo erant,& mugiebãt,quod matres recedebant,a quibus lactabantur. Hodię redu-

A citur Arca, quæ in mũdo capta erat, i cœlum domum solis. Nos vituli sumus, qui in mũdi huius domo clausi manemus, q lactabamur ab vberib. & vulnerib. Christi. Quo non mugiemus, & dolebimus?

Ostendendum nunc nobis est, quib. de causis hęc Christi domini ascẽsio conueniẽs sit Christo domino, cælesti curię, & nobis etiam, ut inde colligamus omnibus hodie communem esse lætitiam.

Primum oĩum Xp̃o dño conueniens fuit. Quia vt dicit D. Th. 3. p. q. 57. ar. 1. locus dẽt esse proportionatus locato, Xp̃s aũt per resurrectionẽ uitã immortalẽ, & incorruptibilem inchoauit: locus aũt in quo nos habitamus, est locus gñationis & corruptionis: sed locus cęlestis est locus incorruptionis. Et ideo non fuit conueniens, ꝙ Christus post resurrectionẽ maneret in terris: sed cõueniens fuit, qd ascenderet in cęlum, hæc D. Tho. Diuersa loca diuersis reb. a Deo cõcessa sunt, vt quæque res sibi conuenientem locum habeat. Hinc elementa symbola sunt, ut locus, & locatum coaptentur. Locus est etiam alius auibus, alius piscibus, alius animantibus terrestribus. Gloriosi ergo corporis locus incorruptibile cęlum est.

D. Th.

B

Conueniens ẽt hic locus erat Christo dño, eo ꝙ in mundo se deiecerat, atque humiliauerat. Qui. n. descẽdit, ipse est & qui ascẽdit, ut Paul. ait. Fontis aqua tñ iterum ascendere solet, quantum descenderat prius. Exiui a patre, & ueni in mũdum, iterũ relinquo mundũ, & vado ad patrem, loquitur fons noster Christ⁹. In statera si lanx ista deprimit̃, illa eleuat̃, & quo hæc inferior, eo illa altior erigit̃.

Eph. 4. Simile

Ioã. 15

C Ad hunc modum se habent vita pręsens & futura, quo hæc p humilitatẽ depræssior, eo futura altior est, & sublimior. In libris rõnũ solet summa, colligi totius pagine, & in fine illius collocari, & illa ipsa summa in sequentis paginæ capite collocatur. Sic cõdens Deus mundũ, sexto die hominem cõdidit, qui summa & collectio totius mundi est, & factus ipse hõ ĩ ultimo oĩum loco se posuit dicente propheta. Desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum. Ecce illũ in fine paginæ collocatum in hoc mũdo. Sit ergo in capite alterius paginæ, factus in caput anguli. Vt illud ampleat̃. In capite libri scriptũ est de me. Aequũ est, ut qui Benoni fuit, sit Beniamin, qui filius doloris, filius dexterę. Qui a tribunali in tribunal duct⁹ est, sit iudex viuorũ & mortuorũ. Cuius nomẽ irrisum & blasphematũ est, nũc adoretur, & ei genuflectat. cęlũ, & terra. Qui sub oĩum fuit pedibus qui Barabbę post habitus est, nunc super oĩa exaltetur. Impleaturque illud Pauli. Cõstituẽs illũ ad dexterã suã in cęlestib. sup oẽm principatũ, & ptãtẽ, & uirtutẽ, & dominationem, & oẽ ꝙ nominatur, nõ solũ in hoc sæculo, sed ẽt in futuro, & oĩa subiecit sub pedibus eius. En arcam Noe iactatã aquis diluuij, requiescit hodie sup mõtes Armenię. En Arcã a Philistæis captã, q̃ magna strage hostiũ facta reuertitur ad domum solis. En arcã testamenti, q̃ prius in papilionibus habitauerat, & in tentorijs; nunc in magnificẽtissimo Salomonis templo collocatur cum summo gaudio. En impletũ illud Ps. surge dñe in requiẽ tuã; tu, & arca sanctificationis tuę. Hodie audiuit peregrin⁹ nr̃ illud, ꝙ olim Iacob, reuertere in terram natiuitatis tuæ. Sũmo uero cũ gaudio reuertitur, s. n. exultauit ut gigas ad currẽdã uiã, an non exultabit uia cõsummata.

Gen. 2.

Esa. 53

A.
Ps. 39.
Ge. 35.

Act. 10

Eph. 1.

Gen. 8

1. Re. 6

B

3. Re. 8

Ps. 131

Ge. 31.

Psa. 44

Ex his uero, quę hucusq; dixim⁹, duo nobis colligenda sunt. Primum, de tanto Christo bono gaudere. Amabile qdẽ ꝓprium bonũ, & nobis delectabile ualde. Sed qñ bonum aliquid est uniuersale, nõ possumus nõ de il o gaudere. Sicut cum audimus uictoriã maximã de inimicis fidei partam. Quãtum gauderes, audiens vniuersum mundum Xp̃i fidem suscepisse? Quãtum gauderes, audiens uniuersos hoies in cœlum migraturos, nullũq; dãnandum esse? Eximia de hac re afficereris lętitia. Maiori vero affici te oportet de Xp̃i dñi gloria, quia illum plus diligere debes q̃ reliquos omnes, & eius gloria plus est, & pluris cẽsenda, q̃ reliqua oĩa: quia uero nostri amãtissimi sumus, summe de hoc gauderes, si diuina reuelatione agnosceres, eẽ te de numero electorũ fęlici, & ꝓculdubio æterna fęlicitate donandũ, tunc exultares, tunc gestires præ gaudio.

C

A gaudio. Exulta ergo nũc, & lauda magis de Christi gloria, charitate.n. teneris pl⁹ Xp̄m diligere quam te ipsum, & iō plus de eius gloria gaudere dēs, quām de tua.
Apo. 5. Audi lætantes sanctos de agni gloria, cū suam ipsorum non commemorent. Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & diuinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorē, & gloriam, & benedictionem. Nobis ergo similiter dicendum est, vt Ioānes continuo ait. Et omnem creaturam, quę in cęlo est, & quę super terrā, & subtus terram, & mare, & quæ in eo sunt, oēs audiui dicētes sedēti in throno, & agno, benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorū.

B Secundū vero hinc colligendū nobis
Eph. 4. est illud Pauli. Qui ascēdit, ipse est, & qui descendit. Vis ascendere cum Christo, descende cum eo, humiliare, ut exaltaberis, ad hoc ille venit in mūdum, vt nobis viā nouā ascendēndi ostenderet p humilitatē, de qua re multa in primo concionum nostrarum Tomo, Dominica in Quinquagesima, in illud: ecce ascēdimus, &c.

Ostendimus Xp̄o domino conueniēs fuisse ascendere. Nunc facile ostēdemus,
Simile cœlesti ēt curiæ id cōueniens fuisse. Cum Rex maximus regnum suum reliquit, & peregrē pfectus est, re aliqua grauissima id exigente, confecta iā re, & absoluto ne
C gotio iust ī rōne regnum petet à rege, vt in curiam, & regnum suum reuertat. Descenderat Xp̄s è cœlesti curia in terram, vt hoīum regnum Pr̄i, sibiq; acquireret. Perfectum iā hoc opus est, consummata redemptio, merito cœlestis curia petit, vt in eā reuertat, (i.n. Angeli optāt, vacuas sedes impleri, potiori iure desiderant uacuā capitis sedē repleri. Plus.n. uacuum cælum est, si uacua sedes capitis est, quā si oēs sedes Angelorū: uacuę essent, est uero Xp̄s dominus nō hoīum solum caput, sed, & Angelorū, fuit vero lętissimus hic dies, & festiuus cœlo multo plus quā dies
Simile glorificationis Angelorum. Sicut.n. cum inclito Regi offert carbunculus pciosissimus, curat uel in annulo suo, uel in re altera ex auro confecta illū collocare, annulū vero vel opus aliud ex auro cōficit, ornat, & in uarias effigies efformat, ut cō veniēs locus sit carbūculi: sed cū carbunculus apponit, & coaptat loco suo, plus splēdoris pretijq; pstat, quā reliqua oīa, quę in illius ornamentum sculpta erant. A
Ita planè cælestis curiæ carbūculus Xp̄s Dn̄s est. Lucernam in cœlesti Hierusalē non uidit Ioannes. Quia agnus lucerna eius est, reliqua omnia, quę in cœlis sunt, Ap. 21
à Deo condita sunt, vt ornamentū, & locus huius carbunculi sint, & in immensum superat carbunculus hic illa oīa, un de plus cęlestē curiā ornat, perficit, atque illustrat Xp̄s Dn̄s, quam omnes Angeli, & homines. Lætissimus ergo hic dies cœlesti curię est. Hic certè est gemula carbunculi in ornamento auri. Quātum ergo splendoris, & decoris adduxerit cœlesti curię Xp̄s dominus dici non pōt. Sol B
est irradiās uniuersas stellas. Adest iā facies illa plena gratiarum, in quam desiderant angeli prospicere, in cuius circuitu, vt Ioan. ait. Iris est in circuitu sedis similis uisioni smaragdinę. Hoc autē pretiosus smaragdus singulare habet, ut oculos attente eū intuentes lętificet potius, & recreet, quam aliqua ex parte offendat, vel offuscet. Pręcipuo ergo gaudio exultauit hodie cęlestis curia rege suo suscepto. Vt ea vero, quę dicta sunt, in rigore verum contineant, attende hodie festum agi diē uniuersę Xp̄i Dn̄i glorię quam suscepit, in anima in incarnatione, in corpore, in resurrectione, quę gloria maior potiorq; est, & plus cęlestem patriam illustrans, quam gloria omnium beatorum. Apo. 4. C

Angelorum ēt gaudium in hodierna festiuitate colligere possumus ex eorū in natiuitate lætitia. Si.n. lætati sunt uidentes regem suum in bellum intrare, quā lætitia excipiēt è bello victorē reuertentē? tunc Euāgelista memoret apparuisse militiā cœlestē, qa militanti regi militia cælestis adiungit, nunc triumphatori adstāt in uestibus albis, sic.n. eos hodie apparuisse testat Lucas. Qn̄ præliū, ꝙ inter duas ciuitates, aut regna committēdum erat, ex eorum pacto cōmittit inter duos pcipuos viros, eligente ciuitate vel regno virū vnū fortissimū robore, q eius agat partes: Cū commissū bellū est inter hos duos, & alter victor euadēs ad suos reuer Luc. 2. Acto. 1 Simile

A titur reportata tum victoria, tum oĩmoda gloria,& ptãte. Quo gaudio excipitur à suis? Ingressus est Xp̃s dominus ꝑ vniuerso hoium gñe in bellum aduersus dæmonẽ,nec pro hoibus tm̃, sed vt Patr s, & angelorũ oĩum partes ageret. Victor euasit,fortẽ superauit,eius di ripuit, spolia Angelis tradidit. Quis diceet,quo gau
Iud. 13 dio ab eis excipiat? Excipit sicut Iudith
1. Reg. amputato Holofernis capite, sicut Da-
18. uid superato Goliat, porro cũ reuerteret percusso Philistæo Dauid,& ferret caput eius in Hierusalem : egressę sunt mulieres de vniuersis vrbibus Israel captantes chorosq; ducentes,&c. Contigit hodier-
Esa. 9. na die Angelis,illud Esaiæ. Lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe, sicut exultant uictores capta præda, qñ diuidunt spolia. Seminauerant olim Ange
B li,dum hoĩes custodierant,sed nihil hucusque messuerant,triticum in horreũ cęli non congregauerant, sed nunc lætant coram Christo, tanquam in messe, quia nunc quos seruauetunt, metunt, & in cœlum ducunt nunc spolia hostium diuidunt. Summa ergo lætitia exultant.

Vidimus Christo dño,& cælesti curię cõuenire Christi ascensionem. Restat videndũ, qño nobis conueniẽs esse posfit. Et sine dubio nr̃a intereṙat,vt ascenderet ille noster est ille totus,& oĩa q̃ illi⁹ sunt, nr̃a sunt,& sicut pp nos descendit,ita,& ascendit. Et hic vr̃ congruus sensus verborum illorum,qui ascendit,ipse est, & q descendit,sicut idem est in persona,qui
Eph. 4. ascendit,& qui descendit, ita idẽ est affe-
C ctu,dulcedine, ac amore, i. quo affectu, ac dilectione descendit ad nos è cœlis, eo ascẽdit pp nos ad cœlos, nec mutauit ingenium suũ,idẽ ipse est. Hoc vero,& qui hoĩes a quib. discedit ascendens,ostẽdũt, dũ petunt eius ascensum, qui olim perie-
Psal. 7 rant aduentũ,hinc Ps. Exurge Dñe De⁹ meus in præcepto,ꝙ mandasti, & Synagoga populorũ circundabit te, & pp hãc in altũ regredere, i. Veni Dñe ad nos in charitate tua magna, q̃ dicis præceptũ est tuum. Vt diligatis inuicem sicut dilexi
Io. 15. vos. Ercũ ad nos hac tanta ostensa charitate veneris,ex vniuerso mũdo cõgregabit tibi ecclesia,cuius cã,vt ei benefacias, in altum in cælum iterũ conscende. Audi A
etiam sponsum ipsam amorẽ flagrantem sponsi,qd dicat. Vocat spõsum suum,di- Can. 2
cens,dicẽs veniat dilectus meus in hortũ suum,videt eũ veniẽtẽ,& ait. Ecce iste venit saliens in mõtib. trãsiliens colles, sed cito eum recedere petit,dicẽs. Reuertere Can. 8
similis esto dilecte mi capreæ, hinnuloq; ceruorũ sup mõtes Bethel. Et iterum. Fuge dilecte mi,& assimilare capreæ hinnuloq; ceruorũ sup montes aromatũ. Quid hoc ò spõsa,nũc vocas:iã reijcias rogasti, vt veniat?iã rogas. vt redeat?certe vtrum que ei expediebat. Expediens ergo nobis ascensio Xp̃i est,hinc ille ait, expedit vobis,vt ego vadam. Hinc Apostoli reuersi sunt in Hierusalem gaudentes Xp̃o Do- Ioã. 16
mino in cælum sublato,ut Lucas ait. Act. 1.

Primo ergo nobis expedit,vt ascẽdat. Mic. 2.
quia. Ascendit pãdẽs iter ante eos,vt pro- B
pheta ait. Fuit nobis primus parens Adã, q descendit, pandens nobis iter mortis, qd ante clausũ erat. Sed scds Adã ascendit,pãdẽs iter vitę,qd clausum erat. Quia sicut in Adã oẽs moriuntur, ita in Chr̃o 1. Co. 15
oẽs viuificabuntur. Accidit aliqñ,iter in Simile
curiã impediri niue multa, q̃ in montem descendit, q in via est, tunc viatores oẽs detinent in ꝓximo castello, aut hospitio ꝓpe montẽ,donec tẽpestate cessante, viator viæ gnar⁹ iter carpit,& semitã aperit, p q̃ reliqui viatores eã sequunt,& sic pandit iter oĩbus sic vitæ æternæ iter impeditum erat pc̃tó hoĩum,nullis humanis vestigijs tritum venit Xp̃s dominus, & no- He. 10
tas fecit nobis vias vitæ, quam initiauit C
nobis viam nouã,& viuentem,per velamẽ,in carnẽ suã,vt Pau. ait. En ascendit, pandẽs iter ante nos. Sicut Iosue 3. Arca Iosue 3
testĩ ꝓcedens aperit viam per Iordanis alueũ Israel,vt ingrediat in terrã ꝓmissã.

Si ergo nobis via in cœlum aperta est per Iordanẽ,trãseamus cum Arca Dei ꝓcedente nos. Nec efficiamur similes illis qui trans Iordanem,manere voluerunt, Nu. 32
quia Pascua vberrima gregibus repererunt,an nõ his similes plures hodie reperies, qui in hoc sæculo neq̃ ꝑpetuo manere vellẽt,si posset, qm̃ sentib. brutis delectationes inueniunt. Ascendit ergo Chri- De. 32.
stus,ut aquila ꝓuocãs, ad uolãdũ pullos suos,

A suos,& sup eos volitãs,vt nos post se trahat,sicut Magnes facit ferrũ ascẽdere,hęc
Pro.30 est via illa aqlæ ĩ cęlo, q̃ se ignorare Sa-
Iob 39. lomõ ait,eã uerò explicat Iob dicẽs,ad pceptũ tuum eleuabitur aquila, & ponet in arduis nidũ suũ,vbi rex est,& curia ẽ, Xps rex in cęlum transmigrauit, sic de curia dici uolumus,illuc corda nr̃a trãsferamus,vt conuersatio nr̃a in cęlis sit, alias namq; de terra terreni dicemur.

Scdò,nobis expedit hæc Xpi ascẽsio, & de ea nobis gaudẽdũ est Qm̃ spes nobis magna dat cõsequẽdi id,qd caput nostrũ possidet, sine mẽbris.n. caput nõ erit,& quo caput pcessit,mẽbra sequent.
Eph.2. Qua rõne Paulus ait, q conresuscitauit
B nos,& consedere nos fecit,in cęlestib.in Xpo,iã.n.quasi in cœlestib.sumus,dũ ca-
Simile put nr̃m ibi est.Cũ debita pportio, mẽbrorũ in corpore est,si caput intrat pforamen aliqd, vniuersum corpus intrare põt.Iã ergo caput nr̃ũ cęlos penetrauit,si mẽbra ei apta,& cõueniẽtia fuerimus, itrabimus illuc,& nos hñtes ergo põtificẽ, q penetrauit cęlos, Iesũ, teneamus
Heb.4 spei nr̃æ cõfessionẽ,ut Paul.ait. Cũ clas-
Simile sis in mari periclitat,si uideat,nauẽ aliq̃ portũ conscendisse,resumunt uires reliquæ,sperantes ẽt,eundẽ portũ se cõsecuturas,& milites videntes ducẽ murũ cõscendisse inimicorũ,& arcẽ possidere ciuitatis,licet illi ĩ cãpo sint,sperãt,se illuc peruenturos.Ois aũt, q habet hanc spẽ, sanctificat se,sicut ille sanctus est,vt Io-
1.Io.3. annes ait,accendamur ergo ad pugnam, uiriliter agamus fortes in fide.

Tertiò expediebat nobis Xpi ascẽsio,
C vt ĩ cęlo nobis esset aduocatus,q cãs nostras cũ pře ageret uniuersas. Hinc Pau. Nõ.n.ĩ manufactis sctũs Iesus introiuit
Heb.9 exẽplaria verorũ,sed ĩ ipsũ cęlũ, ut appareat nũc uultui Dei p nobis,& Ioan. Si
1.Io.2. qs peccauerit,aduocatũ hẽmus apud Patre Iesũ Xpm iustũ,& ipse est ppitiatio p pctis nr̃is. O mirabile aduocati patrociniũ,ĩ quo aduocatus iꝰ tribuit cliẽti, & q nõ hẽt ih negotio suo iustitiã,ille pstat, verã,& inhærentẽ. Nõ tales hodie hoïb. aduocati esse solent. Ius.n. cliẽti tribuit nullus, & plures in curia sua ius, quod cliẽs hẽt,defendere nesciũt. At Xpi dñs aduocatus,hoïum sic ait. Si iustꝰ õ hõ es, si ius hẽs ĩ regnũ cęlorũ,ego iꝰ addã, ego iustificabo amplius,si ius nõ hẽs,ego dabo,ne cã excidat. Mirabilis pfecto aduocatus,ppquẽ,dicere possumus illud Pau
li.Si Deꝰ pro nobis,quis cõtra nos. Quis Ro.8.
accusabit aduersus electos Dei? Deus q iustificat, qs est,q cõdẽnet? Xps Iesus q mortuus est,imò q & resurrexit,q & est ad dexterã Dei q ẽt interpellat pro nobis. Sũma hinc nobis fiducia est. Est.n.causę nr̃ę aduocatꝰ, q postea futurꝰ est iudex. Cuius cã cadit,si talẽ habuerit patronũ? Quid nõ obtinebimus a Patre tanto mediatore? cui de iustitia debita exauditio ẽ.
Exauditꝰ ẽ p sua reuerẽtia. Si cõspiceres Heb.5
nũc, aptis cęlis, uniuersã cęlestẽ curiã pte orantẽ,& cãm tuã agentẽ,q̃ta tibi fidu
cia esset? Sed hoc nihil est,si cum Xpo ad B
uocato cõferat. Potẽtior multo ille solus
est,q̃ vniuersa cęlestis curia. Hic Ps. Pro Ps.31.
hac orabit ad te oïs sanctus in tpe opportuno. Verũtamẽ in diluuio aquarũ multarũ ad eũ nõ approximabunt. Q.d. Sancti orant, ut nobis diuinam impetrent miam,sed in tpe opportuno. Sed cũ Deũ maxime iratum vident pp peccatorũ diluuiũ,non audent petere. Hinc Noe nõ orat,ne diluuio desolet terra, & dñs ait.
Si steterint Moyses,& Samuel corã me,
non exaudiã eos. Sed non eo tpe diffidet Hie.5.
homo? Nequaquam,ideo subdit Psa. Tu es refugium meũ a tribulatione, quæ circundedit me,i. Deserentibus omnib.sanctis,cum illi petere non audent,ad te cõfugiam. Tibi.n.omne tempus opportunum est, cui semper exauditio debetur,
cui merita tanta sunt,ut nulla possint so C
lutione uacuari, quia infinita sunt.

Quarto expediebat nobis Chři ascen
sio,ut impleret illud quod ipse dixit. Va- Io.14.
do parare uobis locũ,& si abiero,& præparauero uobis locũ,iterum uenio,& accipiam uos ad me ipsum,ut ubi sum ego, & uos sitis. Quẽadmodum.n.regni Hispaniæ Præses ẽ sublimi ea dignitate cõ-
spicit vniuersa officia, ac munera opti- Simile
ma,q̃ in regno sunt, & uocat cõsanguineos,ac notos,ut illos exaltet,inter eos pclara munera distribuens, at dignitates præstãs, ita Xps dñs sedẽs a dextris Dei

vacuas

A vacuas angelorũ sedes cōspiciens, in eas homines disponit grã sua,& illos dignos effectos ad eas assumit, vnũquemq; collocās in ea sede, q̃ illi apta est. Hác olim po
Ge.37. testaté concessit Pharao Iosepho in terra Aegypti, dicens: Terra Aegypti in cōspectu tuo est, ĩ optimo loco fac habitare fratres tuos,& trade eis terrã Gesse. Qđ statim Ioseph fecit. Hanc vero traditã Christo dño potestaté a patre ĩ cęlesti regno,
Mat.vltim. ostēdit ipse dicens. Data est mihi omnis potestas in cęlo,& in terra, vt regna illa fratribus distribuat. Dicit vero Xp̃s dñs se ire, ad præparandũ hunc locum, quia morte, resurrectione,& ascēsione sua cęli iter clausum aperuit, & in cœlesti regno
B cōsistens misit Spũm S. quo discipulos, & fideles dignos effecit sedib cęlestibus.
Simile Sed nunc interrogo. Si nũc pauper esset,& exulās, qui hæc audiret frater tuus Hispanię rex factus est Vocatq; te, vt cũ illo regnes, ut partē maximã regni sui tibi largiat. Nũ hoc nũciũ negligeret? Nũ in Hispaniã non properaret? Audi ergo miser,& ærumnosus hõ. Frater tuus, primogenitus in multis fratribus, cœli culmina tenet. Vocat te, vt cũ illo regnes, an vocationé hanc negliges? Videte vocationē vestrã fratres, in regnum ęternum vocati sumus, vt vbi Christus est, & nos simus. Raptus in cęlũ Elias erat, & cũ filij
C Prophetarum vellēt eũ q̃rere, ait Eliseus,
4.Re.2 nolite mittere. Non sic nos dicamus de Christo nostro, sed potius cum in cęlum conscenderit, quęramus cum, dicamusq;
Can.5. Ecclesiæ, quod spōsæ sodales aiunt. Quo abiit dilectus tuus ò pulcherrima mulierum, quo abijt dilectus tuus, quæremus eum tecum? Qm̃ abijt dilectus ex dilecto Christus dñs? Dilectus, ait, meus abijt in hortum, vt lilia colligat, in cælum migrauit, vt martyrum lilia, rosas virginũ, flores confessorum decerpat. Quæramus ergo nos illum, in cœlum migremus, vt eũ inueniamus, implentes illud, quod nunc Ecclesia orat. Vt qui hodierna die vnigenitũ tuum ad cælos ascendisse uidimus, ipsi quoque mente in cœlestibus habitemus. Cōuersatio ergo nostra in cælis sit. Illic thesaurus noster est, illic & cor nr̃m sit, illuc oculi,& desideria dirigantur.

IN ASCENSIONE CHRISTI. A
Sermo Secundus.

The. Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, Mar. vltim.

DE conuenientia Ascensionis Christi Dñi, ratio est dubitandi, postquã. n. Deus uiscera misericordiæ, ac dilectionis mundo ostendit,& hæc infinita, omne illud, qđ non tantã Dei erga nos beniuolētiã, ac amorem ostendit, non æque cōueniens,& opportunũ esse uidet, huiusmodi uero Christi Dñi ascensio apparet. Ex parte quidē patris, qui dedit nobis filium suum, cũ nunc eũ ad se assumat, uidet donationē reuocare, & donũ ab ingratis re- B petere. Et sicut donatio signũ fuit sũmi amoris, dicēte filio. Sic Deus dilexit mũdũ, ut filiũ suum unigenitũ daret: ita sub- Ioan.3 tractio filij a nobis irę signũ esse videtur, nec sine magno incōmodo uniuersi id fieri posse apparet. Si.n. nunc ab Hispania Simile tolleret uniuersum aurũ, & argentũ, qđ ex Indis ad eã uenit, vt in Indiã iterũ deferretur, misera, ac pauper Hispania maneret. Si repeteret mare a terra vniuersa flumina, quæ ex illo proficiscunt, & emanant, vt irrigent superficiē terrę, arida, et misera terra relinqueret, q̃ illis irrigata Gen.2. aquis fæcundat. Fons ille, qui egrediebat C de loco voluptatis, ad irrigãdum uniuersam superficiem terræ, Christus dñs est, Ioã. 15 qui exiuit à patre, & uenit in mundum, Ecc.24 sed nunc iterum relinquo mũdum,& vado ad patrē: ipsemet ait, aridus mundus erit, hmõi irrigationibus destitutus. Tu Dñe dixisti, ego sapientia effudi flumina, ego quasi trames aquę immensæ, ego quasi fluuius Dorix: ego quasi aq̃ ductus exiui de paradiso, dixi, rigabo hortũ plantationum mearum, & inebriabo partus mei fructum: erit ergo nunc mundus absque te, quasi hortus sine aqua.

Auget vero dubitandi rõnem dictum Ro. 12 illud Pauli. Sine pœnitentia sunt dona Dei, qua ergo ratione donum, quod mũdo dedit, nunc repetit?

Ex parte ēt filij nõ tm̃ uidetur in ecclesiam dilectionem ostēdere, cum ab ea discedit

A scedit. Cum.n. sponsa præcipuè desideret spõsi sui pñtiam, Ecclesia Chri sponsa hanc super oẽs sponsas cupit, & exoptat, & merito, quia in eo uno oĩa habet. Vñ ait. Dilectus meus mihi, & ego illi.
Cãt. 1. Et iterum. Quid mihi est in cœlo, & à te
Ps. 72. quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Qua ergo rõne ò sponse dulcissime ecclesia relicta in terra, in cœlum ascendis? an nõ melius, dulciusq; esset, nobiscum manere usq; in cõsummationẽ sæculi, nos regere, nos docere, & tũc demum, assumpta vniuersa ecclesia tecum, in cęlum cõscendere? Te pñte, ac cõsolatore oĩa tormenta, ac persecutiones facile ecclesia tolleraret, in tribulationibus, & tentationi
B bus non deficeret in omni scrupulo ad te confugeret. O diuine pastor, qui ouẽ errantem uenisti quęrere, qũo eam inter crudelissimas bestias relinquis, & tu ad cęlestia tutus nigras? an nõ rectius foret, in humeros imponere, tecũq; deportare? Hanc querelam proponit propheta
Hie. 14 Chro Dño, dicẽs. Quare sicut colonꝰ futurus es in terra, & sicut uiator declinãs ad manendũ? q verba Vatablus in hũc modum vertit, Saluator Israel cur fieres vt peregrinus in terra, & sicut uiator, q ad pernoctandũ diuertit? quo loco Hie-
Hero. ronymus ait, hæc uerba nostri de futura Christi dispensatione dici putãt: quod futurus sit peregrinus in terra, & paruo tẽpore terręnu suis hospitio, & quasi vir p transiens, ac robustus. Quasi ergo pphe ta dicit, Ciuẽ te volebamus, non colonũ
C nobiscum commorantẽ, non uiatorem tam cito transeuntem. Quam transitus velocitatem explicat Ps. exultauit ut gigas ad currendam viam. Has dubitan-
Ps. 18. di rõnes preuiderat Christus Dominus. Et ideo multis verbis cum discipulis egit de conuenientia sui discessus, & ostẽdit, quod sicut accessus ex amore processit, ita & discessus, & proximus his Dominicis Euangelia proposuit nobis Ecclesia, in quibus de hac re agitur.

Ostendendũ nobis est, Chro Dño, & nobis conuenientẽ eẽ eius ascensum. Et de Christo id facile patet. Si. n. de aliqui
Heb. ii bus sanctorum Pau. ait. Quib. dignus non erat mundus, qd diceret de sancto A
sanctorũ? Corpus quidẽ illius, licet vere humanũ esset, non cęleste, sed in multis cæleste, imo diuinũ erat, qa Deo hypostaticè vnitũ. Vñ à tota natura sursũ pelleret, qa tanq̃ diuinũ sup oĩa corpora esse oportebat. Hunc.n. ordinẽ elementa inter se seruãt, vt inferius locũ capiat inferiorẽ, & superius eleuet super se, aqua descẽdit, & sursũ eleuat aerẽ. Vñ si pars cęli à Deo scinderet, & in terrã pijceret, à tota natura sursũ pellet. Sic oĩs creatura se subdit diuino corpori, & sub eius pedib. se collocat. Hic Ps. Cęlũ cęli dño. Ps. 113
Et Pau. Ascẽdit sup oẽs cęlos Et oĩa subiecit sub pedib. eiꝰ. Et tãtæ qdẽ Christi Eph. 1
Dñi humanitati tanta rñdere debuit exaltatio. Sic accipiendum est illud Apoc. B
Ego sum primus, & nouissimus, Alpha, & ω. Id est. Sum primus quia fui Apo. 1.
nouissimus virorũ, qa sup oẽs deiectus, super oĩa exaltatus. Impletumq; in Christo Dño est illud Esaiæ. Reuersus est sol Esa. 38
decẽ lineis per gradus, quos descẽderat. Sol iustitiæ Christus in horologio huiꝰ mundi lineis decẽ, dũ minoratus ab Angelis in incarnatione, nouẽ lineis descẽderat, pp nouẽ Angelorũ ordines. Sed Esa. 53
in passione 10. descendit linea, factus nouissimus virorũ. Nunc ergo perfecta hominis salute, ac cõsummata, rursum abscendit sol decem illis lineis, exaltatus super oẽs hoĩes, & Angelos. Quia gloriã Pro. 15.
præcedit humilitas, ut Sapiens ait.

Nobis uerò conueniens Christi Dñi ascẽsio fuit. Primo in fidei, spei, & chari C
tatis augmentũ. Fides qdẽ aucta in nobis est, dũ de illis sumus, de qb. Dñs ait Beati, q non viderunt, & crediderunt, &
Petr. In quem nunc quoq; nõ uidentes Io. 20.
creditis. Cum.n. fides sit de nõ uisis, quo 1. Pe. 1
minus res aliqua vr, eo fides in illã maior est: vt ergo auctior fides ecclesiæ eẽt, ablatus ab ea spõsus est. Vt sicut Abrahã credidit Deo, & exiit nesciẽs, quo iret ita nos credamus eũ, quẽ non vidimus.
Spes ẽt nr̃a mirũ in modũ aucta ẽ Chri Heb. 11
st ascensione, Christus.n. Dñs in caput & exẽplar hominib. datus est, quẽ in oĩbus imitemur: vnde sicut passioni eiꝰ debemus conformari, ita resurrectioni, &
ascen-

A vacuas angelorū sedes cōspiciens, in eas homines disponit grā sua, & illos dignos effectos ad eas assumit, vnūquemq; collocās in ea sede, q̄ illi apta est. Hāc olim po
Ge. 37. testatē concessit Pharao Iosepho in terra Aegypti, dicens: Terra Aegypti in cōspectu tuo est, ī optimo loco fac habitare fratres tuos, & trade eis terrā Gesse. Qd' ita tum Ioseph fecit. Hanc vero traditā Christo dn̄o potestatē a patre ī cęlesti regno,
Mar. vltim. ostēdit ipse dicens. Data est mihi omnis potestas in cęlo, & in terra, vt regna illa fratribus distribuat. Dicit vero X̄ps dn̄s se ire, ad præparandū hunc locum, quia morte, resurrectione, & ascēsione sua cęli iter clausum aperuit, & in cœlesti regno
B cōsistens misit Spūm S. quo discipulos, & fideles dignos effecit sedib cęlestibus.
Simile Sed nunc interrogo. Si nūc pauper esset, & exulās, qui hæc audiret frater tuus Hispanię rex factus est Vocatq; te, vt cū illo regnes, ut partē maximā regni sui tibi largiat. Nū hoc nūciū negligeret? Nū in Hispaniā non properaret? Audi ergo miser, & ærumnosus hō. Frater tuus, primogenitus in multis fratribus, cœli culmina tenet. Vocat te, vt cū illo regnes, an vocationē hanc negliges? Videte vocationē vestrā fratres, in regnum ęternum vocati sumus, vt vbi Christus est, & nos simus. Raptus in cęlū Elias erat, & cū filij
C Prophetarum vellētē qrere, ait Eliseus,
4. Re. 2 nolite mittere. Non sic nos dicamus de Christo nostro, sed potius cum in cęlum conscenderit, quęramus eum, dicamusq;
Can. 5. Ecclesiæ, quod spōsæ sodales aiunt. Quo abiit dilectus tuus ò pulcherrima mulierum, quo abijt dilectus tuus, quæremus eum tecum? Qm̄ abijt dilectus ex dilecto Christus dn̄s? Dilectus, ait, meus abijt in hortum, vt lilia colligat, in cælum migrauit, vt martyrum lilia, rosas virginū, flores confessorum decerpat. Quæramus ergo nos illum, in cœlum migremus, vt eū inueniamus, implentes illud, quod nunc Ecclesia orat. Vt qui hodierna die vnigenitū tuum ad cælos ascendisse credimus, ipsi quoque mente in cœlestibus habitemus. Cōuersatio ergo nostra in cælis sit. Illic thesaurus noster est, illic & cor nr̄m sit, illuc oculi, & desideria dirigantur.

IN ASCENSIONE CHRISTI. A
Sermo Secundus.

The. Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, Mar. vltim.

DE conuenientia Ascensionis Christi Dn̄i, ratio est dubitandi, postquā. n. Deus uiscera misericordiæ, ac dilectionis mundo ostendit, & hæc infinita, omne illud, qd' non ta ntā Dei erga nos beniuolētiā, ac amorem ostendit, non æque cōueniens, & opportunū esse uidet, huiusmodi uero Christi Dn̄i ascensio apparet. Ex parte quidē patris, qui dedit nobis filium suum, cū nunc eū ad se assumat, uidet' do- B
natione reuocare, & donū ab ingratis repetere. Et sicut donatio signū fuit sūmi amoris, dicēte filio. Sic Deus dilexit mūdū, ut filiū suum unigenitū daret: ita sub- Ioan. 3
tractio filij a nobis irę signū esse videtur, nec sine magno incōmodo uniuersi id fieri posse apparet. Si. n. nunc ab Hispania Simile
tolleret uniuersum aurū, & argentū, qd' ex Indis ad eā uenit, vt in Indiā iterū deferretur, misera, ac pauper Hispania maneret. Si repeteret mare a terra vniuersa flumina, quæ ex illo proficiscunt, & emanant, vt irrigent superficiē terrę, arida, et misera terra relinqueret, q̄ illis irrigata Gen. 2.
aquis fœcundat. Fons ille, qui egrediebat' C
de loco voluptatis, ad irrigādum uniuersam superficiem terræ, Christus dn̄s est. Ioā. 15
qui exiuit à patre, & uenit in mundum, Ecc. 24
sed nunc iterum relinquo mūdum, & vado ad patrē: ipsemet ait, aridus mundus erit, hmōi irrigationibus destitutus. Tu Dn̄e dixisti, ego sapientia effudi flumina, ego quasi trames aquę immensæ, ego quasi fluuius Dorix: ego quasi aq̄ ductus exiui de paradiso, dixi, rigabo hortū plantationum meatum, & inebriabo partus mei fructum: erit ergo nunc mundus absque te, quasi hortus sine aqua.

Auget vero dubitandi rōnem dictum Ro. 12
illud Pauli. Sine pœnitentia sunt dona Dei, qua ergo ratione donum, quod mūdo dedit, nunc repetit?

Ex parte ēt filij nō tm̄ uidetur in ecclesiam dilectionem ostēdere, cum ab ea dis-
scedit

A scedit. Cum.n. sponsa præcipuè desideret spōsi sui pñtiam, Ecclesia Chri sponsa hanc super oēs sponsas cupit, & exoptat, & merito, quia in eo uno oïa habet. Vñ ait. Dilectus meus mihi, & ego illi.
Cāt. 1. Et iterum. Quid mihi est in cœlo, & à te
Ps. 72. quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Qua ergo rōne ò sponse dulcissime ecclesia relicta in terra, in cœlum ascendis? an nō melius, dulciusq; esset, nobiscum manere usq; in cōsummationē sæculi, nos regere, nos docere, & tūc demum, assumpta vniuersa ecclesia tecum, in cęlum cōscendere? Te pñte, ac cōsolatore oïa tormenta, ac persecutiones facile ecclesia tolerarer, in tribulationibus, & tentationi
B bus non deficeret in omni scrupulo ad te confugeret. O diuine pastor, qui ouē errantem uenisti quęrere, qūo eam inter crudelissimas bestias relinquis, & tu ad cęlestia tutus migras? an nō rectius foret, in humeros imponere, tecūq; deportare? Hanc querelam proponit propheta
Hie. 14 Chro Dño, dicēs. Quare sicut colon⁹ futurus es in terra, & sicut uiator declinās ad m[illegible]nendū? q verba Vatablus in hūc modum vertit, Saluator Israel cur fieres vt peregrinus in terra, & sicut uiator, q ad pernoctandū diuertit? quo loco Hie-
Hero. ronymus ait, hæc uerba nostri de futura Christi dispensatione dici putāt: quod futurus sit peregrinus in terra, & paruo tēpore terrę usurus hospitio, & quasi vir p transiens, ac robustus. Quasi ergo pphet[a] dicit, Ciuē te volebamus, non colonū
C nobiscum commorantē, non uiatorem tam cito transeuntem. Quam transitus velocitatem explicat Ps. exultauit ut gigas ad currendam viam. Has dubitan-
Ps. 18. di rōnes preuiderat Christus Dominus. Et ideo multis verbis cum discipulis egit de conuenientia sui discessus, & ostēdit, quod sicut accessus ex amore processit, ita & discessus, & proximis his Dominicis Euangelia proposuit nobis Ecclesia, in quibus de hac re agitur.

Ostendendū nobis est, Chro Dño, & nobis conuenientē eē eius ascensum. Et de Christo id facile patet. Si. n. de aliqui
Heb. 11 bus sanctorum Pau. ait. Quib. dignus non erat mundus, qd diceret de sancto A sanctorū? Corpus quidē illius, licet vere humanū esset, non cęleste, sed in multis cæleste, imo diuinū erat, qa Deo hypostaticè vnitū. Vñ à tota natura sursū pelleret, qa tanq̄ diuinū sup oïa corpora esse oportebat. Hunc.n. ordinē elementa inter se seruāt, vt inferius locū capiat inferiorē, & superius eleuet super se, aqua descēdit, & sursū eleuat aerē. Vñ si pars cęli à Deo scinderet, & in terrā pijceret, à tota natura sursū pellet. Sic oïs creatura se subdit diuino corpori, & sub eius pedib. se collocat. Hic Ps. Cęlū cęli dño. Ps. 113
Et Pau. Ascēdit sup oēs cęlos. Et oïa subiecit sub pedib. ei⁹. Et tātæ qdē Christi Eph. 1
Dñi humanitati tanta rñdere debuit exaltatio. Sic accipiendum est illud Apoc. B
Ego sum primus, & nouissimus, Alpha, & ω. Id est. Sum primus quia fui Apo. 1.
nouissimus virorū, qa sup oēs deiectus, super oïa exaltatus. Impletumq; in Christo Dño est illud Esaiæ. Reuersus est sol Esa. 38
decē lineis per gradus, quos descēderat. Sol iustitiæ Christus in horologio hui⁹ mundi lineis decē, dū minoratus ab Angelis in incarnatione, nouē lineis descēderat, pp nouē Angelorū ordines. Sed Esa. 53
in passione 10. descendit linea, factus nouissimus virorū. Nunc ergo perfecta hominis salute, ac cōsummata, rursum abscendit sol decem illis lineis, exaltatus Pro. 15.
super oēs hoïes, & Angelos. Quia gloriā præcedit humilitas, ut Sapiens ait.

Nobis uerò conueniens Christi Dñi ascēsio fuit. Primo in fidei, spei, & charitatis augmentū. Fides qdē aucta in no- C
bis est, dū de illis sumus, de qb. Dñs ait Beati, q non viderunt, & crediderunt, & Io. 20.
Petr. In quem nunc quoq; nō uidentes 1. Pe. 1
creditis. Cum.n. fides sit de nō uisis, quominus res aliqua vr, eo fides in illā maior est: vt ergo auctior fides ecclesiæ eēt, ablatus ab ea spōsus est. Vt sicut Abrahā credidit Deo, & exiit nesciēs, quo iret ita nos credamus eū, quē non vidimus. Spes ēt nr̄a mirū in modū aucta ē Chri Heb. 11
sti ascensione, Christus.n. Dñs in caput & exēplar hominib. datus est, quē in oïbus imitemur: vnde sicut passioni ei⁹ debemus conformari, ita resurrectioni, & ascen-

A ascensioni, vt oīa, q̄ in exēplari sunt, imitemur. Qui ergo cernimus Chri corpus sup cęlos exaltari, speremus, corpora ēt nr̄a exaltanda fore. Resurrectionē mortuorum aliqui ex philosophis suspicati sunt pp desiderium animæ implendum, quo naturaliter corpori optat vniri. Sed ascensum corporis sup cęlos, nullus philosophorum vel à longe assecutus est.

Cum tn̄ rōne naturali manuduci ad id possimus. Corpus.n. aī instrm̄ fuit in operib. virtutis, & iō præmio maximo donandū est, & altius efferendum q̄ sol, aut luna. Et cū socius fuerit aīo ad virtutem, oportet sit ēt præmij socius. Et cum solus Deus dignum virtuti pręmium cōferre possit, Dei opere illud corpori tri- B buendū erat. Quid ergo mirum, si dicamus, à Deo concedi corpori humano, ꝙ soli lunæq; concessis, cum tāto sit digni⁹ atq; excellentius, & in opere virtutū se exercuerit? vt ergo hanc corporis sublimitatem speremus, ascendit hodie Christus Dn̄s coram multis, ut impleat illud Ps. 76. Psal. uiderunt, ingressus tuos Deus ingressus Dei mei, regis mei, qui est in sancto, hoc etenim viso, spes nr̄a roborat.

Sed libet, paruū in hac re cōsistere, dulcissima.n. hoī est. Prona etenim cū spectent aīalia cętera terrā, os homini sublime dedit, cęlūq; videre iussit, & erectos ad sidera tollere vultus, certe ut habitationem illam optaret, expectaret, & q̄reret, quę nos expectat, nobis cōdita à Deo est, & uacua est donec in eā ueniamus. C Si in desertum locum secedens, domum Simile inuenires regiam suprema elaboratam arte, oībus refertam bonis, & illam solam inuenires, sine ullo homine, doleres tantam domum sine habitatore esse, ac diceres, sine dubio tanta domus aliquē expectat principem, qui eam inhabitet. Sic inspectat cœlorum pulchritudine, ac magnitudine, agnoscimus, domum tātam sine habitatore, non futuram. Inspice inferiorem hunc mundum, innumeris ornatū reb. si eum sine hoīe uideres, an non solus tibi appareret? Nec satis esset. Angelos hic esse, qa illi proprie in loco nō sunt, & sine loco plerūq; sunt, nec loco indigent, & corporalia corporalibus coaptant, & queadmodū oculus co- A lores optat, auditus voces, gustus sapores, ita colores voces, sapores in oculos, aures est gust⁹ ordinati sunt. Si ergo mūdus hic breuis, & minimus sine hoīe habitāte solus esset, & otiosus, q̄to magis regia cęlorū domus, q̄ magnitudine ita terrā excedit, vt hæc punctū dicatā philosophis, & sicut magnitudine, ita excellētia superat uniuersa terrena, vt D. Tho. D. Th. ait? Inardescit aīus tanta domo visa, & Ps. 83. ait q̄ dilecta tabernacula tua Dn̄e virtutū, concupiscit, & deficit aīa mea in atria Baruc Dn̄i. O Israel q̄ magna est dom⁹ dn̄i, & 3. q̄ ingens locus possessionis eius: domus magnitudo oñdit dignitatē iusti inhabitatoris illius, nec.n. infimo de plebe do- B mus magna construitur. Hanc cęlestem domum, hoc habitaculum nō manufactum ingreditur hodie caput nostrum, ut nos illud ingredi speremus. Etiam si pauper, & abiectus uideare, si iustus es, cœlū penetrabis, stellas calcabis, inter Angelos sedebis, o dulcissimū hoī nūciū

Sed qm̄ hodie Xp̄i gl'ā celebramus, & nr̄am, in hac re diutius immoremur. Nec immerito, etenim sicut legis ueteris p̄dicatio fuit terror, minæ, flagella, ita Euāgelij p̄dicatio ꝓpria, ac cōueniēs est Dei misericordia, magnitudo bonorum q̄ nos ī cęlo expectat. Veteri legi timor, & pęna, nouæ verò amor, & gloria conueniūt. Et qm̄ tibi cor filii nō est, sed serui, ideo indiges p̄dicatione terribiliū, dicamus ergo nūc aliqd, ꝙ gratiā deceat, ꝙ ad filios pertineat, quod dulce sit.

Quid nā in patria illa beata parauit C nobis p̄r? q̄ in ea bona seruata sū nobis? Dic tu potius mihi, quænā desideras, q̄ vis ibi esse? vis amplā domū? cœlū dom⁹ tua erit, vis illustres socios? Angeli, & sācti tibi adiungentur, placet tibi sensuum delectatio, oīs ibi sensus delectabit', qd desideras? dilata os tuum, & implebo illud. Ibi uniuersa bona, & uera bona sūt quid in terris ea quæris? nō hic sunt, sed Ps. 80. in cęlo. Qd si in terra ea quæras, si'lis factus est catello, qui cū umbra, iocat', credens uerū aliquid vmbrā esse, cum nihil sit. Putas honores, voluptatē, & diuitias vera bona esse, nec tamen sunt, sed vm- Sap. 5. bra

A bra potius. Oia velut vmbra transierũt, impij aiunt. Satiari, aut ditescere vmbra non potes: vera ergo delectatio, & vera bona corpori in cœlo seruata sunt.

Sed hæc, q̃ diximus parua sunt, hęc.n. q̃ corpus respiciunt, sub mẽsa Dei sunt, non sup men sam, hæc.n. corporalia non gustat Deus, cib. illius nequaq̃ sunt: quid ergo ille cibus erit, q̃ sup Dei mẽsam est q̃ pcipuus cibus cęli est? de quo Saluator
Lu. 21. ait. Ego dispono vobis regnũ, ut edatis, & bibatis supra mensam meam ĩ regno
Iud. 1. meo. nõ ait sub mensa mea, vt Adonibezec reges tenebat, sed super mensã meã, ĩ eadẽ inqt, mensa sedebimus ego, & spõsa mea, eodẽ cibo pascemus. Sed dñe quo cibo tu pasceris? cib. Dei Deus est, vidẽs
B & diligens, fruens se pascitur Deus, idẽ tibi cib. erit, videbis Deũ, diliges eũ, frueris illo. Eo diuina largitas in hoĩes pcessit, ut non satis illi fuerit oĩa creata dedisse, nisi, & seipsum daret, tunc reuelabit faciẽ suã nobis, faciem plenã gratiarũ, ut eã uideamus, nõ p speciẽ creatã, sed se ipsa. Reliqua oĩa uidere possumus p speciẽ aliã à re q̃ uidemus, Deus verò sic videri clare nõ põt, sed seipso tãq̃ specie. Prætere a verbũ illud, sup mẽsã meã, aliud nobis inuenit cõsiderõne dignũ. In cœlesti regno charitas in Deũ, & amicitiæ dilectio ardet, & supremã lineã tangit. Hinc
Es. 31. propheta ait Dixit dñs, cuius ignis ẽ in Sion, & caminus in Ierusalẽ, Siõ speculã sonat, & Ecclĩã signat, in qua ignis est charitatis ut impleat illud, Ignis in altari meo sp ardebit, attñ caminus, q̃ ignẽ
Deu. 6 maximũ sonat, in Ierusalẽ est, ĩ uisione illa pacis, in cęlesti Ierusalẽ, q̃ sursũ est,
C q̃ est mr nřa. Cũ.n. beati diuinã bonitatẽ, infinitãq; illã pulchritudinẽ intuent, sic in amorẽ Dei rapiunt, ut caminus in corde illorũ accendat, & pro cõnnumera paterẽt tormẽta, si oporteret, & si Deo vel minimũ boni addere possẽt, se ipsos in nihilũ uerterẽt, ut id pstarent. Et tãto Deũ prosequunt amore, ut eorũ pcipuũ gaudiũ nõ sit ex eo, q̃ illi Deũ possident, Deoq; fruunt, sed potius ex eo q̃ uident Deũ infinita pditũ gloria, & bonitate, licet.n. beati sibi ipsis desiderẽt gĺiam, magnitudinẽ, & gaudiũ, sed pcipue hęc oĩa desiderã Deo suo, cui optãt infinita bo- A
na, cũq; beatus videat, illa in Deo esse, & oĩa, q̃ ei desiderare poterat. Deũ possidere, gaudet de hac re ampli⁹, q̃ de sua beatitudine. Et sic fit, ut beati sup mensam Dei sedeã, cũ pcipuus eorũ cib. pcipuum que gaudiũ sit, de Dei gloria, ac de eius gaudio, Dei ergo cibo, & Dei gaudio pascuntur, & hic est sensus illius Xpi dñi sñiæ. Intra in gaudium Dñi tui, non so- Matt. 25.
lũ q̃a Deũ videt btũs, & eo fruit, sed q̃a sicut Deus gaudet de bono suo, & gĺia sua, ita btũs pcipue lætatur de Dei gaudio, atq; gloria. Hæc gloria btĩ est super oẽm gloriã, paradisus super oẽm paradisum, dũ Deũ diligũt pp se ipsum, & seipsos, & reliqua oĩa pp Deum sũme dilectum. De qua re Propheta ait. Pars mea B
Dñs, dixit aĩa mea, ppea expectabo eũ. In illa die erit Dñs exercituũ corona glorię, & sertum exultationis iis, qui saluati fuerint ex Israel, quia gloria Dei eorũ ẽ corona. Qui ad tantã mensam vocati estis, ad tm inuitati cõuiuiũ, vt q̃d uanitatib. mundi huius satiari uultis? De⁹ cib. tuus erit, ieiuna ergo nunc aĩa Deo implenda, ut quid luto nunc impleatur.

Si hac uiua spe pditus esses, qua tanto bono frui sperares, nihil vana, & caduca mundi huius duceres, diuitias cõtẽneres dicens. Diues ero ĩ æternũ cũ Deo meo, laboribus ñ fatigareris, dicens. Requies opulenta, & æterna mihi seruata est. Audisti patientiam Iob? Perijt vniuersa illius subĩa, & cõmotus nõ est, sed ait. dñs dedit, dñs abstulit, &c. Tibi perit parum subĩæ, & sustinere non uales. Perierunt vniuersi filij Iob, & nihil stultum cõtra C
Deũ locutus est, tu unius filij mortẽ sustinere non uales, in corpore vniuerso ille plagas sustinuit, donec saniẽ testa raderet in sterquilinio, & patiẽter sustinuit, & Deũ bñdixit. Obsecro Iob, nobis dicito q̃d cogitabas, ut tãta patiẽter sustineres. Scio, ait, q̃d redẽptor meus uiuit, & ĩ nouissimo die de terra surrectur⁹ sũ, & rursũ circũdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deũ Saluat. meũ. Reposita ẽ hæc spes mea ĩ sinu meo. En firmã spei anchorã, quã ĩ tot fluctib. maris nauis iactata nõ ẽ. Hinc Paulus, In quo abũ- Heb. 6
tius

A tius uolẽs Deus ostendere pollicitationẽ hæredib. immobilitatem cõsilii sui inter posuit iusiurãdũ, ut per duas res immobiles, quib. impossibile est mentiri Deũ, fortissimũ solatiũ habeamus, q cõfugimus ad tenẽdã propositã spem, q̃ sicut anchoram habemus tutã, ac firmã, et incedentẽ usq; ad interiora uelaminis, ubi pcursor pro nobis introiuit Iesus. Audi nũc alios quos Apostolus memorat, eadẽ spe cõfirmatos ad sustinẽdũ dispendiũ substãtiæ.
He. 10. Et rapinã, ait, bonorũ uestrorũ cũ gaudio suscepistis, cognoscẽtes uos hẽre meliorẽ, et manẽtem substantiã. Vidisti ne uicinũ aliquẽ, q rapinã bonorũ cũ gaudio sustinuerit? Nõ id uidi, dices, sed potius mille murmurationes, mille lites, si alicui substãtia eripit. Quid in cã est? q a spes uiua ĩ nobis non est. Qui. n. certo sperat cras re
B gni hęredẽ esse futurũ, quo pacto tristabi
Simile tur hodie, & eiulabit, q argenteũ nũmũ amiserit? Iõ illi, de quib. Paul. cum gaudio sustinuerũt rapinã bonorũ, q a ęternũ sperabant cõsequi regnũ. Nihil arduũ, & difficile, nihil asperũ, & durũ ei, q in corde firmam, ac uiuã spem hẽt consequẽdi cęleste regnũ. Charissimi, nunc filij Dei
1. Io. 3. sumus, sed nondũ apparuit, quid erimus. Cũ ãt apparuerit, similes ei erimus, q a uidebimus eum sicut est. Omnis qui habet hãc spem, sanctificat se, sicut ille sanctus est. Quis hæc loquit? Ioannes, si illum dicẽtem audires, ei crederes, cogita ergo te eum audire loquentem, nunc filij Dei su
C mus, &c. Hanc ergo spẽ cęlestis regni uolẽs Christus Dñs firmare in suorũ cordibus, ascendit in cęlum, ut illud nos nobis
Mat. 5 speremus, q in capite uidemus impletũ.

Tertio expediebat nobis hæc Xp̃i dñi ascensio, ut charitas augeret, & uniuersa
Colo. 3 desideria nr̃a in cęlum transferẽtur, iuxta illud Paul. Quę sursum sunt, quærite,
Simile vbi Xp̃s est in dextera Dei sedẽs. Sicut .n. spõsa cuius dilectũ spõsus in Indis cõmorat, in indis ẽt est, si non corpore, saltem cogitatione, affectu, & uerbo, ita aĩa nr̃a in cælesti curia esse dẽt conuersatione, memoria, ac dilectione, quia ibi est amor, & desideriũ eius, Christi uerò ascẽsione aucta charitas est, dum purior est reddita, sublata Christi Domini presentia corporali. De qua re multa superius diximus Dominica Quarta post Pasca. A

Aucta uerò præcipuè charitas est Xp̃o dño ascendente, dum S. S. misit per quẽ diffusa est charitas in cordib. nr̃is. Hunc uerò diuinum spiritum misit ascẽdẽs in Eph. 4. altum. Vnde ait. Si ego non abiero, paraclitus nõ ueniet ad uos, si ãt abiero, mittã illũ ad uos, & sic ascẽdit, ut adimpleret Ioã. 16. oĩa, donis. s. Spiritus S. Et experiẽtia manifeste oñdit, plus abundasse in Ecclesia grãs, & dona eo absente, q̃ p̃sente. Sicut accidit persepe, plus patrẽ filijs prouiderẽ cũ absẽs in curia est, eorũ negotia agẽs 3. Reg. q̃ dũ cum eis cõmorat. Ascendit ergo si- 18. cut nubecula parua Eliæ, ut irrigatet ari- Ps. 67. dã terræ faciem ea pluuia, de qua scriptũ est. Pluuiã uolũtariã segregabis Deus hæ B reditati tuæ. Et iterũ Visitasti terrã, & inebriasti eã, multiplicasti locupletare eã, sicut. n. Verè sole ascendente super capitis Ps. 64. nr̃i zenith terra prius arida floret, & ger Simile minat. Ita Christo dño ascendente in cęlum, terra nr̃a dedit fructum suum. Tũc flores apparuerũt in terra nr̃a, flores martyrum, & uirginũ pullularunt. Quemadmodũ ergo cum rex regni possessionẽ su Simile scipit, pecuniã copiosã dispergit, atq; distribuit, ita Christus dñs ascẽdens in altũ, dedit dona hoĩbus, gratiam copiosam charitatem ignitã, ut diuites simus. Ex dictis ergo manifeste patet, nobis expedire eius ascẽsũ. Sed restat vt obiectionib. initio cõcionis positis, occurramus, quibus C oñdebamus, ad dilectionem pertinere, q nobiscũ Christus maneret. Abunde sane Xp̃s Dñs dilectioni fecit satis, dũ in diuinissimo eucharistiæ sacramẽto mãsit. Et q ait. Ego vado ad patrẽ, ait ẽt. Ecce ego uobiscũ sum oĩbus dieb. usq; ad consum Ma. vl. mationẽ sęculi. Aiebas, si in mundo Xp̃s dñs esset, ad eũ ego accederẽ, eum in domũ meã reciperẽ, ad eum oẽs tribulationes meas loquerer, in oĩ negotio, et necessitate ad eum accederem. Dico tibi. Hæc uniuersa nunc agere potes, Eucharistiã sume, & Christum Dominũ, non solum in domum tuã sed ẽt intra te ipsum suscepisti. In omni necessitate ad eum accede ac si cum oculis corporis cerneres, ibi adest, uere, & si nõ uides oculis corporis, beatior,

A beatior es, quia eum cernis oculis mētis. Aderit tibi i oib. sicut adesset, si uisibilis appareret, sicut adfuit oibus ad se accedētibus, dum in mūdo couersatus fuit. Sed ne hoc tibi difficile creditu sit, audi quid per simile. Viderat Elise⁹ Eliç pallio, dū
1. Re. 2 uiueret in terra, aquas Iordanis diuisas fuisse, & locum transeunti prophetæ dedisse. Discessit Elias, sed pallium suū Eliseo, reliquit quod ille tenens ad Iordanē accessit, ut eum similiter diuideret, cumque primo contactu diuisus non fuerit, ait Eliseus. Vbi est Deus Eliæ, etiā nūc? Quasi diceret. Etiā si Elias raptus ī cęlū sit, pallium tñ suū mihi dedit, nunc ergo eius pallio ea mira patrāda sunt, q̄ olim ab Elia patrata fuere. Et ita factū est, vt
B statim aquæ Iordanis diuiderētur. Audi nunc per simile. Indutus Deus est pallio corporis sui habitu inuentus vt hō, veste illa innumera in uita sua miracula p fecit, hominibus adfuit cōfugentibus ad
Act. 10 se, illis innumera bona cōtulit. Qui pertransijt benefaciendo, & sanādo ōēs oppressos a diabolo, quia uirtus de illo exibat, & sanabat omnes. Recessit noster hic Elias assūptus in cęlū est. Sed reliqt nobis pallium suum, quo tegebatur, corpus suū nobis reliquit ī eucharistia. Inde uirtus exit, ut sanet oēs. Inde accedentib. ad se adest. Sume ergo palliū istud, & dic. Vbi est Deus Eliæ ēt nunc, etiā si Xps ascēderit, ego teneo palliū eius, imo ipsum reuera totū, vt est ad dexterā Dei, adsit ergo mihi ēt nunc, sicut adfuit his, qui eum uiderunt, adsit mihi, qui eum
C credo, & teneo. Aderit ille tibi, si hac ad eū fide accesseris, si tenueris, nec dimiseris si perseueraueris, ut Eliseus, diuidet Iordanis aquas, vt transeas. In tuū ergo commodum ascendit, & tuæ dilectioni, tuisque cōmodis in Eucharistia mansit.

Sed restat iā, ut modum ascensionis dicamus. Non ascendit statim post resurre
Act. 1 ctionē, sed prius, ut Lucas ait. Præbuit se ipsum uiuum post passionem suā in multis argumentis, per dies quadraginta apparēs eis. Erat. n. articul⁹ resurrectionis fidei fundamētum, & iō præcipua firmitate stabiliri oportuit. Et voluit præterea quadraginta dies consolationis tribuere discipulis pro quadraginta horis passionis, quibus tribulati fuerant. A

Iam ergo instante ascensionis tempore, apparuit discipulis in mōte Oliueti, & exprobrat eorum incredulitatē, ne mirentur postea, cum eis gentes nō cito credant. Præcepit deinde, ut Euangeliū vniuerso mundo prædicarent. Est. n. Euāgelium nuncium illud bonum, qd̄ si tacueritis, sceleris arguemini. Vę. n. mihi, ſ nō Euāgelizauero Paulus ait. His dictis benedixit eis præcipue Mariam, à qua veluti à matre facultatem eundi petit, & tunc paulatim ipsis cernentibus est eleuatus in cœlum non translatus ut Enoc, nec raptus ut Elias, nec assumptus, ut alii, sed ppria, & diuina sua virtute ascēdit, & ui corporis glorificati. Exaltare Dñe in uirtute tua, Psal. ait. Et Propheta. Quis est iste, qui venit de Edom? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine virtutis suæ? Ascendit quasi triumphator tanquam sacerdos. Dicente Paulo. Habētes pontificem, qui penetrauit cœlos Iesum, ascendit tanq̄ iudex in sedem iudiciariā.

1. Co. 9
Ps. 26.
B
Esa. 63
Heb. 4

Sed quo comitatu procedit? qua lętitia excipitur? Fuit oī nationi familiare, ut duces strenuos reuertētes parta uictoria honorifice exciperēt. Præcipue tñ Romę vbi triumphus dabatur ijs, qui difficiles obtinuissent uictorias, & hic illis erat supremus honos. Excipiebant triumphatorem uniuersi ciues, nobiles, & deniq; senatus. Vehebat magnifico curru, qui captiuis circundatus erat, & hinc inde milites ei fausta acclamātes. Nūc triūphus Xpi Dñi est, post tam insignem partam in cruce uictoriā, ascēdit diuina maiestate circunseptus captiuis. Quia ascēdens in altum captiuā duxit captiuitatē, certe, vniuersos sanctos patres, circundant eū vniuersi Angeli, qui in terris uersant, q aliqn̄ relinquunt eos, quos custodiūt, ut D. Th. ait, quod si aliqn̄, nunc præcipue, vt regi adstent suo, eumque comitent. Si . n. multus numerus curuum ignitorū, Eliseum circundant, quot Angeli Christum nunc circundabunt? Certe non est numerus militum eius. Hic impletur illud Ps. Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætātium, millibus Angelorum

C
Eph. 4
D. Th.
4. Re. 6
Ps. 67.

A tũ tribuat. Sitit valde Israel,& tũc aqua
Nu.20 de petra profluxit. Hinc ẽt sapiẽs ait, Op
Sap.4. taui,& dat⁹ est mihi sensus,inuocaui, &
uenit in me spiritus sapientiæ. Vt ergo ad nos ueniat hic spiritus,optemus illũ, inuocemus,& oremus, sic enim ab orantibus apostolis susceptus est.

Act.2. Vt uero hoc in nobis excitetur desiderium,miras,& imẽsas diuitias huius spiritus Xps dñs ostendit,dicens. Cũ uenerit paraclit⁹,quẽ ego mittã uobis a patre, spũm ueritatis qui a patre procedit. Paraclitus est cõsolator, & aduocatus, quod diuinus spiritus consolator sit,manifeste patet,qm̃ implet cor mira dulcedine. Sed nihilominus dubitari pt̃ qũo hic spiritus consolator sit, cum sit spiritus ueritatis, veritas.n.contristare hoiem solet,potius
Mar.6 q̃ consolari. Vt manifestum est in Herode,qui libenter Ioannem audiebat. Sed
B veritate audita,eũ decollauit. Quia sicut obsequium amicos,ita veritas odium pa
Gal.4. rit. Hinc Paul.ait. Factus sum uobis inimicus, verũ dicens. Referta spinis veritas est, nec eam capit auris hoium ẽt si a te petant,ut eis veritatem loquaris,nihi-
3.Reg.21. lominus eã audire recusant. An nõ iportunis precibus rogatus Micheas,fuit, vt veritatẽ diceret? Vtíť ille ironia. Et iterũ adiuratur,ut veritatem dicat, tandem eã dicit,& propterea a lapa cædit, in carcerem mittitur,ubi solum aqua,& panis ei
Simile datur. Simile quid hominib.in hac re accidit ijs,qui aqua benedicta se aspergi petunt,& cum in eos mittitur,oculos claudunt,& faciem auertunt. Ita ueritatẽ tibi dici uis,& importune petis, q̃ cum au
2.Ti.4 dis,faciem auertis. Hinc Paulus ait,a ueritate quidem aud tum auertent,ad fabulas autẽ cõuertẽtur. Qua ergo rõne fieri pt̃,ut spiritus ueritatis paraclitus sit,i.cõ
C solator? Respondeo. Qui male agit,odit
Ioã. 3. lucẽ,& hunc lux nõ consolatur,nec spiritus veritatis,sed spiritus mendacij. Epicurus philosophus suo tpe dict⁹ est solatium mundi,& uniuersi homines eius figuram,& effigiem depictam,aut sculptã habebant domi, & in annulis ẽt sculpebant,dicentes, eum leuasse mundum timore; & tristitia vana. Et huius rõ fuit quia docuit,nullũ Dei esse prouidẽtiam circa mortales, nullumque ab eo timendum esse supplicium, atq; adeò liberè homines,& pro arbitratu agere posse. Hęc insignis fuit falsitas, ne contra fidẽ solũ, verũ,& contra naturale lumen. Ostenditur uerò falsitas hui⁹ doctrinæ, in eo qđ improbos homines cõsolatur,veritas vero probis nõ iniustis solatio est. Sicut ergo Epicurus mundanorũ solatiũ fuit,ita Spiritus S.paraclitus iustorũ est,& con- Ro.15
solator eorũ,hos .n ueritas consolatur. Hinc Paul. Vt per patientiam,& consolationem scripturarum spem habeam⁹. Vniuersa scriptura diuina, & fides nr̃a, quæ a spiritu veritatis processit, consolatio est iustorum,dum eis æterna bona promittit,mala præsentia contemnere ostẽdit,& eximij fructus eis esse. Rectè ergo Spiritus S.paraclitus dicitur,id est, consolator,quia bonos consolatur. B.

Sed videndũ restat,qũo Spũs S.fit paraclitus.i.aduocatus D.Th.ait aduocatum D.Th.
dici pp illud Pauli. Ipse spũs postulat pro Ro. 8.
nobis gemitib.inenarrabilibus. Idest,postulare facit. Sed notãdũ est,verbũ Græcum paraclin.propriè signare adhortari ad aliquid,& patronũ agere,a quo verbo paraclitus dr̃,quasi adhortator,admonitor,& præceptor, ac patron⁹ in certaminib. virtutis,vt Euthimius ait. Hæc ve- Euthi.
ro oĩa Spiritus S præstat. Dr̃ ẽt,aduocatus, non quod pro nobis oret, id.n. ipsi non cõuenit. Sed quod nos doceat oĩa,q̃ facere oporteat,ut causam vincamus, & a iudice absoluamur quod ẽt est, munus aduocati. Et ad hoc pertinet,q̃ nos faciat postulare gemitibus inenarrabilibus.

Addit Christus dñs. Quem ego mittã vobis a Patre. Ostendit his uerbis, a se etiã Spiritum sanctum procedere. Perso C
na.n.in diuinis non mittit,nisi eam,quę ab ipsa procedit. Cũ uerò addit,a Patre, significat,q̃ est, apud patrem, tanquã illi cõsubstantialis. Theophilac.ait. A patre, Theophi.
idest,a probante patre, & simul mittẽte.

Spiritũ ueritatis. Cyril.ait. veritatis, Cyril.
.i.filij,qui paulo antedixit ego sum veritas. Sed Chrys. Theoph. & Euth.aiunt. Chrys. Theo. Euth.
Spiritum veritatis dici spiritum noui testamenti,uetus enim testamentum dicitur figura,& umbra. Nouum verò ueri-

A restat,q̃ sic hēt. Hæc locutus sū vobis,ut
nō scādalizemini. Multa dixerat de perse
cutionibus,quas passuri,erant,ne non p̄-
uisa eos turbarēt. Absq; synagogis faciēt
vos. Synagoga locus erat orōnis,& cócio
nis,qui ab ea pellebatur,quasi excōmuni
cabatur,sed uenit hora,ut oīs,q interficit
vos arbitret obsēqū se p̄stare Deo. Quo
manifeste ōnditur, summā futurā psecu-
tionē, qa cū prætextu religionis aliquis
persecutionem mouet,acerrimā illam p̄-
stat. Duo.n. sunt, quæ hoīem mitiorē red
dere solēt. Primū est hoīum uerecundia,
& timor. Secdm interna cōscientia repre
hēsio,hæc ambo cessāt, cum psecutor pu
tat obsequm se Deo p̄stare. Vbi nos legi
musᵒ obseqū grecè ē latria. Quasi dicat,pu
B tabūt se Deo sacrificiū gratissimū offer-
Cyril. re,& opᵒ maxime pietatis facere,ita Cy.
Sed merito hic dubitari pōt,cur uolue
2.Ti.3 rit Deus discipulos suos tanta pati, & in
vniuersū de oī fideli cur uoluerit, vt oēs,
qui piè uolunt uiuere in Xpo,persecutio-
nes patiātur, Dubitatio hæc,nō recēs,sed
antiqua est. Et q̃ Gedeō pposuit Angelo
dicenti sibi. Dn̄s tecum virorum fortissi
me,cui ille. Si dn̄s nobiscū,qūo tanta ma
la patimur? Et vniuersa disputatio inter
Iob,& amicos illius,sup hac re fuit,q ille
innocētem se dicebat, illi contra iustum
affligi impossibile putabāt, & iō pp pec-
cata eum flagellari credebāt, nec illū in-
nocentē credere potuerunt, donec à Deo
ipso id audirēt. Et veteres qdē iustos mul
C tis vexatos tribulationib. ostendit Chry
Iud. 6. so.li.1. de pudētia, in Abrahamo, Isaac
& Iacob. Magis tn̄ hoc mirādū est, postq̃
Mat. 5 ille de cœlis venit,vt nos redimeret, & a
malis liberaret. Sicut.n. cū dn̄s descēdit ī
rubū,vt liberaret Israel, magis a Pharao
ne oppssi sūt, & tribulati,ita postq̃ Deus
hō factus nos redimere uenit,fideles eius
plᵒ tribulati sūt. Et psecutionē pati,ac la
bores sustinere, beatitudinē ille appella
uit. Et demū decreuit neminē filio tn̄ di-
Ge.35. cere Beniamin,i. filiū dexteræ,nisi quem
ecclesia mr̄ diceret Benoni,hoc est filium
doloris. Putabat mūdus venturū Messiā
qui esset sponsus gloriæ,& uenit sponsus
sāguinum,ut Moysi uxor ipsum appella
uit. Et hac rōne ipsum reiecit Synagoga,

quia non gloriam temporalē attulit, sed
crucem,& dolorem. Quod in figura oste
sum est Exo.4. cum dr̄. Et dimisit eū post Exo.4.
q̃ dixit, spōsus sanguinum tu mihi es hu-
ius ergo dubitationis causas inqramus.
Prima cā sit. Voluit nobis Deus beati
tudinē æternā vendere uoluitq; nos ne- Mat.13
gotiatores esse,q emamus agrū ī quo the Apo.3.
saurus est,margaritā pretiosā. Hinc Ioā-
nes,suadeo tibi emere a me aurum igni-
tum,ut locuples fias. Sed iustum p̄tiū uel
grā,uel gloriæ,hō ex seipso dare nō pōt,
qa oē aurum in comparatione eius arena
est exigua,& iō ēt si emamᵒ illā,gratis no
bis dari dr̄,& sine p̄tio. Hīc Esaias. Oēs Esa.55
sitiētes venite ad aquas,& qui non habe-
tis argētum, pperate,emite,& comedite,
venite,emite absq; argento,& absq; vlla B
cōmutatione uinū,& lac, Cū ergo illum Ro. 8.
possimus ex nobis dare iustum p̄tiū, qa
nō sunt cōdignæ passiones huius tpis ad
futurā gloriā,q̄ reuelabit in nobis, uoluit
Deus ut summū,& maximū eorū,q̄ pos- Mat.
sumus daremus, ut uniuersa nr̄a tradere
mus. Vn̄ ait. Vēdidit, vniuersa,q̄ habuit,
ut emeret agrū,& Margaritā. Sed qd est
illud q maximum est, inter ea, q̄ hō dare
pōt? qd est illud,quo dato vniuersa dare
dr̄? Certe passio est,plus q̃ actio. Iō Pau-
lus ait. Nō sunt cōdignę passiones nō ait
actiones,qa passio maior est actione, ait
D.Th. Hoc,ergo,q maximū est, a nobis D.Th.
dari uoluit Deus,& merito,cū res oīum
maxima nobis tribuat thesaurᵒ īfinitus,
Margarita iēstimabilis. Nūc ergo cōfero C
hō oē illud qd pateris, cū æterna corona,
& uidebis nihil ēe,sed mométaneū, & le
ue tribulationis nr̄æ immēsum glīæ pon 1.Co.4
dus opari in nobis. Et quēadmodū cum Simile
pro eo,q ualet mille, petuntur a te decē,
illa libēter das, dicisq; gratis tibi uēditū.
ita cum p cęlesti obtinēda gloria a te exi
gitur,sāguis,vita,nihil a te peti crede,sed
gratis uenundari tibi. Si ergo in Dei uia
tribularis,si lassaris, ne mireris qm̄ mon
tē conscendis. Miserum plane est,descen Sap.5.
dere,& lassari,ut illi qui dicūt. Lassati su
mus in uia iniquitatis. Sed cum ascendis
in cęlum,qd mirum si lasseris? Etiā si per
igne,& gladiū ītres paradisū, & uenias ī
refrigerium,p̄clare tecum agit. Etiā si ie-
E 2 iunus

A iunus montem conscendas cum Elia, ut Deum uidas, Si enim Iacob uidebantur, dies pauci, quos pro Rachaele laborabat quomodo tibi uidentur dies multi quos ponis, ut cęlestem gloriam consequaris?

Secunda huius rei causa est. Postquã Deus pro hoĩe passus est uoluit hoĩem ꝓ illo pati, ne confusio opperiret hoĩs vultum, si aliter res se haberet. Maximũ qd, Deoq; gratissimũ pati est, cũ hoc elegerit Deus ut ꝓ peccato generis humani ei fieret satis, & ut homo Deo reconcilliaret. Passo ergo in carne Chr̃o Dñ̃o eo afflicto, & effecto uiro dolorum, confusio maxima homini foret, si non cõparetur, sed delicijs affluerer. Egressus est olim Dauid de Ierusalẽ, & nudis ambulabat pedib. & operto capite, & flens, secuti sunt eũ uniuersi ministri eodẽ modo ambulãtes. Si tunc forte aliqs equo ueheret opti mo phaleris multis ornato, si ridens, pretiosis indutus vestibus, an non uerecũda retur, si sic incederet, cum uideret regem pedibus nudis incedentem? Dixit tunc rex Ethai. Reuertere in Hierusalẽ, heri uenisti, & hodie compelleris exire? Cui ille. Viuit dñs, & uiuit dominus meus rex, quia in quocunq; loco fueris, siue in mor te, siue in uita, ibi erit seruus tuus. Cũ ergo in hoc mundo fuerit Christus Dominus afflictus, saturatus opprobriis, quis nã qui eius se dicit esse, uelit diuitiis, delicijs, & honorib. affluere? Qui dicit, se in Christo manere, debet, sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Attende, quid in simili causa præstiterit Vrias. Ait ad eum Rex, vade in domũ tuam, & laua pedes tuos. Et ait Vrias ad David. Arca Dei, & Israel, & Iuda habitant in papilonib. & dñs meus Ioab, & serui dñi mei super faciem terræ manent, & ego ingrediar domum meam, ut comedã, & bibã, & dormiam cum uxore mea? Per salutẽ tuã, & per salutem animę tuæ, non faciam rem hãc. Pudeat membrum delicatum sub capite spinato esse, Bernardus ait: Descẽdit Deus ad rubum, & inter spinas versatur indeque Moisen uocat. Hæret inter vepres aries in sacrificium offorendus pro Isaac, et tu inter delicias eris? Esto potius tu inter spinas, ut ulla, cui dicit. Velut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Noli hic paradisũ qrere, si. n. in paradiso nos uersari uoluisset a prima paradiso nos nõ eiecisset, cum inde hominẽ expuli, ostẽdit, in hoc mũdo paradisũ nõ esse qrẽdã. Ne ergo nobis uitio, atq; opprobrio daretur, q non patimur, cum Christ' ꝓ nobis passus sit, nos ille pati uoluit.

3. Reg. 15.

B

1. Io. 2.
2. Pe. 11

C

Bern.
Exo. 3.
Ge. 22.

Can. 2.

Nec ab hac quam diximus ratione, lõge abest, quod nos pati uoluerit, ut digni habeamur ea diuina mensa, in qua sedẽt qui plura pro Deo passi sunt merito eorũ iungamur cõsortio, ne exibilemur ab his, & dicant nobis, in labore nobiscũ nõ fuerunt, cur coronę participes erunt? An non uerecundia afficiendus, & confusione implendus ille est, qui cum nihil passus sit, in eorũ consortiũ, & mensam recipi vult, qui plurima pro Deo sustinuerunt? Hispanæ historiæ memoriæ prodiderunt, Rodericum de Viuar mẽsam fortium in domo sua cõstituisse, in qua solũ sedebant strenui millites, qui egregia facta in bello prestiterant. Cumq; in ea mẽsa sedere uoluisset illustris uir Marinus Pelaez, illud ei non concessit, sed in mensa ipsius Roderici eũ sedere fecit, donec egregia præstitit facinora, & tunc mensa illa fortium dignus est, habitus. In cœlo mẽsa est illa, de qua dñs ait. Vos estis, qui permãsistis mecũ in tentationib. meis, & ego dispono uobis regnũ, ut edatis, & bibatis sup mẽsã meã. Huic mẽsæ primus assidet Xp̃s dñs, q innumera in hac vita tormẽta sustinuit. Sedent ei ꝓximi illi, q permãserunt cũ eo in tribulatione, & tẽtatione, participes tribulationis, & regni sedent innumeri martyres, & cẽs sancti quos beatificamus, qa sustinuerũt. In eadẽ in mẽsa sedere uis, inter eos locũ qris qua fonte inter illos numerandus eris, si nihil pati vis? Multa tibi nunc pati vide ris, sed cũ appareris in cõspectu Xp̃i, & sanctorũ, & recẽseri uideas illorũ passiones, qdnã tuæ apparebunt? Queadmodũ certamine cũ hostib. feliciter cõfecto, & uictoria parta, corã rege recẽseri solẽt egregia facinora a militibus prestitia, ut à rege accipiãt coronas. & honores. Ita corã Deo optimo maximo recensent in cęlo fortia facta sanctorũ. Cũ ergo audieris martyrum

B

Lu. 22.

C

Simile

A martyrum triumphos, cōfessorū asperrimā uitæ rōnē, & deniq; eorū facta, q fortes facti sunt in bello, qui castra verterūt exterorum qui obturauerunt ora leonū
Heb. 11 extixerūt, impetū ignis, effugauerūt aciē gladij, q̄ tua facta narrabilis, ut cum illis cōferri merito possint? Vt ergo aliqd laude dignū, pclarūq; nobis esset, qd coram tanto Deo, & corā fortissimo illo senatu dici de nobis possit, passiones aliquas, certamina aliqua, licet minora, reliquit nobis. Labora ergo, vt bonus mile Xpi Iesu, fortiter age, sustine paulisper, ut socius laboris, sis etiam consolationis.

Tertia eiusdem rei rō fit. Multa nobis voluit Deus tribulationes adesse pcipuè
B in lege grē, vt nobis adsit materia plurimarū virtutum, q̄ i tribulatione exercēt fidei, s. spei, charitatis, patiētiæ, humilitatis, quib pcipuè ornatur iustus, firq; i eo quasi altera Dei paradisus. Quā rē exemplo hoc intelligere licebit. Fluit aliqñ flu
Simile mē maximū alueo uno, & ripā rigat, & florida reddit. Sed aliqñ flumē in duo capita diuidi solet, & partē aliquā terræ cīgit, q̄ isulā dicimus, q̄ cū ex utraq; parte irrigeī fluminis aqua, arborib. floribusque abūdat, & locus est amenissimus, postea uero irerū duo capita fluminis i unū cōueniūt. Audi qd p simile in B. Iob. Si-
Iob. 19 mul incedebant Deus, & Iob, cū eū consolabaī Deus, cū ei benedicebat, & possessioni eius, Sic ille ait. Quis mihi tribuat, ut sī iuxta mēses pristinos, fm dies quib. Deus custodiebat me, qñ splēdebat
C lucerna eius sup caput meū, & ad lumē eius ambulabā i tenebris. Sicut fui i diebus adolescentiæ meæ, qñ secretō Deus erat i tabernaculo meo qñ erat oipotēs mecū. En Deum, & Iob: simul icidētes, Sed diuidāī paulisper ī duo capita, & derelinquat Deus Iob paulisper, & tētari, ac tribulari pmittat. Separati quodāmō sunt, sed nō in ppetuum, quia cito cōuenerunt in unum, & iterum eum cōsolaī Deus, & addit ei duplicia. Eo uero tēpore, quo ab eo recessit, insula mirabilis facta ē, q̄ in libro eius videre licet descriptā Eo. n. tpe eius i Deū fides, spes charitas, humilitas, patiētia enituit, & paradisus Dei factus est, nihilq; virtutis ē, qd in eo nō mire eluceat. En mirā nobis insulā, qua delectemur, En sanctissimo Iob
A
data materia oium virtutum est. Simile Ge. 38.
huic ītueri licet ī Ioseph sāctissimo à quo 39. 40.
Deº quodā mō recessit, cum eū vēdi pmi 41.
sit, accessit postea, cum eum Dñm Aegypty cōstituit, sed dum recessit mirabilē nobis reliqt isulā, & ipsi materiā uirtutū pbuit, tunc eiº patietia, māsuetudo, castitas, sapiētia enituit. Simile in Dauide videbis, si attenderis. Recessit ab eo Deus cum pmisit Absalō ī eum īsurgere, & eo tpe nobis pclara reliqt exēpla patiētiæ, humilitatis, dilectionis inimicorum,
et ipsius Absalon, & Semei. Postea uerò Ge. 27.
Deus ei cōiunctus ē, cum regnum restituit. In tribulatione ergo hoī exhibetur materia virtutū oīum, & hic ē odor ille
agri pleni, cui benedixit Dñs, quē odora B
tus est Isaac i uestib. primogeniti. Vestis qdē Xpi Dñi sordida qua eum īdutum
Zacharias uidēs, passio illius ē, hæc uerò Zac. 3.
ager plenº est, qa ibi oīs plenitudo virtutis. Hac uero ueste nos induimur, vt Iacob, ut bñdictionem primogeniti capiamº. Dū tribulamur, tūc redolemus agrū plenū, qa oium uirtutū ornamur decore oīm earum exercitio ditamur. Vñ Petr.
Vos aūt curā oēm subinferētes ministra 2. Pe. 1
te ī fide uestra uirtutē ī uirtute aūt sciam ī scia aūt abstinētiā, ī abstinēia aut patiētiā, ī patiētia aūt pietatē: hæc. n. si uobiscū adsint, & superēt, nō uacuos, nec sine fructu uos cōstituēt in Dñi nři Iesu Xpi cognitione. Verè de his q patienter multa tolerant, dici pōt illud. Ps. Et dies pē
ni iueniētur ī eis. Hinc Paul. Nō solum Ps. 72.
autē, sed, & gloriamur in tribulationib. Ro. 5.
scientes, qd tribulatio patientiā operaī, C
patientia autē pbationem, pbatio uero spē, spes aut non fundit. Ecce innumera tribulationis bona. Cum ergo tribularis & dicis Deo tuo, quod Ps. Vt qd Dñe recessisti longe despiciēs uos ī opportuni-
tate, in tribulatione Deus, qdem recessit Psa. 9.
à te. Sed attēde, qd nō in ppetuum recedet, iterū cōueniēt duo fluminis capita, qa post tēpestatē trāquillū faciet, & post lachrymas exultationē infundit, Interī vero mirabilē in te insulā cōficere vult, & uirtutum oīum tibi materiam pbere, ut sis

A vt sis ei, siasq; hortus cõclusus, nũc ergo
Can. 1 humilitatis patientiæ, spei, fidei, & chari
Iob 13 tatis opera exerce, dicque cum Iob. Etiã
si occiderit me, sperabo in eum. Aderit ti
Ps. 49. bi cito Deus, sicut adest mater puero eiu-
lanti, quem tantisper dereliquit, sed voca
ta aduenit. Inuoca me in die tribulatio-
nis, eruam te, & honorificabis me.

DOMINICA INFRA octauam Ascensionis.

The. Ille testimoniũ perhibebit de me, & uos testimoniũ phibebitis, &c. Ioa. 15.

EXeo tpe, quo Xps Dñs cęlos ascẽdit, singulari cura Maria ecclesiæ, & eius filijs adest in oĩ necessitate. Tũ q̃ a ei filiꝰ hanc demãdauit curam, & cum vir à do-
B mo abest, vxor curã domꝰ gerit. Abijt uir ecclesię via lõgissima, facturũ pecuniæ tol lit secũ, i die plenæ lunæ reuersurꝰ, Abijt in cęlũ corpus deferẽs in quo pecunia redẽptionis nostrę, reuersurus cum ecclesia plena fuerit, cũ cõpletus fuerit electorum
Simile numerꝰ. Relicta est mulier Maria, ut domus Dei curã gerat. Tũ ẽt quia qñ mater vnum ex filijs in statu collocauit, singula rẽ reliquorũ curã gerit, ut res agat eorũ. Videt iã Maria ex die ascẽsionis filiũ naturalẽ in pcipuo honore, ac statu, nec est qđ de illo sit solicita. Ideo nunc filiorum adoptionis singularem gerit curam: ad eã ergo accedamus orantes. Aue Maria.

Duo nobis pponũt hodierno euangelio. Primum testimonium illustre, qđ de Xpo Dño Spũs S. dedit, & apostoli etiã reddiderunt cum mundum fidei Xpi subiugarunt. Sedum persecutiones ac tribu-
C lationes, quas in hoc ope passi sunt: vtrũque expendere, nobis proficuum erit. Ex primo. n. colligemus mirabilẽ uim, q̃ Spiritus sanctus ijs dedit i quos descẽdit. Et cõsolabimur in fide suscepta Christi Dñi cuius præclarum testimoniũ est, victoria parta ab apostolis de vniuerso mundo. Simul instruemur de testimonio fidei
Iacob 1 nr̃æ, qđ reddere tenemur, vt dicere possimus, ego ostendam tibi fidem meam ex operibus. Ex secundo vero colligemus nobis aliquid pro Christo patiẽdum, qđ nobis in gloriam cedet singularem.

Iã primum expẽdamus. Cum venerit paracletus quẽ ego mittã uobis à patre. A
Venire dr̃ Spũs S. & mitti rõne effectꝰ, qa noua operatus est in mundo. A patre verò dicit se missurum, qa sicut à patre habet filius esse, ita à patre habet, qđ mittat Spũm S. sicut & à patre habet, quod eum producat: pater ergo à se hẽt producere Spũm S. & illum mittere, filius verò à patre: iõ ait, mittã uobis à patre, ita
Hila. li. 8. de Trinit. sic ẽt filius creat à pa tre, qa creat simul cum patre, tñ creatio- Hilar.
nis uim, & potentiã à patre hẽt. Qđ ille Ioa. 5.
explicat apud Ioanẽ dicẽs. Nihil põt facere filius, nisi qđ uiderit patrem facientẽ.
Habet vero phrasis hæc in Genes. Pluit Ge. 19
(ait) Dñs a Dño sulphur, & ignẽ sup Sodomã Dñs filius pluit una cum patre, qa
una est actio, sed filius eã habet à patre, B
iõ dr̃ Dñs pluere à Dño, sic explicat hũc
locum Hylarius lib. de Synodis, & Con Hilar.
cilium Sirmiense contra Arrium cõgre
gatum sub Iulio primo, ait. Si quis illud, Cõcil.
quod scriptum est, pluit Domino, à Do- Sirmi-
mino, non de patre, & filio pceperit, sed, ense.
& ipsum à semetipso pluere dixerit, anathema sit, pluit Dominus filius à Domino patre. hæc Concilium.

Ille testimonium perhibebit de me, & uos testimoniũ phibebitis. Quasi dicat. Licet vobis iniũgã onus graue, vt mũdo de me testimonium detis, cũ fuerim crucifixus, cũ uos illiterati, & infimi de mũdo sitis, cum tanta uobis efficiẽda sint in hoc testimonio reddẽdo, idola, s. euertere, crucem exaltare, mũdum mutare: nolite hæc pauere, qm̃ Spiritus sanctus uobis aderit, qui hæc omnia facile efficere
poterit. & me licet crucifixum clarifica- C
re testimonio suo, & uos infimos, & idiotas idoneos ministros facere noui testamẽti, & mũdũ euertere, ac commutare.

Sed dubitas. Cur tot testimonia Xps hẽ voluit? Prophetæ oẽs de ipso testati
sunt. Hinc Lucas. Hinc testimoniũ per- Act. 10
hibent oẽs pphetæ. Cũ natus fuit, stella ei testimoniũ perhibet, & Magi, & Angeli, q eum pastoribus annunciãt. Et statim Simon, & Anna loquebãtur de illo oĩbus. Deinde Ioannes Baptista de eo testificatus ẽ, et tota Trinitas in baptismo, & trãsfiguratione. Et demum nũc Spũs sanctus

A sanctus,& apostoli,quorsum tot testimonia? R̃ndeo: Rẽ esse difficilimã creditu, φ Deus homo factus sit,& crucifixus, cũ hoĩem sola volũtate redimere posset. Vñ
Esa.53 Esaias ait, dñe quis credidit auditui nostro,&c. Et homo incredulus est, duru sq; corde, iõ tot necessaria fuere testimonia, præcipuè in re tãta, a qua salus oĩum pẽdebat, & nihilominus plures increduli fuerunt,& sunt,postq̃ tot,& tam mani-
Psa.92 festa testimonia uiderunt. De quib. Psal. Testimonia tua credibilia facta sũt nimis. Sed nunc apostolorum testimoniũ expendamus in fidelium cõsolationẽ, quo fidei nostræ ueritas præcipuè illustratur. Sed prius supponendum est, Fidei no-
B stræ fundamentũ nõ esse aliud quã Deũ primam ueritatem, reuelantẽ nobis Xpi mysteria: ueritas autẽ prima decipi, aut decipere non põt. Est aũt Deus verax, oĩs homo mendax,ut Paul.ait. Et qui fi-
Ro. 3. de diuina credit, huic innititur fundamẽto. Vnde Ioannes ait: Qui credit in filiũ
1.Io 5. Dei,hẽt testimoniũ Dei in se. Vt uero sciamus,q̃ a Deo reuelata sunt uobis, Ecclesia magistra est,cuius caput Romãn⁹ est
1.Ti.3 pontifex. Hęc est colũna,& firmamẽtũ
Ioa.16 veritatis,vt Paul. ait,quia a Spiritu sancto edocta est. Vnde ei Christus ait. Cũ ãt venerit ille spiritus ueritatis, docebit vos oẽm ueritatẽ. Vnde ad Romanã ec-
Deu.17 clesiam accedẽdum uobis est in oĩ re dubia. Cuius figura præcessit Deu.17. Si difficile,& ambiguũ apud te iudiciũ esse pspexeris,& iudicum inter portas videris verba uariare, surge, & ascẽde ad locũ, quem elegit dominus Deus tuus,ueniesque ab eis,qui indicabũt tibi iudicij ueri-
C tatẽ,faciesq; quodcunq; dixerint. Ita nũc in omni re dubia ad Romanũ põtificem accedendum,& eius iudicio standũ. Credendum ergo nobis est, pp Deũ reuelantem,& Ecclesiæ,quæ magistra fidei ẽ, in omnib. parendum. Sed nihilominus testimonia alia inquirẽda nobis sunt, sine quib. crederemus,quibus tamen adhibitis magis in fide roboramur,& consolamur,& infideles conuincimus.

Ex his uero illud precipuum est,φ hodierno euangelio declarat. Testimoniũ, s. Spũs sancti, & Apostolorũ,φ de Christo dño reddiderunt, quo mundum mutauerunt,eumq; uicerũt, & ad Chri dñi
A pedes deiecerunt. Victoria ista Euãgelij cõtra uniuersum mundũ, cum ministri euãgelij essẽt numero pauci,infirmi,pauperes,illiterati. Cõtra uero mundi sectatores innumeri,potẽtes, sapientes, diuites, manifeste ostẽdit fidei nostrę ueritatem esse adiuncta, q̃ nã uincit, ac superat,contra quam, nec regis potentia,nec mulierum uires,nec vini fortitudo praualuit. Sed diuersitatẽ horum exercituũ,&
3.Es.3 amorum utriusq; libet intueri pugnam, & tandẽ exitum rei, & certaminis uictoriam. Exercitus diuersitatẽ ostẽdit Paul.
1.Co.1 Videte uocationem vestram fratres, qa
B non multi sapiẽtes sm carnem,no multi potẽtes,non multi nobiles,sed quæ stulta sunt mundi, elegit Deus,ut cõfundat sapientes, & infirma mũdi elegit Deus, vt cõfundat fortia,& ignobilia mũdi,& contemptibilia elegit Deus,& ea quę nõ sunt,ut ea,quæ sunt,destrueret. Sapiẽtia
1.Co.1 mundi in apostolis nõ erat. Vnde Paul. Placuit Deo per stultitiã prædicationis saluos facere credẽtes. Nobilitas nõ eos commendabiles mundo reddebat, imo viles, & abiecti erant tanq̃ piscatores, quos infimos de plebe Plutarchus dicit. Tales denique,de quib. Paulus. Puto.n.
1.Co.4 φ Deus nos apostolos nouissimè ostendit,tanquam morti destinatos,tanquam purgamẽta huius mũdi facti sumus omniũ per ipsem a vsque adhuc. En infimã sortem alterius exercitus. Cui adde militum paucitatẽ, duodecim enim Apostoli fuere, & pauci discipuli, qua rõne eos dicebat Christus dominus pusillũ gregẽ
C In altero uero exercitu innumeri sunt
Lu.12. milites. Euntes in mundũ uniuersũ dux ait, prędicate euangeliũ oĩ creaturæ. Pe-
Ma.vl. trus Apostol⁹ irruit in Põtum, Bithiniã, Galatiam,Romam,Ioannes Euãgelista in totã Asiam,Paulus in Illiricũ,Capadociam, Antiochiam, Cypruũ,Iacobus maior in Hispanias,Iacob. minor in Iudęã, Thomas Apostolus in Indiã uniuersã, Philippus in Syriã,& Scythiam,Barth. in Armeniã,& Licaoniã, Marth. in Aethiopiam,Matthias in Iudæã, Simon in Mesopotamiã. Taddę⁹ i Persiã, Andreas

A in inumeras regiones. Et tandē in oēm terram exiuit sonus eorū. Et denique in hoc exercitu sunt uniuersi mūdi sapientes, nobiles, potētes, diuites, uniuersa philosophia Græcorum, potentia Romanorū, & oīum regū terrę. Mira disparitas exercituū, pauci agni cōtra inumeros lupos, vrsos, leones. Ecce ego mitto uos sicut agnos inter lupos, X ps ait. Lu. 10. Locustæ vel potius formicę in elephātos, pygmæi in gigātes, columbæ similes, in aliquas grādes. Nec uero in secūdo exercitu homines dūtaxat sunt, sed uniuersi dæmones q duces agūt. Hinc Paul. Non est nobis Eph. 6. colluctatio aduersus carnē, & sanguinē, sed aduersus principes, & ptātes, aduersus mundi rectores, tenebrarū harū, contra spūalia nequitiæ in cælestib. Et de dęmone dictū est. Non est potestas sup terrā, quæ cōparetur ei. Iob. 40 Vñ si superandi sunt, B desuper terram necessaria potestas est.

Si inęqualitatē exercituū ostendimus maximā, non minorē ostendamus armorum diuersitatē, quib dimicant. Arma mundi sunt sapiētia eius, eloquētia, potētia, minæ, terrores, ꝓmissa uana, innumera, tormēta, delicię, diuitiæ, uoluptates, his.n. oīb. aduersus sanctos mundus dimicauit. Prioris uerò exercit⁹ Dei arma sūt, pati, nō resistere malo. Illi dñt, occidamus: hi dñt, moriamur, illi dicunt, ꝑsequamur, hi dñt, ꝑsecutionē patiamur. Hæc explicās Paul. ait. Maledicimur, & 1. Co. 4 benedicim⁹, ꝑsecutionē patimur, & sustinemus, blasphemamur, & obsecram⁹, & 2. Co. 11 inferius ait: In laborib. plurimis, ī carcerib. abūdantius, in plagis supra modū, ī mortib. frequēter, in labore, & ęrūna, in uigilijs multis, in fame, & siti, in ieiunijs multis, ī frigore, & nūditate. Et alios Ro. 12 moC nēs antesignanus Paul. ait. Non uos defendētes, charissimi, sed date locū iræ sententijs in se latis cōsentiētes, nullis humanis fauorib. utebant' in sui defensionem, sed dicūt pp te morificamur tota die, æstimati sumus sicut oues occisionis. Vnde Psa. 43 Paulus, Sancti ludibria, & uera experti, He. 11 insuper, & uincula, & carceres, lapidati sunt, secti sunt, ī occisione gladij mortui sūt. Vidim⁹ exercituū discrimē, & armorū. Restat pugna uidenda. Sup quanā re

cōtēdunt? q belli cā est? Infirmi potētiores uincere curāt in difficilimis. Contendunt.n. eis suadere, ut a proauis acceptā A religionem derserāt. Deos suos non colāt, imo ut dæmones abominentur, quos patres patrię dicebant, quib accepta referebant vniuersa sua bona. Credant uero Deū trinum, & unū. Adorēt crucifixum in ligno, captiuēt intellectū in obsequiū fidei. In morib. cōtendunt ut crucē tollant, seipsos abnegent, patiant' libenter, Luc. 9. mortē oppetāt. Qui vult uenire post me, abneget semetipsum. tollat crucē suā, & sequat' me. Et q amat aīam suā, pdet eā, ut oēm fugiat uoluptatē, mundum relinquat. Veni separare filiū aduersus patrē, Mat. 5 & filiā aduersus matrē, ut pauperes sint, ut lugeāt, ut mites, ut ꝑsecutiones patiantur. Cōtra uero mundus cōcedit, q carnē delectāt, q appetitui placēt, q uoluptati ꝓprię cōsonāt. Promissæ ēt retributiones B ab vtroq; exercitu diuersę admodū sunt, nā mundus corā oculis proponit mercedē suā, diuitias, uoluptates, honores: X ps Mat. 5. Io. 19. vero ait. Merces vestra copiosa ē ī cęlis, & regnum meum nō est de hoc mundo.

En exercituū diuersitatē. Visi nō sūt ī mūdo duo exercit⁹ adeo diuersi, ac dispares in oībus, in uomere, potētia, uiribus, armis, mercede, & rōne pugnādi. Attēde ergo nunc miraculū maximū X pianę religionis, ut Aug. ait. Augu. Pauci, infirmi, ignobiles, ignorantes uicerunt plurimos, fortes, nobiles sapiētes, atq; potētes. Pauci uicerūt plurimos. Infirmi fortes, ignorātes uicerunt sapiētes, cōmisso ꝑlio breui tpe Romanū imperiū X pi se subiecit. Et expoliatus est fortis armat⁹ atrio, & armis suis, & impletum est illud Pauli. Sācti ꝑ He. 11 fidē uicerunt regna, operati sunt iustitiā, adepti sunt reꝓmissiones, obturauerunt C ora leonū, extinxerunt impetū ignis, effugauerunt aciē gladij, cōualuerunt d infirmitate, fortes facti sunt ī bello, castra uerterunt exterorū. Dęmonū tēpla, & simulacra diruta sunt, & X pi erecta. Sapiētes uenerunt ad sinapi, & priorē ignorantiā suā accusauerūt. Et hæc ē uictoria, q uincit mundū, fides nr̄a, ut Ioā. ait. 1. Io. 5. Quis nunc dubitare ualeat, tā insignē uictoriā Deo auxiliāte partam esse? Quis dubitet veritatem

A veritatẽ pugnasse ꝓ fide Christi? Hanc vero victoriã, q̃ de lupis, & leonib. reportat, erãt agni, ꝓdixerat multis retro seculis Esai. Habitabit lupus cũ agno, & pardus cũ hædo accubabit, vitulus, & leo, & ouis simul morabunt, & puer paruulus minabit eos: vitulus, & vrsus pascẽt. sil requiescẽt catuli eorũ, qa repleta est terra scia Dñi. Quib. uerbis signat ꝓpheta, doctrina Xpi efficiendũ hoc in mũdo esse, vt agni, & oues vincerent ferocissima aialia, & ea rederẽt mãsueta, ꝙ effici nequaq̃ poterat nisi Deo id operãte. Id ipsũ alijs verbis ondit Esa. Lupus, & agnus pascent sil, & leo, & bos comedẽt paleas & serpẽti puluis panis ei⁹: nõ nocebunt, neq; occidẽt in vniuerso monte sancto meo. Cũ vero mirabiles effect⁹ cernim⁹ alicuius instri, ad quos uirtute sua ptigere nequaq̃ poterat, q̃rimus principalem cãm, cui illos tribuamus. Sic cũ p Apostolos mũdũ mutari videamus, nec id ipsos proprijs virib. effecisse, Deũ i eis operãtẽ agnoscimus, q ẽ mirabilis in sãctis suis. Hinc fit, ut illud, ꝙ opprobrio dabat religioni Xpanæ, i eius cedit glĩã singularẽ. In fidei cõtumeliã dicebat a mũdi sapiẽtib. ꝙ eã ꝓdicassent papes, piscatores, idiotæ, nõ reges aut sapiẽtes. Ita filio Iosaphat patrẽ eius Abenir dixisse. Damasc. tradidit i ei⁹ historia. Sed id ipsũ eximiã esse laudem nfæ religinis, Iosaphat princeps ostendit, dum tã debilib. instris tã illustris victoria reportata est. Si. n. victoria Gedeonis, Dauid, Iudith, & siles Deo tribuũtur, qa supra vires pugnãtiũ erat, multo magis Deo tribuẽda euãgelii victoria. Si. n. pauci agni leones plurimos superent, cui dubiũ eẽt, vt diuina id effectũ? Sola ergo veritas, & diuina vis hoc op⁹ pfecit. Onditurq; veritas illius Pauli ꝙ ifirmũ ẽ Dei, fortius ẽ oĩb. hoĩb. Huius vero rei figura ꝓcessit in subuersione Hierico, cui⁹ muri fortissimi ceciderũt tubis resonãtib. ita Apostolis ꝓdicantib. idolatria cecidit, quo facto ostensum est, ꝙ Psal. ait, Dñs dabit verbũ euangelizantib. virtute multa. Tñ hoc miraculũ esse Aug. ait, vt sufficiẽs sit ad fidei cõfirmationẽ, & si nullũ aliud effectũ fuisset. Recipi. n. in mundo vniuerso fidem, q̃ in morib. appetitui nfo nõ conuenit, adeo difficilis in his, q̃ speculatiua sunt, adeo aduersa hoĩum igenio, & cõsuetudini, & p paucos, & infimos prædicata, vere mutatio hæc dexteræ excelsi ẽ. Merito ergo suus Christus ait, Spũs S. testimoniũ perhibebit de me, & vos testimoniũ perhibebitis. Hinc Dñs per Esaiã. Vere vos testes mei, dicit Dominus.

Esa. 11

Esa. 65

B

Dama.

C

1. Co. 1

Iosue 7

Sed i hoc Aplorũ testimonio, illud notãdũ est. Nõ verbis solis, & miraculis ipsos testimonũ phibuisse veritati, sed pcipue vita pfecta, & sanctissima, qua mirabiles mundo effecti, testes redditi sũt oĩ. exceptione maiores. Hoc testimoniũ à fidelib. Pet. exigebat, cũ ait. Mulieres subditæ sint viris suis, vt & si q nõ credunt verbo, p mulierũ cõuersationẽ, sine verbo lucrificãt, cõsiderãtes i timore sctãm cõuersationẽ vestrã. Quib. verbis apparet, q̃ta sit vis virtutis, & vitæ honestæ, cũ satis eẽt cõuertere eos q aplicę ꝓdicationi, & miraculis ñ credebãt. Et i eãdẽ rẽ ait Pau. Nũqd egem⁹ comẽdatijs epistolis ad vos, aut ex vobis, epla nfa vos estis, scripta i cordib. nris, q̃ scit, & legit ab oĩb. hoĩbus, manifestati, ꝙ epla estis Xpi, ministrata à nobis, & scripta ñ atramẽto, sed spũ Dei viui, Sctãm vitã discipulorũ vocat Pau. eplam cõmẽdatitiam Xpi, & sui ipsi⁹, q̃ ab oĩb. sciri, & legi affirmat, qa hoc testimoniũ oẽs recipiunt hoĩes ab oĩb. intelligit. Hoc testimoniũ fideliũ petijt Xps a pr̃e, cũ ait. Oro pr̃, vt sint vnũ, sicut ego & tu vnũ sum⁹, vt credat mũd⁹, qa tu me misisti. Vere si fideles Xpi legẽ seruarẽt, q̃ i charitate consistit, si vnũ ter se eẽnt, vniuerso mũdo essẽt admirationi, & iplerent illud Esa. Oẽs q viderit eos, cognoscẽt illos, & dicẽt, hi sũt semẽ, cui bñdixit Dñs. Et tũc bonus Xpi odor essent, eiq; testimoniũ phiberẽt illustre. Hic effectũ ẽ, vt plurimi ad fidẽ venitẽt initio ecclesiæ, q fidelium sanctã cõuersationẽ videbãt. Et iõ Iulianus apostata, ut refert historia ecclesiastica, scripsit sacerdoti Idolorũ, vt curaret, gẽtes virtutẽ colere, hac. n. rõne fides Christi crescebat, & augebatur in dies. Vis ergo ò hõ, quicunq; sis, testimoniũ Xpo dare? vis fidei testis esse fidelis? exẽptũ ꝑbe bonũ.

A

Esa. 35

1. Pe. 3

B

2. Co. 3

Io. 17

C

Esa. 61

Hist. eccle.

A bonorũ operũ domesticis tuis, & oĩb. reliqs, & eris sagitta Dei acuta, vt ppli sub eo cadãt. Mirã. n. vi exẽplũ hẽt, vel ĩ bo-
Esa. 26 nũ vel ĩ malũ. Hac rõne, ait Esai. mudũ ñ cõuerti ad Deũ, qa fideles iustitiã non operẽ. Iustitiã ait, nõ fecimus in terra, iõ non ceciderunt habitatores terræ.

Iã ẽm, qd initio ppofuimus, uideam⁹ pſecutiones, ſ. & tribulõnes, quas ĩ hoc reddendo testimonio passuri erãt Apostoli De quo in secũda parte euangelij.

Hæc locutus sum vobis, vt nõ scãdalizemini absq; Synagogis &c. Mirũ pfecto est, q̃ sint illa, q̃ suis Deus in hoc mũdo parauit, imo & pmisit. Tribulatiões, & pſecutiones, audi has, quasi maximũ qd pmittẽtẽ Xpm Dñm, Am̃ dico vobis
Mar. 10 B nemo est, q̃ reliquerit domũ, aut fratres, aut sorores, aut prẽ, aut matrẽ, aut filios, aut agros pp me, & pp euãgeliũ, q accipiet cẽties tm̃: nunc ĩ tpe hoc domos, & fratres, & sorores, & mr̃es, & filios, & agros, cũ pſecutionib. & in sc̃lo futuro vitã ęternã. En pſecutiones pmittit quasi munus maximũ, ergo Dei donũ tribu-
Phil. 1. latio est: ẽ certe, audi dicẽtẽ Vobis datũ ẽ, nõ solũ vt ĩ eũ credatis, sed ẽt vt pro illo patiamini: vbi vr̃ ppone re donũ tribulationũ dono fidei: sed qua rõne tribula-
Simile tio donũ Dei est? multis q dẽ, prior rõ sit in perãpli, & magnifici ędificij parte pręcipua, & nobiliori nullus lapis collocaẽ, nisi elaboratus sit, & quo plus elaboraẽ, eo ĩ digniori ędificij parte collocãdus. Di-
3. Re. 6 uina illa Hierusalẽ ædificaẽ vt ciuitas viuis ex lapidib. Ibi vero malleus, & oẽ ferramentũ nõ audiẽ, sicut nec ĩ tẽplo Salo-
C monis, qa sicut lapides, priusq̃ in tẽplũ deducerenẽ, elaborati oĩno erãt, ita pri⁹ quã in cęlestẽ deducaris Hierusalem hic elaborãdus es, hic poliẽdus, vt tãto ædificio dignus habearis. Elaboraris uero tribulationib. & persecutionibus, sic. n. Ecclesia ait. Tunsionib. pſſuris, expoliti lapides, suis coaptanẽ locis p manum artificis, disponũtur pmansuri sacris ædificiis. Lapis angularis huius ædificij Xp̃s Dñs ẽ, & hic elaboratus vir innumeris pſſuris & doloribus, sic Maria, sic Baptista, sic oẽs apostoli, sic demũ oẽs, qui Deo placuerũt, p multas tribulationes trãsierũt fideles. Quid ergo miraris, si tu rudis, & iept⁹ lapis elaboreris, vt tãto ędificio dignus sis? Sicut ergo lapidi, cũ poliẽ iiuria nõ fit, imò ei magnũ bñficiũ confert, ita tibi tribulatio à Deo daẽ, & promittiẽ tanq̃ donũ: rl̃a vero, ad cuius mẽsurã elaborãdi sum⁹, crux ẽ Xpi, q̃ est calamus ille mẽsuræ, quo vir metiẽ ædifi-
Eze. 40 ciũ apud Ezec. Ibi supb. iuenit rl̃am humilitatis, cui dẽt cõformari, vidẽs, qd humiliauit se Dñs Iesus Xp̃s vsq; ad mor-
Phil. 2. tẽ, mortẽ aũt crucis. Ibi impatiens rl̃am inuenit. Ibi auarus, qui sua nõ dat, cum Xp̃s se ipsum dẽt, ibi q corpori indulget videbit, qua rõne illud tractare debeat.
Greg. Greg. in Ezech. ait. Aliter Deus cõspicit tribulatũ, & aliter eũ, q nõ tribulatur in afflictõ. n. videt imaginẽ filij sui, quẽ vnice & tenerem diligit, & sic dulcissi-
B mis oculis eũ intueẽ, erq; afficiẽ. Hinc sa-
Pro. 3. piẽs, Disciplinã Dñi fili mi ne abijcias, nec dficias, cũ ab eo corriperis: quẽ. n. diligit Deus, corripit, & quasi pr̃ in filio cõplacet sibi: en qũo patris amãtissimi oculis eũ respicit Deus, q tribulat⁹ est; signũ est diuinæ filiationis tribulatio. Qd si ex-
Heb. 12 tra disciplinã estis, nõ estis filij, castigat
Simile . n. oẽm filiũ, quẽ recipit, ut Paulus ait, & quẽ diligit. Si ergo ĩsigne aliqd nobilitatis tãti in mũdo hr̃, & iõ honoris cã crux in pectore gestatur à nobilibus, qua rõne signum diuinę filiationis, Dei amoris nõ magnificiendũ est? Nec uerò tribulatio solũ est signũ diuinæ filiationis ẽm p̃sentẽ iustitiã, sed ẽt diuinę, & æternæ p̃destinationis, qd summã hoĩ ingenerare lætitiã dẽt. Tribulatus. n. sub Xp̃i uexil-
August. C lo ẽ. Aug. Boni ĩ hoc mũdo malis pmixti sũt, qa nũc grex ẽ eccl̃ia ouiũ & hircorũ, sagena, cõgregãs bonos, & malos pisces, area cõtinẽs triticũ, & paleas, arbustum rosas, spinas habens. Sed in hoc dignosces bonos, ac malos, qd Christus oues suas signat, tau cruce, s. & tribulatione, dæmõ uerò suos delitiis, & omni lu-
Gal. 5. xu. Hinc Paulus. Qui sunt Christi, car-
Eze. 9. nem suam crucifixerunt. Et apud Eze-
Hiero. chielem saluandi signantur tau, quæ littera antiquis fuit crux, ut Hierony. ait Et sanguis in Aegypto ponitur in sup liminaribus eorum, qui percutiendi non erant.

A erant. Et funiculus coccineus dat Raab
Exod. in signum, ne domus ipsius diripiatur, &
12. pereat. Cum diripienda ciuitas aliqua mi
Iosue 2 litibus traditur, si dux uelit domũ aliquã
Simile immunem esse, vel sibi seruari, ponit par
uum aliquod uexillũ in domus ianua, q
cũ milites uident, vlterius progrediunt,
nec domũ illam diripiunt. Sic cum Xps
dñs in te ponit crucis uexillũ, tribulatio-
né aliquã, signũ interposuit, quo signifi-
cat, te sibi seruari, nec a dæmonibus diri-
pi velle. De hac re gloriatur spõsa, cũ ait.
Can. 2. Ordinauit in me Charitatem, ubi plures
legunt, iuxta hebraicã ueritaté. Posuit in
me uexillũ charitatis. Vere crux uexillũ
charitatis est, quia signũ diuini amoris in
nos, & quia signũ est, in quo infinitã suã
charitatem Deus oñdit, cum ergo signũ
B hoc in te erigit, te ad ipsũ ptinere oñdit.
Simile Gloritare ergo in tribulatione. Cum viã
difficilé, ac dubiã ingrederis, & plurimũ
tua interest, ab ea nõ deuiare, & data tibi
sũt signa certa uiæ, si illa reperias, lętaris:
sin minus, tristaris, Viã in cœlũ agis, quã-
ti tibi referat, non declinare ab hac via,
eamq; rectã tenere, nullus sermo sufficit
Act. 14 enarrare: signa vero rectæ in cęlũ uię au
3. Reg. di. Per multas tribulationes oportet vos
introire in regnũ cęlorũ, cũ hęc signa re-
17.
4. Re. 4 pereris, gaude. Super lectum suum collo
cat Elias suscitandũ puerum, & super le
ctũ Elisei Sunamitis filiũ ponit, ut susci-
tetur. si ergo in lecto Christi, qui crux est,
te uideris, suscitandum te crede, & resur
C recturum in iudicio cum bonis.

Secũda rõ sit, per tribulationem Deus
ducit suos, viã in cęlũ vt celerius agãt, &
à mundi amore arceantur: si. n. prospera,
ac dulcis via esset, nunq̃ eã finire vellent,
& his q̃ mundi sunt, oblectati cęlestia ne
Exo. 3. quaq̃ suspirarét. Descendit Deus, ut libe-
4. 5. 6. 7 ret Israel ex Aegypto, & ducat eũ in ter-
&c. ram promissã: & cum dicit, se descẽdisse
vt liberet eum, tunc maxime affligũtur,
tunc flagellantur, tunc paleę nõ dant. Vt
quid ò dñe hæc afflictio? num sic liberan
dus Israel est? Probè dñs nouit, qd facto
opus sit, scit. n. tam ex corde Israelitas di
ligere Aegyptum, ut licet afflicti, & op-
pressi in eo essent, nihilominus cũ ab eo
recessissent, & uiã cæpissent terrę promi-
ssæ, in Aegyptum reuerti, & in eo manere A
vellét, qd obsecro facerent, si ibi blande,
& humanissime tractati fuissét, null⁹ cer
te eorũ in terram promissam iret. Cõque
rẹris, & ais, multa ĩ hoc mũdo patior ma
la supra modũ, supra uirtutem grauor. Te
vigeo, cũ hic tribuleris, nihilominus mũ
dũ diligis, in eo ppetuo manere uelles, si
nihil hic tibi mali esset. Quid faceres, qñ
in cęlum suspirares? quando hinc migra
re cuperes? Volens ergo Deus nos in cæ-
lum properare, mundumq; contemnere Ge. 31.
hic nos tribulari vult, Sicut. n. Iacob ĩ pa
triam non redit, donec faciem Laban im
mutatam uidit, & verba filiorũ Labã du
ra audiuit, ita nos cælestis p̃riæ non recor
daremur, si cũcta hic nobis ꝓspera essét.
Cũ angeli dicerét ad Loth, Sodomã euer Ge. 19.
tédã, recedere ab ea nõ vult, nisi vim pas- B
sus ab angelis: quid obsecro faceret, si au
diret, multa bona in Sodomis futura?

Sed, ais, vidimus, cur De⁹ suos tribula
ri uelit, sed qua rõne mũdus eos persecu-
tus est? quid mali ab eis mũdus accepit,
ut in eos insurgat? Ait Chrs dñs. Hæc fa Exo. 5.
ciét vobis qa nõ nouerunt patrẽ neq; me.
Sic Pharao aiebat, dñm non cognosco,
& Israel non dimittam. Certe si mũdus
Deum agnosceret, sũmo in pretio eius fi
lios haberet, & vestigia pedũ eorũ deoscu
laret: sed quia Deum non agnoscit, non
magnifacit iustos, imo eos pseqtur. Sicut
. n. vbi agnoscitur Hispaniæ rex, magno
in pretio hñr eius filii, & cũ audis, hic fi- Simile
lius est regis Hispaniarum, eum reuere- C
ris: vbi uero rex nõ agnoscitur, nec eius fi
lij in honore hñr: ita plane in hac re acci
dit. Iustus Dei filius est, qui Deũ nouit, Ps. 138
iustum honorat. Hinc Psal. Mihi aũt ni Psal. 1.
mis honorati sunt amici tui Deus, & idé 1. Io. 3.
Ps. de iusto loquens ait. Ad nihilũ dedu-
ctus est in cõspectu eius malignus, timen
tes aũt dñm glorificat qui vero Deũ nõ a-
gnoscit, nec iustos reueret. Hinc Ioãnes.
Mundus nõ nouit nos, qa nõ nouit Deũ:
imo vero cum mũdi factio Deo aduersa
ac contraria sit, sicut insurrexit in Xpm
dñm cũ in mũdo fuit, ita in Xpos eius ar
mat. Sed hęc ait, locut⁹ sũ vobis, vt cũ ve
nerit hora eorũ reminiscamini, qa ego di
xi uobis. Noli ĩparat⁹ esse, tibi dictũ iã est
per

A per multas tribulationes intrādum tibi in regnum æternum esse,&c.

IN FESTO PENTECOSTES.

Thē. Factus est repēte de cælo sonus tanquam aduenientes spiritus uehemētis, & repleuit totam domum, vbi erant sedentes, & apparuerunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis, seditque supra singulos eorum, & repleti sunt omnes Spiritu sancto,&c. Act. 2.

PRæsentibus iā aureis sæculis, qbus anni sterilitatis finē erāt accepturi,& inceptus annus benignitatis, & copiç, ann⁹

Ps. 64. placabilis, & acceptabilis de quo Ps. Benedices coronæ anni benignitatis tuę,& cāpi tui replebunť vbertate, X̄ps corona

B est hui⁹ anni, eo bñdicto sūmis bñdictionibus oēs nos bñdicti sumus oī bñdictio ne in cęlestibus in X̄po, vt Paulus ait.

Eph. 1. Vel benedices coronæ anni benignitatis tuæ,i.anno benignitatis tuę p coronam, per circuitū.ut oīs annus legis grēgra re

Ps. 64. pletus oñdatur,de quo ēt Ps. Valles abūdabunt frumēto, & pinguescēt pretiosa deserti,clamabūt,etenim hymnū dicent. Pręsente ēt eo tpe, quo oñdenda erat uis grani illius, in terrā seminati Chri Dñi, sicut ille ait. Si āt mortuū fuerit,multum fructū affert. Si.n. in fructu,qui usque ad

can. 12 Christi ascensum apparuit,terminaretur vis grani illius,merito dubitari posset, esset ne Deus granū illud. Reliquit.n. pau-

C cos discipulos infirmos, & imperfectos, quales etiā alij puri homines reliquerāt. Et tanta res,quāta fuit Deum de cęlo descendere inter homines conseruari, mortē opetere, tā paruo fructu inde suscepto terminād a nō erat:tpe ergo illo aduenīēte,quo sęcula mūdi aurea incipiebāt,quo ostēdēda vis grani diuini,i terra seminati,in vberrimo fructu,& fruct⁹ vberrimi redēptionis Christi in copia gratiæ, quo vniuersi regeneratio aduenit,quo uniuersus mundus mutādus erat in aliū,ut dicere Pau.posset. Si qui ergo noua creatura. Vetera trāsierunt,ecce noua facio oīa. 2. Cor.5.& Esa.43. Ne memineritis priorū, & antiqua ne intueamini: ecce ego facio noua,& nunc orientur,utique cognoscetis ea. Ponā in deserto viam,& in inuio flumina, & glorificabit me bestia agri, A dracones,& struthiones. Quia dedi in deserto aquas, flumina in inuio, ut darem populo meo, electo meo.

Vt congruum conuenienſque esset initium abundantiæ tantæ, vberrimiq; fructus,mittitur hodie Spūs sāctus in igne.

Sicut.n.cum aget hominis pigri, incuria Simile illius,plenus est spinis, rhānis & oī inutili arbusto,nullūq; reddit fructum bonū, vt hunc tribuat abundanter, cum illū excolere agricola vult, primū igne illū succendit, & oīs spina absumiť, oīs malitia ab agro tollitur,aperiturq; terra,ut facile possit elaborari, & oīs eradicari radix inutilis,tunc iactum semen reddi tricesimū, sexagesimum,& centesimū fructum:qualis obsecro erat mundus ante Christū do B minū,nisi ager ille pigri, repletus spinis, & oī arbusto inutili? Quid faciet nr̄ agricola,volens illud seminare optimo semine,ut maximū referat fructū? Mittit hodie ignē de cælo in Apostolos, ut illi per vniuersum mundū hunc deferāt ignem, quo mundus ardeat, & oīs ab eo malitia tollatur,oīs spina absumatur,vt fructum multum referat. Nō legisti illud. Ignem Lu. 12. veni mittere in terrā? ò mirā uis ignis huius. Eo terra præparata est semini euāgelij,eo oīs rhamus absumptus,oīs sublata herba iutilis,error oīs abiit, idola eiecta, vitia eradicata,& verbo diuino seminato innumeri orti fideles,lilia virginū,purpureæ rosæ martyrū, turmæ eremitarū, Es. 35. vitā diuinā agentiū. Impletumq; est illud C Esai. Lætabitur deserta,& inuia florebit solitudo,& germinabit. Tunc X̄ps granum sinapis minimum oī semine, creuit Lu. 13. in arborem grādem, ad quem uenerunt omnes cæli aues, omnes sapientes terræ.

Ideo dies iste lætissimus, Ecclesia est, vt illa ostendit verbis,sūmā explicātibus lętitiā,dicēs. Per Christum dominum nostrum,qui ascendens super oēs cælos, sedensque ad dexteram tuam, promissum Spiritum sanctum hodierna die in filios adoptionis effudit, quapropter profusis gaudijs,totus in orbe terrarum mundus exultet gratias inquit,tibi agamus. Pater æternus per X̄pm dominum nostrum, q cū è mundi huius carcere processisset.& in re-

A in regiam tuã peruenisset, non est nostri oblitus, rebus ꝓspere succedentibus, sicut pincerna oblitus est Ioseph in carce-
Ge. 40. re positi. Sed nobis S. S. misit, quã rône summis, profusisq; gaudijs mundus lætetur. Et merito: hodie. n. impletur illud
Gen. 1. Gen. 1. Spiritus dñi ferebat̃ sup aquas. Tunc quidẽ incubabat spirit⁹ dñi super aquas, vt gallina super oua dans aquis vim plura gignendi. Nunc idem spiritus incubat aquis multis, q̃ sunt populi multi, linguæ multæ, in noui mundi gñationem. Hodie diluuium peccatorum hoc spiritu terminare voluit, sicut olim spiritu suo diluuium terminauit aquarũ Ge-
Gen. 8. nes. 8. Adduxit dñs spiritum super terrã & cęperunt aquæ minui. Est. n. S. S. ventus vrẽs, siccãs mare vitiorum, vt uia sit
B transeunti Israel in terram promissam. Quo sublato diluuio, implet̃ illud Esai. 57. Nõ. n. in sempiternum litigabo, neq;
Esa. 57 vsq; ad finẽ irascar, quia spiritus à facie mea egredietur, & flatus ego faciã. Hodie noster Esaias ascẽdẽs mittit nobis pallium suum spiritum duplicem. Quia charitas Dei diffusa est in cordib. nostris
4. Reg. 2. per S. S. qui datus est nobis. Duplex vero datur Apostolis spiritus, sibi & alijs.
Ro. 2. Hodie ascendens nubecula parua, quasi vestigiũ hominis pluuia sua irrigat vniuersam terram, prius siccam, implens illud Ps. Pluuiam volũtariam segregabis
3. Reg. 18. Deus hrẽditati tuæ: infirmata est, tu vero
Ps. 67. perfecisti eã. Nec dare potuit amplius hodie cęlum, q̃ dedit, nec terra amplius desiderare, aut petere, hanc pluuiã summa subsequuta est abundãtia grãæ. Hodie im-
C plet̃ illud Apoc. 8. Accepit angelus thuribulũ aureũ in manu sua, & impleuit il-
Apo. 8. lud de igne altaris, & misit in terrã, & facta sunt tonitrua, & voces, & fulgura, Xps. n. magni cõsilij Angel⁹ orãs Patrẽ, in terrã mittit ignẽ, quo terra commouetur, & succenditur, huius rei historiã hodie proponit ecclesia ex Luc. Acto 2.

Dum complerentur dies Pentecostes Euangelium hodiernum epistola est, ait
Chrys. n. Chrys. acta Apostolorum esse euãgelium Spiritus sancti, sicut reliqua euãgelia sunt Xpi euãgelia. Ait ergo Luc. Dũ cõplerentur dies Pentecostes, quod erat Iudæorum Pascha, in memoriam legis A
datæ. Exo. 19. qñ descẽdit Deus in igne Ex. 19.
& sonitu super montem Sinai. Magno vero mysterio lex & eius consummatio eadem die mittit̃: fuit. n. legis datio figura eius, ꝙ hodie per S. S. factum est Tũc descendit Deus in Sinai, in igne, & sonitu, nunc in montem Sion in igne, & sonitu de cęlo. Tunc in tabulis lapideis lex scripta fuit digito Dei, nunc in cordibus hominum digito suo, spũ suo legem scribit. De qua re Hier. 31. sic loquitur. Ecce Hie. 31.
dies venient dicit dñs, & feriam domui Israel & domui Iuda, fœdus nouum, nõ ſm pactum, quod pepigi cum patrib. eorum in die quam apprehẽdi manum eorũ, vt educerẽ eos de terra Aegypti. Sed hoc erit pactum, quod feriã cum domo Israel, Dabo legẽ meã in visceribus eorũ B
& in corde eorum scribã eam, & ego ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. Qđ Spũ sctõ ueniẽte effectum est, ꝑ quẽ diffusa est charitatis lex in cordibus nr̃is. Horũ verò figura ꝓcessit Exo. 24. i lege à Deo data Moysi bis. Primo nãque Deus legem Moysi dedit in tabulis lapideis scriptam & tum tabulæ tum scriptu- Exo. 32.
ra à Deo effecta fuerant. Has vero tabulas fregit Moyses ad radices mõtis, nec iratus Deus est qđ tabulas à se datas fregerit lex. n. illa uetus prius data frãgẽda erat, & cessare debuit. Licet uero audacia nimia illa ui su fuerit, qđ tabulas fregerit legis, nõ tñ cum reprehẽdit Deus, qa id mysterio factum est cessationis legalium. Sed deinde ꝓcipit De⁹ Moysem C
ieiunare & tabulas ꝑparare, in quib. De⁹ digito suo lege scribat, sed dñe cur nunc tu non præparas tabulas, sicut prius, sed ab homine ꝑparari vis? Certè qa secũda lex scribenda erat in hoĩum cordib per S. S. corda uerò præparanda erant ab homine. Hominis enim est, præparare Pro. 6
animam, ut sapiens ait, licet enim & hoc opus sit gratiæ, est tamen etiam hominis, cor præparare & Deo offerre, ut in eo lex inscribatur: quid Apostoli sunt, nisi viui codices, in quibus legem Dei poteris legere? quorum uita nihil est aliud nisi euangelij lex, quam homines admirati sunt, iuxta illud Psalmi, Psa. 65
contur-

A conturbati sunt oẽs, qui videbãt eos, & timuit oĩs hõ, & annunciauerunt opera Dei. Tanta.n. fuit in eis doctrinæ grauitas, vitæ sctitas, prodigiorum magnitudo, vt oẽs timerẽt, & mirarent, talis oĩs fidelis esse dẽet, ut oẽs, qui viderint eos, cognoscãt illos, & dicant, hi sunt semen, cui benedixit Dñs, vt oẽs Dei legẽ, in vita fidelium scriptã legãt, nec.n. Spũs S. solis Apostolis datus est, sed ẽt nobis, vnde Ioel. Effundã de spiritu meo sup oẽm carnẽ, sicut.n. defuncto Ionatha. 2. Reg. 9. ait Dauid, agnoscẽs se beneficiis eius deuinctum. Putas ne, est aliquis qui remanserit de domo Saul, ut faciã cum eo miam pp Ionatham? Et cum nosset filium ei superesse licet claudum, cum suscepit, ẽt in mensam suam. Sic æternus pater agnoscens se obstrictũ Christi meritis, quærit eos qui ad Christũ ptinent, i quos effundat spiritus sui dona. Si Xpi es, libentissime in te effundet pater spiritum suum, tantum suscipe illum, & domum cordis para. Addit vero Lucas.

Es. 61.
Ioel. 2.
2. Reg. 9
B

Tãq̃ aduenientis spiritus vehemẽtis. Quam aliter nunc Deus uenit, ac ante veniebat 3. Reg. 19. Ecce spiritus grãdis, & fortis, subuertens montes, & conterẽs petras, & nõ in spiritu Dñs, & postea spiritum commotio, & non in cõmotione Dñs, & post commotionem ignis, & nõ in igne Dñs, & post ignẽ sibilus auræ tenuis, & ibi Dñs venit. Sed nunc non sic, sed uenit Dñs in spũ vehemẽti, in cõmotione, in igne, qua in re multa signãt. primum, abundantia diuini spũs, q̃ nũc datur post Xpi passionẽ, cũ ante parce daretur, quasi sibilus auræ tenuis. Hoc dixit. Io. 7. Nõdũ erat Spũs datus, qa Iesus nõdũ erat glorificatus, hinc ẽt Esai. 4. si abluerit Dñs sordẽ filiatũ Sion, & sanguinẽ Ierlm lauerit de medio eius, i spiritu iudicij, & spũ ardoris, & creauit dñs sup oẽm locũ mõtis Siõ, & vbi inuocatus est, nubẽ per diẽ & fumũ, & splendorem ignis flãmãtis in nocte, super oẽm .n. gloriã protectio. In hoc monte Sion, quẽ prædixit Esa. venit Spiritus S. q nobis est nubes, & ignis, vt antiqua colũna protegens ab æstu vt nubes, inflãmans vero tanq̃ ignis, vt uero hic spiritus daret primũ abluẽdæ erãt sordes aĩarum Xpi sanguine, tunc Christo clarificato spũs copia danda erat. Scdm, venit spiritus vehemẽs, ut ostẽdat effectum maximum, quẽ in mundo efficiet, uenit.n. ad subuertendũ montes, conterendo petras, & immẽsa alia opera, ac stupenda. Cũ de Sãpsone mira scriptura cõmemorat, ut in terfectionẽ in ille virorũ, ruptionẽ funiũ ac cathenarũ, & sĩlia, pmittit hæc verba. Irruit spiritus Dñi in Sãpson, quo facto oĩb. pualebat, nil ei resistere poterat. Sic mõ irruit spiritus vehemens in apostolos ut nullus eis resistere valeat. Ego dabo vobis os, & sapiẽtiã, cui nõ poterũt resistere, nec cõtradicere oẽs aduersarij vestri. Es. 27. q egrediũtur impetu à Iacob, florebit, & germinabit Israel. & implebunt faciem orbis semine. Vt ergo impetu egrediantur, & fortiter i mũdũ irruãt venit spũs vehemẽs. Iud. 6. Descẽdit primum ros in uellus Gedeonis. sine strepitu, sed deinde descendit in terrã, cum sonitu. Sic ait Bern. Primũ descendit Xps in vterum uirginis sine strepitu, sed deinde in vniuersã terrã cũ strepitu Apostolicæ pdicationis, & miraculorũ, q̃ duo pulchre explicat Ps. (ait Bern.) concordans cum figura Gedeonis, descẽdet sicut pluuia in uellus, & sicut stillicidia stillantia super terrã cũ strepitu. s. Quo significat Spiritum sanctum nobis dari ad magna, & miribilia opera, ut tã fortes hoc spiritu euadamus, ut nobis nullus resistere valeat, spũs robustorum, quasi turbo impellens parietẽ Esai. 25. Fortia nobis egredienda, hic spũs demonstrauit, non timere eos, qui corpus occidunt, nulla vinci difficultate, quominus perfecta capiamus, ideo spiritus vehemens dicitur.

3. Reg. 19.
C
Ioan. 7.
Esai. 4.
A
Iud. 15 & 16.
Luc. 21
Esa. 27
B
Iud. 6.
Berna.
Psa. 71
C

Tanq̃ ignis. Sine igne domus magna esse non potest, de antiqua domo Dei dictum fuit, ignis in altari meo semper ardebit. Illa uero tugurium fuit, regia Dei domus Ecclesia est, de qua Propheta, ò Israel quam magna est domus Domini. Sine igne ergo domus ista magna eẽ nõ potest, fuerat Christus eius ignis, vnde Esai. Saluator eius velut lampas accendetur, sed lampade hac in cœlum sublata, vt cœlestem illuminaret Hierusalẽ, quoniam

Leu. 6.
Bar. 3.
Es. 62.

A qm̃ lucerna eius ē agnus, ne sine lumine
Apo. 21 ecclesia maneret mittit Spũs S. q ignis,
& lumẽ Ecclesiæ sit, de quo Ps. Ignis à
Ps. 17. facie ei⁹ exat sit, carbones succẽsi sũt ab
eo. Facies Patris Chr̃s Dñs est: de quo
Ps. 79. dr̃ ostẽde faciem tuã, & salui erimus arsit
signis Spũs S. ad ĩtra in corde pr̃is, & fi-
lij, ab æterno, cũ mutuo se diligũt. Novi
demus nũc quõ ignis hic ardeat, cũ hoc
viderimus, bti erimus. Sed nũc videam⁹
quõ exardeat, qñõ ad extra ꝓdierit; id. n.
signat ignis à facie eius exarsit, i. extra
arsit: exarsit ĩ corde Aplorũ, eos illumi-
nãs, & inflãmãs, prius uiles carbones e-
rant, sed Spũ S. carbunculi facti sunt ꝑ-
tiosi, fulgentes, vt illuminẽt vniuersum
mundũ verè ea mutatione ostẽsum est, ĩ
B eos spũm aduenisse, sic ad Saul loquitur
1. Reg. Samuel. Insiliet in te spũs Dñi, & muta
10. beris in virũ alterum. Mutatio ista sic si
gnũ est diuini spũs. Bern. in cãt. Quõ a-
Berna. gnoscere potero huius spũs pñtiã? Nõ
oculis, qa colore caret, nõ auditu, qa so-
nus nõ est, nõ olfactu, qa sine odore est,
cognoscã ergo illũ mutatiõe cordis mei,
cum à terreno illud cęleste factum uideo
è carneo spũale. Hic. n. huius spũs effe-
ctus est, si hãc in corde tuo mutationẽ vi
deris, spm̃ tibi abesse crede, si liber à pas-
sionibus es, hunc hẽs spm̃, quia ubi spi-
2. Co. 3 ritus Dñi ibi libertas: Si cælestia suspi-
Ps. 192. ras, hunc hẽs spiritum, hic. n. spiritus bo
nus deducet me in terram rectam.

Descendẽs vero in igne, ostẽdit, qs sit,
qd Deus, & q̃ persona, qd tertia Trinita
tis persona sit, & tandẽ qd in nobis effi-
ciat, & quõ a nobis oporteat conseruari.
C Primo ostendit se Deũ qđ in igne ve-
Exo. 3. nit. Fuit. n. adeo familiare Deo ĩ igne ap
Deu. 4. parere, ut ꝑpetuo sic appa ruerit, in rubo
Ex. 24. Moysi apparuit ĩ igne, & deinde ei sp in
igne apparebat, Deu. 4. Ostẽdit tibi De⁹
ignẽ suum maximum, & audisti uerba
eius de medio ignis, & Exo. 24. Erat aũt
speciis glorię Dñi, quasi ignis ardens sup
verticẽ montis, in cõspectu filiorum Is-
Deu. 4. rael. Adeoq; familiare Deo erat in igne
apparere, ut diceret. Deus nr̃ ignis cõsu-
mens est, & Dei insigne erat ignis veniẽs.
Hinc 3. Re. 18. ait. Elias, Deus, qui exau
dierit per ignem, ipse sit Deus, & rñdit

oĩs ppl̃s, optima ꝓpositio. Cõposuit er- A
go sacrificium Elias, & ipsum aqua infu
dit ter, & orãs ait, Dñe Deus Abraham,
Isaac, & Israel, ostẽde hodie, qa tu es De⁹
Israel. Cecidit aũt ignis, Dñi, & vorauit
holocaustũ, & ait ppl̃s, Dñs ipse est De⁹,
& ignis lãbit vniuersam aquã. En figurã
expressam eius, qd hodie factum est. Erãt
Apl̃i sacrificium Deo qdẽ oblatum, sed
aqua timoris plenũ descẽdit, d cęlo ignis
Spiritus S. absumpsit sacrificium, oẽm
aquam timoris lambit. Perfecta chari-
tas foras misit timorẽ. Procedunt q de-
lituerant, loquuntur linguis publicẽ, qui
nec mutire audebant, columbæ mutate
sunt in aquilas, agni ĩ leones, & hoc igne
cælesti factum est, uere Dñs ipse est De⁹,
iam aquę igne ardent, vt petebat Esa. 64 B
En impletum illud Abdiæ 1. Et erit do-
mus Iacob ignis, & domus Ioseph flam Es. 64.
ma. Hinc uero nodis discẽdũ est, vt De⁹ Abdiæ
in corde nr̃o seruet, cum seruare oportet 1.
eo modo quo ignem: cum defecerint li-
gna, extinguetur ignis. Sapiẽs ait. Cum Pro. 26
defecerit oleum extinguetur lucerna.
Sic cũ defecerint in te bona opera, ignis
charitatis peribit, qa fundamento caret.
Sæpe hoc experimento agnouisti, cũ bo- Simile
nis operib. non attendis, cum sacrã non
frequentas, cum orõnẽ non colis, conti-
nuo in pctã ꝓlaberis. Cura ergo ignem
Dei ĩ corde seruare bonis operib. admo-
tis, ut nutrimẽto. Sic nos monet Pet. 2. 1. Pe. 1
Canon. c. 1. Qua pp fr̃es magis satagite,
vt per bona opera certã vestram vocatio
nem, & electionem faciatis, hæc. n. faciẽ
tes, non peccabitis aliqñ. En fructũ bo-
norum operum, non peccare aliqñ. Hic
est rosarij fructus, hic eleemosynæ, hic C
sacrorum, & verè maximus fructus, q a,
ut Propheta ait: Hic est omnis fructus,
ut auferatur peccatum. Es. 27.

Scdo in igne apparens, ostẽdit, nõ solũ,
qd Deus est, sed ꝙ tertia persona Trini-
tatis est, S. S. qui amor est, uel ꝓcedens
per amorẽ. Amor. n. ab oĩb. dr̃ ignis, ter-
tia ego persona Trinitatis merito igne
declarat, cum per amorẽ Patris, & Filij
procedat. Voluit Deus ostendere amo-
rem suum in nos, & plura cõtulit benefi
cia. Huius amoris signa, nunc iam non
amoris

A amoris signa nobis dat, sed amorē ipsū. Quod est, ac si amicus, adeo tibi eēt amicissimus, ut non cōtētus plura exhibuisse dilectionis signa, tandē, & cor suum tibi daret, quo te diligit, spm̄ tribueret, quo amat. Immensus hic amor esset, & immensæ pro eo reddendæ gratiæ, hinc Paulus. Gratias ago Deo super inenarrabili dono eius, verè inenarrabile donum est Spirit⁹ S. nihil inenarrabile nisi De⁹. Parum fuit ò Dñe in conspectu tuo, q̄d filium miseris, nisi ēt Spm̄ sctūm nobis donares? Dedit Deus homini in corpore p̄cipua duo, caput, & cor, vt dicit Gregorius Nissenus, lib. de homine, ut hæc r̄ndeant duabus potētiis aīę, intellectui, & voluntati, cor uoluntati, caput intellectui, hinc est, quod speculantes capite laboramus, amātes corde mouemur. Sir̄ duo præcipua dedit Ecclesiæ suæ Christum in caput, Spiritum sanctum in cor Melius caput habere non potuit, ut intelligeret, quam Dei sapientiam. Tanto verò capiti tantum debebatur cor, ut amaret scilicet Spiritus sanctus. Sic impletur illud Pauli Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctū qui datus est nobis. En cor, q̄d diligas, Arist. 1. de partibus animal. & D. Th. p. q. 3 1. dicunt corpus hominis elatum esse, vt cęlum conspiciat, reliquorum verò animantium curua, quia cor homini calidissimum est, sursum eleuans corpus, reliquorum animantium cor frigidum, non potest eorum corpora eleuare. Et quid diuinus spiritus efficiat in eo homine, cuius cor est. Diuino enim calore sursum eum erigit, vbi Christus est, in dextera Dei sedēs altas mittit cognitiones. E contra peccator, cui cor non est diuinus spiritus, oculos suos statuit defigere in terram. Aduerterunt oculos suos, ne viderent cęlum, neq; recordarentur iudiciorum iustorum. Vt dr̄ de peruersis senibus, q̄ mire Spiritus sanctus expressit in Nabuchodonosore, cui cor feræ datum est, & quasi quadrupes ambulauit, fœnum vt bos, comedit, donec cor hominis datum est ei, & oculos leuauit in cœlum, quid miser habet peccator, nisi feręcor, quo solum terrena nouit cogitare?

Simile. 2. Co. 9. Nisse. B Ro. 5. Aristo. D. Th. C Ps. 18. Dan. 9

Et cibis brutorum uti? Sicut ergo ignis A sursum ascendit, sic diuinus amor, diuinus spiritus mentem ignit, & sursum leuat, ut iam nō terrena sapiat, de cęlo misit ignē in ossibus meis, & erudiuit me. Thre. 1 Mira p̄fecto Dei liberalitas, dum homini filium dedit, & nunc spm̄ suum itidē tribuit. Si prodigum Dñe dicimus eum, qui oēm profundit substantiam suā, an non p̄digus ipse es, qui non subiam solum, sed, & te ipsum profundis, filiū tuū tribuens, insuper, & Spūm sanctū? quasi res nihil esset, sic eū effundis. Effundā de spū meo super oēm carnē. Ioel. 2. Effundere est larghissime tribuere. Profudisti vniuersam subiam pro hoīe, dedisti deinde filium, & illum cōsummasti, uel cōsumpsisti, vt dr̄. Heb. 6. Cōsummatus factus est omnib. obtēperantib. sibi cā salutis æternæ. Heb. 7 B Nec contentus es, quod filium consumpseris, nunc iterum Spūm sanctum quasi consumis effundens illum ī nos, quis talem non miretur amorem.

Sed nūc ego vos interrogo cum Paulo Act. 19. Si Spiritū S. accepistis credētes? At illi dixerunt ad eum, sed neque si Spiritus sctūs est, audiuimus. Act. 19 Pluuia descendit de cęlo voluntaria, oēm terrā irrigās, de qua sapiēs, spūs dñi repleuit orbē terrarum. Sap. 1. Nū uel guttā accepisti? Totus mūdus igne ardet, & tu frigidus es: quid huius rei cā non pōt? Vtiq; ille, q̄ assignat hic Spūs. Sap. 1. Spūs disciplinæ effugiet fictum, & aufert se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu, & corripietur à superueniente iniquitate. Si habes Spiritum huius mundi, Spūm sanctū nō potes accipere. C 1. Cor. 2. Nos non spūm huius mūdi accepimus, sed spūm q ex Deo est. 1. Co. 2 De hoc Spū sancto Chrus loquitur quem mundus nō pōt accipere. Io. 14. Sicut. n. formæ duæ, in vna materia esse non pn̄t, sed una alterā, expellit, ita duo spiritus esse in te nequeunt. Simile Sir̄ qui in carne sunt Deo placere non possunt, ut ait Paulus, quia spiritum habent carnalem, Ro. 8. sic ille loquitur. Non permanebit spiritus meus in hoīe, quia caro est. Gen. 6. Ejjce ergo à corde tuo carnē, & mūdi spūm & malignum dęmonē, ut ingrediat Spūs sanctus, spūs Christi, spū adoptionis filiorum-

A torum Dei in quo clames Abba pater. Dic ò miser homo tantum despicis bonum? Orastine illum, ut ad te diuertat? rogasti? clamasti? lachrymas in hoc fudisti? Quomodo sine bono tanto potes?

Ioan.7 Vere desiderari ille vult, si quis sitit, ait Xps, ueniat ad me, & bibat, & flumina de uentre eius fluēt aquæ uiuæ. Hoc āt dixit de spū quē accepturi erāt credentes in eum. Audi mirā superabundātiam spūs, Es. 55. non iā gutta eius dat, sed flumina fluent Eccles. à bibēte, sed prius siti hūc spūm. Oēs sitētes venite ad aquas. Prius sitit Israel, quā ex petra aqua procedat, audi Ecclesiam nunc clamātem ut tu similiter clames. Veni sancte spūs, ueni pater pauperū, veni B dator munerū, veni lumē cordiū, O lux beatissima, reple cordis intima, tuorū fideliū. Sine tuo nomine nihil est in homi Ps. 142 ne, nihil est innoxium. Hoc uento quā facile properamus in patriam nostrā. Spūs tuus bonus deducet me in uiā rectā, hinc Acto. 1. Chrs. Sedete in ciuitate, donec induamini uirtute ex alto. Sine illo. n. ambulare non possumus, sed proprio grauamur pondere, ut sedeamus. Sed si sufflauerit ille, viam mādatorum curris, oīa te iuuant vt cælū petas, oīs herba, & uilissima quæq; incentiua sunt tibi diuini amoris. O beatissimus aer, ò fælicissimus ventus, q in cælū nos ducis, de cælo procedit aura ista, & in cælū ducit. Aīa hoc informata spū oībus superior rebus est, oī ornatur bono cum huic spūi unitur. Sed quō dicemus C mirabilē hanc unionē animæ cū hoc diuino spū? quo nomine cōpellabimus illā? Dicemus ne incarnationē absit. Est tn̄ ei ualde similis, est. n. desponsatio aīæ cum Deo ut sint iā unū Deus, & aīa. In incarnatione facta est unio in persona, hic nō est unio personalis, sed illi ualde assimilatur. Sicut. n. uerbum diuinū regit humanitatem assumptam, sic Spiritus sanctus animam quam inhabitat, est illi pater, magister, dulcedo, consiliarius. Ille docebit uos omnem ueritatem, quid amplius homo desiderare posset? Inuoca ergo illum, uoca, clama cum Sapiēte Sap. 7. Optaui, & datus est mihi sēsus, inuocaui & venit in me spiritus sapientiæ, & præposui illā regnis, & sedibus, & diuitias nihil

esse duxi in comparatione illius, Hoc spi A ritu recepto fiet in te, quod olim in Adā, Insufflauit in faciem eius spiraculum uitæ, & factus est homo in animā uiuentē, Gen. 2. cum ante uile esset figmentum simile qd in te efficietur, & illud, qd Ezechielis. 37. Introduxit me in campum plenum ossibus, & ait, fili hominis putas ne uiuent ossa ista? Ecce ego intromittā in uos spiritū, & uiuetis, a quatuor uentis ueni spūs Ez. 37. & insufla, super interfectos istos, & reuiuiscant. Tales apostoli erant, ossa arida, sed ueniente spū uixerunt, sic tibi contin get. Ora ergo cū Ps. Emitte ergo spiritū Ps. 103 tuū, & creabūt: & renouabis faciē terræ.

Venit. n. hic diuinus spiritus in mundum, ut uitam daret ossibus aridis, ut cor B dibus nostri uim infundat, quæ prius arida erant, sicut Psal. ait. Aruit cor meum. Aridum fecerat cor nostrum ignis cōcu- Ps. 101 piscētiæ carnis, sed nunc adest alter ignis qui spūm adiuuet contra carnis concupi Ge. 17. scentias, ne succumbat. Sicut enim olim Deus ex nomine Sarai literā abstulit, nomini uero Abrahæ addidit. Vnde Sarai dicta est Sara, & Abrā dictus est Abrahā ita nunc diuinus hic spūs, carnem mortificat, ab ea aufert superflua, minorem que reddit, spiritū vero auget, & crescere facit, ut carne sit supior. Sicut ergo olim ait 2. Re. 3 scriptura. Facta est lōga cōcertatio inter domū Dauid, & inter domū Saulis. Dauid proficiens, & sp se ipso robustior, domus aūt Saul decrescens quotidie. Ita cū C lōga fuerit cōcertatio inter carnē, & spm, diuino adueniēte spū a cælis, spūs noster se ipso robustior factus est, & crescēs quotidie caro vero decrescens, & uiribus minorata. Ber. Ser. 64. in Cātica. Mira profecto diuini spūs violētia, summa cū suauitate, & mira eius suauitas summa cū uio Berna. lentia, redditurq; nobis iam cum hoc spū fluuius ille paradisi, i quatuor diuisus capita: Hic. n. spūs illuminat itellectū, accē Gen. 2 dit voluntatē roborat irascibilem frænat concupiscibilem quo facto redditus nobis paradisus denuo est, impletumque illud Psal. Emitte spiritum tuum, creabun Ps. 103 tur, & renouabis faciem terræ, iā. n. deser tū erit in Charmel, & vt delitiæ paradisi. Audi Esaiam gaudium onagrorū pascua Es. 32.

A gregũ donec effundatur super nos spiritus de excelso, & erit desertũ in Charmel & Carme in saltum reputabitur, & habitabit in solitudine iudicium, & iustitia in Charmel sedebit. Quasi dicat. Desolatio maxima erit, ita vt pascua gregum fiant onagris in gaudium, vt scilicet feræ sint, vbi greges ante pascebant. Sed mala ista durabũt donec effundatur spiritus de excelso. Tunc. n. mala vniuersa finem accipient, tunc ex deserto fiet Charmelus fructibus abundãs, & solitudo replebitur iustitia. Si ergo te uideas deserto similem

Isa. 24. si à passionibus superatum, si à carne calcatum ora ut ueniat in te hic diuinus spiritus, quo præsente omnis uastitas finem

B accipiet, quo exiceatur mare Rubrum, qua si vento vrenti. Illo enim naturæ nostræ infirmitas pellitur, caro superatur, et gratia demum recuperatur, &c.

FERIA SECVNDA. Pentecostes.

Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, &c. Ioan. 3.

AGricola, qui locationis contractu prædium a dño accepit, tristari maximè solet, cum steriles anni sunt, in quib. fructũ colligere non ualet, ut dño prædii debitum tributum soluat, & se suamq; familiam alere possit. Sed cum adest annus ita abũdans, ut collectis ex agro fructib. uniuersa debita soluere possint, & ipsi re-

C manet, unde familiam suã alat, præcipuo gaudio lætatur. Plantauerat Deus veniã & locaret eam agricolis, hoĩbus. s. præcesserant hucusque anni steriles, in quibus hõ Deo satis facere plene non potuit, nec peccati debita soluere, nec sibi æternum præparare cibum, mirũ non est quod mũ

Ps. 64. dus tristis fuerit. Sed nũc profusi gaudus totus in orbe terrarum mundus exultet, quoniã adest annus benignitatis, in quo ut Psal. ait, valles abundabunt frumẽto, & ideo homines clamabunt præ lætitia, etenim hymnum dicẽt. Iam Christi meritis, & satisfactione Deo persoluere possumus vniuersa nostra debita. Iam præcesserunt vacua, & egena elementa, & adsunt diuina sacramenta gratiam continẽ tia, qua videre possimus, & vitã consequi

A æternã. Initiũ huic anno datum est spũ diuino descendente, sed a Maria hæc omnia bona initiũ habuere, eã oremus, &c.

Accessit sacratũ tps, quo Deus mundo ostẽdere voluit infinitum amorẽ, ac dilectionẽ suã. Cum sic Deus dilexit mũdũ, ut filium suum vnigenitum daret, dono filij dilectionẽ ondit. Stoici, & in scij philosophi in mundo fuere, q putauerunt, in Deo nr̃o dilectionẽ non esse. Dic nobis ò dñe, qualnã tibi ingenium est? q̃ natiua cõditio? num sine dilectione es, austerus, & durus? Vis ò hõ Dei tui ĩgeniũ nosse? Audi Deus fœlicissim⁹ est imo beatitudo ipsa, hæc uero esse nõ põt sine dulcedine,

B ac requie, dulcedo vero ac requies sine amore esse non põt, vñ nec beatitudo. Et ratio huius est, quoniam dulcedo, ac delectatio oritur ex possessione eius, quod diligimus. Hinc est, qd Deus sine dilectione esse nõ potest, imo qui est summe beatus, & ipsa beatitudo, sũme diligit. Et sicut esse oĩum creaturarum, si cũ diuino esse cõferatur, nihil est, quia diuinum esse est esse per essentiam, reliquorum esse est per participationẽ. Ita beatitudo reliquorum, si cum Dei beatitudine conferatur, beatitudo non est, ita dilectio creaturarum oĩum, si cum diuina dilectione cõferatur, dilectio non est. Agnosce ergo ò hõ Dei tui ingenium, ac naturã, quæ eius modi est, ut in sua substantia, atque essentia amorem contineat, ita ut sine dilectio-

ne Deus non esset, & qui dilectionem ab C eo auferret substãtiã illius tolleret. Hoc probe nouit Ioãnes cum dixit. Deus charitas est, nõ ait, Deus diligit, & est amãs, 1. Io. 4. sed est ipse met amor, est Deus ĩfinita dulcedo, & bonitas, vid. si sciet diligere, qui est dilectio. Maxima hęc homini consolatio est, cum Deo huiusmodi agere, et interesse, sicut dulce tibi est, cum parentib. & amicis cõuersari, à quib. te diligi scis. Hanc suam naturam hodie mundo ostẽdit dominus, mittens spiritum sanctum q ab intimo pr̃is, & filij amore pcedit, & ideo amor a sanctis dici solet. Sicut ergo ea in Deo est cõditio, ut producat infinitum filium, ita ea est dilectio, ut per eã producat Spiritum sanctum. Et hæ sunt

Deo

A Deo ab æterno operationes ad intra cognitio, & amor. Hic Dei amor infinitus, qui est ipsa Dei substantia, quo nos ille diligit, effecit, ut tantum donum nobis concederet, ut filium vnigenitum daret.

Hoc in euãgelio hodierno ostẽditur, quod licet de solo dono unigeniti filij lo qui videatur, tñ de dono Spiritussancti ẽt loquitr nõ solũ .n. filium nobis datum dicit, sed ẽt amorẽ erga nos immensum. Spũs uerò sanctus amor dr̃, qa ab amore ꝓcedit, utrumq; ergo donũ explicat, cum dicit. Sic Deus dilexit mundum, da tot munerum pater est, donũ datũ filius est, amor, quo datur, ĩfinitus est, Spũs S. s. en oĩa infinita, infinitum .n. donum ꝓcedere non potuit, nisi ab infinito amo- B re, q nobis ẽt dari debuit, ut filius daret.

Vt verò hoc fiat manifestum, notãda est doctrina philosophorum. Amor est cã oĩum donorum, & est primũ donum, ꝙ amico damus. Hinc Plato, & philosophi antiqui dixerũt, (ut refer D.Th. hic) (D.Th.) Deorũ amorẽ cãm rerũ oĩum extitisse. Et ita se res hẽt quicquid .n. Deus condidit, bonitate, & amore ductus condidit. Et in oĩ gratuita donatione primum ꝙ donas, amor est, qui est cã reliquorũ donorũ, diligis amicum, & ei beneficia pręstas multa, sed primum beneficiũ est dilectio illa, quã ei gratis pręstitisti. Ita plane Deus noster nos diligit, & deinde plura in nos beneficia confert, sed primum, quod contulit beneficium, amor est, quo nos gratis dilexit, & ex hoc dono amoris ꝓcessit, ut nobis filium, & reliqua daret. Hic ergo amor, q est primum oĩum donorum, est Spiritus S. æqualis patri, & filio, & substantialis, amor qui, vt dixi- C mus amor appellatur, ab quia amore ꝓcedit. Et ideo Spũs sanctus donum dicitur. Donum Dei altissimi. Et Petrus in (Acto.) Actibus: Effudit hoc donum quod vos videtis. Sed qua rõne Spiritus S. singulariter dicitur donum? respondeo. Donum est gratuita, & indebita donatio, illud verò quod omnino gratis, & sine vllo debito damus amor est, & ꝙ nobis Deus gratis concessit, amor est, & dilectio, reliqua omnia, quæ amicis damus, postquã eos diligimus, & quæ nobis Deus præstat, postquam nos dilexit, nõ omnino gratis A datur, & indebita sunt, licet enim gratis dentur ei, qui recipit, tamen quodammodo debita sunt, amori, & dilectioni, q̃ primum data fuit. Amor verò, qui priori loco datus est, omnino gratuito datur, nec vllo modo debetur, ideo singulariter Spiritus sanctus donum dicitur, unde D.Th. (D.Th.) 1.p.q.38.art.2.

Inenarrabile profectò donum cõcessum nobis hodie est. (2.Co.9) De quo Paulus. Gratias ago Deo sup inenarrabili dono eiꝰ, verè summum donũ, & primum donũ, & inenarrabile donum. Ostẽderat olim Deus amorem in homines, dans beneficia quę signa amoris sunt, nunc verò, nõ iam amoris signa dat, sed ipsum amorẽ, qui in corde occultus esse, solet, nũc palã factus est, & a nobis datus. In quo Deꝰ (Simile) similem se amico præbuit, q cum plura beneficia amico dederit, his omnib. non B contentus, cor ipsum, in quo amor est, a pectore extrahẽs, amico dono dat, quod summi amoris indiciũ esset, nec vllus unquam præstitit amicorum: Deus uerò illud dedit, cum spiritum suum nobis dedit, merito ꝓfectò dicitur Spiritus sanctus donum per antonomasiam. D.Th. (D.Th.) 1.p.q.38.ar.2. sic explicat id, ꝙ diximus. Donũ est proprium nomẽ Spiritus sancti, quia donũ est datio irreddibilis, secũdum philosophum, idest, ꝙ non datur intẽtione retributionis, & sic importat gratuitam donationem, ratio autem gratuitæ donationis est amor, ideo enim damus gratis alicui aliquid, quia uolumus ei bonum, primũ ergo, ꝙ damus ei, est amor, quo volumus ei bonũ. Vnde manifestũ C est, ꝙ amor habet rationẽ primi doni, p ꝙ omnia bona gratuita donantur: vnde (Augu) cum Spiritus S. procedat, ut amor procedit in rõne primi doni. Vnde Aug. 15. de Trini. ait, per donũ, ꝙ est Spũs S. multa propria dona diuiduntur mẽbris Christi.

Ex dictis patet q̃tũ nos sibi deuinxerit (Deu. 4) Deus, cũ dedit nobis spũm suum. Deu. 4. ostendit beneficia Israeli cõcessa, ut eũ in officio contineret, dicens. Dilexit patres tuos, & elegit eos, de cęlo audire fecit vocem suã, ut erudiret te, & in terra ondit tibi ignem suum maximũ, & audi ver-

A ba illius de medio ignis. Et pp hęc beneficia dictus est populus ille dilectus. Incrassatus est dilectus, &c. Sed multo potiori iure populus Xpianus dilectus dici pt, cui data est lex grę, & innumera Spiritussancti dona, & ipse demũ donorum author Spũs sanctus datus est, & visus ĩ igne in terra, quasi si amico dares nõ dona solum, sed aĩam tuã, & spiritum tuũ. Data hodie Ecclesiæ sũt maxima dona, sed nõ ea tm̃, sed & ipse Spiritussanctus datur, qui est donorum author. Vnde D. Tho. 1. p. q. 43. art. 3. vbi ait fuisse errorẽ quorundam, dicentium ipsum Spiritum sanctum non dari, spiritus ergo diuinus datur, non qꝫ gratia, & charitas sint ipse spiritus sanctus, sunt. n. habit⁹ ab eo effecti, sed qa ipse Spũs sanctus a nobis possi det fide viua, & charitate, & ipse unitur aĩæ ineffabili quadam vnione, q̃ similis quodãmodo est, ei qua verbũ diuinũ hypostaticè unitũ est humanitati. Qua rõne Paul. ait. Qui adhęret dño, vnus spiritus est. Sicq; verũ est illud Pauli. Charitas Dei diffusa est in cordib. nr̃is p Spũm sanctum, qui datus est nobis. Ex hac vero mirabili, & intima spũs diuini unione, multa dona, & grę in animam redundat, sicut ex unione aĩæ ad corpus multi sensus. Et sic hodie Xps dñs hoc spiritu dato sponsam ditauit, & donauit, suam miris donis. Et similis factus est uiro nobili, qui in peregrinã ambulãs regionem despõsatur alicui fœminæ, cui dat munera aliqua, & annulos, uel armillas aliquas nõ tñ adeo ptiosa donata, qa a patria longe abest, dicit uero spõsæ, nũc in patriam proficiscor meã, & cum in il am venero ptiosissima mittã dona, uestes ornatissimas, qbus ut decet, orneris. Despõsatus Ecclesię Xps dñs est, dũ in terrã venit, sed quasi peregrinus hic ille fuit, aliqua dedit Ecclesiæ suę dona, sed nõ adeo pretiosa, discedẽs uerò in celũ ait. Cum venero in patriã meã, mittã tibi pretiosissima dona. Hinc Paul. Ascendẽs in altũ captiuã duxit captiuitatẽ, dedit dona hominibus, dona, quib. mirè ornauit Ecclesiã suã, dedit. n. abũdantẽ, ac copiosam grãm, & deinde gratias oẽs gratis datas, prophetiã, donum miraculorum, gratiã

[Left margin notes: De. 32. / D.Th. / B / 1. Co. 6. / Ro. 5. / Simile / C / Eph. 4.]

sanitatũ, linguarũ donũ. Vere magna nobis, & pretiosa pmissa donauit. Nec mirum, cũ Spũm suũ nobis dederit. Effundã de spiritu meo super oẽm carnẽ, Ioel ait. Emphasim magnam continet verbũ illud, de spũ meo, quasi diceret dabo uobis spiritum meum, animam meam, cor meum, quod si hoc dono, quid uobis nõ donabo? quam gratiam negare potero?

Sed ut diuitias, quas hoc spiritu dato ĩ nos effundit, amplius faciamus manifestas notandum est: Cũ spũm suũ nobis Deus dedit, donauit simul vitã suam. Spiritus enim est q viuificat, & vitam ei donat, cui iũgitur. Et sicut corpus sine anima non viuit, sic anima sine hoc spiritu mortua ẽ, sed hoc suscepto spiritu viuit. Formauit Deus de limo terræ hominẽ, si sic cũ relinquisset homo non esset, sed statua, & effigies hoĩs, ideo spirauit in faciẽ eius spiraculum uitę, & factus est hõ in animam uiuentem recepto illo spiritu factus est hõ, & uiuẽs redditus est. Sicut ergo per animam hẽt hõ esse naturale, & vitã naturalẽ, ita esse supnaturale, & vitã supernaturalem hẽt ab hoc spiritu diuino. Et sicut recedente anima deficit esse naturale, & uita hoĩs, & uniuersa uitalia opera, ita hoc spiritu recedẽte a nobis, deficit supernaturalis, uita abeũt vniuersę virtutes, & earũ operationes. Et sicut hõ mortuus nõ ẽ hõ, nec opera hoĩs exercet, imo turpis, fædus, & abiect⁹ est. Sic abominabiles facti sunt pctõres, sicut ea, quę dilexerũt, qa hic diuinus spiritus recessit ab eis. Cum ergo nobis dedit De⁹ spũm suũ, dedit diuinã suã vitã, tu aspirãdo das spiritales eẽ hoĩes. Sicut inspirauit in faciẽ Adæ, & dedit naturalẽ vitã, ita cũ hũc spũm spirat, dat supnaturalẽ uitã, & cõstituit diuinũ hoĩem. Hic Spũs S. uiuificator dr̃. Credo in spm̃ sancttũ, dñm, & uiuificantem. Sicut ex luteo hoĩe inspirãdo fecit hoĩem viuũ, ita hoc diuino spũ dato efficit diuinus hõ. Quã uerò diuinus homo reddatur hoc spũ, & quanta in eum bona ueniant, colligi facile potest ex magnitudine ac excellentia huius spiritus. Si enim humana anima corpori admota, quod lutum ac uile est, adeo pulchrum reddit, & viuens, quid non

[Right margin notes: A / Ioel. 2. / Gen. 2 / B / C]

A non faciēt diuinus spūs infinitus in boni
ta te, in aīa cui unit? Qđ si deuinctus hō
est Deo suo, qa ei dedit aīam, qua viue-
ret, q̃ obseqa ei non dēt, quia dedit spiri-
Augu. tum diuinum? Recte August. ait. Qui tibi
nō inseruit, ò Deus meus pro creationis
bñficio, dignus est gehēna, sed q tibi non
obsequit̃ p beneficio reparationis, redē-
ptionis, & spūs diuini ei dati, nō vno di-
gnus inferno est, sed multis, nec vlla in-
ferni pœna satis est tantę ingratitudini.

Ex dictis vero colligi potest. Si hūc ha
beas spiritum, spūalis es, & opera tua spū
plena erunt: si hoc spiritu careas caro es,
& opera tua nihil sunt. Oratio tua mor-
tua est, & eleemosina sine fructu, & fides
ipsa mortua est in semetipsa, si hic spiri-
Ro. 8. tus absit. Hinc Paulus, qui in carne sūt,
B Deo placere nō pñt. Vos aūt in carne nō
estis, sed in spiritu, si tñ spūs Dei habitat
in uobis. Si quis āt spiritum Xpi nō hēt,
hic non est eius. Qđ si spūs eius, qui susci
tauit Iesum a mortuis, habitat in uobis,
qui suscitauit Iesum Christū a mortuis,
viuificauit, & mortalia corpora ūra pp
inhabitātē spiritum eius in uobis. Opti-
me Paulus ait. Qui in carne sūt, Deo pla
cere non possunt, carnē appellat, nō sub
stantiā, & naturam carnis, sed uitā carna
lē, quæ spiritui aduersat̃. Qui hac uita ui
uit Deo, nō pōt placere, operā illius mor
tua sunt. Sicut ipse mortuus est. Ex qbus
tādem Paulus colligit. Ergo fratres debi
tores sumus, non carni, vt secundum car
C nē uiuamus, si.n. secundum carnē uixe-
ritis, moriemini: Si āt spiritu facta carnis
mortificaueritis, viuetis. Quasi dicat. Si-
cut cū Adā recepit naturalē spm̃, quo bru
ta excessit, deuinct⁹ fuit, vt viuat rōni cō
sētanea uita. Ita spū diuino recepto tenet̃
hō viuere vita diuina, & supnaturali. Hic
Gala. 5 Pau. Si spū viuimus, spū, & ambulemus.
Sicut hō excedit bruta, ita fidelis, q spūm
Xpi accepit, excedere debet reliquos ho-
mines, cum excedat vita, & spiritu, supa-
Mat. 5. re etiā eos tenetur operibus. Hinc Chrs
Dñs. Si diligitis eos, qui vos diligūt, quā
mercedē habebitis, nonne ethnici hoc fa
ciūt? Quasi dicat, alia, & longe maiora p̃
stare teneiur Xpi discipulus, q̃ ethnicus.
1. Co. 3 Hinc Paulus Cor. carpit, dicens, cū.n.
sit inter vos zelus, & contētio, nōne ca r- A
nales estis, & sm̃ hominem ambulatis?

Præterea, cum nobis Deus dedit spiri-
tuum suum, dedit nobis sapientiam suā,
quia hic est spiritus sapientiæ & intelle-
ctus. Paulus ait. Quis hoīum scit, quę sūt 1. Co. 2
hominis nisi spiritus eius, qui in ipso est?
ita quæ Dei sunt, nemo cognouit, nisi spi
rit⁹ Dei. Hic spūs diuinus scrutat̃ ēt pro
funda Dei. Et quemadmodum homo se-
creta sua manifestat cui vult, ita De⁹ spū
suo manifestat secreta cui vult. Hic spūs
prophetas docuit, pphetas tu inspirasti,
& in symbolo dr̃. Qui locutus est per pro 1. Co. 2
phetas. Hinc Paul. Loquimur sapiētiam
inter perfectos, quam nullus principum
huius mūdi cognouit, nobis autem reue-
lauit Deus per spiritum suum. Hoc vero
promisit Christus dominus. Ille docebit B
vos omnia, & Spūs veritatis docebit vos Ioā. 14.
omnem veritatem. Hinc Iob. Inspiratio Iob 31.
oīpotētis dat intelligentiam. Hinc Chri- Luc. 21.
stus Dñs. Ego dabo vobis os, & sapiētiā,
cui non poterunt cōtradicere, & resistere
oēs aduersarij vestri, nō.n. vos estis q̃ lo-
quimini, sed spūs patris vestri, q loquit̃,
in vobis. Hic spūs efficit hoīem consilia-
riū, vt sit Deo à consiliis, & a secretis con Sap. 7.
silijs, cum scrutet̃ ēt profunda Dei. Hinc
Sapiens quęcunq; sunt abscon sa, didici,
oīum.n. artifex docuit me sapiētia. Est.n.
illa spūs ītelligētię, subtilis, acutus, cert⁹,
suauis, securus, oēm habens virtutē, oīa
prospiciens, & qui capit omnes spūs, hęc
vltima verba dicit, quoniā hoc diuino spi
ritu reliqui omnes spūs probantur, an ex C
Deo sint. Hic diuinus magister idiotas pi
scatores fecit apostolos, & magistros mū
di. Hic eos docuit uniuersas scripturas.
Hic vim dedit, vt mundum, & eius sapiē
tiam superarent. Hic eis dedit ignitas lin
guas, vt ignirēt hominum corda. Fœlices
discipuli, qui tanto magistro digni fuere.
Beatus homo, quē tu erudieris Domine Ps. 93.
& de lege tua docueris eum, sapiētior. n.
euadet, quam omnes Athenienses, & sa-
pientes mundi. Timuit Moyses, cum Exo. 3.
eum Deus mitteret ad Pharaonē, & ait:
Obsecro Domine, non sum eloquens ab
heri, & nudius tertius. Orig. homil. 3. in Orig.
Exo. & Basil. aiunt. intellexit Moyses Basil.

A ruditatem.& imperitiam suam, postquã cum Deo locutus fuit,licet,n. eruditus esset oĩ sapientia Aegyptiorũ, & eloquẽtia incomparabili(vt Orig.ait) cum Deũ loquentẽ audit,dicit se loqui nescire. Sicut rusticus brutis comparatus sapiẽs vr,sed sapientib. collatus ostendit imperitiã suã, ita oẽs humana Sapiẽtia corã Deo stultitia est. Iõ Moyses ait: Eloquens nõ sum noli me mittere, ut negotia tua prractẽ.

Cui ait Deus. Quis fecit os hoĩs,aut qs fabricatus est mutum,& surdũ uidẽtẽ,& cęcũ? Perge igitur, & ego ero in ore tuo, & docebo te,quid loquaris. Sic Christus ad Apostolos suos dixit. Nõ estis uos qui loquimini,sed spũs patris uestri, &c. Sine hoc verò spũ nihil nos scire possum⁹,
Sap. 9. qđ proficuũ sit. Hic Sapiẽs. Difficile æsti-
B mamus,q̃ in terra sũt, & q̃ in prospectu sũt,inuenimus cũ labore,q̃ in cęlis sunt, quis inuestigabit? sensũ aũt tuum qs sciuit,nisi tu dederis sapiẽtiã,& miseris Spiritum sãctũ tuũ de altissimis? Sed iã nũc misit hunc diuinũ spũm, ut sciamus eũ, & ꝑfunda illius. Fælicis nos,ad quos tãtus spũs missus est,vt nos doceat,& sapiẽtia sua repleat; Aiebat,& propheta. Beati sum⁹ ò Israel,qa q̃ Deo placẽt manifesta sunt nobis. An non beatissimi nos,qbus
Bar. 4. lex grã data est? Iã per agnum liber aper-
t⁹ est, q septẽ sigillis claudebat̃, id.n.Spũ
Apo. 5. sancto misso pfecit. Hic liber mãdatorũ Dei,& lex q̃ est in æternũ. Oẽs,q tenent eã,pueniẽt ad uitã,qui aũt derelinquerint
C eam,in mortem. Conuertere Iacob,& apprehende eam,ambula per uiam ad splẽdorẽ eius,& lumen illius. Hęc Baruc ubi supra. Sed quis hæc oĩa docet? Certe un-
Bar. 4. ctio docet uos de omnibus,ut Ioãnes ait.
1.Ioã.2 Nec uero ex his colligas. Spiritum sanctum immediate,per seipsum cũctos docere de oĩb. licet.n. aliquos sic doceat de aliquib. sed aliqua docere per alios,quos efficit lucẽ mundi, docet vero ẽt te oĩa illa,dum docet,ut ad illos accedas,a quib. docẽdus es. Sicut Saulum misit ad Ana-
Acto.9 niam. Hic ẽt spiritus nos docet, ut rectis oculis oĩa intueamur,q̃ in mundo sũt,& ex illis nobis ꝑficuas cõsiderationes colligamus. Hic docet nos sapienter colligere,& argumentari, sicut contra spũs mẽdacij docet impios male colligere, & cũ A
eadẽ sint principia bonis, & malis in intellectu bonus recte colligit Spũ sancto edoctus cõtra pctõr male arguit spiritu ductus mẽdacij. Audi improbos sic colligentes exiguum,& cum tædo est tps uitę nr̃æ,venite ergo,fruamur bonis, q̃ sunt,
Et iterũ. Comedamus,& bibamus,cras Sap. 2.
.n.moriemur, Non sic colligit spũs Dei,
sed aliter. Ardi Paulũ,qui non spũm hu- 1.Cor.
ius mundi accepit,sed spũm quã ex Deo 15.
est. Tps itaq; breue est,reliquũ est, vt qui 1.Co.7
habent uxores,tanq̃ non habẽtes sint,& q vtuntur hoc mundo,tanq̃ non utãtur.
Eodẽ mõ colligere docet Ps. Noli æmu- Ps. 36.
lari in malignantib. neq; zelaueris faciẽtes iniquitates, qm̃ tãquã fœnum velociter arescẽt. Ex diuina mĩa,& bonitate colligit pctõr facile esse,in Deũ peccare, & B
iõ sine timore iniusti ppetrant mala, qa nõ cito ꝑfertur in pctõres sñia. Iusti contra diuino edocti spiritu inde colligunt, Deo obsequẽdum. Hic ẽt spiritus dat iustis sciam sanctorũ prudentiã. s. qua dirigũtur in operibus suis, vt recta videãt, & ope impleant, sciã.n. sanctorũ prudentia est. Qua rõne iusti sapientes dicunt̃, licet scientias naturales nõ nouerint, qa sciũt quid facto opus sit,& quid in oĩb. sit operandum. Cõtra peccator stultus dr̃, licet scientiis abundet, quia hic,& nunc quid operari expediat,nõ nouit. Nec ꝑspicit.

Hæc oĩa, quæ hucusq; diximus, oñdit Spiritus sanctus,dum in igne venit, ignis .n.amori similimus est, & ei sæpe cõfert̃, C
ignis ẽt viuax est,lumen pstat. Et tãdem hic diuinus spũs tanq̃ ignis condit, ac attẽperat nobis alimentum, quo pascẽdi sumus. Sicut igne condiuntur cibi hoium, & apti reddunt̃ digestioni,& nutritioni. Vniuersa quatuor elemẽta, deseruiũt cõsistẽtiæ mixtorũ. Tria loco, & situi eorũ, terra, s. aqua,& aer. Vnũ vero deseruit cõdimento ciborum, ignis. s. Sed quemodo hic diuinus ignis,& spiritus cibos animę condiat, exponendum nobis est. Animæ nostræ cibus verba sunt Xpi domini, &
eius opera. Non.n.in solo pane viuit ho- Mat. 4
mo, sed in oĩ verbo, quod ꝑcedit de ore Dei. Multa verba Chrs dixerat, multa opera præstiterat,quibus homines ali poterant

A terãr,& nutriri. Sed donec Spiritus sanctus adfuit, donec igne suo ea cõdiret, nõ erant aptus cibus hoīs nec illum nutriebãt, & ideo uenit hic ignis, ut ea cõdiret, & aptum cibũ efficeret. Ideo de paschali agno dictum erat. Nõ comedetis ex eo
Ex. 12. crudum quid, nec coctũ aqua, sed assum tm̃ igne. Nõ.n. nutrit Christus hoīes, ni si igne Spiritus sancti condiatur. Hinc verba, & opera Christi parũ Apostolis, profuere parũ eos nutriere, donec spiri-
Ioã. 15. tus hic diuinus adesset. Hinc ad eos ait ipse. Ille uos docebit oīa, & suggeret uobis oīa, quæcunq; dixero uobis: condita illis spiritus diuinus dedit, & digestioni
B apta. Tunc uirtus verborum, & operum Christi manifesta facta fuit. Hinc Paul. Nos non accepimus spiritum huius mũdi sed spiritũ, qui ex Deo est, ut sciamus,
1. Co. 2. quæ à Deo donata sunt nobis. Id est. Vt ponderemus, & æqua lance pensemus diuinas misericordias nobis collatas. Et iõ
Ioã. 15 Christus Dñs ait. Ille testimoniũ perhibebit de me, ille me clarificabit, qm̃ Spiritus sanctus mundo dedit æstimationẽ ponderationẽq; operum Christi, & uerborum ipsius. Hoc spiritu adueniente Christi Dñi misteria põderata ab hominibus sunt, ut extra se fierent, & diceret
Acto. 7 de eis: Musto hi pleni sunt. Et certe uino
Mar. 2 il'o nouo pleni erãt, de quo Christus ait, mittendum esse in nouos utres. An non musto pleni, qui incontumelijs gaudẽt? quos nec parẽtum amor, nec vllus terrenorum detinere põt affectus? An nõ ex
C tra se facti, & musto pleni, q in carcerib. prunis, crucibus, & inter feras cantãt, & lętãtur? O mirabilem uini potentiam, ò musti feruorẽ. Calcatus fuit in passione botrus ille, à quo hoc prodijt uinum, pri
Ioan. 7 mus.n. spiritus nõ erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus, idest, nõdum cruci affixus, ut Chrys. exponit. Sed cal-
Chry. cato botro, uinum copiosum exiuit, qd' implet utres, & homines ebrius reddit.

Hic ergo diuinus spiritus mundo exposuit uerba, & facta Christi. Hoc est il-
Ioã. 14 lud. Ille uos docebit omnia, & suggeret uobis omnia, idest. Ille explicabit, explanabitque omnem meam doctrinam. Si
Simile cut.n. epistola, quæ notulis breuioribus scriptura est, & literis obscuris, quæ vul- A
go dicuntur cifras indiget interprete, qui ea explanet, ita uerba Christi Spiritus sancto indigebãt interprete. Qm̃ uerbũ Esa. 10
abbreuiatum fecerat Dñs super terram, ut Esaias ait, & Paulus, qui ait. Verbum Ro. 9.
consummãs, & abbreuians. Vere verbũ Christi cõsummãs est, qui ad perfectũ hoīes adduxit, sed simul breue est. An nõ uerbum infinitum abbreuiatum est, cũ in humanitate inclusũ est? Quis hoc breuiatum uerbum explicabit? Spiritus sanctus q ipsum clarificauit. An nõ breue uerbum Euãgelica lex, quę unico uerbo dilectionis cuncta complectitur, quis eam explicabit? spiritus diuinus. An nõ abbreuiatum verbum fides nostra est q̃ B
paruo symbolo continetur, quis eam explicabit? Spiritus sanctus, qui p Apostolos eam mundo uniuerso prædicauit, & hoc uerbum nobis omnibus condiuit, ut nutriamur, & crescamus in uirũ pfectũ.

FERIA TERTIA.
Pentecostes.

Ego veni vt uitam habeant, & ut abundantius habeant. Ioann. 15.

AVgustinus sermone huius festi ait. Aug.
Post insignem uictoriam, qua Christus de morte triũphans, in dextera Dei sedet, mittit hodie Spũm sanctum. Quã ineffabilis pietas redemptoris, hominẽ portauit ad cælũ, & Deum misit ad terras, quanta est authori cura pro instauratione facturæ suæ. Ecce iterũ noua de supernis medicina mittitur. Ecce iterũ infirmos suos per se ipsam maiestas uisitare dignatur. Ecce iterũ humana diuinis miscẽt, ut beneficia, q̃ saluator inchoauit, Spiritus sanctus consummet, quod ille redemit, iste sãctificet, quod ille acquisiuit, iste custodiat. Adfuit ergo hodie, nõ solum per gratiam operationis, sed p p̃sentiam maiestatis. Atq; in uasa nõ iam odor balsami, sed ipsa substãtia sacri de fluxi unguenti, ut eius fragrantia totus orbis impleretur. Hæc Augu. Hoc uero
facto Pater misericordiarũ, & Deus to- Simile
tius consolationis misericordiam com-

A médauit suã,factus.n.nobis est dulcissimæ,& amãtissimæ matri simi lis,q̃ cũ filio lac dederit uno vberũ concesso, & ille momorderit,& unguib.discerpserit illud,non illa indignatur filio, sed alterũ uber cócedit,ut lac sugat. Quasi duo ubera patris sunt filius,& Spiritus sanctus, concessit mundo filium,quem male tractauit,discerpsit,et perdidit in passione. Nunc spiritum suum sanctum mittit,ut
Esa.66 impleatur illud Prophetæ. Ecce ego declinabo super eã quasi fluuiũ pacis. Ad ubera portabimini,& super genua blandientur uobis. Vt hoc diuino ubere lac gratiæ sugamus,oremus Mariam, &c.

Exponenda primum nobis est Euangelii litera difficilis. Eiecerãt Pharisei e Synagoga cęcũ,cui Xp̃s dñs uisum restituit,dicentes,Christum seductoré,esse,similemq; quibusdam pseudochristis,qui
B
Acto.5 Iosep. paulo ante præcesserant. De quib. Act.5. & Ioseph.li.30. antiqui.c.4.& 5. Et iõ illos,qui Christum sequebantur,errare,et velut hæreticos censendos, & iõ à Synagoga separandos,& à fideliũ numero,cẽsebant. Velut nunc Christus dñs oppositũ ostendere,& duas cõtrarias ueritates opponere falsitatib. Iudæorũ. Prior est. Se non solum seductorem non esse,imo oés illos seductores esse, q per ipsum nõ intrãt,illos verò esse legitimos pastores, & prophetas, qui per ipsum intrãt. Sc̃da est. Eos,qui in eum cedunt,non solũ,nõ esse extra numerũ fideliũ,imo nullũ posse fidelé esse,nisi qui eum credit, & p eũ intra. Ait ergo qui nõ intrat per ostiũ in ouile ouiũ, sed ascédit aliũde ille fur est,
C & latro,qui ãt intrat per ostiũ,pastor est ouiũ. Quasi dicat. Hoc differt pastor à latrone, q pastor intrat in ouile per ostiũ, nihil timẽs,nec uolens latere. Sed fur septa,aut maceriem trãsilit,qa latere vult. Pastori ergo huic ostiarius aperit, & oues vocẽ eius audiũt, & propias oues uocat nominatim, & educit ea. Ostiarius aperit pastori,nõ latroni,oues uocẽ eius agnoscũt,& ille eis ad pascua ducit, Au. tract.45.& 47. dicit Christus ostiũ est,p q legitimi pastores intrare debẽt. Ostiarius verò apetiens intranti per hoc ostiũ spirius sanctus est, qui dona sua cócedit ei, qui per Christum intrat in eum credens,hic.n. ostiarius aperit scripturas ueris pastorib. dat authoritatem, & facultatem gubernandi,efficiens pastores, & doctores,& ueri pastoris uocem oues audiunt,ille eas educit ad pascua. Procedit etiam oues ipse, q subiungit dñs dicens, & ante eas vadit, & oues illum sequuntur,quia sciunt uocem eius alienum aũt non sequũtur. Pastor præcedit gregem, vt uiã doceat ad pasqua, solet ẽt sequi regem,ne aliqua ouis pereat,recedat a grege. Hinc de Dauid dicitur in Psalm. De post fætantes accepit eũ. Aliqñ unus pastor gregem præcedit, & alius sequitur. Ps. 77.
Vtrumq; vero Christus præstat, pręcedit nos tanqnam dux,vt nunc ait verbo, & exemplo nos docens. Hinc Hiere. & ego non sum turbatus,te pastoré sequẽs. Hie.17
Sub sequitur uero,dum gregem videt, ei B
prospicit, deuiantes reducit. Vtrumque vero prælatus præstare tenetur.

Hoc prouerbiũ dixit illis Iesus,illi autem non cognouerũt qd loqueretur eis. Prouerbium parabolam uocat,cuius reconditum sensum non perceperunt Iudæi. Et iõ dignatus est dñs illud explicare:ideo subiunxit,ego sum ostium ouiũ. Nullus Dei ouis dici potest, nisi p me intret,in me credat,mihiq; adhereat, & iõ cæcus,queẽ a Synagoga eicistis, male eiectus est,qm per me intrauit,& ideo ouis est. Vos uero licet uideamini pręcipuum in Synagoga tenere locũ Dei tñ oues nõ estis,quia per me non intratis,sicut ergo ostium sum pastorum,ita,et ouium. Omnes quotquot ueneruñt fures sunt,& latrones. Restringenda est hæc sñiam p pcedentem,ut sit sensus. Oẽs qui ueneriit, ante me,dicentes se ostiũ esse,dicentes se Chrs esse,fures fuerunt. Dicit uerò hoc C
pp Theodam, & Iudam de quib. habet Act.5.alios pseudochristos,de q b. multa Iosephus Sed quia q uniuersaliter Dñs ait. Omnes,quotquot uenerũt, fures fuerunt. Dubium est,quomodo excludant prophetæ,& ueri pastores ab hac sententia. Augu. libro quinto contra aduersarium legis,& prophetarum,cap.4. ait excludi illo verbo,venerũt. Quia ueri prophetæ nõ ueniũt, sed missi sũt pseudo prophetæ

A phetę veniunt, à se ipsis iuxta illud Iere. Iere. 23 Nō mittebā prophetas, & ipsi currebāt, nō loquebar ad eos, & ipsi prophetabāt, Hiero. Idē dt Hier. sup Oseę 7 & ante eos Cle Alexā. mēs Ale. lib. 1. stromatū, ut uenire dicat, q à se ipso, nō à Deo missus ē. Velut diximus, p superiorē sniā restringit q venerunt, & nō p me, vt ostiū intrauerunt.

Sed non audierūt eos oues, q a veri pastores non erāt, & licet aliqui eos audierūt, tñ statim euanuerūt oēs, & perierūt, Act. 5. vt dr in actibus, nec oues erāt; qui eos se quuti sunt. Et si aliqui iusti ignoratione eos audierūt, sed cito ab eis recesserunt. Ego sum ostiū p me si quis introierit saluabitur. Quasi dicat. Impostores ostiū sūt, sed macelli, p qd intrātes oues iugu B lātur, ego uero ostiū sum ouilis. Et sicut in ouili tutæ sunt, & securæ oues à lupis, ita si quis p me introierit, saluus erit, qa in ouili erunt, nō ī macello. Et ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Id est. In ouili, & extra ouile iueniēt pascua oues meæ, uel in oī sua actione, & opere interiori, & exteriori dirigetur, & pspe- Psal. 1. rabitur ouis iuxta illud Ps. Oīa, q̄cunq; faciet, prosperabunt. Phrasis est Hebręa 2. Re. 3 ingressum, & egressum appellare oīa ne gotia, & opera hoīs. Hic Ioab ait ad Dauit: Ignoras Abnerfiliū Ner, qm ad hoc venit ad te, ut deciperet te, & sciret exitū tuum, & introitū tuū, i. oīa opera tua, & negocia, siue quæ secreta sunt, siue q̄ ma 3. Re. 3 nifesta. Et 3. Reg. 3. Ego sum puer paruulus, ignorās ingressum, & exitū meū, idest, ignorās, qd agere debeā, siue in his: q̄ ad me, siue ī his, q ad regni administra C tionē ptinēt. Et Ps. Dñs custodiat introi Ps. 120 tū tuū, & exitū tuū, i. vniuersa tua opera dirigat. Aug. tract. 44. ait, per exitū ope- Augus. ra exteriora, p introitum opera interiora, intelligi. Vel per ingressum intelligit introitus in ecclesiā militantē, per egressum mortem, per quam in cœlum ingreditur ouis Christi, & vtrobique pascua ī ueniet, fur venit, ut mactet, & pdat, ego ueni, vt vitam habeant, & vt abundantius habeant, vt s. vitam gratiæ habeāt, & hanc abundantem, & perfectam, & vitā demum glorię. Vita verò ista gratię nobis data est per Spiritum sanctum, sicut vita naturalis per spiritum, quo corpus informatur. Abundās etiam gratia data fuit in aduętu Spiritus diuini. Hic enim tempori reseruata à Deo erat abūdans, & pręcipua gratia.

Augu. Sed merito dubitari potest, ait Augu. cū Christus venerit, & mortuus fuerit, & resurrexerit pp iustificationē nřam, & vt vitam habeamus, & abūdātius habeamus, vt qd necesse fuit, vt Spiritus sanctus mitteret. Rñdeo, ait Augu. Primum, experiētia manifesta oñdit, necessarium fuisse Spiritus diuini aduētum. Prius.n. quam ille veniret, Christi discipuli infirmi in fide erant, timidi, rudes, vt ad eos cęlestis magister dixerit. Multa habeo uobis dicere, sed non potestis B portare modo, cū aūt venerit ille spirit[9] veritatis, docebit nos oēm veritatem. Io. 16. Prius cum eum videbant ambulantē super mare dicebant, phantasma est. Iā di- Matt. 24. cunt, erant lux vera, quæ illuminat oēm 2. Co. 5 hominem. Et tandē Pulus noīe oīum Io. 18 Apostolorū ait. Et si cognouimus secūdum carnem Christum, sed iam nō nouimus. Prius Petrus ad vocem ancillæ negauit, & uim vi repellere curauit, euaginans gladiū, & pcutiēs seruū sacerdotis. Postea verò adeo fuit cōstās, flagellis cæ- Act. 5. sus, iussusque non prædicare Christum, concilio vniuerso rñderit, obedire oportet Deo magis quam hoībus. Et sæpius docet in suis epistolis illud, quod Paul[9] Ro. 12. ait. Non vos defendentes charissimi, sed Act. 5. date locū ire. Et deniq; ebrij vino illo cęlesti ibant gaudentes à cōspectu cōcilij, qa digni habiti sunt, p noīe Iesus cōtumeliam pati, & vniuersa caduca, & peri C tura relinquunt, oīa arbitrantes stercora An non vino pleni, q paupertatē eligūt præ diuitijs? labores præ voluptate? inimicos amplectunt, & diligunt, libenter passiones subeunt vniuersas? Hæc oīa ante aduentū huius spiritus visa nō fuerant in mundo, ait Aug. quo necessitas aduentus illius efficitur manifesta.

Sed obiectioni occurrendum est initio propositę. Ad hæc omnia non erat Christus satis? Vbi diuina sapientia, & brachium Domini manum posuerat suam, quid necesse fuit, uenire spiritum, vt per

A vt perficiat ea quę Deus fecerat, maximè cũ ille dixerit, cõsũmatũ est. Quibus verbis ostendit, hominis reparationem omnino perfectam. Respondetur ergo, non ideo Spiritus sanctus venit, quia in Christo non fuerit copiosa redẽptio, nunc qa ipse non potuerit discipulos omnino pficere, quia sicut vna est natura diuina rũ personarũ, vnã est, & potentia, ac virtus. Sed ea de cã missus est Spũs sãctus vt sua uitas diuinæ prouidentię magis eluceret, & dilectio in hoĩes magis ostẽderet, & vt nos sibi maximè deuinciret, decuit ut tres personę diuinę operarent, salutẽ nostrã, & huic operi perfectionis nr̃æ incumberet. Pr̃ misit filiũ suum, filius carnẽ suscepit, & salutẽ nr̃am, & uniuersa bona meruit, Spiritus sanctus omnia bona in nobis operat, & efficit. In oĩ negotio est initium, medium, & finis: pater æternus initiũ dedit hoĩum saluti, mittens filiũ. Mediũ operatus est filius, nos redimens. Cõsummationẽ dedit Spiritus sanctus, nos sanctificans. Deuincti ergo sumus Beatissimæ Trinitati, dũ illa nostræ incũbit saluti; & quęq; psona ea re, q̃ ei singulariter attribuitur. Patri tribuitur authoritas, & potentia hac vsus est in salutẽ nr̃am mittẽs filium. Filio tribuitur sapiẽtia, hac ille usus est inueniens difficillimi solutionem, duas naturas cõiungens in uno supposito, & nos redimẽs. Spũi sancto bonitas tribuitur, & hãc ostendit efficiens in nobis uniuersa bona, quæ Christus meruit. C Hæc autẽ oĩa operatur unus, atque idem spũs diuidens singulis prout, uult ut Paulus ait. In hoĩs curatione se gesserũt tres diuinæ psonæ ad eũ modũ, quo in sanãdo infirmo se hñt medicus, pharmacopola, & qui infirmorũ curã gerit, q ĩfirmarius dici solet. Medicus medicamẽta ordinat, pharmacopola ea efficit, infirmarius ea applicat. Ita pater salutẽ ordinauit nr̃am, Christus eam perfecit, Spiritus sãctus medicamẽta adhibuit nobis.

Ioã. 19

2. Cor. 12.

Simile

Cum Xp̃s dixit. Cõsummatũ est intellexit, perfectam esse redemptionẽ nr̃am sed deest adhuc illius applicatio. Vniuersam gr̃am, q̃ Spũs sanctus dedit, meruit Xp̃s dñs, sed illã Spũs sanctus operatur. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spũm sanctum, qui datus est nobis. Nec satis nobis est Christi redẽptio, A si nobis nõ applicatur. Iõ qui fidelis est, & de Xpi dñi redemptione gloriatur audiat illud Iere. Nolite cõfidere in verbis mẽdacij, dicentes, templũ dñi, templum dñi est, Israelitæ, cum moribus puersi essent, satis sibi putabãt esse, quod tẽplum dñi apud eos esset, sed hoc satis eis nõ esse propheta ostẽdit, nisi dirigãt uias suas. Ita nunc plurimi gloriant, qđ fidem habeant, quod Xp̃m credãt, & hoc templũ diuinum teneant, & eius redẽptio copiosa sit. Sed verba mẽdacia hæc sunt. Nihil .n. tibi pficiet Xp̃m hr̃e redẽptorẽ, si ei, vt mẽbrum viuũ, non uniaris, vt meritorum illius particeps sis, hoc uero Spũs diuinus efficit, q nos palmites uiti unit, ut ab ea uim participemus, audi Paulũ id dicẽtẽ. Si quis spũm Xpi nõ hẽt, hic nõ est eius. Et Ioã. ait. In hoc scimus, qa in ipso manemus, & ipse ĩ nobis, qm̃ de Spũ S. suo dedit nobis. Nihil certe dãnationis est ijs q̃ sunt in Xp̃o Iesu, qui nõ s̃m carnem ambulãt, sed hoc à Spũ S. efficitur.

Iere. 7

B

Ro. 8.

1. Io. 4.

Ea verò q̃ nũc diximus, subiecto exẽplo, atq; figura manifesta fiet. Fuit Assuero triclinium fœminarũ, quo ducebant uirgines eius sponsæ, in ea uero dona fœminarũ innumera erãt, q̃ ad ornatũ mulierũ ptinebant, ppositus erat illi domo Egeus Eunuchus, q ornamẽta pbebat virginib. vt ipsę postulabant, quicquid .n. ad ornatũ ptinẽs postulabant, accipiebant. En ea, q̃ superius diximus in figura ad viuum expressa. Aĩæ fidelium spõsæ sũt regis cælestis, & in eius domũ, q̃ est Ecclesia, dicunt, vt tandem intrent cum eo ad nuptias. Beati, q ad nuptias agni vocati sunt. Sed ornãdę sunt animæ, ut Dei conspectu digne habeantur. Hinc Ioannes. Venerũt nuptię agni, & uxor eius pręparauit se. Sed quęq; aĩa recipit ea ornamẽta, quæ petit, quia quę uolueris dabit tibi Deus de ijs, quæ ad animæ ornatum ptinent, de reliquis non item. Christus dñs triclinium est, in quo infinita gr̃a, merita & deniq; vniuersa bona sunt, ab eo, ut capite, accipere nos oportet oĩa, quia de plenitudine eius oẽs accepimus. Sed ppositus huius domus, qui singulis distribuit dona

Hest. 8

C

Ap. 19.

A dona ista, Spūs sāctus est. Ipse ostiari⁹ ē, qui ianuā domus huius aperit, & in eā recipit quos vult. Ipse clauē habet infiniti thesauri, & diuidit singulis prout vult.
Can. 4. Chrs turris est Dauid, in qua oīs armatura fortiū, sed spūs diuinus nos induit his armis. Et quēmadmodū ut ornarent virgines assueri, in triclinium intrabat, ita quos spūs diuinus ornat donis suis, introducit in triclinium, Xpoque uenit, ostium domus aperit, ut eum in domū recipiat: Sic cū ea factum, spon sa gloria-
Can. 2. tur. Introduxit me rex in cellā uinariā, & ordinauit in me charitatem. vnit nos Christo spiritus diuinus, et sic oīa illius bona participamus. Et sicut Spiritus sanctus est nexus, & vinculū patris, & filij, ita est nexus Christi, & mēbrorū ipsius.
B Est ergo Xp̄s author bonorū oīum nobis, est ēt spiritus sanctus, Xp̄s tanquam is, qui meruit, Spiritus sanctus tanq̄ qui illa applicat nobis, & iō necessarius eius aduenctus fuit. Et sicut Xp̄s uenit, ut uitam habeant ho es, & ut abundatius habeant, ita uenit Spūs sanctus, ut uitā habeāt, & ut abundātius habeāt. Felix mūdo aduētus in quo mors regnabat ab Adā, sicut.n. eius culpa ī nos deriuata fuit, ita, & illius pęna, mors.s. Vniuersum genus hoīum iuenis Xp̄s pctō, & morti ob noxiū, sed uenit ille, ut uitā habeant, &c.

Sed ais. Vellem animā meam ornari pręcipuis donis Spiritus sancti, qua arte id assequi potero? Respendeo, si præparaueris animam tuam, recipies Spiritus sācti dona, sicut hodie Apostoli, non quidē
C ad æqualitatē, sed proportione. Illi enim acceperūt primitias huius spiritus. Vn̄
Ro. 8. Paulus. Nos primitias huius spiritus habentes. Sicut ficus profert primū grossus suos, quæ sunt ficus grādiores, deinde ꝓfert ficus minores, ita gratias primū Apostolos qui gigantes sunt, deinde reliquos iustos, q inferiores sunt. Iam ergo ficus protulit grossos suos, ut spōsa ait, cū A-
Can. 2. postolos germinauit. Et sicut malogra-
Simile natū profert malogranata maxima, q̄ dicunt primi floris, deinde alia profert minora q̄ ad prima nō perueniūt. Ita Ap̄li principes super omnem terram constituti sunt, ad quos reliqui non perueniūt, sicut capiti nullum membrum æquari A
potest. Videamus ergo quæ receperint Apostoli ab hoc diuino spiritu, illa nam que nos recipiemus pro caput nostro.

Ante huius spiritus aduentu erāt Apostoli sapientia, fortitudine pueri, sed eo adueniente facti sunt viri pfecti, uis illos pueros uidere? Audi dicētē. Cum essem 1. Cor. 13.
paruulus, loquebat ut paruulus, sapiebā ut paruulus, quando aūt factus sum uir, euacuaui, quæ erāt paruuli. Quasi pueri erant Apostoli dū ea, quæ ad rem nō attinebant interrogabant Xp̄m sic.n. inter Acto. 1
rogant, Domine si in tempore hoc restitues regnū Israel. Timidi, & infirmi, ac debiles erant similes pueri. Sed hoc diui 2. Co. 2
no spiritu suscepto uiri sapiētissimi facti Eph. 1.
sunt ut dicā Sapientiam loquimur inter perfectos, q̄ nullus principiū huius mun B
di cognouit. Et iterum. Secundū diuitias gratiæ eius, quæ superabūdauit in nobis in oī sapiētia, & prudentia. Oīum loquūtur linguis, en sapientiā. Fortitudinē uerō mirā eis dedit. Iam nō est delitescere non abscondi, sed in palam procedūt, & vniuersum agrediuntur mundum.

Id ipsum in nobis uidere licet, puer es inscius, & ignorans, scintillā habes luminis, sed multis ignorātijs admixtam magna reputas, q̄ corā Deo nihil sūt, times, ubi periculū nullū est, uane conturbaris quasi puer, doles nimiū de tēporaliū amissione qn̄ dolēdū nō esset, spūalia damna nō curas ecce puer es. Veniat ergo Dn̄e spūs tu⁹, ut nos uiros efficiat. O lux beatissima reple cordis intiā tuorum fideliū cū lux diuini spiritus animæ affulserit, te C
nebræ pelluntur fides rutilat, spēdet maximè, sapiētia, & prudētia clarescit, ut recte indicet, terrena nihil ducat, æterna magnificiat, & q̄ prius hō timebat, tanq̄ iumētū, ꝙ uane terret uidet timēda, et declināda nō eē timebat frequētia sacramētorū orōnē, uitā asperā, nūc ea amplectēda uidet, & q prius Deo rebellis, & ino- 1. Re. 2
bediēs erat, nunc cū Samuele ait. Loqre dn̄e qa audit seru⁹ tu⁹, uir factus uires, et fortitudinē accipit ad uniuersa peragēda bona. Hic.n. spū est ille de quo sępe diuina scriptura meminit, dicēs, fortitudine dedisse ducib. à Deo electis. Sic Iudic. 6. Iud.
dicitur

A dñ Spũs dñi induit Gedeon. Et hoc spũ factum est, ut paucis militibus, & absq; armis innumeros Madianitas superaret.
Iud. 14 Sic ẽt de Sampsone dicitur, Spiritus dñi
Iud. 4. irruit in Sampson, & diripuit leoné. Et Iud. 7. Factus est spiritus domini sup Iephte, & uniuersos Dei hostes, ꝓfligauit. Hoc eodẽ spiritu Apostoli induti sunt, ut in uniuersum mundũ pugnarẽt. Hoc
Soph. 3 martyres, & pueri, & puellæ, ut tormẽta uniuersa contẽnerent. Impletumque est illud Sophoniæ. In die illa diceret Hierusalem, noli timere Sion, nõ dissoluatꝛ manus tuæ, dñs Deus tuus in medio tui fortis, ipse saluabit. Ad Sion loquitur uerba ista quia in monte Sion Apostoli erãt inclusi pp metum Iudæorum, sed ueniente spiritu procedũt palam. Ideo ad eos Xps
Acto. 1 dominus ait. Ne inde procedant, donec induantur uirtute ex alto. Nunc hac uir-
B tute induti sunt, nunc arma accipiunt in pugnam. Gaudium domini est fortitudo
Nee. 8. nostra. Neemias ait, hoc gaudiũ diuinus hic spiritus est. Vnde Sophonias ubi supra ait. Lauda filia Sion, iubila Israel, lætare, & exulta in oĩ corde filia Hierusalẽ, quia sanctus dies domini est. His prophetę uocib. concinit Ecclesia dicens. Quapropter ꝓfusis gaudijs, totꝰ in orbe terrarum mũdus exultet. Adest ergo nobis dies sanctus, & sanctificator, lætemur in eo, & induamur hac uirtute ex alto, ut oẽm superemus difficultatẽ. Est tibi nũc maximus labor, vel difficultas ut opꝰ aliquod bonum præstes, uel ut peccata uincas, & ab eis te exuas, uel ut vehementes passiones, & affectus superes, uel ut ĩ uirtute proficias ad est accessitq; lætissimꝰ tibi dies, quo induaris uirtute ex alto, ut ni-
C hil tibi resistere ualeat. Fac ꝙ olim Sam-
Iud. 16 pson cæcus, q orauit dñm. Restitute mihi dñe fortitudinẽ meã, & columnas cõcussit, & templum Dagon euertit, inimicos occidit. Ora tu similiter dominũ, ut mittat ad te spiritum hũc fortem, ut hostes tuos superare valeas, hoc enim spiritus vnineria facile perficere poteris.

Deinde Spũs sanctus donis suis, ut D.
D. Th. Th. ait, aĩãm reddit facile mobilẽ a Deo & in hoc dona a uirtutib. distinguũtur, verba D. Th. 1. 2. q. 68. ar. 1. sunt. Ad distinguẽdum dona à uirtutibus, debemꝰ A
sequi modum loquendi scripturæ in qua nobis traduntꝛ non quidem sub nomine donorũ, sed magis sub nomine spiritũ.
Sic. n. dicit Esaias. Requiescet sup eũ spiritus sapientiæ, &c. ex quib. verbis manifeste datꝛ intelligi, ꝙ ista septẽ enumerãtꝛ ibi, ſm, qđ sunt in nobis ab inspiratione diuina, inspiratio autem significat quandam motionem ab exteriori. Est. n. cõsiderandũ, qđ in homine est duplex principiũ mouẽs, vnum quidem interius, quod est ratio, aliud aũt exterius qđ est Deꝰ, vt Philosophus dicit in capite de bona fortuna. Manifestum est autem, quod omne quod mouetur, necesse est proportionatũ esse motori, & hæc est pfectio mo- B
bilis in quãtũ est mobile, dispositio qua disponitꝛ ad hoc, qđ bene moueatur à suo motore. Quanto igitur mouẽs est altior, tanto necesse est, quod mobile perfectiori dispositione ei ꝓportionetur. Sicut videmus quod perfectius oportet esse discipulum dispositum ad hoc quod altiorem doctrinam capiat à doctore. Manifestũ est autem, qđ virtutes humanæ perficiũt hominem, ſm qđ homo natus est moueri per rõnem in his, quę interius uel exterius agit. Oportet igitur inesse homini altiores perfectiones, ſm quas sit dispositꝰ ad hoc, qđ diuinitus moueatur. Et istæ pfectiones vocantur dona, nõ solũ quia infundũtꝛ à Deo, sed quia ſm ea hõ disponitur, ut efficiatur prõpte mobilis ab inspi- C
ratione diuina. Sicut dicit Esaias. Dñs Esa. 5.
aperuit mihi aurem ego autem nõ cõtradico, retrorsum non abij. Et philosophꝰ ẽt dicit in capite de bona fortuna, qđ his qui mouentur per instinctum diuinum, non expedit consiliari secundum rationem humanam, sed quod sequãtur interiorem instinctum, quia mouentur à meliori principio, quã sit ratio humana. Et hoc est, quod quidam dicunt, quod dona perficiunt hominem ad altiores actus, ꝙ sint actus virtutum, hucusque D. Thomas. Est ergo proprius effectus Spiritus sancti, & donorũ ipsius, animã facilẽ reddere diuinis inspirationibus, ut facile pstet, quæ Deus voluerit eam pstaræ, redditur anima his donis tenera, blãda, tractabi-

A ctabilisq; vt à Deo dirigatur in operibus suis. Pessima animæ dispositio est, cũ dura est diuinæ uoluntati, ei repugnans, & aduersa. Hinc Samuel Sauli ait. Quasi peccatũ ariolãdi est repugnare, & quasi scelus idolatriæ nolle acquiescere. Hanc duritiem, & peruicaciã odio habet, execraturq; Deus. Hinc Paul. tu autem secũdum duritiam tuam, & impœnitẽs cor, thesaurizas tibi irã in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei. Petit multa à te Deus, & tu ei negas assensum, & rebellis Deo tu es, inuerecũd⁹ ei, nec vllo mõ vrbanus, iram Dei ꝓuocas eo facto. Attende nunc duritiam tuam, ut eã agnoscens remedium adhibeas. Audi plures conciones, & eis auditis nihil operæ præ B stas, sed vt plurimum ais, recte ille dicit, sed nihil eorũ agis. Quoties audisti, diligite inimicos vestros? quoties vanas, & superfluas vestes relinquendas, delicias fugendas, vanum honorem contemnendum, & similia multa, quę aure surda audisti? Si uelis effeceris obstinato dæmoni, an nõ recte ad te d r, qd Stephan⁹ ait. Dura ceruice, & incircuncisi cordib. & aurib. vos semper Spiritui sancto restitistis, sicut & patres vestri. Bern. li. 4. de cõsideratione ad Eugenium ait. Duri cordis proprium est, de peccatis non moueri, dolere, inspirationibus diuinis non moueri, minis Dei non terreri, aduersitatibus, & reprehensione in peius proficere.

1. Re. 15
Ro. 2.
Acto. 7
Bern.

Initium ergo omnis boni nostri est, facilitas acquiescendi diuinæ uoluntati. Si cut. n. in naturalibus, ut terra recipiat influxus cę estes, oportet eam lationib. superioribus subdi, ita in gratuitis oportet C nos Deo subijci, ei obedire, eiq; in promptu esse, ut ab eo gratiã suscipiamus, quę de sursum est descendẽs à patre luminũ. Hanc uero facilitatem qua simus à Deo facile mobiles, operatur in nobis Spirit⁹ sanct⁹ donis suis. Hinc orat Ecclesia Flecte qđ est rigidum. Sicut. n. humani corporis membra flecti possunt, & sic homini seruiũt, si vero flecti nequeant paralitica sunt, & operi inepta, ita de anima philosophãdũ est. Virtutes morales reddũt voluntatẽ, & appetitum obediẽtem rõni in his operibus quæ ratio dictat faciẽda. Sed dona, animam faciunt obedientẽ Deo in operibus, quæ ille à nobis exigit super omnem rationem.

Simile

A Hac in animam facilitatem efficit diuinus spũs donis suis, sed pręcipue charitate, quam in cordibus nostris infundit. Sicut. n. ignis cerã liquefacit, ut facile in diuersas formas efformetur, & ipsum et ferrum, ut in diuersas possit mutari figuras, sic amor animam blãdã reddit dulcem, ac tractabilẽ, ut de ea facere possis, q̃ volueris. Hoc experiẽtia nobis cõpertum est, & illa testatur, q̃ ait, anima mea liquefacta est, ut dilect⁹ loquutus est. Pro cuius intelligentia notãdum, Charitatẽ veram esse amicitiam hominis ad Deũ, nõ metaphoricam. Vnde sicut in huma B na amicitia est amicorũ conuersatio, mutua colloquia, mutua dona, mutuæ obsecrationes, ita i amicitia hominis cũ Deo sunt colloquia multa, & dulcissima, iam anima Deũ obsecrat, & ab eo aliqua petit. Iam Deus ab anima exigit alia, atque alia, iam Deus de anima conqueritur, qđ aliqua bona nõ præstet, iã anima dulces Deo querimonias repræsentat, qđ ei nõ adsit, quod donatam cito non concedat. Ait ergo sponsa, liquefit anima mea, cũ sponsum dilectum audio. Liquefacta uerò anima dilectione, quatuor hẽt oĩno aduersa ijs, quæ diximus propria esse duri cordis. Primo. n. dolet maxime, si in peccatũ, et leue prolabitur, reprehẽdit se, castigat se, ꝓponit vniuersa vitare peccata. Secũdo, facile suscipit diuinas impressiones, & inspirationes, quasi cera blãda C sigilli effigiem, annuit uniuersis, quę De⁹ petit, quia eum diligit, dicitq; cum Paulo domine quid me vis facere, & cũ Ps. Paratum cor meũ Deus, paratum cor meũ. Et impletur in ea diuina illa ꝓmissio ꝑ ꝓphetam dicta. Auferam à vobis cor lapideum, & dabo cor carneum. Quasi ꝓditionem putat, quod velit Deus aliquid & illa illud no'it. Vnde ait. Cibus meus est, ut faciam voluntatem eius, qui misit me. Tertio tremit ad Dei minas, & dono timoris repletur, vt Esaias ait. Et tãdem tribulatione, & reprehensione proficit diuina, liquefiat ergo spiritus noster hoc diuino igne, & eius charitate, &c.

Simile
Can. 5.
Acto. 9
Ps. 56.
Ez. 36.
Ioan. 4
Esa. 9.

A IN FESTO SANCTISSIMAE Trinitatis.

Them. Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris, &c. Matth. vlt.

Esa. 6. ESaias 6. c. vidit Deum in solio excelso, & sublimi: et quia id ipse dixit, occasione hui⁹ impius Manasses, cui⁹ erat patruus Esaias, ipsum serra diuidi iussit quasi blasphemum, qd Deum se vidisse affirmauerit q̃ s̃m legem inuisibilis dr̃. Sed relicta impietate Manasse, qd pphe ta uiso Deo dicat, audiamus, vę mihi, qa tacui, quia uir pollutus labiis ego sum, & regem dominum exercituum vidi oculis meis, quasi dicat. Teneor loqui, cũ B tm̃ viderim Deum, teneor tacere, qa polluta labia mihi sunt, qd agamus, ueniat de cęlo Seraphim, & forcipe tollat de altari prunam, & tãgat linguam, vt loqui possit de tanto Deo, vt id in nobis efficiat, Mariam oremus humiliter.

Naturale hominum desideriũ cognoscendi Deum suum, principium, & causam, atq; oium finem, fuit maximum, ut experiẽtia docet, in tot Philosophorum laborib. super hac acquirenda cognitione pp quam multi diuitias, & honores, ac uoluptates contempserunt, & ut liberius huic vacarent inquisitioni, in solitudines plurimi abiere. Et beati à philosophis dicebantur, qui metaphysicè operã C dãtes cognitioni primæ causæ incumbebant. Quib. concinit Hier. 9. Hæc dicit Hier. 9 dñs, non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudinæ sua, & non glorietur diues in diuitijs suis, sed in hoc glorietur qui gloriat̃ scire Sap. 5. & nosse me. Et Sapiens, nosse. n. te consummata iustitia est, & scire iustitiã, & virtutem tuã radix est immortalitatis.

Et ratio idem manifestat desiderium. Si Simile n. homo naturaliter scire desiderat minora, quid maiora, quid artificem suum, quid illum, cuius ipse imago est? Si enim imago sensum haberet, quid magis optaret, quam pictorem suum agnoscere, maxime si non solum ab ipso depicta, sed & eiusdem esset forma, & species. Homo Dei est tum factura, tum imago, q̃d magis scire desideret quàm Deum? Hoc ergo nunc agemus paulisper, quod in cœlo perpetuo à nobis agendum est, scilicet de eo agere, eum agnoscere.

Sed qua rõne à uobis attentionẽ poscemus? Omnis rõ in hac re nobis suppetit. Solet. n. ad hoc adduci materiæ difficultas, necessitas, vtilitas, & delectatio, q̃ oia modo cõueniũt. Primo difficultas, quam & ipsi ẽt philosophi agnouerunt. Licet. n. Deum esse sit naturaliter notũ, sed modus essendi illius difficillimus cognitu est nostro intellectui. Hinc Arist. Arist. dixit. Sicut oculus noctuę ad lumẽ solis, sic intellectus noster ad manifestissima naturæ. Sicut. n. sol maximè in se uisibilis pp oculorũ nostrorũ debilitatẽ difficile cõspicitur, ita Deus summæ entitatis, C & pfectionis, ob intellectus imperfectionem dificile intelligitur. Vnde philosophi dixerunt metaphysicam, in qua Dei sciẽtia tradit̃ ultimo oium scientiarũ addiscẽdam ut difficillimã. Hinc Cicero de natura Deorum refert, Simonidẽ philosophum interrogatum, à principe, quid De⁹ esset, petisse triduũ, ut illud cogitare posset, & indagare: quo elapso, sex dierũ spatiũ perijt, & illis elapsis, duodecim, & sic duplo plures petebat semper, rõneq; Iob. 36 reddens, dixit: Quo magis Deum cogito, eo incomprehẽsibilior mihi apparet. Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram, Iob ait. Necessitas verò, & utilitas hui⁹, cognitionis ex dignitate materiæ facile colligi põt. Tãto. n. est excelsior B sciẽtia, quanto obiectum nobilius, unde scientia hæc in immensum reliquas superat. Dicit uerò Arist. li. 1. de cęlo, & de Arist. partib. animalium, capite undecimo, hoc natura nobis insitum, qd de magnis, & altissimi, rebus pauca, & male scire delectat magis, quam de inferioribus scire multa, & certissimè. vnde de Angelis, & cęlis, ait, aliqua nosse delectat magis, licet solũ topice sciantur, quã de elementarib. multa scire. Ea uerò, quæ de Deo fide traduntur et certissimè à nobis agnoscentur. Cum ergo ea, quæ nobis dicẽda sunt de Deo, sint altissima, et fide certissima, cognita summæ letitia, uoluptate, ac utilitate tractanda erunt. Hinc Ps. Lę Ps. 104 tetur

A teratur cor quærentium dominum Nobilitas uero, & perfectio, quam hac cognitione assequimur, magna est. Hæc dña, ait
Arist. Aristoteles, inter obiecta sensuum, & intellectus, quod sensum obiecta, quando excedentia sunt, corrumpunt sensum, vt magna lux, grandis sonus, nimium calidum corrumpunt oculos, auditum, & tactum. At obiecta intellectus excedentia non solum non corrumpunt, imo nobilitant, perficiunt, atque fortem eũ reddũt. Vnde cum de diuina cognitione agim⁹,
Ex. 34. diuini reddimur. Sicut Moyses, ex Dei cõsortio quasi alter Deus, descendit luce plenus, ita ut non possent filii Israel in eius faciem intendere, sicut neque in Dei faciẽ. Maxima ergo nobis utilitas prouenit ex diuinorum cognitione. Vnde Aristoteles 10. Ethic. refert, Simonidẽ quẽdam suasisse, prætermittendam diuinã cognitionem, dicentem, humana sapiat
Arist. homo, contra quẽ dicit Aristoteles. Imo debet homo ad diuina, & immortalia aspirare quantum potest.

Plura à nobis dicta sunt, ut vos reddamus attentos. Nunc in pelagus hoc immensum descendemus, & Dei cognitionem trademus, vt homini possibile est. De vnaquaq; re tria nosse desideramus. An sit, quid sit, qualis sit? His cognitis, oĩa q̃ agnosci possunt de re nouimus. Hæc ergo de Deo nostro uideamus.

De primo. An sit Deus, natura sit id notum est, & oĩs creatura id clamat, dicẽs, ipse fecit nos, & non ipsi nos. Imperfe-
Ps. 99. ctio. n. & participatio essendi, quæ in creaturis est, ostendit fontem esse indeficientem essendi, à quo hæc promanat. Vnde
C nulla est barbara natio, quę non habeat pro comperto Deum esse, licet multi verum Deũ non agnoscãt. Cadit in terram puer, & cõtinuo dicit, heu Deus meus. Vides tibi imminere discrimen, cõtinuo dicis, Deus mihi auxilier. Idẽ dicit Turca, idẽ Iudæus. Quis ergo puero dixit, Deũ esse? quis oĩ barbaro id ostendit? Sigillata est ueritas hæc in cordibus nostris, impressa mentibus à natura. Et qui dicit acui nauticæ, vbi sit Helice, astrũ boreale, quę non quiescit donec eo se dirigat, ille omnium cordib. dixit, Deus est. Qui agno ostendit quæ sit mater eius, vt ei adhęreat, ille nobis dixit, Deum esse, cui ad- A
hærere nobis bonum est. Non potest homo viuere absque Deo. Per paucos dies Ps. 72.
visum est Israeli, Deum ipsi non esse, quia Ex.
Moyses secesserat in montem, & dicunt ad Aaron. Fac nobis Deos, qui nos præcedant, sine Deo. n. esse nõ possumus, sit nobis Deus, vel ligneus, uel aureus, aiũt Israelitæ. Deus. n. est refugium in omni necessitate, virtus, in omni periculo, firmamentũ in oĩ labore, & cum Deus sit, nullum est malũ quod remedio careat. Cum. n. omnis creatura deficit, neq; põt tibi succurrere, aut nõ uult, Deus adest, qui te subleuet. Hinc Psalmista, pater Ps. 2
meus, & mater mea dereliquerunt me, dominus autem assumpsit me. Ideo di- B
cit Israel, fac nobis Deos, qui præcedant nos, sine Deo enim ultra progredi non ualemus. Quid ad hæc dicet, qui statum ingreditur sine Deo nec petit, ut Deus præcedat? qui negotia ardua molit, Dei oblitus? Sicut ergo hedera per terrã serpit, dum non inuenit arborem, cui innixa ascendat, sursumque leuetur, sic anima donec Deum inueniat, cui innixa ut dilectio ascendat, dimissa iacet, eo inuento ascensiones in corde suo disponit. Simile

Sed licet naturali lumine & fide teneamus Deũ esse, aliquas tñ ad hoc rationes cõgeramus, quo res manifestior fiat. Aug.
Sed obiicis, ad quid hæc, cum omnes id fateamur, & dicamus cum Augustino in confessionibus, facilius dubitarem, utrum me, quam uiuere ueritatem illã æternam, cuius sempiterna uirtus, & diuinitas in suis operibus dignoscitur: nihilominus rationibus hæc veritas ostendenda est, in eorũ utilitatẽ, qui speculatiue C
fatemur Deum esse practice tñ in corde illud negant. De quibus Paulus, verbis Tit. 2.
fatentur se nosse Deum, factis aũt negãt. Et Psalmista. Dixit insipiẽs in corde suo non est Deus. Sed quis hoc dicere potest Ps. 13.
adeo absurdum? imo forsitan tu es, qui hoc dicis, ego nõ audi Paulum. Eratis illo tempore sine Christo, alienati à conuersatione Israel, & sine Deo in hoc mũ Ad T.
do. Sed quisnam sine Deo est? illi plane, de quibus idem Paulus ad Titum ait,

exa-

A eramus.n.aliqñ,& nos insipientes,& increduli,errantes,seruiẽtes desideriis, & voluptatibus uariis in malitia,& inuidia agentes,odibiles, & odientes inuicem. Quis est sine Deo in hoc mundo? Quis est qui dicit in corde,nõ est Deus? Quis vitam agit,ac si Deus non esset q desiderijs suis obedit,non Deo. Sic ille, Ecclesiastes. 2. Omnia,quæ desideraueiunt oculi mei, non negaui eis, nec prohibui cor meũ,q n oĩ uoluptate frueretur,&oblectaret se in his,quæ præparaueram, & hanc ratus sum partem meã. Vides seruum dño non obediẽtẽ, sed uagãtem, dicis,hic herum,aut dñm nõ hẽt,qui audacter peccat,ac si Deus nõ esset, hic dicit in corde suo,nõ est Deus. Hieremias

Hie.23 23. Ecce turbo dñicę indignationis,& tẽ

B pestas erumpens super caput impiorum veniet,putas ne,Deus:è vicino ego sũ, & non Deus de longe? si occultabitur vir in absconditis,& ego nõ videbo eũ, dicit dñs. Nunquid nõ cęlum, & terrã, ego impleo?q sic liberè agit, ac si se ipse fecisset,& ea quæ posſidet,hẽret,& se,& non a Deo,hic,dicit,nõ est Deus. Sic il-

Ez.26. le,ad quẽ Ezech. 29. Ecce ego ad te Pharao Rex Aegypti draco,magne, qui cubas in medio fluminum tuorum,&dicis meus est fluuius,& ego feci memetipsũ, ponam frenum in maxillis tuis. Qui sic i temporalibus solicitus est, ac si sola sua industria alendus foret, nec in Deo suo

C sperat,hic dixit,non est Deus qui peccato commiſſo,nihil timet,nihil cauet, hic dicit non est Deus. Sicut qui occidẽs hominem,non timet sed libere in publicũ procedit,hic dicit,non est iudex.

His ergo oĩbus ostẽdere oportet, Deũ esse,ut quod fide tenent,oculis ẽt uideãt, & uidentes se Deum hře, uitam in melius mutent. Vis noſſe ò homo,qa Deus

D. Th. est? Audi rationem,qui fidem mortuam habes. Prima ratio fit ex D. Thoma 1. parte q. 2. quæque creatura pєrfectionẽ habet certa in mensura & secundum diuersas naturas,ac species alia est alia pfectior,& sublimior, superior continet perfectionẽ inferioris, & aliquid addit. Hic primo loco sunt elementa super q̃ sunt mixta uirtute continentia elementa,super hæc uiuentia,super hæc animãtia,super hæc homo, super hunc Angelus,super hunc superior Angelus. Et iõ metaphisici dixerunt,essentias rerum esse sicut numeros,quia sicut numerus superior continet inferiorem, & aliquid addit, sic in rerum naturis contigit, & cum processus in infinitum non detur, deueniendum tandem est ad unum supremum,quod perfectius est cunctis, & omnia uirtute continet,& hic est Deus. Idem etiam colligitur ratione sumpta à rerum productione,in qua deueniendũ est ad unum primum principium omnia efficiens atque mouens.

Ex mũdi ẽt huius mirabili opificio idẽ manifeste colligere licet. Vt colligit Psa. Ps. 18.

Cœli enarrant gloriã Dei,& opera manum eius,&c. Mirabile.n. hoc opificium B opificis artẽ ostendit:quod hoc exemplo Cicero declarat libro de natura deorũ. Simile Cicero.

Agẽnte te viã per desertum aliquod, offendis forsitan aulam regiã mire compositam,atq; ornatam quasi domum Salomonis interrogas, quo pacto tanta ibi constructa sit domus,dẽq; tibi,casu mõs quidam cecidit,& ex eius ruina, hæc tãta domus fabricata est,irrideres eum, q hoc tibi persuaderet,mirũ.n. domus opificium ostendit manifeste,opificem præclarum fuisse,qui tanto ordine cũcta collocauit, hocque manifestum cẽ diceres. Ita profecto qui considerauerit attente mundi huius magni opificiũ, terræ hortum,maris stagnum, cœlos mire ornatos,stellarũ uarietatem,motus earum cõ- C trarios,& concinnos, manifestũ esse diceret,summum opificem hæc composuisse nec enim casu tanta res effici potuit.

Nec solũ ex mũdi huius magni opere id licet colligere, sed ẽt ex mundi parui officio,ex hominis, s. structura, in quo plura sunt mirabilia propter quę ait Ps. Ps. 138.

Mirabilis facta est sciẽtia tua ex me. Pri Simile mo inspice animæ p̃clarã effigiem,& ex ea colliges summum illius artificẽ, quẽadmodum enim si puerum uideres manu gestatem imaginem pulcherrimã, interrogatusque,cuius hæc imago est, à quo est depicta?diceretq; puer, à me picta est,diceres,hoc neutiquã uerum est, eximij

A eximij artificis hoc opus est; sic plane mi
ra aiẽ nr̃e uis mirũ eius artificiũ opificẽ
cęlestẽ exprimit. Scdo cõspice corpus, &
ex eius ordine, ac opificio Deũ colliges
Galen. esse, sicq; eũ Gal. agnouit q inspecto cor
pore humano in partes inciso, eius ordi
ne miro cõsiderato dixit, Honorent alii
Deum suis heccatõbis (qd erat sacrificiũ
centũ boum) ego eum honorabo, agno
scens eius infinitã potentiã, sapiẽtiã, & bo
nitatẽ: potẽtiã qdẽ, q tale opus pfecit; sa
pientiã, q sic illud ordinauit: bonitatẽ, q
tã large se effundit. Idem ẽt ex alia quali
Psal. 91. bet creatura colligere potes, ut colligit
Psal cum ait: Quã magnificata sunt ope
ra tua dñe, nimis pfundę factæ sunt co
gitationes tuæ; vir insipiẽs nõ cognoscet
B & stulti non intelligẽt hæc; adeo. n. sapiẽ
ter vniuersus mundus, & minima eius
pars fabricata sunt, ut sapiẽtia humana
tale qd excogitare nõ potuerit. Hinc sa
piẽs nõ est adiicere, nec minuere ad ope
ra Dei, nec est inuestigare magnalia ei9.

His verò, qui his rõnib. Deum esse ñ
agnoscunt, aliam rõnẽ, qua id agnoscãt,
proponere Deus solet, & hæc est infirmi
tas grauissima in q̃ qui incidunt, statim
dñt, Deus est cõfessariũ uocãt, ac citissi
me aĩam cõponunt. Cognoscãt, quia no
men tibi dñs, tu solus altissim9 sup oẽm
terrã, qm̃ cognitio hoĩs cõfitebitur tibi,
Psa. 72 &c. terribili, & ei q aufert spm̃ princi
2. Ma. piũ, sic olim impius Antiochus Deum a
7. gnouit, ei9 uim expertus, vnde ait, iustũ
est subditum esse Deo, & mortalem nõ
C paria Deo sentire. Sic se facturũ minat
Apo. 2. Xps Apoc. 2. cũ fornicaria muliere dicẽs
dedi illi tps, ut pœnitentiã ageret, & non
vult pœnitere à fornicatiõe sua, Ecce ego
mitto eã in lectũ, & q mœchant cum ea i
tribulatione maximã erũt; & scient oẽs
Ecclesiæ, quia ego sum scrutãs renes, &
corda, grauem morbum minatur quo a
gnoscent oẽs Deum esse, in tribulatione
Esa. 26 murmuris doctrina tua eis, Esa. ait.

Primũ manifestũ iã est Deũ. s. esse iã
sm videamus, qs est hic Deus, qs modus
essendi illius est. Primũ creaturę nobis
Ro. 1. ostẽdit, iõ dr notũ Dei. Sic Pau. ait, quod
.n. notũ est Dei, manifestum est in illis:
manifestauit. n. illis De9. At hoc sm crea
turæ nobis nõ dñt, nec ex eis id collige- A
re possumus. Arcanũ Dei est, & adeo ar
canũ, vt nulla sit creatura adeo excelsa, q̃
mysteriũ hoc uirib. naturæ asseq possit,
hoc est, Trinitatis, unitatisq; mysteriũ, Eze. 3.
de quo, & Eccl. scriptũ est, plurima supra
sensũ hoĩ ostẽsa sunt tibi. Et rõ huius ẽ,
qa cognitio, q̃ de Deo nũc hẽmus, nõ est
i ipso Deo, hæc. n. patriæ cognitio ẽ, sed
creaturis: in his uero apparet, Deum ẽẽ,
bonũ esse, sapientẽ esse, atq; potentẽ, nõ
tñ qd trinus sit, qa nõ ut trinus, hæc fe
cit, sed ut unus, iõ creaturæ Trinitatẽ nõ Simile
ostẽdunt. Sicut. n. uisa pulchra imagine
dicis, optimũ eẽ illius artificẽ, si uerò in
terrogeris, num artifex statura pcerus,
an pusillus sit, albus, aut niger, Hispan9
an Gallus? id dices, te ex pictura collige B
re nequaq̃ posse, qa ñ illã fecit ut Hispa
nus, nec ut albus, aut magnus, sed vt pi
ctor, iõ hoc solum ex tabula, colligere li
cet. Sic ergo Deus mundũ cõdidit, nõ vt
trinus, sed ut un9, qa opera ad extra Tri
nitatis sunt indiuisa, iõ cognoscit in illis
vnus & sapiẽs, ac potẽs, nõ vero trinus,
hoc. n. sola Dei reuelatione cognoscere
possumus. Nũ ergo iterrogas me, qs est
Deus? qs modus essendi illi9? Excelsior Iob 11.
cœlo est, & qd facies? pfundior inferno,
& vñ cognosces? lõgior terra mẽsura e
ius, & latior mari. De Deo solus ille di
gnè loq pôt. Sed adhuc nos loq vult, ei
nos cõmẽdemus, & in mare longius pro
uehamur. Nõ semel uoluit Deus pannis
inuolui, & fœno, nũc ẽt cũ humanis verbis
explicari vult, iterum uilib. panis, & fœ
no obuolui. Quis ergo Deus est? Vnus C
est, & trinus ẽ, Vnus natura, sapiẽtia, bo
nitate. Trin9 psonis, tres sunt psonæ, sed
vnus ẽ Deus, vn9 sapiẽs, vnus potẽs, vn9
bonus, qũo ergo tres psonæ, nõ dij? Sed
qd est inquis psona? audi, ego, & tu duæ
psonæ sumus; cũ tñ vna sit spẽs, & natu
ra, qũo ergo duæ psone, cũ vna sit natu
ra? Aliqd sine dubio i me ẽ, qd nõ est in
te, qd me diuersã cõstituit psonam. Sed
ais, qd est in patre qd nõ sit in filio? cũ Mat. 11
ait filius patri, mea tua sunt, sapiẽtia, bo
nitas, &c. Vt hoc intelligas exemplum
audi. Inueni ego scietiam aliquam inge Simile
nio meo, non alterius doctrina, hãc ego

A te docto scientiã, & ego, & tu eã alteri tertio cõicemus, eadem est scientia in tribus, nihil nouit unus, q alter ignoret, tñ vnus nouit, quantum tres: sed hoc est in hac scientia diuersum, q in me est, a me, qui a nullo accepi, in te est a me, qa a me didicisti, in tertio est a nobis duobus. Si vero scientia illa natura mea esset, q̃ tibi dedissem, & ambo alteri tertio, eadẽ tũc esset in trib. natura, sed ea, q̃ diximus, diuersitate. Hoc vero ĩ Deo nr̃o sic se hẽt, vt diximus, ĩ quo idẽ est esse, scire, posse, & reliqua oĩa. Hęc ergo sciẽtia, & natura ĩ patre est a se ipso, nec. n. ab alio recipit. In filio eadẽ est, sed a patre per intellectũ accepta. In Spiritusãcto a patre, &

B filio per amorẽ, & hac rõne tres sunt personæ, sed non tres dij, non tres domini, quia una singularissima natura, sciẽtia, potẽtia, & bonitas est in trib. personis, ideo vnus Deus, vnus dñs, vnus sapiẽs.

Sed iã processiones explicemus, atque personas. Tres psonę sunt Pater, Filius,

1. Co. 4 Spũsanctus, pr̃ est indiuinis, & filius, ergo generatio, sed nõ carnis, sed spiritus. generat. n. & Spũ an nõ audisti spiritua les esse filios, quos ĩ Christo Iesu per euãgelium generat pr̃ spiritualis, quos & pa rit? Sic ergo spiritualiter Deus generat, & maximè ille generat. Audi dicentẽ p

Esa. 66 Esa. 66. Nũquid ego, q alios parere facio ipse nõ pariã, dicit dñs, si ego, qui generationem cæteris tribuo, sterilis ero? Filius

Ps. 109 Deo patri est, cui ait. Ex utero antè luciferũ genui te. Et filius meus es tu, ego hoc

Psal. 2. die genui te. Rõ est manifesta. Oĩs perfectio est in Deo ponẽda, est aũt naturalissimũ oĩuiuenti pfecto generare (ait Ari.)

Arist. sibi simile: ergo hoc in Deo ponendum est. In creaturis diuise pfectiones sũt, nõ oẽs in qualibet sunt creatura. Hinc cum spũalib. dedisset Deus in corruptionẽ ne

C gauit gñationẽ: esset uero maxima Angeli perfectio si alium angelũ generaret per intellectũ. Viuenti uero sensibili, cui nõ dedit incorruptionẽ, concessit generationẽ, Deus uero, ut oĩum rerũ summa vtrunq; hẽt, & corruptionem, & generationem. Secundo id erat necessariũ diuinæ infinitæ bonitati, cuius propriũ est se effundere, infinitæ vero bonitatis ẽ infinitæ se cõicare, quod cum creaturis non A fiat, ad intra se debuit effundere filium. Diuersæ ergo psonæ sunt pater, & filius. Sicut diuersa signa sunt ĩ sigillo: & in cera eadẽ prorsus lineæ: sed hac diuersitate, q in cera sunt receptæ a sigillo, sic in filio oĩa a patre, sic eum uocat Paulus, q Paulus He. 1. cum sit splendor gloriæ, & figura substã tiæ eius. En ergo Deo filius est hinc Pro Pro. 30 uerbiorum 30. visio, quam locutus est vir, cum quo est Deus, quod nomen est eius, quod nomen filij eius si nosti?

Sed inquiris, qũo generatur hic filius a patre, Deus intellectum habet infinitũ, quo se oĩno cognoscit, & comprehendit cognoscẽs ergo se, generat filiũ sibi oĩno similem. Sed ais, non hoc intelligo, audi, tu similiter generas, sępe memorare nũc B parentis tui absentis, vel mortui, memorare domus, q̃ nõ uides, inspice intra te, & uidebis tibi præsentẽ patrem, vel domum, sed qũo præsens tibi esse vr̃, cũ sit absens? Rñdent philosophi, hanc intellectus nr̃i uim esset, vt cum intelligit, producat verbis mẽtis, q est naturalis imago rei intellectæ, q præsens cum sit intellectui, facit tibi rem apparere præsentẽ. Si ergo hæc nr̃i intellectus uis ẽ, vt cũ rẽ intelligit, producat similitudinẽ rei, quã intelligit, quid obsecro miraris quod Deus se intelligens, producat similitudinẽ sui ipsius intra se? Sed hæc est differentia inter Deum producentẽ verbũ, & nos; q nr̃m intelligere nõ est esse nr̃m, sed est accidens, quoddã, iõ uerbũ q producitur, accidẽs est, in Deo uero intelligere, est ipsa Dei suba: iõ pducit̃ subalis filius imago patris. Et sicut verbum, q tu producis, in te manet, sic uerbum patris apud Ioa. 1. patrem manet verbũ erat apud Deũ, ergo uerbum hoc Deus est nihil, nihil. n. in C Deo est q sit Deus. Quodãmodo tantam rem uidetur sub odoratus Arist. qui ait, Arist. de generat. oẽ generans generat sibi simile, & si vnũ in natura, & addit, quo generãs est perfectius, eo generat magis sibi vnũ, & simile. Ex quo sequitur, cum Deus generans sit infinite perfectus, generat filiũ sibi infinite similem, & unum, talis Dei filius q vnum in natura indiuidua cũ patre est.

Sed qũo pcedit Spiritus sãctus? Rñdetur.

A detur. Sicut per intellectionẽ producitur in intelligente similitudo rei intellectæ, D.Th. sic per amorẽ ait D. Th. producitur affectus quidã,& inclinatio,ac propensio in Ma.11 rem amatã. Cognoscit pr̃ filiũ,& fili⁹ patrem cognitionẽ cõprehẽsiua nemo nouit patrem,nisi filius, nec filium quis nouit nisi pater:uidet quisquã ĩ altero infinitã bonitatẽ, diligũt se mutuo amore infinito: ex hoc amore procedit Spiritus S. qui iõ dicitur nexus, & vinculũ vtriusque, tantus est amor, quantus est Deus. Quis prope hũc infinitum ignẽ esset, ut vel scintillã caperet? Cum mutuo se diligunt duo amici, duo producuntur amores, ac hic unus Spiritus S. prodit, quia unica est voluntas patris,& filij.

Sed ais, nõ omnino penetro hæc, quæ B dixisti. Nec ego vellem,& omnino hæc Epictetus. penetrare, refert Epictetũ, plura fecisse discipulis uerba,ut declararet Deũ,& illi dixerunt,non plene se intellexisse, qui bus respondit, si oĩno ego declarasem Deum,vel ego Deus essem,vel quem declaraui,Deus nõ foret. Cum plenè intellexeris hoc mysterium,beatus eris: imo nec tunc comprehẽdes,nollem ego mihi in Deum,quem tu cõprehenderes: ut .n. Simile Deus sit,infinitus oportet sit:quẽ uero caperet intellectus tuus,infinitus nõ esset. Sicut ergo uas paruũ nõ capit mare vnisum,sic nec intellectus Deum,ut ostẽdit Angelus Augustino curãti hoc penetrare mysterium,exemplo pueri in paruam foueã curãtis uniuersum mittere mare. Nec pede calcabis mare,nec Deum com Tertu. prehẽdes,quia ineffabilis Deus est. Ter-Simile tul. initio de trinit. ate ait. Sicut optimum solis est lumẽ, sed si tanq̃ aquila directe C fixisq; oculis id volueris cõtẽplari,oculos lædes,ac pdes; sic de Deo agere optimum est;sed uelle assequi & cõprehẽde-Ecc. 3. re,est periculo p̃enũ ac discrimine. Altiora te ne q̃sieris, & fortiora te ne scrutat⁹ fueris, lapiẽs monet, scrutator.n. maiestatis opprimetã gloria,ut Salomõ ait.

Restat uidendũ, q̃ tertio loco ,pposui mus.f.qualis sit Deus, q̃ eius attributæ. Pro.25 Est Deus, abyssus oñdit,& significat id nomẽ lcoua,in quo infinitæ pfectiones, quarũ quælibet infinita, & oẽs una sũt, qualis est Deus meus,ais. Interroga omnem creaturam,& illę tibi ostẽdent Deũ tuum, & dicent qualis sit,non oĩno, sed Simile ex parte. Non ne tibi q̃nque contigit,cũ agrum petis,videre aquæ riuulum,dicereque, ascendamus sursum vsq; ad fontem,unde iste ,pcedit riuulus. Simile q̃d nunc age,ut penetres in Deum tuũ. Attẽ de quidquid boni in creaturis uideris, auiũ dantus,florum pulchritudinẽ,diuitias metallorũ, dulcedinem ciborũ, oĩa hæc riui sunt,a Deo plenissime fonte ,pcedentes,omnia ista loquũtur.ea quæ in Deo sunt,oẽs creaturæ sunt uoces ipsum manifestantes,iõ Sap.1. Hoc q̃ continet Sap. 1. oẽs,sciẽtiã habet uocis,oĩa.n. Deum laudant. Ait dñs. Ignis in altari meo sp ardebit. Leu.6. quia in corde tuo Dei amor Leu. 6. semper ardere dẽt. Frigidus es vel tepi-B dus,uis accẽdere hunc ignem? accipe ligna,oĩs creatura. Lignũ est,quo ardet,ĩcenditurq; diuinus hic amor, q̃a oĩs illa beneficium Dei est,& oĩs similiter oñdit aliquid diuinæ bonitatis,est.n. Deus lux super oẽm lucem,sapor super oẽm saporẽ, bonitas super oẽm bonitatẽ,& denique fons perrẽnis, a quo uniuersa bona, q̃ in creaturis sunt ,pmanãt. Quẽadmo-Simile dũ solet intra mõtis cauernas contineri maxima uis aquæ,guttæ uero defluũt p rimulas, mõtis quas degustam⁹ sitiẽtes, sed si mõs aperiret' sitiẽtib. & uiderem⁹ pelagus aquæ interius latẽ,ibi uerè sitim sedare posemus. Est Deus noster pelag⁹ bonitatis,& pulchritudinis infinitę,ĩtra creaturas ille est,in illis uero solũ guttas cõspicimus,ex hoc pelago ,pdeũtes,quas degustantes aliquo mõ reficimur, sed si C nobis cõcederet' pelagus ipsum degusta-Ps. 16. re,ac uidere, ibi plene sitim extinguere-Ps. 36. mus. Satiabor,cũ apparuerit gloria tua q̃a torrente uoluptatis tuę potabis eos, nũc solum guttas uidemus, nunc cogno sco ex parte, ut Paul⁹ ait,nõ totũ sed par tẽ,n̄ pelagus,sed guttas. Hoc vero miris Can. 2 uerbis spõsa nobis exposuit,dicens. En ipse stat post parietẽ nr̃m prospiciẽs per cancellos ,pspiciẽs per fenestras,q.d. Non eum plene uideo, sed sicut vr̃ lilium, aut rosa,cum absconsa in parte sunt sub arũdinib. q̃ vulgo dĩ(tras vn encanado. Cõ

A greganthic vniuersi homines,& ab illis oībus ego interrogo, qd diligitis ò mortales. Hic dicit diuitias,ille honores,ille voluptates. Sed iterū iterrogo,qua rōne hæc diligitis, quisq; dicet in ee, ꝙ ego diligo,inuenio,nescio quid bonitatis,pulchritudinis,& excellentiæ, ꝙ me trahit, vt illud diligam: sed te nūc vrgeo, si res, quā diligis,huius pulchritudinis,& exellentiæ te allicientis haberet, nō ꝙ habet solum modo, sed duplum,nū illam diligeres? Dices,duplo magis eam diligerē, si.n.rō dilectionis crescit,crescet,& dilectio. Sed si centies tm̄ haberet,quid ageres,dices,cēties tm̄ eam diligerem: si millies tm̄, millie, si infinitum huius perfe-

B ctionis possideret, hic sisteres, dicēs,si infinite possem eā diligere, infinite diligerē:sed quia infinitum amorem hēre non possum,totum cor,totam aīam, vniuersas vires in ea amanda impēderem. Sed ò stulte,ecce,qualis est Deus tuus, quem non diligis,hic quem mō diximus. Vide quidquid boni i creatura est, & illi adde infinitū,& Deū dixisti,pulchritudo te,allicit, pulchritudo infinita Deus tuus est, thesaurus te delectat,thesaurus infinitus Deus est,delectatio te trahit,delectatio i finita Deus est,honor tibi placet, honor infinitus Deus est,potētia,sapientia,fortitudo, hæc & oīa bona in Deo infinita sunt: qūo ei cor totum non tribuis, qūo eū obliuisceris. Populus uero meus oblitus est mei dieb. innumeris,per prophetā ipse ait. Vere si infiniti essent angeli,

Hier. 2 si infiniti hoīes,& vniuersi Deum agno-

C scerent, quantum aīa Christi agnoscit, & amarent quantum aīa Christi amat, non tamen dilecta,& agnita maneret diuina bonitas,& cōquereretur, nō se agnosci & diligi vt oportet, nisi adesset ipse Deus,q se cōprehendēs,cognoscit, quantum cognoscibilis est, & diligit quātum diligibilis est. Sed rursum interrogas,qs est,& qualis Deus meus. Certe is,in quo vita sunt omnia,quæ in creaturis solum depicta sunt. hic intelligit Aug. illud Io.

Augu. Ioā. 1. 1. Quod factū est,in ipso uita erat. Acci-

Simile dit aliqn̄ eximiū pictorem sic flores, vel fructus in tabula depinxisse, ut aues celi ea videntes putauit vera esse,& ad ea venerint,ut pascerētur,sed picta esse,atten A dētes nec in eis cibū reperiētes inde auolant,vt veram quærant escā. Diuinus ille pictor penicillo suo sic ea, quę in ipso vi ua sunt, in creaturis efformauit, vt viua illa appareant, honor vē uerus, diuitiæ verę,delectatio vera,sed certe figurę sūt, non rei ueritas, præterit figura mūdi huius Pau.ait. Vis manifesta rōne agnosce re,non hæc vera bona esse, sed picta, eo saltem sensu vtere, quo apis,quæ non inueniens cibum in depicta imagine verā escam quęrit. Attende ergo tu, ꝙ nō ibi inuenis cibum,non satietatem,nō quietem: hoc ergo attēdens, ad Deum tuum euola,qui est verbum bonum qui est solidus cibus, in quo solo quiescere potes. 1. Co. 7

IN FESTO SANCTISSIMAE Trinitatis. B

Euntes,docete omnes gentes,baptizantes eos in nomine patris, & filij, & spiritus sancti. Matth. 28.

CONqueritur Dalila de Sampsone, Iud. 16 & ait, quomodo dicis, quod amas me,cum animus tuus nō sit mecum,noluisti dicere, in quo sit maxima fortitudo tua, non hæc poterit Ecclesia Christi sponsa ei dicere, diligit illam plusquam Sampson Dalilā,& ideo ait. Omnia,q Io. 15. audiui a patre meo,nota feci uobis. Cuius rei veritas hodie manifesta fit, cum summum secretum,& ꝙ secretum secretorum dici potest,ei aperte reuelet, mysterium S. Trinitatis. Huius verò mysterij cognitio propria est ecclesiæ, eique a Deo reseruata est,ut Basil.dicit li.2. con Basil. tra Eunom.& Cyril.li.9.in Io.c.30.Nā Cyril. licet aliq Patres antiqui mysteriū hoc co C gnouerit,sed pauci, Xpō.n.dn̄o reseruatū erat plura mysteria Ecclesię suę reuelare,ut ipsi & ueteres Iudæ senserūt.referēte Gala.li.2.de arcanis fid.c.1. qa mes Galat. siæ tpe implendum erat illud Es. Repleta est terra sciētia domini, sicut aquæ ma Esa. 11 ris operientis. Cum.n.hoc sit gratiæ, & amicitiæ tps nunc mysteria omnia,& secreta reuelanda erant, sed ut dignis oculis tantum valeamus mysterium intueri,gratia illos illuminari oporter,&c.

Breuis qdē euāgelij litera ē,sed myste rijs

A rijs abundás, summam.n.cõtinet totius nræ religionis. Primũ.n.ondit Xpi dñi dignitatẽ, & excellẽtiæ potestatẽ dũ ait. data ẽ mihi oĩs potestas ĩ cęlo, & ĩ terra. Et hac potestate mittit discipulos in vniuersum mundũ, vt eum ei subijciãt, sicut ipse, ut cęli possessionẽ capiat, ascẽdit. Vñ ait, euntes ergo, docete oẽs gẽtes. Vt impleatur illud Ps. Dabo tibi gentes hæreditatẽ tuã, & possessionem tuã terminos terræ. Deĩde ostẽdit primum sacrum, qđ ianua est reliquorũ, dicẽs, baptizãtes eos Deĩde mysteriũ, Trinitatis explicite tradit, ĩ cuius inuocatione baptismus perficit, dicens, in nõie patris, & filij, & spũs sãcti. Hoc vero mysteriũ basis, ac fundamẽtũ est nræ religionis, & fidei. Quia vero fides sine operib. mortua est, nec satis ẽ ad salutẽ, nisi adsit obseruatio mãdatorũ, addit. Docẽtes eos seruare oĩa, quæcũque mãdaui vobis. Oĩa vero dicit, qa qui offendit in vno, factus est oĩum reus, ut Iacobus ait. Sed qa hæc mãdatorum obseruatio sine Xpi gratia esse non põt, & opus cõuersionis mundi sine excellenti Xpi domini auxilio effici nõ poterat, addit, ecce ego vobiscum sum oĩbus dieb. &c. quasi dicat. In diuino Eucharistiæ sacramento vobis præsens ero, & iterum auxilium meum perpetuo vobis aderit, vt mundum expugnare possitis, & mandata implere mea. Ecce literã euãgelij. & summã totius Christianæ religionis.

Psal. 2.

B

Iaco. 3.

Nũc de Deo nõro trino, & uno agendũ nobis est, q thesaurus est desiderabilis, đ quo apud Mat. dr. Simile ẽ regnũ cęlorũ thesauro abscõdito in agro. Multa ĩ hãc rẽ, & pclara, Rup. dicit lib. 1. de glorific. Tri. Qđ Deˀ noster thesaurˀ sit, pbatione nõ eget, est.n. ĩfinitus thesaurˀ est oẽ bonum, qđ Moysi se ostensurum pmittit, dicẽs, ostendã tibi oẽ bonum. Et tãtus thesaurˀ iste ẽ, vt explicari nõ possit. Vñ angelus eum represẽtãs ait, quid qris nomẽ meũ, qđ est mirabile? Idipsum dixit Angelus ad Iacob. Et inter Messiæ noĩa Esa. hoc numerat, mirabilis. Et inde est, vt plura noĩa habeat, nec tñ oĩb. his valeat explicari. Tãtˀ est Deus noster, ut si oẽs creaturæ uerterẽt ĩ ligua, eũ explicare nequaq̃ possent. Tãtus hic thesaurus

C
Mat. 13
Rupe.
Ex. 33.
Iud. 13
Ge. 32.
Esa. 9.

est, ut magnitudinis eius nõ sit finis. Hic est thesaurˀ ille desiderabilis, qui requiescit in tabernaculo iusti, quo solo ditissimus est, ẽt si oĩb. alijs careat. Hinc Aug. Qui te dñe hẽt, beatus est, licet reliqua nõ habeat. Et si reliqua cũ hẽt, & te nõ hẽt, beatˀ nõ est. Et si te, & oĩa alia hẽt, beatˀ est; nõ qa reliqua hẽt, sed qa te hẽt. Et tãtus deniq; hic Deus est, ut amplius nõ sit, aut excellentior Deus cũ uniuerso mũdo, q̃ Deˀ solus. Sicut.n. lineã maiorẽ nõ reddes addito pũcto, ita si Deo addideris uniuersas creaturas, punctũ, aut nihil te addidisse crede Merito Ps. ait. Beatus populˀ, cuiˀ dñs Deˀ eiuˀ. Te nunc iterrogo, est ne tibi Deˀ? possides Deum? Ais, credo, & cõiecturis teneo, me in gr̃a Dei esse, nec reprehẽdit me cor meũ, nullius lethalis mihi cõsciˀ sum. Sed multa alia mihi desunt, nõ est mihi salus, substãtia, honos. Nõ ista cures, solo Deo diues, & beatˀ est. Si uerò tibi Deˀ nõ est, licet vniuersa, q̃ ĩ mundo sunt, habeas, nihil te hr̃e crede, nihil boni habeas. Solˀ Deˀ desiderabilis thesaurus est, qa desideratˀ, huic nõ ualẽt cõparari, vt sapiẽs ait. Nõ ait, Deum maiorẽ esse reliquis oĩb. sed illi cõparari nõ posse reliqua oĩa. Vnũ.n. cõparari põt cum mille: sed finiti ad infinitum nulla est pportio, aut cõparatio: Vere totˀ desiderabilis Deus nr̃ est, tãq̃ infinitus thesaurus, Hinc est, qđ Euse. li. 2. pparat. Euãg. c. 8. ait nomẽ Theos (qđ est Deus) deriuari à nõie significãte amorem, & reuerẽtiã, quia statim cum auditˀ Deus, dilectione, desiderio, ac reuerentia affici nos oportet. An nõ hoc in nobis, dolendum est, qđ auditis argento, & auro, & lapidibus preciosis, ea concupiscimus, nec Deo, audito eum desideramus? quid expeti, aut exoptari põt nisi Deus?

A
Pro. 21
Aug.
Ps. 143
B
Pro. 3.
Euseb.

Thesaurus ergo Deus est, sed abscõditus, qui lucẽ habitat inaccessibilẽ. Vidit arã Paulus, cui titulus erat. Ignoto Deo, & est hic Deus, quem ego uobis annuncio. Proprius Deo titulus est, ignotus Deus. Hinc Es. Vere tu es Deus abscõditus, Deus Israel. Saluator. Ideo idẽ Propheta Dei faciem velatã à seraphinis asserit. Posuit tenebras latibulũ suũ vt ergo eum inueniamus, fidei lumẽ nobis cõcessit,

C
Act. 17
Esa. 45
Esa. 6.

A cessit, qua dirigimur, vt Deum inuenire possimus, & assequamur ea, q̃ de Deo lumé naturale ondit sine errorũ admixtione, & oẽs, ẽt indocti, ea assequi valeãt. Simul ẽt vt ea attingamus, q̃ natura assequi nõ valet de Deo, vt mysteriũ Trinitatis, & circa ista fides se hẽt ad modũ pspicillorũ occulariũ, quib. lõge distãtia videre possumus. Hæc vero recõdite mysteria oĩb. ẽt infimis de ecclesia, propalari voluit. Cõmune id fuit oĩb. religionibus, Latinis, Græcis ac barbaris, aliqua mysteria suæ religionis sublimia solis sacerdotib. & principib. reuelare, reliquis vero de populo ascõdere. Hoc fecerũt Parthi, Medi, Aegyptij, Phrygij, Asiatici, B Africani, Clem. Clem ẽs Alex. ait, Pytagorã, & Platonẽ, q leges reipublicæ dederũt, occulta, & mysterijs plena quędã inuolute dixerunt, vt sine magistro sciri ea nõ possunt, pceperuntq;, vt solis principibus, & sacerdotib. ea exponerent. Et cũ Deus legẽ Moysi dedit, (aiũt peritissimi Hebręi, Orig. Hilar. Orig. & Hila.) præcepit, vt populo eã proponeret. Sed altissima mysteria ĩ ea recõdita soli Aarõ, & Iosue exponeret, & ille Ps. 50. successorib. suis. Hinc grãs agit Dauid Deo. Incerta & occulta sapiẽtiæ tuæ manifestati mihi. Sed cũ in lege gratiæ præcipuã dilectionẽ Xp̃s ĩ Ecclesiã declarare voluerit: abscõdita mysteria vniuersi reuelauit. Vnde oĩb. loquitur. Iã nõ dicã Io. 15. vos seruos, sed amicos, qa oĩa, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis ẽt altissimũ, eorũ q̃ De⁹ nouit, Trinitatis. s. misteriũ, oĩb. voluit esse notũ. Impletumq; est Hie. 31. illud Hiere. & nõ docebit vltra vir proC ximũ suũ, & vir fratrẽ suũ, dicẽs, cognosce Dominum, omnes enim cognoscent me, à minimo vsque ad maximum, iam enim repleta est terra scientia Domini.

Mar. 13. Sed qa hic thesaur⁹ abscõditus dr̃, inquirẽdũ est, vbi sit abscõd. tus, Christus Dñs ait, ĩ agro abscõditũ esse, mirabilis pfecto abscõsio, nõ in cubiculo, nõ intra cubiculum, vbi cõsueuerũt hoĩes thesauros abscõdere ĩ thecis, sed ĩ agro, ĩ propa Can. 2. tulo, vbi omnib. pateat. Sicut alibi ait. Ego flos cãpi, & liliũ cõuallium, non flos hortorũ, qui cõclusi esse solent, sed cãpi, q oĩb. patet. Quo ergo absconditum dr̃, qđ in manifesto est? Id ostẽdemus, si primũ dixerim⁹, qs sit ager in quo abscõditus est. Primo ager iste, mũd⁹ est, mũdialis hæc machina, in qua si legere noueris Sap. 13. Deũ, poteris legere, & inuenire, qa vt sapiẽs ait, à magnitudine speciei creaturæ poterit cognoscibiliter creator horũ videri. Qđ si ordinẽ mirũ, q in solo corpore hoĩs est, attẽderis, Deũ eius authorẽ facile agnoscere poteris. Hinc Ps. Mirabilis facta est sciẽtia tua ex me. Sicut. n. viso horologio (maxime si tibi ostẽderet illud, qđ nr̃a tẽpestate Ianelus fecit ĩ quo cęlorũ mot⁹ vniuersi continent) & eius miro artificio manifeste colliges, pcipuũ artificem illud fabricasse, ita q mirũ mũ B di huius ordinẽ, & humani corporis cõstitutionem tot partib. cõpingit viderit, Ps. 18. agnoscet Deũ summũ eius opificẽ. Hic Ps. Cęli enarrãt gloriã Dei, &c. Et iterũ. Ps. 103. Ps. Qui extẽdis cœlũ sicut pellem, &c. & producẽs fœnum iumentis. Legendus ille Ps. est, qui mirã Dei artẽ in mundi opificio describit, & tãdem ait. Quã magnificata sunt opera tua Dñe, oĩa in sapiẽtia fecisti. Sed quid nam est, extendi cęlum sicut pellem? Olim antequã papyrus inueniret, scribebatur in mẽbranis, & pellib. aĩalium, præcipue hircorum. Herodotus ait, in pellibus hircorum scribi solere, cum siccę essent, & ideo dicebantur biblij, & quia colligebantur, & complicabantur, dicebantur volumina. Nũc ergo Ps. ait. Extendis cœlum, sicut pellẽ, quia sicut extenta pellis ostendebat ea, quę in illo scripta erãt, ita cœli enarrãt Dei gloriam; in illisq; vt in pellib. scripsit Deus magnalia sua. Hĩc. Esa. ait. Et cõplicabũtur, sicut liber cœli. Et Ioãnes ait. Et cęlũ recessit. Sicut liber inuolut⁹; sicut. n. colligebatur, & cõplicabat pellis scripta, vt nihil appareret eorũ q in illa scripta aut depicta erãt, ita iudicij vltimi tpe cõplicãdi cę'i sunt, deerit eis lux, influentia, pulchritudo, quib. prius Dei magnificentiã ostẽdebãt. Erunt ergo tunc quasi liber inuolutus. Nunc vero extẽta pellis hęc est, & in ea legere possumus Dei magnalia.

Herodotus. Esa. 34. Apo. 6. C

En ergo Deũ thesaurũ abscõditu, & manifestũ. Abscõdit⁹ est, qa in creaturis latet, nec videtur, sed manifestus, qa ĩ oĩ crea-

A creatura illũ iuenire poterimus. Est ergo ignoranti abscõditus, sed consideráti in ꝑpatulo. Sicut.n. virga Moysi iã uirga ẽ iã coluber, ita res fidei faciles, & difficiles, manifestæ, & occultæ. Quod ĩ mora lib. & speculatiuis verũ hẽt. Durũ est iugũ, & suaue. Durũ vr̃ odiũ sui, sed suaue est, si attẽdas sic magis te ipsũ diligere, ac cõseruare. Dura mors, sed facilis, si atiendat laborũ finis. Durus vr̃ sermo de Eucharistia, sed facilis, si atiẽdat diuina potẽtia, & amor. Difficile Trinitatis mysteriũ, sed facile, sit testimonia illi⁹ attẽdas.

Nec solũ creaturæ ostendũt Deũ esse, sed ẽt ꝙ altissimus ẽ, pfectissimus, & fōs bonorũ oĩum. Aug. in confes. & Gerson ser. de Tri. sic alloquũtur aĩas suas. Exi- Augu. Gerso. sti ò aĩa mea ꝑ quinq; sensus tuos, ad cõtẽplanda oĩa q̃ sunt. Dic mihi aliquid de B Deo meo, nõ inuenisti illũ, dic mihi, ubi pascat, vbi cubet ĩ meridie, ne uagari icipiã, cũ q̃res? R̃ndet aĩa, inuestigaui Deũ, & non inueni, vidi terrã, interrogaui, an Deus meus esset, & r̃ndit, nõ, sed factura Dei: iterrogaui in mare, aerẽ, ignẽ, & cœlũ, & oĩa similiter dixerũt, ꝑfitẽtia indigna se esse Dei noĩe. Vñ dicũt. Ipse fecit nos, & nõ ipsi nos, ĩ uobis multæ iperfectiones, & mutationes, in Deo uero oĩs ẽ pfectio, sup nos ergo ascẽde, ut Deũ quæras. Ascẽdi superius, & ĩ spexit me, & uniuersos angelos, & ipsi ẽt dicũt, nõ sumus Deus. Quia in nobis potẽtia, & mutatio est. Deus uero actus purus est oĩ ornatus pfectione. Vbi ergo Deũ meũ inueniã? si .n. eũ inuenero, iueniã uitã, & fœlicitatẽ: si nõ inuenero, fletus mihi erit ꝑpetuus: Psa. 41 Fuerũt mihi lachrimę meę panes die, ac nocte, dũ dr̃ mihi quotidie, ubi est Deus tuus. Sed in his ipsis creaturis Deũ inue C ni cõmorãtẽ, ipse fōs est, a quo oĩa bona creaturarũ fluũt, ipse intra eas latens eis ꝑstat eẽ, & cõsistere, & ea q̃ sub ipso erãt, Esa. 6. replebãt tẽplũ, ut Esa. ait, ex diuina eterm infinita abundantia nobis parum relinquit boni, & oĩs creaturæ pfectio gutta Simile est, uel mica ex Dei mensa ꝑcedẽs. Quẽ admodũ .n. cũ in aula regia nuptias rex facit filio suo, multa ĩ regales nuptias parantur tum uestes, tũ cõuiuia, aliqua tñ supersunt, tũ ex cibis, tum ex vestibus, q̃ minimi sunt momẽti, & illa p fenestras A proijciuntur, ut ea colligat primus, quilibet trãsierit: accedũt pauperes, & infimi de plebe hoĩes, & illa maxima auiditate arripiunt, putantes aliq̃d esse magnũ, cũ tñ fere nullius sint ptij, ita plane nobis accidit, ĩ cęlo regales sunt nuptię, ibi Dei mẽsa abũdãs, ibi gloriæ uestes cõficiunt, nobis uero reliq̃æ pijciũtur, & ea, q̃ sub ipso erãt, replẽt mũdũ. Sed ꝗ hęc oĩa sũt? certe nihil e ea Deus hẽt, cũ ea proijciat, vt quisq; ꝑ arbitratu ea colligat, & vsurpet. Ostẽdit.n. ille q̃ paruo pretio ea hẽat dũ fidelib. infidelib. pctõribus, & iustis ea ex ęquo reliquat, nec.n. inimicis ea cõcederet, sed filijs seruaret, si magna eẽnt.

Quis ergo Deus nr̃ est? is plane q infinita cõtinet bona, q̃ infinite pfectus est, B nihilq; in eo est, ꝙ mirabile nõ sit: unde ei canũt seraphini, sanctus, sanctus, sanctus. Tantus Deus nr̃ est, ut sp illi debitor sis, siue ab eo recipias, siue ei aliquid dones, ẽt si ei inseruias, debitor efficeris, & obseq̃a illi ꝑstita debita sũt maxima, & quo maiora ꝑstiteris, eo magis ei debes, si obseq̃a ei ꝑstas, bñficiũ maximũ ti bi ille cõfert, si ea suscipere uelit, & cum plura ꝑstiteris, ei gr̃as referre debes, & genib. flexis, dicere, gr̃as tibi ago, q̃a uoluisti me, tibi obseq, ac ministrare. Ita loq̃tur Abrahã. Si inueni gr̃am ĩ oculis tuis Ge. 18 ne trãseas seruũ tuũ, sed auferã pauxillũ, aquæ, & lauẽtur pedes vestri. Quasi maximũ sibi ꝑstitũ beneficiũ putauit, ꝙ ab eo obsequiũ sibi exhiberi pateret Deus. Quare maxim⁹ Deus ostẽdit, cũ tãtus sit ut ipsi ministrare nobis gloriosum sit, & C expetẽdũ, & loco bñficii habẽdũ. Principes terrę, quasi Dij haberi nolũt, & iõ, cũ alicuius famuli ministerio utũtur, beneficiũ ei cõferre magnũ putãt. Sed reuera illud ñ ita ẽ. In solo Deo id uerũ ẽ, deberẽt uero principes Deũ imitarĩ, eo, ꝙ ministrorũ indigẽtiæ, & necessitati subuenirẽt, sicut Deus, sed id non præstant.

In agro creaturã Deũ thesaurũ abscõditũ uidimus, iã alium agrum cõtemplemur. Præcipue in agro diuinæ scripturæ hunc inueniemus thesaurũ, ait Rupert⁹ Rupe. vbi supra: ager uero dr̃ diuina scriptura, quia in publico est, & in manifesto, & cũ

A ctis hoib. facilis lectu. Licet .n. adeo est profunda aliqñ, ut in ea natent elephantes. Sed adeo est et aperta, ut agni eã tran-
Aug. suadare possint, ut Aug. ait. Et iõ ut Ru-
Psa.86 pertus notat Ps. dñs narrauit in scripturis populorum, i. in scripturis, q̃ ab oibus populis legi pñt. Scripsit Plato, & Arist. sed eorum scripta populorũ dici nõ possunt: simplices. n. ẽ se repellũt & anfractibus, & difficultatib. plena. No sic diuina
Hab.2 scriptura: unde Habacuc ait. Rñdit mihi dñs, & dixit, Sribe uisum, & explana eum super tabula, ut percurrat, qui legerit eum, i. ut magna cũ facilitate legatur quæ. n. necessaria saluti sun t aperte manifeste in scriptura diuina traduntur.

In hoc ergo scripturę agro absc̃oditus est thesaurus, De⁹ noster trinus & unus.
B Sed ĩ qua parte huius agri? Rñdet Ruptus in uniuersa scriptura ab initio vsque ad finẽ. Mirabilis ꝓfecto absc̃osio, dum ĩ toto agro reperit, ꝙ absconsum est, diuinã hãc esse ueritatem oñdit, ꝙ eã dixerit diuersi scriptores diuersis tpibus, & locis. Opus plane diuinum hoc est, de quo
Iob.3 ipse gloriatur, cum ad Iob ait. Nunquid
Greg. cõiungere ualebis micantes stellas Pleiades, ubi Gre. 26. mor. c. 7. sic explicat, Illę stellæ Pleiades dictæ sunt a pluralitate vulgo dñr (las siete cabrillas) q̃ ita inter se sunt cõiunctæ, ut simul diuiſę sint, nec vllo mõ iungi valẽt, nisi eas Deus cõiungat. Greg. quid micantes septẽ Pleiades sunt nisi sancti, q nos in tenebris huius mundi septiformis spiritus gr̃a illustãt, qui ab initio mũdi ad prophetandũ missi, in aliquo cõiuncti, & in aliquo diuisi, sunt disiuncti loco, quia nõ se cõtingunt sed cõiuncti ordine, luce, & influxu. Sic
C sancti disiuncti loco, & tpib. fuerunt, sed simul micãt quia ueritatem unam prædicant. Quam diuersis tpibus Abel, Esai. & Io. apparuerunt diuisi quidẽ tpe, sed
Gen.4 nõ luce, non pdicatione. Nam Abel Xpi passionẽ significans, agnum in sacrificiũ
Esa.53 obtulit, De quo loquens Esa. ait, sicut agnus coram tondente se obmutescet. De
Ioan.1 quo & Io. dicit, ecce agnus Dei. Ecce diuersis tpib. missi, sed cõcorditer de Xpi passione, & innocentio sentientes eundẽ agnum Ioannes oñdeudo. Esai prævidẽdo, Abel offerẽdo locutus est, & quẽ Ioannes in ostẽsione, quem Esa. in locutione, hũc Abel significãdo in manib. tenuit. A
Quia uero qũo Pleiades d Xpi humanitate cõcorditer sentiãt, diximus, dicam⁹, qũo de Trin concorditer luceant. Diuersis tpibus Moyses, Dauid, Esai. Ioa. Paulus, & multi alii mundo luxerunt. Sed nullus ab altero diuersum sensit, quia, etsi semetipsos nõ nouerãt facie, sed idẽ cognouerãt ex diuina reuelatione, Moyses. n. initio Gen. Trinitatẽ ostẽdit, cum Gen.1.
dicit. In principio creauit Deus cœlũ, & terrã, & spũs dñi ferebatur super aquas, q a pr̃ per uerbum ꝙ est principium, oĩa fecit, & Spũs S. sup oĩa facta ferebatur.
Et Ps. ait. Benedicat nos Deus, Deus nr̃, Psa.66
benedicat nos Deus, & metuãt eum oẽs B
fines terræ, ter Deum noĩat pp tres psonas dicit uero, metuant eum, pp essentiæ
unitatẽ. Et Esa. idẽ mysteriũ edoctus a Esa.6.
Seraphinis audit, sanctus, sanctus, sanctus, Addit vero dñs Deus pp unitate essentię. Et Io. ait. tres sunt qui testimoniũ 1. Ioa.
dãt in cœlo, pr̃, verbum, & Spiritus S. &
hi tres unũ sunt. Et Paulus, ex ipso, & p Ro.11
ipsum, & in ipso sunt oẽs, & ut unitatẽ essentiæ ostẽdat, addit ipsi gloria in sęcula sæculorum. Quasi ergo in uno loco Pleiadas sitę sunt, quia de Deo concorditer sentiunt, & tñ se ipsas non tangunt, quia temporibus, & locis diuersi sunt.

Locus est celebris de hoc mysterio, & de incarnatione uerbi apud Esaias. Vbi Esa.84
loquẽs Deus filius ait, nõ a principio in absc̃odito locutus sum. ex tpe anteq̃ fieret ibi eram, & nũc dñs Deus misit me, & spũ eius, quib. uerbis Deus missus, & Deus mittẽs, & spiritus eius ostenditur.
En Pleiades sibi cõcinnẽtes. Quod bene Eze.1.
Ezech. 1. describitur, qui cum diuersi generis aialia uidere se diceret, adiungit: C
Iunctæq; erãt pennæ eorum alterius ad alterum, quia licet diuersa animalia sint, sed uno sensu eorũ uoces ligãtur, & licet unus oĩa rõnabiliter agendo, fit hõ, alius nihil mũdi formidãdo, fit leo, alius se offerens uiuã hostiã Deo, fit uitulus, ali⁹ cõtẽplatione se in alta rapiendo, fit aquila, tñ oẽs alas habent, quib. se in alta erigendo, & in diuinis mysteriis, perringendo,

A do, septingũt. Quia uero si oẽs illos conformare diuinæ uirtutis est, rectè a Deo dr̃, nunquid ualebis coniungere micãtes stellas Pleiades? ut ego, q̃ unus oĩa impleo, atq; in unitatis sensu electorũ mentes implendo cõiungo, hęc Greg. & Leo Papa in sermone de trãsfiguratione air. Quid hoc stabilius, quid firmius uerbo, ĩ cuius prædicatione veteris, & noui testamenti concinit tuba, & cum euangelica doctrina antiquarum protestationũ instrumenta cõcurrunt? astipulantur enim sibi inuicem vtriusque fœderis paginæ.

Diuina ergo scriptura nobis tradit, Deũ nr̃m unum essentia, trinũ personis.
Eufeb. Hesiodus (ut refert Eus. li. 3. præp. Euãg. c. 15.) posuit in sola terra triginta mille
Augu. Deos, de qua re plura Aug. in li. de ciuit.
B Sed præcipui philosophi horũ Deorum vanitatem agnouerũt, docueruntq; unũ
Plut. esse Deum, inter quos præcipuus fuit Socrates, q ppẽa neci traditus fuit, qa vnũ Deum docebat, ut Plũ ait. Et eadẽ rõne
Eufeb. Anaxagoras psecutiones passus est. Refert ẽt Eus. li. 5. præp. Euang. c. 10. Plat. idẽ sæpe dixisse, & ad Dionys. epist. scripsisse, in qua aiebat. In hoc agnosces epistolas meas, quas magno scripsi studio, ad amicos mihi charissimos, ꝙ ĩ illis initiũ erat hoc nomẽ Deus, cuius noĩs uirt⁹ magna mihi est manifesta. In reliqs uero epistolis iocosis Deus noĩo vulgi condescẽdens errori. Et manifesta rõne naturali cognoscit' unicũ esse Deũ: Deus. n. infinitè pfect⁹ est, ergo unus dũtaxat est, quia si plures essent, aliquis eorũ aliqd hẽt, quo alij carerẽt, & ideo infinitè pfecti nõ essẽnt. Idem ostendit D. Th. 1. p. q.
D.Th. 11. ar. ex ordine, & unitate vniuersi, quæ enim diuersa sunt, in vnum ordinem nõ
C cõuenirent nisi ab aliquo uno ordinarẽtur, Deus ergo qui ea connecti, unus est.

Ex hac Dei unitate colligẽdũ est, ut ei placeamus, si. n. eũ irritam⁹, ñ relinquit' nobis Deus alius, cui adhærere possim⁹. Si rex Hispaniæ tibi irascit', diuertere poteris ad regẽ Galliæ, vel ad alium regẽ: sed si Deus iratus tibi fuerit, nõ est Deus alter, ad quẽ confugias, si in infernum te trudit, nõ est qui te eripiat. Hinc ille Vi-
De. 32 dete, ꝙ ego sim solus, & nõ sit ali⁹ Deus pter me, ego occidã, & ego viuere faciã, A
& nõ est qui de manu mea possit eruere.
Hic Ps. Quia nec ab oriẽte, nec ab occi- Ps. 74.
dẽte, nec a desertis mõtib. auxilium. s. vo
bis esse poterit, qm̃ Deus iudex est. Hinc Es. 10.
Es. Quid facietis in die uisitationis, & calamitatis de lõge uenięris, ad cuius cõfugietis auxiliũ? Hinc Hiere. air. Filia po- Hiere.
puli mei accingere cilicio, & cõspergere cinere, luctũ unigeniti fac tibi, planctum amarũ. Qui plures hẽt filios, licet unus moriat', luget atiquo leuamine, qa alij ei restant, sed q unicum hẽt filium, & eum amittit, nulla leuat' cõsolatione, sed amare flet. Ita si Deum per peccatũ amisisti, fac unigeniti planctum, quia nullus tibi Deus reliquis est, iõ eũ recuperare cura.

Simul ẽt præclare nobiscũ actum est dum unicus Deus nobis est, qa unus est B
cui placere debemus, nemo. n. pt duobus Mat. 6
dñis seruire, & ideo nec plurib. Diis, iõ illi soli seruies, cui si placeas, nihil desiderandum restat. Quãdo uero audis illud 1. Co. 8
Pauli. Sunt Dij multi, & dñi multi, & sępe in scriptura Deo dici sacerdotes, reges, & iustos, hęc sic accipe, ut eos credas Dei uices in terra gerere, eius personam agere, quo doceris, magna apud eos reuerentia esse, illique intelligant, q̃ similes Deo esse debeãt in iustitia, & sanctitate, & beneficẽtia in oẽs, iusti uero Dij dicũtur pp. diuinæ naturæ participationem, 1. Pe. 1
quã per gratiã habent. Vt Petrus ait. Ex quo colliges, quãta res gratia sit, quæ ita hominẽ extollit, ut Deus dicatur, & sit.

Sed Deus noster trinus etiã est in personis. Hæc distinctio necessario in Deo erat, vt sit in Deo amicitia, sine qua beatitudo constare non posset. Hinc Boe- Boet.
tius. Nullius rei sine consortio iucunda est possessio, & Cicero, de Amicitia air. Cicer.
Licet de honoribus, & diuitijs diuersæ C
fuerint opiniones, & plures ea reiecerit, sed de Amicitia omnes consentiunt, necessariam esse. Vnde si aliquis omnibus bonis ditatus in deserto loco solus cõstitueretur, vt bonis omnibus frueretur, sed sine socio, & amico, beatus nequaquam esset, nec perfectè frueretur bonis illis, cũ solus esset. Et hinc Architas Tarentinus aiebat. Si homo in cęlum vsq; vehere-

A vereretur, unde oĩa naturalia uideret, & celeste, & terrenã pulchritudinẽ cerneret, in suaue ei hoc esset, si amico careret.
Ge. 2. Huic cõsonat illud Ge. Nõ est bonũ, hoĩem eẽ solũ: faciam⁹ ei adiutoriũ simile ſibi. Ne ergo solus, ac solitarius Deus nr̃
Ricar. sit, diuersitas psonarũ fuit necessaria. Ricar. li. 3. de Trin. ait. In Deo est oĩs bonitas, & pfectio, ergo ẽ amicitia, nec satis ẽ amicitia ĩ creaturas, q ab ęterno nõ sũt, Deus āt æternus est. Est uero ĩ Deo amicitia sũma, ac infinita, qa amicitiã cõciliare solet bonitas, pulchritudo, cõsanguinitas, similitudo, hęc uero oĩa ĩ diuinis psonis ĩfinita sunt. Producit pr̃ filiũ, & alter ĩ altero uidet sũmã bonitatẽ, pulchritudinẽ, & unitas tãta iter eos est, ut unũ ĩ natura sint, & quisq. infinitũ alterius amo
B rẽ uidet, & iõ ĩfinita eorũ ẽ amicitia, vbi uero infinitus amor, ibi infinitũ est gaudiũ re dilecta pſente, ibi infinita beatitudo. Hãc uero ĩfinitã dilectionẽ patris, & filij ĩ amore parẽtũ De⁹ adũbrare uoluit q re uera mirabilis est. Quid mirabilius amore Dauid ĩ Absalõ, q quo mori cõcupiuit? Et ĩ aiantib. eadẽ dilectio cernit, dũ ab ore cibos tollũt, ut filijs dẽt, & Pelicanus sanguinẽ filij dat ĩ cibũ. Hãc qdẽ dilectionẽ De⁹ parẽtib. dedit, vt filiorũ educationi pũideret, simul uero uoluit imaginẽ pponere infiniti amoris sui ĩ filiũ. Est uero ĩ hoc dissimilitudo, ꝙ maiori dilectione parentes filios psequunt̃, ꝗ filij parẽtes. In Deo vero nõ sic, sed sicut pr̃ ĩfinita dilectione filiũ diligit, ita uicissim fili⁹ patrẽ, & sic ambo ut unũ principiũ spirant Spũ. m sanctũ. Qd si lętat̃ dñs in opib. suis, & mũdo cõdito requeuit, & læ
C tatus est, & ait diuina sapiẽtia, & dlecta
Pro. 8. bor p singulos dies, ludẽs corã eo oĩ tpe, quale erit diuinũ illud gaudiũ, ꝙ pr̃ cum filio, & Spũsancto hẽt? Hic Arist. 12. me
Ari. 12 metap. tap. Dei beatitudinẽ in sui ipsius cõtẽplatione posuit. His De⁹ ante mũdi cõstitutionẽ attẽdebat sui cogniti oni, ac amori. Cũ ergo amici sit lætari de bonis amici, tanq̃ d suis, si Deũ diligis ò hõ, hanc Dei tui gloriã cõsiderãs lætare, & ei cõgaude, ac cõgratulare, & quo pl⁹ Deũ dilexeris, eo plus cõgaudebis eo diuino spectaculo inspecto. Et sicut diuinæ psonæ se diligũt se mutuo cõspiciẽtes, sic hõ p modulo suo eas diligit, & gaudet, & hoc facto in cõuiuio Trinitatis cum Trinitate beatissima A
Mat. 25 epulat̃, eiq. dici pt illud, itra ĩ gaudiũ dñi tui, qa idẽ obiectũ est nr̃æ, & diuinæ beatitudinis. Sed Plotinus philosophus ĩ li. Ploti.
de Pulchro ait, q diuinæ fęlicitatis particeps esse vult, diuinã puritatẽ, & diuinos mores imitet̃, deiformis efficiat̃. Audiamus ergo Ps. monẽtẽ. Nõ erit in te Deus Psa. 80
recens, nec adorabis Deũ alienũ, ego. n. sum dñs Deus tuus, sed quinã dij sunt recẽtes, & alieni? Deus nr̃ æternus ẽ, & nr̃ est, alij vero Dij recentes sunt, qa ex tpe sunt, & alieni, ac inimici nobis sunt, alieni ẽt, qa ut dñs ait, si ĩ alieno fideles non fuistis, &c. aliena oĩa tpalia sunt, & q ea colũt, Deos alienos colũt. Hmõi Dij illi B
erãt, quos apud Ezechielẽ quidã colebãt. Lu. 19.
Quorundã Deus vẽter ẽ, aliorũ, vero ho Eze. 8.
nor, aliorum diuitiæ. Sicut Dij multi, & dñi multi, sed nobis unus ẽ Deus, Paul.
qa hic solus sanctus, hic solus altissimus. 1. Co. 8

IN FESTO SANCTISSIMAE. Trinitatis, Concio Tertia.

The. Baptizantes eos in nomine patris, & filij, & spiritus sancti. Matth. vlt.

Tertullianus initio librorũ de Trinitate, ait, sicut dulce lumẽ solis, & p ficuũ oculis ẽ, sed si illum aspicere velis fixis, i mmotisq. oculis, in discrimã maximũ uenĩet. Ita de Deo agere culce, & pficuum hoĩ ẽ, sed si diuina mysteria cõpræhẽdere volueris, piculo plenum ẽ. Quia Tertu.
ut sapiẽs ait. Sicut q mel multũ comedit nõ est ei bonũ, sic q scrutatur est maiestatis, opprimet̃ a gloria. Hĩc ẽt Sapiẽs monet. Altiora te neq sieris, & fortiora te ne scru tatus fueris, sed q̃ pcipit tibi Deus, illa cogita sp. iõ diuinorũ sciẽtia cũ timore tradẽda, & audiẽda est. Hinc Sapiens. Prou.
Eccl.
C
Ne festinet os tuũ, ut d Deo loquaris, qa tu es ĩ terra, De⁹ ĩ cælis. Sicut. n. mel dulce ẽ, & salubre, sed si eo satieris, euomes illud, ita Deus noster dulcis ẽ, & rectus, sed tentandũ non est illũ cõprehendere, hoc. n. est melle satiari, ꝙ nobis discrimẽ afferet maximũ. Hinc Sapiẽs. Mel inuenisti, comede, ꝙ sufficit tibi, ne forte satiatus euomas illud. Mel hodie inuenimus, dum

A dum Dei scietia nobis pponitur, sed ut par cissim⁹, & ĩ mẽsura gomor hoc M⁹anhu colligam⁹, opus uobis est diuina gratia, q̃ Mariæ intercessione impetrabimus.

Cui nã sanctorum dieẽ festũ hodie agimus? Deo nr̃o. De hoc nobis hodie agendũ est, verè dignũ, & iustum est, ut aliqñ in terra de eo sermonẽ habeam⁹, de quo in celo semper nobis agẽdũ est: ibi verò de Deo solũ sermonẽ hẽbimus. De alijs sanctis plura dicere solem⁹, in eorũ celebritate nomẽ, magnitudinẽ, antiquitatẽ, opam: hæc hodie de Deo dicamus, q̃ est nomen eius, aut qd nomẽ filij eius si nosti? Deus dr̃, quotannis pcessit? Aetern⁹
Pro.7. est à sæculo, & vsq; in sæculũ tu es De⁹,
Psa.40 q̃ fuit, & est magn⁹, magnitudinis eius,
B non est finis. Ecce Deus magnus vincẽs
Ps.144 sciam nr̃am. De reliquis Dijs gentiũ vilissima, & abiectissima tradita sũt, et me
Iob.36. moriæ mãdata. De Deo vero nr̃o nihil dici põt nisi magnũ, et infinitũ. Quis ergo de Deo tãto loquet? Solus Deus se cõprehẽdit, seq; pfecte nouit, & iõ solus ille pfe-
Psal.2. ctè de se loq̃: locut⁹ vero de se bona est, eũ verbũ diuinũ dicẽdo pduxit. Cũ dñs dixit ad me, filius me⁹ es tu, ego hodie genui te, tunc se ostẽdit infinitũ. Creatura vero imperfectè Deũ cognoscit: vñ imperfectè de eo loquit. Ais vero, dic mihi, quis est hic Deus meus? hoc nosse cupie-
Ex.33. bar Moyses, cũ diceret. Ostẽde mihi faciẽ tuã vt sciã te. Quasi dicat. Dic mihi, qs sis. Ad quẽ De⁹. Nõ poteris videre faciẽ meã; nõ n. videbit me hõ, & viuet. Ecce inqt est locus apud me, et stabis supra petram, cumq; trãnsibit gloria mea, ponã te in foramine petræ, ptegã dextera mea,
C donec transeã, tollãq; manum meam, & videbis posteriora mea, faciẽ aũt meã videre nõ poteris. Nõ est huius vitæ, Deũ videre facie ad faciẽ. Est vero locus terra, vnde Deus videri põt, nõ facie ad faciẽ, sed p speculũ ĩ ænigmate: loc⁹ hic petra est, q̃ vel Xp̃s, uel eius Ecclesia, vel fides est, q̃ verã Dei cognitionẽ tradit. Vñ posteriora Dei videre licet. Sed q̃ sũt posteriora Dei? effect⁹ planè ipsius, opera eius. Quis sit Deus in se, videbis in cęlo: nũc vide, qs sit Deus tibi, Deus est q̃ tibi fecit vniuersa, q̃ hẽs bona, siue maxima siue minima, siue naturalia, siue gratuita: & sic eũ dicere poteris largitorẽ oĩum bonorũ bñfactorẽ tuũ. Ais, qs est Deus meus, q̃ te diligit infinito amore, ac si nihil diligeret, pter te, q̃ te, in visceribus hẽt, q̃ nec ad momẽtũ obliuiscit tui. Fuisti aliqñ in angustia, ĩ labore, in dolore? Deus est, q̃ te eripuit, uoca ergo eũ refugiũ tuũ liberatorẽ tuũ, virtutẽ tuã. Quis est De⁹? q̃ tibi pater est, tibi puidet, tui curã hẽt vt pater, corã quo nullus pr̃ dicẽdus est, q̃ est tibi mr̃, & tanq̃ mr̃ blãdit tibi, cui nulla valet mr̃ cõparari. Qui est tibi magister, & docet te, vn⁹ est magister vester
Christus, qui est tibi pastor bonus, medi Mt.23.
cus, & sanat oẽs ĩfirmitates tuas, & tãdẽ
erit Deus oĩa in oĩbus, oĩa tibi est, in quo Act.17.
viuimus, mouemur, & sumus: ex his col B
liges, pcipua dilectione à te Deũ diligendũ. Sed ais hæc posteriora Dei sũt, hęc q̃
diximus, efficit ille, sed qs ĩ se ipso est? Di Esa.6.
cat hoc ipse, lucẽ habitat inaccessibilẽ, iõ eius faciẽ seraphini velãt, q̃a cõprehẽdi nequit, tãta eius celsitudo est. Conuenienter uero hunc nos colimus Deũ magnũ, quẽ cũ maximẽ cognoueris, nihil ei⁹ attigisti, cui cũ pcipuè inseruieris, dicas, ser-
uus inutilis sũ. Verè magnus dñs, & lau Exo.3.
dabilis nimis. Vt vero aliqd sui explicaret, iterrogãti Moysi nomẽ eius, dixit. Ego sũ qui sũ, qui est, misit me ad uos. Pulsas ianuã, audis, quis es, & tu rñdes, ego sũ, nõ bñ dixisti, solus Deus dicere põt, ego sum, sicut Moysi dixit; ego sum, qui sũ. Ponitur ibi nomẽ ineffabile Ieoua, q̃ nulli unq̃ creaturæ cõicauit, ego sũ, cui⁹ essẽtia est esse, q̃ sum abyssus, essẽdi, &
sũ ipsũ esse, & iõ fui, sum, & ero. Ego C
sũ, corã quo nullus esse dr̃, & nullus bonus, q̃a bonitas, & esse creaturarũ, si mihi cõferat, nihil est, sicut stellæ corã sole nõ apparent. Potẽtia sua tribuit. De⁹ esse, & bonitatẽ oĩ creaturæ, sed pulchritudine, & magnitudine sua i la aufert. Sicut sol tribuit lumẽ stellis, & tñ illud aufert pñtia, faciẽs ut nõ appareat, ita corã diuinã pulchritudine nihil pulchrũ, imo nihil ẽ. Ego solus sũ, q̃ sũ. Finge nũc, nullã à Deo cõditã creaturã pter aĩam, tuã qd tũc cogitares: certè Deũ, quia licet aliud uelles cogitare, nõ esset, quid loquereris:

Deum

A Deũ, quid diligeres? Deũ, q̃ licet aliud velles loqui, aut diligere, nihil esset pter Deum. Cũ ergo ait, ego sum, qui sũ, hoc signare voluit, & idẽ est, ac si diceret, tantus ego sum, vt nihil sit, q̃ cogitare, loq, desiderare, aut diligere oporteat præter me, quia alia non sunt coram me.

Simile Sed tãtus hic Deus qs in se est, & qualis. In Dei cognitione se mundus habuit ad eũ modũ, quo viatores, q in mõte viã agũt noctu, & cũ strepitũ audiũt, dñt, qs illuc venit? Vnus ait, nullus venit, sed arbores sũt, quas videmus. Alter ait, viatores plures sũt, alter vero, q acutioris ẽ uisus, ait tres sunt, q ueniũt Ioã. Petr. Pau. Sic nũc Deũ manifeste nõ uidem⁹, sed il-

B lius affectus sẽtimus, sicut spũs vbi vult spirat, & vocẽ ei⁹ audis, sed nescis vñ veniat, aut quo vadat: sicut ergo ais, aer est, licet eũ nõ videas, vides tñ eius effectus, strepitũ, motũ nauis, & similia. Ita licet Deũ nõ videamus nũc, sed eius effectus manifeste vñr, vñ manifeste colligitur Deũ esse. Sicut cũ dulcẽ audis harmoniã

Simile licet cãtores nõ videas, dicis tñ, ibi eos esse. Ita harmonia mũdi huius ostẽdit facile Deũ primũ motorẽ. Ille supbos, & arrogãtes humiliat, ille humiles cõsolat, ille in tribulatione positos leuat, ipse timore te pcutit, ipse dulcedine replet. Cũ er-

Ps. 13. go hęc hoĩes attẽderent, quidã dixerunt, nullus illac venit, casu hæc fiunt De⁹ pri-

Sap. 13 mus opifex nõ est. Dixit insipiẽs ĩ corde suo nõ est Deus, hi pfecto vanissimi fuerũt, ut Sap. ait. Vani sunt oẽs hoĩes, ĩ qb. nõ subest scia Dei, & de his, q̃ vñr bona nõ potuerunt ĩtelligere, eum, q est. Neq;

C operib. attẽdẽtes, agnouerũt, qs esset artifex, sed aut ignẽ, aut spũm, aut citatũ aerẽ, aut gyrum stellarum, aut nimiã aquã, aut solẽ, & lunã, rectores orbis terrarum Deos putauerunt. Pauci pfecto fuere, q Deum esse negauerũt, est. n. adeo eui dẽs y pauci hac ĩ re errauerit, vñ, & ipsipiẽs q dixit nõ est De⁹ corde dixisse, nõ ore, Ps. ait adeo. n. erat insignis falsitas, ut nõ

Ps. 13. fuerit aus⁹ verbis eã manifestare. Alij uero dixere, plures sunt Dij: videbãt. n. inumeros Dei effectus. Nec credẽtes Deum maximũ esse, & plurib. attendere posse, sed diuinã capacitatẽ humanæ similẽ æstimãtes, dixerũt, plures oportere Deos

A esse, ut vn⁹ vni attẽderet rei, alter alteri, vn⁹ alis, alius terrę, ali⁹ mari, alius aeri. Sed recta rõ naturalis, & fides pcipuẽ, qua lõge posita certissime videm⁹, dicit, vnum Deum esse, & si les addit Trinitatem personarum, dicẽs esse Deum patrẽ, Deum filium, Deum Spiritum sanctũ.

Audi ergo ò Israel, Dns De⁹ tuus De⁹ vnus est, nec vero vnus est eo mõ, quo tu un us hõ es. Sed alia singulari rõne, quã Greg.

explicat Greg. Naz. in 3. Chron. Theol Naziã. dicẽs. Hoc De⁹ vniuersas creaturas superat, q̃ vna simplicissima essẽtia cõplectit infinita attributa, & cum esse habeat infinitũ, illud esse uniuersã cõtinet pfectionẽ. In creaturis diuersa est iustitia à mĩa B pnĩa à bonitate, in creatore uero, ita ista oĩa vnita sũt, vt vnita dici nõ possĩt, sed vnum, q̃ vnicũ oĩa illa sunt. Et hæc unitas diuinarum pfectionũ, & attributorũ pcedit ex infinitate cuiuslibet. Iustitia . n. Dei, cum sit infinita, infinite pfecta, & esse infinitum effundit mĩam, sapiẽtiã, potentiã, & oĩa illa continet, nec aliquid pfectionis est, q̃ nõ in se contineat, & amplectatur. Et ita lõgissime abest à diuina mĩa, q̃ cõtraria sit iustitiæ, q̃ cũ illa unum est, & illã cõtinet tanquã q̃ infinitè pfecta est. Sic ẽt diuina mĩa, cum sit abyssus essẽdi infinitus, complectitur iustitiam, potẽtiam, sapientiã, & reliquas oẽs pfectiones. Quælibet diuina perfectio, Ocean⁹ est, & abyssus infinitus, cõtinẽs vniuersas cõgregationes aquarum vnde quælibet est totus De⁹. Hinc sæpe Aug. ait. Noli de Deo ĩfima cogitare, pu- Aug. tãs partem illius esse iustitiã, aliam par- C tem mĩam, aliam potentiã, aliam sapientiã, sed totus Deus est iustitia, totus mĩa, totus potentia, totus sapiẽtia Et hæc unitas diuina emmẽs ostenditur in diuinis operib. cum mĩam præstat, sic eam præstat, ac si totus mĩa esset, & nihil haberet pter mĩam, q̃ uerè tot⁹ ille mĩa est. Sic cum ultiones adhibet, tot⁹ iustitia apparet, quia totus iustitia est. Tã fortiter, ac efficaciter operatur, ac si totus potentia esset, quia totus potentia est. Et ita suauiter, & ordine uniuersa dispõnit, ac si tot⁹ sapiẽtia esset, quia totus sapiẽtia est. Huius

A ius vero unitatis diuinæ exemplar in na-
Simi-lia. tura,& in arte nobis relictum est. In na
tura quidem exẽplum est in lapi lo, qui
dr̃ Opalꝰ, qui inuenit̃ in ripa Indi flumi
Pliniꝰ. nis,de quo Plin.li.37.c.6.ait,esse pretio
sissimum inter oẽs ꝓtiosos lapillos, quia
illum depinxit Deus miris coloribus ea
mixtione ac uarietate mira,ut diuersi co
lores in eo appareant. Cum tu acceperis
Opalũ,& hac parte illũ inspexeris, albꝰ
apparet,quasi nix,& nihil preter albedi
nẽ ĩ eo videbis. Si alia parte eũ aspexeris
apparet similis carbunculo ardẽs, & flã
mas emittens. Si vero alia parte eum cõ
sideraueris, apparet purpureus quasi la-
pis pyropus,qui vulgò dr̃ rubi:& tandẽ
si alia ex parte eum videris, apparet totꝰ
viridis,similis smaragdo. En exemplar
Dei nr̃i ꝓtiosus lapillus est,quẽ vt habea
B mus,oĩa relinquẽda nobis sunt. Sicut il-
le fecit negotiator, ut margaritam eme-
ret. Vnꝰ Deꝰ est,& sũme vnus,sed multi
plex apparet. An nõ de diuino spũ ita sa-
Sap.7. piens ait, oĩum artifex docuit me sapien
tia,est.n.in illa spũs intelligentiæ, sãctꝰ,
vnicus multiplex,oẽm hñs virtutẽ,q ca
Deu.4. piat oẽs spiritus, Deũ hũc inspexit Moy
Ps.102 ses, & apparet illi similis carbunculo,
ignis ardẽs, vnde ait dñs Deꝰ tuus ignis
cõsumẽs est. Eũdẽ Deum videns Dauid
ꝓnunciat miserator,& misericors dñs,
patiens,& multũ misericors, an nõ totꝰ
albus apparet? Aspicit eum Esa. & vin-
dictã iustitiæ attẽdẽs ait. Quare rubrum
Apo. 4 est uestimẽtum tuum,en similẽ Pyropo.
Videt illum Ioa.& ait. Et iris ĩ circuitu
C sedis similis visioni smaragdi,en multi-
plex est diuinitas,& vnica. Simile aliud
ars nobis manifestat, Arte.n.ꝑspectiua
ducunt̃ aliqñ lineæ sup tabulã eo ordine
vt si tabulã cõsideres hac parte,appareat
mõs horribilis:si alia parte ĩspexeris, ap
paret hortus mille ornatus florib. Hac
parte apparet facies hoĩs irati, & furibũ
di, illa vero facies dulcis blãda ac amãs.
Si hucusq; ꝑtingere potuit humana ars,vt
vnicã picturã adeo diuersã faceret, quid
miramur in Deo nr̃o hoc ipsũ inuenirí?
Plane Deus nr̃ vnus est, nõ solũ qa una
eius natura,& potẽtia est,sed quia oĩa,q
in illo sunt,vnum sunt,solum ꝑsonæ di-
stinctę sunt,reliqua vero,vnũ,& unicũ. A

Hãc diuinã unitatẽ nos imitari Xp̃s
dñs uoluit,cum patrẽ orans ait. Oro. vt
sint vnum,sicut ego,& tu unum sumus, Ioa.17
ut credat mũdus,qa tu me misisti. Sum-
mum fidei mysteriũ est,unitas naturæ ĩ
trib.personis,summum ecclesiæ miracu
lum est,unitas credẽtiũ, qd̃ miraculum
Xp̃s petit à patre,ut credat mundus, qa
uenit Deꝰ unꝰ in mundum, ut hãc effice
ret unionẽ. Exauditus uero Xp̃s est, ut
Lucas ostẽdit,dicẽs. Multitudinis credẽ-
tium erat cor unũ,& aĩa una. Da mihi Acto.4
ciuitatem,in qua uniuersi ciues perfecta
charitate inter se uniti essẽt,miraculum
mundi esset, & ad eã undiq; cõcurrerẽt
hoĩes,ut eam uiderẽt. Simul ẽt hanc uni
tatem, & diuersitatẽ, quisq; fidelium in
se ipso habere curet,ut iustus sit,& mise
ricors terribilis,et humilis,magnanimi, B
& benignus. Licet.n. hæc uirtutum offi-
cia inter se cõtraria appareant, non tñ
sunt,sed conuenientia ualde. Inimicum
diligendum à nobis Xp̃s præcipit,& pa Greg.
trem,& matrem odio habendam,sed u-
trumq; agere p discretionem ualemus,
ait Greg. Vt, & diligamus proximos,&
eos,quos aduersarios in Dei uia habueri
mus,fugiendo,& nesciendo uitemꝰ. Sic
ẽt humilia, & modesta de nobis sentire
debemꝰ. Simul uero dicere cum Paulo, Phil.4.
oĩa possum in eo,q me cõfortat:benigni
ꝓximis simus,Deum uero contẽnentib.
terribiles,austeri. Pro diuersitate ergo p
sonarũ,& negotiorũ diuersos nos exhi-
beamus,cum tñ unum semper simus. In C
charitate.n. radicati,& fundati, ꝗ unica
est,plures ramos uirtutũ diuersarũ ger-
minamꝰ,q multi,& unum sunt multi in-
ter se, sed in charitatis radice unum. Et
sic similes nos ꝓstabimus reginæ illi de
qua Ps. astitit regina à dexteris tuis ĩ ue- Ps. 44.
stitu deaurato circũdata uarietate. Vnꝰ
uestitus aureus nobis esse debet,una cha
ritas, sed circũdata uarietate uirtutum.

Sed iam ad Trinitatẽ personarum ex
plicãdam ueniamus. Est Deus trinus in
personis. Cuius rei integra cognitio à na
tura esse non põt, sola fides diuina hoc
misterium docet. ideo Gregor. Nis. de Greg.
Trin. ait,sicut Abraham reliquit pueros Niss.
ad radi-

A ad radices mótis, & solus cũ Isaac ĩ mó-
te ascẽdit, & sicut Moyses solus ascẽdit ĩ
nebulã, ita nũc descrẽda rõ naturalis est,
& fidei soli innitendum, nõ qđ cõtra rõ-
nẽ hęc sint, sed quia illa superent. Plures
antiq philosophi hoc mysteriũ attigisse
videnť. Cuius rõ fuit, qđ mysterium hoc
ab his didicerũt, quib. Deus reuelauit. Si
cut.n. nunc explicite vniuersæ reuelauit
ecclesiæ, ita olim aliquib. patrib. aperuit.
Gen. 2 Primo parẽti mysteriũ hoc ondit in sõ-
no illo, vel sopore, nõ.n. somnus ille vul
garis, ac naturalis solũ fuit, sed fuit sopor
ꝓpheticus, vt nomen hebræũ. Tardema
significat, & nomẽ græcũ ecstasis, qđ se-
B ptuagita trãstulerũt, manifeste declarat.
Deinde ꝓcipuis patrib. reuelatũ hoc my
steriũ est, vt ipsi scriptis suis testati sunt.
Ex doctrina ergo horũ patrũ didicerunt
Ethnici, q̃ de hoc mysterio memoriæ ꝓ
diderũt. Id vero De⁹ voluit olim ab eth-
nicis dici, vt cum Apostoli mysteriũ hoc
Euseb. ꝓdicarẽt, nõ adeo difficile appareret. Ita
Eus. li. 11. præp. Euãg. c. 10. vbi multa de
hac re testimonia cõgerit, & Iust. Mar. ĩ
Iustin. parænesi ad gentes, Lactãtius, & Clem.
Serap. Alex. Qui inter alia referũt. Tule regẽ
Aegypti iterrogasse Serapin, qd est De⁹?
Rñdit, est Deus, cui addit verbũ, & spũs,
Trim. qui ęternũ sunt, & vnũ in essẽtia, & Tri
Plato. megis. dixit celebre illud. Monas genuit
Monadẽ, & ĩ se suũ reflectit amorẽ. Pla.
ĩ Epimenide manifestis verbis de Trini
Ploti. tate loq vr, & Plotinus eius discipulus ĩ
Numẽ. lib. de trib. hypost. & Num. lib. de bono,
& Aemili⁹ Platonicus, (vt refert Aug. &
C Euseb. ait. Initiũ. Euãgelij. Ioãnis literis
aureis scribendum, & Arist. li. 1. de cęlo
ait, in numero ternario pfecto dẽre Deũ
coli. Hoc ẽt mysterium agnouerũt anti-
quissimi doctores hebræi, qui Christũ ꝓ
testerunt, & dixerũt, significari in noĩe
Galat. ineffabili Iehoua. Vt refert Gal. lib. 1. de
arc. fid. c. 10. 11. & 12. Hu⁹ vero myste-
rij manifestã notitiã ostẽderũt ĩ noĩe duo
decim literarũ, & ĩ noĩe quadragita dua
rũ literarũ, quib. explicabãt uomẽ ineffa
bile Iehoua, q quatuor cõstat literis. No
mẽ n. duodecim literarum erat pr̃, filius,
& Spũs. Si nomẽ vero quadragita dua-
rũ literarũ erat, De⁹ pr̃, Deus filius, Deus
Spũs S. & nõ tres dij, sed vnus Deus. Et A
huius mysterij figura fuit, qđ Iacob con Ge. 28.
tigisse memoratur, q supposuit tres lapi
des capiti, & mane unicũ lapidẽ iuenit.
Hoc uero ipsa scriptura inuit, q̃ ait lapi-
des supposuisse nocte, mane uero lapidẽ
tm̃ noiat. Huius vero rei ꝓclarũ exẽplũ
nobis Deus voluit ob oculos poni, inuẽ-
tũ in corpore beatæ Claræ de mõte Fal-
con. Virga illa deuotissima Xp̃i dñi pas
sionẽ iugiter fuerat meditata, & ĩ corde
illius post mortẽ inuẽta est crucifixi Xp̃i
effigies, cum oĩbus passionis insignibus.
Eadẽ uirgo mysteriũ Trinitatis altissi-
mẽ cõtẽplata cũ esset, nõ solũ sibi lucẽ ac
q̃sit, qua hoc mysteriũ agnosceret plen⁹
sed, & nobis eã reliquit. Aperto.n. ei⁹ pe- B
ctore inuẽti sunt tres lapides, eiusdẽ ma-
gnitudinis, põderis, atq; figuræ, in quib.
hoc mirũ est, qd eiusdem ponderis unus
est, ac tres, & eiusdẽ tres ac unus, q lapil
li hodie oĩbus ondũtur, in quib. Trinita
tis diuinę effigies, & uestigiũ est. In hoĩe
tãq̃ ĩ Dei imagine, vestigiũ mysterij hu-
ius hẽm⁹: hõ nãq; intelligẽs uerbũ ꝓdu-
cit, qđ est similitudo rei intellectę, & per
amorẽ efficit in se inclinationẽ, & propẽ
sionẽ in rẽ amatã: & iõ solus hõ inter in-
feriores creaturas Dei imago dr̃, qa Dei
repsentat faciẽ, de qua re uide multa dñi
ca. 22. post Pent. Deus ergo se intelligẽs
uerbũ ꝓducit, Pater, & Filius se mutuo
diligẽtes spirãt Spũm S. Altissimus certè
hic modus essendi Dei, & incõprehẽsibi
lis, sed nõ iõ nõ credendus, imo hac rõne C
credibilis magis, qa đ altissimo altissima
credere oportet, & q̃ superẽt itellectũ no
strũ. Et quia veritas ista hmõĩẽ, iõ credẽ
da magis. Nec ꝓcipimus hęc intelligere,
sed credere, aliqñ ista videbimus, & dice
mus illud Ps. Sicut audiuim⁹, sic vidim⁹ Ps. 47.
in ciuitate Dei nr̃i. Nũc vero posuit tene
bras latibulũ suũ. Decet quidẽ, ut Deus
nr̃ adeò magnus sit, ut à nobis cõprehen
di nõ possit. Si.n. tanta lux solis est, ut su
peret vires oculorũ nrõrũ, nec fixis ocu-
lis eã aspicere valemus, quid mirãdum ẽ,
qđ Deus lucẽ habitet inaccessibilem? Mi-
rum ualde illud Eliæ, qđ cum pertrãsiret
spũs grãdis cõterens petras, & subuertẽs 3. Reg.
mõtes, ipse non timet, nec operit vultũ. 19.
Venit

A Venit ignis,& cõmotio,& ip ſe cõmotus nõ ẽ. Sed cũ uenit ſibilus auręrenuis,qa ibi dñs,opit vultũ ſuũ pallio,nec auſus ẽ aſpicere dñm. Satis ſit ergo tibi noſſe,ꝙ dñs trãſit,noli nunc eũ videre,noli cõprehẽdere. Noluit Deꝰ,ut curioſa tractarentur q̃ ad tabernaculũ ptinebãt,& iõ opertũ erat tabernaculũ,& oĩa utẽſilia eiꝰ inuoluta ferebant. Iõ Bethſamitę perierũt, quia arcã Dei curioſe inſpexerunt. Si cõprehẽdere Deũ uis,& curioſe aſpicere,eũ uis captiuum tuũ eſſe, pdet te, ſicut arca Philiſtæos,q eã cæperunt. Magis uos captiuos Dei eſſe oportet,captiuãtes intellectũ in obſequium Chriſti,ut Paulus ait.

1. Re. 6

2. Cor. 10.

Diony. Cum B. Dion. plures uias excogitaret cognoſcẽdi Deũ ĩli. de diuinis noibus, p remotionẽ, & negationẽ per cãlitatẽ, & eminentiã. Tandẽ ultimã uiã ,pponit, q̃ oĩum altiſſima eſt,dũ Deũ agnoſcimus ĩcõprẽhẽſibilẽ, & nihil eſſe oĩa, q̃ de Deo

B excogitare ualemꝰ, ſi cũ diuina eius eſſẽtia cõferant. Et hac uia,ait, aſcendimus cũ Moyſe in nebulã ad uidendũ Deũ: ſicut.n. nebula abſcõdit res ab oculis nr̃is, ſic cũ Deũ a nr̃a cognitione remotiſſimũ credimus,Deũ ĩ nebula uidemus. Et ĩ capite ſcdo myſticę theologię ait. Oremus Deũ nr̃um,ut nos recipiat in lucidiſſimã tenebrã,ut negatione ſciã,& viſus agnoſcamus eũ,q oẽm ſup ſciam,& uiſum. Qm̃ neſcire, & ñ uidere,ẽ altiſſima ſciã, & uiſus. Vis noſſe quis,qualis,quãtuſq;

1. Io. 2. eſt Deus tuus? Tãtus eſt,ut q dicit ſe noſſe Deũ,& mandata eius nõ obſeruat,mẽdax ſit,ut Io. ait. Præclare Io. hic verbis nobis expoſuit, q̃tus Deꝰ nr̃ ſit. Adeo bonus Deus nr̃ eſt,ut impoſſibile ſit, pfecte eum agnoſci,& non diligi. Vñ qui dicit, Deũ agnoſco, & eũ nõ diligit,& mãdata eius nõ obſeruat,mendax eſt. Qua rõne

C Deus dr̃ a Græcis Theos, a uerbo Ethin,

Dama. ꝙ ſignãt urere,ut Damaſ. ait lib. 1. c. 12. qa cũ audit Deus,ignis iteriora nr̃a cõburere dẽret,dum ardẽtiſſime diligeremus infinitã illã pulchritudinẽ, deperiremus infinitã eius bonitatẽ,& amorẽ,iõ.n. dr̃,

Deut. 4 Deus nr̃ ignis conſumens eſt. Vis ergo noſſe Deũ? ne fueris hac in re curioſus nimiũ,ſed eũ dilige, mãdata eius obſerua. Ita ſapiẽs monet, ut initio cõcionis diximus. Altiora te ne quæſieris,&c. ſed q̃ p̃-

A cepit tibi Deus,illa cogita ſp,& hoc eſt,ꝙ Ecc. 3. hodierno Euang. Xp̃s dñs ait. Docentes eos ſeruare oĩa, q̃cunq; mandaui uobis, fidem ſimplicẽ tene, mãdata Dei inſtãter operare. Aĩalia illa Ezech. pennas hẽbãt quib. in altum eleuabant,ſed ſub pennis Ez. 1. manus,fide in altum elauat hõ, ſed manus hẽt, qui bus præcepta Dei impleat.

Vis iterũ noſſe q̃tus ſit Deus tuus? Tãta eius pulchritudo eſt, tanta bonitas,ut oĩum hoĩum,& angelorũ,imo ipſius Dei gloria ſit, diuinã illã, & infinitã Dei pul- Simile chritudinẽ intueri. Finge nunc imaginẽ aliq̃ eſſe,q̃ uidẽs hõ per mille annos, nõ ſatiaret eius uiſu,nec eã faſtidiret, nihilq; aliud uellet,oĩa reijceret,ſolo imaginis cõſpectu contẽtus,regna repudiaret,honores,delicias,& diuitias cõtẽneret,diceret que ſatis mihi eſt huius figuræ cõſpectꝰ. Et ſi in ignẽ eum conijcias, dolores non affligit, tãta illius imaginis pulchritudo B eſt, ut eius cõſpectꝰ oẽm dolorẽ auferat. Diceres forte, hũc hoiem dementatũ eſſe,& extra ſe factum. Sed ſi idẽ accideret oĩ hoĩ,oĩ angelo, quãta illiꝰ imaginis pulchritudo eſſet? Hęc Dei nr̃i ſpẽs,& pulchritudo eſt,vt ĩpoſſibile ſit non diligi ab eo,qui eum viderit,ẽt ſi liber arbitrio ſit, ut hõ,& angelus. Nec ab eius dilectione ad punctum ceſſare põt , qui eum uidet, ſicilla diuina bonitas,& pulchritudo cos rapit. Sed,& hoc,ꝙ diximus,ea tum eſt, qm̃ conſpectus Dei beatos facit hoĩes & angelos, nec in æternum faſtidiunt, nec aliud volunt,aut deſiderant,ſatis illis eſt diuinus cõſpectus, omnia alia arbitrantur ſtercora. Nullo dolore affligi poterũt,fugiet dolor,& gemitꝰ ab eis,ẽt ſi inferni ignes admoueris. Mira pfecto Dei C bonitas,mira eius pulchritudo. Vis iterum ò hõ noſſe, q̃tus ſit Deus tuus? tãtus ille eſt, ut minimũ pc̃m̃ admitti non debeat ẽt pro immẽſo bono oĩum creaturarum. Si nũc p impoſſibile tibi diceret. Si mẽdaciũ leue dicas,uel aliud pc̃m̃,ꝙ veniale pc̃m̃ ſit, ppetraueris, vniuerſi hoĩes ſalutẽ cõſequent ęternã,& ip ſi ẽt dãnari ab inferis reuocabunt,& in cęlũ cõſcendẽt, ſi uero hoc leue pc̃m̃ nõ admiſeris, vniuerſi hoĩes in infernũ tradent,& ipſi

eua m

A ēt beati, q in cęlo sunt, inde cadēt, ut fulgur in infernū: si recta rōne vtereris, his auditis, dicere dēs, pctm̄ veniale nō cōmittā, ētsi vniuersi hoīes dānādi sint, ēt si eo admisso vniuersi saluādi eēnt Et rō huius est, qm̄ tātus Deus nr̄ est, vt leuissima, & minima offensa, i eū faciēda nō sit, ēt si itersit bonū vniuersarū creaturarū, qa oīa alia nihil corā illo sūt, & p bono vniuersi, nec ī minimo De⁹ lędēd⁹ ē, sed potius oīa i nihilū vertēda. Quid ad hæc dicet q nō leuia solū, sed idigētia crimina admittit facili de cā: An hic Deū nouit? Vis iterū, atq; iterū nosse, q ē De⁹ tuus? Cū eū videris, agnosces, creaturas oēs nihil eē, si cū eo cōferāt. Aug. dicit cognitionē matutinā eā q̄ hn̄t angeli creaturarū ī verbo, & vespertinā eā, q̄ hn̄t creaturarū ī ipsis creaturis, qa illa multò clarior, & illustrior ē. Fige nūc hoīem ī speluca delitescētē, q nullā rē mūdi hui⁹ vidisset, sed solū īspexisset umbras rerum oīum, q̄ illac ptrāsirēt. Videt ille vmbrā hoīs, eq, leonis, auis, & his umbris īspectis philosophaī de eis, & multa scribit ut vmbris. Sed oīs illius sciā, & disputatio circa vmbras versaī, & earū drias, dicēs, hęc maior ē, illa aptior, hæc hui⁹ figurę, illa illius. Si hic hō ex spelūca educt⁹, res ipsas uideret, quarū solū vmbras cognouerat, q̄ diuersa cognitione, & sciā potireī. Hoc ipsū nobis accidet, cū Deū viderimus: vmbras ei⁹ cōspicim⁹, eū creaturas videm⁹. In ipso vero cōtēplabimur veritatē harū, tunc videbis, & affilues, & mirabiī, & dilatabiī cor tuū. Vis iterum nosse, qs sit Deus: tātus Deus tu⁹ est, vt si te pfecte diligere uelis, oporteat, vt Deū pl⁹ diligas q̄ te: tunc. n. uere te diligis, cū Deū plus diligis q̄ te, qa sine illo nihil ru eē potes. Vt solis radi⁹ sit, oportet primū solē eē, & radius ipse, vt sit plus diligere dēt solē, q̄ se. Sic ēt & riuul⁹ fontē, a quo oriī. Sic & oīs creatura nāīr plus diligit Deū, q̄ se, qa oīs illa à Deo pēdet ut radi⁹ à sole, riuulus à fonte. Et si p impossibile De⁹ nō eēt, oīs creatura deficeret, iō De⁹ dr̄ fons uitæ, qm̄ apud te est fons uitæ Ps. ait Vis ergo ô hō bonū tibi, uis tibi cūcta p spera, dilige Deū tuū, qm̄ diligētib. Deū oīa cooperanī in bonū. Si vero volueris plus te diligere, q̄ Deū pdes te, & bonū tibi nō. Nō erit bonū ipio. Hinc ēt agnosces, qs sit Deus, nō potes in eū peccare, qn magis te lędas, q̄ ipsū. Et sūmū Dei suppliciū in hoīem est, pmittere, ut ī Deū pecces. Hinc Ps. Appone iiqtatē sup iniquitatē eorū. Et iterū fiāt cōtra Dn̄m sp. Sed incongrua hæc maledictio vr̄, fient cōtra Dn̄m sp: an nō cōgruētius malediceret, si diceret, fiat Dn̄s, contra illos sp? Rectè Dauid ait. Nō. n. est sūmū malū pęnę malū, qd Deus īfert cū sit cōtra hominē, sed sūmū malū culpa est, qua hō efficiī cōtrarius Deo. Tātus Deus est, ut sūmū malū hoīs sit φ cōtrarius sit Deo suo. Ex dictis demū colligiī illud Sap. Glorificate Dn̄m q̄tū pōtis, supualebit adhuc. Bn̄dicētes Dn̄m, exaltate illū: q̄tū potueritis, maior est. n. oī laude, ne laboretis: n̄. n. cōphēdetis. Cōprehēdere Deū īpossibile ē, laudare, & efferre Deū, ut ille dignus est, nec hō, nec supmus Seraphinus pōt. Sed nec ulla creatura effici pt adeo alta, q̄ id ualet, solus De⁹ pfectè se nouit, solus se cōprehēdit, & dignā sibi laudē tribuit. Quis hāc tā sublimē naturā diuinę maiestatis nō mireī? qs attonitus nō hæreat, cū hāc īfinitā abyssū eīsē di cōtēplaī: qs tātę maiestati nō seruiat? Hic Ps. cōfitebor tibi, qa terribiliter magnificatus es. Vbi Chry. Sicuīe cōtigit Prophetæ qd his q ex altissima rupe imēsū mare cōsiderāt, q attoniti hærēt. Sic Dauid vidēs īfinitā abyssū Deū ait. Cōfitebor tibi, laudabo te, qa terribiīr magnificatus es, i. quia immensa diuiuinitatis tuæ glīa mēte meā pterruisti. Hic demū colligēdū desideriū uidēdi Deū nr̄m. Audi Moysē. Oñde mihi faciē tuā. Videm⁹ nūc posteriora Dei. Quia eū n̄ plenè cognoscim⁹, sicut hō p scapulas n̄ plenè agnosciī, petam⁹ ergo, & dsiderem⁹ faciē uidere cū spōsa. Oñde mihi faciē tuā. Et cu Ps. Oñde faciē tuā, & salui erim⁹. Audiuim⁹ de te multa. Et iō sicut Reb. relicta pria, pperaui⁹ ad te, & sicut reg. Sab. Audiuim⁹ exploratores p spera nūciātes de beata pria, iō suspirami⁹ ad illā. Facti sum⁹ ut turres gemētes, donec īueniam⁹ te, ut pd gi desiderātes patris domū, ut Absalon desiderās videre faciē patris. Iō con-

Margin notes: Aug. — Simile. — Ps. 35. — Ro. 8. — Eccl. 8. — Ps. 68. — Ps. 108. — Ecc. 43 — Ps. 138. — Chrys. — Ex. 33. — Cant. 2 — Ps. 79. — Ps. 83.

A cōcupiscit, & deficit anima mea in atria
Lu. 12 Domini. Ideo, & uos similes hominib. expectātib. dominum suum, quando reuertatur a nuptijs, vt Chrs dns ait, &c.

IN FESTO CORPORIS CHRISTI.

Thē. Caro vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Ioan. 6.

CVm Hierusalem uirorum plaudentiū clamorib. perstreperet, tubarūque clāgorib. tota ciuitas personaret, eo q̄ regia corona insigniretur Salomō, ad aures usque Adoniæ suorumq; clamor peruenit, & ait Ioab. 3. Re. 1. Quid sibi vult clamor ciuitatis tumultuātis, & respondit Ionatham, dns noster rex Dauid regē constituit Salomonē, & unxerunt eū

3. Re. 1

B in Sion, & ascenderūt inde lętātes, & insonuit ciuitas: hæc est vox quā audistis. Si mō iterroges, q̄s est clamor ciuitatis? quid sibi volūt tot festiua gaudia? tot Ecclesiæ tripudia? Certè Xp̄m regem cōstituit pater, vultq; ut oēs honorificēt filiū, sicut honorificāt patrē, & præcepit, ut ei oēs genuflectāt, & adducitur hui⁹ rei cā per uias publicas, & merito. Si. n. ī Aegypto adorat Ioseph, q̄ frumentū recondiderit in tp̄s sterilitatis, quid nō in Ecclesia odoretur Xp̄s dans nobis panem de cœlo verū, & hūc in magna copia? Verè hæc dies boni nūcij est, si tacuerimus, sceleris arguemur. 4. Re. 7. Hoc erat tū nūciū summā frumēti copiam post magnā famem adesse. Simile hodie nunciū uobis defero. Famelico mundo panē cælis copiosū aduenisse: merito sceleris arguemur si tacuerimus. Sed de re tanta ut digne loquamur necessaria nobis gratia ē.

Ge. 41

4. Re. 7

Ps. 118 Regi⁹ Psaltes ait. Mirabilia opera tua

C & aīa mea cognoscet nimis. i. Multa habebit, q̄ cōsideret, & scrutet, q̄a in minimo Dei ope, uel formica quidē sūt mirabilia tāta, ut uniuersa philosophia ea nō fuerit assequuta, q̄ obsecro erūt in sūmo Dei ope, in cōpendio, & memoriali mirabiliū? de quo Ps. Memoriā fecit mirabiliū suorū, escā dedit timētib. se. Hic maxime verū hēt illud Iob. Qui facit magna, & inscrutabilia absq; numero, q̄a innumera sunt miracula ī hoc diuino sacro.

Ps. 110

Ioa. 5.

De quibus duo dicamus. Primū, qua

A ratione Christus hoc dato sacramēto, voluit sibi satisfacere. Secundū, quomodo nobis etiā voluerit in omnibus adesse. Sibi quidem fecit satis in duobus, nobis item in alijs duobus. Sibi in honore carnis suæ, & in desiderio se effundēdi: nobis in desiderio cordis nostri, & in omni necessitate. Hæc omnia uideamus.

Primū quidem hoc sacro satisfecit sibi, reddito eo honore carni suæ, quē reddit oportebat. Voluit, & merito corpus suū maximè honorare, q̄ ignominijs suę passioni fuerat sūme depressum, implēs illud Esa. 60. Pro eo q̄d fuisti derelicta, & odio habita, ponā te in superbiā seculorum gaudiū in generatione, & generationē, & sic publicæ istæ supplicationes.

Es. 60.

B quibus Christus adorandus ab omnib. defertur per uias, eò tēdūt, ut honos corpori illius ablatus in passione, nūc restituatur. In passione per publicas uias ductus est, ab horto in domū Anæ, inde in domum Caiphæ, inde ad Pilatū, inde ad Herodem, inde ad Pilatū, inde ad Caluarium, & summa cum ignominia, & blasphemijs, agebat tūc, q̄ Helisęus. 4. Re. 4. suscitatur⁹ mortuū, ambulabat hucatq; illuc, ita suscitaturus humanū genus ambulabat Iesus huc atq; illuc sūma ignominia, nūc uero ei restituitur honos, dū ducitur publicè, ut ab omnib. adoretur multis festiuis gaudijs. Si quondā restitutus est honos Ioseph in Aegypto, cui⁹ fama fuerat maculata, & mēdaces ostendit Pharao, qui maculauerūt eum ut Sapiēs ait, & ad hoc duc̄ super currū Regis, ut ei gratię exhibeant pro frumento.

4. Re. 4

Gen. 4

Sap. 10

C Sic ergo nunc cum Christo fit, & honos ei restituitur in passione ablatus, & iō in hoc sacro manere uoluit carnē suam, ut in eo ab uniuerso adoretur mundo, quæ in passione abiecta fuit, & simul gr̄æ referuntur pro tanto nobis concesso cibo.

Sed tu p̄pēdamus, ad q̄ celsitudinē in hoc sacro caro Christi sit euecta, notādū est, ad summā eā euectā celsitudinē, quādo Io. 1. dicitur. Verbum caro factū est. Quo enim altius eleuari potuit, quam ut in eodē supposito sit cū diuina natura? Infinita hęc eleuatio est, & per quā adoratur

Io. 1.

H

A ratur humanitas illa adoratione. qua ipse Deus, qa nõ est ei aliud suppositũ quã diuinũ. Sed audeo dicere in hoc sacro, quadã rõne amplius adhuc eleuatã Xpi carnem, q̃ in incarnatione, & sublimius ascendisse, & rõ est, qm in incarnatione licet eleuata sit humana natura, ut in eodẽ supposito subsistat cũ diuina, tñ natura humana inferior mãsit, & licet in eodẽ supposito, tñ diuina est caput, humana pedes Xpi, Caput Xpi Deus, ait Paulus, & præcipua Xpi natura diuina est, illa dña est, illa principatũ obtinet: humana uerò serua est, illi obedit, ei subdit. At vero licet natura diuina absolutè, & simpliciter in se considerata, sp sit altior, & excellẽtior q̃ humana, in hoc tñ sacro, & eius ordine sic caro eleuatur, ut sit prior q̃ diuinitas, & adest quidẽ priori rõne, & primo loco, caro Christi, quia ex ui sacri. Diuinitas uerò adesse voluit per concomitantiam, ut carnem associet, & honoret, quasi ancilla esset, cum sit domina.

i. Co. i.

B

Quod ut intelligas, notãda ẽ doctrina Concilij Tridẽtini, & oĩum doctorũ. In hoc sacro quædã esse præcipua rõne, & ex ui verborũ consecrationis, quædã uerò per comitantiã. Primò, & præcipuè, & ex ui verborũ est sub specie panis Corpus Christi, sub specie uini sanguis Christi: per concomitantiam uerò, qa corpus nunc est cũ sanguine anima, ac diuinitate, hæc oĩa veniunt, & sunt sub specie panis. Similiter sub specieb. uini est sãguis Christi, corpus, anima, & diuinitas, sed sanguis ex ui uerborũ, reliqua per cõcomitantiam sunt, quia modo simul sunt.

Conc. Trid.

C Sed si ĩ triduo mortis Christi aliqs Apostolorũ consecraret sua speciebus panis, esset corpus sine sanguine, & aĩa, & sub specieb. uini, sanguis sine corpore, & aĩa quia tunc illa separata erant, diuinitas verò semper adesset, q separata nõ fuit. Licet ergo aĩa in se cõsiderata potior sit carne, tñ in ordine huius sacri caro ẽ potior, uoluitq; Deꝰ sic carnẽ honorare, vt esset hic superior, & aĩa eam cõcomitaretur, quasi pedisequa. Simile qd diuinitati cõtingit, quæ licet in se considerata superior sit, in ordine tñ huius sacri posterior est carne, q̃ illa concomitatur, & honorat. Præcipuè. n. caro hic aduenit, mirabilis pfecto carnis exinanitio in passione, cũ uermis reputata est, & nõ hõ, cũ nouissima uirorũ, & despectus apparuit. Sed multo mirabilior est exaltatio, dũ ñ solũ super oẽs cęlos, non solũ super Seraphin, nõ solũ sub pedib. eius collocat, quæ creata sunt: sed, & ipsa ẽt diuinitas ĩ hoc sacro, & eius ordine cõcomitat carnẽ, & pedissequa, & ei quodãmõ cõciliatur ei primũ cõcedit locũ, sibi scdm vsurpat. Sed quia res ista ita est admirabilis, ut humanũ captũ superet, amplius exẽplis est illustrãda. Primũ sacrũ sacerdos simplex facit, adest ei eps patrinus. In se cõsideratis personis, & absolute, eps dignior est: sed in eo actu missæ nouæ, pręcipuus sacerdos est, eps uero eius adiutor, & concomitans. Similiter in baptismo, vel nuptijs, est rex patrinꝰ. Pręcipua quidẽ in se persona regis est, & dignior baptizato, aut spõso: at in eo actu potior spõsus, aut baptizatus, & rex solũ est cõcomitãs, & honorãs illũ. Mira plane exaltatio humilitatis se, cui simile exhibebit ĩ cęlo ijs, q hic se humiliauerint, cum ut dr Luc. Trãsiẽs ministrabit illis, quasi seruus cẽt, cũ dñs sit oĩum. Vt ergo hãc carnis suæ exaltationẽ õnderet, nõ ait. Ego sũ cibus, sed caro mea uerẽ est cibus, sanguis meus vere est potus. Hæc. n. sunt, q̃ pcipue in hoc sacro sunt, sibi ergo plene abũde, q; satisfecit in honore carnis suæ, hoc exhibito sacro, dum in eo carnem suam adorari facit ab uniuerso mundo. Quo facto ei ablatus honor restituit, & prætereà supremum ei tribuit honorem Deus, & primum locum, dum hic caro pręcipuo loco est, diuinitas uero secũdo.

A Psa. 21 Es. 53.

Simile

B

Lu. 12.

Sedò verò Xps hoc instituit sacrum, ut suo satisfaceret amori petẽti, p nobis gemitib. inenarrabilibus. Petit amor ab amãte, ut donet plura amato: nec quiescit, donec amato donet, q amori ęquale sit: amor Dei Deus est, infinitus est, nõ qe scit donec se ipsũ hoi donet. Reliqua. n. dona amori ęquali nõ erãt, ipse ęqualis est amori suo. En ò hõ ĩfinitũ Dei ĩ te amorẽ quẽ ex dono colligere potes, q ĩfinitũ ẽ, hic illud factũ ẽ, q dñs ait. Sic Deus dilexit mũdũ, ut filiũ suũ unigenitũ daret.

C

A Sed filius datus est in incarnatione vniuerso mūdo: nūc verò ī hoc diuinissimo sacro dat̃ idē fili⁹ cuilibet hominis. Quo facto infinitā ōndit dilectionē, nō solū ī vniuersū mūdū, sed ēt in singulos hoīes, vt quisq; dicere possit. Qui dilexit me, &
a. Re. 21 tradidit se ipsū mihi, Io panes ꝓpositionis hūc figurātes diuinū panē, calidi semper erāt ī cōspectu Dei, vt ardētē, flagrātēq; amorē ōnderēt, qui hoc sacro nobis
Chris. ostēdit, qd vocat Cris. incarnationis extēsionē, & merito. Hypostaticè vnitū est verbū diuinū corpori, & aīæ Xpi Dñi, nō sic dicebat vniri singulis corporibus: & aīab. nostris adinuenit diuinus amor vnionē alterā illi valde simile, p̄ q̄ singu
B lis hominib. vniret, & vnio illa hypostatica quodāmodo ad oēs extēderet. Hoc vero fecit vnita illa sibi humanitate, & illi cōglutinādo, & adiūgēdo oēs hoīes ī hoc diuino sacro. Sicut cū magnes attra
Simile hit ad se ferrū, illud ferrū aliud ferrū ad se trahit secūq; vnit, hoc ſm dr̄ magneti vnitū, licet nō immediatè, sed medio primo ferro. Sic ergo diuinū. Verbum magnes est ad se oīa trahēs, traxit primū humanitatē illā Xpi, secūq; vniuit, illa verò oēs hoīes ad se trahit, & secū ī hoc diuino sacro, vnit, sicq; oēs vniti dñtur verbo diuino media Christi humanitate.
Quid est hō dñe, quia sic magnificas eū? minuisti eū paulo minus ab Angelis, & hoc in natura, nō ī gr̃a; iā. n. quasi Angelū eum tractas, & das ei Angelorū escā.
C Panē Angelorū māducauit hō. Cum Hester vocauit Amam. c. 5. in conuiuiū tāti illud fecit, vt cōuocatis cōsanguineis, &
Ps. — amicis diceret. Regina Hester nullū aliū
Hest. 5 uocauit ad conuiuium cum Rege pręter me. Quāta gloria nr̃a ò fideles, cū ad hoc cōuiuium solū nos vocamur, vt panē cæli māducemus? quo facto immensum in nos effudit Deus amorē suū, & quicquid infinitus ille postulabat amor, p oī hoīe effectū est, nihilq; iā illi faciēdū restat ex parte doni dati, nihil. n. amplius dari pōt nobis à Deo, & hoc credo respexisse diuinū spūm, in illis verbis. Gen. 27. q̄ Isaac
Ge. 27. ad Esau loquit̃. Frumēto, & vino stabiliui eū, & vltra hæc fili mi quid tibi faciā? Quasi dicat. Nihil superest faciēdū, nihil residuū est, qd tibi dē, q̄n dedi frumētū, A
& vinū, oīa dedi, q̄ dare poterā, nihil mihi restat dandū. Verè. n. q̄n Christus nobis cōcessit corpus, & sanguinē sub speciebus panis, & vini, nihil ei restat dādū, nihil est ampli⁹, qd diuinus amor petere possit, ut nobis detur, nō est Deo melior esca, q̄ ea, q̄ nobis cōcessa est. Et hoc est illud Zach. 9. Quid. n. bonū est eius, aut qd pulchrū ei⁹, nisi frumētū electorū, & vinū germinās virgines? dixerat ꝓpheta multa bona, q̄ Ecclesię christianę De⁹ cōferebat, quæ vt credibilia appareāt, ait Quid. n. bonū est eius, s. Dei. Illud. n. ei⁹ masculinū est, vt ex Græco patet, nec ad Ecclesiā refertur, sed ad Deum. Quasi dicat. Quid bonū aut quid pulchrū Deus B
hēt, nisi frumentū qd Ecclesiæ cōtulit, vinū, qd ei dedit, vt virgines pullulēt ī ea. Q̄n ergo Deus hæc contulit Ecclesię, mirum videri non dēt, qd alia conferat dona, qd est idem argumentum cum eo qd Paulus facit. Qui ꝓprio filio suo nō pepercit, sed pro omnibus nobis tradidit il Ro. 8.
lum, q̄uo nō cum illo omnia nobis donauit? In hoc ergo diuino sacramēto, nobis Deus contulit omne bonum quod habebat, nihil ei præterea dādum restat. Suo ergo amori plenè satisfecit dono tanto.
Sed iā restat ſm qd initio ꝓposuim⁹. Q̄uo uotis ac desiderijs nostris satis fecerit simul ēt oī nr̃æ necessitati, & desiderio nr̃o, se exhibēs amātissimū, & clemētissimum Regē, ac desideratissimū, seq, donās, vt desideriū oē compleat. Et quidem mirum valde est, qd Deus uelit cū C
hominib. conuersari. 2. Paralip. 6. Ergo 2. Par.
ne credibile est, qd Deus habet cum hominib. super terrā? Si cęlum, & cęli cęlorum te capere nō possunt, quanto magis domus hæc q̄ ędificaui? Et sapiētes Chaldei dicunt Nabuchodonosori. Exceptis Dan. 2
dijs, quorum nō est cum hoībus cōuersatio. Ecce Deū intimè in oī creatura naturali, nonne manifesium est: nec id est mirabile: est verò, & maximū, qd uelit eligere sibi peculiarē domū, quasi populi uicinus, habeatq; domum peculiarē, & annumerari possit vicinis opidi. Hoc uerè miram Dei ostēdit humanitatē, ac bene uolētiam, quàm mirum in modum ager,

A quod non in ecclesia solum sit, sed in oĩ oppidu'o ecclesiæ. Si tã esset beneuolus, ac amãs suos rex, vt nõ cõtentus in regia sua esse in medio regni, ubi curia est, modum excogitãdo adinueniret, quo psens esset oĩ ciuitati, oĩ oppido regni sui, mirus hic esset amor, mira oĩno dilectio. Sed si neq; hoc cõtẽtus, modũ ultra adinueniret, quo in oĩ domo regni sui habitaret cum vno quoq; ciuium suorũ, res hęc esset oĩno incredibilis, qđ tãta dilectione suos psequeretur, vt id efficere cogeretˀ. Quod si nec hoc cõtẽtus esset, donec modum inueniret, quo intra viscera omniũ suorum habitaret, vnusque efficeretˀ cũ eorum quolibet, immensum ostenderet B amorem talis princeps, amor talis nunquam uisus est. Sed iã apparuit benignitas, & humanitas saluatoris nostri Dei, Tim. 3 qui nõ solum Ecclesiæ suæ adesse voluit vno in loco, imp'ẽs illud, Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad cõsũmationẽ sęculi. Sed infinita sua sapiẽtia modum adinuenit, hoc diuinũ instituẽs sacramentum, vt esset in omni oppido, vel minimo Ecclesiæ suæ, in oĩ domo, & tandem in omni fideli suo habitaret intra corpus eius, adhærens cordi, & viscerib. eius. O amoris excessus nimiˀ, ò dilectionis immensitas. Vere nũc ciuitas Ecclesiæ gloriosissima est tali ciue, tali habitatore, tali rege. Ezech. 48. describit miram ciuitatem, oĩ bono refertam, omnibus affluentem diuitijs, sed descriptionem concludens ait. Et nomẽ ciuitatis illius ex illa die, Dñs ibidẽ. Quasi dicat, Dñm esse ciuẽ illius ciuitatis, Dñm C ibi commorari hoc est, quod ei nomẽ tribuit, quod eã inclytam facit, ac illustrẽ. Quid.n Ecclesiam illustrem facit, quid eam grandem efficit præ cũbus populis, nisi diuinissimum hoc sacrum? Propter hoc de Ecclesia merito dici põt. Non est De. 4c. alia natio tã grãdis, q̃ habeat Deos appropinquãtes sibi, sicut Deˀ noster adest nobis. Notãda verba illa, natio tam grãdis. Hoc.n. grãdẽ nationẽ facit, qđ Deˀ in illa sit, & inhabitet, & tã propinquus nobis sit, vt intra nos habitet: nullus vero deorum sic fuit appropinquãs suis. Hoc est nomẽ ciuitatis huius Dñs ibidẽ quid

Matt. vlt.

Ez. 40.

quid habeat ciuitas, q̃quid habeat aĩa, A si Deum non hẽt, nomen non hẽt, nihil Ps. 143 habet, & nihil est. Beatus populus, cuius Dñs Deus eius. En Dei in nos immẽsũ amorem, summam dilectionẽ. Sed tali, ac tam benigno principe agnito, quid desiderare possumus, quidue optare? vtiq; illi vniri, vnũ cũ eo esse. Cant. 5. interrogata spõsa, qualis est dilectus tuus ex dilecto, quia sic adiurasti nos? Postq̃ illius pulchritudinẽ ostendit sigilatim, concludit. Totus desiderabilis, talis est dilectus meus. Vnde in cap. cũ Marthæ. §. distinguẽdum, de celebratione missarum, dr, Christum dixisse in cõsecratione corporis, & sãguinis sui, illã particulã.n. Hoc est.n. licet eã Euangelistę non memorẽt. B Quasi dicat. Accipite, & comedite, hoc est.n. corpus meũ, qđ sũmmè desiderare debetis, si me agnoscitis, quia totus sum Iob 31. desiderabilis, Iob 31. de se in Christi personã agẽs ait. Si non dixerunt uiri tabernaculi mei, qs det de carnib. eius ut saturemur. Quæ huic mysterio optimo iure D. Th. ecclesia in officio applicat, q̃ verba D. Greg. Tho. in Iob, & Greg. sic explicãt. Tã dulcis Iob erat domesticis suis, tã amabilis, vt de eo dicerẽt, ꝙ vulgo dici solet de homine dulcissimo. O quien se le comiesse este hombre abocados. Si bene Christũ nosses ò hõ, hoc sępè dicere dẽres. Quis det d carnib. eiˀ vt saturemur. Audierat maximè de sposo suo (ait Amb.) spõsa, ꝙ Ambr. sapientiss. ditissimˀ, fortissimˀ eẽt, sed nõdũ veniebat, nõdũ ei iũgi dignabatˀ, ꝙ illa moleste ferens ait. Osculetˀ me osculo oris sui. Quasi dicat. Fiat iã despõsatio, veniãt nuptiæ agni, veniat, & cõplectatˀ me. Si tu ergo X p̃m desideras, cũ spõsa, C si ei vniri optas, si carnib. eiˀ saturari cupis, audi qđ illi dicĩt. Accipite, et comedite, hoc est corpus meũ, me integrũ cape, quẽ vnica i bucella tibi trado. En desideriũ nostrũ impletũ, in ꝙ implẽdũ hoc institutũ est sacrum. Tãto uerò nobis datˀ sacro, licet Deũ enixe desideremus, iam aliquo quiescere possumus, anxietatẽq; cordis tollere. Quemadmodũ.n. q tame, uel siti maxima laborat, anxius est, nec quiescitˀ sed si ei porrigas aquę vas uel cibũ manutenere liceat, licet adhuc fame Simile

A vel siti vexet,anxietas tñ cessat possessio ne rei cõcupitę,licet nõdũ eã degustet,qa nouit se posse cõtinuo gustare. Anxi⁹ es ò hõ ꝓ Deo tuo,sitis eũ, esuris eũ, sicut ille,qui ait. Sitiuit aĩa mea ad Deũ fontẽ
Ps. 41. viuũ. Iam hoc tibi dato sacro pignus gloriæ habes,futuræ gloriæ. Nobis pign⁹ datur, Ecclesia ait. Iã manu tenes aquæ vas iam cibũ coram te vides præparari, noli anxius iam esse,licet sitibũdus,& famelicus sis. Qũo verò sacrum hoc pignus sit
Am. 3. gloriæ æternæ? audi Amos. 2. Super vestimẽtis pignoratis accubuerũt iuxta al-
Ma. 22 tare Christus verò sine vestimẽtis crucẽ ascendit. Per vestimenta opera in diuina scriptura intelliguntur, vt ostẽdit vestis nuptialis,& illud. Oĩ tpe vestimẽta tua sint candida: Christus ergo mũdatur,qa
B sua opera nobis reliquit,q̃ illi necessaria
Eccl. 9 nõ erat. Tu vide,ne nudus inueniaris in mõte,indiges.n.operibus tuis,& opibus Christi,vt salutẽ cõsequaris. Beatus qui custodit vestimenta sua,ne nudus ambulet, Ioa.ait. At Christus,q nullo suo ope
Apo. Cyril. indiguit,o a nobis reliquit,ait Cyril.ideo nudus in cruce leuat. Quia verò officia iusti in hac vita futura erat,& premia in alia voluit nobis pignus illarũ relinquere,donec in cęlo se nobis præberet. Hoc vero pignus opera illius sunt,& eucharistię sacrum. Et paul⁹ et dicit, Spũm sãctũ
Eph. 1. pignus esse æternæ hæreditatis. Sup hoc
2. Co. 1. pign⁹,sup has vestes,sup hãc humanitatẽ nobis in sacro relictã, oportet nos initi,vt ipleam⁹ illud ꝓphetæ. Sup vestimẽtis pignoratis accubuerũt iuxta altare.

Vltimum nobis vidẽdum restat, qũo
C hoc sacramento oĩ nostrę necessitati subuẽtum sit. Prior hominis militaris necessitas est,vt arma habeat ꝓclara, quib. cũ hoste possit contẽderet. Vt ergo optima ꝓclara,ac fortissima arma nobis De⁹ daret,hoc instituit sacrum,qđ iter oĩa spũalia arma præcipuũ nobis est. Cuius mira-
1. Re. 21 bilis figura ꝓcessit. 1. Reg. 21. ait Dauid ad Achimelech sacerdotẽ. Si habes hic gladiũ,aut hastã ad manuũ, da mihi, & dixit sacerdos. Ecce hic gladius Goliat Philistęi, quẽ occidisti i cãpo Therebĩti, est inuolut⁹ pallio post ephot: si istũ uis tollere,tolle et ait Dauid, nõ est hic alter similis, da mihi eũ. Cõtẽderat Dauid cũ **A** Philistęo,& licet fundã,& lapide eũ deiecerit, sed gladiũ Goliath effudit ẽ vagina ei⁹,quo ipsi⁹ Philistæi caput amputauit, i cui⁹ facinoris egregij memoriã gladius ille seruatus est i sanctuario,inuolutus pallio post ephot, qđ erat ex lino al- Gen. 6
bo.hũc verò ꝓclarũ gladiũ esse,affirmat Ge. 19.
Dauid,cui nullus similis inueniat,triũphauerat olim de mũdo Dæmõ,eũ deiecerat,sed quo gladio? vtiq; carne nostra, q̃ gladius est dæmoni, hac vniuersũ mũdũ superauit, cũ oĩs caro corruperat viã suam,hac quinq; ciuitates,ad demũ omnem deijciebat hoĩem, licet sapientẽ, vt Salomonem,licet fortem vt Sãpsonẽ,licet sanctũ vt Dauid. Venit Christus decertare cum dæmone, sed quo gladio eũ iugulat? certè gladio ipsius, assũpsit car- **B**
nẽ nr̃am,& in ea ipsum superauit,& caput eius cõtriuit,& amputauit. In tanti facinoris perpetuã memoriam,caro hæc seruatur ꝑpetuo in ecclesia,inuoluta accidentib. albis panis. Nũc ergo bellum ingrederis cũ dęmone,inermis es? vis ꝓclara arma? en gladium Goliæ, en carnẽ Xp̃i,qua victus, & superatus est dæmõ. Nõ est huic similis gladius,ad oẽm vincendã tentationẽ, accede ad eucharistiã, nullus gladius huic similis,ad expellẽdã 1. Re. 14
i aduersis tristitiã, accede ad eucharistiã, nõ est huic remedium simile. Imbecillis es,vt inimicos insequaris,accede,mãduca, cape mel hoc cũ Ionatha, quo aperti sunt oculi eius,& vires accepit,ut hostes insequeretur. Sed mirũ est,ais, qđ idẽ sit gladius,& panis. En Xp̃s panis est uitę, **C**
qũo ergo gladius? Præclare id posse esse ostendam,uide panem alium multo hoc Iud. 7.
inferiorem,qui & panis,& gladius fuit. Videbam,ait quidam,panem subcinericiũ volui in castra Madian, & ea penit⁹ delere,ait alter Nõ est hoc aliud,nisi gladius Gedeonis, Panis ille subcinericius, etiã gladius fuit, delens castra Madian. Noli ergo mirari, si hoc diuinum sacramẽtũ,& panis sit vita animæ tuæ,& gladius cõtra inimicos tuos. En arma militiæ nostræ, potẽtia à Deo ad destructionẽ omniũ munitionum,de quo Ps. Parasti in cõspectu meo mẽsam aduersus eos Ps. 22.

A qui tribulāt me: accedamus ergo ad hāc mensam, ex qua prodimus ignē spirātes, demonib. terribiles. vt Chrys. ait agno scent.n.arma, quib. ipsi victi superatiq; sunt. Hæc est mēsa illa fortiū, vbi legim' in Ps. Panē Angelorum māducauit hō, legit Hier. Panē fortiū manducauit hō: sicut.n.fuerunt inclyti duces, qui mēsas constituebāt, in quibus solummō fortes sedebant, vt māducarēt, vt sic milites cu rarēt fortiter agere, vt digni essēt tali mē sa (hoc in Hispania fecit Roderic' de Viuar, dictus Cid Ruydiaz.) Sic ut in ṗlio spūali fortiter agamus, ꝑposita nobis à Deo est mēsa fortiū eucharistia: ad quā nisi fortis, accedere nō dēt. Nunc ergo illud tibi dico, qd Angelus Eliæ. Surge, comede, grādis tibi restat via. Pōderat Hieronymus. Angelus est, qui comedere suadet, q.n. tibi suadet cōicare, Angelus tibi est. Si sic comederis, nō timeas Iezabel, qā hæc mēsa cōtra oēs inimicos tibi est auxiliū, & arma. Cyprianus serm. de eucharistia ait. Cū fideles timore ꝑsecutionū vrgebantur, ad eucharistiā accedebant, & in ea refecti animū resumebant, timorēque pellebant, &c. Nullus nobis formidādus hostis est, præcedēte nos duce nro, de quo Esaias. Ecce testem populis dedi eū, ducē ac ꝑceptorem gētibus, si verò ille abesset, merito timerem'. Hinc cum promisisset Dñs Moysi, missurū se Angelū corā illo, ait Moyses. Si nō tu ipse ꝑcedas, non educas nos de loco isto, in quo.n. scire poterim' ego, & populus tu' inuenisse grām in oculis tuis, nisi ambu C laueris nobiscū, ut glorificemur ab oīb. populis, qui habitant super terrā, & dixit Dñs, & verbum illud, qd locutus es, faciā. Præcedit nos Christus Dñs in colūna ignis, & nubis, ignis ipse est, nubes verò interposita accidētia sunt, ne opprimamur à gloria ipsius. Deo nos ꝑcedente, quis paueat? Cū plurimi Philistæi venissent cōtra Dauid, ait ad eum Dñs, cū audieris sonitū clamoris gradiētis in cacumine pyrorum, tūc inibis præliū, quia tunc egredietur Dñs ante faciē tuam, vt pcutiat castra Philistijm. En dux noster corā nobis egredit' Dñs in cacumine pyrorū. Glossa ait in Hebræo loco pyrorū,

Marginal notes (left column): Chrys. · Ps. 77. · Hiero. · Simile · 3. Reg. B · Hiero. · Cypri. · Esa. 55 · Ex. 33. · 2. Re. 5 · Glossa

haberi flētium, quia gradiebatur Dñs super idola Philistijm, quæ fletu digna sūt vel pyrus, ait glossa, dr à pyr, qd grecè est ignis, & sic in cacumine pyrorū graditur, quia super celsitudinē sanctorum, hæc glossa. Ecce nūc Christum Dñm super cacumina sanctorū, super capita sacerdotū dum eleuatur in altari, vt nobis auxilio sit, tūc Dñs nos præcedit, vt inimicos expugnet, impleturq; illud Psalmi. Et erit firmamētū in terra in sūmis montium quo loco pro nomine illo, firmamentū, Hebræis est, pissathbar, quod Hieron. trāstulit memorabile triticum, & Paulus Burgēsis, & Titel. aiūt in trāslatione Caldaica haberi. Et erit placēta, vel placentula tritici in capitibus sacerdotum, & ita aiunt plures doctissimos B magistros Hebræorū trāsferre. Nihil verò apertius dici potuit, de hoc diuino sacramēto, & sacrificio, in cacumine ergo pyrorum, in capitib. sanctorū, & sacerdotum procedit Dñs, vt hostes nostros debellet, nobisq; adsit. Ne ergo timeam' inimicos, sed viriliter agite, & confortet cor vestrum, omnes qui speratis in Dño, &c. Ea verò, quæ diximus, vulgatæ editioni non dissonant: cū enim ait. Et erit firmamentum in terra in summis montium, per montes sanctos viros, & sacerdotes accipe, firmamētū verò ad panem pertinet, iuxta illud Psal. & omne firmamentum panis contriuit, eo quod panis cor hominis confirmet, ut Psalm. ait.

Marginal notes (right column): A · Ps. 71. · Hiero. · Burgē. · Titel. · Ps. 104. · Ps. 104

IN FESTO CORPORIS CHRISTI. Concio Secunda. C

The. Caro mea vere est cibus, & sanguis meus verè est potus, &c. Ioan. 6.

DEi donum eximiū esse hoc diuinissimum sacramētū, & ex infinito profectum amore, Ecclesia agnoscit: iō læta, & laudās ī manib. illud hodie defert, oībusq; ostēdit. Et sicut Rebecca Gen. 24. Ge. 24. ī manib. deferebat inaures, & armillas, quas ei dederat procurator Abrahę, illas ostētans, sic hodie Ecclesia, tāto accepto à Christo munere, illud oī mūdo ostendit. Ruth. 2. Collegit Ruth. spicas ī agro Rut. 2. Booz

A Booz usque ad vesperā, & inuenit hordei quasi ephi mensuram, i. tres modios, quos portans reuersa est in ciuitatem, & ostendit socrui suæ. Simili ratione hodie ostendit Ecclesia, quid in agro dominico collegerit tres modios corpus, animam,
Berna. & diuinitatem Christi, quę Bernar. dicit esse tria farinæ sata, q̄ Maria cōmiscuit sua gr̄a, hanc ut obtineat nobis precemur.

Nullum nō mouit lapidem Deus noster, ut a nobis diligeretur, & ad hoc immensa in nos contulit beneficia, q̄ quasi ui nos traherent ad sui amorē. Et huius rei gratia cum multa homini dedisset, tādem se ipsum dedit, ultra hoc nihil illi re-
Eph. 5 stabat dandum, Eph. 5. Chr̄s dilexit Ecclesiā, & tradidit semetipsum pro ea. Et
Gal. 2. ad Gal. 2. In fide uiuo filij Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum ꝓ me. Postq̄ se Chr̄s dedit nobis, nihil restabat ei qđ
B daret, nec nobis ꝙ petere possemus: quid ergo iam nobiscū agat diuina bonitas? ex parte rei datæ nihil restabat dādum, nihilominus tn̄ adinuenit modos diuersos, quib. se nobis exhiberet, & ex se ipso diuersos, quib. se nobis exhiberet, & ex seipso diuersos conficit cibos, ut diuersa
Simile fercula sui ipsius nobis proponat. Quēadmodum cum in domum tuam repente diuertit hospes a te maxime dilectus, & honori habitus, cūque uelis ei multa dare fercula, solū inuenies in domo tua cibum unū ex eo ergo præcipis fieri plura fercula, diuersa arte eundem cōdiēdo cibum, sicq; amplam ei proponis cœnā. Postquam se Deus nobis dedit, aliud nō hēt, ꝙ dare posset, ideo se ipsum dat mille modis, pluribus diuersisque rōnibus
C nobis coaptatum, & in cibus his summā ondit amorem: factus est nobis uia, ueritas, & uita, fit pastor, sacerdos, sacrificiū, pater, rex, frater, medicus, doctor, dux, factus est nobis iustitia, sanctificatio, & re-
1. Cor. demptio. O diuina bonitas quot vteris adinuentionibus, ut nobis sis omnia, ut te diligam⁹. Notas facite in populis adin-
Esa. 15 uentiones eius, Esai. ait, ut sic ab omnib. diligatur: si spōsa diligit spōsum, tu spōsus es noster: si filius patrē, tu pater es: si ouis pastorē, tu pastor es, nunc ergo dn̄e tu qui manna es, habens oīs saporis sua-

uitatem, & iō in diuersa potes trahi fercula, fac de te tandē ferculū dulcissimū, & amantissimum: ostende amorē tuum maxime, ut nullo modo tibi cor resistat, faciā liberer, caro mea uere est cibus, quo ostendit summā, & ardentissimā charitatem suam, dum nobiscum mirabilem efficit vnionem, qualem facit cibus cū comedente. Sed dubitas. Qūo Deus tātus pt̄ esse hominis esca? & infinite substantiæ cibus, qūo aptus esse potest infirmo homini? Respondetur, quemadmodum cum propter infinitatē cordis indiget homo grano succini, qđ vulgo dr̄, ambar, quod si integrum sumeretur, ac solū, occideret sumētem, ꝑ nimiam fumositatē, sed accepta alquitita, & sacaro, cū his succinū conteritur, & efficitur sacari torta, quæ dr̄ vulgo, Alcorza, quā sumens vim succini sentis, quia in ea est, nec nocumentū infert, imo corde prodest, & cōtinuo odorē succini spargis. Sic Deus noster infinitus cibus, nec homini aptus, vt cibus hominum conueniens esse possit, exinaniuit se, fact⁹ hō, & amplius exinaniuit se, sub specieb. huius sacramēti positus, fitq; lac ex alimento solido, ut pueri cibus conueniens sit. Edis ergo Deū in speciebus panis, sub quib. Deus est, uel succinū sub saccari torta, quasi mutato habitu, sed cōtinuo hoc sacro recepto sētis intus diuinam uirtutem cor cōfirmātem, cōtinuo redoles Deum tua conuersatione, & colloquio, de qua re Ioel. 2. & implebuntur areæ frumento, & redūdabit torcularia uino, & oleo, & reddā vobis annos quos comedit locusta, bruch⁹, & rubigo, & eruca, fortitudo mea magna q̄ misi i uos, & comedetis uescētes, & saturabimini, & laudabiti nomē dn̄i Dei vestri, q fecit mirabilia uobiscū, & non confundetur populus meus in sempiternū. Loquitur propheta de gratiæ lege, unde promissiones istę sp̄ualium fructuū sunt. Præcesserat erāt ergo legis sterilitas, i qua solū erāt egena, & uacua elementa, sed uenit iā fortitudo magna patris ad nos missa, filius eius, q est patris fortitudo, hic factus est cib. noster, accōmodatus nobis sub specieb. panis, & uini, de quo ait, fortitudo mea magna, quā

Margin notes (right column): A; Simile; B; Ioel. 2.; C

A missi ad uos: & addit, comedetis vescẽtes, idest epulantes: parabitur uobis grande cõuiuium, quia caro mea vere est cibus, vel aliter comedetis vescẽtes: qa duo sũt in hoc sacramento. Primum, exteriora illius, quę fides profitetur, mirabilia, quę i eo sunt, quę fide intelligimus, hęc comedite vescẽtes, id est, uocantes ea sine masticatione. Sicut dr Exod. 13. de agno paschali, caput cum pedib. vorabitis: uorare (Ex. 13.) est sine masticatione gluttire: comedetis ergo festinãter eã, quæ fides pfitet, q accidẽtia sine subiecto sunt, q magnus sub paruis speciebus: q Xps in qualibet earum parte, hæc festinanter deglutiẽda sunt. Scdum verò, q est in hoc sacro, est B Christus latens. hoc verò comedetis, vescente, i. considerantes maiestatẽ Christi, quam recipitis, dijudicãtes hũc panẽ a vulgari pane, qa caro mea ẽ cib. aĩarũ vestrarum, ego.n. instituto sacro eucharistiæ, ea uobis cõparabo in cibũ, & potũ, ideo, cum magna reuerentia percipite.

Sed ueritatẽ istam, caro mea uerè est cibus, quam initio proponit Euãgelij, pbãt tribus rationibus, quæ sequuntur in Euangelio, quibus expositis, series uniuersi Euangelij perspicua manebit.

Prior ratio illa est, qui manducat meã carnẽ, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Sicut.n. cibus uniri debet cibato, & cibatũ cibo, ut unum in alio sit, & adinuicem se contineat, sic qui me manducat, in me est, & ego in eo. Audiuimus, per sæpe Christũ nobis datũ a C patre esse, & datus quidẽ nobis est in incarnatione, natiuitate, & passione, cũ p nobis ista oblatus est, sed hæc donatio cõsũmatur pficiturq; in eucharistiæ sacro, cũ cuilibet fidelium totus tribuit Christus in cibũ, quia tunc in te manet, & tu in illo. Licet enim per alia sacramẽta, & bona opera Christ⁹ noster efficiatur, sed complete fit noster hoc sacramẽto, q iõ dicitur communio, & sacramẽtum unitatis, quia per illud maximẽ Christũ unimur, iõ alia sacramẽta hoc respiciunt, ut finẽ, quia in hoc summa fit unio, nõ per gratiam solum, sed realiter p pręsentiã corporis Christi. Hęc vero unio explicat maximẽ, dum cib. dicitur, multa quidẽ hois esse dicitur, sed nihil sic hois est ac A cibus, quo nutritur. Tua est domus, quia eã incolis, & tua hæreditas, quia eius fructus capis, sunt tua accidentia, quæ in te sunt, quia ijs denominaris, est tua man⁹, aut pes, qa partes sunt tui. At cibus est tuus, qa ille totus efficitur tu ipse, penetrat te totum cibus, quo aleris, & capite ad pedes vsque tibi coniungitur, oẽm penetrans tui corporis partẽ, unde cib. est oculus tuus, est manus tua, est pes, est denique oĩa, quia intime oĩ parti tuæ coniũgitur, nihil tui separatum a cibo est, est quidẽ manus separata a pede, & oculo, sed non a cibo, dicere ergo Xpm se cibũ, est dicere summam cum hoie unionem, B q hoc sacro perficit, est dicere in eo nos oĩa hre, esse manus nras, pedes, oculos, & deniq; oĩa. Hic merito vsurpare põt (Can. 1) aĩa illud sponsę. Dilectus meus mihi, nihil speciale dicit, q sit, quia oĩa est. Hanc mirabilem unionem, quæ hoc sacro perficitur, declarat Cyrillus Alexandrin. libro 10. in Ioan. ca. 13. dicens. Sicut .n. si (Cyril. Simile) quis liquefactæ ceræ aliã cerã infuderit, alterã cũ altera p totã cõmisceat, necesse est, sic qui carnẽ, & sanguinẽ dñi recipit, cum ipso, ita coniungitur ut Christus in ipso, & ipse in Christo inueniat. Simile quodammodo apud Matthæum compe- (Ma. 13) ties. Simile est, ait regnũ cœlorũ fermento, q acceptũ abscõdit mulier in farinę satis trib. Sicut parũ, ut Paul. ait, færmenti totã massam fermẽtat, sic paruula bñdictio totũ hoiem in seipsam attrahit, & sua gratia replet, hęc Cyrillus. Qd ut nobis Ecclesia significet aquã in calicẽ mitti, q intimè uino coniuncta, in illud vertitur, ut sic nos in Christũ conuerti de- C signet. Hicque impletur illud Pauli. Erũt (Eph. 5.) duo in carne una, ego ãt dico in Christo, & in ecclesia. Hilar. 8. de Tri. hanc vnionem naturalem appellat, quia realiter, & vere caro Christi nobis coniungitur. (Hilar.)

Ex qua doctrina duo nobis colligẽda sunt. Primũ, sicut in cibo corporali, quia oĩa repeler, oĩa penetrat, hẽt hõ oĩa, hẽt oculos, pedes, man⁹, & reliqua oĩa sic in Xpo recepto hoc sacro, hẽt hõ oĩa, ut sit Deus omnia in oĩbus, oẽm ergo interiorem pascit hominẽ, auget fidem, accen-

dit

A dit charitate, roborat spem, omnē denique interiorē hoīem confirmat. Reliqua sacramēta suos habent peculiares effectus, reliqua uirtutum exercitia singulatib. uirtutib. inseruiunt. Sed hoc sacramētum, ut cibus omnia perficit, vniuersale omnium est remedium. Et licet hēat suum peculiarem effectum, ut uitam sci licet cōseruare, & augere, ut cibus, sed q̄a fons omnium bonorum X p̄s hic realiter est, & cibus efficitur, ad omnia deseruit. Reliqua sacramēta nobis sunt, sicut pes, aut manus, sed hoc veluti vniuersū est corpus, ad vniuersa se extendit, ad q̄ alia sacramenta, tanquam ōib. superius, ad uniuersa inquam, quæ gratiam respi

B ciūt, merito proinde figuratur illo manna, de quo Sapiē. 16. substantiā .n. tuam, & dulcedinē, quam in filios habes, ostendebat. & deseruiēs uniuscuiusq; volūtati, ad q̄ quisque uolebat, conuertebatur, Aug. in Ps. 34. Panis est panis, nō vinū, caro est caro, non panis, aurum non est argentum, sed X p̄s in eucharistia oīa est tibi. Ex quo sequitur, hic fieri miraculū grāde, quod cum unicum ferculum proponatur, est tñ conuiuium regium, quia est oīs cibus, merito proinde X p̄s ait caro mea uere est cibus, illum .n. uere cibū corporis diceremus, q̄ esset oīs cibus, omnem habens saporem, oēm uim ciborū, & uirtutem ut manna, hac ergo ratione Christus uere cib. est, quia intime nobis unitus est, oīa nobis, & omnem in se habens uirtutē, omnia nobis cōfert bona.

Sap. 16

Aug.

Secundū uerò ex hac intima unione cibi nobis colligēdum illud est, q̄ graue sit piaculum, q̄ ingens crimen, in X p̄m peccare, & ab eo separari unquā per pec

C catum, postquā illū suscepisti in eucharistia. Quod hoc exemplo discere poteris.

Simile

Si nunc crudelis tyranus a te separare vellet oēm cibum, quem hoc anno comedisti, crudelissimā in te carnificinā exercere deberet, partem .n. oculorū, partem pedum, partem manuū, & denique partem ex omni parte corporis a te deberet auferre, quod summæ esset crudelitatis, hoc uerò necessarium esset, si cib. a te separandus foret, quia ille te totum penetrauit. Attende nūc, quam cum Christo domino feceris unionem, cum sacramētum unitatis recepisti, ille cib. tuus in te versus quodāmodo est, & tu ab eo etiam in ipsum conuersus es, non tu vertes me in te, sed ego te ī me, dixit Augustinus, uni tū te Christo crede a capite ad pedes usque una estis caro ambo, quomodo nūc a Christo separādus? Si separas a te Christum, quasi separas partem oculorū tuorum, partem manuum, pedum, & totius corporis tui, si a X p̄o separaris, cui incorporatus es, quasi partem oculorum ipsius extrahis partem manuum, partem pedum, & denique partem totius corporis eius, q̄a tu caro es de carne eius, & os ex ossib. eius, an non hæc detestāda crudelitas? qñ ergo dignus Corpore Christi factus es, caue peccatum. Tollens Christo

Aug.

B membrū, faciā membrū meretricis? absit inquit Pau. mēbrū eius factus es, dū cōicasti, hic ut palmes X p̄o uiti coniunctus, caue separationem, fuge diuisionē. 1. Co. 6

Secunda rō, qua X p̄s ondit se vere cibum, est, q̄ sequitur in Euangelio. Sicut misit me viuens pater, & ego viuo pp patrē, & qui manducat me, & ipse viuet propter me, q. d. veri cibi est, vitam dare illum sumenti, ego uero daba uitam, nō qualēcūq;, sed similē uitæ meæ, qua uiuo pp patrē, uere ergo cib. sū, Cyril. li. 4. c. 18. Hilarius, li. 8. de Trin. Chrys. hom. 46. hæc uerba de Christi uita diuina exponūt. Et est sensus Ego uiuo ut De⁹ eadē uita, qua pr̄ uiuit, & sic n̄ egenuit per scnā distinctā, ut uita, & substantia una sit, sed illa uiuit pater a se, ego a patre accepi eā æterna gñatione, ad hoc ergo ego in mundum ueni, & corpus meū uobis in cibum trado, & ut sicut ego uitam diuinam habeo a patre, ita uos uitā gratię, & gloriæ a me habeatis, ut sicut aīa cor-

Cyril.
Hilar.
Chris.

C pus uiuificat, cui unit̄, ita caro mea uos uiuificet uobis unita, mirabilis planē uita gr̄æ his uerbis exprimit̄, & mirabilis huius sacri effectus quo Dij efficimur. Qd optimo exemplo declarat Beatus Iacobus. Suscipite, ait, insitū uerbū, quod pōt saluare aīas uestras, ut uero insitiōnem uerbi intelligas, attēde. Vt ex arbore infructifera fructiferam reddas, inseris eam. Ex oleastro sic cōficies oliuam,

Iac. 1.

A omnes eius ramos tolle,& partem oliuę insere in oleastro, fiet unũ ex oleastro, & oliua, & ascẽdunt rami non oleastri, sed oliuæ, fructumque reddet oliuæ. Ad quid putas Christũ descendisse in mundum, in montem feracem, refertũ arboribus syluestribus, ac infructiferis, nisi ut
Ro.11 oliuas insereret. An nõ sic ait Paulus. Si tu cum oleaster esses, insertus es in bonã oliuam, & consors pinguedinis eius factus es. Christ⁹ oliua est, de qua Ps. Ego
Psa.51 aũt sicut oliua fructifera, qui a nobis in eucharistia susceptus, inseritur in nobis, & sic ex mõte oleastrorũ factus est mundus, mons oliuarũ. Inuenit Deus syluestrẽ,& ĩfructiferũ hoĩem, pcipdit ramos illius, uanas cogitationes, & desideria, inserit in eo Christũ, eucharistia ei data, &
B uiui iam homo uita diuina, fructum dat oliuæ, cogitationes cęlestes, dsideria diuina, fit Deus quidã paruus, sapit quę Dei sunt, potens in omni bono. Omnia possum in eo, qui me confortat. Et uerkati redditum illud Xpi dñi dictũ. Qui manducat me uiuet pp me. Et ne tibi hoc nouum appareat, audi prophetam hęc lo-
Ez.17. quẽtem Ezech. 17. Et sumam ego de medulla cędri sublimis, & ponã de uertice ramorũ eius tenerum, & plantabo sup montẽ excelsum, & eminentem, in monte sublimi Israel plantabo illud, & erũpet in germen, & facit fructũ, & erit in cedrum magnã. Tenerũ ramum assumpsit Christum dñm de cedro sublimi patre, s. & plantauit illum in montibus, &
Psa.81 factus est mons cedrorum, mons, & congregatio Deorũ. Ego dixi Dij estis. Contremit lingua, pauet cor, tanta re audita,
C quod si nomen duntaxat tremere facit, quid rei ueritas faciet? nõ enim titulum solum nobis Deus dat, sed rem. Mirum hoc ac stupẽdum, audis a uili alchimista modũ esse, quo ex ære aurum conficias, & illud probare uis. Dr a Christo, hac esca suscepta ẽ terreno te uertendum in
Simile cœlestem, ex homine in Deũ, & hoc nõ probas? Si quis nũc nunciaret uobis, cibum in terra esse, quo uescẽtes in reges uertuntur, qua auiditate currerent homines, ut hoc cibo uescerẽtur? En ô homo cibum, quo in regem, quo in Deum conuertendus es, curre, festina, frequẽta. En
A ergo quod dixit Iocabus, Christum insitum esse verbum, in nobis enim inseritur, cum eum in eucharistia suscipimus.

Secũda horum uerborum explicatio
Amb. est Ambr. lib. 4. de fide. c. 5. Basilij. lib. 5.
Basil. contra Eunomium, ut hæc Christi verba ego viuo propter patrem, &c. referantur ad uitã, qua humanitas Christi viuit uita diuina pp unionem hypostaticam, & pp infinitã gratiam, & gloriam, quã suscepit a patre. Sic ait. Qui mãducat me viuet propter me, incarnatio ergo verbi diuini exẽplar est huius mysterij. Nihil sic explicat, Xpm cibũ, ac Deus homo. Vt homo uiuat, Deus factus est hõ, ut hõ viuat, Christus factus est cibus, ut homo Deus sit uerbũ carnẽ assumpsit, ut tu sis
B filius Dei, caro mea uere est cibus: sicut ĩ
Simile igne accẽdis lucernã, & illa accensa plures accendit, sic Christi caro accẽsa est diuinitate, & illa accensa nos omnes incẽdit, illa viuit diuina uita, accẽsa a diuinitate, ita tu ad eam accede, & uiues uitam diuinã. Vt hoc aliquomodo intelligere possis, cogita: si cum verbum in mundũ uenit, & vnã humanitatẽ assumpsit, assumeret oẽs, quotquot erãt, & fuerunt humanitates, q libet hõ Deus esset. Et De⁹ vnicus in oĩbus pmaneret. Sicut una est aĩa, licet in diuersis corporis partibus, ita unus Deus esset, licet plurib. humanitatib. esse suũ cõmunicaret: tunc oẽs ille humanitates viuerẽt uita diuina, & eadẽ uita, & diuina psona uiuerẽt, ac subsistẽrẽt, pulcherrimũ hoc videretr, si ita factũ esset. Sed id oĩno nõ decebat, qd ergo facto opus fuit? Hoc planẽ, ut una assũpta humanitas, oib. hoĩbus coniungeretur,
C eisque cõicaret diuinã suã uitã, ut sicut illa uiuit pp Deũ, nos uiuamus pp illã, & hoc efficitur hoc diuino sacro, ut iam nõ uita tua viuas, sed vita Xpi, iã te exuas, & in Deũ muteris, recedas a te, & ĩ Deũ
Simile trãsferaris. Pulsas aliqñ ianuã aliq̃, necq tibi rñdeat, forsan uicin⁹ audit te pulsantẽ, & interrogat, quẽ quęris? tu rñdes, Petrũ quęro, ille ait, nõ hic cõmoratur iam, alibi habitatiõnẽ posuit suã, eras quidem in te, cũ sm carnẽ uiuebas, sed hoc sacramento factus es extra te, & in Deũ translatus,

A status, in me, inquit, manet, iam tunc nō reperitis in carne, in ludo, ī cōme ssationib. sed in spiritualibus exercitijs. Hoc
Galu. est illud Pauli. Viuo ego, iam nō ego, viuit verò in me Christus. Sicut qui pulsās domum putat tibi esse Petrū, & inuenit Ioānem, in me manet, & ego in eo, habitauit in te ante dæmon, nūc Christus habitat, habitabas in carne, nūc ī Christo.

Tertia horū verborū explicatio, q̄ ex textu græco colligit', ego viuo pp patrē, & qui manducat me, uiuet pp me, i. sicut ego viuo patri, sic q manducat me, viuet mihi. Misit me pr̄ in mūdū, & ego patri viuo, qa eius gloriā, & uolūtatē in oībus quæro, in nullo mihi viuo, & si patri nō uiuerē, oīno non uiuerē: sic qui māducat me, uiuet mihi, nō sibi in oīb. me quæret,
B & gloriam meā, nō suā. O indigni sacerdotes, q hoc aīo sacerdotiū accepistis, vt uobis uiuatis, et iō celebratis nō ut Xp̄m
Ps. 82. māducetis, sed ut tpalia habeatis, quibus uobis idulgeatis. Qui dixerūt, ut Ps. ait. hæreditate possideamus sāctuariū Dei, Deus meus pone illos ut rotā, & sicut stipulā ante faciē uēti: negotiationē fecistis sacerdotiū, dicētes, quid vultis mihi dare ut sim sacerdos, ut sacrū celebrē, q ergo māducas Xp̄m, illi uiue, nō tibi, oīa ī gloriam perfacite, talis. n. uita tua esse dēt, qualis est cib. quo uteris. Sed qualis est cib'? Potuit alio nos nutrire, cibo q̄ quo
Simile ipse nutrit' sit. Sed tū, qa caput, et mēbra eodē viūt cibo, nec ali' est cib. capitis, ali' mēbrorū, iō cū uita Dei sit diuina, & cib. Dei sit ipse Deus, nos Xp̄i mēbra eodem sumus alēdi cibo, licet aliter, atque aliter
Simile codiat' & aptetur. Sicut. n. filium infan-
C tē eodē pascis cibo, quo tu uteris, lenior quidē infanti parat', q̄ tibi, & grandioribus filijs, Deus quidē clarè uisus cibus sibi est, & beatis, q lumine gloriæ grādes iā effecti sunt: nos uero infantes Deū sub speciebus manducamus, uere adipe fru-
Ps. 147 mēti satiat nos Deus, Deo s. ipso. Sed tali, tātoq; cibo digni effecti, uiuamus soli Deo, uitāque instituamus cœlestem: cuius rei exēplar uidere licet Daniel. 1. Præce-
Dan. 1 pit rex de filijs Israel, & d̄ semine regio, & tyrannorū, introduci pueros, in quibus nulla esset macula, decoros forma, et eruditos oī sapiētia, cautos sciā, et doctos disciplina, & qui possēt stare in palatio regis, & cōstituit eis Rex annonam per singulos dies de cibis suis, & de uino qd̄ bibebat ipse. Sic de fidelibus elegit De', ut hoc susciperēt sacrum, eos, ī quib. nulla macula, qa sine peccato ad hoc accedēdū est sacrum. Sicut. n. cib. uiuentiū est, mortuus. n. cibo nō eget, ita hoc sacrū uiuorū est. Eruditi ēt sit sciētia, ut sciant discernere hunc cibū à vulgaribus cibis, & cum in eum finem enutriantur, vt in cęlo ppetuo corā Deo sint, uoluit Deus, ut cęli edīscant linguā. Ad hæc uerò oīa cibū illis pstat, quē ipsemet māducat. Hic est panis, q de cęlo descēdit. De cœlo descēdit cibus hic, de cœlesti mensa ad terrenā, licet aliter sit hic, & ibi paratus. & B
per singulos dies hūc tribuit cibum, quia panis quotidianus est, nō annuus, sic itelligunt sancti illud panem nr̄m quotidianū, & Conc. Trid. sess. 6. c. 6. ait Optaret Conc. Trid.
quidē sancta Synodus, ut singuli fideles singulis missis astātes cōmunicarēt, non solū spirituali affectu, sed ēt sacramētali eucharistiæ pceptione, quo ad eos sacrificij huius fructus uberior perueniret. An tibi apparet minimum beneficiū, quod hęc mensā tibi indies cōcedatur? 2. Reg. 1. Re. 9
9. ait Dauid ad Miphiboseth. Faciens faciam tecum mīam pp Ionatham fratrē tuum, & tu comedes panē in mēsa mea semper. Qui adorās ait, quis ego sum seruus tuus, quia respexisti super canē mortuum similem mei? si tāti fecit Miphiboseth regis mensam, quanti facienda Dei mensa est? En ergo diuina nobis uita uiuendum quid diuino pascimur pane, & humores diuini in nobis generandi sunt C
apti, ac conuenientes cibo, quo alimur.

Tertia demum ratio, qua Euāgelium cōcluditur illa est. Hic est panis q de cęlo descēdit, nō sicut māducauerūt patres uestri māna, & mortui sunt, q māducat hūc panē, uiuet ī æternū. Optima rō, qua Christus probat, carnem suā uere cibū esse, cum. n. cibi effectus sit uitam dare, ille uerissimus cibus est', qui hanc dat in æternum, quod māna nullo modo fecit, mortui. n. sunt omnes, qui illud manducauerunt, nec eius ui, aut uirtute unquā resur-

A resurgent: at caro Christi vitam dat æternã, & resuscitabit mortalia corpora nostra. Hoc modo lignũ uitæ dici poterat verus cib. quia uitam in æternam cõseruabat, sic Dñs ait. Ne ergo sumat de ligno vitæ, & viuat in æternum eijciamus eũ de paradiso. Illud verò lignum, eiusque fructus figura fuit huius sacraméti, & diuinæ sapiétiæ, quæ in eo latet, iuxta illud sapiétis, lignum uitæ est his qui apprehenderint eam, & qui tenuerint illã beati, sicut ergo illa est perfectò, & uera medicina, quæ radicitus tollens morbũ, salutem stabilem dat. Vnde nõ est medicina tibi aquæ ca hx quod ad módicũ refrigeraris, & cõtinuo peius habes: ideo tparia uere cib. non sunt, qa licet ad modicũ refrigerium præstent, statim tñ illis habitis peius te habebis. Simile quid loquutus est Christus Samaritanę, Qui biberit ex hac aqua, sitiet iterũ: qa aũt biberit ex aqua, quã ego dabo ei, nõ sitiet í æternũ. Illa uere esset potus, qui oĩno se daret sitim in æternum: ergo caro Xpi vere cib. est, qui famem in æternũ tollit, & vitã in æternũ dat, licet. n. ad tps moriatur, qui illum cibum susceperit, tamẽ postea ui illius resuscitãdus est in uitam æternam. Sicut dixit hoc capite Christus Dñs, qui mãducat meam carnem, & bibit meũ sanguinem, habet uitã ęternã, & ego resuscitabo eum in nouissimo die.

Gen. 3 · Pro. 3. · Simile · Ioa. 4. · B · Ioan. 6

Ex quibus tandem nobis colligẽdum est, auidè, & frequenter ad hoc accedere sacrum. Est aliqñ filius dilect⁹ vnice patri suo, in cuius salutem oportet pręparari potũ auro, & gemmis, alijsq; pretiosissimis refertum: præparat hunc potũ pater, oẽm consumens substãtiã, ut filio periclitanti uitã tribuat. Quis nam tã amẽs, vt poculum hoc recuset, in cuius haustu vita cõsistit, quod ut pararetur, innumeri sunt cõsumpti thesauri? Dedit Cleopatra Antonio potũ, in quem margaritam infudit, cuius erat pretium immensum: sed quid illud poculum est collatum calici nostro? Calix meus inebriãs quã præclarus est, ait Ps. uerè præclarus, uere prętij immensi, cum in eo sit ille, de quo dr, in quo sunt omnes thesauri sapientię & scientiæ Dei: oĩs thesaurus cœlestis in hoc calice est, uere præclarus est. Quis ergo hunc salutis calicem nõ capiat, in cuius potione uita nostra est, & æterna uita? viuet in æternũ, & in quo tot sunt insumpti thesauri? Attende ait Chrys. quã auiditate pueri vbera matrũ sugũt, uide quã deuotione latus tu Christi sugeres, hac accedere debes hoc sacramentum.

Simile · C · Ps. 22. · Colo. 2 · A · Chrys.

Sed dubitas, qua ratione Ecclesia nõ pręcipit, nisi post annuũ sumi? In hoc diuino conuiuio illud plane contingit, qd in alio, quod huius figurã gessit Hest. 1. de quo sic ait diuina scriptura, nec erat, q nolentes cogeret ad bibendũ: vniũ. n. optimũ oĩbus ꝓponebatur, qđ ex se satis alliciebat ut biberetur. Talis cib. nũc tibi proponitur, & potus, ut necesse non sit, cogi hoĩes, ut illum capiãt, quin arcẽdi potius essent, tm̃ corũ deberet esse desideriũ. Sunt. n. dulces cibi, à quib. arcendi potius sunt homines, quam ad eos inuitandi. Sic loquitur Sapiẽs. Fili, mel inuenisti, comede quod sufficit, ne forte satiatus euomas illud, quibus verbis nõ inuitat, ut mel comedatur, sed potius ut tẽperatè edatur, monet. Cũ ergo Christus Dñs, qui ĩ hoc sacramẽto est mel, sit mel dulcissimũ diuinitatis in cera humanitatis, mel Ionathæ, quo aperirentur oculi, ut hostes superentur non homines cogẽdi erant, ut illud susciperẽt, sed potius arcendi. Sed quam frequẽter inquiris, hoc vtar sacro? Dico tibi sicut ꝓ stomachi diuersitate, & caloris, alius indiget hoc, uel illo cibo, ita ꝓ caloris diuini diuersitate, pro charitatis, & deuotionis diuersa ratione, ali⁹ plus, ali⁹ uerò min⁹ hoc debet frequẽtare ministeriũ. Hoc uerò cõsilio spĩalis medici, cõfessoris s. peragendum est. Timuerat Dauid in domũ suã diuertere arcã Dei, uidens supplicium Ozæ, qđ eã tetigisset, iõ eã adduxit in domum Obededõ. Sicut. n. arca illa Philisteis, & Ozæ fuit mors, iustis uita, sic hoc sacrũ mors est malis, uita bonis. Et sic dicit 2. Re. 6. Timuit Dauid dicens. Quõ ingredietur ad me arca Domini, & noluit eã ad se diuertere, sed ad domũ Obededõ. Nũciatũq; est Dauid, qđ benedixisset dñs Obededõ ꝓp arcã, & tunc illã in domũ suã adduxit, & qui timore perculsus eã primum

Hest. 1 · Simile · B · Pro. 25 · C · 2. Re. 6

A primũ repulit, postea amore ad se reuocauit D.Th. ait, bonus quidẽ timor est, sed melior est charitas, vnde accedere frequenter melius est simpliciter, quia hoc ex amore procedit, sed accede timorate, & reuerenter, sicut accessit Moyses ad Deum, uocatus ad spinas sine calceamentis, vt pauide accederet.

D.Th.

Exo.3.

Timendum valde, si non accedis, ne forte deficias in uia, quia alimento sublato homini uires deficiũt: si vero accedis, vt debes, innumera tibi bona permittũtur, ex his quæ dicta sunt colligenda facile. Quid enim est communicare, nisi effici Christi membrum, ei adhærere, oĩa bona illius participare, in Deum te conuerti, diuina vita donari? Quid est communicare nisi certũ te reddi, ut in hac vita patitur, ea tibi bona applicari, q̃ X̃ps in cruce tibi meruit, & oĩa quæ Christi sunt tua esse, sicut Christus tuus est? qd est communicare, nisi potũ accipere fortissimum qui te confortet. Solet aliquando cõfici potus ex auro gemmis, & alijs preciosis qui hominem confortat, cõtra omnem debilitatem: similiter confici solet ius confortans: sic nobis datur potus hic, in quo uirtus est oĩs lapidis pretiosi, aĩam cõfortans, panẽ manducas fortiũ, qs his auditis nõ accedit, qs bona X̃pi recipere recusat? quis ei vniri nõ ad petit?

B

Simile

Simile Sed ais, sæpe ego communicaui, nec tot bona expertus in me sũ. Id ego facile credo, Vide an tibi contingat, qđ puero, qui præclaro cibo nutritur in patris mensa: sed illi nil proficit, quoniam inde egressus, terram mãducat, quæ illi maxi mum nocumentum affert. Vide ne tibi simile cõtingat, si non digne accedas ad hoc sacramẽtum, si inde surgens terrena tibi sapiũt, & cõuersatio tua in terra est, quid mirũ si nõ tibi proficiat cęlestis cibus? Dijudica ergo corpus dñi præparare in occursum Dei tui, digere cibum calore charitatis, & à terrenis, et caducis cibis abstine, qui te perdũt, & in interitum ducunt, & tunc vim experieris huius cœlestis panis, qui vere cor hominis confirmat, qui dat delicias regibus, qui est frumẽti adeps, qui est pinguis, & super substatialis panis, qui dat uitam æternã, &c.

C

Sed q̃a inter oẽs huius diuini sacri figuras, præcipua fuit manna, qđ lõge superatum à veritate ostendit dñs, dicens, nõ sicut mãducauerunt patres uestri mãna, & mortui sunt, &c. De eo lõgius nobis differẽdũ est. In primus dubitat Augustinus, quæ nam hæc diuersitas sit, q̃a qui manna spũaliter manducauerũt, vt Moyses, & Iosue mortui sunt corpore, sed nõ spũ, id verò ipsũ accidit mãducãti carnẽ Christi et fide viua, animo quidẽ viuit, corpore uero morit, vbi ergo diuersitas? R̃ndetur mãna vitã spũalem animæ nõ præbebat, quam dat caro X̃pi, & hæc vita æterna est. Insuper addit Chrysostomus, Mãna non dabat vitã corpori æternam: caro vero X̃pi eam præbet, q̃a rõne X̃pi corporis à nobis suscepti resuscitanda sunt corpora nostra in uitã immortalem: Ita.n. Christus ait, qui mãducat meã carnẽ, & bibit meum sanguinẽ, habet uitã æternã, & ego resuscitabo eũ in nouissimo die. Sicut.n. cibus vetitus Adæ attulit mortem, licet nõ statim, sed suo tpe exsoluendã, ita Christi caro dat corpori uitã ęternam, licet nõ statim, sed suo tpe perficiendã, in nouissimo die. s.

A

Chry.

B
Ioa. 6.

Vidimus diuersitatem, nunc attendamus unitatem, ac conuenientiam inter Corpus Christi, & manna. Prima sit, q̃ manna pãnis fuit quotidianus, ita eucharistia panis est quotidianns, quẽ p̃cipue petimus, cum oramus, panẽ nostrũ quotidianum da nobis hodie, quem ideo supersubstantialem dixit Matthæus. Ideo sub specieb. panis nobis relinquitur, qui quotidianus est cibus omniũ, & nõ sub speciebus rei alicuius raræ. Sed forsan aliquis dicet, ergo quotidie mihi communicandum est, certe quãtũ est ex parte panis, quotidianꝰ est: sed dispositio nostra non patitur, ut quotidie nobis panis hic detur: qui enim manna quotidie colligebant, ante lucem prodibant, ut illud colligerent, si.n. sol ortus esset, manna deficiebat, ac liquefiebat, nec in causã erat facilitas resolutionis illius, igne enim nõ deficiebat: Sed mysterij causa significandi: ideo hanc illius proprietatem admirans Sapiens, ait: quod enim ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo

Mat. 6.

C

Sap. 16

A guo radio solis calefactum tabescebat, ut notum omnib. esset, qm oportet, præuenire solẽ ad benedictionẽ tuã, & ad ortũ lucis, te adorare. Ille ergo quotidie cõicare põt, qui præuenit solem, qui de mane uigilat ad Deum: hac rõne solis radijs liquefieri manna voluit Deus, qua rõne multis sacerdotib. crediderim expedire abstinẽtiam ab hoc cibo, qui nulla adhibita præparatione, nulla facta gratiarũ actione, quotidie ad altare accedũt, de q
Mal. 1 bus Malachias ait, ad uos ô sacerdotes, q despicitis nomẽ meũ. Et dixistis, in quo despeximus nomẽ tuum? offertis super altare meum panẽ pollutũ, & dicitis, mẽsa dñi despecta est. Panis viuus pollui in se non põt, despectus esse nequit, sed illũ
B despicit, & mẽsam despectã dicit, qui ad altare accedit, ac si ad vulgarẽ mensã accederet, qui Christũ irreuerenter sumit. Sicut ergo in mẽsura colligẽdũ erat mãna, & qui plus collegit, vidit vermib. scaturisse, nõ cibi natura, sed Dei volũtate, quia i sabbathũ custodiebatur illæ sum, & in vrna, sed ut mysterium innueret, ꝓ mẽsura deuotionis hũc cibũ sumẽdum, ꝙ si ultra debitos limites sumat, non solũ nõ proficit sumen, sed deficit, & quasi cibus corrũpitur, non in se, sed sumenti.
Sap. 16 Deinde manna oẽm cõtinebat saporem, & iõ oĩs cib. erat, ut ait Sapiens, ita Christus ĩ eucharestia, ad ꝙ quisq; vult, conuertitur. Illud præterea mãna salutiferum erat, & ideo quo tpe eo vsi sunt Israelitæ, nõ erat in trib. eorum infirmus, ut Psaltes ait. Ita Christi caro nõ solum
Ps. 104 pascit, sed sanat, medicamen est salutis.
Nu. 11 Deinde manna frangebat mola, siue terrebatur in mortario, & coquebatur in olla, & fiebat ex eo tortula saporis, quasi
C panis oleati, quib. significatur, ut nobis Xps panis fieret, contractum in passione dolorib. fuisse, & igne charitatis decoctum, & sic factam nobis hanc tortulã, quam in manib. sacerdotum cernimus.

Mirabilis plane diuina adiuentio plena miraculis, quę omnem superãt rationem, & cuius uestigium inueneratio nõ põt, sed mirabilior Dei in nos charitas, ac benignitas, qua trahendi sumus, vt tãtum cibum digne gustemus, &c.

DOMINICA INFRA OCTAVA A Corporis Christi.

The. Homo quidam fecit cęnam magnam. Luc. 14.

Magna his diebus cęna, ac cõuiuiũ proponit, & undiq; magnũ, tũ ex parte Dei qui cõuiuium parat. Parasti in Psa. 67
dulcedine tua pauperi Deus, tum ex parte eius, ꝙ paratur in cibũ, cœna magna est. Et adeo magna, ut cũ dixerit Dauid parari in dulcedine a Deo, quid pararetur, nõ sit ausus dicere, quia explicari nõ põt. est ẽt magna cęna ex parte eorũ, qui ad eã inuitantur, quia iusti oẽs inuitari sũt, qui principes, & reges terrę sunt, hic Ecclesia, uere panis filiorũ, non mittendus B
canibus. Sed ut hãc cęnã cõtemplari possimus, necessaria lux cęlestis est, nõ n. naturali lumine uideri pt. Ideo cęna dr, q̃ nocte fit, nõ prãdiũ, ꝙ media luce, quia Hest. 1
euidentia hic quærenda nõ est, ut Manichęi uolebant in rebus fidei esse, satis nobis esse debet obscura cognitio fidei, tanquam lux cœnæ. Excusant se nunc, ne in hanc ueniant cęnam quidem, & ideo reprobant a Deo. Sicut olim noluit venire Vasthi uocata ad regis conuiuium, & iõ reijcitur, tanquam inobediens. Non sic Maria, ancilla domini, adest illa huic cęnæ, & nos omnes u cat dicẽs. Venite, comedite panem meum, bibite vinum, ꝙ miscui uobis: illa nobis hũc cibum parauit, illa gratiam obtinebit, ut eo digni habeamur; ad ea n ergo accedamus.

Solum Deũ nostrum magnũ esse, rõ, Psa. 47
& scriptura diuina testat. Hinc Ps. Ma- Psa. 76
gnus dñs, & laudabilis nimis. Et iterũ. C
Quis Deus magnus sicut Deus noster, q in altis habitat? Reliqua oĩa parua sunt. Vnde cęna ista magna aliud esse nõ põt q̃ Deus, si. n. alius esse cibus, parua cœna esset, nec satiare posset comedẽtes Deus ergo cib. hui' cęnæ est. Hinc ipse ait. Hic Ioã. 6.
est panis, qui de cęlo descendit. Sed ais, ergo in cœlo panis est, quia inde ad nos descẽdit? est certe, quia in cęlo uita est, & hæc alimento suscepto cõseruatur. Possumus dicere aliquo modo Dei uitam cibo conseruari uiuit. n. ille uita diuina, & cibus illius ipsemet est, quem comedere dici-

A dicitur, dũ agnoscit, & diligit se ipsum. Proprie tamen loquendo Deus cibo nõ vtitur: cum .n. cibus sit extrinsecus sumptum alimentũ, Deus comedere nõ dicitur, nec cibo uti, quia sibi ipse cibus est, nec ab extrinseco uitam suam cõseruat.

Omnis uerò creatura cibo eget, qa exterius alimentũ q̃rit. Vñ ipse ẽt Angeli, qui uita diuina uiuunt, Deũ suscipiũt, ut alimentũ, & cibũ, quo reficiunt usq; ad satietatẽ. Reliquæ oẽs uirtutes, ac bonitates cibi, sũt intellectus, & uolũtatis, sed satiare nequeũt: infinitę uirtutis, ac bonitatis singulare est, ut oĩno impleat intellectũ, & uolũtatẽ. Qui replet in bonis desideriũ tuũ, ait Ps. Cum ergo uita beata Ps. 102 hoc cibo cõseruet, merito X ps ait. Hic ẽ panis, qui de cęlo descẽdit, q̃ sit dulcis cibus hic beatis, dici ꝓ dignitate non põt. B

Hoc diuino cibo reficiebat Deus Angelos in cœlo, quos in cœnam magnam uocauit, & sederet secũ fecit in eadẽ mẽsa, & eodẽ uti cibo, & ex eadem arbore, qua ipse fructus colligeret. De quo Raphael ad Thobiã ait. Ego cibo inuisibili, To. 12 & potu, qui ab hominib. uideri non potest, vtor. Exclusus ab hac mensa hõ fuit per quinque mille annos, & quia cibum mortis gustare uoluit, cibũ uitæ amisit. Vnde Raphael ait. Qui ab hominib. uideri non potest, clausa ianua illa cęlestis homini est, solum angelicos spiritus inuitauit Deus, ut hãc cęnã magnã gustarẽt.

Sed adfuit mũdo gratię, & misericordiæ tps, & aperta est homini ianua, ut in hanc cœnam magnã ingredi posset. Et sicut Assuerus tertio anno regni sui fecit Hest. 1 grande conuiuium cunctis principibus, & pueris suis, ita post quam pręcessit primus ann⁹ legis naturę, & scd's legis scriptæ, adfuit tertius legis Euangelicæ, in C quo uenit Christus dñs, ut ad hanc cęnã magnam uocaret nos. Gustauit anima eius hunc diuinum cibum in capitæ diuinæ illius mensæ sedens, cum ab instanti conceptionis Deum uidit, dulcissimus illi cib. fuit. Desiderauitque fratres suos, homines, s. in illud conuiuiũ ducere. Sicut Ioseph fratribus grande exhibuit cõuiuium. Vnde ait. Ego dispono uobis re Ge. 41. gnũ, sicut disposuit mihi pater, ut edatis, & bibatis super mẽsam meam in regno A meo. Sũmo verò desiderio desiderat X ps dñs, nos in hac videre mẽsa, ut simus sicut nouellæ oliuarum in circuito mensæ eius. Vis hoc desideriũ oculis tuis subijciã? Attẽde. Solẽt dilecti filii hora mortis parẽtib. aperire desiderium cordis sui, & illis cõmẽdare rẽ præcipuè ab eius dilectã. Cum proximus morti X ps dñs esset patrẽ alloquit, nosq; illi cõmendat, tanq̃ sibi dilectos, & illi aperit desiderium cordis sui maximũ, dicẽs. Pater, quos dedisti Io. 16 mihi, uolo, ut ubi sũ ego, & illi sint, ut uideant claritatẽ meã. Hæc mea uoluntas, pr est, & adeo efficax, ut mortẽ opperã, ut illa impleat hęc uerò est, ego discedo, in regnũ tuũ, ut sedeã in mẽsa tua, ueniãt & ipsi in hãc cœnã, fruantur cęlesti cibo. En q̃ hodie in Euangelio, dr̃ hõ quidã B fecit cęnam magnã, & uocauit multos.

Ecce uocationẽ nr̃am fratres, qs hanc spernat cęnã? qs mũdi mensã adibit spreta Dei mẽsa? Sub mẽsa adonibezech septuaginta reges erãt, colligebantq; ciborum eius reliquias, quib. similes pctõres Iuc. 1. sunt q sub mẽsa mundi sũt, & sub brutorũ mẽsa, colligẽtes ea q̃ sup sunt brutis. An nõ sub hac mẽsa dissipator ille filius Luc. 15 erat, q cupiebat saturari de siliqs porcorũ, & nemo illi dabat? An nõ pctõr sub mensa mundi est, dũ colligit fęces terræ, & aĩalium? Quid .n. aurum, argentum, & metalla sunt, nisi terræ fæcis. Quid serica uniuersa, nisi excrementa uermiũ. His uerò fęx diuini calicis seruata est, de qua Ps. Veruntamen fęx eius nõ est exinanita, bibent oẽs peccatores terræ. Est Ps. 74. uerò in terra cęna alia magna, ad quam nũc inuitamur, diuina s. eucharistia, Pro uita diuersitate diuersi sunt cibi. Hinc C alius cib. spiritualium, & alius corporalium, & alius hominis, alius brutorum. Cum ergo diuina uitã suis conferre noluerit Christus dñs, ut sint, & dicantur Dij, diuinũ eis parauit cibũ, seipsum. Vere cœna magna illa est, i qua Dei caro nobis ꝓponitur, magna quidem, nõ quantitate, sed uirtute. Vnde glorianti bus Iudæis de cibo eis cõcesso a Deo manna, s. Christus dñs ait. Hic est panis, qui de cęlo descendit, non sicut manducauerunt Ioã. 6. patres

A patris uestri manna, & mortui sunt: qui manducat hunc panem, uiuet in æternū.

Est ergo hæc cena magna pluribus de causis. Prior est, quia Deus, qui maxima est, nobis in cibū datur. Cęna illa magna esset, in qua in cibum daretur unica auis phænix, vel i qua daretur margarita uni ca pretiosissima, quę in mūdo esset, sicut Antonio Cleopatra dedit. Magna ergo cęna nr̄a est, in qua datur nobis in cibū

Ps. 140 Deus illi homo factus, qui vnicus, & singularis est: singulariter sum ego, donec transeam: qui solus hēt immortalitatē q est illa pretiosa margarita, q̄ ut haberet prudēs mercator, uendidit uniuersa, quę habuit. Secūda eiusdem rei ratio est. Cę

Ma. 13 na ista magna dr̄, q̄a cibus, qui in ea pro-

B ponitur, oēm continet saporem, & ideo in unico cibo oēs cibi proponuntur. Magnum plane conuiuium præstitit Deus Israeli, cum manna dedit, licet.n. vnicū videretur ꝓposuisse ferculum, sed in eo oēm cibū dedit, dum oium escarū sapo-

Sap. 16 rem cōtinebat. Hinc Sapiens ait. Paratū .n. panem de cœlo præstitisti eis sine labore, habentem in se omne delectamentum, & oēm saporis suauitatem: substantiam.n. tuā, & dulcedinem tuam, q̄ in filios habebas, demōstrabas, & voluntati vniuscuiusq. deseruiens, ad qd̄ quisq. volebat, conuertebatur. Eucharistiæ figurā expressam in manna, manifestum est. Illud omne saporem continebat, & iō nō vnus cib. erat, sed omnes cibi. Ideo Psal.

Psa. 77 & pluit illis manna ad manducandum, panem cęli dedit eis, panem Angelorum māducauit homo, cibaria misit eis in abundantia, cū unicū cibū dedisset, ait, ci-

C baria, missa in abundātia, quia in vno cibo plures cibi continebantur. Ita ergo Christo dn̄s oīs cib. est, quia oēm continens saporem. Et factus est nobis oīa in hoc diuinissimo sacro: hic factus est nobis pater mater, spōsus, & tandem dilectus meus mihi, ut spōsa ait: quid verò il

Can. 2 li sit, nō exprimit, quia uniuersa est, sicut ipse uniuersale est bonum, & qui in cęlo est oīa beatis in terram est oīa uiatorib⁹: idē.n. illis, & nobis cib. est, licet diuerso mō paratus. Aug. ait. Eodem cibo mater

Aug. filios nutrit, sed grandiorib. solidum prębet cibum, qm̄ dentes habent, quibus illum comedant. At paruulis filijs eundē prętās cibum, diuerso mō parat, tenu- A

ius, s. quia dētib. carent. Ita Deus noster Simile cibus est beatorū, & uiatorum: sed illis clare proponitur secūdum suam substantiam, nobis paruulus sub specieb. panis & uini, donec occurramus oēs in uirum perfectum, ut iam non simus paruuli.

Tertia ratio, qua cęna hæc magna dr̄, est, quia uerus cib. nobis proponitur, nō pictus, nō umbraticus, ut olim Heliogabalus Romanorū iperator, principes Romanorū inuitauit, & cibos eis proposuit depictos, quib. refici non potuerunt. Ita petrib. antiquis olim Deus dedit imaginem sui, figuras uerorū, vmbras futuro- B

rum: nobis uerorum ueritates, cibos ueros, unde ait. Caro mea uere est cib⁹, qua Ioan. si dicat, non vmbra, nō figura, sed rei ueritas iam uere est præsens. Solet sponsus sui effigiem expressam spōsæ mittere, antequam se mutuo cernere possint: tūc.n. cum præsens sponsus est, eius effigies necessaria non est. Anteq̄ Deus in mūdum descenderet, sui figurā synagogæ, quam sibi despōsauerat, dedit, vmbrā sui. Hinc Heb. 11 Paulus, iuxta fidem defuncti sunt oēs, non acceptis repromissionibus, sed a longe eas aspiciētes, quid ergo accipiebant? umbras, figuras. Si cū ad mensam sedes, ut comedes, inter catinos inuenires umbram, aut figurā cibi dūtaxat, nihil te inuenisse diceres, hoc inuenerūt patres prisci, umbram habet, lex futurorum bonorū non ipsum imaginē rerum, i. non res, sed umbras. Non ergo cæna magna erat He. 10 illa, in qua māna, uel agnus paschalis ꝓ- C ponebatur, quia solū umbra ueri cibi dabatur, nūc uero cœna magna nobis proponitur, quia uerus soliduſque cib. nobis datur, gratiam continens, uitam donās.

Quarta in idem rō sit. Hæc cœna magna dr̄, q̄a uitam præstat æternam. Cum enim cibo, & potu hoc quærant hoīes, ut uiuant, illa magna cœna est, quæ uitam æternā præstat. Cib. magnus arbor uitæ dic potuit, quia uitam præstabat æternā. Pręcipue vero Christi caro magnus cib. est, qui hanc præstat in gloria. Et hoc significauit Christus dn̄s cum ait, non si- Ioā. 6.

cut

A cut manducauerunt patres vestri mãna & mortui sunt: qui mãducat hunc panẽ, viuet in æternum. Cibi oẽs corporei nõ plene cibi sunt, qm cib. ordinatur in restaurationẽ eius, qd deperditur actione caloris naturalis: restau ãt uero nõ quid æquale eo, φ deperditũ est, sed quid minus natiuũ, ac propriũ: unde per extranei admixtionem paulatim deficit hõ, & senescit. Sicut si è dolio vini optimi paulatim educeres guttas, & immitteres alias guttas uini, nõ adeo probi, tandẽ hac admixtione deficeret uinum optimũ. Hoc erat ligno vitæ singulare, ut æquale restauraret, & iõ uita conseruabat ppetuo. Hoc uero Xpi caro ĩ aĩa perficit: restaurat. n. φ calore cõcupiscẽtiæ in nobis deperditur: uere ergo cib. est, magna cęna.

B Quinto demum hæc cęna magna est, quia, ut Ecclesia ait, Sumit unus, sumũt mille, quantum iste, tm ille nec sumptus consumitur. Maxima profectò cæna illa esset, in qua uni, & mille, & mille millib. esset satis, & postq̃ oẽs securati sunt, integer cibus perseuerat, nec minuitur. An non magna illa cęna, ille cibus, quem in millib. annorũ uniuersa Ecclesia comedit, ac comedet usque in diem iudicij? Ex his tãdem admirari possumus diuinam prouidẽtiam, atq; sapientiam in hominis reparatione. In hoĩs perditione quatuor interfuerunt, & inuẽta sunt, hõ inobediẽs, mulier superba, lignum vetitum, fructus mortis. Sed, ut Sapiẽs ait, contra bonum malũ est, cõtra uitam mors, &c. Et ita intuere in oĩa opera altissimi, quia duo contra duo, & unum contra unum. Ec. 33.

C Contra illa ergo quatuor, alia quatuor Deus proposuit. Hominem obedientẽ, mulierem humilem, Lignũ Crucis, & cibũ uitæ: si uis ergo cibi huius bona aguoscere, cõsidera cibi prioris mala innumera, & cito potẽtiorem esse cibũ istum in bonum, quã illũ in malum, quia hic medicina illius est, a Deo in hoc cõstitutus; medicina uero, quæ infirmitatem, uel venenum pellit, potentior esse ueneno dẽt, ab æquali. n non fit actio: duo dixit mendaciter dæmon de uetito, si illum comedetis, non moriemini, & eritis sicut Dij: in utroque mentitus fuit. Christus uerò veraciter ea duo affirmat de carne sua, q manducat hunc panem, uiuet in æternũ: & in me manet, & ego in eo, & ipse uiuet propter me, uita, scilicet diuina.

A Hac ergo cœna magna parata, uocauit multos. Si ad cœlestem beatitudinẽ hanc cœnam referamus, multos uocauit, quia vult omnes homines saluos fieri. Et quemadmodum Assuerus primũ uocauit principes ad conuiuiũ deinde vero uniuersum populum, qui inuentus est in Susa, sic initio mundi soli angeli, qui principes sunt, ad hanc cœnam sunt admissi, sed postea uniuersi homines in conuiuium hoc cœleste uocantur. Cum uero ad gloriam inuitauit omnes homines, ad cœnam inuitasse dicitur, non ad prandium. Sicut enim cęna datur in fine laboris, cum iam quæ scendũ est, nec labor restat, sed requies, ita in morte iusti uocantur in requiem. Hinc Ioannes. Beati mortui, qui in domino moriuntur, amodo iam dicit spiritus, ut requiescant a laboribus suis. Hinc idem Ioannes. Beati qui ad cęnam nuptiarum agni uocati sunt. Laborantibus in agro prandium datur, sed post illud restat labor, & præoculis habent operarij opus, in quod statim incumbendum est, sed post cœnam labor nullus restat. Ita omnis diuina consolatio quæ homini a Deo conceditur, in uita prandium est, & refectio, cui labor succedit. In cœlesti uero patria omnis labor finitus est. Et ideo cum quidam dixisset Christo domino, Beatus qui manducabit panẽ in regno Dei, ille parabolam istam proponit, qua ostendit, omnes homines a se uocatos ad hanc cœnam, multi ergo uocantur, quia angeli, & homines ad eam uocati sunt. 1. Ti. 2 Hest. 1 B Ap. 14 Ap. 19

C Sed quia eucharistiæ conuiuium etiam cœna maximam diximus esse, & pignus nobis est æternæ cœnæ dici etiam cœna potest, postquam quiescẽdum nobis est. Dicendumque cum Psal. in pace in idipsum dormiam, & requiescam, quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me. Eucharistiam suscepisti, quiesce statim, considera Dei in te largissimam bonitatem, unionẽ quam tecum efficit, & singulariter in spe quiesce. Accepisti Ps. 90.

A quim pignus æternæ hæreditatis, & pignus qđ tm̃ valet, ac ipsa hæreditas. Vt nobis Christus dñs ostenderet, post eucharistiam in consideratione quiescẽdũ, somni nostri exemplum in Ioãne Euangelista proposuit, q̃ sumpta eucharistia, in Christi domini situ requieuit. Ab omnib. ergo quæ mundi sunt, abstrahendus es, & in Christum transferendus, in quo manes eius suscepto corpore. Hunc animæ somnũ sponsus seruat eum ait. Noli
Can. 2 te suscitare dilectã, donec ipsa uelit, dulcis profecto laborantib. somnus, in quo quiescit anima in læua spõsi, amplexata
Can. 2 dextera eius. Ad hanc vero cœnã inuitauit multos, quia omnes homines vocat,
B omnibus se tradit vbique locorum est, ut ab omnibus suscipi possit.

Et misit seruũ suũ hora cœnę dicere inuitatis vt venirent, quia iã parata sunt omnia. Huius serui nomine vniuersos intelligę prædicatores, qui homines inuitant ad cęleste conuiuium, & eucharistiã suscipiendam. Sed notandum verbum, & omni acceptione dignũ, quia iam parata sunt omnia priusquam Christus dominus in mundũ ueniret, non erant parata omnia, qa cęli clausa ianua erat, & licet alij proponerentur hominibus cibi, sed umbrę, & figura erant, non oĩa parata erant: nunc uero parata nobis æterna beatitudo est, paratum Christi corpus: merito dicitur parata sunt omnia: nihil .n. nobis desiderandum restat.

Sed audi paruum cor hõis, cæperunt
Phi. 2. omnes excusare. Oẽs, inquit, sicut Pau-
Hie. 8. lus ait, Oẽs quærũt, quę sua sunt. Et Hie-
Psa. 13 remias, a minimo usq; ad maximũ om-
C nes student auaritiæ. Et Psalmus. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, quia ut in plurimum homines a recto deuiãt. Hic vero hominum stultitia manifestã apparet. Si homo uocaretur a
Gen. 3 Deo ad supplicia, ut quondam Adã uocatus est, uanũ illi erat fugere: licet enim fugere uelit, nõ tamen effugere poterit, quo enim a facie tua fugiam? sed cũ homo uocetur in regium cõuiuium, extremæ dementiæ est, fugere uelle, Deũ iratum fugere, non adeo mirũ est, sed Deũ misericordiam, bona innumera præstantem, quis nisi amẽs auerseretur? sed ex causationes uideamus. Alius dixit villam

A emi. In omnibus excusationib. horum illud attẽdendũ est, nullũ excusari re aliqua ꝓhibita, & quę manifeste mala sit, ut furta, adulteria, & similia sunt, sed ijs se excusant, q̃ ex se licita sunt, ut matrimoniũ contrahere, rẽ familiarem administrare, quib. de … nunc homines se excusant, ne sacramentũ eucharistiæ frequentent, ne animæ suę singularem curã gerant, unde colligemus non solum ea, quæ mala sunt, & peccata manifesta, verũ ẽt illa, quib. huic mũdo indulgemus, licet bona videantur, si parce eis non utimur, nos a cęlesti mẽsa exterminare. Et B tanto maius in his periculũ est, quam in manifestis peccatis, quãto hæc occultiora sunt, & boni specie pręseferentia. Facilius.n. homo a re aliena se abstinet, q̃ sua moderate utitur. Ex huius ergo euãgelij doctrina colligitur, non solum manifesta uitanda, sed periculum etiã nobis imminere ex his, quę primo aspecto bona uidentur.

Primus ego ait, villam emi, & necesse habeo videre illã. Et iõ uitam æternam curare non possum, ad eucharistiã accedere nequeo. Hi sunt, qui terrenorum cupiditate tenentur, ne salutis æternæ curã gerant. Audiant hi Eliseum dicentẽ Gie- 4. Re. 5
zi. Nunc igitur accepisti argẽtum, & uestes, ut emas oliueta, & uineas, & oues, sed & lepra Namã adhærebit tibi, Aug. Aug.
villa res parua cũ sit, significat tpalia bona quæ parua sunt, illis uero detineť homo, ne capiat ęterna, quod summę stulti C
tiæ est, quis.n. regnũ pro uilla relinquat? tu uero æternũ regnum deseris, ut uillã emas? Vult uero sub specie prudentiæ excusare se dicens, rogo te, habe me excusatum. Ad quem Heiremias. Quid niteris Hie. 2.
bonam ostendere viam tuam, sed quærẽdam dilectionem, quæ sit super malitias tuas, docuisti uias tuas, & in alis tuis inuentus est sanguis animarũ pauperum.

Sed & alias nunus, qui villa emit, stultitias uideamus, necesse ait habeo videre illã. Nõ se excusat dicens, volo frui illa, sed videre illam, & totũ ut illam uideat, cœnam detrectat. Audi auari stultitiam,

quam

A quã miris verbis Sapiẽs expressit. Auarus nõ implebitur pecunia, & qui amat diuitias, fructum nõ capiet ex eis; & hoc ergo vanitas: & qd ꝓdest possessori, nisi quod cernit diuitias oculis suis? Ecce qd in Euangelio dr̃, necesse habeo videre illam, solo visu detinetur. Similis factus Tantalo, qui aquas videt, sed nõ gustat. An tibi famelico, & sitibundo satis erit, epulas videas? Quæ mũdi sunt, vana sũt, visui deseruiunt, nec enim satiant.

Eccl. 3.

Sed & aliam huius inscitiã attẽde, ait .n. villã emi, & necesse habeo videre illã. Prius emit, q̃ videret, an nõ prius oporteret videre villã, q̃ emeretur? Hoc peccatoris stultitiã ostẽdit, qui prius res emit, quã consideret. In mundi oblectamenta B ruit, nõ attendens, quid faciat. Si.n. pri⁹ q̃ peccatum admitteres, oculos haberes, quibus cerneres peccati mala, & incommoda, nunquam illud admitteres. Prius ergo rem vide, & cõsidera, q̃ emas, sicut sapiẽs illa mulier fecisse memoratur, cõsiderauit agrum, & emit eũ. Sicut ergo qui prudenter emere vult rẽ quampiam, prius pretiũ eius percũctatur, qd si earũ fit, nõ emit. Quis vero rem emit, & cõsumit; ꝓtio nõ interrogato, solet postea pœnitere, cum nimium ab eo exigit̃ pretiũ: sic cum tibi dæmon, caro, & mũdus merces proponunt, interroga, quanti hæc diuendantur? & cũ audieris æternis pœnis ea exoluenda, relinque merces, quæ iam caro sunt pretio. Dicque cum Philosopho, non emo tanti pœnitere.

Pro. 31

Simile

Alter dixit, iuga boũ emi quinq;. Hic C est, qui solicitus est de his, q̃ mundi sunt, nimiũ intẽtus, ac occupatus in sæcularibus negotijs, qui nõ cõtentus iugo vno, quinq; iuga emit. De qua re mire Bern. in declamatione super illud, ecce nos reliquim⁹ o a. Vnũ offertur hominis iugũ Christi, & gratis offert̃, & magna portati repromittit̃ remuneratio. Stult⁹ vero hoc vno rejecto iuga quinq; subit, & iuga boũ, non iugũ hominis, & iuga dura, nõ suauia, & illã emit, qd extremæ demẽtiæ est. Hinc Ioãnes ait, eos, qui adorauerũt bestiã, nullã habere quietem. Quos Christus Dñs ad se vocat dicẽs. Venite ad me oẽs, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiã vos tollite iugum meũ super vos. A Quinque vero iuga dicit: quia ut quinq; sensibus homo seruiat, mire torquetur. Boũ vero iuga dicit, quia cũ bruti sensus sint, similes pecudibus efficiunt̃ hoĩes, q̃ hæc portãt iuga. Illa vero emere dr̃, & carissimo pretio, quia Deũ amittit, & eius gratiam, vitamq; æternã, & nunc animi quietem, & pacẽ, vt voluptati inseruiat.

Berna.

Apo. 4.
Mat. 11

Emi ait, quinq; iuga boũ. Morbus hic natiuus est mũdanis, vt ab emptionib. & rerum tpalium coaceruatione nõ cessent. Ad quos Esaias. Væ qui coniungitis domũ ad domũ, & agrũ agro copulatis, nũquid habitabitis vos soli in medio terræ? non ait, qui furto acquiris, sed qui nimia cupiditate pitura congregatis. Hæc B vero nimia terrenorũ cupiditas maximo est impedimẽto, ne cœlestia assequi hõ valeat. Primo, q̃a nisi desideres, & sitias iustitiã, & cœlestia bona, illa nõ cõsequeris: desideriũ vero terrenorũ maximũ ꝓstat ĩpedimẽtũ desiderio cœlestiũ. Sicut.n. q̃ ante magnã cœnã regiã, ad q̃ inuitat⁹ est more impatiẽs, vilib. dapib. implet stomachum, comedẽdi appetitu amisso, postea comedere nõ põtest: ita animalis hõ nõ percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, ut Paulus ait. Hoc impedimẽtũ omnis res terrena præstat, qd bonorũ spiritualiũ fastidium generat. Secundo impedimẽto nobis sunt, quia solicitudine rerum temporaliũ animi quies, & pax turbatur: vnde Deo vacare homo nõ põt. Hinc Christ⁹ Dñs ait. Hi sunt, qui a diuitijs, & solicitudinib. hui⁹ sæculi suffocant̃. Tertio tãdem; quia nimia cupiditas efficere solet, C vt male, & cũ peccato tẽporalia acquirãtur. Hinc Paulus. Habentes alimẽta. & quib. tegamur, his contenti sumus. Nã qui volunt diuites fieri incidunt in tẽtationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa, & inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum, & perditionẽ, radix.n. omniũ malorum cupiditas.

Esa. 5.

1. Cor. 2

Luc. 8.

1. Ti. 6.

Alter dixit, vxorẽ duxi, & ideo nõ possum venire. Nõ hic matrimoniũ damnatur, vt Tatianus putauit institutũ à Deo est in mũdi propagationem, & humanæ fragilitatis subsidium. Sed hoc humana malitia ꝓstat, vt qd De⁹ in eius remediũ

A cōdidit, vertat in pniciē. Hinc plurimi à spiritualibus exercitijs se vocant, & à sacramentorū frequentia, dicentes, vxorē duxi, nō possum spiritualibus attēdere. Sic se excusat Adā mulier, q̄ dedisti mihi, dedit de ligno, & comedi. Carnis appetitus impedimēto est spiritui. Attende nunc Dei nostri sapientiā. Caro est, quæ hoīem inficit, q̄ spiritū in vniuersa peccata trahit. Caro.n. ī Adā vitiata fuit: & quemadmodū aqua procedēs à fonte vitiato, & veneno infecto, mortifera est, & mortē affert bibētibus, ita nos perdidit Adæ caro, quā generatione participam⁹. Sed quod erit carnis antidotū? Sicut ex
B eadē vipera, quæ veneno inficit hoīem, remedium procedit, dum ex ea antidotū conficitur. Ita nobis à Deo cōceditur caro Christi, qui ex Adamo descendit, qui Serpēs ēt est, sed æneus, qui morsos à viperis sanat, qui carnem infectā purgat. Carne ergo Christi in Eucharistia suscepta vitia carnis superātur. Et iō hodie caro nostra facile spiritū superat, quia carne Christi non armamur. Eucharistiam non frequentamus. Sicut.n. cibus carnē trahit in suam natiuam cōditionem, sibiq; assimilat, & indecibus grossior, uel delicatior ingenia hominum diuersa efficit, ita cibus hic diuinus homines diuinos efficit, & carnem nostram mutat.

Simile

Tūc iratus pater familias dixit seruo suo, &c. Dico aūt vobis qd nemo virorū illorum qui vocati sunt, gustabunt cœnā meam. Putāt aliqui, nolle se cōicare, nec aliam huius rei causam credūt esse, præ-
C ter voluntatē suā. His vero verbis ostendit Deus, ab ira ipsius pcedere, ne ad Eucharistiam venias, & ad cœlestem patriā. Ait enim, iratum Deum dicere, nemo virorum illorum gustabit cœnam meā. Sicut.n. summam misericordiam eis Christus exhibet, quibus sacramēta frequētare concedit, ita summa in eos irā, & vindictā exercet, quibus id non præstat. An non ingēs tibi beneficium esset, si quotidie ad regis mēsam inuitareris? Interroga Amā, qui summe de hac re gloriatur, qd inuitatus sit, vt cū rege comedat, & tanquam maximam gratiā filijs Berzelai reddēdam, ait Dauid Salomoni. filijs

Hest. 5

3. Re. 2

Berzelai reddes gratiam, eruntq; comedentes in mensa tua: occurrerunt enim mihi, quādo fugiebam à facie fratris tui. A
Ita cui Deus maximam gratiā præstare vult, sacramentum Eucharistiæ frequentare cōcedit, de eo vero, cui iratus est, ait, nemo virorum illorum gustabit cœnam meam. Accedamus ergo ad hanc magnā cœnam. Sicut.n. esca hominem nō reficit, nisi māducetur, ita Christus nobis nō proderit nisi à nobis suscipiatur. Caue ergo ne te relinquat, & ad alios diuertat, quos in conuiuium vocet: si enim tu venire renueris, alios vocabit, siue cœcos, siue claudos, sicut gentes vocauit, quia synagoga inuitata venire renuit, &c. B

CONCIO PRIMA IN Dominica tertia post Pentecosten.

Hac peccatores recipit, & manducat cum illis, &c. Luc. 15.

Ostenditur hodie summa Dei misericordia in peccatores, de hac vero audire, & loqui dulcissimum est, quid enim dulcius misero quam misericordia? In lege naturæ, & scripta cum omnibus conuersatus Deus est, sed multa maiestate ostensa, ac seueritate, sub cortinarum latens velamine, eū videre non licebat, sed nec ad illum appropinquare. Arca illa testamenti, in qua Deus, vt in vmbra habitabat, tantæ maiestatis erat, vt solus eam videret, & ad eam appropinquaret summus sacerdos semel in anno. Et cum transire velet Israel Iordanē arca præcedente, dr̄ Iosue 3. Sitque inter C
vos, & arcam spacium cubitorum duum millium, vt procul magis videre possitis, Iosue 3
& nosse, per quam viam ingrediamini,
& cauete ne appropinquetis ad arcam. 1. Re. 6
Et hac ratione occisi sunt septuaginta
principes, & quinquaginta millia de populo Bethsames, quia appropinquare voluerūt arcæ; & eam videre: & ideo aiūt, Ex. 19.
quis poterit stare in conspectu Domini Dei sancti huius? Et cum Dominus descenderet in montem legem laturus, ait Cauete, ne ascendatis in montem, nec tāgatis fines illius, oīs qui tetigerit montē morte

A morte moriatur. Nec mirandum, quod
Exo.19 Deus hãc grauitatem seruaret, cũ ad Af
Heste. suerũ nullus intrare posset, nisi vocatus
4. & nullus audebat cubicu ũ regis Assy-
Iud.14. riorum pulsando, aut intrando aperire.
Appropinquabant tũc Deo soli spiritus
beati, & cu n eo familiariter versabãtur.
Ps.35. Et ideo Psal. Domine in cęlo misericor-
dia tua, in terra vero veritas, & iustitia.
Si hãc morũ seueritatem, ac grauitatẽ
Deus seruaret, oẽs homines ab eo defice
2.Reg. rẽt. Sicut Ioab dixit Dauidi. Surge, & p
19. cede, & alloquens satisfac seruis tuis; qd
si non exieris, nẽ vnus quidẽ remã urus
Ps.147. est tecum nocte hac. Ante faciã frigoris
eius qs substinebit? Emittet verbũ suũ,
Titũ.3 & liquefaciet ea. Et veniẽs in mũdũ lon
B ge diuersẽ rõne se cũ h õibus habuit: ap-
paruit.n. benignitas, & humanitas sal-
uatoris nostri Dei, iã nõ in cœlo solum
mĩa ipsi°, sed mĩa eius plena est terra. Iã
Mat.11 nõ recedere iubemur, sed accedere. Veni
te ad me oẽs q laboratis, & onerati estis.
Iaco.4 Et ut Iac. ait. Appropinquate Deo, & ap
propinquabit vobis. Et Paulus. Nũc aũt
Eph.2. in Christo Iesu vos, qui aliqñ eratis lon-
ge, facti estis prope in sanguine ipsius. Iã
erant appropinquãtes ad Iesum publica
ni, et peccatores. Et in sũ me miseros pec
catores pręcipuã ostendit misericordiã.
Chrys. Quid mirum, ait Chrys. accedũt ad Deũ
peccatores, cum in eo inueniãt, quicquid
volũt. Si mortui sunt, ille uita est: si errã
tes, ipse via: si lassi, ipse requies: si cæci, ip
1.Reg. se lux. Sicut ergo quondam conuenerũt
22. ad Dauid oẽs, qui erant amaro animo,
C & in ãgustia cõstituti, & oppressi ære
alieno, & ipse eos recepit, fact° eorũ prin
ceps, sic nũc ad Christũ peccatores acce-
Simile dunt. Quis obsecro nõ accederet ad fon-
tem, ex quo manaret aurũ, argẽtũ, lapi-
des pretiosi, vinum, oleũ, triticũ, & vni-
uersa ad vitã necessaria? Si tãti æstima-
retur fons hic, qui omni corporis neces-
sitati subueniret, an non magnificãdus
fons Christus, ex quo oẽ animi nostri
bonũ oritur? Erit fons patẽs domui Da-
Zac.13 uid, in ablutionẽ peccatoris, & mẽstrua-
tæ: Propheta ait: Et Esa. haurietis aquas
Esa.12 in gaudio de fontib° saluatoris. Quis ad
Ps.41. hunc fontem non properet, dicẽs cũ Ps.

sitiuit anima mea ad Deum fontẽ viuũ, A
Ecce fons, quo procedit non aurũ, aut ar
gentũ, aut ea, quæ caduca sunt, & nihili
pendẽda, sed gratia, remissio peccatorũ,
donã, virtutes, & vniuersa deniq; bona,
quoniam apud te est fons vitæ, ut Ps. ait. Ps.35.
Hãc Christi Dñi in peccatores mĩam
ipsi agnoscentes, erãt appropinquãtes ad
Iesum, & ipse eos recipiebat. Hic pecca-
tores recipit. Sed si ipse peccatores nõ re
cipiet, actũ de nobis esset, Nullus. n. pec-
catorẽ recipit, nisi Deus, in quẽ ipse pec-
cauit. Mĩa Dei misericordia, vt eum ille
recipiat, qui ab oĩb° reijcitur, quia in eũ
peccauit, & qui vltor esse debuit, refugiũ
factus est. Omnis creatura in peccatore
sęuit, & armatur. Vnde Sapiẽs. Omnis Sap.5.
creatura tibi creatori deseruiens, excãde B
scit in tormentũ aduersus iniustos: Et il
lud manifesta experiẽtia videre licet. Cũ
Deus vniuersas creaturas condiderit in
obsequiũ hominis, postquã peccauit, ei
aduersæ, & inimicæ factæ sunt, sol ipsũ
lędit, aer perdit, fera animalia dirũpunt,
ignis cõburit, & ipsamet caro in spiritũ
rebellat, & factus est homo sibi ipsi tor- Iob.7.
mentum quare posuisti me contrariũ ti-
bi, & factus sum mihi metipsi grauis? Et
ipsi ẽt angeli viã paradisi custodiunt, ne
homo eo potiat. Quid ergo facies miser
peccator: ad quem cõfugies, cum omnis
creatura tibi aduersa sit? nullus est, q te Thr.3
recipiat, nisi Iesus. Ipse creaturas detinet
ne te interimant, misericordia Domini,
quod nõ sumus cõsumpti. Et ideo Cain Gen.4
dicens, omnis qui inuenerit me, occidet
me in Deo remediũ inuenit, qui posuit
signum in Cain, ne interficeretur. Et Io- C
nas profugus in Deo remedium inuenit
cum ab ipso fugeret. Summa hæc De cle
mentia est. Ego te offendebam, & tu me
defendebas, ait Augustinus. Si nunc pro Aug.
ditor quispiam regis filium interficeret,
& hac de causa vniuersum regnum eũ Simile
quæreret ad supplicium, nec vllum latẽ-
di locum inueniret, nisi domo regis, cu-
ius filium occidit, & ille eum absconde-
ret, in secretiori domus suæ cubiculo, an
non ingens hæc misericordia esset? At-
tende Dei tui in te misericordiam, tu in
eum peccasti, omnis creatura in te ar-

A matur ipse uero te abscondit, & liberat. Abscondes eos in abscondito faciei tuę,
Ps. 30. à conturbatione hominū. Hinc sapiens.
Sap. o. Misereris omnium Dñe, quia omnia potes, dissimulās peccata hominum pp pœnitentiam: parcis autem omnibus quia
Chrys. tua sunt, Dñe, quia amas animas. Chry.
Aug. super Ps. 90. & Augus. in illud Psa. 103.
Ps. 103 petra refugium herinacijs, legūt petra refugiū herinacijs, & leporib. peccator herinacius est, spinis peccatorū plenus, & lepus est timida, quia semper timida est mala conscientia, & sæua omnia credit futura. Si tonitrū fit, timet, si domus minatur ruinam, & similia. Quod ergo est refugium his herinacijs, & leporib.? Christus petra. Et iō latus eius, manus, & pedes fossa sunt, vt ianuas inueniamus, p
B quas introire possimus, ut abscōdamur à Dei ira. Si.n. ibi abscōdi noueris, tutus eris: magis. n. a Deo diligeris pp Xpm, quam sis odio habitus pp te. Licet. n. peccata contra te clament, magis tñ clamat Christus pro te, & licet tu ingratus sis, ille tñ gratissimus est, & ipse sic ad patrē loquit' p te. Hic, & ego unū sumus, uel ergo me cum illo odio habe, uel illū mecum dilige. Quid faciat pater, qui filium odire non pōt, nisi nos diligere pp illū? Et ideo ad peccatorem Christus ait, qđ
1. Re. 2 olim Dauid dixit ad Abiathar, fugientē, & pauidum. Mane mecum, ne timeas, si quis quæsierit animam meam, quæret, et tuam, mecumque seruaberis.

Tanta hęc Christi Dñi mīa est in pec
C catores, ut de ea ipsi pctōres murmurēt, vnde ait Lucas, & murmurabant Scri-
Nu. 12 bæ, & pharisei, dicētes quia hic pctōres recipit, &c. Huius murmurationis fuit figura murmuratio Mariæ, & Aaron, de qua scriptum est. Locutaq; est Maria, & Aaron, contra Moysen pp uxorem eius Aethopissam. Indignum ut iam fuit Mariæ, & Aarō, qđ Aethiopissam Moyses duceret in uxorem, ita incongruum uidebatur pharisæis, quod peccatores nigros
Ioseph & fœdos Christus susciperet. Refert Glos
Gloss. sa Iosephum afferentē, istam Aethiopissam fuisse filiam regis Aethiopum, quia Aethiopibus rebellantib. in Aegyptios. Moyses missus est dux exercitus, ad eos domandos, quibus debellatis, alia regis A
Aethiopum nupsit Moysi, qđ uero hanc alienigenam duxisset, indignum ducentes, murmurauerūt. Augustinus uero ut
glossa ait, dicit. hanc Aethiopissā esse, Se Aug.
phoram filiam Petro, quia de Madianitis erat, qui in Paralipomenō Aethiopes dicuntur, qñ contra eos pugnauit Iosaphat, ita nunc in Christum murmurant pharisæi. Quātum uero murmurationis
malū sit, ponderat Origenes, quem glos Orig.
sa refert, & ait, Quia detraxerunt Maria, & Aaron Moysi, correpti sunt, & Maria lepra inficitur. Et tanta fuit cura correctionis, ut dum Maria per habdomadā fuit leprosa, populus Dei non ageret iter ad terrā promissam. Maxime ergo cauēda detractio est, ex qua hæc oriuntur ma B
la. Hinc Ps. Sedens aduersum fratrē lo- Psa. 49
quebaris, & aduersus filium matris tuę ponebas scandalum. An nō scandalum proponitur murmuratione, cū per septem dies impeditur iter ad terram promissam? Sic impedimentum obijcere solet in cælum euntib. murmuratio, dū ppter illam rixæ, & radix amaritudinis multa bona impediens, oriri soleat.

Sed nō solum pharisęi murmurāt de
tanta Christi Domini in peccatores misericordia, sed & ipsi sancti Dei amici de Es. 26 Luc. 15
hac re murmurare uidentur. An nō murmur uidetur illud Esaię. Indulsisti genti Domine, indulsisti genti, nūquid glorificatus es? An nō murmurat senior filius, quod tanta cum lætitia excipiatur prodi
gus? De hac iustorum murmuratione, ut C
de multa in primo tomo mearum cōcionum, feria quarta post dominicā primā quadragesimæ, ad finē concionis illius.

Sed audiamus nunc Christū Dñm, quid huic murmurationi rńdeat. Videtne uobis misericordię excessus quod peccatores recipiam, aliam maiorem misericordiam in eos vobis ostendam, non solum. n. eos recipio ad me uenieńs, sed eos q̄ro, quasi pastor ouem errātem, super humeros tollo, & gaudiū fit in domo mea, cum eos inuenero, & congratulari mihi volo, quia inuenerim, quis ex uobis hō, qui habet centū oues, &c. Dignum hoc consideratione, & stupore est, qđ Deus

animaus

A animam quærat tanto studio,& nullum non moueat lapidem,ut ad se trahat. Et quia Dei infinitam maiestatem nō agnoscimus, & paruitatem nostram, ideo nō obstupescimus,dum id uidemus. Si potētissimus rex, & sapientissimus per decē, vel viginti annos abiectissimam puellā insequeretur, & multis adinuentionib. excogitatis ad sui dilectionē trahere curaret,mirum id valde esset,& mūdo inauditum. Sed uniuersi totius imperator, non mulierem, sed rem aliam viliorē per triginta annos sequeretur, ei benefaceret, ut in sui dilectionem inclinaret, mirandum,ac stupēdum magis esset. Sed oēm proportionem, ac similitudinē excedit, quod Deus quærat vilem,ac contemptibilem aīam, & per annos plures eam in B sequatur, & in sui dilectionē blādicijs,& beneficijs trahere conetur. Mundus hic coram Deo nō est,quod formica corā rege. Vnde Esaias. Omnes gētes quasi nō sint,sic sunt corā eo quasi nihilum reputatæ sunt,& innane: qd,si oēs gentes nihil sūt corā eo,qd obsecro vilis animula?

Simile

Esa. 4.

Ex quo manifeste colligit̃,mirabiliora esse opera Dei quæ ad misericordiam spectant,q̃ quæ ad iustitiam,sicut magis mirandum regē formicam insequi, quā eā occidere. Hinc Iob,quid est homo qa magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum,quod Deus perdat,& dānet plures homines, nihil amplius facit quam quod tu conculcans formicā, ideo id minus mirādū est, Excedit vero oēm humanam fidem,& intellectū. quod cū hō a Deo recedit, eius amicitiā detractat, in eū peccat,nihilominus Deus eū quærit, eū rogat,& ad ianuā cordis illi⁹ stat, & pulsat. De qua re optime Dionysius ī C epistola octaua ad Demophilū monachū ait. Quid quod a se auersos,ac resiliētes, amatoriē sequitur cōtenditque, ac deprecatur ne se deserāt ij,quos tāta ui amoris inquirit. Quid quod delicijs quoq; resolutos, ac per id redire differentes, & eos frustra insimulātes, benignissimus tolerat, imo promissionib. allicit blandirij sque demulcet: cumq; adhuc procul sint, qui ad se redeunt,lætus occurrit, atq; obuius fit,& totus, totos cōplexus osculat̃,

Iob. 7.

Dion.

nec prioris illos auersionis culpat: verū A præsenti cōuersione cōtentus,& diem festum agit,& conuocat amicos, eos s. qui singulari benignitate sunt prædīti, ut sic omnium sit letātiū habitatio. Hoc uero misericordiam hominib. collatā expressit Esaias dicens, Et erunt oculi tui uidētes præceptorē tuū, & aures tuæ audient verbum post tergum monentis, hæc est via,ambulate ī ea. Quasi uidebat homo Deum, cum in paradiso cum eo cōuersabatur,& uiā docuit iustitię. Sed terga dedit homo,cū superbiendo recessit: Deus vero, qui fugientē a se angelū nō fuerat insecutus,hominem fugientē querit, dicens Adam ubi es,postea per angelos,& prophetas a se recedētes peccatores quasi post terga uocat. Donec ipse Deus hō factus id pręstitit,peccatores recipiēs,uocans,& quærens. Et hoc ipsum,qd cum vniuerso hominum genere fecit, cū singulis peccatorib. quotidie peragit. Erant oculi tui uidentes Deum,licet non clare, cum in gratia fuisti, tunc faciem in Deū conuertisti. Quando uero peccasti,terga Deo vertisti: uerterūt ad me tergū,& nō faciem. Deū dereliquisti,contēpsisti. Si id cū vili hoīe fecisses, irasceret̃ tibi, nec te quęreret, sed Deus n̄ sic, sed te sequit̃, clamat post tergum,rogat,ne illum deseras. Hoc Dei ingeniū probe nouerat Dauid,qui dicebat, Erraui sicut ouis,quę perijt, quęre seruū tuū dn̄e, ecce qd Esaias dixit,audies verbū post tergū monentis.

Es. 30.

Ge. 3.

B

Iere. 2.

Ps. 118

Sed attendere oportet, quanto labore hanc ouem quęsierit perditā. Sicut p uegia ouis deperditæ solet pastor ouē quærere, ita Christus dominus hoīem quæsiuit. Sed quęnam uestigia sunt hominis C peccatoris,hominis a Deo aberrātis? Certe uestigia illius innumeræ pęnæ fuerūt, in quas per peccatum incidit. Per hęc uestigia uenit Christus dominus: & ideo pauper natus est,& in laborib. a iuuentute educatus, fame,& siti fatigatus, psecutionib. agitat⁹. Sed ò diuine pastor,plus tibi perambulandum est, ut perditā ouē inuenias,ulterius enim illa pcessit, procedit pastor bonus in hortū, ubi sanguinē sudat,in domū Annæ, Caiphę, & Pilati,ac Herodis,in quib. innumera pati-

A tur tormenta. Sed nõdũ inuẽta ouis est, vestigia illius hęc sunt, sed ulterius progressa illa est. O diuine pastor, quis nam esset pastor, qui ouẽ errantẽ quærens, tot perpessis laborib. non diceret, sinamus ouem perditã, pluris n. stat illam sic quærere, quã ualeat. An nõ sic Saul ait. Reuertamur, ne forte dimiserit pater meus asinas, & solicitus sit pro nobis. Sed nõ sic diuinus pastor, quia aĩam tuã dat ꝓ ouibus suis, & iõ ait. Procedamus eousque, quo illa processit. In macellũ ducta ouis erat, æstimati sumus sicut oues occisionis. Sẽtẽtia mortis lata in ouem erat, & pastor hanc sententiam subire vult, vt ouis viuat, in mortem uenerat ouis, in mortẽ vsq; pastor uenit, & ibi errantẽ inuenit ouem. Inuenit eã in terra deserta, in loco horroris, & uastę solitudinis, epitheta hæc mortis sunt. Sed q̃d fecit pastor noster, postquã ouem inuenit? Assumpsit eam atq; portauit in humeris suis. An non hoc hodie Xp̃s dñs ait. Cum inuenit eã, imponit in humeris suis gaudens.

1. Reg. 9.

Psal. 43.

De. 32

B

Ec. 22.

Sed dñe attẽde, quantum sit onus, q̃d super te tollis. Audi sapientẽ, super plumbum quid grauabitur, & q̃ illi aliud nomen, q̃ fatuus? arenã, & salẽ & massam ferri facilius est ferre, quam hominẽ imprudentem, & fatuum. Quanta n. Christus tolleret, nos sustinens, dictũ difficile est: quot negligentias, quot peccata, quis numeret? Audi ipsum per Esaiam loquẽtem. Audite me domus Iacob, & oẽ residuum domus Israel, qui portamini a meo utero q̃ gestamini a mea vulua, usque ad senectã ego ipse, & usq; ad canos ego portabo. Ego feci, ego ferã, ego portabo, & saluabo. Ondit se Deus grauatũ, quasi mater fœtu. Et p Oseã, & ego quasi nutritius Ephraim portabam eos in brachijs meis, & nescierũt, q̃ curarẽ eos. Mira Dei dignatio, ut eos portet, quos null⁹ portare valet, sed oẽs derelinquunt quasi importabile onus. De quo loquitur dñs ad Iob. Cum derelinquit oua sua ĩ terra, tu forsitan in puluere calefacies ea? quasi dicat? Hoc ego pręstabo, nõ tu, quia quẽ omnis creatura derelinquit, Deus fouet. Vbi et Gregori⁹ notat, aliquas esse oues ab omni derelictas pastore, & q̃ similes

Es. 46.

Os. 11.

C

Iob. 39

Greg.

sunt oui struthionis, derelictis a parẽtib. in terra, & sicut De⁹ illa oua calefacit, & quasi incubat eis, & pullos educit, parentũ negligentiã supplens, ita aliquæ sunt aiæ humanis auxiliis destitutæ, quib. doctrina, & exhortatio nulla datur, illas vero Deus docet, instituit, ac perficit. A

Et deinde cũ ait. Imponit humeris suis, Summã nobis fiduciam pręstat, ut nihil timeamus, si in humeris Chri deportamur. Pauet Israel vidẽs post tergũ Aegyptos, ante se mare, sed eum roborat Moyses dicens, vos tacebitis, dñs autem pugnabit pro nobis, quia extendit alas suas, & assumpsit eum, atq; portauit in humeris suis. Et ideo dñs mare aperuit, & vitam facilẽ Israeli tribuens suffocauit Aegyptios vniuersos. Ita terreri solet peccator, ac dicere, q̃uo potero iustus eẽ, video post tergum innumera quę perpetraui facinora, & coram innumeras uiæ Dei difficultates, quis stare poteri, cũ tot sint peccati occasiones, tot ĩ me praui habitus. Sed hęc si dicẽs desperas, nõ agnoscis pastorem tuum, iniuriam ei irrogas. An opus hoc tuũ est duntaxat, & nõ potius Christi? Christus pugnauit ꝓ te, ipse in humeris suis te defert, quid paues? Quis leo vel lupus rapiet te de manibus eius? Omnia facilia tibi erunt, Christo tibi dãte auxiliatrices manus. Hinc Ps. Ipse Deus meus salutaris meus, susceptor meus, non mouebor amplius. Quo vsq; irruitis in hominem, tanquã parieti inclinato, & maceriæ depulsę. Q. d. Licet vos inimici mei adnitamini me euertere, sicut solent hoĩes uidentes parietem iam inclinatũ ad casum, tñ ego in dño stabilitus sum, iõ nõ mouebor amplius, quia nemo rapiet oues de manu Christi. Fortissima ꝑfecto ouis est, quæ in manibus, & humeris Christi est. Hinc nu. 24. dr̃. Robustum quidem est habitaculum tuũ, sed si ĩ petra posueris nidũ tuũ. Altissimum quidẽ posuisti refugiũ tuũ, cum in Christo qui petra est, posuisti nidum tuũ, non accedat ad te malũ. Securus erit in humeris pastoris tui esse poteris, noli pauere, noli trepidare, tantũmodo virilliter age, & confortetur cor tuũ, & labora vt bonus miles Christi sub eius vexillo.

Ex. 14.

B

Ps. 61.

Io. 10.

C

Nu. 24

Ps. 90.

Con-

A Congratulamini mihi, quia inueni ouē, quam perdideram. Notat Beda, nō dicit, cōgratulamini oui, quæ perierat, & inuenta est, sed congratulamini mihi. Quid oui congratulandū sit, manifesta rōne patet, qm a morte liberata ē, & erū ta de ptāte tenebrarū, & luporū: nihilominus tn̄ sibi congratulandū Xp̄s dominus ait. Adeo enim ei curæ sumus, ita ne gocia nostra suā putat, & bonum nr̄ū suum dicit, ut ipsi potius congratulandū sit, quam nobis. Hanc cōgratulationem cęlestis Hierusalem ostēdit Ioannes. Audiui quasi uocem turbæ magnę dicentiū Alleluya, Gaudeamus, & exultem?, & d mus gloriam ei, quia uenerunt nuptiæ, agni, & vxor eius ꝑparauit se. Quemadmodum cum rex regnum maximū debellauit, & cępit, ei congratulantur oēs, & festus dies, & celebris agitur ob partā victoriā, ita in peccatoris conuersione festus dies in cęlis agitur, & Christo cōgratulantur cęlestes ciues. Mira hominis dignitas, quem tāto in pretio rex habet. Lętabuntur corā te, sicut q lætātur in messe, sicut exultāt uictores capta præda, qn̄ diuidunt spolia. Ab hoc Christi gaudio, & congratulatione didicit Paulus simile quid sibi usurpare, dicens. Itaque fratres mei charissimi, & desideratissimi gaudium meum, & corona mea, sic state in domino Charissimi.

Beda.

Ap. 19.

B

Esa. 9.

Phi. 4.

Aut quæ mulier si habuerit dragmas decē, & perdiderit dragmā vnam, nōne euertit domum, &c. De duabus his parabolis dicere possumus, quod Ioseph Pharaoni dixit, cū duo somnia narrasset, sōnium regis idē est. Sic hac parabola idē significatur, quod priori.

Ge. 41

C

Dragma perdita, aīa est, quam diuina sapientia quæsiuit lucerna accensa doctrinę suę. Psalmista lucerna pedib. meis verbum tuum, & lumē semitis meis. Et Sapiens, mādatū lucerna est, & lex lux. Et ut hāc inueniret dragmam, domum euertit. Vide euersionem domus dictā a propheta. Adhuc modicū, & ego mouebo cœlum, & mare, & aridam, & cōmouebo omnes gentes, & veniet desiderat? cunctis gētibus, & implebo domum istā gloria: vis hāc euersionē oculis tuis subijcia? attēde signa passionis Christi, vbi cō mota sunt cœlū, & terra: de illis enim signis Amb. lib. 5. epistolarum. epistol. 12. hęc uerba Prophetæ accipi. Attende deinde cęlos commotos lætitia Christi dn̄i incarnatione, & natiuitate, & admiratione etiam commoti sunt. Mota etiā terrā est descriptione uniuersi per Augustū facta, & hanc cōmotionem significat Paulus, dicens, uidete, ne recusetis loquentē: si enim illi nō effugerunt recusantes eū, qui super terram loquebatur, multo magis nos, qui de cœlis loquentē nobis auertimus, cuius uox mouit terrā tunc: nunc autem repromittit dicēs, adhuc semel, & ego mouebo nō solum terram, sed & cœlum. Quasi dicat. Videte, ne sicut olim Iudęi repulerūt Moysen, q de terra erat, nec eum audierunt, ita & uos repellatis Christū, qui de cęlo uenit, si enim puniti sunt, qui Moysi rebelles fuerunt, multo magis, qui Christo domino. Vox Moysi legem ferentis, & Angeli loquentis tunc terram commouit signis multis, & lætitia propter legem acceptam. Sed Xp̄s veniens cęlū, & terram commouebit quasi dominus cœli, & terræ, lętificabit uniuersum, & prodigijs magnis i admirationē homines rapiet, & præterea. Venit Christus in mundum humiliauit superbos, exaltauit humiles, deiecit Iudæos, exaltauit Gentes, deiecit montes, & colles, & ualle, impleuit, deiecit quæ pretiosa erāt mundo, exultauit crucem, seipsum humiliauit, nos exaltauit, idola deiecit, mores hominum mutauit, an non euersum mundum dices? maximo profecto in pretio coram Deo dragma istā est, pro qua inuenienda tanta Deum fecisse nouimus.

Pf. 118

Pro. 16

A

Amb.

B

C

Simul uero nobis ostēdit, qua arte nos inuenire poterimus hanc dragmam, qn̄ amissa fuerit. Si in peccato es, animam perdidisti. Quid prodest homini, si uniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur, quærenda ergo dragma a nobis est. Sed qm̄o? ais. Euerte domum. Primum euerte vniuersum hoc, & attende innumera dona, ac beneficia, quæ tibi Deus contulit, omnia quæ in mundo uides, Dei in te beneficia sunt.

Luc. 2

Esa. 5

A sunt. Euerte etiam domum conscientiæ tuæ, considerās vniuersa tua peccata, cū Ezechia qui ait. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animę tuæ. Vbi nos legitimus, euertit domū, alij legūt, euertit domum: sic. n. inueniri dragma solet amissa, euertendo domum, sic etiā, ut inuenias animam tuam, euertendo cōsciētiæ tuæ, cū Psalmista, quia ait:
Ps. 76. Meditatus sum nocte cū corde meo, & exercitabat, & scopebam spiritum meū. Quid enim confessio est, nisi quædā emūdatio domus, quia omnes immunditias colligis, & extra domū emittis. Si vero peccata retinueris, accidet tibi illud Sapientis.
Ecc. 3. Peccator adijciet ad peccādum; idest, Peccata noua priorib. superaddet. Sicut enim Sampson capillorum fortitudine amissa, Philistæis oppugnantib. re-
B sistere non ualuit; sic homo amissa gratia, infirmus manet, & impugnantib. dæ-
Bern. monijs resistere non potest. Hinc Bern. Time amissa gratia, quoniam reliquit te custodia tua.

Sicut ergo, nunc erant appropinquantes ad Iesum publicani, & peccatores, ita tu accede ad illū. Malum peccatoris hoc est quod a Deo recessit, bonū illius est, si ad eum accedat. Peccatū est recessus, & auersio a Deo, & conuersio ad creatu-
Eze. 8. ram. Quod mire depinxit Ezechiel in illis, qui tergum ad altare versum, & faciē in solem habebant. Cōuersio peccatoris efficitur, cum faciem in Deum cōuertit.
Eze. 11 Hinc Ezechiel. Cōuertimini, & recedite ab idolis vestris, & ab uniuersis cōtaminationib. vestris, auertite facies vēstras. Qui plus æquo diligit pecuniā, honorē, & voluptatem, faciem suam ea in te po-
C suit, quā dilexit. Auerte faciem suam ab his, & auertet dn̄s faciem tuam a pecca-
Esa. 38 tis tuis. Sic Ezechias conuertit faciem suam ad parietem, & orauit dominum, & vitā obtinuit. Sed quid est, quod oraturus, faciem uertit ad parietem? Quidā dicunt id factum, ut attētius oraret, nec lachrymæ eius ab alijs viderentur. Sed
Glossa Glossa ait, ad parietē templi faciem uertisse, quod prope regis palatium ædificatum erat. Vertamus ergo in Deū facies nostras, si ab eo auersæ sunt. Summe eīm

execratur Deus obstinationem in pecca- A
to. Hinc Leuitici quinto dicitur. Anima Leu. 5.
quæ tetigerit aliquid immundū, aut mortuū, & oblita fuerit immunditiæ suę, rea est, & deliquit. Hoc enim corā Deo nos reos esse facit, & odibiles, quod postquā peccauimus nihil curamus pœnitentiæ remedia, quibus si vteremur, omnis immunditia facile tolleretur, & Deo appro-
pinquare possemus. Notat Orig. illud Orig. Leu. 2.
Leuitici. Si obtuleris munus primitiarū frugum tuarum despicis adhuc uirentibus, torrebis igne, & confringes in morē farris, & sic offeres Deo tuo. Spica viridis peccator est, Deo tamē offerri ualet, si charitatis igne torreatur, & contritione conteratur, huiusmodi erant hi peccatores qui accedebant ad Iesum.

Iesu in terra posito Asylum nobis est, & turris refugij, ad quam cōfugiamus, Adam non habuit post peccatum quo confugeret Deū euaderet. Diluuij tem- B
pore nullum datum est confugium miseris peccatorib⁹, nec Sodomitis, nec exercitui Pharaonis, qui cōclusus est, nec potuit retrocedere, nec progredi. Sed Christus factus est refugium herinacijs. Et ideo ad eum appropinquabant peccatores, & in uia publica se illis obtulit, vbi eum facile inuenire possent. Sicut cum Simile
in uenationem nobilis uir procedit, diuidit seruos per diuersas semitas, ipse uero eligit uiam illam, per quam ceruus ueni-re solet ut in plurimum. Siluestris bellua peccator est, quam Christus uenaturus aduenit, & ut hoc omni uia, ac semita, sanctissimos uiros posuit quorum exemplo uirtuti afficiaris, & qui te lucrari curent Deo suo. Sed Christus uiam eligit omnibus communem, per quam omnes incedebant, non eligit viam aspe-
ram, sicut Ioannes, sed mediam, ac me- C
diam, ac mediocrem uia in mādcat, & bibit cum peccatoribus, ut sic plures capiat, & virtutem omnibus facilem ostēdat, & in omni statu colendam. Hinc dicit Paulus omnibus omnia fieri ut plures lucrifaceret, & ideo erant appropinquantes ad Iesum publicani, & peccatores accedamus, & nos, &c.

IN

A IN DOMINICA SECVNDA Post Pentec. Concio Secunda.

Hic peccatores recipit, &c. Luc. 15.

MIrabile profectò est, quanta cura Christus dominus peccatoris negotia gerat, ut peccato dimisso, ad se redeat. Huius rei causa è cœlis in terram uenit, & hac in re totam uitam, & denique sanguinē posuit, in hoc uenit filius
1.Io. 3 hominis: ut dissoluat opera diaboli. Et huic operi perpetuò insistit, quærēs ouē, quæ perijt, & in hanc rem uniuersos ministros eccl'iæ suæ instituit, & vniuersus ordo hierarchic' hoc opus respicit. Et angelos omnes fecit administratorios spiritus, ut oues errantes colligant, & ad Dei
B aulam reducant. Et demum uniuersum mundum euertit, ut hanc dragmam inueniat. Dulcissimum, ac planè iucundissimū erit, si inuestigauerimus motiua, atque rationes, qui... Christus dominus ducitur, vt totis viribus huic operi intendat. Cum enim hoc negotium alienum ab eo videatur, & inimicorum illius intersit, inauditum est, quod in illud totis neruis conetur. Simul nobis doctrina hæc proficua erit, ijsdem enim rationib. nos ducemur, ut ad Christum accedere conemur.

Io. 6. Quædam sunt motiua ex parte Christi domini, quædam ex parte nostri, quædam ex parte dæmonis.

Ex Christi quidem parte eū præcipuè mouet voluntas ac præceptū patris, qui illum in hoc opus misit. Hinc aīt. Descēdi de cælo, nō ut faciam uoluntatē meā, sed voluntatem eius, qui misit me. Hæc
C est autem uoluntas eius, qui misit me patris, ut omne quod dedit mihi, nō perdā ex eo quicquam. Et iterū ait: Sic non est
Ma. 18 voluntas apud patrē uestrum, ut pereat
1.Ti. 2 unus de pusillis istis. Qui vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem ueritatis uenire, Paulus ait. Duæ in Chro sunt uoluntates, diuina, et humana, diuina una numero est cū patres uoluntate, humana semper diuinę cōformis est. Cū
Ge. 24. ergo nouerint hanc patris sui uoluntatē esse, & dulcissimum esse patri, ut omnes salutē consequantur, incumbit huic ope A
ri totus uiribus, & in hoc opere sanguinē, & vitam libenter posuit. Elizer Abrahę procurator, qui domini iussu sponsam quæsiuit Isaac, ait. Non comedā, donec loquar sermones meos. Fidelis certè seruus, qui cibum nō capit, donec mandatum domini perficiat. Hic.n. pręcipuus ei cibus erat Ita Christus dominus, cum Ioā. 4
errantem ouem repetisset, & animā peccatricem ad Deum traxisset, Samaritanam, l. ait. Hic est cibus meus, ut faciam 1.Th. 4
voluntatem eius, qui misit me, ut pficiā opus eius. Hæc est autem uoluntas Dni, sanctificatio uestra. Ad hanc etiam rōnem, pertinet maximum Christi desiderium quo patrē glorificari desiderat: præ Ex. 14
cipuè uero glorificatur saluatione hominum, potius quam eorum damnatione. Ex. 15
Ex damnatis in inferno, & eorum pœnis gloria Deo redundat, sicut ipse dixit, & B
glorificabor ī Pharaone. Et gloriosè magnificatus est, æquum, & ascensorē proiecit in mare. Quia uniuersa mala, q̄ dānati patiuntur, eis inferuntur in supplicium, quia Deū contempserunt: & ideo in illis supplicijs apparet q̄tus sit Deus, cum sic puniatur, qui in eū peccauit, & sic illis glorificatur Deus: Gloria tamen, quæ Deo resultat ex sanctis, multo maior est, q̄m gloria, quæ illi in cœlis tribuitur, est media, cognitione, & amore, & iubilo perpetuo. Sicut Esaias uidit, clama- Esa. 6.
bat alter ad alterū, sanctus, sanctus, sanctus, rapit.n. illos infinita illa Dei bonitas q̄ uident, gloria uerò, q̄ ex damnatis C
Deo resultat, accipitur ab eis inuitis exercita in eos diuina iustitia. Sed laus beatorū q̄ Deo tribuunt, uoluntaria est. Beati qui habitant in domo tua dñe, in sæcula Ps. 83
sæculorū laudabunt te, gratiora uero, & Ps. 53
gloriosiora Deo sunt obsequia, & laudes uoluntaria, q̄ uiolenta. Hinc Ps. Voluntariè sacrificabo tibi. Et præterea dānatorum pęna, licet a Deo præcipiente procedat, tamen a culpa ortū habet, quę causa meritoria fuit, & ideo potius damnatis causa dicūtur eius quam Deus: gloria uero beatorum non solū a Deo procedit, sed illā sancti merentur gr̄a a Deo suscepta, & iō Paulus ait, gratia Dei uita Ro. 6.
æterna.

A æterna. Hinc Ose. Perditio tua ex te Israel, tantummodo in me auxilium tuum. Et denique, adeo potior est gloria, quæ Deo ex beatis resultat, quã quæ ex damnatis, vt dicat Ps. quia nõ infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te, & nõ mortui laudabunt te domine, neque oẽs qui descendunt in infernũ, sed nos q uiuimus benedicimus domino. Viuens viuens ipse cõfitebitur tibi. Qui ergo patris gloriã zelat, curat animã in cœlũ ducere, quia inde maior gloria ei resultat. Et ideo Christo dulcissimum est, animas uidere Deum laudantes, ac diligentes sine fine.

Os. 13

Ps. 113

Hæc etiã accedit gaudium cœlestis patriç, cum ciuis aliquis denuo illam ingreditur, quod humano ingenio est in excogitabile, pp summam charitatem beato
B rum. Et ideo sicut tu gaudes, cum uides fratrem tuum corona regia insigniri, ita beatus, dum uidet eum, quẽ precipuo diligit amore, sicut se ipsum, cęlestẽ, & immarcescibilem coronã accipere. Hoc uero gaudium colligi aliquo modo põt ex gaudio, quod in conuersione peccatoris, Christus dominus asserit, esse. Interest vero multũ inter gratiã, & gloriã a gratia enim deficere homo facile potest. Sicut interest multum inter seminationẽ, & messem, propter multa pericula, q̃ intercidere solent, ex quib. fruges perduntur, ita gratia sem. ẽ est gloriç. Si ergo gaudium est in cęlo super uno peccatore, cũ gratiam suscipit, pp spem salutis æternæ, quale erit gaudium, cũ iam in messe colligitur in horrea cælestia? dici aut explicari nequaquam potest. Idem gaudiũ
C cęlestium colligi potest ex desiderio, & intercessione multa, ac precibus ad Deum fusis pro animæ salute. De beata Monica Aug. refert, maximum in eius conuersione gaudium illius extitisse, pp desideria, & lachrimas quæ præcesserant. Charitas beatorũ, & desiderium qđ habent nostri boni, immẽsum est, intercessio eorum p nobis iugis est. Cum ergo impleri videt eorũ uota, exauditas orationes, & venientẽ conciuem eorum summa ornatum gloria, lætantur, obuiamq; ei procedunt exultãtes. Sicut egressę sunt mulieres de uniuersis urbibus Israel cantantes. chorosq; ducẽtes in occursũ Dauid, cum caput Philistæi adferret. Nullus vnquam princeps, uel imperator, etiam cũ triũpharet, ingressus est vrbem suã tanta maiestate, ac lætitia, quãta ingreditur beatus in regnum cœleste, noua indutus stella gloriæ. Cum hoc gaudiũ Christus nouerit, tum illud quod in conuersione peccatoris fit, tum et illud, qđ cum in patriam venit cęlestem, celebratur, oẽm adhibet diligentiam, ut ouem quęrat perditam ac gaudens in aulam ducat.

Aug.

1. Reg. 17.

Ex parte etiam Christi dñi alia est ratio, ut huic operi nimium incumbat, & ea est, quod anima factura illius est, opus manuũ illius, plantatio eius. Et insuper quod eã emerit tã caro pretio, sanguine, & vita: nõ enim corruptib. auro, &
B argento redẽpti estis de uana uestra conuersatione, sed pretioso sãguine agni immaculati. Et ideo non vult animam perdi, & nimium curat, ut errantẽ reducat, ac reuocet. Ignoscit Deus Niniuitis, dolet đ hac re Ionas, cũ gaudere debuisset. Vt uero eum dñs erudiret, vmbraculum pulchræ hæderæ ei præparauit, & præcepit uermi, ut eã corroderet, perit hædera, dolet Ionas, & tristatus est uehementer. Ad quem dominus ait. Tu doles super hedera, in qua nõ laborasti, neq; fecisti, ut cresceret, quę sua una nocte nata ẽ, & sub una nocte perijt, & ego non parcam Niniue ciuitati magnę, i qua sunt tot homines, & iumenta? ne mireris, si ego nolim perire opus manuum mearũ, & op⁹ maximũ, quale est Niniue. Sed attendenda uerba illa sunt, tu doles super hedera, in qua non laborasti, posset enim Ionas
C dicere, & tu dñe quid pro homine laborasti? non dicit dñs, se laborasse, sed se inuit laboraturum, cũ homo factus sanguinem pro hominib. fundet, qua ratione dolet, homines perire, optatque, ut salutem æternam consequantur.

1. Pe. 1

Ionę. 4

Dictis uero hucusque, illud addendũ est, Christũ huic operi incumbere: videt enim quam ei deuincta sit anima, ut eũ ladet in ppetuas æternitates, cum ab eo fuerit liberata a peccatis, & dęmonis potestate. Cum Israelitæ se viderũt liberos industria, ac fortitudine Iudith, innumeras

A ras ei gratias reddiderūt, festa celebraue rūt, & in choros diuisi, hi eam laudabāt, & benedicebant: illi respondebāt. Amē, & per tres mēses hęc festa celebrata sūt, & dies festus quotannis agebatur huius victoriæ in Israel, & cū pcedebat in publicum Iudith, oīs populus eam comitabatur. Si pro parua libertate tot festa, & gratiarū actiones Iudith redditæ sunt, q obsecro vox laudis in cęlo erit in æternum, quæ festa celebrabūtur Christo Domino pro æterna salute? Hęc vidit Ioannes, cum audiuit beatos dicētes. Redimisti nos Domine Deus in sāguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, et natione, & fecisti nos Deo regnum. Et iterū. Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtuté, & diuinitatem, honoré, & gloriam. Et iterū, cū vigintiquatuor seniores procidebant; & mittebāt coronas ante agnum. Nō erat conueniens, vt facile Christus Dominus relinqueret tot benedictiones, festa, ac gratiarū actiones: iō huic operi incūbit totis viribus, hæ sunt rōnes, ac motiua ex parte Christi Dñi.

Apo. 5.
Apo. 4.
B

Aliç vero sunt ex parte nostra. Primū Deum mouet, malū infinitum, quod peccatoré monet, nisi resipiscat. Videt inferni pęnas æternas, quas solus ille comprehendit, & ęqua lance pensat, & cum illas videat homini paratas, emollitur dulcissimū illius cor, & in misericordiā flectitur. Hoc Dominus mire ostēdit p Oseā. Quomodo dabo te Ephraim? Protegam te Israel? Quō dabo te? Sicut Adama ponam te, vt Seboim? Conuersum est in me cor meum, pariter cōturbata est pęnitudo mea, non faciam furorem iræ meæ, non conuertar, vt disperdā Ephraim. Ecce Deum misericordia commotum, cum videt flagella maxima. Quod si antequā homo fieret, hęc dixit, quid obsecro dicet factus homo? Hanc in peccatoris misericordia, hanc animi commotionem ostēdit, cum dixit, filius quidem hominis vadit, veruntamen væ homini illi, per quē filius hominis traditur. Id ipsum declarauit, cū uidēs Ierusalem fleuit super illam, & dixit. Si cognouisses, & tu, & c. Si mala temporalia à Romanis Iudæis inferenda, sic eius cor cōmoueūt, quid

Ose. 11
C
Ma. 26
Luc. 19

non commoueant æterna mala, quæ animam expectant, cum non Romani, sed dæmonibus est tradenda? A

Hō duro corde est, vt significat Dñs per Oseam, nō faciam furorem irę meę, quia Deus ego sum, & non homo. Id est misericors, & non crudelis. Nihilominus tū cum uidemus hominem in suppliciū duci, misericordia mouemur, attēdētes, illum breui uita excessuiū, & cū ignominia, & si cū liberare possumus à morte, Id pręstaremus misericordia moti. Quō ergo Christi viscera misericordia plena, imò quæ ipsa misericordia sunt, non cōmoueantur, cum videat duci animā à dęmone in æternā mortem, & æternos cruciatus? Hic Sapiēs. Erue eos, qui ducuntur ad mortem, & qui trahūtur ad interitū, liberare necesses. Nec solū misericordia commouetur homo, cum hominē uidet in suppliciū duci, sed, & si uideat agnū à Lupo, uel Leone capi, & discerpi, dolere solet. Et ideo Dauid ait. Veniebat leo, uel ursus, & tollebat arieté de medio gregis, & persequebar eos, & percutiebam, eruebamq; de ore ipsorū. Si hoc præstabat Dauid, ut erueret arietem de ore leonis: quid princeps pastorū faciet, ut animā eruat de ore illius, qui tāquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret?

Ose. 11
Pro. 24
B
1. Re. 17

Secundo etiam ex parte hominis alia ratione Christus ducitur. Quia licet in peccato propria culpa sit, eaque grauissima, & digna æterno supplicio, tamē aliquid in nobis est ignorantiæ, atq; passionis, qua abstracti, & illecti peccamus. In peccato Angeli, neutrum horum extitit, non ignoratio, non passio, ideo in eū continuo lata sententia est. At in hominis peccato remediū est, & nos Deus expectat, quia infirmi, & ignorantes sumus. Hinc Psalm. Quō miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se, quoniam ipse cognouit figmentū nostrum, recordatus est, qm puluis sumus. Ex parte uero dæmonis, qui hominem decipit, alia ratio est, qua Christus Dominus ducitur, ut eum non sinat homines perdere. Licet. n. Deus iustè hominē tradat dæmonis seruituti, quia eum homo eligit in principem, dæmon tamen iniuste

C
Ps. 102

A iniuste hominem vsurpat, fallit, & pdit, tyrānus ille est, & nullo iusto titulo nos possidet, raptor est animarū, quas è Dei domo deceptas educit, superbus, & arrogās est in Deum, qui Deo præferri vult, hæc dæmonis iniustitia, & arrogantia Christū Dñm, mouet, vt hoïes eruat ex eius ptāte. Audit Dauid opprobria Goliæ, vi let superbiam eius, & ait. Quis est hic incircūcisus, qui exprobat aciem Dei viuētis? cōmouit Dauidē superbia, & arrogātia Goliæ, ut cū trucidaret, Cum ergo videat Christus Dñs dæmonis superbiam, quæ ascendit semper, illius arrogātiam, quæ Dei gloriā obscurare, & hoïes perdere vult, commouetur, vt eius frāgat ceruicem, & nos ab eius eruat ptāte. Hāc
Ps. 43. rationem allegat Psalmista dicēs. Surge
B Deus iudica causam tuā, memor esto improperiorum tuorum, eorū, qui ab insipiēte sunt tota die, ne obliuiscaris voces inimicorum tuorum, superbia eorū, qui te oderunt, ascendit semper. His omnib. titulis, atque nominib. Christus Dominus peccatores recipit quærit maximo studio, & reuocat in salutis viam.

Sed forte ais. Si tot rōnes sunt, & tāta bona procedunt ex peccatoris conuersione, cur Christus Dñs ptāte, & vi dęmonē ex aïa non pellit, cum dæmon rapina, & vi hominib. dñetur? Rñdetur. Duplici titulo dæmon hominē possidet, primo pp Dei sniam, qua per peccatum diaboli potestati homo tradit⁹ est, & donec Dei iustitiæ fiat, satis pro pctō dæmon homini pricipabit. Sed Christi Dñi morte abla
C tus à demone titulus hic est, & princeps mūdi huius eiectus est foras. Sed manet dæmoni titulus alter, voluntaria, s. hominis subiectio. Liberauit nos Christ⁹ Dñs passione sua: sed si nos adhuc serui esse volumus, in seruitute erimus. Sicut si captiuum Argerij detentum redimas ille in Argerio manere vult, manebit volūta
Simile te sua, nō necessitate: Christ⁹ redemitte, si tñ tu seruus dęmonis esse velis, nō est Christo conueniēs, quod vi tecum agat, & cum nolis ei adhærere, te per vim trahat: satis sit, quod redemit, quod recipit, qd rogat, & obsecrat. Tu vero oïb. rōnibus superius expositis Deo adhærere teneris, & pctūm deserere. Primo, quia hęc A est voluntas Dei, hoc eius desideriū, qd tu maximè attendere debes, & ut diē festū cęlesti curiæ præbeas, ut Christo Do Esa. 49 mino obsequaris, ut eius pro te laborib. p modulo tuo satisfacias, ne dicat, in uacuum laboraui, vane fortitudinem meā consumpsi, & propter te ipsum miserere animæ tuæ placens Deo, ne in æternum pereas, denique propter dęmonis in te tyranidem, & arrogantiam, vt eum superes, vt ex inimici potestate eruaris.

Sicut ergo nūc erāt appropinquantes ad Iesū publicani, & peccatores, accidit. Sed ad quid appropinquabāt? ut audirēt illum, ait Euangelista. Dicebat. n. illis illud sa piētis. Appropiate ad me inducti, & cōgregabo vos in domum disciplinæ. B
Quia vt dr̄ in Deuteronomio, qui appro Eccl. 51
pinquant pedibus eius, accipient de do- De. 33.
ctrina illius: verba Christi trahebāt eos, quia dulcissima erant mel, & lac sub lingua eius, & diffusa est gratia in labijs Cant. 2
tuis, verba eius verba vitæ æternæ. Hinc spōsa, fac me audire vocē tuā, vox. n. tua dulcis. Sicut. n. cū maiestatem ostēdere voluit, adeo terribiliter loquebat, ut dice Ex. 20.
ret Israel: Nō loquatur nobis Dñs, ne forte moriamur, ita cū dulcedinem ońdere voluit, adeo dulciter locutus est, vt oēs post se traheret. In emblemate depingitur Hercules funib. ex ore pcedētib. q- Ioan. 7
bus populos vinciebat, & post se trahebat, pp eloquij illius dulcedinē. Quid mirum, si id Christus Dñs efficiat, cu nunq̄ sic locutus sit homo. Si ergo à finibus terræ veniebant plurimi, ut Salomonis audirent sapientiam, quid mirū, si ad Christum accederent? Nobis vero, vt eum au C
diamus, ad orationem accedendum est, vbi loquitur ille ad cor, ducam eam in so Oseę. 2
litudinem, & loquar ei ad cor.

Tāta vero benignitate suscipiebat Dñs peccatores ad se accedētes, vt murmurēt Pharisęi dicētes, hic peccatores recipit. Il li hoc tanq̄ vitiū, & notā Christo Dño Ps. 144.
inurūt: sed planè verba hæc titulus Dei Ps. 35.
sunt, encomiū eius insigne illius, qd vulgo dī (Blasō, y letra de sus armas) Miserationes eius sup oīa opera eius. Et homines, & iumenta saluabis Domine, quem admo-

A admodū multiplicasti mīam tuā Deus. Sed de tāta mīa murmurāt plurimi, adeo vt necesse fuerit Dei seruos hāc Dei cām tueri, atq; defendere, ostēdentes Dei dissimulationem, & benignitatem in peccatores, nō defectum esse iustitiæ, sed diuinā mīam id decere. Hinc Petrus, nō tardat dn̄s promissionem suā, sicut quidam existimāt, sed patienter agit pp vos, nolēs aliquos perire, sed oēs ad pœnitētiā reuerti. Quod si stupēda tibi hęc mīa apparet, nō iō non credēda, imò propterea suscipienda. Cum.n. reliqua attributa ostēdere voluit, sapiētiam, scilicet, & potentiā, mirabilia operatus est, quæ intuentes obstupescimus: & iō cū miserationes eius super oīa opera illius sint, nō mirum, si
Ps. 16. mirabilia existant. Quod petebat Ps. mirifica misericordias tuas, qui saluos facis
B sperantes in te. Attendenda hac in re est fidei nostræ celsitudo: & hominū ignoratio. Quod difficilius mūdo persuasum ē ab Apostolis, non id fuit, quod de Dei sapientia, ac magnitudine prædicabāt, sed illud quod de diuina mīa, amore, ac bonitate, hæc mundo incredibilia apparuerūt, ut quod Deus homo factus, & crucifixus pro nobis sit, quid peccatores reciperet: mundi hæc nō credentis ignorantia manifesta est, quisq; .n. optare dēret Deum, sicut magnum, potentē, & sapiētem, ita bonum, misericordē, & amantissimum hominum: imò hæc præcipue in Deo optare deberet, quam illa. Cur ergo
1.Ti. 1 hæc nō credēda? Celsitudo uero fidei apparet, dum hæc Deo nostro tribuit, præ-
C cipuè dū ait, miserationes eius super oīa opera ei⁹ Hinc Paulus: Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, qa venit Iesus, pctōres saluos facere, fidelis ait sermo, verbu.n hoc facile est, licet mundo aliud uideatur, & dignus, ait omni acceptione, idest dignus, qui ab omnib. suscipiatur, talis.n. Deus nobis erat desiderandus, q pctōres saluos faceret, essetque similis Iudæ. De quo scriptum est, & erat Iudas cōgregans extremos, idest infirmiores, & debiles, ita Christus dominus peccatores recipit congregatque.

Sed nunquid o domine, qa pharisæi
1.Mac. murmorant, hoc opus deseres? Absit, nō est Deus ut homo, ut ppterea mutetur, A aliqn̄ in Dei viam ingressus audis aliquos murmurātes, & sustinere nō potes oblatrantes tibi, & caro pretio tibi Deū stare credis, si eius cā aliquid tibi sustinē dum est. Qui serio Deum sequitur, dicere debet, oīa alia nihil sunt præter Deū, & qcq d derelīquere me oportuerit, Dei causā relinquā. Siue substantiam, siue uitam, siue honorē. Si Deum in domo tua diuersari uīs, primum ei cōcede locum, quem si in corde tuo ei nō dederis, recedet. Si em̄ uili pecuniæ, uel delectationi brutæ uel gloriosæ primū locum in corde tuo concedis, & non Deo, q̄uo eum tibi adesse vis? Si inuitasti regem, & cū discumbere facis in nouissimò loco, q̄uo te cū māducabit? Si tu dolore afficeris, nec sustinere vales, si indigne tracteris nec ti B bi debitus honor deferatur, qua rōne Deus id sustineat? sicut ergo Christus dn̄s vt peccatores recipiat, nihil difficile reputauit, oīa sustinuit, etiam mortem, ita tu, ut Deum suscipias, omnia sustine, nihil tibi sit difficile, aut arduum.

Exēplo pastoris quærentis ouem perditam Christus dominus hanc explicat Dei mīam. Ouis perdita genus humanū est, quod in primo parēte errauit. Hinc Esaias. Oēs nos quasi oues errauimus, Es. 53. vnusquisque in viā suam declinauit, oēs viā cœli dereliquimus, nec ad illam redire possumus uirib. nostris: est enim homo spiritus uadens, & non rediens. clamandū ergo nobis est ad Deum qui nos Ps. 118 quærat, & in viā reducat. Sic faciebat Dauid. Erraui, sicut ouis, q perijt, quære seruum tuum dn̄e, quia mandata tua non sum oblitus, merito ait, non se oblitū diuina mandata, qui.n. clamat agnoscit se C in uia errasse, sed quia errorem suum nō agnoscit, in uia pcedit, nec clamat, sed ī peius proficit. Hinc Sapiens. In duobus Ec. 26. contristatum est cor meū, & in tertio iracūdia mihi aduenit, uir bellator deficiēs per inopiam, & uir sensatus contēptus, & qui trāsgreditur a iustitia ad peccatū, Deus parauit eum ad rompheam. Duo priora contristant hominis cordati mētem, uidere scilicet virum bellatorē, qui reipublicæ salutē attulit, inopem, sensatum

A rum despectum. Sed tertium irā prouocat, videre scilicet hominem, qui cū iustus fuerit, iustitia deserta in peccati factionē transit, nō hic sapiens loquitur de eo, qui in peccatū infirmitate lapsus cito surgit, sed de eo, qui diu in peccato cōmoratur, quem Deus parauit ad rhōpheā, idest ad æternā mortem, de quo Petrus ait. Melius erat illis, nō cognoscere viam iustitiæ, quam post agnitionē retrorsum conuerti ab eo quod traditum est illis sācto mādato. De his vero, qui in peccatis

Esa. 5. durant, Esa. ait. Væ qui trahitis iniquitatē in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustri peccatum. Quo loco Hiero

Hiero. nymus ait. Pro vinculo plaustri septuaginta transferunt corrigiā iugi vitulæ, siue uaccæ. Peccatum. n. vinculum est, dicē-

Pro. 5. te Salomone. Funib. peccatorum suorū

B vnusquisque constringit. Eis ergo Esa. minatur, qui lōgo funiculo peccata protraxerint, & qui peccati vinculis alligati

Nu. 19. peccato seruirent. Qua ratione vacca rufa Deo offerenda vinculis iugi alligata esse non debet, funiculi uanitatis dicuntur, quia licet fortiter hominem teneant, & alligent, sed araneorum telas texuerunt, quas facile ventus tollet.

Qui ergo errorem agnoscit suū, & clamat, auditur a Deo facile, qui uenit, ut q̄reret, & saluū faceret, quod perierat, & huius rei causa reliquit nonaginta nouē oues in deserto, idest, angelos, nō eos reliquit secundum diuinitatē, sed secundū humanitatem, quam induit, secundum quam nusquam angelos apprehēdit, sed

Psa. 11. semen Abrahæ. Clamorib. uero humani generis cō motus uenit. Vnde ait. Propter miseriam inopum, & gemitum pau

C perum nunc exurgam, dicit dominus.

Venit venire, vt errātem ouē quæreret,

Ez. 34. sicut promiserat p Ezechielē. Ecce ego ipse requiram oues meas, q̄ dispersę fue

Gen. 3 runt. Sed quomodo domine venies? nū

Ex. 19. in maiestate, & terrore, ut prius, cū fugit Adam, & cum descendisse te in monte cœperūt audiri tonitrua? Fugient oues, si sic descēderis. Non ita ueniam, sed uisitabo oues meas, sicut pastor uisitat gregē suum, sicut pastor induit pellem ouis, ita ego induam humanam naturam, indui ego primum hominē pelle ouis, induar, A & ego, qui secundus sum Adā ouina pelle, & sic indutum non timebunt oues, non fugient, sed accedent.

Accede ergo ò peccator ad Christum, appropinqua ei ouis perdita. Iam non sunt ei sicut Moysi duræ manus, se leues, & clauis transfixæ, non te auersionis præteritæ culpabit, sed excusabit, ut Ioseph cum fratribus fecit, & si Deus iustificat, quis est, qui condemnaret? Cur ò homo a dn̄o mne pasciuis, & ab eo in interitum duci? Siccatus est torrēs, de quo Elias bibebat, & ait ad eum dn̄s. Surge, Re. 13. & uade in Sareptam. Pascebatur ibi a coruis Elias, sic peccator a dæmonib. pascitur, & torrens deliciarum exsiccari solet, cui dominus, surge, inde, & an pasto B rem tuum veni.

Sed ais, ego peccata reliqui, & iustitiæ operibus uaco, nescio tamen, an inuētus Ps. 41. sim a Christo. Hoc abscondituū nunc est Phil. 3 ab oculis nostris. Sed hac coniectura id Can. 5. assequi poteris. Si nunc tu X p̄m quæris, signum est, te a Christo quæsitum, & inuentū esse. Ille certè a Christo quæsitus fuit, qui ait, quemadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Et qui ait, sequor autem, si quomodo, comprehēdam. Et quę ait, surgam, & circuibo ciuitatem, quęrā, quem diligit anima mea. Iure optimo Christus dicere potest, quæsiui ego animam, multa itinera confeci, ut inuenirē, detinuit illa me, distulit, repulit, ego faciem, ut me illa quærat, & sic mihi faciet satis, qui eā quæsiui. Sicut de Saulo ait, Act. 9. ego ostēdam illi, quanta oporteat illum pro noie meo pati. Sæpe uocaui te, nec C respondisti, faciam, ut sępe me uoces, & tibi videatur me tibi non respondere. Sępe quæsiui, & fugisti, & ego aliquo modo fugiam, & differam, cū me quæsieris, ut sic satisfacias mihi, qui quæsiui te fugientem. An nō sic sponsæ accidit, quæ aperire noluit sponso, & ille declinauit, & Can. 5 transiuit, & postea ipsa eū quę siuit multis laboribus, nec inueniebat. Signū est, te a Deo inuentum, si Deum ardēter, & perseueranter quęris, &c.

IN

A IN DOMINICA TERTIA Post Pentecosten. Concio Tertia.

Hic peccatores recipit, &c. Luc. 15.

VNiuersę insignes respublicæ, & ciuitates, in aliqua re excelluerunt, & aliquid igne habere curauerūt, in quo reliquos superarent. Respublica Romana ī armis, & gubernatione excelluit, & eius insignē illud erat, parcere subiectis, debellare superbos. Græci sapientiam iactabant: reliquos omnes, barbaros dicebant. Illustras etiam viri aliqua singulari virtute ornati fuerunt, q̄ eos insignes
Nu. 12 reddebat. Comēdabat Moysē, & Dauidem
Ps. 131 mansuetudo: ille erat mitissim⁹ super omnes homines, hic verò, ait memēto dñe Dauid, & omnis mansuetudinis eius. Salomonem sapientia comēdauit,
B Iosiā religio, Alexandrum animi magnitudo, Cæsarē clemētia, & sic in reliquis.

Sed quodnā ē reipublicæ Christianæ encomiū? quod Christi dñi insigne, quis titulus? qui vulgo blason dicitur, egregia. n. illius facta titulo digna sunt, quod peccatores recipit, & hoc uoluit esse insigne Ecclesiæ suæ, ut pctōres reciperet,
Ro. 1. curaret, atq; sanaret. Voluit eam esse Xenodochium omnium peccatorū, in qua vniuersis animi morbis moderetur. Et ī hoc opus Euangelium cōdidit, quod uirtus Dei est in salutem oī credēti, vt Paulus ait. Et uniuersa sacramenta instituit, quæ medicamina peccatorū sunt. Et ad hoc ipse exaltatus in cruce est, ut medeatur omnib. qui a serpente antiquo morsi sunt. Sicut exaltari oportet filium hominis, ut omnis qui credit in illum, non pe-
C reat, sed habeat vitam æternam.

Intelligens vero dæmon Ecclesiam a Christo domino institui, in qua sanarentur omnes, quos ipse vulnerabat summo odio in Christum exarsit, quoniā regnū ipsius euertebat Hinc in Christū armatur, & nullum conuertebat peccatorem in sanam mentē. cuius causa non statim
Luc. 7. murmur excitaret dæmon. Sic murmurat Pharisæ⁹, quod Magdalena excipiat. Et nunc murmurant Pharisæi, quia hic peccatores recipit. Nollet ille peccatores saluti restitui, & a potestate Sathanę ī lucem prodire. Sicut ergo olim Pharao ι u A
rabat, ne Israel egrederetur ex Aegypto, Ex. 5. 6 7. 8. & 9.
ita nunc curat dæmō, ne peccator ab ei⁹ potestate procedat. Xp̄s uero peccatores recipit, quia uenit filius hominis, ut dissoluat opera diaboli. Et cum Petrus ait, 1. Io. 5.
exi a me dñe, qa homo peccator sum, Luc. 5.
oppositum rectius intulisset, ueni ad me dñe, quia homo peccator sum, quia medicus in domum infirmi uenire debet.

Plures fuerūt ī Ecclesia errores, ab his muenti, qui cum in Ecclesia fuissent, extra illam per hæresim facti sunt, sed omnium errorum stupidissimus, & pnici osissimus fuit Nouati error, q negauit pęnitentiam post baptismum. Cōtra quem sancti plurima scripserūt. Fuit hic error perniciosissimus, qa ut dicit Basilius homilia 29. de pęnitētia. Desperatio nam- Basil. B
que, quę ab aduersarijs introducitur, eū, qui semel cecidit, in peccatis volūtari, ac perdurare, pęnitētiæ uero expectatio iacentem surgere, & amplius non delinquere hortatur. Simul vero stupidissim⁹ hi. error fuit, quia ut Ambr. libr. de pœnitentia dicit, hi diuinitatis naturam, & Am
Dei bonitatem omnino ignouerūt. Et si in alterutram partem esset declinandū, potius dicere debuissent, omnia Deum ignoscere, etiam sine pęnitētia, quam negare pęnitentes a Deo admitti. Summa diuinæ bonitatis laus est, peccatoris misereri, eique parcere, ut late probat Ter- Tertu.
tullianus in lib. de Dei patientia. Et ideo Paulus has appellat diuinæ bonitatis diuitias, q̄ ait. An diuitias bonitatis eius, Ro. 4.
& patientiæ, & longanimitatis contemnis? Si ingenium, & natiuam Dei nostri conditionem nosse vis, scito, esse ignosce- C
re, & misereri, & qui misericordiam Dei nostri non nouit, Deū pęnitus ignorat, Luc. 4.
& quid Christus sit, & ad quid in mūdū Esa. 61
uenerit, nescit. De se ipso explicuit illud Esai. spiritus domini super me eo quod vnxerit me, ad annuntiandum pauperibus misit me, ut mederer cōtritis corde, & prædicarem captiuis indulgētiam, & clausis apertionem. Nec enim est Iesus vt Moyses, qui extendens manus super Ex. 14
mare, Aegyptios suffocauit, & vidēs ido Ex. 32

A la colentes, magnam in stragẽ fecit. Nec est, ut Iosue, qui populos interemit, & Acham cõfitentẽ pctũm lapidib. obruit, Nec vt Iephte, qui vada Iordanis Ephrateos trucidar. Sed saluator est hoĩum, eis indulgens, & peccata condonãs, peccatores suscipiens. Arcanũ fidei nrę mysterium, qđ proinde in symbolo, vt articulus fidei proponitur est: Credo remissionem pctorũ. Nullus peccator adeo multa patrare crimina pt, cui remissio, & remediũ non sit, si ad Christum veniat. Et hic summus Christi mos est, vt nu lº sit adeo desperatus, q in eo remediũ facile non inueniat. Hinc Ps. quia apud te propitiatio est, & pp legem tuam sustinui te
Ps. 129 dñe. Sperandum ergo nobis in Christo
Ps. 118 semper. Ideo Ps. Et ueniat super me mĩa tua dñe salutare tuum scdum eloquium
B tuum, & respondebo exprobantib. mihi verbum, quia speraui in sermonibus tuis, & ne auferas de ore meo verbũ ueritatis vsquequaq;, quia ĩ iudicijs tuis supsperaui. Et iterum, Qui timẽt te, videbũt me, & lætabũtur, quia in verba tua sup
Ps. 118 speraui. Et iterum, in verbũ tuum super speraui. Non solũ ait speraui, sed superspaui, qđ super spem addit, quasi dicat, erit mihi spes sup spẽ, quia in oĩ pctõ, & in oĩ miseria, in supremo discrimine sperabo semper. Et hoc est illud verbũ melle dulcius. Oẽ qđ uenit ad me, non eijciã
Ioã. 6. foras: qđ idem est cum eo, quod nũc dr, hic peccatores recipit, indiscriminatim omnes peccatores, nullum excipit, oẽm curat, ac sanat, si ad eum accedere velit.

Basil. De qua re Basi ubi supra, sic ait. Quid tibi ò peccator dęmon dicit? nõ est salus ipsi in Deo eius, sed Deus ait. Qui cadit,
C non adijciet vt resurgat? non persuasit tibi nudo uerbo, p'suadebit conspicuo exẽplo. Quid. n. non tam pr erui atq; coccinum? quid niuis candori æquari põt? & tñ qui ista condidit, dicit. Si fuerint pctã vestra, ut coccinum, quasi nix dealbabũtur. Nõ es persuasus exẽplo? vel iuramẽto affirmanti, Deo crede. Viuo ego, dicit dñs, quia nolo mortem pctõris, sed magis, ut conuertatur, & viuat: qui viuit, vivere vult pctõrem. Si verbo, exẽplo, & iuramento non credis: vel operib. crede.

Nõ est subuersa Niniue, qa pñiam egit, A humiliatus Achab est, & dicit Deus, nõ inducam in dieb. eius mala. Peccauit David contra præcepta rria: ut vero videret festucam in oculo alieno, qui fortasse in suo trabem nõ viderat, efficitur iudex in cã aliena, in se ipsum sñiam fert iustam: licet. n. peccator esset, tñ Dauid erat. Dicit, peccaui, & statim audit, dñs trãstulit peccatũ tuũ. Itẽ peruerso Manasse accidit. Videamus, quid Xps dicat, & quid faciat, nõ veni uocare iustos, sed peccatores: peccatores recipit, ouẽ portat super humeros, ficus expectatur licet infrugifera spe futuri fructus, quid dubitas? Magdalenam recipit, Petrum, Paulum, quomodo te non recipiet? hæc Basilius.

Sed ais, maxima ista bonitas est, & sũma misericordia, quæ omnẽ vincit malitiam, & nulli peccato nõ parcit. Certe B maxima, & quæ omne humanum ingenium superat, & ideo tãquam articulus fidei proponitur, cum dicimus, credo remissionem peccatorum. Sed maior nihilominus Dei bonitas, & misericordia ẽ, vtpote infinita, nec potes tu adeo malus esse, ut Dei bonitatẽ superes, aut ęques, maior longe Dei bonitas omni malitia, & eius misericordia quam miseria nra.

Murmurantib. vero Pharisæis respõdet Christus dominus parabola proposita ouis perditæ. Homo merito ouis dr Ez. 34 hinc dominus: uos autem oues pascuæ meæ homines estis. Ouis per seipsam uiuere nequit, maximè indiget pastoris cura, & industria, ut eã ducat. & reducat in pascua, & in caulã. Si forte errat, nescit in domum, uel caulam redire, cum alia animalia id norint. Cætera animãtia ha C bent arma, quibus se tueri valeant, & ac ab impugnantibus defendere, ouis vero secus; si pastor eam nõ reducit, tueturq;, perditam puta. Sicut ergo dixit Augusti Augu. nus, palmiti unum conuenit ẽ duobus, aut uitis aut ignis. Ita de oue dicendũ, ei cõuenit aut pastor, aut lupus. Huiusmodi per omnia homo est. Attende tunc Ec. 34. oues sub pastoris baculo, & cura degẽtes Ecclesiastici 34. Oculi dñi sup timentes, eum, protector potentiæ firmamentum virtutis, tegimen ardoris, vmbraculũ meridia-

A ridiani, deprecatio offensionis, adiutorũ casus, exultans aĩam, & illuminans oculos, dans sanitatem, & uitam, & benedictionem. Quibus uerbis ostenditur, diuini pastoris cura uniuersa mala ꝓpalari ab hoie, & uniuersa ei bona uenire ponũtur. n. quinq. paria ad hoc pertinentia quæ Deo tribuuntur. Primũ par est ꝓtector potẽtiæ, firmamentũ uirtutis. i. ꝓtectio, fortis, & firmamẽtum robustũ, ꝓtector, quia defendit à malo, firmamentũ qa ei tuto inniti licet, p quẽ ad fortia peragenda homo roboratur. Scdm par est tegmen ardoris, & umbraculum meri-B diani, qb. significat Deũ instar tegumẽti, & umbraculi ꝓtegere suos à malis hui⁹ vitæ affligentib. instar æstus meridiani.

Isa. 4. Et alludere videtur ad illud Esaię, & tabernaculũ erit in umbraculum diei ab æstu, & in securitatẽ, & absċõsionẽ a turbine, & pluuia, tegimẽ ardoris, i. tegumẽtũ contra ardorem, vmbraculũ meridiani. i. cõtra meridianũ calorẽ. Tertiũ par est deprecatio offensionis, & adiutoriũ casus. i. Deus est, a quo deprecatione cauemus casum, vel deprecatio accipitur ꝓ depulsione, sicut verbũ deprecari acci-C pitur nonnunq̃ propellere, adiutorium casus. i. contra casum. Duo sequentia paria significãt bona, quę Deus suis confert, sicut tria priora mala quæ depellit. Ait. n. exaltans aĩam, & illuminans oculos. i. licet aliqñ permittat suos cadere, sedeos exaltat, & cæcitate pulsa oculos lætificat, & illuminat, & tandẽ cœlu dit, dans sanitatẽ, uitã, & benedictionẽ, quib. uniuersa hominis bona siue corporalia siue spiritualia cõprehẽdũtur. En ouis felicitatẽ, cum sub tãto pastore est.

Sed quomodo perit hęc ouis? Cũ peccat, a pastore recedit, & elongatur, & sic

Simile ꝑditur, nesciet illa redire, nisi a Deo quæratur. Est peccatum labyrintus, in quẽ semel quis ingressus exire industria sua nõ põt, imo amplius, & amplius perditur, & irritetur, quo amplius in eo procedit, nisi a Deo iuuetur, sicut ouis errans quo plus ambulat, plus aberrat. Manifestum id in Saule est, quia a Deo recessit inobediens pp Agag, & deinde in innumera peccata incidit. Sed & i Dauid id licet videre, qui peccato adulterij admis-A so, statim homicidij peccatũ aggreditur, scripta epist. ad Ioab. Iungamur nũc lateri Dauidis scribẽtis epistolã illã, et dicamus ei, qd scribis? non ne tu es, qui dicebas, lauabo ĩter innocẽtes manus meas? & his manib. hanc scribis epistolam: an nõ tu ille, q dicebas, in via mandatorum tuorũ delectatus sum, sicut in oĩb. diuitijs: an nõ tu, q pepercisti Sauli inimico, & Absalon? cui promissus Chrus Dñs est, qd nũc agis, qd scribis? Certe altrũ hoiem cum poteris nũcupare prius Dei filius, nũc dęmonis mãcipiũ, prius ouis pascuę Dei, ouis errãs, & quo plus ꝓce-B dit ĩ uia, plus aberrat, donec a Deo quæ.

Sed nihilominus Dauid licet erraret, sed ouis, erat, reprobi namque ferarum more si à domo Dei exeunt, redire volũt imo, & contra reuocantes sęuiunt, ut si leo a domo tua fugerit, reuerti nõ vult et te discerpet, si reuocare volueris. Ouis uero si errauit, & quęsieris eã, nõ contra nititur, facile eã in caulã reuocabis. An nõ ouis Petrus qui ad primũ Christi aspectũ reuocatus est? Respexit Dñs Pe- Luc. 22 trũ, & fleuit amare. Iudas uero tãquam leo a Dei domo discessit, noluit reuoca- Gen. 8. ri, licet plorib. uerbis, & factis illud Xp̃s Dñs curauerit? Petrus tanq̃ columba, ad arcam redijt, Iudas tanquam coruus egrediebatur, & nõ reuertebatur, spũs vadẽs, & nõ rediens: Dauid errauit sicut ouis, qui a Nathan correctus, statim ait, Psa. 77 peccaui. Saul ut leo, qui a Samuel corre- 1. Reg. ctus, ait, honora me coram senioribus 15. Israel. Deinde ouis, cũ errauit, clamat, et C balatibus cõqueritur, vt a pastore audiatur. An non ouis Dauid, qui ait, erraui sicut ouis, quæ periit, quę re seruũ tuum Domine. In libro de naturis rerum memoriæ proditũ est, esse auem, quæ dicitur auis paradisi, qa pulcherrima est, & eius pennę oẽm colorẽ exprimunt, eius vox dulcissima est. Si tñ illaqueatur, irremediabiliter gemit, ac quæritur, nec clamoribus finem ponit, donec reddatur libertati. Huic similis prædestinatus est cuius origo ẽ cœlo, & paradiso est, qualis cœlestis, tales & cœlestes, pulcher & decorus, voce dulci, si peccato capiatur,

2 K plangit,

A plangit,& vlulat,balat,sicut ouis,quę perit:an non sic Magdalena. Petrus, Latro,Chananæa?

Nisi uerò a pastore ouis requiratur,redire non potest in caulam,ideo ut ouem errātem quæreret pastor bonus, eiusdem induit pellem,factus homo,& baculum crucis manu tenuit, & in similitudinem carnis peccati apparuit, & venit q̄rere, & saluum facere quod perierat. Et sicut pastor inueniēs ouem inter vepres illuc ingreditur per spinas,& tribulos,ita genus humanū erat inter vepres, ut Aries

Ge. 22. ille quem Abrahā inuenit. Vt nos eriperet pastor bonus,ī spinas se dat,& ī omnē nostram tribulationem,& miseriam ut nos ab ea eripiat. Hoc vero inuit De⁹ se facturum,dum ī rubo apparuit Moy-

B si, quia populus Israel in laboribus erat, se Deus in spinis posuit, ut eū liberaret.

Exo. 3. Et tāta ardet charitate ī peccatores adeo desiderat eos reuocare,ut tūc paratus sit, si opus esset similia multa pati Cum Demophilus quidam durius iusto tractaret sacerdotem peccatorem, qui ab eo pęnitentiam poscebat, ad eū Diony. Areo

Dion. pagita epistolam scripsit, narrans, quod ei Carpus Cretæ eps retulit sibi contigisse. Cuius viri tanta erat sanctitas, ut nunquam sacra faceret,nisi diuina prius admonitus reuelatione. Hic uir peccatorem quemdam ad Deum conuertit, sed eum alter cito auertit a uia recta: cumq; ambo scādalum essent pluribus, orabat Carpus Deum,ut eos è medio tolleret,ac perderet.Cum nocte ad matutinas recitandas surgeret,Deū orauit,ut illos pec-

C catores puniret.Subito uidit cęlos apertos, & Iesum in throno gloriæ stantem spiritibus Angelicis stipatum, cumque oculos inclinaret subter,uidit os inferni apertum,& meo duos illos homines peccatores summo timore correptos, quas serpentes cingebant, & curabāt in infernum iactare. Videretim alios homines qui curabant eos in baratrū trudere, & ipse Carpus accedēs id etiam curabat,ac nitebatur.Cum uero oculos eleuaret uidit Iesum cōpassione motum erga illos peccatores,a throno descendere,ut eos a tanto periculo eriperet, adiuuātibusque Angelis ille suis manibus ab inferni faucibus liberauit eos. Conuersusq; ad Carpum, qui adhuc extētam manum aduersus illos habebat, dixit illi, me percute Carpe,me propelle,in me irascere,paratus sum,iterū hæc perferre,si ad salutem hominū necessariū sit, & hoc mihi gaudium erit,dummodo perire homines nō patiar. En uiscera pietatis Chri in nos. Erat uita nostra inferno appropinquās, & dæmones nos in eū pellere curabant, descendit Christus dn̄s de cœlo, ut nos eriperet,seque ipsum in labores dedit,ut nostros tolleret. Et nunc iterum paratus est,si oporteret multa pati pro nobis,sūma, & immensa hæc charitas est.

Sed dn̄e quid quæris amissam ouē,qd tu amisisti? ille amisisse dicitur,cuius est damnum: peccatoris uero damnum est, ille te amisit, ille te quærat, tu uero quid amisisti? Mirus Dei hic amor est,nos sumus qui amisimus, & ille amisisse se dicit, Deus nos quærit, cū nos eū quærere dēremus: Deus festū agit,cū nos inuenerit, cum nos diē festū agere deberemus. B

Deniq; Gaudiū est in cęlo super uno peccatore pęnitentiā agente,q̄ super nonaginta nouē iustis q nō indigēt pęnitētia. Dubium est,cur maius gaudiū sit de peccatore cōuerso,q̄ de iusto,cum innocentia sit maius bonum quā pęnitentia.

Respondetur primo. Loquitur Christus Dominus non de iustis simpliciter, sed de iniustis Pharisæis,q sibi iusti uidebantur. De quibus Paulus: Volentes suā iustitiam statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti. Plus vero gaudij in cœlo est de uno peccatore pœnitentiam agente, qui uere iustus iam est,quā de multis simulate iustis. Hinc Sapiens: multigena autē impiorum multitudo non erit utilis,nec lętatur Deus in multitudine filiorum infidelium. Hinc Esaias. Et erunt q beatificant populum istum seducentes,& qui beatificant præcipitati, propter hoc super adolescentulis eius nō lætabitur Dominus, & ideo Esaias ait: multiplicasti gentem, sed non magnificasti lætitiam. Ro. 1. C Sap. 4. Esa. 9. Esa. 19

Respondetur secundò. Si hæc uerba Christi domini de uere iustis accipiantur, attendenda est doctrina Gregorij in-

A in homelia, Plerumque hi, qui nullis se oppressos peccatorū molib. sciunt, stant quidem in via iustitiæ, sed tñ ad cœlestē patriam non anhelant, tantoq; sibi in rebus licitis vsum præbent, quanto se ppe trasse nulla illicita meminerūt, & plerūque pigri remanēt ad exercēda bona præcipua, quia valde sibi securi sunt, q̄ nulla commiserint mala grauiora. At contra nonnūquam ij, qui se aliqua illicita egisse meminerunt, ex ipso suo dolore compuncti inardescunt in amorē Dei seseq; in magnis virtutib. exercent, cuncta difficilis sancti certaminis appetūt, omnia mundi derelinquunt, ad cœlestem patriā anhelant, & quia se errasse a Deo cōsiderant, damna præcedentia luctis sequētibus pēsant. Maius ergo de peccatore sic conuerso, quam de stante iusto fit in cęlo gaudium, quia, & dux in prælio plus eū militem diligit, qui post fugam reuersus hostem fortiter premit, quam illum, qui nunquam terga præbuit, & nunquā aliquid fortiter fecit. Si agricola illā amplius terram amat, quæ post spinas uberes fruges pfert, quam eam, quæ nūquam spinas habuit, & nunquam fertilē messem produxit. Hęc Greg.

Greg.

B

Respondetur tertio. Maius gaudium de peccatore conuerso esse, quia de iustis stantib. non est noua ratio gaudendi, est verò de peccatore, qui ad gratiā redit. Sicut pater de salute desperata filij gaudet plus q̄ de aliorum filiorū salute, qui infirmatio non fuerant. Et quemadmodū si pater plures filios habeat, quorū unus mutus sit, forte hic loquatur, plus lætaē pater de eo, quam de aliorū loquela, propter nouam rationem gaudendi. Ita cū omnia opera domini loquantur Dei laudes, solus peccator mutus erat, nihil recti loquebatur: cum uerò in gratiā redit, locutus est mutus, mirant, & gaudent oēs.

Simile

C

Sed ut hoc cęleste gaudiū in peccatoris conuersione explicemus, attende. Nō esse hoc gaudium in solis Angelis quib. Bernardus ait, vinum sunt lachrymæ pęnitentis, sed & in Deo ipso, Trinitas em beatissima lætatur in peccatoris conuersione. Vnde per Hieremiam ait. Et lætabor super eis cum bene eis fecero. Letatur pater, quia nouum acquirit filium, filius, quia nouum membrū in quod trāsfundat merita sua. Spiritus sanctus nouum membrum, quod viuificet, nouum templum, quod inhabitet. Deus quidem gaudere nō dicitur, quia aliquid gaudio illius addatur: quid enim prodes Deo si iustus fueris, aut quid ei cōferes, si immaculata fuerit uia tua? Licet vniuersi homines, & Angeli damnentur, nihil gaudij Deus amittet, & si omnes salutem æternā consequantur, nihil ei adijcitur. Ego Deus, non mutor. Dicitur ergo Deus gaudere in peccatoris conuersione, quia si Deo adijci lætitia posset, hoc eam adijceret, quia hic summam ostendit bonitatem, unde his summe glorificatur. Sicut Aristoteles dicens motum æternum, ab oriente cœpisse dicit, quia si principium haberet, inde illud sumeret.

Bern.

Hi. 32.

A

Iob. 1 a

Arist.

B

Videamus ergo, quo pacto in peccatoris conuersione Deus maximè glorificetur, & eius gloria, ac bonitas pręcipuè splendeat, quę licet in se crescere non potest, in ostensione crescit. Dicimus itaque, nec in mundi creatione, nec in iusti cōseruatione, nec in eius glorificatione, ita diuina bonitas illustratur, ac ostenditur, ut in peccatoris conuersione, & ideo hoc opus eum lętificare dicitur. Ad hoc notanda est Augustini doctrina in Psal. 108. qui ait. Triplex est bonitas, prima benefacere ei, a quo bona accepisti. Secunda, benefacere ei, a quo nihil boni, vel mali accepisti. Tertia, benefacere ei, a quo plura mala accepisti. Primum bonum quidem est, sed infimum, quia, vt Christus dominus ait, Ethnici, & publicani id pręstāt, & natura nos ad id inclinat, & bruta id faciūt. Cognouit bos possessorem suum. Secundum superius qd est. Sed tertiū summe bonitatis est, cum bene de his mereris, a quib. mala accepisti. Hoc opus heroicum, & perfectio Euangelica. Benefacite his, qui oderunt uos, ut sitis filij patris uestri. Et commendat Deus charitatem suam in nobis, qa cum ad huc inimici essemus, Christus p nobis mortuus est. Cum ergo Deus mūdū cōdidit, & grām Angelo, & homini

Augu.

Mat. 5

C

Esa. 1.

Ro. 5.

A dedit, benefecit eis, a quib. nihil boni, uel mali acceperat. Sed cum iustificat impiũ, benefecit ei, à quo malũ accepit grauissimum. Qui mihi dedit uitã, ostẽdit bonitatem suã, & diuinam largitatẽ. Sed quod postquã in eum peccaui, ille me insequatur, ut ad se ducat, quod cum ego proditiones in eũ machinor, & operor, ille uicissim innumera bona faciat, & grãm cõferre uelit, & simul cõueniãt innumera ea mea peccata, & innumera illius beneficia, hoc plane diuinæ, & infinitę bonitatis est, & summe Deũ glorificat. Et ideo hoc primum proposuit Psa:

Ps. 102 B ut diuinę laudis materiam. Benedic anima mea Domino, &c. q propitiatur omnib. iniquitatibus tuis, &c. non s. peccata nostra fecit nobis, nec secũdum iniquitates nostras retribuit nobis. Ex parte ergo eius, cui beneficium cõf rtur, sũmum Dei opus est cõuersio peccatoris, in quo eius bonitas pręcipue elucet, & iõ ille de hoc gaudere dicitur pręcipuo gaudio. Licet. n. maius donum sit innocẽtia q̃ pęnitentia, sed maioris bonitatis indicium est peccatori inimico conferre gratiam, quam amico perseuerãtiam in gratia, & ipsam ẽt gloriam, sicut maior uirtus i re necessaria est, ut beneficias hosti

C ẽt in re minori, q̃ ut amico i maiori: hinc

Rom. 5 Pau. Ro. 5. pluris ducit iustificare peccatorem, quam glorifica iustũ, nec gloria sit maior gratia, quia plus est conferre inimico gratiã, q̃ amico gloriam. Et sic tanquam a maiori ad minus arguit, si. n. cum inimici essemus, recõciliati sumus Deo p mortem filij eius, multo magis recõciliati salui erimus in uita ipsius, quasi dicat, qui fecit quod maius est, faciet qd minus. Hinc est, qd beneficentia Dei in pctõres maximis encomijs in scriptura celebratur. Hinc Ps. mirifica misericordias tuas q saluos facis sperantes in te, i. mirabiles fac mĩas tuas in peccatoribus: & iterum, confiteantur Domino mĩæ eius, & mirabilia eius filijs hominum, et suscepit eos de uia iniquitatis eorum, ecce mirabilia, & misericors, & miserator Dominus, longanimis, & multum misericors, & iterum homines, & iumenta saluabis Domine, quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus, per

A iumenta eos accipies qui computuerũt ut iumento in stercore.

Secũdo in hoc opere ostenditur pręcipue diuina bonitas propter operis difficultatem. Cũ opus aliquod facile est, minor bonitas illud præstat, sicut leue pondus à minorib. uirib. portatur, unde ad facilia dixit Arist. opus non esse uirtute, uirtus vero versatur circa difficile. In õuersione uero peccatoris opera interueniunt difficillima, quæ sola diuina bonitas præstare poterat, tũ ex parte gratię, tum ex parte dispositionis necessariæ ad Arist.

B illã suscipiendam. Ex parte quidem grãæ, quia ut ea concederetur, necessaria fuit X̃pi passio, et meritum. Iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem, q̃

Rom. 3 est in Christo Iesu, ubi necessarius Christi sanguis est, an nõ opus difficile? Sed ais iam pretium illud datum est, nunc nõ datur. Satis est opus iustificationis difficillimũ: dicatur, quod illud fuerit necessarium. Non solum. n. magnum donum est, qd nunc pretio magno emitur, sed illud etiã, quod olim maximo pretio emptum est, & nunc tibi conceditur. Grã ergo, quæ tibi nunc gratis datur, a Christo empta est pretio sanguinis sui. Cũ ergo

C grã cõfertur, manifestatur in cælo Christi meritum, & passio. Ostenditur medicina peccati, & iõ bonitas Dei infinita ob oculos posita gaudium nouum cumulat beatis, ea vero cernitur in curatione peccatoris, & in medicina ei adhibita.

Secũda huius operis difficultas est, disponere peccatũ, ut grãm suscipiat. Nullus enim peccator suis uiribus disponi

Ioa. 15 põt ad gratiam, sed à Deo disponendus est, qa nemo uenit ad me, nisi pr̃ meus traxerit eum. Sicut ergo agens naturale, quo dat formam, disponit ad eam suscipiendã, ita Deus, qui gratiam dat, disponit ut ea suscipiatur. Non ergo Deo solũ grãm debemus, sed ẽt dispositionem ad illam, & cum ad hanc sit necessarius liber consensus voluntatis, hunc Deus curat, & sępe perannos, & tẽpora illum negamus. Et Deus unico uerbo mundũ cõdidit, & multis uerbis non obtinuit à nobis cõsensum, sed ei resistimus, & moro

los

A sos nos,& difficiles exhibemus. Vñ ait.
Pro. 1. Vocaui, & renuistis,despexistis oẽ consi
Aug. lium meum. Hoc mire in se Augustinus
depinxit,dicebat Deo sine modo paulu-
Hie.15 lũ. Hinc per Hieremiam Deus ait laboraui rogans. An non tibi durum est, si cum homine vili, & agresti ac moroso agis,qui rationi non assentitur? Huiusmodi est peccator, cum quo Deus nunc
De.32. agit, gens absque consilio est,& sine pru
Mar.9 dentia. Et hoc fecit,ut diceret,generatio incredula quamdiu vos patiar? Deinde dolore afficitur homo,si in puncto amittat,quæ longo tempore lucratus est,ut si in mari mercatori pereant omnes merces. Multis laboribus a te obtinuit Deus conuersionem, & accepta gratia facili occasione, omnia proijcis in profundũ maris,an non hoc Deo dolorem incuteret,si dolere posset? Nihilominus ꝑ sua
B infinita bonitate iterum Deus operatur salutem tuam te solicitat, ac rogat, an non hęc immensa bonitas?

Angeli vero sancti lætantur etiã,quia propter ea quæ diximus,tum etiam,quia patroni nostri sunt in bello spirituali. Et quemadmodũ patronus militis gaudet, cum miles ipsi demandatus victoriã reportat,ita Angeli,cum nos uictores euadimus. Mira Dei in hominem dilectio, perit seruus fugitiuus, & festum diẽ rex agit,quia inuentus est, ac si filium inuenisset, ac si regnum nouũ acquisiuisset. Nos filios habet Deus;& ideo quemadmodum si regis filius a barbaris ereptus rediret, gauderet rex, & uniuersa curia, ita cum homine agitur. Lætifica ergo ò
1.Reg. peccator Deum, & beatos conuersione
41. tua. Cum aulici norunt,regi aliquid gratissimum, illud ei deferunt. Sic tres fortes attulerunt Dauidi aquam de cister-
C na. Deo ergo hoc offer gratissimum,conuersionem tuam. Ingrata multa fecisti Deo tuo sæpe, hoc ei exhibe gratum, & id facile præstabis, in corde tuo id perages. Maximos uiros non commouet nisi res magna, maximũ plane malum peccatum, quod Deum contristare aliquomodo dicitur, maximum bonum conuersio,quę eũ, & Angelos lætificat, &c.

DOMINICA QVARTA
Post Pentecosten.

Them. Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Luc. 5.

PRoponitur hodie nobis Xps dominus piscator piscium, & hominũ, quo in munere, sicut i alijs, Maria inter puras creaturas primatum tenuit. Cũ .n. Verbũ diuinũ uersaretur in pelago illo immenso pectoris,& mundus eo pisce maximè indigeret, ut ostensũ est, ĩ Thobiæ pisce,cuius viscerib. dæmon pulsus est,& senilis cæcitas curata,qui non piscatorũ illũ capere potuit, & hamo extrahere in terrã,nisi Maria,q̃ esca humilitatis ꝓposita,cũ dixit,ecce ancilla dñi, illũ exire fecit a patre,& ĩ mũdũ venire? Tho.
Quę uero orone sua illũ de cęlis in terrã traxit, poterit etiam in mẽtes nostras deducere,illud ut faciat,orem⁹, Aue Maria B

Duo hæc munera piscatoris,& prædicatoris ualde inter se cõueniunt uoce, & re ipsa. Hodie Christus dominus,piscatorẽ se exhibet animarum, & plures efficit piscatores,qui ei adiutores sint hoc in munere. Videamus nũc mare, pisces,& piscatores. An nõ mundus iste mare est? Sicut mare salsum est, ꝓcellis,ventisque agitatum,periculis plenum, syrtibus,& scopulis abundans,in quib. pleriq; miserè pereunt Ita in hoc mũdo quid uideas nisi amaritudines, tentationes pericula vbique,in quibus cum aïæ,tum corpora pereunt? Pisces maris huius hoïes sunt. Et ideo queãdmodũ pisces in mari sum ma celeritate,ac diligẽtia huc illucque di C scurrũt,quasi negotia max. tractarẽt, cum tñ nihil negotij illis sit,sed vana curiositatione huc,illucq; perãbulant. Sicuideas homines in hoc mundo versantes, Simile adeo in temporalibus solicitos, per uniuersum mũdum discurentes lucri causa, ac si æterna illa essent, & vera bona,cũ tamen nihil sint:hinc Sapiens,peccatori dedit afflictionem, & curam superfluã, Ecc. 2. ut addat,& congreget. Sed,& hoc uanitas est,& crassa solicitudo mẽtis. Deinde sicut pisces maris inuicẽ se deglutiũt pręcipue uero maiores pisces minores deuorant,

A rant, ita diuites, & potentes huius sæculi
Hab. 1. pauperes, & minores vexant, & opprimunt. Hinc Iacobus. Nonne diuites per potentiam opprimunt vos? Et propheta, & taces, deuorante impio iustiorem se, & facies homines, quasi pisces maris.

Iaco. 1. In hoc mari dæmō olim præcipue, & nunc magna ex parte piscatur homines, quia fur est, q uenit, ut mactet, & perdat.
Io. 10. Innumeros uero capit homines, qa eis proponit escam dulcē, voluptatē. s. qua hoies capiunt, non attendentes hamum latētē damnationis æternæ. Plato dixit
Plato. Cicer. de Senect. malorū escam voluptatem, & Architas Tarētinus aiebat (referente Cicerone) Libidine dominante temperantiæ nullum locum esse, nec in voluptatis regno virtutem posse cōsistere. Nec solum hac esca
B pposita homines decipit, sed innumeris fallendi artib. vtitur, quib. miseros decipit homines, inter quas una ē, qua se uer
Simile um ostendit piscatorem. Sicut.n. astut' piscator cū hamo cepit piscem grādem, nō eum statim in terrā extrahit, nec exasperat, aut, dura manu tracta (si enim id ageret oīa rūperet [illegible], & liberabitur) sed ei blāditur, largam chordam cōcedit, vt libere per aquas uagetur: sic.n. hamū omnino deglutit, & lassat, ac deficit, vt facile in terrā trahi possit. Ita dæmon, callidissimus sup oīa animātia terræ, misso ad te hamo cooperto uoluptate, aut gloriola uana, te cepit, & in graue peccatū impulit, quo admisso te tenet. Sed ne ab eo discedas, & vincula eius disrūpas, aliqua bona opera agere concedit, nō ut te dimittat, sed ut securius teneat. Sic He-
Ma. 6. rodem tenebat per adulterium, permittit tamen ut Ioannem audiat, & eo audi-
C to multa faciat; sed tandem eum impulit, ut Ioannem occideret, & demum in æternum periret. Decipit te incautū astutus dæmon, permittens bona aliqua facere quibus tibi securus uidearis, & etiam [illegible] agere te credas, cum in infernum p[illegible]peres, quoniam [illegible] lethali crimine aliquo teneris, [illegible] tibi mortua erunt.

Ecc. 1. Innumerabiles astutias nullus enumerare [illegible], astutias illius qs cognouit? Sapiens ait. Hac esca pposita, voluptate. s. & his astutijs vniuersum pene genus hominum capiebat olim. Audi gloriātem

A ipsum per Esaiā. In fortitudine manus
Esa. 10. meæ ego feci, & in sapientia mea intellexi, & abstuli terminos populorū, & principes eorum deprædatus sum, & detraxi quasi potens in sublimi residentes, & inuenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum, & sicut colliguntur oua quę derelicta sunt, sic uniuersam terram ego congregaui, & nō fuit, qui moueret pennam, & aperiret os suū, & gannitet. Mirabilis profecto dæmonis arrogātia, & potentia his verbis ostenditur. Et huius rei querelas proponit Deo Habac.
Habac. 1. Quare non respicis super iniqua agētes? & taces deuorāte impio iustiorem se, & facies hoies quasi pisces maris, & quasi reptile non habens principem? Totū in hamo subleuauit, traxit illud in sagena
B sua, & congregauit in rete suum super hoc lætabitur, & exultauit, propterea immolabit sagenæ suæ, & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars eius, & cibus eius electus. Propter hoc ergo expandit sagenam suam, & super interficere gentes non cessat. Hinc et Psaltes
Ps. 140. ait. Cadent in retiaculo eius peccatores.
Ecc. 9. Et Sapiens. Sicut pisces capiūtur hamo,
Eph. 6. sic homines in tempore malo, tps malū
Io. 10. dicit tps tentationis: sic enim uocat Paulus diem malum diē tentationis, dicens: accipite armaturam Dei, ut possitis stare in die malo. Dæmon ergo homines piscatur in ipsorū interitum, quia fur non uenit, nisi ut furetur, & mactet, & in mortem ducat sempiternam.

Misertus dominus necem piscium horum, & dolens sempiternū eorum inte-
C ritum, misit filium suum, ut homines piscaretur, nō in piscium interitum, sed ui-
Io. 10. tam. Ego ueni, ait ipse, ut vitam habeat, & ut abundantius habeat, ut relicta sensuali uita, cęlestem viuāt. Piscis, & piscator factus est dum homo dignatus est fieri, & ut hunc piscem caperet, ad eū acces-
Mat. 4 Hyeroglyphicum. sit tentator. Sed factus est, similis pisci, q dicitur Torpedo, q Aegyptijs Hyeroglyphicū fuit defensoris multorū, ac liberatoris reipublicæ; Qui cū in reti aliquo capitur, cū alijs piscibus, p fila retis uenenū mittit, quo torpere facit manus piscatoris

toris

A toris, & sic relinquit vniuersos pisces liberos, quos reti tenebat incluso. Ita plane de homini cũ Xp̃o dño accidit, quẽ cum reliquis hoĩbus capere voluit, sed ei⁹ virtute oẽs liberati sumus. Vt ei dicamus.
Ps. 145 Dirupisti dñe uincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Piscator vero homum factus est, dũ eos ad se traxit, nec ei deesse esca pót multo suauior ea, q̃ dæmõ ꝓponit, hæc vero est delectatio virtutis. Vnde Sapiens Sapientia ſm nomen est
Ecc. 6. eius, a nomine suo dicit sapidam esse sciẽtiam. Esca etiá eius sunt innumera ipsius beneficia, quib. nos ad se allicit, esca est promissio æternorum bonorum.

Sed nũc vos alloquor rõnales pisces, quis piscium, si rõne vtitur, piscará permittet ab eo, qui ei necem machinat̃ æterná, & eum fugiet, qui uitam donat sine fine
B má uram? Quená quis past uẽ fugiet, & lupum sequetur? Quem præeligis ò miser peccator, quem diligis? quẽ sequeris? dæmoné, aut Deum? Forsitan dices, quod
Oseę. 2 olim Synagoga p Oseá. Vadá post amatores meos, q dant panes mihi. Putas te amatoré sequi, sed non diligit te, qui te ĩ morté ducit ęterná? An nõ itelligis dæmonem tibi eá escá ꝓponere, q̃ piscator pisci, ut eum capiat, & interimat? An nõ
1. Reg. 13. hoc est conuiuium Absalonis, in quo interficit Amnõ? Audi Psalté regium. Ad
Ps. 77. huc escæ eorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos. Est ne homo adeo demens, qui audiat, cibus hic veneno infectus est, & nihilominus illum su
Ap. 17. mat, & mánducet? An nõ sæpius audisti. in delectatione sensuali in substátia aliena peccatũ est, mors in olla hac est? an ñ hic calix meretricis plenus fornicatione, veneno, & abominatione? quo pacto
C eũ bibes? Vis absconditá in eo mortẽ ti-
Sap. 16 bi manifestem? Audi Sapienté. Homo p
Pro. 2. malitiam occidit aĩam tuá, nescis ò stulte, qđ de periculo animæ tuæ agitur? nescis viam delectationis, viá esse inferi?

Et ergo piscatoris munus Xp̃s dñs impleat, ait Lucas. Ascendit in nauim Simonis, & rogauit a terra reducere pusillum. Duas uidit naues, sed vná elegit, vt ei esset suggestum, vnde doceret turbas, & aĩas caperet. Hęc uero nauis Ecclesia est, in qua Christus dñs docet, extra quá A nec salus, nec ei⁹ doctrina est. Doctriná vero, & uerbo Dei hoĩes capiuntur, maxima .n. est diuini verbi vis, quo hominũ corda mutantur. Verbo Dei ex nihilo cõdita sunt uniuersa; uocat .n. Deus ea, quę non sunt, & efficit, ut sint. Et uerba Dei in sacramentis mira operãtur, & hominũ corda gratijs replent. Vñ Aug. Quæ Aug.
est ista tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat, nisi faciẽte verbo, &c. Et licet Dei verbũ extra sacramenta nõ eá vim contineat, q̃ in sacramentis, tamen latentem uim habet potentissimá, vt nouos homines ĩ Dei filios regeneret. Et ideo dictum est a Christo dño semẽ, Luc. 8.
quia sicut semen nõ est quid mortuum, sed viuum, uiuax, efficaxq; ut producat herbas, fruges, arbores, ita Dei uerbũ nõ est res emortua, ut uerba philosophorũ, B
sed vim continet diuinam, ut fructũ referat. Hinc dominus per Esaiam. Quo descendit imber, & nix de cœlo, & illuc ul- Esa. 55
tra non reuertitur, sed inebriat terrá, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen serenti, & panem comedenti. Sic erit uerbum meum, quod egredietur de ore meo, nõ reuertetur ad me uacuũ, sed faciet quæcunque volui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud.

Fructũ uero huius diuini uerbi explicare uoluit Christus dominus ĩ loco, unde illud prędicauit. Dum rogauit a terra reducere pusillũ. Quo ostẽditur uerbũ, & doctriná eius separare hoĩes a terra. Omnis alia doctrina, quæ ducet in affectis homines terrenos efficit, & amare terrena docet. Et ideo est illa sapiẽtia, de qua Iacob. ait. Nõ est ita sapientia desur- Iac. 3.
sum descendens a patre luminũ, sed ter- C
rena animalis, diabolica; doctrina uero Christi domini a terra nos sperata, do- 2. Co. 4
cens, non contemplari ea, quæ uidentur, Dam.
sed quæ non videntur: quæ uidẽtur temporalia sunt: quæ non uidentur, æterna. Testatur D. Ioannes Damascenus in historia Iosaphat, nomen fidelium olim fuisse gẽs, quę omnia terrena despicit, & nihil habet, & solũmodo futura, & æterna curat. Inclitum profecto nomen, & a quo nunc plurimi fidelium alieni sunt.

Hæc

A Hæc doctrina ostendit, terram esse viuētium, cęlestem Hierusalem, ad quā suspiremus, Christus dñs hanc incepit vitam cœlestem, & qualis cęlestis, tales & cęlestes. Hoc vero valde mirandum est, q cū lex Christi nihil aliud doceat, nisi terrenorū despectū, nihilominus in hac Christi naui, i eius schola plurimi versantur, qui terrena sapiunt, nihil præterea, & sic se gerunt, ac si cęleste nihil audissent, & ita humi hærentes, ac si ad meliora uocati nō essent. Si nunc nunciorum certissimis verbis diceretur vobis, prope Hispaniam adinuētam fuisse regionem nouā, in qua mors non dominatur, in qua nulla infirmitas, dolor null⁹, triste nihil, sed vniuersa læta, iucūda, & ex voto esse, in qua montes aurei, mōtes lapillorum pretiosissimorum, & uniuersa, quæ delectationi sensuum deseruire possunt, quanta diligentia, ac celeritate oēs curreretis in eam regionem, ut in ea fœlicē vitam degeretis? O miser peccator, nosti ne uocationem tuam? in quam vocatus es terrā? an non in terram viuentium, ubi portio tua est? an non in terram, vbi infinita bona, qūo hic stas? Vocatur Israel a Deo ī terram fluentem lac, & mel: & licet habitarent in optima Aegypti plaga, nullus nō exit uocatus: tu in cęlestē patriam nō procedis, sed hic tibi mansionem paras æternam? Sed ais. Patria mea hic est, hic natus, & educatus sum, & mirabilis natura loci proprij est, ut Aristoteles ait, q adeo me tenet. Imo verò patria tua cœlū, terra vero exiliū, illa q sursū est Hierusalē, q est mater nostra libera est, duo erant oppida in terra promissa, quæ dicebantur Salem, alterum in radice mōtis Siō, de quo meminit Euāgelista, ubi multæ aquæ erant, alterum in mōtis summitate. Sed magna inter ea diuersitas erat, nam quæ ad montis radicem sita erat, ciuitas erat parua: quæ uero in mōtis summitate, maxima, amplissima, & toti⁹ mūdi metropolis. Cumq; exteri plures veni rent, vt hanc viderēt, ingressi priorē Salem dicebant, hæccine est inclyta vestra, & regia Salem? quib. respōdebāt Israelitæ, non est hæc præcipua Salem, sed illa, quæ in mōtis vertice sita est, illa, quæ hic videtur procul, & hac ratione Hierusalē dicta est, quod sonat visa Salem, quæ ibi cernitur. Id ipsum nunc tibi dicimus, nō est hęc terra, quā incolis, vera Salem nō est hæc patria tua, sed quæ in cęlis est, qd hic sistis? Dedit Salomon regi Hirā viginta oppida in Galilea, & non placuerūt ei, & ait, hæccine sunt ciuitates, quas dedisti mihi ò frater? Galilæa rotatio, & volubilitas interpretatr, eius ciuitates significant tp'ia bona, quæ mutationi obnoxia sunt. Quomodo hęc nobis placere possunt, quæ parua sunt, & facile amittūtur? Aeterna sunt nobis quærenda, quæ Christus promisit. Hinc Petrus. Benedictus Deus, qui secundum misericordiā suam magnam regenerauit nos in spem viuam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hęreditatē incorruptibilē, & incontaminatam, & inmarcescibilē, B conseruatam in cęlis. Vt ergo in hāc veniamus hæreditatē, oportet, a terra nos reduci pusillum. Audiamus cum Abrahamo, ergo egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris, & veni in terram, quam monstrauero tibi.

Simile (margin) · B · Arist. · C · Ioā. 3. · 3. Re. 9 · 1. Pe. 9 · Ge. 13.

Reducta ergo naui a terra, docuit Christus dominus turbas, & piscatorē egit, Quia vero alios etiam hominum piscatores esse voluit, quibus diceret, quod hodie Petro. Ex hoc eris hoīes capiēs. Qui innumeros pisces capturi erāt, ut huius tantæ rei ob oculos figuram proponeret, Ait Petro. Duc in altum, & laxate retia vestra in capturā. Præclare Ambrosius hic ait. Soli Petro dicitur Duc in altū, & deinde reliquis, laxate retia uestra in capturā, Petri enim munus est, ducere Ecclesiam in altum, prædicatorum vero laxare retia, qui summ⁹ Pōtifex Magister est Ecclesiæ, ad eū ptinet, quæ fidei sunt, decernere, scripturā interpretar authoritate diuina, & in profunda illius Ecclesiam ducere. In Petri manibus gubernaculum Ecclesię tradidit Christus. Vis videre, quomodo Petrus hanc nauim in altū ducit? Audi primum illius decretū pontificium. Interrogat Christus dominus, quem dicunt homines esse filium hominis? cumque hominum sententias Apostoli retulissent, qui humana solum

Ambr. · C · Ma. 16

A sentiebant de Christo Domino, & ideo terræ hærebant, Petrus a terra recedens in altũ ducit nauim, dicens. Tu es Chri-
Eccl. 1. stus filius Dei uiui, quod nam altius, quod profundius pelagus? Reliqui terrena dicebant. Petrus cœlestia, vere Ecclesiã duxit in altum. Interrogat Sapiẽs. Profundum maris quis dimensus est? possemus
Eph. 3. ei respondere, Petrus, qui id attigit, qui ait ego Sapientia in altissimis habitaui, & thronus meus in columna nubis. duxit ergo in altum, cum eum attigit, qui in altissimis habitat. Audi in quam profunda scientia mysteriorũ Dei ducta Ecclesia fit. Mihi omnium sanctorum minimo. (Paulus ait) data est gratia hæc in gentibus
B Euãgelizare inuestigabiles diuitias Xpi, & illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi à sęculis in Deo. Vt innotescat principibus, & potestatib. in cęlestibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei, tantus diuinorum mysteriorum intellectus Ecclesiæ datus est, ut Angeli beati ab ipsa plura didicerint. Vere in profundum, in altum ducta est Ecclesia a Petro. Nec mirum. cum ipse di-
2. Pe. 1 cat. Spiritu sancto inspirãte loquuti sũt sancti Dei homines spiritus uero omnia scrutatur, etiam profunda Dei, ut ait
C Paulus. Postquam Petrus in altum du-
cit nauem, dicitur omnibus doctoribus.
1. Co. 2. Laxare retia uestra in capturam.

Sed attẽdenda est mirabilis piscium captura cõcluserunt pisciũ multitudine copiosam, ita ut rumperetur rete, & implerẽt duas nauiculas. En uelut imagine expressũ fructum Apostolicæ prædicationis, qua uniuersus fere mũdus ad Deum
Mat. 13 cõuersus, & innumeri capti pisces. Et ideo assimilata a Xpo Dño est sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium con
Esa. 49 greganti, quam cũ impleta esset, &c. Idque per Esaiã loquitur pater filio. Parũ est, ut sis mihi seruus, ad suscitãdas trib. Iacob, quod fæces ad Israel couertendas, dedi te in lucem gentiũ, ut sis salus mea usque
Psa. 21 que ad extremum terræ. Et regius Psaltes in idem concinit, dicẽs. Reminiscentur, & cõuertentur ad dominum uniuersi fines terrę, & adorabunt in conspectu eius uniuersæ familiæ gentium. Vna con

cione quasi unico rete misso traxit Petrus A tria millia hominũ ad Christum, & alia quinq. millia quorum erat cor unum, et anima una. Et deinde innumeri sancti collecti sunt Deo ab Apostolis, & eorũ discipulis, quod præuidens Esaias, & uidens se, & prophetas nocte tota laborantes nihil fere prędidisse, Apostolos uero innumeros cepisse pisces ait, Beati qui seminatis super omnes aquas, immitentes Esa. 32
pedem bouis, & asini. Cum sterilitatem Synagogæ, & Ecclesiæ abundantiam prædidisset, rãdem ait, ò vos beatos Apostolos, & Ecclesiæ doctores, qui uerbũ Dei seminatis maximo cum fructo, nõ in terra aretĩ, ut nos, sed in fertili, et irrigua. Il B
lud uerbum immittentes pedem bouis, & asini, Hyeron. refert ad duo populos Hiero.
Iudæorum, & gentium, qui in Ecclesia conuenerunt, quorum unus mundus, alter immundus est. Vel illa duo animalia nominat Propheta, qa illis pręcipue homines utũtur in agris colendis, quasi dicat, facile uos, qui uerbum Dei seminatis maxima adhibita cura, ac diligẽtia, et maximo cum fructu.

Sed quid est, quod, rete rumpitur? respondeo, primum tyranni hoc rete disrumpebant, dum Ecclesiam persequebantur.
Sed hac in re diuina Ecclesiæ uirtus ap- Exo. 1.
paruit, quoniam cũ rete rumpebatur, non exibant pisces per rupturam illam, imo noui pisces per eam intrabant. Sicut. n. quõdam creuit Israel persecutione Aegiptiaca, ita Ecclesia persecutione tyrannorũ. C
Et aliud sepenumero miraculum efficiebatur, ut ipsi persecutores, qui rete rumpebant, fierẽt pisces, & rete intrarẽt. Ita Act. 9.
Saulo cõrigisse Lucas ait, De quo Ananias ad Dominum ait lupus hic est, quid me ad eũ mittis? & Dominus, imo ouis, & piscis reti inclusus. Sed Domine cur Ecclesiã rũpi permittis, an nõ sic pisces egredientur a reti? Imo illac intrabũt noui pisces. Qui enim ex carne medicinam efficit contra carnem, qui aquam de petra eduxit, & serpentem medicinã facit contra uenenum, & qui de comedẽte cibum extrahit, simul efficiet, ut per retis rupturam non egrediantur, sed ingrediantur pisces.

Respon-

A Respondeo secūdo, Hanc rupturam effici a prauis piscib. qui re e ingrediuntur. Cuius rei intelligēdæ, causa notandum est, duplicem piscium capturum in Euangelio describi similē, ualde. Prima
Ioã.21 est hęc, de qua Lucas meminit. Altera q̄ Ioannes memoriæ prodidit, quę post resurrectionem facta est, in qua cum tota nocte laborasset Apostoli incassū, Xp̄o Domino pręcipiente ad dexteram nauigij mitti rete, cęperunt centum quinquaginta tres pisces grandes, nec rete ruptū est. Hæc a Ioanne descripta pisciū captura significat eam, quam Christus Dominus faciet omnium electorum, cum eos in cælo congregauit. Mittitur tunc rete ad dexteram nauigij, quia soli filij dexte-
B ræ tunc colligunt. Fit post resurrectionē quia in futuram uitā seruatur. Tunc nu-
Eccl.1 meratur piscium numerus, quia boni, & iusti numerum habent, impij uero multiplicati sunt sup numerum, quia infinitus numerus stultorū, & iustos singulari quadam ratione Deus numerat, q no uit eo ex nomine, & numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina
Simile vocat. Sicut tu numeras lapillos pretiosos, quos domi repositos habes, non tamen reliquos lapides, & uasa argenti, & auri simili rōne in numerum redigis, & libro mandas, non uero fictilia. Ibi oēs p̄isces grandes sunt, nullus enim in cælo est, qui magnus, & princeps non sit, do-
Eph.4. nec occurramus omnes in uirum perfectum, ut iam non simus paruuli, ait Paulus. Ibi rete nō est scissum, nullam enim
C tunc rupturā pisces faciēt, quia uniuersi boni congregantur, nullus est prauus.

Alia piscīū captura hodie nobis proponitur ante resurrectionem facta, i qua plurimi capiuntur pisces, sed eorum nu-
Ma.13 merus non dicitur, & rete rūpitur, nec omnes pisces grandes sunt. Hęc significat collectionem fidelium in Ecclesia q̄ est similis sagenæ missę in mare, & ex oi
Esa.9. genere piscium congreganti, quia in hac Ecclesia non solū boni, sed & mali sunt. Ideo licet multiplicasti gentem sed non magnificasti lætitiam. In hac sagena inclusi pisces non habent licentiam uagan di per illicita desideria, quia reti continē-

tur. Vnde optimus piscis ait. Continuo A
nō acquieui carni, & sanguini. Sed pec- Gala.1
catores contineri nolunt in officio, subijci nolunt, & ideo quasi rete rumpunt, & charitatis quidem filium rumpunt, licet
fidē retineant. Et hinc uniuersa Ecclesię Ecc.40
mala ortum habēt, quæ propter peccatores ueniunt. Hinc Sapiēs, mors, sanguis contentio, Romphea, oppressiones, fames, cōtritio, & flagella propter iniquos creata sūt hęc, & propter illos factus est
cataclismus, i. diluuium, quo mundus deletus est. Qui ergo ingressus es, in Chri- Iob 25 Ma.11
sti rete captiuum te puta. Sicut ille, qui ait, posuisti in neruo, pedem meum. Et ideo legem suam Christus iugum appellar, licet suaue, q̄a sicut iugo ligatur bos,
ita fidelis Christi lege. Sed attende cum Eccl.6
te ligarum videris, quod Sapiens ait, alligatura eius alligatura salutis, sicut enim
infans ligatur in bonum, ut robustiora B
habeat brachia, & puer ligatur cum turbeculis sanguineis, et rubris laborat (uulgo dicuntur uiruelas) ne sibi malum pro prijs manibus inferat ita in bonum tuū ligaris non in perniciem, ideo alligatura salutis illa dicitur. An non alligauit
Samaritanus infirmum uulnera rum, ut Lu.10.
eum sanaret? Sed alligatura hæc libera
est. Sicut Ioseph missus in carcerem, alli- Ge.39.
gatus est, sed cito ei traduntur carceris claues, & sic clausus, & liber erat. Ita iusto lex imposita non est, quia licet lege ligetur, tñ non constringitur, non arctatur, non est ei graue onus, sed leue uolū-
tate enim, & dilectione seruit Deo, non C
grauatus, onere, sed ductus amore. &c.

Tandem ô homo in unam ex duabus retibus incidere debes, impossibile est, utranque fugere, uel in dæmonis retiaculū, uel in Christi rete uenire debes, inter medios cleros stas, inter duas has sortes quam eliges? calicē Christi habiturus es, aut calicem dæmoniorum, ecce po-
sui in conspectu uestro uitam Deu.18
& bonum, e contrario
mortem, & malum
elige ergo uitam
ut uiuas,
&c.

IN

A

IN EADEM DOMINICA
Quarta Post Pentecosten.
Concio Secunda.

The. Cum turbe irruerunt in Iesum, ut audirent verbum Dei, &c. Luc. 5.

Maxima plane uis uerbi diuini est, si
cut nomine assimiliatur Xpo Do
mino, qui uerbũ est patris, ita ui atq. po-
Psa.77 tentia. Hinc Psaltes. Ecce dabit uoci suę
vocem uirtutis. Et hoc uerbũ est, ꝙ uim
tribuit reliquis omnibus, quæ Deus pro
homine operatus est, ut illũ in Dei obse
quiũ trahant. Sicut.n. lux ex seipsa uide
B tur, & uisibiles reddit uniuersos colores
q sine luce videri nequaq̃ possent, ita
Dei uerbo docemur, & illuminamur, ut
reliquas Dei misericordias ꝑpẽdamus.
Sine hoc uero uerbo reliqua oĩa nihil no
Ez.34. bis prodessent. Est Verbum Dei in Ec-
clesia, quod lignũ uitę in paradiso. Lignũ
hoc promiserat Deus per Ezechielem.
34. Et suscitabo eis germen nominatũ,
& non erunt ultra imminuti fame in ter
ra, nec portabunt ultra opprobrium gen
tiũ, ꝙ nam germen nominatum nisi li-
gnum uitę? quis est cibus animarũ, nisi
Dei uerbũ? quod ẽt opprobriũ gentiũ, ni
Pro.11 si ignorãtia a qua Dei uerbo liberamur?
Sed clarius Sapiens ostẽdit Dei uerbum
lignum esse uitæ, cum ait, Beatus homo,
qui inuenit sapientiam, & affluit prudẽ
tia, lignum uitę est his, qui apprehendẽt
C eum, & qui tenuerint eum beati.

Pręcipue tñ hoc uerbum in Xpi Dñi
ore uim habuit, quia unaquæque res in
sua causa, & principio maxima uirtute
cõtinet, sicut calor in igne, lux in sole fru
ctus in arbore, sic diuinum verbũ in Dei
verbo substantiali. Cuius rei testimoniũ
non petamus a Magdalena Christi dile
Luc.10 ctrice, quæ omnium oblita, ad Christi pe
Ioan.6 des sedebat, ut audiret uerbũ eius, nec a
Petro Christi discipulo, qui ait, quo ibi-
mus? verba uitę ęternæ, habes sed ab ip
sismet inimicis Christi Domini qui eun
tes, ut eũ caperent, attoniti, & stupentes
facti sunt eo audito; & reuersi dixerunt
nunquam sic loquutus est homo. Eius
verbo audito Apostoli oĩa reliquerunt. A
Matthæus lucra pecuniarum. Petrus, &
Andreas retia Ioannes, & Iacob. ẽt pa- Psa.16.
rẽtes, & deniq. propter uerba labiorum
tuorũ ego custodiui vias duras. Nec id
mirandum est, sed potius ꝙ uniuersus
mundus non traheretur. Depictus Her
cules est a poetis, multis funib. ex ore ei⁹
procedentib. quib. multos populos post
se trahebat, pp maximum uiri eloquen
tiam, quid obsecro non faceret uerbum
illud patris. qui aperit os mutorum, &
linguas infantiũ facit disertas? Vere di- Luc.10
cere possumus audientib. Christi uerba Ma.13
beati oculi, qui uidẽt quæ uos uidetis, & Esa.2.
aures quæ audiũt, quæ nos auditis. Ad
quos fausta uaticinatus Es. aiebat, & erũt
oculi tui uidentes pręceptorem tuum, & B
aures tuę audient uerba post tergum mo
nentis, hæc est uia ambulate in ea. Hac
rõne nunc Luc. ait. Cum turbæ irruerẽt
in Iesum, ut audirent uerbum Dei. Qui
bus uerbis maximam audientiũ auidita
tem expressit. Sed nobis, qui Christũ lo
quentem non audiuimus qui boni reli-
ctum est? certe uerba Christi, quæ ipse ꝑ
ministros suos ad nos loquitur. Sed ais,
unde sciam, Christum ad me loqui? Au-
di Paulum id asserentem, an experimen
tũ quæreti eius, q in me loquitur Chrus?
Et idem Paulus, tanquam Deo exhortã 2.Cor.
te per nos. Et idem gratias agimus Deo 13.
qm cum accepissetis a nobis uerbum au 2.Co.5
ditus Dei, accepistis illud, non vt uerbũ 1.Th.2
hominum, sed sicut vere est, uerbum C
Dei, qui operatur in vobis, qui credidi-
stis. Christus ergo loquitur in pdicato
ribus suis. Relicti sunt nobis piscatores.
qui eadem retia, qua Christus, piscatur,
eadem uerba usurpant, & ex ore Xpi
uim acceperunt, vt nunc homines cõuer
tãt in Deum. Hinc Paulus, uiuus est ser Heb.4
mo Dei, & efficax, penetrabilior omni
gladio ancipisti, pertingens usq. ad diui-
sionem animæ, & spiritus. Viuus ait, nõ
emortuus, similisq. gladio, unde Esaias,
posuit os meum Dominus quasi gladiũ
acutum, diuidit spiritũ ab anima, anima
li, scilicet, ut ibi nõ coerceant, & cũ unus
sit homo, verbum Dei illum diuidit, ut Esa.46
nihil commune cũ carnis appetitu spi-

ritus

ritus uelit, sed reijciat beluinos appetit⁹ quasi à rōne alienos. Vere maxima diui ni uerbi eis ē. Lex Dñi imaculata, cõuer Psa.44 tēs aīas. Et Ieremiæ dictum est, dedi uer Hier.5 ba mea ut ignē, & populū iustum ut lin gua, & deuorabis eos. Fortissimi, ac mu nitissimi muri erat Iericunthini, sed clā gētibus Dei tubis ceciderūt, sic maximi pctōres Dei uerbo audito ī mētē redeūt, & ī terrā se deijciunt. Loq mini ad petrā Nu.20 ait Dñs, & illa dabit uobis aquas Sagit- 2.Re.1 ta Ionathę nō est reuersa retrorsū, et gla dius Saul nō est reuersus innanis. Quid mirū Dei uerba, q̄ sagittæ potētis acutæ sūt, & glaudius anceps, mirabilia operēt ut populi sub Deo cadāt. Merito nos. Ia Iaco.1 co. monet. Suscipite insitum uerbum, ꝙ pōt saluare aīas uestras: insitum dicitur verbum, quia in eo insita diuina vis est. B

Eccl.21 Ecc.27 Sed ais. Audio ego Dei uerbū, nec tū tātā in me operaſ mutationē. Sine dubio tu ex ille ď quo Sapiēs ait. Cor fatui qua si uas cōfractū, oēm Sapiētiā nō tenebit & iterū, quasi in pcussura cribri puluis, sic aporia (,i. scoria) in cogitatu illius. Si- militudine optima exprimit diuinus spi ritus ea quæ peccatorib. accidunt, sicut, inquit, cribrū solas retinet paleas, triticū vero affluere finit, sic peccator audiens Dei verbū modū, et flosculus uerborū cō seruat, non uero substantiā eius, & ideo uim in corde ipsius nō hēt. Hoc uero du plici ex causa acciddre solet, prior illa est, ꝙ non auide Dei uerbū audis, non il lud esuris, & sitis, sed potius fastidis, & quasi necessitate duct⁹ uenis, ut illud au C dias. Sicut uero desperas de salute infir- Ps.106 mi, q oēm escā fastidit, ita quasi de spera 2.Par.36. tus est, q Dei uerbū reijcit. De quo Psal. ait. Oēm escā abominata est aīa eorū, & appropinquauerūt usq. ad portas mor- tis. Et reddēs diuina scriptura rōnē, qua cōmotus Deus est, ut uniuersū populum suum abijceret ait. Illi subsannabat nun cios Dei, & parui pendebant sermones eius. illudebantq. Prophetis, donec ascē deret furor Dñi in populum eius, & nul la esset curatio, ꝙ ī Sodomis curatio nō fit, non adeo minorum, at quod in Dei populo, hoc valde mirandum, hoc uero efficit despectus diuini uerbi. Proxima ē populo desolatio, & oīmoda uastitas, cū A Dei uerbum in eo despectui est: hanc.n. proximam causam desolationis Israel Spūs sanctus fuisse asserit. Si ad come- dias, aut tragedias uanas uocaris, inue- nies plurimos, ut se inuicem comprimāt si ad uerbum Dei audiēdum accedas, fe- re nullum cōperies, in his ergo Dei uer bum uim nō habet, quia illud conculcāt. Altera eiusdem rei ratio est, quod dæmō aliquos peccatores armis induit, quasi à Vulcano in inferno cōfectis, quæ nulla arte, nullis telis disrumpuntur, qui nulla re cęlesti admoniti cōmouentur, nō mor te. non iudicio, non inferno, nō Christi cruce. De quib. Arist. ait. Quemadmodū Arist. Simile in medicina fieri dicunt, ut corpora non pura quo magis nutrieris, eo magis læ- B das, materiam nimirū corruptis humo rib suggerens, sic prauis opinionib. prę- occupatam aīam quo plus docueris, eo magis lædes maiores subinde male, & perperā sentiendi occasiones suppediās. Sed horū extremū periculū Spiritus san ctus ostendit, cum ait. Cor durum male habebit in nouissimo. Et iudas in sua ca Eccl.3 nonica, cū eis plurima noīa imposuisset, Iud. ad iustos cōuet'us ait. Et hos quidem ar guit iudicatos, illos uero saluos de igne rapiētes, alijs aūt miseremini in timore, odientes eam, quę carnalis est, maculatā tunicam. In quem locum D.Th. ait. Tri D.Th. plex est peccatorum genus: primū obsti natorum, quos dicit arguendos, quasi iā iudicatos, & damnatos, licet omnino de sperari non debeant. Secundum, pecca- C torum, qui indurati non sunt, quos a pec catis abducere, curare debemus, quasi ab igne eos rapientes, est enim peccatū ignis. Tertium eorum, qui desiderant a peccatis liberari, & illud curant, quibus miserandum est cū timore, ne & nos in eandem foueā incidamus, hoc uero de- bemus facere odientes peccatum, uel cor puspcti, quod dicitur maculata tunica.

Sicut ergo turbę irruūt, ut uerbū Dei audiant, ita tu irrue, & omni cura dıligē tia, ut verbū Dei audias, menteque reti- neas. Sed ais, quid audiam, quæ iam no- ui? Scio, me in peccato esse, scio, quę sint adhibēda remedia, cū ab eo recedere vo luero.

A lucro. Quid ergo audiã: nihilominus au
Ps. 50. di Dei verbũ, an non plusquã tu sciebat Dauid dicẽs, incerta, & occulta sapientię tuæ manifestasti mihi? & tñ donec Prophetæ voce admonitus fuit nõ pœnituit. Vim diuinã Deus uoci suæ tribuit, dabit uoci suæ uocẽ uirtutis, qua nõ solum audias, sed proficias, non solũ comedas, sed
Eze. 3. vẽter tuus impleat. Sicut ab Ezech. dr. Fili hoĩs uẽter tuus comedet, & uiscera tua cõplebũtur volumine isto: Quæ uer
Greg. ba enarrans Greg. ait. Multi uocem prædicatoris audiunt, sed post uocem vacui recedunt, quorum etsi venter comedit, uiscera non replentur, quia etsi mẽte intellectum sacri uerbi percipiunt, obliuiscendo, & non seruando, quæ audierũt, hæc in cordis uisceribus non recipiunt.

B Sed quia plura de hoc Dei uerbo in Euangelio hodierno uidebimus, ad eius literam explicandam accedamus.

Cũ turbę irruerent in Iesũ, ut audirẽt verbum Dei, & ipse stabat secus stagnũ Genesarch. Lacus iste uocat̃ ẽt mare Galilææ, & mare Tiberiadis, q erat in Galilea iuxta ciuitatẽ Tiberio dicatã: sed nomen eius antiquũ est mare Genesareth,
Nu. 34 sic appellatur Num. 34. capite, & Iosuæ,
Ios. 11. vndecimo, a ciuitate Genesareth, q̃ erat in eius littore. Protenditur in longitudinẽ per leucas duodecim, in latitudinẽ uero per octo. Præterfluit per hunc lacum Iordanis fluuius, aqua illius dulcis est, abũdatq; piscib. Cum ibi Xp̃s dñs esset, uidit duas naues. Piscatores ãt descenderant, & lauabant retia. Non sine cã hæc ab Euangelista cõmemorata sunt, quid ergo nobis hæc verba innuũt? Certe pręclarã dispositionẽ, ut uerbũ Dei cũ fructu
C audiamus, & optimũ hoĩ cõsiliũ, ut sua rete curet. Iecerãt piscatores retia sua in mare, & multa supflua, & immũda collegerant, lauabãt ergo retia, & ab immũdiijs purgabant. Optimũ uiro consiliũ, postquã retia misisti in mare, postq̃ muneri, & officio tuo operã dedisti, inspice accurate conscientiã tuam, & uide utrũ immunditiam aliquã contraxeris. Sicut .n. expãsis in mari, aut flumine retibus, multa immũditia colligi solet, ita nobis sæpe accidit, ut dum tpalia curamus, peccata colligamus, a quibus nos mundari A oportet, dicente Apostolo. Emũdate conscientiam uestram ab operib. mortuis,
Heb. 9 ad seruiendũ Deo uiuẽti. Qua in re exẽplo nobis Deus noster est, qui licet uniuersa bene, & optime faciat, tñ postquã opus aliquod fecerat, dr illud respexisse, unde dr, postquã creatio huius, & illius
Gen. 1 rei cõmemorata fuit. Et uidit, q̃ esset bonũ, prius opus factum intuebatur, quam ad aliud procederet. Et cũ uniuersa opera perfecisset, oĩa respexit, & in uniuersa oculos conuertit: ũ dr; Vidit Deus cuncta, q̃ fecerat, & erãt ualde bona, qua ĩ re ostendit nobis, optimum esse, si in die fine cõsideremus uniuersa, quæ eo die gessimus examine adhoc adhibito omniũ,
Ps. 6. q̃ cogitauimus, diximus, & fecimus. Vt si quid sit immundũ, lauemus rete conB scientiæ nostræ a peccatis per pœnitentiã. Et hoc est, qd Dauid ait sese pstitisse, Lauabo per singulas noctes lectũ meũ, lachrimis meis stratũ meũ rigabo. Nec
Virgil. mirũ est, id fecisse Dauidẽ mirũ tñ est id omnib. consuluisse Virgilium, qui uersiculis de hac re cõpositis ait, uiri prudentis esse, quaque nocte se suaq; opera inspicere, ac perscrutari. Hoc uero consiliũ plures ab inferno liberasset, qui si nocte pœnituissent, damnati non essent, nunc uero quia sine pęnitentia discesserunt, in inferno sunt. Despice ergo uniuersa tua opera, ẽt bona, q a sicut uix aurum inuenitur, qd a terra repurgatũ sit, ita uix iustitiã operamur, de qua dicere non possimus, quod Propheta ait, Oẽs iustitiæ no
Esa. 64 strę tanq̃ pannus menstruatæ. Audi Iob
Iob. 9. dicentem, Verebar omnia opera mea, &
Iob. 1. cũ filij intenderent operibus charitatis, se inuicem inuitantes, ipse offerebat sa- C crificia per singulos, dicens, ne forte peccauerint filij mei. Hoc ipsũ pstabat Da-
Ps. 76. uid dicens; Meditabar in nocte cũ corde meo, & exercitabar, & scopebã spiritum meum. Hęc ẽt pręclara est dispositio, ut verbum Dei cum fructu audiamus, quia
Ioã. 8. qui ex Deo est, verba Dei audit. Si.n. ab oĩ labe peccati cõsciẽtiã emũdaueris, tũc puro corde uerba Dei percipies, & tibi fi- cua erunt. Hinc Christus dñs, ait. Si qs voluerit uoluntatem Dei facere, cognoscetur

A scetur de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego a me ipso loquar. Qui voluntatem
Io. 7. Dei facere vult doctrinam capit, eique dulcessit, & uiscera illius rep[?]ent Ideo que ante Christi domini concionem me moratur piscatores retia lauasse. Cũ ergo auditurus Dei verbũ accedis, laua cõ scientiam delictorum pœnitentia, sic.n. purgato palato verba Dei dulcia percipies, & dices cũ Psa'. Quam dulcia fau-
Ps.118. cib. meis eloquia tua, sup melliori meo.

Sed qũo Xp̃s verbũ suum proponat, videamus, Et sedens ait Euangelista, docebat de nauiculas turbas. Primò, sedet in nauicula Petri, quæ est Ecclesia, qa in
Simile eã perpetuo mansurus est, nec est super alas Cherubim, ut oli in Synagoga, quasi inde migraturus. Secũdo sedẽs docet,
B quasi medicus amicissimus, qui infirmũ visitãs sedet, & serio, ac magna cura amicum sanare vult. Cũ medicus pauperem aut, ignotum inuisit, non sedet, sed stans præcipit, quæ ad infirmum curandũ pertinent: sed cũ amicum, ut potentem curat, sedet, & multũ amorẽ cum infirmo facit. Ita Christus dñs nobiscũ agit, qui ea cura salutem nr̃am curat, quasi ex ea vita ipsius penderet. Tertiò, in hac sessio ne ostendit effectum diuini verbi, quẽ in nobis efficit. Reliquę.n. sectę, & earũ doctrinę pacẽ, & quietẽ aĩo nõ tribuũt, sed Dei verbũ oĩ ex parte cordis nr̃i affectus mirabiliter tranquillat, & pacẽ cordi tri-
Ps. 118 buit. Hinc Psal. Pax multa diligentib. le-
Es. 48. gem tuam. Emphasim habet illud, pax
Ps. 118 multa, at contra nõ est pax impiis. Et inde Dauid ait. Narrauerunt mihi iniq fabulationes, sed nõ ut lex tua. Quasi dicat, Multæ sũt sectæ, multæ doctrinæ ini
C quorum, quæ fabulationes sunt, non ueritates, & cũ contra rõnem sint, non sedent in corde rõnali, nõ illud satiãt, nec ei pacem tribuunt, ut lex tua. Quo pacto namque insidere potest rationi, quod cõtra rationem est? Fluctuant infideles, & ducuntur uarijs uẽtis doctrinę, at fidelis in fide sic sedet, & uerba Dei ĩ corde ei⁹ ita sederunt, ut eis potius credat, quã uisis nec ulla rati one ab eis dimoueatur.

Sed quid post prædicationẽ Xp̃s dñs facit ait Petrus. Duc in altũ, & laxate retia uestra in capturã. Quib. verbis oñdi- A
tur Christi dñi largitas, ac magnificẽtia, acceperat Petri nauiculã in suggestũ breui tp̃e, nũc cumulate ei soluit naulũ, nec ad æqualitatẽ solum, ut mercatores facere consueuerunt, sed mensurã bonã tribuit, supereffluentẽ, ac abundantẽ, & iõ innumeros pisces Petro tribuere vult.
Tanq̃ Deus magnifice facit. Iõ Moyses Deu.
ait, date magnificẽtiã Deo nr̃o. Vbi nũc
sunt, q dicunt apud Malachiã, vanus est, Mal. 3
qui seruit Deo, & q̃ emolumẽtũ, qa custodiuimus mãdata eius? Nõ solũ in alio sæculo mercedẽ, sed & in hoc cẽtuplum tribuit. Et hoc ostendit oĩs historia diuina, & humana, qđ iustis bñfecerit Deus,
et nunc. Solus Deus magnifice se habet Ge. 31.
cum seruis suis. Mũdus uero sicut Labã Iud. 14
cum Iacob, parcissimus in soluendo est,
qm̃ pauper est, ut uni soluat, alterũ expo B
nat. Sicut Sãpson fecit, qui sindones surripuit, ut alijs daret, nihil dare põt mundus tibi, nisi ab alio tollat, & ideo parce soluit, & sæpius mala pro bonis tribuit. Vñ Psaltes ait. Retribuebãt mihi mala pro bonis. Decẽ uicib. mutat mercedem Laban, sp minorẽ tribuere curans, Deus uero auget, & supauget ĩ dies mercedẽ. Vnde nũc Petro plures tribuit pisces, & statim enim hominũ cõstituit piscatorẽ.

Secundo his verbis significatur, quærendũ primũ esse regnũ Dei, deinde tpalia. Primum anima pascenda est diuina
verbo, deinde victus corpori quærẽdus? Ioã. 6.
Sic alibi fecisse legitur Christus dñs cũ his, qui eum in desertum sequuti fuerãt, pauit primum eorum animas doctrina,
deinde corpora cibo. Hinc Iob, Ad præ- Iob. 39
ceptum tuum eleuabitur aquila, & in ar
duis ponit nidum suum, de longe contẽ C
platur escam. Quo magis aquila ascendit, eo melius escam uidet, ut rapiat, ascẽde tu cum aquila in cœlum, & quo plus recesseris a terra, eo melius corpori pui debis, quia hęc omnia adeijciẽtur uobis. Ante concionẽ auditam nihil Petrus ce-
perat, licet multum laboris posuerit, au Ps. 4.
dita concione duas implet naues piscib. Nescit De⁹ sibi retinere mercedẽ mercenarij sui, spera ĩ Deo, ei adhęre, & ipse te enutriet. Et hoc est q̃ Psaltes ait. Multi dicunt,

A ti dicũt, quis ostendet nobis bona? idest, quis dabit nobis necessaria? quis cibum
Ps. 4. tribueret? Rñdet Dauid. Signatũ est sup nos lumen vultus tui dñe, idest, tu nos respicis, nõ curas, cum in obsequio tuo versamus. Et inde sequit, a fructu frumẽti, vini, & olei multiplicati sunt, idest, maxima abundantia necessaria tribuis. Et iõ in pace in id ipsum dormiam, & requiescam, qm̃ tu dñe singulariter in spe constituisti me. expertus sũ tuã in me curã, & ideo dormire possum, & quiescere fidens tibi. Hinc & dñs ait. Si audieritis
Esa. 1. me, bona terræ comedetis. Si Deo obseq volueris, ipse te pascet, qui Israel dedit manna in deserto, & panem, & pisces sequentibus se in montem, & nunc Petro piscium multitudinẽ, & Israeli aquã de petra, & Eliæ cibum corui ministerio.

Sed quid Petrus Christo dño respondeat, videamus. Præceptor per totã no-
B ctẽ laborãtes nihil cepimus, in verbo ãt tuo laxabo rete. Quib. verbis multa do-
Io. 9. cemur. Primo, peccator laborat, sed in nocte laborat, & ideo operatus nihil proficit. Hinc Xps dñs. Venit nox, qñ nemo poterit operari. Contra uero luce ex
Ps. 102 orta, operari valemus pficua. Hinc Psal
Sap. 17 tes. Ortus est sol, &c. exibit hõ ad opus suum. Dum es in peccato, in nocte versaris, nihil capies. Hinc sapiens. Ignis quidem nulla uis neque siderum limpidæ flammæ poterant illuminare noctẽ illã horrẽdam. In hac nocte peccator est, & ideo piscantur nihil. Vis id videre? audi Psaltem. Dormierũt somnum suum, &
1. Thes. 5. nihil inuenerũt omnes uiri diuitiarũ in manibus suis. Qui dormiunt, nocte dor-
Ps. 11. miũt. Paulus ait, & nihil inueniũt in manibus suis, quod hac nocte prẽdent int. Et hac ratione dicitur, impij in circuitu am
C bulant, quia sicut rota molẽdini in circuitu ambulant, & ideo nihil ambulãdo pficit, nullam uiam agit, semper in eodem loco uersatur, ita peccator in circuitu ambulat, non proficit, viam in cœlum non agit. Quando accesserit mors, & uideas ĩnumeros labores tuos sine fructu, quo
Esa. 49 tãgeris dolore? Cũ dixeris illud Esaiç. Sine causa, & uane fortitudinem meã con
Iob 3. sumpsit. Et illud Iob. Ego habui mẽses vacuos, & noctes laboriosas enumeraui
A mihi. Noli ergo nocte laborare. Nec solũ q in peccato est, ĩ nocte laborat, & nihil percipit fructus, sed in uniuersũ qui mundo inseruiunt, & eius uanitati, laborant, & mercedem nõ recipient, quia nocte laborant. Vis laborãtes uidere? Audi Hieremiã. Seruietis Dijs alienis, qui nõ dabũt uobis requiẽ die, ac nocte. Et ipsi Hie. 16
fatẽtur, lassati sumus in via iniquitatis. Nihil tamen mercedis accepisse, ipsimet dicunt, quid nobis profuit superbia? diui Sap. 5.
tiarum iactantia quid contulit nobis? Afficitur Dalilæ Sampson, trahat ergo mo lam, & nullam mercedẽ recipiat. Ei per- Iud. 16
similis est, qui sensuali delectationi seruit, plures patiatur labores, & mercedẽ non accipiat. Sicut nobilis, qui vili fœminæ despõsatur, multa eam ob causam patit, & postea pœnitẽtia ductus, & agnoscens errorem suũ, tristis manet iugiter, hinc nũquã audiet, est merces operi tuo. B
Quidnam datum est Sãpsoni pro labore suo? nihil omnino. Quid Iacob seruiẽti Laban? decem vicib. ait, mutasti mercedem meã. Si hinc adessent Alexãder, Cæsar, Augustus, & omnes, qui pro mundi Ge. 31.
gloria usque ad mortem laborauerũt, & eos interrogaremus, qd mercedis accepisti pro labore tanto? dicerent nihil. Quia dormierunt somnum suũ, & nihil inuenerunt omnes uiri diuitiarũ in manib. suis. Interrogo vos cũ Paulo quem fru- Ps. 48.
ctum habuisti tunc in his, in quib. nunc Rõ. 6.
erubescitis? Si uero in Dei domo laboraueris, paruo labori multã merces respondebit. Hinc Hiere. Quiescat uox tua a Hiere.
ploratu, est merces operi tuo. Et Sapiẽs. 31.
In opere ipsi⁹ modicũ laborabis, & cito edes de generationib. illius. Et iterũ, Mo C
dicũ laboraui, & inueni mihi multã requiẽ. In his pterea verbis. Per totã noctẽ Ecc. 6.
laborãtes nihil cepim⁹ ostẽdit aliquorũ Ecc. 51
hoium ingeniũ, qui ex plurimis laboribus fructum sibi non colligunt. Aliquãdo magna aliqua ægritudine homo grauatur, ex qua maxima lucrã animæ posset colligere, & tamẽ per totã noctem laborat, & nihil percipit, sed similis Petro manet, sine somno, & piscibus. Dissipati sunt, nec compuncti, ait Psaltes. Corpus Ps. 34.

A plenũ est dolorib. Sed animus inuictus,
Nu.22 & integer ut adam⁹, licet p'ures ictus ac cipiat. Videt asina gladium angeli,& ter retur,calcarib. percutitur,& dolet,ac cõqueritur,sed Balaã ei insidẽs nihil videt, nõ terretur, sed inceptã viã Deo cõtrariã perficere conatur. Quot infirmitates,dolores,labores in carne sustinuisti, & illa asina est, & cõqueritur, sed spiritus tuus in malitia persistens, viam prauam non
Hiere. deserit. De his loquitur Hieremias. Defecit sufflatoriũ in igne, cõsumptum est plumbũ,frustra cõflauit conflator: malitiæ.n.eorum non sunt consumptæ,argẽtum reprobum uocat eos. Optima simi-
Simile litudine diuinus spiritus ostẽdit indurati hominis peccatum. Sicut enim argentum plenum scoria, ut ab ea emũdetur,
B ponitur in cõflatorio,admixto plumbo, cumque cõflator multum insufflauerit, & plumbum consumptum est,nec tamẽ scoria recessit ab argento,reprobum argentum putatur: Ita cum Deus hominẽ infirmitate,& laboribus tangit,curat,ut a malitia recedat,quod cum factum non fuerit homo reprobus dicẽdus est Hinc
Ez.24. Ezechiel. Multo sudore sudatũ est, nec sic exiuit ab ea:rubigo execrabilis est im munditia tua,quia mundare te volui,& non es mundata sordibus tuis.

Nõ sic alijs accidit,sed apti⁹ illud Iob, appropinquauit corruptione aĩa eius, &
Iob 33. vita illius mortiferis: si fuerit ꝓ eo angelus loquens vnus de millibus,ut annunciet hominis ęquitatem, miserebit̃ eius & dicet,libera eum,vt non descendat in corruptionem, inueni, in quo ei propitior,cõsumpta est caro ei⁹ a supplicijs,reuertatur ad dies adolescentię suę. Depre
C cabitur Deũ,& placabilis ei erit,& videbit faciem eius cum iubilo,& reddet hoĩ iustitiã suam. Quasi dicat. Immittit De⁹ laborem in hominem, qui conuersus ad Deum orat miam, & Angelus eius proponit laborem,& iustitiam hominis corãm Deo , qui miseretur hominis, & eũ liberat. Hoc plane ꝓbi viri est,qui similis est rubo, quæ ardet,non tñ comburitur,nec consumitur. Sic accidit Iosepho
Exo.3 Iob,& Susannæ. Decorus profectò,& pulcher labor, ex quo fructus colligitur; infelix tribulatio,ex qua bonum animæ nõ prouenit. Hinc Zacharias. Assumpsi A
mihi duas virgas, vnam vocaui decorẽ Zac. 11.
alterã funiculum. Duabus virgis Deus homines percutit, quarum altera decor dr̃,qa decora est tribulatio, ex qua colligitur conuersio in Deũ. Altera vero dr̃ funiculus,& ea est,qua percutitur durus corde, q quasi funiculo plus irretur peccatis cum tribulatur. Cõclusa multitudine piscium, quia in verbo Iesu laxa retis est,quid Petrus loquit̃. Exi a me domine,quia homo peccator sum. Amb.in Ambr.
hunc locum ait,agnouit in virtute verbi Iesu factum piscationem, ideo negat suã esse prædã. Alludit ad illud Lucæ: Dñe Lu. 19.
en Mna,quam dedisti mihi,fecit alias decem mnas Deo.n. vniuersa bona referẽ- Lu. 17.
da sunt,quia eo authore gerũtur. Et insuper deijcit se,ac humiliat Petrus,implẽs illud cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite,quia serui inutiles su- B
mus. Ita Petrus perpetrato grandi miraculo ait:hõ peccator sum,exi a me. Attẽde initium Apostolatus Petri, quod est humilitas , optimũ ꝓfectũ collocat fundamẽtum sui cognitionem, & humilitatem,ut supremum construat ædificium, quod deinde dilectione consummat, cũ ter interrogatus,diligis me plus his, rñdet,tu scis,quia amo te. Nunc ergo maximam constructurus fabricam ab humilitate incipit,sic.n.euehendus est. Hinc ad Ioã. 21.
Saul dr̃. Nõne cũ paruulus esses in oculis tuis,caput in filijs Israel factus es? Pe 1.Reg. 15.
trus dicit, indignum se Christi domini consortio,& Christus eum cõstituit primũ, & principẽ in domo sua. Hoc Dei ingenium est. Ait Baptista. Non sum dignus soluere corrigiam calceamẽti eius. C
Et Christus ait. Pone manum super verticem capitis mei, & baptiza me, Maria Ioan. 1
ait. Ecce ancilla dñi. Et Xp̃s ait, esto mater mea. Ait Ioãnnes,nõ sum propheta. Ait Christus,plus quam propheta. Ait publicanus nõ sum dignus infimo templi loco, ait Deus ponã te in sancta sanctorum. Petrus ait:exi a me dñe,& Christus,ero semper tecum,eris homines capiens. Dum se humiliat homo, scalam construit per quam ad Deus ascendat.

DO-

A DOMINICA QVINTA Post Pentecost.

The. Nisi abundauerit iustitia uestra plusquã scribarum, & Pharisæorum non intrabitis in regnum cælorum. Matt. 5.

3.Re.3 ABundatiori gratia pdita, ornataque est Ecclesia Christi, quã Synagoga ab hac.n. ablatus est Xps, & Ecclesiæ traditus. Cõtendunt mulieres duæ corã Salomone, cuius earũ filius uiuus sit, &
Ma. 16 altera ait: diuidat, interficiat, altera ait, nequaquam. Huic dãdus puer est, & ab illa auferendus Synagoga ait, crucifigat diuidatur. Ecclesia uero ait, nequaq̃, cuius noie Petrus dixit, absit à te Domine
Osea 5 Huic ergo dãdus est Christus Dñs, & a Synagoga tollẽdus. Vnde Propheta ait.
B In gregib. suis, & in armentis suis uadẽt
Ioã. 19. ad quærendum Dñm, & non inueniẽt, ablatus est ab eis. Nec mirum, cũ illi clamauerint tollẽ, tolle, crucifige eũ. Ecclesię uero Christus datus ab ea non rece-
Ma. vl. dit, ecce ego uobiscũ sum omnibus dieb. vsq. ad cõsummationem sæculi. Vbi uero Christus est fons gratiæ, ibi abũdare dẽt grã, & iustitia superabundauit uero in Maria, ad quã nunc accedamus, &c.

Durum profectò uerbũ, imo durissimũ non intrabitis in regnũ celorũ. Hoc est uerbum illud, a quo se liberãdũ Psal. ait, qm ipse me liberabit de laqueo uenã
Psa. 90 tium, & a uerbo aspero. Hęc auditio ma
Ps. 111 la, de qua idẽ ait, ab auditione mala non
Ge. 42. timebit. Dixit Ioseph fratrib. Non uide
C bitis faciẽ meam, nisi fratrem uestrum
1. Reg. 14. minimũ adduxeritis uobiscum. Nullum .n. lapidẽ illi mouerunt, ut eum adduce
Ioã. 13. rẽt. Dicit Dauid de Absalon, nõ uidebit faciem meam, multa ille fecit, ut eam uideret. Cum audit Petrus, si non lauero te, nõ habebis partem mecũ, respondet, nõ tm̃ pedes meos, sed & manus, & caput. Cum ergo tu audieris, non intrabis in regnũ cælorum, audis uerbũ durum, auditionem malam, nõ uidebis Dei faciẽ plenam gratiarum non habebis partem cum Christo, omnia ergo facere te oportet, ut a uerbo hoc aspero liber sis. Dic ergo, quid faciam Domine, omnia præcipe, omnia mala immitte, dũm ego ingrediar hoc regnũ. Sic aiebat prophe- A
ta. Ingrediatur putredo in ossibus meis, & super me scateat, donec requiescam in die tribulationis, & ascẽdam ad populũ accinctum nostrum. Si dederis Domine regnum tuum, quocunq. id pretio uendideris gratis datum erit.

Vis ò homo Dei regnum, uis a uerbo aspero liberari? integrã serua iustitiam, & legem Dei Dixit Booz ad consanguineũ suum. Eme agrũ Elimelec fratris nostri, respondit ille, ego emam. Rursũ ait; Booz vxorẽ teneris ducere Ruth iu Rut. 4.
xta legem Deut. Respondit ille, Cedo iu De. 25.
ri propinquitatis, tu meo utere priuilegio, ita si ab unoquoque fidelium sciscite ris, vis agrum regni Dei, respondebit, B
volo, quid.n. mihi. proderit, si uniuersũ mundum lucrer, animam uero perdam, cras moriar, & omnia relinq̃, quid faciam, si à Dei regno excludar? Sed audi, si hũc agrum possessurus es oportet, ut iustitiæ nubas, ut legem Dei integrã serues, serua ta lege agrũ possidere poteris, Relinque iustitiæ causa patrem, & matrem, ut ei adhęreas. Quid ad hęc respondes ò homo. Plures dicũt, cedo iuri meo. Pro. 13
Quia vult, & non uult piger, ut Sapiens ait, vult hęreditatem, sed non uult onus hæreditatis, vult sine certamine uincere sine victoria coronari. Sed unum sine altero nequaquam dabitur. Nisi.n. abundauerit iustitia vestra, &c. nõ intrabitis in regnum cælorum.

Sed quid nomine iustitiæ intelligam? C
Certe uirtutem uniuersam, quæ dicitur iustitia generali quadã ratione, quia debita Deo, & rationi est, tenemur.n. ẽm uirturẽ operari. Dr ẽt uirtus iustitia, qa & pręmio, & supplicio afficit, quod ad iustitiam pertinet, uirtus præmium est habenti illam, quia gaudium est iusto fa Pro. 21
cere iustitiam. Simul ẽt ultionẽ sumit ab eo qui circa eam deficit. Iustus intra domum cordis sui iustitiam habet, & iudicem, & ideo nihil dignum supplicio agit, cui statim ultionem nõ adhibeat: & ne Deus eum iudicet, seipsũ iudicat, dãnat, & puni, qa ut Paulus ait, si nos me- 1. Co. 11
tipsos iudicaremus, non utique iudicaremur. Et iõ Psaltes ait. Fecit iudicium, &

A iustitiā, nō tradas me calumniantib. me.

Ps. 118 Sed quia nō omnis iustitia satis est, ut nos perducat in regnū ce'orum, ait nūc Christus Dñs. Nisi abundauerit iustitia vestra, &c. Videndum nobis est, quid minus habuerit illa iustitia Pharisæorū, cū appēsa in Dei statera inuenta sit, minus habens. ¶ Primū iustitia Scribarum, & Pharisæorum humana erat, & operib. suis innitebatur, non Christi iustitiæ, & meritis, ac Dei misericordię, putabāt. n. illi pp opera sua deberi ipsis diuinā gratiā, sine Christi meritis, Hinc Pau. Quid ergo dicemus? quod gentes, quæ non sectabātur iustitiam, apprehēderunt iustitiam, iustitiam autē, quæ ex fide est, Israel
Ro. 9. vero sectādo legē iustitiæ, in legem iustitiæ non peruenit, quare? qa non ex fide,
B sed quasi ex operib. Ex operib. ergo suis solū, sine Christi iustitia putauit Israel, posse consequi iustitiam, ideo eam non apprehendit. Homo etenim ex se ipso iustitiam apud Deum non habet, nisi Xpi iustitiam induat, ac participet. Ille. n. factus est nobis iustitia, quā si homo participauerit, coram Deo iustitiam habebit, participatur, uero fide, susceptione sacramentorum, ac bonis operibus, quib. omnib. ualorem tribuit Christi iustitia, meritum, ac satisfactio. Verbi gratia. Peccator nunc de peccato dolet, confiteturq;,
C recipit gratiam, sed qua ratione? non ex operibus eius solum, sed quia iustitiam Christi participauit, illa opera perficiēs. Eadem ratione philosophandum est de merito glorię, & gratiæ in iusto. Hoc uero in sacrificijs priscis expressum fuit. Pro hominis peccato mactabat agnus, vel hircus. Sed qd peccauit agnus, ut occidatur, cum unius maneat homo q peccauit? nū placebit Deo innocentem punire, & nocentem impunitum relinquere? Certe mysterium hic latet, & quod illud? Significare uoluit Deus uenturum in mundum agnum Dei, qui immolandus esset pro omnium peccatis, cum nullum peccatum admiserit, eiusque sanguine placandum Deum. Vt ergo huius rei typus, & figura præcedat, immolatur agnus nocens pro nocente homine. Hoc vero diuinum sacrificium Iob expectebat, cum diceret. Si occidit, occidat semel, & nō de pænis innocentum rideat. A Quasi diceret. Quid prodest o Domine, quod me, & illū supplicio afficias, qui satisfacere pro peccatis non possumus, ueniat ille, qui semel occisus pro omnium peccatis satisfaciat plene. Oīs ergo hominū iustitia, ut corā Deo iustitia sit, huic iustitię inniti dēt. Ideo Paul. Ro. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, quē proposuit propitiatorem p fidem in sanguine ipsius, nullum ergo opus humanū, vel legis sine Christi iustitia apud Deum prodest quicquam, quia ergo Pharisęorum iustitia huiusmodi erat, nihil erat.

Et quibus nobis illud colligēdum est ut opera nostra meritum habeāt, oportere, ut nos in gratia Dei simus, gratia etenim nos efficit viua Christi membra, efficitq. ut eius participemus uim atq. iustitiam. B Si uero sine gratia fueris, solus manus, iustitiam Christi nō participas. Membrum quidem eius es, si fidem retineas, sed mortuorū, q̄ uim capitis non participat, ideo fructus non dabis, sicut nec palmes, cum discesserit a uite, & nihil tibi ad meritum prosunt opera tua, licet magna uideantur. Ma. 23

Secundo Pharisęorum iustitia inuēta est minus habēs, quia eam in exteriorib. esse putabāt, & dum exteriora composita essent, interiora nihil curabant, cū tamē uera iustitia i animo sit, & corde, vnde procedere debent exteriora. Ideo ad C eos aiebat Christus Dominus. Vę uobis scribæ, & Pharisæi hypocritæ, qui mundatis quod de foris est calicis, & paropsidis, intus autem pleni estis rapina, & immunditia. Ideo eos ēt dicit sepulchra dealbata, exterius speciosa, & perampla, intus vero plena abominatione, cuiusmodi multi hodie sūt. Nostra ergo iustitia, ut Pharisæorū iustitiā excedat in corde pcipue sit, quia omnis gloria filiæ regis ab intus, à quo exteriora procedūt ordinata. Psa. 44

Tertio iustitia Pharisęorum exterior non in eum finem dirigebatur, ut Deo placerent, sed ut hominibus, ideo iustitia illa sufficiens non erat, ut intrarēt in regnum cælorum, quia illud non intendebant,

A debât, sed gloriam hominum. Ideo Christus Dñs, ait receperunt mercedem suã.
Mat. 6

Nos ergo excedamus Pharisæorũ iustitiã, curantes in oĩb. Deo placere, non hominibus. Ideo ad nos dicit cælestis magister. Attendite, ne iustitiã vestrã faciatis corã hoĩb ut uideamini ab eis. Inter opera artis, & naturæ hoc interest, q. ars naturã imitatur, sed illo non peruenit, quo natura. Pingit ars equũ, sed nõ uiuit, pingit rosam, sed odorem nõ spargit, pingit hoĩem, sed nõ uidet, nec ambulat. sed natura eẽ uerũ tribuit, vitã, ac operationes vitę. Si ab inimicis sa luari uolueris, proderit tibi equus quẽ natura efformauit, non equus, quem ars depinxerit. Si cibũ sumere volueris, a ptus erit cibus a natura conditus, non cibus quẽ pictor depinxit. Simili rõne in hoĩum operibus philosophandum est. Sũt. n. opera virtutis vera, quæ à corde procedunt recto, illa nos saluare poterunt, & in regnũ cælorũ introducere. Sũt vero opa alia ab hypocrisi effecta, q̃ similia sunt, sed lõge diuersa exteriora. n. uirtutis dũtaxat habẽt, depicta sũt, nõ uera ea, nos saluare nequeũt.
Mat. 6
Simile
B

Quarto tãdẽ Pharisæorũ iustitia erat curare nimiũ ea, q̃ in lege minima sunt, ea uero quæ maxima, negligere. Iõ ad eos Xp̃s Dñs. Vę vobis scribę, & Pharisæi hypocritæ, q decimatis mẽtã, & anethũ ciminũ, & reliq̃stis, q̃ grauiora sũt legis, iustitiã, iudiciũ, & veritatẽ. Hæc oportuit fa cere, & illa nõ omittere. Illis uero nũc multi p̃similes sunt, qui mãdata Dei negligũt, cũ tñ aliquas deuotiones, quas sibi imposuerunt, nullo modo prętermittant. Primum Dei mãdata seruãda sunt & grauiora præponenda minoribus.
Ma. 23
C

Sed attẽdamus iam exemplũ iustitiæ Pharisæorum, q. Christus Dñs in euangelio proponit. Audistis, q̃a d ictũ est antiqui non occides qui autem occiderit reus erit iudicio, &c. Quasi dicat. Docuerunt Pharisæi, non esse occidendum hominem, nihil uero curabant, si in corde odium esset, & in uerbis contumelia, in his enim nullum esse dicebant peccatũ. Hãc uero doctrinam in populo illo disseminatam ab antiquis, ostẽdit manifeste Iosephus, libro duodecimo de bello Iudaico, capite decimo nono, quo loco narrat infęlicem exitum regis Antiochi, dicit uero, Polibium dixisse, illius causam fuisse, quod in Persia uoluerit expoliare templum Nanę. Addit Iosephus, nullo modo id potuisse fieri licet enim intẽderit, ac uoluerit templum expoliare, sed opere non perfecit, unde nullum peccatũ ea in re esse potuit, licet corde id uoluerit, dum opere exteriori non compleuerit. Ecce Pharisæorum doctrinam. Sed quæ cælestis magistri doctrina est? Ego autẽ dico uobis, omnis, qui ira scitur fratri suo, reus erit iudicio, &c.
Ioseph
A
Ioseph.

Ad huius sentẽtiæ intelligentiam, aliqua notanda nobis sunt. Primum quid Racha significet. Augustinus ait Racha nihil certe significare, sed esse apud Hæbræos interiectionem, qua indignatio significatur, & quia nihil significat, quod nobis explicari potuerit, sic relicta est in euangelio. Chrysostomus ait Racha lingua Syriaca, q̃ erat familiaris Hebręis, significare idem quod tu. Hieronymus ait, Racha deriuari a Rec, qd significat inanem aut uacuum, uel pauperẽ. Hoc vero certum est, esse aliquid minus quã fatue. Est ergo triplex irę, genus q. hodie Christus ostendit, est ira cordis, est ira, quę leuius ostendit exterius, & est, quæ grauius per uerbum, fatue.
B
Au. li. 1. de le. dom. ĩ mõt. c. 19. to. 4
Chrys.
Hiero.

Secundũ sciendum, qd sit reũ esse iudicio, concilio, gehẽnæ. Augustin. & D. Tho. aiunt, significare Christum Dñm Ab antiquis traditũ nobis est, eum dũtaxat in iudicium ducendum, ac damnãdum, qui exterius occiderit, sed ego dico eum, qui solo corde irascitur, in iudiciũ ducendum, in quo forsan damnabit', & forsan nõ, quia si ira in odium puenit, damnabitur, si aliquis fuit negligentia, peccatum erit veniale, si nulla, nullum erit peccatum. Non ergo uobis solũ cauendum est ab homicidio, sed etiã ab ira propter quam in iudicium estis ducẽdi, & forsan damnandi. Si uero ira pcedat exterius, ad signa conuitij, iam culpa est manifesta, & res grauior est, & digna cõcilio multorum iudicium, qui solum ad grauiora cõuenire solebãt, sicut Athenis in curia Martis res grauiores agitari solebãnt,
C
D. Th. 2. 2. q. 158.

A lebant. Qñ.n.ira duntaxat erat in irascibili,quę no pareat despotice volũtati,dubiũ est.sit ne culpa,an non ; de qua re iudicandũ est in iudicio. Sed qñ ira procedit in nobis,q despotice paret os. uoluntati,culpa manifesta est;solũ restat deliberatio iudicũ,quænā sit culpa,& q̃ta pęna digna. Si uero ira eo procedat,ut pximo dicamus graue conuiciũ, culpa mortalis manifesta est,pp q̃ in infernum est damnandus,qui eam admiserit. Non ergo solum ab homicidio cauendum , sed et à peccatis cordis , & oris. Gregor. & alij,per iudicium,cōcilium,& gehēnam intelligunt æternam damnationem,quę maior,vel minor est pro criminis qualitate,ut iudiciũ sit minor inferni pœna,q̃ infertur odienti solum , conciliũ maior, quæ datur uituperanti,gehenna , adhuc maior,quę datur inhonoranti proximũ: vtorq. sensus eo tendit,ut non solum reputemus homicidium esse peccatũ, sed etiam odium, & linguæ conuitium , de quibus aliqua nobis dicenda sunt.

Greg.

B

Et Primũ de ira. Au. refert duas philosophorũ sententias, Prima est Stoicorũ, qui dicunt,iram in sapiēte omnino esse nō debere. Secunda est Peripateticorũ, qui aiunt,irā moderatā, s̃m rōne optimam esse, Arist. ait: Vtilis ira est : sic tñ, vt in castigando militis, non ducis officio fungatur,1. à ratione regatur,& hæc Peripateticorũ sentētia uera est. Sed ais Quæ ira est s̃m rōne? illa certe, qua irascitur quis in uitia,& peccata, quia Deo contraria sunt. Sicut q aiebat. Iniquitatem odio habui,& abominatus sum. Vlterius hæc ira iusta pcedit: vlciscitur.n. in se peccatum , & de se uindictā sumit tanquā iudex. Deinde si in proximo peccatum uidet,illud tollere curat, corrigit fraterne proximũ. Sed hoc leniter facit. Ideo Paulus ait. Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto,uos,qui spirituales estis,huiusmodi instruite in spiritu lenitatis,cōsiderans te ipsum, ne & tu tenteris. Est.n.in peccato Dei offensa,& hominis malum,cum respicit peccatum ut Dei offensa ira consurgit,cum ut hominis malum,cōmiseratio , qua proximus corrigendus est. Vltima uero ira, ista p

Aug. 9. de ciui.

Arist.

C

Ps.118

Gala.6

cedit in superiorib.& iudicib.qui punire dēnt malefactores,et tollere mala de medio populi,ne modicum fermenti totam massam corrumpat. In Saulē iratus Dñs est,& ab eo regnum abstulit,quia pepercit Agag. Et quia alter percutere noluit, cum in sermone Dñi diceretur,ei,percute me,à leone occisus est. Dauid licet mãsuetissimus,testō præcepit Salamoni,ut Ioab,& Seme interficeret. Et Moyses dixit ad eos, qui idololatras iugulauerant, cōsecrastis manus vestras Dño. Sicut.n. miserēdum nobis est,& mia mouēdi in proximos,ita ēt in ipsam uirtutē, qñ impudēter abijcitur, ut Bern. ait. Vnde cũ malefactor punitur non solum iustitia exercetur,sed misericordia in rēpublicā, & virtutem . Atque adeo uoce prçconis id dici posset,sicut iustitia dicitur.

A

1.Re.15

3.Reg.20.

3.Re.2

Ex.32.

Bern. se. de re sur.

Ira uero, qua in proximũ mouemur, quia nos læsit,contra rationem est. Et iō uindictam sumere,peccatum est. Hãc in nobis iram coerceri,ac frænari Christus Dñs præcipit,ne in iudicium trahamur. Irę irrationabilis damna plura sunt. Primum,anima ira turbatur,ut Dei habitaculum non sit, quia factus est in pace locus eius. Sicut uero procellis mare turbatur,ira cor. Quod adeo uerũ est,ut dicat Gregorius,ēt zelum Dei,à charitate procedentem,animam turbare,ut Deo non fruatur,nec eũ uideat. Sicut.n. collyriũ oculũ quidem purgat,& mundat,ut postea melius uideat,sed dũ collyrio inungitur,nō recte uidet: ita Dei zelus collyrium est animæ,quia cum a charitate pcedat,illum purgat,& perficit,sed dũ durat,mentem turbat,ut Deum videre,& eo frui nequeat. Secundum,ira pusillanimes maxime uincit,& pusillos, ac uiles homines reddit. Iō.n.pueri,senes, infirmi,& mulieres,leuius , ac facilius irasci solēt. Inter officia uero magnanimi Aristoteles numerat,non irasci, & iniurias obliuisci:at cōtra iniuriarũ memoria,& ira pusillorum sunt. Tertium,ira stultorum est,ideo Iob. Virum,stultum interficit iracundia, paruulum occidit inuidia Et Sapiens,Ne sis uelox ad irascendum quia ira in sinu stulti requiescit. Hinc iratorum plurima deliramēta,quia ira breuis

B

Ps.75.

Ge.32

Simile

C

Aristo.

Iob.5.

Eccl.7.

A uis est furor. Sed ais qua arte iram cohi-
Pluta. bere potero? Multa d hac re Ethnici tra
Seneca diderunt. Plutarchus librũ edidit de co-
hibenda ira. Seneca multa de hac refert
psit. Primo cũ iratus fueris, nihil agas, ni
Simile hil dicas, qd ab ira imperetur. Sicut nau
tæ cum tranquillum tps est, vel adant uẽ
tis, cũ vero aduersum, ĩ portu quiescunt,
ita cũ ira turbaris, tẽpestas orta est, noli
in altum ducere nauim, noli loqui, noli
tunc punire, nec tũc alijs, sed potius tibi
Ps. 76. remediũ adhibe. Sic Dauid agebat, q ait.
Pluta. Turbatus sum, & nõ sum locutus. Quid
quod Ethnici consilium hoc præbuerũt:
de Attenodoro Plutarchus refert dedis-
se consiliũ Augusto, vt nihil diceret, aut
faceret iratus, nisi prius recitaret alpha-
betũ Grecum. Et qm hoc dedit consiliũ,
eum in domo sua commorari facit alte-
B ro anno, dicens. Adhuc te præsente mihi
In hist. opus est. Et beatus Ambrosius Theodo
Trip. sio iniunxit, ut pęna capitis nullus ple-
lib. 9. c. ctetetur, nisi post triginta dies a sententia
30. lata, quod & lege cautum est.
Pluta. Sed pręclare Plutarch⁹ ait. Cętera ma
Simile la et cũ morb. uiget, remedia admittunt:
ira vero nõ sic. Sicut. n. cũ domus ardet,
ita solet, q intra eã est, fumo, & igne tur-
bari, ut remedia nõ admittat: ita irato cõ
tingere solet, dũ ira corripitur. Et iõ sicut
ciuitas obsidionẽ futurã timens, sibi ne-
cessaria prouidet, sciẽs, cũ hostes eam cir
cundederint, sibi necessaria ꝓuidere nõ
posse. Ita facere dẽt, qui ira corripit, ut si
bi ꝓuideat ante irę tps. Iratus. n. similis
equo currenti est, quẽ in medio cursu nõ
est qui teneat. Sed ais. Quã mihi adhibe
bo medicinã præseruatiuã cõtra irã? Rñ
det Plutarchus. Radix iræ inordinatus
C amor sui est, cupiditas nimia, superbia,
elatio aĩ. Hęc tolle, & remediũ apposuisti
irę. De Stephano seruo Dei memorię
Greg. prodidit B. Gregorius. Quod cum inui-
dial. dus homo segetem vniuersam incendio
cõsumpsisset, ex qua aledus ipse cũ disci-
pulis erat, eique hoc quidã nũciaret, di-
cens. Stephane uæ, tibi. n. malũ contigit:
eo audito rñdit, uæ ei, q incẽdit: mihi. n.
quid cõtigit? Si amore diuitiarũ teneret,
ira proculdubio maxima corriperetur, q
uero animũ a terrenis separauerat, eum

tranquillum reperit, et bonis amissis. Da A
mihi hominẽ temperatum, ac moderatu
diligentẽ, q sęculi sunt, hic facile illam su
perabit. Sicut de aspide dr, qd non una,
Simile sed duæ simul incedũt, & altera alterius
cãs suscipit, & si una læditur, altera vin-
dictã sumere de lædente curat. Ita in no-
bis duo sunt appetitus, cõcupiscibilis, &
irascibilis; irascibilis uero cõcupiscibilẽ
comitatur, & illius causas agit, & vindi
ctam sumit de his qui cõcupiscibilẽ læ-
dũt. Si uero cõcupiscibilis eo moderami
ne sit cõstituta, per morales uirtutes, ut
nõ facile lædatur, nec irascibilis in lædẽ-
tẽ consurget. Moderãdi ergo, & cõponẽ-
di appetitus sunt, & tũc requiescet. Cauẽ
da ergo ira nobis est, a qua odiũ proxi-
mi ꝓcedit, ne iudiciũ ĩcurramus, ne litẽ
habeamus dubiã, & difficilem super cœ-
lorum regno. Maximo dolore tãgi solet
B princeps, si in ius, ac litem uocetur super
Simile primogenitura, & omnib. bonis suis, &
oib. uijs curat, ut securus ab hac lite sit.
Si iratus fueris ò hõ, in ius vocaberis su-
per regnũ cęlorũ, cauẽda ergo tibi ira ẽ.
Deinde cauẽda tibi sunt verba despe-
ctus, uel conitij in proximũ, ne ducaris
tanq̃ reus in conciliũ, nulli dicas verbũ
Racha, vel fatue. Postq̃ Deus hõ factus
est, nimium hoĩs honorẽ zelat, tanq̃ pri
mogenitus in multis fratribus causamq;
nřam suã dicit, quia caput est nostrũ. Cõ
sanguineus nobis factus est, iõ sustinere
nõ pôt, quod hõ lædat uolũtate, aut ver-
bo, et nihil significante, ut Racha. Zela-
uit eus olim honorẽ suũ, & nihil mini-
mũ ducebat, si eius tãgebat honorem, ei-
que derogabat. Transgreditur præceptũ Gen. 3.
Adam, comedit uetitum pomũ, in innu
C meras incidit mala. Quod si dixerit, non
ne pomũ vnũ fuit? quo tantorum causa
Nu. 15 malorum? dicam tibi cõtra Dei honorẽ
Adam fecit, & nihil leue est, si Dei hono
ri sit contrariũ. Sic et is, qui parua ligna
collegit in die sabbati, lapidatur, licet. n.
parua sint ligna, sed non parum censen-
dum est, qd Deo est aduersũ, & honori
illius contrariũ, est vero uiolatio sabbati
ei contraria, tria. n. priora Decalogi pre
cepta Dei honorem respiciunt. Ita ergo
nũnc homo factus honorẽ hominis ma

A ximè zelat, nec paruam rem aliquam re-
Zac. 2. putat, si hominis despectus sit. Caput no-
strum est, & ideo ait. Qui vos tangit, tan-
git pupillam oculi mei, ne ergo in hoiem
dicas Rachas, vel fatue. Sed dñe, an non
hoc verbū est, qđ uetus tollit, nec hoiem
lædit: quid ergo illud reputas magnum?
4. Re. 2 Nihil parum est, si hominem, qui mem-
brum meū est, inhonorat: Hac ratione
prodeunt vrsi, & diripiunt irridẽtes Eli-
seum, & dicentes, ascende calue, & quasi
2. Reg. iniuriam sui reputat iniuriam nostri. Si-
10. cut Dauid iniuriam seruorū, & nuncio-
rum propriam reputauit, & ob eam cau-
sam filios Amon deleuit. Non solū ergo
non occides, sed nec irascendum tibi in
proximū, nec dicendū Racha, vel fatue.

Et quod ultimū est. Si offers munus
B tuū ante altare, & ibi recordatus fueris
quia frater, &c. Exaggerauit profectò rē
hanc his uerbis: non. n. solū dicit, si læsi-
sti fratrem, debitā ei satisfactionē tribue.
Sed addit, si læsisti fratrem, me læsisti, ni-
hil tuum, mihi gratum erit, nisi ei satisfe-
ceris. Nec solū ait, anteq̃ ad altare acce-
das, fratri reconciliare. Sed addit, si dum
offers munus tuū, recordatus fueris, quia
frater tuus habet aliquid aduersū te, re-
linque ibi munus tuū, & uade prius re-
conciliare fratri tuo, & tunc veniēs, offe-
res munus tuū. Quibus verbis præpone-
re videtur fratris charitatē honori suo.
Sed ò dñe, nonne melius esset tibi, pri-
mum satisfacere, & angelis Dei expectā-
tib. sacrificium, & orationem nostrā, ut
Chrys. Deo offerāt, & deinde fratri? Chrys. ait.
O ineffabilem Dei nostri pietatem, atq;
immensum erga homines amorē, hono-
C rem suum quodā modo despicit, dum in
homine charitatē requirit. Hęc uero pręci-
pue in eucharistiæ sacramenti susce-
ptione verum habent. Cū. n. illud sit sa-
cramentum vnitatis, nullo modo diui-
sionē fratrum patitur. Ideo Paulus. Vnū
corpus multi sumus, omnes, quia de uno
1. Cor. pane, & de uno calice participamus. Sed
10. ais, nonne secūda tabula cedit primę? &
mādata primæ tabulæ præferenda sunt?
Videtur. Ea quę sunt sub præcepto, præ-
feruntur his quę sunt in consilio hmōi
sæpe solet esse sacrificium. Ideo Saul au-
diuit, quia melior est obedientia, quā ui-
A ctimæ, & deinde, qui peccat in fratrē, in 1. Reg.
Deum peccat, qui est caput ei⁹, hinc Pau- 17.
lus: sic peccantes in fratres, & percutien- 1. Co. 8
tes eorū conscientiam infirmā in Chri-
stū peccatis. Hoc vero præcipue nos ter-
rere debet, ne fratres lædamus, quod in
iudicio audituri sumus, quod malū uni
ex his minimis fecistis, mihi fecistis, &c.

DOMINICA SEXTA
Post Pentecosten.

Them. Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me. Marci 8.

DE omnib. diuinis audire, & loq. sua-
uissimū ē, qm̄ uniuersa illa magna
sunt; de magnis vero suaue est homini Pro. 8.
agere. Hinc Prou. 8. sapientia clamat Au-
dite, qm̄ de rebus magnis locutura sum,
& aperientur labia mea, vt recta prædi- B
cē. Sed inter oīa diuina, quæ libentius lo-
quimur, & audiuimus, ea sunt, q̃ ad mi-
sericordiam pertinēt. Tum quia diuinæ
misericordiæ opera maiora sunt, dicēte Ps. 144
Ps. Miserationes eius super omnia ope-
ra eius. Tū qa misericordia Dei ad nos
miseros spectat, & amabile quidem bo- Arist.
num, sed vnicuiq; proprium, ut Philoso-
phus ait. Cum vero Deū ostendimus mi-
sericordem, non solum Dei bonum de-
claramus, sed & nostrum: Dei. n. miseri-
cordia efficit, ut mala nostra curētur, &
vniuersa ad nos bona prouemant, ið mā-
xime nobis placet, cū audimus, Deum di-
uitem esse in misericordia. Sicut pauper Simile
lætatur, cum de conciue suo audit, quod
nobilis, sapiens, potens, fortisque est, sed
magis lætatur, si audit, misericos est, om- C
ni pauperi subueniens, quia hoc audito
sperat miseriæ suę leuamen. Multæ tri-
bulationes iustorum, ait Psal. an non læ- Ps. 33.
tabuntur, si audiant, quod statim subiun-
git, & de omnibus his liberabit eos Do-
minus? Pater misericordiarum est Deus 2. Co. 1
totius consolationis, qui consolatur nos
in omni tribulatione nostra.

Vis nosse ò homo ingeniū Dei tui? nā-
tiuam eius cōditionem? pater est miseri-
cordiarum. Et suauis dns uniuersis, & Ps. 144
miserationes eius super oīa opera eius,
& dulcis

A & dulcis, & rect' dñs, pp hoc legē dabit
Pſ. 24. delinquentib. in via. Et Deus cui ꝓpriū
eſt miſereri ſemp, & parcere: licet.n. Deo
propriū ſit ſapiēter, potenter, & iuſte
operari, ſed ſingulariter ei propriū dr̄ mi
ſereri, quia operib. miæ ab intrinſeco, &
Simile magis attēdit, & plura opa miæ pręſtat,
quā iuſtitiæ. Sicut aliqñ nobilis eſt vir, q̄
vniuerſa, q̄ nob lédicét, pclare pſtat, ſiue
feras venet', ſiue cęli aues, ſiue torneamē
ta exerceat, ſiue q̄uis alia nobilis viri
exercitia, lo b. ſpeciē ingenitę nobilitatis
pbet, dicimus tñ de eo, ingenium eius, in
clinatio illius eū ſingulariter ducit in ve
nationē, in hanc præcipuè intendit, huic
maxime incumbit, hęc illi gratior eſt. Ita
de Deo nr̄o dicimus, vniuerſa operat' p
fectiſſime, ſiue ſapiētiā, ſiue potētiā, ſiue
miam velit oſtēdere, ſed pcipue i miam
B inclinatur, dulcius illi eſt miam pſtare,
operib. miæ incumbit magis. Et hoc eſt,
Pſ. 114 q Pſalmiſta ait. Miſerationes eius ſuper
oia opera eius. Et adeo libēter miæ ope-
rib. intēdit, ut in opere maxime iuſtitiæ
miam immiſceat. Et iō cū dānatores in
inferno punit, citra condignū eos punit,
Simile vt, & ibi eius ſplendeat mia. Et quemadm
modū ille, qui prona mentis ut in aliqd
opus ducitur, & ad illud præcipue incli-
natur, curat, illud magis magiſq; addiſce
re, & ſeipſum i dies in ea te ſuperare. Sic
pſal. 58 Chriſtus dñs, qui in miam præcipue ꝓ-
pendet, cū ſit ipſa mia, dicit Pſalmiſta,
Deus meus mia mea, miam diſcere uo-
luit, & iō miſerias nr̄as, hō factus, ſuſce-
pit, ut miſereri diſceret edoctus experien
Heb. 4 tia miſeriarum. Hinc Paul. Non hēmus
pontificē, qui nō poſſit cōpati infirmita-
C tib. noſtris, tentatū aūt per oia p ſimi-
litudine abſq; pctō. Sicut amicus, qui eā-
dem patitur, q̄ tu, infirmitatē, aliter tibi
cōpatitur, quā is, qui eā non eſt expertus.
Heb. 2 Hinc Paul. Debuit per oia fratribus aſſi
milari, ut miſericors fieret, & fidelis pōti
fex ad Deū, ut re ꝓpiciaret delicta popu-
li, in eo.n. in quo paſſus eſt ipſe, & tētat',
potens eſt, & eis qui tentātur, auxiliari.
Hoc ergo ſummo nos conſolari dēt,
in omni tētatione, & tribulatione noſtra
quod eam uidet miſericors Deus, q pro
be nouit infirmitatē noſtrā, & pater eſt
miſerum. Hinc Pſ. Q̄mo miſeretur pat' A
filiorum miſertus eſt dñs timentib. ſe, Pſ. 102
qm̄ ipſe cognouit figmentum noſtrū, re
cordatus eſt, qm̄ puluis ſumus. Circū-
datus in caſtello eſt filius magni regis ab Simile
hoſtibus, certiorem de hac re facit patrē
ſuum dicens, per menſem tantummodo
ferre potero impetum inimicorum, ſi pa
ter reſcribat, intra menſem tibi adero, ſe
curus redditur. Ita expugnaris tu ab ho
ſtibus, pater tibi eſt, inuoca illū. Sed qd
Deus inuocanti homini reſpōdet? Illud
certe, quod per pſal. dīt, propter miſeriam
inopum, & gemitum pauperum nunc
exurgam, dicit dñs, cito tibi ſuccurram,
iam adero tibi, noli mœrere, nūquid rex
non eſt tibi? aut conſiliarius tuus perijt?
Non relinquet dñs uirgam peccatorum Pſ. 124
ſuper ſortem iuſtorum, ut non extendāt
iuſti ad iniquitatem manum ſuam. Sic
irato Laban in Iacob pcipit Deus, caue
ne quicquam durius loquaris contra Ia B
cob. Et cor regis Aſſueri vertit in manſue- Ge. 29.
tudinem erga Heſter. Et ut de populo Heſt. 15.
Dei pſal. ait, non reliquit hominem noce
re eis, & corripuit pro eis reges. Hinc di Pſ. 104
dicit pſ. illud. Bonum eſt ſperare in dño, Pſ. 117
quam ſperare in principibus, omnes gen
tes circuierunt me, & in nomine domi
ni quia vltus ſum in eis.

Huius diuinæ miæ, & i ſuos prouidē
tiæ præclarum hodie proponit in euāge-
lio exemplū. Cū turba plurima eſſet, nec
haberent quid manducarent. Obliti ho-
mines illi erāt corporalis cibi propter
dulcedinem ſpūalis, quem a Chřo perci-
piebant. Refert hoc loco Albertus Ma- Alber.
gnus dictū Auicennæ ethnici, quod ho-
mines delectati in diuinis, tp̄s non præci
piūt. Quid mirū ſi hoc fideles præſtent? D
Hinc Pſal. Quam dulcia faucibus meis Pſ. 118
eloquia tua, ſuper mel ori meo. Hinc gra
tie onus ſancti putabant, corporis neceſ-
ſitatib. deſeruire. Sed ais, nō ego expe-
rior hanc diuinam dulcedinem. Ita pla-
ne eſt. Accidit uero tibi, quod filio, qui pa Simile
trem hēt dulcē, nobilem, & humanū, cu
ius tamen benignitatem non experitur,
quia extra domū illius uerſatur. Et quod
ſponſæ, quæ dulciſſimum habet ſponſū,
ſed eum nō alloquitur, ideo dulcedinem
illius

A eis cõtinget, qđ Iudæ cum pharisæis con
Ma.27. tigisse Euangelista ait. Curauit Iudas
Phariseis placere,& ut id faceret, Chri-
stũ vendidit. Perpetrato scelere ingẽti ti
more, & tremore ꝑculsus ad Pharisæos
abijt,dicẽs,peccaui tradens sanguinẽ iu-
sti. Et illi ad eũ,quid ad nos,tu videris.
Hęc ipsa verba mundus,& caro tibi rñ-
debũt, cũ plurima eis obsequia ꝑstiteris.
Aliqñ in angustijs maximis eris, eo qđ
eis placueris,veniet hora mortis,cũtimo
re,& tremore cõcutiens, eo qđ mundi,
& carni indulseris. Accede ad carnẽ, &
dic ei,ò caro,nostri probè,qđ tibi seruie-
ris, qđ ut voluptatib. tuis obtẽperarem,
Deũ cõtẽpsi,ut tibi delicias pararẽ, infer
ni pœnas cõmeritus sum, nunc accurre
mihi. Rñdebit. Quid ad me,tu videris.
Si uero ad mundũ accesseris, & dixeris,
vanitati tuę obsecutus sum,ut leges tuas
B seruarẽ,Dei leges contẽpsi,oẽm substan-
tiã profudi,ut tibi placerem,nũc ergo mi
hi succurre. Dicet,qđ ad me,tu videris.
Iõ nũc attẽde,ac considera,cui adhæreas
1.Reg. 30. hero,quẽ tibi in dñm eligas.1.Reg.30.In
uenit Dauid hoiem Aegyptiũ aiam ex-
halantem præ fame. Et ait ei. Cuius es?
Et ait Puer. Aegyptius ego sum seruus
viri Amalechitæ, dereliquit aũt me dñs
meus,quia ægrotare cępi nudius tertius.
En mũdi ĩte beneficia,cuius nũc seruus
es,derelinquet te, cum ægrotare cęperis.
Quã diuersum Dei nři natiuũ ingenium
Reg.9. est. Apparet id in Helia,qui cum inuoca
uit Deũ Israel, cõtinuo exauditus est, &
ignẽ de cęlo misit,licet cultris nõ se inci-
Esa.46 deret. De idolo ait Esa. Cũ clamauerint
ad eũ,nõ audiet,de tribulatione nõ salua
bit eos. Deus vero noster ait per Esa. Et
Esa.65 erit,anteq̃ clament,ego exaudiã, adhuc
Esa.30 illis loquentibus, ego audiam. Et rur-
C sus Esa. ait: Deus iudicij dñs,beati oẽs,
qui expectant eũ, ad vocẽ clamoris tui,
statim,ut audierit,rñdebit tibi. Quis er-
go nisi amẽs adhæreat hero,a quo se no-
uit,derelinquẽdum in necessitate? Quis
Deo non adhæreat, q̃ adeo fidelis,& mi
sericors est, vt suis tp̃ adsit, & minima
obsequia æterna muneret retributione,
& maxima dicat, & adeo magnifaciat,
ut dicat, Ecce iã triduo sustinẽt me,opor
tet me eorũ necessitati subuenire. Si di- A
misero eos ieiunos,deficiẽt in via. Mani
festat Xp̃s curã,q̃ de suis hẽt in tp̃alibus. Ps. 33.
Vt impleat illud Ps. Inquirẽtes aũt dñm Ps. 36.
non deficient oĩ bono. Et illud. Spera in Ps. 30.
dño,& fac bonitatem, & pasceris in di-
uitijs ei⁹,dñs solitus est mei, Psal. ait, ut
tu solicitus circa tp̃alia nõ sis. Quia hãc Mat.6.
firmã,ac viuã spem quæ anchora est, nõ
retinemus in corde,multi hodie auari, fu
res,& meretrices sunt, ut sibi victũ acq-
rãt. Scit pater uester cęlestis,qa his oĩbus
indigetis,iõ soliciti ne sitis. Hãc particu Ps. 22.
ram nunc ostendit,dum non petentibus
cibum ille parat: insideat aĩo tuo ueritas
ista. Si Deo adhæseris,& mãdata ei⁹ ser
uaueris, nihil tibi deerit. Esto tu ouis pa-
scuę ei⁹,& dicere poteris,dñs regit me,&
nihil mihi deerit. Maximũ verbũ nihil
mihi deerit, & ꝙ nec rex, nec princeps B
dicere põt, sed solũ qui ouis est Christi.
His ẽt verbis innuit nobis necessitatẽ
sumẽd eucharistię sacrum,nę deficiam⁹
in uia cęli. Fami oĩno occurrẽdũ est cibo Pro. 3.
alias.n. hõ deficiet. Hinc de forti muliere Gen.21
scriptũ est. Dedit prędã ancillis suis,& ci
baria domesticis suis. Hinc statĩ hoĩe cõ
dito,ei cibũ ꝑparauit Deus dicẽs. Ex oĩ li
gno paradisi comedes,& ecce dedi uobis
oẽm herbã virentẽ in cibũ. Post diluuiũ
verò,qa terra infirma facta est, nec her-
bas,& fructus adeo pingues proferebat,
ut hoiem nutrire possent,concessit eum
carniũ,dicẽs. Oẽ,qđ mouet,& viuit,erit Gen.9.
uobis ĩ cibũ. Quia vero in lege grãæ hoĩes 1.Co.15
cęlestes effecit,qualis cęlestis,tales,& cę
lestes,cũ cib. adaptari dẽat cibando,indi
gemus cęlesti cibo. Eũ nobis cõcessit di-
cens,ego sum panis viuus,qui đ cęlo de-
scẽdi. Terrenis cõcesserat cibũ terrenũ,
cęlestib. cęlestẽ. Hoc ergo diuino ꝑposi- C
to nobis cibo, tollit nos ab aĩalium men
sa,& collocat in angelorũ mẽsa, ut eũdẽ Ioa. 6.
cũ illis capiamus cibũ, panem angelorũ
mãducauit hõ. Et hoc pane nos reficit,ne
in cęli via deficiamus. Vñ oĩb. dr̃,quod
olim Elię dictũ ab angelo ẽ. Surge,come
de,grãdis tibi restat uia,viã ĩ cęlũ agim⁹,
grãdis ꝑfecto uia hæc est,surgam⁹ ergo 3.Reg.
& utamur hoc cibo,nẽ ĩ uia deficiamus. 19.
Sed quid discipuli rñdeant Christo,
audia-

A & semp in egestate est, est homo q dat sui, & abūdat. Hinc Ps. Mutabit pctor, & nō soluet iust⁹ at miseret, & retribuet
Pro. 3. Et iterū Sapiēs. Honora Dñm d tua sub stātia, & de primitijs oīum frugū tuarum de paupib. & implebunt horrea tua satu ritate, et vino torcularia tua redūdabūr.

Nec uero tua solū in Christi manib.
Psa. 30 pone, sed, & te ipsum. Optimū profecto hoi est, si in manib. Dei sit. Vnde Psa. In manib. tuis sortes meę. Quasi dicat. Fælix mihi sors sperāda est, cū a manu tua mihi sit ,puētura. Si mihi nūc à Deo facultas hęc concederetur, ut uniuersa negotia mea spūalia, et tpālia, q̄ ad aīam, et corpus spectant, ponerē in manu mihi amicissimi, uel patris uel matris, nō ea ī alterius manu ponerē, nisi in Xpi mani
B bus. In manib. tuis ò Dñe sint uniuersę sortes meæ, uniuersi successus. Quid mi hi aptius aut fælicius esse pōt, quā negotia mea esse in manib. illis, q̄ mei cā cru-
2. Ti. 2. ci affixe sūt? In his manib. lętabat Paul. sua oīa esse, cum diceret. Scio cui credidi, & certus sum, quia potēs est depositū meum seruare in illum diem. Est hō, de quo pronuncias, quicquid in manib. huius est, perditum crede. De alio uero ais. Omnia multiplicat, & crescere facit, q̄ in manib. eius sunt. Vere hic Christus est, ille uero, mundus, & caro, opere hoc Xps Dñs comprobat, dum in eius manib. septem panes multiplicātur, ut quatuor milia hominum comedant usq; ad satietatem, & supersint sporta septem.

C Mirū profecto, ac stupendū hoc Xpi opus. Sed aliud huic p̄simile in dies operatur, & assiduitate nobis uiluit, cum tn̄ maximum sit, & q̄ illud? Certe, qđ uniuersam creaturā pascit adeo facile, & mirabili uniuersi ordine, q̄ profecto stupē dum, est & p̄priū diuinæ oīpotētiæ. Qđ ex eo colligere poteris, Qđ si nūc in uno mōtium congregares uniuersas aues, q̄ in Hispania sunt, diceremusq. Hispania rū regi, pasce uniuersa aues, has p̄prijs conuenientibusq. cuiq. cibus per unum diem dūtaxat. Etiā si multū tpis insumeret ī cōgregādis cibis, et si uniuersos thesauros regios in hoc opus insumeret, ne quaq̄ posset uno die oēs has aues pasce re cibo cuiq; apto, q̄ plurimæ sūt aues, cibis longe diuersis pascuntur. Hinc mēte consurge discęq;, quāta Dei nostri potentia, ac prouidentia sit, qui nō uno die, sed ab initio mundi vsq; in finem pascit hoīes oēs, vniuersas mūdi aues, iumēta, reptilia, pisces, & cuiq; aptum, & conue nientem naturæ suæ cibū præstat. Qui dat escam omni carni. Et aperis manū tuā, & imples oē animal benedictione. Ps. 137 Ps. 144 Chrys.

Notat vero preclare Chrys. in lib. de prouidentia maioris, & excellentioris p̄uidentię opus esse, cum ordine cāsarum naturalium ab initio mundi ad hoc cōstitutarū Deus mūdū gubernat, & pascit, qua si sine hoc ordine ipsemet quotidie panes, & alimēta de nouo crearet, aut multiplicaret. Dupliciter namq; cibus a Deo p̄parari pōt oī viuenti: vel quotidie cum Deus creādo, uel sic ordināndo vniuersū, ut quotidie ex eo procedat hoc alimētū. Si priori ordine Deus mundū pasceret, mirabilius appareret hoīum oculis, cum repente uideret innumerū cōditū cibū, ut nūc uiderunt panē multiplicatū. Sed B re uera ait Chrys. multo mirabilius, mul to sapiētius Deus mūdū pascit, cū sic cō stituit uniuersi ordinē, & cāsarum efficien tiam, ut hoc die, & altero producat mun dus cibū cōuenientē, ac si Deus per se ipsum illum crearet. Sicut non adeo mirā dum esset, si nunc efficeres, ut horologiū sonaret hanc uel illam horā. Esset uere mirandū ualde, si sic cōstitueres horologiū, ut p sex mille annorū spaciū discurrens, nūc hanc horā infallibiliter sonet. Ad qđ perficiendū opus erat per tot mil lia annorū ordinate ī circulū moueri. Similiter ergo licet mirabile Dei opus eēt, nunc repēte seipso, uel ex elementis pro- C ducere oē alimentū cunctis uiuentibus, sed maiorē arguit sapientiā, ac prouidentiā, qđ tāto ordine constituerit Deus cās oēs naturales, ut post sex mille annos nūc producant adeo diuersos cibos omnibus uenientib. aptos. Ad hoc certè infinita p̄uidētia, ac sapiētia opus fuit quę sic ordinauit mundi huius horologium, in eoq; ordine illud cōstituit, ut post tan tum tps in suo perseueret ordine, & horā hanc sonet. Mirabilia profecto domi- Ps. 138

tua

A ne opera tua, & aïa mea cognoscet nimis. Ex his illud nobis colligẽdum est, ut misericordiæ Dei tãti fidamus, eius uerbis nitamur, eũ sequamur, qa illi curæ nos sumus. Ipse ieiunos nos eẽ nõ patiet. Si.n. ꝓuidus hõ cibaria domesticis suis pacat, multo magis Deus iustis, &c.

DOMINICA SEPTIMA. Post Pentecost.

The. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur. Matth. c. 7.

B EX fructu arborem agnosci, Christus Dñs hodierno euãgelio docet. Merito ergo Mariã benedictã possumus ap-
Luc. 1. pellare, quia benedictus fructus uentris illius, qui cum sit infiniti valoris, q̃ti ob secro erit arbor eũ ꝓducẽs? Iure Maria dicẽda est arbor vitę, plãtatã in medio paradisi Ecclesiæ, qñquidẽ ex illa collectus est Christus fructus uitæ. Ad eã ergo accedamus, ut gratię fructum colligamus.

Expugnata, uel potius impugnata Ecclesia fuit sępe. Sed oẽs eius persecutiones ad tria capita reducuntur. Prima persecutio fuit tyrãnorum, qui sanguinem martyrum: fuderũt. Secunda hęreticorũ qui falsa dogmata seminarunt. Tertia fi
C de iũ, sed peccatorũ ore, & fide Deũ confitentiũ, sed operibus, ac factis negantiũ.

De prima persecutione tyrãnorũ plura Christus Dñs dixerat discipulis paulo superius. De duab. sequẽtib. eos admo-
Leo. net in hoc euãgelio. De prima loquitur Leo Magnus, ser. 1. de Petro, & Paulo, & ait. Non minuitur persecutionib. ecclesia, sed augetur, & semp Dñicus ager segete ditiori uestitur, dũ grana, q̃ singula cadũt, multiplicata nascitur. Hac persecutione mirum in modũ Ecclesiã creuit, putabãt tyranni perdere Dei grana, sed illa seminabãt, unõ nãq. occiso mar-
Au. 18. de ciui. tyre, plures surgebãt fideles. Hinc Aug. ait uidẽs demon hac tyrannorũ ꝑsecutione Ecclesiã proficere, nõ deficere, (qa ei accidebat, qd filijs Israel accidisse dicitur in Exodo, quantoq; opprimebãt eos, tãto magis multiplicabant, & crescebãt)

decreuit genus aliud persecutorũ excita A re in ecclesia, falsos. s. prophetas. De qb. initio huius euangelij loquitur Christus Dñs, dicẽs: Attendite ã falsis prophetis.

Hos uero ꝑmittit Deus Ecclesiã impugnare, ut ueros fideles teneret, ut q ꝓbati sunt, manifesti fiãt. Hinc dr in Deu. Deu. 13 Si surrexerit in medio tui propheta, aut q so mniũ uidisse se dicat, & prędixerit signum, atq; portentum, & euenerit qd locutus est, & dixerit tibi, eamus, & sequamur Deos alienos, non audies uerba 1. Co. 11 ꝓphetæ illius, aut somniatoris, qa tentat vos Dñs Deus uester, ut palã fiat, utrum diligatis eũ, an nõ in toto corde, & ĩ tota aĩa uestra. Et Pau. Oportet hæreses es- B se, ut q probati sunt inter uos, manifesti fiant. Sicut.n. in bello fortis agonista nõ agnoscitur, nisi aduersario reluctante, sic fortitudo, & fides Ecclesię nõ appareret, nisi essent hęretici. De qua re multa, & pręclara dixit Vincẽtius Lyrenen- Vincẽti⁹ Ly: sis, qui ait, hac de cã pmissum a Deo Origenẽ, Tertulianũ, & alios, q erãt Ecclesię lumina, errare, vt fideliũ fides probaretur. Cum ergo nũc audis nationũ diuersarum errores, & si forsan videris coram oculis tuis uiros insignes sciẽtia er- Ad Ga. 4. rare, caue ne scãdalizeris. Sed, & si quis, ait Pau. aut Angelus de cęlo aliter euangelizauerit vobis pter id, ꝙ euãgelizatũ est, anathema sit. Verus fidelis hẽt testimoniũ Dei in se, ꝙ firmius est oĩ alio te- C stimonio, & iõ moueri non dẽt ã fide.

Sed signũ, quo hi falsi ꝓphetæ dignoscentur, Christus Dominus hodie nobis proponit, dicẽs. Veniunt ad nos in uestimentis ouiũ intrinsecus aũt sunt lupi rapaces, a fructib. eorum cognoscetis eos. regũtur oĩa, quia Christum, & euãgeliũ iactãt, sed lupi sunt. Ecce chimerã Christianã, lupus, & ouis simul. Sed unde dignoscendi sunt? ã fructibus, ait Christus Dominus, id est, operib. quia non põt arbor mala bonos fructus facere, nec bona Iacob 3 malos. Doctrina falsa innumera mala opa gignit. An nõ hoc cõspeximus nr̃a hac tempestate? Lutheri dogma quænã opera peperit? certe oẽm luxuriã, oẽm immunditiam, & deniq; oẽm licentiam in moribus. An non hoc prędixerat Beatus

A tus Iacobus: Non est hęc sapiẽtia de sursum descendens a Patre luminũ, sed aĩalis, terrena, diabolica. Quę aũt de sursũ
Luc. 3. est sapientia, primũ quidẽ iudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, plena miæ, & fructib. bonis. Ex his fructibus d gnoscẽda uera doctrina ẽ a falsa. Quid .n. doctrina hærericorũ nisi aĩatis, & terrena, & diabolica? Docet .n. terrena sæpe te, licentiam appetitui tribuit, iõ aĩalis dr, & a dæmone inuenta, iõ diabolica,
Ge. 27. vel quia superba, & arrogans. Merito orj ac uoci nõ plene credit Isaac, sed ait, accede huc fili mi, ut tãgam te, & probẽ, an tu sis filius meus Esau: per opera nãque dignoscitur verus, & falsus ꝓpheta.

Sed qm̃ opera veri, & falsi prophetæ aliquando non ita manifesta sunt, aliud nobis ẽt relictũ est signum in Eccesiã, ut veram doctrinam a falsa dignoscamus,
B & hæc est sedes Petri, doctrina Romanę Ecclesiæ q̃ colũna est, & firmamẽtũ veritatis. Simile qd olim præscripserat dñs
De. 17. dicẽs: Si difficile, & ambiguũ apud te iudicium esse perspexeris, & iudicũ inter portas tuas videris verba variari, surge, & ascende ad locum, quem elegerit dñs Deus tuus, veniesq; ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicẽ qui fuerit illo tpe, quærensq; ab eis, qui indicabunt tibi, iudicij veritatẽ. Qui aũt superbierit, nolẽs obedire sacerdotis imperio, q eo tpe ministrat dño Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille, Simili rõne nos hre debemus, si varias iactari doctrinas viderimus, cõtraria dogmata, eamus ad sũ
Lu. 22. mum Pontificẽ ad Petri sedem, cui promissum est, ego rogaui pro te, ut non de
C ficiat fides tua, & tu aliqñ conuersus, cõfirma fratres tuos. Et hæc est petra refugium herinacijs quam Psalmista canit.
Ps. 102 Amb. & Basilius referunt, & esse in ma
Am. 5. ri piscem, qui echinus marinus appellat,
Exam. & eum Basilius vocat herinaceũ, de quo
c. 9. sic ait. Audiui quẽdam eorum qui in ma
Basi. in ritimis regionib. uersantur, ęquoreum
Exa. Hærinaceũ commorantem, exiguam il-
ho. 7. lam, paruipendendamq; bestiolã, tranquilitatis, indicem, doctoremq; sæpe numero tempestatis nauigantib. fieri. Qui cum ventorum perturbationem præsenserit, calculũ haud exiguum sub it, sub ipso tanquam anchora seipsum stabiliẽs; A
detinetur .n. illius pondere, ne facile fluctib. trahatur, ac agitet. Id vbi nautici cõspiciunt, futuram hoc indicio uentorum agitationẽ, tempestatemque prę sagiunt. Nemo homo stellarũ scientia præditus, nemo Caldęus procellas exortu sydetũ coniectans aeris turbulentiã, herinaceũ docuit: sed marium dominator, atq; ventorum, huic etiam aĩanti paruo, immensæ suæ sapiẽtiæ vestigiũ euidens, & apertum impressit, hæc Basilius. Nobis vero hoc ab herinaceo discẽdum relinquitur, sicut ille præsentiens tempestatem ad petram confugit, ne huc illucq; iactetur, petræ adhæret, & sic secur' reddit, ita ne iacteris oĩ vento doctrinæ, ne in tẽpestate, & varietate dogmatum pereas, cũ uideris tẽpestatem insurgere, adhære petræ B
illi, de qua dr, tu es Petrus, & super hanc petrã ędificabo Ecclesiã meã. Est Lidius lapis, & vulgo dr (del cõtraste) quo metal
la dignoscuntur, & eorum pretium, & Ma. 16
perfectio. Hęc petra Petrus est, quæ separat pretiosũ a uili, verã a falsa doctrina, falsos a ueris prophetis, hęc est petra refugiũ Herinacijs, de qua Psaltes loquit.

At dices, hi falsi ꝓphetę, q hereses docẽt, raro inter nos sunt, sunt ne alij, q crebro inter nos versent, & a quib. maxime cauẽdũ, ne eis seducamur? sunt certẽ, & qui nã hi? Audi, quid Achab contigerit, ut discas, ꝙ sæpe peccatorib. in Ecclesia contingere solet, vt tantum discrimẽ caueas. Decreuit Achab bellũ inferrę Syrię,
& ait ad eũ Iosaphat rex Iuda. Nõ ẽ hic 3. Reg.
propheta dñi, per quem interrogemus? 22.
Rñdit Achab, remãsit vir vnus, sed ego odi eum, quia nõ prophetat mihi bonũ, C
sed malum, quadringenti vero prophetę promiserãt Achab victoriã dicentes: vade prospere, tradet eam dñs in manus regis. Micheas vero ꝓpheta ait. Vidi Dominum sedentem super soliũ suum, & oẽm exercitum cęli assistentem ei a dextris, & a sinistris. Et ait dñs. Quis decipiet Achab, ut ascendat, & cadat in Rhamat Galaad. Et egressus spiritus ait, ego decipiã illum, cui rñdit dñs, in quo? Et ille ait, egrediar, & ero spirit' mẽdax in ore

om-

A oium ꝓphetarū eius, & dixit dñs, decipies, & ꝑualebis, egredere, & fac ita. Et sic deceptus Achab perijt ĩ bello. Licet ĩperatiue Deus loq uideat, hęc uerba, & similia q̃ statim referemus, permissione solũ accipiẽda sunt, qa Deus author mẽdacij esse nõ potest. Quod vero accidit regi Achab, pluribus nunc peccatoribus contingit, quorum iniquitatis inuenta est ad odium. Accedunt ad cõfessariũ rectũ, q ueritatẽ eos docet, quã illi audiri nolũt, & iõ alios quęrunt confessarios, vel consiliarios, qui eis ꝓ uoto suo respondeãt. Deus verò pp eorũ peccata permittit, ut sint falsi prophetæ, qui eos decipiant, & absolutione cõcedant, cum ligandi erãt, non absoluẽdi: & ideo nec eis absolutio prodest, quia in peccato perseuerant, vel
B non restituentes ea quæ restituere tenentur, vel qa in ignorãtia culpabili, aut occasione proxima manẽt. Et cũ absolutio hõi sit nulla, pereunt hõi peccatores decepti, & in infernum descendunt pp pctã illa, quæ deleta non sunt, licet ea fuerint
Iob. 12 confessi. Permittit uero Deus decipi eos pp pctã, quibus Deũ irritauerunt. Sic accipiendũ est illud Iob. Qui immutat cor
2. Th. 2 principũ terrę, & decipit, & errare facit eos sicut ebrios. Et illud Pauli: iõ immittet illis operationẽ erroris, vt credãt mẽ-
Ez. 14. dacio. Qua in re locus tremẽdus est apud Ezech. Qui alienatus fuerit a me, & scãdalũ iniquitatis suæ posuerit cõtra faciẽ meã, & uenerit ad ꝓphetã, ut interroget ꝑ eũ me, propheta cũ errauerit, ego dñs decepi prophetã illũ. Licet vero his locis deceptionis atq; mẽdacij Deus author esse videatur, nequaq̃ est, sed permissor, si
C cut reliquorũ pctõrum. Ecce alios ꝓphe
Ecc. 37 tas falsos, a quibus tibi cauẽdũ est. Iõ Sapiens. A cõsiliario prauo serua aĩam tuã, a confessario indocto, uel prauo recede, ne forte decipiat te, & credas in viam rectam te induci, & viã teneas perditionis.

Sed iam de tertia Ecclesiæ persecutione dicamus, quam a filijs prauis patitur, qui cum arbores sint in Ecclesia plãtatę, fructum nõ referunt, sed satis sibi putãt si Christum Dominum dicant, licet nõ faciant, quæ ille præcipit. De quib. nunc pronunciat. Omnis arbor quæ non facit fructũ bonũ, excidet, & ĩ ignẽ mittetur, A
& iterũ non oĩs qui dicit mihi dñe, domine intrabit in regnum cęlorum, sed qui fecerit voluntatem patris mei. Sæpissime in diuina scriptura hoĩes dicuntur arbore. Hinc Iudicũ. 9. ut significet hoĩes Iud. 9.
eligentes sibi regẽ ait. Ierunt ligna agri, ut eligerent sibi regẽ, dixeruntque oliuę, impera nobis, &c. Et Zachar. prædicens uastitatẽ Ierusalem per Romanos factã, Za. 11.
ait. Aperi Libanus portas tuas, & comedat ignis cedros tuas. Vlulat abies, qa cecidit cedrus, qm̃ magnifici vastati sunt, vlulat querc⁹ Basan, qm̃ succisus est saltus munitus. Et Daniel dicit Nabuchodonosorẽ arborem. Et cæcus, qui a Chri- Dan. 4
sto visũ recepit, ait. Video homines ambulantes sicut arbores. Merito vero hõ Mar. 8
arbor appellatur, quia sicut arbor ad sui incremẽtum, & perfectionẽ indiget succo terræ, & rore cælesti ita homo pp cor- Ps. 67.
pus indiget terrena substantia: pp aĩam B
uero, ut illa perficiatur, indiget pluuia illa voluntaria, quã segregauit Deus hæreditati suę. Hinc Isaac benedicens filiũ Ge. 27.
ait. Det tibi Deus de rore cęli, & de pinguedine terrę. Mõtes uero Gelboe maledicens Dauid ait, Montes Gelboe nec ros, nec pluuia veniant super uos. 2. Re. 1

Arbores sunt in duplici genere; quædam enim sunt fructifera, quædam sine fructu, primæ seruantur, ut fructum referant, secundæ in ignem succiduntur. Ita hominum quidam sunt boni, qui fructum dãt in tempore suo, quidam folijs contenti, fructum non referunt. in Genesi cum reliquarum rerum productio Gen. 1
ponitur, nihil amplius additur, sed cum de arborum creatione dicitur, statim scriptura meminit fructus, dicens, faciẽs fru C
ctum iuxta genus suum. Vt significet ab homine fructum exigi. Hinc de uiro iusto Psalmista ait. Et erit tanquã lignum, Ps. 8.
quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tẽpore suo contra vero de peccatorib. Iudas Apostolus ait. Arbores autũnales, infru Iudę 1.
ctuosę bis mortuę, eradicatę. Arbores eos cõpellat autumnales, vel quia arbores in autũno plantatæ sero fructũ referunt, vt Glo.
ibi Glossa ait. Vel ut placet D. Th. in eũ D. Th.
locum,

A locum, quia in autunno iã arbores sunt sine fructu. Bis uero mortuas has arbores dicit, quia exterius, & interius mortui sunt, corde, & opere. Eradicatas eas dicit, qa a Deo, & eius charitate auulsæ in caritate radicari, et fundati iusti sunt, & qui manet ĩ charitate, in Deo manet, an non optimo in pdio plantatus iustus est, cum in Deo maneat? An non pręclarum referet fructũ? Hinc de iusto & pec
Hie. 17 catore loquens Hieremias ait. Maledictus homo, qui confidit in hoĩe, & ponit carnẽ brachiũ suũ, & a dño recedit cor eius. Erit.n. quasi mirica ĩ deserto, & nõ videbit, cũ venerit bonũ, sed habitabit ĩ siccitate in deserto, in terra salsuginis, & inhabitabili. Benedictus vir, q cõfidit in dño, & erit dñs fiducia eius, & erit tãquã lignũ, qd trãsplantatur super aquas,
B & erit foliũ eius viride, & non timebit, cum venerit æstus, nec aliqñ desinet, facere fructum. Mirica vulgo dr (el tamarix.) De qua Plin. lib. 13. c. 21. ait, fructum
Plini. eius esse nullius momenti, & rami illius infęlices dicuntur, quæ manifeste peccatori conueniunt, de quo nunc Xps Dñs ait. Excidetur, & in ignem mittetur. Excidetur, ait. Iustus excidi non dr, sed peccator. Ideo in Deuteron. præcipitur ingressuris in terram promissam. Nõ succides arbores de quib. vesci potes, si qua
Iere. 8. autem ligna nõ sunt pomifera, sed agrestia, & in cęteros apta usus, succide. Peccatores enim succidendi sunt, ac perden
3. Reg. 11. di: iusti vero nõ succidendi, sed transplãtandi in cælestem patriam. Fructum maxime Deus ab homine requirit. Hinc cõ
C queritur per Ieremiam. Non est vua in vitibus, & non sunt ficus in ficulnea, foliũ defluxit. Multis de causis iratus Deus fuit in Achab, & inter alias, una fuit qd fructiferam vineã Nabot uertit in hortũ uoluptatis in quo non fructus, sed vani flosculi esse solent. Inspice nunc ò homo animam tuã, quæ hortus Dei est, an sit floribus abundans, an fructibus. De
Hest. 6 Assuero scriptum est. Ingressus est itaque rex in hortum arboribus consitum. Delectatur enim Deus, nõ vanis uerborum floribus, sed fructu operum bono-
Ma. 21 rum. Accessit Iesus ad ficulneam, ut fructum colligeret, & eo non inuento, maledicit ei, & ait: Nunquam amplius ex te fructus nascatur. Et die altera uidentes discipuli ficulneam aridam, cum tamen tempus non esset ficorum. Vt innuat, aliquando videri homini non esse tempus fructus referendi (cum tamẽ homo omni tempore teneatur fructificare,) & ea cogitatione negligit fructum dare, dicẽs nũc iuuenis sum coronabo me rosis, vt non pręereat flos temporis, senectus ueniet, & tũc fructum Deo reddam, & dũ hæc cogitat, dum orditur, succiditur à Deo, maledicitur æterna maledictione, vt fructum nunquam proferat. M
Ma. 29

Excidetur, ait, & in ignem mittetur. Similitudinem proponit huius rei Christus dñs Lucæ 13. Homo quidam habebat ficulneam in uinea sua, & uenit, tribus annis, quærens fructum, & non inuenit. Et ait cultori uineæ, succide eam, B vt quid vel terrã occupat? Habes aliqñ hortum paruum, tibi pretiosum, in quo non pateris herbam paruam inutilẽ. Vi Simile des in eo arborem grandem, quæ multã occupat terram, & ipsa inutilis est. Ais cultori hort. Tolle hanc arborem, quia hortum perdit, & omnem ad se succum terræ trahit, tollens illum a reliquis arboribus fructiferis. Videbis hominem diuitem, qui Deo non fructificat, & tñ plãtatus est in domo dñi, & locum occupat peramplum, coniungens domum ad domum, agrũ ad agrũ, quasi ipse solus habitare debeat in terra, ut propheta ait. Esa. 5 Et ait dñs, quousq; patiar arborem hãc inutilem? succide eam, trib. enim annis fructum non dedit. Te rogo, quot anni C sunt, quib. plantatus in Ecclesia es, nec fructum bonum dedisti? ideo Dominus ait. Succidite arborẽ, præcindite ramos, vt olim de Nabuchdonosor dixit. Et ait Dan. 4 Angelus custos, qui cultor est eius, Dñe sustine, & hoc anno forsan fructum referet, quem si non dederit, succidatur, & merito, iuxta illud Pauli. Si.n. naturalibus ramis Deus nõ pepcit, ne forte nec tibi parcat. Si naturales rami excisi sunt, Ro. 11 qm fructũ non dederint, insititij exciden tur si fructum non dederint. Nec putes, satis tibi esse si folia habeas, si fidẽ, si ver

A ba bona, quibus fidem profiteris, dicens
Domine, domine. Non est regnum Dei
1.Cor. 4. in sermone, sed in opere, ut Apostolus
ait. Et Ioannes; Fratres nolite diligere
1.Io.3. verbo, neq; lingua, sed opere, & ueritate.
Delectatur Deus fructu, dæmon uero fo
Iob 40 lijs. Hinc Iob de Behemot ait: circunda
bunt eum salices torrentis. Hoc ergo ti-
bi certum sit, hoc aio insideat tuo, etiã si
maxima fueris arbor, etiamsi altitudine
cęlos pertingas, si Deo fructũ non dede-
ris, excideris, & in ignẽ mitteris. Recor-
Dan.4 dare obsecro maximi illius Nabuchodo
nosoris, q arbor fuit maxima, cęlos per-
tingẽs, in terra ut Deus habitus, quia tñ
fructum bonum nõ dedit, excisus est, &
perijt omnis eius gloria. Vis multorum
Bar.3. similium uidere excisionem, & missio-
B nẽ in ignem? Audi prophetã. Vbi sunt
principes gẽtium, & qui dñantur super
bestias, quæ sunt super terram, qui i aui
bus cęli ludunt, qui argentum thesauri-
zant, & aurum, & non est finis acquisi-
tionis eorũ? exterminati sunt, & ad infe
ros descẽderũt. Ecce excisionẽ, & in ignẽ
missionem. Fructũ retulisse videtur hi,
quos numerauimus, sed non fructũ bo-
num, sed agrestẽ, ac siluestrem, sibi, non
Deo fructificant, temporalia acquirunt,
non æterna, imo hæc facile amittunt, ut
Simile illa habeant. An vidisti puerũ conficien-
tem multo studio, ac diligentia domun-
culam luteam, uel ex testulis paruis, uo-
cat eum pr, ille vero operi intẽtus nõ au
dit, accedit puer alter, & destruit domũ-
culam illam, & plorat puer, ac si uniuer
sa perdiderit bona, & forsan tunc in ius
C vocatur, & maioricatus ab eo eripit, nec
ob hoc dolore ullo tangitur. Et ais, hoc
videns q̃ta est pueritiæ inscitia, dolet de
paruo incommodo, & maximũ non cu-
rat. An non merito ridendi, & exsibilan
di sumus, qui damna animæ non curamus, & Deum amittẽtes non dolemus,
temporalium uero amissionẽ dolemus,
& multas ob eã lachrymas fundimus.
An non merito audiemus illud Sapien-
Prou.1 tis: Vsquequo paruuli diligitis infantiã?
1.Co.14 Nolite ait Apostolus pueri effici sensib.
Fructum ergo bonũ redde, ne excidaris,
Sed terret valdè illud quod sequitur,

& in ignem mittetur. Duplex peccati ma A
lũ est, & duplex illi pęna respondet. Præ
cipuum peccati malum auersio est ab im
commutabili bono, qui Deus est, aliud ve-
ro malum peccati, est conuersio ad com
mutabile bonum. Auersioni a Deo rñ-
det pęna damni, quæ significatur verbo
illo excidetur, quoniam a Deo separabi-
tur in æternum, q hic ab ipso separatur
per culpam. Abscondam faciem meam
ab eis, ait ipse. Reiecisti me, reijciam te,
nec vnq̃ me possidebis in ęternum. Hęc
summa pęna est, & infinita malum, qa
bono priuat infinito. Conuersioni vero
inordinatę ad creaturam, respõdet pęna
sensus, quæ his uerbis significatur, & in
ignem mittetur. Quo ostẽditur summũ
peccati malum, quod tanta pœna dignũ
est, & ea pœna infligitur a Deo, qui ipsa B
bonitas, & charitas est. Vt vero hanc rẽ Simile
illustremus, exemplum nobis proponen
dum est. Finge nũc matrem esse, quę uni
cum hẽt filium, & eum tenerrime diligit
& ardenter amat, nec vllum est dilectio
nis signum, qd ea non præstiterit. Finge
etiam, filium istum tã graue aliqd piacu-
lum admittere, tam ingẽs facinus perpe
trare, ut mater ipsum proprijs manibus
arripiat, & in fornacem ignis mittat, an
non diceres, inauditum hoc supplicium
esse, nec unquam uisum, matrem aduer-
sus filium simile qu d cogitasse? Sed fin
ge adhuc amplius, filiũ in fornace cõbu
ri, ac ardere, nec tamen cõsumi, & dura-
re illius combustionem per decem, per
centũ, uel per mille annos, uidereque, ac
cernere matrem filij miserrimam sortẽ, C
nec tamẽ eius misereri, sed ridere potius,
ac irridere eum. An non hoc stupẽdum
eẽt? Incusares forte, & accusares uiscera
matris crudelia, eius cor ferę, potius quã
mulieris. Sed si probe nosses, illam esse
omni uirtute ornatam, et summa pietate
præditam, ac misericordia, tũc tecum co
gitares, ac diceres, proculdubio fili⁹ iste
ingentissimum, si sic loqui licet, facinus
admisit, inauditum piaculum, quod tan
ta dignum est pœna, & quod punitur ci
tra condignũ tanto igne. Nunc ergo ocu
los mentis conuerte, in Deum nostrum,
& in peccatorem, quem in ignem mittit
æter-

A æternum, Deus pater est, & pater a mantissimus adeo ut iure dicat, Christus dominus. Nolite vocare uobis patrem super terram unus est enim pater vester, q in
Ma.23 cælis est. Nec solu pater est, sed, & amantissima mater. vnde per pphetã ait: Nũ
Esa.49 quid potest obliuisci mulier filij sui, ut non misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Operibus hunc amorem declarauit Deus quis enim parentum pro filij salute unq̃ præstitit, quod Deus pro hominis bono infinita dilectione nos prosequitur, et demum Deus charitas ipsa est dulcedo, ac bonitas. Nihilominus tamẽ adeo irritat peccato, ita prouocatur, vt peccatorẽ excidat, & a se separet in æternum, & in ignem mittat ęternũ. Et post
B quam videt decem mille, & mille millibus annis ibi ardẽtem, non eius miseretur, sed ait. Ego quoq; in interitu uestro ridebo, & subsanabo, cum uobis id, qđ timebatis, aduenerit, nec in æternum
Proue.
De.32. misericordia flectetur, sed dicet. Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Quid ergo hac in re dicendum? Proculdubio, si recte sapimus, dicemus: summum est peccati malum infinitumque summum, & ingens facinus, abominãdum piaculum. Sed ô
Iob.15 miser homo abominabilis, & inutilis, q bibis iniquitatem quasi aquam, te nunc interrogo cum Propheta, Quis uestrum poterit habitare cum igne deuorante, et
Esa.33 cum ardoribus sempiternis? Qui paruum dolorem sustinere non uales, q ad
C momentum in igne manum tenere nõ potes, quomodo sustinebis inferni ignẽ æternum, nec ignem tantum, sed uiuaci fumum, sed deuorãtem, sed intima penetrantem? Si hunc ignem non times, qd times? si eum non fugis, quid fugis? Vni eum tibi remedium restat, fac fructus dignos pænitentia, ut arbor si paradisi ut non succidaris, sed feruetis in paradisum cælestem, quo tandem transferteris cum fructo tuo, &c.

IN EADEM DOMINICA Septima Post Pent. Concio Secunda. A

Thema. Arbor bona bonos fructus facit. Matth. 7.

DVę sunt insignes arbores, de quib. diuina scriptura sępe meminit: una plantata in cælo, & inde transplãtata in terris, altera uero plantata in terra, ut inde transferetur in cęlos. Prior arbor Christus Dominus est, qui à cælesti patre procedens, germen Domini dicitur. Hine Propheta ait. In illa die erit germen domini in magnificentia, & gloria, & fructus terræ sublimis, & exultatio his, qui saluati fuerint de Israel ubi de Christo domino loquitur, qui germen petris dicitur, qa ab eo procedit, ut Deus, & fructus terræ uocatur propter humanitatẽ, quã induit ex Virgine. Hæc uero arbor primum in cælo producta cũ a patre genitus filius, & deinde trãsplãtata in terre fuit, cũ factus est homo, & in terris uisus est, & cum hominib. cõuersatus est. De quo loquitur Psalmista, cum ait. Et erit tanquam lignum, quod plantatũ est secus decursus aquarũ, &c. Quo loco, ut Hieronymus ait, alij legunt, quod transplantatum est secus decursus aquarum, quia plantatum in cælo, inde translatũ est in terram. De qua re loquitur Ezec. in hæc uerba. Hæc dicit dominus Deus. Et sumã ego de medulla cedri sublimis, & ponam de uertice ramorũ eius tenerum, dispergã, & plantabo super montẽ excelsum, & eminentem in monte sublimi Israel plantabo illud, & erumpet in germen, faciet fructum, & erit in cedrũ magnã, & habitabunt sub ea omnes uolucres, et uniuersum uolatile sub umbrã frõdium eius nidificabit. Hoc loco glossa Rabbi Salomonis sic ait. Et assumã ego summitatẽ cedri, regẽ, scilicet. Mesiã tenerum, ut sit uia ad miserendum p teneritudinem; & habitabunt sub eo oẽs iusti. Nomen tener nomẽ est Mesiæ, q̃ Hebræis est Rach. Et ideo verba illa p uerbiorum, nam & ego filius fui patris mei, tenellus, & unigenitus corã matre mea, de Christo domino intelliguntur & ipsi Iudęi de eo intellixerunt, ut pater

Esa.4.
B
Psal.1.
Hiero.
Ezé.17
C

A in Tydras Mehilim super psal. 21. Nec
Pro. 3. de Salomone intelligi possunt, cum nõ fuerit unicus matri. Nunc ergo loquitur Spũs sanctus per Ezech. Assumam ego medullam cedri sublimis .i. filium, q est fortitudo patris, & de ramis eius ramũ illum, qui tener dr̃, qui est Christus dñs, & plantabo illud in monte Israel, & faciet fructum, & ad eum veniẽt oẽs iusti, vt in eo nidificẽt, & quiescãt. Insitus est Xp̃s Dñs in mundo, & sic fructum retulit, cum .n. prius esset mũdus oleaster, in
Ro. 11 sito Xp̃o dño factus oliua est. Ita Paul. ait. Si tu, cum oleaster esses, insertus es ĩ bonam oliuam, & particeps pinguedinis oliuæ factus es. Fructus vero hui⁹ diuini arboris numerari nõ põt, ip̃se per
Ps. 51. psalmistã loquitur. Ego aũt sicut oliua
B fructifera ĩ domo Dei mei. Vniuersa gratia, & dona, & vniuersa gloria, & demũ iusti omnes fructus huius arboris sunt.
Arist. Altera arbor homo est, qui a philosopho dr̃ arbor inuersa, cum Deus produ
Gen. 2. xit in terra, & inde transtulit in paradisum terrestrem, vt significaret, hominẽ, licet in terra, plantatum a Deo, in cęlos transplantandum aliqñ fore. Plantat̃ fidelis in Ecclesia: rigatur aqua baptismi, vt radices mittat, & uiuat. Confirmatione munitur, & crescit, ac cõsolidatur, & qui dona, & gr̃am in baptismo recepit, in confirmatione accipit in tutorem, ac curatorem diuinum spiritũ, quia ea dona (quę hominis bona) custodiat, ac multiplicet Pęnitentia superfluos ramos huius arboris tollit. Eucharistia nutrit, & crescere facit. Optime p̃fecto diuina p̃
C uidẽtia huic arbori puidit ut fructũ reddat. Sed quo pacto fructus Deo grat⁹ ex hac arbore colliget? Certe si accedat ad primũ arborem, si ei adhæreat, si illi inseratur, fructum dabit Deo gratum. Vniuersa hominis calamitas inde procedit, quod ad demonem accedit Deo reiecto, efficiens illud, quod quõdam Sichimitæ
Luc. 9. fecerunt, dum Abimelech elegerũt reiectis filijs Gedeõ. Quod illis significauit Ioathan dicens. Ierunt ligna, vt ungerẽt super se regem, &c. & dixerũt ad Rhamnum, veni, & impera nobis. Egrediatur ignis de eo, & consumat habitatores. Sichem. Eligis dęmonem in regem, qui est
A rex super oẽs filios superbiæ, eius consilio, & præcepto cuncta agis, quidnã tibi accidet? Egredietur ignis ex eo, & consumet te, exciderís, & in ignem mitteris et cum culpæ dæmonis sis particeps, eris & supplicij. Vis fructũ referre? Delere dæmonem, accede ad Christum, qui est arbor illa paradisi, quę est ex vtraque parte fluminis, afferens fructus duodecim per singulos menses & folia eius ad sanitatẽ gẽtium. Quænã põt esse arbor ex vtraq; parte fluminis? num in duobus locis simul esse põt? Vis uidere arborẽ in vtraq; fluminis parte? Christũ Dñm inspice, q in cęlo est, & in terra in Eucharistia, cui⁹ fructus numerari nõ possunt. Accede ad eũ cũ sponsa, & dices. Sub vmbra illius, quẽ desiderauerã, sedi, & fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Arbor ẽ vitę in medio paradisi, ad quã accedẽs uiues in æternum.
Ap. 22.
Can. 2.
B
Sed quoniam vulgus hominum cæcũ est, cæcus manductore indiget, & si ductor seductor sit, d ucet te ad dæmonem, si uero rectè te ducat, ibis ad Christum, ideo maxima cura ac diligẽtia tibi inspeciendum est, quem eligas in magistrum, ideo Christus Dñs initio Euangelij ait. Attendite a falsis prophetis, &c. a quibus se liberari orabat Psalmista dicẽs. Liberа me de manu filiorum alienorũ quorum os locutum est vanitatẽ, & dextera eorũ dextera iniquitatis. Sepissimè in diuinis literis cõcẽdit Deus cum falsis Prophetis, per Ieremiam, & alios, qa p̃mittebãt populo bona, ac pacẽ, cum Deum iratum haberent pp peccata, & sic securi reddebant peccatores, nec uitã in melius mutabant, & ira Dei adueniens eos perdebat. Quib. prophetis nunc alij per similes sunt, qui homines seducũt, & uiã cęli amplã dicũt, cum Christus arctam pronunciauerit, & cum in peccatis maneãt, eos absoluũt, & sic securos reddũt & in infernum detrudunt. Ad quos dñs ait per Ezech. Vę Prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, & nihil uident, eoquod deceperint populum meũ dicẽtes, pax & non est pax, ipse ędificabat parietem; ipsi ãt liniebant eũ luto absque paleis, &c. Erit imber inũdãs
Ps. 143.
Ier. 14. 23. & 27.
C
Eze. 13
& dabo

A & dabo lapides pergrandes, desup irruẽtes, & uentũ procellæ dissipantẽ, & dicetur, ubi est litura, quam linistis? Quẽ lo-
Gr.l.18 Mora. ca.4. cum sic explicat Greg. parietis noĩe peccati duritia signat. Hic paries nos a Deo diuidit, qa peccata uestra diuiserũt inter
Esa.50 vos, & inter Deũ uestrum. Et adhuc pa-
Esa.38 rietem versus Ezechias lachrimatur. Parietẽ liniunt, qui peccata perpetrantibus adulãtur, ut quod illi peruerse ageres ędificant, ipsi adulantes quasi nitidum reddant. Sed ut ostendat doctrinam illã uanam esse, & fluxam, ait: linitam luto absque paleis, quoniã lutum sine mixtione palearũm debile est, & cõtinuo ruit, lutũ ergo sine paleis est doctrina q̃ talis apparet, ut cito eius falsitas deprehẽdi possit. ¶ Consulis cõfessarium idiotã, & inscium,
B doctrina illius lutũ est sine paleis, nec. n. rectum cõsilium pręstabit in difficilibus q doctrina imbutus nõ est, & ipse tibi testis es, qui eius dictis paruam adhibes fidem, sed a iqua inani cõsolatione leuari vis, retinens alienam substantiam, & iõ ad eũ accessisti. Sed quanta ira Deus moueatur in eos, qui quærũt doctores, & ꝓphetas, qui illis respõdeant, non quod uerum est, sed quod illis placet, audi ab Es.
Esa.30 expositũ: Populus ad iracundiam prouocans est, & filij mendaces filij nolẽtes audire legem Dei, qui dicunt uidentibus, nolite videre, & aspicientib. nolite aspi-
C cere, nobis ea quæ recta sunt nõ loquimini: sed loqmini nobis placẽtia uidete nobis errores, auferte a me uiam declinate à me semitã, cesset à facie nostra sanctus Israel. Propterea hæc dicit Dñs Pro eo quod reprobastis uerbum hoc, & sperastis in calũnia, erit vobis iniquitas hęc, sicut interruptio cadẽs, & requisita in muro excelso, qm̃ subito, dũ non sperat̃ veniet cõtritio eius. Si cęcus tu es, & à cęco ducatum quæris, an non ambo in foueã caderis? De qua re miris uerbis loquitur
Eze.13 Ezechiel. Vę qui consuunt puluillos sub oĩ cubito manus, & faciũt ceruicalia sub capite uniuersis ætatis ad capiẽdas aĩas, & uiuificant aĩas, q̃ non uiuũt, mẽtiẽtes populo meo, credẽti mẽdacijs. Aduersatur semp sathanas Dei uerbo p se, & per falsos ꝓpheta, iõ. n. sathanas dĩ id est, ad-

uersarius uerbo Dei. Aduersatus olim ẽ A
Gen.3. primo Dei verbo dicens, ne qũ q̃ moriemini, cũ Dñs dixerit morte moriemini Deinde p falsos propheta? nõ destitit aduersari Dei legi, iõ nobis va de cauẽdũ ẽ ab eis, de qb. Ezechiel ait, cõsuũt puluil- Grego.
los &c. Quæ uerba enarrãs Greg. ubi supra, ait. Ad hoc q ppe puluillus ponit̃, ut mollius qescat̃. Quisquis ergo male agẽtib. adulat̃, puluillũ sub capite, vel cubito iacẽtis ponit, ut q corripi ex culpa debuerat, in ea fultus laudib. molliet quiescat.

Sed simulationẽ falsarũ prophetarũ attende. Veniunt ad vos in vestimentis ouiũ intrinsecus aũt sũt lupi rapaces. Extrinsecus veste ouiũ induti sũt, nec. n. ali-
Chrys. ter decipere possent Chry. homilia de fide, & Spiritu sancto, tomo tertio ꝑclare ait. Vide legem naturæ, q̃ Deus mẽti no-
B stræ inseruit. Malus. n. licet malus eẽ nõ lit fugit, ne dicat̃ malus, adulter licet sit vel periurus, sed nõ vult talis dici sed erubescit eo nomine audito, qa natura, licet malis immersa clamat ꝓ bono, & licet malis immersa, erubescit malũ, et amplectit̃ bonũ saltẽ nomẽ. Quot mala fiunt in mundo? & tñ persona caret malũ si in particulari inquiras maliciã, in nulla uidebis apparentẽ persona, nullos. n. apparet, nisi personã uirtutis assumat. Qui decipit, veritatẽ simulans decipit. Similiter latro se fingit fidelẽ, adulter castũ, uides,
C ꝙ propriam personam non habet malitia, sed per sonã uirtutis assumit? Iõ falsi prophetæ ueniunt in vestimentis ouium. natura bonum suũ amplexatur, ẽt si uoluntas diuersum eligat. Hæc Chrysost.

Nec tñ hæc simulatio solũ inuenit̃ in falsis prophetis, sed et in multis alijs, qui Dei uestẽ exterius induũt, cum intus dia-
1.Co.5 boli uestimẽto iduti sint. Nolumus expoliari, ait Paul. sed supinuestiri, quasi dicat. Sicut, ut induas lineã interulã mundã exuis ueterẽ, ita ut induamus gloriosã carnẽ exuenda nobis est caro vetus: nos uero non ita fieri vellemus, sed ut induceremur gloria, nec exueremur hac misera carne, uellemus Dei tunicã super nostrã pãnosam poni. Hoc etiam efficiunt falsi prophetæ, & omnes Hypocritę, exterius induũtur Dei ueste, cum interius lateat,

A eorum vilis vestis, non exuunt ueterem hoiem, sed nouũ exterius induũt, simulãtes virtutem, cum interius sint lupi rapaces, venenum, sub saccaro ostentant.

Sed qũo, ais, agnoscam hos falsos prophetas? à fructib. eorũ cognoscetis eos. ait Christus Dñs. In omnibus mundi rebus inueniemus quędam, quę vera sunt, & alia, quæ uera apparent, sed falsa sũt. Sicut est aurũ, & aurichalcũ, argentũ, & alchimia, uera, et falsa iustitia, uera, et falsa penitentia, vere, & fallaces diuitiæ, ueMat.13 rus, & falsi dij, ueri, & falsi prophetæ. Et aliqñ (vt Aristoteles ait) quędam falsa ueris probabiliora sunt, quia ea, quæ falsa sunt, aliquando imaginem verorum, & vestimentum veritatis induunt adeo apB parentem, ut veriora videantur veris. Et hæc origo est omnium malorũ, quia cũ voluntas nostra in res feratur, sub rõne boni sæpe homines pro veris bonis appaEsa. 5. rentia bona sectantur, & falsi prophetæ falsitatẽ dicũnt veritatẽ esse, ut homines decipiant. Hinc propheta. Væ, qui dicitis bonum malum, & malũ bonũ, ponẽtes lucẽ tenebras, & tenebras lucẽ, ponẽtes amarũ in dulce, et dulce in amarũ. Sicq. homines decipi solent, sicut aues decipiũtur simulatis vocibus ab aucupe, cumq. putẽt ad simile sibi auẽ accedere, laqueis Arist. capiuntur. Hinc et putant hoies beatos esse diuites, ac magnates, quia speciẽ habentes beatorũ, cum tñ miseri sint. Hæc C vero iustorũ, & peccatorũ diuersitas est, quod iusti uera agnoscũt bona, & illa sequuntur, quia filij lucis sunt, & luce rei veritas agnoscitur, & falsitas deprehẽditur. Ideo simile dr regnum cælorum hoi negotiatori, quærenti bonas margaritas nõ adulterinas. Peccatores uero in tenebris ambulantes, ut cæci decipiuntur.

Sed inquiris, qua ratione rectũ habebo iudicium rerum? Respõdeo, ut iudices metalla, est lapis Lydius, q uulgo dicit (piedra del toque,) quo iudicantur metalla uera, an falsa sint. In sciẽtijs, quomõ vera à falsis secernantur, ostẽdit ars, Dialectica in morib. vt recte iudicemus datus est nobis Christus lapis, quo separare possumus facile pretiosum à uili, & eius doctrina charta est nauigatoria, docens nos viam rectã in ciuitatẽ habitacu A li, docẽs simul scopulos latẽtes sub aqua, ne pereamus. Vis nosse, quę uera sint bona, quæ in magno pretio habẽda? q̃ uilia & nihil Xp̃m cõsule, qui uocat fallaces oẽs mundi diuitias, ac delicias, q ea dicit spinas esse, quę verbũ Dei suffocant. Cõtra uirtutẽ uerũ esse bonũ, & pcipue expetendũ. vis nosse scopulũ sub undis absconditũ, in quo tibi maximũ imminet periculũ, nisi declines, audi dicentẽ. Attẽdite a falsis prophetis. Sed qũo agnoscã falsos prophetas, a fructib. eorũ cognoscetis eos. Sicut. n. zizania, dũ est in herba, non distinguitur à tritico, sed dũ for- Simile B mat folliculos ad fructũ, ibi agnoscitur, sic falsi prophetæ in fructu dignoscũtur, quia principio nirorẽ ostendentes uirtutis, nõ agnoscebãtur. Sed quis fructus ueri prophetę? Hic plane nihil aliud agere quam Dei negotiũ, non sua quærere, sed q Iesu Christi, tpalia spernere, honores fugere. Falsi uero prophetæ quęrunt primas cathedras in Synagogis, uocari ab hoib. Rabbi, & denique temporalia sectantur. Exploratores illi, quos Iosue mi- Nu. 13 sit, attulerũt ex terra pmissa uuas, ficus, & malogranata, quibus similes sunt ueri Prophetæ explorãtes celũ, similes Pau C lo in cælum rapto, indeque ad hominũ mentes deducent fructus optimos. quos uerbo, & exemplo doceant. Addit uero Christus dominus hoc signũ esse certũ.

Quia. Non põt arbor bona malos fructus facere, nec arbor mala bonos fruct9 facere, igr ex fructibus eorum cognoscetis eos. Quod exponit exemplo spinarũ, & ficus. Qua de re optime beatus Ioan- Ioan. 3 nes loquitur in hæc uerba.

Omnis qui in eo manet, non peccat, & omnis qui peccat, non uidit eum, nec nouit eum. Filioli nemo uos seducat, qui facit iustitiam, iustus est, qui facit peccatum, ex diabolo est, quoniam ab initio diabolus peccat. Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum nõ facit, qm semen ipsius in eo manet, & nõ potest peccare, qm ex Deo natus est, in hoc manifesti sunt filij Dei, & filij diaboli. Qui ait Ioan. in Deo manet, non peccat, mortaliter. s. licet. n. iustus peccare possit, cum peccat mortaliter

A liter iā in Deo nō manet, nec Deū videt nec nouit, fid. f. viua, & cognitione sapiētię qua Deus gustatur. Sed difficilia videtur verba illa, oīs qui natus est ex Deo, pctīm nō facit, qm̄ semē ipsius ī eo manet, & nō pōt peccare, qm̄ ex Deo natus ē. Ex his.n. verbis vr̄ colligi, iustū n̄ posse peccare, & idē colligi vr̄ ex Chri Dn̄i sterbis, nō potest arbor bona malos fru-
D. Th. ctus facere, D. Th. in eū Ioannes locum sic ait: Nō pōt iustus peccare, glossa, quā diu semen Dei (qd̄ est gratia, vel eius verbū) retinet, & intelligitur de potentia disposita, & propinqua, nō remota potest .n. potentia naturæ, sed non potest potētia habitus gratię. Sicut diceretur, qd̄ bonus scriptor non potest male scribere.

Qua in re sciēdum est, posse quidē iu-
B stū auertere se a iustitia, & facere iniqtatē, posse ēt pctōrem auertere se a pctō, & facere iustitiā, liberi.n. sūt arbitrio, & sic arbor bona pōt malum fructū facere, & arbor mala bonū, non quādiu illa bona, & hęc mala, sed quia possunt mutari. Nihilominus tñ de iusto dr̄, non peccat, nec pōt peccare, & non pōt arbor bona malos fructus facere, quia tm̄ malū pctūm est, ut quasi impossibile appareat, illud a iusto admitti posse. Audi iustū, q ut pec-
Ge. 39. caret, tentabatur ab hera. Ecce Dn̄s meꝰ oībus mihi traditis ignorat, qd habeat ī domo sua, nec quidquā est, qd̄ nō in mea sit ptāte, qūo ergo possum hoc malū facere, & peccare in Dn̄m meū? Ecce dicētē, non posse se peccare. Qd̄ verò possit hō
Iere. 3. peccare, miratur Dn̄s, qui per Ieremiam ait: Ecce locuta es, & fecisti mala, & po-
C tuisti? q. d. impossibile hoc tibi esse debuit, qūo illud perpetrare potuisti? num Dei poteris resistere volūtati, ac imperio?

Vt ergo signū certū, quo pij ab iniqs distinguantur, ostēdat Christus, ait. Nō oīs qui mihi dicit Domine, Domine, sed qui fecerit voluntatē patris mei, intrabit in regnum cælorum. De his qui rectè lo-
Arist. quunt, sed male operātur. Arist. ait sunt, qui opa nō faciunt, ad rōnem aūt confugientes quęrunt philosophari, & esse bo-
Simile ni. Aliquid simile facientes ægris, qui medicos quidē audiūt studiosè, faciunt aūt
Simile s̄m opera eorum nihil. Et quēadmodū isti nunquā bene habebūt corpus, sic curati, sic nec isti mētem sic philosophan- A Ro. 2.
tes. Etiō Paulꝰ ait. Nō.n. legis, auditores iusti sunt apud Deū, sed factores legis iustificabūtur. Et iterū idē Apostolus ait: 1. Co. 4.
Nō est regnū Dei in sermone, sed ī virtute. Hinc ad quosdā Christus dn̄s ait, referēte Luca. Quid me uocatis dn̄e, & nō Luc. 6.
facitis q̄ dico? Qui audit verba mea hęc, & non facit ea, similis est homini stulto ædificāti super arenā, cuiꝰ ædificatio cito corruit. Qui verò ea facit, similis est homini, q ędificauit super petrā, licet.n. veniāt flumina, & venti, domus stabit. Vis nosse an toto corde Deū diligas, an ædificauerit sup petrā, vel sup arenā? hoc indicio cognosces, q orta tēpestate, flāte vēto, cōcurrentib. fluminibus, stat, nec ruit, super petrā fundatus est, Deū vere diligit B
ex corde, nō ore tantū. Tentatio manifestat ueritatē cordis. Amicꝰ oī tpe diligit, Pro. 17.
vt Sapiēs ait. Et iterū; Si possides amicū, Eccl. 6.
in tētatione poside illum, est.n. amicus socius mensæ, & nō pmanebit in die necessitatis. Qui sic se hēt, & sic est dispositus, qd̄ tentatione ingruente statim ruit, hic amicus non est Dei, hic super firmā petrā ædificium non exstruxit. Non hoc dicimus, vt quispiā intelligat, qd̄ nō possit quis Dei amicus esse, & in tentatione deficere. Sed eo, quia regulariter, & vt ī plurimum, qui adeo facile orta tētatione ruit, nō erat ex toto corde amicꝰ, sed ore tm̄, & Dei verbum receperat in terra cordis petrosa, qū adeo facile in tentatione recedit. An non dices murum male fundatum, si ad primū ictum decidat? Quibus armis indutum dices militem, cū videas ea rumpi quasi papyrū, nec ad minimū ictum aduersarij resistere? An nō fal- C
sa arma illa dices? Induite, ait Apostolꝰ, Ephe.
armaturam Dei. Induimini dn̄m Iesū Christum, & arma militię nostrę nō carnalia sunt, sed spiritualis potētia a Deo ad destructionem munitionū. Si his armis indutus esses, quo pacto adeo facile succumberes? facilis casus indiciū est in firmitatis pteritæ. Hoc ergo aiō in sideat tuo, nō satis te dedisse Deo, si linguam, & cætera exteriora dederis, nisi cor integrū ei tradideris. Nec em̄ satis tibi datū

A putares, si folia arboris tuę tibi darent, & fructus alter surriperet. Ita Deo satis nõ sũt folia verboꝝ, nisi fructũ dederis cordis, & opis, quo impleas patris volũtatẽ.

Sed quisnã fructus noster est? Certè Dei facere voluntatem, ita Christus dñs ait. Qui fecerit voluntatem patris mei. Vis optimi serui speciẽ tibi ꝓponi? Attẽde seruũ Abrahę Elizer, qui lassus ꝺ via rogatus, vt comederet, ait, nõ comedam, nisi prius loquar sermones meos: donec negotium sibi a domino iniunctum perfecit, comedere noluit, quia cibus illius hic præcipuus erat. Audi fidelissimũ seruum, & filium dicentem ministrãtib. ei cibum. Cibus meus est, vt faciã voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius. Vis tu fidelis Dei seruus esse? fac patris voluntatẽ. Aliqui putant, seruos Dei se præstare, cum faciant volũtatẽ suam. nõ Dei, & aliqua sibi ipsis ꝓ̃scribunt, bona quidem, ut certa ieiunia, orationes, & Ecclesiarum peregrinationes, & hęc prę stant summa cura, ac diligẽtia, in diuinis vero ꝓceptis implendis neglιgẽtes sunt. Hi suã, non patris voluntatẽ perficiunt, & in die ieiunij eorũ, inuenit voluntas eorũ, i. ieiunãt, nec aspicit Deus, orant, & non exaudit. Vis recto procedere tramite? hęc oportuit facere, & illa nõ omittere. Primum oĩum fac patris volũtatẽ, imple diuina ꝓcepta, deide Ecclesiæ mãdata, deinde, q̃ statũ tuũ decent, & ad q̃ rõne status teneris, deinde vero deuotiones tuas imple, & q̃ proposuisti in corde tuo ꝑsta, sic enim ordinata Deo placent.

Gе.24.

Ioa. 4.

B

Ex dictis ergo oĩb. colligitur, arborẽ te esse plantatã Dei manu in Ecclesia, ut ex illa transferaris in cęlum: cum verò a diuina manu plantatus sis, fructum a te Deus iustè reqrit. Quis. n. plãtat vineã, & de fructu eius nõ comedit. Hic vero fructus impletio est diuinę volũtatis? quẽ si retuleris, transplantandus es in gloriã cęlestẽ: si vero secus, exideris, & in ignẽ mitteris. O verbum durum, & asperũ, ite maledicti in ignẽ ęternũ, discedite a me, & ad pęnas tantas. Noli dolere vicẽ iusti, licẽt malis oĩbus oppressus sit, quia Deum hẽt. Noli ęmulari in malignantibus, neq; zelaueris facientes iniquitatẽ,

C

quia licẽt oĩa possideant, Deo tñ carent. A Audi planctum Annæ. In te uno oĩa habentes, te non debuimus dimittere. Si in Deo cuncta habebas ò homo, quo pacto eum abire fecisti? Deu in aĩa præsente nihil illi mali est, oĩa. n. i bonũ cõuertit. Si uero Deus lõge ab aĩa est, nihil illi est boni, & quo plura hẽt, quæ bona apparent, eo miserabilior redditur. Quid me interrogas, cũ dñs recesserit a te? ait Samuel Sauli, nemo. n. cõsolari pt, hoiem, a quo Deus recessit, nihil boni ei dici pt, ut ergo non excidaris, fac fructus dignos pœnitentia, &c. Alias. n. excideris, & i ignẽ mitteris, ubi diuinæ minæ implebuntur, formidinis plenæ. Audi dicẽtẽ. Viuo ego dicit Domin⁹, si acuero ut fulgur gladiũ meũ, & arripuerit iudiciũ manus mea, reddã ultiõẽ hostibus meis, & his qui oderunt me, retribuã, inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes, pensanda sunt uerba singula. Si acuero ut fulgur (ait) gladiũ meũ, nũc Dei gladius, quo nos punit, acutus non est, quia non vlciscitur scelus ualde, nec ẽcert furorẽ iræ suæ, ut Iob ait, tũc acuet gladiũ, acuet. n. dirã iram in lanceã, ut Sapiẽs ait. Sed cur ait, ut fulgur? Quia sicut fulguri nihil resistit; ita nec Deo irato. Sicut fulgur subito uenit, sic & diuina ultio. Sequit. Et arripuerit iudicium manus mea, quasi dicat. Hucusq; p alienas manus supplicia intuli, p Angelos, uel hoies, sed tũc manu ꝓpria ultiõẽ sumam, quę manus durissima est, qa infinitè potens. An non horrendũ incidere in manus Dei viuentis? sequit. Inebriabo sagittas meas sanguine. Sed quęnam Dei sagittę, qs ei⁹ gladius. Certè diuina attributa sagittę Dei sũt, nulla illi alia arma. Hinc Sapiẽs ait. Induet armaturam zelus illius, & acuet dirã iram in lanceã, & assumet pro thorace iustitiam, & pro galea iudicium certũ. Dei ergo arma zelus illius est, ira eius, potentia ipsius, & Sapientia. Sed q̃uo sanguine inebriabũtur sagittæ istæ, cum infinitæ sint? Certè vltio tanta erit, ut impleatur Dei ira, atque potentia, ut dicat Deus, hoc satis mihi est, inebriatus sum tanta vltione, tanto sanguine. Sed quia infinitus Deus, & infini-

Tho.4

2. Reg. 28.

Deu. 32

B

Iob. 35

Sap. 5.

He. 10

C

Sap. 5.

A infinita ipsius attributa repleri nequeũt nisi infinita ultione, infinita erit duratione, maxima intensione, durabit in æternum, sicut & ipse Deus. Ecce illud sagittas meas complebo in eis, idest, uniuersa
De. 32. Esa. 24 in eos mittam mala, nulla erit mali sagitta, q̃ in eos non mittam. Vt ergo mala tanta declines, fructum redde Deo gratum.

DOMINICA OCTAVA Post Pentecosten.

Them. Redde rationem villicationis tuæ. Luc. 16.

Videns Esaias securitatẽ, ac obliuionẽ filiorum hominũ, clamat. Formido, fouea, & laqueus super te, qui ha-
B bitatores terrę, quasi dicat, ô hõ, qui in terris uersaris agnosce, quod in medio laqueorum es, fouæ sunt vndique, & plura quæ pauere debes. Sed inquires, quis nã est iste venator, qui nos persequitur, qui tot retia tendit? qui tot foueas nobis parat? Certè dæmon, cuius arma si uidere liceret, pauore cõsumeremur. Genesis decimo, ostendit Spiritussanctus primũ mundi tyrannum Nemrot, cuius solum nomen ostẽdit, quis ille fuerit, significat .n. tentatio descendens, ut explicat Hieronymus. Fuit primus, qui post diluuiũ cõtra Deum erexit uexillum, & mundũ tyrannyde, & ui subiugauit. Glossa, Be-
C da super Gen. & Hieron. ubi sup. dicũt, eum dęmonis gessisse figuram, qui contra Deũ supbia erectus, tyrãnidẽ in homines exercet. De Nẽrot ait Scriptura, Nẽrot erat robustus venator corã dño. At hoc exiuit prouerbiũ: Quasi Nemrot robustus venator coram dno. Fuit autẽ principium regni eius Babylon, Augustinus, illud coram, ait græce cõtra, ut significet Namrot fortem venatorẽ fuisse cõtra Deum. Sed alij aiunt, illud, corã dño significare in oculis, & conspectu domini, quasi dicat, uere erat fortissimus uenator, quia quod in oculis dñi tale est, uere, & simpliciter est tale, quicquid hoĩes iudicent, & inde exijt prouerbium, ut cum homines uellent extollere aliquem uenatorem dicerent, est alter Nemrot.

Hiero. su. Miche. 5. Glos. Beda. Hier. Ge. 10. Au. 16. de ciu. cap. 4. Lyra. & Ribera in Ionam cap. 3.

Sed si inquitas, quęnam essent animalia, quæ uenabatur Nemrot? Lyra, & D. Thomas in eum locum Genesis aiunt, non fuisse præcipue ferarum uenatorẽ, sed hominum: tanta enim fortitudine p̃ditus erat, tantaq; astutia, ut nullus hominum ab eius laqueis liberari posset. Quia in re manifestè sathanę figura fuit, a cuius laqueis uix hõ liberari põt. Sed quis huius venatoris laqueus est præcipuus? Certè incuria, negligentia, obliuio peccatoris, qui cũ dissipauerit bona Dei sui, nihil curat, sed securus cõsistit, quasi nihil egisset, nec putat se rationem redditurum de bonis Domini, sed quasi sua omnia essent, quę dissipat, ita se gerit, cũque subito in iudicium uocetur, in foueã cadit, unde emergere non ualet. Laquei dæmonis sunt uniuersa peccata, quibus hominem irretit, sed a laqueis his, facile liberatur homo, & etiã si in ea inciderit, B quando uigilat, curat, & solicite se, suaq; circunspicit. Sed laqueus oĩum laqueorum dici potest incuria, & negligẽtia peccatoris, hac enim secure eum dæmon ligatum tenet. Vt uerò hãc objiciamus, & nostra circunspiciamus, proponitur in Euãgelio hodierno homo uillic⁹, a quo ratione exiguntur, & ille se, suaque curãs, liberatus est, ut ab eo nos discamus, iudicium timere, ad illud nos parare, & remedium eleemosynæ sumere. Hæc Euangelij summa est.

(A Lyra. D.Th.)

Homo quidam erat diues. Hic homo Deum significat omnium Doctorũ sententia. Omnis creatura nomine suo se dicit pauperem, quia esse habet ab alio acceptum, & emendicatum. Deus uero C omnium bonorum largitor nomine suo se dicit diuitem, quia omnia habens bona, ea elargitur creaturis ut merito dicat Psaltes. Gloria, & diuitiæ in domo Ps. 111 eius. Et Paulus. Idem Dominus oĩum, Ro. 10 diues in omnes, qui inuocant illum. Vis eius possessionem, ac hæreditatem nosse? Audi Psalmistam eius nomine dicen- Ps. 49. tem. Meus est enim orbis terræ, & plenitudo eius. Nec tamen hæc est præcipua ipsius hęreditas, nõ hę sunt Dei diuitiæ, imò omnium creaturarũ possessio, nullas Deo addit diuitias. Intra ipsum di-

uitiæ

A iustitiæ eius sunt. Hinc ait ipse. Mecū sunt
Pro. 8. diuitię, & gloria, opes supbæ, & iustitia,
attende Dei opes superbæ quantæ sint.
Interrogāt theologi, quid sit maius, & pfectius, Deus solus, an Deus, & vniuers⁹
mundus ei additus. Et rñdent, nihil am
plius est Deus cū mundo, q̄ Deus solus,
quia cum sit Deus infinitus, nihil ei adij
cis, ēt si vniuersum mūdum adijcias. Si-
cut pūctū additum magnitudini, eā ma-
iorem non reddit, ita si Deo addas oēm
creaturam, punctum, non magnitudinē
addidisse te crede. Imò verò nec punctū
additur, quia omne, quod est in creatu-
Ps. 46. ra, est melius, ac perfectius in Deo. Hic
vere Deus magnus est. Magnus Domi-
nus, & laudabilis nimis, & magnitudi-
nis eius non est finis. Hunc Deum sic at
tendere debemus, qua si nihil sit præter
ipsum, & tamē pauci eum diligunt ò la-
B pis p̄tiosissime. Thesaurus infinitus qūo
non in pretio haberis? Oēs alij thesauri,
omnes lapilli diliguntur, & in magno
pretio habētur: tu verò despiceris, & ni-
Ma. 13. hili haberis: vere es thesaurus abscondi-
tus, quē q inuenit homo, digno pretio ha
bet, & qui eum videt, non potest non di-
ligere, tantæ illius diuitiæ sunt.

Hic adeò diues, qui nullo indiget, sui
copiam fecit, & villam condidit, quam
villico tradidit custodiendam, & elaborā
dam, & ideo additur, habebat villicum,
qui est villæ custos.

Hic villicus homo est. Sed quęnam ei
tradita a Deo villa est? Certe nō vna, sed
plures. Tradita tibi est uilla mundi hu-
ius, villa corporis tui, villa animæ tuę, &
villa etiam proximi tui. Et de his oībus
C fructū colligere debes Dño tuo. Fructus
mundi huius bona temporalia sunt, quę
Deo tribuere teneris, ea cōsumens iuxta
Dei volūtatem. Corporis fructus exter-
Ps. 58. na opera sunt, quę ēt Deo debentur, tan
quam corporis conditori. Hinc Psaltes
regius ait: fortitudinem meam ad te cu-
Ro. 6. stodiam. Hinc etiam Paulus. Sicut exhi
buistis membra vestra seruire iniquitati
ad iniquitatem, ita exhibete tunc seruire
iustitię in sanctificationem. Animæ fru-
ctus opera interiora sunt, quæ ēt Deo de
bentur, & quæ ille præcipuè sibi vendi-

cat. Proximus ēt nobis est demandatus, A
quia vnicuique mādauit Deus de proxi- Ecc. 17.
mo suo, ut ei bona curemus. Licèt hæc
cura præcipue sit, prelatorum, quibus dr
illud, quod 3. Regum dictum est cuidā. 3. Reg.
Custodit virum istum, qui si lapsus fue- 20.
rit, erit aīa tua pro anima eius, & cum il
le, qui custos factus fuerat negligēter age
ret, amisit eum, qui eius curæ fuerat com
mēdatus, cuius rei causa, vulneratus est,
cumque ille quærelas proponeret coram
rege pro vulnere accepto. Respondit ei
rex, hoc est iudicium tuum, quod ipse de
creuisti, non est cur conqueraris. Simile
iudicium prelatis imminet, quibus Deus
subditos ac lege commendat, custodi ui
rum, qui si lapsus fuerit, erit anima tua
pro anima eius. An non id Paulus osten
dit, cum ait: Obedite præpositis vestris:
ipsi. n. peruigilant, quasi rationem reddi Heb. 1.
turi pro animab. vestris? De beato Ioan
ne Euangelista memoriæ proditum est, B
commendasse iuuenem bonę indolis epi
scopo, cumque recessisset inde Ioannes,
factus est ille princeps latronum. Rediēs
Ioannes episcopū allocutus est, reddemi
hi depositum, quod tibi reliqui, putabat
episcopus exigi a se depositum pecuniæ,
& ideo respondit, quod nam depositū re
liquisti ò pater? Cui Ioānes, iuuenē illū,
qui sub cura tua relictus a me fuit, & epi
scopus, perijt ille factus latronum dux.
Tūc Ioannes, ut cū lucri facerat, equum
præcepit preparari, & in desertum venit
vbi ille erat, quem iuuenis videns fugie-
bat, sed illum insecutus Ioānes est, & ad
Deum reduxit hoc opus est prelatorum.

Sed considerandum est, nō dici homi
nem dñm temporalium rerū, nēc sui ip-
sius, sed villicum, sed dispensatorem: sic C
Iob non se, sed Deū Dñm dicit, Dñs de
dit, Dñs abstulit. Cui concinit Dauid di
cens. Tua sunt omnia, & quæ de manu Iob. 3.
tua accepimus, reddimus tibi. Et Chri- 1. Par.
stus Dñs clarius hac de re loquitur, cum 29.
ait, Si in alieno infideles fuistis, quod ve Luc. 16
strum est quis credet vobis? quibus ver-
bis temporalia omnia aliena nuncupat:
spiritualia uero nostra dicit. Ratio huius
est, meum omnino illud est, quod nemo
pōt a me tollere, & quo mihi vti licet in
quem-

A quemcunque usum, nec quisquam ratio nes postulare pôt eius usus. Non his legi bus temporalia possides, te namq. inuito a te possunt auferri, & auferuntur sæpe. Vñ Ethnic⁹ Seneca aiebat: Bona mi
Seneca hi fortuna cócedit, & illa a it. mihi ea do nari, ego uero dico, me mutuo accipere. Illa suadet, vt in corde eã reponã, ego uerò extra illud colloco, ut cũ illa à me fuerint ablata, cor non doleat. Deinde non omnino nostra hæc esse ostendit, qđ ratio à nobis ẽ exigẽda vsus eorũ. Exẽplo
Simile vero facile agnosces tua nõ eẽ tpalia. Incedunt duo simil, sequitur eos famulus, si à te interrogem, cuius nã famulus ille est? dices, nescio, cum vero diuisi fuerint & unus hanc, alter illã tenuerit uiã, facile agnoscetur, cuinã famuletur, quia uidentes hunc sequi, dicimus, huius est fa-
B mulus, quem sequutus est, non eius, quẽ dereliquit. Nunc tu, & mundus quasi simul deambulatis, sequit᷑ ambos substantia multa. Vis nosse, tuã non esse? hac experientia cognosces, cũ à mundo in morte diuisus fueris substantia in mũdo manebit, non te sequetur, sed illum. An nõ sic ostẽdit experientia, & Psaltes regius,
Ps. 48. cũ ait: Ne timueris, cum diues factus fuerit homo, & cum multiplicata fuerit gloria domus eius, qu a cum interierit, non sumet omnia, nec descẽdet cũ eo gloria eius. Bona spiritualia tua dicere potes, q̃ nemo à te inuitò tollere pôt, q̃ te sequentur hinc discẽdentẽ: Beati. n. mortui, q
Ap. 24. in Dño moriuntur, &c. opera. n. illorum
Mat. 6. sequuntur illos. Ideo thesaurizate uobis thesauros in cælo, ubi fures nõ effodiũt,
C neque furantur. Per hæc vero, quæ diximus, non intelligas, dominium tpalium non esse penes homines: habẽt. n. eorum dominium, sed non plenum, ac absolutum, sed ea lege, ut ab eis inuitis tollantur. & ratiõnẽ teneantur de eis reddere.

Hac rõne dr̃ homo uillicus, qui diffamatus est apud Dñm suum. Quasi dissipasset oĩa bona eius. Dissipat peccator omnia bona. Primo, quia dissipat potentias, & earum actus, ac inclinationem in bonum, non quod ea penitus destruat, sed qm̃ impedimenta plura ponit, ne in
Simile finem suum tendant. Sicut vitrum natura sua diaphanũ est, & per illud solis lu- A men facile in domum intrat, sed si illud linias nigro aliquo colore, impedies aliquo modo lucis ingressum, tot uero lituras addere potes, ut nihil lucis itret, licet natura vitri semper maneat diaphana. Sic aĩa vitijs irretita, & peruersis habitibus impedita, eò tãdẽ deuenit, ut sit qua si brutũ ratione nõ vtens. Alio exemplo Simile id fiet manifestius. Est hic hõ agilis ad cursum, tot vero cathenis, ac funib. irretiri potest, ut nec deambulet quidem, licèt natura illius integra relinquatur. Ita anima natura sua velox, ut in Deũ feratur, funibus pctõrum cõstringitur, impe ditur q;. Hinc Psalmista ait. Funes pctõ Ps. 118 rũ circũplexi sunt me. Et Sapiẽs. Iniquitates, suæ capiunt impium, & funib. peccatorum suorum constringitur. Illud uero vanissimũ peccator sibi promittit, dif B ferens conuersionem, quod illa postea facilior, fit, cum quotidie noua adijciẽs impedimenta, difficiliorem reddat.

Dissipat ẽt omnem substantiã peccator, dum per peccatum amittit gratiam diuinam, virtutis, & omnia bona opera, quæ fe erat, & digna erant æterno præmio, quæ mortificantur, & quasi in fluuiũ a it mare iactat. Hinc Ezechiel ait: Eze. 18 Si autẽ auerter t se iustus a iustitia sua, & fecerit iniquitatem, nũquid viuet? omnes iustitiæ eius, quas fecerat nõ recordabuntur. Et hoc est illud Ieremiæ. Manũ Thr. 1. suã misit hostis ad omnia desiderabilia Simile eius. Dic obsecro, si accederet nunc ad te ẽt intimus, ac familiaris amicus, diceretque, tolle vniuersam substantiam tuam, omnem thesaurum, & proijce in mare, an eius pareres imperio? an non diceres, C id stultum esse? te nunc rogo, si in gratia Dei es, quem te putas haberet thesaurũ; diuina gratia, diuina sapientia, multa bona opera thesaurus tuus sunt. Sed quis thesaurus? Audi Angelum loquentem Thobiæ, & hunc exponẽtem thesaurũ. Tho. 12 Bona est oratio, cum ieiunio, & eleemosyna, magis quã thesauros auri recondere. Audi etiam Christum dicentem, the- Mat. 6 saurizate vobis thesauros in cœlo. Audi Sap. 7. denique Sapientem. Proposui illam regnis, & sedibus diuitias nihil esse dixi in

com-

A comparatione illius. Omne.n.aurum in cōparatione eius arena est exigua, & de nique infinitus thesaurus est hominib. Diues profectò, & ditissimus, qui infinitum possidet thesaurum. Quid nūc tibi dæmon suadet, nisi ut peccato lethali in momento oē hanc substantiā dissipes, & in profundum maris mittas, an eum au dies talia suadētem? Surripuit Iacob benedictionē Esau, quo audito Esau irrugijt clamore magno, & cōsternatus est, quia tpa'ē benedictionē amisit. An non consternaberis amissa benedictione cęlesti? an non dolebis dissipata oī substātia?

Gē.27.

Sed perpēdendum est, nō dici, dissipauit oēm substantiā sed quasi dissipasset. Non .n. oīa dissipauerat. cū bona plura dño manerent, & debita magna, quæ ei debebantur. Angelus peccās uniuersam dissipauit substantiam. Homo uero peccans non dissipauit oīa, sed quasi dissipauit. Simili ratione Angelus in momēto substantiā æternā acquisiuit, unico actu dignus effectus ęterna mercede, q̄ stati recepit. Homo uerò licèt de cōdigno mereatur gloriam; non statim assequtur, sed quasi. Hinc nobis duo colligenda sunt. Primum, licèt iustus sis, nihilominus habes quid timeas, non te securum putes, in hac uita uersaris, supasti sæpe hostes, nihilomin⁹ in discrimine belli uersaris. Qui stat, uideat ne cadat. Ideò cū timore, & tremore uestrā salutē operamini. Gloriabatur Benedab rex Syrię cōtra regem Israel, & cum eo sic se gerebat, ac si eum bello superasset: cū tñ nōdum inijssent certamen, cui rex Israel preclare rñ dit, Non glorietur accinctus ęque, ut discinctus. Accinctus est, q belli ingressurus armis indutꝰ est, & cingulo militari. Discinctus uero, qui parta iā uictoria, & hostibus profligatis, securus est, & ideo cingulū militare, & arma deposuit. Rectè ergo rex Israel ait. Ne glorieris ò Ben .dab quasi uictor cū nondū initum sit f.remū certamen. Hoc idē nūc dicim⁹ his, qui se securos putant, qui nō timent hostes acerrimos, qui iā gloriant̄, quasi parta sit uictoria. Noli gloriari, noli securus esse: sed time, nondū finitū certū est, ēt si plures uiceris, hostes, alij superādi restant, a quib. poteris superari, accinctus es, noli gloriari vt discinctus. Hinc regius Psaltes ait; Ecclesię loquās: Sicut lætantium oīum habitatio est in te. Non ait lętantium: hoc.n. cęlesti regno seruatur, vbi plenū gaudiū, & Alleluia cātabitur, In Ecclesia verò est chorus quasi lætantiū, sicut lętantiū, quia timor aliquid lætitiæ tollit. Expendendū, & mirandū valde hoc est, quonam in discrimine cauti simus in hac vita: si.n. quis per mille annos vitam egisset similem uitę Ioānis Baptistę, & quotidie mortuos suscitaret, & quotidie visio Angelorum, & Christi ei adesset, & innumera tormēta ꝑ Christo passus esset, si ab eo roges, scis certo, te salutē cōsecuturum æternam? scis certo omnino te in Dei gratia esse? dicet, ne scio. Quia ut Sapiēs ait. Nemo scit, utrū odio, uel amore dignus sit, sed oīa ī futurum seruantur incerta. Similes nunc sumus in operibus nostris argentario, qui aliquando sic elaborare solet argentū, ut ex una parte argēti picem ponat, qua argentum operitur, ex altera uero argentū eleborat, opus uero, & figuræ ea in parte sunt, quę pice operitur, & ideo nō omnino nouit, quale fecerit opus, qualem figuram sculpserit, donec ablata pice oīa appareant. Ad eundem modum nos elaboramus nunc animas nostras: sed qa corporis mole absconsæ sunt, non omnino uidemus, quas elaborauim⁹ figuras, quæ præstiterimus opera, donec ī morte abiecto corpore, nuda anima appareat, tunc vniusc uiusq; opus apparebit. Nūc uero nobis dicendum cum Paulo est quod.n. operor, non intelligo. Licet ergo bona operemur, timeamus, quia quasi res con fecta est, non tamen omnino perfecta.

B

1. Cor. 10.
Phil. 2.
3. Reg. 20.

C

Ps. 86.

Eccl. 9.
B
Simile

Ro. 7.
C

Simili ēt ratione philosophādum nobis est in casu, & perditione peccatoris. Non omnino dissipauit substātiam, sed quasi: ne ergo desperet. remedium ei restat. Sibique usurpet uerba illa Dauidis (quibus consolatur Ioab, qui in bello dāna passus fuerat) dicentis. Nō te frangat ista res, uarius .n. euētus est belli, & nūc hunc, nunc illum consumit gladius, conforta bellatores aduersus urbem. O hō qui humi iaces, qui desperans tradidisti

2. Reg. 11.

te

A te impudicitiæ, surge, postq̃ cecidisti, in fæliciter huiusque pugnasti, non te frangat ista res, hoc.n. proprium est, ut nunc hic nunc ille superet, si superatus hucusque es, poteris postea superare. Est enim homo persimilis arbori illi, de qua Daniel ait, audisse uocem dicentem, succidite arborem, præscindite ramos, excutite folia eius, & dispergite fructus eius. An non dices omnia dissipata, & perditam omnino arborem, his auditis? Sed non oĩno dissipata fuit, sed quasi, subdit. n. Verũtñ germen radicum eius in terra sinite, & rore cęli irroretur, &c. mansit radix, & arbor iterũ reuixit, & amplior, & excelsior facta est, quã prius fuerat. Si tu succisus tibi uideris, si præcisi rami, ut uidearis tibi nihil boni posse te operari, nihilominus radix naturæ optimè in te perseuerat, & gratia cęlesti rigatus poteris crescere, fructum ferre. Exemplo tibi uillicus iste sit, qui licet omnino desperatus uideretur, non tamen perijt, sed usus prudentia, seruauit sibi uitam, & opes. — Dan.4

B Sed inquiris, qua uia, atq; ratione potero me seruare, cum in tanto discrimine sim? proponitur hodie à Christo dño uillicus in exẽplum, ut ab eo discamus seruare uitã æternã. In simili discrimine uersabatur Nabuchodonosor, cũ audiuit, succidite arborẽ, præscindite ramos, &c. an non hoc persimile est ei, ꝙ uillicus audiuit à dño redde rõnem uillicationis tuæ iam.n. nõ poteris amplius uillicare ꝙ ergo utriq; remediũ? Audi consiliũ Danielis datũ Nabuchodonosori Quamobrẽ rex consiliũ meum placeat tibi pctã tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordis pauperũ forsitan ignoscet Deus delictus tuis. Hoc idem cõsiliũ uillicus sumpsit, & hoc ipsum nobis pręfbet Christus dñs, dicẽs: Facite uobis amicos de Mãmona iniquitatis. Distribue bona q̃ tibi Deus concessit pauperib. De qua re optime. Aug. tomo decimo sermone primo in Septuagesima, ubi ait Omnis homo in graui negotio cum sibi ipse deficit, nec nouit quid faciat, fidelem, & prudentẽ amicũ consulit. Est tibi summum negotium æternæ salutis tuæ, & redimẽdi peccata: num inuenire potes amicum — Dan.4 — C — Aug.

quem consulas, qui similis Christo dño sit? Hic amicus fidelis, & sapiẽs, cuius cõsiliũ si acceperis, saluus eris. Audi negotium in quo tibi deficis, & amico indiges. Quid faciã ait uillicus. Audi et Psalmistam dicentem. Veruntamẽ in imagine pertrãsit hõ, sed & frustra conturbaẽ thesaurizat, & ignorat, qui congregabit ea. Quę uerba Aug. sic legit, quanquam in imagine Dei ambulet homo tñ vane conturbaẽ omnis hõ in imagine ambulat ueritatis, & conturbatur in consilio uanitatis: magna res homo est, cum gerat imaginem Dei, sed u num se fecit p peccatum, uane cõturbatur. Sed quæ est ista uana conturbatio? quærere transitoria, & ca duca, thesaurizare in terra, thesaurizat, & ignorat, cui congregabit ea. Ecce hõ uanus, q sibi deficit, qa ignorat cui cõgreget, & nõ amico cõsulente eget. — A — Ps. 38.

Dic mihi o diues, cui cõgregas diuitias? Ignoras, qd demẽtium, quid infelicius? Sed ais, mihi cõgrego, nequaq̃, tu. n. trãsis, cras moriens, & thesaurus durabit, uere uane conturbaris. Thesaurizas ò hõ, mitto nunc labores, quib. diuitias cõgregas: sępe.n. ut exterius uestiaris, intus nudaris, & Deũ amittis, ut aurũ acqras. ptermittamus hæc sola prospera numeremus. Thesaurizas? cui? si nõ dicis, uane conturbari: si scis cui, dic & mihi. Dices forsan, mihi thesaurizo. Hoc audes dicere moriturus? Filiis meis, inquis. Hoc audes dicere demorituris? Magna uanitas, thesaurizat moriturus morituris. Filijs, ais, quib. filijs? Forsan quod cõgregauit auaritia tua pdet eorũ luxuria. Sed fortè conseruabunt, & augebũt, q̃ ego eis relinquo bona, sit ita, tunc uani erunt, sicut, & tu, & illis dicã, cui thesaurizastis? dicis, mihi thesaurizo, uel filijs, An hoc certo scis? Forsan thesaurizas latroni, forsan igni forsã ignoto. Inter hæc forte es, uane conturbaris, uides, quam uerè dixerit ueritas, quod inaniter cõturbetur uanitas? Defecisti in hac causa tua quære ergo consiliũ. Audi Christum Iudæis scandalum, gentibus stultitiam, nobis uero Dei uirtutem, & Dei sapientiam. Si cum dixero CHRISTI consilium, scandalizaris, Iudæus es, quia — B — C

Chri-

A Christus Iudæis scandalũ. Si stultum ti bi videtur, gentili eris, nam gentib. stultitia: Christianus es suscipe. Nolite thesaurizare uobis thesauros in terra. &c. Facite uobis amicos de mãmona iniquitatis. Consiliũ iã petet, sed auaritia latet, imo nõ latet, nõ.n.cessat rapina grassari, nõ cessat fraudare auaritia, & totũ hoc ut thesaurizet, & hoc in terra, recte
Gen. 3. quidem à terra in terrã, peccatori.n. dr̃, terra es, thesaurus tuus in terra, quia cor in terra. Dicunt oẽs: Væ nobis, qa ruit
Lu. 21. mũdus. Si ruit, quare non migras? Si audis ab architecto, ruiteram domũ, ad nõ discedis? Structor mundi ait, ruiturum mundum & tu stas? cęlũ (inquit) & terra
Ma. 19 transibunt, mundus transit, exi inde, no
B li in eo thesaurizare. Sume ergo cõsiliũ, da pauperib. & habebis thesaurũ in cælo: ibi erunt, qui te suscipiant, cũ defeceris?
Simile Non thesaurũ perdis, sed quod possides in terra solicitus, habebis in cælo securus. Consiliũ do seruandi, nõ perdendi.
Ma. 25 Frumẽtũ habes in terra, dicit tibi amicus humidus hic locus est, perdis, qd posuisti, quid faciã? in superiore loco illud pone: Dic ò homo, audis amicum consiliãtem de tritico tuo, & non Deum cõsiliãtem de corde tuo? Leua cor in cęlum, leua substantiã tuam, & thesaurum tuũ, ne putrescat in terra. Si das pauperi, ille dicit in cælum. Sed ais, ille mãducat, ita est. Sed oblitus ne es illius: esuriui, & dedistis mihi manducare? Et qꝫ uni ex his minimis meis fecistis, mihi fecistis? illi das, qui tibi seruet, & se ipsum tibi tãdẽ
C dabit. Quãtũ excellit mĩa, & charitas, q̃ solam Christus nominat in iudicio. Licet.n. pp uniuersa bona opera gloriã pͣstet, sed præcipue pp charitatem, & eleemosynã, ideo eã solam nominat, dum iudicat. Et iniustis dicet. Ite in ignẽ æternum, sed qua de causa? Non ait, hoc quęris sacrilege, adulter, &c. Sed quia esuriui, & non dedistis mihi mãducare. Mirares, omnia prætermittit, & solã mĩa cõ-
Eccl. 3. memorat. Et huius rõ est, quia scriptum est. Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum. Et iterum.
Ecc. 29 Include eleemosynã in sino pauperis, & ipse orabit pro te. Iõ iustis ait: venite benedicti, quasi dicat, si uos iudicem, & A scruter diligẽter, inueniam peccata, sed ite in regnũ, quia eleemosynam dedisti. Non itis, quia nõ peccastis, sed quia peccata eleemosynis redemistis. Rursũ, ite maledicti in ignem, illi quidem propria conscientia conuisti respondere nõ possunt, quia uidẽt innumera pc̃tã. Sed ait illis, non inde damnamini, unde putatis sed quia esuriui, et non dedistis mihi mãducare. Si.n. a peccatis uestri conuersi illa eleemosynis redemissetis, eleemosynæ nũc liberarẽt, uos: beati.n misericor Mat. 6.
des, qm̃ ipsi mĩam consequent: nunc uero iudiciũ sine misericordia, ei qui non Iaco. 2.
fecit misericordiam, &c. Hęc Augustin.

IN EADEM DOMINICA B
Octaua Post Pentecosten.
Concio Secunda.

Them. Redde rationem uillicationis tuæ. Luc. 16.

PRudentiæ munus est, præcauere pericula, ac mala uentura, seq; munire ad Pro. 27
uersus ea. Hinc Sapiens. Astutus uidẽs malum, absconditus est. Paruuli transeuntes sustinuerunt dispendia. Iõ nos monet Ecclesiastes. in die bona fuere bonis, & malam diem præcaue: sicut enim hanc, & illam fecit Deus, ut nõ inueniat homo cõtra est iustas querimonias. Ventura est dies rõnis, dies sterilis dies ma- Ps. 57.
la, & amara valde, dies iudicij, præuideamus illam, & præparemus nos. Vide, C
quid hac in re præstet Ethnicus imperator. Tu rex (ait Daniel) cogitare cœpisti Eccl. 7.
in stratu tuo, quid esset futurũ post hæc, tu ergo similiter cogita futuram rationẽ. Hinc Sapiens Ioseph consilium præstat Pharaoni, vt abundãtiæ annis triticum cõgreget in tempus sterilitatis, & ait pharao. Num inuenire poterimus talẽ virũ, qui spiritu Dei plenus sit? Summa illius stultitia est, qui nouit iudicium futurum Dan. 2.
tremendum, ac formidandum, nec tamẽ sed ad illud parat. Cum tanta futura sit Ge. 41.
illius seueritas, tam atrox supplicium dãnatorum ut si congregatis omnibus hominibus diceret Deus, vniuersi homines saluandi estis, vnus duntaxat in iudicio dam-

A damnandus, satis hoc esse deberet ut oẽs homines pauerent, & tremerent, q̃d ob secro non tremendum, cum audierimus
Esa. 1. infinitus est numerus stultorum? Si nũc
Simile descendens Angelus de cœlo diceret uobis fulgur de cœlo ueniet, & unum ex uo bis interficiet, omnibus incuteret timorẽ & quisq; diceret, num ego futurus sum? Sed si diceret, dimidia ex uobis pars fulgure interibit, uel maxima pars, an non omnes pauore tremeretis? Quo uero ma lum maius est, eo plus timendum, ẽt si in
Ma. 26 ter plures alicui contingere debeat. Vnde dicente Christo dño. Vnus vestrum me traditurus est, cęperunt singuli de se soliciti quęrere, nunquid ego? Si decem
B hic uiri sunt, & audiunt, unus uestrũ du cendus est in carcerem inquisitorum hæ reticę prauitatis, omnes timerẽt. Si uero audirent centum, unus uiuus igni tradẽ dus est, omnes pauerent, quo.n. malum auget, & timor, ẽt si inter plures uni eorum debeat accidere. Cum ergo infinitũ sit malum sempiterna damnatione, quia infinito durat tempore, & est priuatio infiniti boni, ẽt si hic essent infiniti homi nes, & audiren, t vnus ex uobis damnan dus est, oẽs maxime timere, & sibi cauere deberẽt. Qua ergo ratione securus eris nec timens, cum audias, pauci electi.

Sed ais, timeo iudicium, cum sciam rõ nem a me exigendum, sed quo præparabor ad illã? Fac, quod uillicus hic, qui ad-
C
Ecc. 18 monitus de ratione reddẽda ait. Quid faciã. Ideo nos Sapiens monet. Ante iudi
Iob 31 ciũ interroga temetipsum, & ante Deũ inuenies propitiationem. Ita Iob agebat qui ait: Quid faciam, cũ surrexerit ad iu dicandum dñs, & cum quæsierit, quid respondebo illi? Villicus ait, quid faciam,
Esa. 10 & Iob similiter, quid faciã? Tibi uero di co cum Esaia. Quid facietis in die uisitationis, ad cuius cõfugietis auxilium? Solet fiducialiter agere, & rationes nõ time re villicus qui nouit nihil se male cõsum psisse, sed uniuersa bona dñi seruasse. At stultissimus is uillicus esset, qui nouit decem millia se debere talenta domino suo hec tñ illud curaret, nec diceret, q̃d faciã, dic mihi o homo, qui securus in utramq; aurẽ dormis, nosti ne plura te debere do mino tuo? plura a te male consumpta, A & quod si uoluerit dominus contendere tecum non respondebis ei vnum pro Iob. 9. mille? vt Iob ait, quomodo ergo non times? quomodo non ais, quid faciam?

Damascenus in historia Iosaphat, & Dama. Barlã, memoriæ prodidit, fuisse olim inclitum regem, qui visis sacerdotibus, & monachis pauperibus, tremẽs se ad eorũ pedes abijciebat cũ uero frater eũ increparet, quasi indignam rẽ dignitati suæ fa ceret, dissimulauit rex. Altera uero die mi sit ad domũ fratris tibicinẽ, qui tuba caneret in ostio domus, q̃d in eo regno si gnũ mortis erat: timens, & pauẽs frater regis indutus luctuosis uestibus ad fratrẽ uenit, & ait, quid feci, ut me occidi præci B pias? Cui respondit rex, timuisti tubã fratris tui, cum scires, nihil dignũ morte te perpetrasse, q̃io non timeam ego tubam regis mei, quẽ me offendisse scio? Hi autẽ Sacerdotes, & monachi tibicines sũt Dei. Vocatus ab inquisitorib. timet, licet nihil mali sibi conscius sit, quid non timeat hõ audiẽs a Deo suo, redde rõnẽ uillicationi tuę, cum nouerit plura mala perpetrata. Substantiam dñi a se dissipa tam, tps deperditum, innumera accepta beneficia, quibus ingratus fuit, an non Act. 24 hoc pauẽdum? Tremefactus est. Felix disputante Paulo de Iustitia, & castitate et de iudicio futuro. Treme & tu, q fidelis es, & dic cum uillico quid faciam?

C Videndũ nobis in Euangelio est quid hic uillicus fecerit. Homo quidã erat diues. Hic hõ Deus est, cuius diuitię numerari non possunt. Dñs vniuersorum tu es, qui vnus tm̃ dñs dr̃. Deus falsus est Neptunus aquæ tm̃ dñs, Rea terræ domina, Iuno aeris, non hi Dij sũt ueri. Verus Deus diues uniuersorũ dominus, cœli, terræ, maris, aeris, & omnium reliquorum. Sed qua ratione qui adeo diuẽs est, ut uerbo omnẽ possit leuare miseriã, pauperes esse patit? & qui mihi pręcipit, ut eis subueniam, cur eis nõ subuenit, cũ adeo facile possit? Respondet August. Propter bonum diuitis, & pauperis. Pro pter diuitem quidem, vt salutẽ consequatur, pauperi subueniens, da panem terrenum, & petea Deo cœlestem, dñs enim ait ego,

A ait ego, sum panis uitæ, & hũc tibi dabit si das egẽti. Eget ad te alter, eges tu ad alterum ille ad egẽtem eget, fac, quod circa te fiat. Ille bonorum non eget, ideo Deus est, sed ut dicere posses, quod alteri amico, da mihi hoc, quia ego dedi tibi illud, voluit dñs egere in paupere, ut illi dando repetere possis, quia Deo in paupere dedisti. Qui ergo, ut diues, poterat omni pauperi succurere, noluit per semetipsũ id præstare, sed per te, ut sic tu consequaris æternam uitam. Propter pauperem uero, ut patientia, ac tolerantia cęlestia bona
Ps. 48. mereretur. Qua ratione homo hic diues pauper factus est. Et factum est mirabile illud. Simul in vnum diues, & pau-
B per. Vt sicut eũ diues imitatur, bona pauperibus tribuens, ita eum pauper imite-
2. Co. 8 tur mala patiẽter sustinens: ideo cum diues esset, pro nobis egenus factus est, ut inopia eius oẽs ditaremur, vt Paulus ait.

Hic ergo hõ diues, habebat uillicum, i. primiceriũ, negociorũ gestorem, cui oĩa bona sua commendauit cuncta ponens in eius manu. Magna dignitas hęc est hominis, ut uniuersa Deus in manus eius tradiderit, & gloriam, & honoré suũ illi demãdauerit. Cum rex alicui nobili ait: fidei tuæ committo, regnum meum, gloriam & honorem meũ attende, qũo te ha
C beas, qũo geras negotium tanti ponderis multum eum sibi deuincit ut uideat, qualiter se gerat. Irrationabilb. pauca Deus tribuit, nec honorem, & gloriam suã in eorum potestate posuit: nihil. n. agere valent contra Dei uoluntatem, & gloriam. In manu vero hominis uniuersa constituit, & gloriam, & honorem suum, ut uideant opera uestra bona, & glorificẽt pa
Mat. 5. trem uestrum, qui in cęlis est. Si optimus Dei villicus esse uis, hoc cura, ut ex omnib. Dei gloriam illustres, eum honorifi
1. Pe. 4 ces. Hinc Petrus. Si qs loquitur, tanquã sermones Dei, si qu s ministrat, tãquam ex uirtute, quam administrat Deus, ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum. Omnis ergo creatura uilla est homini cómissa, ut fructum diuinæ gloriæ colligat, quia in hoc uniuersa cõdita creatura est, ideo Paulus. Siue manducatis, siue bibitis, uel aliud quid facitis omnia in gloriam Dei facite. A

Multis nominibus, atque rationibus 1. Co. tenetur homo Dei negotia gerere. Inter 10. quæ illud unum sit, q Deus uillicus nominis factus est eiusque negotia fidelissime perfecit. Hanc rationem proponit Io Ios. 23 sue filijs Israel postquam innumera Dei in eos beneficia recẽsuit, cum ait. Multę adhuc supersũt nationes, dominus Deus tuus disperdet eas, & auferet a facie uestra, & possidebitis terrã, sicut uobis pollicitus est. Tantum confortamini, & esto te solicit, ut custodiatis cuncta, quæ sunt scripta in uolumine legis. Quasi dicat. Peregit hucusq; Deus negotia uestra, & peraget, quæ restant; uos similiter Dei negotia solicite agite. Hac ratione Iacob fe B cit obmutescere iratum Labam, ostẽdẽs Ge. 13. ei, quanta cura greges illius seruauerit et auxerit, & illius ingratitudinẽ. Hac ẽt ratione peccatũ fratrum Ioseph graue red- Ge. 37. ditum est, quod in eum sæuierũt, cum ille eos uisitaret, & cibaria deferret. Simili ratione peccatum Dauidis, qui in eum peccauit, qui eius causa discrimina maxima belli subibat. Quid respõdebis peccator, ingratissime Deo tuo, memorãri collata in te beneficia? cum dicat in somnis ego fui, ut tua agerem negotia, sanguinẽ hac de causa fudi, & tu ut in me peccares insomnis eras. Nosti ne ingratissime hominum qũo negotia tua peregerit Deus, C in quem peccas? An non fuit tibi Vrias, qui in medios hostes se misit, ut te saluaret, ibique occubuit? Non ne fuit tibi Iacob, qui ut tibi substãtiam acquireret, noctu, diuque æstu vrgebatur, & gelu? Non ne fuit tibi Ioseph, qui uisitauit nos oriẽs ex alto, & cibum nobis detulit, imo & se cibum fecit, ut nos pasceret?

Merito proinde peruersus, villicus diffamatus dicitur apud illũ quasi dissipasset omnia bona eius. Sed quis est, qui peccatorem diffamat, & accusat? Multi profecto accusatores sunt, omnes namq. creaturæ tantã auersantur iniquitatem, & clamores fundunt, ut tollatur de medio dissipator uillicus.

Primo Angeli mali nos accusant, qui nõ solum peccatores. sed etiam iustos accusare nituntur. Vt patet Iob 1. Nũquid Iob

A Iob frustra timet Deũ? Et iõ Angeli bo-
Apo.12 ni dicũt in Apoc. Proiectus est accusator
fratrũ nr̃orũ, q accusabat eos die ac no-
cte. Nec tñ dęmones, sed & Angeli bo-
ni pctõrẽ accusant, & dicunt: uis imus,
Ma.13 & colligimus zizania? An nõ cõseruí ve
Ma.18 nerunt, & narrauerũt dño suo, qđ factũ
fuerat, cũ cõseruus suffocabãt cõseruũ?
Hinc Xps dñs ait. Nolite cõtẽnere vnũ
Ma.18 de pusillis istis, qui in me credũt, dico. n.
vobis, quia Angeli eorũ semp vident fa-
ciem patris mei. Qua si dicat. Cauete, ne
lędatis pusillum, quia Angelus eius accu
sabit uos ad patrẽ meũ, qđ eum lęditis, q
eius custodię demandatus est. Deinde
accusant pctõrem ipsę creaturę, quibus
male usus est, & a Deo uindictã clamori
bus petunt. Aurum abscõsum in theca,
B argentum in arca recõditum uestes a ti-
nea corrosę, frumentum seruatum, nec
pauperib. erogatũ, lapides, & ligna sup-
barũ domorũ, hęc oĩa clamant, ostẽdũt-
que pctõris malitiã. Sed ais, qũo hęc cla-
mãt, cum insensibilia sint? Non ego hoc
à capite proprio dixi. Audi ꝓphetam lo
Hab.2 quentẽ. Væ, qui congregat auaritiã ma-
lã domui suæ, ut sit in excelso nidus ei⁹,
& liberari se putat de manu mali. Cogi
tasti cõfusionẽ domui tuæ, concidisti po
pulos multos, & peccauit aĩa tua, qa la-
pis de pariete clamabit, & lignũ, ꝙ ĩter
iuncturas ædificiorũ est, rñdebit. Idest,
idẽ dicet qđ lapis. Licet. n. nobis hæc nõ
loquant̃, Deo tñ uniuersa loquunt̃. Hic
Ro. 8. Pau. Oĩs creatura ingemiscit, & partu-
rit usq; adhuc. Oĩs. n. illa vidẽs se subijci
pctõri, & ei obtẽperare; clamat ad Deũ,
quasi uim patiens, qa qđ in eius honore
cõditum est, uertit̃ in pcm̃. De quibus-
C dã ẽt peccatis in scriptura dr̃, ea clamare
Gen.4. ad Deũ. Hinc dñs ait. Ecce uox sãguinis
fratris tui Abel clamat ad me de terra.
Ge.18. Hinc rursum dr̃. Clamor Sodomorũ, et
Gomorrhæorũ multiplicatus est. Et ite-
Exo.3. rum: Clamor filiorũ Israel uenit ad me,
vidi afflictionẽ eorũ, qua ab Aegyptijs
Iaco.5. opprimunt̃. Et Iacob⁹ ait: Ecce merces
operariorũ, qui messuerunt regiones ve
strás, quæ fraudata est a uobis: clamat, et
clamor eorũ in aures dñi Sabbaoth in-
troiuit. Deinde accusat peccatorẽ ipsius

conscientia. Hinc Paul. Testimoniũ red A
dẽte illis conscientia ipsorum, & cogita Ro. 2.
tionum inuicem accusantium. Ipsa con
scientia te accusat corã Deo, & uindictã
petit. Hinc Ioannes. Si reprehẽderit nos 1.Io.3
cor nr̃m, maior est Deus corde nostro,
& nouit oĩa, quasi dicat: Tãta est in nos
diuina mĩa, ut cor nostrum nos reprehẽ
dat, & accuset: Deus tñ taceat, & nosti
misereat̃. Quod si tu ipse accusas te, quis
te non accusabit? Plures sunt accusato-
res, nec eorum defectu iudiciũ non erit.

Sed in hac accusatione quid aduersus
hoiem dr̃? Plane qđ sequit̃ in euãgelio,
quasi dissipasset oĩa bona eius. Tũc vero
bona Dei dissipatur, cũ ex eis diuina glo
ria nõ colligitur, sed uel gloria captatur
humana, uel delectatio, aut lucrũ. Hinc
Sap. Qui mollis, & dissolutus est in ope- Pro.18
re suo, frater est sua opera dissipã is. Hõ B
.n. sensuũ delectationi traditus, dũ crea-
tura utit̃, ut in ea delectet̃, cũ uti debue-
rit ĩ Dei gloriã, cũcta dissipare dr̃. Hinc
rursus idem Sap. ait: Thesaurus deside- Pro.21
rabilis, et oleũ in habitaculo iusti imprũ
dens hõ dissipabit illud. Quę dissipatio Simil.
similis est ei, q̃ is faceret, qui arboris flõ-
res, & gẽmas, anteq̃ in fructum deueni-
rẽt, amputaret. Hic arborẽ, & fruct⁹ dis-
sipat, quia eo puenire prohibuit, quo na-
tura pducere uoluit. Ita prorsus oĩs crea
tura ordinata a Deo est in sui gloriam,
quia omnia pp semetipsum operatus est
dñs. Si tu sistis in delectatione aut glo- Pro.16
ria tua, dissipas omnia. Hinc Iob de in-
iusto loquens ait: Antequã dies eius im- Iob 15.
pleãtur, peribit, & manus eius arescent,
lædet̃ quasi uinea in primo flore botrus C
eius, & quasi oliua proijciẽs florem suũ.

Dissipat ẽt bona Dei, qui ea in alios
usus cõuertit, q̃ quos Deus cõstituit. Sic
substantiã dissipat, qui ludo, luxurijs, &
vanitatib. illa cõsumit, oculos, qui in ua
na eos cõijcit, & sic in reliquis. Cum. n.
bona tpalia nobis tradita a Deo sint, ut
per illa acquiramus æterna, cũ oppositũ
sit, dissipantur. Quẽadmodũ cum lucer- Simil.
na luces hoibus consumitur, non dissi-
pari, si tñ pede conculcatur, dr̃ dissipata.
Ita bona uniuersa, si in usus a Deo ordi
natos cõsumant̃, nõ dicuntur dissipari,

A ſed qñ ĕ diuerſo fit. De qua re Oſeas ait:
Oſe. 2. Dedi eis frumentũ, & uinum, & oleum,
& argentum multiplicaui eis, & aurũ, q̃
fecerunt Baal. Idcirco conuertar, & ſu-
mam frumentũ meũ in tpe ſuo, uinum
meum, & liberabo lanam meã, & linũ
meum, & tunc reuelabo ſtultitiã eius. Et
Iac. 5. Iacobus: Agite nunc diuites, plorate vlu
lantes in miſerijs veſtris, q̃ aduenient uo
bis, diuitiæ ueſtræ putrefactæ ſunt, & ue
ſtimẽta ueſtra a tineis comeſta ſunt, au-
rũ & argentũ ueſtrũ æruginauit, & æru
go eorum in teſtimoniũ vobis erit. Et in
vniuerſum diſſipare dr̃ Dei bona, qui ea
cõſumit, & non in uſus ſibi a Deo pſcri-
ptos. Sicut cũ ſeruus tuus cõſumit ſub-
ſtãtiã tuã alijs in reb. ab his, q̃ illi pſcri-
bis, dicis, diſſipatã a ſeruo ſubſtãtiã tuã.
B Sed quid facit hic hõ, audiens diſſipa
ri ſubſtantiam? vocauit eum dñs eius, et
ait: redde rõnem uillicationis tuæ, iã. n.
non poteris amplius uillicare. Vocat ſer
1. Pe. 4 uum in iudicium. Hinc Petrus: Sufficit
præteritum tps ad uoluntatem gentium
conſummandam ijs, qui ambulauerunt
in luxurijs, deſiderijs, uiolentijs, comeſ-
ſationib. qui reddent rõnem ei, qui para
tus eſt iudicare uiuos, & mortuos. Hor-
ribile uerbum redde rõnem ei, qui nullã
habuit præcipue cũ ad amuſſim ſit exi-
gẽda, & de omni uerbo otioſo reddẽda.
Iam, ait, non poteris amplius uillica-
re. Non. n. in perpetuũ illud munus con
ceditur cuiq̃, ſed ad tps. Oĩ uillico loqui
Pro. 27 tur Sap. Nõ hẽbis iugiter ptãtem. Et ite
Ecc. 10 rum. Oĩs potẽtatus uita breuis. Et Pſal-
Pſ. 145 tes Regius. Exibit ſpũs eius, & reuertet
in terra ſuam, in illa die peribunt oẽs co
gitationes eorum. Noli putare in ſecula
C te uicturum, & tẽporalib. ac caducis bo-
nis in æternum uiturum, cito a te auferẽ
tur. Deinde hoc verbo ſignificatur, auſer
re Deum ſæpe temporalia bona a malis
diſpenſatorib. Quemadmodum cum ti
bi uillicus eſt fidelis, plura eius fidei cõ-
mittis, & oĩa ei bona tradis. Vt fecit Ae-
Ge. 36. gyptius. Putifar cũ Ioſeph. Si uero noſti
villicum infidelem eſſe, & bona tua diſ-
ſipantẽ, eum amoues a munere, dicens:
non poteris amplius uillicare. Ita Deus
nr̃, cum uidet fidelem diſpẽſatorem bo-

norũ tpalium, ei plura concedit, dicens, A
qui fidelis eſt in minimo, & in magno fi Luc. 16
delis erit, & habenti dabit̃, & abũdabit.
Si uero nouit infidelẽ eſſe diſpenſatorẽ,
ab eo ſepe tollit tpalia bona. Hinc p Eſ. Eſa. 22
ait ad ſummũ diſpenſatorẽ domus ſuæ;
Expellã te de ſtatione tua, & de miniſte
rio tuo deponã te. Exẽplũ huius rei in Iſ
rael ſæpe videre licet, cui conceſſit Deus
promiſſã terrã. Labores, ait pſ. populorũ Pſ. 104
poſſederunt, ut cuſtodiãt iuſtificationes
eius, & legẽ eius exqrant. Cumq; bñ uſi
ſunt ea terra, illã poſſederũt, a male ve-
ro utentib. ablata eſt. Et hoc eſt, qđ ſupe
rius diximus ex Oſea, dedi eis frumẽtũ, Oſe.
vinum, & oleũ, & argentũ multiplicaui 22.
eis, & aurũ, q̃ fecerunt Baal. Idcirco cõ-
uertar, & ſumã frumẽtũ meũ in tpe ſuo
& uinũ meum, & liberabo lanã meã, & B
linũ meũ, & tunc reuelabo ſtultitiã eius.
Noluit Nabal cõcedere Dauidi parum 1. Reg.
ſubſtãtię, & ablata eſt ab eo uxor, & uni 25.
uerſæ illius opes, & cõceſſæ Dauidi. An
non recordaris diuitis illius dicẽtis Ha Luc. 12
bet aĩa mea bona in annos plurimos, de
ſtruã horrea mea, &c. Audit vero: ſtulte,
hac nocte repetẽt aĩam tuã a te, & q̃ para
ſti, cuius erũt? Sic erit oĩs, qui nõ fuerit ĩ
Deũ diues. Ideſt, qui pauperib. bona nõ
tribuit, Deus. n. & pauper, vnũ ſunt. No
luiſti pauperi dare ſubſtãtiã, iõ uinũ tuũ
corruptũ ẽ, frumẽtũ perditũ, ſubſtãtia a
te alienata. Noluiſti vires corporis Deo
offerre, auferant̃ a te infirmitate, & do-
lorib. Quid q̃reris, multa a te ablata bo-
na? cũ ea poſſediſti, uſus es eis ĩ Dei glo-
riã, ſalute ſubſtãtia, filijs, uxore uſus fui-
ſti iuxta Dei legẽ? Si nõ ſic feciſti, qđ mi C
raris, ſi a te abſtulit Deus? ſi dixit, iã nõ
poteris amplius villicare. Eleemoſynã nõ,
das auferet a te Deus uitã, vt pauperib. ĩ
morte tribuas, q̃ ĩ vita tribuere dbuiſſes.
Auditis minis dñi, ait villic⁹ intra ſe,
quid faciam? Attendit maximum diſcri
men, & remediũ quęrit. Neſcit peccator
ſummũ in quo uertatur diſcrim ẽ, iõ nõ
diſcruciat̃, non interrogat, quid faciam?
Quis nam rex, videns uenientẽ cõtra ſe Luc. 14
aliũ regẽ cũ exercitũ maximo, nõ dicet,
quid faciã? Poſſum ne occurrere illi cũ
decem millibus, qui cum viginti millib.
venit

A uenit ad me: ut si id nõ ualet, roget, q̃ pa
cis sunt. Nosti miser peccator Deũ tibi
inimicũ esse, & aduersus te uenire in iu
Lu.26. diciũ cũ exercitu angelorum, audi dicẽtẽ
in Leu. Si ãt nec p hæc audieritis me, sed
ambulaueritis contra me, ego incedã ad
Luc.3. uersum uos in furore contrario: An nõ
dices, qd faciã, ne penitus intereas. Hoc
Dei iudiciũ Ioãnes pdicabat dicẽs. Iã.n.
se securis ad radicẽ arboris posita est: oĩ
ergo arbor non faciens fructũ bonũ, ex
cidetur, & in ignẽ mitteť addit uero Lu
cas, huius prædicationis fructum. Et in
terrogabãt eũ turbæ dicentes, quid ergo
faciemus? En q̃ uillicus nũc ait, quid fa-
ciã? Sed q̃ eis consiliũ Ioannes tribuit.
B Rñdens ãt dicebat illis: Quid hẽt duas
tunicas, det non habẽti, & qui hẽt escas
similiter faciat. Mira pfecto diuinæ scri-
pturæ cócinnitas, & ut ita dicã, cõformi
tas. Ioães Elemosynã consulit. Et uilli
cus ait scio, quid faciam, & eleemosynæ
remediũ sumit, & Christus eius exéplo
nos monet, facite uobis amicos de mam
Dan.4 mona iniquitatis. Et idem Daniel con-
sulit Nabuchodonosori.

Remediũ ergo miæ, & eleemosyna est.
Ecc.3. Quia ut sapiens ait. Ignẽ ardentẽ extin
guit aqua, & eleemosyna resistit pecca-
tis & Deus prospector est ejus qui reddi
gratiã, meminit in posterũ, & in tpe ca-
sus sui inueniet firmamẽtum. Qđ nã tps
casus, nisi cũ dř hoi, iã non poteris uilli-
care? tũc firmamentũ est ei eleemosyna,
sicut huic uillico fuit. Qua in re iudex no
C ster De⁹ munera accipit, ut nos mitius
iudicet, & concedit nobis, ut eius uolun
tatẽ leniam⁹ munerib. q̃ vulgo dř (choe
charle.) Qđ.n. paup recipit, Deus recipit
& ipsi pauperes, q̃ postea iudices futuri
sunt, munera ẽt accipiunt, & iudicij tpe
eorũ memorant, q̃ receperũt munera ãt
excæcãt oculos prudentũ, & subuertunt
Ex.23. verba iustorũ, ut dř in Exodo, Præclare
Ge.33. ait Iacob uidens uenientem Esau iratũ
placabo eum munerib. Et hoc est con-
silium illud regis uidentis uenientẽ con
tra se cum uiginti millib. cui cum non
Lu.14. posset occurrere cum decem millibus, id
est, cum impletione decem mãdatorum,
rogat ea q̃ pacis sunt per legatos, paupe-
res. Qua rõne regius Psal. ait. Iucundus A
hõ qui miseret, & cõmodat, disponit ser Ps.111
mones suos in iudicio, quia in æternum
nõ cõmouebit. Quasi dicat. Misericors
disponit cãm suã, ut in iudicio non dãne
tur, & sic ab auditione malæ sentẽtię nõ
timebit. Deum.n. sibi ppitium hẽt, quia
feneratur Dño, q̃ miseretur pauperis, ut Pro.16
Sapiens ait. Quo loco Hiero. ait. Nõ di- Hiero.
cit, cõmodat Dño, sed feneratur, q̃a ma-
ximũ reportat lucrum. Hinc Aug. Pul-
chra cõmutatio, dare, q̃ retinere nõ po-
tes accipere, q̃ amittere non poteris. In
celebratissimus nundinis, quidã dixit (re Aug.
ferentẽ Aug.) oĩum corda, & cogitatio
nes dicã. vult is caro uendere, et uili eme
re. Hoc pfecto misericors efficit merca
tris cæleste regnus calice dato aquæ frigi
dæ, uẽl is substantiã paruã accepto infi- B
nito thesauro. Tãta uero necessitas elee
mosynæ est, ut Aug. dicat: Mutat q̃dem
pniã hoiem. Sed nec ipsa uidetur pfu- Aug.
tura, si ab operib. miæ fuerit sterilis. Hĩc Tomo
Luc. 3. ait Ioães. Facite fructum digno 10. ser. 1
pniæ, & oĩs arbor, quæ non facit fructũ in Sep
bonum, excidetur. Quisquis hunc fru- tuagesi
ctum non dat, pniam habet sterilem. ma.
Quis uero hic fructus sit, statĩ explicat,
dicẽs. Qui habet duas tunicas, det unam
non habenti. Hoc ergo est, qd ante dixe
rat: oĩs arbor, q̃ nõ facit fructum bonũ,
excidetur, quod maledicti audituri sũt,
esuriui, & non dedistis mihi mãducare.

Sed quãta obsecro auarorũ confusio
tũc erit, cum hæc audierint verba. Fingẽ
nũc regem a vulgo hoĩum eiectũ, & ex-
poliatum regno suo, sed nobilium indu
stria reductum in regnum suum. Cũq;
ille plurima nobilib. beneficia, & ingen C
tes grãs donat, q̃ si fideles fuerũt, ad eo-
rum unum uersus, ait, cum regno ex spo
liatus essem, & pauper incederem, acces
si ad domum tuã, & parum panis mihi
dare noluisti. Quid rñdere poterit p
uerecũdia diues hic? Quãta uero lętitia eo-
rum erit, qui regem exceperunt necessi-
tatis tpe? Audi Dauid Salomoni dicẽtẽ.
Filijs Berzelai reddes gratiam, eruntq;
comedẽtes in mẽsa tua: occurrerunt n.
mihi, qñ fugiebam a facie Absalõ. Nunc
electus est Christus dñs a tpalium pos-

A sessione in suis pauperib. occurre tu ei, cibaria deferens, & præstabit tibi postea regiam mensam in regno suo in æternū. An non maximo habetur pretio, si occasionem quis nactus sit, quam nullo modo quispiam prudens prętermittet, in qua possit sibi deuincere regem, & eius aucupari uolūtatem, ut postea ab eo plurima recipiat? Vis ergo o homo Dei dilectionem? Da pauperib. illi recipient te
Iosu. 2 in sua tabernacula, & te de periculo liberabunt, sicut exploratores Iosue liberauerunt domum Raab, quia eos aristis li
Lu. 11. ni abscondit. Aristæ sunt, quæ ex lino superfunt, ita quod superest, date pauperibus, ait Dñs, operite illos uestimentis, quæ supersunt in domo uestra, & illi uos liberabunt a iudicij terrore, &c.

B

IN EADEM DOMINICA Octaua Post Pentecosten. Concio Tertia.

The. Filii huius seculi prudentiores sunt filiis lucis in generatione sua. Luca. 16.

DVplex est hoc in mundo regio, a quibus earum habitatores nomē accipiunt, quas ut ob oculos nostros Deus proponeret exterius in Aegypto eas constituit. De quib. dicitur in Exo. Extende
Exod. 10. manum tuam in cęlum, & sint tenebrę super terram Aegypti tam densæ ut palpari queant. Nemo uidit fratrem suum, nec mouit se de loco, in quo erat. Vbicū
C que autē habitabant filij Israel lux erat, ac regiones duas, lucis, & tenebrarū, exterius ostensæ, ad quarum similitudinē quę sunt regiones in mundo, in altera Deus regnat, in altera dæmō. Regio bonorum tota lux est, et ideo iusti filii lucis appellantur, ut in themate eos Christus Dominus compellat. Huius regionis cōuersatio cælestis est, de Deo in ipsa agit, & plurima bona opera in illa exercent, quę fructus lucis sunt. Hinc Paul. Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, ut filiis lucis ambulate. Fru
1. Th. 5 ctus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia, & ueritate, probantes, quid sit beneplacitum Deo. Et idem Paulus. Omnes uos filii lucis estis.

A Regio uero peccatorum, est regio tenebrarum. De quib. Iob ait. Palpabunt quasi in tenebris, & non in luce, & errare eos faciet quasi ebrios. Et sapiens, Iob 12. Qui relinquunt iter rectum, & ambulāt per uias tenebrosas. De utraque regio- Pro. 2. ne loquitur idem Sapiēs iustorum semita quasi lux splēdens procedit, & crescit usq; ad perfectam diem. Via impiorum Pro. 4. tenebrosa nesciunt ubi corruant.

Nunc ergo cōsideremus filios lucis, et filios tenebrarū, ac huius seculi, ut eos Christus Dominus uocat. Fili lucis æterna bona, & infinita cōtendunt adipisci, Deo placere student, ueras, & immensa diuitia congregant. Filii huius sæculi in reb. nihil uersantur in umbris, & imaginib. rerum, pascunt uētū, & similes esse B cti pueris, atomos, quæ per aerē discurrūt venari conantur. Filius lucis negotiator est, quærens bonas margaritas. Filius huius sęculi vitreas ac falsas. Quod ergo non miramur, illud est, quod Christus dñs ait. Prudentiore sunt filii huius sæculi, & plurimā adhibēt diligentia plus conatur, ac laborant, ut umbram, & nihilum consequantur, quam filii lucis, ut in cæleste regnū ueniāt ut uera bona cōsequantur. An non hoc dolendum, & sāguineis lachrimis deplorandū, Magnus Macharius uidens mulierem mire ornatam, fleuit dicens. Plus ista mūdo, quam Esa. 23 ego Deo, placere cōtēdit. Hinc Esa. Erubesce Sidō ait mare. Quæ uerba enarrās Gr. ad monit. 29. Greg. ait. Quasi per uocem maris ad uerecundiam Sidon adducitur, quando per C comparationem uitæ secularium, atque in hoc mūdo fluctuantium eius, qui munitus, & stabilis cernit, uita reprobatur.

Sed quibus laboribus, periculis, quāta cōtentione, ac diligentia filii huius sæculi bona illius querāt, quis uerbis explicare queat. Quo tlabores, ac sudores, & dispendia auarus patitur ut diuitia acquirat, quot superbus, ut honores, quot carnis seru, ut uoluptates, nec cogitare mēs humana potest. Iustus uero cū infinita bona quærat, non eo studio, ac conatu quærit, sed tepide, ac remisse. Audi Propherā studiū, ac contentionem filiorum huius sæculi explicantem, quam in tēporalium

A taliū acquisitione ponūt. Propterea cor meū ad Moab, quasi tibi æris resonabit, Hie. 48 & cor meū ad uiros muri fictilis dabit sonitū tibarum(,i. lugebo eos, quia sūma eis adueniet calamitas) quia plus fecit, q̄ potuit, idcirco perierunt. An nō difficile uerbum: plus fecit, q̄ potuit: si.n. fecit, potuit facere. Vis nosse, te plus facere, q̄ posis, dum caduca quæris? An non in labores te das, qui superāt uires tuas? An nō sumptus facies, qui superant substantiā tuam? An non multa impossibilia conatis? Ecce impletum, plus fecit, q̄ potuit.

Hinc est, sępius in scriptura a nobis solū exigi eā curā circa salutē æternā, q̄ filij huius sęculi ponūt circa tpalia, cū tñ multo maior petiā nobis possit. Audi sapientē. Pro. 2. Si sapientiā inuocaueris, & incli B naueris cor tuū prudentiæ, si quesieris eā quasi pecuniā, sicut thesauros effoderis illam, tunc intelliges timorem dñi, et scientiam Dei inuenies. Audi ēt diuum Paulum, quo contentus sit. Sicut exibuistis mēbra uestra seruire iniustitię, et iniquitati ad iniquitatē, ita nunc exhibere mēbra vestra seruire iustitiæ in sanctificationē. Multò plura exigi possent iure ea hoie, vt æterna acqrat, q̄ ut tpalia, ut Deo placeret, quā ut carni, & iniquitati. Ideo prophæta ait. Sicu t.n. fuit sensus uester, ut erraretis a Deo, decies tñ iterū cōuertentes requiretis eum. Si.n. infinito pretio superat Deus, et excedit creaturā omnem, quid mirum, si decies tñ petatur, ut ille possideatur? Tamē infirmitatis, nostræ conscius Deus, ei se coaptat C nec decies tantum exigit, sed simile, uel Ro. 6. æquale. Ideo Paul. loco superius citato ait humanū dico propter infirmitatem carnis uestræ, &c. quasi dicat, nō postulo ꝙ possum, sed quid humanū, & facile.

Prudentiores ergo sunt filij huius seculi in generatione sua. Beda in hūc locū Beda. sic ait: Audiant sapiētes huius sæculi, ut stultā sapientiā deserere, et sapientiā Dei stultitiā discere queant, quanti eorum sapiētiā diuina æquitas æstimauerit, quos nō uere prudētes, sed in generatione sua prudentes cōmemorat. Iuxta quod alibi dicitur, væ, que sapiētes estis in oculis uestris, & corā uobis metipsis prudētes, sapientes sunt, ut faciant malū, bene aūt A facere nescierunt. Peccator prudens nō est absolute, & simpliciter, sed in generatione sua. Astutia illa potius dicenda vulpiū, q̄ prudētia hoium. Quia vlim ū finē hoīs nō assequitur, sed fines particulares, q nullius momēti sunt prudens vero simpliciter ille est, q rectè se suaq; ordinat in ultimū hoīs finē. Videamus iā astutiā, ac prudētiā huius sæculi in hoc uilico, ut discam⁹ nos vera uti prudētiā.

Hō quidā erat diues, q habebant uillicum. i. gubernatorē domus, ut ex Græco Dan. 4. patet. Qua diuerso noīe Xp̄s nos nominat, ab eo, quo nos nominari solemus. Hō ait. ego dn̄s sum huius pdii domus, uel oppidi. Ait Nabuchodonosor dicentē. Nōne hæc est Babylon magna, q̄ ego B ædificaui in robore fortitudinis meæ, & Ps. 11. iu glā decoris mei? Et quidā ait. Linguā nostram magnificabimus, quis noster dn̄s est? & Aegyptius Pharao apud Eze Eze. 29 chielē. Ecce ego ad te Pharao rex Aegypti draco mone, qui cubas in medio fluminū tuorū, & dicis, meus est fluuius, & ego fecit memetipsum, ponā fænū ln maxillis tuis. Nunc uero multi saltē corde dicunt sua esse oīa tpalia, & se supremo. eorū dominos arbitrantur, q.t. ita se gerunt in opere, ac si nullus aliur superior dn̄s esset, a si rōnem reddituri nō essent eorum. Ad quos Paul. Quid habet, ꝙ nō accepisti? si uero accepisti, quid glaris, quan non acceperis? Chrristus uero dus licet diuinum uobis temporalium concesserit, quia tñ eorum dispēsatiōnē liberā, ac ꝑ arbitratu non permisit, sed C pro ipsius beneplacito, dicit nos illicos, & se dn̄m: Meus est.n. orbis terræ, & plenitudo eius. Aliq̄n nobilis uir vestimen Ps. 49. ta no habet prætiosa, quibus coram re- Simile geapparcat, uel armis, & ornamētis bellicis caret, quibus specimen gloriæ militaris præstet, & hæc uniuersa commodata quærit. Postquam uero paruo tempore eis usus est, domini ea repetunt, ipse uero nudus relinquitur. Simile quid sponsis pauperibus accidere solet, quę in diem nuptiarum ornamentis cōmodatis utuntur, postca uero uillib. induūtur pānis. Sic diuites seculis huius,

A ornatur modo alienis bonis, q̃b. in morte exuendi sunt, q̃a ut Psalt. ait. Cum interierit, nõ sumet oĩa. Hinc ipsi cõsiliũ
Ps. 48. illud Pauli sibi usurpent diuitib. huius
1. Ti. 6 sæculi p̃cipe, nõ sublime sapere, nec sperare in incerto diuitiarum suarũ. Dispẽsator es bonorũ Dei, non dñs abijce fastum, & arrogãtiã, ne sublime sapias. Et insuper ita se gerant in bonorũ dispensatione, quasi rõnẽ reddituri. Nec fallatur hoc uerbo, meũ est argẽtũ, meũ prædiũ, meus ager. Sicut. n. œconomo domus p̃cipitur a dño, ut bona dispenset famulis eo ordine, ac rõne qua dñs p̃cipit: ita nobis concessit t̃palia bona Deus ea lege, vt
Simile aceptis his, quæ nobis necessaria sunt, reliqua pauperibus erogemus. Solet autẽ œconomus sibi surripere, ac dissip: re, q̃
B famulis danda erãt: & ide, famuli fame pereunt, nõ dñi culpa, qui omnib. prouidit abundanter, sed œconomi, qui ea sibi furatur. Ita nunc si uides paupere nudos famelicosq;, noli putare Deum non prouidisse sufficienter oib. Ille. n. aperit manũ suã, & implet oẽ animal benedictio-
Ps. 144 ne. Sed huius rei cã est infidelitas dispensatorũ, qui bona surripiũt, si. n. tu habes decẽ tunicas, si plura oblonia, qũo nõ aliqui nudi, & famelici erũt? Da paupetib. ꝙ tibi superest, & nulli quicquã deficiet.

Qua uero uillicus iste infidelis erat, diffamatus est apud illud, quasi dissipasset bona ipsius. Tum uocauit illum dñs, & ait, quid hoc audio de te? Priusquã illum dãnet, uocat, ut si quid habet, pro se loquatur. Nullus. n. dãnandus est inaudi
C tus, et processus contra inauditã partẽ fa
Ge. 19. ctus nullus est. Hinc ante subuersionẽ Sodomæ ait dñs: Clamor Sodomorũ, et Gomorrhæorũ, multiplicatus est, Descẽ dã, & uidebo, utrum clamorem, q̃ uenit ad me, opere cõpleuerint, an non ita, ut
Gen. 3. sciã, Humano more loquit̃ Deus, ut nos doceat, nõ facile dãnare quempiã. Sic ẽt antequam Adamũ damnaret, uocat eũ, dicens Adam ubi es? & eius rationẽ au-
Gen. 4. diuit. Sic & Cain uocauit, & audiuit, antequã in illũ sententiam ferret. Et descẽ dit, ut uideret turrim Babel priusquam
Ge. 11. linguas ædificantiũ confunderet. Et Nicodemus apud Ioannem ait: Nunquid lex nostra iudicat hominẽ, nisi prius audierit ab ipso, et cognouerit, quid faciat? A
Et Festus, ut dr̃ in Actib. Apostoli, ait: Act. 17
Non est Romanis consumendo, damnare aliquem hominem priusquam is, quis accusatur, locũ defendendi accipiat. Sæpe vero decipimur iudicantes, dum uni credimus, nec aurẽ alterã reseruamus ei qui diffamatus est. Sic deceptus Dauid 3. Reg. 16. et. 19
est credẽs Sibbæ accusanti Miphiboset absentẽ, q̃a eũ dãnauit, prius q̃ audiret.

Secundo attendẽda est in hac uocatione, diuina mĩa, quæ nos preuenit, & uocat, priusquã iudicet. Hæc. n. uocatio uil
lici nõ significat Dei vocationẽ ad extre Aug.
mũ iudicium, cum ibi locus nullus si de fessioni, sed uocationem, qua peccatorẽ sæpe vocat, increpatq; ut remediũ quærat. Sicut uocatus Ezechias est ab Esaia B
cũ ei dixit: p̃cipe domui tuæ, quia morieris, & non uiues. Et sicut uocati sunt Niniuitę à Iona dicẽte: adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur. Sic a it nos à Deo uocari infinitæ Dei misericordiæ signũ est. Et ideo Sapiẽs ait. O q̃ bonus,
& suauis est dñe spiritus tuus in oibus, Sap. 12
ideoq; eos, qui exerãt partib. (loco uerbi partib. trãsfert Vatablus Paulatim) corripis, & de quib. peccat, admones, & al-
loqueris vt relicta malitia, credant in te Vatab.
dñe. Hac repetitione ostẽdit̃ multiplex Dei uocatio, magna Dei mĩa est, semel vocare, sed maxima, sæpius. Sic in uineã
uocauit operarios non semel, sed summo mane, & hora tertia, sexta, nona, & Ma. 20
undecima O bone dñe, si ꝙ tu es, ego es C
sem, & quod ego, tu, si nostri tu indigeres, sicut nos tui, quid amplius fecisses? si uita tua à me penderet, sicut mea à te obsecrates ne amplius me? Quid tibi deest ò dñe, et si ego tibi desim? Hæc uero crebra Dei uocatio non solũ ostẽdit Dei infinita misericordiã in nos, sed ẽt inexcusabiles nos, reddit, in diuino iudicio, ut impleat̃ illud Ps. Oĩs iniqtas oppilabit
os suũ. Et uerũ illud. At ille obmutuit. Ps. 106 Ma. 22
Si. n. dixeris, o si Deo me in pueritia uocasset, audies, uocatũ te esse eo tpe. Audi dicẽtem prophetam, dñs ab utero uocauit me, cum tibi illuxit rõnis lux uocatus à Deo fuisti, ut ei adhæreres. Si dixe

ris,

A ris, o si Deus me adolescētem uocaret, au dies, in adolescētia sępe te uocatum, & sę
Luc.7. pe tibi dictum illud. Adolescēs, tibi dico surge. Si dixeris, o si ī uirili ętate uocasset me Deus, audies, tūc sæpe te ab eo uocatū, quot ea ętate cōcione, qđ Dei in corde tuo loquētis monita, audisti? quoties tibi ostēdit sęculi uanitatē? quoties uides coętaneos tuos mori? Deum interius pulsan
Ma.20 tē, ac minas intentātem audisti? Oi hora procedit pater familias, ut in uineā uocet operarios, & omni ętate Deus hominem admonet, alloquit, & ad se trahere conatur
Esa.50 tut nulla pctōri relicta excusatio est, qa vt Esaias ait: Vocaui, & non erat q audiret. Sed audi, qđ uocato seruo dicat dñs.

B Redde rōnē uillicationis tuæ. Reddēda
1.Pe.4 rō est oī hoī. Hinc Petrus ait: Sufficit præteritū tps ad uoluntatē gentiū cōsummandam his, qui ambulauerūt luxurijs, desiderijs, uinolentijs, comessationib. q reddēt rōnem ei qui paratus est iudicare viuos, & mortuos. Dissipauerat dñi substātiam uillicus, sed quib. in rebus eā dissipauerit, non dr in euangelio, sed alio ex loco facile colligit. Dissipauit. n. substantiam minor filius, q̄ a patre accepit, uiuē
Luc.15 do luxuriose. Hoc idē uillic⁹ fecit, & hoc est ꝙ Petrus ait: ī luxurijs, desiderijs, &c. Et quēadmodū Petrus ait, qui reddēt rationē ei, &c. ita nūc in Euāgelio dr. Redde rationē uillicationis tuæ. Merito uero ab homine exigitur hæc rō, quia liber arbitrio cū sit relictus in manu consilij sui,
C rōnē tenetur reddere eorum quę facit, ut
D.Th. iuxta meritū, vel demeritū, aut pmio afficiatur, aut pœna. Hoc uero D. Tho. probat hac ratione. Sicut in corporib. est grauitas, & leuitas, quib. feruntur in sua loca naturalia, sic aīabus in meritū, & demeritum, p̄m, quę diuersa eis loca debētur. Et
Acto.1 ideo de Iuda dr, ut abiret in locum suum quo. s. per culpā tēdebat. Meritū uero, & demeritū sciri nō pōt sine examine, & iudicio, examē ergo, & iudiciū futurū est. Quia uero oē bonum, & malū prius est ī anima, & uoluntate, q̄ in corpore exteriori, ideo aīa pri⁹ iudicatur, & præmio aut pęna afficit, & deinde corpus. Merito ergo, ac iure nunc dñs ait, redde rationē uillicationis tuæ. Timēdū profecto uerbum peccatori. Audi iusti tremorē, ex quo col A
liges, an tibi timēdum sit. Ait iustus Iob (quē nō reprehendat cor eius in tota ui Iob 30
ta sua, de graui crimine.) Quid faciā, cū surrexerit ad iudicādū dñs? & cū q̄sierit, quid rñdebo illi? Sed interrogas, q̄ tanti timoris cā est? Certè qa sicut a uillico exigi rō solet usq; ad vltimū quadrātē, ita a nobis exigenda rō est vsq; ad minimum momentū cogitationū, & loquelæ. Et cū innumera bona a Deo acceperimus, & oium rō sit exigenda, qũo non timendū nobis est? Bernar. ait. Sicut ait Christus Berna.
dñs, capillus de capite uestro nō peribit, ita nec capillus malus, momētū, aut verbū otiosū nō pteribit sine iudicio. Hinc
Iob. Ipse considerat uias meas, & gressus Iob 14
meos dinumerat. Et iterum. Tu gressus meos dinumerasti. Nullū dedisti gresū corporeis pedibus, & ꝙ maius est, aīæ af B
fectibus, quē Deus nō dinumerauerit ad pmiū vel penā. Pertinet. n. hoc ad diuinā iustitiā infinitā, ut nullū malum, ēt minimū, sit impunitū, sicut nec bonū sine remuneratione. Sicut. n. ad infinitam Dei puidētiā spectat, ut nihil sit uel minimū in mūdo, ꝙ eius puidentiā subterfugiat, nec mot⁹ leuissimi folij, ita nulla humana actio deliberata, ei⁹ iudiciū subterfugiet. Nūc ergo attēde, an tibi timēdū sit, cū innumera receperis a Deo beneficia, & rñdere nō possis uno obsequio pstito
mille Dei muneribus. Audi Iob. Si voluerit cōtendere, non est, qui rñdeat ei vnū Iob 6.
pro mille. Merito ergo nos regius Psal. Ps. 49.
admonet. Tu vero odisti disciplinā, pięcisti sermones meos retrorsū, &c. existimasti iniq;, qđ ero tu similis? arguā te, & statuā cōtra faciē tuā. Intelligite hęc, qui obliuiscimini Deū, ne qñ rapiat, & non sit q eripiat. Iure ergo villic⁹ ait intra se. C

Quid faciam? Ecce speciem penitētis, cōsiderat se, suaq;, & extremum in quod deuenit periculū, ut sibi puideat. Impunitū quidē peccatum Deus nequaq̄ patitur, aut ergo hō illud puniat, aut Deus
puniet. Hinc Iob. Verebar oīa opa mea, Iob 9.
sciens quia non parceres delinquēti. Sed ais, terribilia verba hæc sunt, non parcit Deus delinquēti. Peccauit Petrus negās, Pau. blasphemās, Matthæus Telonari⁹,

A Magdalena peccatrix. Latro deperditus & misertus Deus eorũ ẽ, pepercit ei, qũo ergo nõ parcit Deus delinquẽti? Rñdeo, parcit quidẽ Deus, sed ei, qui se ipsũ iudicat, q de seipso uindictã sumit: sine uindicta. n. nullum relinquitur pctm̃, aut tu illius uindictã sume, aut Deus illã sumet. Hinc Paul. Si nosmetipsos iudicarem⁹, nõ utiq; iudicaremur. Ne ergo blandiaris peccatis tuis. Ne ad tribunal Dei veniat pctm̃ tuũ, deduc illud ad tribunal mentis tuæ, fac te iudicẽ, & uindicẽ, pcti tui, et exaggeratorẽ, nõ patronum, sic. n. Dei iudicium euadere poteris. Audi Dauidẽ petẽtẽ a Deo quid mirabile: Auerte faciem tuã peccatis meis, & oẽs iniquitates meas dele. Recte hoc petit (ait Amb.) quia dixerat, pctm̃ meũ cõtra me est sp.

1. Cor. 11.

Ps. 50. Ambr.

B Si. n. hõ ĩspicit pctm̃, si iudicat seipsum, Deus auertit faciẽ, ne illud uideat, ac iudicet. Hinc idẽ ps. ait. Feci iudiciũ, & iustitiã, nõ tradas me calũniãtib. me. Non . n. punit De⁹ bis ĩ idipsũ. Illis ergo diuina miã, & ꝓpitiatio seruata est, qui seipsos iudicant. Hinc Ps. ait. Quia apud te propitiatio est, & pp legẽ tuã sustinui te dñe. Mirabile huius propitiationis insigne illud fuit, ꝙ Dei locus, in quo uoluit hoib. propinquare, & cum eis habitare, propitiatoriũ dictum est, qd̃ significa locũ ueniæ, & remissionis peccatorũ: Dei . n. domus est, in qua uenia omnib. conceditur: si tñ ipsi prius se iudicauerint, et dixerint cum hoc uillico, quid faciam?

Ps. 118

Ps. 129

Sed a trẽdendũ ẽt illud est, nõ dixisse uillicum, quid dicã? quæ uerba loquar ad dñm, sed qd faciã. Qui non in sermone

C est regnũ Dei, ut Paul. ait sed in opere, & non qui dicit dñe, dñe, sed q facit uoluntatẽ patris, intrabit in regnũ celorũ. Iõ ut Isaac benediceret primogenitũ, nõ atẽdit uerba dicẽtis, ego sũ primogenit⁹ tuus, sed manus illius attrectauit: accede ait, ad me ut tangã te et probẽ, utrũ tu sis filius meus Esau, & manus attrectauit. Ita diuinã, ac æternã glę benedictionẽ Deus nõ cõcedit, nisi manus, p quas opera significãtur, attactauerit. Insanus profecto ille indicaretr, qui beneficia maxima a rege peteret, cũ nihil laude dignũ egisset regis causa, sed temere, & absque meritis maxima dona postularet. Ita

1. Co. 4

Ge. 27.

Simile

A omnino stultus dicendus illud est, qui nihil Dei causa operatus, infinita dona cœlestia consequi vult.

Scio quid faciã. Cogitanti. n. remediũ affuit. Laudatur vero uillic⁹ iniquus, nõ de iniquitate, q̃ denuo admisit, iterũ dissipãs, & donans bona dñi, sed de solertia, qua sibi prouidit. Quemadmodũ cũ dr̃ tibi, uigila in orationibus, qm̃ latro, ut furetur, vigilat: orna aĩam tuã ut Deo placeas, cum videas impudicã mulierẽ se ornare, ut mundo placeat. Non laudatur latro, aut impudica mulier, sed eius solertia in exẽplum nobis proponitur.

Sicut iste, fodere nõ ualet, & mẽdicare erubescit, ita nũc plurimi aiũt, dura pniq opera exercere non valeo, delicatus. n.

B sum, & orare multum non possum, hoc mendicare a Deo est, illud fodere, quib. remediũ eleemosynæ restat. Sicut Dan. regi delicato dixit, non potes orare iugiter, non vales ieiunare, cilicia induere, te verberare, eleemosynis hæc cura cõpẽsare, large bona tua tribue pauperib. Sicut hic villicus fecit, qui nõ rogatus a debitoribus dñi eos rogat, ac obsecrat, & large tribuit, & multis, pauperes ergo q̃re, & obsecra, ut eleemosinã accipiãt. Sic Abrahã fecisse legit. Sic, & Loth: sic Thobias. Sic discipuli eũtes Ema⁹ coegerũt Xp̃m dñm ut cum eis maneret. Plures quære pauperes, in quos large bona effundas, his in reb. nobis imitãdus uillicus proponitur, non in fraude. B. Petrus Chrysologus ait. Quid hic laudatur villicus, q red dendæ rõnis tpe plus ardet in fraude, q̃

Dan. 4

Ge. 18. Ge. 19. Tho. 2 Lu. 24.

Chrys.

C tpe villicationis anhelauit ĩ luxu, qui ante substantiam vacuauerat dissipando, vacuando chirographa plus euertit, nec curat, unde possit sarciri, ꝙ deerat, sed remansit, quẽadmodũ minorare possit, excogitat? Cui qõni Glossa occurrit dicẽs. Laudat, nõ fraus sed prudẽtia, sicut serpẽs infusione ueneni detestabilis, ĩ capitis obseruãtia perfectis imitãda tradit.

Glossa

Expendendũ restat uerbum illud qd villicus ait, vt recipiãt me ĩ domos suas, & quod Xp̃s dñs subinfert. Vt cum defeceritis, recipiãt uos in æterna tabernacula. Ex quib. colligitur, diuitem in cœlo

Ma. 10

A lo domum non habere suam, pauperem vero hic,& iō si diues cęlum ingressurus est, recipi dēt in aliena domo,recipiēdus u ero est a paupere,cui benefecerit. Quēadmodum habes tu hic domum ppriā, in qua recipis amicū,qui aliunde huc venit,& ipse amicus te recipit in domū suā cum tu in eius ciuitatem venis:ita i hoc mundo diuites domos habent proprias, pauperes secus, in futuro sæculo e diuerso erit, pauperes domos habēt proprias.
Mar.5 Ideo Christus dñs ait. Beati pauperes, qm uestrum est regnum Dei, si eorū esse dr,domos in illo proprias habent. Non
1.Co.8 sic diuites,q aiunt.ut uillicus hic, vt recipiant nos in domos suas.Si ergo recipi
B vis a pauperib.in cęlo,eos recipe i terra.
Au.21. de ciu. cap.vl. Hinc Paul.ait. Vestra abundantia illorū inopiā suppleat, & illorū abūdantia uestrę inopiæ sit supplementum. De qua re optime Aug. ait. Est itaq; quidā uitæ modus,nec tā malæ,vt his,qui ea viuunt, nihil prosit ad capescendum regnū cęlorū largitas eleemosynarū quibus ēt iustorū sustētatur inopia,& fiunt amici,qui in tabernacula æterna suscipiāt.Nec tā bonę, ut ad tantam beatitudinē adipiscendā eis ipsa sufficiat,nisi eorū meritis, quos amicos fecerint,miām consequantur. Mirari
Ma.10 asit soleo, ēt apud Virgiliū illam dñi reperiri sniam. Facite uobis amicos de mamona iniquitatis. Cui est, & illa simillima,qui recipit prophetā in nomine prophetæ mercedē prophetæ accipiet,&c. Id
C ipsum virgilius testatur,nā cū Elysios campos poeta ille describeret, ubi putat habitare aīas beatorū,non solū ibi posuit eos qui proprijs meritis ad illas sedes peruenire potuerūt,sed adiecit,atq; ait. Quique
Virg.6 Aeneī. sui memores alios facere merendo. Idest qui promeruerunt alios,eosq; sui memores promerendo fecerunt. Prorsus tanquā eis diceret,qd frequentatur ore Christiano,cum se cuiq; sanctorū humilis quisq. cōmēdat,& dicit. Memor mei, esto,atq. vt id esse posit, promerendo efficit. Sed quis iste sit modus,& q̄ sint ipse peccata quæ ita impediunt puentionē ad regnū Dei,vt tn̄ sanctorū amicorū meritis impetrent indulgentiam, difficillimum est inuenire,periculosissimū definire. Hæc Augustinus. Negādū nequaquā est, diuitem proprijs meritis cęlum intrare,sicut pauperem, & ideo cū dicitur esse regnū cęlorum proprium pauperum, non diuitum,uel per quandam appropriationem accipiendum est,uel intelligendū de pauperibus uoluntarijs,qui vt iudices regnū cœlorum alijs distribuent,&c. A

DOMINICA IX. POST PENT.

Them. Vidēs ciuitatem fleuit super illam dicens. Quia si cognouisses, & tu,& quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi. Luc. 19.

FVit vna in mundo Ierusalem q̄ malis suis effecit,vt Christus dominus ploraret:fuit uero altera, q̄ ipsū exultare fecit,& gaudere,& iō Ps. regius ait:Si non proposuero Ierusalē in principio lętitię meæ. De qua Ioānes ait: Vidi Ierusalē nouam descendentē de cœlo, sicut spōsam ornatā uiro suo. Et sicut lætatur spōsus super spōsam pulcherrimam,& omnib. ornatā bonis,ita lætatur de Maria Deus in qua nihil inuenit, qd eius oculos non delectaret. Audi,quid de omnibus iustis dominus dicat per Moysem. Reuertetur dominus,ut gaudeat super te in omnib. bonis,sicut gauisus est in patribus tuis,si tamen audieris vocem domini Dei tui. De Maria uerō nouimus,audisse semper Dei uocē corde perfecto,unde de ea lætatus Deus præcipuē est. Ad eā accedamus qui peccatis nostris Christum flere compellimus,ut nobis gratiam obtineat. B Ps.136 Ap.21. De.30. C

Si aliquādo,nunc maxime appāret ueritas sniæ illius Esaiæ. Sicut exaltatur cæli a terra sic exaltatę sūt cogitationes meę a cogitationib. vestris, & uiæ meę a vijs uestris,dicit dominus. Hodie enim lætatur & exultat Hierusalem excipiēs agnū in paschate immolandum,& Christum dominum: Christus uero plorat. Illi exultant,& merito exultant; & ppheta præcipiente exultant,imo prophetis præcipientibus,Esa.& Zachar. aiunt. Exulta satis, & iubila filia Sion,ecce rex tuus venit tibi mansuetus,sedens super asinā, &c. Sed Christus dominus in hac communi Esa.55 Esa.62 Zac.9.

A muni omnium lætitia plorat, & luctus huius causa Hierusalem est.

Summa profectò hominis infamia est quod solus ipse inter uniuersas creaturas efficiat, ut meus ploret. De reliqs creatu-
Ps.103 ris Psaltes pronunciat. Lætabitur Domi-
Simile nus in operib. suis, quia omnis creatura Deo obedit, & suo mō ei grata est. Quē admodum cum rex hominem de infima plebe exaltauit, si rectè se gerat, et muneri suo satisfaciat lętatur rex, si cōtra agat tristatur, & eum pęnitet, quod ingratum hominem exaltauerit. Omnia ex nihilo fecit dominus, lętatur uero in omni crea-
Gen.6. tura, quia Dei præceptum nō præteribit.
Pro.10 Propter solum hominē aliquādo dixit.
B Pęnitet me fecisse hominē, & nūc collachrymat. Quia ut Sapiēs ait: Filiꝰ sapiēs lætificat patrem, filius uero stultus mestitia est matris suæ. An nō infęlix, & miserāda creatura illa est, quæ cum multa bona a Deo receperit, talē se præstat in operibus suis, ut Deum plorare cōpellat? ac
1.Reg. dicat: pœnitet me fecisse eam, sicut de
15. Saul ait: pęnitet me, quod eum constituerim regē? Audi quid simile, quod Paulo
1.Cor. contigit. Timeo, ait, ne forte cum uenero
12. non quales uolo inueniam vos, ne forte cōtentiones, æmulationes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrationes inflationes, seditiones sint inter uos, ne iterū cū uenero, humiliet me Deus apud vos, & lugeā multos ex his, qui ante peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam. Nūc iterum uenit Christus in Ierusalē, nec eam inuenit, qualem vult, sed plenā
C peccatis: ideo plorat Christus dominus. Si filius nouit, cōtristandum ualde patrē suū, si ipsę hoc malū fecerit, nec contristādum solum, sed multas futurum lachrymas, satis hoc ei esse debet, ne illud perpetret. Qūo ergo o hō facinus perpetrabis, cum scias Deum super eo contristandū?

Sed qm̄ tristitia magna, qualis ea est q̄ lachymis declaratur, non facile in aīam sapiētis, & magnanimi subintrat qui perfectus cum sit uirtute, hēt animum robore maximo præditum cōtra mala, quæ iō ei minora apparent. Operę pretiū erit videre, quod sit malum, quod nūc Christū vsq; ad lachrymas contristat. Putauerūt Stoici in animam sapiētis tristitiā cadere non posse, sed non facile tristādum sapiētem certū est. Qua ergo de causa nūc Christus tristatur, præcipue in die lętitię & gaudij. Tempus ridendi, & tempus fle- Eccl.3.
di, tempus plangendi, & tempus saltandi, Sapiens ait. In die uero solēni uidetur a lachrymis tēparandū. Vnde cū Esdra 2.Ne.8
legeret in die solēni librum legis, omnes plorare cęperunt: ipse vero ait; Nolite cōtristare quia sanctus dies domini est. Nolite dolere, gaudiū enim domini est. Ite, comedite pinguia, & bibite mulsū, &c. Cur ergo domine nunc in die festo, & præcipue paschate, doles? Si lugere vis, comprime paulisper lacrymas, aderit cito tempus opportunum. De quo Paulus. B

Qui in dieb. carnis suę preces, supplicationesque ad eum, qui eum saluum facere posset a morte, cū lachrymis, & clamore ualido offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Heb.5

Plorat ergo Christus duab. de causis: Prior est quia uidet excidium Ierusalem & eius subuersionem, & mala etiam mūdi vniuersi, ueluti pater filijs cōpatitur. Finge nunc aliquem hominum patrē esse totius uniuersi, omnesq; homines illi esse filios charissimos, & hominem istū in altum a Deo elevatum, uidere uniuersa hominum mala, dolores, infirmitates paupertates, calamitates, naufragia, bella, mortes, & iteritꝰ. An nō uiscera patris huius commouerentur? An non lachrymas funderet, uidens toto filiorū charissimorum mala? Quem putas Christum esse, nisi patrem futuri sęculi: patrem, ac caput uniuersorum hominum, & patrem amantissimum, atq; dulcissimum, uidet uero uniuersa Ierusalem mala, & totius mundi: quid mirum si dulcissimum eius cor commoueatur, & lachrimas fundat? Simile C

Secūda uero eiusdem rei ratio est: qa uidet pctā Ierusalē, & eius reprobationem, ac derelictionem Synagogę. Peccata item totius mundi, quę mala sunt culpæ, & multis partibus excedunt mala pęnæ, & ideo lachrymarum uim continere nō ualet. Hinc ait ipse per Micheam. Mic.2.
Super hoc plangam, & ululabo, uadam (spoliatus, & nudus) faciam plāctum uelut

A lut draconum, & luctum quasi struthionum, quia desperata est plaga eius, quia venit usque ad Iudam, tetigit portas populi mei, usque ad Hierusalem.

Sed dñe quid doles de excidio Hierusalē? An nō inimica tua ē, quid ergo doles eius vicē? Diuersum Dei ingeniū ab hoīum īgenio est: Cū hō uindictā sumit de hoste, lætatur. Sed Deus pro sua mīa
Esa. 1. tristari dr̄. Audi loquentē per Esa. Heu, consolabor super hostib. meis, & vindicabor de inimicis meis: Vindictā sūpturus, ait, heu quia dolens facit. Hinc latu
Gen. 6. rus sn̄iam diluuij tact⁹ dolore cordis intrinsecus, eā tulit. Nō ē Deo natiuū ulcisci: & iō cū vltiones adhibet, lachrymat, & quasi cōpulsus id agit. Pergebat Deus
Ge. 18. in Sodomam, ut eam vastaret, uenit in
B Abrahę domū, qui tres vidit, & unū adorauit, quia eorum unus Dei personā agebat. Voluit vero Deus, ut eū Abrahā oraret, ne Sodomā perderet, iō ī eius domū prius diuertit. Orat eū Abrahā, si inuenerit quinquaginta iustos, non euertat ciuitates illas, annuit dn̄s. Orat tādē, si inuenerit decē, nō perdat eas, annuit ēt De⁹. Ibi stetit Abrahā, nec amplius orauit, diminutè profecto orauit Deū, si. n. orasset, ut pp iustum unicum parceret ciuitatib. illis, obtinuisset, & Sodoma non periret. Sed ais, vnde nosti, pp iustū unū tā
Hier. 5 tæ multitudini parcēdū? Noui equidem ex illo pphetæ. Circuite uias Hierusalē, & aspicite, & cōsiderate, & q̄rite in plateis eius, an inueniatis uirum facientē iudiciū, & q̄rentē fidem, & propitius ero
Hiero. ei, Hierosolymæ. s. ait Hierony. pp unū virum iustum toti Hierosolymæ Deus ignoscebat. Nōdū plene nouerat Abra-
C ham Dei natiuam conditionē, & mīam & q̄ ab eo sit alienum punire: iō. n. ī domum eius uenerat, ut cum oraret, ne ulcisceretur, orauit quidem, sed nō pfecit. Vnde factum est illud prophetæ. Quæsiui de eis uirum, qui interponeret sepē, & staret oppositus pro populo meo, & nō inueni, & effudi sup eos indignationem
Eze. 32 meā. Quęsierat ad hoc, Abrahamū, vt staret oppositus pro Sodoma, & ille minus orauit, q̄ potuit, & iō uastati sunt. Remansit ergo Abraham, & Angeli nocte peruenerūt in Sodomā, cū possent prius A peruenire, sed noctu peruenirūt, & tarde ambulāt, quia ad ulciscendū Deus lento procedit gradu, qa id ei natiuū nō est, & cū tres in domū Abrahæ venerint, in Sodomā duo solū perueniunt. Is. n. qui Dei psonā agebat, interesse supplicio noluit. Quia ut Sara ait. Nō delectaris in perditionib. nostris, & iō nunc uidēs euersionē Ierusalē plorat. Fleuit super illā. Sed quid inter lachrymas loquitur? Certè verba cōcisa, in quib. sensum nō pficit: significat uero animi cōmotionē maximā, q verba perficere nō solet. Ait ergo. Tho. 3

Si cognouisses, & tu, & quidē in hac die tua, q̄ ad pacē tibi. Duplex sensus est horū uerborū. Prior, si ī hac die pacis, & prosperitatis nosses, quę mala cito in te veniēt, nō rideres, & quia ego illa uideo, B ploro. Sicut prius fecerat Hiere. Deducant oculi mei lachrymā p noctē, & nō taceāt, qm̄ cōtritione magna cōtrita est Hiere. 14. filia populi mei, plaga pessima uehementer. Si egressus fuero ad agros, ecce occisi gladio: si itroiero ad ciuitatē, ecce attenuati fame. Loquitur Hiere. de excidio Ierusalē, ꝙ adeo fuit crudele, ac miserū, ut simile non legat factū in ulla ciuitate. Describit illud Iosephus de bello Iudaico, mortui fuerūt, plusq̄ mille millia. Ioseph. Fames fuit ualidissima, ita ut matres filios māducarēt, pestis grauissima, ut acerui corporū iuenirent ī vijs publicis. Persecutio latronū, & grassatorū maxima, & in ciuitate relictus nō est lapis super lapidē. Qui capti sunt, ita uili ptio habebant, vt triginta darent p argēteo uno. Sed qd ad nos hęc spectant? Multū certe, id. n. quod Ierosolymæ accidit, oī peccatori similiter continget. Est nunc pec- C cator ī tpali gaudio, & fęlicitate, nec nouit, uel nō considerat mala, quæ eū expectant. An nō merito phręneticus peccator dr̄, q Deū amisit, & ridet? Hac rōne super pctōrem plorat Xps dn̄s, quasi pr̄ Simile super filium phræneticum, & ridentem, sed pximū morti, non tn̄ hoc ille nouit, iō ridet, pr̄ uero flet. Amittit mulier vel maritū, vel filiū dilectissimū, & qescere nō valet, discurrit p uniuersā domū, contēplās loca, in quib. eius psentia delectabatur,

A batur,& cũ ibi eũ nõ reperiat,ut folebat cõturbat eiᵘ cor,& cũ lachrymis ait,mulier vbi eft uir tuus ? O aĩa peccatrix,q̃ habuifti aliq̃n Deũ ĩ fpõfum,& p pctm̃ illum amififti, difcurre per vniuerfã domum tuã,per oẽs potentias tuas,& fi eũ non inueneris,eiula,& dic cum Pfal.re-
Pf. 41. gio: Fuerũt mihi lachrymæ meæ,panes die ac nocte, dum dr̃ mihi quotidie, ubi eft Deus tuus? Qũo rectè potes te hr̃e fine Deo?impoſſibile hoc ẽ, ficut nec male cũ illo. Qd fi hoc nũc nõ agnofcis, tp̃s aderit cito,in quo id videris. Væ impio ĩ
Efa. 3. malũ. Efa.ait,poft hunc.n.diẽ gaudij,& lætitiæ, veniẽt dies in te,in qb.gaudium
B conuertat̃ in mærorẽ,& extrema gaudij luctus occupet, in quo fel draconũ uinũ eorum.i.vinũ lętificãs uertat̃ in fel draconũ;Et circũdabũt te inimici tui vallo, hora.f.mortis, hac parte dolores corporis,illa pctã uniuerfa, q̃ perpetrafti,illa dęmones uniuerfi, & diuina iuftitia, & coãguftabũt te. Sicut ouẽ ab innumeris circundatã lupis.Et ficut perditã in parua abfconfam rubo,q̃ uenatores circundant,q̃ ibi manere nõ pmittitur:fi verò pcedat,capitur ftatim. Si refpexeris inferius, videbis infernũ paratum,ut te deglutiat. Si furfũ oculos leuaueris,videbis Deũ iratũ, & fanctos paratos in vl-
Pf.149 tionẽ. De qb. Pfal.ait:Gladij ancipites in manib. eorũ, ad faciendã uindictã in nationib.Manere in corpore,nõ cõcedi
Efa.10 tur.Quid tũc facies mifer ab oĩb.derelictus. Quid facietis in die vifitationis,ad cuius cõfugietis auxiliũ? Ad terrã pfter-
C nẽtur Quo dolore tãget̃ aĩa,cũ audierit, nõ eft tibi pars in cęlo in eternũ,fed pro
Pf.111 fternẽda in terra es? Hæc eft audit io ma
Pf. 90. la,& uerbũ afperũ,a quo Pfaltes ait,libe rãdũ iuftũ, ab auditione mala nõ timebit, & a uerbo afpero. Et nõ relinquent in te lapidẽ, nõ manebit ulla fortitudo. Vis noffe quales tũc erunt fortisfimi,& robuftis fimi? Audi Efai. Erit fortitudo
Efa. 1. vr̃a vt fauilla ftuppę. Quæ fortitudo eft ĩ fauilla vt igni refiftat? Addit Efa. Succẽdet,& nõ erit q extinguat. Mirũ pfecto hoc eft, infirmã tũc aĩam effe ut refiftat igni,& malis,& robuftisfimã,vt cũ femper ardeat,cõfumat̃ nũq̃. Terret nimiũ hæc pęnarũ ęternitãs,q̃ fi hõ cõfideraret A vt par eft,nõ eã icurreret p mométanea delectatione. Quia vero pctor ita fatuus eft,ut hęc nõ attẽdat,plorat Xp̃s, & potius hac de cã plorat, q̃ pp Ierofolymita
nũ excidiũ. Hinc Sap. Sup mortuũ plo- Ecc.22
ra, defecit.n.lux eiᵘ, & fup fatuũ plora, defecit.n.fẽfus eius. Luctᵘ mortui feptẽ dies,fatui aũt,& ĩpij,oẽs dies uitę illorũ. Videt Xp̃s extremũ malũ nr̃m,nec proficere plura , q̃ adhibuit remedia,demũ plorat, & hoc ultimũ remediũ adhibet, fi forte vidẽtes eũ plorare mala nr̃a, refi
pifcamᵘ. Quẽadmodũ mr̃ corrigere, ac Simile
caftigare folet ĩhoneftã filiã,cũq; oĩs cor-
rectio, ĩ uanũ adhibita ẽ, plorat mr̃ corã B
filia,& pugnis fe pcutit,& capillos euellit, ut vel fic cõmoueat̃ filia : & quũ hoc adhibito remedio nõ fe corrigit,nõ mulier,fed dæmõ putãda ẽ. Vides Xp̃m pro pctõ tuo plorãtẽ,& peccas? Qd remediũ mifero pctori reliquũ ẽ? Vides Deũ plorãtẽ,flagellatũ, crucifixũ,& mortuũ pro pctõ tuo,& tu ĩ pctõ pfiftes? Nunq̃ adeo graue pctm̃ fuit hoi, ac nũc eft poft Xp̄i mortem. Non.n.excogitari unq̃ potuit, adeo odibile Deo pctm̃ effe,ut illiᵘ cã fleret, & feipsũ ĩ crucẽ daret. Poftq̃ ergo id
vidimᵘ, grauis fimũ piaculũ pctm̃ ẽ. An Simile
nõ crudelisfimũ odiũ illud effet, quo qs ita inimicũ profequeret̃,ut ipsũ inimicũ interimeret priᵘ occidẽdo vel filiũ dilectisfimũ,uel feipsũ? Hoc Dei in pctm̃ odiũ eft,ut illud crucifigi pr̃ uoluerit crucifixo primum filio charisfimo, & Xp̃s
crucifigi uoluit,ut fimul cũ eo crucifige- C
ret̃ uetus hõ nr̃. Qui ergo tãto Dei odio in pctm̃ uifo peccat, grauifsimè peccat. Nũc aũt abfcõdita fũt hęc ab oculis tuis & uidẽs hęc vides,qa nimiũ terrenis intẽtus uidere cęleftia nõ potes. Sicut q defixos ĩ terra oculos hẽt,cęlũ afpicere nequit. Audi qd de pctorib. Pfaltes dicat.
Oculos fuos ftatuerũt, declinare ĩ terrã. Pf. 16.
Attẽde hoium uitã, & mores terrenorũ cupiditatẽ,in eis fupfluam curã,& folicitudinẽ,& dices; oculos fuos ftatuerũt declinare in terram,ideo cœlum non fufpiciũᵗ. Secundus fenfus illorum uerborũ Chr̄i dn̄i, fi cognouiffes & tu &c. Ideft, Si noffes ò Ierufalẽ occafionẽ tibi nunc oblatam,

A oblatam cũ ego clementer te iussio,& pacem tibi offero,quã oblatam reijcis. Duplex a Deo collatum est populo Israel beneficium. Primum, cũ eum sibi elegit in populum peculiarẽ,& segregauit gẽtib. De quo Moyses ait. Qñ diuidebat altissimus gẽtes, qñ separabat filios Adã,&c. Pars aũt dñi populus eius, Iacob funiculus hæreditatis eius. De eodẽ bñficio loquitur Esa. Seruus meus es tu Israel, qa in te gloriabor. Et iõ dicebat Deus Abrahã,Deus Isaac,Deus Iacob,& Deus Israel. Hoc uerò beneficiũ maximum fuit, qm ut Psaltes ait: Beatus populus cuius dñs Deus eius. Sed huic beneficio ingrati fuerũt,dum sæpe Deũ relinquẽtes idola coluerunt. Hinc Ps. Patres nostri in Aegypto non intellexerunt mirabilia tua,non fuerunt memores multitudinis miẽ tuæ.

De. 32.
Esa. 49.
Ps. 143
Ps. 105
B

Secundũ beneficium infinitum illi populo collatũ fuit, cũ ad eos misit filiũ suũ. Qd nunc Christus dñs vocat tps visitationis suæ. Sicut & Zachar. dixerat. Visitauit nos oriens exalto,& Psaltes. Visita nos in salutari tuo. Quãta uerò gloria & quot bonis ornãdus esset ille populus si agnosceret hoc beneficiũ, & Xpm recepisset, nullus sermo explicare sufficiet. Si.n. oleastro in oliũam inserto(populo, s. gentium)tanta fuit gloria,tantaque in eum grarum dona effusa, qd naturalib. ramis futurum erat,si in bonitate pmansissent? Qui exteris tot contulit bona, q̃ in consanguineos effunderet, & propinquos? Israelitas dixit Christus filios,gentes uero canes. Qui in deserto fecit uoluptatis hortos,q̃ plãtaret in terra uberi, & optima? Et hinc factũ ẽ,vt hi qd de populo illo Christum receperunt, maxima a Christo dona acciperent,ut Apostoli, & discipuli Christi. Merito ergo nũc ad eos Christus ait. Si cognouisses,& tu, hoc .s. Dei beneficium,hoc donum inenarrabile,quod tibi pater donauit, cum me tibi debit,si nosses occasionẽ recipiendi innumera dona,& bona,non ea reiecisses.

Luc. 1.
Ps. 105
C
Mat. 15

Simile Id uero ipsũ nobis oĩbus dr. Si cognouisses,& tu,&c. Qui in horto suo hẽret vitæ lignum a Deo plãtatum, quẽ excolẽs, & fructũ comedẽs,adeo fœlicem vitã ducere posset,merito audiret,si cognouisses & tu lignum,q in horto hẽs, & eo vtereris. Qui in agro suo hẽret absconditũ thesaurũ infinitũ,quo repert,odñs uniuersi esse posset,merito audiret ab eos qui thesaurũm ibi esse nosset,si cognouisses, & tu. Si rex in vulgari habitu ad domũ pauperis uenisset,ut ibi hospitaret, iure dici pauperi posset:si cognouisses,& tu,qs nã hospes in domo tua est,qui te diuitem,& beatũ facerẽ põt. In his quas diximus occasionib. fuit populus Iudęorũ,& in similib. nos uersamur,q cũndã Christũ habemus in eucharistia,q in lege grẽ sumus. A

Præcipue uero hæc uerba,si cognouisses & tu,dici poterãt populo illi,dũ inter duas sortes dispares erat. Si.n. Xpm recipiebat, innumera cũ eo bona de manu dñi suscepisset. Si uero non recipiebat,in innumera mala corporis,& aiæ misere incidebat,dũ euersus fuit,ac perditus, & a Deo derelictus. Si classis nũc p mare nauigans ad punctum uenit,a quo si dexterã lineã teneat,perueniet in terrã oĩb. refertã bonis,ac diuicijs:si uero lęuã,in terrã inimicorũ,qui eam uastabũt, qui hæc nosset,merito diceret,si cognouisses, & tu? Si cum Adã manu tenebat pomũ, q comedens se,& uniuersam posteritatẽ in innumera detrudebat mala, & nõ comedẽs sibi & posteris innumera parabat bona,an non merito audiret,si cognouisses & tu? In simili nũc discrimine uersamur in hac uita. Si nũc aperiret Deus oculos nostros,& uideremus ĩfinita bona,q̃ nobis parata sunt,si uirtutis uiã teneamus, & infinita mala,si uitiorum uiã ingredimur. Si sciremus,quãtum nostra interfit ad sacra frequenter accedere. Si sciremus cum dæmon nobis offert uel alienã substantiã,uel delectationẽ carnis,uelut pomum alterum Adæ,infinita mala,q̃ sub eo peccato latent,& infinita inferni tormẽta,quæ parata sunt nobis,si peccauerimus,aliter profecto nos haberemus quã habemus. Si nosses homo diem tuum,in quo nunc uersaris,in quo potes mereri tibi æternã gloriam, & uenturum diẽ alterum,qui non tuus,sed domini Dei erit, in quo rationem reddes vsq;ad ultimum quadrantẽ,quã aliter te gereres. B.Greg. legit,si cognouisses,& ibi sistit, & quasi uer-

B
Simile
C
Greg.

A uersum clausam legit, qd sequitur, & tu. Quasi dicat Christus Dominus. Et tu Ierusalē, tu q dilecta à me, & multis affe cta beneficiis, tu in me insurgis? me cru cifiges? tu desolanda es, & pdēda. Vidēs Cesar Brutum uolentē cū alijs ipsū oc cidere, ait, & tu quoq; fili? An nō iure ad nos Christus dicet tu in Deū peccas? tu

Psal. 54. q religioni additus? tu, q sacerdos Xpi? tu qui fidelis es? qui in Ecclam uocatus q mēbrū eius es? q sacris participasti? Qd in me peccet Ethnicus, uel Turca, nō adeo mirū, sed mirādū ualde, q tu, q innumera a me recepisti beneficia, cui plura ignoui scelera, iterū ea repetis. Tu uero hō unanim is, dux me, & not⁹ me⁹ qui simul mecum dulces capiebas cibos.

Vidēs ergo ciuitatem, fleuit super illā

B & uerba ei dulcia loquitur, prius quā in eam ira eius desæuiat, Respicit. n. iustos vt filios, & lætatur, & quasi pater in filij cōplacet sibi. Respicit peccatores, ut pu niat, q inimici sunt. Iuxta illud Psalmi.

Psal. 33. Vultus āt Dñi super facientes mala, vt perdat de terra memoriā eorū. Sed prius quā iustitia peccatores respicit in ultio nem mīa eos respicit in bonū, ut eos cō uertat. Hinc Iob, uidens diuinā in se ul

Iob. 10 tionē ait. Nunquid oculi carnei tibi sunt aut sicut hō uidet, & tu uides? Hō. n. re respicit inimicum, ut ultionem capiat, Deus uero primū respicit inimicū mīa, ut eū conuertat, cūr ergo Dñe me respi cis in ira tua, ait Iob. Sic nūc respicit Ie rusa. ē mīa motus, & plorat sup eā. Sic ēt Petrū respexit negantem. Sed cū ho mō non redit in mentem respectus a di uina mīa, tunc respicit a Deo in ira, tūc

C non est lachrimari eius causa, sed uidere Hinc ait. Quia uocaui & renuistis, exte

Pro. 1. di manū mea, & non fuit, qui aspiceret, despexistis oē consiliū meum, & incre pationes meas neglexistis, ego quoq; in interitu uestro ridebo, & subsanabo, cū uobis id, q timebatis, aduenerit, cū irrue rit repentina calamitas, & interitus qua si tēpestas ingruerit, quando uenerit sup uos tribulatio, & angustia. Et tunc im plete q superius diximus ex Psalm. Vul

Psal. 33. tus āt Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriā eorū. Hanc ue ro Dei iram in hostes miris uerbis descri A bit Moyses, Congregabo super eos ma la et sagittas meas complebo in eis. Con sumentur fame, et deuorabunt eos aues De. 32. morsu amarissimo. Dētes bestiarum im mittam in eos, cum furore trahentium super terram, atq. serpentium. Foris va stabit eos gladius, & intus pauor iuuenē simul ac virginem, lactantem cum hoīe sene. Et dixi, vbi nā sunt? Cessare faciā ex hoībus memoriam eorum. Quasi di cat. Oēm iram meam in eos effundam, fame eos attenuabo, & aues eos deuora bunt, et si quid eorum remanserit, bestię & serpente illud deuorabunt, ut nihil eo rum remaneat. Et postquam id factum fuerit, dicam, ubi nam sunt? Id est. Ma nent ne eorum aliquæ reliquię, ut etiam B illæ pereant. Adhuc manet aliqua eorū memoria in mente hominum, igitur, & hanc tollam de medio, cessare faciam ex Psal. 33. hominib. memoriam eorum. Quod idē est cum eo, quod Psalt. ait: Vt perdat de terra non eos solum, sed eorum quoque memoriam. Ne ergo hæc nos inueniat ira, agnoscimus misericordiam, &c.

IN DOMINICA X. POST Pentecosten, Concio Prima.

The. Oīs qui se exultat, humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. Luc. 18.

AVgust. ait. Omnes diuinorum uo luminum paginæ hanc ubique sen Au. li. de doc. Christiana. tentiam spirāt. Deus superbis resistit, hu milib. autē dat gratiā. Et hoc omnis di Iaco. 4. uina historia cōprobat. Sed illud mani C festum fit, si attendamus Mariam, & lu ciferum. Altissimum in entibus creatis Lucifer fuit, & minimū inter creaturas rationis participes mulier. Supbia fecit, ut altissima creaturarum omnium mini ma fieret, & deterior nihilo. Humilitas fecit in Maria ut minima creatura tū su per omnes puras creaturas ascenderet. Licet uero experientia a Deo sit res ista manifesta, dificile tua debimus hoib. hu militatē, & ideo necessaria gratia est, q nobis humillima Maria obtinebit, &c.

Maximum homini insitum desideriū est ascendendi, & licet multum conscen derit,

A derit, nō quiescet donec in Deum perueniat, Sed si rectum ascendēdi ordinē nō teneat, facile peribit, & in infernū detrudetur. Ascendere uoluit Lucifer cū dixit.
Esa.14 In cœlum cōscēdam, & super astra Dei exaltabo solium meū. Sed detrusa est in
Luc.10 inferos superbia eius, & uisus est tanquā fulgur cadens de celo. Ascendere uoluit Adam, cum esse uoluit sicut De^9, sed se, & uniuersam posteritatē misere deiecit in peccatum, & innumeras miserias. Cū ergo adeo nobis intersit, rectam uiā ascēdendi tenere, uideamus, qua ratione eam
Simile tenere possimus, & hæc cura nos urgere debet. Videbis aliqn in curia hominem, qui negotium grauissimum tractat, et in
B maximo discrimine uersatur amittendi opes, honorem, & uitam. Videbis eū solicitum auxilium marcidū, & cogitabūdum. Dic ei obsecro, quę ti bi cura est, ve ni ut delectemur ludo. Dicet tibi, non mihi vacat ludo incumbere, negotia egēgero, quæ ludum non permittunt. Dic mihi ò homo, quod tibi negotium est? An non contendis in cœlum conscendere, Deum possidere? Quomodo ergo huius tanti negotij cura nō te solicitat, quomodo somnum non aufert ab oculis tuis? quomodo cogitabundus non es? quomodo ludo, & uanis uacare potes? quo quiescere, donec negotium tantum perficias?

C Sed ais. Quomodo ergo recta uia cōnscendam, & Deum cōsequar. Hoc nobis hodie Christus ostendit uerbo, & exemplo hominum duorum: Ascēsus uia humilitas est, descēsus superbia. Hoc in publicano, & Phariseo manifestū est. Sed prius in alijs id accidit. Vide ascendentem: Nonne cum paruulus esses in ocu-
1.re.14 lis tuis, caput in tribub. Isr. el factus es?
Dan.4 Ait Samuel Sauli. Vis descendentem uidere, attēde Nabuchodonosor, qui superbia elatus ui a Babylone, in bestiā mutatus est uel exteriori apparētia, uel forsā cognitione sua. Vis ergo exaltari, esto paruulus i oculis tuis. Vt hoc nobis Deus significaret, ab initio mundi paruuli ei
Gen.4. placuerunt, & ab eo electi sunt ut diuina testatur historia. Duo filij Adæ fuerunt Cain, & Abel, minor natu Abel domino placuit. Initia et mundi gigantes fuerunt viri famosi, qui terræ dominium ui usur- A
pauerunt. De quibus Baruc ait. Ibi fue- Baruc.
runt gigantes nominati illi, qui ab initio fuerunt statura magna, scientes bellum. Non hos elegit Dominus, neque uiam Mal.1.
disciplinæ inuenerunt, propterea perierunt. Deinde Abraham duos habuit filios, prior natu Ismael fuit, sed Isaac, sed in Isaac uocabitur tibi semen quia hunc elegit Dominus. Duo filij fuerūt Isaac Esau, & Iacob, maior natu Esau, sed Iacob Deus dilexit, Esau autē odio habuit. Et Iacob plures habuit filios minores uero Ioseph, & Beniamin prę cæteris dilecti, & Ioseph à Deo elect^9 est, & à fratribus adoratus: qui cum duos haberet filios, & ad Iacob patrem eos duceret, ut B
benedicerentur, collocauit maiorem na Ge.48
tu Manassen ad dexteram, minorem Beniamin ad sinistram, ut Manasses pręcipuam assequeretur benedictionē. Sed contra factum est, nam Iacob extendens manum dexteram posuit super caput Ephraim minoris fratris, sinistram autē super caput Manasse, qui maior natu erat. Videns autem Ioseph, quod posuisset pater suus dexteram manum super caput Ephraim, grauiter accepit, & apprehensam manum patris leuare conatus est de capite Ephraim, & transferre super caput Manasse. Dixitque ad patrem, non ita conuenit pater quia hic C
est primogenitus, pone dexteram tuam super caput eius. Qui tenuens ait. Scio fili mi, scio, & iste quidem erit in populos, & multiplicabitur, sed frater eius minor, maior erit illo. Constituitque 1.Re.9
Ephraim ante Manassē. Electurus deus de regem populo suo, primum Saul elegit, qui de se ait: Nonne filius Iemini ego sum, de minima tribu Israel, & cognatio mea nouissima inter omnes familias de tribu Beniamin? Electurus Deus secun- 1.re.16
dum regem populo Israel, mittit Samuelem in domū Isai, ut vnum ex filijs eius vngat in regem, adfuit primus filiorum Eleab, nec ille electus est, sed nec cæteri, quinque qui post illum nati erant, minimus Dauid eligitur, de quo pater ait, Adhuc reliquus est paruulus, & pascit oues, quo præsente, ait Deus Samueli.
Surge,

A Surge,& vnge eũ, ipse est enim. Id uero ipsũ accidit filijs Dauid, minimus enim eorum Salomõ thronum regni accepit. Veniens uero in mundum Deus, ea dilectione paruulos diligebat, ut prohibẽtes
Ma. 19 paruulos accedere ad ipsum, increparet, dicẽs: Sinite paruulos uenire ad me, ta-
Ma. 18 lium est enim regnum cœlorum. Et iterũ ait. Nisi efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Vt quid hæc omnia? num placent Deo, qui pueri sunt corpore? Non certe, sed in mysterio
Au. ad hæc facta sunt, ut ostendat Deus, placere
Erem. sibi humiles. Hinc Aug. ait. Audite mira
Ps. 63. culum magnũ fratres: Erigis te, & Deus
Ps. 137 fugit a te. Accedet homo ad cor altũ, &
B exaltabitur Deus. Humilias te & Deus descẽdit ad te, quare hoc? Quia excelsus dominus, & humilia respicit, & alta a lõge cognoscit. Humilia respicit, ut exaltet, alta a lõge cognoscit, ut deprimat. Exaltat se Pharisęus, & recedit Deus ab eo, deijcit se Publicanus, & Deus descẽdit ad eum. Quia humilia respicit in cęlo, & in terra in angelis, s. & hominib. Ideò ergo minores in pretio habẽtur a Deo, qa figu-
Nu. 31 ra humilium sunt. Sicut etiam præcepit, cum reliqui omnes interficerẽtur, ut uirgines seruarentur incolumes. Non quia infidelium virginitas grata Deo esset, cũ uirtus non esset, sed ut ostendat uirginitatem, quę uirtus est, ipsi charissimam esse;
C Cum enim rem aliquam diligis uehemẽter, etiam illius depictam imaginẽ, & figuram diligis. Erat uero uirginitas uirtutis simulachrum uirginitas infidelium. Ita grata Deo humilitas est, ut nõ solum eam diligat, sed illius speciem, & figurã. Et ideo minores filios, & paruulos dilexit, quia humilium figura. Maiores uero & gigantes superborũ simulachra sunt.

Apprime uero Christus Dominus in duobus hominibus depingit humilem, & superbũ. Duo homines ascẽderunt in templũ. Quod in monte Sion erat. Vt orarent. Non ut vana viderent nõ ut cõfabularentur, sed ut preces funderent. Phariseus stãs, hęc apud se orabat. En expressam superbi figuram, q licet multis bonis ornatus esset, Deo nõn placuit, & brauium non accepit, licet præclare cucurrisse in stadio uideretur. Quemadmo-
dum enim, qui in ludo se exercẽt, in quo A
annulum ex fune pendentem quisq; pre- Simile
ripere conat, vulgo dicitur (correr la sortija) quamuis quis ornatissimus pcedat, præclareque currat si tamen hastam, quã manu tenet, ut annulum euellat, ita in altum erigat ut funem superet, a quo annulus pẽdet, nihil mercedis recipiet, sed proposita præmia amittet. Ita processit i publicum Pharisæus iste, præclare ornatus multis uirtutum operibus, sed superbia elatus est, unde omnia, quæ habebat bona amisit. Sed sigillatim eius mentem superbam expendamus.

Primo enim oraturus Deũ stat. Quo B
situ cor altum ostendit. Salomon orat ge 3. Re. 8
nibus flexis, similiter Daniel, Moyses in Dan. 8
faciem cadebat, ut oraret. Et in Apocaly Nu. 16
psi uidet Ioannes uiginti quatuor senio Apo. 7.
res, & uniuersam cęlestẽ curiam in faciẽ cadere ante Deum. Et Christus oraturus
patrem, procidit in faciem suam. Phari Luc. 22
sæus uero stat, & mentis elationẽ abscondere nequit. Cætera enim uitia abscondi aliquando solent, superbia uerò nullibi, nec in ipso templo coram Deo.

Secundo de hoc Pharisæo ait Lucas. Hæc apud se orabat. Dicitur apud se orare, quia ab eo proficiscebatur illa oratio nec erat a Deo inspirata unde nulla erat.
Quia ut Paulus ait. Nos, quid oremus, si Ro. 8.
cut oportet, nescimus, sed spiritus postu lat pro nobis. Hinc fit, ut oratio, quę non
est a Deo, sed a nobis, non ascendat ad C
Deum sed in terra lateat. Et ideo Iob ait. Iob 16
Non inueniat locum latendi in terra clamor meus, quia in cęlo est testis meus, & conscius meus in excelsis. In terra uero absconditur oratio orantis apud se, quia cum è cęlo nõ sit, in terra manet, & in ea latet. Aliquãdo de oratione iustorum di
citur, apud illos esse, sed aliter. Hinc Ps. Ps. 41.
ait. Apud me oratio Deo uitæ meæ. Non enim dicitur illa oratio apud se esse, quia a seipso profecta, sed quia iugis, & perpetua erat. Pharisæi uero oratio ab ipso erat, quia non a Deo inspirata, sed ab ipso excogitata.

Hoc uero manifestũ fit, si illius orationẽ attenderis, ait enim. Deus gratias tibi

A ago quia nõ solũ sicut cæteri hoīum,&c. Oronẽ exorditur a suis laudib. cum iustus in principio orõnis accusator sit sui vt Sapiens ait. Hic vero ait, non sũ sicut cęteri hoīes, Aug. i. Nõ sum sicut oẽs homines, ego quidem iustus, cæteri autem peccatores. Vbi notandum est duplicem esse hypocrisim. Alterã crassã, & vulgarẽ, qua videt hõ se pctõrem, & tñ iustum se simulat, ut ab hoīb. in pretio habeat. Alia uero est occultior hypocrisis, qua se ip'um quis decipit, putans se iustum, cũ pctõr sit. Hinc Greg. Sæpe mens sibi mẽtitur, & fingit de bono opere amare, quod non amat. Huiusmodi hic pharisæus erat, qui sibi iustissimus videbatur.

Pro. 16 Aug. li. de verbis domini. Greg. 1 dialog. c. 10.

Sed vnde ortũ habuit huius sũpbia, & publicani humilitas? hinc profecto, ꝙ publicanus aspicit, in se ea, q̃ a se habet a B phariseus vero ea respicit, q̃ hẽt a Deo, nõ attẽdẽs illa aliena esse. Interrogatus Ionas est, qd est opus tuum? q̃ terra tua? & quo vadis? Interroga a te o hõ ista q̃ si a te q̃sieris, humiliaberis, & licet cor tuũ intumuerit ut mare, & in cęlũ conscenderit, q escet, & humiliabit. Et licet insufflauerint uenti uanitatis, cessabũt. Vnde es o hõ? Quo vadis? quod est opus tuũ? Vnde es de qua terra es? Certe de nihilo a Deo cõditus. Quid tu eras ante centũ annos, certe nihil, minus eras bestia, minus herba, min⁹ exiguo pu'uere, & ex te nihil amplius hẽs q̃ nihil? Quid ergo inflatis. Iterũ iterroga te ipsũ. Quo vadis? Certe in puluerẽ? Quid ergo superbis terra, & cinis? Quod est opus tuum? Certe pctm̃. Hæc no aduertit Pharisæ⁹. C Putauit op⁹ suũ, & a seipso esse uirturẽ, cũ hoc sit op⁹ Dei. Vñ Esa. Oĩa opa nr̃a opatus es in nobis dñe. Opus uero hoīs sine Deo pctm̃ est, quid est hõ sine Deo? Nihil. Quod illius opus sine Deo? Peccatum, qd est aliud nihil, sine ipso factũ est nihil. Qui ergo putat se aliquid esse, cũ nihil sit, ipse se seducit. Ille autẽ putat, se aliquid esse, qui existimat aliqd boni se processisse, cum tñ oĩa bona a Deo sint.

Ione 1. Ecc. 10 Esa. 26 Ioan. 1

Sed obijcis, opera uirtutũ nr̃a ẽt sunt, cur de eis cũ Pharisæo nõ gloriabimur? Si opa uirtutis nr̃a nõ essent, nõ diceret Sapiẽs. Laudẽt eã i portis opera eius. Et Ioan. uocẽ de cęlo aulo audiuit. Opa. n. illorũ sequunt' illos. Rñdeo, Præcipuus author boni operis Deus est, qui ait. Sine me nihil potestis facere. adeo ut bene cogitare sine illo non possumus dicente Paulo. Non qd simus sufficiẽtes aliqu d cogitare a nobis, quasi ex nob s ed ' ffiɛiẽtia nr̃a ex Deo ẽ. Hõ vero instrm̃ Dei est. Sicut ergo gloria, & honor pulcerrimę imaginis depictæ reddit' opifici, nõ penicillo, sicut uirtutis, Deo, & nõ hoi. Hinc Es. Nunqd gloriabit' securis cõtra eũ q secat i ea? aut exaltabit' serra cõtra eũ, a quo trahit'? Propter hoc mittet dñs exercituũ i pinguib. eius tenuitatẽ. Et iõ iure ps. regius ait. Nõ nobis dñe nõ nobis, sed noi tuo da gloriã. Lege ciui i prohiber' opificib. ne nomẽ, & isignia collocẽt sua i ędificijs, q̃ sũptib. reipublicę fiũt B licet ipsi ea ædificẽt. Licet ergo hõ vt instrm̃ Dei, opera uirtutis pficiat, cũ Deus sũptus pstiterit cũ grãm cõtulit, dicente Paulo, nõ ego sed grã Dei mecũ, sibi ĩde gloriã, et nomen nõ arroget. Sed iterum obijcis. Penicillus, serra, & securis mouent' ab artifice oĩno, nec se illa mouent, iõ eis gloria opificij nõ cõcedit'. Ego verò licet instrm̃ Dei sim ad bona opa pficiẽda, sed libere tñ cũ Deo cõ urro, qua pp meritũ ẽ in opere meo. Rñdet', ita rẽ se hẽre, sed ꝙ tu cõcurras, & uelis, Dei op⁹ est mouẽtis te vt velis Quia ut Paul. ait. Nõ est uolẽtis neq; currentis, sed miserentis Dei. Sũma ergo rei huius ẽ. Licet hõ aliquid faciat, qua rõne meret' gloria, tn a deo minimũ ẽ id, quod ipse præstat, & adeo maximũ, ꝙ De⁹, ut gloriari hõ nõ dẽat, sed Deo sit glia referẽda. Quid verò mirũ hoc nobis videri dẽt, q grãm no uimus, cũ ethnici id agnouerint. Refert Plut. de duce Atheniẽsiũ, qui Sithodicr⁹ est, ꝙ cũ eũ Atheniẽses laudarẽt, qa Cothin regẽ interemisset, & alia pclara gestisset, rñdit: Dijs habenda est grã, quibus authorib. hoc pclare gestũ est: nã ipse, nihil aliud q̃ manum, & operam cõmodaui. Si ethnicus hęc dicit, qd Christianus lumine fidei instructus? Sicut ergo scripturæ est mós dicere, mulieres filios parere uiris suis peperit Sara fi'iũ Abrahę & filij nomen patris usurpant, nõ uero

A Pro. 30 Ap 14 Io. 15. 2. Co. 3. Esa. 10 Ps. 113 B 1. Cor. 15. C Ro. 9 Plut. 2 Ge. 16 & 17 & 24.

A matris, licet. n. mater filiũ cõcipiat, ac pariat, tñ pcipuus agẽs vir est, & ideo ei filius nascitur, eius nomẽ, & gen⁹ induit. Ita uirtutis opa Deũ parentẽ hñt, aĩam vero matrẽ, q̃ cũ dolore hos parit filios, nomen ergo, & gloria Deo referẽda est, Deo nascitur hi filij, ut Deus glorificetur. Et hoc est illud prophetæ a facie tua dñe cõcepimus, & parturiuimus spũm salutis. Aĩa ergo mater est, Deus vero pater, ei ergo nascat̃ filius, ei gloria referat̃. Vtilitas uero bonorũ operum uniuersa hoĩ seruatur, nõ Deo, pro eis. n. immensa gloria donabitur. Sed interrogas. Nũquid sola utilitas hoĩ cedet ex uirtutum operib. & non gloria, & honor? Rñdeo cũ Paulo. Gloria, & honor in oẽm aĩam hoĩs operantis bonum, Iudæi primũ, ac Græci. Hũc vero honorẽ uoluit De⁹ nõ ab hoĩe q̃ri, sed a se pstari, & sic melius honori hoĩs iusti cõsultum est, Deus. n. illum dabit immẽrum. Vult quidẽ Deus hoĩem exaltare, sed noluit, ut se hõ exaltaret, sed humiliaret, sed deijceret: curæ vero Dei relinquat exaltationem, & honorẽ. Quia vt ps. regius ait, dñi est assũptio nostra, & sancti Israel regis nostri. Sicut cum olim uniuersa Deus condidisset, noluit eis noĩa imponere, sed adduxit ea ad Adã, ut uideret, qd uocaret ea. Sed nũ dñe nõ tu melius noĩa impones, qui melius ea nosti? Ita est, sed uolo, ait, hoĩem exaltare, & quia homo nõ dedit reb. esse, nec eas potuit de nihilo creare, det eis saltem nomen cõueniẽs, q̃ est, ac si esse daret. Et cũ reliquis uoluerit De⁹ noĩa imponi ab hoĩe, noluit, ut hõ sibi nomen imponeret. Sed Deus ei nomen indidit, Adã. Reliqua noĩe bono imposito exaltet, hõ se uero ipsum nõ exaltet, sibi nomẽ nõ usurpet, ego ei dabo, ego eũ exaltabo, q melius id faciã, q̃ ipsemet, ipse se deijciat, ego vero clarissimũ nomẽ tribuã, ego eũ honorificabo. Honorificabit eũ pr̃ meus, qui est in cœlis. Et ergo hoĩ datur utilitas boni operis, & gloria, ac laus, sed a Deo. Hanc vero laudẽ sibi usurpare Pharisæus uoluit, & gloriari ĩ virtutũ opib. Sicut illi de quib. psal. Qui cõfidũt in uirtute sua, & in multitudine diuitiarũ suarũ gloriant̃. Exterius quidẽ gratias Deo referre vr̃, sed dũ in uirtutũ officijs gloriat̃ inaniter, sibi interius gratias agit, & propriam manũ exosculat̃, qd talia præstiterit uirtutum opera. Et iõ de eis erat qui in se cõfidebãt, superbus, arrogans, aliosque despiciens, ad quos hodiernam parabolam Christus dixit.

Esa. 26

Ro. 2. B

Ps. 88. Ge. 2.

C

Io. 12.

Ps. 58.

Publicanus uero a longe stãs nolebat oculos ĩ cęlũ leuare, sed pcutiebat pect⁹ suũ dicẽs, Deus propitius esto mihi pctõri. En humilis descriptionẽ. Primũ de eo dr̃, q̃ a lõge steterit. Quidã. n. sũt, de qb. Esa. ait. Appropinquare Deo uolũt, quasi gẽs q̃ iustitiã fecerit, & iudiciũ Dei sui nõ dereliquerit. Nõ sic Publicanus, sed indignũ se diuino cõspectu iudicãs in vltimo tẽpli angulo orat. Quo docemur, ĩ tẽplis primũ locũ nõ q̃rere. Nõ audet p cõfusione oculos ĩ cęlũ leuare, nõ aspicit, vt aspiciat̃. Nihil. n. Deo gratius in pctõre q̃ humilitas, & verecũdia. Hinc Manasses. Nõ sũ dignus intueri altitudinẽ cęli p multitudine iniq̃tatum mearum. Et Esd. Deus meus cõfundor, & erubesco, leuare faciẽ meã ad te, qm̃ iniq̃tates nr̃æ multiplicatæ sunt sup caput nr̃m, & delicta nr̃a creuerunt usq; ad cęlum. Et de Achab dr̃. Demisso vultu incedebat. Hinc Hier. confusi sunt, qm̃ abominationẽ fecerũt, q̃n pori⁹ cõfusione non sũt cõfusi, & erubescere nescierũt quãobrẽ cadent inter ruẽtes. Qui. n. cũ peccauerit, nõ erubescit, & nõ cõfundit̃, veniã à Deo nõ obtinebit. Publicanus vero cõfusus, & erubescẽs, non audet oculos in cęlũ leuare.

Insup percutiebat pectus suũ. Quo in loco cor est, quasi diceret. Cor ppetrauit delictũ, cor illud persoluat, & ob scelus puniatur. De corde. n. exeunt malę cogitationes, q̃ coinquinant hoĩem. Et cum manus sit totius corporis instrm̃, uniuersa corporis mẽbra ei vices suas tribuũt, vt cor percutiat, & puniat, percutit̃ ergo cor quasi malefactor. Sic pcussit cor suũ Dauid, q̃a abscidit orã chlamydis Saulis, & iterũ pcussit cor Dauid postq̃ numeratus est populus, & dixit Dauid ad dñm. Peccaui ualde ĩ hoc facto. Hinc Aug. ait. Tũsione pectoris venialia pctã dimittũtur. Deinde pterit cor ut sicut si lex percussum scintillas emittit, ita pcussũ cor scin-

Esa. 48

B

2. Par. vlt.

1. Esd. 9

3. Reg. 21.

Hier. 6

C

1. Reg. 24.

2. Reg. 24.

Aug.

A scintillas illas daret, verba illa ignita, Deus propitius esto mihi peccatori. Deinde sæpius cor percutit, ut sicut percussa petra largissimas dedit aquas, sic cor percussũ
Nu. 10 lachrymas fundat. Et sicut res dura per cussione cõteritur, sic cor conteratur per tussum, quia cor cõtritum, & humiliatũ
Ps. 50. Deus non despicit. Percutit ergo se, ne p cutiatur a Deo: Deus. n. percutit nõ percutientem se. An nõ Esa. ait. Cum surre
Esa. 2. xerit percutere terrã? Et Psal. Qm̃ tu per
Psal. 3. cussisti oẽs aduersãtes mihi sine cã. Ideo percutit nunc se publicanus, vltionẽ de se sumit, se iudicat, ne iudicetur. Sicut et
Hie. 31 Hier. fecit, postquam conuertisti me, egi pænitẽtiã, & postquã ostẽdisti mihi, per
B cussi femur meum, confusus sum, & erubui. Quid est, percussi femur meum? Primo, id significat, q̃ vulgo dicit. (Cay en la cuẽta.) Sicuti. n. is q aliqd prius nõ intellexerat, & nunc intelligit, femur pcutere solet, dicens hoc certe ita est. Ita post quã ostendisti mihi pctũm, & qui tu sis, pcussi femur. (Cay en la cuẽta de mi yerro.) Secũdo pcutere femur significat, carnem percutiẽdam, & flagelladam a peccatore. Si uero caro percutienda est, quæ peccatũ admisit, multo potius a quo peccatum processit, in quo præcipue pctũm est, debet percuti, conteri, ac flagellari. Et hæc præcipua pœnitentiæ pars est.

Aug. Sed quid percusso pectore orat? Deus
C propitius esto mihi peccatori. Au. ait. Arbor seruauit, q̃ creata est, hõ deleuit, qd creatus est. Si seruasset in se hõ, quod in illo creauit Deus, semper laudaret Deũ, non tñ lingua, sed, & uita. Ergo quod de se addidit hõ, propitiatione opus habet. Nempe, quod homines sumus, Dei est, q̃ vero pctõres sumus, nostrũ, & ex nostro est. Optima pfecto oro illa, i qua peccati venia petitur, qua statim exaudi Deus, si pleno corde fiat, nec ad momẽtum eius effectum differt. De qua re multa habes in priori tomo nostrarum concionum, sermone secũdo in Feriam quintam post Dominicam quintam Quadragesimæ.

Ecc. 35 In hac uero oratione humili manifeste patet illud Sapientis. Oratio humiliantis se, penetrat nubes, qm̃, descẽdit hic iustificatur ab illo. Idest, præ illo, magis q̃ ille, qui sibi sanctitatẽ præripere putauit, A
Hebræi namq; cõficiunt sua comparatiua per præpositionẽ, men, q̃ est, Ab quam interpretes uertunt, quam, comparatiuis Ps. 117
subiunctam. Vt in Psalmo. Bonũ est confidere i dño quam cõfidere in homine, i. m. lius est cõfidere in Deo, quã in homine. Nũc uero posita est propositio, ab, qua significatur redditum esse iustum eũ qui fuerat Publicanus, plusquam Pharisæus tot ornatus virtutum officijs. Chr. Chrys.
ait, Geminas aurigas, & duas bigas i studio positas sermo præsens proponit in altera quidẽ iustitia cum superbia, in altera pctũm, & humilitas. Et uides bigã peccati superare iustitiam, nõ proprijs viribus, sed humilitatis coniunctæ. Illã uero B
deuictam, non fragilitate iustitiæ, sed mole, & tumore superbiæ. Nã sicut humilitas per sui eminentiã peccati pondus superat, & saliens attingit Deum, sic superbia ob sui molem facili iustitiam deprimit. Si ergo plura facta strenue geras, putas aũt te posse præsumere, tot corrumpisti oratione, hæc Chrysosto. Ex quibus colligendum nobis est. Si humilitas cum peccatis tantũ ualet ut peccata deleat et Pharisaicam sanctitatẽ superet, quo non pto fecisset, & accẽdisset eadem humilitas cũ virtutum operibus coniũcta. Et rursum. Si adeo detestabilis Deo superbia est, ut cum fuerit pluribus uirtutibus admixta, C
eas destruat & hominẽ reddat Deo abominandũ, quid faciet superbia, cum alijs coniuncta peccatis quo hoĩem detrudet?

Tandem Aug. ait, ut Eleemosynam a Deo peterent, hi duo uenerũt, Pharisæus Aug.
diuitias ostẽdit, & partes corporis sanas ideo recepit nihil, uerbo namq; suo se dicit diuitem, & nullius egentem, Et quem admodum Ezechias ostentans diuitias, Esa. 38
audit, illas auferendas a rege Babylonis. Ita ostentatas a Pharisæo uirtutes dẽmõ abstulit. At Publicanus rectius eleemosynã petit, paupertatẽ, ac miseriã ostendẽs, & vulnera sua patefaciens, sic. n. pauperes a diuitibus eleemosynã obtinere curant. Impletumque illud Christi dñi est. Publicani, & meretrices præcedẽt uos in regno Dei. Ecce publicanum præcedẽtẽ Pharisæum: meretrix ẽt Pharisæum pcef Ma. 21

 sit

A sit apud Lucam, cum melior iudicata est
Luc. 7. a Christo dño Pharisæo. Neminem ergo
despexeris, sed cum Paulo, in humilitate
sibi inuicē superiores arbitrantes. Despi-
Phil. 2. cit Pharisæus Publicanum, & ipse a Deo
spretus est. Vnde Esa. Væ, qui spernis nō
ne, & ipse sperneris? Et Malach. Nũquid
Esa. 33 non pater unus oĩum nostrum? Nũquid
Mal. 2. non Deus unus creauit nos? Quare ergo
vnusquisq; despicit fratrem suũ? forte is
quē despicis, in Dei conspectu te superat
Ecc. 11 sicut Publicanus Pharisæũ, &c. Hinc Sa-
piens. Ne sperans hoiem in uiuu suo. Bre
uius in uolatilib. est apis, & initium dul
coris habet fructus illius, prudentior ue-
ro ape Publicanus fuit, illa enim ex flori
B bus mella conficit, sed Publicanus ex ue
neno peccati sibi medicinam confecit hu
mili confessione, &c.

IN DOMINICA X. POST Pentecost. Concio Secunda.

Them. Duo homines ascenderunt in templum, &c. Lucæ. cap. 18.

TRiplex hominum genus in mundo est. Primum, eorũ, qui manifesti pec catores sunt, & ipsi sciunt, dānatos se in infernũ esse. Scis o hō in peccato te esse? Sciro ergo, in infernum te damnatum, fi
Ezech. des hæc certa est. Aĩa quę peccauerit, ipsa
C moritur, ait dñs per Ezech. Cum pecca sti, Deus recessit a te, & dęmon te possi det, qui tecũ ducet te in gehennā. Infelix, & miserādus hō, qui Deo dicit, egredere a me, recede a domo mea, uolo. n. dæmo nem hospitio excipere. Sed quia de hoc hoĩum gñe in Euãgelio nō agitur, ad ea, de quibus in eo tractatur descendamus.

Secundum hominum genus est corũ, qui putant se viam in cœlum agere, nec agunt, putant se iustos, & non sunt. Vn de Sapiens ait. Est uia, quæ uidetur ho-
Pro. 16 mini recta, & nouissima eius ducunt ad mortem. Et rerum: Generatio, quæ sibi
Pro. 30 munda uidetur, & nō est lota a sordibus suis. His uero accidit, ut cum putent se cœlum ascendere, in infernum detrudan tur. Quorum summum est discrimē, qa non agnoscunt iniquitatem suam, sed se sanos putant, & ideo medicamina nō A
adhibent, quibus sanari possint. Sed ais. Quinam hi sunt? Illi certe, qui Deum ex toto corde non diligunt, sed aliqua ex teriora opera iusta præstant quibus deci piũtur, putãtes se iustos esse, cum aliquid lateat in corde, vnde damnētur. Hoc ve ro eis accidit, qui honorē, aut aliud quip piam plus quam Deum diligunt, qui con fessiones nullas, aut informes fecerũt, & similes. Horum hominum figura in Euã gelio nobis proponitur, dum Pharisæus procedit in templum, qui sibi iustus ap parebat, cum tamē non esset, quia Deum ex toto corde non diligebat, sed quędam exteriora bona habebat, in quibus con-
fidebat. B

Ait ergo Christus dominus. Homo Pharisæus ascendit in templum, & in il lud ingressus est, quasi in domũ propriā oculis, ac facie erectis quasi nihil haberet quod erubesceret. Procedit vsque ad alta re, & sacrum incipit, dicēs, benedicamus domino, non confessione facta, ut Publi canus, sed dicens gratias ago tibi domi ne. Et eam orationem, fudit, de qua Psa.
ait. Et oratio eius fiat in peccatum Licet Ps. 108
enim exterius gratias Deo agere uideba tur, sed interius sibi ipsi eas referebat, quia in se confidebat, & ideo dicebat, mi hi gratias refero, quia iniustus non sum,
& Dei gloriam usurpabat, quam iniqua Iob 31
tem esse maximam Iob ait. Si uidi solem C
cum fulgeret, & lunam incedētem clare & lætatum est in abscōdito cor meũ, & osculatus sum manum meam oreo meo, quę est iniquitas maxima, et negatio con tra Deum altissimum. Quem locũ enar
rans Bernar. ait. Si in te, & nō magis in Berna.
Domino gloriaris, propriam profecto et ser. 4. i
non Domini manum osculari conuince Cant.
ris, quod iuxta B. Iob sententiam, iniqui tas est maxima, & negatio cōtra Deum.
Beatus Gregorius in eum locum, ait. Per Gre. 22
solis splendorem bona significari, quæ Mo. c. 6
alijs lucent. De quibus Christus domi- Matth.
nus. Sic luceat lux uestra coram homini bus. Per lunam incedentem clare, famā bonam, quia sicut luna accepto lumine a sole, splendet, ita ex bonis operibus lux bonæ famæ ortum habet. Quia er-

Ego uir sanctus Iob multa prçclara opera
suanarrauerat eo capite,addit,nó se aspe
xisse solé, & lunã, nec in his gloriarum
fuisse,aut manũ suã osculatũ. Sunt uero
nó nulli similes huic Pharisæo,q cũ bo
na aliqua faciũt,iniquitatũ suarũ ,ptinus
obliuiscuntur,& cordis oculũ in cõside-
ratione bonorũ operũ,q exhibent,figũt,
atq; adeo se perfectos existiman , & in
ter bona,q agunt,malorum suorum,in
quibus,& fortasse adhuc implicati sunt
memoriã declinat.Qui si districtionẽ iu
dicis uigilanter attenderent, plus de ma
lis suis metuerent,q̃ de imperfectis bonis
exultarent. Plus inspicerent, ꝙ de ijs,q
adhuc eis agenda sunt debitores tenent,
q̃ ꝙ bona operantes, iam debiti partem
B soluũt. Nec.n. absolutus est debitor qui
multa reddidit,sed q oĩa. Nec ad brauiũ
uictoriæ peruenit,q in magna parte spe-
ctaculi uelociter currit,si iuxta metas ve
niens,in hoc, ꝙ est reliquũ,deficit. Nec
ad q̃libet destinata loca p gẽtib.inchoan
do prodesset ongum iter capere, si non
ẽt totũ valeret consũmare. Qui ergo uitã
ęternã q̃rimus, quid aliud quam q̃dam
itinera agimus,per q̃ ad patriam festina
mus. Sed quid prodest,ꝙ capimus mul-
ta,si ea,q ad perueniendũ restant,negli-
gimus reliqua. More itaq; viatorum,ne
quaq̃ dẽmus aspicere quantum iam iter
egimus,sed q̃tũ superest,ut peragamus,
vt paulisper hat pteritũ,ꝙ indesinenter,
& timide adhuc attenditur futurũ. Am
plius ergo dẽmus inspicere,q bona uec-
C dum facimus,quam ea, q iam nos fecis-
se gaudemus. Sed hẽt hoc humana infir
mitas propriũ, ut plus ei intueri libeat,
ꝙ sibi in se placet, q̃ ꝙ sibi in se displicet.
Aeger quippe oculus cordis,dũ labo
rare in consideratione sua, metui, quasi
quaddã stratum delectationis in aĩo,ubi
molliter iaceat,requirit:atq; idcirco,q cõ-
moda de pactis bonis sit assecutus,intel
ligit:sed q dãna de neglectis patitur, ne-
scit. Plerũq; nr̃o cordi suggeritur,ut bo-
na,q facimus,ad aĩum reuocemus, & se
curitatis iam lętitia exultemus. Sed si ue
re iusti sumus,ab eo,in quo nobis pace-
mus,mentis oculos auertere dẽmus, &
oẽm in nobis de peractis bonis lętitiã de

primere,& de his,q minus nos egisse,in A
telligimus, tristitiã requiramus, indignos
nos ęstimemus,et pene soli bona nr̃a nó
videmus q in bonis uidẽda oib. ad exẽ-
plum pbemus. Hinc est ꝙ Paul. dum ex
pleta in se bona postponeret,& sola ad-
huc reliqua,q essẽt explẽda.cogitaret,di
xit: Ego me nó arbitror apprehendisse,
Et ut posset se de bonis,q agebat humi-
liare, studebat ad aĩum pterita mala re- Phil. 3
ducere,dicẽs. Qui prius fuit blasphemus
psecutor,cõtumeliosus. Qd si Corinthijs 1.Ti.1
bona sua enumerãdo, narrauit, illos cõ 2.Cor.
firmare studuit,non se ostẽtare. Nã quia 12.
eadẽ bona non in se attẽdere, patefacta
tribulatione propriæ tẽtationis,edocuit,
qua expressa subiũxit. Propter ꝙ placeo
mihi in infirmitatib. meis. Vt ergo disci
pulos instrueret,de se magna referebat: B
ut uero in se humilitate custodiret,consi
derationis oculũ nó in uirtutib. suis, sed
in infirmitatib. fixerat. Habẽt itaq; pro
priũ sancti uiri,ut bona q dẽ q agunt, ui
deãt,et tñ cũ pegerint,ab eorũ memoriã
oculos auertãt. Vñ recte S. Iob ait. Si ui-
di solẽ,cum fulgeret,ac si aperte diceret.
Opus meũ, ẽt cũ aliis exẽplorũ lucẽ tri-
bueret,ad psũptionẽ nó attẽdi. Quia cũ
de eo extolli timui,ab intuẽdo eo oculos
auerti. Et lunã incedentẽ clare. Idest fa
mã bonã. Luna uiã agentes in nocte illu
minat, & cũ de aliena uita lux laudis a-
micat, alios ad agenda bona opera illu-
strat. Cumq; illius opinio clara agnosci
tur,huic,quasi peragẽti in itinere,exem-
pli lumen pbetur. Quia ergo S. Iob, nec C
sua bona attẽdebat,ut gloriaretur, non
uidit sole splendentẽ,q a nec famã,& fa-
uorẽ po uli,nó ẽt attendebat lunã. Nec
osculatus fuit manũ suã. Ille manũ oscu
latur suã,q sibi bona tribuit,quæ opera-
tur. Cõtra quẽ Paul. ait. Quid hẽs, ꝙ nó 1.Co.4
accepisti? quod si accepisti,quid gloriaris,
quasi nó acceperis? Sancti aũt uiri,quic-
quid in se mali viderint,sibi tribuũt,q c-
quid boni,Dei grãę. Vñ Ioan. ait, Adora
uerunt uiuentem in sæcula sæculorum, Apo.4.
mittẽtes coronas suas ante thronũ Dei
ꝙ est,certaminũ uictorias nó sibi tribue
re,sed Deo ut ad illũ referãt glãm laudi
a quo se sciũt uires accepisse certaminis.

A Cuius opponunt cum Iob iniquitatem, & Dei negationē. Hoc uero Pharisæus corde agebat, in se confidens. Cum tñ illud certum sit, quod Psalte. ait. Nec. n.
Ps. 43. in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum nō saluauit eos, sed dextera tua, & brachium tuum.

Bona igitur sua Pharisæus iactat, in confidens, & gloriat in uirtutib. suis, putas se undiq; perfectum, nihilq; sibi deesse. Et ideò cum oraturus ascenderet, orauit nihil, nihil enim sibi dari postulauit. Putat superbus se perfectum vndiq; nihilq; restare, quod ipsi addat. De qua re inferius Dominica decima sexta aliqua dicemus, q inde potes mutuare. Et
Apo. 3. iō de illis est, de quib. Ioannes ait: Dicis,
B qa diues sū, & nullius ego, cū sis paup, miser, miserabilis, cęcus, & nudus. Quia verò se pfectū putat, i se cōfidit, φ Deus execratur valde. Et mirabili hoc exēplo id ostēdit, ac stupendo prorsus, quod in libro Iudicum memoriæ pditū est. Ac-
Iud. 20 cidit. n. ut in ciuitate, quæ erat aribus Beniamin scelis grauissimum perpetraret, violata vxore Leuitæ, & interfecta. Cōuenit vero multitudo Israelis, ut tm̄ scelus sine supplicio non maneret, & legatos miserunt ab tribū Beniamin, ut malefactores traderent, & digno supplicio punirent, ne ira Dei defæuiret in vniuersū Israel. Noluerunt audire legationē, q de tribu Beniamin erāt, nec malefactores punire. Venit uniersus Israel in Maßphat, & conuenerunt quadringenta millia pugnatorū. De tribu uero Beniamin
C cōuenerūt uiri pugnatores vigintiquinque millia, & septingēti. Venit ergo vniuersus exercitus Israel in Silo, ubi erat arca dñi, & cōsulerūt dñm, quis inquiūt erit in exercitu nr̄o princeps? Quib. rñdit dns, Iudas sit dux vester. Et cū in pugnā venissent, deuicti sunt, Israelitę, a filijs Beniamin, et ceciderūt de filijs Israel in die illo viginti duo millia. Tunc ascēdit uniuersus Israel in Silo, et fleuerūt corā dño vsq; ad noctē, & dixerunt ei. Debeo ultra procedere ad dimicādū cōtra filios Beniamin, an nō? Ad quos dns ait. Ascēdite ad eos, & inite certamē. Cunq; ad plū pcessissent, egressi filij Beniamin

tāin illos cede bacchati sunt, ut decē, & A octo millia uirorū psternerent. Res pfecto oī admiratione dignissima, pcessit. n. in pugnā Israel ob iustā causā, Dei pcepto, duce a Deo signato exercitu ualidissimo, qua ergo rōne superari potuerūt? Animaduertit difficultatē hanc diuinus spūs, & iō ei occurrere uolens adiunxit. Filij Israel, & fortitudine, & numero cōfidentes, aciē direxerūt. In seipsis fiduciā habebāt, iō cā ceciderunt, licet multis partib. superent filios Beniamin, donec humiliati corā Deo sunt, & tunc deleuerūt vniuersā fere tribū Beniamin. Adeo Deo displicet is, qui in se cōfidit. An non quid simile in euangelio nunc nobis ponitur? Procedūt in stadiū Pharisæus, & Publicanus, & ille qdē multis nominib. excedebat, sed erat in se cōfidēs, iō a Publicano superatus est, q descēdit iustificatus p illo, q a oīs qui se humiliat, &c. B

Huc et pertinet illud, φ Iudicum 16. de Sanptone dr. Dixit in aīo suo. Egrediar, sicut ante feci, & me excutiam, nesciens, φ recessisset ab eo dns suis uirib. nūc innixus, putauit, posse se euadere piculū, & iō captus est; postea uero, ut inimicos in tēplo opprimeret, ait. Redde mihi dñe fortitudinē meā, & reddita est ei. Eadē de cā inermis Dauid Goliā deiecit in clypeo, & hasta confidentē. Iō David ait. Tu uenis ad me in clypeo, & hasta, ego uero in nomine Dei exercituū. Hic ergo Pharisæus iactat uirtutes suas sibi in eis placēs, & in se cōfidens, iō superatus est. Sed dubiū est, cū uirtus opus sit ab hoīe elaboratū, cur in eo gloriari nō pōt? oīs nāq; artifex in ope eximio a se confecto gloriari solet. Multę sunt rōnes, qb. huic dubio occurrere possumus. Prior illa sit. Quod iustitiæ nr̄æ incertæ sūt. Sicut. n. auri, & aurichalcī familia sūt, ita iustitia uera, & falsa. Nescimus uero an opera nr̄a Deo sint grata, & an nos Deo grati simus, ignoramus. Et. n. semp humil. essēmus horū oīmoda certitudinē noluit Deus a nobis haberi, hīc Iob & si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit aīa mea. Hinc Paul. Nihil mihi cōscius sum, sed nō in hoc iustificatus sū. Putauit Saul placuisse se dño cū seruauit
1. Reg. 17.
C
Iob. 9.
1. Cor. 14.
1. Reg. 15.

Agag,

A Agag,& pinguia aĩalia ĩ sacrificiũ dño.
Sed displicuit ea in re Deo valde. Hinc
Iob 39 Iob. Penna struthionis similis est pennę
Herodij,& accipitris. Sed Herodi⁹ & ac
cipiter in altum se erigit pennis suis quod
struthio efficere nõ valet. Similia.n.val
de sunt opa bona iusti,& peccatoris sed
iustus illis in altũ euehitur, & gloriã me
retur,nõ tñ peccator. Nescis o homo,an
in Dei gratia sis,& iõ ne scis, an opa tua
Deo sint grata,qũo ergo ĩ eis gloriari po
Eccl.9 tes? Hinc Sapiens. Sunt iusti atq; sapien
tes,& opa eorum in manu Dei, & tñ ne
scit homo,utrum amore,an odio dignus
sit,sed oĩa in futurum seruãtur incerta.
Quasi in nocte nũc opa nña perficimus
B nescimusque qualia sint,donec adueniat
lux diuini iudicij,quo cuncta manifesta
fiat. Donec ergo a iudice iusto iustitię no
strę iudicẽtur,nihil nobis certi ẽ. Ille ue
Ps. 74. ro ait. Cũ accepero tps,ego iustitias iu
dicabo. Multa.n.opera ĩ oculis hominũ
iustissima apparent,q̃ in Dei iudicio pra
ua apparebunt,& qđ nunc aurum purũ
1.Pe.4 uidetur apparebit scoria. Hinc Pet. Si iu
stus uix saluabitur,impius, & peccator
vbi parebunt. Donec ergo iustitię nostrę
iudicẽtur,nihil nobis certum de illis est
non ergo nobis gloriandum in illis.
Secũda eiusdẽ rei rõ est: Quia licet so
liciti,ac uigilantes simus,opera bona no
stra plena sunt imperfectionibus,& uix
C perfectum aliquid a nobis pstatur. Hinc
Es. 49. Esa. facti sumus immũdi omnes nos, &
quasi pannus menstruatę omnes iustitię
nostrę,sicut aurum vix purum inuenit,
sed scoria infectum,ita opere hominũ.
Iob 15 Vnde Iob, Ecce inter sanctos ei⁹ nemo
immutabilis,& cæli non sunt mundi in
conspectu eius,quanto magis abomina
bilis,& inutilis homo,qui bibit quasi a-
quam iniquitatem? Sicut ergo nõ gloria
tur artifex in opere imperfecto nec illud
in publicum producit,& ostẽrat,ita nos
gloriari non oportet in operib. nostris.
Tertia ratio sit,noli gloriari ĩ iustitia
tua,quia stabilis,& firma nõ est. Nõ sũt
census perpetui,sed qui redimi facile pos
sunt. Nõ sunt turres inexpugnabiles in
summis montium collocatæ,sed domus
terreæ,quæ facile dissipantur,& pereũt.

Iustus es, sit ita,multis bonis operibus A
abundas,& hoc tibi cõcedo,demũq; ti-
bi id diuina reuelatione tibi notum esse.
Scito tñ posse te facile mutari quasi foliũ
arboris põt sal euanescere. Noli ergo altũ
sapere,sed time. Cecidit Lucifer ab arce
cæli, Adã in paradiso, Dauid sãctissimus
uir ẽm cor Dei Salomõ sapiẽtissimus,&
Deo dilectus,& demũ Petr. Apostolorũ
princeps,qs ergo securus erit. Dãnat Iu
das,saluus fit latro,pfert Magdalena,&
Publican⁹ Pharisęo,qs alterũ despiciet?
Cauẽdũ ergo nobis a superbia Phari-
sæi. De quo demũ Greg. ait. Ciuitatẽ cor Greg.
dis sui insidiantibus hostib. p elationem
aperuit,quã frustra per ieiunium, & orõ- Simile
nes clausit. Similẽ existimat Greg. aĩam B
iusti ciuitati undiq. uallatæ in quã hostis
ingredi non põt,quia undiq; muro cin-
cta est. Quorundã.n.animæ similes sũt
ciuitati absque ullo muro,quę undiq; ho
stibus patet. De quibus Ezec. ait. Expo- Ez.16.
suisti fornicationẽ tuam oĩ trãseunti, ut
eius fieres, similesque sunt meretricib.
Quorundam uero aĩæ murum quidẽ ex
parte habent, quo a peccatis protegant,
ut hic Pharisæus. Sed aliqua parte mur⁹
dirutus est,& illac hostes ingrediũtur li
bere, & ciuitatẽ vastãt. Ita Pharisęo acci
dit,qui superbiæ foramen in muro reli-
quit,& illac pditus est. Sic ẽt multi sũt fi
deles,qui plura pietatis opa præstãt, qui
bus quasi muro ciuitatẽ cordis custodiũt C
sed in aliqđ uitium labuntur,quo dãnan
tur. Hic iurandi consuetudinẽ non relin
q̃t,ille honorẽ colit, ille diuitias,ille mu
liercula ille detrahit proximo. Ad hos Ia
cobus ait; Quicunq; totã legẽ seruauerit Iaco.2
offendat aũt in uno,factus est oĩum re⁹.
Sicut ut inimicus sis hominis,satis est si Simile
eum in aliqua re graui lædas. Sicut ergo
seruans ciuitatẽ, & eam ab hostib. custo
dire uolẽs,curat,ut nulla pars muri diru
ta sit,si enim partem aliquam relinquat
qua hostes ĩgredi possint,frustra reliqu⁹
murus erit. Ita qui cor suum custodit cã
ueat ne foramen relinquat,per q̃ hostes
intrare possint. Iõ Sapiẽs monet. Oĩ cu- Pro.4.
stodia serua cor tuum. Cum ait,omni cu
stodia,significat nullum locum diabolo
relinquendum,per quẽ nos possit expu-

A gnare. Quia ergo Pharisæus cor a super
bia non custodiuit, perijt.

Iam tertium genus hominũ in Publi
cano videamus. Publicanus autẽ a lõge
stans, &c. Cum se in tẽplo uidit, tremore
cõcussus est. Ego ne in domo Dei, ĩ eius
cõspectu apparebo? recordatusq; pecca-
torum suorum, uerecũdia suffusus est et
ait, Deus propitius esto mihi peccatori,
et quia ille peccata sua respexit, Deus ab
Aug. eis oculos auertit. Ait Aug. Sicut Dauidi
Ps. 50. contigit, qui ait. Peccatum meum cõtra
me est semper. Et ideo recte orat. Auer-
te faciem tuam a peccatis meis.

Sed quatuor sunt, quæ in hoc peccato
re pęnitente contẽplari libet. Primum, a
B longe stat timore compulsus. Scdum nõ
audet oculos in cælum leuare uerecũdia
suffusus. Tertiũ, percutit pectus. Quartũ,
orat, Deus propitius esto mihi peccatori.
De primo. Vere pœnitẽs se Deo confert
et acta sua cũ diuinis misericordijs, quas
à Deo suscepit, & infinite se à Deo dista
re uidet, & sic timore, ac reuerẽtia cõcus
sus nõ audet ad Deũ accedere. Sicut Pe-
Luc. 5. trus, qui ait. Exi a me dñe, quia hõ pecca
tor sum, et cum ab hoc timore pænitẽtia
initium sumat a longe pęnitẽs stat. Opa
gratiæ imitãtur opera naturę, quia ab eo
dem artifice utraq; procedunt, & iõ simi
lia sunt. In natura uero uidemus, opa p
cedere ab imperfecto ad pfectũ, primum
C hõ est puer, deinde uir, ita ĩ gratia, timor
imperfectus est, amor perfectus, primũ
ergo est timor, qui est initiũ sapiẽtiæ, de-
inde amor, qui foras mittit timorẽ. Por-
rus, a quo uia capienda in Deũ timor est
timet. n. homo mortẽ, & æterna suppli-
Ps. 59. cia. De quib. dicit Psal. Dedisti metuen
tibus te significationem, ut fugiãt a facie
arcus. Merito uero, ac iure peccatoribus
hæc significatio datur, ut fugiãt à facie ar-
cus distẽti in illos. Cũ. n. damnatio æter
na sit illis parata, merito pluries monẽt.
Sed quo pluries peccator monetur eo du
rius ei paratur supplicium, nisi in mentẽ
Ma. 10 redeat. Sicut, quo plus arcus distẽditur, eo
grauius uulnera. Ostẽdit autẽ uobis, quẽ
timere debetis, eũ, q postq̃ occiderit cor
pus, põt aĩam mittere in gehennam, ait
Christus dñs. His ergo minis, ac terrori
bus aĩa concussa ad Deum redire dispo A
nit. Sed a longe stat, timens Dei in se irã
sicut filius, uel seruus patrem timẽs, aut
Dominum, non audet prope accedere.

Sed qa oĩno a Deo recedere nõ ualet
nec ab oculis eius abscõdi, quo ibo a spi
ritu tuo? & quo a facie tua fugiã? ait Ps. Ps. 138
uidens se coram Deo uerecundia suffun
ditur, agnoscẽs peccata sua, ingratitudi-
nem, & Dei maiestatẽ, & beneficia sicut
adultera corã uiro cõstituta. Hinc proce
dit in aĩa deliquium cordis, & pusillani
mitas, quę eo usque procedere solet, ut ani
ma desperet, ut accidit Cain, & Iudę, qa
dęmõ illis pingit Deum asperum, ac du
rum, & grauissima scelera eorũ eis ostẽ-
dit. Verũ astutissimus serpẽs dæmõ est, B
q ut peccare hominẽ faciat, leue pctũm
eẽ dicit, & Deũ misericordẽ et benignũ.
Vt uero recipiat pęnitẽtẽ, durũ, atq; cru
delẽ eum, dicit. Recte pater mẽdacij di- Ioan. 8
ctus est dæmõ a Christo, in utroq; n. mẽ
titur, peccati. n. durus Deus est, plusq̃ leo,
uelut ursa raptis catulis, sed pęnitẽtib. in
dulgẽtissima ac benignissima mater est.
Si. n. cũ inimici essemus, recõciliati sumus
Deo p mortem filij eius, multo magis re Ro. 5
cõciliati salui erimus in uita ipsius; ĩ his
quæ iure, ac ex iustitia petimus, proponi
mus iustitiã nostrã, in his uero, q ex mĩa
proponimus miseriã nrãm, q eo mouet
magis, quo maior est, remissionẽ peccati
ex iustitia petere, non possumus ergo ex C
mĩa. Et iõ quo maior miseria peccati, eo
plus mĩam expectemus, qa maximã Deo
miseriã ostendimus. Dic ergo cũ Publi-
cano: Deus ppitius esto mihi pctõri, qa
maximus peccatorum sum. Audi qd re
gius Psaltes in simili cã oret. Propter no Ps. 24.
mẽ tuum Dñe propitiaberis pctõ meo,
multum est. n. iõ remissionẽ petit, quia
multum peccatum est. Et iterũ. Ne me- Ps. 68.
mineris dñe iniquitatum nostrarum an
tiquarum, cito anticipent nos mĩæ tuæ,
quia pauperes facti sumus nimis, & pro
p tius esto peccatis nostris pp nomẽ tuũ. Hes. 15
Vsa Assueri maiestate Hester, aĩo de-
ficit, sed accurrit Assuerus benigne, & ait:
nõ morieris, & blande loquitur animæ,
& tunc uires resumit. Ita animæ quæ
ad Deum conuertitur, accidit. Atten-
de

A de Dei verba bona verba consolatoria.
Hier. 3 Reuertere(ait per Hiere.) auersatrix Israel, & non auertã faciẽ meam a uobis, quia sanctus ego sum, & non irascar in perpetuum. Veruntñ scito, quid feceris quia in dñm Deum tuum præuaricata es. Agnosce o homo peccatum tuum, & statim Deus amplexabit te sicut Assuerus Esther, & si ille promisit dimidiũ regni sui, Deus tibi dabit integrũ Regnũ.

Pectus vero percutiebat publicanus, & quasi ictib. illud è somno surgere, & euigilare faciebat, ut pctĩ fœditatẽ agnosceret, & ad bona opera agẽda surgeret erectus. Ita Theophil. Percutiendum. n. est cor dolore uitæ anteactæ, vt in nouã vitam surgat, ut opera pęnitentiæ exerceat, vt faciat fructus dignos pęnitentię, vt tanquam nouus homo, noua opera p ficiat. Quia vero nos ipsos nimiũ diligere solemus, nec ut decet, opera pęnitẽtiæ exercemus, solet Deus manum suam adhibere, nosq; punire, ut patienter tolerãtes mala dicamus cum illo verè pęnitente latrone. Nos digna factis recipimus.

Theophil.

B

Ma. 27 Et tandem ait, Deus, ꝓpitius esto mi
Ps. 31. hi pctõri. Non excusat, aut tegit peccata sua, sed confitetur. Iuxta illud psal. Cõfitebor aduersum me iniustitiam meam dño. Cuius rei fructum cõtinuo ostẽdit, & tu remisisti iniquitatẽ peccati mei. Ita descẽdit hic iustificatus, quia peccatum suum non abscondit ut homo, nec excusauit ut Adã, & Eua, quorũ alter in mulierem, altera in serpẽtem culpã reiecit.
Pro. 28 Non abscondit ẽt vt Cain. Quia qui abscondit scelera sua, non dirigetur, qui autẽ cõfessus fuerit, & reliquerit ea, miam consequetur, vt Sapiens ait. Vacabat cul

C

Ge. 44. pa Beniamin in furto scyphi, & nihilominus ait: Quid rñdebimus dño nño, Deus inuenit iniquitatem seruorũ suorũ. Ita Xps dñs vt peccator tractari voluit, & quemadmodũ simplex Iacob ve
Ps. 140 stib. Esau induitur. Quid tu vere peccator peccata excusas tua, ad excusandas excusationes in peccatis, & dicis, amicũ fuisse in causa, quod peccares, vel esse natam occasionem? Tu peccasti uoluntate propria, ideo confitere, & dic cũ publicano, Deus ꝓpitius esto mihi peccatori.

IN EADEM DOMINICA. X. Post Pentecost. Concio Tertia.

A

Thema. Omnis qui se exaltat, humiliabitur, &c. Lucæ 18.

Beatus Greg. in caput Iob Quadragesimum, mire expendit verba illa quibus concludit Deus vniuersa, quę de Behemot, idest, dæmone, dixerat. Omne sublime videt, & ipse est rex super omnes filios superbiæ. Hoc omnium malorum ultimum est, & quasi radix, a qua reliqua procedunt.

Gre. li. 34. moral. a c. 15. usq; ad libri finem.

Hoc(ait Greg.) superbia ab alijs vitijs differt. Alia. n. uitia eas solummodo virtutes impetunt, quib. ipsa destruuntur, vt ira, patientiam, libido, cõtinẽtiã expugnat. Superbia aũt oium uitiorũ radix, nequaquã unius uirtutis extinctione cõtenta, contra cuncta animę mẽbra se erigit, & quasi generalis, ac pestifer morb' corpus oẽ corrumpit, vt quicquid illa inuadẽte agitur, ẽt si esse virtus ostẽditur, nõ per hoc Deo, sed soli vanæ gloriæ seruiatur. Quasi. n. tyrannus quidam obsessam ciuitatem intercipit, cum mentẽ superbia irrumpit, & quo ditiorem quemque ceperit, eo in dominio durior exurgit q a quo amplius res virtutis sine humilitate agitur, eo latius ista dominat.

B

Quisquis vero eius in se tyrannidem captiua mente susceperit, hoc primũ dãnum patitur, qd clauso cordis oculo, iudicij æquitatem perdit. Nã cuncta, quæ ab alijs bene geruntur, displicẽt, & sola ei, quæ ipse vel praue egerit, placent. Sẽper aliena opera despicit, semper mirat, quæ ipse fecit, quia quicquid egerit, egisse se singulariter credit. Sic Pharisęo cõtigisse Lucas testat, qui nullũ sicut se esse putauit. Vnde recte dicitur. Omne sublime uidet. i. Cunctos uelut infra se positos quasi de sublimi respicit, quia per elatam cogitationem cordis in cuiusdã se altitudinis arce posuit. Cui Esai. ait. Vę, qui sapientes estis in oculis uestris, & cõ rã uobis metipsis prudẽtes. Et ideo Paulus monet. Nolite prudentes esse apud vosmetipsos. Quasi altũ, & grandem se respexit Pharisæus, dũ se prætulit alijs.

C

Esai. 5.

Ro. 18.

Vnde

A Vnde Aug. versans illud Pauli. Superiores sibi inuicem arbitrantes, ait: Non hoc ita debemus æstimare, ut nos æstimare fingamus, sed vere æstimemus posse esse aliquid occultũ in alio, quo nobis superior sit, et si bonum nostrũ quo illo videmur superiores esse, nõ sit occultũ. Sic posset æstimare de publicano phariseus, & de meretrice Simon, nec deciperentur. Cuius rei exemplum in Dauide licet conspicere, qui unctus fuerat in regẽ, sciens se diuino iudicio prælatũ Sauli, & tñ semp ei humiliabat, & dicebat. Quẽ persequeris rex Israel, quem persequeris canẽ mortuũ, & pulicem unum? Vnde discere debent, quo se humiliare proximis debeant, qui adhuc quo loco apud Deum habeantur, nesciunt, si sic se electi humiliant ijs, quibus sciunt, se per
B diuina iudicia præpositos esse. Hoc autẽ proprium esse specimẽ electorum solet, quod de se semper sentiunt infra, quam sunt. Hinc psal. Si non humiliter sentiebam, sed exaltaui aĩam meam. Hinc Sapiens ad sapientiam paruulos uocat. Si quis est paruulus, veniat ad me. Hinc Christus dñs. Confiteor tibi pr̃ dñe celi, & terræ, quia abscõdisti hæc a sapiẽtib. & prudentib. & reuelasti ea paruulis. Quia sicut iniusti est, oĩb. se putare superiorem, sic iusti, oĩb. se putare infimum. Et iniustus bona sua inspicit, iustus uero mala, & mira Dei dispensatione agitur, vt mala iusti, dum ea cõspicit, ei vertantur in bonum, & cõtra bona iniusti, dum ea inspicit, ei uertãtur in malũ, dũ de eis hic superbit, ille humiliatur. Sic itaq; malo bene uiit ꝓbus, & bono ma
C le vtitur reprobus. Sicut sæpe contingit, vt alius ex cibo salutifero inordinate sũpto incurrat ægritudinem. Alius ueneno serpẽtis in medicamine ordinatæ cõfectionis adhibito languoris molestiam vincat. Ille ergo, q cibo salutifero recte uti noluit, inde pniciose morit, unde alij salubriter uiuunt. Iste ãt qui ueneno serpentis caute uti studuit, inde salubriter uiuit, unde alij perniciose moriuntur.

Aug. li. 73. q. q. 71. Phi. 2.

1. Reg. 24.

Ps. 130

Pro. 9.

Ma. 21

Sed hæc mentis elatio quibusdam cõtingit pp tpaliũ copiam, quibusdam uero pp spũalia dona, ut pharisęo. Eadem, quidẽ superbia est, sed diuerso amictu. Quod si efferri pp spũalia stultũ est, an non stultissimũ erit, pp tpalium superbire, cũ nihil sint? Maxime humiliari eos oportet, qui temporalib. fulgent, quia ea vera bona non sunt, sed fallaces diuitiæ vel fallacia diuitiarum appellant, & visa mendacia. Qui ex carnalib. superbit, audiat Esaiam dicentem. Omnis caro fœnum, & oĩs gloria eius sicut flos fœni. Qui ex spũalib. audiant, multis post ingentia miracula dici. Nescio uos, vnde sitis, discedite à me. Audiãt illi. Diuitię si affluãt, nolite cor apponere. Audiãt isti, quo fatuę Virgines multa bona tulerũt: sed quia eis oleum defecit, perierunt. Et tandem audiãt omnes illud Ecclesiastici. Immundus est apud Deũ oĩs, q exaltat cor suum. Et quod magistri voce dr̃. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Ad hoc nãq; unigenitus Dei formam infirmitatis suscepit ad hoc inuisibilis, non solũ visibilis, sed ẽt despectus apparuit, ad hoc tot passiões, & ludibria sustinuit, ut superbum nõ esse hoĩem, doceret humilis Deus. Quãta ergo humilitatis uirtus est, propter q̃ solã veraciter edocendam, is, qui sine æstimatione magnus est, vsq; ad passionẽ factus est paruus. Quid est, originẽ perditioni nr̃æ superbia præbuit diaboli, instrm redẽptionis nostræ inuẽta est humilitas Dei. Hostis quippe nr̃ magnus inter omnia conditus, videri super omnia uoluit elatus: Redemptor autem noster, magnus manens super omnia, fieri inter oĩa dignatus est paruus. Videte horum principũ diuersitatem. Ille namque ait: In cœlum ascendam. Iste autem per psal. Repleta est malis anima mea, & uita mea inferno appropinquauit. Ille dicit. Sup astra cœli exaltabo solium meum. Iste dicit. In terris visus est, & ecce venio cito, & habitabo in medio tui. Ille dicit. Sedebo in mõtem testũ in laterib. aquilonis. Iste dicit. Ego sum vermis, & non homo opprobrium hominum, & abiecto plebis. Ille dicit. Ascendam super altitudinem nubium, & similis ero altissimo. Iste, cũ in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo, sed semetipsum

Esa. 40

Luc. 13

Ps. 61.

Ma. 25

Ecc. 10

B Mat. 11

Esa. 14

Ps. 87.

C

Baru. 3

Zac. 2.

Ps. 21.

Phil. 2.

Mat. 13

A ipsum exinaniuit, formã serui accipiẽs.
Sicut uero p se ipsos diuersa admodũ loquuntur, ita ẽt per mẽbra sua, Xp̃s.n. per suos dicit, dñe, quis similis tibi? dæmõ uero per mẽbra sua loquitur dicẽs.
Exo.5. Nescio dñm, & Israel nõ dimittã. Cum illa dicat per semetipsum, si dixero, quia
Ioan.8 non noui eum, ero similis uobis mẽdax, sed noui eum. Dęmõ ait per mẽbra sua,
Ez.29. mea sunt flumina, & ego feci ea: Xp̃s ait. Non possum a me ipso facere quicq̃,
Ioan.5 & pr̃ in me manens ipse facit opera. Dæmon ostẽdens regna mundi ait. Hæc oĩa
Luc.4. tibi dabo, qa cui uolo, do illa. Christus ait. Nõ est meum dare uobis, sed quibus paratũ est a patre meo. Dęmõ ait. Eritis
B sicut Dij scientes bonum, & malũ. Dicit
Ma.20 vero Xp̃s, non est uestrum nosse tpa, uel momẽta, quæ pr̃ posuit in sua pote-
Gen.3. state. Dęmõ ait. Cur pcepit uobis Deus: vt Dei volũtate relicta suam sequantur.
Ioan.5 Christus ait. Non quero uolũtatem meã sed uoluntatem eius, q misit me. Dęmõ membra sua docet, ut omne sublime uideant, oẽ culmen appetant, oẽm hoĩem
Ps. 72. transiliant, ut Psal. ait, transierunt (ita legit Gregor.) dispositionem cordis, cogi-
Ioã.12 tauerũt, & locuti sũt nequitias, &c. Xp̃s patiẽs, & humilis suos alloquitur, Si qs mihi ministrat, me sequat. Manifestissimum ergo reproborum signũ est superbia, & electorum humilitas. En cui quis
C que regi militet, hoc signum ostendit. Sicut milites signis dignosci solent, dæmõ rex est super oẽs filios superbię, Christus super humiles. Hæc Gregor. ubi supra.

Hæc uero diuersa signa hodie uidere licet in duobus hominib. qui in Euangelio proponuntur. Vnus.n. diabolo, alter Christo militat. In quib. apparet, q̃ sint Dei occulta iudicia. Nã queadmodũ ac-
Simile cidere solet, cum sortes mittũtur, ut regi sors nulla seruo uero prima cõtigat. Sic nos sorte uocati sumus & Pharisæi sors
Ps. 15. nulla apparet. Publicani uero pclara. Et
Ma.13 dicere posit. Sortes ceciderũt mihi ĩ pręclaris. Ideo simile dr̃ regnum cęlorũ thesauro abscõdito in agro quẽ infimus de plebe inuenire solet. Vere pluuia uolũta-
Ps. 67. ria est diuina gratia, q̃ eo immittit Deus quo vult, Et in angulo tẽpli pluit super publicanum & aridus relictus est Phari- A
sæus, qui erat iuxta altare. Dixerat Christus dñs Pharisæus, Publicani, & mere- Ma.21
trices pcedũt uos ĩ regno Dei. In Magdalena oñdit meretricẽ pcessisse Pharisæũ Mat.7.
hodie ostẽdit Publicanũ præcedere Pharisęũ, qa Publicanus pc̃tm̃ suũ agnoscit, Pharisæus uero in se cõfidebat, & hac rõne Deus Ecclesiã dedit gẽtib. quæ agnouerũt pc̃tm̃, & abstulit a Iudæis in se cõfidentib. Hinc Paulus. Quid est qd̃ gen-
tes, quæ nõ sectabantur iustitiã, apprehẽ- Ro. 9.
derũt iustitiã: Israel uero sectãdo legẽ iustitię, ĩ egẽ iustitiæ nõ puenit? Quia nõ ex fide, sed quasi ex operib. Quasi dicat, Israel nõ diuinæ grã, sed operũ meritis innixus, elato ad Deũ aĩo accedebat, a B
quo crimine lõge aberãt gentes, quæ bonis operib. se uacuas agnoscẽtes fide, & spe diuina innitebãt, ut publican⁹. Quia bonus est dñs sperãtib. in eũ. Et licet ob
murmurẽt Pharisęi, q̃ Christus peccato- Luc.15
res recipiat, sed eos recipit, qui humiles sunt, & gratiã Dei agnoscũt, ac peccata cõfitentur, Pharisæus putat, omnia deberi suis operibus, ideo ei gratia negatur.

Sed duos hos hoĩes cõtẽplẽmur, & primũ, Pharisæũ q sic ait: grãs tibi ago non sunt, &c. Aperit uniuersos suos thesauros. Primus.n. effectus supbiæ, & pprię ęstimationis est, uelle ostẽdere bona sua. Sed quia hoc uitiũ reputat, induũt illud ueste religiosa et ea ẽ gratiarũ actio Deo. C
Et sic superb. dicere solet, gratias Deo refero, quia oĩa bona mihi concessit, nihil mihi deest. In omnib. ẽt temporalibus uult superbus ut nihil sibi deesse uideat.

Sed quid mali perpetrauit dũ gratias egit? Hinc disce inumeratua discrimina ac pericula, et laqueos multos quos, ut te
capiat dæmõ parauit. Hinc Psal. Narra- Ps. 63.
uerunt, ut abscõderent laqueos, dixerũt quis uidebit eos? Quasi dicat. Adeo subtiles sunt, ut uisum effugiant, quis.n. sub gratiarũ actione superbiam latere putaret? Sed Christus id nobis ostẽdit. Quia sibi placebat nimium in bene gestis & sibi potius quam Deo gratias referebat.

Sed ſm superbiæ effectum attẽde. despectum.s. proximi, cum ait, uelut ẽt hic Publicanus. Quib. uerbis multa cordis

sui

A sui mala ondit Phariseus. Primū, cū singularis velit esse superb. & oib. supior. Hinc oritur, vt reliquos despiciat, de eis obmurmuret, & mala aliorū ostēdat, vt ipse maximus habeatur. Scdm, latet hic dolus dęmonis, q nos supbire facit, ac extolli, propositis nobis aliorū paruis exēplis, quib. uitā nostrā conferentes iusti apparemus. Quasi al orū maiora pctā nfa minora excusare valeāt coram Deo. De

Hier. 3 qua re olim p Hier. Dñs ait. Iustificauit aiam suā auersatrix Israel, cōparatione pṽaricatricis Iudæ. Hoc ipsū nobis nūc accidit: qescimus.n. in malis nfis, cōsiderātes aliorū maiora pctā, & dicentes, nō

Simile sum sicut ille publicanus. Qui speculum confractum, aut lutulentū inspicit, faciē suam terram videre nequit: sic qui aliū peccatorem respicit, non agnoscet fęditatem

Ps. 72. suam. Ideo psal. ait. Lauabo inter innocentes manus meas. Idest, Cādidam

B iustorū uitam contēplabor, & sic in claro speculo me vidēs, recte me cōponam.

Et iustis ēt aliqñ accidere solet quid simile, ut non proficiant in uirtutibus fm Dei auxiliū eis concessum, sed dicant, satis est, ut sim sicut alij, ut quid ultra pro

Arist. grediar. Cum tamen Aristoteles dicat. Obliquum non esse regulam sui, nec alterius, sed rectum regulam esse debere.

Tertium defecit hic Phariseus conferens se peccatori. Et rectius fecit publicanus si se cōtulit cū Phariseo, vt humiliaret. Diuinum iustorum artificiū, & ingenium est conferre se meliorib. ut sic humilientur. Ingeniū vero peccatorū, est,

C conferre se peiorib. ut sic superbiāt. Con

Ioan. 1 fert Ioā. Christo, & nihil, i se inuenit boni. Nec est propheta, nec dignus soluere calceamēti eius corrigiā. Si alteri hoium se conferret, inueniret se oib. superiorē.

Ge. 47. Sic Iacob a Pharaone interrogat⁹, quot sunt anni uitæ tuæ, ait parui, & mali, & nō peruenerunt ad dies patrū meorum.

Quartū, peccauit Phariseus iudicans publicanū, & accusans illū corā Deo, q dñs eius erat. Hinc Sapiens. Ne accuses

Pro. 30 seruum apud dñm suū. Vera iustitia pec

Ap. 12. catores excusat, falsa uero accusat. De dęmone ait Ioannes. Eiectus est accusator fratrū nostrorū, qui accusabat eos die ac nocte, adeo Deus amicus hoium est, vt licet hō inimicus Dei sit, uelit, ut eū excusemus corā eo, & nō accusemus, imo curemus, ne in eū Dei ira desæuiat. Sic placuit Abrahā Deo orās pro Sodomitis, et

Ge. 19. recordatus orōnis illius liberauit Loth. Sic ait scriptura. Recordatus est dñs Abrahę. Hoc Dei ingeniū nouerat Moyses. Et iō licet Deus ad eū dicere, ne pro populo oret, qa ipsū delere de terra vult nihilominus orat, qa cū Deus dicit, noli orare, significat, ut ardētius oremus, curemusq; ne ira Dei ueniat sup hominē. Hinc ipse Xps in cruce orat p crucifigentib. & cū eos accusat uniuersa creatura, ipse excusat, dicēs. Nesciunt qd faciūt. Hinc ēt cū Elias hoies corā Deo ac

3. Reg. 19. cusaret. Relictus sū ego solus, & qrunt aiam meā, Deus eos excusat dicēs. Reliqui mihi septē millia uirorū, qui nō curauerūt genua ante Baal. Sed pcipue sustinere De⁹ nō ualet, q q spiā accuset, aut ma- B lū de eo dicat, q ad eū cōuertit, & vitā in

Luc. 7. melius mutat. Cū in corde suo detraheret pharisæ⁹ Magdalenæ, tacere Xps nō potuit, sed illi⁹ patronū se pstitit. Est ille pctōrū aduocat⁹, & iō eorū cās agit apud patrē, & apud hoies. Nec solū p eis verba pmit, sed & sanguinē, & uitā fundit. Corā pre positus dixit, descēdat ira tua in me, & mia in pctōres. Pro illorū salutē flagella, spinas, & crucem sustinuit, quāto magis uerba aduocati dabit? Aduoca

1. Io. 4. tum habemus apud patrē Iesum Chrm iustum. Displicuit ergo hic sermo in cōspectu domini, quod pharisæus mala de publicano loqueretur eique detraheret, C ideo oratio eius facta est in peccatum.

Quintū erat, Phariseus se, suaq; reputāt meliora, q̄ sint. Si unq̄ aliquis se, suaque dicere bona posset, Xps dñs fuit, qui nouit infiniti ualoris, ac pretij ea esse. Et tñ cum audiret, magister bone respōdit.

Mat. 19 Quid me dicis bonum, nemo bonus nisi solus Deus. Qua ergo rōne uilis homo se dicet bonū, & iustū, cū Xps eum titulū respuerit? Si ergo Deo placere uis, defectus tuos cōsidera, & pximi uirtutes.

Sextū, orat pharisæ⁹, sed eleemosynę, q orationis ala est nihil meminit, q̄ si pręstitisset, sine dubio dixisset. Sed deride-

Lu. 16. bant

A bāt Iesū Pharisæi, q erāt auari, & e'eemo sinā nō dabāt. Qd significauit Xps d ns
Lu. 10. parabola Samaritani, quē nō iuuerūt sacerdos, & leuita. Et iō orātes mīam non consequebant, qua mīam nō pstabant. Sicut ergo legatus, & quiuis, qui à rege obtinere beneficiū desiderat, primū curat ingeniū regis agnoscere, ut illi placet & sic negotia ex uoto peraga. Ita is, qui oraturus Deū est, exploret Dei ingeniū
Iudit. 9 vt orō eius irrita non sit. Sed q, inquis,
Ecc. 35 hoc est? Audi dicentē. Humiliū, et māsuetorū semp tibi placuit depre atio. Et orō humiliātis se, nubes penetrabit, et donec propinquet, nō solabitur. Et nō discedet donec altissimus aspiciat, & dns non elōgabit. Qui ergo superbe orat, & despicit pximū, Dei amicitiā amittet, ut Phariſęus. Si uero humili corde orat inimicus amicus fiet, & oīa obtinebit quæ uolet.

B Sed forsan dictis hucusq; obiicies. Sāctos aliquos bona sua aliqn enumerasse nec stultum aliquid locuti sunt, cur ergo stult' est Pharisæus, ea enumerās? Paul. .n. discipulo scribēs ait. Bonū certamen
2. Ti. 4. certaui, cursum cō summaui, fidē seruaui. Et Eze. rex ait. Memento dn̄e, q ambulauerim corā te in ueritate, & in corde p
3. Reg. 20. fecto, & placitum est corā te fecerim. Et Iob. Si ambulaui ī uanitate, & festinaui
Iob. 31. in dolo pes meus, appēdat me in statera iusta, & sciat Deus simplicitatē meā. Si in manib. meis adhęsit macula, feram, et alio comedat. Si negaui, q uolebāt pauperibus, & oculos uiduæ expectare feci, &c. Hæc similia multa locutus est Iob, de quo testimonium perhibet dn̄s, q ni
C hil stulte locutus sit. Rn̄det Greg. Paul.
Gre. in eū locū & 22. moral. ca. 6. bona sua enumerasse, cū morti pximus esse, præmiserat. n. ego. n. iā delibor, & tēpus resolutionis meę instat. Tūc memoratur bonorum operū, cū tps finitur beneoperandi. Et sicut in uita obliuisci debemus bona, q gessimus, ut ampliora faciamus, ita in morte eorū memorari oportet, ut spe firmemur. Addit Gr. Aliqn̄ cōueniēs est, bona opera numerare, tpe .s. calamitatis, maxima tpe tentationis, ad desperationē trahere nos conatur dæmon. Et hoc tpe Iob, & Ezechias bona sua enumerauerunt. Non sic Pharisæus enumerat, sed elatione motus, ideo displicuit sermo ille in oculis Dei. A

Sed iā humilē Publicanū attendamus. Ascēdit in tēplū, ut oraret, & a se diuer Ma. 17
sis descendit. Sicut Xps orans transfigu Exod.
rat. Et Moyses quasi sol à Dei consortio 35.
venit. Similis est oratio Xpi corpori, q illud digne manducat, uitam māducat, qui indigne, iudicium sibi manducat, & bibit. Ita oratio indigna a Pharisęo facta, est ei in peccatū, publicano in gratiā. E sacrificio prodit Abel sanctificatus in martyrē, & Cain a sacrificio egredit, dæmoni persimilis. Sacrificiū obtulit Saul 1. Reg.
insupbia, & regnū amisit, & Dei grām. 13.
Videmus in Pharisæo, q nobis fugiēda sūt, uideamus i publicano, q mitāda. In greditr tēplū humil. s, & pęnitēs, & sic cūcta obtinet, q vult. Refert Damas. in hi B
storia Iosaphat. Vidisse eū coronas duas Dama.
optimas, & equales, audisseq; hæc corona seruata est Iosaphat, hęc Abenir eius parenti, q recēs ad Deū cōuersus fuerat. Et dixis Iosaphat, paruo tpe pr̄ æquale meæ coronā meruit? Et ei rn̄sum eū, q d ad te. Scito humilitatē, ac pniam paruo tpe multa apud Deū mereri. A lōge orat sicut Magdalena ad pedes Xpi iacet, Pharisæus in mēsa sedet, ita & nūc se ha bēt Publicanus, & Pharisæus. Sed Xps Luc. 7.
dn̄s manus cōmutat, velut alter Iacob, et Magdalena nō Pharisęū laudat. Quo lōgius recedis a Deo p tui ipsius cognitionē, eo Deus magis ad te accedit. An nō
sic Petro accedit, dicēti, exi a me Dn̄e, qa Luc. 5.
hō pctōr sū: & Xps ait, noli timere, ex C
hoc eris hoīes capiēs? An nō sic, & Ioan. accidit dicēti, Nōsū dignus soluere cor Ioan. 1
rigiā calceamēti eius, & Xps ad eū accedit, ut baptizet. Id ipsū publicano accidit, à lōge orat, et Deus ei appropinquat. Mirā cōmutationē humilitas facit, pctā .n. Publicani trāslata quodamō sūt i Pharisęū, & Pharisæi iustitia in Publicanū.

Non audebat oculos in cęlū leuare, p̄ Hie. 3.
uerecundia. Ne audiat illud Hier. Frōs meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Agnoscit pctm̄ philosophus, quia lumine naturali uidet illius turpitudinē. Sed agnoscit fidelis lumine diuino illustratus, quos uidet, in Deū se peccasse, & grauissi-

A grauissim e deliquisse,& inde uerecũdia oritur qua ad Deum faciem leuare erubescit. Cum Azael insequeretur Aner, dixit ad eum Abner. Recede,& noli me seq ne cõpellar confodere te in terram,
2.Re.2 & leuare non potero faciẽ meã ad Ioab fratrẽ tuum. Si ille aspicere hominẽ verebat,cuius fratrẽ se in sequẽtẽ in bello occidisset, quo pacto ad cæleſtẽ patrẽ oculos leuabitis,q eius filiũ toties crucifixit

Deinde pcutit cor suũ. Naturaliter manus mouetur ad locũ,in quo dolor est,si manũ cordi admouet, ibi dolor pmitur.
Ioel.2. Hinc Ioel. Scindite cordã vestra. Nã arbor,quę radicitus euellit,terrã in qua hærebat,deijcit. Ita si a corde tuo radicitus pctm̃ euellis,terrã cordis cõmotã,scissã, & afflictã relinques. An nõ hoc est illud Ps.cõmouisti terrã,et cõturbasti eã,sana cõtritiones eius, qa cõmota est? Ad hoc
Ps. 59. vero Christum dnm venisse,ipse testat,
Esa.63 dicens, Spiritus dñi super me, eo ꝙ vn-
Luc.4. xerit me, &c. ut mederet cõtritis corde.

Orat uero, Deus propitius esto mihi pctõri. Dulcissimu Deo est, si te pctõrẽ dicas eũ uero misericordẽ, & pctõrũ remissorẽ. Licet iratus ualde Deus si cum hæc pleno corde te erantẽ uidet, ꝓpitius erit. Sic nos orare Moyses docuit,q ira-
Ex. 32 tũ Deũ uidit pp uituli adorationẽ,et ait. Miserator Dns patiens, & multũ misericors faciens misericordiam in millia.

Sed audi orõnis effectũ. Descẽdit hic iustificatus.i. factus Dei filius,ex dæmonis mãcipio,hõ cælesti,ex terreno,ex carnalis spũalis. Mirus ꝓfecto artifex De⁹ est,q nõ ex auro,aut argẽto vas cõficit ꝓ
C ciosũ,sed ex scoria. Per Ez.ait. versa est
Esa.2. mihi domus Israel in scoriã. Et Esa. ait, argẽtũ tuũ versum est in scoriã. Sed ex hac scoria ꝓtiosum vas conficit in glãm suã, qm̃ vbi abũdauit delictũ supabũda
Ge.47. uit & gfa, ut Paul. ait. Qua in re mirabilis Dei gfa agnoscit. Et hac rõne graues iustorũ,& scelera maxima pmittere solet, ut & ipsi magis in humilitate radicẽtur,& proficiãt,ac à superbia longe sint, & ut eius gratia illustrior reddat in eorũ curatione. Sic pmissus est David cadere, ut postea surgens diceret afflictus sũ,& humiliatus sũ nimis. Et iterũ. Bonũ mihi,qa humiliasti me. Sic Petrus,et A
sic Paul. ut postq̃ in cælũ raptus sit,dicat Ego sum minimus Apostolũ,q nõ sum 1.Co.5
dignus uocari Apostolus,qa persecutus sũ Ecclam Dei. Qua in re q̃ũ sit malũ pctm̃ supbiæ,ostedit. Sicut.n. ut grauissi Ge.10.
mã infirmitatẽ medicus curet,cum prauũ humorẽ vincere nequit medicamine illũ deflectit in aliã corporis partẽ, licet nocumẽto sit,ut maius vitetur malũ. Et sicut abscindi mẽbra solẽt, ut uita salua sit,ita in alia grauia pctã cadere iusti permittunt,ne eis supbia dominet. Grauissimũ ergo pctm̃ supbia est. De quo proin de Ps.ait. Emũdabor a delicto maximo Ps. 18.
ubi Glos.i. supbia: vtile eũ supbis cadere,ut minori malo maximũ vitent,iõ dixit David, Bonũ mihi,q humiliasti me.

Demũ in his uerbis, Descẽdit hic iustificatus,Dei ingeniũ attendendũ est. Nihil nouit Deus auferre,nisi illud, uel qd B
melius donet, quia sine pnĩa sunt dona Dei. Si patriã abstulit Abrahæ,meliorẽ concedit hæredit. tẽ. Si domum patris Ma.21
tollit seipsum præbet in mercedem, dicens. Ego ero merces tua magna nimis.

Si uero is, a quo res aufertur, idoneus nõ est,ut recipiat,aliũ hoiem De⁹ parat, cui cõferat,ꝙ ab eo abstu it. Hinc ait. au Ma.21
ferret a uob.s| regnũ Dei, & dabit genti faciẽti fructus eius. Et iterũ ait. Nuptiæ qdẽ paratæ sũt, & q uocati sunt nõ fuerunt digni,ite ad exitus uiarũ,& quoscũ que inueneritis,uocate ad nuptias. Si abstulit regnum a Saul,parauit Dau dẽ,cui illud cõtulit. Et ait prouidi mihi regem C
de filijs Israel prouide sibi Deus hoies, in quos dona effundat,q̃ ab indignis tollit. Decreuit Deus auferre a facie sua heli nutritã a pueritia Samuelẽ,quẽ sacerdotẽ cõstituat. Iõ Iob ait. Qui cõterit multos,& innumerabiles,et stare facit alios Iob.34
ꝓ eis. Processit n tẽplũ Pharisęus ornatus forsan Dei gfa,q̃ amisit superba oratione. Sed publicanus cã accipit,quia nescit Deus auferre,nisi ut donet. Miser ꝓfecto Pharisæus est, qui gratiã, & bona opa amittit. Fælix publicanus,q ea recipit. In quo illud impletur, quod dicitur. Mat.18
Habenti dabit, & abundabit,ei aũt qui nõ habet,& quod habet,auferetur ab eo

Ope-

A Opera enim illa, quę superbus habebat, quia ea operabatur, auferentur ab eo, & humili dabuntur vt illa exequatur.

Ex his, q̄ diximus illud reliquum est. Apo. 3. Qđ nos Io. monet. Tene qđ hés, ne alius Hest. 1 accipiat coronam tuã. Si.n. superbieris, & inobediens Deo fueris, vt Vasthi regi Mat. 8. na Assuero, nõ deerit Hester, q̄ in ei⁹ suc cedat locũ. Iõ ait Xp̄s dñs. Multi ab oriẽ Mat. 3. te, & occidente uenient, & recũbẽt cũm Abrahã, Isaac, & Iacob, filij aũt regni eij cient foras. Et Ioã. Facite fructus dignos pniæ, &c. Potẽs ẽ.n. De⁹ de lapidib. istis suscitare filios Abrahę. Non.n. est Deus vt homo, qui hoc ministro sic indiget, ut similem inuenire non possit, de lapidib. ministros suscitabit, qui uocat ea, quæ B non sunt, tanquam ea, quæ sunt, &c.

DOMINICA XI. Post Pentecosten.

The. Bene omnia fecit, & surdos fecit au dire, & mutos loqui. Mar. 7.

Ecc. 30 HIs verbis Xp̄i dñs Deus ostẽditur, Dei.n. ꝓpriũ est, ac natiuũ, bñ oĩa Eccl. 7 facere. Vnde Sap. ait. Opa dñi uniuersa bona valde. De hoĩe vero Eccl. ait. Non est hõ iustus in terra, q̄ faciat bonum, & nõ peccet. Deinde ostẽditur Xp̄s Deus, quia surdos facit audire, & mutos loq. Pro. 20 Opus.n. Dei est auris audiẽs. Hinc Sap. Oculũ videntẽ, & aurẽ audientẽ dñs fecit utrumque. Vt.n. verba eius interiori Sap. 10 aure audiamus, ipse pstat. Ipse ẽt linguã C donat mutis. Hinc Sap. Sapiẽtia aperuit Pro. 20 os mutorum, & linguas infantium fecit disertas. Pretiosa quidem lingua est, si di uinã scientiam loquitur. Vnde Sap. Est aurum, & multitudo gẽmarum, uas aũt pretiosum labia scientiæ. Vos nũc aure indigetis, ego lingua, petam⁹ hæc ab eo, q oĩa bñ fecit, surdos fecit audire, & mu tos loqui. Petamus vero per Mariã, &c.

Proponit nobis hodie mutus, & surdus, Xp̄i dñi contactũ, sanitati redditus. Mutus vero, & surdus in bonam, & ma lam partẽ in diuina scriptura accipi so-Ps. 37. lẽt. Attẽde mutum, & surdum optimũ, Deoque charissimũ psal. dicentem. Ego aũt tanq̄ surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum. Et factus A sum, sicut homo non audiens, & non ha bẽs in ore suo redargutiones. Cũ inimicorũ cõuitia dissimulabat, cum malum pro malo nõ reddebat, cum iniurias. Se mei humiliter tolerabat, tunc quasi surdus, ac mutus erat. Similis Dauidi aliqñ 1. Reg. 10. Saul fuit, cũ paruulus esset ĩ oculis suis: tunc.n. ut scriptura ait, despexerunt eũ viri Belial: ille vero dissimulabat se audi Iob 3. re. Similis ẽt mutis Iob fuit, qui ait: Non ne dissimulaui, nonne quieui, nonne silui, et venit super me indignatio? Mutus ꝑfecto Iob fuit in tribulatione sua, cum nihil stultũ contra Deũ locutus fuit, sed sed nec aduersus proximos. Hinc ẽt ps. Ps. 38. ait: Dixi custodiã uias meas, ut non delinquã in lingua mea, posui ori meo cu- B stodiam, cum consisteret peccator aduersum me, obmutui, & humiliatus sum.

Præclarum, & illustre exẽplũ hac ĩ re nobis dederunt sancti quos enumerauimus, & reliquĩ oẽs, præcipue tñ Xp̄s do- Ma. 17 minus, q̄ Pilato non rñdit verbũ; ita vt miraretur pses vehemẽter. Nec cõtra crudelissimos inimicos ĩ passione sua os ape Esa. 53 ruit: sed ut ait Esa. quasi agnus corã ton dente se obmutescet, & non aperiet os suum. Quo docemur, cũ iniuria lacessiti fuerimus, si interius tanq̄ hoĩes cõmouemur, exterius tñ linguã frenemus ne procedat in uerba malitię. Lingua sicut alia mẽbra exteriora despoticẽ, & seruiliter voluntati nr̃æ parent, nec ei resistere ualent. Interior vero appetitus nõ despoticẽ, sed ciuiliter, & politicẽ obedit, vnde C non ita facile a rõne cohiberi põt, ut lingua. Si ergo appetitus non quiescit, si interiora tua cõmota sunt, q a uoluntati nõ ita facile parent, linguã, q̄ reniti nõ põt, tene, & liga, & muti optimum, Deoque charissimum te prestabis. Et hoc significat illud, q cum Noe factum a dño, scriptura testatur. Inclusit (ait) eum dñs de Gen. 8. foris, cũ ingressus est arcã. Cum aquæ diluuij inundare cęperunt, nõ habebat ille de intus seram, ut se clauderet, inclusit eum dñs de foris. Si intus perfecta uirtute præditus esses, de intus facile clauderes ianuam cordis. Tunc.n. exultares in passione, caneres in tribulatione, sicut

nos

A nos facere monet Iacob. Omne gaudiũ
Iac. 1. existimate fratres, cũ in varias tẽtationes
incideritis. Tunc diceres cũ Paulo. Nõ so
Ro. 5. lũ aũt, sed & gloriamur ĩ tribulationib.
Sed si excel eũ hac uirtute pditus nõ es si
appetitũ oĩno frenare non potes, uoluntatẽ illęsam cõserua, & linguã liga, sic.n.
de foris clausus eris. Gratissimũ Deo si
lentiũ hoc est interrogauit Christũ dñm
uir sanctus qua rõne posset satisfacere p
immenso passionis beneficio. Et ille rñ-
dit. Inimici mei me totũ uinxerũt sed lin
gua ligare nõ potuerunt, hanc uero ego
ligaui summa patientia & mãsuetudine.
Tu ergo linguã tuã liga, cũ. mala passus
fueris, et nihil stultũ loquaris, & sic mihi
B satisfacies patienti p te pro modulo tuo.

Et præterea surdus, & mutus Deo pla
cens qui intẽtus cælestib. ea q̃ mũdi. hu-
ius sunt nõ attendit. Sic.n.q nimiũ cæle
Ecc. 32 stib. intẽdit, tpalia, & peritura spernit, ef
ficiturq; ad ea surdus. Hinc nos Sapiens
Ecc. 3. monet: In multis esto quasi insci⁹, en sur
Ecc. 20 dũ. Hic ẽt mutus est, quia linguã frẹnare
nouit. Cũ.n. ut Sapiẽs ait, sit tps, loquẽdi
& tps tacendi, qui iustus est, pstat illud ꝙ
Ps. 140 Sapiẽs, tacebit usq; ad tps, ut opportunè
loquatur, & sileat. Quod significat Ps. di
Greg. cẽs. Pone dñe custodiã ori meo, & ostiũ
circũstantiæ labijs meis. In q̃ uerba Gre.
3.p. curæ pastoralis admonitione 15. ait:
non ponit ori suo parietẽ, sed os nostrũ
C petit, ꝙ videlicet aperitur, & clauditur, ut
os nřum congruo tpe uox aperiat, & rur
sus cõgruo taciturnitas claudat. Huma-
na mẽs, aq̃ more, circunclusa ad superiora
Pro. 11 erigitur, quia illuc repetit, unde descẽdit,
& relaxata deperit, qa se p infima inutili-
ter spargit. Vnde Sapiẽs. Sicut urbs pa-
Ps. 136 tens, & absq; murorũ ambitu, ita uir qui
non põt in loquẽdo cohibere spũm suũ.
Ma. 12 Hinc Ps. Vir linguosus non dirigetur in
terra. Tremendũ profectò uerbum illud
Xpi est. De oĩ uerbo otioso, quod locuti
fuerint hoĩes, reddent rõnem in illa die.

In malã uero partem surdus & mutus
accipiuntur, quia sunt surdi, & muti, qui
dæmone facti sunt per pc̃m: surdus ille
est, q Dei uerba nõ audit, sed induratus
in pc̃õ ẽ. Mutus uero, qui confiteri non
1. Re. 2 vult. Huiusmodi erant filij. Heli, de qb.
dr. Et nõ audierunt uocẽ patris, sui, quia A
uoluit dñs, occidere eos. Quibus similes
peccatores ij sunt, qui non solũ peccauerunt, & a Deo recesserunt, sed, & reuerti
nolunt, nec Deũ audire. De quibus Ier. Iere. 8.
ait: Hæc dicit dñs: Nũquid qui cadit, nõ
resurget? & qui auersus est non reuertet?

Quare, ergo auersus est populus iste in
Hierusalẽ auersione cõtentiosa? Appre
hẽderunt mendaciũ, & noluerunt cõuer
ti. Attẽdi, et auscultaui, nemo ꝙ bonũ est
loquitur, nullus est qui agat pniam sup
pc̃õ suo, dicẽs qd feci? Oẽs conuersi sunt
ad cursũ suũ, quasi equus impetu uadẽs
ad prẹliũ. Miris uerbis ꝓpheta describit
induratos hoĩs pc̃m. Si quis forte in linũ B
cecidit, an nõ surgit? an non curat se mũ
dari? Si ergo in pc̃i lutũ incidisti, si coin
quinasti te, an nõ surges? an non curabis
emũdari? Cur cõtẽtiosè auertis te à Deo.
Sed quid est auersio cõtẽtiosa? Qui obfir
mauit in pc̃õ faciẽ suam, qui oĩno a pec
cato nõ recedere decreuit, hic auersionẽ
cõtẽtiosa a Deo recedit: vulgo dr, (ha to-
mado al peccar por tema.) Simili eqs ef-
fiẹnib. qui cursũ suum conficiunt, licet
in præcipitiũ ruant, nihil. n. aliud atten-
dũt nisi cursũ. Similes ẽt equis in pugnã
ruẽtib. q teneri nequeũt medio in cursu.

De eisdẽ pc̃õrib. loquitur Ps. Furor Ps. 57.
illius fm similitudinẽ exaudit serpẽtis,
sicut aspidis surdæ, & obturantis aures C
suas, q̃ nõ exaudit vocẽ incãtãtiũ & ueneficii incãtantis sapiẽter. Quæ uerba enar
rãs Incognitus ait: Dicit magister de p- Incognitus
prietatib. rerũ libro undecimo, qd Aspis
serpẽs, qñ puidet incãtatorẽ suis carmini
bus ipsam euocare de cauerna uolentẽ et
sibi saporẽ immittere, vt arripiat carbun
culũ, quẽ gerit fronte, ille nolens exire au
rẽ vnã ponit in terra fixã, & alterã cauda
obturat, ne uoces magicas audiat. Ita er
go indurati hoĩes aures suas claudũt, ne
Dei uocẽ audiãt, q eos ex cauernis, & la
tebris pc̃õrũ educere vult, & facere ut ve
nenũ deponãt ac mãsuescãt, sed surdi fiũt
vocib. Dei et hoĩum. Huiusmodi illi erãt
de quib. Luc. Cõtinuerũt aures suas, &
impetũ fecerũt in eũ. Nolebãt audire uer Act. 7.
ba Stephani, qui eos sapienter incãtabat,
vt veneno depoto mãsuescerent. De his
etiam lo-

A ét loquitur Esai. Quis cæcus, nisi seruus
Esa.42 meus, & surdus nisi ad quem nucios mi
si? Qui vides multa, nōne custodies? qui
apertas hēs aures, nonne audies? & dñs
voluit, ut sanctificaret eū, & extolleret:
ipse aūt directus & uastatus. Quis est in
vobis, qui audiat hoc, attēdat, & auscul-
tet futura? De his idē propheta indignās
Esa.43 ait. Educ foras populum cęcū, & oculos
habet, surdū, & aures ei sunt. Ecce ergo
hominē, quem dæmon surdum, & mutū
reddidit, quia Dei uoces non audit, &
verba cōfessionis non profert: licet De⁹
sæpe cum tetigerit, durus, perseuerat. Bis
silicem percussit Moyses, & largissimas
Nu.20 aquas eduxit. Cor uero tuum posuisti vt
adamantem, cum millies illud Deus te-
tigerit, nec tamen mutauerit.

B Ais vero. Ego duro sū corde, ē ne mi
hi medicina? Est certè in X po dño. Ex-
cellens grā, singulare auxiliū necessariū
est ei, q duro corde est, hoc uero a X po
Esa.29 datur. Vnde Esa. Christi aduētu in mū-
dum exposito, subiungit: Audient in die
illa surdi verba libri, & de tenebris, &
caligine oculi cæcorū videbunt. Hæc ex
cellens grā aliqñ in lege dabatur. Sicut
Manasse datā legimus, sed raro cōcede-
batur. Sed in lege gratiæ sæpe concedit̄,
& ideo de hoc tpe propheta ait: Auferā à
Ez.36. vobis cor lapideū, & dabo cor carneū.
In huius uero hominis curatione uide-
bim⁹, quo pacto hāc grām assequamur.

Venit Iesus inter medios fines Deca-
C poleos. Regio illa nuncupabat̄ Decapo-
lis a decē pcipuis urbib. Quæ vero illæ
fuerint, nō ē adeo certū apud authores.
Plinius. n. quasdā enumerat. Hier. alia s.
Brocardus in descriptione terræ sanctæ
alias. Alij eas locāt trās Iordanē, alij ci-
tra Iordanē, alij utrinq; esse dñt, & ad-
ducūt ei surdū, & mutū. Præclarū mun⁹
X po dño deferūt, & ꝙ illi gratissimū ē.
Multi iusti nūc sūt, q Deo munera offe-
rūt, grata q dē, hic eleemosynas pstat, il-
le ieiunat, ille plures orōnes recitat, ille
cilicio induit carnē suā. Sed pauci sunt,
q curēt ad X pm peccatorem ducere: pu
tāt. n. munus hoc solū ad sacerdotes pti
Eccl.17 nere, cum tñ unicuiq. mandauerit Deus
de pximo suo. Vis ergo munus Deo gra
tissimū offerre, adduc ad eū surdum, & A
mutū, si aliquē pctō-ē ad eū adduxeris,
maximū ei munus obtulisti. Monet Is-
raelitas. ps. Afferte dño filij Dei, afferte Ps. 28.
dño filios arietū. Sed nūc afferte dño fi-
lij Dei, afferte dño filios hoīum, q ēt p fi
lios arietū intelligi merito pnt, qua ... p
pheta dicat. O filij Dei, afferte uos ipsos
Deo, ut hostiā uiuētē, sanctā. Deo pl. cen
tē. Curate ēt pximos ad Deū afferre, q
filij arietū sūt, quia filij patriarcharū, &
Apostolorū, q eos in X po genuerūt. At-
tēdēda hac in re Pauli cura est, q ait: Cū 1.Co.9
essem liber, oīum me seruū feci, ut oēs lu
crifacerē, & oīb. oīa factus sum, ut oēs fa
cerē saluos. An putas, parū aliquid esse,
si Deo adiutor fueris, in peccatoris con-
uersione? Ex opposito illud facile iudica
bis. Grauissimu scelus est hoīem a Deo
auertere. Audi q d de filijs Heli scriptura
dicat: Erat ergo pctm̄ puerorum grande B
nimis corā dño, q a detrahebant hoīes a
sacrificio dñi. Et q a blande eos pr Heli
corripuit, sic in eū iratus est Deus, ut eū
occiderit, & filios eius, & eos abstulerit
à sāctuario suo in æternū. Sūmū, tremē-
dūq; supplicij, ꝙ cū cōminaret̄, dixit. Ec
ce uerbū facio in Israel, ꝙ qui audierit,
tinniēt ambæ aures eius. Si solū impedi
mēto esse ne sacrificiū arietū, & hircorū
Deo offerat̄, sic Deus punit, qua ira mo-
uebit̄ ī eū, q ab eius manib. aīam auffert?
Arietē sibi sublatū dolet, & aīam ereptā
nō dolebit? Quo X po dño restitues aīā Leu.24
q̄ ei furaris, cū eā in pctūm pertrahis? Si
oculū pro oculo, dentē pro dēte, in lege C
pręcipiebat̄ dari, ergo & aīam pro aīa, si
ergo aīam pdidisti, perdetur anima tua.
Hinc Dei iusto iudicio cū his illud effici
tur, vt mīam Dei quærentes, non inue-
niant. Sic Oseas ait. In gregib. suis & in Ose.5.
armētis suis uadēt ad quęrendū dñm, &
nō inuenient: ablatus est ab eis, in dñm p
uaricati sunt, quia filios alienos genue-
runt. Sed quid est filios alienos genera-
re? Hieron. ibi, ait. Filios genuerūt, quos Hiero.
ego nō agnosco meos. Hi sūt, quos cū es
sent in errore idolorū, genuerunt, siue
quos ducētes per ignem idolis consecra-
runt, sicut fecit Achaz insup & filiū suū 1.Reg.
cōsecrauit, transferēs per igne pm idola 16.

A gẽtiũ. Et Eze. 16. Immolasti filios meos, & dedisti illos cõsecrãs ei. Sed q̃nã hoc pstant? Certe q̃ filiũ suũ docẽt vindictã exercere, alios cõtẽnere: q̃ amicũ in peccatũ trahit, hic alienat a Deo filios. Qui ergo eiusmodi est, cum Deum quæsierit, nõ inueniat sibi, quia ab alijs abstulit, et aĩam amittat, qui aĩam pdidit alterius. Tm̃ vero hoc peccatũ coram Deo est, vt
2. Re. 2 Heli dixerit, non esse, qui pro eo oret. Si autem (ait) quis peccauerit in dñm quis orabit pro eo? Sicut ergo maximum piaculũ est, homines à Deo auertere, ita maximũ Deo obsequium præstatur, si aĩam peccatoris ei tradideris. Qui regi offert gemmam, cuius pretium ciuitas est, quã mercedem non recipiat? Cum Deo obtulisti animam, gemmam obtulisti, quã ille tanto in pretio habuit, ut sanguinẽ,
B & uitam pro ea libenter dederit, quã gratiam ab eo non recipies? Ad hoc Xp̃s è
1. Cor. 15. cœlo in terrã uenit, ut multos filios Deo adduceret, & sic patri suo regnum fecit, qđ & patri tradidit, & tradet in fine mũdi omnes electos. Ita tu pro uirili cura animas plures ad Deum adducere, ad sacramẽta, ad omne virtutis opus; & a peccatis abstrahe. Sic enim corrigens fratrem, lucraberis animam illius, & Deo efferes gratissimum munus, implebitq;
Apoc. 22. illud Ioannis: Qui audit, dicat, veni.

Quia vero correctio tua satis nõ est, vt surdus hic, & mutus sanet, nisi Xp̃s dñs manum suã admouerit. Ideo subdit euangelista, deprecabantur eũ, vt imponat illi manũ. Orãdũ.n. tibi est, ut Deus
Eccl. 7. manum suã apponat huic operi, quia ne
C mo põt corrigere, quem ipse despexerit,
4. Reg. 13. & mutatio ista dexteræ excelsi est. Sicut ergo cũ Ioas sagittas mittit in Syriã, manũ suam admouet propheta, & ponit super manus eius, sic.n. facile Syriam superabit. Ita cum dñs manum suam imposuerit, lucraberis fratrem tuum. De oratione vero, quam pro peccatore fundere debemus, vide inferius, Dominica 18.

Sed qđ rogatus Xp̃s dñs facit? & apprehendens eum de turba seorsum. Educit hoĩem a turba, Basilius in regula, ait:
Basil. Qñ singulare beneficium alicui conferre Deus vult, primum eum à mundo, & hoĩum turba educit. Sic ad Abrahã ait: A
Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui. Sic cum Iacob Moyse, & alijs factũ est. Vnde per Oseã Osee 2 ait: Ducã eam in solitudinem, & loquar ei ad cor. Vis ò hõa Chr̃o sanari? exi a malorum cõsortio: uitam communẽ, & vulgarẽ ne teneas, per q̃ multi incedunt. In peccatis es totus? Venundatus es, ut facias malum? Si animæ tuæ salutem uolueris, ita dissimilis priori tibi arripiẽda est, collige te, nec solum peccata manifesta tibi relinquenda sunt, sed & illa oĩa, quæ te in peccatum trahunt. Fuge prauorum hoĩum cõsortium, fuge ludos, & comessationes, ingredere per uiam arctã, ĩ qua pauci ambulant, ut de te dici possit illud Sapientiæ. Dissimilis est alijs uia Sap. 2. eius. Via multorũ, uia turbæ est, & ĩ uia inferi, multi.n. hanc uiam tenent, in hac B
via oẽs pereunt. Et dux ipse Samariæ in turba positus cõculcatur, & moritur. Iõ 4. Re. 7 Baptista desertum petijt. Ideo plures religioni se addicũt. Vitam tuã compone, & sic ordina, ut uiam arctam teneas, sacrã frequenta, orationem cole, corpus castiga, sic.n. a turba separatus eris, & implebis Pytagoræ consiliũ, qui aiebat: Per Pytha. viam publicam ne incesseris. Si hoc nõ peregeris, animæ tuæ, nũquam medeberis. Sed similis illi efficieris, qui ualitudinarij cum sint, nunq̃ salutem assequuntur, quia hodie omnia quæ ad tuendam Simile valetudinem pertinẽt, obseruãt: cras vero, tanquam si sani essent, se habent, nec omnino attendere uolunt medelæ infirmitatis. His vero similis efficeris, cũ hodie ad sacramenta accedis, cras cũ amicis ludis, & iocaris, ut prius: hodie oras, C cras maledicis: hodie ędificas, cras destruis. Sed expẽdendum verbũ illud est. Apprehẽdens eũ de turba seorsũ. Quasi vi arripuit eum Xp̃s, & traxit seorsum a turba, illud.n. significat uerbum illud, apprehendens eum. Nisi.n. dñs emiserit manum suam de alto, & te ad se traxerit, quasi ui quadam, nunquam turbam Ge. 19. dimittes. Audi simile quid in Loth. De quo dr̃: Cumq; esset mane, cogebant eũ Angeli dicentes. Surge tolle uxorẽ tuã, & duas filias, quas hẽs, ne & tu pariter

pereas

A pereas in scelere ciuitati. Dissimulâte il lo,apprehéderũt manum eius, & manũ vxoris,& duarũ filiarũ eius,eo ꝙ parceret Dñs illi,eduxeruntq; eũ,& posuerũt extra ciuitatẽ,& locuti sunt ad eum dicẽtes. Salua aĩam tuã noli respicere post tergum,nec stes in omni circa regione, sed in monte saluum te fac,ne & tu simul pereas, Sicut Angeli cogebât Loth,ita Dñs quasi cogit,trahitq; ad se,ui quadam dulci,& importunis precib. hoiem. Sed dissimulat hõ,ac detinetur, & tũc apprehẽdit Deus manu sua potẽti,manum hoĩs & eum potenter educit. Non ꝙ uolũtati vim inferat,q̃ pati nõ põt,sed quia efficaciter hominem impellit,& mouet &
B extra ciuitatẽ ac extra turbã eum educit.
Can.5. Hoc sponsæ contigisse ipsa cõmemorat dicẽs. Vox dilecti mei pulsantis,aperimi hi soror mea,amica mea,colũbamea,immaculata mea,quia caput meũ plenũ est rore & cincinni mei guttis noctium. En importunas spõsi preces. Sed dissimulat spõsa,sicut Loth,dicẽs: Expoliaui me tunica mea,quomodo ĩduar illa laui pedes meos,qũo inqnabo illos? Tũc dilectus meus misit manũ suã per foramen,& vẽter meus intremuit ad tactũ eius surrexi ut aperirẽ dilecto meo. Apprehẽdũt Angeli manum Loth,& illum educũt e Sodomis. Manum suã mittit spõsus, & fa-
C cit sponsã surgere,& apprehendẽs Christus Dñs surdum,& mutũ educit de turba,hæc omnia sibi concinnunt. Manus .n.omnipotentis apprehendens hoiem, eum facit a uia vulgi discedere,& uiã ar-
Aug. ctam tenere. Hoc ipsum Augustino contigisse ipse in confessionibus memoriæ proditum reliquit. Importunis Deus precibus cor eius pulsauit,excusabat se ille, dilationes quærebat,dicens,voca me sed non modo,relinque me nunc,& tanquã coruus uoces emittebat,dicẽs,cras,cras, Sed tandem potẽtẽ manum suam Deus misit,& eripuit eum de aquis multis. Simile in conuersione maximi peccatoris quotidie usu uenire solet,cuius cor sæpe Deus tangit precibus importunis,ille vero dissimulat,differtq; donec obstetricãte manu eiꝰ eductus est coluber tortuosus
Iob 26 ut Iob ait donec apprehendens cũ Christus manu sua educit a turba. Ideo Deũ A ora cum Psal. Emitte manum tuã de alto,eripe me,& libera me de aqs multis. Ps. 143

Sed qd educto Lot de Sodomis Angeli dicãt,audiãt,qui de turba eductus est, Salua aĩam tuã,noli respicere post tergũ ne stes in omni circa regione, sed in mõte saluũ te fac. Ereptus es e faucibus dæmonis,quasi si eruat pastor de ore leonis duo crura,aut extremũ auriculę, e faucibus tartari emersisti eductus de turba es a vulgi uia declinasti. Nunc ergo salua aĩam tuam,saluti animæ intende toto ui su: Noli respicere post tergũ. Memento Luc. 17 vxoris Loth. Noli ĩ ueterem cõuersationem redire,noli in Aegyptum reuerti in montem conscende,quæ sursum sũt,sa- B pere cura alta,perfectaq; uirtutum fastigia pete,ubi securus eris a Sodomæ incẽdio,uitam negligentem fuge, & feruorẽ in Dei obsequio cura,ut habeas.

Sed audi qd amplius Xp̃s peregerit. Misit digitos suos in auriculas eius, & expuẽs tetigit linguã eius,& suspiciẽs in cælũ,ingemuit,& dixit illi,epheta,ꝙ est adaperire. Merito inquiri põt,cur tot adhibitis circunstantijs hũc Christus sanauit. Rñdet Theophilactus, ut ostẽderet Theo. humanitatẽ a uerbo assũptã istrum esse operũ illius,& cõicata esse hoĩ idiomata diuina,sicut Deo humana factus Deus ẽ Conc. mortalis passibilis,&c. Et ut ait Concil. Ephes. Ephesi. nihil putat Deus iniuriã ꝙ homi C nib. fit salutis occasio. Nõ sic nos habemus cũ Deo nr̃o. Imo ꝙ in se gloriosum est,quale ẽ oẽ uirtutis opus,tibi aliqñ apparet uile,& abiectũ, cũ oporteret illud q̃ stare,ut Deo obsequaris; oculos hominum,& eorũ cõspectũ fugis,ut illud perficias, erubescẽs Christũ corã hominibus cõfiteri. Simili rõne humanitati cõicata sunt diuina idiomata,ut hõ sit,& dicatur Deus infinitus,creator cium,oĩpotens,ut hæc ostendat media humanitate hodie hoiem sanat. Olim manus nõ habebat Deus,& sine manibus uerbo solo opera perficiebat suã. Modo ẽt sine manibus opera perficere poterat,sed noluit nisi media humanitate opera facere, ut eã honoret. Sicut olim Assuerus ĩduit uestibus regijs hominem, quã honorare uo- Hest. 5

A luit,& dedit annulum in manu eius. Et
Ge.41. cũ Ioseph idẽ Pharao præstitit. Ita nunc
Ioan.5 pater oẽ iudiciũ dedit filio, ut omnes ho
norificent filium, sicut honorificant pa-
trẽ, qa humanitas ut unita uerbo adora
tur adoratione latrię sicut ipse De⁹. Oĩa
ergo dedit ei pater in manus, & ideo ma
Ps.71. nib. eius opera perficit uniuersa, quæ no
Ps.85. strã salutẽ spectant. Hoc petebat Psalm.
Ex.20 Deus iudiciũ tuũ regi da, & iustitiã tuã
filio regis. Et da imperiũ tuũ puero tu?.
Sicut. n. olim Israel dicebat. Nõ loquat
nobis dñs sed Moyses. Ita nos dicimus:
Negotia nostra cũ Christo homine tra-
ctare volumus, illi pater uniuersa cõmit
tat, omnia det ei in manus, ut ad idipsũ
B accedam⁹. Et pater ait: ita fiat; ut uultis.
Gen.47. Et filio rursum ait. Qđ olim Pharao Io
sepho dixit. Terra Aegypti in cõspectu
tuo est i optimo loco fac habitare fratres
tuos, oĩa bona eis tribue ꝓ arbitrio tuo.
Vt ergo ostendat, humanitati hæc oĩa cõ
cessa esse, illa ut instrumẽto miracula ꝑ
ficit, ut nunc fecisse, Marcus ait.

Secũdo utitur tactu, saliua, suspirio in
cœlũ, ut his suppleret ea, quæ facere de
beret infirmus, ut salutem cõsequeretur
quætñ ea non præstabat, quia similis trũ
co, insẽsibilis erat. Qua in re ueluti i exẽ
plari nobis ostendit eximium legis grã
priuilegiũ. Et illud est, ꝙ sacramenta ha
bet grã tiã continentia, & quæ faciunt ex
C attrito contritum, supplentque defectus
eorum, qui ad ea accedũt. Ita ut ea dispo
sitione animi habita si quis sine sacramẽ
to discederet e uita, in æternũ dãnaret:
suscepto uero sacro saluatur, supplẽte sa
cramẽto quod deest suscipienti. Hæc ve
ritas licet semp fuerit in ecclesia recepta
Conc. a sanctis, & doctoribus, præcipue vero
Trid. nunc postą̃ Concil. Trid. Sess. 14. c. 4. lo
quens de attritione ait. Et quamuis sine
sacramento pœnitentiæ per se ad iustifi
cationẽ perducere peccatorem nequeat,
tñ eum ad Dei gratiam in sacramẽto pœ
nitentiæ impetrandam disponit. Et idẽ
est de oĩ alio sacramẽto, facit. n. ex attri-
to contritum, etiam Eucharistia, cum qs
putat, se digne accedere & inscius pecca
ti est, quod forte admitit, si attritus acce
dat, fit contritus, & suscipit gratiam.

Conueniẽter uero legi gratiæ hoc pri A
uilegium cõcessum est, ut nũc suppleret
gratia, quod homini deerat. Duobus. n.
cõcurrentibus ad aliquod opus, si alterũ
est potentius, supplet socij imbecillitatẽ.
Cum ergo sacramenta cõcurrant cũ acti
bus hoĩs ad iustificationem, vnũquodq;
in suo genere, uis, quę i lege gratiæ est in
sacramẽtis maxima, supplet hominis in
firmitatem. Qua ratione sacramẽta me-
dicinæ dicuntur, quia sicut medicina na
turam iuuat, & eius supplet defectus, ita
& sacramenta.

Ex quibus multa colligi possunt. Pri
mum inumeros nũc fideles saluari, qui
in lege naturæ, & scripta perirẽt in æter
nũ. Puero n. in circuncisione gratia con B
ferebatur. Et ut aliqui affirmãt doctores
si adultus eam suscipiebat, fiebat ex attri
to contritus. Attamẽ, qui post susceptam
circuncisionem peccabat mortaliter, sa
crum nullũ habebat, quo fieret ex attri
to contritus. Vnde sola contritio tũc illi
remediũ erat. Hæc uero difficile habet.
Non erat sacrum, qđ redderet hominẽ
ex attrito contritum, licet plura essent ꝓ
peccatis sacrificia, & ideo per pauci iusti
ficabant. At uero nunc sacramẽta susce
pta hominum defectus supplent, ex quo
fit, ut si decem homines saluãdi essent si
ne sacramentis, decem millia nũc saluẽ
tur pp eximiam sacramẽtorũ vim. Quæ C
doctrina summæ consolationis fidelib.
est, nunc. n. propior est nostra salus, quã
cum credidimus, facilius operamur salu
tem nostram, facilius iustificamur. Si er
go anxius es, quia nõ eum maximũ do-
lorem de peccatis habuisse, qui tibi opus
erat si propterea dubitas an i gratia Dei
sis, nunc iustificatus per gratiam Christi
pacem habe ad Deum, quiesce si enim sa
cramẽta suscepisti, illa defectus tuos sup
pleuerunt, illa infirmitatem tuam iuue-
runt. Auditui tuo datum est gaudium, et Ps. 50.
lætitia, ut exultent ossa humiliata, cũ au
disti, ego te absoluo, sacramentum susce
pisti infirmi, quo leuatus ab infirmitate
es, licet infirmus accesseris, licet mortuus
si tamen attritus accessisti, iustificatus es.

Secundo colligitur nõ facile sacramẽ
ta infirmis esse negãda. Forte enim qui
infir-

A infirmatur, attritus est sacramento suscepto fiet contritus.

Tertio demum colligitur, frequentanda nobis hæc diuina sacraméta esse. Frequenter peccamus, & licet cõtritione reparari, ac saluti restitui peccator possit, nõ tñ cõtritio facile acquirit, nec certus es an feceris uniuersum, quod potes, conueniens tibi, & expediens ualde est, si sacrũm suscipias, quo facile poteris peccata pellere, & oleũ diuinę gratiæ suscipere,
Zac. 4. Zac. ait. Vidi, & ecce candelabrũ aureum, totum, & lãpas eius super caput ipsius, & septem lucernæ eius super illud, & septem infusoria lucernis, quę erant super caput eius. Candelabrũ hoc aureũ
B Ecclesia est, ut Aug. ait homil. 8. in Apo.
Aug. & Cyrillus idem asserit, & colligit ex il-
Apo. 1. lo Apo. Candelabra septem, septem Ec-
Cyril. clesiæ sunt. Aureus vero dr̃, propter firmitatem, & perpetuitatem, & doctrinę veritatem integrã. Lampas uero eius posita sup caput ipsius, idest in summo stipite, siue hastili, Christus dominus est, a quo Ecclesia illuminatur, qui ideo lucer-
Mat. 5. na dr̃ super candelabrum posita. Septẽ uero lucernę, q̃ in hoc candelabrũ sunt, multitudinem iustorũ significant. De q bus. Paul. ait. Iter quos lucetis sicut lu-
Phil. 2. minaria in mundo. Septem uero dicunt ga usu scripturæ multitudo septenario significari solet. Septẽ uero infusoria lucernis septem vasa, ex quib. oleum suscipiunt, ut luceant, sunt septem sacraméta quæ cum gratiam contineant, merito uasa dicũtur. Recte uero adnotat Cyrillus
Cyril. Lampadem supremam nõ habere infu-
C soria, sicut septem lucernas; filius. n. Dei (inquit) uerum lumen est, quod nõ mutuat foris sed ipse habet naturaliter, de cuius plenitudine nos oẽs accepimus. Reliqui uero iusti infusorijs indigent, sicut lampas, ne extinguantur, sacramẽtis egent, quib. lumen gratiæ conseruatur, & si amissum est, recuperatus. Inferius uero propheta dicit, ea aurea esse pp sũmum eorum pretium continent. n. sanguinem, & gratiam Christi. Sicut ergo sæpe in lampadẽ ex infuriosa uase oleũ mitti, ita sæpe nobis opus est gratia, q̃ ex sacramentis, accipere debemus, &c.

DOMINICA XII. A
Post Pentecosten.

Them. Beati oculi, qui vident, quæ uos videtis, &c. Lucæ. 10.

SI beati oculi, & aures discipulorum, quia paucis dieb. uiderunt, & audierun, Xp̃m dñm, cũ adhuc imperfecti essent. An non aure Maria beatissima dicenda erit, quæ perfectissimo corde meruit filio suo frui ab instanti cõceptionis usq; ad mortem? Fuit illa perpetua Christi assecla, ut Andreas Cretẽ. dicit. Fuit Andr. Creté. terra optima, quę uniuersa doctrinæ uerba, & exempla Christi Domini in corde optimo recondidit, & ex omnib. fructũ B retulit plus quam centesimum, nec ullũ fuit diuini sermonis granũ, quod in illa Luc. 2. periret. Ideo de ea Lucas ait. Maria aũt conseruabat omnia uerba hæc conferẽs in corde suo. Vt uero nostri oculi, & aures beati dicantur, gratia nobis opus est, eam exoremus per Mariam.

Hodiernũ euangelium misericordia Dei plenum est, & insigne diuinę in nos misericordiæ dici potest. Agnoscere uero diuinam miam, maxime nobis conducit, quia ea cognita, multũ Deum cognoscimus, ac diligimus. Et hanc nobis præcipue manifestare uoluit factus homo, quia illa proprietas illius est, ad eius ingenium, mores, & natiuam conditionem pertinet. Et ideo qui misericordiã Dei nouit, præcipua ratione Deum co- C gnoscere dicitur. Nosti tu alicuius prin- Simile cipis genus, potentiam, diuitias, nõ ideo diceris, eum intime agnoscere: illa enim communia sunt, & quæ omnes de eo norunt, licet cum eo familiariter non agãt. Si uero nosti eius mores ingenium, ac affectus animi, tunc eum plane nosse, diceris. Id enim nisi domesticus eius sis, & ei familiaris agnoscere non potes. Ita, licet uniuersa, quę in Deo sunt sint ipse Deus eique natiua, sed admodum nostrum intelligendi, scientia, potentia, diuitiæque Dei communia sunt, & quib. cognitis non intime cognosci Deus dicitur, illa enim exteris etiã ma-

A nifesta fuerunt philosophis, s. quibus vir
tus, & diuinitas Dei fuit nota. Et ideo Pau
lus illa uocat, qd notum est Dei qd dicit
illis manifestũ, sicut principis nobilitas,
& potentia omnib. sunt nota. Ad diuinæ
miã intimũ Dei, & absconditũ eius dixi-
mus, quia ad Dei ingeniũ, & mores per-
tinet. Et ideo agnitioné diuinę miæ ma-
Ro. 1. gis intimã dicimus, & quæ fidelium pro
pria est, qui domestici, & familiares Dei
a Paulo dicuntur. Hãc uero infinitã Dei
Ephe. 2. miam philosophi uix attingerunt, & ex
eis qdã diuinã erga nos prouidétiã nega
uerunt, et reliqui omnes audiẽtes, diuinę
miæ uiscera in nos, & eius opera, quibus
illam ostendit homo factus, & mortem
patiens, stultitiã putauerũt. non creden-
tes tantã Deo inesse posse misericordiã,
ut talia pro hoĩs ageret. Nos uero hæc
B credimus, & agnoscimus Deum, cuius
misericordiam infinitam confitemur.

Proficua ergo nobis est diuinæ miæ co
gnitio. Primo, ut dictũ est, quia ea cogni
ta Deus intime cognoscit. Secundo, qm
charitatem accendit, diuina beneficia, q
a mia procedunt, et saxea corda trahere
possunt, et effera animã in beneficijs tra
huntur. Pręcipue, cũ tot sint beneficia, et
a tanta persona profecta, & nullis exigé
tibus meritis. Tertio spem roborat, ut ad
Deũ accedamus plenum miã. Sicut. n. p
specto fonte indeficienter, & confidéter
semper ad eum accedimus. Ita Dei mia
uberi agnita, ad eum accedimus secure.
Præcipue hanc spem auget, nosse tantã
Dei miam esse, ut in eũ grauiter peccet,
qui ad alium, & nõ ad ipsum in necessi-
C tate accedit. Sicut offenderet vir, si vxor
necessaria ab alio petere, & pater, si filius
ab alio, quã ab ipso postularet uitę neces
saria. Quã uero id sit Deo odibile, dice-
ret nũc optimæ Ochozias, si pñens adess-
set, qui Dei miam ignorãs, ad Belzebub
4. Re. 1 nuncios misit in necessitate constitutus,
ad quos Elias, núquid non erat Deus in
Israel? Demum diuinę mię agnitio arcet
Hie. 18 a peccato, a natura. n. nobis insitum est,
nõ reddere malum pro malo. Vnde Ier.
Núquid redditur pro bono malũ? Ea rõ
ne prius q̃ leges contra pctm Deus fer-
ret, misericordijs præueniebat eos quos
pctõ cohibere uolebat. Adæ legé impo- A
suit, innumeris prius collatis beneficiis,
Noe similiter certa quædã pcepta dedit,
mia arcæ prius collata. Abrahæ legé cir
cũcisionis imposuit, multa prius pmit-
tés. Sic ét anteq̃ legẽ Israeli daret, ab Ae
gypto liberat, mãna, & aq̃ dedit. Ecclæ Ps. 20.
uero innumera cõtulit bñficia. Præueni
sti eũ in bñdictionib. dulcedinis, Ps. ait.
Ad uniuersa igitur utilis est diuinæ mię
cognitio. Sed unde hanc ex euangelio co
gnoscemus? Certe uniuersũ illud miam
eructat. Et primam summamq; Dei in
nos miam ostédit, cui nos gratos exhibe
mus, dicens. Beati oculi qui uident, quæ
uos, &c. Quib. verbis ostendit, immensã
mũdo collatam mia cũ Deus homo fa-
ctus est, & in terris uisus est, & cũ homi B
nib. cõuersatus est, ut Baruc ait. Beati p Baru. 3.
fecto oculi, qui talia uiderunt. Hinc cũ Nu. 24.
Balaã dixisset. Orietur stella ex Iacob,
&c. quib. uerbis Dei in terram aduentũ
significauit, addit. Heu quis uicturus est,
qn ista faciet Deus? et Malach. de eandé
re loquẽs ait: Ecce venit, dicit Dñs, et qs Mal. 3.
poterit cogitare diẽ aduentus eius, & qs
stabit ad uidendum eum? Qd uero hæc
verba dicat desiderio Christum uidẽdi,
statim indicat propheta adiungẽs. Ipse
.n. quasi ignis conflans, quasi herba ful-
lonũ, & sedebit, & cõflans, & emundans
argentum, & colabit filios Leui, & erũt
Dno offerentes sacrificia in iustitia, & c.
Quib. uerbis exprimit diuinæ grãæ uim,
homines purificans, cuius desiderio feli
cia, & aurea Messiæ sæcula uidere cupie
bant. Merito ergo Christus Dñs ait, B.
oculi, qui uident, quos uidetis. Si n. regi C
na Sabba ait: Beati uiri tui, & beati ser- 3. Re. 7
ui tui, qui astãt corã te semp, & audiũt,
sapientiam tuã, multo potius dicere pos
sumus beatos Christi discipulos, qui eũ
uidebãt, & audiebant. De elia loquens
Sapiens ait. Beati sunt, qui te uiderũt, et
in amicitia tua decorati sunt. Sed beato Ecc. 48
res multo discipuli qui Christũ uiderũt,
& amici ab eo appellati sunt, qui plusq̃
Salomon, & Elias fuit hic. n. Dñs, illi fa
muli fuerunt. Viderunt quidé pharisæi
Cristũ, sed solũ, oculis carnis, ideo bea
ti non dicuntur. Videmus nos, non ocu-

lus

A lus carnis, sed mentis, & beati a Xpo di
Ioā. 20 cimur: Beati, ait, qui non viderūt, & cre
diderunt. Viderūt verò discipuli oculis
corporis, & animæ, & ī amicitia eius de
corati sunt, & iō oīno beati appellantur.
Non quidē beatitudine patriæ, beatitudi
ne tñ illi persimili, & q̄ oē mūdi gaudiū
longe superabat, dū cum hoīe oīum spe
ciosissimo conuersabantur, eius diuina
verba audiebāt, ei⁹ facta, & miracula vi
debant, quiq; eis erat pr̄, mater, sponsus,
frater, medic⁹, doctor, & deniq; oīa. Vn-
Ioan.6 de cum eis diceret Christus, Nūquid &
vos vultis abire? r̄ndit Petrus, quo ibi-
mus, verba uitæ æternæ habes. Cū eo de
nique hoīe erant, quem certo nouerāt es
se Deū, & quotidie miraculis ex piebant.
B Sed forsan dices, beati quidē Christi
discipuli, q talē suscepere mīam. Sed ad
nos quid hęc spectant, qui eum non vidi
mus? Multum per oēm modum Non so
lum.n. videmus Xp̄m dn̄m oculis men
tis, vt prophetæ priores, sed & oculis cor
poris quodammodo eum in euchariſtia
videmus, & lege gratiæ fruimur, in qua
gratia abundat, de qua proinde innume
ra bona a prophetis dicta fuerunt. Beati
1.Re.6 profecto oculi, qui vident Xp̄m dn̄m in
diuinissimo eucharistiæ sacro. Si coram
arca lusit Dauid, q̄uo coram eucharistia
saltaret? Beati oculi, qui vident sacrā ple
na gratia, ad quæ accedis sine gratia, &
ea tibi conceditur ex opere operato. Bea
ti oculi qui eam gratiæ abundantiam vi
dent, ut sint ei praua in directa, & aspera
in uias planas, ut licet innumeris sis one
C ratus peccatis, facile tibi remittantur, li-
cet passionib. uehemētib. & habitib. pra
uis irretitus, facile ea superare valeas pp
diuinæ gratiæ abundantiā. Beatæ aures,
quæ audiūt uerba, & doctrinā a Christo
dn̄o traditā. Certe multi reges, & prophe
tę desiderauerunt uidere q̄ uidetis, & nō
viderunt, & audire, quæ auditis, & non
audierūt. Vis hoc oculis tuis subijciam?
Attēde patriarcharū desideriū, ut eorū
corpora humarent in terra illa visionis,
in qua Deus hō vidēdus erat, super hac
re Abrahā adiurauit, & pcepit Isaac, Ia-
Ge.49. cob Ioseph, Ioseph filijs, dicens, Deus vi
Ge.50. sitabit vos, asportate ossa mea uobiscū.

Sed qd refert, o patriarchæ ut hic, vel il- A
lic corpus sepeliat? Diceret ipsi, multum
certè, qm̄ in eā terrā Deus descēdet hō fa
ctus, & cū eū videre nō possimus, saltē
eo in loco sint corpora nr̄a, ubi ipse futu
rus est, aliqn̄.n. ipse sup ea trāsibit, & in
loco sepulchri nr̄i ponet pedes suos, &
adorādus locus ille est, & magno ī pcio
habēdus, in quo steterūt pedes eius. Fœ- Ps.131
lix profecto fratres sors nr̄a est, nō solū
sumus ī loco, ubi steterūt pedes eius, sed
os nr̄m adhibemus vulnerib. Xp̄i, qn̄ eu
charistiam percipimus. Sepulchrū illius
quo ipse includitur, nos sumimus cū mani
bus, & ore tenemus, ad eū in oī necessi-
tate accedere possumus, quia pręsens no
bis est in eucharistia, nō s̄m diuinitatem
solū, sed s̄m humanitatē. Deinde his ver
bis Xp̄s dn̄s beatitudinem discipulorū B
commendat, quia plura misteria regni
Dei agnouerunt q̄ antiqui patres, & hoc
significat dicēs: Beati oculi, &c. Oculi. s.
mentis, & beatæ aures illæ, q̄ tot audie- Ioā. 15
runt mysteria, ut eis iure diceret: Iā non
dicā uos seruos, sed amicos, qa oīa, quæ
audiui a patre meo, nota feci uobis: Dei
.n. cognitio in Ecclesiā creuit tp̄is succes
su. Ideo similis dr̄ a sponso auroræ, lunę, Can.6.
& soli. Quæ est ista, quæ progreditur,
quasi aurora consurgens, pulchra ut lu-
na, electa vt sol? Aurora primo minus lū
cis hēt q̄ luna, & luna q̄ sol. Multa qui-
dē reuelauit De⁹ Abrahę, sed plura Moy
si, cui ait, ego sum Deus Abrahā, Deus Exo.3.
Isaac, De⁹ Iacob, & nomē meū Adonai
nō indicaui eis. Quo loco significat ali-
quid de Deo reuelatū fuisse Moysi super C
antiquos p̄res. Post Moysē uero Dei no Ps.118
titia maior fuit. Vnde ps. ait. Sup senes Psal.5.
intellexi. Et iterū. Incerta, & occulta sa-
piētiæ tuæ manifestasti mihi. Sed Xp̄o ī
mundum venięte, sol apparuit, & iō cla
rior, & sapientior Ecclesia reddita est, et
electa ut sol, & beati Apostoli dicunt, qa
diuinorū cognitio abūdantior ī eis fuit. Eph.2.
Vnde Pau. Secūdū grām Dei, quę super
abundauit in nobis in omni sapiētia, &
prudētia. Huius vero beatitudinis pars
magna ad nos ptinet, q Dei misteria ma
xima cognoscimus. De lege enim gra-
tiæ scriptū est, Nō docebit uir ultra pro- Esa. 1.

A ximum suum dicens cognosce dominũ, quia omnes cognoscent me a maiore vsque ad minimum, quia repleta est terra scientia dñi, sicut aquæ maris operiẽtis.

Demũ ex his uerbis colligitur, q̃ sint Deo minima, quę mũdo eminere vr. Ecce pulit Deus regib. & patriarchis pauperes piscatores, & eis mysteria reuelauit, & seipsũ oñdit, cũ illis hæc concessa

1. Co. 1 nõ fuerint. Hinc Paulus. Ignobilia mũdi, & cõtẽptibilia elegit Deus, & ea quę nõ sunt, ut ea q̃ sint, destrueret, ut nõ gloriet oĩs caro in cõ spectu eius. Non ergo glorieť sapiẽs in sapientia sua, ne fortis, in fortitudine sua, nec diues, in diuitijs suis, hec. n. oĩa corã Deo nihil sunt. Vnũ

B magnũ corã Deo est, virtus. I. Quid obse

Psal. 81. cro nobilius, aut excelsius esse põt, quã Dei filiũ, & Deũ esse? Sed hoc nihil corã Deo est, si recta opera nõ præstiteris. Audi Psalẽ id asserentẽ. Ego dixi Dij estis, & filij excelsi oẽs, vos aũt sicut hoies moriemini, & sicut unus de principib. cadetis, quasi dicat, licet Dij sitis, & filij Dei, si tñ quasi hoies vixeritis, quasi hoies moriemini, & quasi unus ex angelis prauis cadetis. Sed vis mirabilius aliquid audire? Magnũ qđ ẽ est, esse Deũ, & Dei filiũ adoptione: at summũ, & maximũ est. es

Ioã. 12 se Dei filiũ naturalẽ, cuiusmodi sol⁹ Xps est, & tñ nõ vult Dei filius heri, ac reputari, nisi opera pris fecerit. Vñ ait. Si nõ facio opera pris mei, nolite credere mihi. Si naturalis Dei filius credẽdus nõ ẽ Dei filius, nisi ex operib. qđ tibi proderit te dicere Dei filiũ, si Dei opa non pficis? Quãto minus proderit diuitiæ, honores

C principatus. Nõ hęc corã Deo te cõmẽdãt, sed virt⁹. Iõ ipse paupes, & ignobiles elegit, ut nihil pter virtutẽ Deo placere noueris. Cura ergo, ut iustus sis, ut Deo placeas. Vidimus priorẽ Dei miam, dũ hõ factus cõuersari cũ hoib. uoluit. Iã secundã cõsideremus, & ea est, qđ summa amicitia uoluerit hoib. copulari, & ideo eis pceptum dilectionis imposuit. Ait ergo Lucas. Et ecce quidã legis peritus surrexit, tentans eum, & dicẽs, magister qđ faciendo uitam ęternam possidebo? at ille dixit ad eũ: in lege quid scriptum est? quõ legis? ille respondens dixit; diliges

dominum Deum tuũ ex toto corde tuo, B & ex tota anima tua, & ex omnib. uiribus tuis, & proximum tuũ sicut te ipsũ.

Recte interrogat, qđ faciendo. Nõ ait, quid cogitãdo, non. n. cogitatio bona satis est. Multæ solent esse cogitationes bonæ in corde pctõris, quib. eũ dæmon deludit, promittitq; in posterũ bona: cogitat. n. pctõr, post annũ restituã hoc, vel illud, post annũ pniam agã, i senectute uitã studiosã colã, cũ nupsero, castus ero. Sed qđ illi prosunt hæ cogitationes, vel inefficacia desideria, q̃ in opus non procedunt? certe nihil. Telas araneæ texuerũt, quas auferet ventus. Nec vero interrogat, qđ loquẽdo, uitã æternã possidebo? Multi nãq; recte loquunť, sed nõ est B

regnũ Dei in sermone, sed in ope, & virtute. Iõ ait, qđ faciendo. Quia nõ, qui dicit mihi, Dñe, dñe? sed qui facit uo ũtatẽ patris mei, ipse intrabit in regnũ cęlorũ. 1. Co. 3.

Sed audi Xpi dñi mirã sapientiã, ait. n. i Mat. 7. lege quid scriptum est, quõ legis. Quasi dicat. Dic tu mihi, quæ nosti, sæpe nãque & bonũ, & malũ quisq; in sua cõsciẽtia egit, & si interroget cõscientiam suã, ipsa bonũ, ac malũ ostẽdit. Multi de iniustis contractib. doctores interrogant, q adeo iniusti sunt, ut si cõsciẽtiã suã consulãt, facile deprehẽdãt eorũ iniustitiã, & si ueritatẽ fateri uoluerint, ipsi in seipsos sniam ferunt. Hinc Paul. Cum. n. gẽtes, Ro. 2. quæ legem non habent, naturaliter ea, q̃ legis sunt, faciunt, eiusmodi legem nõ habẽtes, ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordib. suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorũ, & inter se inuicẽ cogitationũ accusãtium, aut ẽt defendẽtiũ. Hinc seruo ne- C quã dñs ait. Ex ore tuo te iudico. Ne er- Ma. 18 go surdus sis conscientiæ tuæ uocib. illa enim de multis te docebit. Multa vero à doctorib. interroganda, manifestũ est.

Audi quid legis peritus in consciẽtia sua legerit, diliges Dñm Deum tuũ, &c. Nullibi profecto quiescit dilectio nisi in Deo, qui amoris est cẽtrum, & quidquid, dilexerimus aliquid Dei diligimus, & licet dilectio sit mala, i aliquã Dei participationẽ ducit; De qua re mire Plato, & Plato. eius. Glossa i cõuiuio amoris, ubi ait. Sicut

A cut uniuersa elementa obscura sunt nec p
se uisibilia, & lux tñ solis i uniuersa spar
sa, ea reddit uisibilia, ita ut oĩ uisibili lux
appareat & uideatur. Ita oĩs creatura ex
Simile se nihil est, difformis ẽ, nec amore digna
nulla.n. pulchritudine decorat. Sed Dei
infinita pulchritudo radios pulchritudi
nis ex se emittit quibus decoras facit uni
uersas creaturas pulchras, & amore di-
gnas. Sicut ergo in terra uides radiũ so-
lis, qui non terrę, sed solis est, ita oĩs crea
turæ perfectio, & decor a Deo est, nõ ab
ipsa creatura, cumq; illam diligis Dei ra
diũ ac participationẽ diligis diuinum.n.
quid uides, in relicta. Hinc fit, ut deser-
te, & abundanter quisq; loquatur de redi
B lecta, qm̃ radio diuinitatis illustrat⁹ est.
Hinc ẽt fit, ut commutari, & conuerti in
rem dilectã velit, qui diligit. Quid mirũ
si humanum in diuinum trãsferri velit.
Hinc uero colligitur, tũc cor perfecte di-
ligere, cum Deum diligit: cum n. reliqua
diligit, solũ Dei radiũ uidet, ac diligit cor
dis uero, ac amoris centum Deus est, qui
super oĩa diligendus est. Vnde tandẽ con
cludit Plato, sicut summũ uisibile sol est
& tunc oculus perfecte uidet cum solẽ ip
sum intuetur, q se ipso uisibilis est, & re
liqua uisibilia reddit. Ita cũ amor ab oĩ
re creata abstrahitur, & reliqua oĩa obli
tus, homo in Deum fertur, tũc perfectus
C amor est, & homo amator cõsummatus
hunc uero dilectionis modum, ait Plato
didicisse se a Diotima fatidica.

Sed intendendum nobis est, quo Deũ
1. Ioã. 3 diligi a nobis oporteat. Ex toto corde,
ait. En o oĩum radicẽ, nõ linguę dilectio
satis est. Fratres, nõ diligamus uerbo, &
1. Cor. lingua sed ope, et ueritate. Nec operis di
13. lectio satis est, nisi a corde pcedat. Hinc
Paul. Si distribuero oẽs facultates meas
in cibos pauperum, si tradidero corpus
D. Th. meũ, ita ut ardeam, charitatẽ aũt nõ ha-
opus. d buero, nihil sũ. Cordis uero figura ordi-
amore nem dilectionis ostẽdit sm D. Th. est.n.
Esa. 68 superius latũ, inferius acutum, qm̃ ad cę
lestia dilatandus affectus est. Vnde Esa.
tũc uidebis, & afflues, & mirabitur, et di
latabitur cor tuum. Inferiora uero quasi
in puncto tãgere debet, solis necessarijs
cõtẽtum. Licet ergo alijs occupationib.
ac negocijs inseruire cogaris, præcipuũ A
tñ negotium tuum sit Dei dilectio, & ob
sequiũ. Hoc cęteris emineat, ac superna
ret, sicut oleum, in corde tuo. Sicut solet
alicui hominum negotium esse grauissi
mum, cui totis intendit uirib. quia illud
pficere ex uoto, maximi, interest, si vero
alia occurrant negocia, ea quidẽ agit, sed
cursim, & quasi p trãsennã, nec vllo mõ
pcipuo negocio deest. Ita licet plurib. in
tendas, tñ Dei amori ex toto corde, quia
hoc negotiũ infinitũ tibi est, ex quo æter 1. Th. 4
na uita pẽdet. De quo Pau. ait. Obsecro
fratres, ut uestrũ negociũ agatis. Qd est
primũ negocium tuum o hõ, q est pręci
puum, q in corde uersatur tuo? Si dicas,
ut substãtiam, aut honores acquirẽ, dicã B
tibi, hæc si ex toto dilexisti corde, non ui
ues in æternum. Si uero dixeris negociũ
meum est, quomodo Deum diligã, quõ
ei placeam, ex toto corde Deũ dilexisti. D. Th.

Addit uero. Ex tota aĩa tua. Duplex, i opus.
(ait D. Tho.) est hominis uita naturalis, de amo
quam uiuit per animam, supernaturalis re.
quam uiuit aĩa per Deum, q dat animæ De. 30.
vitã, sicut ipsa corpori. Ideo Moyses ait,
qm̃ ipse est uita tua. Sicut ergo corp⁹ vni
uersum disponitur, ut suscipiat aĩam, ita
aĩa tota disponi debet, ut suscipiat Deũ.
Sicut corpus amittẽs animam amittit ui
tã irrecuperabiliter, ita anima amittens
Deũ eum irrecuperabiliter amittit, quã-
tum in se est. Et sicut mirabile est animã C
ad corpus redire, a quo semel abiecta est,
ita mirabilius est, licet frequentius acci
dat, animam Deum recuperare, quem
peccato amisit, hæc D. Thom.

Addit tãdẽ, ex oĩb. uirib. tuis. Idest oĩ
tua potẽtia, spirituali, & corporea, ut in
tellectus, huc intẽdat, ut Deum oĩs illius
astutia, & curiositas cogitet, & cõtemple
tur. Memoria etiã illum teneat, ut dicat. Thr. 3.
Memoria memor ero tui, & Memoriã Ps. 144
abundantiæ suauitatis tuæ eructabũt. Iõ Ecc. 37
sapiens ait. Ne obliuiscaris amici tui, in
animo tuo. Deinde uires sensitiuæ Deo
obsecrantur, Cum enim sensus, sint pro
pter intellectũ, ut Aristoteles ait, in his Ari. 12
versari debent, quæ intellecti, & uolun- Meth.
tati, inseruiunt. Vnde Arist. ait, quędã nõ
uidere melius est quã uidere: ex uero sen
sibus

A sib. apprehendenda sunt; q̄ licite, & utiliter intellectui, et affectui præsentari p̄nt. Deinde ex omnib. uirib. Deus dilig̃edus est, quia sedum ultimum potentię diligidēt, tum intēsione, tum cōtinuatione. In patria id perfecte prętabimus, in uia uero ut potuerimus, prętare dēmus. Vt dicere possimus cū Psal. Oīa ossa mea dicent, dn̄e quis similis tibi? Beatus ille, q cū Iacob dicere pōt. Nostis, q totis uirib. meis seruierim patri. Sit ergo ī corde tuo Dei amor feruēs, ea cura, ac solicitudine Abrahā Deo ī seruiebat cū in eius domū uenit, ut oēs uernaculos ministrare faceret, pluresq; desideraret, ut Deo obsequerent. Petere a Deo dēres mille corda, ut eū diligeres, linguas mille, ut eū laudares. Et hac de cā iusti uidētes parū se Deū diligere, ac laudare, uniuersas creaturas inuitāt, ut eos in ope iuuēt, aiuntq; cum trib. pueris. Benedicite omnia opera dn̄i dn̄o, &c. Qua in re confundi, ac erubescere possumus exemplo eorū, qui mundo, & eius uanitati inseruiunt, qui eo in ope plus facere conantur, quam possint. Hinc Hier. Plus fecit, quam potuit, propterea perijt. Et Es. Superbia, & arrogātia eius plus quā fortitudo, eius, eo quod non fit iuxta eam uirtus eius.

Ge. 31.

Ge. 18.

B

Den. 3.

Hie. 48

Esa. 48

Addit preterea secundum mādatum. Et proximū tuum sicut te ipsum. Sępissime a Christo dn̄o charitas hęc commendata fuit: cum. n. esset negotiator, quęrēs bonas Margaritas, hāc pręeligit, q̄ oīum uim, ac uirtutē hēt: est. n. charitas pretiosa illa Margarita, quę oīum uirtutū uim ī ēt, Sicut. n. in natura a Deo factū cernimus, ut in superiorib. coniunxerit Deus ea, quæ in inferiorib. diuisit, ut in homine uim corporum, plantarū, & aīalium. Ita in suprema uirtute charitatis coniuncta fuit uis oīum uirtutū. Inde Paul. ait. Charitas patiēs est, benigna est charitas non ęmulatur, nō agit perperā, nō inflatur, nō est ambitiosa non quęrit, quę sua sunt, non irritatur, nō cogitat malū, non gaudet sup iniquitate, cōgaudet aūt ueritati. Oīa suffert, oīa credit, omnia sperat oīa sustinet. Hinc Gre. sicut multi arboris rami ex vna radice prodeunt, sic multæ uirtutes ex una charitate generantur.

C

1. Cor. 13.

Greg.

Volens legis peritus se iustificare, ait, quis est meus ꝓximus? quasi diceret, paratus sum proximū diligere: sed qs talis cēsendus est? Ad quem Christus parabolā proponit, qua ostendit, oēm illum qui ope nostra indiget, proximū esse nobis. Vel ea parabola ostēdit, quis fuerit misericors, & dilector proximi, ut legis peritus similiter se habeat. A

Quia tn̄ de Dei dilectione aliqua diximus, opępretiū erit, pro eorū cōplemento de dilectione in Christum Dominum pauca dicere. Hunc. n. esse proximū a nobis diligēdum Ambr. in hunc Lucę locū asserit, & huc refert parabolā Samaritani, qua Xp̄i mīa in nos ostēditur, ut eum tanquā nobis proximū, & uulnera curātē diligamus. Si ergo Deum a nobis diligi oportet, singulari quadā rōne Deꝰ hō, q nobis proximus est, diligi dēt. Nec mirādū singularem dilectionē Christo impēdendā, cum ipse singularem in eum fiduciam nos hr̄e uoluerit, cū dixit, creditis in Deū, & in me credite, nō solū ī me sperate ut in Deum, sicut speratis in patrem, & Spiritum S. sed singulari quadā rōne in me sperate, qui pro uobis hō factus sum, crucē subij, qui caput uestrum sum, & uos os ex ossib. meis, & carō de carne mea q uobis pastor, & Rex ac spōsus sum. Ita nūc, licet diligi a nobis Deū oporteat, sed singulari rōne Christus dominus diligendus, qui non Deus solum est sed homo pro nobis factus, Samaritanum se præstitit uulnera nostra curantem, & innumera conferētem beneficia.

Amb. ī Lu. c. 10

B.

Ioā. 14

Sed inq̄ris, quę sint singulares rōnes dilectionis Christo dn̄o propriæ. Multæ profecto. Prior sit similitudo, q̄ cā amoris est. Vnde Sapiēs. Oē animal diligit sibi simile. Et iterū. Oīa uolatilia ad sibi similia conueniunt. Licet ergo homo similis Deo sit sm̄ aīam sed Christo dn̄o etiā sm̄ corpus, & iō nobis amabilior redditus est, quia. n. pueri cōicauerūt carni, & sanguini, & ipsi similiter participauit eisdē, unde debuit per oīa fratrib. similari, Scd̄a, quia nō solū bona sua dedit nobis sed, & malis nostris cōicauit, ut ea nobis auferret: & cū hoc ī natura sua facere nō posset, humanā, assumpsit, ut mala nr̄a susci-

C

Ecc. 13

Ecc. 17

Heb. 2

A suscipiens, nos consolaretur, & tandē ea
Arist. a nobis tolleret. Quinq; uero mala terri-
bilia esse. Aristoteles ait, infamiā, inopiā
ægritudinē, inimicitias, mortē. Hęc uni
uersa suscepit: infamiam, cum reputatus
est uilissimus hominum. Aegritudinem
nō quidem febrim, sed vulnera, sed dolo
res, factus uir dolorum, & sciens infirmi
Esa. 53 tatem. Inopiam, cum pro nobis egenus
factus est. Inimicitias, cum odio habitus
Ro. 8. est gratis, & deniq; mortē sustinuit, p no
bis. Tertia cōsanguinitas iō inter fratres
maximus conciliatur amor. Christus ue
Heb. 2 ro primogenitus est ī multis fratrib. Di
ligis fratrē, in quem diuisus est paternus
amor, & substātia, & minus tibi relinq-
B tur, qūo non diliges fratrem, q non con-
funditur nos uocare fratres, per quē cre
uit tibi paternus amor, & substantia? p
quem cum demeritis tuis exhęredatus es
ses, iterū ad hæreditatē admissus es? q ui
tam suā pro te posuit, cū soleant fratres
suos occidere? Iō sæpissime se dicit filiū
hominis, ne tāta propinquitas & cōsan
guinitas obliuioni traderetur. Nō tantū
cōsanguine⁹ nobis esse voluit, sed caput
cuius nos mēbra sumus diligūt uero mē
bra caput et se periculo exponūt, ut illud
tueantur, diligamus nos caput nostrū, a
quo nobis bona cuncta proueniunt, &c.

Alterū diuinę misericordię opus fuit,
cum se Samaritanū exhibuit, de quo in
sequenti concione nobis agendum est.

C

CONCIO SECVNDA In Domin. XII. Post Pentecost.

***Them.** Homo quidam descendebat ab Ie-rusalem in Hiericho, &c. Luc. 10.*

NVnc agendum nobis est, de miseria
nostra, & de misericordia Christi ī
nos. Natiua Xpo Dño misericordia
est, quam a parentib. hæreditauit. Est.n.
2. Co. 1 filius eius, de quo Paulus ait. Benedictus
Deus, & pater domini nostri Iesu Chri
sti, pater misericordiarū, & Deus totius
cōsolationis. Mater uero eius super om-
nes est mitis, & inter eius nomina vnū
est, mater misericordię, ad eam ergo ac-
cedamus salutantes, Aue Maria.

Duæ sunt abyssi magnæ, q̄ nobis in A
euangelio proponūtur Dei misericordia
& hominis miseria. Vtraq; abyssus est,
excedens humanū ingenium & abyssus
miseriæ abyssum inuocat misericordiæ.
Peccatum quidē summa miseria est, & a
qua reliquę hoīs calamitates ortū habue
re: est ignis uniuersum hoīem perdēs: est
inundatio maxima aquarum, oīa uastās
est perditio, & destructio totius hoīs, ni-
hil boni in eo relinquēs, nihil utile. Hoc
indicat nomē ipsum peccati, qd Hebręis
est, Aberem, q̄ deducitur a uerbo Aba,
Abē. & significat calamitatem, & omni Ez. 21.
modā perditionem. Ideo per Ezechielē
dñs ait. Aufer cidarim, tolle coronā, ini-
quitatem, iniquitatem ponā in eā, quasi B
dicat, tolle, o Tyrus coronā regni de ca-
pite tuo, qm̄ penitus delebo te. Et hoc ē il
lud Psal. Appone iniquitatem super ini- Ps. 68.
quitatem ipsorum. Idest. Adde calamita
tem calamitati, dolorē dolori vulnus uul Iob. 1.
neri. Sicut Iob accidisse legimus, ad quē
nuncius ueniebat nuncians calamitatē
vnā, & eo loquente alius aderat, aliā nū-
ciās, & deinde alius, & alius, qui omniū
vastationem dicebāt. Hinc est phrasis il
la scripturæ, quam Bersabe usurpauit, di
cens. Erit, cum dormierit Dominus 3. Re. 1
meus rex cum patribus suis, erimus ego
& filius meus Salomon peccatores, idest
omnino uastabimur, atq; perdemur. Me Esa. 3.
rito proinde Esa. ait: Dicite iusto quoniā C
bene, quoniam fructum coronā adinuētionum
comedet, uæ impio in malum, retributio
enim manuum eius fiet ei. Iusto nihil est
mali, peccatori nihil boni.

Nec uero id mirādum est, cum pc̄tum
Deū ab aīa auferat, quid.n. boni ei reli-
quitesset pōt, a quo Deus discessit? Hinc 1. re. 28
cum Saul cōsuleret Samuelem, ab eo au
dit, quid me interrogas, cū Dominus re
cesserit a te? si Deus tibi auxilium negat
qs illud præstabit? si ianua Dei tibi clau
sa est, cui ianua tibi patebit. Nihil boni
tibi relinquitur, si Deus recesserit a te, p
ditum te oīno puta. Hinc Sapiēs: Qui in Eccl. 9.
vno peccat, multa bona perdet, quia om
nia bona amittit. Et hinc pcedit inutili
tas peccatoris, ad nihilum enim utilis ē
nisi ut igne ardeat. Hinc Ezech. Fili ho Ez. 15.
minis

A minis quid fiet de ligno uitis? Nulli rei aptus est palmes pocius a uite, nisi igni. Palmiti cõuenit aut ignis,aut uitis, si in uite nõ manet,nullis humanis vsib. seruit, soli igni seruatur. Sic non reliquit peccatum in homine quippiã boni, nec oculos,ut recta uideat, nec aures, ut recta audiat,nec pedes,aut manus, ut bona operet. Si platũ eum constituas, quale pbet exemplũ. Si ministrum eum recipias,qũo securus eris? Hinc Ps. Oẽs de-

Ps. 15. clinauerunt,simul inutiles facti sunt. In numera bona de lucifero dicta sunt ab Esa. & Ezech. sed peccato factus est infima,& miserrima creatura, expoliatus

Lu. 26. oĩ bono, est.n. pctm̃ oĩmoda uastitas.

De. 28. Hic ad peccatorẽ dr. Maledictus eris in

B ciuitate, maledictus in agro, maledictũ horreũ tuũ,& maledictæ reliqæ tuæ, maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediẽs. Vniuer saq̃ peccatoris sunt, maledictioni,& pditioni sunt obnoxia. Sicut.n.cũ anima a corpore recedit, illud reliquit oĩno perditum, ita relinquitur anima cũ ab ea discedit Deus. Hinc Esa.

Esa. 64 ait. Allisisti nos in manu iniquitatis nræ iniquitates nostræ quasi uentus abstulerũt nos, Peccatum.n. præcipitiũ est,quo illidimur,& conterimur. Iõ Esa. ait. Pro eo,q reprobasti uerbum hoc, & sperastis in calumnia, & tumultũ, & innixi estis super eo propterea erit uobis iniquitas hęc sicut interruptio cadens,& requisita in muro excelso, qm̃ subito,dum nõ

C speratur, ueniet cõtritio eius,& comminuetur, sicut conteritur lagena figuli cõtritione pręualida. Et nõ inuenietur de fragmentis eius testa, in qua portet igniculus de incendio, aut auriatur parum aquæ de fouea. Mire profecto discribitur peccatoris calamitas dum similis dicitur contritæ lagenę,& eius innutilitas cum dicitur parum aquæ uel ignis in eo deportari,non posse.

Hãc uero pctõris calamitatẽ describit Xps dñs,dicens: Hõ quidam descendebat ab Ierusalẽ in Hierico,&c. Hæc uniuersa iuxta mysticum sensum ab oĩbus sanctis de hoĩs casu, & Christi redẽptione explicatur. Conuenienter uero describitur homo indicẽs in latrones inter Ierusalẽ,& Ierico,nã Hier. in epist. ad Eu- A

Hiero. stochium asserit inter Ierusalẽ,& Hierico fuisse locũ,qui dictus fuit Adomina .i. sanguinum, quia multus ibi hominũ sangui fundebatur a latronibus. Homo ergo in Iesusalem erat,cum a Deo cõditus in summa fuit pace Hierusalẽ.n.est visio pacis. Ibi hõ diues,& sanus erat, originali.n. iustitia ornatus cum esset, ui res inferiores rõni,& rõ Deo subdebat, & sicut plene Dominus sui ita etiã Dominus omniũ erat, ibi gratia,& oĩ uirtute ornatus,& talis tandem, qualis a Dei manib. effectus con summatus, qui Dei omnipotentię responderet. Hinc Sapiẽs Deus creauit de terra hominem,& secũ

dum imaginem suam fecit illũ,& secun Ecc. 17

dum se uestiuit illum uirtute,quid est se B cundum se: ut Deum decebat, artificem, ut Deum decebat, qui pater ipsius erat.

Sed descendit hic hõ ab Hierusalem in Hierico. Ecce malis omnis initiũ. Descendit,inquit,nec solum descendit hõ, qui statum innocẽtiæ amisit,sed omnis, qui a gr̃a in pctm̃ labitur,descendit,qui .n.in Dei gr̃a est,in cælis est. Nostra cõ- Phil. 3.

uersa,in in cælis est, ait Paul. Imo excelsior cælis est hõ gr̃a Dei ornatus, imo excelsior oĩ natura,ẽt angelica. Cũ uero in inferiora inclinat, descendit. Et hinc oĩs mali initiũ. Dum.n. auis in superiorib. est, & alte uolat, laqueos non offendit, nec ab aucupib. capitur cum descendit, tunc in discrimine uersetur, An non descendit,qui cęlestia dirigebat,& q̃rebat C

nũc uero terrena appetit,& quærit? An Ps. 48.

non descendit,qui in honore cum esset, non intellexit,& comparatus est iumentis insipientib. An non descendit,qui fi- Lu. 15.

lius Dei cum esset factus est dæmonis mancipiũ? Miserãdus profecto casus ille prodigi filij, facti custodis porcorum, Qd si misereris principis uiri, qui cũ in gloria magna fuisset, ineã deueniret paupertatem,ut infirmus esset hominũ miserere potius peccatoris, qui filius Dei cum esset, dęmonis seruus effectus est.

Disponis o hõ discedere ad Ierusalẽ, ut in Ierico descendas? Lõga tibi peragẽda uia est,e cęlo.n. descẽdis in infernũ. Illud ergo fac,quod facere solent hi,q lon

g am

A gam uiam suscipiunt, a patria recedentes. Solent enim cognatos, & amicos inuisere, eis itineris sui rationem reddere & discessus causam. Tu ergo ciuis cum sis cęlestis Hierusalem memorare, plurimos tibi in ea amicos esse, quib. discessurus cũ sis, itineris causam eis dicas, oportet. Est tibi amicissimus, ac familiarissimus Angelus Custos, & plures supiores Angeli te curãtes, dic eis, discedere a uobis uolo, & ad inimicos uestros apostatas angelos me trãsferre, uos desere, ut illis inhereã: uestra salutis monita relinq̃re, ut eorũ mẽdacijs ducar. Qđ si ab eisdẽ scedere, nõ erubescis, & a Hierusalẽ exire disponis, memẽto in ea esse chorũ uirginum pulcherrimum, in quo prȩclarȩ sunt virgines, ut Catharina, Agnes, agata, Lucia, & similes. Dic eis. Discedere a
B uobis uolo, ac descendere in pecudũ uitã delectationes diuinas relinquere, ut uoluptatib. me tradã. Forsitan cum hęc dixeris amicis angeli, & uirginib. tenebũt te, nec abire permittent, sed aliquid dicẽt quo illectus uon discedas, Si uero adhuc in aio tuo discessum, cogitas, attẽdes choros esse Confessorũ, Martyrum, Apostolorum, qui tibi multa fecerũt bona, qui luminaria Ecclesię fuerũt, inter quos aliquot reperies, quos in tribulatione inuocasti, & amicos ueros reperisti. Dic ergo illis, discedere a uobis uolo Ierusalẽ ciue inclyti, ut ciuis sim Hierico maledictȩ, mihi amicissimos deserere uolo, ut hostibus adhęream. Qđ si eorum amor nõ tenet, intende matrem, quam in cȩlis relinquis dulcissimam Mariã, matrẽ miã,
C fontẽ pietatis, discedere e cęlo cõueniẽs non est, nisi ei discessum dicas. Sed qua frõte ab ea discedere poteris? Sed si frõs meretricis facta ex tibi, dic ad eam Mr Dei, mater hominũ, mater mea, discede re a te dispono, te relinquere, a domo tu abire, causa quidem nulla est, rõnem da re non possum. Sed si occasionem dicere cogor, muliercula petulãs est, quę me trahit, delectatio me rapit. Quod si Maria te non tenet, memor esto Iesu Xpi Dñi, qui pr̃, qui primogenitus, qui amicus, q̃ pastor, qui Rex qui doctor est tuus, qui denique omnia. Aperi illi discessum tuũ dicẽs. Discedere a te dispono, & a regno A tuo, a regione lucis, in regione tenebrarum, a summa gloria, in locũ sempiterni horroris. Alij o domine larua gloriã tuam, et infinita bona tua, alijs fructum sanguinis, & crucis tuȩ, ego his omnib. me abdico, ab eis me separo: tibi adhȩrere nolo, dęmonis mancipium esse, peligo, quam filius tuus esse. Sed nũ id agere ualebis? Qđ si fecisti, audi diuinas in te quȩrelas, obstupescite cœli sup hoc & portȩ eius desolamini vehemẽter dicit dominus, Duo enim mala fecit populus meus, me dereliquerũt fontem aquȩ uiuȩ, & foderũt sibi cisternas dissipatas quȩ cõtinere non ualent aquas. Audite uerbũ Dñi. Quid inuenerunt in me patres vestri iniquitatis, vt derelinquerent me, & abirẽt post uanitatem? Quid mali in Deo tuo uides o homo, ut eum derelinquas? vt ab eius seruitute discedas? Hier. 2 B

Sed nunc audi mala, in quȩ incidit, q̃ Deũ derelinquit. Incidit in latrones. Sicut ouis errãs, & a pastore discedẽs incipere solet in lupos, ita discedẽs a Ierusalẽ incidit in latronũ manus. Merito dęmones latrones appellãtur, grassatores; eis.n. occidit, q̃ malefactorib. pscriptis accidere solet: priuati.n. proprijs sedib. & substãtia grassari solẽt, & latrocinijs vitam agere. Ita dæmones priuati domicilio cælorũ, & omnibus bonis in terras descẽderũt, ut latrocinijs degerẽt uitam. Deinde sicut latrones nõ viuunt nisi ex raptis, ita dæmones nihil aliud cupiũt, quam nos depredari, & perdere. Et sicut latro occulte insidiatur, & aliq̃n socium itineris se simulat, ita dæmon transfigurat se in angelũ lucis, amicũ se simulat, C bona offerens inania. Deinde sicut latro nũquam ditescit ex raptis, sed male parta male dilabuntur. Ita licet dæmon plura rapiat, & multos expoliet, nihil camẽ boni illi inde prouenit. Qui ergo uiam agit, in qua latrones sunt, quærit uiã tutiorẽ, & cumites fideles adhibet, iter caute, & celeriter agit. Ita oẽs uiam agimus in qua latrones sunt, fælices hi qui religionis semitam inuenerunt, quȩ a latronib. tutior est, & in qua plures sunt socii mutuo se iuuãtes. Sed si tu latiorẽ uiã Simile

in-

A ingressus es, plurima discrimina reperie, q̄re sociũ fidelẽ itineris tui, optimũ .s. confessarium. In his, quæ mũdi sunt, noli immirari, sed percurre uiã tuã, sicut
Simile & Aegyptij canes facere dicuntur, q uiã agentes, & Nili aquã bibẽtes, ne a crocodilis, quib. flumẽ illud abundat, intercipiãtur, in aqua parũ immorantur sumẽda, sed cũ paululũ eius biberint, inde recedũt cito citius. Sic tibi imorãdũ nõ est in his, q̄ mũdi sũt, sed cũ ex eis uitæ necessaria sumpseris, recede. Qui aliter se habẽt a crocodilis capiunt, et in latrones incidũt, ut hic miser, q descẽdebat ab Ierusalẽ in Hierico. Sed attẽde mala, q̄ latrones intulerũt ei q ab eis captus est. Qui ẽt dispoliauerunt eũ, & plagis impositis abierũt semiuiuo relicto. Ligare solẽt la-
B trones eos, quos ceperint: ita dæmon seruũ suũ ligat ne bonũ operet̃, sic ligatus
Iud. 16 Sãpson olim fuit a Philistæis, & iõ cum eripitur homo a peccato, absoluit dicitur. Et ideo iusta Dei sententia: unit pctõr.
Ma. 21 q ligari a dæmone voluit, ut ligatis manib. & pedib. mittatur in tenebras exteriores. Sed insuper. Dispoliauerunt illũ gratia, scilicet, & omni dono cælesti, qui thesaurus erat incomparabilis, infinitus .n. thesaurus est hominib. diuina sapientia, ac gratia. Vniuers ũ huuc thesaurum amittit hõ peccãs. Nec solũ exspoliatus
Sap. 7. est donis cælestibus, sed vulnera accepit quib. semiuiuus relictus est, in naturalibus. n. uulneratus fuit. Est. n. paccatum malignantis naturę, omnia inficiens & destruẽs, sicut fermentum totã massam corrupit. Hominis peccatoris figurã in
Iob. 19. Iob uidere licet, cũ in sterqlinio fuit, & dixit. Expoliauit me gloria mea, & ab-
C stulit coronam de capite meo, & quasi arbori euulsæ abstulit spem meam.

Peccatum. n. ab homine ãbstulit gr̃a, quæ animæ est gloria, & decor. Abstulit originalem iustitiam, q̄ corona erat, qua super se, & cũcta animantia regnabat. Et abstulit omnia bona, relictusq́ue ho-
Gen. 3. mo est, quasi arbor euulsa. Fuit peccatũ naufragiũ, quo uniuersa bona amisimus & nudi euasimus. Sic enim nudos se cognouerũt primi parentes admisso pctõ. Amissa uero gratia, & originali iustitia, quæ natura tenebãt, ne p re olaberetur in A
uitia, & corrũperet̃, statim natura vulnerata fuit, ac corrupta. Sicut ab ara myrrha corpus corrũpit̃, & uermib. scatet, vermes nero naturę nr̃ę, sũt opa carnis, de q̃b. Pau. Manifesta sunt opera carnis q̄ sunt, fornicatio, immũditia auaritia, Gala. 5
&c. His vermib. scatet peccatorum m̃es his cogitationibus delectatur. Hinc Sapiens. Quid nequius, q̄ quod cogitauit caro, et sanguis? Hæc a latronib. accepta vulnera numerat Iob, dicẽs; circundederũt me lanceis tuis, cõuulnerauit lũbes Ecc. 17
meos, effudit in terrã uiscera mea, cõscidit me vulnere sup vulnus. Audi vulnera, Cæcitas intellectus, unũ est vulnus, Iob. 16
& duritia voluntatis in bonũ quapp Ecclesia orat, ut rebelles nostras ad se cõpellat uolũtates. Insup in appetitu ardor in B
malũ, in irascibili imbecilitas in bonũ. Vulnera hoĩs ea in re manifesta sunt, q cum reliqua animãtia acceperint conueniẽtia naturæ suæ, non amplius appetũt Arhõ in cibo, potu, luxu, et omni delectatione corporis non solũ necessaria appetit, & conuenientia, sed ẽt superflua, & noxia. Lumbos uero singulari rõne dicit vulneratos, pp luxurię apetitum. Hic Pro. 7.
Sapiens. Multos uulneratos deiecit, & fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea. Viscera in terrã effusa dicit, qa effectus, & desideria in terram inclinant̃, quę prius in cælum rendebant. Plurimor uidebis hominũ in belluas degenerasse. Deniq; vulnus super vulnus addiũ est, dũ alia innumera peccata, quæ ex his procedũt fontib. homo admittit. Semiuiuus tandẽ relinquit̃ peccator, partim uiuus, par C
tim mortuus, uiuus ad mala, mortuus ad bona. Sapiẽtes sunt, ut faciant malũ, ne aũt facere nescierunt. Hoc in nobis in singulas horas experimur. Facile nãque ira, & luxuria mouemur, & incendimur, si uero Deũ diligere, de pctis dolere uelimus, licet ligamus, & meditemur Iere. 4.
difficile id asseq possumus. viuacitas maxima nobis idest ad mala; torpor ad bona. viderũt philosophi hanc hoĩs infirmitatem, & mirati sunt. Et uitiũ naturę putauerunt non suppliciũ culpæ. Curare uero, ac sanare uulnera hęc uoluerũt,

sed

A sed non valuerunt: sed medicinas a Deo missas videamus. Prior fuit lex, quam Deus digito suo scripsit, in qua multa bona probis, mala improbis minatur. Sed quid profuit; Paulus ait, non solum lege sublatum morbũ nõ fuisse, imo auctum, nõ legis,
Ro. 5. sed hominis malitia. Vnde ait: Lex subintrauit, vt abundaret delictum. Et iterũ.
Ro. 7. Cum uenisset mandatũ, peccatũ reuixit, & inuētum est mandatum, quod erat ad uitã, mihi esse ad mortem. Sed cur ita? quia prohibitio cupiditatẽ irritauit, nitimur
1.Cor. 15. enim in uetitum. Hinc mirabile dictu. Paulus appellat legẽ stimulũ peccati, mini-
2.Co.3 sterium mortis, & dãnationis, ut sic ostẽdat gratię necessitatẽ & morbi magnitudinem, qui lege auctus est, non sanatus.
Heb. 7 Ideo sacerdos, & leuita prętereũt, nec sa-
B nant hominem vulneratum. Sacerdos offert sacrificia, leuita legẽ docet, nec ergo
Ro. 7. lex, nec sacrificia hoĩem sanare ualuerũt, quia nihil ad perfectũ adduxit lex.

Quodnam ergo homini remediũ restat? Postquam Paulus ea, quæ superius diximus, ostendit, remedium manifestat, dicens. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratiã Dei per Iesum Christũ. Hæc est Myrrha, nos præseruans, hæc inuictum robur pręstat cõtra uitia, hãc Samaritanus præstat nobis. Et hoc est argumentũ Pauli in epist. ad Rom. in qua infirmitatem liberi arbitrij ostendit, nec satis esse ad salutem Philosophiæ, & legis remedia, & sic gratiæ, & redemptionis Christi necessitatem declarat. Ostẽdimus hucusq; abyssum miseriæ nostræ, nunc abyssum alte
C ram diuinæ misericordiæ, qua Samaritanus vulnera nostra curauit, attẽdamus.

Samaritanus aũt quidam, iter faciẽs, venit secus eum, & misericordia motus est. En initium curationis nostræ, diuinam. s. misericordiam. Per viscera miæ
Luc. 1. Dei nostri, in quib. visitauit nos. Et Pau
Tit. 1. lus. Nos ex operib. iustitiæ, quę fecimus nos, sed secũdum suam misericordiam saluos nos fecit. Hanc vero misericordiam præclarè explicat, dicens, a Samaritano, exhibitam esse Iudæo, Iudæi. n. oderant Samaritanos, & ideo Samaritanus solã misericordia motus est. Quã vero sit pelagus inexhaustum misericor- A
dia Christi in hominis redemptione, manifestum est, dum ea tanta fuit, ut stultitia fuerit reputata. Maxima profectò misericordia fuit, hominum curare vulnera: sed si modum attendas, infinitam uidebis, & omnino mirandam, ut enim nos a latronibus eriperet, in spe incidit ĩ latrones: ut nos a dæmonibus liberaret, ipse in eorũ potestatem traditus est. Iõ Luc. 22
dixit. Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum: Vt vulnerib. nostris mederetur, vulnera passus est, vt semiuiuos eriperet, ipse mortuus est. Vidisti medicũ, qui ut curet ægrotũ, uitam fundat? Hãc mirabilem. Christi misericordiam petebat. Psaltes, cum diceret. Mirifica mise- Ps. 16.
ricordias tuas, qui saluos facis sperantes in te. Magna quidẽ Dei misericordia ẽ, B
cũ peccatum benefacit, sed non mirabilis, cum summe bonus sit, & facile misericordiam pręstare possit. At cum mala pro hominibus tolerat, mirabilis misericordia ostenditur, ac tanta, ut uix credi possit. Hinc Esaias descripturus Christi Esa. 53
domini passionem, ait domine quis credidit auditui nostro? Brachium domini cui reuelatum est? Multa de Deo docet ratio naturalis, & ea quidem magna ac mirabilia, ut Dei summam potentiam, sapientiam, bonitatem agnoscamus. Si vero nosse cupis, quæ sint ea, quæ fides Christiana addit his, quę natura duce de Deo cognoscimus, certè opa diuinę mię infinita, & quæ hominis superant captum. Quid enim Verbi incarnatio, & passio, & Eucharistiæ institutio sunt, nisi diuinæ misericordiæ opera stupenda? C
Pelagus quidem est diuina misericordia, quod transuadari non potest, pelagus etiam sunt opera ista, quæ humanũ superant captum. Sed quis obsecro ista non credat? An non tibi melius est, Deũ habere infinita misericordia prædituni? Sed dicet Ethnicus, mirabilia opera ista sunt, & ideo incredibilia. Imo uero quia mirabilia, Deo digna censenda sunt, qui enim mirabilis in omnibus est, cur in misericordia mirabilem se nõ præbeat, cum præcipue nobis innotescere uoluerit diuinam misericordiam? Dicito mihi,

A hi, an nó miralibis Dei potentia illa est, quæ uniuersam creaturá uerbo uno condidit. attende ea, quæ in cęlis, & subtus ea sunt, & eorum numerum, uarietatem perfectiones, magna profecto, & pene infinita, ex eo collige, quanta illius potentia sit, qui unico uerbo cuncta ista fecerit mirabilis sane, ac stupenda. Nunc ergo cum bonitatem, ac misericordiam suam ostendere præcipue decreuerit, opus eximiũ debuit exhibere, quod om nino mirabile, ac stupendum esset, illud uero prę stitit, factus homo, & Samaritanus curans vulnera nostra vulnerib. suis, vinculis suis vincula nostra disrupit labore suo uitá, & regé nobis ęterná ꝑmeruit.

B Explicat uero hanc diuiná misericordiá Christus Dominus, ijs uerbis, Samaritanus iter faciés, venit secus eum. Iter fecit Deus e cœlo in terram. Exiuit a patre, & uenit in múdum, solum auté iter fecit, ut misericordiam exhiberet. Appropiauit uero nobis, cum naturam nostrá induit, factus homo: quomodo enim magis appropinquare nobis poterat, quam personali vnione ad naturam nostram. Descédit de iumento suo quando factus est obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Quo enim profundius demittere se potuit maiestas infinita? Quo peracto satisfecit patri ꝑ homine, & po

C tior fuit eius obedientia, & meritum inobediétia, & præuaricatione Adæ. Sed qa satis non erat ad nostri medelá, si patri satisfaceret, nisi etiá hominis vulnerib. mederetur, applicans homini merita, & satisfactionem suam, ideo infundit uinũ

Ro. 1. & oleum gratia scilicet, & doctrinam, q̃ est in salutem omni credéti. Gratia qdé oleum est, & oleũ lętitiæ. De quo scriptũ est. Vnxit te Deus Deꝰ tuus oleo lętitię

Ps. 44. præ cósortib. tuis. Ea, quæ mundi sunt, quodammodo uidétur oleum esse, dum animũ leniunt: sed si intime considerantur, oleum lætitiæ, nequaquam sunt, qa plenam animo lætitiam nó reddunt. Illud uero oleũ lætitiæ iure dicitur, de quo

1. Pe. 1 Petrus loquitur. Quem, cum nó videritis, diligitis, in quem nũc quoque non uidentes creditis credétes autem exultatis lętitia inenarrabili, & glorificata reportantes finem fidei vestrę, salutem animarum. Hoc est oleum, de quo Sapiens ait. A

Proue. 21. Thesaurus desiderabilis, & oleum in tabernaculo iusti, & imprudés homo dissipabit illud. Et iterum: Omni tempore sint uestimenta tua cádida, & oleum de capite tuo nó deficiat. Eccl. 9 Sicut oleum super natat cæteris liquoribus, ita gratia Dei præeminet uniuersis rebus. Ideo super naturalis dicitur, quia super omnia naturalia est, vinum uero doctrina euágelica est; uinũ enim uulneribus infusum mordet, & asperũ est: sanat tamẽ & putredinem tollit, si uero vulneri non adhibeatur, dulce est, & lętificat hominis cor. Lęta quidem euangelij doctrina est, & consalatoria. Hinc Paulus, ut per patiétiam B & consolationem scripturarũ, spem habeamus. Ro. 15. Licet uero omnis Dei doctrina consolatio iusti sit, præcipue tamen Euágelium, quod bonũ nũcium est, in quo ęternę uitę promissio. Dei mesericordia immensa in nos ostenditur. Sed uinum hoc asperum est, dum vulnerib. adhibetur, peccatorib. enim, dum hæc adhibetur doctrina aspera apparet, & dura. Ioan. 6 Durus est hic sermo, dixerunt quidam. An non durum uerbũ crucis ei, q nimiũ se diligit? durũ uerbum castitatis homini delicijs dedito, qa asperũ uinum est vulneri, tolle uulnus, & asperũ nó erit. Solet insipiés uinum a vulnere abijcere, ne paruum dolorem patiatur, ita uir imprudens doctrina abijcit, quia ei aspera est. C

Hinc Sapiés. Quam aspera est nimium sapiétia in doctis hominibus, & nó permanebit in illa excors, qua si lapidis uirtus probatio erit in illis, & non demorabuntur proijcere illam, licet ergo mordeat te doctrina, eam suscipe, uinum est, quod te curat. E ccl. 6 In stabulum ducit Samaritanus infirmum, idest, in hospitium, quod est Dei templum, & sacerdoti eũ committit curádum. Cui duos dat denarios scientiam, scilicet, & potestatem, uel duo testamenta promittit, se soluturum qd supererogauerit: de suo enim sacerdos supererogat, cum doctrinam proponit, & ampliat, quia cóstitutus a Deo est super familiam suam, ut det illi cibũ doctrinæ in tempore suo. Hoc uero munus

præcipua

A qui ad iustitiam erudiunt multos fulgebunt tanquam stellæ in perpetuas æternitates, ut Daniel ait. Da. 12.

Sed ais, quo nunc tot sunt infirmi, ac vulnerati. Cum uenerit è cælo Samaritanus, & medicamina sacramētorum attulerit? Ego uero dico, quid medicamina proderunt, si ab infirmo non sumantur: sed in domo pharmacopolæ maneant? Quid medici peritia proderit, si eius præcepta non audiantur? Audi Paulum de Christo pronunciantem, quibus salutē æternam conferat. Factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ, non dormientibus, & negligentibus. Si ergo salutem consequi uis, medicum accersi, eum consule, sacramēta frequēter suscipe, beneficia Samaritani considera, & tunc mirabilem salutem suscipies, & dices cum Psal. Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. Certe mirabilia in te ipso uidebis si hæc perfeceris discesque cum Dauide. Mirabilis facta est sciētia tua ex me. Et iterū. Venite, & audite, narrabo uobis q timetis Deum, quāta fecit animæ meæ. Tunc pctūm tibi nō dominabitur sed tu illius, iuxta illud Pauli: Pctūm uobis nō dominabitur: nō. n. estis sub lege sed suo gratia. Tunc facile dæmones, & omnem eorum potentiā superabis. Tūc uidebis, & irridebis exactores tuos. Et implebit illud Esaiæ. Prope est, ut ueniat tempus eius, & dies eius non elongabuntur; miserebitur. n. dñs Iacob & c. ecce prædictū Samaritani aduētū. Subiungit cōtinuo propheta de salute p eū præstita, & liberatione a latronib. Et erit in die illa, cū requiē dederit tibi Deus labore tuo, & cōcussione tua, & a seruitute dura, qua ante seruisti, sumes parabolā istā contra regē Babylonis, & dices: Qūo cessauit exactor: quieuit tributum? contriuit dñs baculum impiorū, uirgā dominantiū, cędentem populos in indignatione plaga insanabili, subiicientem in furore gētes, persequentē crudeliter. Cōquieuit, & siluit, oīs terra gauisa est, et exultauit. Hęc oīa aīa illa loquet, quæ eruta est de potestate tenebrarum, & translata in Dei lumen, & regnum, & c.

Heb. 5

B

Ps. 118

Ps. 138

Ps. 65.

Ro. 6.

Esa. 14

C

DOMINICA XIII.
Post Pentecosten.

Thema. Occurrerunt ei decem uiri leprosi, qui steterunt a longe, & leuauerunt vocem dicentes. Iesu præceptor miserere nostri. *Luca* 17.

PRoponitur nobis hodie sanitas reddita leprosis a Christo domino, non solum ut id nouerimus factum, sed ut simus uel ut aquila illa grādis, q medullā cedri accepit, nec ī cortice stetit. Nam q cunque scripta sunt, ad nostram doctrinā scripta sunt, ut ait Aposto'us. Agnoscamus ergo in hodierna historia quis Deus, & qualis sit, qui nos simus, & qualis Deus ita bonus, & misericors, ut statim mala nostra tollat, si ad eum accedimus. Nos ita ingrati, ut e decem unus redeat gratias actur, Deus ait: fides tua te saluum fecit ipsi tribuit salutem, cum tū ille eam ei dederit: ipse dedit salutem, fidem, gratitudinem, & tamen ait, fides tua, & c. quia ita munerat merita nostra ac si omnino nostra essent, & non dona ipsius. Simul etiam agnoscamus infirmitatem nostram, quæ lepra est, & illius remedium, quod in Christo, & sacerdotibus est. Ad hæc omnia agnoscenda opus est, gratia quam petamus per Mariam. Eze. 17 Ro. 15. B C

Summum malorum omnium peccatum est, & facilitas peccādi. De qua Iob. Abominabilis, & inutilis homo, qui bibit iniquitatem, quasi aquam. Sed undē prouenit hæc in peccando facilitas? Certe ex ignoratione malitiæ peccati, quām si homo agnosceret, nullo modo illud admitteret. Audi Anselmum. Si hinc peccatū esset, illinc infernus, & alteri eorū succumbere deberem, prius me in infernū demergerem, quam in me peccatum admitterem. Mallē enim purus a peccāto gehennam ingredi, quam sorde pollutus cęlorū regna penetrare. Tāta peccati malitia est, ut si illam omnes creaturæ explicare uellent, nequaquam possent, Iob 15. Ansel.

A etiam si oẽs ad id ipsum explicandum di
sertissimas conuerterentur in linguas cũ
.n.sit offensa infiniti boni, est malum in
finitum Iõ non solum uerbis explicari,
sed nec cogitatione comprehendi ualet.
Sed cui comparare possumus peccati ma
litiã? Nulli rei certe, nisi Dei bonitati; si-
cut.n. Deus summũ est bonũ, ita pc̃tũm
summũ est malum. Sicut Deus summũ
appetẽdorum, ita pc̃tum, summũ fugien
dorũ. Sicut Deus bonorũ oĩum causa,
ita peccatũ causa malorum omnium. Si
cut in Deo omnium rerum pfectiones,
ita in pc̃to uniuersa mala. Sicut Dei bo-
nitas infinita, & incomprehensa, ita pec
cati malitia infinita, & incomprehensa.

Si alijs rebus quam Deo peccatũ con
feras, oĩa inferiora reperies peccati mali
B tia. Nũc uero lepræ simile dicitur, in qua
re aliqua peccati mala explicãtur, q̃ ope-
ræ prætium erit cõtemplari. Primum le-
pra humores corrumpit & iõ hominem
deformem reddit. Ita pc̃tũm animam, q̃
erat speculũ diuinæ pulchritudinis, red-
dit diaboli simulachrũ. Quid enim pul-
chrius anima iusti? ad quã cœlestis spon-
sus loquitur. Ecce tu pulchra es amica
mea ecce tu pulchra es. Repetito uocabu
lo eam dicit pulchram ut pulcherrimam
Cant. 1 esse ostẽdat. Vnde statim eã appellat, pul
cherrimam mulierum. Sed lepra peccati
Ps. 13. adueniens, ita animã inficit, ut dicat Ps.
Eze. 16 Corrupti sunt, & abominabiles facti sũt
& Eze. Abominabilem fecisti decorem
tuum. Nec uero peccator solũ abomina
C bilis peccato fit, sed uniuersa, quę manu
Pro. 15. tangit abominanda facit. Hinc Sapiens.
Victimæ impiorũ abominabiles Dño.
Esa. 1. Et Esai. Incensum abominatio est mi-
hi, quia illud uos tangitis. Et qd maius
Eze. 21 est, loquitur Dñs p Ezec. Et coinquina-
bar in medio eorum, ait dñs. Quia ipsa
puritas, si coinquinari posset, inquinaret
eũ in medio pc̃torum est. Quia quamuis
non oĩa opera peccatoris sint peccata, tñ
plura sunt peccata, & reliqua inutilia.

Secundo lepra inficit alios, & iõ lepro
si separabãtur a castris, & ciuitatib. ne
reliquos inficerẽt. Præcipe, ait dominus
Nu. 5. Moysi filijs Israel, vt eijciant omnem le
prosum extra castra, ne cõtaminent ea.

Ita nihil facilius nobis adhęret quã pec A
catum, facileq; illud contrahimus si socios
nos pc̃torib. adhibuerimus. Vnde Greg. Greg.
Theo. ait. Hoc est, quo uitium probitatẽ Theol.
maxime superat, quodq; ipse animaduer
tens indignissime fero, qd cum res facile
imitabilis, & prompta sit improbitas, ni
hilq; minoris difficultatis, quam malum
fieri, et si nemo ducem se nobis ad malũ
prębeat, rara tamẽ, atq; ardua est uirtutis
adeptio, quamuis multis modis ad eã in
uitemur. Qd animaduertit Aggęus. Per Agg. 2.
cunctamini, ait, ex lege sacerdotes; si tule
rit homo carnem sanctificatã, & tetige-
rit panem aut pulmentum aut omnẽ ci-
bum, nunquid sanctificabitur. Rñdẽtes
sacerdotes, dixerũt, nõ. Et dixit Aggęus.
Si tetigerit pollutus in aĩa ex omnib. his
nunquid contaminabitur? Et responde-
rũt sacerdotes, & dixerũt cõtaminabit. B
Caro ergo sancta non sanctificat, q̃ tãgit
caro uero polluta, polluit. Ad uitiũ quasi
stipula sumus apti; ad uirtutem quasi hu
mida materia, in quam difficile ignis in
trat. Hæc Grego. Caue ergo a consortio Ps. 100
peccatorum. Hinc Psal. Non habitabit
in medio domus meæ qui facit superbiã,
lepra enim ac peste infectus me inficiet.

Tertio lepra halitum inficit, ita pecca
tum. Quid.n. ex mortua intus anima p
dire pot, nisi quod ex sepulchro aperto?
Hinc Psal. Sepulchrum patẽs est guttur Ps. 5.
eorum. Ideo uerba peccatoris sũt iura-
menta, maledictiones, cõtumeliæ, uerba
lasciua, mẽdacia, ecce fœtores sepulchri.

Grauissimum ergo malum pecatum Eccl. 5.
est. Nẽ ergo dixeris, peccaui, & qd mihi C
accidet triste? quid mirũ quod peccauce
rim? Imo uero dic, summo malo succũ-
bo, ubi mens, & rõ mea fuit, cum pecca-
ui? quo pacto a tãto malo liber esse pote
ro? Attende decem leprosos mundatos,
vide eorũ medicamina, ut discas, quo pa
cto salutem consequaris, si eã exoptas.

Dum iret Iesus in Hierusalẽ, & ingre
deretur quoddam castellũ, occurrerunt ei
decẽ uiri leprosi. Sed qua ratione in in-
gressu castelli consistit Christus, ut salu
tẽ conferat leprosis, & nõ in agro, aut in-
tra castellũ? In porta castelli vult Chri-
stus esse, vt prope sit his, qui intus, & his

qui

A qui foris sũt. Et ut sciat, q intra castellũ est, nõ posse exire a castello, & ab obsequio dni recedere adeo latẽter, ut latere possit dominum, qa in ianua castelli est, vbi exeũtes uidet. Simul & ut sciat, qui extra castellum est, & ab obsequio dñi recessit, si redire uoluerit ad Deũ, facile eum inueniẽdum, quia in ianua est, nec oportebit de domo ad domũ eum requi-
Ps. 93. rere. Quidam.n. aiunt illud Ps. & dixerunt, non uidebit dñs, & non intelliget Deus Iacob, intelliget insipientes in populo, & stulti aliqñ sapite, qui finxit oculum non considerat? Latere Deum nequaquam põt, ideo caue peccatũ. Alij dixerint, ubi inueniemus dnm? quis est locus sapientiæ? inuenire eam nõ potero.
B Ad hos dicimus, sicut olim iudices ĩ portis erãt ciuitatis, ut ab omnibus facile inuenirentur, ita Christus in porta castelli subsistit, ubi leprosi qui extra sũt eũ reperiãt, & qui intus uersantur, & sic omniũ dominet. Prope ergo est dñs oib. in
Ps. 144 uocantib. eũ. Et hoc significat illud Pau-
Ro. 3. li. Quẽ proposuit ppitiatorẽ per fidem in sanguine ipsius proponere est palã, & ad manum ponere, vbi eũ facile reperias. Sed audi Dei miam infinitã, q̃ Paulus explicat, dum ait, proposuit in domo sua propitiatorem, nouũ munus, ac officium creauit, quod in nulla domo principiũ terræ reperies. Si nunc deinceps in
Simile domo tua hoc officiũ cõstituerer, dicẽs,
C quoties iratus fuero, & ultionem aliquã facere, accedit ad talẽ ministrũ domus, qui propitiator dicatur, qui a me obtinebit semper miam delinquentibus. Summũ ostenderet amorẽ, nec ullo modo vlcisci uelle. Insuper addit Deus, hũc ppitiatorẽ uobis ppono, ut illũ facile adeatis, hoc munus est Christi dñi, ad quem
Ge. 20. accedens peccator ueniam impetrat. In cuius rei figurã ait dñs Abimelech Abraham orabit pro te, quia propheta es, & ideo ad Christum leprosi accedunt tanquam ad propitiatorem, ut pro eis oret patrem, & vltionem lepræ tollat.
Ma. 25 Deinde accedunt ad Christum antequam ingrederetur opidum; illi.n. intrare non poterant, ergo antequam sponsus ingrediatur locum nuptiarum, ueni-

ad eũ cũ oleo: si.n. semel ingressus fuerit, licet clames, audies, & tu nescio vos. A
Ne expectes aliam uitam, ut gr̃e aquam petas, sicut diues ille perijt, non.n. tunc Lu. 16.
recipies. Postq̃ hõ mortu' est, frustra medicus uocatur. Accede ad propitiatorẽ, sed tpe opportuno. Operamini, dum lucem habetis, venit.n. nox, quãdo nemo Ioan. 9 Iud. 11
potest operari, ut X̃ps dñs ait. Eis vero qui nõ opportuno tempore accesserint, dicet quod Iephte quibusdam olim dixit. Ad quid venistis ad me hominem quẽ repulistis a uobis? Hoc ipsum Christus eis dicet, qui eũ in uita repulerunt.

Sed iam operæpretium erit nosse, cũ decem essent leprosi, & nouẽ Iudæi, vnus uero Samaritanus, quis eos coniunxit, ut simul essẽt. Iudæi.n. Samaritanis B
non coutunt, ut Ioannes ait. Certè hos Ioan. 4
infirmitas, & paupertas coniũxit. Sicut è diuerso nihil sic diuidit homines, etiã coniunctissimos, quam diuitiæ, & potẽtia. Abraham, & Lot priusquam diuites Ge. 13
essent, simul habitabant, cũ eorum creuit substãtia facta rixa est inter utriusq; pastores, & nequibant habitare communiter, unde & diuisi sũt, & inde plurima mala Loth ipsum adinuenerunt, captus .n. in Sodoma est a quinq. regibus, deinde omnis illius substãtia perijt in Sodomis, & in incestũ ductus est a filiab. Paupertas iungit hos leprosos: diuitiæ uero diuidunt parẽtes a filijs fratres a fratribus, imo & a Deo separant: qua ergo rõne bona dicẽda sunt, & nõ potius mala. C

Quid q uoluit Deus Samaritanũ iũgi Israelitis in ipsorum cõfusionem, dũ ille solus inuẽtus est gratus Dei, ut fidelis confundatur, infidelis ei adiungitur. Vt cõfundat fideles, ait Hiere. Transite Hier. 2
ad insulas Cetin. & uidete, si factum est huiuscemodi si mutauit gẽs Deos suos. Ac si nobis diceret. Ite nũc ad ethnicos, & uidete apud eos pretiosiora tẽpla, maiorẽ eorum in templo reuerẽtiã. Voluit 1. Reg. cap. 5.
Deus arcam testamẽti a Philistæis capi, ut sacerdotes confunderentur uidentes, multam a Philistæis arcæ exhibitã reuerentiam, dum eam collocãt iuxta Deum suum, cum illi corã arca furarẽtur, & inhonesta ppetrarẽt. Ducit Christus Apo-

A stolos in Samariã, ut a muliere Samaritana discãt Apostolicũ exercere munus, Ioan.4 ea.n. hydria relicta, ciuib. suis prædicat Christum, & totam ad eum trahit ciuitatẽ. Mat.15 Et Chananææis proponit, ut discant orare perseuerãter. Ionam unum ex prophetis minorib. ducit in Niniue, ut confundantur Iudæi, videntes aliter recipi à Niniuitis minorẽ prophetã, quã ab ipsis minores, & maiores. Rub. i Ionam Hinc Rubert. ait, non tristatum Ionã de Dei mĩa in Niniuitas, sed de malis, & confusione Iudæorum, qui ad Deum conuerti nolebãt. Mat.12 Iõ viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista. Hinc etiam Christus dominus apud Mattheũ fideles confundit, Mat.11 dicens: Quia si in Tyro, & Sidone, &c.

Sed attende, quid leprosi faciant, steterunt, ait Euãgelista, a longe. Et inde eos B melius Xps audit, q̃ si prope accessisset. Putant aliqui melius a Deo exaudiendos esse si prope altare sint, & falluntur: à Luc.18 longè stetit publicanus, & exauditus est prope vero Pharisæus, & nõ exauditur. Iosue 3 Summam voluit Deus reuerẽtiam exhiberi arcæ. Vnde ait: sit inter uos, & arcã Ge.18. spaciũ duorum milliũ passuum. Et cum Abraham Deũ oraret, ne Sodomã subuerteret, humiliat se, dicẽs: loquar ad dominũ meũ, cũ sim puluis, & cinis. Imo 3.Reg. 21. vero, & ficta humilitas, ac reuerẽtia Achab effecit, vt latam in eum sentẽtiam mutet Deus. Vnde ad prophetã ait: Nõne vides Achab humiliatũ coram me? nõ inducã in dieb. eius mala, licet.n. nõ ex corde sit humiliatus; tamen talis ap- C paret. Ne ergo quispiam dicere possit, puniri a me humiliatum hominem non eũ puniam. Hi ergo leprosi a longe stãt, vt reuerenter orent, ait Theophilactus. Theophil.

Deinde a lõge stant, præ verecundia, non.n. audent accedere ad purissimum Xpm, qui immundi sunt. Nec mirandũ qd ad Christum nõ accedãt, imo potius mirandum, qd antè eũ apparere audeat, & ei loqui. Qui.n. nouit, quid sit peccatũ, egregiũ, ac maximũ ppetrat facinus, si speret, & audeat corã Deo esse, qui nescit, quid sit pctm̃ facile sperat, & audet: sed illa spes nõ est, aut audacia, sed temeritas. Qui vero nouit, quid sit i Deũ peccare, maximum quid facit, cũ sperat: verecundia.n. & cõfusione operit, ut Magdalena, aitq; em Deum, talem patrẽ, tam spõsum, talẽ benefactorem, contẽpsi: tot beneficijs ingratus fui: Attende, qua cõfusione adultera corã uiro, proditor corã Rege, infidelis filius coram patre appareat; ille ergo peccator dẽt corã Deo apparere, proditor.n. infidelis, & adulter fuit. Quid qd Xps oratur⁹ patrẽ, pcidit in faciem suam, quasi verecundia suffusus, & vt per ps. ait. Tota die verecundia Ps. 43. mea cõtra me est, & confusio faciei meæ cooperuit me. Sed dñe qua ratione tu cõfunderis? Vidisti forsan iudicam mulie- Simile rẽ, cuius filia impudica fuit, & orat mater iudicẽ, ut ignoscat filiæ, & cũ crimen filiæ dicit, ut ueniã obtineat, verecundia suffunditur. Ita Xpo dño accidisse vr, in B quo licet propriè uerecũdia, & cõfusio esse nequiuerit, oratur⁹ tñ pro hoium peccatis, quasi confusione opertus se gerit, & habet. Non ergo mirum si verecũdia afficiat peccator, & a longe stet, nec audeat oculos in celũ leuare, & cũ Dei lumine peccati malitiã agnoueris, & p verecundia corã Deo apparere erubueris, videbis, quãtum sit in dño sperare, quãque difficile. Sed ais, quõ ergo clamabo ad Deũ, quõ sperabo? Timuerãt fratres Ge.44. Ioseph, nec audebãt ad ipsum accedere, videntes proditionem suã. Sed accessit ille, osculatus est eos, plorauit super singulos, & tũc ausi sũt ei loqui. Venit ad nos Xps dñs, & vocat oẽs. Venite ad me oẽs Mat. 11 q laboratis, & onerati estis, plorauit super singulos nos: recordatus.n. in cruce C singulorum, cum lachrymis, & clamore valido se pro nobis obtulit. Audeamus ergo, & superemus, & cũ leprosis clamemus. Sed a longe simus, reuerenter oremus, & dicamus. Nobis dñe confusio faciei, quia reliquæ oẽs creaturæ proditionem non fecerunt, ego uero feci, & iõ corã oĩ creatura verecũdari debeo, sicut filius coram ministris, & seruis confunditur, cũ ille proditor extitit, & illi fideles dño se præstiterunt. Hac ergo ratione a longe stant, & orant leprosi. Iesu p̃ceptor miserere nostri. Sed qd illis Christus dominus indicit, ut sanentur?

A Hoc plane. Iste ostēdit vos sacerdo-
tib. Paruum qd,& facile precipit: sic.n.
bonus medicus facere debet, pcipue cū
ægrotus est pauper, ac debilis virib. Sed
Dñe, quid lepræ cum sacerdotibus? qm
Leu.13. Lex præcipiebat iudicium lepræ ad sa-
cerdotes referri. Sed qua rōne ad sacer-
dotes, an non melius ad medicos referri
posset? Hoc ostendit, legē illā aliqd spūa
le respexisse, hoc uero est φ lepra pctm̄
significat, φ ad iudiciū pertinet sacerdo-
tū. Quia ergo pcti remissio ad sacerdo-
tes pertinet, iō leprosi ad eo mittuntur,
ut se ipsos sacerdotib. manifestent. Sed
Simile dñe tu non poteras eos sanare, ut qd eos
ad sacerdotes mittis? Rñdeo: sicut cū ali
B qua a rege petuntur, ille mittit petentes,
ac remittit ad cōsiliarios suos, iuxta peti
tionis modū, si bellica res est, q̄ petitione
cōtinetur, ad belli cōsiliarios, si ad iustitiā
pertinet, ad iustitiæ consiliarios, & per il
los Rex petitionib. sibi propositis respō
det. Ita ut ostēderet Christus, sacerdotes
sibi a consilijs esse, in his, quę ad miseri
cordiā pertinet, & peccatorum remissio
nem, ad sacerdotes mittit petētes miseri
cordiam, & peccatorum veniam. Vis o
hō gratiam, & plurimā gratiā; sacramen
Ioā.10. ta, & plura sacramēta pcipe. Venit X̄ps
vt uitam habeant, & abundantius habe
bant, iō ad sacramenta mittit homines,
dæmon vero ab eis arcet. Si Regis grām
& ampliorē grām ministar quæris, qūo
Dei tui gratiā non requiris? si eam optas
fides tibi dicit, in sacramētis eā inueniē
dam, cur ad sacramenta nō acced:s? De
C fideras corporis pulchritudinem, cur nō
animę? si hanc optas, ad sacramēta acce
Aug. de, ibi pulchritudinem accipies, August.
Ps.95. in illud Psalmi, Confessio, & pulchritu-
do in conspectu eius, ait: Prius est con-
fessio, q̄ pulchritudo, uis pulcher esse? cō
fitere. Fædus eras, confitere, & pulcher
eris peccator es confitere, & iustus es.

Sed ais, ut quid frequenter confitear,
cum peccatum mortale nō admiserim?
vt plurimam gratiam cōsequaris, & glo
1.Co.9 riam. An non Paulus ait: Bonum est mi
hi mori, quam ut gloriam meā quis eua-
cuet? euacuere, minorare significat, quia
ergo maioris erat meriti pdicare absque
stipendio, licet illud posset accipere, ait, A
melius illi esse mori q̄ parū meriti amit
tere. Sed ais optimū loc ōfitiū, sed irri-
debor ab oib. in iust s. Irride tu illos, nū
vocatus a Rege ut bñficia magna recipe
res, nō ires qa ille uel ille obmurmurat?

Audi, quid ad te loquatur Dñs p Esa. Esa.51
Nolite timere opprobriū hoium, & blas
phemias eorū ne metuatis, & contēptū
eorū ne uincamini. Quis tu, ut timueris
ab hoie mortali, & a filio hois, qui quasi
fœnum, ita arescit, & oblitus es Dei crea
toris tui, qui attendit cælos, & fundauit
terrā? Quib. verbis inuenit Deus in eos,
q hoium me tu relinquunt ea, q̄ ad eius
obsequium pertinent, ut Hieron. ibi ait. Hiero.

Præterea, ostēdite uos sacerdotib. Vo
luit sacerdotes cōuincere hoc miraculo, B
vt eo uiso conuerterentur, & in eum cre-
derent. Attende miraculorū Christi cer-
titudinem, in inimicorum manib. ea po
nit, vt inimici nostri sint iudices. An nō De.32
Achior inimicus Israel testimonium p- Iud.5.
hibuit operum Dei? Sed num tanto viso
miraculo profecerunt in bonum sacer-
dotes? nequaq̄. Imo credibile est, eos di-
xisse leprosis, non Chro sanatos fuisse,
sed a Deo, quia legem seruassent, & iō
nouem Iudęi ad X̄pm non redierūt, v-
nus redij Samaritanus, qui eis nō credi-
dit. Innumera viderunt miracula sacer-
dotes, qb. in nihilo profecerūt, nisi in pe
ius, ut dicerent, quid facimus? quia hic
homo multa signa facit. Si q alijs solent
prodesse, nō prosunt mortale, ait Hippo Ioā.11.
crates. Calcabis oleū, & non vngeris eo Hipp.
inter oleū es, o sacerdos, nec vnctus es?
prope igne, nec calore afficeris? mortale C
hoc est. Nihil nequius prauo sacerdote,
sicut nihil melius bono. Ficus sūt bonę,
bonæ ualde, & malæ, malæ ualde, ut est
apud Iere. bonus sacerdos, bonus valde Ier.24.
malus, malus valde. Iō cum in hominū
manus tradere pr filiū decreuit, ut mul-
ta pateretur, in sacerdotum manus ipsum
tradidit. Obedierunt leprosi X̄pi uerbo. Ps.31.

Et factum est, dum irent, mūdati sūt.
Ecce impletum illud Psal. Dixi, confite
bor aduersum me iniustitiam meā, hō-
mine, & tu remisisti impietatem peccati
mei; pro hoc orabit ad te oīs sanctus in

A tempore opportuno. Verumtamen in di
luuio aquarum multarum, ad eū non ap
proximabūt. Ait ergo Psal. Dixit, idest,
statui cōfiteri aduersum me, non aduer-
sus alios, & tu remisisti, id est anteq̄ con
fiteres; tu remisisti, qa per cōtritionē an
te confessionem pc̄m remittitur, licet
per ordinem ad confessionem pro hac
impietate, & orabit ad te omnis sanctus,
licet enim sanctissimus sis de ppitiato
Ecc. 5. peccato noli esse sine metu, & iō p illo
orare oportet, sed in tēpore opportuno,
nam in diluuio aquarum multarū non
ualebit quis Deo approximare, in infer-
no scilicet, uel in iudicio. Sed beneficio ac
cepto, quid facerint leprosi videamus.

Vnus ex eis, ut vidit, quia mūdatus est
regressus est, cū magna uoce magnificās
B Deū, & cecidit in faciem suam ante pe-
des eius gratias agēs. Qui prius steterat
a lōge, nūc ppe accidit, & ad pedes Xpi
Eph. 2. prouoluitur, & nos q eratis longe, facti
estis prope in sanguine ipsius, ait Aposto
lus. Secura enim cōscientia cōfidere, ac
sperare facit. Sed semp accedēdū est re-
uerēter & humiliter. Ne dicat tibi illud
Esa. 58. pphetæ. Appropinquare Deo volūt, qua
si gēs, q iustitiā fecerit, & iudiciū Dei sui
non dereliquerit, ideo cadit hic in faciē.

Et Christus ait. Nonne decē mūdati
sunt, & nouem ubi sunt? Miseri pfecto,
et deplorandi illi sunt, de quib. Ieius ait,
Gen. 3. ubi sunt? Sic de primo peccatore ait, Adā
vbi es? Ignorat profecto Deus hoc, q be
neficijs ipsius ingrati fuerit, & iō aliqn
ad eos dicet. Nescio uos. Contra vero ad
C iustum ait. Nouit te ex nomine, quia in
Ma. 25 uenisti gratiam coram me.

Ex. 33. Non est inuentus q redderet, & daret
gloriam Deo nisi hic alienigena? pro tā
to accepto beneficio solā gratiarū actio
nē Deus requirebat. Cūq; Sapiēs dicat,
Ecc. 40 Non est census super cēsum salutis cor
poris, pro tanto censu solā gratiarū actio
nē postulabat. Sed si hi ingrati extitere
quid nos qui salutem animę accepimus,
& sanguine Christi ad hoc intincti su-
mus, ut leprosi olim tingebantur?

Secundo, his uerbis significatur gra-
uitas peccatorum, quæ a fidelib. cōmit-
tuntur, propter maiorem ingratitudinē
ad diuinum lumen, & beneficia. Nā ut B
Lucas ait. Seruus sciens voluntatē Do-
mini, & nō faciēs, plagis uapulabit mul
tis, & Paul. in verba fulminis instar pro Lu. 12.
rumpens ait aduersus fideles, uolūtarie
peccantib. Nobis post acceptā notitiam
ueritatis, iam non relinquit p peccatis
hostia terribilis autem quędam expecta Heb. 10.
tio iudicij, & ignis ęmulatio, q consum
ptura est aduersarios. [Quib. uerbis, licet
a baptismate, secūdo excludat pctōrem,
non tñ a pnīa. Ostendit tamen grauissi
mā eorum culpam, q post agnitam veri
tatem peccant. Et ideo grauissimi fuere
casus Luciferi, & Adæ, qa plura recepe-
runt dona, & maximam veritatis cogni
tionē. Hinc Iere. Et maior effecta est ini
quitas filiæ populi mei peccato Sodomo Thr. 4.
rum, quę subuersa est in momēto. Timē
dum maxime nobis est, qui plura recepi
mus. Hinc Luc. Cui multū commēdaue B
rūt, plus exigēt ab eo, peccati.n. grauitas Lu. 12.
iudicanda est ex ingratitudine ad suscē
pta bñficia. Ne ergo ingratus inueniaris
Samaritanus, gra agit. Impleturq; in eo
illud Psal. Sacrificium laudis honorifica- Ps. 49.
bit me, & illic iter, quo ostēdā illi saluta
re Dei, hoc in itinere Samaritanus uidit
& agnouit Dei salutare Christū Dñm.
Hinc Ps. Benedicam Dñm in omni tem Ps. 33.
pore, semper laus eius in ore meo. Adeo
vero naturalis gratitudo est, ut feris ani
mantib. a natura sit indita. Vere diaboli
inuētum ingratitudo est, ut nobis aditū
pcludat ad diuina beneficia capessenda.
Sicut qui obsidet ciuitatem, curat cana-
les cōfringere, quorū interuentu aquę in
ciuitatem decurrunt. Nobisq; contingit C
quod filijs Israel, qui egressi ex Aegypto
innumera mirabilia Dei experiebantur
nec tamen oculos habent videntes, nec
cor intelligens, ut grati essent benefacto
ri tanto. Ita nos circundati undique di-
uinis beneficijs, ea non inspicimus ut
Dei dona, nec grati ei sumus, sed qua-
si ab alio accepta essent, nos gerimus.
Hinc Seneca. Non dat (inquit) Deus be Seneca
neficia? Vnde ergo ista, quæ possides? li. 4. de
Vnde hæc innumerabili, oculos, aures, benefi.
animū mulcentia? Vnde illa luxuriam
quoq; instruens copia? Neque enim ne
cessi-

A cessitatibus tantummodo nostris prouisum est, vsq; in delicias amamur, tot arbusta non vno modo frugifera, tot varietates ciborum. Si non dat Deus beneficia, vnde est spiritus tuus? vnde sanguis? vnde lux? An non dices, Deus nobis hęc otia fecit? Qui fidelis es, quid dices cum hæc audieris ab ethnico? qui hæc recepisse credis, & multa maiora, &c.

DOMINICA XIIII. Post Pentecosten.

Thema. Nemo potest duobus Dominis seruire. Matth. 6.

INter mortales Maria fuit, quæ unicũ
B semper dñm habuit Deum, nulli alteri unquam seruiuit, vel minimo. Ideo
Cãt. 2. millies eam non uocat suam sponsus. Surge amica mea, speciosa mea, & veni, columba mea, q̃a nihil fuit in Maria, quod Dei non esset, & eius glorię nõ seruiret. Nos uerò non sic, sed Deo seruire noluimus, & mammonæ, persimilesq; sumus
Simile herbæ solari (quæ Heliotropum dr) quæ iõ sic appellatur, quia se circumagit cum sole, eius ortũ mane ex aperit, eius cursũ sequitur ad illum folia uertẽs, cum radicem nunq̃ mutet, sed fixam in terra teneat. Ita multi cor suum Mammonę tradiderunt, & exteriori cultu, & uerbis Xp̃m sequũtur, qui tamen Deo placere
Mat. 4 non possunt, quia uni Deo nobis seruiẽdum est, dñm Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. Vt doctrinam istam pernecessariam intelligamus, & ea audita proficiamus, oremus Mariam, quæ illã
C perfectissimè impleuit, nobis gratiã obtineat, salutãtes eam, Aue Maria. Sicut vniuersus cœlorum motus, & circulario super duos polos fit Elice, & Cinosurã, qui vulgo dicuntur polus arcticus, & antarcticus, & uniuersa hominum nauigatio ab his polis dirigitur, quorum vnus in nostro hemispherio, alter in altero dominatur. Ita spiritualis motus animorũ super duos amores fiunt, duos respiciũt polos, terram. f. & cœlum, Deum, & mãmonam. In hoc Euãgelio Xp̃s dñs ostẽdit, impossibile esse, simul utroque polo duci, utrique inseruire. Secundo osten-
A dit, cui inseruiẽdum nobis sit, Deo. f. Et tertio, remouet impedimẽtum, quod nobis caro obijcere potest, dicens tempora lia nobis ob id defutura, ostendit uero pluribus rationibus, id longe aliter futurum. Hæc summa Euangelij est.

De primo ait. Nemo potest duob: dominis seruire. Vnicũ tibi cor est; unica domus, unicus in ea futurus dñs est. Vn de Sapiens. Væ duplici corde, labijs sce- Eccl. 2
lestis, peccatori terrã ingrediẽti duabus vijs. Quasi dicat: Væ hoi illi, q uult duo corda h̃re, & simul incedere duob. itineribus. quod effectu impossibile est. Hinc Isa. Coangustatum est stratum, ita vt al- Esa. 2.
ter decidat, & pallium breue, utrumque operire non põt. Interrogant philosophi B
morales, & D. Th. utrũ unius hoĩs pos- D. Th. 12. q. 1 art. 5.
sint esse multi ultimi fines, quod idẽ est, ac si quæreret, utrum hõ possit duob. dominis seruire, & respondet, nequaquam id fieri posse, & probat illud ex hoc loco, nemo potest duob. dñis seruire. Et rõne cõfirmat: nam ultimus finis est bonum completum, & undique perfectum. Vnde, quod appetitur ut ultimus finis, oportet vt sic impleat appetitum, quod nihil extra ipsum relinquatur appetendũ. Et pręterea, esse vltimũ finem, dicit esse primum principium operationum, propter quod oia, & ipsum propter se huiusmodi duo esse nõ possunt. Vnde colligit, qđ sicut in oib. motib. necesse est deuenire ad unum primum mouens immobile; ita in appetendis ad unum dominum, & finem imperantem, & mouentem.

C Et præterea, hæc Dei nostri natiua cõditio est, ut solus haberi uelit, nec socium admittat. Hinc ait, dñm Deũ tuũ adora- Deu. 6.
bis, & illi soli seruies. Et iterum, Videte De. 32.
q̃ ego sim solus, & non sit alius Deus p̄- Esa. 42
ter me. Alij dij gentiũ uoluerunt esse soli, & dum illi colerẽtur, nihil curabant, si alij ẽt vt dij h̃rentur. Non sic Deus verus, sed ait: ego dñs, hoc est nomen meũ, & gloriam meam alteri nõ dabo, & laudem meã sculptilib. Permisit Dagon, ar- 1. Re. 5.
cam Dei in altari sibi dicato locari: sed arca illum non sustinuit, sed in terrã deiecit. Nec mirum, id Deũ uelle, qui infi-

A nitus est, & corā quo uniuersa nihil sūt.
Precipue postquam homo factus se totū
homini dedit, iure postulat, vt se illi ho-
Ro. 14 mo tribuat. Vnde Pau. In hoc Christus
mortuus est, & resurrexit, ut & uiuorū,
& mortuorum dn̄etur. Quid magnū ab
hoīe exigitur, si ei dicatur, trade te totum
Deo, cum Deus ei datus sit? est ne hæc di-
gna compensatio? Sed quid subinfert
Xp̄s dn̄s ex eo assumpto, nemo pōt duo
bus dn̄is seruire? certe illud. Non pote-
stis Deo seruire, & mammonæ. Idest di-
uitijs, quæ lingua Syra Mammō dn̄tur.
Attende, nō dico, non potestis diuites es-
se, & mihi seruire, plures .n. Reges, & pa
triarchæ Deo seruierunt, cum diuites es
sent, & pleni fuere operib. m̄iæ, sed ait s
non potes Deo seruire, & diuitijs. Si di-
B uitiæ tibi seruiunt, potes eas hr̄e, & Deo
seruire: sed si seruus es diuitiarum, Deo
seruire nō potes. Sed qua in re agnosce-
mus, an diuitiæ seruiant hoī, vel hō diui
Mat. 8 tijs? Audi signū, q̄ Centurio dixit. Ego
hō sum sub ptāte constitutus, habēs sub
me milites, & dico huic, vade, & vadit,
& seruo meo, fac hoc, & facit. Si diuitijs
vteris tanq̄ dn̄s in bonū, & eas mittis in
xenodochia ad pauperū domos, eas po-
nis ad pedes Apostolorū, dn̄s diuitiarū
es, nō eis inseruis. Si uero è diuerso fit,
qd uidens famelicum ad te clamantem,
& sitim, q̄ te vrget, ut eleemosynam fa
cias, & naturalem ēt inclinationem fla-
gitantē, ut indigēti subuenias, nihilomi-
nus nō audes diuitias cōtingere, seruus
es mammonæ. Si in tp̄alium acquisitio-
ne solicitus nimium es, & p mare, & terrā
C discurris vt diues sis, Mammon te mit-
tit, quo vult, vtitur te ut mācipio, seruus
Ps. 75. es, nō dn̄s; iō de his psal. ait: Dormierūt
somnum suum, & nihil inuenerunt oēs
viri diuitiarum in manib. suis: Optime
Regius Psaltes nō diuitias virorū dixit,
sed viros diuitiarū, quia nō illi diuitijs,
sed diuitiæ illis dominantur. Sed qua rō
ne hi viri diuitiarum nihil inuenerūt in
manib. suis? Certè quia diuitias in ma-
nu non habuerunt. Audi Iob hoc dicen-
Iob 21 tem. Veruntamen quia non sunt in ma-
nu eorū bona sua consilium eorum lon
ge sit a me. Quem locum uersans Greg.
ait: bona in manu habet, qui despiciēdo A
tēpalia sub dn̄o mentis ipsa supponit, iu
sti aliqn̄ diuitias possederunt, non tamē
in corde eas reposuerunt, obedientes il- Ps. 61.
li, quod dicitur in psalmo, diuitiæ si af-
fluant, nolite cor apponere, in manu eas
collocauerunt, ut eas largirentur, & eis
vterentur tāquam domini. Qui uero di-
uitijs seruit, non eas manu tenet, sed te-
netur, iō cōsilium eorum longe sit à me.
Sed quod nam horum cōsiliū est? Hoc
planè, tēporalib. frui, æterna negligere,
hoc consilium longe a iusto est, qui quæ-
rit primum regnum Dei, merito ergo ni
hil inuenerunt in manib. suis, qui nihil
habuerunt in manib. nihil posuerunt in
manib. Christi, nihil i manib. pauperū. Iudit 7
Reprobantur milites Gedeonis plures,
& pauci eliguntur hoc signo, qui lingua B
lambuerint aquas, sicut solent canes lā-
bere, separabis eos seorsum, qui autem
curuatis genibus biberint, in altera par-
te erūt. Fuit itaque numerus eorum, qui
manum ad os proijcientes lamberunt
aquas, trecēti viri, omnis autem reliqua
multitudo flexo poplite biberat. Et ait
dominus ad Gedeon. In trecentis uiris,
qui lamberunt aquas, liberabo vos. Qui
enim diuitijs sic inhiant, ut sine mensu-
ra proiecti in terram eas bibant, reprobi
sunt, qui uerò in mensura manus parce
eas capiunt, qui eas manu tenent tāquā
domini earum, hi electi a Deo sunt, ut
cū Christo domino mundum superent.

Quæ vero seruitus nobis sit eligēda,
utrum Deo, an mammonæ seruiendum
sit nobis, quasi manifestū Xp̄s relinqt.
Si Deo seruire vis, Mammonæ seruire C
non potes. Est ne quidpiam in mundo,
quod, si dilexerim⁹, Deū amittimus? est
certe, nec una res tantum, sed plures. O
si qs hunc titulū eis poneret, hanc super
inscriptionem eis superscriberet, ac dice
ret. Si diligis me, quę meretrix sum, quæ
mammona dicor, Deū amisisti. Fieri ne
potest ut hoc audito non dicas cum Ioā-
ne. Fratres nolite diligere mūdū, nec ea 1. Io. 2.
q̄ in mundo sunt, quia si quis diligit mū-
dū, non est charitas patris in eo. Cui vis
adhærere ò hō cui? hero inseruire, Deo,
an Mammonæ? Quis nequior dominus?
Mam-

A Mammona: misere tractat, & discruciat seruum. O mundi diuites uilissimi serui quam peruerso Domino adheretis, qui vos mittit in uillam ut pascatis porcos, nec siliquis vos faciat. Vnde, quo seruũ
3.re.11 suum ducat Mammõ: Achab impulit ut Naboth occideret, ut uineã illius sibi raperet. Fame canina seruos discruciat: fa
Ps. 58. mẽ patientur ut canes & circuibunt ciuitatẽ, Ps. ait. Non satiatur Achab regno, aula regia, uineis, & oliuetis optimis, circuit ciuitatem, ut canis famelicus, ut aliquid sibi inueniat, ut comedat. Cõtra uero Deus seruos placidos habet, & quasi
Ro. 6. filios tractat. Eos autem non estis serui, sed liberi a peccato: serui autẽ facti iusti
B tię, habetis fructum uestrũ in sanctificatione. Ais Deum mihi eligo in Domi-
Ps. 71. nũ, mihi adhęrere Deo bonum est. Audi Moysem dicẽtem in Deuteronomio;
De. 28. Dominum elegisti hodie ut sit tibi Deus et ambules in uijs eius. En Dominus elegit te hodie, ut sis ei populus peculiaris, & faciet te excelsiorem cũctis gentibus. Audi ergo, quæ Dominus tuus pręcipit. Ideo dico uobis, nolite soliciti esse aĩę ṽrę, q̃d manducetis, neq; corpori uestro quid induamini, nõne anima plus est q̃ esca, & corpus plus q̃ uestimentum? Mira profecto illatio, ideo dico uobis, q. uĩa nõ potestis seruire mihi, & diuitijs, noli
C te soliciti esse de cibo: s. n. uero de his solliciti estis, Mammonę seruietis. An non melius colligeret, & argueret, si diceret; quia mihi, & diuitis seruire nõ potestis; ideo nolite furari, nolite fraudare inuicẽ nõ ita subinferit Christus Dñs. Sed nolite solliciti esse, quid mẽducetis, &c. Sed Dñe non mihi comedẽdum est? Si diceres, superfluas uestes ne facias, tapetia p̃tiosa ne habeas, uasa auri, & argẽti ne feceris, tolerabile hoc esset; sed cib. qua tõ
Ma. 19 ne nobis curandus non est? O diuersum Dei, & hoĩum iudiciũ; hõ plurimi ęstimat diuitias De' nihili: Dixit aliqñ X p̃s dñs. Impossibile est, diuitem intrare I regnum cęlorum; quibus uerbis ostẽdere uoluit maximum discrimẽ diuitum. Stupefacti Apostoli rñdent. Quis ergo saluus esse poterit. Possemus eis dicere, quã plurimi, quoniam pauci diuites sũt. Ait

A vero August. non id significat dñs, sed
Aug. nomine diuitis intelligit eum, qui habet diuitias, uel eas cupit habere, & hac ratione fere oẽs diuites sunt, quia uel diuitias possidẽt, uel desiderãt. Et ideo recte Apostoli dicunt, quis ergo poterit saluus esse? Mirandum ualde, q̃d Christus tãta mala de diuitijs dixerit, & nihilominus oẽs uolũt diuites esse. Plurima ergo mala de diuitijs dicta sunt, duas ob causas. Prior est: q m̃ illa instrumẽta sunt uitiorũ oĩum. Vindicari uis, si diues es, facile uindictã sumes: desideras mulierem alienã, si diues es, obtinebis, diuitijs oĩa parẽt, & pecuniæ obediunt oĩs. Diuitiæ et initium superbię sunt. Et ideo Paul. ait. 1. Ti. 6
Diuitibus huius sæculi præcipe, non sublime sapere, p̃xima. n. diuitijs superbia B
est. Altera uero ratio est; quod nõ diuitię damnãtur, sed earum inordinatus amor non cura corporis, sed solicitudo, hanc Christus dñs tolere nititur, q a illa multorum peccatorum radix est. Hinc Esai. Esa. 5.
Vę, q trahitis peccatum in funiculis uanitatis. An non miserãdum esset, si uideres hominẽ, qui iugiter traheret massam ferri funiculis alligatã, qua demum mergendus esset in mare, & perdendus? Sed quis est, q funiculis uanitatis peccata trahit? Attende uana desideria tua, iã desideras pretiosas uestes, iam domum peramplã, iã uasa aurea, & gẽmas, en funiculos uanitatis, his uanis desiderijs innu C
mera peccata trahis, Propter hęc. n. eleemosynã nõ tribuis, debita nõ persoluis, superbus & arrogans es. Ideo Paul. ait. 1. Ti. 1
Qui uolunt diuites fieri, incidunt in tẽtationem, & in laqueũ diaboli, & in desideria multa, & inutilia, quæ mergũt homines, in interitũ, & perditionem. Solicitudo ergo diuitiarũ est funiculus uanitatis, quo innumera pctã trahũtur, & tãdem nos mergit in interitum æternum. Luc. 8.
Ideo Christus dñs ait, Nolite soliciti esse. Hęc. n. uana solicitudo diuitiarũ suffocat uerbũ Dei, sicut ipse dixit a solicitudinibus, diuitijs, & uoluptatib. huius sæculi eũtes suffocãtur. Hęc cura nimia cibi, & uestitus, quæ omnẽ rapit cogitationem, est solicitudo, q̃ Christus damnat. 1. Ti. 6
Hęc est cupiditas, q̃ radix ẽst omniũ ma

lorum

A lorum, hic inordinatus amor nomine solicitudinis expressus, efficit, vt innumera peccata committas, vt diuitias cōgreges, & sic te seruum earum facit.

Vt vero hanc auferat solicitudinem a nobis, plurib. utitur rōnib. in Euāgelio, quas si rectè intelligeremus, reuerteremur ī domos nostras absq; solicitudine tpalium, & liberi a seruitute diuitiarū. Oēs verò rōnes uno nituntˀ fundaméto, Simile diuina. f. in nos cura, ac prouidentia. Si diues, & misericors princeps, sic pauperem alloquereť, sub cura mea tu eris, ego vniuersa tibi necessaria præstabo, ne ultra solicitus sis tui, ego oēm hanc curam suscipiam, & larga manu necessaria tibi ministrabo. An nō paup ille oēm abijceret solicitudinē? Multi eleemosynam B paupi tribuūt, sed curā pauperis integrā non suscipiunt, qui uero hāc suscipit, tenetˀ uniuersa necessaria ei pˀuidere. Audi ergo ò hō paup, & solicite, Deus princeps diues in oēs, q̄ inuocant illū, fidelis in oīb. verbis suis, non solū dicit, uolo tibi benefacere, eleemosynā cōcedere, sed noli solicitus esse, ego curā tui suscipio, ego uniuersa tibi necessaria concedā, ergo tu noli solicitus esse. Audi Apostolū. 1. Pe. 5 Oēm solicitudinē vestram projcientes in eū, q̄a ipsi est cura de vobis. Et ps. Rē Ps. 39. gius ait, dn̄s solicitus est mei. Si tu solicitus tui fueris, Deus tui solicitus nō erit, proijce a te in Deū solicitudinē, & Deus eam suscipiat, & melius tibi prouidebit, Ps. 22. quam tu. Dominus regit me, & nihil mihi deerit: quid mirum, si Dominus solicitus mei est, quod nihil mihi desit? Si tu curas te solicitè, plura tibi deerunt: si C Deus tui curā suscipit, nihil tibi deerit.

Prior ergo rō, quę huic innititur fundamento est. Nonne aīa plus est, q̄ esca. Multo excellentior, atq; nobilior est aīa, q̄ esca, & corpus, q̄ vestimentum: si ergo Deus dedit tibi, quod maius est, non negabit qd̄ minus est. Nihil rn̄deri potest huic rōni. Dic mihi ò hō solicite de cibo, & veste, quis infudit in corpus tuū aīam Dei imaginem, similem Angelis, potentijs miris ornatam? Nū eā a Deo postulasti? num meruisti? nequaquā dices, qs ergo solicitus fuit, vt eā tibi daret? certè Deus pro sua bonitate, qui ergo tibi anī A mā dedit, q̄ non petisti, nec meruisti, nō dabit escam, quæ minus quid est si ei seruieris, & ab eo petieris? Spera ergo ī domino, & fac bonitatē, & pasceris in diuitijs eius, vt psal. ait. Sub obiecto diuinæ Ps. 36. spei continetur (ait D. Tho.) non solum D. Th. æterna animæ salus, sed etiam uniuersa media salutis æternæ, & bona temporalia, quæ ad hoc fuerint conuenientia.

Sed, & hanc rōnem iterum, atq; iterū expendamus. Rō innititur huic fundaméto, q tribuit, quod maius est, dabit qd minus est. Nunc ergo hanc extollamus rōnem cum Paulo. Qui proprio filio nō Ro. 8. pepercit, sed pro nobis oib. tradidit illū, q̄uo nō cum illo omnia nobis donauit? Qui dedit filium in crucem, num panē vilem negabit? Qui panem Angelorum tibi concedit, panē de cęlo verū, num panē de terra non dabit? Qui aīa, quæ eā ve B stē concessit, de qua Paulus ait. Induimini dn̄m nr̄m Iesum Christum, vestē cor Ro. 13 poris negare poterit? Optima, ac pretiosissima vestis X p̄s dn̄s est, oēm operit de fectum, decorum, & pulchrū reddit hominem, & a Deo in pretio habitum. Sicut Iacob a patre benedictus est, pp vestem primogeniti. En ò homo insane, in Ge. 27. saniam tuam. Solicitus es de cibo, & veste corporis, & solicitus non es pro veste & cibo aīę? Manifesta ergo prior rō est, qui dedit tibi corpus, & aīam, quod maius est, insuper, & filium, dabit qd minus est, cibū, & vestē corporis. Ex pceptis ergo maiorib. beneficijs, disce sperare minora, ne audias quod olim Israel a Deo audiuit. Quousq; populus iste nō credit mihi in cunctis mirabilib. meis, iam. n. Nu. 14 per decem uices tentauerūt me. Stupidi C quidē illi fuerunt, q ex præceptis à Dn̄o beneficijs spem futurorum non collegerūt. Quib. persimilis est, qui accepta aīa, & corpore a Deo, non sperat cibum, & vestimentum. Et deinde, qui speras a Deo gratiæ, & gloriæ immensa dona, quibus tpalia non valent comparari, quia, ut Sapiens ait, omnia, quæ desiderantur, huic Prou. non valent comparari, q̄uo nō sperabis ea, quæ et brutis cōceduntur? Qui aurū, & lapillos tibi cōcederet, negabit paleas

& vi-

A & uilia quæque domus? Aut ergo dictis credis, aut non? Si nō credis, infidelis es, si credis, quomodo, aut qua rōne minora non speras, qui recepisti tanto maiora?

Satis profecto rō superius dicta erat, vt a nobis oēm auferret solicitudinē, sed ea contentus non est Christus dns. sed alia, atq; alia vtitur, ut soliciti non simus pro cibo, & ueste. Nō oībus his rationibus perficiet, ut solliciti non simus. Audi rōnēm aliā. Respicite uolatilia cœli, quoniā non seruūs, neque metūnt, nec cōgregāt in horrea, & pater uester cœlestis pascit illa, nonne magis pluris estis illis.

Dulcedine plena sunt uerba, hæc. Primus Deus est, & hic pascit aues cęli, & cūcta aīantia, negabit ne tibi cibum, qui pater est. Vidisti aliqñ in terra hominē, B qui pascit aīantia domus suę, & filios patiatur famo interire: nequaquam. Si ergo vos cū sitis mali, nostis bona data dare filijs uestris, quanto magis pr̄ uester cœ- Lu. 11 lestis id faciet: Mirabilis profecto diuina est prouidētia circa cuncta aīantia, cum Ps. 144 aperit manum suam, & implet omne animal benedictione, cum animantia innumera sint, & diuersis cibis utantur, omnibus cibum large concessit, simulq; dedit vim, ac sensum, ut eum quęrerent, ut api, formicæ, bombycis reliqs, & voluit aliqua animalia a parentibus omnino deseri, ut illis mirabilior Dei prouidentia appareret, qui ea pascit. Hinc do- Iob 38 minus ad Iob. Quis pręparat coruo escā C suam, qñ pulliretus clamāt ad Deum vagantes eo quod nō habeant cibos. Et re- Ps. 101 gius psaltes huic cōtinuit, dicens. Et pullis coruorum inuocantibus eū. Pulli. n. coruorum sine plumis na'cūtur, & ideo a parentibus nō agnoscuntur, nec pascutur, pascit uero illos Deus quibusdā vermiculis, qui in nido nascūtur, donec nono die plumescentes a patrib. pascuntur. Si ergo tanta Dei cura est circa minutissima animantia, et a parentibus derelicta, quo pacto deesse poterit homini, pp quem oīa condidit. Qui huius magnæ familiæ dominus est, si ea curat, quę subiecit sub pedibus hominis, quanto magis 1. Ti. 5 hominem, qui princeps est. Audi Paulū. Qui suorum maxime domesticorum, curam nō habet, fidem negauit, & est infi- A deli deterior. At nos domestici Dei sumus, ut Paulus testatur, & filij & hære- Eph. 2. des, erit ne Deus infideli deterior, nos Ro. 8. non pascens.

Sed ex hac ratione aliq ausum sumere posse videntur nō laborādi, ait enim Christus dominus animalia nō laborare, nō seminare, & tñ a Deo pasci. Sic ocios' discet, pascet me Deus, et si nō labo- Gen. 2 rauero. Absit in paradiso uoluit ut operaretur Adā, quid faciet in exilio? pōsuit illū ait scriptura, in paradiso, ut operaretur, & custodiret illum. Paul. anathematizat otiosos, qui laborare uolūt, ait. n. Nam cum essemus apud uos, hoc denūtiabimus uobis, qm̄ si quis nō vult ope- 2. Thes. 3. rari, nec manducet. Audiuimus. n. inter B vos quosdam ambulātes inquiete, nihil operantes, sed curiosè agētes: ijs autem, qui eiu' modi sunt, denūciamus, & obsecramus in domino Iesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. Quod si. quis non obedierit uerbo nostro per epistolam hunc notate, & ne commisceamini cum illo, ut confundat. Quo loco D. Tho. illud, ne commiscea- D. Th. mini, cū illo, significare excōmunicationem. Scripsit librum Augu. cui titulum Augu. inscripsit, de opere monachorū, ad quosdam monachos, dicens, ipsis orandum solum esse, non operādum. Quibus Augu. ait, non omnes operari Deus uoluit, cum dixit. In sudore vultus tui uesceris C pane tuo. Et Psaltes Regius. Labores Gen. 3. manuū tuarū quia manducabis, beatus Ps. 127 es, & bene tibi erit. Non ergo labor prohibetur a Christo, sed solicitudo. Nec aues in exemplū proponuntur non laborandi, sed sperādi in diuina prouidētia.

Ex dictis Christus dn̄s pulchrè colligit. Quærite ergo primum regnū Dei, et iustitiā eius, & hęc oīa adijcietur uobis. Attende nunc diuinum pactum, quod tecum pepigit Deus, quære Dei regnū, obedi mihi, & temporalia tribuam adijciēs illa, quasi rem paruam. Nunquid grāde est ut cōsoletur te Deus, ait Eliphaz Iob Iob 15 sanctissimo. Quasi dicat. Nihil hoc est apud Deum, & quasi paruum quid illud facile præstabit, ut ab omni corporis miseria

A feria liberetis. Vt uero vim verborum Chri dñi explicemus: Attende, legē Dei ab ipso nuncupatā sæpe testm, & Berit, quod pactum significat, teste Hierony.
Hiero. Quia deducitur a uerbo, quod significat ferire, occidere, & comedere, ut peritissimi Hebræorum dicunt. Et rō huius est: qm̃ antiquis mos fuit, cum pactum inibant occidere, ac diuidere animalia, trãsireque per partes illas diuisas. Et trãseũtes aiebant, sic pereat, & diuidatur, qui pactum irritum fecerit. Et deinde comedebant pariter ea, quæ diuisa fuerãt, animantia. Homerus meminit huius rationis pacti ineundi, & Dictis Cretensis, q adfuit bello troiano, lõge disserit de hac ratione paciscendi, in libro de bello Troiano.
Hom. Dictis.
B Et q̃ magis est, eiusdē pacti meminit Deus Hierem. 34. Et dabo, ait viros, qui præuaricantur fœdus meum, & non obseruauerunt verba fœderis, quibus assensi sunt in conspectu meo, uitulũ, quē cóciderunt in duos partes, & transierũt inter diuisiones eius, &c. Et quod antiquissimum est. cũ promittere Deus Abrahæ terrã illã, cum signum huius promissionis Abrahã petere, ut Deus pactũ
Ge. 15. iniret cũ Abrahã, pcipit ut animalia diuidat, & inter diuisas partes trãseat. Et ipse Deus similiter transiuit. Ait. n. scriptura. Apparuit clibanus fumans, & lãpas ignis transiens inter diuisiones illas in illo die pepigit dñs fœdus cum Abrahã. Summa profecto Dei in nos benignitas, ut uelit sic nobiscum pacisci, ac si hõ
C esset nostri similis. Nũc ergo o hõ audi Dei tui pactũ, q̃ tecum inijt, quære primũ regnum Dei, & iustitiam eius, & dabit tibi uniuersa necessaria. Sed forsan obijcis mihi. Non uideo ego eam Dei curam in me sæpe. n. me derelictũ uideo.
Ps. 36. At contra Dauid ait. Nõ uidi iustũ derelictum. Audi rei huius rationem. Cũ pactum sit inter duos, do, vt des, si alter implet, qúod promisit, alter implere tenetũ si secus primus fecerit, secundus pacto nõ alligatur. Si tu primũ quæris regnũ Dei tenetur Deus pacto, ut te pascat, si id non præstas. Deus liber a pacto est.
Esa. 1. Audi pactũ; Si audieritis me bona terræ comedetis; uis illud repetito audire? Fac bonitatem, & pasceris in diuitijs eius. Ip-
A sum tertio Christus dñs hodie ait, quære primum regnum Dei, & iustitiã eius, &c. Si tu impleueris, qd ad te pertinet, Deus negare se ipsum non potest, fidelis in omnib. verbis suis est, stabit promissis. Sed si tu non imples ea, ad quæ teneris, Deus iure dicet illud prophetæ. Nõ pascam vos, quod moritur, moriatur. Et reliquisti me, & ego relinquam uos, &c.
Zac. 11.

IN DOMINICA XIIII.

Post Pentecosten, Concio Secunda.

Thema. Non potestis Deo seruire, & Mammonæ. Mat. 6.

Maximum quid hodie molitur Christus dominus, & quod solus Deus perficere potest, sicut aiebat Iob qs potest mundum facere de immundo, conceptum semine, nonne tu, qui solus es?
B Iob. 14

Sed quid est, quod hodie Christus perficere curat? Certe ut homines diuitias nihili ducant, eis non in serui ãt, soliciti non sint eorum, quę ad corpus spectant Hoc pficere qs ualeat, nisi Deus? Apud homines impossibile id est, sed Deo oĩa possibilia sunt. Ipse, qui consiliarius noster est, nobis hodie cõsiliũ pręb et, quo tranquilli simus, et sine solicitudine uitã ducamus, cælestib. similem oĩno tranquillã. Ipse qui est in sinu patris, & cælestia uidet, & terrena, tanquam occultus omnium testis nobis dicit nihil omnia temporalia esse, & iõ circa illa solicitos nos esse non oportet, sed solicitudo nostra uersetur circa regnum Dei, & iustitiam eius. Quod si fecerimus, utrumque assequemur, & cælestia, & terrena, quæ adijcientur nobis.
C

Optimum profecto consilium, profectum a magni consilij Angelo, & quod merito cordib. nostris inscribendũ est. Quid desideras o homo? Cœlestia, & tẽporalia? Vtraq; facile assequeris, esto solitus cum Deo tuo, & utraque habebis: solicitus est ethnicus pro cibo, ueste, & reliquis caducis, tu solicitus esto p salute animæ tuæ, Attende o homo, qui circa temporalia solitus es diuersa, ac contra-

A cõtraria uia te incedere ab ea, quæ te decet, solicitudo tua non in temporalibus impendenda, sed in spiritualib. Audi ꝓphetã. Indicabo tibi o homo, quid sit bo-
Mic.6. num, & quid Deus requirat a te, o ꝓclarum prophetã, qui hęc docet, ne quis piã dicere ualeat, nescire se quõ Deo placeat Sed quid hoc est; Vtrique facere iudiciũ, diligere misericordiam, solicitum te ambulare cũ Deo tuo. Iudicium tecum fac, iudicans temetipsum, persequens, abnegãs. Proximo miam impende, Deo solicitudinem curans ei per omnia placere.
Deu.4. Maximũ negotium est salus ęterna animę; ideo solicite curandũ. Hinc Moyses Custodi animam tuã solicite. Et paulus.
2.Ti.2 Solicite cura te ipsum, probabilẽ exhibe-
B re Deo operarium. Et hanc solicitudinẽ alibi uigiliã appellat. Beatus seruus ille, quem cum uenerit Dñs, inuenerit uigilã-
Ma.24 tẽ. Videte ergo, ne grauẽtur corda uestra crapula, & ebrietate, & curis huius sæculi. Attende hominum corda grauia curis huius sæculi, quib. impediuntur, ne orẽt, ne sacramẽta frequentẽt, ne pios libros legãt. Sicut olim Pharao ai. Volũt Israelitæ sedere in desertum, vt sacrificent Deo suo; uacant.n.& idcirco uociferant dicẽtes, eamus, & sacrificemus Deo nostro, opprimantur operibus, & expleant ea. Ait Israelita, uolo sacrificare Deo meo. Rñdet Pharao, otiatur, & iõ hęc loquitur, plures reddat lateres, paleas et ꝗrat, ut sic non ei uacet aliã cogitare. Ita
C nũc Chrĩanis sæpe accidit. Venit tibi in mentem hæc cogitatio, uatus ne sum, ut mundo ait, & diabolo inseruiã? Nũ non mihi melius esset, ut Deo uacarẽ. Ait diabolus, uacat hic ocio, iõ hæc cogitat, innumera opa ei imponamus, curis huius sęculi eum opprimamus, ut de Deo cogitare non ualeat. Aduersus hanc diaboli astutiam consilium, nobis Christus præbet, nolite soliciti esse, &c. In mẽsura accipe omnem curam & laborem circa tẽporalia, & præcipue spiritualiã cura, nec illa ista impediant. Nec iõ putes tpaliã defutura tibi, quia hæc adijcientur tibi. Cum uero ait adijcientur uobis, & non ait dabuntur, profecto indicat, aliud esse qd principaliter datur, aliud, quod super additur. Quia.n.nobis in intẽtione æternitas, in usu uero tẽporalitas esse debet; & il ud datur, & hoc adijcit. Hæc Gre- Gre.15
gorius. Summũ Christiani negotiũ est Mor.c.
quærere regnum Dei, ad hoc mundi ma- 20.
china constructa est, ad hoc lex lata, ad hoc ꝓphetas, & doctores misit Deus, ad hoc Angel. missi, ad hoc Spiritus S. & ad hoc tandem Christus in mũdũ uenit, ut nobis exemplo esset, temporalia vili pẽdens, et qui huic negotio uacaret, reliqua omnia negotia tẽporalia facile conficeret, et miracula in dies, si oporteret, experiret, sicut sancti uiri in necessitatib. experti sunt. Hinc ꝓpheta ait. Ficus.n.nõ flo- Hab.3.
rebit, & non erit germẽ in uineis, & mẽtietur o us oliuæ, & arua non afferẽt cibum, &c. Ego autem in Domino gaudebo, &c. quasi dicat cum uniuersa vastata fuerunt, mihi deerit nihil. B

Sed magistri nostri rationes potentissimas perpendamus, quib. probat, hanc solitudinẽ circa tpalia non habendam.

Et prior illa fit. Non potestis Deo ser- Golo.5
uire & Mammonę, q̃a nemo potest duobus dominis seruire. Seruus diuitiarum Eph.5.
dr̃ auarus, & cultor earũ, iõ auaritia dr̃ idolorum seruitus. Vñ Paul. Hoc autẽ scitote intelligẽtes, qđ oĩs fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, non habet hæreditatem in regno Christi, & Dei. Vnde Hiero. ait; Hiero.
Aestimato malo pondere peccatorum, ad Ru-
leuius alicui uidetur peccare auarus, quã sticum
idololatra, sed non mediocriter errat. Mona
Nõ.n.grauius peccat. Qui duo grana tu chum.
ris proicit super altare, Mercurij, q̃ q pecuniã auare cupit, & inutiliter cõgregat Ridiculum uidetur, qđ aliquis iudicet C idololatra, quia duo grana thuris offert creaturæ, q̃ Deo debuit offerre, & ille non iudicet idololatra, q totum seruit iũ uitę, qđ Deo debuit, offerre, offert creaturæ, Hæc Hieronymus. Ex genere quidẽm suo grauius peccatũ est idololatria, sed ex multis alijs grauissimũ scelus est auaritia. Sed iure dubitari potest, qua ratione auaritia dicat idololatria. Cõmune quidem est omni peccato, ut auertat hominem a Deo, & ad creaturam conuertat, & relicto Deo sibi maius bonum

A puter creaturam, quod genus quoddam
est idololatriæ. Sed singulariter de aua-
ro pronunciat scriptura, quod sit idolatra
duplici de cã. Prior est, quia diues seipsũ
colit ut Deum, & coli ab omnibus vult,
putat se omnib. superiorem, nullius ege-
re, & ab eo pẽdere reliquos, oĩa se credit
in diuitiis hr̃e, vnde sequẽdam Deũ fin-
git, & quasi adorari vult. Qua pp Pau-
1.Ti.5 lus ait diuitibus huius sęculi pręcipue,
non sublime sapere, nec sperare in incer
to diuitiarum suarum superbiæ formen
Iud.1. tum diuitię sunt. Eleuatur enim diuitis
cor sicut eleuatũ est cor Nabuchodono-
sor, postq̃ superauit Arphaxat, & quasi
Deus adorare voluit ab vniuerso mũdo
Hest.3 Et Amã honoratus ab Assuero, & diues
factus adorari ab omnib. vo uit, nec su-
B stinuit Mardochęum nõ adorantẽ sese.
Altera eiusdẽ rei rõ est, quia auarus spe
ciali quadã ratione seruus est diuitiarũ,
& eas colit vt Deum, quia non solũ pp
eas Deum reliquit, sed eis credit, in eis
spẽ suam collocat, & nullo putat se indi
gere, cũ eas habeat, totũ se eis dicat, oẽm
vitam, & curã circa eas collocans, credit
melius in homnib. sibi prouisum cũ eas
habet, q̃ si Deũ haberet. Hęc oĩa, q̃ Dei
sunt, diuitijs tribuit, iõ eas colere ar̃, &
idolatra appellat. Hæc uero non ita se
Ps. 48. habent in reliquis peccatorib. Hinc Ps.
Regius ait. Qui cõfidunt in uirtute sua,
& in multitudine diuitiarum suarũ glo
Ps. 51. riantur. Et alibi. Videbunt iusti, & sup
eum ridebunt, & dicent, ecce hõ, qui nõ
posuit Deum adiutorem suũ, sed spera-
C uit in multitudine diuitiarum suarũ, &
præualuit in uanitate tua. Hæc ẽt idola-
tria in eo maxime ostenditur, quod cũ Deo
debeatur amor, & obsequiũ ex tota ani
ma, ex tota mente, ex omnib. viribus, tã
quam vniuersali bono creaturis uero
amor, & obsequiũ limitatum, hoc obse-
quium, quo omnis cogitatio, solicitudo,
& labor simul coniũcta sunt, diuitijs p̃-
stat auarus. Quod in alijs peccatoribus
Ecc.31 nõ cõtingit. Iõ sapiẽs ait, Lignum offen
sionis est aurũ sacrificantiũ, uæ illis, quod se
Ecc.10 ctantur illud, & omnis imprudẽs depe-
rier in eo. Et iterũ. Nihil est iniquius q̃
amare pecunia: hic. n. & animã suam
uenalẽ habuit, qm̃ in uita sua proiecit in A
tima sua, hoc vero soli Deo debetur, D. D.Th.
Th. in illud Ephesiorũ 5. aut auarus, quod
est idolorũ seruitus, ait cũ in aliis pecca-
tis ponat hõ finẽ in creatura, sicut aua-
rus, qua rõne hic dr̃ idolatra? Si. n. pro-
pheta ait. Argentũ suum, & aurũ suũ fe- Osee 8
cerũt idola sibi, ut interirent. Rñdet D.
Th. idololatrare, est aliquid externus inde
bite colere: nunc autem in alijs peccatis
ponitur finis in interiorib. quasi in pro-
pria exaltatione, sed qui ponit finẽ in di-
uitijs, ponit in eis finẽ, ut in re exteriori,
sicut idololatra. Hæc stultitia illorũ est,
quod ditati a Deo auro Aegypti, ex eo fece- Ex.32
runt sibi uitulos conflatiles, quos adora
rẽt. Seruus ergo Mammonæ est auarus
nec Deo seruire potest dum Mammonę
seruit, qui duobus dominis seruire non
potest. Ne ergo sis solicitus circa diuitia B
Deo enim vero hunc debes honorem.
Sed iam rationes alias perpẽdamus,
ut oẽm solicitudinem abiiciamus. Quia
uero omnes initiũtur in diuina circa nos
prouidentia pro earum intelligentia no
tandum est. Dupliciter hominem Chri-
stianum operari posse ea, quæ ad uictũ,
& reliqua humana pertinent. Primo eo
modo, quo ethnicus, adhibitis humanis
diligentiis absq; vlla Dei memoria, uel
oratione, ac spe in Deũ, & hoc ferre mo
do uniuersi fideles operari solent. Ad
quos dominus loquitur per Esaiã. Quia Esa.67
ergo tacas, & quasi nõ uidẽs, et mei obli
ta es. Et hinc ortũ habet, ut plurimi ma
li successus in eis sint. Ar. n. Deus, hic ho
mo mei oblitus, est, non ut putat, me sibi
necessarium, ut prospere ei cuncta succe C
dant, obliuiscar ego eius, nec ei adero, &
cũ vniuersa a Deo pendeant, cum ille re
cedit, ac dereling t nos, nihil boni nobis
relinquitur. Et ex hac rad ce procedunt
oĩa fere mundi mala successusq; tristes.
Secundo, eo modo quo fidelis opera-
ri dẽt, quod nouit vniuersa a Deo pendere,
& oĩum curã apud eũ esse, nec moueri
foliũ absq; eius nutu. Sed quẽadmodũ
oĩa terrena a cælis, et eorũ influentiis gu
bernantur, ita oĩa humana a Deo. Hinc
Ps. Nisi dñs ædificauerit domum, in ua
num laborauerunt, quod ędificant eam. Et Ps.126
capilli

A capilli capitis uestri numerati sunt oẽs.
Luc. 12 Ex quib. iustus colligit, ut in Deo suo fidat, eum oret, ab eo cũcta bona petat, & speret, & humana prẽstet opera, non eis fidens, sed Deo illa uero facit, quia illis medijs Deus vult, per causas secũdas, bona illi tribuere. Qui sic operatur, multa bona sibi facile colliget, quia Deus illi pro sto est, & minori adhibita diligentia pro
Psal. 36. pter Dei maius auxilium maiora adipiscit. Hinc Psaltes. Reuela dño uiã tuam, & spera in eo, & ipse faciet. Hinc vulgo dici solet, plus proficitis, quẽ Deus iuuat quã is qui summo mane surgit. Psalmi-
Ps. 126 sta testante. Vanum est uobis ante lucẽ surgere, cũ dederit dilectis suis somnum. B quasi dicat. Plus iustus dormiens facit, q̃ peccator uigilãs. Nõ assequit benedictio-
Ge. 27. nẽ Esau, licet magna cura venatũ egrediatur, & eã surripit Iacob domi manẽs.

Sed obijcis, multa casu, & fortuna mihi euenire videntur, nõ uero à diuina prouidentia, qua rõne Aristoteles casum, & fortunam causas dicit rerũ. Rñdeo licet aliqua nobis casu contingant, Deo tñ nihil, quia uniuersa, & minima, ab eo curã
Plut. tur. Vnde Plutarchus referẽs Euripidis sententiã dicẽtis, Deum magna curare, & parua relinquere, illeeum corrigit dicẽs. Ego vero fortunæ nihil arbitror per
Aug. 5. de ciu. Simile mittendũ. Et optime Aug. ait. Multa nobis casu succedũt, Deo uero nihil. Quẽadmodũ cũ tu mittis duos seruos, ut diuersis vijs peractis in unũ cõueniãt locũ tibi hoc pcienti, & intendenti nõ casu, & fortuna se mutuo inueniunt: illi vero
C casu se inuenire dñtur, qa nesciebãt, nec intẽdebãt se mutuo inuenire. Ita licet creaturis plurima casu eueniãt, non tñ Deo.

His ergo suppositis, rõnes Xpi dñi expendamus, ne solicıti simus, Deus q uniuersa curat, & a quo bona cuncta procedunt, dedit uobis corpus, & aĩam, quod maius est, ad illum pertinet, cibũ, & ueste tribuere, dabit ergo illa, q̃ min⁹ quid sunt. Et qui uolatilib. cœli cibũ tribuit, tibi quoq; qui pluris æstimaris ab eo, necessaria concedet. In his rationib. explicandis non immoramur, quia superiori cõcione eas explicuimus. Ideo ad tertiã Xpi dñi rõnem descẽdamus, & illa est.

Quis vestrum cogitãs põt adijcere ad A staturã suã cubitũ vnũ? Quasi dicat, non vis solicitud inẽ abijcere, ergo solicitus esto, cogita, discurre, festina, & dic, hæc, & hęc agã, illa acquirã, illa cõgregabo, et nihil horũ fiet. Ini consilium & dñs dissipabit illud, loquere verbum, & nõ fiet, quia Deo non adhæsisti, nec in eo sperasti, sed ĩ baculo arũdineo Aegypti. Quot hoium conatus curę, & solicitudines vanæ sunt, & sine fructu. Dic ergo, licet anxieris cogitatione tua, poteris ad staturã tuã adijcere cubitum vnum? nequaq̃. Si ergo hæc solicitudo nihil tibi pficit, imo obest multũ, vt quid eã hrẽ vis. Proijce abs te, relinque q̃ tibi nõ conuenit. Ego B sũ, q sũ, & sine me nihil ẽ, & q̃ est a me, hẽt, ut sit; ad me ergo accede, & solicitudinẽ missã fac. Sicut. n. a diuina puidentia pẽdet statura tua nec ultra progredieris, licet solicitus in eo sis, ita fortunæ bona ab eadẽ prouidẽtia pẽdent, & solicitudo tua, si ei aduersat, erit inanis. Et inde est, q̃ maxima solicitudine adhibita quidã pauperes sunt, alij uero sine vlla solicitudine diuites. Hinc Sap. Est hõ labo- Eccl. 11 rãs, & festinãs, & tãto magis nõ abũdabit. Est hõ marcidus, & egens recuperatione, plus deficiẽs virtute, et abũdãs paupertate, & oculus Dei respexit illũ in bono, & exaltauit caput eius, & mirati sũt in illo multi, & honorauerũt Deũ. Et inferius addit. Paupertas, & honestas a Deo sunt, & tandẽ concedamus tibi, q̃d verũ nõ est, sine Deo bona plurima re cõsequi posse. Quid ad hoc iuuat solicitudo, & anxietas cor dilanians? Labor pderit, soli C citudo nequaq̃, labores ergo pone, & solicitudines abijce. Qua in re sicut ĩ alijs illud nobis cõsiderãdũ est, Deũ a nobis velle auferre q̃ noxia sũt, nõ q̃ bona, & pficua. Nõ litẽ iustã tollit, ut substãtiam tuã recuperes, sed odiũ, qd tibi proficit nihil. Nõ cibo, et potu uti, sed gulã, & ebrietatem. Nõ tua curare, & laborare, sed solicitum esse, quod tibi oĩno utile nõ est.

Et de vestimẽto, &c. hęc. n. oĩa gentes inquirũt. Gẽtes quę aliã uitã nõ nouerũt, non mirum, hæc quærant, sed fidelis, q aliã expectat uitam nihil præsentia æstimare debet. Aliter fidelis ĩ mũdo cõuersari

A fari debet, quã ethnicus. Hic. n. adorat Deos inhonestos ebrios, luxui deditos, nec mirandum, quod eos imitetur, sed fidelis, qui adorat Deum humilem factũ, crucifixũ, quid curet vestes, & delicias? Es ne Christi seruus? sum, ais. Quomodo ergo ille humilis, tu superbus? ille nudus in cruce, tu pretiosis amictus? ille in cruce, & tu in delicijs?

Et deinde his verbis Christus Dominus ostendit longe diuersam spem in eo collocandam fidelib. esse, quam gentes in Dijs suis: gentes. n. vel negant diuinã circa humana prouidẽtiam, vel Deos habent similes Baal, qui suos nõ exaudiũt,
B sed nec vident. Quia oculos habent, & non vident, & licet Deum credant cęli, vt Iudęi, & Saraceni, non tamen credũt diuinam, infinitam pietatem, qua homo fieri, & mortẽ pati pro hominib. voluit. Fidelis ergo, qui nouit, Deum cuncta prouidere patrẽ suum esse, oĩa scire, & prospicere, & tanta pro eo pręstitisse, multo ampliorẽ rem in Deo suo hẽt tenetur.
Esd. 18 Esdras ait. Erubui petere auxilium a rege, quia dixeramus regi, manus Dei nr̃i sup oẽs, qui q̃runt eum in bonitatem, & imperium eius, & furor super oẽs, qui derelinquunt eum. Si. n. auxilia res a rege copias postulassem, proximũ erat, ut is mihi insultaret, & paternã Dei nr̃i curã, & prouidẽtiam esse inanem, diceret, cũ ego alia præter ipsum patrocinia quærerem. Præclara Esdræ ratio. Ego pręd[i]co Deum meum omnipotentem, & oĩa curantem, quo pacto opere ostendã, me pa-
C rum in eo fidere insultarẽt mihi ob te infideles. Vere insultare possunt nobis ifideles, cũ nos viderint folicitos in tpalib. & nobis dicere, uos pr[æ]dicatis Deum vestrum oĩa curantem oĩpotentem, vestri amantissimũ, sanguinem pro vobis fundentem. Qũo ergo in eum non speratis? Quid soliciti estis modicæ fidei? scit pr̃ vester, quia his omnib. indigetis. Ille tãquã pater necessaria nobis ministrabit. Profecto ex quo Deus dignatus est hominum pr̃ dici, oẽm ab eis solicitudinẽ
Simile merito abstulit. Si. n. nũc Hispaniarum Rex vilem aliquem puerum in filiũ adoptaret, & ille anxius esset, & solicitus dicens, quid comedãs? erit ne mihi vestis, A vt me induam? an non, inscium rideres puerũ? & diceres, qui solicitus es de his minimis, cum te rex in filium adoptauerit? Solicit⁹ esto, quomodo patri tuo placeas, ille enim non cibum, & vestes solum, sed, & regna præstabit tibi. An non potius ridendus, & irridẽdus homo est, quem Deus in filium adoptauit, & solicitus est de cibo, & veste? Audi loquentẽ dominum ad te per Esaiam. Noli timere Israel, quia redemi te, uocaui te nomine tuo, meus es tu ex quo honorabilis factus es in oculis meis, & gloriosus, ego dilexi te. Beatus ergo vir, qui timet dominum, &c. gloria, & diuitiæ in domo eius. Sicut Iacob, qui licet in baculo suo transgressus sit Iordanem, sed regreditur, cum duabus turmis diues, & potẽs. Esa. 43 Ps. 111 B Ge. 32

Sed obijcies. Multos video ego iustos qui non abundant temporalibus copijs, sed vel mediocrem, vel pauperem uitam degunt. Et Aristoteles inter problemata sua unum proposuit, dicens. Cur paupertas ad bonos diuertere solet, potius quã ad improbos? Licet ergo ego sperem in dño, & ei adhæreã, pauper ero. Ad hoc duo mihi explicãda sunt, quæ ut melius percipias, Notandum est, Aliam esse rõnem finis, & aliam mediorum, quib. finem consequimur. Finis. n. quia per seipsum appetibilis est, quo magis eum consequimur, & plus de eo participamus, eo nobis melius est. Vt cum salus expetitur ab infirmo, quo eam abundantiorẽ consequitur, eo illi melius. In his vero quæ media duntaxat sunt, non ita res se hẽt; nec enim quo plura, & maiora, eo meliora: sed quo fini consequendo utiliora, eo potiora arbitramur. Vt patet in medicaminib. non. n. quo plures potiones amaræ, plures phlebotomiæ exhibentur, eo melius infirmo est: sed quo conuentiora hæc saluti sunt, eo meliora iudicat. Nũc ergo ad nostra accedamus. Vita æterna finis est hoĩs, & gratia, & diuina dona, quib. eam consequimur, rationẽ finis habent. Et ideo quo maiorem quis consequitur gloriam, gratiã, & dona cœlestia, eo melius ei est. Bona tẽporalia nõ sunt hominis finis, sed media potius. Et inde Arist. C

est

A est non nobis meliora esse, quia maiora aut plura, sed quia fini consequendo cōuenientiora. Non ideo homini melius est, quia ditior, aut potentior, sed quia ea possidet, quib. conuenientius uitam ęternam consequetur. Et hac ratione orat Sapiens. Duo rogaui te, ne deneges mihi, antequam moriar uanitatem, & uerba mendacia longe fac a me, mendicitatem, & diuitias ne dederis mihi, tribue tantum uictui meo necessaria. Ne forte satiatus illiciar ad negandum, & dicam, quis est dominus? aut egestate compulsus furer, & periurem nomen Dei. Quibus verbis ostendit, ea bona temporalia homini conuenire, atque optima esse, quibus uitam consequatur æternam.

His suppositis, ut obiectioni satisfaciam, dico aliquādo iusto expedire, multa bona temporalia possidere, ut eleemo-
B synis factis regnum cęleste mereatur, & tunc plurima bona ei Deus concedet. Sicut Dauidi dedit, vt relinqueret in templi ædificium. Sic etiam patriarchis amplam dedit substantiam, quibus multa opera misericordiæ præstabant.

Aliquando vero accidit, ut homini cōueniant ea solum, quæ victui necessaria sunt. Et hoc contingit vt in plurimum, qua ratione hoc sibi concedi Sapiēs orat: & tunc ea Deus iustis concedit, sed ea lege, ut modicum illud, quod iusto conceditur, melius illi sapiat, quam multum,
Ps. 16. quod peccatori datur. Iuxta illud ps. Melius est modicū iusto super diuitias peccatorum multas, quoniam brachia pec-
C catorum conterentur. Cōfirmat autem iustos dominus. Nouit.n. iustum paucis contentum esse, nec plura desiderat, &
Simile ideo ditissimus est. Qui esurit, aut sitit, & cibo, ac potu satiatur conuenienti, sanus iudicatur. Qui uero non satiatur cibo sumpto, aut potu, sed quo plus sumpserit, plus appetit, infirmus merito putatur, nec ei remedium est, plus comedere aut bibere, sed humorem tollere, qui interius latens famem, vel sitim auget. Hinc persimilis auarus est, qui nūquam impletur, satiatur nunquam.
1. Ti. 6 Iustus vero contētus sua sorte est, amplius non appetit. Hinc Paulus: Est aūt quæstus magnus pietas cum sufficiētia. A
Idest, animus sua sorte contentus, q am plius non desiderat. Hinc Seneca. Si mihi res meæ non sufficiunt, ego sufficio rebus me s. Idest. Si illæ uotis meis nō se accommodāt, ego me illis accommodo. Sen ec.
Et hoc forsan usurpauit Seneca ex Paulo, dicēte. Ego scio in ijs, in quibus sum, sufficiens esse, i dest, noui equidem contentus esse ijs, quæ possideo. Quod alibi repetit dicens, Habentes alimenta, & quibus tegamur, ijs contenti simus. Phil. 4. 1. Ti. 6

Aliquādo vero iusto expedit paupertas, ut Lazaro, qui cupiebat saturari de micis, quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat. Et tūc iustus derelictus non est, quoniam a Deo protegitur, qui ei patientiā subministrat, & merita magna. Sicut ergo dicit Euangelista, distributa a domino talenta esse secundum propriam uirtutem, uni plura concessa, alij pauciora, sed cuique eā sunt data, quæ secūdum uires eius expediebat ei dari: ita bona temporalia tribuit dominus iustis secundum propriam uirtutem, Deus.n. qui nouit cuiusque naturam conditionem, ingeniū, mores, pericula, ac discrimina, cuique concedit, quod ei maxime aptum est. Et ea sorte quisque debet esse contentus, quam ei Deus dedit. Et primum regnum Dei quærere, certus, quod temporalia, quæ ei fuerint conuenientia, concedet Deus, &c. Luc. 16 Mat. 25 B

Quærite ergo primum regnū Dei, &c. Quia illud non quæris, temporalia non recipis. Audi prophetam id manifestis verbis dicentem, Ponite corda uestra super vias uestras. Seminastis multum, & intulistis parum, comedistis, & nō estis satiati: bibistis, & nō estis inebriati, operuistis uos, & non estis calefacti, & qui mercedes congregauit, misit illas in sacculum pertusum, respexistis ad amplius & ecce factum est minus, & intulistis in domum, & ex sufflaui illud. Quam ob causam? dicit dominus exercituū. Quia domus mea deserta est, & uos festinatis vnusquisque in domum suam. Propter hoc super uos prohibiti sunt cœli, ne darent rorem, & terra prohibita est, ne daret germen, &c. C Agg. 1

A

DOMINICA XV.
Post Pentecosten.

Thema. Ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris suæ. Luc. 7.

QVid aliud defunctus hic nisi peccatorem significat? Effectus.n.caus. repræsentat; mors verò peccati effectus est. Dicente Paulo. Per peccatum mors. Imo vero peccatum mors est, & potiori rõne dici mors debet, quam corporis interitus. Hinc Sapiẽs. Homo occidit per malitiam animam suam. Hinc & Paul. An nescitis qm cui exhibetis uos seruos ad obediendum, serui estis eius, cui obedistis, siue peccati ad mortem, siue obeditionis ad iustitiam. Attende, quo homo se deijciat, dum peccat. Nihil in hoc mũdo nobilius homine, ad Dei imaginẽ cõdito. Nihil uilius peccato, q est nihil, & nihilo deterius. An nõ miseririmum, hominem fieri seruum nihili? Ideo melius esset peccatori, si natus non fuisset, tunc enim nihil esset, at nunc seruus est nihili. Recte Psaltes ait. Ad nihilum redact᷉ sum, & nesciui. Addit vero Paulus. Effici peccatorem seruum peccati ad mortẽ, quia peccato moritur. Audi ò homo, q tibi eligenda proponuntur: proponit verò ea Deus per Moysen populo suo? Considera, quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam, & bonum, & ẽ contrario mortem, & malum. Testes inuoco hodie cœlũ, & terram, quod proposuerim vobis uitam, & mortem, benedictionẽ, & maledictionem. Elige ergo uitam, ut tu uiuas, & diligas dominum Deũ tuũ. Licet ergo peccator exterius uiuere videatur, sed mortuus est. Hinc Ioannes. Nomen habes, quod viuas, & mortuus es. Est.n. peccatum simile fulmini, qd incinerem vertit gladium, vagina intacta. Ita peccatum animam occidit, corpore integro manente. Hinc Sapiens. Vidi impios sepultos, qui et dum adhuc viuerent, in loco sancto erant. Quia in remiss illud est, quod sepultum uiuat, corpus scilicet, & anima mortua sit. Sic.n. Plato dixit corpus sepulchrum animæ.

Ro. 5. · Sap. 6. · Ro. 6. · Ps. 72. · De. 30. · Apo. 3. · Simile · Eccl. 8 · Plato.

B · C

Efficitur vero hęc spiritualis mors ad instar corporalis mortis, in qua pręcedit languor, qui in dies grauior factus, tãdẽ mortem adfert. Ita in animo incipit qspiam male se habere, donec tandẽ mortem incurrit peccati. Infirmitatis uero spũalis initium statum, & progressum ostendit Iacobus. Vnusquisq; tentatur a concupiscentia sua abstractus, & illectus. Deinde concupiscentia, cum cõceperit, parit peccatum. Peccatum uerõ cũ consummatum fuerit, generat mortem. Attẽde ò homo tentationem, & cum eã videris, caue, cum delectationem suggerit appetitus; medicamina adhibe infirmitati, ne moriatis, caue, quia mors in olla? & si remedia non adhibueris, morieris. Solent aliqui, in leuiorib. infirmitatib. medicum non consulere, medicamina non adhibere, sed qui in grauissima infirmitate id efficeret, sine dubio moreretur. Tẽtatio inducens hominem ad lethale peccatũ, grauissima est infirmitas, remedijs, & cura idiget. Ideo sobrij estote, & uigilate, ne vos dæmõ occidat.

Sed forte ais, cum lumine naturali, & fide constet, animam esse immortalem, quõ mori potest peccato? D. Thom. in illud Pauli ad Philippenses, mihi viuere Christus est lectione secũda, mortẽ animæ, & uitam sic explicat. Cum uita motionem quandam importet, nã uiua mouentur a seipsis, illud dr̃ uita in homine, quod est principium operandi, tale uerò est vltimus finis. Vnde cũ propter Deũ summe dilectũ operatur quis, Deus est illi principium agendi, vnde & uita eius dr̃. Et ideo Moyses, ait. Ipse est.n. vita tua, & longitudo dierum tuorum. Quid vero mirum, quod homo Deo coniunctus uiuat, cum sit coniunctus uitæ per essentiam? sicut coniũctus igni ignitur. Reb. verò alijs coniunctus homo mori dr̃, quia nihilo iungitur, omnis.n. creatura ex se nihil est, vnde efficitur nihil, qæ sine uerbo, p quod facta sunt omnia, sine quo, omnia nihil. Amisso ergo Deo qui vita hominis est, merito mori dicitur.

Sed hoc valde mirãdum hac in re est, quod hanc mortem sibi inferat ipse peccator. Horremus audiẽtes, quod aliquis sibi mortem cõsciuerit, & iure quidem;

Iac. 1. · D. Th. Phil. 1. · De. 30.

amor

A amoris naturalis, quo nos diligimus, maximus est, & contra illum summũ, quod potest, facit, q se uita priuat. Quomodo ergo nõ horremus audientes, qđ qui ipsũ sibi uitã adimat, quæ Deus est? An non hæc excellior vita, quẽ naturalis? An nõ sibi crudelissimus hostis? Audi angelum dicẽtẽ Thobiæ. Qui autem faciunt iniqtatẽ, & peccatũ, hostes sunt aiæ suæ. Quàm uero sit hostis, attende. Plus mali tibi infers, cũ peccas, quã inferre tibi posset vniuersa creaturarũ cõgregatio. Finge nũc uniuersitatẽ creaturarũ, quæ in cælo, terra, & inferno sunt in te unum cõiurasse summo odio, vt tibi malum oẽ, quod posset inferret, & in manus traditus tantorum hostium, qſq que malum oẽ, quod potest, efficere, tibi inferret. Procul dubio licet angeli, dæmones, homines, & effera animantia simul in te insurgerent, tãtum malum tibi inferre nequirent, quantũ ipse tibi infers, cũ peccatum committis. Sed minus diximus, quam dicere potuimus, adijciamus, quod maximũ est. Si Deus summo odio te prosequeretur, ac decerneret, infinitã potẽtiam suam, ac iram in te unũ effundere, & omne malum, quod inferre põt de potentia absoluta, tibi inferret. Adhuc tantum malum inferre non ualeret, quantũ tu tibi infers, dum peccas.

Tob. 12

B

Hoc, quod diximus, statim manifesta rõne comprobabimus, si prius hoc unũ dixerimus. Cum audis, Deũ aliquid facere non posse, ne putaueris, ex eo limitem poni diuinæ potentiæ, quæ infinita est. Plura.n. Deus facere nõ potest, quia infinitus est, & infinite bonus, quæ si facere posset, Deus non esset. Dicimus, Deum peccare non posse, est ne id defectus potentiæ? Absit, imo si peccaret, & deficere posset, Deus non esset, quia ergo Deus est, quia infinite perfectus, deficere, & peccare non potest.

C

Nũc ergo, q superius diximus ostendamus, si uniuersæ creaturę tibi malum omne, quod possunt, inferrent, q nam malum tibi facere possẽt? Certe malum pœnæ, illud quidem maximũ, sed vltra illud procedere nõ ualerent, malum.n. culpæ, & peccatũ in te ponere non possunt te renuẽte in malo ergo pœnæ illis sistendũ est, licet uniuersas suas uires in te exerant. Insuper si Deus ipse infinita sua potentia uellet oẽ malum, quod potest, tibi inferre, quod efficeret malũ certe male pœnæ innumera inferre põt, terminus nullus prætertibi potest, sicut nec Dei potẽtiæ. At uero malum culpæ inferre, nequaquam põt, Deus.n. peccati causa, & effector esse non potest, diuinæ.n. bonitati repugnat, ut peccati cã sit, adeo Deo peccatum repugnat, ut mori quidẽ possit in assumpta natura, peccare uerò nequaquam possit, sine ipso factum est hoc nihil. Si peccati causa esset, peccaret, ac deficeret, quod longe a Deo est. Ex dictis reliquum est, omne malũ, quod ab vniuersis creaturis timeri tibi potest, malum esse pœnæ, non culpæ. Et itẽ omne malum, quod Deus inferre potest, malũ esse pœnæ nõ culpæ. Malum uero, quod ipse tibi infers, dum peccas, malũ est culpę. Cõferamus nũc inter se duo ista mala, & uideamus, quod illorũ superet. De hac re quæstionem mouet diuus Thomas, dum de malo agit, & tandem ꝓposita cõclusione ait, malum culpæ multis partibus maius est omni malo pęnę, nec tantũ malo pœnæ sensibilis, sed & malo damni, quod est carẽtia diuinæ uisionis, quod malum infinitum dicitur, quia bono priuat infinito. Probat propositã cõclusionem D. Th. quia culpa facit hominem simpliciter, & absolute malum, nõ tamen pœna. Secundũ illud Dionysij, puniri nõ est malum, sed fieri pœna dignum. Finge nunc hominem, in quo sit omnis pœna absque culpa non dices eũ simpliciter malum. Finge alium, in quo sit culpa absq; ulla pœna, hunc simpliciter malum, & absolute pronunciabis.

B

D. Th. 1. pa. q. 84. ar. 6

Dion. ca. 4. de diuin. no.

C

Ex quibus sequitur, quantũ sit homini formidandum, ac fugiendum peccatũ formidares nũc, ac trepidares, si audires, uniuersas creaturas, & Deũ ipsum in te coniurasse, quia malũ pęnæ tibi inferre possunt, quomodo nõ formidas peccatum, q maius est malum? Hoc uero malum est oĩno timendum, fugiendum omnino potius, quam reliqua oĩa mala. Sed forsan putabis per exaggeratio-

A nē dicta esse, quæ audisti, & minus esse, quam dī. Hoc scias hoīem nec uero angelū pro dignitate dicere non posse, quā sit malum peccatū. Solus Deus malitiā vniuersam peccati comprehendit, sunt enim infinitatem ab obiecto, bonitate, & diuina, contra quā dir ecte peccatum tēdit. Vnde solus Deus omne peccati malū cognoscere, & penetrare ualet, & solus ipse omnino explicare, quicquid homo, uel etiam angelus hac re dixerit, minus est malitia peccati.

En igitur, q̄ initio proposuimus peccatum mortem esse, & mortē oīum miserrimam, hic ergo defunctus adolescēs effigies est pctōris. Sed q̄uo surget? Veniat Iesus in ciuitatē Nahim, qd fluctua-

Ps. 45. tionē significat, Promiserat ille. Nō dabit in æternum fluctuationē iusto, ut à fluctuatione liber sit homo ueniat in fluctuationē Deus. Descēdit ipse in mūdū;

B ut mortuus suscitaretur, & nūc uenit in

Mat. 4. ciuitatē Nahim. Vnde Mat. ait. Circuibat Iesus totā Galilæā, docens in Synagogis eorum, & pdicās euangeliū regni.

1. Pe. 3. Pretiosa certe aīarum salus est, & q̄ ita anxie Chrs quærit. Si n. diabolus circuit, q̄rēs, quē deuoret multo magis Christus circuit, q̄rens, quem liberet. Sciebat

Prou. 6. enim, se esse fideiussorē illū, cui Sapiens

Ps. 61. loquitur, dicēs. Discurre festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnū oculis tuis. Desideriū hoc illum a ciuitate in ciuitatem trahebat. Cucurri in siti ait ipse.

C Hęc sitis fecit, ut curreret, & exultaret ut gigas ad currēdā uiā, hac siti fatigatus

Ioa. 19 aīam patri reddidit, dicēs: Sitio. Hinc discant ministri Christi, & oēs fideles, nullum non mouere lapidem, ut peccatorē

Pr. 24. suscitēt, & a pctō reuocent. Hoc monet nos Sapiens dicens. Erue eos, qui ducūtur ad mortem, & q trahūtur ad interitum liberare necesses. Si Xps a sinu patris descendit, & homo factus, crucem subiit, ut hoc op⁹ pageret. Qūo tu illud nō magni facis? Venit Christus in Nahim, in fluctionem, & cōmotionem in ciuitatem commotā, & pestilētem. Hoc uero argumentum amoris est, ut uisites amicum, uenire in ciuitatem cōmotā armis repletam, & pestilentia laborātem.

Quid est eis, qd memor es eius, aut filius A hois, qm uisitas eū? Præceperat Deus ho Psal. 8. mini, ut custodiret se, nec ex inferno admitteret quēpiā, a quo pestem posset cōtrahere, ille uero locū diabolo dedit, & pctm incurrit, & per peccatū mortē. Vt hanc Xpus pestem auferret. Nahim uenit: ad eū ergo accedam⁹, ut suscitemur.

Ecce defunctus efferabat. Sed qua de Lu. 7. causa mortem incurrit? Quia orphanus sine patre erat. Multi hodie intereunt, quia patrem non habēt, negligens est in filiorum educatione. Hanc miserā hominum conditionem deplorat Hiere. Thr. 5. Pupilli facti sumus absq; patre, matres nostræ quasi uiduæ. Vide domine, & cōsidera afflictionem nostram.

Vel dicere possumus causam mortis huius adolescētiā fuisse. Aristoteles ait, Ari. 10 adolescentiam rationi recte subditā nō Ethi. c. esse, sed passionibus, quæ in illa ætate 9. abundant: rō uero tunc debilis est. Vnde quartum, quod se ignorare Sapiens Pr. 30. ait, est, uia uiri in adolescētia. Hinc adolescētior filius a patre petijt portionem substantiæ, & profectus in regionem longinquam, eam dissipauit. Sed audio Ecc. 12 adolescens Sapiētem. Lætare iuuenis in adolescentia tua, & in bono sit cor tuū in diebus iuuentutis tuæ, & ambula in uijs cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum, & scito, quod pro oibus his, adducet te Deus in iudicium adolescentia enim, & uoluptas uana sunt. Sūma cura necessaria est adolescēti, ne mortē C animę incurrat. Ideo Sapiens monet. Eccl. 6. Fili a iuuentute tua recipe disciplinā, & usque ad canos inuenies sapientiam, Iuuenis erat Timotheus, sed senex moribus: Ad quem Pau. Nemo adolescentiam tuam cōtemnet. Sed forsan dices, 1. Ti. 4. nūc adolescens sum, & si uitijs me tradidero, cito ab eis me expediam, cum uir fuero. Audi Dei spiritum oppositum docentem. Prouerbium est. Adolescens Pr. 22 iuxta uiam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Et Iob. Ossa eius, & Iob 20. īplebuntur uitijs adolescentiæ eius, & cum eo in puluere dormiēt. Sicut enim cum febris ossa occupauerit, difficillime sanari potest, ita uitia adolescentiæ ossa pene-

A penetrant, & in ipso sepulcro quodámodo perseuerant, Ideo bonum est uiro cũ portauerit iugum ab adolescẽtia sua. Et
Ps. 118 Psa. In quo corrigit adolescentior viam suam? In custodiẽdo sermones suos. Ió parentes in adolescẽtium educatione uigilent. Et ipsi adolescentes gratiæ remedia quærant, vt naturę infirmitatem uincant. Ad sacramẽta frequenter accedant, & pia opera exerceant.

Hic uero adolescẽs mortuus ferebat. Extra ciuitatẽ ducebatur. Mos fuit antiquis, extra vrbes sepulchra collocare. Et primum martyrũ reliquiæ in Ecclesias ductæ sunt, & in altaribus collocabãtur vt super illas diuinum offerretur sacrificium. Ideo nũc in consecratione altariũ
B reliquiæ ponuntur. Qua ratione initio Missæ dicitur, quorũ reliquiæ hinc sũt. Deinde vero alij cõfessores sancti in Ecclesiis humabãtur, & deinde fideles oẽs. Sed hoc uerbo efferebatur, aliud ẽt inuitur malũ, ꝙ adolescentib. accidere solet ut non solum peccatum admittant, sed
Es. 51. & publice peccare nõ uereãtur, & ió in publicum efferuntur. De qua re Esa. ait. Filij tui proiecti sunt, dormierunt in capite oĩum uiarũ. Sicut bestia illaqũata plena indignatione Dñi, increpatione Dei tui. Sicut. n. bestia illaqueata oĩb. transeuntib. est manifesta, & oĩum patet iniurijs, ita publice peccans, oĩa peccata admittit, & uideri ab hoĩb. non erubescit.
Esa. 3. De quib. ẽt idem propheta loquitur, Pctm̃ suum quasi Sodoma pdicauerũt, nec abscondorunt. Hoc uero extremum malũ est, cum frons meretricis facta est pctõ
C ri, nec erubescit, sed potius lętatur cũ ma
Hie. 3. lefecerit, & exultat in rebus pessimis.

Hoc etiam uerbo efferebatur, ostẽdit abominatio peccatoris, q̃ tanta est, ut ab oĩb. proijciatur extra Ciuitatem, nec ullus eũ sustinere valeat in domo, nec ipsa mater, quis. n. cũ mortuo habitare põterit? Locus conueniẽs mortuo extra ciuitatem est. Et locus cõueniens peccatori similiter. Quia sicut ille inficeret domum,
Gen. 3. & ciuitatem, ita et hic oĩb. scanda
Apo. 2. lum est. Ió peccans adam extra paradisum proijcit. Et eiectus est accusator fratrum de cælo, postquam iniquitas in eo inuenta est. Sic & Nabuchodonosor ab
A hominib. aiectus est, & cum feris cõmoratus, quarũ mores fuerat imitatus: merito ab hoĩb. & eorum consortio peccator separatur, ne eos inficiat. Sed mirũ hoc est, qđ tunc mortuus a Xpo excipitur, cum ab oĩb. eijcitur a ciuitate, mater proijciebat filium, & Christus eum recipit, & excepit. Vt uerus inueniatur, q dicit. Pater meus, & mater mea dereliquẽ Ps. 26.
rũt me, Dñs ãt assumpsit me. Audi iterũ Ps. frater nõ redimit redimet hõ; Quasi dicat. In die vltionis frater fratrem nõ Ps. 48.
iuuabit, nec redimere poterit, qũo ergo alter homo illud præstabit? Ecce in die mortis frater non adiuuat, nec uero mater, sed omnes proijciũt mortuum, & repellunt. Sed cum omnis frater reliquit, est primogenitus in multis fratrib. qui B
excipiat, qui te iuuet, & redimat.

Sed qũo excitandus est hic mortus? Primum ait Lucas. Tetigit loculum. & steterant q eũ portabant. Loculus dr̃ locus emortui corporis, dr̃ vero diminutiue a loco, quia paruus est locus. En qui prius locum grandem quęrebat, & per amplam domum, iam loculo contentus est. Sed ut hinc Theophila. ait: Loculũ aię Græci corpus dixerunt. Et sicut loculus operiri solet panno serico exterius, Theo.
cũ intus corpus sit fœtidum. Ita plures in pulchro, & ornato corpore aĩas portant fędas & emortuas. Et hi quidẽ adolescẽtes parũ pficiunt cõcionib. & admonitionib. donec Dñs tangit loculũ corporis graui morbo, & tunc respicere solẽt. Nec parua illis mĩa impenditur, cum eorum animæ curant, licet corpus affligatur: tunc. n. detinetur, qui impetu curre C
bat in ĩfernum. Similis. n. iuuenis pecca Hier. 8.
tor esse solet equo indomito, qui in præcipitia currit. Audi Hieremiã. Attẽdi, et auscultaui, nemo quod bonum est loqtur, nullus est qui agat pęnitentiam super peccato suo dicẽs, quid fecit? Omnes cõuersi sunt ad cursum suũ quasi æquus impetu uadẽs ad prælium. Si agere pœnitentiam iuuenis non vult, sed impetu in uitia duci, & in infernũ, an non ingens ei misericordia conceditur cum tanto loculo detinetur? Si in mare uellet

A quis se pcipitē, dare an non esses ei misericors, si teneres? Hinc Paul. Dñm ora.
Inchamo, & fræno maxillos eorū constringe, qui nō approximāt ad te. Vt bestia tractatur a Deo peccator, qui similis bestijs factus est, & chamo detinetur, ac fræno, corporis. s. tribulatione. Sic Manasses a Deo sanatus est, qui pees in tartara ruebat. Sic Ionas, qa Deo fugiebat.

Ps. 31.

1. Par. vlt.

Steterunt inquit, qui eū portabāt. Principiū remedij pctōris est, stare paulisper, cursum tenere, ut consideret viā suā, & illius exitum, ac finē. Agens uiator viā suam, & duas inueniēs vias, dubius est, quam teneat. Eligit eā, quæ a sinistris est sed cum vlterius processerit, uidet, nō rectam se tenuisse viā, quid agit viator? Sistit tunc, uiam considerat, & locū, a quo discessit, locum id quem pergit, interrogat uiatores de uia sua, & tūc rectam semitam capit, per quam in uiā deducat. An non simile quid pereges, qui nūc in via es? Per fidem, nūc ambulamus, sed a recta uia declinamus, & uiā quę a sinistris est, tenemus, cū eam q̄ a dextris est, tenere deberemus. Vides te dimisisse rectā uiam, siste paulisper, cōsidera, unde exieris, quo pergis, ut corrigas vias tuas. Dic mihi o homo, quo uiam agis? Dices in cælum: in hoc. n. natus sum, & ad hoc in mūdum ueni, ad hoc baptismū suscepi. Sed num rectam uiam tenes in cælū. An non vię tuę uię inferni? Quo. n. te ducet libido? Quo supbia? certe ad inferos. C Ergo cū a recta uia declinaueris, siste, & dic, quis terminus huius uiæ meæ est? an non præcipitiū? An non in fernus. Declinemus ergo ab hac uia. Sic Dauid fecit, cū ait. Cōsideraui uias meas, & cōuerti pedes meo in testimonia tua. Considera ui, ait uias meas, & errasse me agnoui in cedantē per eas, iō in Dei, uiam conuerti pedem meū. Breuis uoluptatis dilectio tristitiam parit sempiternam, dixit Euripides. Quis finē attēdet peccati, & illud cōmittet? iō Moyses: Vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima puiderēt, si nouissima uiæ prouideris, sītes, paululum sapies & uiā m rectam tenebis.

Simile

B

Ps. 118.

Fortiū, et fluuiorum aquæ dulces nūc sunt, sed earū finis mare, est amarū, quo cum peruenerint, amaritudinē inducunt. A Dulcis pro fecto nunc cibus optimus, uinū ptiosum, lauta mensa, praeciosus amictus. Sed audi Paulum. Quorū finis interitus. Et Sapiētem. Extrema gaudij luctus occupat. Et Xpm Dñm. Vę qui uidetis, qm̄ flebitis. Et Amos ppheta. Cōuertā festiuitates uestras in luctū, & oia cantica uestra in planctum. Oē malum, peccatoris inde procedit, qd̄ finem non inspicit. Hinc plorabat Ieremias. Sordes eius in pedib. eius, & nō est recordata finis sui. Tu ergo siste, & recordare finis, & inde initium resurrectionis tuæ erit.

Philip.
Pro. 14
Luc. 6.
Amos. 3.

Tandē Chrs Dño ait. Adolescens tibi dico surge adolescens hic erat, nobilis, & diues, cū turba Ciuitatis eū comitaretur, & nihilominus mortē non euasit. B Et tu adolescens, ait cū senuero, pnīam agam. Qūo nosti, te ad senectutē peruenturum? Deinde diuina gloria hic ostēditur, & hominis infima cōditio, uertit. n. Deus in cinerē, iuuenes, principes, & reges. Cum exequiæ principibus uiris magna cū pōpa fiūt, dñtur principis honores. Vulgo dr, (las honoras de fulano.) Sed melius diceret, agi qdē Dei honores. hoīs uero ignominia, ibi. n. uilitas hoīs manifestā fit, & Dei gloria, & honor, q in cinerē uertit principes terrę. Efficiēs illud, qd̄ p Ezec. regi Aegypti cōminat. Superbia tua ascendit in aures meas, ponam ergo circulū in narib. tuis, & scies, quia ego Dominus. Circuiui nunc principum sepulchra, ut Dioneges fecisse fertur, & ibi Dei potentiam uidebis, qui in paruo sepulchro eum locat, quem totus C mundus nō capiebat. Hic est Dei honos et hæc hominis ignominia. Quā ratione Ps. ait. Quoniā cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitationis diē festum agent tibi. Terribilis, & ei qui aufert spiritum principum terribilis apud reges terrę. Quid sibi vult, cogitatio hominis, confitebitur tibi? Cum aliquem magnum elatū dīcere uis, cum dicis uirū cogitationum, vulgo dicitur, (hōbre de altos pensamentos.) Quasi ergo Dauid ait, quis non timebit te o rex gentiū cum te laudent superbæ hominum cogitationes, uidentes te auferre spiritum

Thre. 1

Eze. 29

Ps. 75.

prin-

A principũ, & vanas eorum cogitationes deprimere, & turrim eorum dissipare, et eum deijcere, qui se Deum putabat i terra, & in paruo loculo ponere, vbi ab oĩbus conculcetur. ¶ Si ergo surgere a peccato uis, & viam dirigere tuam, mortẽ cogita, q̃ adolescentib. principib. & regibus seruata est. Ferunt naturales philosophi, viperæ exustæ cinerem eiusdẽ viperæ morsib. medelam cõferre. Momordit animum tuum caro tua, diuitiæ mũdi gloria, uis præsentaneã medelã? Hæc vniuersa in cinerẽ uerte consideratione tua, & salutẽ recupabis. An nõ ita Moyses medicinã cõfecit filijs Israel? Vitulos illi adorauerãt aureos, quos ille uertit in cinerẽ, & eos illis tribuit bibẽdos: q ergo adorati, eis perditioni fuerunt, in cinerẽ versi, in medelã cõuersi sunt. Quid colis o hõ? qd in hoc mũdo adoras? Ille mulierculã, ille numos, ille p̃dia, domũ, supellectilẽ, ille corpus suum. Verte hæc uniuersa in cinerẽ, quẽ bibas consideratione, & tibi medicamina erunt. An nõ hęc, q̃ colis in cinerẽ uertenda sunt? Tulit Naaman Syrus de terra Israel onus duorũ burdonũ, ne ultra idola coleret. Si tu ergo memoria tenueris puluerem hunc, idola nõ coles, sed Deu, Sed uocis Xpi dñi vim attẽde, resedit, q erat mortuus. Qm̃ ut Anna ait: dñs mortificat, et viuificat, deducit ad inferos, & reducit. Vox qdẽ dñi in uirtute, vox dñi i magnificẽtia. Sed mirãdũ hoc valde est, ꝙ mortui audiũt uocẽ filij Dei, & statim surgũt & viui nõ audiũt, nec surgũt. Quot ad te uoces dñs dedit, qd inspirationibus cor pulsauit, dicens, adolescẽs, vel ætate, uel morib. surge q dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te X p̃s, nec tñ hucusque audisti. Ego aũt, tanq̃ surdus nõ audiebam, & factus sum sicut homo nõ audiens. Psaltes ait, illud uero tibi pertimescendum est, quod si hic non audis Dei uoces dulces, audies uoces terribiles, verba mala. Si hic nõ audieris dicẽtẽ: Venite ad me oẽs, audies uocẽ dicentis, ite, discedite a me maledicti in ignẽ æternum.

Ex. 32.

B

4. Re. 5

1. Re. 2

Ps. 18.

Eph. 5.

C

Ps. 37.

Et dedit illũ matri suæ. Sicut Elias fecisse legitur, & Elisęus, q filios suscitatos matrib. dederunt. Potuit a se suscitatum alteri donare, vel sibi seruare, vt se sequeretur, noluit tñ, sed matri dedit, cui ea de cã prius dixerat, noli flere, cito. n. ei reddendus erat filius. Ex quo colligitur, de malis tpa lib. non nimium nobis dolendum, quia parua mala sũt, & cito nobis resarcienda, vel in hac uita, vel in futura, iõ X p̃s ait, noli flere, Chrys. ait: Mala hæc tpalia philosophantib. sunt tantũ nõia reb. carentia uera aũt calamitas est peccatum. Vt uero hoc probet, ait: Multi nunc longam, & transmarinã nauigationem à terræ finib. in Arabiam abeũt, vt fimum beati Iob cernant, & conspicati terram deosculantur, quæ illius victoris certamina, & cruorem oĩ auro p̃tiosiorem suscepit. Maioris. n. pretii uulnera Iob sunt, q̃ oẽs lapilli, & gemmæ, & plus splendoris emittit ex se corpus illius vulneratum, quam sol: hic. n. illuminat oculos corporis, illud oculos mẽtis. Vis nosse, pretiosiora illa vulnera esse gemmis? Mortuus est tibi filius, consolationem, & leuamen non suscipies, etiã si gemmæ, & lapilli tibi ostendantur. Si vero vulnera Iob tibi proponantur, si tibi dicatur tu unum filium amisisti, Iob vero septem, & tres filias, tu filium, non substãtiã, nõ salutẽ, ille uero cũ oĩa amiserit, grãs agit, tu ergo noli flere. His auditis, cõsolationẽ suscipies. Ecce qũo vulnera Iob pretiosiora sunt margaritis. Attende tribulationis lucrũ. Cum Iob diues, & sanus esset, habuit dæmon, vnde accusaret eũ, licet mẽdaciter, dicens. Nũquid Iob frustra timet Deum? & cũ eo in arenam descendit. Sed postquam tribulatus fuit, aufugit dæmon, nec habuit vnde accusaret. Mirabilis profecto pugna. In pugnis huius sæculi, q̃ vulnerat inimicũ, vincit, & coronã accipit. Sed ecce diabole contriuisti Iob, qũo eum fugis? Tunc ergo Iob redditus est uictor, & nobis factus illustrior. Pulchrũ eius corpus, cũ sanũ esset, sed multo p̃tiosius factũ est vulnerib. infectum. Qm̃, & lanæ pulchræ quidem, & antequam inficiantur, postquam uero purpureæ factæ fuerint, ineffabilem capiunt pulchritudinẽ. Nisi corpus illius plagis perforasset, radij animi nõ prodijssent, qui latebant

A

Chrys. hom. 3 ad pop.

B

C

3. Reg. 17.

4. Re. 4

A Si infimo non posuisset, ipsius nō agnouiscemus diuitias. Nec enim tam splendens in solio rex sedens, quam insignis erat ille, & illustris infimo. Etenim post regium solium mors, post fimum autem illum, gloria. Ne ergo defleamus mala, ex quib. tanta nobis bona parantur, &c.

Concionem aliam integram de hoc Euangelio Dominicæ decimæ quintæ, qua præcessit, vide in tomo primo Concionum, Feria quinta post Dominicam quartam Quadragesimæ.

DOMINICA XVI. Post Pentecosten.

Thema. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Luc. 14.

B PRoponitur nobis in Euãgelio Christus medicus, & magister, sanans ęgrotum, & docens humilitatem, ostendensque in Dei domo, & mundi etiã humilem exaltari. In Dei domo manifestũ illud est: nam Christus dominus vsurpat sibi humile nomen, dicens se filium hominis, humillimum locum, crucẽ. Et

Mat. 17 pater supremum ei concedit nomen, dicẽs hic est filius meus dilectus. Et supre

Eph. 1. mum locum, constituens eum ad dexteram suam in cęlestib. super omnem po

Ioan. 1 testatem, & dominationẽ, Ioan. ait. Nõ sum propheta, & Christus de eo pronũciat, plus est quam propheta: adeo cum

C Deo potens humilitas est, ut cum eam viderit, etiam in acerrimo hoste, & in eo contra quem multa minatus fuerat, nihil illi mali faciat, sed omnia ei concedat pro uoto. Mirabile hoc humilitatis in Achab videri potest, qui Dei accerrimus fuerat hostis, & plura ei mala minatus D. us, sed uidens eum humiliatum, ait

3. Reg. 21. Eliæ. Nonne vides Achab humiliatum coram me non inducam in diebus eius mala. Sed tunc præcipue humilitas preciosa est, quando in statu celsiore inuenitur, nec enim adeo mirum in statu infimo humilitatem reperiri, at in celsitudine humilem esse, mirabile plane est. Plenus lumine descendit Moyses a consortio Dei, & omnes lumen illud uidebãt, A ipse ignorabat, quod cornuta esset facies eius a consortio domini. Sic sciant omnes te uirum iustum, & sanctum, & tu illud ignora. Hæc vero in re, sicut in reliquis excelluit Maria quæ in altissimam uocata dignitatem matris Dei, se humilem ancillam nuncupat, eã oremus, gratiam ut nobis exortet, &c.

Magna pfecto Dei in hoies dignatio, Bar. 3. cum in terris uisus, & cum hoib. conuersatus est. Sed maxima uidebatur Pharisæis, quod publicanos, & peccatores reciperet, & manducaret cũ illis. Sed maiorem hodie ostendit, dum inuitari se pmittit a maximo pctorib. a principe pharisæorũ, a crudelissimis inimicis, qui obseruabant eum, & ideo eum inuitabant, vt laqueos ei proponerent, quibus caperetur, & ideo hydropicum ei proponũt, B vt i sabbatho eum sanet. Vnde ait Luc. Cum intraret Iesus in domum cuiusdã principis pharisæorũ, &c. Consilium de Pro. 23 derat Sapiens. Ne comedas cum homine inuido, & ne desideres cibos eius, qm̃ in similitudinem harioli, & coniectoris æstimat, qd ignorat. Comede, & bibe, dicet tibi, & mens eius non est tecum. Cibos, quos comederas, euomes, & perdes pulchros sermones tuos. Nihilominus tñ adeo benignus, & humanus Deus homo factus fuit, ut ab his se inuitari pmitteret. Vnde ei dici potest illud Ezech. fili Eze. 2 hominis, increduli, & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.

C Sed fœlix nihilominus domus in qua Ioan. 2 Xp̃s hospitio excipitur, non. n. sine mer Luc. 19 cede erit. In nuptijs aquam uertit in ui Mat. 9 nũ. Domũ Zachæi ingressus, ait. Hodię Ioã. 11 salus domui huic facta est. Domũ Mat Ge. 17. thæi intrans, eũ efficit Apostolũ, & Eua Ge. 19. gelistã. Et hospes factus Marthæ, Marię Esa. 60 fratrẽ illarũ suscitat. Et olim except' ab Abrahã, ei promittit filiũ. Et apud Loth hospitatus, eũ seruat incolumẽ. Quia ut ipse ait. Domũ maiestatis meæ glorifica bo. Et nũc ab inimicis exceptus hydropicũ curat, & monita salutis dat, docens humilitatẽ. Sed ais, fęlices illi, q eo tpe vixerunt, qñ Xp̃s dñs in terra fuit, potuerunt enim tantum hospitem domo exci

pere

A pere. Fœlices quidem, sed beati etiam, q
Ioã.29 nõ uiderunt, & crediderũt. Possunt.n. hi
hospitio excipere Christũ. Si uero quæras, qua arte, duplici respõdebo. Prior fit excipere pauperem, & Christũ excepisti da ei cibũ, & Christo dedisti. Annõ ipse
Ma.25 hoc dixit cum ait. Hospes erã, & collegistis me, esuriui, & dedistis mihi mãducare? Audi ergo Christi cõsiliũ. Cum facis
Luc.13 cõuiuiũ, uoca pauperes, & debiles, claudos, & cęcos, & beatus eris, quia non habẽt retribuere tibi retribuetur.n. tibi in resurrectione iustorũ. Et priusquã Christus in mundũ ueniret, hoc seruauit Thobias Dum esset paratum prãdium bonũ
Tob.2. Thobiæ in die festo, misit filiũ suum uo-
Ios. 6. care pauperes timentes Deum. Sicut.n.
B seruatur domus Raab in Ierico, quasi recepisset Iosue, quia exploratores illius susceepit. Ita seruabitur domus illius, qui
Ps. 40. pauperes suscepit. Hinc Psaltes. Beatus uir, qui intelligit super egenũ, & pauperem, in die mala liberabit eũ Dominus. Altera uero fit. Excipe Christũ in Eucharistia, & ipsummet i propria persona suscepisti, nec domus tua uacua erit a mercede. Si.n. princeps exceptus hospitio nõ patitur hospitem, mercede carere, quãto minus Deus noster, q magnificus est su-
Ps.125 per oẽs, & magnificauit Dñs facere nobiscũ. Hinc Ecclesia ait, ut quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctũ fi-
C lij tui corpus, & sãguinẽ sumpserimꝰ, oĩ benedictione cęlesti, & grã repleamur.

Sed tamẽ benignitati saluatoris, qua gratitudine respõdebãt Pharisæi? Audi Euãgelistã. Et ipsi obseruabãt eũ. In conuiuio eum obseruant, ut calumnientur: quia ibi facile homo peccat. In conuiuio
Dan.5 Balthasar uasa tẽpli violat, & laudabat Deos aureos, & argenteos. In conuiuijs plura peccata perpetrãtur. Sed obseruãt,
Amo.5 hi Christum, ut uideant, aliquid dicat, vel faciat, ꝙ calumniari posset. Quia ut Amos ait: Odio habuerũt corripiẽtem in porta, & loquẽ tẽ perfecte abominati sunt, & ideo obseruãt eum. Iuxta il'ud
Ps. 36. Psal. Obseruabit peccator iustũ. & stridebit super eum dẽtibus suis. Quo cõtra
Pro.24 nos monet Sapiẽs. Ne insidieris, & quæras iniquitatẽ i domo iusti, neque vastes requiem eius. Simul uero in hac mẽsa uo- A
debis quasi in imagine depictum qd in mundo geritur. Quid in hac mensa uidebis, nisi dolos, odia, fictiones, mendacia; Inuitatur Christus, & insidias ei parant Pharisæi. Hoc ingenium est mundi, q te laudant, coram te obmurmurãt, ore suo benedicebãt, & corde suo maledicebant
Ezechiel uidit animalia quatuor, & quatuor facies uni, quo significat cõcionato- Eze.1.
rem uerbi Dei, qui omnib. omnia fieri debet, ut Paulus, & omni statui ueritatẽ annunciare ut Baptista. Sed & homines sunt in mũdo, qui non quatuor facies tãtũ, sed innumeras habent, ut decipiãt, & hoies cum extrinsecus appareãt, cornua
tauri habent, & ungues leonis, ut lædãt. B
Huiusmodi sunt hi qui Christũ inuitãt.

Et ecce hõ hydropicus erat ante illũ. Omnia mala corporis effectus sunt peccati, & sic aliquid illius nobis innotescere faciunt. Hydropicus siti perpetua uexatus ostẽdit nobis peccatorum sitim inextinguibilem. De qua Iob. Tenebitur Iob 18
p'anta illius laqueo, & exardescet contra eũ sitis. In quæ uerba Gregorius ait. Greg.
Ideo intra domũ Pharisæi hydropicus curatur, ut per ægritudinem corporis istius, intelligatur ægritudo mentis alterius. Sed qua ratione proprium est peccatoris sitire? Respondetur. Sitis est appetitus frigidi & humidi, refrigerantis in
ternum calorẽ cum afflictione maxima. C
Quod translatum ad animum significat illius desiderium maximum, quo bonum appetit, quod adeo uehemens, & innatum nobis est, cum philosophi, & theologi dicant, necessarium esse in intellectu habitum, quo prima principia cognoscat: in uoluntate necessarius n. est, ut bonum appetat, quia ipsa uolũtas non adeo appetens bonum est, quam inclinatio, & appetitus boni. Iuuat etiam uoluntatis inclinationem, et appetitus nõ
fier in i. tiabi is. De quo Sapiens ait; Sã- Prou. 30.
guisugę duæ sũt filiæ, dicẽtes, affer, affer, Tria sunt insaturabilia, & quartum nũquam dicit, sufficit, infernus, & os uuluæ, & terra, quę non satiatur aqua, ignis uero nunquam dicit, sufficit. Hic est appetitus noster, qui nũquã dicit, satis est.

Sed

A Sed quia ratione sitim hāc extinguere
possumus. Id qd sitim extinguere debet
fortius siti esse oportet: quod si infirmus
sit, non modo nō extinguet, sed augebit,
ut cum parum aquæ mittitur in fornacē
ignis, nō extinguit ignē, sed auget. Nūc
ergo hoc interest inter iustū, & peccato
rē, quod uterque sane sitim sedare curat
sed iustus sapienter, quęrit enim Deum,
q fortior est appetitu, & siti, & ideo prę
Iob 36 ualet in sitim. Ecce De⁹ magnus, uincēs
sciētiā nostrā, ait Iob. Sicut uero uincit
scietiam, & intellectum, ita uolūtatē, &
eius sitim: & ideo hanc extinguere pōt.
Sicut.n. vnus sol lumine implet mundū
vniuersum, cœlū, & terram, ita Deus nō
B vnam solā uoluntatē implere potest, sed
vniuersas Angelorū, & hominū, & sui
ipsius met, ꝙ amplius est, & postquā ho
minū & Angelorū expleuit sitim, tātum
Ma.25 redūdat, ut nō illud l ō capiat. Et ideo
dr: intra in gaudium Domini tui, nō, il-
lud in te, sed tu in illud, quasi piscis i ma
re. Audi nunc Deū sæpe ostēdentē, quo
Ioan.7 suorū sitim extinguat. Si quis sitit ueniat
Ioan.4 ad me, & bibat, & flumina de uētre eius
fluent aquæ viuæ. Et iterū. Qui biberit
ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in
ęternū, sed fiet in eo fons aquæ uiuæ. Ad
Esa.55 has aquas inuitabat Es. Omnes sitiētes
Esa.44 venite ad aquas. Et idem Esai. Effundā
aquas super sitientem, & fluenta super
C aridam. Effundam spiritū meum super
semē tuum, & benedictionem meā sup
stirpem tuā, & germinabūt inter herbas
quasi salices, iuxta præter fluētes aquas.
Iste dicet, Domini ego sū, & ille vocabit
in nomine Iacob. Et hic scribet manu
sua Dño, & in nomine Israel assimilabi
tur. Quo loco promittit Dñs eam aquæ
abundantiā suis, ut reliquos excedāt qua
si salices herbas. O si nūc aperirē ur cor
de virorū, videremus cor quod alit mū-
Esa.30 dus dicens: date ei arctum panē, & aquā
breuē, ut est apud Esaiam. Videres certe
cor infimū, quasi paruā, & siccam her-
bam. E cōtra uideres cor a Deo refectū
Psal.1. in altum erigi ut salicem, & tāquam li-
gnum, quod plātatum est secus decursus
aquarum. Quia de illo bibunt fonte, de
Ap.21. quo Ioannes, Ego sitienti dabo de fonte
aquæ uiuæ, gratis. Et iterū: Qui sitit, ue A
niat, & q vult, accipiat aquā uitæ, gratis. Ap.22.
Vt uero ostēdat Deus pro pacto iusti
satientur, dicit inebriari eos. Hinc Psal. Ps. 35.
Inebriabūtur ab ubertate domus tuę. Et Can.1.
sponsa. Introduxit me rex in cellā uina
riā. & Comedite amici, & inebriamini
charissimi. Et Zachar. Bibentes inebria Zac. 9.
buntur quasi a uino, & replebuntur ut
phialæ. Et licet plena satietas iusti serue
tur in futuram gloriā, ubi Deus uidetur
facie ad faciem, sed & nūc Deū per gra-
tiam possidētes satiantur, ea, quæ mūdi
sunt, non appetentes, quiescuntque, &
exultant spe cœlestis aquæ.
Insipiens uero peccator ut sitim extin
guat, ea bibit, quæ sitim augent, non se-
dant, quæ minora sunt uoluntate & desi B
derio nostro, ideo illud augent. Auersus
enim a Deo, ad creaturam conuertitur,
quæ gutta est, unde sitim explere nequa
quam potest. Ideo diues aquæ guttam pe Luc.16
tit, consolationem scilicet creaturæ, q a
creatore longe se distare uidit, & a pleni
tudine fontis: Qd uero omnis creatura
minor sit siti uoluntatis, patet, quoniam
illa appetit omne bonum, quod in solo
Deo est. Hinc hydropisis peccatoris or-
tū habet. Cum.n. creaturā ebibit, uidēs
se non satiari, aliam quærit, putās se illa
satiādum, & illa habita, ignis plus accē Plutar.
ditur, & sitis crescit, & si uniuersum mū C
dum ei dederis, sitiet amplius. An nō id
Alexādro accidisse, memoriæ Plutarch⁹
prodidit? qui inuētus est a familiari suo
plorās, & causam sciscitatus, ait: audiui
a philosopho plures esse mūdos, ego ue-
ro vno solū obtineo. Sic & Nabucdono Iudit.2
sor obtento, ac deuicto Arphaxat, cogita
re cœpit, quomodo uniuersam terrā suo
subiugaret imperio, quod si obtinuisset,
fleret, ut Alexander prę siti. His omnib.
contingit illud prophetæ. Me dereliquę Iere.2.
runt fontem aquæ uiuæ, & foderunt sibi
cisternas dissipatas, quæ cōtinere nō ua Ge.22.
lent aquas, & ideo siti uexātur. Sicut Is
mael, de quo dicitur. Abraham tollēs pa
nē. & utrem aquæ, imposuit scapulæ A-
gar, tradiditque puerum, & dimisit eā.
Cūque cōsumpta esset aqua in utre, abie
cit puerum, ne uideret eū præ siti morie
tem.

Artem. Aperuit autẽ ei dominus oculos,& vidit puteum aquæ uiuæ, quo puerũ potauit,ó peccator similis Ismaeli,clamãs, præ siti ora Deum, ut ostendat tibi puteum aquarum uiuentium,alias siti peribis. Iuxta illud psalmi, Esurientes,& sitientes,anima eorum in ipsis defecit. Ps. 106

Sed sigillatim peccatorum sitim expẽdamus. De auaro Sapiẽs ait. Auarus nõ implebit pecunia. Hinc optat,vniuersa congregare. Ad quem Esaias ait. Væ qui coniũgitis domum ad domum, & agrũ agro copulatis, vsq; ad terminum loci: nũquid habitabitis uos soli in medio terræ? Hoc vero signũ,& manifestũ,finẽ ipsorum diuitias esse,quia sine fine eas diligũt, & sine termino media.n.in mensura diligunt. Superbi sitis describitur optime in Aman dicente: Cũ hæc oĩa habeam,nihil me habere puto, quandiu video Mardochæũ Iudeũ sedentẽ ante fores regias, qui eum nõ adorabat,nec ei genuflectebat. Hoĩs uero carnalis sitis manifesta est, putat.n. aliquid sibi restare semper quo delectet,quodq; expertus non sit. Et tãdem de oĩb. peccatorib. ait. Esa. Sicut somniat esuriens,& comedit, cum aũt fuerit expergefactus, vacua est aĩa eius. Et sicut somniat sitiens, & bibit,& postq̃ fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit, & anima eius uacua est. Sic erit multitudo oĩum gentium, q̃ dimicauerunt cõtra montẽ Sion. Illud quidẽ in morte manifeste accidet pctõri, cum exibit spũs eius,& reuertetur in terrã suã, ĩ illa die peribunt oẽs cogitationes eorũ: tunc.n. surgit anima à corporis lecto, in quo obdormierat. Id ipsum peccatori accidit, cum a peccato in Deum conuertit, tunc.n. dr̃, quem fructum habuistis tũc in his, in qb. nunc erubescitis? Et deniq; oĩs peccator, cũ adinuentiones suas consummauit, uidet se desiderio frustratum & sitientem. Quid sitis o miser hõ, honores, diuitias, uoluptates? Vel ea assequeris, uel nõ: si nõ obtinueris ea, sities: si obtinueris, amplius sities, & arctaberis, sicut febricitans, qui aquã petit, si nõ ei dat, sitit: si datur, deterius se hẽt. Hinc Iob. Panis eius in utero illius uertet̃ ĩ fel aspidum intrinsecus, diuitias, quas deuorauit, euomet. Nõ uideat riuos fluminis torrentis mellis, & butyri fluet, q̃ fecit oĩa nec tñ consumetur. O miseri pctõres, qui hæc experti estis, audite Sapiẽtẽ. Appropriate ad me indocti, et congregate uos in domum disciplinæ, quid adhuc retardatis? & quid dicitis in his? Animæ vestræ sitiunt vehementer, cõparate uobis sine argẽto sapiam. Videte oculis uestris quia modicũ laboraui, & inueni mihi multã requiem. Domus sapiæ, domus est, in qua Xp̃s est, accede ad eum hydropice, ut saneris, ipse enim est salus tua.

Eccl. 5
Esa. 5.
Hest. 9
B
Esa. 29
Ps. 145
C
Ro. 6.
Iob 20
A
Eccl. 51

Sed quid hoc hydropico uiso Christus Dñs ait? Dixit ad legis peritos, & pharisæos, si licet sabbatho curare? Quasi ueniã ac facultatem, ut hunc sanaret, Xp̃s petit, quia certe ita in maligno positus mundus est, ut oporteat, a peccatoribus facultatem petere, ut recta operentur iusti. Sic alibi ait Christus Dñs licet sabbathis benefacere, an male, animam saluãfacere, an pdere? Festus dies Deo dicatus est. Vñ de cõsecratione distinctione tertia cap. ieiunia, dr̃. Die dominica nihil aliud agendum est, nisi Deo vacandũ, nulla operatio die illa agat̃, nisi in hymnis, Psalmis, & canticis spiritualib. dies illa transigat̃. Quantũ ad hoc mũdus distat, cum hos dies diabolo cõsecrauerit, in eis.n. ludi, comessationes, & luxuriæ exercetur. Quapropter per Esaiam Dñs ait. Neomeniam, & sabbathum, & festiuitates alias nõ ferã. Iniq sunt cætus uestri, calẽdas vestras, & solemnitates uestras odiuit anima mea, facta sunt mihi molesta, laboraui sustinẽs. Impleuerunt impij illud. Ps Quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra. Tollit.n. Dei festũ, q in eo nõ Deo, sed diabolo uacat. Et iõ Ieremias ait. Deriserunt inimicis sabbata eius. Qui non deridet a dæmon festa nostra, in quibus uidet sibi nõ Deo vacari? Peccatores ergo malefacere in festo putat, ut nec liceat uerbo benefacere & ideo Xp̃s Dñs ait, licet sabbathis bñfacere, an male; Deus uero ita nos diligit, ut in die ipsi dicato, uelit vt pximo inseruiamus, salutẽ eius curemus, & sacrum ẽt si opus est relinquamus, ut infirmo adstemus. Festum diem Deo agis cũ proximo

Mat. 12
B
Isai. 1.
C
Ps. 73
Tnr. 1.

A proximo benefacis. Sed quid Pharisæi Christo domino respondent. At illi tacuerunt.

Non solum hydropicum opere nó curant infirmum, sed nec verbo cũ iuuãt, orantes Xpm, vt eum sanet. Nec opera dant, nec verba. Non ac Apostoli, qui interpellant pro Chananæa dicẽtes: dimitte eam, qui clamat post nos. Et Maria. Vinum nó habent. Et Elisæus ad Sunamitidem: Nunquid habes negotium? & vis, vt loquar regi siue pricipi militię? Quo docemur īduere uiscera misericordię. Et quomodo (ait Thobias) potueris, esto misericors, si opere leuare potes pauperis inopiam, leua: si opere non uales, vide an verbo aliquid possis, & illud pręsta. Si nec opere, nec verbis: Induite vos B viscera misericordię, corde miserere pauperis, & mercede nó uacuaueris, Pharisęi uero, nec opere, nec verbo, nec corde, miam præstabant. Quos Dominus arguit dicens: Cuius uestrum asinus aut bos in puteum cadet, &c. Quasi dicat: Homini nonne est impendenda misericordia, quam brutis exhibetis? Sed nunc multi responderent, nequaquam. Et quinam hi? certe qui equis larga pabula pręstant, & panes canibus, & parietes tapetis pretiosis induunt, & pauperes fame perire permittunt. O miseri, an nó auditis? Nó est bonum sumere panem filio- C rum, & mittere canibus, & non poterãt ad hoc respondere illi. In misericors.n. quid Deo respondeat arguenti non hẽt. Ideo psal. ait. Erubescãt impij, & deducantur in infernum, muta fiant labia dolosa. Iõ qui nuptiali ueste caruit. obmutuit, uestis.n. illa charitas est, quã induimus, cum ut Paulus ait. Induimur uiscera miæ. Quid enim respondere poteris ò homo Deo dicenti tibi: petij ego a te panem, & negasti mihi, ut dares cani: petij a te nummos, & negasti mihi, ut dares meretrici? Certe nó poterunt ad hæc respondere misericordes. Ideo cum hæc proponentur in iudicio, tacebunt, et omnis iniquitas oppilabit os suum.

Ma. 15; Ioan. 2; 4. Re. 4; Tob. 4; Col. 4; Ma. 15; Ps. 30; Colo. 3; Ps. 106

Eis uero tacentibus, Xps Dominus humilitatis doctrinã proponitur, quę specialis, & propria est Christiana religionis uirtus. Sede ĩ nouissimo loco. Discite A a me quia mitis sum, & humilis corde. Ideo Paulus. Obsecro uos, ego uinctus in Dño, at digne ambuletis uocatione qua uocati estis, cum oĩ humilitate. Vis uidere Deũ recumbẽtem in nouissimo loco, cũ primũ potuerit usurpare? Inspice Christum dominum factum nouissimum uirorum in cruce in fima mori uoluit. Et Paulus, qui se dicit primum peccatorũ, se compellat minimum sanctorum. Et deniq; sancti omnes in humilitas excelluerunt. Abraham se dicit pulverem, & cinerem. Et Dauid quem persequeris rex Israel, quem persequeris? canem mortuum, aut publicem unum.

Ma. 11; Eph. 4; Es. 53; Eph. 3; Ge. 18; 1. Reg. 24

Sed qua ratione uult Deus nos deijci, atq; humiliari. Num ut gloriam nostrã usurpet? imo ut nobis suam gloriam tri B buat. Vt sit in nobis capacitas, quã facit humilitas. Hæc enim efficit uasa uacua, in quæ oleum defluit. Nam Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiã. Vnde Esa. Quæ est ista domus, quã ædificabitis mihi, & quis est iste locus requetionis meæ, facta sunt uniuersa ista, dicit dominus, ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu & tremẽtem sermones meos? Sed quid sibi uult dominus cũ ait, facta sunt uniuersa ista. Illis uerbis superbos notat, q se reputant factos, ac perfectos, nihilq; sibi deesse putãt. Et ideo eorum unus ait. dicis, q diues sum, & nullius egeo, ecce C hominem, qui se perfectum putat, qui factus est egenus. Cõtra uero humilis pauperẽ se, dicit nihil se putat habere. Hos esurientes. replet dñs bonis diuites illos dimittens inanes. Super humilem ergo respicit Deus, in eo requiescit ut ĩ domo.

4. Re. 4; Iaco. 4; Esa. 66; Apo. 3; Luc. 1

Videtur quidem humilis locum amittere superiorẽ, sed non amittit, quia qui se humiliat, exaltabitur. Hoc in corde tuo tanquã fundamentum colloca, quicquid amiseris propter Deum, nó amitti, quia Deus illud multiplicatũ præstabit, Si enim homo nobilis sustinere non ualet, quod quispiam dicat ei propter te minor sum, quomodo ad Deus sustinebit? Visus est Moyses amisisse opes Aegypti, & Pharaonis fauorem, sed postea a Deo efficitur

Exo. 7

A efficit Deus Pharaonis. Dicere Deo miranda i.la uerba: Ecce constitui te Deū Pharaonis. Sic humilib. accidit, uident gloriam admittere, & recuperāt. In quo simile quid cōtingit ei, quod Plutarchus memoriç prodidit, ait.n. Insignis dictor mira arte equum depinxit, cumque vellet spumam circa os pingere, nunquam potuit, quo circa spongiam, in qua terge bat penicillum iratus in picturam pie-cit, ut eam perderet. Sed aliter contigit, nam spumam, quam solerti arte pingere nequiuerat, casu expressit. Vbi putauit, picturam dissipare, eam perfecit. Ita qui totis admittuntur uiribus, vt locum primum accipiant, id non assequuntur,
B assequuntur uero, qui infimo loco sedens, gloriam uidetur destruere, fuga.n. gloriæ, est acquisitio eius.

Contra uero, qui primum locū usurpare vult, cum rubore nouissimum tene bit. Hinc dñs per Esa. ad Sobnam, qui primum locum in templo elegerat, vt
Esa.22 ędificaret optimum sepulchrū. Quid tu hic, aut quasi quis hic? Quia excidisti tibi hic sepulchrū, excidisti in excelso memoriale diligenter, in petra tabernaculū tibi. Quasi pilam mittam in terram latam, & speciosam, ibi morieris. Simili
Eze.28 de causa ad regem Tyri, ait. Quia dixisti, Deus ego sum, & in cathedra Dei sedi, adducam super te gentem robustissimā, et polluet decorem tuum, interficiēt & detrahent te. Sicque impelletur illud
Eze.17 Eze. Scient oīa ligna regionis, quia ego dñs humiliaui lignū sublime, & exaltaui lignum humile. Et horum ratio est il
C lud Sapientis. Magna potentia Dei solius, & ab humilib. honoratur. Superbi gloriam Dei sibi usurpare conatur. Humilis eam Deo tribuit. Inde fit, ut gloriā
Eccl.3. Deus humili tribuat, a superbo uero au ferat quia resistit.

Ex quo vero Deus homo factus, recubuit in nouissimo loco, sic eum honorauit sua præsentia, ut nihil illo gloriosius
Simile fit. Si enim Rex nunc Ecclesiam ingressus, in nouissimo loco sederet, eo irent principes, & nobiles viri, & quo quis regi propinquior, eo honorabilior esset. Cum ergo Deus in mundum ueniēs, nouissimum locum elegerit, illuc nobis omnib. eundum est, ut gloriosi simus. A
2.Re.6 Audi, quid Dauid ante Christi aduentum dixerit Michol, Ludā, & uilior fiam, plus quam factus sum. Et ero humilis in oculis meis, & gloriosior apparebo. Quanto potiori iure id a nobis dicendum viso Christi Domini exemplo, &c.

DOMINICA XVII. Post Pentecosten.

The. Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, hoc est maximum, & primum mandatum. Matth. 22.

B SI aliquādo lingua ignea a diuino spiritu immissa, optanda foret, nūc maxime quando nobis loquendū est de maximo amoris præcepto. De quo Regius Psal. ait. Ignitum eloquium tuum vehementer, & seruus tuus dilexit illud. Et
Ps.118 cōueniens huius præcepti prædicator aliquis Seraphinorum esset, qui ideo Seraphini dicuntur, quia hoc amoris igne ardent. De hoc amore enim, & de re dilecta nullus recte loqui nouit, nisi amans Si de amore loqueretur Demosthenes, uel Cicero, & de re aliqua, quam illi non diligerent, non ita eleganter, & abunde dicerent, ac ille, q amore rei illius ardet, quia ex abūdātia cordis os loquitur, ut
Euc.6. Christus dñs ait. Oremus ergo dñm, ut mittat ad nos unū de Seraphim, qui igi
Esa.6. to calculo linguam purget, & incendet, ut cum Esaia factū legimus. Illud uero nos obtinebit Maria, quæ mater est pulcræ dilectionis, est enim turpis, & defor
C mis dilectio, & est dilectio pulchra. Vere pulchra dilectio est illa, qua Deus diligitur. Huius uero dilectionis mr Maria
Ecc.24 dicitur, quia eius nobis intercessione donatur, eam ergo adeamus salutātes, Aue Maria. ¶Snīa fuit a D. Bartholomeo sæpe in sermone inculcata, (ut refert D.
Dion. Diony.) Theologia fiostea, & maxima est, & parua. In, eoque persimilis autho ri suo Christo Iesu, q ut Deus maximus est, ut homo paruus factus. Huius uero sententiæ ueritas hodierno Euāgelio facile

A cile comprobatur, in quo summa est totius Christianæ philosophæ. Innumera profecto sunt, quæ de uirtutib. & perfectione scripta sunt. Ecce maximã Theologiam nostram, uis eam uidere paruã? Audi Christum Dominum hodie dicẽtem. In his duobus mandatis, uniuersa lex pendet, & prophetæ. Et Paulum dicentem: Plenitudo legis est dilectio. (Ro. 3.) En maximam, & paruam Theologiam nostram in his, quæ ad mores pertinet. vis idem uidere in his, quæ credenda sunt? Sicut primum uidisti in priori Euãgelij parte, ita Sm uidere licebit in secunda. Innumera sunt, q̃ sancti de diuinis mysterij tradiderunt, ecce Theologiam nostrã maximã. Vis eandem breuem? Audi Christum dñm hodie interrogantem qui uobis uidetur de Christo? Summa (B) totius fidei nostrę Christus est, & eius cognitio uita æterna nostra est. Explicauimus iam literam Euangelij, in quo ostendimus summam totius Christianę religionis, dum nos docet, quid credere, & facere debeamus.

Agendũ iã nobis est de maximo Dei mandato. Et uero, & dicitur merito maximum, quia mãdatum est legis natura lis, scriptę, & euangelicæ, & sic omnis legis mandatum est. Est finis reliquorum præceptorum. Vnde Paul. ait. Finis præcepti charitas. (1. Ti. 1.) Est actus supremę uirtuti Charitatis, scilicet. Nec solum reliquo uirturum actus excedit, ut aurũ reliqua metalla, sed etiam in seipso pretium, ac (ut ita loquar) ualorem habet, & illum præstat reliquis uirtutum actib, qui nullius pretij sunt, si charitate non informẽtur. (1. Cor. 13.) (C) Sine charitate enim non solum exteriora bona nihil sunt, sed nec cęlestia dona, ut Paulus ait. Est charitas similis siclo illi, de quo dicitur in Leuitico. (Leuit. 27) Omnis æstimatio siclo sanctuarij põderabitur, quia bonis operibus prętnium in cælesti regno dabitur, sed mensura eius erit charitas. Ideo nos admonet Christus Dominus in Apocalypsi. (Apo. 3.) Suadeo tibi, emere a me aurum ignitum, ut locuples fias. Vere aurum ignitum charitas est, quia summi prætij est, & igni psimilis, dum cor accendit, & absumit. Cũ ergo de re omnium maxima, ac utilissima (A) agendum nobis sit, attentos uos esse oportet.

Tria nobis hodie dicenda sunt de hoc amore. Primum quantum nostra intersit, uoluntatem, & amorem ab ea procedentem nocte impendere, & debito in loco collocare. Secundum, de duplici amore, amicitię, & concupiscentię, et qua ratione ambo hi amores Deo debeatur maxime, nec recte impendantur, si Deo non dentur. Tertium, de modo huius dilectionis, quomodo debeat esse super omnia, ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente.

Vt uero primum explicemus, notãda est, sentẽtia Anselmi libro de similitudinib. & S. Thomæ. (B) (Ansel. S. Th. 1. p. q. 8 art. 4.) Voluntas mouet intellectum, & reliquas animæ potentias. sicut impellens rem, quæ impelitur. Quia illa respicit finem vniuersalẽ, alię uero potentiæ fines particulares. Cuius rei exemplum apparet in naturalib. & polyticis. Cęlum enim, quod agit ad uniuersalem cõseruationem generabilium, & corruptibiliũ, mouet omnia inferiora corpora, quorum unumquodque ait ad conseruationem propriæ speciei, vel indiuidui. Rex etiam qui intendit bonũ commune totius regni, mouet per suum imperium singulos prępositos ciuitatũ, quorum quilibet unam regit ciuitatem. Cum ergo uoluntas intendat bonum in communi, & reliquę potentię suum particulare bonum, voluntas mouet reliquas potentias per modum agentis. Sicut dux exercitus, qui victoriam respicit, mouet inferiores duces, quorum qui libet locum suum tenet particularem. (C)

Ex hoc colligitur, quantum intersit, vtrum uolũtas recte, an male se habeat. Cum enim omnia moueat, & post se rapiat, si recta uia procedit, omniã recte se habebunt, si praua, omnia praua erunt. Quemadmodũ si ductor exercitus uiã rectam tenet, uniuersus etiam exercitus rectè graditur, & procedit, si prauam, vniuersus exercitus errat. (Simile) Rectitudo ergo, & error uoluntatis, uniuersalis est rectitudo, aut error. Sicut horologium mouetur pondere appenso, quod ducit post

A post se uniuersas horologij rotas eam in partem qua ipsum propéderet. Ita se amor habet in homine. Unde Augustinus ait. Amor meus pódus meum, illo feror quocúque feror. Id uero, manifesta in nobis experiétia comprobatur. Si n. homo ex toto corde Deum diligat, cogitatio, locutio, & reliquæ hominis uires Deo inseruiüt, & eü intendunt. Si uero mundum diuitias, uoluptates, honores, diligat, circa ea eius cor occupatur, illa cogitat illa loquitur, illa inquirit.

Aug.

Et inter alias rationes, quę cócludunt hominem debere dici bonum, aut malum simpliciter, propter bonitatem, uel malitiam uoluntatis; hæc est una: quia

B bonitas uel malitia uolútatis est uniuersalis, omnia reliqua post se rapiens. Vides hominem praua affectum uoluntaté, absolute, & simpliciter, nullo addito pronuncias, hic malus est. Et bonum et absolute dicis eum, qui recta est uolútaté. Nō uero si loquaris propter defectum intellectus, aut alterius potentiæ, sed dicis, ille malus doctor est, uel prauus artifex, bonus doctor, aut artifex, nō bonus, aut malus homo. Et ratio huius, ut diximus est, quia uolútas uniuersum post se ducit hominem, unde si illa bona est, uniuersum hominē rectū facit, si praua, prauum. Nō sic reliquæ potentiæ, quarū bonitas, uel malitia i ipsis manet, nec in

C uniuersa diffunditur, quæ ī homine süt. Summa ergo cura, ac diligentia homo attendere debeat, cuinam rei uolūtatem suam, ac amorem tribuat, cui rei inhæreat: si enim recte illum præstat, uniuersa ei bona erunt: si uero praue, omnia pdita putare debet. Sicut ergo negociator qui partem bonorum suorum negociationi exponit, inspicit prius, ac considerat, an lucrum inde capere possit. Si uero uniuersam substātiam alicui exponit negociationi, multo attentius, & profundius attendit, & inspicit, an lucrum inde, uel damnum reportare possit. Ita prudens, & Christianus negociator attendere debet, quo oculos conijciat, quo manus, aut pedes, aures, & gustum. Præcipua tamen consideratione, & attētius consideret, cui rei inhæreat per amorem

Simile

A cui rei dilectionem suam tribuat. Ne audiat illud prophetæ. Abominabiles facti sunt, sicut ea quæ dilexerunt. Quia cui amorem dedit, uniuersa tribuit.

Osee 9.

Iam secúdum explicemus, quomodo recta uoluntas nō est, nisi Deum diligat præcipua dilectione, nec recte impenditur dilectio, si Deo non tribuatur.

Duplex dilectio a philosophis traditur, & duplex Amor Amicitię, & cócupiscentiæ. Amor amicitiæ nobilis est, quo amicum diligimus, & ei bonū uolumus propter ipsum, ut illi bene sit. Sic amicos diligere solemus, sic pater filium diligit, ei bona precatur, & vult, propter ipsum filium, ut bene ille se habeat. Amor

B uero concupiscentiæ ignobilior est, quo alicui rei bonum uolumus, non propter ipsam rem, ut ei bene sit, sed propter nos ut inde nobis bona prouenīant: sic uolumus bonam domum, & peramplā, pretiosum amictum, lautam mēsam, ut nos delectemur & bene ex his nobis sit. Si ue ergo Deum consideremus ut amicū, amore amicitiæ, siue eum attēdamus, vt bonum nostrum, amore cócupiscentiæ, manifesta ratione ostēdemus, eū super omnia diligendum.

Ab infimo ergo amore exordientes uideamus, qua ratione amore concupiscentiæ a nobis Deus diligi debet super omnia. Quidnam putas o homo, Deum esse? Deus infinitum est bonum, uniuersa

C creaturarum bona ipso süt eminenter, & infinito modo, uide omnia, quę ī creaturis tibi placent & adde eis infinitatem & immensitatem, & illa Deus tuus est. In ipso pulchritudo est florum, sapor ciborum, pretiū metallorum, nihil est boni, quod in ipso non sit: Ideo ad Moysen ait. Ostendam tibi omne bonū, Si ergo bonum tibi desideras, si bonum expetis, Deum tibi dilige, qui est omne bonum, & cui uniuersa bona comparari nó possunt. Hinc Sapiens. Omnia, quę desiderantur, huic non ualent comparari. Quę uerba enarrans Diuus Thomas ait: Attēde, nō dici, Deum esse maius bonū omnium bonorū, sed ei comparari nō posse omnia bona. Nā inter maius, & minus est comparatio: sed tātus Deus noster est

Pro. 3.
D. Th. opusc. de amore Dei.

vt

A ut maior creaturis dici non possit, quia creaturæ ei collatæ nihil sunt. Hinc propheta. Omnes gentes sic sunt coram eo quasi nõ sint, & quasi nihilum, & inane reputatæ sunt ei. Cõparatur unitas millenario tãquam pars, quæ toties sumpta efficit millenarium. Comparatur gutta mari, quia tot guttæ sumi, & cõglobari possunt, ut faciant mare. At punctum lineæ cõparari nequit, nec linea corpori. Sic omnis creaturã est Deo incõparabilis, quia omne quod in creatura est, etiã in infinitum auctum non faciet Deum, sed est infinite Deo inferius. Cõfer ergo o homo (ait Aug.) quod cõcupiscis Deo, si marcam argenti cõcupiscis quia bona
B marcam auri plus concupisces, quia melior, quod ergo est infinities infinite melius, quomodo non concupisces? Si omnia simul sumpta huic non ualent comparari, quomodo singulari ei cõparabũtur? Singulæ creaturæ, Genesis 1. dicuntur bonę, sed omnes simul sumptę ualde bonę. Si ergo, quæ ualde bona sunt, omnia sumpta simul nõ valent huic comparari, quomodo quæ solum bona sunt, cũparabuntur? Si ergo inter comparabilia bona illud est præeligendum, quod excedit, quomodo nõ erit pręeligendum ens non enti? infinitum finito?

Es. 40.

Augu.

Ansel.

Hinc Anselmus. Cur ergo per multa vagaris homũcio, quærens bona animæ & corporis, ama unum bonum, quod est omne bonum, & satis est. Si in mũdo esset pulchritudo, honor, diuitiæ, in abstra
C cto, nec contracta, uel participata, ab aliquo, ac proinde esset infinita, quo studio hęc quærerent homines qui toto conatu quærũt res, quæ has qualitates participauerũt. Hoc uero iterest inter Deũ, & uniuersas creaturas, qđ omnis creatura habet pulchritudinem, & aliam omnẽ bonitatem participatam, Deus uero est omnis bonitas ĩ abstracto. Quomodo ergo hanc non quæres, qui participatam tãta studio cõsectaris? Quam dulcis erit ipsa dulcedo, quã pulchra ipsa pulchritudo, quã delectabilis ipsa delectatio. Si fauus dulcis propter dulcedinẽ, quid ipsa dulcedo? De hac diuina bonitate plura a nobis dicta sunt superius concione prima de Trinitate, quæ inde colligere potes. B

Ex quibus colligitur, Deũ a nobis sũme diligendum amore concupiscentiæ, cũ n. hoc amore nobis bona quęramus, quærendus super oĩa Deus, qui est uniuersale & infinitum bonũ. Eum uero recte quęrimus, & inuenimus, si eu diligimus, quia per amorẽ Deus possidetur a nobis, nec alia uia noster Deus est, nisi p dilectionem. An non exardescit animus tuus auditis his, quę superius diximus ut dicas, ò utinam Deum cõsequi possem, o utinam hanc prædam caperẽ, o si hũc thesaurum inuenirem tunc diues essem. Sed ò sũme Deus, qua arte teinueniemus quo pacto te capiemus? quib. laqueis te irretiemus? Dic nobis, ĩ quo sit maxima B fortitudo tua, & quo ligatus fugere nequeas? Plures putauerũt Deum ligari ieiunijs, eleemosynis, uitæ asperitate bona hæc, & utilia, sed charitate, & dilectione ligaŕ, & capitur. Nulla est uis, aut industria, nulla sapientia, nullum consilium quibus Deus capiatur, sola dilectione irretitur, soli diligenti se adest. Si Deũ diligis, eum posśides. Sic ille ait. Qui diligit Ioã. 14 me, sermonem meũ seruabit, & ad eũ venemus, & masionẽ apud eũ faciemus.

Ad fin descẽdamus. Quomodo Deus amore amicitiæ a nobis est super omnia diligẽdus. Huius uero rei ratio ex dictis colligiŕ. His enim in bona desideramus, Ma. 13 quæ bona sunt, ut illud impleatur; Ha- C benti debitur, & abundabit. Cum in aliquo hoium bona multa uidemus, precamur alia plura. Deus ergo infinite bon° cũ sit, a nobis est diligẽdus amore amicitiæ, non ei bona desiderando, quæ nõ habet, cum omnia habeat, sed ei acclamantes, quod uniuersa bona posśideat, ei congratulentes, quod illa habeat, & eius gloriam, & honorem in terra quærentes, ut qui in se optimus, & maximus est, ĩ æstimatione creaturarum sit etiã maximus. Ad hunc etiam amorem pertinet, desiderium implendæ diuinæ uolũtatis, ei placendi in omnibus, conformitas (ut ita loquar) cum diuina uoluntate, ut idem sit uelle, & nolle, ut lex postulat amicitiæ. Hæc omnia debentur infinitæ Dei bonitati, quæ tanta est, ut non diligi non possit

A sit, si clare uideatur etiam si a libera crea tura cōspiciatur. Et deniq; ea est diuina bonitas, & pulchritudo, ut infinitus ei amor debeat, nec finitus ei satis est. S. i.n. infiniti essent Angeli, & infiniti hoies, et quisq; eorū Deum diligeret tāta dilectione, quāta eū Beatissima Virgo Maria diligit, non satis hæc dilectio esset infinitæ Dei bonitati, nisi ipse Deus se diligeret infinito amore, quo æquat suam bonitatē, & postq̄ beatus diligit Deū toto corde, & totis uirib. & uidet ab uniuersa curia cœlesti Deum ēt summe diligi non tñ plene contentus esset, cum uideat non satis pro merito Deum dilectum, nisi uideret a seipso Deum diligi infinito amore hoc

B beatum satiat, & plene cōtētum reddit.

Tātus demum Deus est, ut sit ipse solus, q est, & nihil esse dicatur pter Deū.

Exo. 3. Audi ipsum loquentem Moysi, ego sum q sum, & qui est, misit me ad uos, hæc dices Israeli, hoc est nomē meū in æternū, hoc nomine compellor. Sed mi Dñe, nō ēt homo, aut Angelus dicere pō, ego sū, qui sum? Nō certe hoc meum est nomē, q alteri non dabo. Vt uero mysteriū diuini huius nominis penetrare ualeas, finge nullā a Deo cōditam esse creaturam præter te, & nihil aliud esse quā Deum, & te. Tunc, te rogo, quid cogitares? quid optares? quid diligeres? certe nihil aliud

C præter Deum, quia nihil aliud esset, qd conspiceres, q cogitares, quod desiderares, nisi Deus. Nūc ergo cū Dñs ait, ego sum, qui sum, hoc significare uoluit, tātæ bonitatis, & maiestatis ego sum, ut corā me nihil aliud sit, & tāta mihi debet dilectio tantum mei esse debet desiderium ac si nihil aliud sit pter me, quia omnis creatura nihil ē, si mihi cōferatur. Et potētia mea dedi ego creaturis, ut essēt, sed bonitate, pulchritudine, & pręsētia mea officio, ut non sint, quia nihil apparēt co

Simile ram me. Sicut sol tribuit stellis lumē, & presentia sua lumē stellarum adimit, nō tollēdo, sed abscondendo ne uideantur: Ita ego dedi creaturis, ut essent, sed corā me nihil uidentur, non apparēt, ita ergo intenti esse debent in me oculi omnium creaturarū, ac si nihil esset pręter me. Iōnir secundum cor Dei ait, quod mihi est in cœlo, & a te quid uolui super terram A

Deus cordis mei, & pars mea Deus ī æternū? Si ergo tātus Deo debetur amor, quo pacto paruū amore ei negare poteris? Debes homini centū millia ta'ētorū est tibi unicum talentum, an non hoc dabis dicens, plura debeo, sed plura nō habeo, ignosce mihi, Hoc ipsum est qd se

Esa. 6. raphini innuebant, quos Esaias uidit, ut

Chrys. Chrysost. ait, qui ardētes diuino amore facies uelabāt suas, quasi dicerēt, uniuersum, quem possumus amorem inpendimus, adeo ut ardeamus igne amoris, sed minus diligimus quā diuina bonitas postulat, quā ęquare amore non possumus & ideo facies uelamus, non confusione,

B cum uniuersum, quod possumus, præstemus, sed cognitione diuinæ excellentiæ, quæ nostrum superat captum, & amatorem.

Sed iam tertium ex his quę initio proposuimus, uideamus, quomodo scilicet Deus diligēdus est ex toto corde, anima, & uiribus. Quæ uerba significāt, Deum diligendum esse super omnia. Nō enim quæcumque dilectio Deo satis est, ideo modus præcepti ponitur in præcepto, ut sit dilectio super omnia. In alijs præceptis modus pręcepti non cadit sub præcepto, hic uero secus. Et huius rō est: q̄a hic est modus intrinsec⁹ debitus talimateriæ. Sicut enim pręcepto de subuentione parentum non satisfaceret filius elar-

C giendo parenti parum aliquid, sed pręceptum obligat ad tantam quantitatem, si ne quā nō esset integra subuentio. Sic pceptū dilectiones Dei obligat, ut impēdatur tanta dilectio, quāta debetur ultimo fini, q est super oīa diligēdus. Pro cuius

Arist. 1 Pol. expositione notandum est ex Arist. hoc interesse inter dilectionē finis, & medio rum qd cum finis per se sit bonus, absolute & sine limite est diligendus. Qui in corporis medela habet pro fine salutē non pręscribit medico terminum salutis sed quam firmissimam, ac prefectissimam consequi ualet, eam desiderat. Sed in medijs, quæ habent bonitatem per ordinem ad finem, ponendus est modus non enim eo, quod plura, uel maiora, sunt meliora; sed quo melius illis conse

A quimur finem. Et ideo infirmus diligit in mensura medicamina, & potiones amaras, media ergo habent finem tanquam mensuram, finis uero nihil habet, quo mensuretur: Deus noster finis est ultimus, & infinitum bonum, quod consequi intendimus, reliqua omnia media sunt. Inde fit consequens quod bona huius mundi in mensura sunt a nobis diligenda, ut s. nobis conueniunt, nosque iuuant, ut Deum assequamur, Deus

Ber. li. de diligendo Deum. D. Th. 2.2.q. 27.ar.6 Ex.30.

uero sine ullo fine, & limite diligendus. De qua re multa Ber. & D. Th. Precepit Deus confici sibi Thymiama pretiosissimum, & addidit. Talem compositionem nō facietis in usus uestros, quia sanctum est Dño. Hō quicunq; fecerit simile, ut odore illius perfruatur, peribit de populis suis. Per simile huic praecepto est mandatum dilectionis Dei, cui seruanda est dilectio sui

B per oia, haec est compositio, quam alteri tribuere nefas est, & soli Deo conueniens. Propriū Dei est (ait D. Th.) ut sit centrū totius amoris: est. n. ille summum bonū, cui proinde debetur ois amor, unū amor qui ei nō impeditur, uel pp ipsum, uanus & perditus est. Sicut. n. omnis res hēt centrum suum, quo propendet, sic centrum amoris Deus quia. n. ipse est principium oium omnis creatura, ut perficiatur, in ipsum redire contēdit, ut lineam circularē efficiat, quae perfecta est figura. Vnde ab omni creatura, etiā insensibili, Deus diligitur suo modo: quid. n. sunt oēs naturalium rerum inclinationes, nisi amores ī

D. Th. opusc. de amore Dei.

C Deum propendentes: cunq; per imperfectionem Deum nequeant attingere, in eius participatione sistunt, nam bonum est, quod omnia appetunt. Hoc aūt superat hō cēa reliqua ut ipsum Deū possit attingere. Vnde omnis amor hominis, q est eius pondus, in Deum propēdet, centrum ergo hominis Deus. Hinc est, qd ois creatura naturaliter plus diligit Deū quam se. Ex quo colligitur hominis obligatio, ut Deū diligat, & quaerat. Si. n. decisa rupes tanto impetu in participatum bonum ruit, quanto anima debet in bonum incommutabile ferri? Si illa tollit omne obstaculum, quomodo homo nō dicet cum Paulo. Quis nos separabit a charitate Christi?

Ro. 8.

Hoc uero est, quod hominis miseriā manifestam facit, quod cū omnium aliarum rerum centura consistat, nec moueantur, res ipsae centra sua quaerunt, & in illa mouentur, Deus uero, hominum cētrum, inter homines ambulans, amatorem quaerit, nec inuenit. Vocat omnes promittit multa, ut ametur, & uix inuenit amātē. Attēde illum Cant. 5. prouocantem, ut ames. Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea. Sponsa uero, quae anima est, excusationes quaerit et dilationes. Dieb. innumeris obliti Dei sumus, ei restitimus, donec mittit ille manum per foramen. O diuinam manum potentissimā, quos tangis, continuo mutas, & surgere facis a lecto tanquā sponsam, & te quaerere p uicos, & plateas, & anima, quae prius quaerebatur a Deo, iā Deum quaerit, & quae obsecrabatur, obsecrat, & quae aperire nolebat, ianuam inuenit clausam, o Domine quis hic ludus tuus? quae adinuentio? quaerebas tu animam, & tunc illa te quaerit, & absconderis? Ne desperes o anima, quae Deum diligis, & quaeris, licet eum uidearis nō inuenire. Memor esto, multis dieb. te a Deo quaesitam, & te rebellem fuisse, nūc supplicium de te sumitur, & desideriū tuum accenditur, ut cum Deum inueneris, magis in eo delecteris. Hinc inueniens sponsa sponsum, ait. Inueni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam. In magno pretio Deus habetur ab eo, qui Deum multo tempore quaesiuit, & multis laboribus, & eum custodit, ne ab eo recedat.

A

B

Can. 5.

C

Sed nunc ad peccatorem Deum non diligentem sermonem conuertamus nostrum. Te urgeo, te rogo o peccator, uis tibi Deum dari? uis massam argenti, aut auri: dicis, uolo, uis adamātem pretiosissimum, dices, opto, uis Deum tibi: ais, nolo, est ne tibi sensus, aut intellectus, cum hoc dicis? Sed dices fortasse, uellem quidem Deum, sed magno pretio a me emendus est, si illū habiturus sum, relicturus sum alienam substantiā delicias, uel honorem. Dic mihi obsecro, quo in pretio Deus dari potest, quod non sit minimū, si cum Deo conferatur? Sed te iterū ro-

go

A go, uis tibi Deum gratis dari? Audi dicentē. Dabo ei bibere de fonte aq; uitę gratis. Audi rursum prophetam. Omnes sitientes uenite ad aquas, & qui nō habetis argentum, properate, emite, & comedite, uenite, emite absque argento, & absque ulla commutatione uinum, & lac. Sed quomodo, ais, gratis mihi Deus datur, si multa mihi relinquenda sunt, ut eum habeam? An non tibi aliquando accidit rem pretiosam emere uili pretio, & ais, hoc mihi gratis uenditum est, quia paruo dato pretio maximā rem emisti? Hoc ip sum in hac cōmutatione accidet tibi, dabis parū pecuniæ alienæ, & Deū habebis infinitum thesaurum, paruam relinques delectationē, & cœlestem dulcedinem acquires. Relinques aliquid, sed nunc cētuplum accipies. Gratis ergo tibi B datur Deus, quia in infinitum excedit illud, quod relinquis, ut eum habeas. Et tandem continget tibi uita æterna, ubi Dei plena possessio conceditur, ubi diligitur Deus toto corde, nā caminus ignis est in illa Hierusalem cœlesti, ubi uisus Dei facie ad faciē necessario diligit, &c.

Esa. 55

Simile

IN EADEM DOMINICA

Decimaseptima post Pentecost.
Concio Secunda.

The. Diliges Dominum Deum tuum, etc. Matt. 22.

C

A Gendum nobis hodie est de amore nostro, cui iure inpēdēdus sit, qua in rescopum attingere, plurimi refert. Diuus Thomas probat, primam omnium passionum esse amorē, nec solum primā sed etiam causam reliquarum, & mensuram, ex August. 14. de ciuitate, ubi multa de hac re. Ex quo sequitur, ordinato amore reliqua oīa ordinata esse, & deordinata, reliqua nullo ordine cōsistere. Inordinata tristitia ex iordinato amore proficiscitur, similiter gaudiū, & reliqua oīa, sicut, uitiato fonte riuuli ab eo procedentes infecti sūt, & purus fons riuulos puros emittit. Vt ergo omnia, quæ in nobis sunt, in pondere, numero, & mēsura sint, & oīa munda, ac puræ necessariam

D. Th. 1. 2. q. 25. ar. 2
Au. 14. de ciu.

est amorem ordinari. Ita secum factum A gloriatur sponsa, cum ait. Introduxit me Rex in cællam uinariam, & ordinauit in me charitatem. Vt id in nobis fiat, necessaria est Dei grā, quā petamus per Mariā Cant. 2

Orat Dñm Regius psaltes. Constitue Domine legislatorem super eos, ut sciāt gentes quoniam homines sunt. Oportet hominem lege frænari, quà regatur, ut agnoscat se Deo subditum, nec paria Deo sentiat, sed modesta. Ideo etiam in innocentiæ statu lex data est Adæ cuius obseruatione se Deo subditum faceret. Sed ò diuine legislator, quænam est lex tua. Minima profectò, ut facilis data est Adę, de omni ligno paradisi comede, de ligno scientiæ boni, & mali ne comedas. Vnum uetuit lignum, innumera cōcedens. Sūma legislatoris benignitas, & summa Adę peruersitas, qui legi adeo facili non obtemperauit. Sed nobis Adæ filijs quænam lex proponitur? Audi benignissimum legislatorem. Dilige Deū, & proximum, in his duobus mandatis uniuersa lex pēdet, & prophetæ. Facilis profecto lex, dulcis, & quam non possumus causari difficilem, & duram esse. Hinc Deuteronomij 5. loquitur dominus. Audi Israel, quid dominus Deus tuus petit à te, nisi ut timeas dominum Deum tuū, & ambules in uijs eius, & diligas eū ex toto corde tuo. Quā bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde. Vere mandata eius grauia non sunt, ut Ioannes ait. Nō C præcipit iugulare filios, ut olim, & nunc crudelissimi dæmones suis cultoribus pcipiūt, nō carnes cultris incidere, ut Baal sed hoc tantum, ama, & regna. An non dulcissimus diceretur dñs, qui seruis cōgregatis diceret, hoc tantum præcipio vobis, diligite me, & uos ipsos inuicem? Vere dulcis, & rectus dominus, propter hoc legē dabit delinquētibus in uia. Et præcepta eius desiderabilia super aurū, & lapidem pretiosū multū, & dulciora super mel, & fauum. Quid enim dulcius amore? Exprobrat Deus his, q adeo facilem legem non implent per Esaiā. Non me inuocasti Iacob, nec laborasti in me Israel, non obtulisti mihi arietem holocausti tui & uictimis tuis nō glorificasti

Psal. 9.
Gen. 2.
B
Deu. 5.
1. Ioā. 5
3. Reg. 18.
Ps. 24.
Ps. 18.

A mæ. Nō reseruire feci in oblatione, neq; laborem, tibi præbui in thure. Nō emisti mihi argēto calamum, & adipe victimarum tuarū non inebriasti me. Veruntamen seruire me fecisti in pctis tuis, præbuisti mihi laborem in iniquitatib. tuis. Quasi dicat. Facilia tibi imperaui, non imposui, nō extorsi a te multa, & pretiosa sacrificia, ut solēt heri a seruis multis operas exigere, non consumpsi substantiam tuam in sacrificijs meis, & tñ parua, & facilia pro me non fecisti, cum ego pro pctis tuis laborauerim usq; ad mortē. Quid obsecro facilius, ac suauius amore Dei, qui est naturæ cōformis? Si depicta ab aliquo artefice imago esset, q eius dē artificis esset forma, & effigies, cui rei afficeretur, quā diligeret nisi artificem?

Simile

B Quidnam hō est nisi imago Dei manu efformata, & ad viuum ipsum Deum exprimens? quō ergo Deum non diliget?

Deinde in hoc præcepto diuina bonitas splendet, & immensus in nos amor. Aug. ait, & merito. O pie domine, quid tibi ego sum, ut amari iubeas te a me, & miraris mihi ingēres miserias, irasceris, si nō faciam, multa promittis si faciam. Et quid amor meus, q delectaris in eo? Si potentissimus Rex ab uniuerso regno suo in maximo pretio habitus sūmo studio, & multis adhibitis ad inuentionib. curaret, ut a rustico uili amaretur, & maxima ei præmia proponeret, si eum diligeret, an non summam in hoc bonitatē, & dilectionem ostenderet? O Rex altissime, qui a cœlesti curia uniuersa immense

Augu.

C diligeris, qd opus tibi est amore nostro? viles uermes sumus, & tamē omni adhibita diligentia amari a nobis curas, & ingētia nobis bona promittis pro dilectione parua. Nam Paulus ait: Nec oculos uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus his, qui diligunt ipsum. Summa hęc Dei nostri bonitas, das nobis domine amorem, tui, & tui maximum donum est, & iterum donas gloriā pro amore, dās gratiam pro gratia. Vidistīne regem dicentem seruo, statuamus amicitia inter nos, & dabo tibi millle auri talēta? Maxima seruo gratia conceditur, si regis amicitia

1. Co. 2

dignus efficiatur: at uero quod Rex eā amicitiā emat magno dato pretio inauditum est. Deus uero noster ita nobiscū agit, quis famelico dat cibum, & pręmiū promittit, si comedat. Ideo rect. Ps. Deo loquēs ait. Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis, qui fingis laborem in pręcepto? Quasi dicat, Nunquid iniustitia aliqua in te esse potest, aut minor aliqua æquitas, qn, ut præmio afficias amorē iucundissimum, fingis laboriosum esse, ut occasionem capias maxima præmia donandi pro eo? sicut cū Rex magna dona alicui cōcedere vult pro sua liberalitate, exaggerat nimiū & extollit paruū aliqd obsequiū, et fingit ardua et difficilia multa in eo obsequio, cum omnia fuerint facilia. Quomodo o domine laborāti mercedem negabis, qui non laborārē fingis laborare, ut eum possis præmio donare?

A

Ps. 93.

B

Simul etiam suauitatē maximā Deus nobis ostēdit, illud pręcipiēs, quod omnes pręstare possent. Si enim ieiunia pręciperet, eo modo, quo dilectionem, tanquam rem omnino necessariā saluti, infirmi ieiunare nō possent. Si eleemosynam sic præcepisset, pauperes excluderētur a regno. Cum uero dilectionem pręcepit, rem omnibus peruiam, ac facilem mandauit, amorem. n. nullus non præstare potest. Ex quo et patet, quā iustus Deus fuerit, & æqualis rerū distributor, q licet in temporalibus (quę nihil sunt) nos fecerit inæquales, tamen in ueris, & sempiternis bonis, quæ spiritualia sunt, æqualem omnibus dedit facultatem, ut quisque diues sit, quantum uoluerit: dilectionis enim thesauros, & hoc aurū ignitum, quo uere diuites sumus, quisque habere potest si gratiæ Dei non desit. Sed quoniam duplex est amor, concupiscentiæ, & amicitiæ, uidēdum est quo pacto utraque dilectione Deus a nobis sit diligendus. Amore concupiscentiæ diligimus illud bonum, quod nobis uolumus ut domum, diuitias, &c. Hoc amore diligendus nobis Deus est, tāquam summū bonum nostrum, quo habito omnia habemus, D. Tho. ait, ò si facillum Deum gustaremus. Res enim dulcis tripliciter potest apprehendi, auditu, uisu, gustu. Audis

C

D. Th. opusc. d. amore Dei.

A Audis cibū aliquē esse dulcissimū, afficeris ei. Vides illū, plus afficeris, quia uisus ut Aristot. plures rerū differentias percipit, & iō certius iudicat de re. Gustas cibū, tūc plene ei afficeris, q̄a tunc est sūma coniunctio. Audire est incipientiū, uidere proficientium, gustare perfectorum. Vis ò homo, Deo affici? interroga de eo, & audi bona Dei tui, ut saltē auditu eū percipias. Esaias ait. Audite audiētes me, & comedite bonū, & delectabitur in crassitudine aīa uestra. Postquam multa bona de Deo audieris, pfice ut uideas. Hic Psalmista. Vacate, & uidete, quoniā suauis est dominus. Anselmus, negotia omnia propone, ut consideres Deum tuum abscondere modicum, ut Deum contemplans, per intuitumq; cognoscens, ei magis afficiaris. Qui perfectus est Deum iā gustat, & ait cū sponsa. Fructus eius dulcis gutturi meo, ibi plene Deus cognoscitur. Auditus aliqd manifestauit de Deo, uisus plus aliqd, sicut reginę Sabba accidit quę ait, media pars eorum, quę sunt, mihi dicta non fuerat. Vnde uidens ait. Sicut audiuimus, ita & uidimus, imò & plus uidimus, quā audiuimus. Qui uero Deū gustat, plura de Deo percipit, unde plus diligit. Hæc D. Thomas ubi supra.

Aristo. Esa. 55 Ps. 44. Gen. 2. B Iob 41 3. Reg. 10. Psa. 45

Sed quoniā de amore concupiscentiæ loquimur, notandū est ex Diuo Thoma duplicē esse cōcupiscentiā, unam, rei pręsētis, et hęc causat delectationē, alterā, rei absētis, & hęc causat desideriū, et mouet ut res dilecta quęratur. In patria pręsens est beatis Deus, ideo summa perfruuntur delectatione. Nūc uero in hac uita absēs est Deus, & ideo charitas efficit desiderium Dei, & multa bona opera, quibus Deum q̄rimus. Hinc Sap. si quæsieris sapiētiā, quasi pecuniā, & sicut thesauros, effoderis illam, tūc scies Dei inuenies.

D. Th. opusc. de amore Dei C

Sed obijcies, ergo nūc nulla est iusto cōsolatio, & delectatio, cum dilectus Deus absens sit. Respondeo, imo est, & maxima, quia non est Deus omnino absens, est enim aliquo modo præsens, & possidetur ab anima per gratiā, unde et nunc delectationem efficit, sed non plenam, quia nō plene possidet. Sicut puer rex, qui sub tutoribus est, nec regni administrationem suscepit, est tamen dñs regni, A delectatur in regno, nondum tñ plene delectat, donec regni gubernationē suscipiat. Ita nos i Deo delectari possum, quia nr̄ est, licet non plene, donec eū uideamus facie ad faciē. Nec solū iustus delectari pōt in Deo, sed potiori, ac maiori delectatione, quam homo possidēs uniuersum mūdum. Sicut enim rex paruulus magis delectat in regno suo, licet illud non plene possideat, quam alter homo infimus in substantia sua, quā plene possidet, magnitudo enim boni efficit, ut ēt non plene possessum, plus delectet, quam bonū inferius plene possessū. Et cū memoratur rex paruulos, hoc regnū meū ē, & illud cito obtinebo, & eo fruar, plus hac cogitatione gaudet, quam alter oīa possessa substantia. Ita iustus, cuius Deus est, beatus est, ne beatus ē populus cui hæc temporalia sunt, sed cuius dominus Deus eius, & eius gaudij percipere pōt de tāto bono, quam peccator de omni mūdo lætitia. Crescit hoc iusti gaudiū quū uidet se appropinquare plena possessioni. Sicut gaudet esuriēs uidēs cibum appropinquare. Et tunc uelocius mouet homo in Deum, sicut lapis, cū est prope centrum. Ex dictis uero seqtur nobilitas, amplitudo iusti, uilitas & miserāda conditio pctōris. Augustinus ait anima media inter creatorem, & creaturas. Cum cōuertitur ad Deū, illuminatur, & perficitur, cum cōuertit ad creaturas obtenebratur, & uilescit. Philosophi antiq dixerūt, aīam creari i orizōte æternitatis, & tpis. creatoris, & creaturarū. Vn cum actu respicit, & nimiū afficitur tēporalibus, non pōt Deū respicere, & cū Deum respicit, tpalia obliuiscit, nobilitatur uero, ac pficitur, cum Deū cognoscit, & diligit, cognitione. n. & amore Deo coniūgitur, & unū cum eo fit. Cōtra uero de peccatoribus dr. Abominabiles facti sunt, sicut ea, q̄ dilexerūt. Iustus efficitur quasi alter Deus, peccator uero terreus & infimus. Ex dictis ergo colligit Deū a nobis diligendum amore concupiscentiæ tanquam summum bonum nostrū.

Sim. B Ps. 143 Augu. C Osee 9

Prou. 2 Simile

Ad eundem concupiscentiæ amorem in nobis excitandum aliæ etiam conducunt

A ducunt utilitates, quæ ex illo nobis proueniūt. Quarum prior sit. Si Deum diligis, eris dñs tui, & te ipsum tibi dabit Deus. Magnum aliquid petere uidetur Deus, cum ait: dilige me ex uno corde. Si totum contribuo tibi, omnia dedi, nihil mihi manet. Attēde Dei ingenium, cum magna donare uult magna postulat, cū maxima dare disponit, maxima ē petit. Multum a te petit, cum ait: dilige me ex toto corde. Sed audi quanta tibi donat primum, & maximum omnium donat se tibi. Secūdū donat te tibi ipsi. Si Deū non diligis tuus nō es, imo tibi maximē aduersarius, & tantum tibi infers malū, ut uniuersitas creaturarum tantū tibi in-
B ferre nō possit. Sūma inferni mala sunt, sed quis nā eorum causa, nisi peccator, quia Deū non dilexit. Cōgrega uniuersa mundi bona, pone inter sydera sedem tuā, si Deū nō diligis, plus mali tibi congregas, quā uniuersa creatura tibi efficere potest. Et deinde cum Deum nō diligis, tuus non es, sed tyrānorum. Dicere potes illud prophetæ. Possederunt nos Dñi absq; te. Et illud. Serui dominati
Esa.26 sunt nostri. Seruus es dęmonis, seruus cu-
Thr.5. piditatis, seruus diuitiarū, & deliciarū. Et sicut seruus tuus non est, sed dñi, ita
De.28. tu tuus nō es. Impleturq; in te illud. Eo quod non seruiens domino Deo tuo in gaudio cordisq; lætitia, propter rerum oīum abundātiam, seruies inimico tuo, quem immittet dominus super te, in fame, & siti, in frigore, & nuditate, & po-
C net iugum ferreum super ceruicem tuā, donec tē cōterat. An nō experiris miser peccator iugum ferreum, quod dæmon posuit super ceruicem tuam? An non uides te a passionibus pessundari. Vis in libertatē afferri, & uindicari? vis te tibi restitui? Vis redimi? Dilige Deū, & captiuitatem amoris diuini tibi elige, ut liber sis. Vos fratres in libertatē uocati estis. Sed ais. Licet in uitiorū captiuitate misera uerser, multis tamen fruor delicijs, quas amittam, si Deū diligere uoluero. Audi, qd facias, sacrificia has Deo, & nō eas amittes, sed potiores habebis, & meliores, de ea taberis in domino, & habēs Deū in eo plus gaudebis, quam in omni alia re. Audi quod Abrahę acciderit, hoc
A enim ipsum tibi accidet. Erat ipsi Isaac
Ge.22. charissimus, erat Isaac risus patris, hoc enim sonat Isaac, erat gaudiū Abrahæ: Loquitur ei dominus, tolle filium, quem diligis Isaac, & offer illum ibi super unū montium. Offer tu Deo, tuo gaudiū inane, quo frueris, risum, quem reputare debes errorē, & nō peribit hic risus tuus, non auferetur a te gaudiū, sed mutabitur in melius. Et quemadmodū Abrahā uiuū, & benedictū a Deo reportauit Isaac, ita tu gaudiū cœleste recipies multis partibus auctum super mūdanum gaudiū.

Altera utilitas, quā ex diuina dilectio-
ne reportabis, ea est, quod uniuersa, quæ B
in mūdo sunt, tua erunt. Deo tibi ea donante, qa cor illi tradidisti. Tua erit paupertas, ex qua fructū colliges. Tua infirmitas, ex qua animæ tuæ medelā reportabis. Tuæ diuitiæ, quibus ut dñs uteris pro libito. Tuum cœlum, & terra, tua vita, & mors. Oīa uestra sunt uos autem 1.Co.5
Chři, Paulus ait. Sicut. n. tua dicitur domus, qua protegeris tuus ager, qa ex eo fructus colligis, ita diligētis Deū uniuersa q in mundo sūt sua esse dicūtur, qa ex Ro. 8.
oībus fructū colligūt, hā diligentib. Deū oīa cooperantur in bonum, ut Paul. ait. Contra uero is, qui Deum nō diligit. nihil habet, qd suū merito dicere possit, quia licet plurium rerum dominium habeat, nullum tñ sibi ex eis fructum colligit. His, quæ caduca, & peritura sūt, manifeste non utitur in profectum, quin po- C
tius in damnum, dum his peccat, & aīæ suæ necem infert. Sed, quod magis mirādum est; nec spūalibus bonis, & donis cęlestibus pficit, si sine charitate ea possideat, ut Paulus ait: Si linguis hoīum lo- 1.Co.3
quar, & angelorum, charitatē aut ē non habeam, factus sum velut æs sonās, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiā, & nouerim mysteria omnia, & oēm scientiam, & habuero oēm fidem, ita ut montes transferā, charitatem aūt nō habuero, nihil sum. Et si distribuero in oībus pauperū oēs facultates meas, et si tradidero corpus meum, ita ut ardeā, charitatem aūt non habuero, nihil mihi prodest. Ex nulla re igit fructū sibi colligit

A ligit, qui Deũ nõ diligit, nulla res ei prodesse põt. Qui ergo Deum diligit, sui ipsius dñs est, & oĩum rerum, & tandem Dei ipsius, qui eius est, qui eũ diligit. Sũmæ hæ utilitates sunt, ut Deũ diligam⁹.

Sed qm̃ est amor amicitiæ, non respiciens qd mihi utile est, sed qd amicũ decet, & hoc amore tenemur etiam diligere Deum, eum explicari a nobis oportet.

D.Th. 1. 2. q. 25. Dionys. D.Tho. 1.2.q.25. ait ex Dionysio, primus amoris effectus est unio, amor.n.ẽ vis unitiua, ut Diony. ait. Et Aug. amor

Aug.8. de Tri. est quasi iunctura quædam, duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem.s.& quod amatur. Duplex est unio, B ait D.Th. una realis, rei ad rẽ, & hãc causat amor, efficiẽs, ut amans quærat amatem, & ei iungatur. Altera unio secundũ appetitum, & hanc causat amor concupiscentiæ, apprehendens rem, vt suam, & sibi conuenientem. Amor uero amicitiæ eam causat, in quantum alteri vult

Arist.2 Polit. bonum, sicut sibi. Hinc Arist.2. Politiq. ait. Aristophanes dixit, quod amãtes desiderant, ex ambobus fieri unum, sed qa ex hoc accideret, aut ambos, aut alterũ corrumpi, quærunt unionem, quæ cõuenit, & decet, ut.s. simul conuersentur, simul colloquantur, & eadem velint, vt idem sit eis velle, & idem nolle.

Cum ergo amor amicitiæ uniat uolũtatem iusti volũtati Dei, ut idem velit q̃ Deus, attendendũ nobis est, & diligẽter inspiciendũ qb. quasi gressib. diuina volũtas ꝓcedat: eisdẽ.n. beatus in cœlo, ubi charitas perfecta est, eisdẽ ẽt pro modulo suo iustus procedit in uia. Primũ vult C Deus sibi ipsi oẽ bonũ, qd hẽt infinitam gloriam, & esse infinite perfectũ. Cũq; illud obtineat, infinite in se ipso delectatur, & gaudet. Hoc Deus necessario, & naturaliter vult. Deinde liberè vult creaturis bona pp gloriã suã, vt in eius bonitas appareat. Ad eũdẽ modũ charitas pfecta beatorum efficit, ut uelint Deo oĩbus suis virib. infinitam gloriam, & infinita bona. Cumq; videant in Deo vniuersum quod ipsi desiderant, resultat in eis fructus S iritus sãcti, & charitatis, gaudium tantum, quod explicari nõ potest, quia in sibi dilectissimo Deo vidẽt bonũ infinita. Et hoc est præcipuum beati gaudium, nec.n. adeo lætatur beatus de gloria propria, ac de Dei gloria. Hoc est gaudium illud, de quo dicitur, intra ĩ gaudium domini tui. Sicut.n. Deus primo gaudet de gloria sua, ita, & beatus. Et sic ingreditur in pelagus illud immẽsum diuini gaudij, efficitq; illud suum, intra in gaudium domini tui, dum de eo magis gaudet, quã de proprio. Hinc efficitur, ac procedit, ut omnes cœlestium cantus resonent Dei laudes, & gloriam, non suam. Audiuit Esa. cælestes spiritus Esa. 6. cantantes. Audiuit & Ioannes sæpe, sed Apo. 5. non audierunt dicentes, o fœlices nos, o beatos, o diuites. Sed potius sanct⁹ Deus nr̃ sanctus, sanctus, dignus omni honore, & benedictione, ipsi gloria, honor, & B potestas. Licet.n. se videant summa perfrui gloria, ac bonis, magis tñ lætantur, de diuina, q̃ de sua beatitudine, & iõ illã decantant, eamque semper loquuntur.

Deinde beati diligunt maximè proximum, & buna ei maxima desiderant, qa in illis Deus glorificatur. Et hinc fit, vt beati beatis velint maximam gloriã, & plus velint gloriam Christi, & Mariæ, quam suã, quia in illis maxime Deus glorificatur, & gloriam propriam uolunt, quia ita Deus in eis glorificatur, neç ampliorem sibi desiderant gloriam, quã obtinent, quia Dei uoluntati omnino conformes sunt, & vidẽt uarietate, aç diuersitate beatorum maxime Deum glorificari. Optant præterea beati nobis maxima dona cœlestia, & uniuersa bona, vt Dei etiã gloria, ac bonitas in nobis splen C deat, & ideo pro nobis ardenter orant.

Ad huius cœlestis Hierusalem similitudinem in corde nostro effomãdũ est habitaculũ Deo. Et qui in charitate Dei perfici vult oporter, ut omnem cupiditatem, & proprium lucrum a corde expellat, & Dei sui præsentiã in corde iugiter teneat, velitq; Deo infinita bona, & immensam gloriam, qualem ipse hẽt. Complaceatque sibi in bonis Dei, gaudẽs, eo quod Deus ĩ se bonus, & infinitus est, oĩ ornatus perfectione. Hoc opus est perfectę charitatis, ad hunc amorẽ, & gaudiũ inuitat nos sæpe scriptura. Vnde ps. ait: Ps. 31.

A Exultate iusti in domino. Et Pau. Gaudete in Dño semper, iterum dico gaudete & Psal. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Hoc fuit gaudiũ illud Mariæ, de quo ipsa ait. Exultauit spiritus meus in Deo salutari meo. Et iterum Psal. Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum. Ait etiã carnem exultasse, quia ex redundantia spũali dulcedinis animæ solet caro exultare. Hoc amore inflammatus August. dicit dixisse. Si ego esse Deus, & tu Domine esses Augu. facerem ego te Deum & me Augustinum. Hoc charitatis gaudiũ multa bona efficit in nobis. Primũ, multorum bonorum operum causa est, ne gaudio enim languet aĩa in operibus suis. Vnde Aristot. dixit, Delectationes adaugẽt operationes. Hinc Esd. Gaudiũ Domini est fortitudo nostra, quia vires pbet, ut bene operemur. Secũdũ hoc spirituale, & inenarrabile gaudium efficit, ut terrenũ, & uile despiciamus. Sine gaudio n. esse non possumus, & qui celeste non habet, terrenum quærit, qui vero celeste obtinet, facile spernit caducũ, & uanum: gustato. n. spiritu, desipit omnis caro. Tertium cum iusti multis tribulationib. & malis opprimantur, & lachrimis abundent, hoc gaudium est, quod omnẽ lachrymam abstergit, & iustos consolat & reficit. Multæ tribulationes tibi sunt multi dolores, multæ lachrimæ uis consolari? Audi quid Psal. fecerit. Memor fuit Dei, & delectatus sum, & defecit spiritus meus. Recordare bonorũ Dei tui & hoc magis te oblectabit, si eum diligis C quem contristabit quicũq; tribulatio. Audi Iacob dicentem filio dilecto. Iam letus moriar, quia uidi faciẽ tuã. Quasi dicat. Malum omnium terribilius quod est mors, non poterit a me lætitiam hãc tollere, q̃ de conspectu tuo capio, quia diues, & potẽs es. Si gaudes uidẽs multa bona in creatura delicte, gaude potiꝰ uidens infinita bona in Deo super oĩa dilecto. Gaudẽ etiam in bonis Dei tui, q tua sunt oĩa. Si amicorum omnia sũt communia, si parentum bona filiorum sunt, reputa omnia Dei bona tua esse, q a amicus, & pater tuus est. Ideo aiebat Socrates, omnia bona Dei esse bonorũ. quia illi amici Dei sunt, Dei potẽtiã tua est, Dei sapientia tua quia cum oportuerit pro te miracula facere, sapiẽtiã ostẽdere, sine dubio faciet. Iõ factus homo attributa sua homini dedit, ut scias, omnia diuina tua esse. Plorabat Anna, & ait ad eam Elcana vir eius. Quousq; luges, non ne ego melior sum tibi, quam decem filij? Quid luges o anima mea, nunquid Deus tuus non est tibi melior, quam uniuersa temporalia, propter quæ doles.

Ph. 4. Ps. 36. Ps. 83. B Arist. 2. Esd. 18. C Ge. 46. A Socra. 1. Re. 1

Sed obijt Bernardus. Quomodo mihi dicis, gaude in Domino semper, quasi in mea esset potestate gaudere? sæpe nel leui gaudere, nec possum. Respõdet Bernardus affectus appetitus in nostra potestate non semper, si tamen a nobis excitet, & curetur, facile illũ inueniemus. Sicut dicit psalmista. Laboraui in gemitu meo, idest, laboraui, & curaui, ut gemerem, & continuo tanta adfuit lachryma rum redundantia, ut lauare possem per singulas noctes lectum meum. Vis dolere de peccato? nec adest tibi dolor audi consilium, labora ut doleas, affige carnem cõsidera mala peccati. Ita si uis gaudere de Deis bonis, & non adest tibi gaudium, labora, ut gaudeas, considera bona Dei tui gaudebis.

Ber. ser. 5. in ca pit. ieiunij. B Psal. 6.

Ex hoc amore amicitiæ prouenit, ut curemus oĩa nostra opera in gloriam Dei facere. Iuxta illud Pauli, siue ergo manducatis, siue debitis, uel aliud quid facitis, omnia in gloriã Dei facite, quoniam Deus dignus est, qui ab omni creatura glorificetur, etiam si nullum inde commodum sequeretur. Hac ergo charitate ducimur, ut curemus in omnibus Deo placere.

1. Cor. 10. C

Ex hoc etiam amore procedit pximi dilectio, qua ei bona spũalia uolumus, & cinamus, & tẽporalia ut decet, qa in his Deus glorificatur. Ex eodẽ gaudiũ innascitur de bonis proximi, & dolo de peccatis, qa Dei offensa sunt. Hinc oritur cura uitandi, & tollendi peccata, zelus, quo mouetur iustus in peccatores, & demum vniuersa bona, & uirtutũ actus ab hac charitate procedunt, non-

q dem

A dem eliciente, sed imperante, & perficiē te omnem uirtutis actum. Ipsa enim est omnium uirtutum regina ac forma, &c.

IN EADEM DOMINICA
Decimaseptima post Pentecost.
Concio Tertia.

Them. Diliges Dominum Deum tuum, &c. Matth. 22.

DVplex hodierno in Euāgelio quæstio proponitur. Prior Christo Domino, & a doctore illū tentare uolēte, & respondet ei Christus, nec solum quæsito respondet, sed etiam non quæsito. Interrogatus enim de maximo, & primo mandato, postquam illud explicuit, adiecit. Secundum mādatū simile est huic: B diliges proximum tuum, &c.

Ps. 118 Altera quæstio proponitur a Christo Domino Pharisæis. Quid uobis uidetur de Christo, cuius filius est? & diminute ei respōdent, quia solū cum dicunt filiū Dauid, cum sit etiam filius Dei. Vt utrūque uideamus, necessaria nobis gratia est, quam petamus per Mariam.

Merito Regius Psal. ait: Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea aīa mea. Et iterum. Reuela oculos meos, & cōsiderabo mirabilia de lege tua: An nō mirabilis, & stupenda dignatio ea, quę hoc mādato exprimitur, ut uelit Deus amicus esse hominis, & qui nos dilexit uelit a nobis diligi, ut amicitia perfecta constat. D. Th. multa de hac re dixit, opusculo de amore Dei. Vbi citat Aug. dicentem. Obstupesce anima mea dignationē Dei erga te, nobilitauit te, cōstituens dominum omniū inferiorū, oīa subijciēs C sub pedibus tuis. Et qui dominaris uniuersę corporali creaturæ, non mirū esset si Angelorum, saltē Seraphinorū subderis imperio. Sed non sic tecum actum est, immediate Deo subderis, sed dilatare usque ad mortē prę admiratione, cui debueras seruus esse, iubet, ut sis amicus. Vnde ait: Iam non dicam uos seruos, sed amicos. Hoc est, diliges Dnm Deum tuum, quoniam ipse prior dilexit te, statue cum amicitiam. A

[Margin: D. Th. opusc. de amore Dei. Aug. — Io. 15.]

Vt amicitia stabiliatur necessarius est amor utriusque amici. Dei erga nos amor æternus & infinitus est, diligis oia quæ sunt. Vt noster non desit amor, primum, & maximum legis mandatū proponitur, diliges Dominū Deum tuum. Sed dices. Quomodo hunc amorem habere potero? & quibus iuuari potero, ut Deum diligam meū? Imo uero quomodo poterit nō diligi Deus. Quid illi deest ut nō diligatur? Tot sunt motiua diuini amoris, ut cōfundi nos oporteret, quod necessarium sit, præcipi nobis hanc dilectionem. Si bonitas, & pulchritudo diligitur, quomodo nōn diligenda bonitas, & pulchritudo infinita? si beneficia amare compellunt, quomodo non diligendus De⁹ perpetuus, & iugis benefactor. B

Sed si adhuc indiges adminiculis, ut hunc in te amorem excites, audi. Diuus Thomas ait: Secundum Anselmum tripliciter potest Dei amor in anima, generari, quasi naturaliter, uoluntariè, & mirabiliter, seu supernaturaliter. Et sic anima consideratur uel ut natura est, uel ut deliberatiua, uel ut illustrata gratiæ muneribus.

[Margin: D.Th. opusc. de amore Dei. Ansel.]

Primo modo quasi naturaliter generatur in nobis diuinus amor per beneficia nobis a Deo concessa. Cum dicimus naturaliter generari, intelligendum nō est charitatis donum esse a natura, a gratia etenim procedit: sed sic accipiendum est ut adiuuante gratia Dei, naturalis īclinatio adiuuet, ut diligamus. Nā, & in brutis amor cernitur circa beneficos. Hinc Iob. Interroga iumenta, & docebunt te. Iob 12. Et ad modū naturæ procedere uidet hic amor ab anima. Sicut enim in generatione naturali agens agit in sibi cōtrarium per contractum, & coactionē, ut sibi assimiletur, sicut cum ignis agit in lignum calore expellens frigiditatē, & cū actio durat, tādem ex ligno fit ignis. Ita Deus diligens peccatorem, cum adhuc inimici essemus, nihilomin⁹ nos dilexit, & ardenter dilexit, tanq̄ ignis consumens, ut dr̄ Deute. 4. & appropinquans hic ignis diuinus peccatori, illum tāgit beneficijs, & disponit ad amicitiam. Incipit primum

[Margin: Simile C]

A mum calefacere, iuxta illud Psalmi. Tāge mōtes, & fumigabunt. Et perseuerās in benefaciendo tādem cor humanū superat, ac ignit, iuxta illud. Ignē ueni mittere in terrā, & quid uolo, nisi ut ardeat? Et cū sit naturalis uis in reb. ex similib. similia procreās, dr, quasi naturaliter generari in nobis Dei amicitiā ex Dei amicitia, iuxta illud Ioā. Fratres, diligamus Deū, qm ipse prior dilexit nos. Vt uero id percipias finge me ad te nūcium ueni re, ac legatum. Ingressus ergo domū tuā & te seorsum alloquēs, hic aio. Aduētus mei causa in domū tuā est, ut amicitia iūgaris cū principe maximo, q hac de causa me ad te misit. Rńdebis mihi, quanā

Ps. 143

Luc. 12

1. Io. 4.

Simile

B de causa eū diligā? qa ille uehemēter diligit te. Ais tu quō ergo ei⁹ amorē agnoscā? Et ego, Attēde quæ ad te mittit munera. Et ostio aperto īgredit̄ seruus principis, deferēs tibi munus, q mille aureis nummis ęstimatur. Cōtinuo ingreditur seruus alius, qui munus defert, cuius pretium esset decē milliū aureorum numorū. Et statim alter intraret donaria deferēs tibi infiniti pretij. Et demū alius qui epistolā defert principis, qua te obsecrat ut ei⁹ sis amicus, promittens tibi uniuersū regnū suū, si ei amicitia coniungi velis. An nō tibi manifeste cōstaret his acceptis donis, & epistola, in sūmo te habere pretio ab eo principe? An nō manifeste

C cerneres, diligi te ab illo? An nō excitaretur animus tuus, ut eū in amicum tibi sumeres, q pręcipuo te amore diligit, & tāta in te beneficia cōtulit, & maiora cōferre paratus est? Sed quid faceres, si uniuersis illis donis ad te missis uideres demū ad te mitti cor ipsum principis ut testem amoris sui in te? Quis hūc amorē non diceret immensum, & quasi uim inferentem amico? Hæc omnia nobiscū fecit Deus. Si rectis oculis oīa naturalia inspiciamus. Dic mihi obsecro, a quo putes tibi cōcessam animam corpus, & omnes eius uires? a quo terrā, aquam, aerē, ignem, solem, lunam, stellas, quorum beneficio uiuis? A quo uniuersa, quę sub cęlo sunt, quib. frueris? Hæc, q naturæ beneficia dicuntur, Dei beneficia sunt, Dei dona, quę ad te mittit: ut. n. ei⁹ amorē in

spicias, eumq; diligas, Dñs De⁹ tuus hæc condidit, & creauit in ministerium cunctis gentib. ut dr in Deut. caue, ne adeo sis inscius, ut ad te dicatur illud prophetæ. Et hæc nesciuit, qa ego dedi ei frumētum, uinum, & oleum, quę fecerūt Baal. Sed nunc horum donorum pretium attende, quo pretio æstimares terrā, elemēta, solem, pluuiam oculos, manus, pedes. Non mille aureis nummis, nō mille talentis, sed inęstimabili pretio. Ecce ergo pretiosissima dona a Deo accepisti, quæ signa sunt amoris ipsius ī te. Deinde cor suum tibi misit cū filiū, qui est in sinu patris, in terras destinauit. Sic Deus dilexit mundū, ut filium suū unigenitū daret, o donū infinitū, fidelē amoris testē. Deinde epistolā diuinæ scripturę ad te mittit, qua petit, ut eum diligas, promittens tibi cœleste regnum, si eum dilexeris. Nūc o homo te urgeo, his acceptis beneficijs Deum nō diligis? Vidisti ne lignū, oī ex parte igne circundatum, per triginta annos, nec tñ ardere? Stupendū certe pdigium, cur humanū, in qd tā potēs ignis tāto tpe agit, nec tñ igne amoris absumitur. Vide inter quas si prunas amoris, & beneficiorū Domini tui. Dilexit me, ait Paulus, & tradidit semetipsū p me. Me totum debeo creatori meo, item totū me debeo gubernatori meo, itē totum redēptori meo, item totum iudici meo, pro peccatis meis, cui debeo decem millia talenta, itē totum glorificatori meo, cui horum me dem, ut soluā, ignoro. Hinc propheta. Quid dignū offerā dño? Indicabo tibi o ho, quid sit bonū, & quid Deus requiret a te, solicitum te ambulare cum Deo tuo. Hęc solicitudo amoris ē amaet exoluisti debita uniuersa p modulo tuo.

Attende præterea, ferocissima bruta mãsuescere in beneficos, & eos diligere. Leo, Vrsus, Elephas diligunt pascētes se, solus homo ad beneficia ingratus cernitur. Ideo Esaias ait. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, Israel autem me non cognouit. Merito Iob ait. Interroga iumenta, & docebunt te. Pudeat te a iumētis superari gratitudine cū ea superes itellectu. Quasi naturaliter, & quasi necessario diligis diligen-

A

Deu. 4.

Ose. 2.

Ioan. 3

B

Gal. 2.

C

Mic. 6.

Esa. 1.

Iob. 12

A gētem te, cur non Deum? Tāta rēs amor est, vt alio quam amore cōpēsari nō possit. Dei uero in te amor adeo patēs est, vt de eo dubitari nō possit, euidētissima n.
Ps. 52. testimonia dedit. De quib. Psal. Testimo
Ge. 29. nia tua credibilia facta sunt nimis. Testis cælū, terra, elementa omnia, & quicquid in eis est. Et si hi testes non adeo fide digni tibi apparēt. Testis crux, claui, flagella, insidians sāguis, & mors Dei, amore tui. Et cum hæc oīa patitur, eo uidentur præ amoris magnitudine. Et licet repleta sit malis aīa eius, & saturatus opprobrijs nihilominus tñ amor non erat impletus, sed clamat, sitio. Ad tanti amoris
Io. 19. conspectum & lapides franguntur, nec
B cor tuum emollitur. Ad iumenta recāte miseriā, ut disceres diligere: sed nūc abi, ad durissimos lapides, & disce diligere.
Iob 41 Emollite humanū cor, ne forte de te dicat illud Iob. Cor eius indurabitur tanquā lapis, & stringetur quasi malleatoris incus. Si n. hoc amoris igne non ardes, ignis interni seruatus tibi est, quo ardeas in æternum. Quasi ergo ad modum natu regeneratur in nobis diuinis amor beneficijs à Deo susceptis. Iuxta illud prophetæ.
Osee 11 In funiculis Adam traham eos in uin
Hiero. culis charitatis. Vbi Hiero. idest in funiculis hominum, quib. homines duci, & trahi consueuerunt, nempe beneficijs, et dilectione. Notanter uero dicit, traham, quod vim quādā significat. Quasi dicat. Tanta erunt mea ergā illos beneficia, vt quodammodo cōpellā eos diligere me,
C & quasi uim quādā suauem eis inferam, ið eos ligabo beneficijs, quasi funiculis. Secundo mō generatur in nobis diuinus amor per deliberatione. Nā in recta deliberatione (vt Aristoteles ait) præminus præligitur, & præamatur. Vnde ait, Aristoteles, nullus dubitat, utrū beatitudo, an diuitiæ sint præeligēdæ, pp nimiā præeminentiā beatitudinis ad diuitias. Cū alicui proponit massa auri, & ferri, ut eligat alterā ex ipsis, statim eligit aurū. Sic ergo anima deliberans, utrum Deū eligere debeat, ut creaturam, uidebit in Dei manifestam excellentiam, & Deum eliget. Hinc dī Deuteronomij 26. Dñm elegisti hodie, ut sit tibi Deus. Nūc ergo deliberemus, qs nobis sit in amicum eli A
gendus, uel Deus, uel alia quæuis creatura. Seneca ait, tu cum amico tuo omnia Seneca
delibera, sed de ipso primum. Oia illa quæ ad amicum pertinent, in Deo manifeste excellētissima sunt, ut merito dicat Can. 5.
sponsa. Dilectus meus candidus, & rubicundus electus ex millibus.

Primò, naturę cōformitas solet amicitiam cōciliare. Hinc Sapiens ait. Omne Ecc. 13
animal diligit sibi simile. Nihil uero tibi similius Deo, tu enim ad eius imaginem firmatus es. Et ut oī ex parte tibi similior redderet, factus est hō, ut omnino similem plus diligas. Ideo sæpe se dicit filiū hominis. Sed taliter est homo, ut sit præ omni homine diligendus, primo pp B
causam, secundo pp statum. Propter causam quidem, quia si diligis hominem, qui tecum factus est homo, magis debes diligere eum, qui propter tecum factus est hō. Non solum homo est, ut alij, sed causa, pp quam factus homo est, tu es, cui iusmodi alium hominem non inuenies. Propter statum uero, quonia nisi homo diligitur, maximus homo præcipue est diligendus: vnde solet homo in amicum præeligere magnatem, aut principem. Hic ergo homo Deus est maximus ho Ap. 19
mo, quia rex regum, & Dominum domi Simile
nantiū. Qua uero parte Christus Deus est, nobis simillimus est. Si amare posset imago depicta, magis diligeret imaginē existentem in mente artificis, secūdum quam facta est, quam aliam imaginē sibi similem ab eodem artifice factā, quia C
magis est similis imagini existenti in mēte artificis quam alteri. Sic si homo diligit hoiem, quia est imago sibi similis a Deo depicta magis tenetur diligere eā, qui est in mente Dei secundum quam ipse factus est, quæ est verbum Dei.

Secundo, utilitas, quā ab amico sperare potes iuuat maxime, ut cū ab eo ami Pr. 19.
citias iungas. Hinc Sap. Multi colūt personā potentis, & amici sunt bona tribuētis. Te rogo, a quo recepisti uel recipere Ro. 8.
speras dona, sicut a Deo q proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnib. tradidit illum, qūo non cum illo omnia nobis donabit? Et Iacobus omne datum Iaco. 1.
opti-

A optimum,& oẽ donum perfectũ de sursum est, descẽdens à patre luminũ. Quis vnquam amicorum tibi dedit filiũ tuũ, aut spũm suum? Deus vero hæc tibi donauit, quæ inenarrabilia dona sũt. Deinde, quę tibi donat amicus, dat mutuo, redditionẽ expectans. Sic ait amicus quidã.
Lu. 11. Amice, accõmoda mihi tres panes, semp in. amici aliquam retributionẽ sperare solent. Solus Deus donat irredibiliter, q bonorum nostrorũ non indiget, ut Psalmista ait.
Ps. 15. Et si amicus aliquid tibi donauit plus illud a Deo accepisti, quã ab amico; Deus.n. fons omnis boni est, Potius
B uero diligendus est fons effluens, quam canalis, per quem aqua decurrit. Deus namq; inclinauit cor amici tui, ut tibi be
Pr. 12. nefaceret. Hinc Sapiẽs. Sicut occasiones aquarũ, sic cor Regis in manu domini, quicunque uoluerit uertet illud.

Ad hanc utilitatem, quã in amico quęrimus, pertinet, ut amicus participet mala amici, & ea ab amico tollere curet. Quia in re multi deficiũt amicorum. Sed hac in re apparet diuinus amor, q ĩ natura sua non ualens malis tuis cõicare, assumpsit alienam naturam, ut cõmunicans malis tuis consolaretur te, & oĩa tua mala tolleret. Quinq; uero mala terribilia esse, ait Aristoteles, infamiã, inopiam, ęgritudinem, inimicitias mortem.
Esa. 51 Infamiã suscepit, dũ cum iniquis reputatus est, inopiã, cum diues esset, pro nobis
C egenus factus est, & vir factus est dolorũ, sciens infirmitatem, Et odio habitus gratis, & tandẽ in cruce tui cã occubuit, quid amplius mali tui potui accipere, vt te reficeret? & ea uniuersa a te tolleret?

Tertio mirabiliter, & supernaturaliter gñratur in nobis diuinus amor p gratiam. Hinc Paulus. Charitas Dei diffusa est ĩ cordibus nostris per Spũm sanctũ, qui datus est nobis. Sicut.n. dat homini Deus esse naturale, & potentias, quæ ab essentia fluunt, ita dat gratiã, & uirtutes ab eo procedentes, inter quas præcipua, est charitas, ad quã habẽdam licet homo disponi possit, non tñ ei dabitur, nisi Dei gratia, & dono, Sicut ergo filijs Aaron ignis de cœlo dat⁹ est, quo sacrificia Deo accepta offerẽt, ita de cęlo nobis charitas datur Dei dono. Ab illo ergo petẽda est. A

Demũ, in hac diuina dilectione atten
Ro. 9. dẽdum est, exigi eam a nobis ex toto corde, anima, & uiribus, ut innuit, nihil in anima, & corpore esse debere, quo Deo nõ obsequaris: intellectum i illum corde, memoria illius recordare, uoluntate dilige, sensibus cunctis inserui, & peccatum in illum nullo modo admittas.

Sed attende, duplicẽ esse Dei dilectionem. Prima dilectio omnino necessaria ad salutẽ est, qua fortiter inhærens Deo, obediens mandata eius, & statuens peccatũ graue nõ admittere, et si uita tibi p fundẽda sit. Hanc dilectionem expressit B
Psal. cum ait. Iuraui, & statui custodire legẽ tuã. Est uero al'a dilectio perfectior q̃ pcipue dici põt ex toto corde, q̃ subiecto exẽplo manifesta fiet. Vidisti aliqñ Simile
uxorẽ sũmo affectu uirũ diligentẽ, quæ nõ solum firmiter statuit, proditionem in uiro non admittere, nec adulteriũ, sed ãtira uiro affecta est, ut curet illius agnoscere ingenium, & oĩa, quæ ei maxime placent, ex illo in oĩbus uoluntatẽ eius, impleat, & nec minimis ab eius uoluntatem aberret, dilecti ex toto corde dr̃, et. Sit̃is huic dilectioni perfectorũ amor est, qui Deum ex toto corde diligunt, in oĩbus curantes diuinam implere uoluntatem. Deo per oĩa placentes, quarũ cibus est, facere uoluntatẽ Dei, & in nulla alia re delectãtur, nisi in Deo suo. Tu scis, q C
nõ sit læta ancilla tua, nisi in te domine, ait regina Hester. Hinc August. Mi Hes. 14
nus te amat, qui tecum aliquid amat, q nõ propter te amat. Hic Deus amor perfectus, licet creaturas uideat, sed nõ ĩ eis sistit, sed sicut colũba ad arcam reuertitur, dicens: quid mihi est in cœlo, & a te quid uoluit sup terrã, Deus cordis mei; Gen. 8.
Hãc dilectionem nõ impedit res aliqua Psal. 2.
mundi, q̃a oĩa in Deum conuertit, efficiturq; in aĩa illud Canticorũ. Murenulas Cant. 1
aureas faciemus tibi uermiculatas argẽto. Dummõ murenulæ aureæ sint, argẽtũ impedimẽto non est, sed ornamento; Quia si pfecta charitas in aĩ manet, substantia, & reliqua omnia temporalia, in Dei gloriam iustus cõuertit, & sic auro, & argento anima ornatur, atque perficitur,

A tur. Satis hæc sint de Dei dilectione, ut de reliquis initio propositis differamus.

Addit Christus Dñs. Secundum autẽ simile est huic, diliges proximum tuũ sicut te ipsum. Dr̃ simile hoc mandatum primo multis de causis, primo, quia eiusdem speciei actus, ab eadem virtute elicitus. Secundo similes in obligatione, qa sicut primum non consulitur, sed præcipit, ita, & sm. Tertio in authoritate, qa diuinum, & non humanũ præceptũ est. Hinc Ioãnes. Hoc mãdatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat, et fratrem suum. Et iõ omnes traditiones humanæ cõtra hoc præceptum sunt nul æ, sicut Christus dns ostẽdit Mat. 12. Quare, & uos transgredimini mandatũ Dei pp traditiones uestras. Quarto mãdatorum diuinorũ quędam sunt ceremonialia, quędam iudicialia, quædã mortalia, & hęc potiora sunt illis, & illis ab rogatis per Christum, hæc ampliata sũt dicẽte ipso. Non ueni legẽ soluere, sed adimplere. Vnde ait, audistis, qa dictum est antiquis, non occides, diliges proximũ. Ego autẽ dico uobis, nolite irasci diligite inimicos uestros. Moralia ergo præcepta firmissima sũt inter diuina. Sicut ergo primum mandatũ est morale, ita & sm. Et ideo per Christum extenditur, et ampliatur. Et ideo dr̃ mandatũ nouum quia noua interpretatione, & extẽsione datum per Christum. Quinto mãdatorum Dei quædã tpalia sunt, quædã æterna: tpalia, ut de custodiẽdo Sabbatho, & fide, & spe. mandata pro hac uita constituta sunt, & in futura cessant. Sed dilectionis mandatũ æternũ est, quia Charitas nunq̃ excidit. Omnib. ergo nominibus hoc mandatum dicitur maximum Dei mandatum, & simile primo. Hæc Diuus Thoma opusculo de amore Dei & proximi ubi plura de hac re.

1. Ioã. 4

B

Mat. 5.

C

1. Cor. 13.

D. Th.

In hoc uero mandato illud ualde cõsiderandum est, adeo Deum diligere hominem, ut nihil habere uelit Deus, qđ homini non concedat, & participes nos esse vult omnium eorum, quæ ipse possidet. Gratum Deo maxime est cor homi nis. Vnde ait. Fili præbe mihi cor tuũ, & nihilominus huius cordis partẽ homini concedere vult dicens, dilige etiam proximum. Vt participes simus corporis, q̃ sibi assumpsit in suppositi unitatẽ, illud nobis sacramento reliquit, Et participes simus cordis humani ait, diliges proximum tuum sicut teipsum. Nec solum partẽ cordis homini concedere vult, sed maximam partem, cum ait, diliges proximum sicut te ipsum. Amor.n. quo nos ipsos diligimus, maximus est, & hoc amorẽ uoluit mensuri amorem proximi dicens, sicut teipsum. Regula diligẽdi p ximum sit dilectio tui. Sicut cũ petis ab opifice, ut opus aliquod perfecte faciat, dicis ei: Fac hoc opus quasi tibi facere, ita ut maximum exigeret amorẽ in pximum, ait sicut te ipsum, ita illum dilige.

Pro. 23

A

Simile

Sed interrogas, quõ me, & proximũ diligam? Rñdeo. Diligere, est uelle bonũ alicui, diligere te, est uelle tibi bonũ, diligere proximum, est uellet proximo bonum. Sed quia plura sunt bonorum genera, talis erit amor, quale fuerit bonũ, quod tibi aut proximo uis. Est.n. bonũ, quod est simpliciter bonũ, & essentialiter, quod est Deus uellet tibi, aut alteri hoc bonũ, est simpliciter, & absolute diligere. Similiter, cum uis uirtutẽ, & gratiam quibus Deus possidetur, simpliciter diceris diligere, quia bonũ uis, q̃ est simpliciter bonum. Alia sunt bona non simpliciter, sed secundũ quid. Verbi gratia. Bonum est aurum, ait Aug. sed non simpliciter, quia bonum hic, non ubiq; & bonum bene utenti eo, non omnib. Qui hæc bona sibi, aut aliis vult, nõ simpliciter diligit, sed secundum quid.

B

Addit. D. Tho. contingit contraria eidem messe non simpliciter, sed unũ simpliciter, aliud sm quid. Sicut Aethiops est niger simpliciter, niger sm dẽtes. Cygnus est albus simpliciter niger sm oculos. Ita iustus diliget se simpliciter, & odit se sm quid, quia odit animam suam in hoc mundo, & in uitam æternam custodit eam. Contra peccator odit se simpliciter, quia q diligit iniquitatem, odit animam suam, et amat se secundum qđ quia diligit sibi utilissima quædam, quæ ipsi simpliciter bona non sunt. Hinc Boetius. Vos Deo mente consimiles a rebus

C D. Th. ubi supra.

Ioã. 12

Ps. 10.

Boeti⁹

A rebus infimis excellentis naturæ ornamenta captaris. Nec intelligitis, quãtam cõditori uestro iniuriam faciatis, ille genus humanum terrenis omnib. præstare uoluit, & uos dignitatẽ uestram infra infima quæq; detruditis. Nam si omne, q huculq; bonum est, ideo cuius est, constat esse præstantius, cum vilissima rerũ bona vestra esse iudicatis, eisdẽ uosmetipsos vestra existimatione summittis. Vt uero, quæ dicta sũt, amplius explicemus notãdum est, Dilectionem esse homini naturalẽ erga se, ut sibi bonũ velit. Sed accedit amor noxius, ac (vt ita loquar) uitiosus, ut ad se trahat amorem naturalẽ & efficit homines se ipsos amãtes, & nõ Deum, aut proximum, & dicentes illud

B Sapientis. Venite, fruamur bonis, q sũt.

Sap.2. Et hic amor est fundamentum Babilonicæ ciuitatis. Maxime nobis cauendũ, ne amor noster naturalis vincatur ab hoc amore noxio. Aliqñ vero iste amor naturalis uincitur, & informatur a gratia, & charitate, et tunc ordinate omnia diligũ

Can.1. tur, efficiturque illud Spõsæ. Ordinauit in me charitatem. Tunc.n. primo diligitur eus pp se, & se ipsum diligit homo pp Deum, & vult sibi uera bona, quę spiritualia sunt, & oia temporalia in hunc finẽ diligit. Et proximũ diligit pp Deũ, optans ei bona spiritualia, & temporalia sm quid. Hic.n. est charitatis ordo.

Sed ais, quid videt charitas in pximo, vt eum diligat sicut seipsum, qui eam ha

Sap.11 bet? Respõdetur. Cum charitas nihil diligat nisi Deum, aut pp Deũ respicit in proximo ea, quæ Dei sunt. Primo uidet

C eum facturam Dei esse, quam Deus diligit, qui diligit omnia, quę sunt. Diligit, vero effectus ab eo, q diligit causam, ut diligitur liber ab eo, qui diligit authorẽ: pictura ab eo, qui diligit pictorem: ita diligit proximum charitas, quia est factura & eius imago. Et licet proximum charitas, quia in omnibus Dei vestigiũ est, hominem tñ super reliqua, quia in eo non vestigiũ solum, sed imago Dei est. Et sicut honor imaginis ad eũ refertur, cuius est imago, ita & amor. Diligis imaginẽ Christi in ligno expressam qa tibi Christum repræsentat, qñõ nõ diligenda imago Dei incorruptibilis in aĩa expressa? A

Deinde uidet charitas in proximo, q in ipso sit Deus intime per essentiã, præsentiã, & potentiam, intimius quam anima in corpore. Et licet in omni creatura sit Deus, sed specialius in rationali, quia perpetua, & Dei capax. Deinde in proximo attendit diuinam gratiam, quam habet, uel habere potest, quę efficit proximum Dei filium, diligitur uero filius ab eo, qui diligit patrẽ. Hinc Ioannes. Omnis, qui diligit eum, qui genuit, diligit, et eum, qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus quia diligimus natos Dei, cũ Deũ diligamus. Et si proximus gratia careat, nihilominus eum digit charitas, quia illã põt habere facile. Sicut artifex solent diligere impolitum lignũ, quod cernit aptum esse, ut ex eo præcipua fiat imago Licet origo proximus sit impolitus, facile tamẽ diuina manu efficietur Dei imago per gratiam. Et tandẽ charitas uidet uoluntatem amãtissimi Dei uolentis diligi proximum. Quod si Deus uellet, uel nutu, ut diligeretur quęuis alia res minima, satis esset charitati nutus Dei, ut eã diligeret. Hinc Petrus, Castificãtes corda uestra in obedientia charitatis, non tantum necessitatis.

Ioan.5 B 1.Pe.2

Sed iam quæstionẽ Christi Domini uideamus, quę ob mutescere fecit inimicus, & obstructum est loquentium iniqua. Quid uobis uidetur de Christo, cuius filius est? Cõueniẽter Christus Dominus propositis, & eductis his, quæ ad mores, & actionem pertinẽt, quæstionẽ mouet, qua doceamur de his, quę credenda sunt. Erat uero error Iudęorum, & nunc est, dicentium, Messiam futurũ purum hominem, quem errorem, ut confutet Christus Dominus, interrogat, cuius filius sit Messias. Illi dicunt, solũ Dauidis filium esse. Quos Christus dominus manifesta ratione conuincit, cum eum uocet Dauid Dominum suum, nec sic cum conuenienter appellaret, si aliquid non haberet, quo excederet, & emineret Dauidi ostendit ergo Deum esse, sicut etiam alijs scripturæ locis fit manifestũ.

Ps. 62. C Ps.109

Obmutuerunt pharisęi. Et ex illa die nõ sunt ausi eũ amplius interrogare Sed A

qua

A qua quæstione proposita obmutescunt? Hac plane, quid uobis uidetur de Christo? Vis tu omnes hostes tuos obmutescere? Vis vt ad te accedere non audeāt? Cum te illi tentauerint, tu interroga eos & dic quid uobis videtur de Christo? Accedit ad te dęmon tentans, & suadens superba sapere, dic illi, quid tibi videtur de Christo? docuit ne ille uerbo, & exemplo superbiam? Accedit inimicus offerens diuitias, vel delicias, dic ei, quid tibi videtur de Christo? an non ille pauperē & asperam uitam duxit? Obmutescent plane inimici tui, nec habebūt, quid amplius tibi loquantur; Christi namq. consideratio omnem pellit uirtutem inimici. Ipse aliquando dixit. Tace obmutesce, idem nūc dicet, si eius auxilio uti uolueris, eius exemplis inspectis, &c.

Mar. 4 Luc. 4. B

DOMINICA XVIII. Post Pentecosten.

Ascēdens Iesus in nauiculam, trās fretauit, et uenit in ciuitatem suam, & ecce offerebant ei paralyticum, &c. Mat. 9.

Omnia corporis mala a malo animę processisse, a peccato. s. sacra scriptura testante, agnoscimus, & cum effectus natura sua cām repsentet, mala corporis, aliquid nobis innotescere faciunt ex aīæ malis. Hodierno Euangelio proponitur paralyticus in lecto iacēs. Paralysis passio naturalis est, sanguinis meatus præcludens, & sic quam partem attigerit corporis, inutilem reddit operi. C Significat uero animæ paralysim, quam lethali peccato incurrit homo, quo impeditur tum a multis bonis operib. tum ēt ab omni opere, quod dignum sit gratia, & gloria. Opera sine charitate facta vacua esse ab omni merito gratię, & glorię fides est certissima. Beatitudo namque, solum repromissa est operib. in charitate factis. Quod multis uerbis Paulus docet. Si linguis hominū loquar, & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans. Et si habuero prophetiā, & nouerim mysteria oīa & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferā, charitatem aūt non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperū omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Quib. verbis ostendit Paulus excellentissima opera nihil esse, si sine charitate fiant. A

1. Cor. 13.

Huius vero rei duplex est ratio. Prior illa est, cum operatio procedat a natura, qualis unusquisque est, talia præstat opera. Brutum non intelligit, quia caret natura rationis participe. Lapis nō sentit, non. n. habet esse sensitiuum: gratia aūt Dei est, quæ homini dat esse supernaturale, ac gratuitum, cum ea careat peccator, præstare nō potest opera grata Deo, atque adeo digna æterna mercede. Solū vero prestabit opera moraliter bona, nō tñ opera tantæ dignitatis ac excellentię, vt uita æterna digna censeantur. Hinc Ioannis 15. Sicut palmes non potest ferre fructum a seipso, nisi manserit in uite, & ita uos nisi in me manseritis. Posterior vero eiusdem rei ratio est. A natura nobis insitum est, ut amici opera nobis placeant, inimici uero displiceāt. Sicut amicitia quædam est inter duos consonātia, & conformitas, ita inimicitia dissonantia, & deformitas est. Ea ergo q̄ ab amico fiunt, grata nobis, ac iucunda sunt: q̄ vero ab inimico, non item, sed exosa potius, ac molesta esse solent. Hinc nulla Xpi opera placere pharisæis poterant, licet diuina oīa existerent. Et nulla obsequia Dauidis Sauli grata erant. Cum ergo is, q gr̄a ornatus est, & charitate Dei sit amicus, ille uero q peccati seruus est, inimicus sit, non mirum, si illius opera a Deo acceptētur ut grata, & præmio cælesti digna: huius uero talis remmeratione digna minime censeantur. Duo ministrant Regi, & alter minora præstat obsequia, & ei placet, & mercedē magnam consequitur, alter maiora præstat, & recipit nihil: qd si huius rei rōnē q̄ras, audies, inuenit ille grām in oculis Regis: hic uero nō inuenit. Hoc uero maxime contingit, in his qui Deo obsequunt, cū principium, & radix totius meriti apud Deū, sit amicitia, & gratia ipsius cōsistat. B C Simile

Hinc

A Hinc uero illud orit̃, ut minima, opera iusti Deo maxime grata sint. Sicut amantissimo parenti, grauissima sũt, ẽt minima filij paruuli verba, vel facta, eaque magnifacit, ac laudat. Illud vero cœlestia ac diuino patri, cũ filijs suis cõtingere, manifeste ostẽdit, qui ait: Nã & capilli capitis vrĩ numerati sũt oẽs. Quo significat̃, minimas ẽt iusti cogitationes a Deo numerari, in retributionẽ. Itemq; illud, Vulnerasti cor meũ, soror mea spõsa in uno oculorũ tuorũ, & in uno crine colli tui. Minimũ pfecto est crinis, vnus tñ ẽt hic, si sponsæ sit, cor Dei uulnerat. Mira profecto res, & q̃ fidẽ humanam superat, sed non diuinam, calicẽ aquæ frigidæ, à Deo remunerãdũ æterna mercede, & infinita mercede, quæ Deus ipse est, merces omnino est magna nimis.

Simile

Mat. 10

Luc. 12

Cant. 4

B Hoc vero sũme consolari põt pios, ac iustos. Hinc Sapiẽs: Comede cum lętitia panẽ tuũ, quia placent Deo opera tua. Sicut namq; summe delectat Regis ministrũ, cũ nouit obsequia sua regi gratissima esse. Ita prorsus iustus sũma profundẽdus lætitia est, cũ nouerit grata Deo esse opera sua. Quia ille gratus est, grata sunt eius obseq̃a. Sic.n. de Abele dr̃. Respexit dñs ad Abel, & ad munera eius.

Eccl. 9.

Gen. 4.

Opera vero inimici, placere non possunt Deo, ut se pro illis in mercedẽ det, quia odio sunt Deo impius, & impietas eius. Vnde opera quãtũuis maxima, non ei placent. Et sic impij in circuitu ambulant, ut ps. ait, q̃a nihil proficiunt. Sicut .n. qui in circuitu ambulat, nihil ambulando proficit, sed semp in eadẽ hęret salebra, sic pc̃tor operans, ac laborans, nihil proficit. Hinc loquit̃ dñs. Ne offeratis incensum frustra, incensum abominatio est mihi: manus.n. vestræ sãguine plenæ sunt. Hinc Sap. 3. Qui abijcit sapientiã, & disciplinam infęlix est, & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorũ. Et Prou. 11. Impius facit opus instabile, seminati autem iustitiam merces fidelis. Opus dicit̃ instabile, cuius retributio tpalis est. Licet ergo exterius similia sint multa opera iusti, & peccatoris, reuera tñ multum inter illã interest, ut explicat Iob cũ ait.

Sap. 14

Ps. 11.

C

Esa. 1.

A Penna strutionis similis est pennis Herodij, & accipitris: pennis quidem prædi- Iob 39
tus est struthio, sed tanto pondere corporis grauatur, ut non possit in altum uolando efferri, sicut Accipiter, & Herodius. Sic opera iniusti, quantumcunque magna appareant, in cœlum tñ nõ ascẽdunt: sed hic receperunt mercedem suã.

Qua in re miserandũ omnino, ac deplorandum peccatoris dispendium est, dũ innumera opera perficit, quæ si Deo gratus perficeret, digna essent cœlesti regno, & æterna gloria munerarent: nunc vero quia in peccato fiunt, in æternum obliuione tradentur, nec in futuro sæculo mercedem recipient. Hæc uero opera omnino a sanctis mortua dicuntur, nec vnquam uiuificantur, etiam si demum peccator in gratiam redeat. Vide Diuũ Thom. 3. par. B D. Th. 3. p. q. 89. ar. 6

Audi nunc iusti hac in re fęlicitatem, ex qua colligere facile poteris, peccatoris in eadem re infęlicitatem, & miseriã. Vtrumque vero proposito exemplo fiet planum atque perspicuum. Si quis tibi diceret, fac tu annulos argenteos, & pretium cuiusq; denariũ unũ, vel duos non excedat: ego uero, quolibet annulo speciosissimum adamantẽ aut splendidissimum carbunculum imponam, cuius p̃cium adeo ingẽs sit, ut ditissimæ, & opulentissimæ ciuitatis precium, & diuitias superet, perfecti ergo annuli vẽdantur: precium uero inter nos, ex æquo diuidamus, an non utile tibi esset hoc commercium? Sed audi adhuc utilius multo. Venundentur hi annuli, & oẽ precium tibi cedat, tuũ sit, mihi uolo nihil. Tale commercium non est apud filios hoĩum, est vero Christo dñorum cum hominib. si tamen iusti esse uelint, Deoque grati, & cum eo societatẽ inire. Audi o iuste quã cum Deo societatem inieris. Opus tu pfice, ait Christus dñs, quod uel minimũ sit, a domo tua calicem aquæ frigidæ da pauperi, cuius precium est dipondium unum. Ego vero gratia mea illud opus ornabo, meritis meis ditabo, ut Deus sit æqua merces eius, & un uersa hæc merces tibi sit. O inauditum commercium, ò summam Dei in nos largitatem,

Simile

C

A rem, o prędicandā munificētiā Dei nři. Merito in epist. hodierna Pau. ait. In oībus diuites facti estis in Xpo. His vero diuit ijs caret pctór, cuius opa à Christo dño nō ornantur grā ac merito suo, atq; adeo fere nullius sūt pretij, opa paralytici ūt inutilia, uel nulla: ut ergo tibi pficua sint opera tua, ut audire posfis illud Hiere. Quiescat uox tua a ploratu, ē merces opi tuo, curādū tibi ē, paralisim exuere, ad Christumq; vt saneris, venire. Sed vt veluti i speculo videre posfim⁹, qūo sanādi sim⁹, hui⁹ paralytici curationē attēdam⁹, oportet. Ait ergo sacer euāgelista.

1. Co. 1

Hiere.

Ascēdens Iesus in nauiculā, trāsfretauit. Vt. n. nobis a paralysi, lectoq; exigeret, transfretauit, in mūdū uenit, & quis absq; labore potuisset nos ab oī malo liberare, tñ ut magis nobis inotesceret diuinus eius amor, sese in labores plurimos dedit, ostendens eo amore nos prosequi, ut nullus ei labor impedimēto fuerit, sed nec mors ipsa, quo minus nřa curaret. Licet uero oīa Dei opa mirabilia sint, laude, ac gratitudine digna, ea uerò pcipue, q̄ sūmo labore peregit. Ex quib. hoc unū est, transfretauit: multas nāque cōfecit uias, ac itinera multa, nūc pedib. nūc nauigio, & in sūma paupertate, i laborib. plurimis, i fame, & siti, & oīa hæc pp nos, se vero in labores dedit, ut nos à laborib. liberaret: nec uero laborare uoluit per diem unum, aut alterum, sed per vniuersam uitam. Hinc ille per Psaltem loquitur: Pauper sum ego, & in laborib. a iuuentute mea. Nunc ergo ascendens in nauiculam, transfretauit. Sed aliā domine, duriorē nauim cōscēdisti, & aliud mare periculosius transfretasti, cum diceres. Veni in altitudinem maris, & demersit me tēpestas. Cum crucis nauigiū sup humeros tulisti, & mare absorbuit te, tanq̄ Ionam, & mors rabida te deuorauit. Sed omnes hos labores libēter tulisti, ut nos a maledictione laborum liberares, qui nobis in maledictionē dati erant. Sed tu factus es pro nobis maledictum, ut nos benedictione frueremur.

B

Ps. 87.

C

Ps. 68.

Sed quis obsecro uiscera humana, cū habeat, videre potest alterum ꝑ eo laborantem usq; ad mortem, quem non aspiciat oculis beneuolis, atq; gratis, eoq; gratiorib. quo labores maiores sunt, & maiori dilectiōe suscepit? Est tibi fidelis minister, in oīb. tua curans, noctu, diuq; laborās, se, suaq; obliuiscēs, ut tua curet, dicis, te huic plurimū debere, neq; habere quid illi dignum persoluas. Nunc ergo oculos conuerte ad eū, qui fabricatus est cęlū, & terrā, qui ministrū seruumq; tuum sese effecit, cum nō uenit ministrari, sed ministrare, pro nobis die, ac nocte laborauit, sōno non indulgebat, ut tua curaret, vt substantiā tuā augeret, cibū perse pe non capiebat, tanta ei pro nobis laborandi cura erat. Quā pijs, gratisq. oculis hūc fidelissimū seruū aspicere tenemur. Si verò minimū laboris tibi subeūdū ē i obsequio Dei tui, imo & pro bono aīæ tuæ, continuo deficis, & dura, asperaque illa tibi apparent, & deniq. oīa, in quib. Deo obsequium pstamus, laborem dicimus, oīa difficilia, asperaq. putamus, licet nobis in prōptu sint. Si qs nūc ad te diceret, necesse est transfretare, vt Deo placeas, durissimū illud diceres, cū ad tēplum uenire, orare, confiteri, durū putes sed ecce, nunc hoc durissimū pro te Xps præstat. Transfretauit, ait Euangelista. Quo te docet in causa tua laborare, qui enim nō laborat, non manducabit. Voca, ait, operarios, & redde illis mercedē.

A

Simile

Ma. 20

B

Ma. 20

Sed quo deuenit Xps cum transfretauit? Vtique in ciuitatem suam. i. in Capharnaum, ut patet Marci 2. ubi ait, hoc miraculū factum fuisse in Capharnaū. Dicitur vero ciuitas eius, vel quia Metropolis erat Galileæ, ubi Christus educatus fuit, ut Lyra ait, nam ſm iura ciuilia, ciuitas alicuius dicitur ea esse, quæ Metropolis est eius oppidi, in quo ille natus est. Vel melius secundum Chrysostomum, dicitur Capharnaum ciuitas eius: quia ut dicitur Matth. 4. migrauerat iam a Nazareth, & transtulerat domicilium in Capharnaum. Sic ait Matthæus, relicta ciuitate Nazareth uenit, & habitauit in ciuitate Capharnaum.

C

Lyra.

Chrys.

Primū ergo Xps in suam uenit ciuitatē, primū i suos beneficus, deinde in alienos. Ordinata hęc charitas est, hinc ipse ait: Nō sū missus, nisi ad oues, q̄ perierūt domus

Mat. 15

A domus Israel. Quo facto nos domini pri- ci dñum nri negauimus,similes facti a- A
1. Ti. 5 mũ attẽdere similiter nfæ. Quia ut Paul. gricolis illis qui uineæ negauerunt fru- Mat. 21
ait. Si qs suorũ, maxime domesticorum ctus,sibiq; sui ripere uoluerũt:uineã hęre Ioan. 1.
curam nõ hẽt,fidẽ negauit,& est infide- de interfecto. Vere in propria uenit,&
li deterior. Primũ ergo Xps dñs suos ui sui eũ non receperũt,ut Ioãnes ait. Quid
sitdi. Sed interrogas,quosnam Xps dñs putas à te effici,non immundã cogitatio
suos dicit? Si.n.in illos primũ beneficia nẽ,uel irã, uel auaritiã admittis in corde
cõfert,curãdũ nobis erit profecto, ut ex tuo? certe Deũ a mente tua repellis,eum
illis nos simus,ut in nos maxime sit bñ- cordis tui possessione priuas,& dęmoni
ficus. Maximũ profecto illud est, q̃ nos illam,pctõq; tradis,& cũ Dei sis iure,dę-
Ioã. 12. Xps dñs ut suos aspiciat. Cũ dilexisset monis efficeris re ipsa, qui inimicus est
suos,q erant in mundo, in finem dilexit tibi. Quo (te obsecro)dolore angeris,cũ
eos. Primum dicere possemus,illos Xpi uides pdia tua, domos, & oẽm denique
dñi esse,quos ipse sãguine fuso redemit, substãtiã,ab inimicis tuis depdari, obti-
sibiq; emit. Sicut.n.tua dicis domũ,uel neri,ac possideri. Quid demũ si uxorẽ di
prædium,q̃ emisti,sic cũ empti simus a lectissimã,ab eisdẽ uideris deturpari,ac
Xpo,& pcio magno,eius nos esse dubiũ cõstuprari? Hinc uel collige, quo afficit
1. Co. 6 non est. Hinc Pau. Non estis uestri,em- Xps dolore,cũ te uideat, & aĩam tuã si-
pti.n.estis pcio magno,glorificate,et por bi charissimã,a dęmonib. obtineri, pdi,
B tate Deum in corpore vro. Sed hac rõ- ac possideri? Sed ô dñe, tui esse uolũ,tm B
ne,vniuersus mundus Xpi esse compro mõ inuocet nomẽ tuũ sup nos,aufer op
batur,oẽs namque redemit, & ita res se probriũ nrm,& q̃uis i aliena sim⁹ ptãte,
hẽt,ex iustitia nãq; oẽs nos Xpi sumus; eripere tu nos facile poteris, & ex ipso si
Sed suos ille potius dicit, q non solũ sui opus fuerit,deducere iferno. Eripe ergo
sunt iustitia,sed uoluntate propria se ip- nos de inimicis fortissimis,& ptate Pha
sos illi tradiderunt, nec se aliis tradunt, raõis:eripe nos facile poteris,ex ore leo-
vel se ipsos usurpãt sibi,sed se totos Xpo nis,liberare nos poteris ad istar Dauidis Ro. 8.
dño dant,ut eius sint facto,& opere, cu- da ergo nobis spm tuũ,ut tui sim⁹. Quia
ius sunt iure,atq; rõne. Quid.n.mihi p si qs spm Xpi nõ hẽt, hic nõ est eius, ait
dest mea esse domũ,aut pdium, eo q̃ il- Pau. Sed qs ẽ spus Xpi? utiq.cũ tãgi cor
lã emerim,si tñ alter possideat,& fructũ tuũ uides,facileq; tibi esse a malo recede
capiat,nõ illa meã dicas,sed aliena, imo re,& bona opari,q̃ pri⁹ impossibilia ap-
plus me cõtristat, & angit, cum uideam parebãt,nũc facilia iudicas,spũs hic Xpi
non possideri à me,q̃ ego emi, q̃ si peni- est, sicut cõtra spus neq̃ q te ad malum
tus non emissem. Iure, iustitiaq; exigen pducit,spũs Christi charitas est, hãc qui
te,oẽs Xpi sumus, quia ille nos fecit, & habet,spiritum Christi habet. Sed videa
emit,sed si nos nõ possideat, si ex nobis mus,qd in patria sua Christo offeratur.
C fructum non capiat, non nos suos dicit, Et ecce offerebãt ei paralyticũ iacẽtem C
Esa. 26 sed alienos,q̃a alter nos possidet. Hinc in lecto. Sed incõgrua oblatio hæc vr ut
Psal. 17 propheta deplorat. Possederant nos dñi Xpo dño offerat,q̃ cõuersio lucis ad tene
absq; te. Vnde alienos tunc nos dicit. Fi bras,qualis hic minister erit Xpo, q fa-
lij alieni mentiti sunt mihi, q̃ si in Deo cit Angelos suos spũs, & ministros suos Ps. 102
tristitia cẽ potest,hac de re sũme ille do- flãmã ignis. Hi q̃ sũt cõuenietissimi Deo
leret,cũ uidet nos ab aliis dñis possideri. ministri sũt,ut paralyticus qũ illius mi
Et cũ in assumpta humanitate dolere po nisterio cõueniẽs ẽẽ poterit. Nõ sine grã
tuit,de hac re usq.ad mortẽ contristatus di mysterio hic e offerẽ minister, & ab
est. Audi conquerentem dñm per prõ- eo suscipit libẽter: nã q̃ i cęlo domũ hẽt
Hier. 2 phetam. Ego plantaui te vineã electam, refertã ministris illis spiritib. i mũdũ ad
oẽ semen uerũ, quõ ergo cõuersa es mi- uemẽs,ministros alios sibi qrit, illis val
hi in prauũ,uinea aliena? An nõ merito de similes,pctõres.f.ex qb.domũ suã im
Deus noster cũ nobis expostulabit, q plet,& hos ille qrit,ut ondit exẽplo oĩs Ma. 15
quæ

A quæ perierat, q̃ bonus pastor reqrit. &
Mat.9. dragmę pditę. Nõ veni ait uocare iustos
2.Re.9 sed pctõres. Sicut David clausũ d i boset,
ĩ domũ, & mẽsã recipit, & lapsũ Aegy-
ptiũ a dño derelictũ ægrotũ, & oẽs illos,
qui ad eũ uenerunt, q erant amaro ani-
mo, & oppressi ęre alieno: ad eundẽ mo-
dum Christus dñs peccatores recipit, eo
rum ministerio uti uult, illi ipsi placent,
maxime, atq; adeo hoc eius ingeniũ cum
esset oĩbus notũ, ut ei placeant, offerunt
nunc paralyticum, pctõrem, cui dicit, re-
mittunt tibi peccata tua. Si ergo tu Deo
tuo placere desideras, ei offer peccatores
multos conare, ut adducas Xpo dño, il-
los, qui in pctis sunt, ut liberentur à dia-
boli laqueis, his nãq; epulis ille delecta-
B tur maxime. Sicut. n. cũ nouerunt mini-
Simile stri magni principis illi gratũ esse hunc,
vel illum cibũ, illũ summa industri aque
rant, eique offerunt. Sicut filij Isaac, quę
Ge. 25. runt cibum patri, qui ei placeat, ut ab eo
benedictione cõsequantur. Sic si fideles
Dei ministri essem⁹, si eũ toto corde dili
geremꝰ, si ei maxime placere desiderare
mus, mare, & aridã circuirem⁹, vt facere
mus unũ proselytũ, ut pctõrem aliquem
Deo offeremus. Hoc nos hortatur Psal.
Ps. 35. Afferte dño filij Dei, afferte dominus fi
lios arietũ, filios uero hoĩum ille magis
requirit, hoc ille efficiebat, q ait. In Chri
1.Co.4 sto Iesu per Euangelium ego vos genui.
Et qui Romanis scribens, ait. Nolo uos
ignorare fratres, quia sæpe ꝓposui veni-
Ro. 1. re ad vos, & prohibitus sum usq; adhuc.
C Sed qui d tibi negotij est apud Romanos
nũ his aliqua? Absit, sed ut aliquem fru-
ctũ habeam in uobis, & sicut in ceteris
gẽtibus, ut aliquid fructus ex uobis colli
gam, quod domini mei mensæ apponã.
Vidẽs Iesus fidẽ illorũ dixit paralyti-
Hier.5 co, remittuntur tibi pctã tua. Recte Hie
re. Dñe oculi tui fidẽ respiciunt. Sed fi-
dem, ait illorũ. Si. n. Amã impietas tanta
fuit, ut uniuersum Israel delere uoluerit
pp Mardochæum sibi non assurgẽtem,
nõnne Dei pietas maior erit, ut alijs bñ-
faciat pp alios? Sicut ergo dr. Recordat⁹
Ge. 19. est dñs Abrahę, & eripuit Loth. Et Iob
orãte pro amicis, eis Deus condonat. Et
Ge.20. Abraham pro Abimelec horante, propi
tius fuit De⁹. Et Moyses orãte placatus A
est dñs Israeli. Ita nũc uidẽs illorũ fidẽ. Ex. 32.
ait paralytico. Remittunt tibi pctã tua.
Ondit uerbis his Xps, hũc hoiem incur
risse paralisim pp pctã, & pclarũ se me-
dicũ exhibet, a radice incipiẽs, ut ĩfirmi-
tatẽ pellat procul oẽm. Cũ ergo infirmi
tate uexaris, aĩam primũ curare te opor
tet deinde corpus, iõ namq; sæpe medi-
cinæ nihil infirmo ꝓficiũt, quia pp pctã
eũ Deus flagellãt, neq; cessabũt uerbera,
donec cessent pctã. Qd u:ro pp peccata
multa ueniũt mala, et corporis patet. Pro
uer. 11. si iustus in terra recipit, quãto ma
gis impius, & pctõr. Et 1. Petri 4. Tẽpus
est, ut incipiat iudiciũ a domo Dei. Si ãt
primũ a nobis, quis finis eorũ, q non cre B
dũt Euãgelio? Et Hie. 49 Ecce qb. ñ erat
iudiciũ, ut biberẽt calicẽ bibẽtes bibent,
& tu quasi innocẽs relinqueris? Nõ eris
innocẽs, sed bibẽs bibes. Au. 1. de ciuita Aug. 1.
te, licet aliqua bona, & aliqua itẽ mala ĩ de ciui.
hac uita mercede, & suplicio Deus nõ af Dei.
ficiat, ut oñdat aliã fore uitã, qua oĩa equa
lance pẽsanda sunt, multa tñ bona opera
hic De⁹ ꝓmio afficit, & multa mala sup-
plicio, ut oñdatur in hoĩes diuina proui
dẽtia. Si ergo malo pateris, pctã primũ ab
aĩa tua repelle qb. de medio sublatis fa-
cilis tibi, ad salutẽ consequendã uia erit.
Sed eo verbo audito, quidã de scribis di
xerũt intra se. Hic blasphemat. Quia qd
Dei est, sibi arrogat. Esa. 43. Ego sũ, ego
sũ, ipse q deleo iniquitates tuas, pp me.
Verè dulcissimũ uerbũ audiui hois est,
remittunt tibi pctã tua. Quã lætũ est ver
bũ dãnato ad mortẽ, snia cõtra se lata mu C
tatur, liber dimitteris, an nõ 'gtissimũ ver
bũ hoi in infernũ dãnato, liber iã es, oĩa
debita tua tibi dimittunt? Hic est oĩs fru
ctus, ut auferatur pctm, ut Es. ait. In hoc
instituta sacrã, in hoc Apostoli missi sũt Esa. 27
in hoc Euãgeliũ mũdo prædicatũ, ĩ hoc
Deus hõ factus est, & mortẽ subijt, hoc
nobis summe desiderandũ, hoc maxime
expetedũ, ut pctõrũ ueniã cõsequamur.
Sed nunq. satis hõ credit Deũ pctã oĩno
remittere, ac penit⁹ obliuione delere. Si
cut. n. hõ nunquã oĩno iniuriã remittit,
sed semper aliqua eius memoria, & inte
rior manet aduersio, sic iudicat Deũ erga

A pctore se gerere. Sed certũ est, Deũ oino parcere, licet aliqñ aliqua remaneat exsoluenda pęna, sed culpa oino delet. Qd quia difficile creditu erat in articulum fidei propositũ fuit, quorũ unus est remissionẽ pctorum. Summe vero pctori confert, vt alacri aio Deo inseruiat, ut pacẽ hẽat, ut fideli corde sit, credere ei oino à Deo remissa esse pctã: licet.n.rei hui⁹ integra pfectaq; certitudo esse nõ possit in hac vita, ẽ tñ moralis. Et hęc utilis ẽ ualde hoi, ne sep cũ Deo se gerat quasi timidus pusillanimisq; seruus, qui ante dñm cõparare nõ audeat. Nõ nos Deus vult

Gen.4 aĩo cadere, atq; deficere, vt Cain. Quare, ait, tristis es, & cur concidit vultus tuus? Nõne si bene egeris, recipies? Si ergo bene cõfessus es, si peccata curas uitare, cõ

B fide, remissa tibi pctã crede. Hinc Paul.

Ro. 5. Iustificati ergo per grãm ipsius, pacẽ habeamus ad Deũ ne timore deijciamur, sd pace, & dulcedine firmemur. Pharisęi vero isti nõ crediderũt remissa huic paralytico pctã fuisse, iõ dicũt, blasphemat. Sed ei occurrit Christus dicens. Quid est facilius dicere, & cęt. Quæ uerba fm

Theo. Theophil. sic intelligenda sunt: vos putatis, facili⁹ esse dicere, dimittunt tibi pctã, q̃ dicere, surge, et ambula, quia cũ primũ sit occultũ, nullus scire ualet, an uerũ sit, vel falsum: fm vero est manifestũ an verè, uel falso dicatur. Tunc ergo Xps ait. Ego dicã hoc fm, qd uobis difficilius esse vr, & cũ ope fuerit cõprobatũ, intelligetis, primũ a me uere dictũ fuisse. Non ergo facilius, dimittere pctã, q̃ paralyticũ saluti restituere, sed est facili⁹ illud dicere sine reprehensione cuiuspiã; quia illius ueritas latẽs est. Sed melius cum B.

C Hi r. dicimus Pharisæi eiusdẽ difficultatis putabant esse, pctã dimittere, & para

Hiero. lyticũ repẽtẽ curare, qm̃ solius diuinæ ptãtis utriq; est. Verbũ uere illud dicere, accipiendũ est pro serio, & efficaciter dicere. Est ergo hic sẽsus vos arbitramini, me blasphemũ, q dicẽdo remittũtur tibi pctã tua, iudicatis me uẽdicare mihi ptãtem Dei propriã. Sed uestrũ requiro iudiciũ, utrũ horũ duorũ maioris est ptãtis, serio & efficaciter dicere, remittũtur tibi peccata, an dicere, surge, et ambula? Dicetis, utriq; eiusdẽ esse ptãtis, & soli⁹

A diuinæ, q̃ solo iussu perficit, q̃ vult: itaq; eandẽ sibi ptãtem arrogat, qui psumit solo uerbo erigere paralyticũ, q̃ ille, q peccata dimittit, & æque blasphemus est, q cũ nõ sit De⁹, hoc, vel illud sibi arrogat. Hoc uero solũ inter hæc dicta interest, q q dicat, pctã remitti, nescit, an verè hoc dicat, an falso: sed q dicit paralytico, surge, & ambula, effectu manifesto dephendit, an uere dicat, & ptãte, an vero blasphemet. Vt ergo certo cognoscatis, me nõ arrogãter usurpare ptãtẽ remittẽdi pctã, sed eã uerè hẽre, en vobis exhibeo efficaciã horũ uerborũ, surge, & ambula, quo verbo cõtinuo hic sanabit, & sic nõ potestis me dicere blasphemũ, qa hęc uerbo dico q solius sũt Dei, quia uidetis opere me p

B stare, q dico, ita nõ me iudicetis blasphemũ, quia dixi, remittuntur tibi pctã, imo credere debetis, id interius me præstari.

Surge ait, tolle lectũ tuũ, & vade in domũ tuã. Et a paralysi liber factus est, tollit lectũ, ambulat, iã, in domũ uadit. Cũ uideris aliquẽ, qui añ boni nihil agebat, iã bona multa operari, paralysim, & peccatũ, ab eo discessisse crede. Sic loq Pau

Eph.4. lus. Qui furabat iã nõ furet, magis aũt laboret operãdo manib. suis, qd bonũ ẽ, ut hẽat, un tribuat necessitatẽ patiẽti paralysim. In manu patit, q recta nõ operat, in lingua, q recta nõ loquit, & sic in reliqs. Curãda ergo paralysis ista ẽ ut recte operãtes, ęternã mercedẽ recipiamus. Sed expẽdẽdũ uerbũ illud Xpi dñi est. Vade in

Ecc.32 domũ tuã. Qd Sapiẽtis consiliũ est. Præcurre aũt prior in domũ tuã, & illic auocare, & illic lude, & age cõceptiones tuas

C & nõ in delictis, & uerbo superbo. In domũ ppriã currẽdũ dicit Sapiẽs, ubi gaudia modeste, & sine delicto sumẽda cõcedit. In domũ uero ppriã se recipit, qui interiora sua curat. Vnde Sa 8. Intrãs ĩ domũ meã cõq escã cũ illa. Hæc iter Iacob, & Esau a spũ sãcto diuersitas notat his verbis. Quib. adultis, factus est Esau vir

Ge.25. gnarus uenãdi, & hõ agricola, Iacob aũt uir simplex habitabat i tabernaculis, Esau ergo ad exteriora diffluebat, Iacob uero iteriora curabat, q exteriora nimiũ curat, non sibi uiuit, sed filijs, sed substã

tiæ

A tiæ,sed amicis. Relinquet alienis diuitias
suas,ait Ps. Per alienas vagātur domos,
aliena tractāt,vicinorum,ac uitia loquū-
tur,qđ ille agat in domo sua,quos faciat
sumptus,quid comedat,quid bibat. Qui
Ecc.32 bus sapiens loquitur. Vita nequam, ho-
spitandi de domo in domum. His nunc
Christus ait. Vade in domum tuam,tua
cura,aliena relinque. In multis esto qua
Iob.21 si inscius, ait Sapiens. Et Christus Dñs
ad Petrum. Quid te? tu me sequere. Deū
ergo nr̄a neglegimus,et aliena curamus
per alienas domos hospitamur,& diua-
gamur. Dñi vero nr̄a attendimus,in do-
mum nr̄am venimus,et illic sumus,&c.

CONCIO PRIMA IN DOM. XIX Post Pentecosten.

B

The. Simile est regnum cælorum homini Regi,qui facit nuptias filio suo. Ma. 22.

MErito Deus noster homo Rex dici
tur, idest, humanus,& benignus,
Rex,& diuersus admodum a Regib. ter
re. Id hodie manifeste patet, cum faciēs
filio nuptias,plures inuitat, vt in mensa
eius sedeant: id vero Reges terræ,nec cū
regni principib. faciunt. Deus vero no-
ster Rex magnus super oēs Deos ait. E-
go dispono uobis regnū,& edatis,& bi-
Lu.22. batis super mensam meā in regno meo.
Ester.5 Maximi duxit Amā inuitari se a regina
vt cum illa, & Rege comederet. Vñ ait.
Regina quoq; Ester nullum alium voca-
C uit ad conuiuium cum Rege,præter me.
Quā ergo nos ducere debemus,uocatos
Ro. 5. nos ad Dei cōuiuiū? Sed uocat nos Ma-
ria,quę est regina Ester,illa enim nobis
gratiam obtinet, & in regnū cęleste du-
cere curat. Ad eam nūc accedamus,&c.

Dubitari merito potest,cur Deus no-
ster in parabolis loquatur, cū modus in
telligendi ipsius simplicimus sit,& abs-
que ulla imagine sensibili. Cur etiā vta-
tur. Qñ. n. accidit,uel accidet,ut rex inui
tet sibi subditos,& ipsi conuiuiū respuāt
& nuncios illius occidant? Primo dubio
rñdet Orig. Sicut gemma carbunculi in
ornamēto auri pretiosior apparet, ita di

uina veritas in parabola inclusa. Et licet A
modus,quo Deus intelligit, lōge sit a pa
rabolis,& imaginibus, noster tñ intelli
gendi modus per imagines est. Sed para
bolis utitur,quæ somnia aut delirамēta
videtur, qm̄ delitia hominum pingit de
liria vero delirijs declarari oportet. An
nō deliramentū peccatū est? An nō stul
titia summa? Nihilominus tamē de pec-
catore Sapiēs ait. Stultus illudet pecca-
tum,id est,luder cū peccato, & quasi ni- Pro.14
hil mali sit,illud,committet. Vt ergo pec
cati malitiā intelligat, proponitur ei pa-
rabola,in qua eius grauitatem intuatur
& excessum a se commissum uideat,quē
in parabolis intuetur,uideatq; a se factū
quod fieri nequaquam posset videbat.
Vnde Dominus per Hieremiam ait. Ec
ce locuta es, & fecisti mala,& potuisti? Hie.2.
Quasi dicat possibile ne fuit tibi,fieri po B
tuit,ut peccares? Iō Sapiens ait. Quasi
si per risum stultus operatur scelus. Sa
pientia autem est uiro prudentia. Quasi
dicat. Facile stultus peccat, & quasi tē le Pro.10
uem peccatū æstimat, quod loco admit-
ti potest. Sed sapientia iusto prudentiā
præstat,ut intelligat peccati grauitatem
immensam,ne illud admittat. Græca ha
bent. Sapientia parit uiro prudentiam.
Vt hæc ergo,in nobis prudentia sit hisce
parabolis vtitur Christus Dñs. Eā ergo
q̄ nobis hodie proponitur,attendamus.

Simile est regnum cælorum hoī regi,
qui fecit nuptias filio suo. Rex hic pater
est æternus,filius eius sponsus uerbum
est diuinum. Sed sponsa triplex est, &
ideo ter illum desponsatū dicere possu- C
mus. Prior sponsa humanitas est,& de-
spōsatio fuit incarnatio. Secunda. Eccle
sia,cui desponsatus,Christus est. Dicen
te Paulo sacramentū hoc magnum est,
ego autem dico, in Christo,& Ecclesia.
Tertia cælestis Ecclesia,cui etiam Chri-
stus desponsatus est, & demum despon
satur cuilibet animæ fideli. Sed hanc nō
dicimus quartam sponsam, quia pars
Ecclesiæ est.

Incarnatio Verbi despōsatio dicitur
cum humanitate, quia licet ibi duæ per-
sonæ nō sint, sed una coniūcta tñ est hu
manitas uerbo arctiori uinculo, quā in

A desposationæ iunguntur vir, & vxor, & iō desponsatio dici potest, et plus quam de sponsatio. Deinde sicut in desposatione vtriusq; bona fiunt communia, ita in incarnatione idiomata coīcata sunt, ut Deus, hō sit passibilis, mortalis, & hō, Deus, sit ęternus, & incōmutabilis. Sed & vniuersa sua mala Deo coīcauit humana natura, ēt pctā, per imputationem. Et demum hoc vinculū tanq̄ matrimonium institutū est in filioru procreationē. Ex quo.n. Verbū caro factum est, de
Ioan. 1 dit eis ptātem filios Dei fieri. Et iō Pau-
Gal. 4. lus ait. Vbi uenit plenitudo tēporis, misit Deus filium suum, factum ex mulier factum sub lege, ut adoptionem filiorū
Eph. 1. reciperemus. Et iterū: Qui pdestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum
B Christum in ipsum. In quorum filiorū gratiā, sicut matrimonium indissolubile uinculum est, ita q̄ semel assumpsit, nun
Esa. 9. q̄ dimisit. Sēper.n.vt filij indigemus eo vinculo, ut mō sit nobis aduocatus Deᵒ hō, & postea caput in cælo. Inspiciendus ergo tibi Christus est dulcissimus oculis tanq̄ pater, & mater tua, pater ut Deus, mater ut hō. Iō pr̄ futuri sęculi ab Esai.
Ioā. 1. dictus est. Spōsa secunda Eccl'a est, cui desposatur Christus Dn̄s. Iō de eo Ioā. ait. Qui habet spōsam, sponsus est. Et ip
Mat. 9. se hoc sibi nōmen usurpauit, dicens, nō
Esa. 61. possunt lugere filii spōsi, cum apud eos sponsus est. Et ab Esai. dr̄ spōsus, & spōsa, & demū in toto Canticorū libro hęc
2. Cor. 11. desposatio celebrat̄. Propter hāc desponsatiōnē Pau. ait: Despondi vos vni uiro. Et sicut sponsam ornat spōsus donis, ita
C Christus Ecclesiā. vn̄ ait. Oseas, & spon
Ose. 2. sabo te mihi in sempiternū, & spōsabo te mihi in iustitia, & iudicio, & in mīa, & in miserationib. & spōsabo te mihi in
Ma. vl. fide. Vinculum hoc indissolubile est. vn̄ ipse ait: Ecce ego vobiscum sum oībus diebus vsque ad cōsummationē seculi.
Ro. 12. Efficit̄ vero vnū cū illa. Iō Pau. Nos mēbra sumus corporis eius, & de carne eius, & de ossibus eius. Efficit ēt hac desponsatione bona communia, donās Ec
1. Co. 2 clesiæ vniuersas gr̄as, & dona, factus ei iustitia, sapientia, sanctificatio, et redemptio, ut Paul. ait. In oīb. diuite si facti est

Christo, in oī verbo, et in oī sciētia, sicut A
testimonium Christi confirmatū est in vobis, ita vt nihil desit uobis in ulla gr̄a.

Sed sicut olim desponsatus Iacob est Ge. 29.
Lię lippienti oculis, & post septem dies Racheli pulcherrimæ. Ita Christus dn̄s desponsatur nunc Ecclesiæ militanti, q̄
nō adeo pulchra est, sed lippa oculis, qa 2. Co. 5
per fidem ambulamus, & nō per speciē. Desponsabitur vero in iudicio Eccl'e v-
niuersæ triūphāti, quæ pulcherrima Ra Eph. 5.
chel erit. De qua Paul. ait. Vt exhiberet sibi gloriosam Ecclesiā, non habentem maculā, nec rugā, aut aliqd huiusmodi. De hac desposatione Ioānes ait. venerūt Apo. 19
nuptiæ agni, & uxor eius præparauit se, & datum est illi, ut cooperiret se bysino splendenti, & candido, byssinū.n. iustificationes sanctorū sunt. Ecce vestē nuptialem spōsæ. Addit vero Ioānes. Beati qui ad cęnam nuptiarū agni uocati sūt. B

Sed quoniā sermones singulares utiliores sint, aliquid dicamus de Xp̄i desponsatione cum singulis animab. fidelium. Hæc uero desponsatio duplex est; altera, q̄ per fidem efficitur, altera, quę p charitatē. Quarū præcessit olim figura in desponsatione eorum, qui plures accipiebant vxores, ex q b. vna erat pcipua & dn̄a domus, cui reliq̄ parebāt, & cuiᵒ filio cōtinebat hęreditas. Alia uero erat serua, vt Agar, q̄ a domo pulsa est Abrahæ, & cuius filio nō hæreditas, sed dona dātur. Ad hunc modum aīa, quę Deo desponsatur charitate, pcipua illius spōsa est, ut Sara Abrahæ, Ester Assueri, sup cuius caput diadema regni ponitur, &
dn̄a domus, & oīum bonorum Dei hęc C
est: qa.n. se illa Deo dat, Deus ei cuncta cōcedit. Vn̄ Paul. Oīa vestra, uos autem
Chr̄i. Hæc in domo Dei manet in æter 1. Co. 3
num eius filiis hæreditas contingit æterna, quia operib. illius conceditur meritū gloriæ. De hac damū sponsus ait, Sexa-
ginta sunt Reginæ, & octoginta cōcubi Can. 6
nę & adolescentularū nō est numerus, vna est columba mea, pfecta mea. viderūt eā filię Siō, & beatissimā pdicauerūt eā reginæ, & concubinę laudauerūt eā, aīa
uero q̄ sola fide Deo desponsatur, spōsa Ge. 21.
quidem est, sed tanquā Agar serua, quæ

demum

A demum a domo eijciēda est, sicut Agar. Eijce ancillam, & filium eius. Ad quam
Ose. 2. tandem dicitur illud Oseæ. Iudicate matrem vestrā, iudicate eam, quoniam ipsa non vxor mea, & ego non vir eius. Propter adulteriū, enim, quod admittit peccans, a Dei domo eijcitur tandem. Et filijs eius, operimus scilicet, non æterna, sed temporalis merces redditur.

Miremur nunc o fratres Dei summā dignationē, q̄ cū sit infinitus, & immensus, Rex sęculorum, desponsari velit aię infimę, nec velit solum, sed curet, multa
Simile adhibita diligentia. Finge nunc, Imperatorē esse uniuersæ terræ, in cuius sit potestate, eligere in vxorem, q̄ maluerit ex vniuersis fœminis, flagraret tn̄ amore vilissimæ fœminæ, q̄ meretrix fuit, ab oīb.
B conculcata, vilis genere, & morib. pauper, & fęda, & huic uellet matrimonio coniungi, & multis annis curat, ut eius voluntatē in se inclinet. An non hoc oībus admirationi esset; Sed quis non obstupesceret, si forte illa eū despiceret, nec ei m̄rimonio iungi uellet? cū ille cōsummatus, & sūmus sit inter filios hoīum, & illa oium fęminarum infima. Si rem hanc hoīes obstupescerent, qūo non miramur Dei immēsum amorem in aīam vilē q̄ per decē & viginti annos insequitur, & multis adhibitis adinuentionib. curat in sui amorē ptrahere, vt eius spōsa sit? Sed quis sponsus hic? infinitus, oique perfectione ornatus, aīa uero uilis, meretrix, pauper, & contēptibilis. Audi
C Esaiā. Hæc dicit dn̄s ad cōtemptibilem aīam, ad abominatam gentē, ad seruum dn̄orum An non contēptibilis aīa tua? an non serua dn̄orum? an nō abominata? à dęmonib. pessundata, à passionib. conculcata, & adeo misera ut minus sit nihilo, deterius. n. est, eum peccato esse, q̄ oīno nō esse. Et nihilominus hāc animā Deus q̄rit, hanc sibi vult sponsā, hāc multis annis expectat. Idipsū miris ver
Eze. 16 bis depingit Ezechiel dicens. Proiecta es, sup faciē terræ, in abiectione aīæ tuę, transiēs aūt p te, vide cōculcari in sāguine tuo & dixi tibi, cū esses ī sāguine tuo, viue. Et ecce tp̄s tuum tp̄s amantium, & expandi amictum meum super te. Certè tp̄s amantium, vel amorum, nūc est, q̄n
A Deus sic amat aīas, vt illas q̄rat, illas desideret in sponsas. Quis ergo despōsatio nē hanc non ēt q̄ret? qs amori tanto resistet, q̄ aīa Deum sponsum detrectabit? an nō insania hæc? an nō summa demētia? Et cum hoc ita sit, innumeras aīarū insanias videbis. Iō Amos ait. Congregamini sup montes Samariæ, & videre
Amos 3. insanias multas ī medio eius. Nō obliuiscit' Deus insanias istas, sed memoria tenet, ut aliq̄n honori suo cōsulēs, vindictā retribuat. Hinc p Esa. ait. Habitationē
Esa. 57 tuā, & egressū tuū, & ītroitū tuū cognoui, & insaniā tuā cōtra me. Eius ergo caueam⁹ irā, cui⁹ nūc tātā expimur miam.

Sed audiamus Dei miam, & hoīum malitiā, ac insaniam, misit ait Euangelista seruos suos vocare inuitatos ad nuptias. Inuitat Deus hoīes ad filij sui nuptias, q̄ a ueniēte Xp̄o dn̄o in mūdū, &
B eo despōsato humanitati & ecclesiæ, allata est in mūdū grā, pax, remissio pc̄ōrum, & oīa dona cęlestia, q̄ per Xp̄m dātur. Ad hæc percipienda hoīes inuitant. Hac uocationem perficiebat Pau. dicēs. Mihi oium sanctorū minimo data gratia hæc euangelizare in gentib. in inuestigabiles diuitias Xp̄i. Et quidā ex inuitatis aiebat. De cuius plenitudine oēs acceptimus grām pro grā. Innumera in ꝓpheris dicta sunt de superabūdantia donorum, quæ tp̄e Messiæ danda erāt mūdo. Ioel ait. Stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte, & per omnes riuos Iuda ibunt aquę, & fons de domo dn̄i egreditur, & irrigabit torrentē spinarū. Similia multa ꝓphetæ uaticinantur, quod deserta germinabunt, & montes, & rupes fructib. iustitię replēdi erāt. Hęc vero donorum copia in figura expressa fuit in regno Salomonis, q̄n auri copia, & argēti tāta fuit, ut lapidib. conferri posset. Vt ergo de hac donorū plenitudine oēs capiam⁹, inuitamur à Deo. Sed misit uocare, quia ut Paul⁹ ait: quos prędestinauit, hos & uocauit, quos uocauit, hos & iustificauit, quos iustificauit, hos & magnificauit. Vocatos nō renuētes cōuiuiū iustificat, & magnificat, solū. n. ille magn⁹ ē, q iustificatiōis grā cōseq tur,

Margin (right column): Eph. 3. — Ioan. 1 — Ioel 3. — C — Ro. 9.

A tur, reliqua alia nihil sunt. Venire hoīes deberent ad hoc conuiuiū, et si nō uocarētur, sua spōte, sed Deus uocat, & inuitat, cū ipse rogādus, & obsecrādus esset.

Vidimus Dei miam: attende nūc hominum maliriam, ait. n. Et nolebant venire. Hinc Sapiens. Vocaui, & renuistis Pro. 1. extendi manum meam, & non erat, qui aspiceret. Et Iob, seruū meum uocaui, Iob 19 & non rñdit mihi, ore proprio deprecabar illum. Et Zacharias: Noluerūt attē- Zac. 7. dere, & verterunt scapulam recedentes, & aures suas aggrauauerūt, ne audirēt, & cor suū posuerūt ut adamantē, ne audirent legē, & Xps Dñs ait. Quoties uo- Ma. 23 lui cōgregare filios tuos quemadmodū gallina congregat pullos suos, sub alas, & noluisti. Rō perditionis peccatorum est, quia nolunt, nolebant uenire. Omnis hæc iniquitas confunditur, oīs tollit B excusatio. Hic ait: nō possum conuerti, ille ait, non possum uincere passiones. Dicite, nolo, non uero nō possum. Fugere Deū iratū, & supplicia inferentem, stultum est, quo. n. à facie tua fugiā, ait Psal Ps. 138. tes. Sed fugere Deū misericordē, & ad Bar. 3. nuptias inuitantē, extremæ dementiæ est. Ro. 4. Vocat stellas, & dicunt ei, adsumus. Vocat eā, q̄ nō sunt, tanq̄ ea, quæ sunt, & sic ipsa nihil ei respōdent. Tu vero uocanti ais, nolo. Vocat rex per epistolā nobilē virū ut ī curiā ueniat, qa eū sibi uult domus suę ministrū, & multa ei bñficia cōferre disponit, & cōtinuo magna lętitia in curiā venit. Vocat te Deus tuus, vt venias ad nuptias, vt pcipias dona ipsi⁹, ut desposatione ei cōiūgaris, & dicis nolo.

Sed quid Deus facit vidēs se suaq. dona contemni? Audi Dei infinitā clementiam. Iterū misit alios seruos dicens dicite, ecce prādiū meum paraui, tauri mei, & altilia mea occisa sunt. &c. Cum se videat semel contēptum, iterum rogat, & C quasi importunitate nos uincere curat. Offers alicui rē pretiosissimam, ille vilipendens, ait, nolo, non eum iterū rogas. Deus uero cū seipsum tibi offerat ī spōsum, cum inęstimabiles offerat margaritas, & audiat nolo, iterū mittit alios seruos. Semel uocauit Angelū, et qa statim uocatus non uenit, in æternū nō uocat. Hominem uerō iterū, atq; iterū rogat. A Aug. Promeruit vero hanc immēsam in nos miam Xps dñs suis (ut ita loquar) iterationib. in merendo. Vnumquodq; Christi opus pretij erat infiniti, & sufficiens ad humani generis redemptionem: sed multiplicauit opera, & meritum, multiplicat Deus miam in hoīes, iterum atq; iterum uocans eos. Hinc Paulus: Potēs Ro. 11. est Deus, iterum inserere illos, iterum vocare, iterum misereri. Sed oppositum vr̄ dicere Iob, cū ait, semel loquitur De⁹, Iob 33 & secundo idipsum non repetit, qūo ergo nūc iterū uocat. Rñdet eo loco Greg. Greg. non his uerbis significari, Deum nō sæpe uocare, sed q̄ in scriptura diuina semel loquutus est oīb. ut inde quisq; opportunam sibi accipiat medicinam, nec quisq; expectet particolarem sibi fieri reuelationem. Mentis. n. tribulatæ ingenium est, velle nosse causas tribulationis suæ in singulari, ut illis agnitis, leuetur, aut leniatur eius dolor. Sed Deus nō cuique responder, sed semel in scriptura oīb. loquitur, vnde tu potes decerpere q̄ tibi conueniens est. Sic diuiti ait Abra- Luc. 16 ham: Habent Moysē & prophetas, nec opus est eis alia locutione. Tentaris à cōcupiscētia tua, abstractus, & illectus, vel les diuini cōsilij secreta penetrare, nosse que cur cęteris. Noli singula rē tibi factā locutionē q̄rere, sed audi, q̄ in Paulo ge 2. Cor. stū ē, q ter dñm rogauit, ut discederet ab 12. eo stimul⁹ carnis, & rñsū accepit sibi, et alijs sufficit tibi gra mea: nā uirt⁹ ī infirmitate pficit. Tribularis, angustiaris, angeris, nosse velles, qua rōne id mali tibi C venerit. Noli expectare iteratā Dei locutionē tibi scriptū ē, q̄ de Iob legisti, q̄d q. Act. p multas tribulationes introire nos oportet in regnū Dei. Licet ergo iterū loqui Deus nolit, uocat tñ iterum, atq. iterum.

Sed quid hoīes respondent? At illi neglexerunt, & abierunt, alius in uillam suam, alius in negociationem suam. En qb. homo detineatur, uilla significat occupationē humani laboris, qa agricultura præcipuū est quo laborat humana necessitas. Vn̄ alter apud Lucā aiebat. Vil Luc. 14 lam emi. Sic Cain egressus ī agrū, factus Gen. 4. est homo agricola, idest, omnino dedit⁹ agris

A agris colendis. Rusticatio quidem licita
est. Ideo Sapiés ait, Ne oderis opera la-
Eccl. 7. boriosa, rusticationem, q̃ creauit altis-
simus. Qm̃ ét in statu innocétię iustifica
tio fuisset, sed sine labore. Iõ potuit Dñs
Gen. 2. Adam in paradiso, ut operaret, & custo
diret illum. Sed cauendum nobis est, ne
similes facti Cain, tradamus nos totos
Ecc. 11 curis huius sæculi. Hinc Sap. monet. Fi
li ne in multis sint actus tui. Et si fueris
Leu. 25 diues nõ eris immunis a delicto. Iõ in le
ge pcepit Deus terrã sabbatizare septi-
Ex. 20. mo quoq; anno, & sabbatũ istituit ut tũc
hõ soli Deo uacaret, & ad cõuiuiũ nup-
tiarũ ueniret: q. n. pp tpalia lucra uocat⁹
Simile a Deo nõ uenit in nuptias, similis pro-
B fecto est homini, q uocaretur a Rege, ut
in spõsam accipiat eius filiã, & regni hæ
res sit: ille uero negligeret, & uocationi
non rñderet, & stercus ex hoc in illũ lo
cũ asportaret. Quid. n. aliud facit diui-
tias cõgregans, & Dei gratiam respués?

Rex uero uidens bonum cõtemptum
& quod seruos eius occiderãt, iratus per
didit homicidas illos, & ciuitatẽ eorũ
succẽdit, Ierusalẽ, .s. & uniuersum mun
dum, antequam in iudiciũ ueniat, succe
det similiter, ite ad exitus uiarum, &c.
Aug. 2. Aug. ait. Ad gentes, quę extra Ecclesiam
de ciu. sũt eos mittit, Sola enim Ecclesia ciuitas
& 19. de est, reliqua uero, desertũ, et exitus uiarũ.
ci. c. 41. In sola Ecclesia lex cõueniens est, & or-
C
do Reipublicæ, in reliqs extra Ecclesiã
in numeros uidebis errores, ét ĩ Repu-
blica, q̃ descripsit Plato, ĩ qua plura ĩho
Theo. nesta sũt, ut Theodoretus aduertit. Etiã
Aug. in Romana Republica, ut Aug. in libris
de ciuitate, notat. Vt interim prętermitta-
mus Sarracenorum, & Iudęorũ deliria.

Impletæ sunt nuptiæ discũbẽtium. Si
Ro. 11. gnificat gentium plenitudinẽ, quę in Ec
clesiam, uenit. De qua Pau. Donec pleni
tudo gẽtiũ intraret. De qua plenitudine
Ps. 79. illud ét accipi põt, q̃ Ps. ait. Plãtasti radi
ces eius, & impleuit terrã. De eadẽ ét lo-
quitur Daniel, dicens: Lapis aũt, qui per
cusserat statuam, factus est mõs magn⁹,
& impleuit uniuersã terrã. Cũ uero nu-
merus prædestinatorum completus fue
rit, tunc impletæ erunt nuptiæ discũben
tiũ. Expectare modicum, donec cõpleat

numerus fratrum uestrorũ, dr in Apoca A
lipsi. Sed iure dubitari potest, quõ imple Apo. 6.
ri nuptiæ possunt, in quib. cibus paratus
infinitus est, Deus. s. ipse, & merita, pp q
paratus est, infinita sint. Cũ ergo tot bea
ti nũquã futuri sint, quin plures esse pos
sint, & quin pluribus Christus meruerit
quõ nuptiæ impletæ dñtur? Rñdeo, qđ
ad Dei bonitatẽ pertinet, nuptiæ implen
tur, quia Deus ipse in mensa sedet, qui se
ipsum implet, comprehẽdit, & agnoscit,
ac diligit, quãtũ est cognoscibilis, & ama
bilis. Qđ uero pertinet ad Christi meri
ta, implentur, quia omnibus fides & gra
tia nũc, & postea gloria tribuitur, quib.
ille petijt quo ad efficaciã. Quod ad suf-
ficientiã attinet, tot sunt Christi meri- B
ta, ut impleri nequaquã possint. Et hoc
ad Christi gloriam pertinet, qđ merita
illius tanta sint ut impleri nunquam pos
sint, quia ĩ creaturis tãta capacitas (ut ita
dicam) esse non potest, ut illa omnia ca-
piãt, quę ille meruit. Sicut ergo si sol illu
minaret simul omne corpus capax lumi
nis, diceremus solis lumẽ impletum, nõ
quia sol non possit amplius illuminare,
sed quia nihil restat illuminandum: Sic
merita Christi impleri dicuntur cum in
omnes prædestinatos effunduntur. Ex
quo etiam colligitur immensitas gloriæ
quæ effundenda est in iustos: cum enim
Christus Dominus meruerit infinitis
hominib. cum finitus sit tribuenda, ma-
ximaq; in eos liberalitate pater æternus C
utetur. Sicut cũ nobilis uir tãta obsequia Simile
Regi præstitit, & adeo egregia facinora
fecit, ut a Rege posset petere beneficia
maxima uiginti filijs, si uni duntaxat pe
tat beneficia conferri, summa ille benefi
cia a Rege acciperet.

Impletæ quidem nuptiæ nũc sunt, sed
ecce etiã impletum illud Esa. Multipli- Esa. 9.
casti gentẽ, sed non magnificasti lętitiã.
Non enim omnes uocati electi sunt, nec
delectatur Deus in multitudine filiorũ
sceleratorum, ut Sapiens ait. Non oẽs Ecc. 14
obediunt Euãgelio. Et ideo sedet sola ci Ro. 10
uitas plena populo, ut Hierem. ait. Hoc Thr. 1
uero nunc manifeste ostẽditur, dum in-
trauit rex, ut uideret discumbentes, &
uidit ibi hominem nõ uestitũ ueste nu-

A priali. Sed cũ plures sint huiusmodi homines, cur unus tantum inuentus perhibetur? Respondeo unum dicit, ut intelligat peccator, sic ipsum puniẽdum a Deo esse, ac si ille solus deliq. sset, & quasi nullum alium haberet diuina iustitia, ĩ quẽ furorem irę suę effunderet. Nõ.n. in plures diuidẽdum est diuinum supplicium, sed cuiq; retribuetur, ac si solus esset: nec quia multi puniendi, iõ quisq; minus punietur. Sicut cõtra, sic effundet Deus diuitias gloriæ suę in unum iustorum ac si ille solus salutem consequeretur æternã, nec quia multi beati in cœlo sunt, iõ minori donabitur quisque corona. Simili et rõne in hac uita crede, te unum esse & p te solo Christum mortuum: licet.n. pro
B multis profusus sit eius sanguis, tantam tñ in Christo gratiã reperies, tot auxilia si ad eũ accesseris, ac si tu solus ad eũ accederes: Nõ.n. minuit pelagus illud meritorum infinitum, qa plures accesserũt ad illud, sed integrũ tibi manet. Sicut nõ minuitur mare, quia centum formicę ex eo biberunt. Vnus ergo repertus dr̃, carere ueste nuptiali, q ut unicus punietur.

Deinde unus repertus dr̃ inter multos ne putet impius, posse absćõdi a Dei oculis, etiã si unus sit inter plures iustos. Au-
Ecc. 16 di Sapientem. Ne dicas, a Deo absćõdar & ex summo quis mei memorabitur. In
C populo magno nõ agnoscat. Quę est.n. anima mea in tam immẽsa creatura? Ecce cęlum, & cęli cęlorum abyssus, & uniuersa terra, & quæ in eis sunt in conspectu illius commouebuntur.

Sed quænã est uestis ista nuptialis qua
Es. 61. qui caret, mittitur in tenebras. Certe illa de qua gloriatur aĩa iusta p Esa. Gaudẽs gaudebo in Domino, quia induit me e uestimento salutis, & indumẽto iustitię circundedit me, quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatã monilibus suis. Cum.n. omnes, qui in has uocantur nuptias, nõ solũ conuiuę sint, sed sponsæ Dei, oportet ornari eos, tãquam
Eph. 4. sponsam in diem spõsationis. De hac et ueste Paul. loquitur cũ ait. Induite nouũ hominem, qui secundum Deum creatus
Apo. 19 est, ĩ iustitia, & sanctitate ueritatis. Huc etiam pertinet illud Ioan. Venerunt nu-

ptiæ agni, & uxor eius præparauit se, & A datũ est ei, ut uestiret se byssino, cãdẽti, byssinum autem iustificationes sãctorũ sunt. Ex omni ergo uirtute conficitur uaria uestis iustorum, quæ nuptialis est. Si
cut.n. ueste corporea uoluit Deus agnosci populũ suũ, præcipiens, ut talem deferret uestẽ: ita in operib. iustitię, & charitatis agnosci suos uoluit, Hinc Es. Dabit eis Dominus opus eorum, ĩ ueritate, & fœdus perpetuum feriã eis, & scietur in gentibus semẽ eorum, & germẽ eorũ in medio populorum. Omnes, qui uiderint eos, cognoscent illos, qa sunt semẽ, cui benedixit Dñs. Ideo nos Sapiẽs monet. Omni tpe uestimenta tua sint cãdida. Et hæc est uestis polymita talaris, q̃ Iacob fecit filio suo Ioseph, quę usq; ad pedes eũ operiebat. An nõ oportet alia esse opera fidelis, quam infidelis? Si palatium Assueri in ueste uili ingredi nõ licebat. Qũo in Ecclesia ferẽdus is est qui ueste pannosa, & uili indutus est? Hinc minillæ Dei procedunt quas, per Sophoniã intentat dicens. Visitabo super eos, q in duti sunt ueste peregrina. Sed quã uestis peregrina est? Certe mores gentiũ. Inde Paul. ait. Vt iam nõ ambuletis in uanitate sensus uestri sicut, et gẽtes exuisti ueterem hominẽ in baptismo, & induisti nouum, quo pacto poteris adeo pretiosam uestẽ abijcere? Exueras tunicam tuã pãnosam, quomodo iterum indues eam?

Sed postquam Christus Dominus homo factus, in nuptias uenit, ingẽs scelus est, hac nuptiali ueste carere, & uili ĩdui. Hinc Esa. Vestimentũ mixtum sanguine, erit in combustionem, & cibus ignis: Quia paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Postquã enim ille exẽplo suo nos docuit, & uerbo uiã iustitię, ingens piaculum est, eum nõ imitari. Si ille pannosam nostram uestẽ induit, habitu inuẽtus ut homo, & quam semel assumpsit uestem, nunquam dimisit. Cur tu qui Christum induisti, eũ exues? Iniuriam fecerat Dauid Ionathę, si quam ab eo accepit uestem, dimitteret. Iniuriam nos Christo eum exuentes, & dimittentes, &c.

Nu. 16 Es. 61. B Eccl. 9. Ecc. 37 Este. 4. Sop. 1. Eph. 4. C Can. 5. Esa. 9. 1. re. 20

A IN EADEM DOMINICA Decimanona post Pentecost. Concio Secunda.

The. Simile est regnum cælorum homini Regi qui fecit nuptias filio suo, &c. Matt. 22.

POstquam Dei ingenium, eiusq; bonitas, ac in homines infinita dilectio nobis patuerunt, nihil difficilius dici nobis potest, q̃ a Deo homines derelinqui, eosque grauissime puniri. Si.n.ea quæ fides nostra de Dei bonitate, ac in nos mia p̃dicat, Aristoteli, aut Platoni ꝑponeres, dicerent nullum hominem non saluandum. Nũc uero in fine euangelij dicitur. B Multi sunt vocati pauci uero electi. Proponiturq; in euangelio derelictio Iudęorum, euersio Ierusalem, & euersio totius mundi, ac damnatio omnium improborum. Aequum profecto fuit, ut tãtorum malorum causa nobis proponeretur, ne eam in Deũ reijciamus, sed in homines.

Pertinet quidem ad supremum, & absolutum dominium Dei super oẽm creaturam, ut possit uti omnib. illis, ad id, qđ ipse voluerit, etiam cum maximo ipsarũ incommodo. Ita ut si uellet omnes in ęternũ igne ardere, posset id efficere absque ullius iniuria. Sicut enim eas sola uoluntate condidit, ita sola uolũtate potest in nihilũ redigere, uel eis uti, ut libuerit. Definitur à iurisperitis dominium, ut sit ius utendi re in quemcunq; usum: dominium creaturæ limitatum est, quia nõ ꝑ C pter ipsam, sed propter Deum ei cõceditur. At Dei dominium cũ sic propter ipsum dominantẽ, nullis limitibus clauditur, sed potest uti rebus pro sua uoluntate. Ex quibus constat, non teneri Deum rationẽ reddere mali, quod creaturis inferat. Qm̃, quãdo alia ratio non esset, pręter diuinam ipsius uoluntatem, hęc satis
Iob 11 erat. Vnde Iob ait. Si subuerterit omnia vel in unum coarctauerit, quis contradicet ei? Vel quis ei dicere põt, cur ita facis? Supremus dñs est, Deus, Rex Regũ, & dominus dominantium, nulli rationem reddere cogitur. Nihilominus tñ ꝑ sua benignitate rationem reddere Deus uult iræ suæ in homines, & quasi non dominus, sed uillicus esset, iudicari uult, ac oñ de re, non sua, sed hominum culpa ipsius perire. Vis ostendam tibi Deum iudicari uolẽtem? audi Esa. Iudicate inter me, & uineã meam, qui debui facere ei, & non feci? Et hanc rem admiratur Iob dicẽs. Et dignũ ducis, super huiusmodi operire oculos tuos, & adducere eum tecũ in iudicium? Sed hoc iudicio peracto uincit Deus, dũ iudicatur, & causæ ipsius iustitia manifesta redditur. Et is, qui ponitur obmutescit, ut hodie fecisse legitur, q ueste caruit nuntiali. Quoniam ut Ps. ait, Cognoscetur dominus iudicia faciẽs, in operibus manuum suarũ comprehẽsus est peccator. Merito uero postquam tãto in honore homo habitus a Deo est, rõnẽ reddit damnationis illius: sicut Rex q filium aut Reginam carceri mãciparet, & interficeret, rationẽ redderet regnis suis tantæ ultionis, ut Assuerus fecisse legitur repudiata Vasthi. Ita cum Deus hominem axaltauerit, ut eum filiũ dixerit, & eius aĩam sponsam, decuit, ut summę ultionis in hoiem exercitæ ratio redderet. Cum ergo superioribus parabolis ostẽderit Iudæorũ reprobationẽ, in hac ostendit, eos in cã esse, quia uenire ad cõuiuiũ noluerunt. In conuiuio uero Assueri nõ erat, qui nolentes cogeret ad bibendum.

Ait ergo. Simile est regnum cęlorũ homini Regi. Dr̃ Ecclesia regnum cælorũ, quia idem regnum est cum cælesti, sub eodem est rege, & eisdem legib. Data est mihi potestas in celo, & in terra, ait Xps dominus. Ecce eundem Regem. Lex vero charitatis una est in cælo, & in terra. Sicut ergo idem dicitur regnũ ciuitatis, & oppidorũ, licet aliqua inter ea sint diuersa, quia tamẽ suo eodem rege, & legibus degũt, idem dr̃ regnum, ita militãs, & triumphãs ecclesia una est. Hoc uero in ecclesia præcipue locũ habet, quæ legib. è cælo satis uiuit, & in qua uersant, qui uiam in cælum dirigunt. Sicut enim olim præcepit Rex elegi pueros Iudæos, pulchros, eruditos, qui discerent sciẽtias Chaldæorum, & cibo regno uterent, ut edocti ante regem staret. Ita in militãti ecclesia nutrit nunc Deus diuino cibo, & scien-

Margin (right column): A; Esa. 1.; Iob 14; Psa. 9.; B; Hester 1.; Hester 1.; Ma. v'. C; Dan. 1

A scientijs cælestibus imbuit eos, qui coram ipso in cœlesti regno assistét semper. Merito proinde celorum regnum dicitur, in quo cœlestes homines uersantur.

Sed cur dr, homini Regi? Describitur nunc domini benignitas: iō homo dicitur, quia homo natura lenis est, & mollis tactus super omnia animátia, ut Aristo. ait. Cum uero ira Dei describitur, non homo dr, sed leo, uel ursus. Hinc Esa. Sicut rugiet leo capta preda, nec timet multitudinem clamoris, Sic descendet Dns exercituum, ut prlietur super mõtē Sion. Et Ierem. ait: Factus est mihi dns ut leo & ursus in sidiens. Si ergo tu hó fueris, ratione utens, erit tibi Deus homo benignus: si in bestiā mutatus fueris, bestia agri tibi Deus erit. Quia cū sācto sāctus eris, cum peruerso peruerteris, ut Psalt. ait. Vnde, qui nunc homo Rex dr, quia conuiuium parat, cū ingreditur, ut supplicio cū afficiat, qui caret ueste nuptiali, non homo dicitur, sed Rex duntaxat.

Aristo. Esa. 31 Thr. 5. B Ps. 17.

Secundo, homo Rex dr, accommodās se hominum sermoni, quo dici solet homo Rex homo diues, hō potens: non uero è cōuerso, quia homo fundamentū est potestatis honoris, diuitiarumq;. Sed profecto debile fundamentum hoc est. Statua illa Dan. in somnis uisa fuit, & cito in obliuionem tradita, & eius fundamentum lutei erāt pedes: ideo paruus lapis eam in cinerem uertit cum omni argento, ære, & auro, quia omnia ex fictili innitebantur fundamento. Sic oīs mundi celsitudo, ac prosperitas super hoīem C luteum fundatur, ideo facile perit, ac deficit. Quia oīs caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos fœni, exiccatum est fœnum cecidit flos, quia spūs dom ini insufflauit in illud. Paruus aer omnia deijcit, quia uniuersa hominis gloria flos est fœni. Ideo non uero statua iudicāda, sed in somnium quoddam, quod citissime à memoria hominum decidet. En quid oīa illa sint, quæ mundo maxima apparent.

Hic hō Rex, fecit nuptias filio suo cū est ecclesia desponsauit. Iuxta illud Pauli, qui paranymphus huius desponsationis erat. Despōdi vos vni viro. Nulla alia sīlitudine ita conuenièter exprimitur Dei in aīam amor, si iusta sit, & odium si iniusta, ac sīlitudine sponsi, & sponsæ. Sūma.n. est sponsi in sponsam dilectio, si illa casta sit, summū uero odiū, si adultera, ita Dei amor in iustū summus est, & odium in peccatorem. Id in fine parabolæ uidere licet, cum eum eijci in tenebras exteriores præcipit, in in fernum.s. & a nuptijs eijci. Et hoc est illud Ap. 22, Beati, qui lauant stolas suas, ut sit ptās eorum in ligno uitæ, & per portas intrent in ciuitatē. Foris canes, & uenefici, et impudici, & homicidę, & idolis seruientes, & omnis qui amat, & facit mendacium. A

Attende Dei mīam in Pharaonem, quē toties & tot prodigijs uocauit, sed tandem, quia uocatus non uenit, descendit in profundum quasi lapis. Summū ergo tibi promittit mīam nomen sponsi, si iustus fueris: summam iram, si adulter reperiaris. Hugo de Arra aīæ ait. Sicut in Assueri aula erat triclinium, in quo sponsæ Assueri ornabātur, & in alia aulæ parte nuptiæ celebrabantur, ita præsens ecclesia trcliniū est, in qua Dei sponsæ ornātur cœlestis uero Ierusalem Regis & cubiculum, in quo nuptiæ celebrantur. Nunc uero aīa sponsa Dei est, & Christus sponsus. De qua re loqtur Augu. liquefacto corde, & animi teneritudine, attendens nomen dulcissimum sponsi, ait .n. Nullus est cor, qd iste nō tangat affectus. Nullus in rebus humanis tā deuius a genere humano est, q quod dico, nō sētiat. Nō.n. dico, si loquar tota die, si plangam tota die, non sufficio. Nō dico, si habeam, sicut dicit propheta, fontē lachrymarum. Sed si cōuertar in lachrymas, et lachrymæ fiā, in linguas, & linguæ fiā, parū est. Si ratione uteremur, cum audimus, Christus sponsus est aīæ nostræ, & eius promissionem tenemus firmā, quod ei in cœlo coniungemur in æternum, extra nos fieri deberemus. Puella, cui dominus mūdi desponsatus fuisset, qb. oculis a nobis conspiceretur, quam fęlici sorte uti eam diceremus? Si gra Dei ornatus es, aīa tua Christi est sponsa: sed quis est sponsus? Rex oīs terræ, Deus ipse est sponsus. Omnia illa nomina Christus sibi usurpauit, quibus dilectio debetur. Si amo-

B Hugo Hester Au. tra cta. 1 3. in Ioa. C

A amorē patri debes, Christus pater est, si fratri, Xps frater est, si magistro, & Regi, Christus magister, & Rex est. Si mēbra caput diligunt, et se exponunt discrimini pp illud, Christus caput tuum est. Sed super omnia Dei dulcissima nōia quod dulcius est, quod plus in Deo amoris indicat, ꝙ plus mouet, ut eum diligamus, quod magis audere nos facit, ac sperare nomē sponsi est. Qn̄.n. Xps pater dicitur significatur, ab eo nos esse accepisse. Cum magister appellatur, innuitur, ab eo nos doctrinam mutuasse. Cum vero sponsus dicitur, ostenditur, se ipsum nobis tradidisse. Hęc enim de sponsationis natura est, ut sit traditio suipsius alteri,
B & ea ēt efficit, ut oīa bona sint communia, & vt anima familiarissime cū Deo agere possit, tanquam cū sponso sponsa, & ab eo recipiat vniuersa dona cęlestia.

Ecce nuptias, ad quas inuitamur, en diuitias cęlestes, ad quas uocamur, misit ergo seruos suos, vocare inuitatos ad nuptias. Sed obsecro q̄ta cū gr̄arū actione hoc nuncium a nobis accipiendū esset? Certe cum ea, qua Abigail excepit nūciū
1.Reg. 25. Dauidis dicentis sibi uelle sese eam accipere in uxorē. Et illa surgēs adorauit p na in terrā, & ait. Ecce famula tua, sit in ancillā, ut lauet pedes seruorū Dn̄i mei. Hāc gratiarum actionē nos Deo agere monet Paul. Cum gaudio gratias agētes
Col. 1. Deo, qui dignos nos facit in partē sortis sanctorū in lumine. Qui eripuit nos de ptāte tenebrarum, et transtulit in regnū
C filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem, et remissionem peccatorū. Deo ergo gratias referamus, qui nos uocauit in sortē sanctorum, nō in sortem impiorū, qui dicūt: Venite fruamur bo-
Sap. 2. nis, quæ sunt, &c. qm̄ hæc est pars nr̄a, & hæc est sors nostra. Mirū profecto est q̄ꝰ improborum sortem præeligant homines, & obliti sint sortis sanctorum, & nuptiarum, ad quas uocati sunt. Sed ais. Qn̄ me uocauit Deus in has nuptias? Audi diuinam, et infinitam Dei in te clementiā, quæ nisi Dei esset, satis non fuisset, vt te sustineret. Sponsauit sibi aīam tuā in baptismo. Et sicut a latere Adæ educta Eua est, sic ex meritis Christi pce dit aīa tua gratiæ ornata. Ibi inter te, &
A Deū pactū firmatum est ibi promisisti Deo fidē, ibi abrenūciasti diabolo, mundo & pōpis illius. Cū uero ad rōnis usū peruenisti, cumq; promissis stare debuisses, rupisti vincula, et infidelis promissis fuisti, & Deo adulter inuentus es. Et puer cum esses, in Deū peccasti. Sed dicit, forsan quis, puer ille est, nō mirū si puerilia tractet. Si iuuenis, pficit in peius, si uir, similiter. Quid Deus faciet, cum hęc viderit? Vidisti spōsum, quid agat, cū sponsam adulteram agnoscit? Deus tamē uidēs animas adulteras, eas vocat, & iterū
Hie. 3. vocat, dicens. Tu autem fornicata es cū amatoribus multis, tamen reuertere ad me dicit Dominus.

Sed quid homo facit, qui tantam Dn̄i
B videt misericordiam? Audi hominū peruersitatē. Illi nolebant venire. Quænā alia, nisi diuina patiētia id sustineret? Ex
Chrys. pendit vero hoc in loco Chrys. hominū dementiam, qui ad nuptias uocati nō ueniūt. In nuptijs nihil triste, nihil luctuosum, oīa plena sunt gaudio. Hinc Baru.
Bar. 4. inquit. Vnde iucūditatē a Dn̄o Deo tuo tibi uenientē. Et fugis, & declinas quasi laborē, & dicis sermonē Dn̄i onus Dn̄i vt est apud Hier. An non quærelas illas fundet Deus nobis olim per Hier. Quod inuenerūt in me patres vestri iniquitati vt elongarentur a me? Sed ais: Cū ad as
Hie. 2. uocor nuptias, non ne ad pænitentiam, & afflictionē uocor? q̄uo ergo ad gaudia Audi insane, an nō Christus ignominiā crucis vertit in gloriam, & honorē? ita amaram pniam dulcem effecit. Putas te
C vocari in tristitias, cū ad Deum uocaris? Num in tristitia uocatur sponsa, cum in nuptias vocatur, & non potius in lætā? audi Esaiā. Ecce serui mei comedent, &
Es. 65. uos esurietis. Ecce serui mei bibent, uos sitietis. Ecce serui mei lætabūtur, & uos cōfundemini. Ecce serui mei clamabūt prę exultatione cordis, & uos ululabitis præ contritione cordis. Et huius ratio manifesta est, quoniam delectatio procedit ex pceptione cōuenientis. Vnde quo res fuerit cōuenietior, & potentia perfectior, ut percipiat, & obiectum uehemētius unitum potentiæ, eo maior erit delectatio,

A ctatio, ex quo manifeste colligitur, in eo actu quo Deus ab aĩa possidet, summã esse delectationẽ. Ille.n.est conuenientissimus, implens oẽm aĩę capacitatem, infinitus ille est, & ex se ualens infinitã efficere delectationẽ. Potentia uero, qua percipitur, spiritualis est, quæ plus percipit, quàm sensus, qui in exteriorib. sistit intellectus uero, ad q̃ quid est penetrat. Coniunctio uero obiecti cũ potentia uehementior & intimior est, & perfectior & simul pcipit totum Deum, non sicut sensus, qui non simul percipit obiectum suũ, sed successiuę, nũc unam partẽ, dein de aliam. Quod si oĩs cibus simul perciperet, magis delectaret. Deus uero adest

B iusto totus simul. Nec ideo iudicãda est uita iusti tristis, quia aliqua tribulatione tangatur, quia gutta fellis, pelagus dulcedinis amarum reddere non ualet.

Sed quid Dñs faciet, uidẽs eos uenire nolle? Iterũ mittit alios seruos qui dicãt ecce prandium meũ paraui, tauri mei, et altilia mea occisa sunt, & oĩa parata, uenite ad nuptias. Tauri, & altilia occisa, Xp̃m significant pro nobis mortuũ, ille.n. solus uirtutem continet oĩum sacrificiorum, ille est oĩa nobis, & iñ oĩ malo nostro medicamẽ, oĩ infimitati remediũ vniuersis peccatis, & tentationib. Greg. ait. Oĩa parata esse, quia Christo in cru-

Greg. ce immolato pater introitus regni cœlestis q̃ ante clausum fuerat. Vnde Paul.

C Habentes itaq; fratres fiduciã in introitu sanctorũ in sanguine Christi, initia

H. 10. uit nobis uiam nouam, & uiuentem per uelamen, idest carnem suã. In lege ueteri non omnia parata, quia lege aspiciebãt repromissiones, nũc uero ꝑpe sunt.

Deinde cũ dicit, oĩa parata esse, significat in diuino illo conuiuio Deũ ipsum in cibũ dari oĩa.n. alibi quã in ipso, non sũt. Vere oĩa parata nobis sunt, cũ Deus cibus nobis offertur. Merito Ps. ait. Parasti in dulcedine tuà pauperi Deus. Cũ

Ps. 67. uero quid parauerit, nõ dicat, manifestũ est ineffabile illud esse, & ideò Deũ paratum. Felicissimum hunc nunciũ Psa. acceperat, cũ ait. Hæc recordatus sum,

Ps. 41. & effudi in me aĩam meã, q̃m transibo in locũ tabernaculi admirabilis, usq. ad domum Dei, in uoce exultationis, & con A fessionis, sonus epulantis, quasi dicat: Recogitans æterni fontis delitias, effundo aĩam meã, idest, affectui meo habenas laxo, ut quantũ possit currat ad te, q̃a in tabernaculo tuo auditur dulcissimus sonus gaudij, & laudis, quasi sonus, q̃a est in cõuiuio lautissimo, ubi oẽs gaudẽt. Effundat impius cor ad secularia desideria, ego effundã ad cõuiuiũ illud, in quo parata sunt oĩa. Sed quid rñdeat conuiuę tanto nuncio. At illi neglexerũt. Obstupescendũ plane hoc est. Audis o hõ Xp̃m pro te immolatum, parasse tibi oẽm gratiam, oẽ donum, et negligis? Audisti ianuam paradisi apertam, & im- Heb. 2

B mensam gloriam te expectantem, & negligis? Negligere est parui pẽdere. Quõ ergo nos effugiemus, (Paulus loquitur) si tãtã neglexerimus salutẽ? Hinc Deus Heb. 8 homines negligit, & merito, quoniã ipsi non permanserunt in testamẽto meo, & ego neglexi eos, dicit Dominus. Sed qua de causa illi neglexerunt?

Abierũt, ait, alius in uillã suam, alius uero ad negotiationem suã. Negotiationes seculi huius impedimẽto esse solent Dei uerbo, & uocationi. Hinc Sapiens, difficile exuit negotiator a negligentia. Ecc. 26

Hinc Ezec. In multitudine negotiationis tuę repleta sunt interiora tua iniquitate. Ezec. 28

Hinc Oseas. Circũdedit me ephraim in negociatione sua, & in dolo domus Osc. 11

Israel. vbi nos legimus in Ps. Q̃m nõ cognoui literaturam, introibo in potẽtias

C Dñi. Breuiarium Romanum, & translatio septuaginta legunt. Q̃m non cognoui negotiationẽ, uel negotiationes, quasi Ps. 70. dicat: Quia nõ me immiscui terrenis negotiationib. quæ auocant aĩum a supernis, introibo in potentias Dñi. Verbum Hebræũ, Sephorot, q̃ ibi ponitur, deriuat a verbo, Sephar, q̃ significat numerare. Vñ significat Dauid, quia rationes, & negotia nesciu, introibo in domũ tuã. Chrys. multa in negotiatores dicit, summum eorũ discrimẽ ostẽdit, difficileq; Chrys. inueniri negotiatorem iustum. Et inter ho. 33. causas derelictionis populi sui, vnã Deus dicit esse, iniquitatem negotiatorum. vñ Esa. Negotiatores tui ab adolescentia Esa. 47 sua;

A
Aug. Eccl. 7. suam unusquisque in uia sua errauerūt. Mul ta de hac re Aug. in Ps. 70. Hinc Sapiēs. Inueni, quod fecerit Deus hoīem rectū, et ipse se immiscuerit infinitis quęstionibus. Sed dicet negotiator, necessaria mihi negotiatio est, ut uiuā. Huic dici pōt,
Bona. Hie. 2. ait D. Bona. illud Hier. Quid niteris bonā ostēdere uiam tuam, ad quærendum dilectionem, insuper & malitias tuas docuisti uias tuas, & in alis tuis inuētus est sanguis animarum pauperū, & innocen
Luc. 16 tum. Deridebant Pharisæi Christū, de contemptu diuitiarum differētem, quia erant auari nimia, n. æstimatio tpalium animū auocat ab amore, & estimationē æternorum, cum tū hæc magni ducēda
B
Senec. sint, illa uero nihil. Audi ethnicū Senecā in naturalibus quęstionibus decentem. Centrū est o hoīes, in quo nauigatis, pū ctū est, pro quo litigatis, infinita sūt spatia celi, quæ nō curatis. An non rubore perfunderis fidelis, hęc audiēs ab ethnico? Vt ergo negotiationi quidam incumberet, uenire in nuptiale conuiuium noluit. Dicis negociatori, ora, ad eucharistiā accede. Respondet, nō mihi vacat qa
Chrys. negocia gero. Chrys. ait. Quamuis autē uideatur rationabiles excusationes esse: sed hinc discamus, etiā si necessaria sint, quę detinent, oībus tñ præponere spiritualia oportere. Dic mihi o homo, q d tibi magis necessariū est, uitam ęternā cō
C sequi, an hęc negocia gerere? Si solicitus es, quō ad instans uitas in hoc mundo, quō solicitus nō es, quō in æternum uiuas in celo? Omnia uero, quib. uicturus in celo es, hic acquirere, ac ob ea negotiari oportet. Noli ergo spiritū extinguere, & obruere negotijs: sed sic ea tracta, ut
Simile tēpus aīæ tuæ cōueniēs serues. Si. n. uideres hominem in Indijs cōmorantē, qui in Hispaniam uenire disponit, uniuersā pecuniam dare, ut prædia ī Indijs emat, stultum eum uideres, deberet enim prædia ibi acquisita uēdere ut pecuniā in Hispaniā secū deportaret. Nosti o hō cito tibi ex hāc uita in aliā migrādū: Quid ergo hic uniuersos labores tuos collocas? Quid hic radicari conaris? An nō rectiꝰ faceres, si ea, q̄ hic tibi sunt, colligeres, & tecum deportares, ut in æternū uiueres?

Hucusq; misericordiā Dei, uidimus. A
Sed, & iustitia, in illo est, et idep in rebelles, & homicidas seruorum iratus, perdidit eos missis exercitibus suis. Excitatus Psa. 77
.n. est Dñs tanquam dormiens. Dormiebat prius, dissimulās peccata hoīum, sed surgens tāquā potens crapulatus a uino hostes percutit suos. Et iterum: Iratus est Ps. 105
furore Dñs ī populum suum, & abominatus est hæreditatem suam. Et tāquam Dñs exercituū, exercitus suos mittit, tū contra Ierusalem, tum etiam cōtra omnem peccatorem, præcipue in iudicio, cū pugnabit contra insensatos orbis terrarum. Et ciuitatem Ierusalem, & uniuersum mundum succendet, quia ut Sapiēs ait. Stipula collecta Sinagoga peccantiū B
& consummatio eorum flamma ignis. Ecc. 21
Sed quia Dei ingeniū illud est, ut, cū iratus fueris, mīæ recordaberis. Addit, ite ad exitus uiarum &c. Sic alloquitur Iudæos Paul. Vobis quidem primū oporte Act. 13
bat prædicari uerbum Dei: sed qa indignos uos iudicetis æternę uitę, ecce conuertimur ad gētes. Non fuerunt nuptijs digni, quia ut Aug. ait: peccator, etiā pa Aug.
ne, quo uescitur, indignus est, quāto pius Deo, & uita æterna. Ite ergo serui ī exitꝰ uiarum, & inde cōuiuas colligite. Sed q̄ sunt uiæ istæ certe uiæ hominum mores sunt hominū. Via auari cupiditas est diuitiarū: superbi, cupiditas honorū, & sic in reliqs. Omnes nos, quasi oues, errauimus, unusquisque ī uiā suam declinauit C
ait Esa. Omnes peccatores in uia cordis Esa. 53
sui ambulant, in desiderio aīæ suæ. Extra uiam tuā exire debes, ut ad nuptiale cōuiuium uenire possis. A uia sua Abraham exiuit, cū profectus est de terra sua & de cognatione sua. A uia sua exiuit. Ge. 13.
Loth eductus de Sodomis. Relinque ergo Ge. 19.
uiā tuam ut Dei conuiuio frui possis.
Egressi serui ī uias cōgregauerūt, &c. Hinc propheta. Qui egrediūtur impetu Esa. 27
a Iacob, florebit, & germinabit Israel et implebunt faciem orbis semine. Hoc peregerunt Apostoli, & eorū successores, qui ingrediūtur ad Deum per orationē, & egrediuntur ad salutē proximorū curandā. Et ingredietur, & egredietur, & Ioā. 10
pascua inueniet, ait Christus Dominus.
Non

A Non enim vult Rex ministros suos sem per in cubiculo, & aula cũ eo uersari sed vult eos aliquãdo egredi, ut cõtra Regis hostes pugnet, & cum cõfecto bello re-
Eze. 1. deunt, eis magna beneficia concedit. Sic animalia mystica ibãt, & reuertebãtur, ĩ similitudinẽ fulguris coruscãtis. Sic Hie-
Hie. 1. remiæ dicitur. Quocunque mittam te, ibis, & quę mãdauero tibi, loqueris. Nõ solũ Deus quęrẽdus in oratione est, sed & in proximorum salute curanda. Exierũt ergo, & cõgregauerunt oẽs, quos in uenerũt. Et impleretur illud Ps. 1. Con-
Ps. 49. gregate illi sãctos eius. Et illud. Et de re-
Ps. 106. gionib. congregabit eos. Ad hoc enim
Ioã. 11 Christus Dns uenit, ut filios Dei, q erant
B dispersi, cõgegaret in unũ. Intrauit autem Rex, & uidit hominem non uestitũ ueste nuptiali. Vestis hęc nupitalis Cha-
1. Pe. 4 ritas est. De qua Petrus ait, Operit multitudinẽ peccatorum. Et illa est uestis, for-
2 Re. 1 ma, & uita uirtutum. Hæc est coccinũ illud de quo dicitur. Qui uestiebat uos coccino in delicijs. Coccinũ enim est purpura pretiosa bis tincta in sanguine cõchi-
4. Re. 2 liorum. De quo sæpe in tabernaculi constructione meminit scriptura, dicẽs coc coque bis tincto. Dicitur uero charitas bis tincta, quia Deum respicit, & proximum. Eadem pallium Eliæ est, Eliseo relictum cum duplici eius spiritu. Vnde
Greg. Gregor. ait. Quid uestis nuptialis, nisi charitas, qua uestitus Dominus uenit cũ
C ad nuptias uenit. Sicut ergo hac ueste indutus sponsus est, ita eadem ornari spõ-
Gen. 3. sam vult. Hanc charitatis uestem amisit Adam & Eua cum uiderũt se nudos. Et Dominus ad eum. Quis ostendit tibi, quod nudus esses, nisi quia de ligno, de quo præceperam tibi, ne comederes, comedisti. Vt hac ueste nos iduamur. Chri-
Pro. 31 stus pellem suam deposuit, & ut eam in tingeret, sanguinẽ fudit. De hac ueste dicitur, Byssus & purpura indumentum eius, & ridebit ĩ die nouissimo. Sed noli expectare tempus nuptiarum, ut hanc uestem facias, & induas, sed prius eam
Ma. 15 indue. Ne tibi contingat, quod uirginibus fatuis, quæ oleum quærunt, cum ad nuptias uocantur. Cum dies uenit, in quo indutus ueste pretiosa apparere debes, tunc ordiri illa uis, & confici? Caue, ne dicas, dum adhuc ordirer, succidit A
me. Beatus, qui custodit uestimenta sua, Es. 38.
ne nudus ambulet. Ioannes ait. Ei enim qui nõ custodit, dicitur illud Naũ. Ostẽ Apo. 16
dam in gentibus nuditatem tuam, & rẽ Nũ. 13
gnis ignominiam tuam.

Hæc uestis charitatis una ẽ, & multiplex. In uestitu deaurato, circundata ua Ps. 44.
rietate spõsa Dei est. Vna est charitas qa una est uirtus. Sed multiplex est, qa sicut multi arboris rami ex una radice p deunt, ita multæ uirtutes ex una charitate generantur. Quia charitas patens est, 1. Cor.
benigna est, & ut Paul. ait. Multiplex et 13.
dicitur, qa pro statuum uarietate diuer- Ro. 12.
sa præstat opera. Vnde Paul. Sicut enim B
in uno corpore multa mẽbra habemus, omnia autem membrã nõ eundem actũ habent. Ita multi unum corpus sumus in Christo: singuli autem, alter alterius membra. Habentes autem donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, differentes, siue prophetiam, secundum rationem fidei siue ministerium in mini strando, siue qui docet in doctrina, qui exhortatur in exhortãdo, qui tribuit in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui miseretur in hilaritate. Chrysosto. Chrys.
hic multa dicit de cura hominis in animæ uestibus, potius quam in corporis amictu, ait enim: Non possumus animã, & corpus simul exornare. Si quis domũ C
tuam aureis exornare uellet, te uero sacco, & cilicijs indueret, id ferre nõ posses: Quomodo ergo tu corpus animæ domicilium pretiosis induis & animam nudã relinquis? Memor esto animam tuã ad nuptias uocari, & non quascunque, sed Dei; qualis uero ornatus Dei spõsam deceat, tu uideris. Vide, quo pacto assueri sponsæ parabatur. Sit ergo anima tua sicut regina in uestitu deaurato circũdata uarietate, cuius ornatus pulchritudinẽ si uideres, fulgore perculsus in terrã conc
ideres. Est enim mulier amicta sole, & Apo. 12
luna sub pedib. eius. Sicut ergo Rex expectans sponsam de longe uenientem, eam despiceret si ueste nuptiali careret, & pannosa indueretur: ita Deus animã ueste nuptiali carentem, &c.

DOMI-

A DOMINICA XX. POST Pentecost. Concio Prima.

The. Vade filius tuus viuit, &c. Ioan. 4.

Dion. ad Demoph. & de diui. nominib. INter alia, quę D. Dionysius expendit in diuina gubernatione, qua Deus hominem gubernat, illud præcipuum est, quod Deus conatur homines ad se trahere. Et merito id præcipuum dicimus, quia gubernatio est dilectio gubernatorum in suum finem. Hinc Iob ait. Post se oēm hominem trahit, & ante se innumerabiles, sic.n. homo conseruatur, & perficitur, & amori diuino fit satis, qui vnionem expedit eorum, quæ diligit. Iob 21

Adeo vero Deus desiderat hominem B ad se trahere, vt in omnib. quæ extra se operantur, id intendat & ideo factus homo est, & crucem sustinuit; ut inde homines efficacius ad se duceret. Dicente ipso. Cū exaltatus fuero a terra, oīa traham ad me. Et tunc etiam Deus hoīem ad se trahit, cum eundem separare a se vr̄. Cum flagella, & tribulationes immittit, separare hominē à se vr̄, sed tunc etiam trahit. (Ioā. 12) Sicut cum uenatoria auis Herodius, ardeam alte uolantem inseq contendit, diuersam viam eligit, & q̄ cōtraria vr̄ ei, quam ardea tenet, sed in altum se erigens tandem in ardeam magno impetu descendit, & eā capit. (Simile) Sic se habet Deus cum anima, quę ab eo recessit per superbiam. Alte uolat anima iuxta illud ps. Si ambulaui in magnis, & in C mirabilibus super me. Accedit quidem homo ad cor altū, vt Psaltes ait, sed exaltabitur Deus, ut eum capiat, & qn̄ eum tribulat, & affligit, vr̄ quidem ab homine recedere, sed tunc magis appropiat. (Ps. 130; Ps. 63) Et ita quidem in indignatione eius, sed vita in uolūtate ipsius, ut dr̄ in ps. (Ps. 29) Quia licet indignari videatur, tn̄ vitam a ternam nobis curat præstare. Hinc Sapiēs ait. (Sap. 12) O quam bonus, & suauis est domine spūs tuus in omnib. ideoq; hos, q excerrant, corripis. In omnib. dicit suauem domini spiritum, quia non solum quando bona præstat, sed etiam quando mala, & ultiones adhibet, bonum curat nostrum. Hoc Nabuchodonosori accidisse Daniel testatur, qui a Deo correptus, eum agnouit. (A; Dan. 4) Hoc etiam hodierna die cum Regulo factum, Euangelica testat historia, cui uexatio dedit intellectū, vt ad Xp̄m veniret, & in eum crederet cū tota domo sua. Et id quotidie experientia testat, cum videm plures, qui a Deo recesserant, infirmitate graui eos vrgente ad Deum accedere. Id sibi accidisse testat Dauid dicens: Cōuersus sum in ērūna mea, dum configitur spina. (Ps. 31) Quando ærumna oppressus sum, qn̄ spina cōfigisti me, tūc conuersus sum. Et idipsum pluribus accidisse testatur Oseas: (Osee 6) In tribulatione sua mane consurgent ad me. Venite, & reuertamur ad Dominum q̄a ipse cepit, & sanabit nos, percutiet, & curabit nos. Et sic qui ad Deū venire noluit B propter ipsum, venit propter sese, vt a Deo iuuetur, & liberet. Sicut noluit venire Ioab ad Absalon ab eo uocatus, & venit, quia comburi fecit agrum ipsius. (2. Reg. 14) Hinc Esa. loquens Dño ait. (Esa. 26) Indulsisti genti Domine, indulsisti genti, nunquid glorificatus es? in angustia requisierunt te, in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Hoc hodie Regulo accidit, q ad Christum non venerat, donec filij infirmitate ductus est. Fœlix omnino tribulatio, q̄ nos ad Deum uenire compellit.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Regulus dr̄ sm̄ Chrys. (Chrys.) quia de semine regio erat, ut nomen Græcum, Basileus, significat. Vel quia potestatem aliquam regiam habebat, sed paruam, iō Regulus dr̄. C Eius filius, licet nobilis, diues, & potens, infirmatur. Quo ostenditur, q̄ modicum, & prope nihil sint omnia bona mundi huius, oīa exiguus puluis sūt, licet aliud appareant. An non meministi statuę illius apud Danielem, (Dan. 2) quæ aurea, argentea, & ærea videbatur? Sed omnia illa puluerē esse ostendit exiguus lapis, qui eā percussit, & in puluerē cōuertit. Hinc persimilis filius reguli erat, qui auro gemmisq; ornabat: sed ecce exiguus aer eū deiecit in lectum, & in mortem. Vere vana, & fragilia sunt oīa mundi bona, quæ hominē iuuare nequeunt in magnis periculis, & neces-

A necessitatib. non dico spiritualibus, sed nec corporalib. Hinc Psaltes ait. Nō saluatur rex per multam uirtutē, & gigas non saluabitur in multitudine uirtutis suæ. Nec uires, nec diuitiæ, nec regna, hominē saluare possunt, non dico a morte æterna, sed nec à temporali. Fallax equ^s. ad salutem, in abūdantia autem virtutis suę non saluabitur. Quisnam hic equus est? Certè caro, fortis, nobilis, diues, princeps: sed quō fallax? quia promissa non implet: sed mentitur, ac decipit nos: promittit enim longam, fœliceṁq; uitam, sed cito deceptio eius manifesta fit. Ecce infirmatur ad mortē, & non proderunt diuitiæ in die vltionis, ut Sapiens ait.

Ps. 32.

Pro. 11.

Sed ais, q̄ mihi remediū erit, ne me decipiat equus iste? Video me iuuenē, fortem, diuitem, nobilē, sanum, en equū validū. Ne fallax tibi sit, accipe consilium qd dñs Iosue dedit, cū pdixisset victoriā quinq; regū, subiungit: Equos eorū subneruabis, & currus igne combures. Quē locum exponēs & expendens Orig. ait: Non pcipit Deus occidi, aut subneruari reliqua iumenta, q̄ onerib. ferendis apta sunt, imo vero illa seruauerūt, ut eo capite dr: Oēm prædam, ac iumenta diuiserūt sibi. Solum pcipit subneruari equos, & currus comburi. Et merito, ait Orig. quia equus aīal est ferum, & arrogans, non hæc manere debent in tabernaculis iustorum, arrogantia. n. deliciæ, & effrenata cupiditas eneruanda sunt. Iumētum, oneri ferendo aptum, maneat, quia caro non occidenda est, sed seruāda, ita tñ ut spiritui subdita, onera ferat ieiuniorum, vigiliarumq;. Subneruat quippe equus, ait Orig. qn ieiuniis, & uigilijs, & abstinentiæ afflictione corpus humiliatur. In neruis uis est animalis, cū subneruatur, vires ab eo tolluntur, vires ergo carnis domandæ sunt, ne spiritui dnetur. Tenebant tunc milites Iosue, equos subneruare. Sed nos, q̄ Xps (cuius figura fuit Iosue) militamus, multo striĉtiori vinculo tenemur carnem subneruare, cum ille de cœlo descēderit, & omnem tpalem fastum, & gloriam paruipenderit, & carnem suā afflixerit, ut nos similiter facere doceret. Sicut pdixerat

B

Iosu 11.

Orige. ho. 15. in Iosu.

C

Zacharias. Ecce rex tuus uenit tibi iustus, & saluator, ipse pauper, ascendens super asinam, & super pullum filiū asinæ, & dispergam quadrigā ex Ephraim & equum de Hierusalem. Currus, & equos dixit dispergēdos, quia sicut Iosue currus combussit, & equos subneruauit, ita Xps dñs pompam, & mundi gloriā, ac diuitias contempsit, & doctrina sua, ac exemplo, relinquenda monstrauit, ut qui utuntur hoc mundo, sint, quasi non vtentes: Quia vere hęc oīa uana sunt, & saluare nos nequaquam possunt, ut nūc videmus in filio Reguli infirmo. Sed interrogat Greg. qua ratione post Xpi copiosam redemptionem, & peccati remissionem, manet infirmitas, & alia corporis incommoda, q̄ effectus peccati sunt: Sublata namq; de medio causa, effectus deberet auferri. Copiosam uero Xpi redemptionem fuisse testatur psal. dicens: Copiosa apud eum redemptio, & ipse redimet Israel, ex oībus iniquitatib. eius.

A Zac. 11

Greg.

B

Ps. 129

Respondet Greg. Primo manere mala ista in remissionem culparum, quas ī hac uita hoīes admittunt. Licet. n. redēptus homo sit, sed plena illius sanitas in futuram uitam seruatur: in hac uero ita debilis est, ut oēm uenialem culpam uitare non possit, & plura ēt mortifera admittit. Septies in die cadit iustus, ait Sapiens. Et non est homo, qui non peccet. Et si dixerimus, ait Ioannes, quod pctm non habemus, ipsi nos seducimus. Vt ergo pœnas pro peccatis debitas, in hac uita persoluamus, manent corporis mala. Et hac d. cā patienter tolerare mala debes, imo & illa exoptare, & a Deo petere, ut debitas pęnas hic exoluas; sicut faciebat Iob cū aiebat. Quis det ut ueniat petitio mea, & qd expecto tribuat mihi. Deus, ut qui cæpit, ipse me conterat, soluat manū suam, & succidat me, & hæc mihi sit consolatio, quod, affligens me dolore, non parcat. Hinc August. ait. Hic seca, hic ure, donec in æternum parcas. Et Habacuc. Ingrediatur putredo in ossib. meis, & subter me scateat, donec requiescam in die tribulationis, & ascendam ad populum accinctum nostrum. In remedium ergo culparum pęne

Pro. 24 Eccl. 7. 1. Io. 1.

C

Iob 6.

Aug.

Hab. 6

A ne nobis relictę sunt, donec omnino de letis culpis, absorbeatur inimica mors, omne malum corporis.

Secundo ait Grego. Licet homo redēptus sit, & gratia ei cōcessa, qua corpus possit subdere spiritui, tñ plene in hac vita non subiugatur, sed bellū gerit aduersus spūm, qd' intestinū, & grauissimum est, cum sit perpetuum inter duo cōiūctissima, sibi aduersantia iugiter, vt
Ge. 25 inter Esau, & Iacob, in eodem utero cōsistētes, ubi paruuli collidebant. Oportuit ergo multa mala carnis relinqui, vt debilis sit spūm non superere, sed superetur ab eo. Hinc Paulus. Cum infirmor
2. Cor. 13. tunc potēs sum. Idest. Cū caro infirmatur, spūs potentior efficitur. Sicut. n. in
Simile factionibus accidit, ut cū una preualet,
B altera deijciatur, & in statera, qñ lanx descendit, altera sursum erigitur, sic cū caro deprimitur, spūs eleuatur: Sic sancti plurimas afflictiones corpori dederūt, ut rōni subderet. Hinc Hilarius (re-
Hiero. ferente Hieron. in eius uita) corpori aiebat. Ego te fame conficiā, ut potius cibū cogites, q̃ delectationis. Et Euagrius
Palad. (referente Paladio) dicentibus, ut qd corpus tuū occidis rñdebat, occidit me, occido illud. Et cū maximis afflictionib⁹, & pœnis Abbas Moyses corpus opprimeret suum, eiq; discipuli dicerent quiesce pr̄ paulisper. Aiebat ille quiescāt passiones, & quiescā ego. Recordabant' sancti illius, quod de populo Israel uaticina-
De. 32 tus est Moyses. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit. Incrassat⁹, & impinguatus, dilatatus, dereliqt Deū factorē suū,
C & recessit a Deo salutari suo. Quēadmodū ferox equus, qui multa cibaria ī dies recipit, nec tñ exercetur in cursu, ea solet feritate procedere, ut equitem deijciat in terrā idipsum carni in delitijs enutritæ accidere solet, cum non humiliatur afflictionib. Ideo ergo mala corporis relicta
Grego. sunt, ut spiritus saluus sit. Hinc Greg. infirmitas corpus cruciat, sed mentem curat. Hinc spōsa. Nigra sū, sed formosa,
Gen. 1. sicut tabernacula cedar, sicut pelles Salomonis. Exterius ī corpore nigra, pp corporis afflictiones, interius uero formosa quēadmodū tabernacula Ismaelitarum quæ exterius iniurijs tēporum exposita A nigra sunt, & deformia, interius uero ornata. Quia eorū domus tentoria sunt in quibus uniuersa pretiosa cōduntur. Me-
rito Pau. ait. Gloriabor in infirmitatib. 1. Cor. 12.
meis, ut inhabitet in me uirtus Christi. Recte Bernardus ait, optima īfirmitas, Bern.
quæ Christi uirtute compensatur. Et Sapiens. Eccl. 2
Infirmitas grauis sobriam facit animam. Ideo ergo tibi infirmitas a Deo immittitur, ut in animo cureris.

Sed ais. Multi infirmitate non curantur, & laborib. nihil pficiūt in melius. Ve eis illis. n. loquitur Deus per prophe-
tam. Ego dedi uobis stuporem dentium Amos
in cūctis urbibus uestris, & indigētiam panum in omnibus locis uestris, & non estis reuersi ad me, dicit Dominus. Ego quoque prohibui uobis imbrem, &c. & non redijstis ad me dicit dñs, &c. Sub- B
uerti uos, sicut subuertit dominus Sodomam, & Gomorrhā, & facti estis quasi torris raptus ab incendio, & nō redijstis ad me, dicit Dñs. Quapropter hæc faciam tibi Israel. Postquā autem hęc fecero tibi, præparare in occursum Dei tui Israel. Optimis verbis describit prophe ta duritiam hoīum, qui Dei flagellis deteriores fiūnt. Ait enim. Dedi tibi stuporem dentiū, ut uideres te comedisse peccati uuam acerbam nō maturam. Dedi tibi infirmitatem pessimam, quam contraxisti sensualem degēs uitam, & non es reuersus ad me. Dedi tibi alia mala, nec sic reuersus es ad me. Factus es quasi torris erutus a igne, nec sic reuersus es ad me. Hæc faciem tibi. i. nō eris immu- C
nis ab hoc delicto, sed inumera recipies mala. Est illa scripturæ phrasis, hęc faciat mi hi Deus, & hęc addat, i. innumera pstet mala. Præparare in occursum Dei tui, quasi dicat. Ego in campum descendam tecum, ego inter arma sumam contra te, & oīpotens pugnabo in te, ideo arma præpara, qm̄ ego occurram tibi. Sed quō occurres? Occurrā eis quasi leęna, & quasi ursa raptis catulis, ut pro- Os. 13
pheta ait. Vbi Hieron. ait. Summā no- Hiero.
tari ferocitatem, cum. n. catuli rapti sūt, ursa sæuissima est. Sed Domine fieri ne potest, ut uelis cum homine cōtendere?

A cum eo in arenam descendere? Cōtra folium, quod uento rapitur, ostendis potētiam tuam, & stipulam siccam persequeris? A facie iræ tuæ quis sustinebit? Ne ergo hanc experiaris iram, ad Deum nunc conuertere, & a Deo flagellatus peccatū agnosce tuum.

Infirmabatur reguli filius. Et cum audisset qa Iesus adueniret in Galilæam, abijt ad eū, & rogabat eum, ut descenderet, & sanaret filium eius. Vidit Christū uenire in patriam suā, & ideo ausus ab eo misericordiam postulare. Sic etiā hominibus animus adijcitur, ut ad Deum accedant, & ab eo beneficia postulēt postquam Deum in terram nostrā descēdit. B Post hęc in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Sicut cum rex venit in aliquam ciuitatē, ut in ea habitet, Baru-3 audet ciues a rege beneficia petere ciuitati suæ, quam sua præsentia nobilitat.

He.15. Intrauit assuerum Hester, & uisa illius maiestate deficit aīo, residebat.n. super solium regni sui indutus vestibus regijs, auroque fulgens, & pretiosis lapidibus, eratq; terribilis aspectu. Sic Deus noster terribilis super omnes, qui in circuitu eius sūt. Sed Assuerus festinus exiliuit de solio, & sustentans Hester in ulnis suis, blandiebatur ei dicens, ego sum frater tuus, noli metuere. Tunc illa aperuit petitionem suam. Descendit Deus de solio maiestatis, uenit in Galilæam, omnes ad eum accedere possumus, & C eum orare. Sed quid orat Regulus.

Vt descenderet, & sanaret filiū eius. Cura filij ipsum vrgebat, curare.n. pater debet salutem filij, præcipuè spiritualē. Tob.1 Sic Tobias a pueritia timere Deū docuit Iob.1 filium suum. Et Iob sanctificabat filios suos, cōsurgensq; diluculo efferebat holocausta per singulos dies. Sic Anna 1.Re.1 Samuelem ducit in tēplum. Qd si filius infirmatur, animo oportet parte id maxime curare, & oratione Deum pulsare, filiū erudire, ac castigare. Orat ergo Regulus, ut descendat, ac sanet filiū. Sed attende Xp̄i Domini benignitatem cum Ps.162 Regulo, quam quotidie nos experiamur quoniā; explicuit regius Psal. cum ait. Sicut miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se, quoniam ip A se cognouit figmentum nostrum, recordatus est, qm̄ puluis sumus, homo sicut fænum, dies eius tanquam flos agri sic afflorebit. Adeo debilis hōest, ut similis sit figmento, & flori, qui facile decidit. Et ideo Deus p sua infinita misericordia, miseretur hominis, & imperfectiones illius tolerat, & cum minimum quid fecerit, quasi multa fecisset, ei plurima concedit dona, quia sicut pater miseretur filij paruuli, & multa tolerat, ac dissimulat, & parua, quæ filius facit, ipse magni ducit, ita Deus noster nobiscum se habet.

Attēde hoc in Regulo impletum, quē quasi tenerū filium Christus tractat, & imperfectiones tolerat; Vide nunc Reguli fidem imperfectam, qua ad Christum B uenit, dicēs: Descēde, priusquam moriatur filius. Nescit, ubiq; Christum esse secundum diuinitatē. Quanto rectius Centurio. Tantū dic, uerbo, & sanabit puer Mat.8. meus. Minimā fide ad eum Regulus accessit, ut ad Prophetam, sed cum increpatus a Xp̄o Dn̄o est, creuit fides eius, cum uerbo Christi credidit sanatum filium. Sed pfecta fuit in eo fides, cū uiso miraculo credidit ipse, & domus eius tota. Sicut in natura est puer, adolescens, & uir ita fides i triplici est statu. Sustinuit, uero Xp̄s impfectionem Reguli, docuit, & corripuit eum, ut pater filium, donec cresceat, & uir fit. Ita ēt nobiscū Deus se hēt: innumeras impfectiones tolerat, ac dissimulat, quasi ei perfecto obsequio inseruiremus. Quemadmodum pictor incipit Simile efformare imaginem, nec eam perdit, C quia imperfecta, & impolita est, sed eam paulatim perficit, ac cōsummat, sic Christus Dominus in peccatorem immittit primum spiritum timoris, qui est non inhabitantis Spiritus sancti, sed disponentis, & quasi aquila prouocat ad uolandum pullos suos, ita prouocat peccatorem eo spiritu, ut a peccato recedat, eūque tolerat, & expectat, & calamum quassatum non confringit, & lignum fumigans non extinguit. Multa peccata homo videt, quæ ei manifesta sunt: sed si etiam occulta uideret & imperfectiones innumeras, quas in operib. optimis

A mis admittit, tunc uero nosset, quam iu ste posset eum Deus repellere a domo, & obsequio suo. Q̄n facti sumus im̄mū
Isa.64. di omnes nos, & omnes iustitiæ nostræ tanquam panus menstruatę Deus uero pro sua infinita bonitate, nos tolerat, & tanquam pueris compatitur.

Increpat vero Regulum tanquam filium dicens: Nisi signa, & ꝓdigia videritis, nō creditis. Innatum fuit Iudæis, et quasi a natura insitum, vt signa peterēt, & sine pluribus signis non crederent.
1.Co.1 Hinc Pau. Iudæi signa petunt, Græci sapientiam quærūt. Abrahā audita a Deo
Ge.15. ꝓmissione terræ illius, ait, Dn̄e Deus vn̄ scire possum, ꝙ possessurus sum eam? Et
B Moyses Deo, ait, non credent mihi filij
Exo.4. Israel. Et ait Dominus. Si nōcrediderit tibi nec audierint vocē signi prioris, credent verbo signis sequētis. Quod si nec duob. signis crediderint, sume aquā fluminis, & uertetur in sanguinem. Sic Gedeon signū petit. Sic Ezechias. Et a Christo domino sæpissime signa petita sunt. Reprehendit vero Christus Dn̄s signa petentes, quia plura præstiterat, & ex eis & scripturis adeo manifestum erat, ipsū esse Messiam, ut insignis proteruia iam esset, illud nō credidisse. Vn̄ ad quosdā signū petentes ait. Facto uesperi dicitis
Ma.16 serenum erit, rubicundum.n. est cęlum & mane, hodie tempestas rutilat.n.triste cęlū. Facie ergo cęli diiudicare nostis signa autem temporum non potestis scire; Quasi dicat. Ex datis iam signis me
C nosse debueratis, non noua signa q̄rere. Et cū plurima signa uidissent, plura expetebāt. Recte valētis est, uno hausto potu sitim se dare, infirmi vero est, mille po
Simile tib. non satiari, & huiusmodi hi erant.

Licet increpatus fuerit Regulus, a petitione nō destitit, sed ait. Descēde, prius quam moriatur filius meus. Et Christus Dominus ait. vade, filius tuus uiuit. Attende Christi Domini benignitatē. Per
Simile similis nunc ille est patri, ad quem filius amātissimus dicit, opus est mihi veste, hęc.n.rupta & vetus est, at pater eū carpit, & increpat, quia plurima vestimēta atterit, & nihilominus petitioni illius acquiescens nouam vestem ei confici ꝓ-

cipit: ita Christus Dominus increpat re- A
gulum, sed ei cōcedit quod petit. Et licet importunus sit, eum sustinet, & exaudit. Homines dicimus nō posse nos sustinere importunos. Deus uero non solū nos sustinet, cum importuni sumus, sed vult Ma.1
ac ꝓcipit esse importunos. Sic exaudiuit Chananeam importunā, Regulum importunū. Et nos oēs monet, ut importuni simus ei, adhibitis ad hoc exēplis amici, qui nocte importunus ab amico petit tres panes, & viduæ importune petentis Lu.11.
vindictā a iudice iniusto. Hoc vero maximū Dei arguit amorē, q cupit, ut sem p ei assistamus, semper eū oremus. Opor- Lu.18.
tet semper orare, & nunquā deficere. Et unū ex his quæ oratio habere debet, ut impetret, est perseuerantia, quæ impor- B
tunitas est. Diuersum ingenium Dei nr̄i ab ingenio aliorum Deorum, qui Dii di- Dan.2
cuntur, & non sunt. De eis enim Sapientes pronunciant apud Danielē exceptis Diis, quorum non est cum hominib. cōuersatio. At Dei nostri delicię sunt, esse cū filijs hoīum. Vult nobiscū semper cōuersari. Vult nos ipsi importunos esse.

Credidit Regulus, & domum reuersus filium incolumen reperit.

Vt vero Reguli huius historiā nobis accommodemus, sciendum, vnumquemque hominem Regulum esse. Homo cōditus a Deo, Rex est, sed post peccatum Regulus est, regnū hoīs explicuit Deus Gen.1.
dicēs. Faciamus hoīem ad imaginem, et similitudinem nr̄am, ut præsit uolatilib. cęli, et bestiis terrę, &c. Et Sapiēs ait. De- Ecc.17.
dit homini ptātem eorum, quæ sunt sup C
terram, posuit timorem illius sup oēm carnem, dominatus est bestii, & uolatilibus. Sed peccato imminutum est regnū eius, bestię.n.q̄ ad nutū ei parebāt, nunc non parent. Et in seipsum, & appetitū sum licet principetur, sed non absoluto Dominio, ut prius. Rebellat.n.caro contra spiritum, & sæpius eum superat merito non Rex, sed Regulus dr̄. Iuxta illud Abdiæ: Ecce paruulum in gentib. dedi- Abd.1.
te cōtemptibili tu es valde. Merito uero omnis creatura contra hominē rebellauit, qa ipse Deo obedire noluit. Fortitudo naturæ lapsę minima est. Hinc Esa. Esa.1.

A Erit fortitudo vestra quasi fauilla stupæ In natura integra potens homo erat ad omnē virtutem, at in lapsa infirmus, & impotens. En regulum. Sed, quomodo eius filius se habeat, uideamus. Te interrogo ò hō, habes filium? Olim maledicti in lege putabantur, qui filios non habebant.
Ose. 9. Nunc vero maledictus est, q in spiritu filium non habet. De eis vuluam sine liberis, & vbera arentia lacte, ait, propheta. Sed quis, in quis, filius meus est? Res quædam interior, q̄ ab anima nascitur tanq̄ a matre, & a Deo ut patre. Sed quid hoc est? Certe non scientia, nō nobilitas. Quid ergo? Fides, quæ per charitatem operatur, hic est filius, quem si non habueris, maledictioni subiacebis
B æternæ. Hic fructus est, quem producere debes, ut non excidaris, & in ignem mitaris. Et qui huc fructum profert, dat fructum multum.

Si hunc filium habes, serua illum, &
Simile conserua, propter illum enim vita tibi concedetur ęterna. Aliquādo pater, vel mater propter filium possidet maioricatum, vel principatum, quem statim amitit, si filius moriatur, ideo præcipua cura filium seruat. Serua ergo tu filium hūc: propter illum enim regno ęterno potioris, & si illum amittis, regnum amisisti.

Sed nunc attēde, an infirmatus sit filius tuus. Sicut infirmatur corpus, cū calore extraneo inflammatur, cū uires deficiunt, cū cibum non sumit. Ita cū non
C esuris iustitiam, cum fastidis orationem sacrā, & piam lectionem, & reliqua bona opera, infirmatur filius tuus. Anteq̄ domus decidat, minatur ruinam, & aliquæ minimæ partes ruunt. Cum vides te non sustinere verbū asperum, cū non operaris opera Dei facile, cum viriliter tentationi non resistis, sed quasi dubitas an facias peccatum, vel non, pedes tui commouentur, pene moti sunt, infirmatur hic filius tuus. Accede ad Christum,
Eph. 6. priusquam moriatur. Et illud fac, quod hodie Paul. in epistola monet. Accipite armaturam Dei, ut possitis stare in die malo, id est, in die laborioso tentationis. Sed ais, ego laborem non sentio, cum tē tor. Ita est. Sed nec impudica mulier affligitur, cum in malum sollicitatur, casta uero & uirgo affligitur. An non affligetur aīa, cum uidet indubio esse an Deum amittat? ô vita, in qua hoc discrimen est quis te diligit? in dubium reuocatur, an Deus amittendus sit, quid laboris non sentiat, qui nouit quantum bonum sit Deus? Accede ad Christum, prius quā filius moriatur, si crescit tētatio, crescat Ps. 75.
oratio. Proijce te ad eius pedes, & dic, de Es. 38.
scende, priusquā moriatur filius meus. Dic cum Psalmista. Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorū meorū, & ipsum nō est mecū. Domine uim patior, responde pro me, & sanabit Christus filium tuum, & liberabit te a die malo.

Sed forsan ais. Assensum præbuit tentationi, mortuus est filius meus superest B
ne remediū? Hic. n. Reguli filius incipiebat mori, mortuus tamen non erat. Superest quidem, quia licet peccaueris, incipis mori. Duplex est mors, sicut & uita, mors peccati, & mors secunda, q̄ est infernus. peccare est incipere mori in inferno, sicut viuere uitagratię, est incipere uiuere in cęlo. Incipis ergo mori, si peccasti, ē enim peccatum principium inferni, vermib. n. rodentib. peccator scater. Nihil tristius peccatore, qui aliquādo Deū gustauit, licet exterius rideat, sed interius plorat, pedem unum in inferno iam posuit. Sed audi remedium. Venit Iesus a Iudea in Galilæam, a terra laudis ad terram mutationis, a cęlo interram. Traxit uero eum clamor sanctorum orantiū. Descēde priusquam moriatur genus hu C
manum. Hoc petebat Dauid, Domine inclina cęlos tuos, & descende. Et Esai. Vtinam disrumperes cælos, & descende Ps. 17.
res. Et ille ait. Vidi afflictionem populi Esa. 64
mei in Aegypto, & clamorem eius audiui, & sciens dolorem eius, descendi, ut liberem eum. Sicut ergo clamor eum traxit in terram, ita clamor trahet eum ad te. Clama, necesses, eiula, plora, & uiuet filius tuus, &c.

A IN EADEM DOMINICA XX. post Pentec. Concio Secunda.

The. Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum, &c. Ioan. 4.

PRoprium est Babylonici calicis pleni abominatione, vt somnu cõciliet bibentib. & insomnia plura efficiat. Et
Simile quemadmodum qui somniat, plura bona se putat habere, quæ tamen non hẽt, & aliquando mala, in quæ non incidit: Ita peccator putat se diuitem, cum non sit, & sanum cum infirmus sit. Sicut sõ-
Ge. 40. niat pincerna potum se Pharaoni dare, & cum euigilat, uidet se carceri manci-
B patum: ita nunc putas, o homo liberum te esse, ac sanum, cum infirmus sis, & captiuus, putas te diuitem, nullius egentẽ, cum sis pauper, miser, & miserabilis. Vt nostram agnoscamus infirmitatẽ, lumẽ cœleste petamus nobis concedi, precatu Mariæ æterni luminis parentis optimę.

Proponitur nobis in Euangelio modus quærẽdi remedium omnium malorum. Fides excitat, ut quæratur. In X῀po illud quęrendũ est. Oratione obtinetur: Et verbo Christi omnia mala pellũtur. Infirmatur Reguli filius, nec medici eũ curare potuerũt. Commouentur patris viscera. Sed si quis ad eum accederet, & in aurẽ diceret rei euẽtum, certè leuaret eum cũ oblatione, cum audiret, infirmitas hęc nõ est ad mortẽ, uiuet filius tuus, & tu cum tota domo viues uita fidei. Fęlix malum, quod tãti boni causa est. Nõ
Ge. 44. tribulat, & affligit Deus ut affligat, sed
C vt plurima bona pstet. Si nosset hõ bona, quæ Deus pro parua tribulatione ei parat, non deficeret in tribulatione, sed gauderet, sed exultaret, sed gloriaretur. Non audisti iocũ Ioseph cũ Beniamino dilecto: Dat scyphũ in saccum eius, mittit iudicem qui qrat, capitur Beniamin, sed iocus ille fuit amoris, & dulcedinis plenus, & mutua agnitione terminat⁹. Infirmo vero filio remediũ quærit, Regulus, non à Pythonib. nec in medicorũ arte confisus, sed in X῀po. Increpatur a bo eo, sed increpationi Dei proxima est eius misericordia. Statim ait, Vade, filius tuus viuit. Hęc de litera Euangelij. A

Aug. Aug. ait, sicut perspicilia quæ oculis anteponuntur, non iõ facta sunt, ut uideant, sed ut illorum interpositu reliqua videamus, ita infirmitates corporis non propterea immittunt, vt in illis sistam⁹, sed vt per illas animi morbos uideam⁹. Cum enim corporalis infirmitas effectus peccati sit, illud nobis manifestat.

Sed qualis hodie pponitur nobis infirmitas? Febris certe, ut per eã agnoscamus animæ febrim. Sed quid febris est? Inordinatus calor circa cor accensus, q inde procedens, totum occupat corpus, sed impulsus inordinato motu pręcipue agnoscitur. Principium febris solet esse frigus nimium, & terminus, eius calor nimius a frigore niuis ad calorẽ nimiũ. B
Ita principiũ omnis mali frigiditas spiritus est. Hinc X῀ps dñs. Q̃m abũdabit Ma. 24
iniquitas, refrigescet charitas multorũ. Et quemadmodum correptus frigore, nihil ualet operari, ita cum videris vacantem te à bonis operibus, agnosce appropinquare febrim mortiferam. Cum .n. bona opera relinquis facile, similis es infirmo, cuius opa ut talia cessã, cui mortẽ appropinquare dicis: cessatio enim ab operibus corrumpit habitum uirtutis.

Huic frigori proxime succedit excessus caloris, q febris est, qa incipit hõ mori. Ordinatus .n. calor viuificus est, & vitam conseruat; inordinatus uero febris est. Amor ordinatus charitas est, qua diligitur primo loco Deus, secũdo anima propria, tertio anima proximi, quarto corpus propriũ, deinde corpus proximi. Inordinatio huius amoris febris est. Vis C
videre febricitantem? Audi ps Regium Ps. 79.
Incensa igne, & suffossa, ab increpatione vultus tui pibunt. Incensa est Babylonica clibanus, æstuat continuo cor de siderijs prauis. An non sic Amon lãguebat p desiderio Thamar? Aman pre desi- 2. Reg.
derio honoris? Nabuchodonosor p desi- 13.
derio imperij? Et quemadmodũ febricitans cogitat fontes, riuos, flumina: ita tu cogitas regna, diuitias: honores, uoluptates, dicisq; in corde tuo, si essem Dux vel Rex, si diues, hæc, & hęc agerẽ. Vere febricitas, cogitãs inania, ardes iordinata

A cupiditate, incipiens ardere igne inferni. Et ipsius tuus similis fit pueris illis, q immolabantur idolo Moloch, q in eius manibus ponebantur, cum ille succensus igne erat, & sic cremabantur.

4. Reg. 23. 3. Reg. 11. Leu. 11

Agnoscitur febris ista in veloci pulsus motu. Amor. n. inordinatus diuitiarum, honorum, ac uoluptatum, facile deprehenditur, in solicitudine nimia temporalium, in laboribus plurimis, ut honores, aut uoluptates acquiras. Et quemadmodum febricitans nullibi quiescit, iam in hoc, iam in illud latus uertitur, & causam tam concitati & turbati motus in lectum reijcit, cum tamē non lectus, sed febris id efficiat; ita nullibi quiescit peccator, quia affectū non collocat in Deo, qui eius finis uerus est, ubicunque collocauerit, non satiatur, non quiescit. Non est pax impijs dicit dominus. Solus em Deus satiare, ac implere potest hominis cor. Hinc illud efficitur, quod Horatius ait initio sermonum, ut nemo sua sorte sit contentus, sed mercator laudat militis sortem, & contra. Et si commutes officia, minus erunt cōtenti, non enim officium in causa est, sed febris. Febris ēt gustum mutare solet, ac inficere, vt fastidiat febricitans optimos cibos, & salutares: esuriat uero noxios: ita peccator fastidit manna, verbum Dei, orationē: porros uero, & cepas, Aegypti esurit, ludos, comessationes, inania uerba.

Simile. Esa. 48. B. Horat.

Sed cuius conditionis est hic febricitans? & quo loco in febrim incidit? Certè iuuenis est, filius Reguli, principis uiri, & in Capharnaum febricitat; quod interpretatur uilla pulcherrima, uel villa consolationis, ut Hieron. ait. Non ergo mirum, quod febricitet, imo mirum esset ualde, quod non febricitaret. Iuuenis, diues, & in Capharnaum, in delicijs, quomodo non febricitet? An non Sapiens ait. Prosperitas stultorum interficiet illos? Difficile profecto hominē reperies, qui in prosperis se contineat in officio, & qui febri non corripiatur. Beatus diues, qui inuentus est sine macula, qui post aurum non abijt, &c. Quis est hic, & laudabimus eum: fecit enim mirabilia in vita sua. Nouit quidē uir perfectus in prosperitate modum tenere, et ut nautæ uento nimio flante, sciunt uela complicare, sic ille sese constringere, vt fortis Vlysses, ne cantu sirenarū ducatur. Id quidem Paulus nouit, qui ait. Scio & humiliari, scio & abundare, vbique & in omnibus institutus sum, & satiari, & esurire, & abundare, & penuriā pati. Sed quis est hic? & laudabimus eū. Quam sit hoc difficile, ostendit exemplum, non dico multorum, sed pene innumerabilium, qui prosperitate, ac rerū abundantia perierunt, & pereunt. Hinc enim difficillimum Christus dixit, diuitem intrare in regnum cœlorum. Quid enim fecit, ut Pincerna obliuisceretur Ioseph in carcere manentis, & interpretationis somnij, nisi prosperitas? Hinc dicitur. Rebus autem succedentib. prospere oblitus est interpretis sui. Quid Oziam perdidit, nisi prosperitas? Cœperat ille regnare magna iustitia, sequutus in omnibus consilium Ioiadæ, qui fuit propheta Zacharias, sed qui bene cœperat, male consummauit. Et huius rationem scriptura reddens ait. Cum roboratus esset, eleuatum est cor eius in interitum suum, & neglexit dominum Deum suum. Quid Nabuchodonosorē Assyriorum regem superbire fecit, nisi victoria obtenta contra Arphazat regē Medorum? Vnde dicitur: Tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor nimis, & cor eius eleuatū est, adeo, vt omnes Deos terræ deleri præceperit, ut solus ipse haberetur Deus. Quid inclytū Salomonem deiecit, & in idololatriam traxit, ut daret maculam in gloria suam & dubium nobis exitum ut suæ salutis reliquerit, nisi prosperitas nimia, & deliciæ mulierum? Et quod magis mirandum est, quid regem Dauid in superbiam impulit, ut numerari populū præceperit, quo in Deum grauiter peccauit, nisi prosperitas? Victoria inimicorum? & multæ congregatæ diuitiæ? Est. n. hic effectus prosperitatis mundanæ, hominem dormientē, & inertem facere, Dei, & suimet oblitum. Quapropter Deus populū admonet suū, ut cum ingressus fuerit terram optimam, Deum non obliuiscatur

C. Hieron. Prou. 1. Ecc. 16. A. Phil. 4. Mat. 19. B. Gen. 2. Par. 26. C. 2. Reg. vlt. Deut. 6. 8.

A uisca tur. Cumq; introduxerit te Dñs in terrã, pro qua iurauit patribus tuis, & dederit tibi ciuitates magnas, & optimas, & quas nõ ędificasti, domos plenas multarum opũ, quas nõ extruxisti, cisternas quas nõ fudisti, uineta, & oliueta quę nõ plãtasti, & comederis, & saturat⁹ fueris caue diligẽter, nec obliuiscaris Dñi Dei tui, q eduxit te de terra Aegypti. Merito ait, caue diligẽter, quia difficile est, in prosperitate habere in præcordijs Deũ. Et licet nõ semel de hac re fuerint admoniti, cito obliti sunt admonitionis, & in prosperitate Deum obliti sunt, qd præuidens Moyses, eis prædixit dicens. Cõstituit eum super excelsam terrã, ut comederet fructus agrorum, ut sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit in crassatus, impinguatus, dilatatus dereliquit Deum factorem suum. Sed nũ in dilecto obliuio tãta esse potest? Est certe quia Manasses, & Ephraim fratres sunt significant uero abundãtiam & obliuionem. Hinc Oseas, Vitis frondosa Israel fructus adequatus est ei. Secũdum multitudinẽ fructus sui multiplicauit altaria, iuxta ubertatem terræ suæ exuberauit simulachris.

B

Oseę.6

In Capharnaũ ergo infirmatur Reguli filius, quia i prosperitate homo perire solet. Inter eas ciuitates, quibus Vę diuinum interminatum est, una est Capharnaum. Vnde dicitur, Vę tibi Corozain, væ tibi Bethsaida, quia si i Tyro, & Sidone, &c. Et tu Capharnaum vsq; ad cęlos exaltaberis, ueruntamen usq; ad infernũ descẽdes. Quia si in Sodomis &c. Quib. verbis ostẽditur malũ aliud prosperitatis, qd surdos facit homines ad uerba diuina audienda. O misera, & deplorãda Capharnaum, miserãdaq; mũdi prosperitas, in uobis homo infirmatur, & medicinæ fores occluditis dum uerbum diuinũ non auditis. Capharnaum fuit ciuitas in qua plura miracula Christus fecit, adeo ut ei dicerẽt Nazareni, Quãta audiuimus, facta in Capharnaum fac, & hic i patria tua. Et nihilominus Christus Dñs ait ci. ues illius parũ pfecisse miraculis, & uerbis suis. Grãde malũ est infirmari in Capharnaum, sed grauissimum Dei uerbis nõ commoueri. Induratur hominis cor prosperitate, ut Deum non audiat.

C

Ma. 11

Luc. 4.

Sicut uero prosperitas a Deo separat, ita tribulatio ad Deũ trahit, sicut Regulum traxit ad Christum Dominũ. Prosperitas efficit, ut homo Deum, & seipsum nõ agnoscat, tribulatio facit ut se, et Deũ cognoscat. Sic flagellatus Nabuchodonosor Deum agnouit, & ait: Oculos meos ad cęlũ leuaui, & sensus meus redditus est mihi, & altissimo benedixi: Et nũc ego Nabuchodonosor laudo, & magnifico Regem cęli, quia oĩa opera eius uera, & omnes uię eius iudicia, & gradiẽtes in superbia potest humiliare. Id ipsũ Antiocho accidit, qui non se agnouit, donec a Deo percussus est. Hinc igitur cœpit ex graui sup̃bia deduct⁹, ad sui agnitionem uenire diuina admonitus plaga, Et ait, Iustum est, hominem subditum esse Deo. Quando rectius se habuit Dauid, quando eum Saul persequebatur, quando, a ciuitate fugit Absalonem, quã do a Semei maledicebatur, quã cũ delicijs deditus, & otio uacãs, uidit Bersabee se lauantem, & populũ numerari pręcepit. Hinc ipse ait. Bonũ mihi, quia humiliasti me, ut discã iustificationes tuas. Et iterum: Lætati sumus pro dieb. in quib. nos humiliasti, annis, quibus uidimus mala. Hinc sancti non prosperitatẽ, sed tribulationem maximum duxerunt Dei beneficiũ. Beatus homo, qui corripitur a Deo: increpationẽ ergo homini ne reprobes, quia ipse vulnerat, et medetur, percutit, & manus eius sanabunt, ut Iob ait.

Dan. 4

2. Machab. 9

B

Ps. 118

C

Iob. 5.

Quod diximus de prosperitate tẽporali, aliqñ accidere solet i spirituali prosperitate, quæ aliqñ hominẽ perdere solet. Prosperitatem hãc dico cõsolationes, & reuelationes, in quibus ẽt uerum habet, qd superius diximus, prosperitas stultorum perdet illos. Vis uidere hoĩem perditum hac prosperitate? Audi Dauid dicẽtem, Ego dixi, in abũdãtia mea, nõ mouebor in ęternũ. Elatus superbiã est, ait Basilius, & ideo permissus est cadere in adulteriũ, & homicidiũ. Et ita accidit, q̃ ille subiungit. Auertisti faciem tuã a me & factus sum cõturbatus. Et ideo utilis est

Psa. 29

Basil.

A est tẽtatio, ne hac prosperitate pereat homo. Audi prosperum hominem. Si gloriari oportet, nõ expedit quidem, ueniã autem ad uisiones & reuelationes Dñi. Sed ne eis extollar, ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui me colaphizet. Augustinus ait, fuisse hanc carnis tentationem.

2. Cor. 12.

Augu.

Infirmus est Reguli filius, uenit ad Iesum. Et rogabat eũ, ut descenderet, & sanaret filiũ eius. Putabat, non nisi præsentia Christi suum posse sanari filium. Ita Sunamitis ait. Viuit Dominus, & uiuit, anima tua, non dimittam te. Et Naaman. Putabam quod egrederetur ad me B & stans inuocaret nomẽ Dei sui, & manu sua tangeret locum lepræ, & sanaret me. Infirma fides Reguli est, & ideo a Christo increpatur, e contra magna Cẽturionis fides, & ideo laudatur. Regulus petit, ut in domũ eius ueniat, & noluit. Ad Centurionis uero domũ properat, nõ uocatus. Sed cur Domine nõ eo proficisceris quo uocatis, pergis uero eo quo nõ uocatis? Respondetur, huius diuersitatis hanc esse causam, quod mundus honorat eum, qui diuitijs, & nobilitate magnus appare. At Christus eum, qui fide maior est. Non ne pauperes elegit in hoc mũdo, diuites ĩ fide, hæredes regni? In mũdi oculis honorabilior erat Regulus Cẽturione; at uero in Christi oculis C aliter se res habet. Quia ut Esaias ait. Nõ sec ũdum uisionẽ oculorũ iudicabit. Si ergo coram hominibus minimus fis, noli cur. re, uirtutem amplectere, & magnus eris in oculis Domini, & qui ĩ Dei oculis magnus est, ille uere est magnus. Recte Christus tãquam Deus homines uirtute prædi tos, magnos dicit homines magnos uirtu te, q[uia] ille magnitudo uera est, & homini intrinseca: ea uero magnitudo quã mũdu s suscipit, quæ a muneribus diuitijs, domo, nobilitateque est, non uera, & intrinseca m agnitudo est: sed illi p similis, de qua glo[ri]ari pygmæus posset, qui in loco edito pos itus, diceret his qui inferius sunt, ego ma ior sum, quam uos omnes, quoniam altio r sum, non uere id pronũciaret, quia æquu s super quem est,

4. Re. 4

4. Re. 5

Mat. 8.

Iaco. 2

Esa. 9.

aut suggestum, nõ est unũ cum illo, sed A duo diuersa sunt, & unum nõ cõstituũt, ideoque illum uere magnum non efficiunt. Sed ille uere magnus, qui in se, & per seipsum magnus est. Qui domũ amplam, & magnam, qui diuitias, qui officium habet magnum, non ideo magnus est, in loco quidem superiore est, sed non ideo magnus, quia illa quæ habet, non idẽ cum ipso sunt, sed diuersa. At uirtus uerum hominis bonum est & intrinsece homini inhæret, ideo hominem magnũ facit, & recte homines magni uirtute dicuntur apud sapientem. Ideo in Christi oculis Centurio cõmẽdabilior est Regulo, & eum plus honorat.

Ecc. 44

Attende etiam infirmã fidẽ, & imperfectam Reguli orationem. Descende, ait B vt filium sanes. Nõ solum salutem petit sed modum præscribit, dum petit, ut descendat, Petenda a Deo salus est, sed nõ ei modus præscribẽdus, quo salutem donet. Hinc Iudith ait. Non est iste sermo, qui misericordiam Dei prouocet, sed potius iram. Posuistis uos tẽpus miserationis Domini, & in arbitrium uestrũ diẽ constituistis ei. Fides credit, & sperat a Deo remedium, modum non præscribit sed Deo relinquit. Sic exijt Abrahã, nesciẽs, quo iret, credit filij posteritatẽ, cũ eum duceret in mortem. Moyses educit populũ Israel ex Aegypto nesciens, quo C pacto eũ liberare posset a Pharaone. Et iuxta mare positus nescit qua uia liberãdus sit, tamen populum admonet, dicẽs. Vos tacebitis, dominus autem pugnabit pro nobis. Et Susanę cor erat cõfides in domino, cũ nesciret, qua uia liberari posset. Sic & Ionas in uentre ceti cõfidit. & ait. Rursus uidebo tẽplum Domini, cũ nesciret, quo ordine illud perfici posset. Hęc fides magna Deum detinet ut magna conferat beneficia. Qui n. uidet artẽ ac uiã liberationis, non ita soli Deo fidit ac ille, qui nesciẽs eã soli Deo innititur. Tu ergo si uis magna esse fide, reuela domino uiã tuam, spera in eo, & ipse faciet. Et cum uideris nullum tibi humanum superesse remedium, tunc magis illud a Deo spera, & expectes mirabilia, quæ Deus fidei tuæ conferet beneficia.

Iud. 8.

Da. 13.

Ionæ. 4

Sed

A Sed quâ hora sanitati restituit infirmus? Hora septima reliquit eũ febris.
4.Re.4 Sacrũ aliquod mysterium in hoc septenario abscõditum est. Nam filius Sunamitis uitæ restitutus septies oscitasse dr̃.
4.Re.5 Et Naaman leproso dicitur. Lauate septies in Iordane. Et psaltes ait. Septies in die laudem dixi tibi. Sacramentum huius horæ septima est, ait Hugo Cardinalis.
Hugo in hunc locum. Hora septima est hora media iter sextam, & nonã. Hora sexta crucifixus est Xp̃s dominus, & hora nona expirauit, hora ergo septima fuit in cruce. Erat ergo humanum genus ęgrotum, & si de cælo medicus nõ descenderet, non erat homo, aut angelus, qui eum sanare posset. Descendit Christus à Iudęa in Galileam, a cęlo in terram, & hora septima,
B qua in cruce fuit hominẽ sanitati restituit. Vere aspera medicina illa fuit. Sed magnus de cælo uenit medicus, quia magnus in terra iacebat ægrotus, & dura admodũ purgatio illa fuit, amaraq; potio, quia amarum erat hominis crimen. Summa uero fuit Xp̃s in nos mĩa, cum ibi dolores sustinuit, quos nos tolerare debuissemus. Sicut cũ infirmatur infans, nec potionem amarã sumere ualet præ teneritudine sumit eam nutrix, ut in lacte suaui aliqua fit medicinę qualitas, & virtus, qua infans saluti restituatur, ita nõ poterat homo pro pc̃tõ satisfacere, stomachus ei nõ erat ut potionem biberet, qua peccatũ deleretur, sumit eam Chri-
C stus dominus, tãquam nutrix, & postea in lacte suaui facilis pænitentiæ, peruenit ad nos uirtus potionis, & calicis Xp̃i & applicatur nobis meritum, & satisfactio Christi, & ita nos sanamur.

Sed quis dicendo cõsequi ualeat amaritudinem potionis illius, quam Xp̃s dominus ebibit, usque ad fœces? Bibit eam in horto, & factus est in agonia, & sudor sanguineus profluit in terram. Et adeo eo difficilis apparuit, ut diceret. Pater transfer calicem hunc à me. Et quẽadmodum infirmus uidens amaratam potionem turbulẽtam, ac fœdam, eam horret, & declinat dicens; tolle, tolle eã ab oculis meis, sed tandem uitæ amor eum cõpellit, ut eam ebibat, ita Christus cum calice passionis se habuit. Agonia uero illa
A effectus fuit cõtentionis, & pugnæ inter amorem Xp̃i domini in nos, & naturalem mortis timorem: timor enim mortę recusabat, amor eam optabat, pugnabãt inter sese, & campus pugnæ cor Xp̃i erat, sed tandem amor superauit timo- 1.Io.4
rẽ, quia perfecta charitas foras mittit timorẽ, eiecit eum a loco pugnæ, & cum exiret prodijt sanguine madefactus. Et Lu.22.
tunc factus est sudor eius sicut guttæ sãguinis decurrentis in terram. Mirus profecto, & inauditus sudor, magna hominis infirmitas. Sed ab hoc sudor declinare cępit hominum languor, sicut sudoribus infirmi leuari solent. Amarissima profecto B
potio illa, & quam nullus hominũ bibere posset, nisi homo Deus, cum et ipsum in tanto discrimine cõstituerit. Sed attẽde iam, quomodo uirtus huius amarissimæ potionis nobis datur in dulci lacte, q̃d enim facilius esse potest Christianæ pænitẽtia? At illa participamus Christi passionem, & merita. Simile
Vis suauitatẽ, ac facilitatem eius uidere? Dic obsecro, si cuilibet infirmo in corpore nunc diceret, ut sanitatem consequaris, tãtũ opus est, ut doleas de infirmitate tua, & eã medico dicas, hõ inedias, non purgationes, nõ philebotomias, à te exigno. An non illa facilis iudicaretur medicina? Quis Heb.2
uel ad horam ægrotaret. Cur igitur non facilis iudicabitur, ut aĩæ salutem consequaris, & febrem pestiferam peccati cures pænitẽtia, in qua illud solum a te exi- C
gitur, ut doleas de peccato, & illud confessario manifestes? Recte Paulus. Quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem, oblata nobis facili ac suaui medicina.

Sed audi effectum miraculi Christi. Bed.
Credidit ipse, & domus eius tota. Beda notat triplicẽ statũ fidei in Regulo, incipientem, cum ueniant ad Xp̃m cuius præsentia, & non aliter existimauit suũ posse sanari filium. Proficientem, cum Ioã.17
credidit uerbo Xp̃i, & sic credidit, quod absens sanare posset. Perfectam uero, & uiuam cum credidis ipse, & domus eius tota. Hæc fides uiua hominẽ saluat. Iõ nobis oraculum est cum Apostolis, Domine

A mine adauge nobis fidem. De hac perfe
Ioan.3 cta fide dicitur. Vt omnis, qui credit in ipsum, non pereat. Et qui credit in filiū Dei, habet uitam æternam. Hac.n. fide primum assentimur reuelatis a Deo, ipso Deo interius inspirante qua non credimus ut dæmones, qui credunt, & contremiscunt, illi.n. ea fide agnoscunt Deū hostem, sed fides uiua agnoscit Deum, vt patrem, & superiorem, et ei se subdit. Sicut cum homo nesciens, quis sit pater eius, & tandem illum agnoscit, simul agnoscit, & se illi subijcit. Ita credit, qui
Iaco.2.
Ps. 115 ait. Credidi, propter quod locutus sum, ego autem humiliatus sum nimis. Nimis dicit se humiliatum excelso Deo, & parenti optimo. Et hinc vlterius procedit fides hæc, vt Deo obediat, & mādata
Titū 3 eius obseruet. Hinc. Pau. De his uolo te
B confirmare, ut discant bonis operibus præesse, qui credunt Deo. Deinde hæc fides viua confidit, ac sperat in hoc patre, & saluatore, quod ab eo recipiet bona cuncta gratiæ, & gloriæ. Et hinc prouenit exultatio illa, de qua Petrus ait. Cre
1.Pe. 1 dentes autem exultatis lætitia inenarrabili, & glorificata reportantes finē ueſtræ salutem animarum ueſtrarum. Qui uero tantorum bonorum spem concipit, abstinet se ab his, quę impedimento esse possunt consecutioni tantorum
1.Io.3. bonorum. Hinc Ioannes. Omnes, qui habent hanc spem, sanctificat se, sicut
1.Co.7 & ipse sanctus est. Et Paulus: Habentes igitur has promissiones emundemus nosmetipsos ab omni inquinamento
C carnis, & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei. Et hanc spem
Ro. 5. uocat Paulus anchorā, quę non in imis, sed in supernis tanta figitur certitudine, ut nullus procellis dimoueri possit. Hac fide perfecta, atque formata credidit Regulus, & domus eius tota, quę fidem domini est imitata domus vero nostra tota credit, cum uniuersa, quæ in nobis sunt huic fidei seruiunt, ac ministrant, &c.

DOMINICA XXI. A
Post Pentecosten.

Thema. Sic & pater meus cœlestis faciet, uobis, si non remiseritis unusquisq. fratri suo de cordib. ueſtris, &c. Mat. 18

IN hoc Euangelio ostenditur, existēti in ecclesia per fidem, necessariam esse charitatē, quæ usq; ad inimicos extendatur, sine qua Deo placere nō possumus. Dī uero initio Euangelij, Ecclesia regnum cęlorū, quia illa cœlestis est, & de cælo eius leges, & ordo uenerūt. Et si ecclesiæ politia, atq. gubernatio regnis alijs cōferat tanto ea superat interuallo, quāto cœlestia terrenis antecellunt. Merito ergo regnum cœlorū nuncupatur. Ideo Canticorum 1. dicitur, ò pulcherrima mulierum. Alia.n. regna, & imperia B
ex hoc mundo traxerunt originē: Ecclesiæ uero monarchia cęlestis est. Hic Ioānes ait. Vidi ciuitatem sanctā Hierusalem descendentem de cælo, à Deo paratam, tanquā sponsam. Vere Christus dilexit ecclesiā, & eam sibi gloriosam exhibuit, qa spōsam eam sibi uoluit esse. Et Ap.21
quemadmodum si in potestate tua esset vt spōsam tuam ditares omni bono, id sine dubio pręstares. Ita Christus exhibuit sibi gloriosam Ecclesiam. De ueteri qdē synagoga, quæ ecclesia fuit, multa Moyses eius Paranymphus ait. Non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deu.4
Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationib. nostris. Quæ est. n. alia gens sic inclyta, ut habeat ceremonias, iustaque iudicia, & C
vniuersam legem, q̃ ego proponam hodie ante oculos ueſtros? Et de eadem ps. ait: Beata gens, cuius est dominus Deus Ps. 32.
eius, populus quem elegit in hæreditatē sibi. Et iterum. Gloriosa dicta sūt de te, ciuitas Dei. Cumque ad illam ecclesiam Ps. 86.
maledicendum cōductus esset Balaam Nu.24
multis muneribus, ondit ei Deus illius pulchritudinem, & nō potuit non eam benedicere, dixitque. Quam pulchra tabernacula tua Iacob, tētoria tua Israel, ut ualles nemorosæ, ut horti iuxta fluuios irrigui, ut tabernaculi, quę fixit dn̄s quasi

A quasi cedri prope aquas. Sed de Christi ecclesia multo potiora dicta sunt, longo interuallo Synagogam superat. Quod
Ps. 86. manifestis verbis Psaltes ostendit dicēs: Diligit dominus portas Sion, super omnia tabernacula Iacob. Quasi dicat: Præstātiora sunt infima quæq; populi Christiani, quam summa culmina ueteris Synagogę. Sicut dici solet: pręstat huius domus ianua, uniuersæ domui illæ. Ita portæ ecclesiæ præstantiores dicuntur uniuersa Synagoga. Ecclesia ergo Chri regnum est cælorum, Ierusalē descendens de cęlo, monarchia è cœli descendens,
B quia a Deo ipso ordinata, & constituta est, & in ea diuina est iurisdictio. Fuerūt & sunt nationes aliquæ adeo elatæ in cogitationibus suis, & supbæ, ut reliquas omnes barbaras appellarent. Ita Græci olim & Romani loquebātur, apud ipsos putabāt uitam esse politicam duntaxat, in reliquis barbariem. Sic etiam nunc angeli loquuntur, cumque inclytum alterius nationis hominem audiunt, cum eum laudāt, dicunt, hæc, & hæc bona in eo sunt: sed angelus non est, quasi barbarus sit, si angelus nō est. Mira nominum iactātia, & incredibilis animi elatio. Sed hoc, quod in alijs nationibus superbia est, in Ecclesia duntaxat est ipsa rei ueritas. Potest enim ecclesia eos, qui extra il
C lam uersantur barbaros nuncupare, &
Sap. 9. nihili ducere. Ita Sapiens ait. Si quis erit consummatus inter filios hominum, si ab illo abfuerit sapiētia tua, in nihilum computabitur. Merito ergo fidelis de quolibet infidelium pronūciare potest, hęc, & illa bona habet, sed de ecclesia non est, ab eo abest diuina sapientia: in nihilum computandus est.

Hęc ergo ecclesia, quę quia Deo similis est regnum cælorum dicitur Deo in misericordia, ut assimiletur, oportet. Parcere, & misereri maxime Dei proprium Ecclesia ait, in hoc ergo ipsi nos similes præstemus. Hoc intendit hodierna parabola hominis Regis, qui debitum decem millium talentorum dimisit, & iratus est in seruum, qui alteri non dimisit.

Peccatum debitū est. Hinc oramus: Dimitte nobis debita nostra. Nec solum A debitum est, sed talēti debitum, idest, maximum debitum, & debitum decem millium talētorum, quod summū est, quia est sex mille milliarium. Hoc summum hominis debitum, cum peccata ad supremum peruenerunt, hoc ostendit Dominus Zachariæ, ad quem ait Angelus. Le Zac. 5. ua oculos tuos, & uide quid est hoc, qđ egreditur, & dixi, quidnā est? & ait. Hæc est amphora egrediens, & dixit, hęc est oculus eorum in uniuersa terra. Et ecce talētum plumbi portabatur, & ecce mulier una sedens in medio amphorę, & dixit. Hæc est impietas, & proiecit eam in medio amphoræ, & misit massam plū beam in os eius. Amphora mensura B est, per quam significatur certus peccatorum numerus, quem Deus in sua præscientia statuit, ut cum impletus fuerit, peccatorem puniat. De qua mensura Ge. 15. ait. Nec dum enim completæ sunt iniquitates Amorrhęorum usque ad præsens tempus, & ideo eos nunc non delebo. Manifestius de hac mēsura loquit Ma. 23. Christus Dominus. Implete mēsurā patrum uestrorum. Amphora ergo illa Zacharię, est mensura peccatorum, qua cō pleta, Dominus peccatorem punit. Addit uero propheta. Hæc est oculus eorū in uniuersa terra, idest. Vbicunque sint peccatores in hanc mensuram oculos coniiciunt, idest, tam effrenate peccant, C vt ad nihil aliud aspicere uideantur, quā ut hanc mensuram expleant. Addit præterea. Et ecce talentum plumbi portabatur. Talentum nomen est ponderi sexaginta minarum, siue sex mille dragmarum: hoc uero talētum uocat postea massam plūbi, ut Hieronymus ait. Quid ue Hiero. ro hoc talētum sit, statim indicabimus. Et ecce in medio amphorę illius mulier sedebat, quæ est iniquitas, ut significet mensuram illam nihil aliud continere, quā iniquitatem. Hęc uero describitur Cyril. habitu mulieris, ut Cyrillus ait, quia typus uoluptatis est mulier, & infirmitatis. Hęc uero mulier prius erat ī amphora sed nō tota pars. n. eius foris erat. Sed proiecit eā postea in medio amphorę, ut amphora omnino impleretur. Hoc Iudæi

fi e-

A fecerunt cum Christum occiderunt. Et iō ad eos Xp̄s ait. Itaq; testimonio estis vobismetipsis,q̄a filij estis corū,qui pro
Ma.23 phetas occiderunt. Et vos implete mēsuram patrum vestrorū. Quib. verbis ad hunc Zachariæ locum spectare vř Dn̄s. Quasi dicat implete mensuram peccatorum,quam patres vestri olim implere cęperunt,ut est apud Zachariā. Cæteri uero pc̄tores id faciunt, cū ingentia iam facinora admittunt,quib mensurā suā expleant. Et tandē propheta ait. Misit massam plūbeam in os eius. Si in os,amphorę intelligas,significat, diu mansurā impietatem in eis,ut q̄ clausa est massā plūbi. Si uero ad os mulieris referas, significat debitum maximum ex iniquitate cō
B tractum,ꝙ in ore eius est,qui illud negare nō pōt. Et iō oīs iniquitas oppillabit
Ps.106 os suum, vt Ps. ait. Ecce peccatoris ingēs debitum,talentum scilicet, quod maximum est pondus,& decem millia talēta quib. innumera peccata significantur.

His uero verbis significatur debitum hoc infinitum esse,& tātum,ut si omnis creatura illud persoluere tentaret,nequaquam posset. Quia per peccatum efficiť hō debitor, non sui tantū, quem a Deo abstulit,sed ēt diuinitatis ipsius,infinitū plane debitū dēs o peccator Deo, & debes ei diuinitatem, quis tātum debitū,p soluere poterit? Si uniuersa dederis creaturas,nihil dedisti,plus multo debes q̄a Deū debes. Sed qūo,ais, Deū debeo, q̄n
C ego diuinitatem illius surripui? Rn̄deo.
Simile Quemadmodum si nūc Hispaniarū rex corona regni insigniretur, & tu coronā a capite eius tolleres,& illā seruo imponeres, quātum in te fuit regnum abstulisti a rege,& seruo dedisti, regnū regi surripuisti,regnū ei dēs. Cū mortaliter peccas hoc cū Deo tuo efficis. Ille finis vltimus est, ille rex,ille super oīa diligēdus, & habendus. Tu vero,hāc regni coronā hūc ultimo fini debitum honorē, & dilectionem a Deo tuo aufers, & creaturę tribus propter quam Deū derelinquis. Diuinum ergo honorem a Deo auferēs ei diuinitatē surripuisti, & debes. Et sic oē pc̄m mortale participatio idololatriæ est, & idololatriā cōmittit, q̄ quidē spūalis: qua illud efficis, quod Paul. ait. A
Mutauerūt gloriā incorruptibilis Dei, in gloriā corruptibilis hoīs, quia gloriā Ro. 1.
Deo tribuenda m,creaturæ tribuis.

Hinc uero illud effectū est, oportuerit Christū hoīem fieri,& pati, ut plane huic debito fieret satis:ille.n.eDus cum esset, patri se ,p nobis obtulit, & si Deū abstulimus,Deus redditus est, & sic iustitię Dei satisfactū. Et disruptū est chirographū debiti nostri, & damnationis nr̄ę Xp̄o in cruce oblato, dicēte Paulo.
Delēs ꝙ aduersū nos erat chirographū Col. 2.
decreti,ꝙ erat cōtrariū nobis, & ipsum tulit de medio affigēs illud cruci. Si dū peccas attenderes chirographū, ꝙ manu tua subscriptum das,quo te deuincis
vt æternas pœnas sustineas,& infinitū B
contrahis debitū non tam facile peccares. Aliq̄n in necessitate cōstitutus, mer-
ces q̄tis,quas caro emisti pretio, & illas Simile
diuēdis tanq̄ vltroneas uilli, vn̄ debitū contrahis. Sed si cordatus vir es,attēdēs debitū, simul attēdis,q̄n,vel vnde illud soluere possis. Nūc peccans attende, solis creatis virib. impossibile esset psolui debitum,quod cōtrahis,ideoq; similis efficeris homini,qui debitis onerari mini mū ducit,nec attēdit,se nō esse soluendo. Et hinc,& inde pecuniā exigit a creditorib. postea in carcerē truditur, nec unquā inde exire pōt. Simile quid peccatori accidit,q plura hic,& ibi pc̄tā com-
mittit,& debitis oneratus in infernū tru C
detur. Vbi talēto plumbi operitur ōs laci,ut inde nūquam emergere possit. Au
di dicentē. Amen dico tibi,non exies in- Eph.5.
de,donec reddas nouissimum quadrātē.

Sed iam attēde infinitā Dei mīam erga peccatorē,qui coram eo humiliatur. Nā cum oblatus ei esset seruus debēs decem millia talēta,& ille procidens diceret,patientiā habe in me,& oīa reddam tibi,misertus Dn̄s serui illius dimisit eū & debitum dimisit ei. Quibus uerbis ostenditur,ueritas illius,quod Paul. ait:
Qui potens est superbūdāter facere quā Mat.5.
petim⁹,aut intelligimus. Petebat iste debitor dūtaxat tp̄s ut solueret,et cōdonat ei uniuersum debitū. Infirmitate grauaris,ores Deū, concede mihi uitā,ut pc̄tā

pœni-

A pęnitendo deleam,& delet Deus statim peccata,& omne remittit tibi debitū,& insuper uitā concedit. Optime cum debitore ageres,si cum ille ait,cōcede mihi tps,& ego omne debitum reddam, tu diceres,remitto tibi omne quod debes.

Sed dubitas,quō tantum debitū adeo facile remittitur? Sūme hoc facto Deus miam suam commēdat,ac dilectionem, cum ingentia crimina tā facile remittit, & hoiem in gfam admittit suā,quasi nihil curet honorē suum,& quasi leue qd cōmisisset hō.Nō considerasti hanc diuinam bonitatē,& in te largitatē. Leue quid in hominem admisisti,et in fratrē, vel in patrem,& difficilime ueniā impe-
B trare potes.Et in Deū ingentia facinora
ppetrasti,& una fusa lachrymula i mo-
2.Reg. 12. mēto ueniam cōsequeris. Vix adulter,et homicida Dauid ait:peccaui Dño,cū audit,Dominus quoq; transtulit peccatum tuum,nō morieris.Et quia hoc Domini
Ionæ 4 ingenium nouerat Ionas,noluit ire i Niniuen,nouit.n.facili pœnitentia adhibita,Deum mutaturum cōsilium.Hinc cū pepercisset Dominus Niniue,dr. Orauit Dominū,& dixit:Obsecro Domine,nūquid non hoc est uerbum meum,cū adhuc essem in terra mea.Propter hoc pręoccupaui,ut fugerem in Tharsis:scio.n. quia tu Deus clemēs,& misericors es patiēs,multæ miserationis,& ignoscens su-
C per malitia.De hac ueniæ facilitate multa diximus Primo Tomo concionū nrarū,concióne Secūda in Feriā Quintam post Dominicā quintā Quadragesimę.

In hac uero ueniæ facilitate duo Deus intendit:Primū,nobis benefacere. Secundum exemplar,regulamq; nobis proponere,ut cum fratrib,nostris misericordes simus,eisq; ignoscamus. Indiges o homo magna Dei mia,eā quotidie recipis,disce ergo a Deo tuo misereri. Estote misericordes!sicut et pater uester cęlestis misericors est. Hinc Sapiēs.Ne sit porrecta manus tua ad recipiēdū,& ad dādū
Eccl.2. collecta. Multa bona recipis a Deo,& pauca pauperibus tribuis, indulgētiam recipis plurium pctōrum, & parcere nescis ei,qui leuiter in te peccauit. Pondus,
Pro.20 & pondus mensura,& mensura abominatio est apud Dñm. Si mēsurā uis tibi magnam,ut recipias,& paruā,ut dones abominabilis eris Deo tuo. Et illud tibi certum sit,qua mensura mensi fueritis, remetietur uobis. Et iudicium sine misericordia ei,qui nō facit misericordiam. De qua te mirabiliter Sapiēs ait:Qui uindicari vult,a Domino inuenietuindictā & peccata illi seruās,seruabit. Relinque proximo tuo nocenti tibi, & tūc deprecāti tibi peccata soluentur. Homo homini seruat iram, & a Deo quęrit medelā? In hominē similem sibi non hēt miam; & de peccatis suis deprecatur ipse, dum caro sit,reseruat iram, & propitiationē petit a Deo?Quis exorabit p delictis illius.Memēto nouissimorum, & desine inimicari. Sicut a publica potestate solēt aliqñ mēsurę visitari,ut uideat,an rectæ sint,& iustæ,& accepta optima, & iusta mensura,eaq; adhibita alijs mēsuris, iudicat eas,& quę minores apparent in patibulo suspenduntur in exemplum. Ita Deus aliqñ nobiscum faciet:mensura iusta,& optima,qua nobis ille contulit debitorum donationē. Christus Dñs est, cui conformari hac in re tenemur,ne in iustæ mensuræ uideamur. Hinc Pau. Induite uos ergo sicut electi Dei sancti,uiscera misericordiæ,benignitatē humilitatē,modestiā,& patientiam, supportātes inuicem,& donantes uobis metipsis si quis aduersus aliquē hēt querelā,sicut Deus donabit nobis Christus. Ecce mēsuram,cuius comparatione iudicādi sumus. Vę eis,qui fratribus non condonāt: nōn.n. huic mēsuræ similes apparebūt, & iō damnationem ęternam incurrent. Et uide ne forte de hac,et de illa mēsura loquatur Esa.dicens. In mensura cōtra mensuram,cū abiecta fuerit iudicabis eam. Meditata est in spiritu suo duro p diem ęstus. Quasi dicat. Nunc exaltatur homo,& uane effertur i cogitatione sua cum se uidet diuitem,& mundi bonis affluentem. Sed aliqñ abiectus erit,cum.s. supplex,& tremens ad iudiciū deueniet. Tunc iudicadus erit in mensura Christi cōtra mensuram eius, dum ostensa Christi misericordia in peccatores homines crudelitas apparebit,q mi usus nō est.

Marginalia (right column): A; Luc.6.; Iaco.2; Ecc.28; B; Simile; Colo.3; C; Esa.27

Vnde

A Vnde de misericordiæ operibus iudiciũ futurum ipse Christus testatus est. Attẽde mensuram rectam Christũ in cruce orãtem pro inimicis crudelissimis, ante quam spiritum in patris manus commẽdet, ut ostẽdat, prius recõciliandos nos fratrib. esse, quam spiritum Deo offeramus. Attẽde, quoties tibi peccata dimisit vt ide discas misereri, & parcere. Notat Prosper Aquitanicus libro de promissio-
Prosp. Aquit. nib capit. 26. Patres antiquos, qui Christi gessere figuram, excelluisse in amore inimicorum, & beneficentia in eos. Ita Moyse, Ioseph, David. Sed Christi in cruce exemplum præcipuum est, cũ pro inimicis orat, & sanguinem fundit, & pro eis uitam donat, qui eam auferũt. O im-
B mensa caritas, misericordia infinita. O ignis magis mirãdus, quam qui rubo apparuit Moysi. In spinosa cruce Christus erat, saturatus opprobrijs, plagis innumeris acceptis, ibi charitatẽ immensam ostẽdit, ibi flammas immittit, & ibi nos docet, ut e chatedra, nos illuminat igne suo, & inflammat, & immittit ignẽ, quẽ uenit mittere in terram. Et impletur illud Hieremiæ. De excelso misit ignẽ in ossibus meis, & erudiuit me. De excelso
Thr. 1. ait, q̃a de uertice crucis, ubi Christus est, misit hunc ignem, ut nos erudiat.

Sed iam crudelitatem eius, qui nõ noluit dimittere, attẽdamus mire in Euangelio expositã. Postquã Dei misericordiã expertus fuerat, qui ei decẽ millia talẽta dimisit. Egressus seruus ille inuenit unũ de cõseruis suis, q debebat ei centũ denarios, & tenẽs, suffocabat eũ dicẽs; redde
C q debes. Primũ attẽdẽ rerum mira hominis uicissitudo, & quã alter est a se ipso breui tẽpis interuallo. Tãta rerũ uicissitudo est, ut dixerit quidã philosophus, non eũdẽ esse equũ, qui ingreditur, & egreditur fluuiũ. Sed hoc in homine potissimũ locũ habet, qui nunquã in eodẽ statu permanet. Attẽde seruũ istũ, qui paulo ante humilis, & procidens erat, nunc egressus adeo superbus est, ut suffocare uelit nõ seruũ, sic uidebis hominẽ corã altari adeo humilem & deuotũ, ut eum cęlestẽ dicere possis, & inter sidera cõmorantẽ: sed inde egressus, & minima lacessitus iniuria, lucifero persimilis est.

A Ideo ait Ioannes. Licet multi crederẽt in eũ, ipse tamẽ nõ se credebat eis, quia ipse sciebat, quid esset in homine. Idest. Nouerat humani cordis mutationes: est enim Chamaleõ qui in tot colores mutatur. Ecce Iudã nũc Apostolũ, miracula patrantẽ, cum Christo manducãtem, & statim proditor factus est. Et Petrus multa promittens, statim negat. Prauũ ẽ cor hominis, & inscrutabile. Vere iã ascẽdit usque ad coelos, iam descendit usque ad abyssos. Iã deuota oratione in cęlis conuersaris, iã uero appropinquat aĩa tua inferno inferiori. Caue mutationes tãtas & in bono perseuerare stude. Ioan. 7

Huic debebant centũ denarij, ille debebat decem millia talẽta. Multũ prosecto interest inter hæc debita, & hoc ipsũ interest inter culpã in Deũ cõmissam, & iniuriam homini irrogatam. Offensa. n. creaturæ, si Dei offensæ cõferatur, nihil ẽ rõne diuinæ excellentiæ, cui collata oĩs creatura nihil est cẽsenda, & ideo offensa creaturæ nihil est, si diuinæ cõferatur. Hinc Psalmista, qui peccato suo læserat Vriã, & uxore eius, ait. Tibi soli peccaui quasi in aliũ nõ peccasset. Hac uero ĩ re apparet diuina lõganimitas, et misericordia, q̃ cũ agnoscat diuinã suã excellentiã & immensam culpã, quę in eã admittit, & uidẽs mundum sibi innumeris beneficijs obstrictũ, & summa erga ipsũ ingratitudine uti, innumerisq; peccatis pollui quasi nihil videret, sic se hẽt. Nullus hominũ fuisset uel oĩum mitissimus, q mũdũ nõ millies euertisset. Vere Dei misericordia infinita ẽ. Ex Dei oĩpotẽtia colligimus diuina attributa infinita esse, & ex ea ẽt colligimus diuinã misericordiã infinitã. Sic Sapiens colligit dicẽs. Misereris oĩum, q̃a oĩa potes, dissimulans peccata hoium pp pænitentiam, & parcens illis. Et ex infinita eius misericordia colligi etiam potest illius oĩpotentia. Attende diuinam maiestatem infinitam, et hominum in peccatis effrænatam licentiã, quasi Deus esset cæcus, aut impotens, & uidebis admirãdam Dei patientiam, & thesauros misericordię infinitos ex q̃b. colliges illius omnipotentiam, plusquã ex vni- B Ps. 50. C Sap. 11

A ex uniuersi creatione. Vnde Ecclesia, Deus, qui omnipotentiã tuam in parcẽdo maxime, & miserãdo manifestas. Mirabilis plane Dei potẽtia ostẽditur, dum unico uerbo hanc mũdialem machinã condidit, uocans ea quæ non sunt, tãquã ea, quę sũt. Sed mirabilior apparet, si immensa eius patiẽtia, & misericordia attẽdatur, qua animum continet, ne in ultionẽ facile procedat. Homo irascitur facile, præcipue si se contemni uiderit, & exprobari: Deus uero omnipotentia sua sustinere potest uasa iræ apta ĩ interitũ, & innumera hominum peccata, stomachũ habet hæc omnia capientẽ. Ideo Ex. 34. uocat eũ Moyses. Harec appain, idest, lõ-

B gas habẽs nares, qa nõ cito irascitur, nõ facile fumus ascendit in eius nares, quia omnipotens cũ sit, facile mala plura tolerat. Pessima profecto culpa ẽ, qua De9 omnipotens offenditur, quod summum ma. ũ est. Sed optime nobiscũ actum est dum Deus omnipotẽs est, in quem peccamus: si. n. in hominẽ, vel Angelũ peccaremus, parũ nos sustineret, & cito irã effunderet, sed Deus tanquã omnipotẽs plura sustinet, diu expectat, multũ tole-

Ose. 11 rat. Hinc per Oseam loquitur, non faciã furorem iræ meę, non conuertar, ut dispdam Ephraim, qm Deus, ego, & nõ hõ, in medio tui Sanctus, & nõ ingrediar ci-

C uitatem. Sed & hac ratione cauere debemus, & peccatum uitare, maxime, qa sicut sustinet plurimum, quia omnipotẽs, ita cum ulciscitur, tanquã omnipotẽs ulciscetur. Nullus. n. alius infinito tẽpore puniret nisi omnipotẽs Deus. Quasi omnipotens miseretur, & decẽ millia talẽta cõdonat: Quasi oĩpotens punit, tradens tortorib. donec reddat uniuersũ debitũ.

Attendendum præterea est, uerbũ illud, suffocabat. Conseruus erat, & tamẽ suffocabat eum. Sũma crudelitas inter fideles, inter conseruos inter fratres esse solet, & tanta, ut dici possit, a Turca, & barbaro tantam non inferẽdam, cauẽda maxime ira, quę id efficit. Quis hostium cum Ioseph faceret, quod fratres fecerunt? Duo fratres in utero ipso colliduntur. Quo propinquior frater tuus est, eo ira plus nocere, ac ferire solet. Hoc uerbũ suffocabat, & uniuersum hoc Euãgeliũ, respicit pręcipue dñs & prĩcipes mundi. Et ne quispiam, qui plura recepérit a Deo, plura debeat, quã princeps, Est ne aliquis cui plus condonatur? ... Plus hi delinquunt in Deũ, & illis ignoscit. Et tamẽ ipsi crudeles sũt alijs, suffocant sibi subditos, & reliquos omnes conculcant. Hinc Iacobus. Nõne diui- Iaco. 2

tes per potentiam opprimunt vos: & ipsi trahũt uos ad iudicia? Hoc ergo eorum iudicium durissimum efficiet, quod cũ ipsi maxime indigeant diuina misericordia, & eam petant, nolint ea uti. Ex his q̃ passus est, didicit Christus misericordiam, tu eandem disce ex ea, quæ tibi cõfertur, & noli destruere pótẽ misericordię, quem transiuisti. B

Sed nũc Christi Dñi rõnem attẽde efficacissimam: Debes tu decẽ millia talẽta, debet tibi conseruus tuus centum denarios, Si uolueris remittere, qđ tibi debetur, remittetur tibi immẽsum debitũ quod debes: si non dimiseris, non dimittetur tibi: quid ergo tibi agendum est? Nunquid non dimitteres centum denarios, ut tibi dimittantur decem millia talenta? Hoc ipsum nũc tibi accidit, lacessitus iniuria es, dẽt tibi inimicus tuus substantiam, honorem, uitam. Quanta hæc sunt? an nõ temporalia sunt? centũ ergo denarij sunt ut plurimũ. Tu in Deũ pec- C casti, quantũ te debere credis? Dum dẽs, infinito debito oneratus es, æternas pœnas debes in inferno subeundas. Ait tibi Deus tuus, remitte tẽporale, quod tibi debetur: remittam ego æternũ, quod mihi debes: quod si nõ remiseris nõ remittã. Quis nisi amens paruum debitũ nõ remittat, ut ab infinito, & æterno liber sit?

Sed aliquid maius in hoc Euãgelio dici uidetur. Nõ enim so ũ peccata nõ dimittũt ei q dimittere nõ uult. Sed & peccata dimissa redire uidẽt: cũ. n. rex dimisisset decẽ millia talẽta, postea ait. Iratus Dñs ei9 tradidit eũ tortorib. quoad usq; redderet uniuersum debitum sic & pater meus cęlestis faciet uobis, si nõ remiseritis unusquisq; fratri suo de cordibus uestris. Quoniam pacto semel dimissũ debitum reperitur ab eo, qui non utitur

A misericordia? nonne sine pęnitētia sunt dona Dei? ut Paulus ait: donū uero Deo fuit remissio peccatorū, quomodo ergo peccata illa redire possunt? Respondent Doctores, & sācti. Primū peccata remissa redire dñr in eo, qui nunc peccat, quia nūc est in peccatore auersio similis ei, q̄ fuerat prius, & nūc est peccator sicut antea, atq; adeo i pristinū statū rediisse dr.

Secundo, redire peccata dicūtur priora, pp ingratitudinē, quā cōmittit peccās nunc, post remissionē peccatorū pceden tium ex qua fit ut quodāmodo illa peccata redeant, dū ex illis dimissis aggrauat culpa delicti pręsentis, In capite, Episcopus 12. quæst. 2. habetur: Si fuerit seruus ab Ecclesia manumissus, & postea accusauerit Ecclesiā, pot illa ipsum resumere in seruum pp ingratitudinē. Et ratione ingratitudinis multæ donationes rescindi possunt ſm iura. Licet ergo nō redeat grauitas eadem peccatorum præcedentium quia tamē ingratitudo sumitur per respectum ad ipsa, ipsa redire dicuntur, quia sunt in uirtute huius actus.

c. Episc. B

Tertio, tandem singulariter per odiū fratris dicunt peccata priora redire, qa nō solum est ingratus peccator Deo qui illi peccata remisit, sed specialiter facit cōtra formā remissionis, qua petēti ipsi remissio donata est a Deo: ipse uero, a quo remissio petitur, nō uult eam donare. Unde hęc peccata directius opponuntur beneficio remissionis, atq; adeo magis ingratum reddunt hominē. Et ideo magis in his peccatis pcedentia existunt in uirtute, ut magis pp hæc homo puniatur. Tm̄ denique, & ta graue peccatū est odij fraterni, ut pp hoc peccatum ita homo puniatur, ac si uniuersa peccata admisisset: summe ergo illud cauendū nobis est. Hoc uero peccatum, quantū sit, Dominus ostendit, qui nulla iniuria lacessiuit seruum sibi oblatum, debentem sibi decē millia talēta: cū uero iniurius fuit cōseruo, duriter eum obiurgans ait. Serue nequā, omne debitū dimisi tibi, &c. Quibus uerbis ostendit Dñs, quāti plu ris facere, iniurias nobis illatas, qua sibi ipsi. Eiusdē sceleris graue piaculum ostēdit, quod Christus Dñs ait. Vidētes aūt

C

conserui eius, quæ fiebāt, cōtristati sunt ualde, & uenerunt, & narrauerunt Domino suo. Quib. uerbis ostēdit facinus hoc, nō Deo solum ingratum esse, sed & omni creaturæ, q̄ ideo te accusat apud Deū. Quia cum omnis creatura cōmunicet aliis, quæ a Deo recipit, indignum ei uidetur, ut qui recipit misericordiam, eam non præstet.

A

Ait uero, tradidit eū tortorib. In hac uita, & in futura, quia ut Dñs ait. Eadē mensura qua mensi fueritis, remetietur uobis. Hinc cū Achab, & Iezabel impijs, & crudelib. factum est, ut ipsi crudeliter necarentur, & in loco, in quo linxerunt canes sanguinē Nabot, linxerūt & sanguinē Achab. Et fratres Ioseph in Aegypto oppressi sunt, qa fratrē ibi oppresserant. Vnde aiunt. Merito hęc patimur, quia peccauimus in fratrē nostrū, & nō audiuimus uocē eius, dū deprecaretur nos. Et qa Pharao, & sui, aquis suffocabāt pueros Israel, ipsi aquis suffocati sūt. Et Adonibezech ait. Septuaginta reges amputatis manum, & pedū sūmitatibus, colligebant sub mēsa mea ciborū reliquias, sicut feci, ita reddidit mihi Dñs. En tortores quib. Dñs in uita tradit immisericordes, ut in poculo quo ꝓpinauerūt, propinetur illis. In alio uero sæculo tortores dæmones sunt, quib. tradēdi sunt peccatores, donec reddant uniuersum debitū, qd cū reddere nō ualeāt, in æternum æterna erit eorū cruciatio.

Luc. 6. 3. Reg. 22.

B Ge. 44.

Ex. 14.

Iud. 1.

C

Ex quibus omnibus demum colligit, in nostra esse pt state, Deum nobis misericordem, aut uindicem, & crudelē, si ita loqui licet, facere. Vis Deū tibi misericordē? esto misericors. Et beati misericordes, quoniam ipsi misericordiā cōsequentur. Quis non uelit Deum sibi propitium, & misericordē. Si uero crudelis extiteris, crudelem tibi futurum Deum crede. De eo enim Psal. ait. Cum sancto sanctus eris, cum uiro innocēte, innocēs eris, & cum electo, electus eris, cū peruerso peruerteris: quia tu populum humilē saluum facies, & oculos superborum humiliabis. Peruersum Deum futurū peruersis, ait, quia similis Deus speculo est, & illud refert, quod ei obijcitur, si blanda facies

Mat. 5.

Ps. 17.

A cies est, blandã refert, si irata, iratã. Peruersus ergo Deus dicitur, idest, iratus, indignationis plenus, in eos, qui misereri noluerunt, &c.

IN DOMINICA VIGESIMA Prima post Pentecost. Concio Secunda.

Non ne oportuit, et te misereri conserui tui, sicut et ego tui misertus sum. Matth. 18.

B CVm plenitudo legis dilectio sit, & q dilexit proximũ, legẽ impleuit, mirandum non est, si hac de re sæpius tractetur. Hanc uero legem sancti pręcipui maxime implent, & quo Deo aliquis est propinquior, eo magis proximorum efficitur seruus. In cœlesti curia nõ usu uenit, q in terrana, in qua reb. succedẽrib. Gen. 4 prospere, obliuiscitur homo interpreris sui in carcere cõstituti, ut Pincerna. Imo quo altius quis ascendit, eo maiorem nostri curã gerit. Hinc supremus Seraphin summe nos diligit, & nostra curat. Maria tm̃ ascendit, ut amplius ascẽdere nõ potuerit. Ideò super omnes nostri curã gerit, & quæ altior est nobis, humilior, & humanior existit, & quę Deo grarior nostri amãtissima Audit hodie seruus iste, discere deberes a misericordia mea C in te, aliorum misereri, a misericordiis sibi collatis discit Maria nobis misericordiã cõferre. Summas illa misericordias suscepit, summas etiam pręstat. Fiducialiter ergo ad eam accedamus.

Berna. Optime Bern. ait Qui se ipsum discutiẽs, plures defectus nõ inuenit, nõ recte se discussit, in multis. n. offendimus oẽs. Ita nũc dicere possũ. Qui pfecto aliquo Euangelio non inuenerit grauissimas, ac diuinas sentẽtias, ac rõnes, nõ recte p Rom. 1 tegit. Sine dubio namq. Euãgelio ille sũt qđ uirtus Dei est omni credẽti, ut Paulus ait, & Christo persimile. Vnde sicut ille excelsior cælis, maximus, optimusq; est & admirabilis, ita eius uerba diuina Ioan. 6 sunt, verba uitæ æternæ hẽs. Petrus air. Maxime mirabilia, & efficacissima sũt. 2 Duo hodie expendamus mirabilia in Euangelio, quę sibi aduersari uidentur, A cõueniũt uero maxime. Primũ est, proponit Christus Dominus nobis misericordiã suã in exemplar mĩæ nostræ cum ait. Nonne oportuit, & te misereri conserui tui sicut et ego tui misertus sum? Sicut alibi ait. Estote misericordes, sicut et Pater uester cælestis misericors est. Secũdum est, quod misericordiam nostram dicit ille mensuram esse misericordiæ, qua in nos usurus est: Hoc ille expressit, dũ ait: Sic Pater meus cælestis faciet uobis, si non remiseritis unusquisq. fratri suo, Mirũ profecto, ac diuinum ostenditur artificium, in duab. illis particulis, sicut, & sic. In priori ostẽditur nobis exẽ Luc. 6. B plar miserendi In posteriori mẽsura misericordiæ, quam nobis Deus præstabit. Opera sua regulam facit operũ nostrorũ, & operã nostra mensurã efficit bonorum, quę in nos effundet: Qua in re suprema hominis celsitudo appi ret, dum cũ sibi Deus cõnectit, ut tribuẽs ei mĩam suam in exẽplar, hominem obliget, ac deuinciat, ut plurima præstet. Dum uero mĩam nostram mensuram suæ efficit, seipsum nobis deuincit, ut quã uoluerimus misericordiam, nobis ille donec. Vtrumq. expendamus, mirabilia enim ubiq. inueniemus. Reuela oculos meos, & cõsiderabo mirabilia de lege tua. Primum, misericordiam suam nobis exem Ps. 118 plar proponit, quo nos deuinxit, maxime, ut misericordia magna ac perfecta C præditi simus. Socratẽ dixisse fertur. Si Socra. Deus est optimus rerũ omniũ, post Deũ nihil excellentius esse potest, quam Deo assimilari. Sicut ergo Deus perfectissimus est, & omnia opera illius per fecta, ita uoluit nos pfectos esse pro statu, & mẽsura nostra, & hac leges nos in amicitiam suã admittit, ut quisq. perfici curet. Hinc ad Abrahã ait. Ego Dominus omnipotens, ambula corã me, & esto per- Gen. 17 fectus, ponamq. fœdus meum inter me, & te. Quasi dicat. Amicitiam te cum cõponam, sed hac lege ut perfectus sis. Et Gen. 6. de Noe dicitur, Noe uir iustus atque per Deu. 8. fectus corã Deo ambulauit. Et Moyses loquens populo uniuerso ait: Perfectus esis, & absque macula cũ Domino Deo

tuo. Quod si in lege naturę, et scripta voluit Deus homines esse perfectos, quomodo in Euangelica lege id à nobis nō exiget. Lex .n. vetus nihil ad perfectum adduxit, ut Paulus ait. Euangelica vero est verbum consummans, id est, perficiens. Vnde nobis dicitur. Estote ergo perfecti, sicut & pater uester cęlestis perfectus est.

Ro. 9. Heb. 7 Mat. 5

Nec vero mirandū est exigit, à nobis perfectionem in his, quę ad animā pertinent, cum eam maxima cura quęramus in his quæ ad corpus spectant, anima vero multo est pretiosior, & primo loco à nobis habenda. Et cum omnis res naturalis perfecta in se fit, & secundū vltimum patientiæ operetur, quid mirum, id ab homine exigatur, qui omnium est princeps.

B

Hęc vero perfectio, & diuina assimilatio in charitate, & mīa esse debet. Hæc enim summa est Christianæ legis, & propter hanc Christus ait. Estote & vos perfecti, sicut pater vr̄ cœlestis. Et ideo qui in hac dilectione, & mīa excelluerūt præcipui habiti sunt. Et ideo Ioseph fratribus præfertur in benedictione, & hæreditate, quia benefecit inimicis. Hinc Ambrosius lib. de Ioseph ait. Quid autē esset, quod me reretur Ioseph præferri cęteris, si aut lædentes læsisset, aut diligentes dilexisset? hoc .n. plerique faciūt. Sed illud mirabile, si diligas inimicum tuū. Iure ergo mirandus, qui hoc fecit ante Euangelium, vt læsus parceret, appetitus ignosceret, uenditus non referret iniuriam, sed gratiam pro contumelia solueret. Sed quia diuina mīa nobis proponitur in exēplar, videamus, inspiciamus que eius modum, ordinem, & (vt ita loquar) conditiones, vt eas nos imitemur. Et licet multæ hæ sint, duas tamen expēdamus, quas in Euāgelio nobis Christus proponit, dum ait. Omne debitū dimisi tibi quoniam rogasti me. Prior est, quæ ostēditur illo verbo omnedebitum. Omne enim peccatorum genus ignoscit, & omne eorum numerum etiam si decem millia talenta sint. Nullum .n. in hac vita peccatum est impossibile, licet peccata grauissima sint, licet circūstantijs aucta, licet numero multa, licet iterato patrata. Si fuerint peccata tua ut coccinū, quasi nix dealbabuntur. Licet peccaueris super numerum arenæ maris, tibi te medium est. Sanabiles fecit nationes or bis terrarum, & non est in illis medicamentum exterminij. Ciuitates refugij olim signatę fuerunt, sed non omnibus securæ erant. Locus sacer nūc delinquētibus auxiliatur, sed nō omnibus. At diuina misericordia oēs protegit. Diues in omnes, qui inuocant illum. Omnis, qui crediderit in illum, non cōfundetur, & consummatus factus est omnibus obtēperantibus sibi causa salutis æternę. Aliqui sunt, qui seipsos a diuina misericordia alienant, & excludūt, quia eorū peccata ipsis grauissima apparent, sed Deus nullum excludit. Oē debitū dimisi tibi. Et sicut Pau. ait. Nunquid incredulitas eorū fidem Dei euacuabit? absit. Quasi dicat. Potuerunt ne efficere pc̄tis suis, vt verax non esset, & promissa impleret? nequaquam. Sic nunc dicendum nunquid peccata eorum mīam Dei euacuauerunt? Absit. Accede ut supplex ad Deum, & dic, & patientiam habeo me, & oīa reddam tibi, & dimittentur vniuersa peccata tua. Maior est Dei mīa debitis tuis, pete eius misericordiam magnam, procide ad pedes eius, qui sunt eius humanitas, propone ei misericordiam infinitam, qua homo factus est, & pro te cruci affixus, propone infinita illius merita, & satisfactionem. En domine ad pedes tuos est inimicus tuus, quid ei facies. Petis ò homo tempus, ut mihi persoluas, ego condono tibi debita vniuersa. O infinita Dei bonitas, & misericordia. Vendiderunt Iosephum fratres sui, postea ante eum proni iacent, & ipse ait, ego sum Ioseph, quem uendidistis, tremunt illi ac pauēt, at ille. Accedite ad me, nolite pauere, nec durum uobis videatur, quod uendidistis me. Osculatur eos, & amplexatur. Domine quomodo, aut qua fronte accedet ad te, qui te vēdidit pro delectatione uili? Accede ad me ut Christus, non hoc mirum est, quoniam puluis, & es figmentum, quid mirum quod deliqueris, ipse excusat peccata

Ambr. C A Sap. 1. Iof. 21 Heb. 5 B Ro. 3. C Ge. 45.

A cata nra. Aduocatũ habemus,& patronũ apud patrẽ,q nos defendit, & excuset. Tu nolite excusare,ut Adã, sed accusare,ille excusabit,ille cõdonabit. Sed si iustus aduocatus est, quõ tuetur iniustã meã causam. Ille iustitiã tibi donabit,& causam tuã iustã reddet, ipse.n.persoluit debita tua,& dicit patri. Ego persoluit debita huius,venis ei cõdonetur,qa ego merita mea ei condono. Vñ putas, dicere hunc seruũ. Oĩa reddam tibi? Vñ habes o homo substantiam, vt tñ reddas debitũ? Cũ homo est in peccato & a Xpo segregatus, nihil habet quod reddat. Sed accepta Christi Domini gratia & eius meritis participatis, iã habet vñ omnia reddat: imo plus redere potest,

B quam debet. Pot.n. pro inobediẽtia sua Christi Domini inobedientiã dare, pro

Ro. 6. sui peccatis merita Christi. Et præterea oĩa reddere dr̃, quia illud Pauli implet. Sicut exibuistis mẽbra vestrã seruire iniquitati ad iniquitatẽ, ita exhibete nunc seruire iustitiæ in sanctificationem. Qui vniuersa,quæ habet,dat,recte dicit, omnia reddam tibi,quia omnia,quæ possum,facio,id significat Ps.cũ ait. Cinerem tan-

Ps.101. q̃ panẽ manducabã,ait.Psa. Quæ uerba

Greg. ennarans Gregorius hom.19. in. Ezec. ait significare Psalmistã,opera pœnitẽtię ita ipsi familiaria esse, & prę manibus

Ps.118 versari,ut panis quotidianus. Et ideo dicere potest. Fecit iudicium,& iustitiam, non tradas me calumniantibus me.

Sed peccatori hac in re cauẽdũ est, ne illi accidat,q̃ Aegyptijs,qui putauerunt

Exo.14 posse ingredi p mare rubrum sicco uesti

C gio,nec tñ potueiũt,qa clausa eis uia est & descẽderũt in pfundũ,quasi lapis, ita multi putant,postea sibi pœnitentiã agẽdã,& cõfitendum in morte,& morte puenti, id nõ præstiterũt,& cũ dicerẽt, fugiam⁹ Israelẽ.nõ.valuerũt,qa clausa fuit ianua,nec inducię quas petierũt,eis con cessę,sunt,nec tps longũ q̃ exoptarunt.

Sed uere pœnitẽtib. misericordia Dei tanta est,ut dicat. Omne debitũ dimisi tibi nihil enim illis non remittitur. Qua in re mirabilis pfecto Dei misericordia apparet,qui nihil non remittit,nullũ miserendi terminũ præscribit, nullũ peccatũ irremissibile voluit esse,cũ in oĩb. humanis iudicijs oppositũ videamus. Quã

A mirũ est valde, si attendamus grauitatẽ culpæ,quæ in Deũ committit̃, ingratitudinẽ peccatoris,& cõtemptum Dei,& quã facile,& sine dispẽdio vlcisci posset De⁹ peccatores. En exemplar nobis ppositũ miserẽdi,q̃ imitari debes. Misericordia vteris uniuersali in omnes, q̃ te læserũt siue in corpore,siue in substantia,siue in honore. Quidã facile remittunt acceptas in substãtia iniurias,uel etiam in corpore,sed non in honore. Si uero Deũ imitari uis,omnem remitte iniuriam,sicut ille omne peccatum.

Sed multa objicis mihi. Primum obiicies,uile abiectumq; esse iniuriam cõdonare. Imo uero gloria, & honor in oẽm

B aĩam hominis operãtis bonũ. Nimis ho

Ro. 2. noratis sũt amici tui De⁹ De hac re mul

Ge.26. ta diximus in 1.tomo cõcionũ nostrarũ feria sexta,post cineres. Nuc illud tantũ dicamus. Num in glorium tibi erit, qd Deo gloriosissimũ est. Sed ad homines

Ge.33. descendamus. Nũ ingloriũ fuit Dauidi quod Semei pepercerit? Nũ fortis nõ extitit Iacob,cui dr̃, si contra Deum fortis fuisti,quãto magis contra homines præualebis,q uctatus cum Angelo eum superauit,& tñ videns iratum fratrẽ,exulauit a patris domo,& ei munera offert? Num uilis, & abiectus Ioseph,q fratribus ignoscit, & benefecit? Sed sactos relinquamus,& Ethnicos cõsideremus An fortis Iulius Cęsar,da quo memorię prodiderunt scriptores, quod solas obliuisceretur iniurias,& offensas, & ppterea magnanimi nomen est consecutus?

C Et hoc asserit Cicero omnium gloriosissimum esse eorũ, quæ gessit. Non potest non fortissimum illud opus esse, in quo dęmonem mundum,& nos ipsos superamus. Sed ais uideo minus forte id op⁹ nequaquã esse,se a multis reputatur vile,& abiectum. Dicam tibi,quia norunt oẽs te Deo nõ obsequi,ei non placere, si ignoscis inimico,putant,non pp Deum id te egisse,sed alia de causa. Si uero fidelis & pfectus esses,cũ remmitteres iniurias gloriosissimum appareres, scirent .n.omnes, Dei causa illud a te præstari.

A meus dimittet vobis. In q verba Aug. in Enchiridio ad Laurentium, c. 74. ait. Ad tā magnū tonitruum, qui non expergiscitur, nō dormit. sed mortuus est. Sicut ergo ex fonte tantā colligis a qua m, quāntū vas est: quod defers, ita ex diuinæ misericordiæ fonte colliges mīam tantam, quantam ipse psti teris. Quia oleū nō deficiet, nisi cū uas defuerit. Ex quo infertur, dulcissimū dētē hoī esse, q multa habeat, quæ ignoscat, vt multa usus mīa, maximam a Deo recipiat. Sicut. n. misericors gaudet uiso inope, quia nactus est occasionem miserandi. Ita qui diuinam mīam exoptat, qui perfectionem aīi sui quærit, lætari deberet multis acceptis iniurijs, vt multa habeat, qbus Deū sibi devincere possit. Et hinc saltem inimicum dilige, quia tibi mīę materiam subministrat. Præcipui namq; charitatis actus illi sunt, de quib. Paul. charitas patiēs est,
B
1. Cor. 13. benigna est. Quæ verba enarrans Gre. 22. moral. cap. 2. ait. Hæc præcipua charitatis munera, & totius religionis nostræ summa est, patientia, tolerare mala & benignitate, bona cōferre. Quę Christus dominus expressit, dicens. Dimitti-
Zac. 6. te, & dimittetur vobis, date, et dabitur uobis. Primū ad patiētiā pertinet, secundū ad benignitatē. Addit uero Gre. loco superius citato. Sed sciendum est, qui q dimittit, & non dat, & si non plenè operatus est, meliorem partem tamen mīæ tenet. Qui. n. bona pręstat, sed mala non sustinet, omnino mīam nullam facit. Et ideo prius nos fratri reconciliari præcipit, quam dona nostra suscipiat. Hinc
C
Bern. Ber. in sermone de obedien. 1, patientia & sapientia, ait. Perfectio Christiana cōsistit in hoc, ut bona facias, & mala pa-
Ps. 56. tiaris. Propter q Ps. ait. Paratū cor meū Deus, paratū cor meū. Bis se paratum dicit, ad mala, s. sustinenda, & bona præstanda. Sicut ergo proposita mīa, ut exēplar, nos Deus deuinxit, ut misericordes simus, ita efficiens mīam nostram mensuram suæ, se deuinxit, ut misericordib. mīam præstet, & mensuram bonam, & supereffluentem nobis donet.

Sed hucusq; uidimus bona misericordiæ: nunc uero considerāda nobis sunt mala crudelitatis. Et q maneāt supplicia A in eū q uindicari uult. Hæc uero in euāgelio mire descripta sūt. Ait. n. cum suffocaret conseruum, & eū in carcerē misisset conseruus. Videntes āt cōserui quę fiebant, nouerunt & narrauerunt Dño tuo. Merito Xps Dñs ait. Nolite contēnere unum de pusillis istis, q in me credunt: dico. n. uobis, quia angeli eorū sēper uident faciem patris mei. Angeli eis sunt, qui læduntur, & cum lædis eum, q eorum custodiæ cōmissus est, nō solum lædis hominem, quem uides, sed angelū eius, qui querelas coram Deo proponet contra te. Vis angelus uidere loquentē pro ijs, quos custodit contra læsores eorū? Audi in Zacharia. Et rndit angelus Domine, & dixit: Domine exercituū vsque quo tu non misereberis Ierusalē, & vrbium Iuda, quibus iratus es. Iste iā septuagesimus annus est. Et respondit dominus angelo, qui loquebatur in me verba bona, verba consolatoria. Ira magna ego irascor sup gētes opulētas, quia ego iratus sum parum, ipsi uero adiuerūt in malū. Et statim multa bona pmittit Ierusalē, & innumera mala, & excidiū minatur Babylonijs, q eos oppresserāt. Quia ecce ego leuo manum meam sup eos, & erūt prędæ his, qui seruiebāt sibi. Sic ergo tibi cōtinget, si iniuriam proximo intuleris. Angelus eius pro ipso loqtur corā Deo, & contra te, narrauerunt Dño suo. Nouerat ille, & uiderat, sed cū audit, tūc pcipit eum uocari. Facilius tolerare uidetur Deus, quæ uidet, quā quæ audit: cum. n. pauperū querelas audit, sustinere non pōt, quin uindictam sumat. Ecce sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, qd fecisti? ait ad Cain. Mirum hac in re illud est, qd Sap. ait. Ab inope ne auertas oculos tuos propter iram, & non relinquas quærētibus tibi retro maledicere. Maledicēt. s. n. tibi in amaritudine aīę exaudietur deprecatio illius. Exaudiet autem eū, qui fecit illū. Quasi dicat. Caue iram in inopē, in eum scilicet, qui te minor est, in cōseruum, tibi debitorem, & ne relinquas quęrentibus tibi retro malediceret. Clarius Grǽca habent. Et ne des locum homini maledicē-

Ma. 18
Zac. 1. & 2.
B
C
Gen. 4
Eccl. 4

A di tibi. Sic ergo est intelligendum, quærenti b.i. postulantib. a te misericordiã, ne des occasionem, ut male precentur tibi, idque retro, hoc est. Secreto, & post tergum, quia nõ audent coram maledicere. Audiet.n. Deus maledicẽtem, quia fecit illum. Mirum profecto, adeo Deo displicere ir. tum boiem, ut maledictiones in eum prolatas Deus exaudiat. Sed q maledictionẽ audit, qũo voces Angelorũ contra illum clamantium, audiet?

Tunc illum uocauit dominus suus. Tunc, statim cum malum perpetrauit. Quam breue tempus impio conceditur in malum. Tunc, cum dicunt pax, & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus. Licet verò cito in omnes peccatores sententia feratur, citius tamẽ im misericordes. Ideo nunc ait. Tunc.i. statim, cum tradidit conseruum in carcerem. Quia vt Psal. ait, Viri sanguinum non dimidiabunt dies suos. Quando id minus cogitabat Amã, cum uindictam in Mardochæu p parabat, usp. nsus ille in cruce est. Quando Antiochus vindictam in Dei populũ facere disponebat, subl. tus de medio est. Cum Pharao Israelem persequitur, dicens: Euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea, suffocatus est. In operib. manuum suarum comprehensus est peccator. Idest, Cum opera peccati exercet, uocatur a domino in iudicium. Cum adhuc furtum in manibus ipsius est. Hinc Esaias. Quoniam subito, dum non speratur, veniet contritio eius, & comminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione præualida. Hinc & Ps. Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum, sicut viuẽtes, sic in ira absorbet eos. Idest, Priusquam spinæ obduruerint ut rhamnus sint, priusquã praui intolerabiles fiant, priusquam alios pungat & lacerent antequam spina vindictæ in opus prodeat, absorbebit Deus eos. O, si profunda consideratione attenderemus illud, tunc adeo breue, nec differre conuersionem auderemus, nec uindictam sumeremus.

Et iratus dominus eius, tradidit illũ tortorib. &c. Sed quibus tortorib. tradẽdus est iniquus? Horribilibus, & formidandis carnificib. quorum uel nomẽ solum horrorem incutit. De his loquitur dñs ad Iob. Quis reuelauit faciem indumenti eius, & in medium oris eius quis intrauit, portas vultus eius qs aperiet? Per gyrum dentiũ eius formido, corpus eius quasi scuta fusilia cõpactũ squamis se prementib. vna uni coniungitur, & ne spiraculũ quidẽ incedit p eas, una alteri adhærebit, & tenẽtes se nequaquã separabunt. Sternutatio eius splendor ignis, et oculi eius, vt palpebræ diluculi. De ore eius lãpades pcedũt, sicut tædæ ignis accensæ. De narib. eius procedit fumus, sicut ollæ succensæ atq; feruẽtis. Halitus eius prunas ardere facit, & flamma de ore eius egreditur. En naturã carnificũ, q bus traditur cruciandus immisericors. Si vero carnifices huiusmodi sunt, quãta obsecro erũt tormẽta miserorũ, q illis tradunt. Abi in carcerẽ, & vide tormẽta, q malefactori dant, ut ueritatẽ confiteatur. Sed paruo hęc durant tpe: si vero per decem dies, uel annos, quis sic torqueretur, quanta illa vexatio foret? Quid obsecro erunt inferni tormenta, q in æternũ durabunt, & immẽsa sunt? Quis vestrum poterit habitare cum igne deuorante, & cum ardorib. sempiternis? Si tormenta illa sustinere non vales, remitte iniuriã.

Sic.n. faciet pater meus cęlestis vobis, si non remiseritis. Ingens est peccatum odij fraterni, quod Deus tam seuerè punit. Nullus profecto est, qui ita caro emat pretio ac Deus, & tam uili vendat. Minima obsequia nostra æterna mercede emit, & immensam suam misericordiã pro parua misericordia nostra largitur. Sicut te habueris cum proximo, ita se te cum habebit. Remittis cẽtum denarios, & remittit tibi decem millia talenta. Quis vestrum est, qui nõ peccauit? quis dicet, nihil debeo? qs dicet, rationes mihi sunt optimæ? quis diuina misericordia, & indulgentia non eget? Indulge ergo, ut indulgentiam percipias. Si dicis, durum hoc est, fit ita. Non uis ignoscere, non remittetur tibi. Vnus est misericordiæ pons, per quem in cęlum trãsire potes, illũ si destruis, non ptrãsibis, nec diuinã adesse quæris misericordiã.

[Margin notes: 1. Tes. 5. — Ps. 54. — B — Hest. 7 — 2. Mac. — Exo. 14 — Psal. 9. — Esa. 30 — Ps. 57. — C — A — Iob 41 — B — Esa. 33 — C]

A
DOMINICA XXI. POST Pentecost. Concio Tertia.

Simile est regnum cęlorum homini Regi, &c. Matth. 18.

Dixerat Christus Dominus superius hoc capite. Si peccauerit in te frater tuus si tibi malū intulerit caue, ne tū malus efficiare: imo curādū tibi est, ut adeo bonos sis, ut lucreris fratrē tuū. Interrogat Petrus. Quoties peccabit ī me frater meus, & dimittā ei? vsque septies? Dixit illi Iesus. Non dico usq; septies, sed vsq; septuagies septies. Nullus ī hac re termi-
B nus præscribēdus, potius lassi udine cōficiendus est, qui malum infert, quā tu ei dimittes. Sed ais durum hoc est: Audi ergo similitudinem, quia uideas durum id non esse, Simile est regnum cęlorū, &c. Ecclesia regnum cęlorū nuncupatur, qa filij eius, licet in terra uer entur, ī ea peregrini sunt: eorū uero patria, et ciuitas habitationis cœlum est, ibi domus maioricatus nostri, ibi substātia nostra. Substā-
Ps. 13. tia mea apud te est. Et portio mea ī terra
Ps. 141 viuētium. Quamdiu uero sumus in hoc corpore, peregrinamur a Dño: & ideo etiā nunc ciues nos cœli dici oportet, & priuilegia, uitamq; cœlestiū habere debe-
C mus. Cum Paulū loris lacerassent inimici, dixit: Si hominem Romanum, et inde
Act. 22 natū licet uobis flagellare? Cui Tribun⁹. Dic mihi, si tu Romanus es? at ille dixit, ēt: & respōdit Tribunus, Ego multa sūma ciuitatem hāc cōsecutus sū. Et Paul.
Eph. 2. ait. Ego autē & natus sū. Estis o fratres ciues sanctorū, & domest ci Dei. Ideo cogitationes, et mores cęlestes habere debetis, nec degenerare unquā a Dei filijs. Et quando vile aliquid, & abiectū tibi dæmon obtulerit, dic, nō hæc decent filium
Epe. 5. Dei, ciuem cęlestem. Immo imitari Deū debemus. Hinc Paul. Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi, & ambulate ī dilectione, sicut Christus dilexit nos. Hæc Dei dilectio, & misericordia nobis hodie ꝓponitur ī exēplar dilectionis nostræ, & misericordiæ in inimicos.

Tria in hoc Euāgelio nobis proponūtur. Primū, diuina misericordia, & bonitas ī nos, qua facile ingētia debita remittit. Secūdū, miseria nostra, & animi angustia, cum parua debita, & leues iniurias, remittere nesciamus. Tertiū, diuina vltio, & asperitas, dictis, & factis ostēsa in eos, qui immisericordes sunt. A

Posuit ratiōnē rex cū seruis, & oblatus est ei unus, q debebat decē millia talēta. Immēsum profecto debitum, & insolubile. Sed quis, ais, tantum debitū debet? Audi quendā, qui tantum se debere cōfiteatur. Multiplicatę sunt super capillos capitis mei, & cor meū dereliq̄t me. Ps. 39.
Sed quō, ais, tot dicit peccata sua Dauid cum solum duo admiserit peccata? Nō mireris, qd Dauid id dicat, sed te potius B
mirare, qd pauca putas pctā tua. Abyssum. n. diuinæ bonitatis, & abyssū malitiæ nr̄æ nullus in hac uita penetrare potest. In multis offendimus, oēs, ait Iaco- Iaco. 3.
bus. Sæpe putas bona te agere, & mercedem ęternam tibi comparare, & peccata perpetras, quib. supplicium paratū est. Sæpius eleemosynam facis, sacrum audis, et eo mō hęc pręstas, ut pęnas potius mercaris, quā pręmia. Magna ergo cautela bona a nobis agēda sunt. Hinc Iob. Iob. 9.
Si lotus fuero quasi aqs niuis, et fulserit velut mundissimę manus meę, tamē sordib. intinges me, & abominabuntur me vestimēta mea. Si ergo recte te noueris, si opera tua inspexeris, dices, debeo decē C
millia talenta. Quid est peccatum? insolubile debitum, quod in inferno nunquā soluetur, & etiam in eo citra condignū punitur.

Sed qd est in causa, quod minora, & pauciora nobis apparent peccata nostra nec tāto debito oneratos nos credimus? Certe, quia Dei bonitatē non nouimus, quia in eius conspectu nō sumus. Debebat seruus hic decem millia talenta; sed donec oblatus regi est, donec ī cōspectu eius positus, & coram illius facie, id non agnouit & ideo remedium non curauerat, coram rege constitutus, nouit debitum suum, & procidēs orat. Vis agnoscere debita tua? Coram Deo sta, eius bonitatem contemplare, cum perfecte agnosce, & tunc quid sit peccatum, uidebis.

Audi

A Audi Ps. Quid est tibi mare, qd fugisti,
Ps. 113 & tu Iordanis, quia conuersus es retror
sũ A facie dñi mota est terra, à facie Dei
Iacob. Quasi dicat. Viderunt Dei faciẽ,
& iõ mare fugit, Iordanis retrorsũ abijt
Iob 42 & terra mota est. Qui corã Dei facie nõ
est, non nouit quid sit pctm. Qui Deum
non nouit, peccatũ leue putat: Deũ uiue
agnoscere, est coram eius facie esse, eũq;
videre. Hinc Iob, auditu auris audiui te:
nunc aũt oculus me⁹ uidet te, idcirco ip
se me reprehẽdo, & ago pniam in fauil-
la, & cinere. Audierat Deum Iob, sed do
nec ipsum uidit, nõ plene agnouerat, cũ
videt, tunc pniam agit, nec. n. audisse sa
tis est, nec satis ad hoc libri sunt, nec ul-
B la hoium doctrina, nec ingeniũ, Dei cõ-
spectus id operatur, tunc. n. aĩa diuino il
lustrat lumine, vt diuinam maiestatem
agnoscat, & bonitatem, q̃ peccans con-
tempsit, & hoc intuens pauet, tremit, ve
recundat, & in terræ fossis uellet abscõ-
di. Peccasti, o hõ, & non times, non pa-
ues, non frangeris dolore. Non nouisti
Deũ, nõ adductus es in eius cõspectum.
Postq̃ te uidi, ait Iacob, pniam ago ĩ fa-
uilla, & cinere. Hõ puluis, & fauilla, in
Deũ peccasti? In Deũ cucurristi erecto
collo? Qua statera iniqua ponderasti? ꝓ
ditor quid fecisti? non te reprehẽdis? Nõ
agnouisti Deum? Si in cõspectu eius es-
ses; statim peniteres, & fugeres tanq̃ ma
re, & Iordanis, a facie dñi. Erat homo
mare, qd quiescere nõ põt, Iordanis, qui
veloci cursu in infernum properabat, vi
tam agebat deperditam, quasi sine Deo
in hoc mundo, seruiens desiderijs, quis
C te fecit retrorsum conuerti, & a uia de-
clinare mala? A facie dñi Dei facies id
Ps. 118 opata fuit. Hinc ps. Deprecatus sũ faciẽ
tuã in toto corde meo, miserere mei ẽm
eloquium tuũ, cogitaui uias meas, & cõ
uerti pedes meos in testimonia tua. Præ
clare Dauid orat. Deprecatus sũ faciem
tuã. Idest. Deprecatus sum ꝓ facie tua,
oraui, ut ostenderes mihi faciẽ tuã, ut sic
saluus fiã. Sic. n. cogitaui uias meas pra
uas, & eas dereliqui, & ĩ uias tuas veni.
Ostende mihi faciem tuam, quam si vi-
dero, ẽt si lapis sim, frangat: licet fluuius
sim, ascẽdam. Si ab oĩ peccatore, qui vi-
tam suam mutauit in melius, interro- A
ges, quis fecit, ut uiam prauam, derelin-
queres, & rectam teneres? Dicet, à facie
tua domine concepimus. Agnoui Deum Ps. 162
meum, lucem ab eo recepi, & ea luce vi
di Deum, & salua facta est anima mea.
Qui Deum non nouit, nec peccati gra-
uitatem nouit, qui uero hæc nouit, do-
let quasi parturiens, dolet, quam si sub-
stantiam, & vitam amisisset. Timet, tre
mitq; licet fortissimus sit. A uerbis tuis
formidauit cor meum. Prius cum in pec
cato esset, nihil pauebat, sed fidebat, vel
potius uanè præsumebat, sed nunc trepi
dat, cum in conspectum regis uenit, &
debitum ingens agnoscit.

Deinde coram rege debitũ huius ho-
minis manifestum factum est, quia debi B
tum ostẽdit ipse rex, rõnes exigẽs. Hinc
de Sodomitis dr̃. Hoies aũt Sodomitæ Gen. 13
pessimi erãt, & peccatores coram dño.
Coram dño idem est, quod in cõspectu
dñi, in oculis Dei: dum. n. ille rationes
exigit coram se proposito peccatore, ap-
paret illius immensum debitum. Hinc
intelligitur illud psal. Tibi soli peccaui, Ps. 50.
& malum corã te feci. Idest. In conspe-
ctu tui solius peccaui. Curaui. n. celare
peccatum meum, ne illud homines sci-
rent (sicut illi dominus hic, tu abscondi-
te fecisti,) sed non potui abscondere ab
oculis tuis, te vidente, peccaui. Et iõ ait,
& malum coram te feci. Te adulterij, & 2. Reg.
homicidij spectatorem habui, & hoc sa- 12.
tis mihi esse debuit, ut nõ facerem, licet
homines laterer, & hoc, quod ego maxi-
me curare debui, non curaui. Si uero in C
oculis dñi Sodomitæ pessimi erant, ab-
solute, & simpliciter tales erãt: quod. n.
Deus iudicat, uerum est, quicquid ho-
mines iudicent. Corã Deo ergo Sodomi
tæ mali erãt, & corã Deo, & rege hic hõ Ps. 142
debitor apparuit, & ut ps. ait, non iustifi
cabitur in cõspectu tuo oĩs viuẽs. Quia
stellæ non sunt mundę in cõspectu eius,
& in Angelis suis reperit prauitatẽ, quã
to magis in his, q habitãt domos luteas.

Iussit eum dñs uenundari, & uxorẽ Iob 4.
eius, & filios. Hoc maximũ Dei suppli-
ciũ in hac uita est, qd in peccatores exer
cet, peccatorẽ uenundare. Phrasis scri-
pturæ,

A prurae uenūdare aliquem, est, relinquere eum, à se alienare, & eū tradere passionibus, & desiderijs. Ita loquitur Pau. in persona peccatoris. Ego carnalis sum, venūdatus sub peccato. Et in primo Macha. dr̄ de quibusdam: Recesserunt à testamēto sancto, & iūcti sunt nationib. & uenundati sunt, vt facerent malū. Et Moyses. Nōne ideo, quia Deus suus vēdidit eos, & dominus conclusit illos. Et Esa. Ecce. n. in iniquitatibus vestris vēditi estis, et in scelerib. uestris dimisi matrem vestrā. Sed cuinam uēditur, & traditur hō iste? Certè dæmoni, & sibiipsi, varijs desiderijs suis. Non attendisti aliquādo hominem, quem tradidit Deus in desideria cordis sui, ut seruus sit prauarū affectionū, & quasi bestia eis obsequat, die, ac nocte: & si ei dicas, caue, ne pecces, ait, non possum aliud facere, qa seruus sum. Nō potestis Deo seruire, & Māmone, Christus ait. Quibus uerbis dicit hoiem, seruum pecuniæ. Vis hanc seruitutē uidere? Dicit tibi Deus tuus, da pecuniā pauperi, & dicit pecunia, uel auaritia, ne dederis, & obedis huic, non Deo tuo, an nō seruus es. Hic Pau. Tradidit eos Deus in desideria cordis eorū. Vere inordinata desideria principātur peccatori, & eū misere discruciant ut seruum. An nō misere tractat ambitio hominem? an non similiter auaritia facit? Nullus est durus tyrānus, qui ita seruū uexet, ac inordinatus affectus hominē, cui principatur. Quis tyrannorū efficeret, ut Iudas Christum vēderet, & tamē id effecit auaritia, & demum ut sibi uitā suspendio adimeret. Quis tyrannorū cum dissipatore filio faceret, quod ille secum fecit, ut abiret in regionem longinquam, oīa dissiparet, & porcos pasceret?

Mat. 1

Deute.

Esa. 50

B

Mat. 6

Ro. 1.

C

Qd uendat Deus peccatorem, & à se abalienet, mirum non est, quoniā peccator se alienū à Deo effecit. Sed qd est, q uxorem, & filios eius uenundari præcipit? quid illi peccauerūt, ut uenūdent? Sic & 4. Re. 4. filij tradūtur in seruos pp pris debita. Non immerito uxor, & filij uendūtur, qa etiam illi in culpa fuerūt socij, & occasionē dederunt debitis. An nō sæpe mulier, ut pretiosis induatur uestibus, causa est debitorum, & pctōrum uiri? An non idem filijs accidere solet? Si ergo criminis rei extiterunt, simul et uēdantur. Sicut ergo de fideli muliere. Pau. ait. Saluatus est. n. vir infidelis per mulierem fidelem: ita de praua dici pōt, Damnatus est uir fidelis, per mulierē infidelem: Simul ergo cū uiro uenundet, quę socia criminis fuit. Dedit pomū Eua Adamo, in quo innumera mala erāt: si vt illa resarcirentur, Adā uenundandus foret, an non merito cū eo uenundanda Eua fuit? Petit Israel ab Aarō uitulos, q bus ille ait: Auiū, & argētum multum necesse esse, ut opus cōficiat, statim mulieres aiūt, en armillas, catenulas, annulosq; nostros. Si ut pauperes alerentur, aurum peteretur, nequaquam darēt, sed in uitulos conficiendos statim dederūt. Si Israelitę uenūdandi essent, ut hoc dānū resarciretur, an non simul eorū uxores criminis participes uenundari merarent? Mulieres mutauerunt Salomonis sensum, an nō merito uēdēdæ? Quid de Dalila dicā, q uirum tradidit Philistæis an nō ut bestia tractanda esset, quę uirū tradidit, ut tāquā bestia tractetur? Quid merebatur Herodias, quæ caput Ioānis amputari fecit? Quid Iezabel, quę curat Naboth interfici, & uineā surripi? Quæ ergo causa criminis sunt, pęnā sustineāt: uenundent igitur cum uiris. In historia de uiris illustrib. ordinis Cistercięsis memoriæ proditum est, fuisse insignē mercatorē, q morti proximus uocató tabellione testm̄ sic cōfecit corpus meum terræ det, ex qua sumptū fuit? Anima uero mea dęmonibus tradatur, quia eorū est. Dixerūt amici ad eum. Vide, uid dicas forte demētatus es Et cum trib. vicibus idē repeteret, ac diceret sēsu non carco, sed hoc ita est, ut dico, aīa mea ad dęmones ptinet, eis tradat, & multa alia dixit in quibus ostēdit, optimo iudicio se prædită esse, nec delirare infirmitate grauatū. Et tandē addidit. Nūc ergo cū me videatis sanæ mētis esse, dico. Aīa mea dæmonib. tradat. Insuper aīa uxoris meæ, & aīæ filiorum meorum, & anima confessarij mei. Aīa mea, qa multa aliena rapui, & iniquis cōtractibus multa subripui,

A

1. Co. 7

Ex. 32.

B

Histo. Cierst.

C

A pni. Anima uxoris, quia uanitate sua, & vt superflue inducerer, me aliena rapere fecit. Aiæ filiorum, quia vt eis darem, quæ petebant, & pro libito uolebãt, ego furatus sum. Anima cõfessarij, quia me malè absoluit. Et his dictis, exp rauit, en uenundatos filios & uxorem.

Deinde in hac uenditione pc̃tõris, & vxoris, & filiorũ ostenditur uastitas om-
Es. 64. nimoda, quæ per pc̃tm̃ homini contingit. Hoc.n. peccatum meretur, ut omnimodo hõ desoleť, & ab ipso, auferantur uxor, liberi, substãtia, uita. Hinc fratres Ioseph aiũt. Merito hęc patimur, q a pec cauimus in fratrem nr̃m. In Aegypto hęc uidere licet, omnia quæ in agro sũt, vastanť, iumenta pereunt filij moriunť,
B & demũ ipsi suffocãtur. Caue peccatũ, q a per illud uniuersa uastitas adueniet tibi. Hinc Esa. abscondisti faciẽ tuã a nobis, & allisisti nos in manu iniqtatis nostræ; quasi dicat, factũ est, ut peccata nr̃a nos ducerent in præcipitiũ, & inde nos pcipitarẽt, & sic cõtriti sumus, & relicti oĩno miseri, sine tẽplo, sine sacrificio, sine sacerdote, sine hæditate. Hic idẽ Es.
Esa. 30 Qm̃ subito dũ non speratur, ueniet con tritio eius, & comminuetur sicut cõteri tur lagena figuli cõtritione præualida, ut non inueniatur de fragmẽtis eius testa, in qua portetur igniculis de incẽdio, aut hauriatur parũ aquæ de fouea. Hæc om nimodã uastitatẽ pc̃tm̃ homini affert. Hic Iob. Si impi° fuero, vę mihi est. Vel
Iob 10 hinc, ò pc̃tor disce pc̃ti malitiã, quia interitũ tibi machinatur, licet amicũ se simulet. Solet aliqn̄, q per insidias aliquẽ
C occidere uult, ad ianuã eius noctu ueni-
Simile re, & efficere, ut aliquis notus eius ianuã pulset, ut ille aperiat amico, & tũc cõfodere eũ possit. Cum ad ianuã cordis tui pulsat praua cogitatio, aut delectatio, amicus pulsare nr̃. Sed caue, ne apias, ibi .n. pc̃tm̃ est, inimicus tuus, ut te perdat, & uastet. Cum ergo te uideris oĩno pdi ac tua desolari, uide an peccaueris, & agnosce, stipendium peccati hæc esse.

Tertius seruus ille est, his auditis, & procidit, dicẽs, patiẽtiã habe in me. Cũ impossibile sit debitũ tantum solui, nihil restat peccatori, nisi humiliatio, qua se Deo subijcit: hac vero Deus contẽtus A
est vt in parabola. Prodigi manifestauit Lu. 15.
Oẽ debitũ dimisit ei. Egressus ãt seruus ille. Egressus a cõspectu Dñi est, & oblitus miæ susceptæ, nisi.n. egressus a facie Dñi, & oblitus eius fuisset crimen non admisisset, q cõmisit. Egressus est, & q miæ susceptæ memor esse debuit, illã oblitus est. Egressus a Deo q est charitas contra charitatẽ facit. Egressus a domo patris dissipator filius oĩa absumit, & pdit. Hic de re pbo Cain dr̃. Egressus est Cain a facie Dñi, & habitauit p fugus
in terra. Sed qd est egredi a facie Dñi? Gen. 4.
Egredi a regione illa in qua Deus respõsa dabat, & patrib. apparere solitus erat.
Obliuisci Dei, & a mente recedere, i. sin B
gularẽ Dei beneuolẽtiã nõ experiri. Vñ Ioseph. li. 1. antiquitat. c. 11. ait. Tãtum abfuit, ut Cain hac castigatione in melius vitã mutauerit, ut peiorẽt si factus,
suis voluptatib. vel cum aliorũ iniuria Iosep.
indulgẽs, et facultates domesticas p vim ac rapinas accumulãs, accitis vndecũq; latrociniorum, & nequitiæ sociis, magister illis ad facinorosã vitã est effectus. Ad hæc simplicem hactenus uiuendi rõnem, excogitatis mensuris, & ponderib. immutauit pristinãq; synceritatem, & generositatẽ ignarã taliũ artium, in nouã quãdam versutiam deprauauit. Hæc Iosephus. Hoc fuit egredi Cain a facie Dñi, elõgari, & seperari a Deo suo, et fieri velut nauigiũ absq; clauo, & guberna culo, quod uentus tollit quo vult. Egres-
sus a Deo, qui pater erat, quẽ imitari de- C
buit, tãquam exẽplar, & cum ei propositum esset optimum exemplar, nõ illud imitatus est. Qui ergo gloriatur patrem se habere Deum, eum in mĩa imitetur: q non imitať, egreditur a Deo, & ei tergã vertit, & non faciem. Quã abominatio-
nem, vt maximam ostendit Deus Eze. Eze. 8.
Hinc Ps. de hoc serue nequam ait. Non Psal. 9.
est Deus in cõspectu eius, inquinatę sũt viæ illius in omni tempore. Auferuntur iudicia tua a facie eius omnium inimicorum suorum dominabitur.

Huic e diuerso opponitur ille, de quo
dicit. Et ambulauit Enoc cum Deo. Et Ge. 17
ad Abrahã loquitur Deus. Ambula corã me,

A me,& esto perfectus. Et de Noe dicitur. Ambuleuitq. cum Deo Noe. Et Abrahã
Gen.5. ait. Viuit Dominus in cuius conspectu ambulo. Qui coram Deo ambulat recte
Ge.23. ambula, Qui Deum præsentẽ agnoscit, & ita operatur, ac si Deum se uidẽtẽ uideret, qui Dei oculos veretur, qui dicit, ꝙ sæpe prophetæ vsurpant. Viuit Dñs,
4.Re.3 in cuius conspectu sto, hic non egredit a facie Domini. Sic ille, qui ait. Prouide
Ea.38 bã Dñm in con spectu meo semp. Hinc orat Ezechia. Obsecro Domine, memẽto quæso, quomodo ambulauerim corã te in ueritate, & corde perfecto. Qui sic operatur, ac si Deum uideret, hinc inuisibilem, quasi uisibilem sustinet Deum, hic a facio eius non egreditur.

Sed notãdum est, aliquos egredi a facie Domini, quos Dñs derelinquit. Alio vero sic egredi, ut tamen non derelin-
B quantur, sed post illos egreditur Deus, vt eos quærat. Dereliquit Dauid Deum; sed Deus eum non deseruit: imo ad eũ prophetam misit, qui eum de peccato admonere suo. Sic etiã cum Ionas fugeret a facie Domini, misit post illum turbinẽ
2.Para & procellam. Sic etiam in negantem pe
13. trum oculos conicecit suos, quasi diceret, nolo te delinquere. Alios uero dereliqt Deus, sicut ipsi Deum derelinqusit. Hic scriptura ait. Si qsieritis eum, inuenietis si ãt dereliqueritis est, derelinquet uos Dñe si aliqñ ego a domo tua fugerim, si recessero a conspectu tuo, quære seruũ tuũ, ne derelinquas me, ne obliuiscaris mei. Audi diuinam m iam, quæ contulit
Ge.18. Loth. Mon ẽt eũ Angeli, vxorẽ, & filias,
C ac generos, fugiant a Sodomis, sed dissimulant oẽs nec exire disponunt. Relinquũt Angeli generos eius, eum uero educunt, & uxorem, & filias, quasi ui quadã Iniuria facta nõ est generis Loth, qa eos Angeli monuerũt, sed maior colata mia est ipsi Loth, cum non solum monuerit eũ, sed apprehẽsa manu eduxerint. Sors Loth, fors est prędestinatorũ, quorũ nul lus peribit. Quia licet Deum dereliquerint, non eos omnino derelinquet, sed a Sodomis educet. Reliqui conqueri non possunt, qm a Deo moniti sunt, & sia b eo derelicti sunt, prius illi Deum dereli

querunt. Hinc Hier. Dñe, oẽs, qui te dere- A
relinquunt, confundentur, qm derique- Hie.17
runt uenã aquarum viuentium. Nõ mirum si derelinquãtur a Deo, qui Deum derelinqrũt. Hinc Ose. Me inuocabũt,
Deus meus cognouimus te Israel. Proie Osee.8
cit Israel bonũ, inimicus psequet eũ, quã si dicat. Inuocabit me Israel, cum angustijs captiuitatis pmetur, & dicet. Tu es Deus meus, ego te cognoui, & colui, & antiquũ Israelis nomẽ retineo, ꝙ tibi sẽper placuit. Cur me deseris? Ad hoc rñdet dñs. Proiecit Israel bonum quasi dicat. Licet nomẽ Israel retineatis, sed nihic dignũ hoc noĩe egistis, pieciftis bonũ Dei propriũ est esse bonũ, & iõ boni noĩe Deus accipitur. Dereliquisti me, & ego dereliqui uos, & in hostium manus tradidi. Qui uitã dereliquit, quid mirũ
ꝙ morti obnoxius sit, qui panẽ dereli- B
quit: quid mirũ morti esse obnoxiũ, qui panẽ dereliquit, nõ meret, si fame peat.

Sed quid egressus a facie Domini faciat uideamus. Inuenit vnũ de cõseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens, & suffocabat eũ. En crudel, tatẽ in conseruum, cui respondere sole cõuenies supplicium Dei in crudeles, ut ipsi ẽt suffocentur, nec loqui valeant, & sine pænitentia discedãt, ut nec in cõfessione
loqui possint, & ianuã clausam reperiãt Ioã.7.
sicut fatuæ virgines, quia oleo mĩæ car-
uerũt. Ad hoĩs huiusmodi Christus Dñs Ecc.9.
ait. Quæretis me, & nõ inuenietis & in peccato uestro moriemini. Sicut pisces capiũtur hamo, sic homines in tempore malo sicut enim piscis escam capiens moritur. Sic crudeles homines subito,
dum non speratur, sine pænitentia decedere solẽt. Hinc Christus Dominus ait. C
Si dixerit malus ille seruus in corde suo moram facit Dominus meus venire, & ceperit percutere conseruos suos mãdu
cet autem, & bibat cum ebriosis, ueniet Luc.8.
Dominus serui illius in die, qua nõ spe- Mar.5
rat & hora, qua ignorat, & diuidet eum partemque illius ponet cum hypocritis, Illic erit fletus, & stridor dentiũ. Dignũ supplicium duri cordis, & immisericordis est, ut misericordiam non inueniat, vt potentiam ueram non agat, ut loque

lam

A lam ante confessionẽ amittat. Sic durus Nabal duro corde moritur. Er q sibi oẽm substãtiam seruare disponebat, audit re
2. Reg. 25. pente. Stulte ac nocte repetent animam tuã. Sicut ergo domas cor filij, ne durus sit, & tibi resistat, sic cor tuũ domare, & lenire stude, ne postea cũ pnia illud emo
Lu. 12. lire volueris, durum reperias. Vñ putas fieri, vt in multis a Deo nõ audiaris, nisi quia tu in multis Deũ non audis? Quia ꝓximo tuo durus es, durus tibi Deus red ditur. Petis a Deo, & a nõ obtines, qa pe tit a te pauper, & non exaudis. Cum a te petitur eleemosyna, vel uenia, dicere de beres, gratias tibi ago summe Deus, qa voluisti a me aliqd petere, accipe, ꝙ pe tis, vt reddas, q̃ ego peto. Hinc est illud, quod Dñs per Zach. mandat principib. viris Iudæis, q miserũt ex Babylone in Ierusalẽ, vt interrogarẽt ꝓphetas Dñi,
B an ipsis ieiunandũ esset, & flendũ quinto mense. Ad quos propheta ait. Hæc ait Dñs exercituũ, dicẽs. Iudiciũ verũ iudicate, & mĩa, & miserationes facite, vnusquisque cũ fratre suo, & viduã, & pupillum, & aduenã, & pauperem nolite calumniari, & malum vir fratri suo nõ cogitet in corde suo, & noluerunt attendere, & nõ audierunt. Sic clamabũt, & nõ exaudiã. Dicit Dñs exercituũ. Si ergo mihi ais. Deus mihi durus est, & inexorabilis, attende, ꝙ alicui ꝓximo tu durus es, vis tu durus cũ sis, Deũ tibi misericordẽ eẽ?

Serue nequã oẽ debitum dimissi tibi, &c. Grauissimũ coram Deo crimẽ hoc esse ostẽdũt verba durissima, & vltio se
C uissima, quã de eo sumit, qui ignoscere non nouit. Videt in nuptijs quendã non in ueste nuptiali, et ait ad eũ. Amice qũo huc intrasti? Et cũ Iudas eũ traderet, ita: Amice ad qd uenisti? Nũc uero immise
Ma. 22 ricordẽ alloquens ait. Serue neq̃. Caue ne audias verbũ istud, tinniẽt. n. ambæ
Ma. 26 aures tuæ. Maxime Dei ira timenda nobis est. Hinc Ps. Dñe ne in furore tuo ar
Psal. 4. guas me neq; in ira tua corripias me. Ab hoc verbo aspero se liberandum Ps. ait.
Ps. 90. Qm̃ ipse me liberabit de laqueo venantiũ, & a verbo aspero, o verbum asperũ, serue nequam. Sic obmutuit, q audiuit,
Ma. 22. amice quo modo huic intrasti? An nõ obmutescet, q audit, serue nequã Summe A profecto odit, et auersatur Deus immisericordes, cũ uerba hmõi in eos dicat. Et cũ improperare non nouerit beneficia Iaco. 1. collata, qui dat omnib. affluenter, & nõ improperat. Nũc huic immisericordi beneficia collata improperat, dicens, Oẽ debitum dimisi tibi, &c. Si plura tibi cõ donasti? An nõ iustus erat, ut mihi similis esses in misericordia, potius quam dæmoni in duritia? Quid respõdebis o homo, qui ignoscere paruam iniuriam nõ uis, Christo Domino hęc tibi dicenti? Certe obstructum est os loquentium iniqua, vt Psal. ait, & obstruetur os tuum, Ps. 62. nihil enim respondere poteris. Tũc Dominus ait. Sicut se habuit cum cõseruo, sic mecum illo geram. Misit conseruum B in carcerem, mitte eum in carcerem, debitum non dimisit, debitum ei non di mittatur. Veni, ait Angelus Ioanni, ostẽ dam tibi damnationem meretricis ma- Ap. 17. gnæ, & inter alia ait, in poculũ, quo miscuit uobis, miscete illi. Durus fuisti durus Deus tibi erit. Voluisti vindictã sumere, Deus de te illam sumet. Et cũ sol ui peccatum lethale a solo homine non possit, in æternum cruciabitur. Quia peccatum licet ex parte conuersionis sit finitum, et hac parte pœna ei finita debeatur: tamen ex parte auersionis est infini Ps. 48. tum, & ei æterna pœna debetur. Et ideo peccator laborabit in æternum, & uiuet adhuc in finem.

C Sed dubium hic restat. Quodnã hic crimen commisit, qui solum uoluit debitam sibi pecuniam solui, & hac de causa debitorem in carcerem misit, quod licitum esse videtur, & quotidie vsu venire solet. Hinc apparet, multa esse, q̃ hominibus licita apparent, Deo tñ non sunt, qui cor intuetur. Ego condemnare non possum eum, qui sibi debita recuperare vult, & ideo debitorem trudit in carcerem. Sed sæpe hoc ita fit, vt Deus dicat tyrannidem, & pecatum. Licitum est diuitias possidere, & bonæ sũt diuitię, vbi non est peccatum in cõscientia. Sed qa difficile est, diuitem intrare in regnũ cęlorum, beati pauperes. Licitum est illatam

A tám tibi iniuriā uindicare potestate publica. Sed raro id fit zelo iustitiæ, & absque odio. Et ideo eum Xps damnat, qui hoc fecit, non qd fieri bene nequeat, sed quia raro & difficile bene fiat. Si tu sanctissim⁹ esses, & nulla pcitus ita posses id probe agere: Sed cū uix iustus sis, caue à periculo tanto, & recede, non a malo solo, sed ab oī specie mali. Nec.n. solū ab igne, & fluuio fugis, sed ab eo loco, q ualde proximus est. Vnde in discrimen venire potes. In tuto ergo salutem tuā æternam cura ponere. Tanta.n. res æterna salus est, ut illā in tutissimo loco ponere debeamus, & ab omni seruare discrimine, & satagendum nobis est, per multa bona opera certam nostram uocationem, & electionem facere.

B

DOMINICA XXII. post Pentecosten.

Thema. Reddite, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. Matth. 22.

PErcurrenda breuiter litera Euangelij est, vt de Dei imagine, quæ in ho-
1. Pe. 1 mine est, sumus tractemus. De qua re Sancti, & Doctores hoc loco agunt, occasione sumpta ab imagine nummismatis, propter quam Cæsari reddendū nūmisma Christus Dominus pnunciauit.

Tunc abeuntes pharisęi consilium inierunt ut caperent eum in sermone. Cū parabolas duas eis proposuisset, uineę.s. & nuptiarum, quib. eorum peccatum, et reprobatio, quasi in imagine eis ostensa
C erant. Cum compuncti, & supplices ad Christi pedes se prouoluere debuerunt, tunc noua peccata cumulāt, & signum reprobōrū ośdunt, qd est ex increpatione in deterius proficere. De quo in 1. tomo concionum sermone de Samaritana plura diximus. Consilium ineunt, & quales consiliarij, ta'e & consilium. Ad
Esai. 8. hos Esa. loquitur. Inire consilium, & dissipabitur, loquimini uerbum, & nō fiet. Attēde hominum malitiam, ait Chrys.
Chrys. Sicut si qs occludere uoluerit aquę currentis meatum si hac excluditur, p uiolentiam aliunde semitam quærit. Sic Iudæorum malignitas una parte confusa, alium sibi aditū adinuenit. Sed frustra consiliantur contra eū, de quo Iob. Qui apprehendit sapientes in astutia eorum, & consilium prauorum dissipat. A Iob 5.

Sed quo tendit horū consilium? Plane, ut caperent Iesum in sermone. Verbū in verbo capere uoluerūt, sed errare verbū in verbo non pōt. Videbant hi in ope nō po uisse capi, cū ei acclamatū sit, Bn̄ oīa fecit. Curāt in sermone eū capere, q facilius multo est. Facillime namq; hō in uerbis delinquit. Videbis hoīem probum, & iustum, qui malū opus nullo modo perpetrabit. imo cauet maxime, at in sermone facile capitur, & relinqt. Aliqua lenia iurā non deuitat, facile obmurmurat, & verba irata profert. Hinc Iacobus. Oīs.n. natura bestiarum, & volucrum, & serpentum, & cęterorum domantur, & domita sunt a natura humana. Linguam aūt nullus hominum domare pōt, in quietū malum plena veneno mortifero. Nobis ergo maxime cauēdum, ne in sermone capiamur. Nā qui nō offendit verbo, hic perfectus est vir. Mar. 7 Iac. B

Mittunt discipulos cum Herodianis. .i. cum Herodis militib. uel cum potestate sæculari, cuius authoritate tributa exigebantur. Eo verò hi tendebant, vt Lucas ait, ut traderēt eū principatui, & potestati præsidis, si contra tributa aliquid diceret. Mittunt vero discipulos ętate iuniores, sed malitia pares, vt Chrys. ait. Nam pulli serpentum natura breuiores sunt, sed uirus æquale habent. Catuli luporum, etsi prædam adhuc capere non possent, tamē sanguine gaudēt, & morsibus ludunt. Hos ergo discipulos mittunt, ne si ipsi accederent, cognita iā eorum malitia, ab eis caueret. De consilio malorum, & eorum cōgregatione, multa diximus primo tomo concionum feria sexta post dominicam passionis. Luc. 20. Chrys. C

Aiunt ergo. Magister, scimus, quia verax es, & uiam Dei in veritate doces, & nō est tibi cura de aliquo, nō.n. respicis personam hominum. De his Psal. Ore suo benedicebāt, & corde suo maledicebāt. Et iterū. Molliti sunt sermones eius super oleū, & ipsi sunt iacula; aiunt, magister, Christū magistrum sibi uolunt, Ps. 61. Ps. 54.

quem

A quem audiunt, non Dñm, cui obediant. Contra uero discipuli, quib. dr: Vos uocatis me magister, & dñe, & bene dicitis, sum etenim. Non ergo solum audiēdus Xp̄s dñs est, sed & obediendum ei est. Hi vero, nescientes, quid dicant, diuinos Xp̄o dño dant honores: aiunt.n. scimus quia uerax es. Est aūt Deus uerax, oīs hō mendax, ut Paulus ait. & Nu. 23. Non est Deus, ut homo ut mentiat, nec vt filius hoīs, ut mutetur, & uiam ei in veritate doces. Viam naturę philosophi docuerūt, sed multis admixtis erroribus. Machumetus, & alij uiam diaboli docuerunt. Moyses uiam Dei docuit, sed in figura, nō in ueritate. Quia omnia in figura contingebant illis. Xp̄s solus viā Dei docuit in ueritate, qa Deum nemo vidit unquam, & ideo nec viam ad eum

B docere potuit, sed vnigenitus, qui est in sinu patris, ipse enarrauit. Qui de terra est, de terra loquitur, & iō nullus uiam in cœlum docere potuit, nisi qui descendit de cęlo. Hinc psal. Deum orat. Vias tuas dñe demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Qui ergo uiam Dei in veritate docet, Deus est, & non est tibi cura de aliquo nec respicis p̄sonā hoīum. Dei p̄priū hoc est. Hinc Sap. Pusillum, & magnū ipse fecit, & ęqualiter est ei cura de oīb. Et Act. 10. Non est personarū acceptor Deus. Et Paulus. Non est personarum acceptio apud Deum, & Deuteron. 10. Deus magnus, & terribilis, qui personam non accipit, nec munera.

Dic ergo nobis, licet censum dare Cę

C sari, an non? Eo tpe quo Cęsar Aug. describi ius sit uniuersū orbem, p̄cepit, vt denariū quisq; p̄solueret. Tunc surrexit Iudas Galilæus dicens, tributū illud nō p̄soluendum, & multos in suam traxit sn̄iam. Ipse vero perijt cū suis. Ita Iosephus li. 18. antiq. De qua re meminit Gamaliel, vt refert D. Lucas, qui ait. Post hunc extitit Iudas Galilæus in dieb. professionis, & auertit populum post se, & ipse perijt, & oēs quotquot consenserūt ei, dispersi sunt. Dies professionis dicit dies descriptionis, cū exijt edictū à Cæsare Augusto, vt describeretur uniuersus orbis. Popul⁹ Iudæorū ægre ferebat hoc tributum, & libertatem optabat. Ideo

A aliqui dicebant Cęsari non reddendum tributum, quia dedecens erat, Deum populum peculiarem infideli principi subesse, & ei tributa persoluere. Nunc ergo consilio inito ad Iesum discipulos mittunt, ut hanc quæstionē proponant. Vt si dicat, nō reddendū tributū, eū vere accusarent eius criminis, q̄ falsò ei imposuerunt, dicentes, eum prohibere tributa dari Cæsari. Si vero diceret tributum Cæsari dandum, aliquid gratię apud plebem amitteret, nec Saluator crederet, q eos nō eripiebat à potestate infidelium.

Quib. Christus dñs respondet. Ostēdite mihi numisma cēsus, cuius est imago hæc & superscriptio, dicunt ei Cæsaris, ait eis, reddite ergo, quæ sunt Cæsa-

B ris Cæsari, quæ sunt Dei Deo. Quasi dicat. Consitere numos, eosq; signare, proprium est principis: uos confitemini Cæsarem principem vestrum in hoc, q̄ pecuniam hētis eius insignitam imagine, reddendū ergo est ei tributū. Nec id contrarium est, aut aduersum Deo, potestis.n. utriq. inseruire, reddentes Cæsari tributum, & Deo, q̄ ille a uobis postulat. Tributum.n. infideli dare Deus nō prohibuit. Si uero Cæsar aliquid peteret, q̄ esset contra Deū, id non Cæsaris, sed dęmonis tributum esset, & tūc ei omnino parendū non esset, ut Matthathias fecit.

In his Christi Domini verbis, aliqua adnotanda sunt. Primum. Aliqui censent, uniuersa Cæsari dāda, qui. s. credūt, omnia mundo corporiq; deberi, & uniuersa in eius obsequio insumenda esse.

C Alij dicunt, omnia Deo danda, & nihil mundo aut corpori. Quidam vero media uia procedunt, & Deo, quæ Dei sūt, tribuenda censent. Corpori uero, & mūdo, quæ illius sunt, quæ necessaria sunt. Plurimi hominum in priori sententia sunt, qui uniuersam substantiam corpori, & mundo tribuunt, uniuersum tempus eis impendunt, Deo vero, & animę suæ seruant nihil. Simile Nabal Carmelo, qui Dauidi nihil dare uoluit. Et persimiles diuiti illi, de quo Lucas ait, dixisse animæ suæ. Anima, habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce

come-

[Marginalia, left column: Ioā. 13 · Ro. 3. · 1. Cor. 10. · Ps. 24. · Sap. 6. · Ro. 2. · Act. 5. · Ioseph. · Luc. 2.]

[Marginalia, right column: Luc. 23 · 1. Ma. 1 · 1. Reg. 25. · Luc. 12]

A comede, bibe, epulare, qui nec micas mensæ Lazaro pauperi concedere uoluit. Hi Deo nihil dant. Et in altero sunt extremo. In altero uero, qui nihil dare uellet corpori, omnino tamen ei necessaria tribuenda sunt. Sic Iacob munera offert Esau, ut eum libere pertransire sinat. Et Abraham Ismaeli, & filijs concubinarum largitus est munera. Non ergo Deus ita uniuersa petit, qn relinquat plurima, quæ alijs tribuat. Regi tributum, honorē, & obedietiā: Patri animi submissionem & subiectioné. Et ut Paul. ait. Reddite omnibus debita, cui honorem, honoré: cui tributū, tributum: cui uectigal, uectigal.

Ge. 32.
Ge. 25.
Rom. 13.

Secundum in his uerbis attēdendum est. Licet uniuersa, quæ in mundo sunt, B Dei sint, aliqua tñ singulari ratione eius propria dicuntur, quæ ideo ei seruanda sunt præcipue. Sicut uniuersa domus regia regis est: sed cubicula illa, in quibus illa habitat, præcipua ratione eius esse dicuntur. Ita licet omnis creatura Dei sit, quia ipse omnes fecit, & in omnibus habitat, sed cor hoīs, & animā illius singularius Deus possidet, cum ait: Ad eū ueniemus, & mansionem apud eum faciemus, quia hoc est ueluti cubiculum regium, quod ipse inhabitat. Hinc Sapiēs. Anima iusti sedes est sapientiæ. Ideo anima Dei templum dicitur, Dei sedes. Singulari etiam ratione anima Dei est, quia C ab eo immediate creatur, & ad sui imaginem efformata est. Sicut enim, homo, qui plures depictas imagines in cubiculo contineret, diceret, hæc imago mea est, precipue, quia ego eam solus depinxi & me i illa efformaui, mei effigies est, ceteræ meæ sunt, quia manib. ministrorū meorum confectæ: hæc uero a me solo et mei figura, ideo mea singulari ratione dicitur. Ita de alijs creaturis dixit ille: Producat terra herbam uirentem, producāt aquę repti e, &c. Quia licet Deus condiderit, & de potentia materiæ formas eduxit animalium: at hominis animam nō de potentia materiæ educit, sed ipse solus eam creat, & sui imaginem efficit.

Simile
Ioā. 14
Sap. 7.
Simile
Gen. 1.

Hoc uero latius nobis est exponendum, ut inde colligamus, Dei nos esse singulari quadam ratione, & eis nos reddi oportere.

A Diuus Thomas 1. parte, quæstione 93 ostēdit, quomodo in homine sit Dei imago, Deus quidem hominē creaturus ait: Faciamus hominē ad imaginē, & similitudinem nostram, In inferioribus creaturis posuit Deus uestigiū sui. In homine uero imaginem. Regum more, qui in magnis aureis monetis effigiem sui ponunt: in inferioribus uero monetis insignia sua dūtaxat. Licet enim omnis creatura Deo assimiletur. Sed ad rationem imaginis nō satis est quęlibet similitudo sed similitudo secūdum ultimum rei, & propriissimum. Quędā ergo assimilātur Deo in esse quod est communissimū; ut ita loquar: quędam in uita: quędam ī intellectu, quę ut Augustinus dicit in libro 83. quæstionū, ita sūt Deo similitudine proxima, ut in creaturis nihil sit propinquius. Sicut in corporalib. imago rei dicitur, nō quælibet similitudo manus aut pedis, sic enim uestigia hominis appellantur eius imaginē, sed similitudo uultus, & faciei. Et ideo illa creatura Dei imago dicitur, quę est similitudo uultus Dei. In Deo uero non sunt humana membra nisi per metaphorā. Vnde uultus Dei metaphorice accipiendus est. Sicut ergo in facie hominis sensus, & animæ uirtus magis elucet. Ita in diuino intellectu & uoluntate maxime cognoscitur diuina uirtus, dum intellectu uerbū generat uoluntate, & amore spiritum sanctum producit. Ideo homo qui intellectu, & uolūtate illud refert, imago Dei dicitur, quia illud repræsentat, quod in Deo est ueluti facies, Hinc Psal. Signatum est super nos lumē uultus tui Dne. Idest imago, qua uult⁹, & facies tuā repręsētatur.

D. Th.
Gen. 1.
Simile
B
Aug.
C
Psal. 4.
D. Dh.

Hi q̄ diximus, addit diuus Thomas articul. 6. eiusdem quęstionis. Aliter repræsentat imago, & aliter uestigium; nam imago repręsentat secūdum similitudinem speciei: uestigium uero per modum effectus, qui sic repręsentat causam, quod tamen speciei similitudinem non pertingit. Impressiones enim, quæ ex motu animalium relinquuntur, dicuntur uestigia, & cinis dicitur uestigium ignis: est ergo hæc differen-

A tia inter hominē, & alias inferiores creaturas, quod in homine repręsentatur similitudo diuinæ naturæ, quātū ad hoc, quod in eo repręsentatur similitudo Trinitatis increatæ, quia intelligit, & amat, producit uerbum, & amorem. Alia uero non intelligunt, nec amant, sed apparet in eis quoddam uestigium intellectus, et amoris producentis, si earum dispositio & ordinatio consideretur. Merito ergo homo secundum mentem Dei imago dicitur, quia intelligit, & amat. Et pręterea imago etiam Dei dicitur, qa liber est arbitrio, & Dominus sui, et suorum actuū quod est proprium rationalis creaturæ.

B Non solum homini concessit Deus mūdum uniuersum, sed dedit etiā ei, ut sui ipsius dñium haberet, & sui ipsi⁹ Dominus esset, quo in re plus ei cōcessit, quā cum mundum dedit, quanto maior homo est mundo, qui ad hominem ordinatur. Per libertatem ergo homo est Dominus sui & suorum actuum. Et inde ortū habet, ut aliorum omniū Dominus sit. Est ergo homo sui ipsius, & omniū reliquorum Dominus. Et in hac etiā re Dei imago est, Deoque similis, qui omnium Dominus est. Et hoc ostendit Dominus in eius creatione, cū dixit. Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Vt præsit uolatilibus cęli, & bestijs terræ, &c. id est, faciamus hominem

C ueluti alterum in mundo Deū, ut sit dominus omnium.

Ex dictis sequitur, singulariter hominem distinctū esse, ut Deo se tradat, qm Dei est singulari ratione, & ei⁹ est imago, Ambrosius. Sicut Cęsar exigit im pressionē suæ imaginis, sic & Deus animam lumine uultus sui insignitā. Sicut n. denariusi magine regis, sic signatur homo ad imaginem, & similitudinem Dei. Ambr.

Ratio ergo præcipue militat in homine, ut se Deo tradat, quoniam ratione pollet, qua Deū agnoscit, qua beneficia illius expendere potest. Voluntatem habet, quæ in solo Deo quiescit: sit demum cum operationes sequantur naturam, et esse, cum naturam suæ similem homini concesserit, eum deuinx it ut similes operationes diuinis exhibeat. Et hinc hominis perfectio colligēda est, si Deo assimiletur in operib. suis, sicut perfectio imagini iudicatur ex assimilatione ad id, cu ius est imago.

Reliquę omnes creaturę Dei sūt, quia ab eo conditæ, & solum hac ratione nūquam ab eo discessionem fecerūt. Ordinatione tua perseuerat dies, quoniā omnia seruiunt tibi, ut Ps. ait. Et Iudith. Tibi seruiat omnis creatura, quia dixisti et facta sunt, misisti spiritum tuum, et creata sunt, & non est q resistat uoci tuæ. Eadem ratione utitur Ps. dicens. Ipse dixit & facta sunt, ipse mādauit, & creata sūt. &c. Pręceptū posuit, & non pręteribūt. Si ergo tu Dei factura es, hac sola ratione in officio continendus esses ne unquā Dei præceptum uiolares. Sed multę alię rationes sunt, ut diximus. Ps. 118 Iudith 16. Ps. 148

B Ais uero: Omnes reliquæ creturæ Deo obediunt semper, quia quæ obedire non possunt, arbitrio liberæ non sunt. Ego uero liber sū, & ideo pecco. Ita se res habuerit Hieremias ait, fecisti malū, & potuit. Sed si recta ratione uteteris, potestate ista, & arbitrium liberum tibi cōcessum magis deuinctum te tenere deberet ne Deo rebellis esse, exemplis subiectis id manifestum fiet. Hier. 3

De puluere egenos duos rex Hispanię suscitat, & cum infimi de plebe essēt, eorum alteri maioricatum cōcedit, ex quo mille aureos nummos habet in annuos C redditus. Alteri uero integrum concedit regnum pro sua liberalitate, nullis pręcedentibus meritis. Si forte hic, cui regnū cōcessit, rebellis regi suo, proditionē in eum machinaretur, & exercitū cogeret, ut in regē suū dimicaret, diceres ei: Cur rebellis regi tuo es? Attēde socium tuū, cui maioricatum paruum concessit, qui fidelis semper regi fuit. Ille his auditis respondet. Ille insurgere in regem nō potest: solum enim mille aureos nummos in redditus annuos habet: ego uero, qui regno potior, possum exercitum cogere & in regem rebellare. An nō ad eum diceres. Ita res se habet: sed regnū hoc, & potestas, quam a rege accepisti, te magis tenere debuit, & efficere, ut regi fidelissimus esses, quoniā hæc omnia ab eo acce Simile

pisti

piſti. Quid habes, q non accepiſti? q ſi
ſi accepiſti, quid extolleris, quaſi non ac
ceperis? Ita nũc peccatori dicimus, arbi
trio liber es, cũ reliquæ creaturæ nõ ſint,
ſed a Deo muni⁹ hoc maximũ accepiſti.
Inſurgere in Deũ potes tu, quod aliæ hõ
poſſunt. Sed poteſtas iſta donũ Dei eſt,
Dei donis in ipſum dimicabis? poteſtate
ab eo tradita ſic abuteris? Alio exemplo
hoc ipſum manifeſtũ fiet. Duos aſſumit
homines rex. Primum ſeruũ domus cõ
ſtituit, ſm in filiũ adoptat. Si prior fide
lis exiſteret, & alter infidelis, qui in filiũ
aſſumptus fuerat, an nõ ei probro dare
Eſa. 1. tur, quod in tanta dignitate à rege cõſti
tutus proditor inueniretur. Hoc ipſum
Dominus loquit᷑ per Eſa. Filios enutri
B ui, & exaltaui, ipſi autem ſpreuerũt me.
Teneris ergo Deo obſequi, q a Dei es, tũ
creatione, tũ quia ipſius imago, intelle
ctu, & uolũtate pollẽs, & libero arbitrio
Sed ais, Nũmus Dei ſũ, eius imagine
Simile inſignitus, quẽ in finem me Deo tradã?
Rñdeo tibi. Trade te Deo, vt te oĩno p
ficiat, & adumbratã ſolũ imaginẽ abſol
uat, & conſumet. Si nunc imago aliqua
adumbrata ſolum in tabula eſſet, impfe
cta, ac rudis, primiſq; lineis duntaxat cõ
ſtãs, ſi ſenſum haberet, nihil magis opta
ret, q̃ perfici, libẽterq; in artificis mani
bus ſe daret, ut eã abſolueret. Hoc ipſũ
eſt, qd nunc a te petimus. Imago Dei es
Gal. 4. ſed imperfecta. Vis te imperfectam ima
ginem uidere? Audi Paulum dicentẽ. Fi
Phil. 1 lioli, quos iterum parturio, donec formet᷑
C in uobis Xp̃s. Et iterum, qui cæpit in uo
bis opus bonum, ipſe perficiet. Quod in
hodierna epiſtola nobis propoſitũ eſt.
Leu. 2. Et Iacobus. Voluntarie. n. genuit nos
uerbo ueritatis, ut ſimus initiũ aliquod
creaturæ eius. Et hoc ipſum Dñs in ho
Gen. 1 minis cõditione ſignificauit, cum dixit.
Ad imaginẽ, & ſilitudinẽ noſtrã, illud,
ad, tẽdẽtiã ſignificat imperfectiad perfe
ctum. Vis oculis tuis ſubijciã, qua rõne
impfecta hæc imago perficiatur? Audi
2. Co. 4 Paulum, is, qui intus eſt, renouat᷑ de die
Eph. 4. in diem. Et iterum renouamini autẽ ſpi
ritu mentis uſtræ, & induite nouum ho
minem, q ſecundum Deum creatus eſt
i iuſtitia, & ſãctitate ueritatis. Et iterũ
Expoliantes uos ueterem hominẽ cum A
actib. ſuis, & induentes nouum, eum q
renouatur in agnitionem Dei ſecundum
imaginem eius, qui creauit illum.
Vt uero hæc expliceemus, attẽde. Adum
brata Dei imago, inchõataq; in hois na
tura eſt, gr̃a uero perficitur, & abundan
tiori gr̃a, & uirtute magis, magiſq; pro
ficit a claritatẽ in claritatẽ, & ſic ibunt Pſ. 83.
de uirtute in uirtutem, & uidebit᷑ Deus
Deorum in Sion. Vbi omnino perficiet᷑
ſilitudo, iuxta illud Ioannis. Cum autẽ 1. Io. 3
apparuerit ſimiles ei erimus, quia uide
bimus eum ſicuti eſt. Imago Dei eſt in
hoĩe ſm quod Deum imitatur: hæc uero
imitatio eſt triplex. Prima, quod poſſit
cognoſcere, & amare Deum, & hæc ima
go eſt naturalis, quæ ineſt oĩ homini. Se
cunda, in hoc quod Deum cognoſcat, & B
amet, ſed hoc imperfecte per fidẽ, & cha
ritatem, cuius actus ſæpe interrumpit᷑.
Et hæc eſt imago iuſtorum in hac uita.
Tertia, in hoc quod Deum uideat clare,
& diligat ſemper, & hæc imago eſt in pa
tria. Vnde gloſſa ſuper illud Pſ. Signatũ Pſal. 4.
eſt ſuper nos lumen, & diſtinguit tripli Gloſſa
cem imaginem creationis, recreationis,
ſimilitudinis.
Sed nũc de imagine recreationis, ſiue Ro. 8.
iuſtificationis, in qua uerſamur, aliqua
dicamus. Hæc i nobis eſt p cognitionẽ,
& amorẽ: De qua Paulus ait. Quos præ
ſciuit, & prædeſtinauit, conformes fieri
imagini filij ſui. Potuerat De⁹ initio ima
ginẽ ſui in homine, ſed hõ illam peccato
deturpauit. Venit Xp̃m in mundum ut G
hãc reſtauraret imaginem. Eſt. n. homo
perfectus Dei imago expreſſa. Et ideo ſi
cut ait Xp̃s Dominus Philippo. Qui ui Ioã. 14
det me, uidet & patrem meum, quia ipſe
patris imago eſt. Sic, ſuo ordine, q uidet
perfectum Xp̃ianum, uidet Xp̃m domi
num Deus, inuiſibilis in te factus eſt in
Xp̃o uiſibilis. Sic Xp̃s, qui aſcendens in
cælum inuiſibilis nobis eſt redditus, in
perfecto uiro cernitur.
Qũo uero cognitione, & amore Chri
ſto dño aſſimilemur, facile explicabim⁹.
De cognitione. Ari. aſſerit, fieri per aſſi Ariſto.
milationẽ ad rem cognitã. Amor ẽt aſſi
milat, quia tranſire facit in rem amatã.

A Sed vt nouerit homo, qui se vult psi-
quere in hac uita qua in re sit ultima ima-
D.Th. ginis perfectio. Notandum ex D. Tho. quod imago Dei perfecta est in homine
Augu. fm actus præcipue. Hinc Aug. 9. de Trinitate, assignat Trinitatẽ in anima nostra fm actualem uisionẽ. Cum.n. imaginis perfectio sit assimilatio, & repræsẽtatio rei, tunc erit perfectior in aĩa nr̃a imago, cum maxime accesserit ad repræsentandum diuinas personas. Diuinæ autem personæ distinguuntur fm processionem verbi à dicente, & amoris cõnectentis vtrunque. Verbum autẽ in anima nostra sine actuali cognitione esse
Augu. non potest, ut Aug. dicit 14. de Trinita-
B te. Iõ principaliter est imago Trinitatis in anima nostra secũdum actus, cum. s. intelligẽdum verbũ producimur, & inde in amore inflammamur. Sed quia principiũ actiuum sunt habitus, & potentiæ, vnumquodq; autem est uirtualiter in suo principio, ideo secundario, & quasi ex cõsequenti attenditur Trinitatis imago secũdum habitus, & potẽtias, prout scilicet in eis actus existunt.

Insuper nõ in quacunque cognitione & amore est in homine Trinitatis imago, sed in Dei consideratione, & amore.
Augu. Vnde August. 14. de Trinitate ait. Non propterea est Dei imago in mente, quia sui meminit, & diligit & intelligit se: sed quia potest & meminisse, intelligere & amare Deũ, a quo facta est. Et ratio est, quia perfecta assimilatio est, quando
C anima nostra repræsentat diuinas personas repræsentatione speciei, put est possibile creaturæ. Verbum autẽ procedit à Deo secundum notitiam sui ipsius, & amor secundum quod se ipsũ amat. Diuersitas autem obiectorum diuersificat speciem verbi, & amoris. Perfecta ergo Dei imago in homine erit, secundũ verbum conceptum de Dei notitia, & secũ-
2. Co. 3 dum amorem eiusdẽ. Et hoc est, ꝙ Paulus ait. Nos autem reuelata facie gloriã Domini speculantes, in eadem imaginẽ transformamur à claritate in claritatẽ.
D.Th. Hæc D. Tho. ubi supra.

Ex quibus sequitur necessitas orationis, & considerationis diuinorum, ut in nobis Dei imago perficiatur. Sicut enim in obiecto speculo figura mea repræsẽtatur. Ita in oratione, cũ se hõ Deo obijcit repræsentatur Dei imago in anima impressa ex diuina præsentia.

Est.n. hõ persimilis speculo, ꝙ eius figurã in se exprimit, quod illud obijcit. Si ẽ regione ei ponas terrã, terræ effigiẽ in eo uidebis, si cœlum, cœli effigiem refert. Ita aĩa nostra cognitione, & amore assimilatur rebus. Perspiciẽdũ ergo homini est, cuius imaginẽ gerat. Aliqñ.n. interrogãdus homo est, cuius est imago hæc, & superscriptio? & illi cõcedendus homo est, cuius imaginem gesserit. Superbe, cuius hæc imago est? non ne dæmo-
nis? inhoneste, cuius hæc imago est? nõ- B
ne bruti? Auare, cuius nã hæc imago est
non ne terræ? His oĩbus dicitur à Ioan- Ap. 14
ne. Siquis adorauerit bestiã, aut imaginẽ eius, & acceperit characterem in frõte sua, aut in manu sua, hic bibet de uino iræ Dei. Omnis peccator diaboli cha-
racterem, & imaginem habet. Hinc Sa- Sap. 1.
pieñs. Imitantur diabolum, qui sunt ex parte illius. Diabolo ergo tradẽdus est, qui imaginem diaboli habuerit. Iõ nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in nouitate sensus uestri.

Est tãdem alia imago Christi in omni baptizato, cuius rõne Dei est, & hæc est character Xp̃i in baptismo impressus indelebiliter, quo in baptismo signamur a Xp̃o Domino, ut eius nos esse, & ad eũ pertinere, constet. Sicut. n. oues
signari solent a pastore, & inuri ferro C
dñi, ut eius esse noscantur, & panni etiã sigillari solẽt, & plura alia, ut domus vasa argẽtea & aurea, & tapetes insignibus, & stematibus dñorum signari solẽt, ita fidelis quisq; in Bapt ismo signat charactere Xp̃i, ut ad eũ pertinere noscatur,
Hinc Paulus. Qui cõfirmat nos uobiscũ 2. Co. 1
in Xp̃o, & qui unxit nos Deus, qui & si-
gnauit nos, & dedit pignus spũs in cor- Eph. 1.
dib. nostris, & iterum. In quo & creden-
tes signati estis spũ promissionis san- Eph. 4.
cto. Et idem nolite cõtristare Spiritum sanctũ Dei, in quo signati estis in die redẽptionis, Idest, in die, quo baptizati e-
stis. Cuius signi rõ ex D. Tho. 3. p. q. 63. D.Th.
est.

A est. Quando aliquis deputatur ad aliqd, consueuit aliqua re signari, ut ab alijs distinguatur. Sic olim qui ad malitiam destinabantur, characterib. corporalib. insigniebantur, cingulo. s. militari, ut nũc commendatarij cruce insignuntur. Cũ ergo omnis fidelis per baptismũ deputetur in cœlestem malitiam, & ibi promittat fortiter se cũ hostib. pugnaturũ oportuit aliquo spirituali charactere insigniri. Hinc Aug. 2. contra Parmenianum ait. Si malitiæ characterem in corpore suo non militãs, pauidus exhorruerit, & ad clementiã imperatoris confugerit, ac prece fusa, & uenia impetrata, militare iam cęperit, in unquid homine liberato, atq. correcto, character ille repetitur, ac non potius agnitus approbatur? An fortè minus hærent sacramenta Christiana, quam corporalis hæc nota?

Aug.

B

Hoc vero charactere accepto, teneris militare, vt bonus miles Xp̃s Iesu, teneri ad eum confugere, eius deniq. esse, sicut miles tenetur militare, cum cingulũ suscepit. Est uero caracter iste participatio quædam sacerdotij Xp̃i, ut noueris te ad eum pertinere, & vsq. ad sanguinẽ tibi resistendum pro eius gloria tuendã.

Ro. 14 Hinc Paulus nemo vestrum sibi uiuit, & nemo sibi moritur, siue. n. viuimus, Dño viuimus, siue morimur Dño morimur: Sicut miles non sibi viuit, sed regi suo, ut eius regnum tueatur, & amplificet.

2. Ti. 2 Labora ergo o homo, sicut bonus miles Christi, qñcius insignia suscepisti. Noli pauidus esse, & iners, cum insigne militare susceperis. Hic characte ita ita indebiliter hæret, ut in inferno duret, in damnati pænam. Exibilabitur enim ab alij damnatis, quod militare cingulum cum susceperit, noluerit militare, &c.

C

DOMINICA XXIII. Post Pentecosten.

Concio Prima.

Ecce mulier, &c. Matth. 9.

Apo. 5. APoc. 5. Vidi dextera sedentis super thronum librum scriptum intus, & foris, siue intus, & in tergo, id est ex utraque parte membranę. Qui liber diuina scriptura est, præcipue tamen Euangelium, quod intis fortisque scriptum dicitur, quia si exterius consideretur, uidebis in vnoquoque folio mirabile aliquod & stupendum, sed si interiora penetres, uel folium uertas, ex altera parte membranę, aliud miraculum multo excellentius reperies, quod per exterius factum significatur. Orige. ait. In Christi operibus illud perspicere licet, quod in ipsamet membrana. Si enim exterius Christum consideres, uidebit mirabilẽ, pulcherrimumque hominem: sed si interiora aduertas, apparet in eo diuinitas immensa. Sic si hodie enumerata in Euangelio miracula inspiciamus, apparet mira potẽtia, sapientia, ac bonitas Christi. Potentia, dum solo verbo suscitat puellam: Sapientia, dum in uili figmento iterum figuram suam impressit, & iterum inspirauit in faciem puellæ spiraculũ uitæ: Bonitas dum uocatus, tam facile accedit. Sed si interius hoc miraculum consideretur, uel folium uertens alteram membranę paginam leginius, aliud legimus miraculum multo diuinus. Quomodo scilicet anima mortua ad uitã reuocetur. Idem in alio miraculo sanatæ a fluxu sanguinis uidete licebit. Ideo psal. mirabilia opera tua, & aĩa mea cognoscet nimis. Sed quid est, cognoscet nimis? Non solum exterius cõsiderabit, sed ẽt interius introspicet. Legamus ergo, videamusque paginam primam, quę continet duo insignia miracula, et statim folium uertentes secundam legemus, mysterij scilicet, in his contenti rationem.

Orig.

B

Ps. 137

C

Prima ergo pagina continet primum miraculum suscitatę puellæ. Quod etiã referunt Luc. 8. & Marc. 5. Huncq. principem Iayrum dicũ, compellatũ. Illi vero non dicunt, ipsum Chr̃o dixisse, filia mea defuncta est, sed in extremis est. At Mat. ait, defuncta est. Dicunt doctores aliq, utrũq. eũ dixisse sub disiũctione. s. filia mea est in extremis, uel ut iã credo mortua, ex quo ego ab ea recessi, ꝙ sic uero erat factũ. Chry. ait, per exaggeratio nem

Luc. 8. Mar. 5

Chrys.

A nem dixisse, defuncta est, quia iã prope mortẽ erat, Aug. ait, Mattheus magis in tẽtis, vt duffusius referret Xpi sermones actus eius sub breuitate discribit, quos Lucas, & Marcus lõgius sunt ꝓsequuti. Vñ Mat. refert, nõ ꝙ primis verbis Iayrus dixit, sed quod postea petit, filiã mortuam sciens, & quod tandem a Christo ei concessum est, & opere expletum.

Accessit ergo ad Iesũ, tribulatione motus filiæ, q̃ morti erat proxima, cũ iã nobilis esset, & in ætatis flore, qđ dolorẽ augere solet. Vñ. Iuuenal. Satyra 15. Natu
Iuuen. imperio gaudimus, cũ funus adultæ virginis occurrint diuina adinuentio hæc est, nos in necessitate, & tribulatione cõstituere, vt ad Deũ accedamus. Sic Iayrus accedit. Sic & q̃ sanguinis fluxũ pati
B tur. In ꝓsperitate nãq. & abundãtia Dei obliuiscimur. Quid. n. pincernã facit o-
Ge. 40. bliuisci interpretis sui Ge. 40. nisi ꝗd reb. succedentib. prospere, oblitus est: Iõ no-
Deut. 6 strã fragilitatẽ agnoscens Deus, tã soli ci te admonet Deu. 6. Cũq. introduxerit te Dñs Deus tuus in terrã, pro qua iurauit patrib. tuis Abrahã, Isaac, & Iacob, & dederit tibi ciuitates magnas, & opimas quas nõ ędificasti, domos plenas multarum opũ, quas nõ exstruxisti, cisternas, quas nõ fodisti, vineta, & olueta, q̃ non plãtasti, & comederis, saturatus fueris, caue diligẽter, ne obliuiscaris Deũ, q eduxit te de terra Aegypti. Notãdũ verbũ caue diligenter. Quẽ uero exitũ oĩs ista ꝓsperitas habitura erat, vidit Moyses
De. 23. spũ prophetico, Deut. 23. Incrassatus est
C dilectus, & recalcitrauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquid Deũ factorẽ suũ, & recessit a Deo salutari suo.

Contra vero afflictio, & tribulatio ad Deũ nos ducũt, & trahũt, & cũ in tribulatione quispiã positũ se videt, ad Deũ ꝓ
Ps. 82. perat. Ps. 82. Imple facies eorũ ignominia, & quærent nomẽ tuum Dñe, & Ps.
Ps. 85. 85. In die tribulationis clamaui ad te, q
Ps. 106 exaudisti me, & Ps. 106. Clamauerũt ad
Ps. 31. Dñm cũ tribularentur. Et Psal. 31. Conuersus sum in ærumna mea, dũ configit spina. Sic Nabuchodonosor in ferã ver-
Dani. sus Deũ agnoscit. Et de Dauid Cassiodorus ait: cõposuisse Psalmos oẽs suscepit diuinis illustrationib. post insignes tri- A
bulationes illustratione vero diuina animus mire refectus, Psal. eructabat. Cũ 2. Reg.
vero deãbulabat in solario domus regiæ 15.
uidet Bersabee, adulterq; & homicida fuit. Quã vtilis principi huic fuit infirmitas morsq; filiæ, qua cõpulsus ad Chrm veniẽs, nõ solum filiæ, sed ẽt aĩæ proprię obtinui vitã. O fęlicissimũ damnũ, vñ tm̃ est lucrũ reparatũ: fęlix prorsus malũ, ex quo tm̃ bonũ redũdauit. Expertus hoc tm̃ tribulationis lucrũ, loquitur Ps.
89. Lætati sumus pro diebus, quib. nos Ps. 89.
humiliasti, annis, quibus uidimus mala. Ibat ergo Iesus in domum Iayri, vt filiã eius suscitaret. Et in uia miraculum aliud operatus est, sanitatẽ, s. mulieris, q̃ sanguinis fluxũ patiebať. Adeo. n. homi-
num commodis inseruit, ut neque in iti- B
nere ociosus esse vo uerit. Oportuno vero tẽpore hoc edidit miraculum, ut fides princi; is roboraretur, quę periclitabať, delato ad eum nuncio mortis filiæ, quẽ Christus confirmat verbo, & facto verbo quidẽ dicẽs ei, tantum crede: facto vero sanãs mulierem, fluctum sanguis patientẽ. Iustis. n. aliquãdo res sic eueniũt. ut iam desperandum esse videatur, sicut euenit Dauidi dicenti: Multi dicunt ani-
mæ meæ, non est salus ipsi in Deo eius. Psal. 3.
Sic ad Iob uxor ait, cap. 2. Adhuc perma- Iob. 2.
nes in innocentia tua? benedic Deo, & morere, quasi iã Deo nihil boni sperandum esset. Sic etiã insultatũ est Thobiæ
ab vxore, manifeste vana est spes tua, & Tob. 2.
eleemosynæ tuæ mõ apparuerũt. Atque
his, & alijs huiusce modi verbis expro- C
brat ei. Sicut enim oĩs virtus vt probeť a Deo tẽtatur, ita & fides. Vt vero fides in tentatione non deficiat, qñ magis tẽtationib. iustus vrgetur, aliquid grande ei ostẽdit Deus, quo eius fides nõ modo non corruat, verũ magis augeatur. Qđ huic præstitit principi, sanans eã, q̃ sanguinis fluxũ patiebatur. D. Amb. de Sa- Amb.
lomone c. 5. dicit, mulierem hanc fuisse Martham. Sed certius est, quod Euseb. Euseb.
lib. 7. histor. eccl'e. ca. 24. refert, & D. Gr. Grego.
Turonen. qui aiunt. Quia Cæsareę Philippi fecimus mentionem, iustum vĩ cõmemorare etiã illud in ea, quod historia dignum

A dignũ duximus, mulierẽ, quã sanguinis fluxu laborantem a saluatore curatam, Euangelia tradiderunt, huius urbis ciuẽ constat fuisse, domusque eius in ea etiã ostenditur nunc, pro forib. uero domus ipsius, basis quædam in loco editiore col locata mõstratur, in qua mulieris ipsius uelut genib. prouolutæ palmasque supplíciter tendentis, imago ęre vł expressa. Adstat uero alia ære nihilominus fusa statua, habitu uiri, stola cõpta circundati, & dexterã mulieri porrigẽtis. Huius ad pedẽ statuę e basi herba quędã noua speciẽ nascitur, quę cũ exorta fuerit, excrescere usq; ad stolę illius ęrei idumẽti fimbriã solet, quã cũ sũmo uertice cre-
B scẽs herba cõtigerit, uires inde ad depellẽdos oẽs morbos, lãguoresq; acquirit. Ita ut quæcũq; illa fuerit infirmitas corporis, haustu exiguo madefacti salutaris graminis depellitur, nihil oĩno gerẽs uitiũ, si antequã æreæ fimbriæ summitatẽ crescendo cõtigerit, decerpatur. Hãc statuã ad similitudinẽ vultus Iesu formatã tradebant, quæ permãsit ad nostra usq; tẽpora, sicut ipsi oculis nostris inspeximus. Hæc Eusebius. Socrates uero li. 6. tripartitæ capit. 41. refert. Cũ Iulianus apostata nosset ibi esse hanc in signũ saluatoris imaginẽ, eam abstulit, suiq. imaginem ibi posuit. Sed fulmẽ e cęlo uenit ꝙ eius collum caputque abstulit, & trũcum corpus mansit fulminis signo.
C Hãc ergo mulierẽ Christus sanat. Peruenĩẽs uero ĩ domũ principis, filiã illius suscitat. Ecce miraculũ exteri⁹ inscriptũ. Sed iã ad interiora nobis trãseundũ est.

Filia mea mõ defuncta est. Quid nã significat defuncta hæc, nisi animam le-
Sap. 18 thali peccato mortuã? Homo enim per malitiam occidit animã suam. Sed quomodo, inquis, mortua est anima, quæ uiua, & uitam corpori præstans apparet? Aduertendũ, in iusto duos esse homines peccator unus est hõ tñ, unico esse naturali subsistit. Sed iustus Christo assimilatur, qui in duabus naturis subsistit, sic que suos facit in duabus naturis quodã modo consistere, & sic in iusto est homo exterior, qui apparet, uidet, audit, intelligit: intus uero alter est hõ, de quo Ro. 7. Secundũ interiorẽ hominẽ cõdelector A legi Dei. Et de utroque homine dicit. 2. Co. 4. Licet, is, qui foris est, homo noster corrũpatur, tamẽ is, qui intus ẽ, renouatur de die in diẽ. Hi ergo duo homines duplici uita uiuũt, uera, & reipsa cõsistẽte altera animalis est, altera spiritualis: altera humana, altera diuina: altera naturalis altera supnaturalis: altera uiuit hõ exterior, altera interior. Sed inq̃ tis, q̃ est hæc supernaturalis vita? Inspice hãc exteriorẽ, & naturalẽ, quã uides, illa. n. figura est supernaturalis, & diuinę, quã nõ uides. Sicut. n. anima nr̃a, toto diffusa corpori, ei tribuit esse, & uiuere, & hominẽ facit esse, eodẽ mõ diuina gratia in aĩam effũditur, eiq; tribuit supernaturalem, & diuinã uitã, eam faciẽs naturę Di- B uinæ consortem. Et sicut in exteriori homine sunt sculpti quinque sensus, ita in interiori homine sunt etiã interiores sensus. Est gust⁹, quo diuina gustat, eiq; dulcia sunt, quę Dei sunt. Dicitque, fructus ei⁹ dulcis gutturi meo. Et gustate & uidete qm̃ suauis est Dominus. Et q̃ dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo. Est uisus, & auditus diuinus, quib. uidet, & audit, quæ Dei sũt. Audi filia; & uide, inclina aurẽ tuam. Est olfact⁹, quo Xp̃i unguenta odoratus post eum currit, dicẽs: Curremus in odorem unguẽtorum tuorum. Est ẽt tactus, quo Deum apprehẽdit, ut eum non dimittat, dicitque: Tenui eum, nec dimittam. Et sicut in exteriori homine sunt uires, quib. ab inimicis inuisibilib se defendat, cũ quibus nobis perpetua lucta est, ita in interiore uirtutes sũt: ea enim uirtus est uis quædã animæ. Et sicut hõ exterior licet animam habeat, sensus, & uires nihil tñ operari potest sine Deo adiutore ꝙ auxilium dicitur a theologis auxilium generale, quo Deus concurrit cum agẽte omni, ut operetur. De quo Christus ait, pater meus usque mõ operatur, & ego operor. Eodẽ modo homo interior iuuatur a Deo in omni opere, & motu, ut credat diligat, speret, & hoc auxiliũ dicitur speciale, quia solũ datur huic homini diuino, de quo Christus Dominus ait Ioã. 5. Sine me nihil potestis facere. Licet omni

Can. 2. Psa. 33. Ps. 118 Can. 1. Can. 3. Ioan. 5 Ioan. 5

A virtute sis prædi**tus**, hoc auxiliũ Dei tibi necessariũ est. Cum ergo anima hac ui-
Ioan. 1 ta uiuit grę, est Dei filia, ex Deo nata. Qui non ex sanguinib. &c. sed ex Deo
1. Io. 3. nati sunt. Videte, qualẽ charitatẽ donauit uobis pr̃, ut filij Dei nominemur, & simus. Et omnia nomina diuina iustus participat, sicut & naturã diuinã: Christus uitis, ille palmes, Chrs lux, ille lux, Chrs sal, ille sal, Christus Deus, ille Deus.
Ps. 81. Ego dixi, dij estis, & filij excelsi omnes.

Sed qñ moritur hæc Dei filia? Cũ venenum biberit, q cor eius inficit, eãq. interimit. Sed q ei venenũ est? Certe peccatũ. Qñ cogitatio turpis, aut uindictæ ingreditur iam, caue, venenũ bibisti, euome cõtinuo, si. n. usq; ad cor peruenerit, si in illud intrauerit, mortem afferet.
Iac. 1. Hinc Iacobus. Peccatum, cũ cõsummatũ fuerit, generat mortẽ, & aĩa tua mor-
B tua erit sine spũali, & diuina uita, eritq. sine spũalib. sensib. & uirib. relinquetur, que quasi emortuum corpus, solo charactere fide, & spe, & his emortuis, vere mortuus est peccator, licet uiuus appa-
Mat. 8. reat. Pr̃ hoc Matt. 8. Ait Christus cuidã
Clem. Alex. (& hunc fuisse Philippum Apostolum, affirmat Clemẽs Alexandrinus 3. Stromatũ) sequere me. Et ille, sine me, ut sepeliã patrẽ meum. Cui Chrs. Sine mortuos sepelire mortuos suos. En appellat Xps dns mortuos eos, qui in mundo, vt uiui uersant, & mortuos sepeliũt. Et 1.
1. Ti. 5. Ti. 5. Vidua q in delicijs est, uiuẽs mor-
Simile tua est. Summa pfecto peccati malitia,
C & vis, simillimaq. veneno, q inficit, & interimit hoĩem: ita pct̃m interimit, & aĩam, & eã penitus destruit. Amarissimũ fel illud esset, cuius vnica gutta imissa mari dulcissimo mellis, vniuersũ mare
Hier. 2 uerteret in fel. Vide q̃ malum & amarũ sit, reliquisse te dñm Deum tuũ. Vnicũ mortale peccatũ, quod immitteret sup uitam sanctissimã Ioannis uel etiã Mariæ, satis esset, ut tã immensam uirtutũ, & operum dulcedinẽ in fel amarissimũ cõmutaret. Omnes. n. uirtutes destrueret, oĩa opera mortificaret, perderet denique oẽm substantiã, sicut de prodigio
Luc. 15 scriptũ est. Vnicus lapis, & q paruus vi
Dan. 3. debatur, maximã statuã confregit, & in

puluerem redegit: Sic peccatũ hominẽ A
cõminuit. Est ergo peccatũ mors animæ, cuius uita Deus: sicut discedente anima a corpore, manet deforme, & fœdũ, ita persimilis illi relinquitur anima, a qua Deus separatur. Cũ esset speciosus Chri Isa. 53.
stus prę filijs hominũ, qa peccata nostra in corpore sustinuit, extrinsecus ea suscipiens sola imputatione non est ei species neque decor: quid obsecro efficiet peccatum in anima, in qua reuera intrat, quã que possidet? Si ergo peccato homo moritur, qũo hunc mortuũ nõ horremus, quomodo ab eo nõ discedimus? Si uides corpus mortuũ surgere, ambulare, loqui, horres, fugis, intelligẽs a dæmone moueri. Quomodo nõ fugis peccatorẽ, q mortuus est, & a dæmonio mouetur ad opa sua? Sed hoc potius mirãdum, qd uiuos horremus, & fugimus quasi phantasmata essẽt, mortuos uero nõ horremus, sed cũ B
eis cõuersemur. Vidẽt discipuli Christũ Mat. 14
super mare ambulantem, & dicunt, phãtasma est. Sic uidentes iustum, quæ sunt mũdi calcare, horremus, quasi phãtasma esset, & uidẽtes pctõres a dæmonib. possessos, nõ pauemus, nec eos declinamus.

Sed cõsidera patris maximã tristitiã, qa unica hęc filia erat. Sic dicit Lu. 8. qa Luc. 8.
unica filia erat ei, & mortua est. Quo doceris maxime dolẽdũ tibi cum unica aĩa tua mortua sit. Si duæ tibi aĩæ essent, licet unam perderes, posses lucrari alterã: sed cũ unicã habeas, si hãc amittis, qua anima uiuere poterit? Ideo orat Psal. 21. Ps. 21.
Erue a framea Deus aĩam meã, & de ma C
nu canis unicã meã: a framea, idest a gladio, & de manu ait canis, idest dæmonis Ps. 34.
animam meam, quę unica est. Et Ps. 34. Domine quãdo respicies? restitue aĩam Mat. 16
meã a malignitate eorum, a leonib. unicam meã. Hinc Christus Dñs. Quid prodest hõmini, si uniuersũ mũdũ lucretur animæ uero suæ detrimentum patiatur.

Deinde aduertẽda patris cura solicite Christum interpellantis, inspecto puellę periculo. Incipiebat mori. Dñt alij Euãgelistę, & accidit pater ad Christũ: Deinde ait. Modo defuncta ẽ, sed ueni, &c. uidet infirmã filiã, & uenit ad Christũ, uidet mortuã, & suscitari postulat. sic ergo

te ipsum circumspice, & considera statũ tuũ. Si mó uocareris à Deo, si mors adesset, nõ paratus esses, ut eã suscipere? Attẽde aĩæ tuæ infirmitatẽ, & infirmitatis statũ, si iã iam proximus morti spũa-li es, qũo non accedis ad Xp̃m, & oras ne moriaris? dicẽs: ecce quẽ amas, infirmat. Si uides, q̃ defunctus es, q̃ro non ais, modo defuncta est filia mea, sed ve-

Ioã. 11 ni, & impone manũ tuã sup eũ. Merito ait, mó defũcta est, veni statim, pone manũ tuã super eã, nihil defferre vult, sed mortuę cõtinuo remedium adhibere cu-

Simile rat. Quidam. n. in spũalibus infirmitatibus adeo se negligentes exhibẽt, ac illis, qui i corporalibus ulcerib. post lõga tpa medicũ cõsulũt, uel chirurgũ, cũ iã diffi-

B cillimũ fit remedium. De quibus Esa. 1.

Esa. 1. Vulnus, & liuor, & plaga, tumẽs nõ est circũligata, nec fota oleo, nec curata est circũligata, nec fota oleo, nec curata medicamina. Ex quo illud euenit, q̃ p prophetã dr̃. Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. Hĩc Eccl. 10. Lãguor prolixior grauat medicũ breuẽ lãguorẽ pcidit medic⁹. Hĩc 4. Re. 4. missurus Elisæ⁹ Gezi, vt suscitet filiũ Sunamitis, ait, Accinge lũbos tuos, & tolle baculũ meũ ĩ manu tua, & vade. Si occurrerit tibi hõ, ñ salutes eũ, & si salutauerit te q̃spiã, nõ r̃ndeas illi, & pones baculũ meũ sup faciẽ pueri. Bene ergo pater puellę ait, mõ defũcta est, veni inumera. n. mala ex dilatione cõuersionis proueniunt in aĩam.

C Impone manum tuã super eã. Imperfecta Iayri fides erat, similis fidei Naamã, q ait 4. Re. 5. Putabã ego quod imponeret manũ suam sup me Xp̃s vero maxima sua mĩa dissimulat, & eum sequit, vt manum suã imponat. Vult ẽt humanitatẽ suam honorare, oñdẽs p hoc tactu diui nę manus, significatur modus quo Deus multos suscitat pc̃tores, diuina eis imposita manu. Scripturæ phrasi manũ imponere est castigare. Sic Esa. Vindicabor de inimicis meis, & conuertã manũ meã ad te. Et Esa. 9. In his oĩbus nõ ẽ auersus furor eius, sed adhuc manus eius extẽta. Sicut ergo 4. Re. 4. pmittit Elisę⁹ baculũ ĩ resurrectionẽ pueri, sic De⁹ tribulationę in tę immissa tibi oñdit, quia malũ, & amarũ est, reliquisse dñm Deũ A

tuũ, te ergo cõterit, frangitq; tribulatione Hier. 2

ut iterũ reformet, ac dnuo efficiat. Sicut figulus, cũ frangit uas, illud iterũ manu Simile

accipit, & oĩno vas destruit, & lutũ aliter effomat. Sic De⁹, q̃ fictor dr̃, & figulus, qui finxit sigillatim corda eorũ Hie. 15. Ier. 15.

sicut. n. uas ĩ manu figuli, ita & uos manu mea. Cũ ergo te ille uidet confractũ, imponit tibi manũ suã, & te destruit & pdit, ut pficiat, ac reficiat. Sic fecit cũ Dauid post pc̃m adulterij, & homicidij, & vulnerationis populi: statim. n. post peccatũ ultionẽ adhibuit. Sic ẽt ut cũ filijs eius se facturũ pmisit. Si ãt deliq̃rint filijs eius legẽ meã, &c. & mãdata mea nõ P s. 88

custodierint, uisitabo in uirga iniq̃tates eorum, & in uerberib. pc̃ã eorũ. Et hãc B

maximã esse Dei in eos dignationẽ, non indignationẽ oñdit 2. Ma. 8. Vbi multis 2. Mac. 8.

piorũ tribulatiõib. enumeratis, subiũgit Obsecro ãt eos, q̃ hũc librũ lecturi sũt, ne abhorrescãt pp aduers⁹ casus, sed reputẽt ea, q̃ acciderũt, nõ ad interitũ, sed ad correptionẽ ẽe gñeris nr̃i. Etenim multo tpe nõ sinere pc̃õrib. ex ĩnia agere, sed statim ultiones adhiberi magni bñficij indiciũ est. Nõ. n. sicut in alijs nationibus patiẽter expectat, ut eas cũ iudicij dies aduenerit, in ple nitudine pc̃õrum puniat ita in nobis statuit, ut pc̃is nr̃is ĩ finẽ deuolutis, ita demũ ĩ nos uindicet. Propter qd̃ nunq̃ quidẽ a nobis m̃iam suam amouet: Corripiens uero in aduersis populũ suum non derelinquitur. Si C

ergo uide ris te peccantẽ cõtinuo a Deo corripi, optimũ sit tibi signũ, ita ĩ idignatione eius, & uita ĩ uolũtate ipsi⁹, ait ps. Ps. 16.

In manu qdẽ Dei flagellũ, & ita ẽ: at in voluntate mĩa, & uita, ut faciet opus suũ, peregrinũ opus eius, i. ut saluet castigat, Esa. 28

ut gñret: corripit. Ez. 20. Viuo ego dicit dñs, quia nõ r̃ndebo uobis, neq; cogitatio mentis vr̃æ fiet dicent. ũ, erimus sicut gẽtes, et sicut cognationes terrę, ut colam⁹ ligna, & lapides uiuo ego dicit dñs qm̃ in manu forti, & ĩ brachio extẽto, et in furore effuso regnabo sup uos, & subijciam uos sceptro meo, & inducã uos ad uĩculis fęderis. Cogitatio cordis multorũ ex Israel hæc erat, cesset a nobis sã-

ctus

A ctus Israel, uolumus esse sicut gẽtes, idola colere, ille nos nõ curet, quia alieni ab eo esse uolumus, sed non fiet ista vr̃a cogitatio, ait Dñs: sed ego subijciam vos sceptro meo, & legi meæ, vosq; tribulationib. affligam, donec mei sitis, mihiq; subijciamini. An non hæc summa Dei mĩa in populum illum? Similis huic est ea, quia in prædestinatos utitur. Cũ prædestinatus quispiã se tradere vellet oĩno vitijs, nec Deum curare, vellet a Deo relinqui, & ut alienus hẽri, nec flagellari, nec a Deo curari, sed ut gentes, quę si bi relinquunť, esse. Sed non ita erit, s.n. illa eius cogitatio cõpleretur, sine dubio B periret in æternum: Deus vero q hũc sibi ab æterno filiũ elegit, nõ eum oĩno de relinquere vult: sed flagellat, donec ei subdať, imponit manũ suã, ut uiuat, hæc Simile. summa Dei est mĩa. Simile quid in disciplinato filio cõtingere solet, q a patre vellet non curari, se relinq arbitrio suo: patrem vero austerũ dicit, quod eũ corrigat, uelletq; esse pr̃i quasi exterus, quẽ non curat. Sed nõ sic agit pr̃, quia filius eius est, & qs filius quẽ non corripit pr̃? Sic pater ille cœlestis nobiscum se gerit.

Et surgens sequutus est eum, Quã cito ut nobis occurrat X p̃s surgit. Posset Iayrus dicere illud psal. In auditu auris Ps. 17. obediuit mihi. Ecce obedientẽ Deũ voci Iosu. 10 hoĩs. Adeamus ergo cũ fiducia ad thro Heb. 4 num gratiæ eius, vt mĩam inueniamus Psal. 9. in auxilio opportuno. Plane præparatio nem cordis eorũ audiuit auris tua, &c.

Et ecce mulier quæ sãguinis fluxum. Quid mulier hæc significat, nisi animã, C ex qua innumera fluũt peccata? De qua Oseæ 4. Iudicium Dño cũ habitatorib. terræ. Non est.n. veritas, non est mĩa, et non est scientia Dei in terra, maledictũ, & mendacium, & homicidiũ, et furtum & adulteriũ inundauerũt, & sanguis sã guinẽ tetigit. Id est: Fluxus est sanguinũ & pc̃torum: sãguis.n. peccata significat. Iõ Semei uocat Dauid uirum sãguinũ. 2. Reg. 16. Et ps. 50. orat. Libera me de sanguinib. .i. a peccatis & eorũ radice. Pro cuius ex positione notandũ, in scriptura noĩe sanguinis carnis appetitus designari. Nã cũ Leu. 18. esus sanguinis prohibeť, subiungit: Vita carnis ĩ sanguine est. Carnis.n. A vt substãtia est, uita est in sanguine materiali: at carnis, vt uitium dicit (qd̃ sæpe in scriptura fit) uita in carnali uitiorum exercitio est, & eorũ appetitu. Iõ tãta seueritate in lege prohibitus est esus sãguinis, pp typum carnalis appetitus. Vnde Leu. 18. Si quis sanguinem comederit, obfirmabo faciem meam contra animã illius, & disperdam eam de populo suo. Tã grauis comminatio manifeste ostendit, aliquod maximum malũ latere sub sanguine. Cum ergo carnalis appetitus sanguis dicatur, hinc fit, ut peccata, quæ a carnali appetitu ꝑcedunt, sanguis dicanť, quia nomen causæ sæpe effectui da B tur, sicut picturam dicimus manum, sermonẽ linguam. Ideo 1. Cor. 15. Caro, & sanguis regnum Dei nõ possidebũt: Fluxum ergo sanguinis patitur, qui carnali appetitu laxato, ad omnia uitia prolabitur, summa miseria ista est. Quid ergo faciet. q se in tanto malo uidet? Accedat ad X p̃m cum hac muliere, oretque cum Psalte. Libera me de sanguinibus Deus Ps. 50. Deus salutis meæ. i. a peccatis, & eorum origine, ita Aug. Petit siccari fontẽ san- Aug. guinis. s. inordinatum appetitum, ne in rõnem insurgat. Idem petebat 1. Cor. 12. Ter dñm rogaui, ut discederet a me. Et Rom. 7. Infælix ego homo, qs me liberabit de corpore mortis huius? Sed q a hoĩ bonum non est, sine bello esse, licet hoc intestinum bellum a se amouere Paulus vellet, ei tamen dr̃: Sufficit tibi gr̃a mea. Sicut enim in bellorum discriminibus fortes fiunt homines, & ciuitas quæ prope inimicos consistens, pugnare cogitur C quotidie, fortiori est præsidio munita, sic tentationes exercendæ uirtutis materia nobis sunt, & nos robustiores reddunt. Cum deuicta Carthagine ĩ Senatu Romano quidam affirmaret, res Romanas iã in tuto esse, Scipionẽ Nasicam r̃ndisse Plutarchus est autor. Plut. Imo nũc in maximo discrimine uersamur, cum nõ sit, quẽ timeamus. Iõ Iosue 15. expugnatis inimicis fortissimis, adhuc relinqtur Iebu Iosu. 1. sæus ĩ exercitiũ filiorũ Israel, ne otio torperẽt. Exaudit ergo Dauid, Pau. & hæc mulier, & oĩs demum iustus cũ accedẽs ad

A ad Christum, petisse à sanguinibus liberari, & eis cōceditur quod postulant, vt a sanguine liberent, dū appetitus eorum rationi subijcitur, ideoq. peccatorum fluxum non patiuntur. At non audiuntur petentes omnino appetitum quiescere, hoc.n. huius uitę non est, in qua nobis pꝑpetuo iugiterq; pugnandum.

Considerandum tamen, quomodo sāguis, cuius eius ꝓhibetur, magni sit emolumenti. Leui.enim 18. dicitur: Ego dedi illum vobis, vt super altari meo expieris pro animabus vestris, & sanguis pro aię piaculo sit. Cum ergo patiētes, & tolerātes carnis bellū, ei fortiter resistimus, & afflictum corpus Deo offeremus ac mortificatum, tunc sanguis hostia est Deo accepta. Si ergo sanguinē comedas, scelus operatus es, si Deo offeras, sacrificiū obtulisti. Quia carnis appetitui consentire (Leu.18)

B piaculum est, refragari, sacrificium.

Fluxus ergo sanguini cohibetur, dum peccata à concupiscentia nata resecātur, ligaturq; Dei gratia appetitus, ne per illicita diffluat. Quod per Christum factum Pau. ostendit, dicens: Vetus homo noster simul crucifixus est cum eo. Cohibe ergo in te peccandi uoluntatem, & appetitū, & sanguinis fluxum cohibuisti. Qui uero aliqua peccata cohibet timore, vel alijs de causis, sed uoluntatem, & appetitum peccandi non frēnauit, radicem omnis mali habet, & omne peccatū iterum pullulabit. Iob. 14. Lignū habet spē si præcisum fuerit, rursum uirescit, & rami eius pullulant. Si senuerit radix eius in terra, & i puluere mortuus fuerit trūcus illius, ad odorem aquæ germinabit, & faciet comam quasi cum primum plātatum est. Lignum bonum iustus est, radix eius bona voluntas, dum hæc manet licet aliqui rami præscindantur, quia aliqua opera bona non præstat, quia tamē radix manet ad quę odorem, idest, visitationem cælestem, spirituales fructus dulces rursum germinat. (Ro.6.) (Iob.14)

C

Sed peccator arbor ē mala, eius radix mala uoluntas est, & inordinatus appetitus, dum hæc radix manet, licet aliquo tēpore peccatorum rami præscindantur: sed cōtinuo germinat eadem peccata, & comam facit vt prius, cum plurimū oblata fuerit occasio. Huiusmodi sunt, q. hebdomada sancta pctā relinquūt, sed peccatorum uoluntatem non excludentes, cōtinuo in deteriora ruunt. Vt uero hāc uoluntatē præscindas, ueniat uigil sanctus de cœlo, & fortiter clamet, ut Daniel ait, Succidite arborem, præcidite ramos, dispgite fructus eius. Sola vos Christi hæc perficiet. Sed quia nō omnino appetitus tollitur, subiungit, Veruntamen radicē eius in terra finite. Sed qa hic appetitus ligatus, & frēnatus, Christiq. gratia infusus manet additur. Alligetur uinculo ferreo, & rore cęli intingatur. Hęc vero mirabilia a Christo procedunt, ad quem q accesserit, sentiet fontem sanguinis siccari, & fontem fieri in eo aquæ uiuæ salientis in uitam æternam, &c. (A) (Dan.4)

B

CONCIO II. IN DOMINICA XXIII. post Pentecosten.

Confide filia, fides tua te saluam fecit, etc. Matthæi 9.

MErito mulieris huius fides pdicat, quæ nō solum a Christo, sed eius veste, & ab infima vestis parte sibi credidit sanitatem prouenturam. Beata q̄ credidisti, quoniā sicut credidisti fiet tibi, sed beata prius & potius quæ Deo credidit Maria, quoniam perficientur ea, q̄ dicta sunt ei a Dño. Inter q̄ illud unū est in ea omnis, qui petit, accipit, & pulsanti aperietur, &c. Ad eam ergo accedamus. (Luc.1.)

Cū Deus reliqua condens intra limites naturæ ea reliquisset, hominē tamen in finem supernaturalem ordinauit, ut Deus esset. Frueretur que per gratiam ea beatitudine, qua Deus fruitur natura. Et hoc est illud: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostrā. Hæc uero similitudo pręcipue penes supernaturalia attēditur. Altissima Deus de homine cogitauit, licet homo aliquando de se abiecta cogitet, et uilia. Hinc Ps. 30. Multa fecisti tu Domine Deus meus, mirabilia tua, & cogitationib. tuis non est, qui similis sit tibi. Quasi dicat. Licet multa feceris mirabilia, tamē in his, quę de homine (C) (Gen. 1) (Ps. 30)

A ne cogitasti, mirabilis es supra modum.

Vt autem homo ad tantam gloriã peruenirer, quę ab eo longe erat, moueri debuit. Vt moueretur tãquam homo eam agnoscere oportuit, nec enim vel leo mouetur in prædã, nisi agnitam. Hæc cognitio clara esse nõ potuit, si.n. clara esset, per illam non moueretur, sed termino iam esset, est.n. beatitudo manifesta, ac facialis Dei uisio; obscura ergo cognitione mouẽdus erat, hęc uero obscura cognitio fides est, quę homini conceditur, ut in Deũ se moueat. Hinc Pau. Per fidẽ ambulamus

2.Co.5 & non per spẽ. Idest non clara, sed obscura cognitio est, q̃ nos mouet in Deũ.

Secun. Phil. Et sic Scds Philosophus interrogatus ait Antoni. 1.p. hist. q̃d est fides rñdit:

Anta. Ignotę rei mirãda certitudo. Et Pau. Fi-

He. 11 des est sperandarum substantia rerũ, argumentũ nõ apparentiũ. In quo se Deus

Simile cum aĩa habuit, ad eũ modum, quo rex,

B qui desponsatur per procuratores absenti reginæ, ad quam ille sui imaginẽ mittit ut videat, ac diligat, & ut properet ad eũ uenire. Desponsabo te mihi loquitur

Oseę 2 Deus, in fide, & iustitia. Despõsatio, qua hõ in hac uita Deo despõsat, inter absentes merito dr̃ esse, non.n. aĩa nũc Deũ uidet. Ideo sui imaginẽ, Deus aĩæ dat, mũdum hunc uniuersum, quo facile uideri põt, quantus sit animæ sponsus, Iuxta il-

Sa. 13. lud Sap. 13. A magnitudine speciei creaturæ, poterit cognoscibiliter creator horum videri. Sed qa in hac imagine non

C oẽs Deum agnoscunt, nec tanta certitudine, quasi secundã sui imaginem aĩæ mittit, dum fidei donum præstat, quæ oĩbus & certissime super naturalia demõ-

i.Co.13 strat. Pau. Videmus nunc per speculum, idest sicut res uisa in speculo uidetur in sua imagine, ita fide Deum ut in imagine contemplamur. Hæ sunt in aures aureæ, quę dantur Rebeccæ iuxta fontem, Ge. 24. quia in Baptismo fide donamur.

Ge. 24 Sicut initio mundi cõdidit Deus duo luminaria, luminare maius vt pesset di-

Gen. 1 ci, & luminare minus, ut pesset nocti, solem scilicet & lunam. Ita in homine, q minor ẽ mũdus, duo posuit luminaria, lunam, & solẽ. Luna ratio naturalis est, quæ ad pauca extẽditur, debiliorque lux est, nec adeo certa. Sol uero fides est: q̃ A certissima agnitione omnia etiam supnaturalia nobis ostendit, exceditq. naturalem rationem in multis. Ideo Cãtico-

rum 2. dicit. Meliora sunt ubera tua, uino fragrantia ũnguentis optimis. Vinũ Can. 1

cum bibitur, uidetur perspicue, & clare: Simile

sed, ac cum ab ubere sugitur, non uidet. Meliora ergo vbera pronunciant spõnsæ, uino, quia fides, quæ de nõ uisis est, p̃ hac rationi naturali, quæ plura uidet p sciẽtiam. Et sicut sol generat metalla, fecundatq; terrã, & omnibus bonis abũdare facit, ita fides animas nostras ditat bonis operibus, & quantum est ex eius parte, purificat cor, & oĩa uirtutum germina pullulare facit. Et sicut absq; sole oĩs stella, & luna tenebrosa est, ita sine fide omnis intellectus, quantumuis illustratus audite potest illud Pauli: obscu-

ratũ est insipiens cor eorũ. Et sicut Psal. B Rom. 1

ait. Ortus est sol, & cõgregati sunt, &c. Ps. 102

leones, scilicet, & tigres. Sic fidẽ dęmo- Iof.io.

nes fugiũt. Hic sol est, qui stat cõtra Ga- De. 33.

baon, ut Dei inuocantur inimici. Deut. 33. Ioseph benedicit, de pomis fructuũ solis, & lunæ, idest, de operibus rectis, secũdum fidem, & rationem naturalem.

Huius fidei fundamẽtum est ueritas diuina, quæ nec, falli, nec fallere potest; ecclesia uero solũ proponit ea, q̃ Deus Simile

reuelat. Estq; ueluti fidelis nuncius epistolam deferens, tu tamen credis ea, quę in epistola continetur propter authoritatem eius, qui epistolam scripsit. Tãtis uero encomijs hæc fides celebrat in diuina scriptura, ut hæretici putauerint, eã solã sufficere ad salutem. Audi quid hodie Christus dicat. Fides tua te saluã fe-

cit. Idem dr̃ Magdalene. Et Paulus idẽ Luc. 7.

tidem hoc repetit iustus ex fide uiuit. Et Ro. 11

arbitramur hominẽ iustificari per fidẽ. Ro. 3.

Verũ certe Dei est, fides iustificat, sed solã eam iustificare, adinuentio est huma-

na, fidei sanctæ repugãs. Fides ergo iu- C

stificat, sed nõ sola, sicut homo generat hominem sed nõ solus, quia etiam sol concurrit in omni generatione. Et p̃terea cũ de fide absolute loquitur scriptura, intelligit de fide uiua charitate informata. Sicut cũ absolute dr̃ homo intelligitur

A ligi uiuus non mortuus, aut pictus. De qua Paul. Fides quæ per charitatē opera tur. Et tandem Conc. Trid. sessione 6. c. 8. Eō per fidē iustificari dicimur, quia fides est primum fundamētū, & radix nostræ iustificationis. Est ergo fides cā, principium, & radix: hæc vero operatur quidē sed cum non obijcitur impedimētū. Ita fide iustificaberis, si eam nō impedias, si eius ductū sequaris, illa te ducet in iustitiā. Si uero eā impedis, si eius ducatū renuis, non iustificaberis. Hoc uero peccator efficit. Vt patet Rom. 1. Reuelat ira Dei de cælo super oēm impietatē, & iniustitiā hominū, eorū qui ueritatē Dei in iniustitia detinēt. Quid est iniustitia detinent? eā capiūt, & in carcerē tradūt. Il

Gal. 5.
Conci. Trid.

B la. n. cor vrget, ut in opa exeat, uellet illa operari, sed peccator eā detinet. Est illa puella Naaman, vociferās, & clamās. O si dns meus fuisset a prophetā, qui est in Israel, profecto curasset eū, sed peccator id exequi non vult, ideo non sanat.

Videamus nunc mulierem, quæ fide salua facta est, eius fidem intueamur, & quō fidei dictum sit sequuta. Ecce mulier quæ sanguinis fluxum, &c. Ecce particula est, ostendens aliq consideratione dignū. Sunt vero multa quæ in hac muliere attendere possumus.

4. Re. 5.

Primum illud sit. Cum tātus ad Israel descendisset de cęlo medicus, non ad eum accesserat, hucusq; sed in alios medicos vniuersam effuderat substātiā. Hinc innumera nostra mala absq. remedio sūt,

C nō. n. ad Deum primo accedimus, sed alia, in quibus cum remedium ullū nō uenimus, tādē ad Deū venimus, Ioel. 5. Bestiæ agri, quasi area sitiens imbrē suspexerūt, ad te, qm exsiccati sūt fontes aquarum, & ignis deuorauit speciosa deserti. Tunc bestiæ oculos leuant in Deum cū fontes terrę siccos uidēt, cum omne gramē perijt. Tu ergo, q quasi bestia primū q̄sisti fontes terræ, & herbā agri, nec in aliqua te terrena remediū inuenisti, iam accede ad Deū cū hac muliere. Si bestijs similes nō essemus, sed rōne duceremur cū nouerimus primā oium causam Deū esse, ab eoq. oia bona nostra pendere, ad eū ut ad primum principium cūdū no-

A bis esset. Sed tu quasi sine Deo esses, in alijs refugiū q̄ris. Primo ergo ī oi necessitate, & tribulatione Deū adi, ora eum, placa, Reuela Dño vitā tuā, et aspera in eo, & ipse faciet: pete ab eo, vt uias tuas dirigat. Secūdū, consideranda hobis diuina iudicia sunt. Quis diceret, expediés valde esse mulieri huic, ut salutē in medicinis nō inueniret, vt eā q̄rens in X po & salutē corporis, & aię consequeretur. Gratias agit Aug. in confessionib. Deo, q nihil ei succedebat ex uoto, dū ea, quę mundi sunt spectabātur, vt sic eū a mūdo reuocaret. Nu. 22. declinat asina uia, nec in eam poterat illam reducere Baalā quod ille malum sibi iudicabat, irasceba turq. in asinā, sed postea ei ostensū est in de sibi vitā conseruatā, nisi. n. asina a via declinasset, Angelus eum occidisset. Sic

Ps. 36.

Aug.

B Angelus eū affat, Ego ueni, ut aduerser uiæ tuæ, quia peruersa est uia tua mihiq. cōtraria, & nisi asina declinasset de uia, dans locū resistenti, te occidissem. Multa ergo uobis incōmoda succedunt, q̄ infausta iudicamus, sunt uero nīæ salutis ęternæ causa, iō ne deficias, cum a Deo corriperis, diligenti Deū, oia cooperant in bonū, & q̄ putas mala esse bona sūt. Tertium considerandum est, cū hæc mulier typū maximi peccatoris gerat, quō saluti si restituta, hinc. n. discemus, qua rōne deperditus peccator aię salutem recuperabit. Tāta īfirmitas maximo eget medico insanabilis uidet hęc infirmitas q̄ nulla medicinę ars sanauerat. Chrys.

Chrys.

C Sicut infirmus, q salutem sperat se cōsequuturū, obseruat se, nec nocua manducat, nec potum pro libito sumit, sed cum spes recedit, seque salutis desperatæ iudicat, oia commedit, & bibit, nihil curans. Sic peccator cum in profundū malorū uenerit, cōtemnit. Hi quotidie deterius habent, sicut mulier hęc. Nō est istis medicus, non quod omnino sanari nō possint, q fuit error Montani, & Nouatiani, dānatus in Concilio Niceno, c. 5. & in Lateranēsi, ut habetur c. firmiter, sed quod difficillima eorum sit curatio.

Sed quomodo sit sanata hæc mulier audiamus, ut inde colligimus, qua arte medendū sit maximis peccatoribus. Huic ... accedi:

A accedit retro Bene retro, qa nō iustificabit in cōspectu eius omnis viuens. Qui ergo iustificādus est retro veniat, verecūde, & humiliter, ne audiat. Frōs meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Sic ēt Magdalena retro accedit. Sic desideranti Moysi Deum videre, dr. Posteriora mea videbis, non faciem, nō.n. videbit me hō, & viuet retro ergo accedit, quia vultus dñi su p facientes mala, vt pdatde terra memoriā eorū. Retro, qa scapulis suis obūbrauit tibi. Retro, vt pijciat ad tergū oīa pctā nra. Humilitate ergo, & verecundia nobis veniēdum est ad Deū. Sicut prodigus venit, dicens: Pr peccaui in cęlū & corā te, iā non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut vnū de mercenariis tuis. Si ergo fluxum pateris sanguinū, peccatorū. s. primum ad Deū humiliter accede, & verecunde cū hac muliere. Sed qd amplius illa pręstet, videamus, vt nos similia pstemus, ait intra se.

Ps. 55. Hier. 3. Luc. 7. Ex. 33. Ps. 33. Ps. 59. Luc. 5. B

Si tetigero fimbriā, &c. Totus Xps Saluator salutare & salus nostra est, vñ oia, q̄ in eo sunt, salutē conferūt, nō ipse solū, sed et saliua eius visū restituit cęco oculi respiciētes Petrū, eū sanāt, & uestimentū nūc eius ēt salutē cōfert, vox eius mortuos uitæ reuocat, recte ergo hęc ait a Christi fibria salus mihi pueniet. Sed quid est si tetigero fimbriā? Quidā intelligūt eā tāgere voluisse q humillimum erat vestis. Sed magis uidet, uoluisse tangere illud, qd sanctus erat in veste. Nu. 15. & Deu. 22. in quatuor angulis vestis recipit Iudæis fimbrias iacithinas hēre, vt sicut carne erāt distincti a gentib. sic exteriori veste p has fimbrias distinguerent. Quo monererēt Dei seruare mādata. Sicut ēt mō habit religionis, vel sacerdotij monet gestates, se gerere decēter. Has fimbrias Iudæi magnificabāt, vt sāctiores apparerēt. Iō quasi in signo sanctitatis Iudęorū, uoluit mulier hanc fimbriā tangere. De hoc fimbriæ tactū tpe Messiæ faciendo loquit Zach. In diebꝰ illis apprehendent decē hoīes ex oīb. linguis gentiū fimbriā viri Iudæi dicentes, ibimus uobiscū audiuimus. n. qm Deus vobiscū est. Vbi Hier. p virum Iudæū, Xpm intelligit, illa ergo pphetia hic im

Ioan. 9 Ioā. 18 Ioā. 11 C

plet, quū hæc mulier Xpi fimbriā apprehendit. Et postea Matth. 14. rogabant infirmi, vt uel fimbriā eius tangerēt. Sic ēt hodie decē hoīes, i. multi (est. n. Phrasis scripturæ ait Cyrillus, p decē pluralē capere, ut Ge. 31. Mutauit mercedē meā decē vicib. & Iob 19. en decies cōfundis me) sequunt virum Iudæū, non, q in manifesto Iudæus sit, sed qui in abscondito Iudęus est Ro. 2. qui vere Deū confitet. Philip. 3. Non. n. sumus circuncisi, spū Deo seruimus, & apprehendūt fimbriā eius, idest, id quod Iudæ propriū est, qualis erat fimbria, quia gēub. maxime placitura erāt Christiana charitas, & ceremonię ecclæ. Eleganter adnotat Cyrillus apprehendere fimbriā extremā uestis partem puerorū esse, qui patres suos sequunt, & eorū fimbrias apprehēdūt, ne cadant. Ita gentes adhærēbunt Aplis, & Euangelij pdicatorib. eosq. sequuntur, ac imitabuntur, ne labantur. An non vir Iudęus Dñicus, Frācíscus, Ignatius, cuꝰ fimbriam apprehenderūt decem, idest multi viri, eosq. sequuti sunt, quia Dñs erat cū eis? Sed pręcipue Christi erat apphendēda fimbria, ut hodie impletū est.

A Cyrill. Cyrill. B

Sed interrogas, quō ego fimbriā Christi tangā? Primū, si exēpla eius sequutus fueris. Christus. n. passus est pro nobis, vobis relinquens exēplū, ut sequamini vestigia eius: si fueris veluti filius paruulus patris vestigia sequutus ei us tenens fimbriā. Secūdū, vestis Xpi humanitas est, habitu. n. inuentus est vt hō, fimbria huius uestis passio Xpi est, in qua ut in sacerdotis summi fimbria, inuenies malogranata opęrū maxime charitatis, & cāpanula miri soni, exēpla, s. pclara oīm uirtutū, q̄ imiteris. Ergo illa imitare potissimū, q in passione tibi ostendit. Sed q̄ nobis colligemus ex hac fimbria Xpi Certe illud qd Ps. dicit, Myrrha, & gutta, & casia a uestimētis tuis, myrrha amara pseruās a corruptione significat pęnitētiā, et mortificationē, hoc ergo certū sit pctōrib. q fluxū sanguinis patiuntur, sine uitæ asperitate, nihil illis peragēdū boni, nisi carnē maceraueris, vñ oē tibi malū ortū est nunq̄ proficies. Quando sancti se affligebant, nō se odio psequebantur,

1. Pe. 4. Phil. 2. C

A bantur, sed carnem myrrha ungebāt, ut a corruptione seruarentur. Rom. 8. Si spūs eius, q suscitauit Iesum a mortuis, habitat in uobis, qui suscitauit Iesum à mortuis, uiuificabit mortalia corpora ve stra. Vnde colligit, ergo fratres, debitores sumus non carni, ut fm carnem uiuamus: si. n. fm carnem uixeritis, moriemini, si aūt spū facta carnis mortificaueritis, viuetis. In carnis ergo mortificatione uita consistit eius. Hac ergo myrrha dolorum & afflictionum plena est uniuersa uestis Christi ab initio usq; ad finem, a natiuitate usque ad mortē. Cāt. 4. Manus meæ distillauerunt myrrhā, & digiti mei pleni sunt myrrha probatissima. Non solū uero a Xpi ueste myrrha
B sed & gutta, & casia colligi poterunt, qa oēm uirtutē, & eius exēplar ibi uidere licet. Tangit ēt Chri fimbria, eiu'q; passio sacris susceptis, in quib. uirtus passionis Christi est, ideo accedendum ad ea, vt fructum passionis suscipiamus.

Sed quid Xps dñs ait, cum se tangi sēsit? Audi: quis me tetigit? Vide dfiam inter has duas mulieres, quarū altera hodie sanat, altera suscitat. Sanatur hæc, q oia vī fecisse, quasi Xps nihil egerit. Illa domum egressa est, illa irrūpit per mediā turbā, tangit fimbriam, & ex eo fonte sibi salutē hausit, & Xps quasi nihil egerit, & quasi ille non eam adduxisset, dicit, quis me tetigit? Alteram uero suscitat Xps, in qua re illa nihil operat, sed Christus domū eius accedit, manu eā tenet, dicit, surge. In cōuersiōe peccatoris,
C Dei opus, & peccatoris opus necessariū
Iosue. 6. est, sed multo plus Dei opus. Vt muri cadat Ierico, pcipit Deus, septies circūdari ciuitatē, tubis resonare, sed tandē Deus
Iud. 7. est, qui muros euertit. Milites Gedeonis elegit Deus, arma qb. uincant pbet, sed tandē Dei est uictoria, ille inimicos fugat, ante q̄ manus cōferāt. Tu ergo esto negotiator ptiosæ margaritæ, festina, discurre, q̄re, cū timore, & tremore tuā salutē opare. Sed tandē Deus est, q pcipue
Ro. 10. opar & velle, & pficere. Sed in hac mulierū diuersitate alia ēt electorū diuersitas apparet. Quibusdā. n. apparet Deus vltro, qb. dicit. Inuētus sū à nō q̄rētibus me, palā apparui his, q nō interrogabāt A de me. Hi similes sunt puellæ suscitatæ, ad q̄ venit Xps. Attēde quē thesaurū inuenit Paulus, cū non q̄reret, imo psequeret Xpm. Quē iuenit Saul thesaurū, asinas q̄rens, inuenit regnū. Contra uero 1 Reg. 10.
q̄to labore eūdē thesaurū quærit illa, q sanguinis fluxum patitur. Quanto labore Xpm Magdalena q̄rit, quāto similiter nūc religiosus perpetuo reclusus, & Ma. 27
orans: quā uero facile eundē inuenit latro, dicens memento mei, & in regnum Ma. 20
admissus est. Quanto labore denariū lucrant in uinea, qui primo mane cōducti Ma. 14
sunt, contra uero facile eūdē denarium lucrati sunt, q in undecima hora uenerūt. Ecce impletas duas illas parabolas, prima simile est regnū cœlorū thesauro abscōdito in agro, q inuentus est à non B
q̄rente illū, sed aliud agenti apparuit. Et simile est, iterū regnū cęlorū hoī q̄renti bonas margaritas. Hic. n. q̄rit, ac laborat. In oī ergo hoīs conuersione gr̄a Dei est potissimū operās, licet tu multū operari uidearis, opera tua exigit, licet gr̄a Dei totū operasse uideat, sed aliqn̄ gr̄a magis elucet, aliqn̄ uero opus nr̄m: vtrūque tn̄ semp adest. Huic ergo mulieri id ēt cōtigit, qd fides eius mēsura fuit salutis, & miæ receptæ, ut cogitauit, ac sperauit, sic recepit, si tetigero fimbriā, salua ero: tetigit, & salua facta ē. Et licet Xps sit qui sanat, dicit tn̄, fides tua te saluam fecit, qa qd tu credis, & speras, fidisq; à Deo te recepturū, hoc recipis, fm fidem C
tuam fiat tibi. Sicut olim Mat. ait, dictū cæcis, secūdum fidē uestram fiat uobis. Mat. 9.

Sed ait, q̄s me tetigit? Noluit hoc latere miraculū, tū ut archisynagogus roboraret in fide eo inspecto, tum ut mulieris huius fides perficeret, quę putauit, potuisse Xpm latere. Vnde Luc. ait. Vidēs Luc. 8.
qa nō potuit latere, potuisse ergo latere putauit. Vt ergo credat Xpm Deū verū quē nihil latet, iō miraculū manifestat. Cōprimebat Chrs a multis, sed ab hac sola tāgebatur. Aliud. n. est accedere ad Christi sacra, fide, deuotione, & reuerētia, & q sic accidit, sanat, pficit'q;, & hic Chrm tāgit. Aliud uero est pmere Christū, & sine deuotiōe accedere. Interrogas quo-

A quo ille sacrorum usu, orationis assiduitate, profectus euasit, ego nec passum in uirtute dedi? An non idem Deus? idem sacrum? ita plane, sed sicut multi Xpm premunt, & uirtus de Deo ad illos non exit, sed solum ad istam, quae deuote, & reuerenter accedit. Ita in sacris, & oratione, nobiscum fit. Quando aliquod uiuum te tangit, etiam si sit formica, uel ciniphs, continuo sentis, non sic, quando mortua te tangunt, ita una operatio uiua spiritu plena tangens Deum plus sentitur ab eo, ac aestimatur, quam mille mortuae, lachryma una ex uisceribus, suspitium unum ex corde
Mat. 12 Xpm tangunt, eum urgent & dicere faciunt, quis me tetigit? Quanti aestimauit Xps duo aera minuta, fide & deuotione oblata, plus omnibus alijs muneribus. Calix aquae
B datus eius noie grande quid est. Hanc uitam, uiuacemque uirtutem ponit in nobis Spi
Ro. 8 ritus sanctus, qui facit nos clamare, Abba pater, & postulare gemitibus inenarrabilibus. Ideo sentit modo mulierem tangentem, reliquos comprimentes non sentit, quia maxima opera sine spiritu effecta, nihil sunt coram eo, parua magno spiritu effecta magni habet. Sed si solus fimbriae contactus adeo utilis est huic mulieri, dic obsecro, si debite accederes ad Eucharistiam, ubi vniuersum Xpm tangis & intra te recipis, quid in te bona operaretur? Qui indignè accepit, comprimit Xpm, iudicium sibi man-
Heb. 10 ducat & bibit; imo conculcat Xpm. Hinc Paulus ait, quanto magis qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testi pollutum duxerit. i. polluerit. Polluit autem quantum in se est, qui illum mittit in sterquilinium cordis sui. Aliquo etiam modo compri-
C mit, qui licet dignè sumat, sed non debite ac reuerenter, non ea deuotione, qua par est, accedit, & proinde non dijudicat corpus dni, & ideo minimum fructum recipit.
Simile Sicut. n. contingit quandoque regem ire uenatum, & profunda nocte a suis obsecisse, & cum solus relictus sit, uenit in hospitium, in quo non agnoscitur, quia solus sine suis ingreditur illud, aliquando tam male tractatur, ut perdat hospites suos: aliquando minus urbane, & ut ita dicam, vulgariter, ut pauca dans nummismata hospiti, abscedat: aliquando uero tam humaniter, comiterque, vt hospitem diuitem reddat munere grandi. Quod si hoc homi aua

ro, miseroque accidit saepe, quid putas illi continget, qui natura sua ditissimus, liberalissimusque est, de quo scriptum est: Date
De. 32. magnificentiam Deo nostro, magnificauit dns
Ps. 132 facere nobiscum? Aliquando ergo male susceptus interimitur suscipiente, aliquando minus urbane susceptus, minima collata gratia accedit: sed si optime liberalissimeque suscipere, sine dubio ditaret suscipientem diuitijs magnis. Hoc in Zachaeo uidere licet, de quo scriptum est: Hodie salus domui huic
Luc. 19 facta est. Gratia. n. quae datur in sacris ex opere operato, est maior, vel minor, secundum dispositionem recipientis maiorem, vel minorem ex Dei auxilio procedentem.

Hac uero curata muliere, aliam suscitaturus uenit, & ait, non est mortua puella, sed dormit. Mors somnus dicitur, et ab eth
B nicis. Sed maxime Xps tanquam rex in re-
Gen. 2. gno suo noia rebus indidit. Et sicut omne quod uocauit Adam, ipsum est nomen eius. Ita oia noia a Xpo indita uera sunt noia, sic dicit praedicationem suam Euagelium, peccatorem dicit mortuum, defunctum dicit dormientem, Ecclesiam regnum celorum: nunc mortem, somnum appellat. Cum puer nascitur, plorat, quia nescit quo procedat: si uero nosset, non eiularet, sed gauderet: si nosset iustus, quo migrat, cum hinc exit, omnino gauderet: somnus ergo mors est iusti, quia sicut somnus datur a natura, vt animal quiescat, & resumptis uiribus surgat & fortius operetur, sic mors iusti tendit in resurrectionem cum uirtute, & incorruptione, & gloria. Et licet uideas corpus corrumpi ac deformari, ne timeas,
C non. n. propterea perditur. Sicut. n. uides
Simile linteum tuum a pictore liniri nigro colore, & ais, perdit linteum, & pictor ait, imo hoc est initium pulchrae imaginis in eo depingendae. Ita cum Deus corpus morte corrumpit, figuram gloriosam in eo apponere vult, licet nunc deturpare videatur.
Deinde sicut dulcis est somnus laborantis, siue
Eccl. 5. ue parum, siue multum comedat, ita mors ei, qui laborauit in Dei vinea, & obsequio, siue fuerit diues, siue pauper. Beati mortui qui in dno moriuntur, amodo iam dicit spus,
Apoc. 3. ut requiescant a laboribus suis. Ferox leo mors apparet: sed timentibus; iam non est: mel enim in ore eius est. Iam enim post Christum

A stum quid morte dulcius, qua ducimur i vitam? Ante Christum mors erat mors, iam vero transitus in uitam. Ideo ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, donec ascendam ad populũ accinctum nostrum.

(Tenẽs manũ eius ait Thabitá cumi.) Est uita in Xpi manibus, iõ manu tangens vitam donat, adeo magnumest, bra-
Ps. 125 chium oĩpotẽtiæ eius, ut licet in profundo sis, ad te perueniat. Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dexte ra tua. Si ergo te videris pctõ mortuum, Deum ora cum Ps. Emitte manum tuã de alto, eripe me, & libera me de aquis multis. Pete vt rugiat, & clamet ad te excitandũ, sicut leæna rugit, ut catulos suos excitet. Surgit puella. Dicereque potest il lud Psa. Dextera dñi fecit uirtutem, dex-
B tera Dñi, exaltauit me, non moriar, sed uiuam, & narrabo opa dñi. Sed quid est quod prius sanatur. q laborat fluxu sanguinis, quam suscitetur puella domi manens? Rñdetur. Hęc significat occultum peccatorem: illa vero manifestũ: prius ergo publicus peccator sanari debuit, quã ille qui celat peccatũ suum, licet grauius peccet publicus, quam occultus peccator De eo qui peccatum occultat, dr̃ Ose. 13. Calligata est iniquitas Ephraim, abscon ditum peccatum eius, dolores, parturien tis venient ei. Grauissimi dolores sunt parturientis, qñ edere filium non potest.
C Tales occulti peccatores, qui vulnus suũ non aperiunt, sed dicunt illud Eccle. 26. Tenebrę circundant me, parietes cooperiunt, & nemo circunspicit me, quem uereor? Et non intelligit, qm̃ omnia uidet oculus eius. Cum est tibi in facie macu a eam delere curas, quia ab oĩbus vr̃: cũ uerò est tibi in pede, ubi non apparet, nihil tibi curæ est, eiq; remediũ nõ adhibes. Sic cum uides, peccatum tuũ in tenebris
Hie. 2. esse, nec videri ab alijs, magis in eo pmanes. Ezec. 8. Vides fili hoĩs, quæ seniores domus Israel faciunt in tenebris? His in tenebris dęmon cubat, Iob 40. In vmbra dormit, in secreto talami. Sed tu occultus peccator consídera, quia te Deus videt. Ne sis de his, qui dicũt, & dixerũt; Non videbit dñs, nec intelligit Deus Ia-

cob. Intelligite insipientes in populo, & A stulti aliqñ sapite: qui plantauit aurem, non audiet? & qui finxit oculum, non cõsiderat? Publicus vero peccator cõfundi solet, & ideo facilius a peccato recedere. Hinc Psa. Dixit dñs, ex Basan conuertã, Basan, i. confusio. Et Mich. 4. Venies vsque ad Babylonem, & ibi liberaberis. Et Psa. Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum dñe. Vtriusq; ve- Augu.
ro peccatoris, vnica medicina Christus Ge. 4.
est, quam hodie aperit, quæ sanguinis fluxum patitur, & princeps hic. Vterque ad Christum accedit. Mulier hæc Ecclesiæ magistra est, ostẽdens quanta sit in Christo uirtus, & diuinitas, quæ. n. in extrema vestis parte tantam vim inesse credidit, qd obsecro non ostẽdit nobis inesse virtutis ac diuinitatis ĩ corpore Christi? B

Miseros nos, qui videmus mulierẽ ex filo tenui Christi uestis medicamentum efficacissimum sibi cõficere, nos vero ex corpore Christi integro nobis medicinã parere nescimus. In vulneribus Christi medicamentum inuenit Thomas, quo curaretur, nos cõtra uenenum, ut in peccato persistentes magis vulneramur. In eodem ẽt solo contactu, princeps hic uitam puellę inuenit. Oremus ergo, nos tãgat, mittatq: manum suam per foramen vt aperiamus ei, vt cænet nobiscum, & nos cum illo, &c. C

DOMINICA XXIIII. post pentecosten.

Thema. Cum uideritis abominationem desolationis, &c. Matth. 24.

QVod maximè frenat hoĩem, ac detinet, ne in uitiorum pcipitium ruat, est iudicij memoria. Hæc rege Dauid terrebat dicentẽ. Sagittę tuę infixę sunt mihi, & confirmasti, super me manum tuã. Hác Iob verebat, cũ diceret, Verebar oĩa opa mea, sciẽs, quia nõ parceres delinquẽti. Hęc Hier. exterruit cum ait. Sedebam solus, qa cõminatione replesti me. Hoc Hier. in officio cõtinebat dicẽt. sp tubã iudicij resonare in auribus eius. Sola rei huius memoria satis est, ut homine sanctificer.

A dificet. Licet.n. sępe medicina ex multis simplicibus conficiatur, tñ aliqñ simplex tantæ est uirtutis, ut aliorum simpliciũ non egeat cómixtione, & talis est iudicij veritas, satis potens per se hoiem componere, & in officio continere. Vnde Ps. Liquefacta est terra, & omnes qui habitãt in ea. Dixi iniquis, nolite inique agere, & delinquentib. nolite exaltare cornu, quia
Psa.74 nec ab oriẽte, nec ab occidente, nec a desertis montib. vobis. feret auxilium, qm Deus iudex est, nulla alia róne opus esse credit Psal. vt iniqui iniqua non agant, nisi quia Deus iudex est. Vt tanta ueritas & tam potens hoc possit in cord bañis, oremus nobis gratiam per Mariã darii

B Quod in maximam admirationem adduxit, nó solũ impios, & insensatos, sed & sapientissimos, & sanctissimos viros, vt fuit, videre deordinationem mũdi huius, cũ Deum hẽat iudicẽ, & gubernatorẽ. De quo Ps. Iustus dñs, & iustitias dile
Psa.10 xit. æquitatem vidit vultus eius, quiĝea puidentia mundum gubernat, vt nec minima res, vel motus folij fiat sine eius voluntate. Et si ęcc deordinatio solũ esset in rebus inferioribus, & minoris momenti nó tantã ingeneraret difficultatẽ, sed cũ oĩa inferiora ab hoĩe tãto ordine sint cóstituta, vt sempre cœli elemẽta, et reliqua corporalia suas vices seruauerint, suũq; stationem custodierint, nec Dei pręceptũ
C vnquã violauerint, in hoĩe, qui est oium finis, & mũdi huius caput, videmus summam deordinationẽ, quę multo peior ẽ, quã si omnia alia deordinata essent; quũ ille sit supremũ huius infimi, quo medio alia cum Deo connectuntur, & eius gloriæ inseruiunt, cum ille à Deo separatur, ei non obediens, eius gloriam non querens, oĩs alia creatura quodammodo separatur a Deo, & eius gloria quærẽda, & creaturæ quæ in Dei gloriam conditę erant, seruiunt peccato, & dęmoni. Quia licet illæ ordinem suum seruent, & sic Deum glorificent, tñ instrumentum sũt hominis in pẽtm. Vnde hominis deordinatio à Deo suo, est vniuersalis totius mũdi deordinatio, & destructio, & quasi separatio à Deo. Qua ergo ratione iudex Deus, ista videns dissimulat, tacet, nec in ordinẽ redigit? Hæc rõ multos adduxit, A
vt diuinam negarent prouidentiam circa humana, & diceret illud; Circa cardines cęli pambulat, nec nostra cõsiderat.
Inter quos fuit Ari. qui diuinã prouidentiam in Lunæ orbe finit, ac terminat. Io Job 22
Greg. Naz. & Theod. libr. de prouidentia, dicunt, prouidentiã diuinam ab Ari. Arist.
traditam diminute. Contra Arist. disputauit elegantissime Atticus philosophus Platonicus, ut refert Eusebius aduersus philosophus c. 12. dicens, diuinorum Regulam non esse ingenium humanum, & errasse Arist. qui diuina iudicio suo uoluerit metiri, cum illud ualde superent. Refert et Plutar. in vita Catonis Vticensis, dixisse Catonem, cum uideret uictũ Pluta.
à Cæsare Pompeium, inesse summã difficultatem, & obscuritatem in rebus à diuina prouidentia profectis; dederat eñ Deus præclaras uictorias Pompeio a iuuentute, etiam cum pugnaret bello iniusto, & cum primum belliĩ gereret iustũ i B
patriæ defensionem ab iniustè præliãte superari eum voluit, à Cæsare scilicet.

Hoc vero in tantam admiratioñẽ sanctos adduxit, vt cum Deo uideant quęrelis contẽdere. Sic Psal. Vsquequo peccatores dñe, vsquequo peccatores gloriabũtur? effabuntur, & loquentur iniquitatẽ, loquẽtur oẽs, qui operantur iniustitiam? Psa.93
Et Hier. 12. Iustus quidem tu es dñe, sed iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur? bene est oibus, qui præuaricant, & iniquè agunt. Videntes hoc multi dicunt illud Psa. Quomodo scit Deus, Psa.72
& si est scientia in excelso? Quasi dicat. Impossibile est, hoc Deum scire, alioqui, sine remedio non esset. Euidens argumẽtum hoc est, etiam lumine naturali, non C
sic hæc esse relinquenda, sed aliquando Deum hæc ordinaturum facturumque, ut omnis homo, & omnis creatura seruiat, vel inuita diuinæ gloriæ, ut ex omni deordinatione peccati diuina gloria magis elucescat. Nec enim aliter mala permitteret, nisi vt se optimũ Deus ostendat, ex malis bona maxima educẽs. Et licẽt potuerit Deus (ait Aug.) sic mundum componere, vt malum in eo nullum esset, voluit mala permittere, ut ex eis bona eli-

A eliciēs maxime bonus appareat: sū mæ .n. bonitatis hoc ē, è malis bona educere.

Sed dubitas quō ex pctīs, maximum est eliciendū bonū? Rñder, hoc fiet cum maximo pctōris dāno, q diuinę gloriæ seruiet, dū immensa pœna punieť, i qua oñdať diuina iustitia infinita, & diuina bonitas, sic pctm̄ odiens, & diuina maiestas, cum sic puniť eius offensor. Infelix, & miserandus hō, cuius periculo, dāno, atq; tormentis ostendēda est diuina iustitia, bonitas, & maiestas, dū si punitur qui i tm̄ Deum peccauit. Fęlix hō, in quem effundens bonitatis, & gloriæ thesauros, ostēdit se infinitum in misericordia. Infęlicissimus, vero i quē thesauros iræ effundēs, ostendet in finitum se in iu

Simile stitię. Sicut cum, qs Regē impetit, & occidit, nō satis ēe solet, si regis occisor occidať, sed acerbissima, & exq sita iueniūtur tormēta, ut in his ostendať maiestas regis offensi. Sed qualia erūt mala, atq;

B tormenta inueniēda cōtra infinitę maiestatis offēsorē, ut in his maximis tormētis apareat īfinita maiestas lęsa? Hoc omnē cognitionē superat, nec explicari, aut capi ab hoīe pōt. Hinc summa ira in iudicium Chřs ueniet, tunc. n. in ordinem redigenda est oīs deordinatio peccati tāta ultione de pēccatore sumpta, ut explicet diuinam, infinitāq; bonitatem quam pctōr contempsit, & cōculcauit. Deinde deordinauerat mūdus uniuersa, puerterat cuncta, uenit Chřs, ut ea in ordinem redigat. Exaltat mūdus diuitem superbū despicit humilem pauperē, diues loquu-

C tus est supbè, & oēs iustificauerunt illū, pauper loquutus est sensatè, & dicūt qs est hic? Prępenūť multa uirtuti, q̄ bono rū noīe sunt indigna. Omnis hæc deor-

Ecc. 13 dinatio tollenda est. Contingit aliquando puerū tabulam ludi latrunculorū cō

Simile ponere, & calculos coaptare, & in domo qua rex ponendus erat, apponit peditē, & ubi regina ponenda ponit eqtē? Puer est iscius ludi, cūcta deordinat. Venit pr̄ pueri, & oīa suo ordine collocat, & singulos calculos proprijs domibus aptat. Hac de causa Chřs Dñs in mundum ueniet, ut uniuersa suis locis coaptet, & cuique propriā sedem tribuat pro uirtutis merito. O diues superbe, ubi nunc sedes A

ueniet Christus, & oculos superborū hu miliabit, & exaltabūť cornua iusti. Fiet Psa. 17

tūc mutatio illa brachiorum Iacob, du Psa. 7

in modum crucis ea mutauit, ponēs dex Ge. 8

terām super minorem, lęuam super maiorem. Leuate capita uestra, dicet, qui ea demissa ferebatis, humilieť altitudo uirorū, & exalteť uirtus, & meritū dūtaxat.

Sed tātorum malorum initia pcedēt Greg. horribilia signa, quia ut dicit Gr. Multa dēnt mala pręcurrere, ut malū uale at sine fine nunciare, ut sic tremēs mūdus ve Psa, 64 niat supplex ad iudicis tribunal. Ps. Turbabunť gentes, & timebunt, q habitant terminos, à signis tuis corā illo procidēt Psa. 61 Aetiopes, & inimici eius terrā lingent. Attēde uenientis terrorē. Esa. 64. Descē disti, & a facie tua mōtes flexerunt, cum feceris mirabilia, nō sustinebimus. Nec obstāt signa ista incertitudine iudicij, de qua 1. Thes. 5. Ipsi diligenter scitis, quia B dies dñi, sicut fur in nocte, ita ueniet. Cū .n. dixerunt pax, & securitas, tunc repētinus eis superueniet interitus, sicut dolor in utero hñtis, & non effugiēt. Quia aliqua signa pcedēt aliquo tpe iudiciū, & tuñc ut ait. Aug. ad Eschiū, dissensio erit Augus. inter bonos, & malos hi dicēt, nondū ve nit iudiciū, illi dicent, prope est iam. Vñ mali, ut Chřs dicit, erunt sicut erant in diebus Noe comedētes, & bibētes. Alia si Ma. 23 gna ut obscuritas Solis, & lunę sāgnine⁹ color, & maris immēsa turbatio, iā sūt ta pxima iudicio, ut manifestū sit iudiciū iā adesse. De his signis ī euāgelio agitur.

Quod licet aliqui ītelligāt de excidio C Ierosolymitano, tñ certum est etiam lo qui de fine mundi, ut dicit Aug. epist. ad Eschium, & 20. de ciuit. cap. 5. & patet, Augu. nam cum solutionem tēpli Christus dixisset, interrogant discipuli, quando hęc erunt, & quod signum aduētus tui? Vbi vtrumque commiscent & rō est, quia docti erant arcanum mysterium, scilicet, quod sicut Deus ædificari præcepit templum, ut legalia ibi sacrificia offerrētur, cumq; sacrificia cessarūt, & lex cessauit, & tēplum euersum est, uelut umbra in pręsentia ueritatis abolita. Sic totus mūdus est ueluti templum legis euāgelicæ,

A qua in toto illo sacrificat, & colit Christus, cessante fide in mūdo, totus mūdus vanus erit, & ī casum processurus, ideo destruendo. Et iō euersio Hierosolymitana, quæ fuit ī abolitione legis prognosticū est cōsumationis sęculi, quę deficiē te fide, & cultu euāgelij expectatur. Vnde utroque simul loquitur Christus.

[Cū uideritis abominationē.] De excidio Hierusalem hoc intelliges Caiet. dicit. Abominatio desolutionis est exercitus Romanorū idola colētium. Quod Lu. 21. dicit. Cū uideritis circūdari Hierusalē. Sed ad finē mundi hæc uerba referentes, dicimus abominatione hāc esse Antichristum, ita Hier. Licet .n. in templo multa posita sint simulachra, q̄ abominationes sūt, sed pręcipua abominatio est illa de qua 2. Thes. 2. Nisi uenerit discessio primum, et reuelatus fuerit homo pcti filius pditionis, qui aduersatur, & extollitur super omne, quod dr̄ Deus aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat, oñdens se tanquam sit Deus. Quibus verbis manifeste oñditur, ante mūdi finem futurum hūc hoiem, per quem discessio faciēda est a Romano Imperio non à temporali, a quo iā omnes discessero, sed a spūali Papæ potestate. Ita D. Th. ibi. Addit Pau. Et nunc qd detineat scitis, ut reueler in tempore suo, nā mysterium iam operatur iniqtatis tantum, vt q nunc tenet, teneat donec de medio fiat. D. Th. ea verba sic iterpretatur. Vt q nunc tenet Romanum Imperium, teneat, donec omnes à Papæ obediētia discedunt, tunc .n. ueniet Antichristus.

Dr̄ uero Antichristo, i. Christus contrarius, ut exposuit Augu. tract. 3. super epistolam Ioan. Et per antonomasiam sic dr̄, qa Christi hostis accerrimus, & oium iniquorum caput, ut dicit Glossa super Iob 21. Sicut in Chr̄o oīs plenitudo diuinitatis, ita in Antichristo omnis plenitudo iniqtatis, adeo ut eum dicat Hippolytus martyr, diabolum ī humana effigie. Sed certum est, eum hoiem futurum. Sic .n. uocat Pau. Hier. in Da. 11. dicit. Nascetur in babylone, ex gente Iudaica, ut sicut Nemrot ædificatus babylonicam turrē, bellum indixit Deo, sic ab eadē Babylone sit supremus Christi hostis. Erit uero armatus, atq; istructus oī arte fallendi, potentia, muneribus, delitijs, terrorib. signis, & portētis, ita ut in errorem inducantur, si fieri pōt et electi. Vnde Pau. Cuius est aduentus secūdum operationem Sathanæ, in omni uirtute, & signis & pdigijs mendacibus, & in omni seductione iniqtatis. Eius persecutio durabit tres annos cum dimidio Aug. de ci. 20. dicit. c. 8. Colligitur ex Dan. 12. Eū uero interficiet Michael. Locus difficilis de Antichristo est Apoc. 13. Faciet ne qs possit emere, aut vēdere nisi q habet characterem aut nomē bestiæ, aut numerum nois eius, Hic est sapientia, q habet intellectum, computet numerū bestię, numerus .n. hominis est, & numerus eius sexcēti sexagita sex. Vbi Rupert⁹ dicit, sāctos dicere tria esse noia Græca, quæ hūc numerū complent, quia literæ gręce simul sunt literę, & notæ numerorum. Noīa hæc sunt, Antemos, Apnoime, Teitan. Primum interpretatur honori contrarius. Secundum nego. Tertium, sol. Vno ergo ex his nominibus dicitur nominandus.

Alia uero nomina sunt, quæ eundem numerum faciunt, de quibus plura Irenæus Martyr. l. 5. ca. 30. Primasius Hippolytus, & Ansbertus, de quibus uide Riberam in Apoc.

Sed dubium est, quomodo mundo senescente, & quando propter maximam ē longat ionem, ab aduentu primo Chri abundabit iniqtas, & refrigescet charitas multorū. Deus maximā pmittit mūdo tentationē & tribulationē. Rñdetur. Tunc dęmonem esse soluendum, & oēs suas exercet uires in ultimū certamē cū Chr̄o, in quo superandus omnino est, & mundus Chr̄o subijciendus. Omnia certamina, quæ illuc usq; fuerūt, nō fuere uniuersi exercitus, sed quasi perābula maximi certaminis, et ut leue pugnę, sed tunc ex utraq; parte omnis est ponenda uis: curabit dęmon, oē uirus euomere, Chrs uero suos armabit milites, ut suprema conserta pugna, suos coronet, nō in anima solum, sed & in corpore. Vnde ait Au. tunc maximos futuros sāctos, & mar-

Margin notes: Caiet. — Hiero. — B — D. Th. — C — Augu. — Glossa — Hipp. — Hiero. — 1. Th. 2 — Augu. — Da. 12 — B — Rupe. — C — Augu.

A martyres illustrissimos. Et ueniet Elias & Enoch ad hoc opus, & dies breuiabūtur. De aduētu Eliæ dicit Malach. 4. Ecce ego mittam ad uos Eliā Prophetā, anteq̄ ueniat dies Dñi magnus & horribilis, & cōuertet cor patrū ad filios, & cor filiorum ad patres eorum, i. reliquias Israel ad fidem patrum. Quē locum Hierony. & ibi August. 20. de ciuita. c. 29. in telligunt de aduentu Eliæ ante iudiciū, ut Ecclesiæ animum adijciat.

Hiero. Aug.

Secundò, erit tunc maxima persecutio piorum, ut sic Deus prouocetur, ut in iudicium procedat, & malos malè perdat. Tanta. n. Dei est māsuetudo, ut nisi ingenti iniquitatum clamore, uindictā non exerceat. Sic Gen. 18. Clamor Sodomorum, & Gomorrhæorū uenit ad me. Vt misericordiam præstet, ad q̄ concedēdam natura sua, fertur clamore nō eget. Sed aderit anteq̄ clament, ego audiam, sed ad uindictam clamorē expectat. Hic ait. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Ad idē pertinet illud Gene. 15. Nondum enim impletæ sunt iniquitates Amorrhæorum usq; ad pñs tēpus. Non ergo Deus priuat hæreditate, nisi pp completam iniquitatem. Cum ergo a mundi hēditate sint tunc iniqui penitus priuādi, cōplēda est iniquitas, & malitia. Tertiò, cū iustis necessaria sit purgatio ante ascensum in cœlū, post diē uerò iudicij nullus purgabitur, purgantur ante illam magnis tribulationibus. Erit ergo tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi, nec fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi, nō fieret salua oīs caro. Sed pp electos breuiabuntur. Sicut. n. pp illos longiores facti sunt, cum opportuit, ut tempore Iosuæ, & Ezechiæ, sic pp eos breuiabuntur, cū illis fuerit opportunum. Quia non patietur uos tentari supra id, q̄ potestis, ut Paul. ait. Vnde orantibus iustis cessauit illa procella. Hinc Ps. Dixit, & stetit spiritus procellæ, & exaltati sunt fluctus eius, ascendunt usque ad cœlos, descendūt usq; ad abyssos, aīa eorum in malis tabescebat, & turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius, & oīs sapientia eorum deuorata est, & clamauerunt ad dñm cū tribularentur, & de ne-

Esa. 65
Gen. 4.
B
Iosuæ 10.
C
Esa. 38
1. Cor. 20.
Ps. 106

cessitatib. eorū eduxit eos, & statuit pcellā eius i aurā, & siluerūt fluctus eius. Implerūq; est illud Ps. In quacūq; die inuocauero te, ecce cognoui, qa Deus meus es.

A Ps.

Tunc q in Iudæa sunt fugiēt ad montes. Idest, ad pniam, & orōnem, ppea accipite armaturā Dei, ut possitis stare in die malo, & in oīb. perfecti stare. Iudit. 4. In afflictione illa, animos cōfirmabat Eliachim sacerdos, dicēs: Scitote, qm exaudiet Dñs orōnes uestras, si manentes perseueraueritis in ieiunijs & orationibus in conspectu Dñi. Ad hos ergo fugemōtes in oī tribulatione. De quibus Ps. Leuaui oculos meos in montes, unde ueniet auxiliū mihi. In tribulatione. n. & magno timore positos iustos Deus exaudiet. Sic Ps. 30. Ego dixi, in excessu mentis meæ, piectº sum a facie oculorū tuorū. Iō exaudisti vocē orōnis meæ, dū clamarē ad te. Illud in excessū nō signat mētis eleuationē, sed trepidationē. D. Hier. uertit stuporē, q. d. Psal. Ego cū stuperē, & trepidarē, maxima circūdatus tribulatione, & præ dolore uix apud me essem, putaui me a te iā derelictū: & tu Dñe uidens animi mei summam deiectionem, & desolutionē, ne me penitus absorberet, audisti me inuocantē te, educens me de malis, quib. premebar. Super quem lō cū optime Aug. Ego dixi in extasi mea, idest, in pauore meo, uidens me tam pauidum dixi, proiectus sum a facie oculorū tuorū, si i facie tua essem, nō sic pauerē, si me attenderes, nō sic trepidarē, iō exaudisti vocem orationis meæ, qd idē est, ac illud Ps. 93. Si dicebam motus est pes meus, mīa tua Dñe adiuuabat me, idest. Cum uide me periclitantē clām ui ad te, exaudisti me, & misericordia tua adfuit mihi. Idem ad uerbum Ionas ppheta c. 1. Ego dixi, abiectus sum a facie oculorū tuorū. Verumtā rursus uidebo templum sanctū tū. Attēde hoc in Petro Matt. 14. Ambulabat Christus sup aquas. Exclamant discipuli p timore dicētes, phātasma est. Exclamat Christus, ego sum, nolite timere. Confide Petrus, & Ait. Si tu es, iube me uenire ad te sup aquas, in hoc uidebo, si tu es, si potuero uerbo tuo, q tu potes. Ait: ueni. Ibat in-

Ephe. 6
Ps. 102
B
Hiero.
Augu.
Iona. 1.
C

A trepidus, sed uidit uentũ ualidũ, timuit, & clamauit. En illud, ego dixi in pauore meo, proiectus sum a facie oculorũ tuorũ, Clamat, Dñe pereo. Et Iesus extẽdit manũ, ac tenuit eũ, dicẽs. Modicæ fidei quare dubitasti? Clamaui ergo in pauore meo, quasi iã incipiẽs mergi in mare, & tu exaudisti me, tenuisti me, ne perirem.

Et tunc apparebit signum filii hominis in cęlo. En clauẽ Dauid. Apoc. 3. Cũ enim oẽs iusti intraturi sint cęlũ, aperitur
Simile claue sua. Et sicut capta ciuitate victoris vexillũ in arce ponit, ita mundo p Xpm deuicto, ponit eius vexillum i arce. Hoc signum crucem esse sctĩ intelligunt. Vnde Ecclesia canit. Hoc signũ crucis erit in cęlo, cum Dñs ad iudicandum uenerit. Sed dubium est, an eadẽ crux, in qua
B Xps passus est, an alia ex luce i aere formãda, futura sit ea, q̃ tunc apparebit. Certius aũt est eandem crucem, qua Xps pependit, apparituram. Et sicut ministerio Angelorum oẽs cineres hoium colliguntur, eorundẽ ministerio reliquię crucis colligentur. Et tunc summa luce apparebit, & seruabitur in cęlo i triumphi signum ęternum. Sed ò crux beatissima vbi est Xps crucifixus ĩte? Vbi brachia illa extensa ad recipiendos oẽs pctõres? Vbi caput ĩ illa inclinatũ sũmo amore? Vbi pectus, & latus lancea apertũ, per q̃ peccatores ingressum inueniebant vsq; ad Dei viscera, & miam? O Salutifera arbor, vbi est misericordia illa pretiosissima, q̃ destillabas? Vbi illæ vnctiones amoris, & dulcedinis, quas in vulnerũ nostrorum remedium producebas? O lignum dulce, quod quasi nauis ducebas hoĩes in portum securum salutis, vbi est
C salus q̃ pstabas? Vbi est virgo sanctissima, quæ iuxta te erat, vt pro pctõrib. aduocaret? O infelices peccatores, impœnitentes, tribus terræ, q̃ plangetis tũc. Quã triste vobis hoc spectaculum erit. Plangẽt oẽs trib. terræ, vlulabũt, dispeřiẽt, dicent mõtibus, cadite super nos. Oĩa sũt uobis contraria hodie, & ipsa crux, q̃ ba-
Simile culus erat, & refrigerium, pignus diuinę
Heb. 11 misericordiæ. Si crux uos terret, quis cõ-
Simile solabitur uos? Si signum pietatis, & clementiæ est vobis cõtrariũ, quid uos iuuare poterit? Nõ plagæ Christi, nõ sanguis eius. Imò tunc exterriti hoĩes uisa Christi cruce dicent, q̃ olim fratres Ioseph. Ge. 42.
En sanguis eius exquirit. Infelices inimici crucis Chri, & digni qui defleant, Gala. 4
ut Pau. ait, qb. illo die crux inimica redditur, & qui ad eius pedes peccata plangere noluerunt, nunc sine fructu ea uisa p̃agant. Illa crux arguet ingratos hoĩes, quia tanto beneficio, quale fuit Christũ cruci affigi, grati esse noluerunt, arguet uitia pctõrũ opposita uirtutib. q̃ in illa nos docuit magister nr̃. Oñdet nos absque excusatione esse cũ dicet: qd debuit Deus facere nobis, & non fecit. Imò qd potuit facere q̃ nõ fecit, qñ vsq; ad mortẽ nos dilexit, & sanguinẽ fudit, ut lauarent peccata nr̃a? Nec in excusationem sui poterit pctõr opponere ignorãtiã, cũ B
crux eum doceret, nec infirmitatem, cũ crux ei auxilium pstaret. Sed non oĩbus erit crux terribilis, sed inimicis ei⁹; sicut nec iudex, quod ex diuersitate procedet conscientiarum. Sicut iudex domesticis Simile
mitis, malefactori terribilis apparet. Felices amici crucis, q carnẽ suam crucifixerunt cũ vitijs, & cõcupiscentiis, q maximè delectabuntur cruce visa, ut oñdit Greg. hom. 7. in Eze. in illud, & similitudo sup caput aĩalium firmamentũ quasi Greg.
aspectus crystalli horribilis, chrystallus dulcis aspectui dr̃ horribilis, qa idẽ Xps malis horribilis, bonis dulcis apparebit. Illis qui hic Xpm timuerunt, & cõsideratiõe huius diei pauidi fuere, erit dulcis, ijs verò q eũ nõ timuerunt horribilis.

Mittet Angelos suos, & cõgregabũt electos eius. Audi Hieremiã. Væ qa magna est dies illa, & non est similis eius. Verè magna, nõ q̃titate, sed uirtute. Sed q̃ C
ta sũt eã magnã? R̃ndet, primo tãta hominũ, & Angelorum congregatio, & simul facta manifestatio eorum oium, q̃ a mũdi initio acta sunt, cogitatione verbo, & opere, quorũ numerus est innumerabilis. Nã si vni⁹ hominis acta, sine numero sunt, q̃ erunt, & quanta oium hominum? Ex quibus oĩbus Deo gloria resultabit de bonis, quia Deus fuit eorum autor. De malis q̃ ea puniuerit; & quasi diuinus alchimista de eis bona eduxit innu-

A innumera. Licet.n.in contrarium pecca tũ intẽdat, sed uos cogitastis đ me malũ, Deus aũt uertit illud in bonũ, ait Ioseph fratribus. Sanctis ẽt erit in gloriã intueri historiã illã, tot successib. refertam, quot in mũdo exitere, quæ sine dubio erit mirabilis. Ex quib. immensa Deũ laudãdi materia colligetur. Ideo uniuersam hãc historiã simul ibi collectã eis proponit, Apoc. 20. Vidi mortuos magnos, & pusillos stãtes ĩ cõspectu throni, & libri aperti sũt, & iudicati sũt mortui ex his, q̃ erãt

Hest. 6 il libris ſm opera ipsorũ. Tunc, sicut Assuerus fecit corã se legi annales tporum, quib. officia fideliũ seruorũ, & infideliũ machinamẽta scripta erat, ita in iudicio oĩum bonorũ, & malorũ facta pandenť. Hęc vniuersalis oĩum rerũ collectio, & manifestatio diuersa ꝑ diuersitate intuẽtiũ efficiẽt. Boni uidẽtes uniuersa hoĩum peccata, mirabunť maximè diuinã boni

B tatẽ, quę sustinuit in multa patiẽtia uasa irę apta in interitũ. Dicet eis Deus, quod Ezec. 8. c. Ingredere & uide abominationes pessimas, quas isti faciunt. Et ingressus vidi, & ecce oĩs similitudo reptiliũ, & aĩalium, & uniuersa idola domus Israel depicta erant in pariete. Multa mala mõ exterius videmus, sed cũ Deꝰ manifestauerit abscõdita cordiũ, inuẽtiones hoĩũ, desideria, cogitationes, innumera mirabilia, & horribilia videbimꝰ. Eritq. sanctis gloria singularis diuinã ĩtueri patẽ tiã, & bona, q̃ ex his malis colligit Deꝰ, metẽs ubi nõ seminauit, & flagella, & pęnã cõuenietissimã, cuiq. pctõ tribuens, vt honori Dei p oĩa satisfiat Esa. 66. Egredientur, & uidebunt cadauera (quia licet uiuant, moriũtur tñ morte eos depascente) virorũ, q præuaricati sunt in me. Vermis eorũ non morieť, & ignis eorũ

C non extinguetur, & erũt usq; ad satietatem uisionis oĩ carni. Satiabunť iusti im

Psa. 57 piorum pœnis. Psal. Lætabitur iustus, cũ viderit vindictã, &c. Cõtra uerò iusti, videbũt mirabiles eorũ successus, viasque plenas miraculis, quib. eos Deꝰ duxit de duxit illos in uia mirabili. Ex quib. Deo sũma resultat gloria, iustis sũma lætitia. Cõtra in malis erit sũma cõfusio, cum se videãt miserrimos, & suam vniuersam miseriã, peccata, & tormẽta omnib. pate A re, nihil.n. ibi abscõdere poterunt. Quæ confusio in bonis nõ erit de peccatis cõmissis, & deletis pœnitentia. Sicut cum Simile preciosi vasi pes fractus est, ne proijciať, & pereat oino, ei apponitur basis aurea, & maioris ualoris, & decoris efficiť. Sic fractura bonorum, nõ est insanabilis, sanata est pnĩa, grã, uirtutibus, quib. pulchrior redditur iustus. Cum ẽt mali bonorum fœlicitatẽ intuenť misere torquẽtur inuidia, & odio. Hinc Ps. Peccator videbit, & irascetur, dentib. suis fremet, & Ps. 111 tabescet, desideriũ pctõrum peribit. Cũ viderint quanta cum facilitate, a tãta excidere fœlicitate, dicẽt. Ergo errauimus.

In Deo uero quid cõspectus uniuersorum peccatorũ efficere poterit, nisi summam indignationem. Hinc Ps. Posuisti iniquitates nostras in cõspectu tuo, sęculum nostrum in illuminatione vultꝰ tui. Sap. 5. Psa. 89 Idest, annos nostros ante oculos tuos, defecimus in ira tua, & in furore tuo turbati sumus. En ergo quæ ex tanta congregatione facta prouentura sunt. B

Omnib. ergo hoĩbus congregatis in vnum. Videbant filium hoĩs venientem in nubib. cum potestate magna. Sed ais. Quõ agnus uertendus est in leonẽ? pater in inimicum? sponsus in vltorẽ? Respondetur: Oĩs mĩa antiqua in peccatores, versa est in iram, & quam summè dilexit aĩam, qñ sponsa casta, summè odit adulteram. An non pctõr noluit ex Dei dulcedine absinthium educere? Sicut vipera oĩa conuertens in uenenum, etiam ipsam Dei bonitatem & mĩam in peccatorum suorum patrocinium vertere uoluit. Ita Deus ex priori dulcedine modo fel, absinthiumq; educet, quo pctõres potet, dum quo maiori vsus est in peccatores misericordia, eo magis modo exardescat ira. Solet enim, ait. Hiero. amor læsus uehementer irasci. Cum.n. amans redamari cupiat uehementer, qñ oĩa quæ in hunc finẽ prestitit, vide non prodesse, imo odium peperisse, solet maximum amorẽ in odium conuertere. Vt contigit mulieri Putipharis cum Ioseph. Sic uidens Xp̃s ardẽtissimo eius in nos amori peccatores odio respõdisse, irascitur ĩ eorum C Hiero. Gen.

A rum interitũ, & quo maior mĩa, amor, & expectatio peccatoris, eo maior ira. Si cut. n. si fluuius magnus detineretur ob-
Simile iecto obstaculo per sexaginta annos, tãta copia aquæ simul cõgregata cũ exiret, indicibili properaret cursu, & rapidissimo, ita Dei ira modo detinetur per tot annos mĩa, tũc exiet ira impetu fluuij in undãtis. Hinc Esa. 28. Ecce ualid⁹, & for tis dñs, sicut impetus grãdinis, turbo con fringẽs, sicut impetus aquarũ multarum inundantiũ, & emissarũ sup terrã spatio
Dan. 7 sam. Et Daniel. ait: Fluuius igneus, rapi dusq; egrediebat de ore Dei. Et Esa. 59. Timebũt q ab oriẽte nomen dñi, & qui ab occidente gloriã eius, cũ venerit quasi fluuius violẽtus, quẽ spiritus dñi coegerit, & venerit Sion redẽptor. Modo dissi
B mulat De⁹, expectat, hinc Apoc. 6. vsque quo dñe sanctus, & uerus nõ iudicas & nõ uindicas sanguinẽ nostrum de his, q sunt in terra? Expectate adhuc tps modicum, cũ uenerit tps, ruet ira impetu grandi. Ne putes ò peccator, qa statim peccatis tuis vltionem non adhibet, obliuisci Deum pctã tua. detinet modo iram, thesaurizas iram: impeditur nõ fluui⁹ iustitiæ a mĩa: expectat, ut in die iudicij in plenitudine peccatorum te puniat, sicut gẽtes. Ideo ait. Oculi mei super oẽs uias eorum, non sunt occultatæ a facie mea, non fuit abscõdita iniquitas eorũ ab oculis meis. Esa. 16. Tps ueniet, quo ostẽdã,
Psa. 49 hæc me uidi Tu. Hinc Ps. Existimasti inique, q ero tui similis? Arguã te, & statuã
Esa. 42 contra faciem tuã. Et Esa. Tacui, semper silui, patiẽs fui, ut parturiens loquar, dissipabo, & absorbebo simul. Augebit vero hãc irã obstinatio, quæ tũc erit in peccatoribus, q non confitebuntur culpam
C suam, sed eam negabunt. Diceteq; Deus, maculata es in iniquitate tua, dicent illi,
Hie. 2. nõ sũ polluta, ut ẽ apud Hieremiã. Hac vero obstinatione, & negatione delicti,
Psa. 73 Deus & sancti maximẽ indignabuntur. Quia superbia eorum, qui te oderũt, ascẽdit sp. Approbabunt tunc peccata sua, & volũtate repetẽt ea, & maiora fecisse
Simile desiderabũt, Deũ blasphemabunt, quem admodũ qui sub inimici est pedibus, nec humiliat, sed denuo offendit, & vitupe-

rat, irritat aduersarium, sic illa peccatorum obstinatio Deum & sanctos maximẽ iratos reddet. Oseæ 13. Ero eis quasi leæna, & quasi vrsa raptis catulis, & qua si pardus in via Assiriorum. Disrumpã interiora iecoris eorum. A

Modo ergo cum iram tenet, & mĩam effundit, monemur, vt miam quæram⁹, tpe oportuno. Ideo Ps. Pro hac orabit ad te oĩs sanctus in tpe oportuno: veruntamen in diluuio aquarum multarũ ad eũ non approximabũt. Assimilatur iudiciũ diluuio Mat. 24. Sicut in dieb. Noe, sic erit aduentus filij hoĩs. Sicut tunc aquarum multitudine obrutus est mũdus, sic nũc tribulationũ multitudine obruetur. Hæ vero tribulationes numerari neque unt, sed aliqua dicamus. Prima, signorũ terribiliũ multitudo pcedens. Secunda, subita in iudiciũ vocatio, nõ datis inducijs, quę peccatores tanto maiore dolore affliget, quãto minus eos prouidos inueniet. Augebit hũc dolorẽ cõparendi necessitas, oẽs nos manifestari oportet ante tribunal Chri, ut referat vnusquisq; propria corporis prout gessit. 2. Cor. 5. Tertia, ira iudicis, Ps. Ab increpatione vult⁹ tui peribunt. Tantaq; ira, ut Iob 14. pręe ligat esse in inferno eo tpe, ne eã uideat. In inferno ptegas me, donec pertrãseat furor tuus. Infernum dicit ptectionẽ. Et Malac. 3. Quis poterit cogitare diẽ aduẽ tus eius, aut qs stabit ad vidẽdum eum? Quarta, omnium delictorum manifestatio, 1. Co. 4. Illuminabit abscondita tene brarum, & manifestabit cõsilia cordiũ, nec negare peccata poterit homo, tales erũt testes omni exceptione maiores, ut negari non possit, quod illi testificãtur. Hinc Psal. 49. Aduocauit cœlum desursum, & terram discernere populũ suum. Et Deu. 31. Inuocabo contra uos cęlũ, & terram. Per cęlum Angeli custodes intelliguntur, qui cõtra peccatores dicent. Dicet & dęmon accusator fratrum. Et sancti qui nos iuuerunt. E terra etiam testes erunt, q peccatorem accusent. Tunc loquetur peccator cõtra peccatorem, tu solicitasti me in malum, tu dedisti prauũ consilium. Iusti similiter, qui viderunt peccata, tunc eorum testimoniũ reddẽt.
Psa. 41
B
Psa. 79
C

Tanta

A Tanta est testiũ multitudo, ut merito dicat pctór illud Iob 10. Instauras testes tuos cõtra me,& multiplicas aduersum me irã tuã. Sed testis irrefragabilis est ipsa cõscientia,q oculatus est testis. Ro.2. Testimonium reddente illis cõsciẽtia ipsorum,& inter se inuicem cogitationib. accusantib. aut etiam defendentibus in die,cum iudicabit Deus occulta hoĩum. Et sic oĩs damnatus se teste dãnabitur. Hinc Ier. 17. Peccatũ Iuda scriptum est stylo ferreo, vngueq; adamantino, exaratum in cordib.eorũ. Sed super oĩa prima ueritas Deus testimonium dabit. Ego
Hi.29. sum iudex & testis, ait Dñs per Hie. Ex
Hie.2. quibus omnibus fiet, ut oĩs iniquitas op
Psa.16 pilet os suum. Et quomodo fur cum cõprehẽditur, sic cõfusi estis domus Israel,
Psa.9. vt Hierem. ait. Quia in operib. manuũ
B suarum comprehensus est peccator, ut Ps.ait. An non merito, diuiuum tribula-
Sap.5. tionum iudicium dicitur? tunc præ angustia spiritus gementes & pænitentiã agentes iniusti erũt, sed seram iam, ad cũ tunc nõ approximabũt. Dedit illi tẽpus pœnitentiæ,& ille abusus est eo in superbiam. Iob 24. Iustũ est, ut qui cũ potuit mereri, noluit, cũ velit, non possit. Hinc
Ma.20 Ioa.9. Venit nox, quando nemo põt operari. Diuersis horis ueniunt operarij ad uineam, sed omnes in die, in nocte oẽs cessant ab opere. Ideo tps post uitam sabbatum dr, in quo manna non colligendum Exo.16. Et Leuit.26. Sex annis seres agrum tuum, septimo anno sabbatũ erit terrę. Propter nos hoc dictũ, est nos
C agros virtutib. colendos Dei agricoltura estis, sed per agrum stulti trãsiui, & cum elaboratus esse debuit, totum repleuerãt vrticæ. Cole ergo agrum cordis tui uirtutib. Orate ne fuga uestra fit in sabbato, quo non licet ambulare ꝯm legem, quia post mortem est inutilis pænitentia, nec ea effugies iram Dei. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum. Ideo Eccl. 9. Quodcunq; potest manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio est apud inferos, quotu propera, &c.

Plura vidimus diei huiꝰ signa, nihilominus tamen incerta dies est, qua nulli
Ma.18 hoĩum manifestare uoluit. Et hãc ratione dixit a se ignorãti, nõ quia ipse nesci- A
ret sibi, sed qa alijs nesciebat, quib. nullo modo reuelanda dies illa erat. Aliqui uoluerunt tẽpus durationis mundi definite, ut Hieron. in epist. ad Cyprianum Hie.
qui ait. Mundus in sex diebus fabricatus est, sex milib. annorum tm̃ creditur subsistere, & postea venire septenarium in quo uerus exercet sabbathismus. Idẽ affirmat Ireneus lib.5.cap.9 incipit. Ve- Irene.
nit verbũ Dei. Et Aug. in Psalmum sex- Aug.
tum citat aliorũ cõiectura, dicentiũ, mũdũ duraturũ per septẽ mille annos, Sed id reprobat Aug. & merito, si.n. duratio mũdi sciretur, simul sciretur, qñ dies iudicij futura sit, qd oĩno Christus negat. Sicut ergo mundus diuino beneplacito initium sumpsit, ita eodẽ, finem accipiet quæ uero a Dei uoluntate pendet, nullus nosse põt, nisi ipse reuelet, hoc ergo cum nõ reuelauerit, oĩno ignotum est. Voluit B
uero iudicij, & morti diem ignoram hominib. esse, ut semper vigilarent. Beati Ma.25
veru serui illi, quos, cum uenerit Dñs in- Simile
uenerit uigilantes. Sicut. n. cum ab inimico prouocaris ad pugnã incertã diem ineũdam, usq. ad diem illam securus es, & imparatus, si uero diem non cõstituit, sed tm̃ dixit, ego de te ultionẽ sumã, semper vigilas ita si hoĩes nossent iudicij, ac mortis, diem negligẽter in tota uita agerent, ut ergo semper uigilẽt incerta dies illa est, quæ ueniet tanquam fur.

Licet uero incerta dies illa sit, iure tñ creditur esse vicinæ & si attente ea, quæ nũc sunt consideremus, non longe dies iudicij est. Cuius rei prior rõ est, multi- C
tudo pctõrum mundi. Causa finis mũdi, peccatũ est, causa mortis hominis peccatum est, & illud fuit, quod hominem adstrinxit, ut in iudicium ueniat. Tolle peccatum, & non erit iudicium. Cũ primũ peccauit Adam, descendit Deus in iudicium cum eo, & eum uocauit. Adam ubi es? ueni in iudicium, & in eo iudicio propter peccatum ad mortẽ damnatus est, ibi tanquam in iudicio inter rogatus est, cur uetitum pomum comederit, & ibi oẽs hoies subiere mortis sententiam propter peccatum. Sicut ergo, morbi causa, i dies crescente appropinquat magis

æger

A ęger morti, ita quo plus peccatum creuerit, eo interius mūdi propinquior est. Cū ergo innumera uideamus peccata, affirmare possumus, mundi finem nō lõge esse. Quid.n. efficit, ut priorē illum mundū
Gen. 6. Deus euerterit? nōne multitudo peccatorum? Audi dicentem. Vidēs Deus, quod multa malitia hoēm esset in terra, & cūcta cogitatio cordis homini intenta esset ad malum oī tpe, penituit eum, quod hominem
Ge. 19. fecisset in terra, & ait: Delebo hominem a superficie terrę, quid ēt Deū impulit, ut igne absumeret quinq. ciuitates certe clamor peccatorū Sodomæ, et Gomorrhæ. Cum ergo nūc innumera uideamus peccata, finem mūdi approximare certū est, & diem iudicij. Manifestis uer
B bis id dicere uidetur Oseas, cū ait. Audite uerbum Dñi filij Israel, quia iudiciū
Ose. 4. Dño cum habitatorib. terræ. Quasi dicat, prope est Dei iudicium, nō tardabit, in ianuis est: sed qua rōne? eā adijcit propheta, dicēs: Non est ueritas, non est misericordia, nō est sciētia Dei in terra. Maledictum, mendacium, furtum, adulterū inundauerūt, & sanguis sanguinem tetigit. Propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis, qui habitat in ea. An nō miseram nostram, ętatem his uerbis descriptam uides, qñ inundāt peccata? Hoc ip
Esa. 24 sum Esaias ait: Grauabit terram iniqtas eius, hęc illā pdet, et oino uastabit. Hinc
To. 13. Tobias ait filius & ne potib. Prope erit
C interitus Niniue. Nunc ergo filij audite me, & nolite manere hic. Video.n. ꝙ iniqtas eius finem dabit ei. Hoc ipsum mūdo accidet. Cū ergo uideam⁹ plurimā iniquitatem, cito illius uenturum finē expectemus. Præcipue cum simul uideamus sanctismos, ac pfectissimos uiros non esse, qui sua bonitate peccatorum malitiā
Simile superēt. Solet medicus ęgrū inuisere, & morbi magnitudinē, & mortis signa uidēs, ait, moreretur hic procul dubio, nisi iuuenis esset, & uiribus pualeret, nūc autē fortis natura est, morbo nō succūbet. Si uero eā humorum corruptionem, & mortis indicia uidet in sene debili, uirtute exili, quid annunciet, nisi mortem?

Sic olim licet plura fuerint peccata, tamen maximi erant sancti, qb. dignus nō erat mundus, pp quorum merita, ac orō A nes illum Deus seruabat. At uero, iā defecit sanctus, iā nauis rupta est, & dispacta, fides deficit, charitas tepet: & qm abundauit iniquitas, refrigescit charitas multorum. Ideo quisq; tabulam arripiat secundam, in qua salutem quęrat. iam.n. securis ad radicem arboris posita est: iā gladiū uibrat Deus suum, ut mortis uulnus incutiat, quod ultimum est. Iā ignis succensus est in furore eius, ut montium fundamēta cōburat, & igne absumat, ꝙ aquæ diluuium dereliqt. Audi de hac re Sapientem. Ad hæc mors, sanguis, cōtētio, & rōphæa, oppresiones, fames, & cō Ec. 40. tritio, & flagella sup iniquos, creata sunt hęc omnia, & propter ipsos factus est cataclysmus, id est diluuium aquæ, propter ipsos simile erit diluuiū ignis in iudicio.

Eadē uero rō alio modo colligi sic pōt B uniuersus hic mundi ordo pp hominem cōstitutus est: homines uero pp electos, pp quos omnia, & ideo iusti similes sūt sanguini puro, ac optimo, q hominis uitā conseruat. Tādiu ergō mūdus durabit q̄diu boni, ac sancti in mundo fuerint, cum uero numerus pdestinatorū impletus fuerit, tunc iudicium erit, & mūdus peribit, quia nullus iam desiderabit iustus est eo colligendus. Vnde cum sancti in Apocalypsi ad Deum clamaret, & iu- Ap. 6. dicij diem peterent, dicentes: usquequo Dñe sanctus, & uerax nō iudicas, & nō uindicas sanguinem nostrū? Dictū est illis, ut requiescerēt adhuc tēpus modicū, donec cōpleātur cōserui eorū, & fratres eorū. Quia uero nascitur numerus hic C electorum, nisi a Deo, vnde Ecclesia ait, Deus cui soli cognitus est numer⁹ electorum, in superna fęlicitate locandus, ideo nescitur quando iudicium sit futurū. Sicut uero olim cum perfecta fuit arca, mūdus deletus est diluuio, ita cum uniuersi sancti elaborati fuerint, & ex eis ut ex lapidibus uel lignis ædificium constructū cælestis Ierusalem, mūdi interitus aderit Signum uero est iā, iam proximum esse mundi finem, qa uix iustum reperies, ac sanctus. Vnde orat Psaltes. Saluum me fac Deus, quoniā defecit sanctus. Quasi dicat Diluuium adest uniuersi, cum sanctus Psalm.